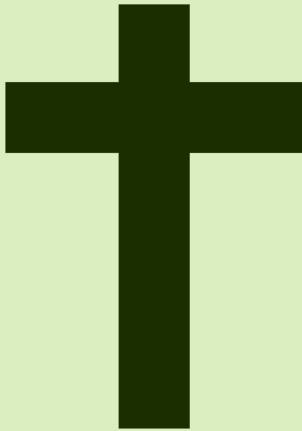

Mbede sáka kuni
fie

New Testament in Kuo

Mbede sáka kuni fie **New Testament in Kuo**

copyright © 2013 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: (Kuo)

Contributor: Wycliffe Bible Translators, Inc.

All rights reserved.

2020-11-18

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 22 Feb 2024 from source files dated 29 Jan 2022
1bae8b8b-6141-55e9-b352-adf7a01da5f4

Contents

Matiye	1
Marki	65
Luku	103
Zaa	168
Ped' nzoɓ ndáy nzaapedri	213
Romri	270
1 Korɓteri	298
2 Korɓteri	324
Galasiri	341
Efezri	351
Filibri	360
Kolosiri	367
1 Tesalonikri	373
2 Tesalonikri	379
1 Timote	383
2 Timote	391
Tite	396
Filemon	400
Eborori	402
Zak	423
1 Piyer	430
2 Piyer	438
1 Zaa	443
2 Zaa	450
3 Zaa	452
Zud	454
Fe ka tina nun ha Zaa	457

Matiye

Bay kere Ngerewuru ka Matiye daa mbedefe

Bay ka se tul feri ka do bil mbede ni key

Mbede key na Matiye daa bay hanja nzofri ko mii, Zezu ba Krisi, nzof ka Ngerewuru waa bay pie ni vi yaa nzofri. Be mini ze, ka san bayri ka do bil *Mbede saka kuni ka piedke* ngji bamba a daa do bil mbede ni key bay kiese mii, feri riw bele ka Ngerewuru waa bay daa na, o bay zaɗe bay faa vika Zezu ka ba Krisi, Vu Ngerewuru, Nzof Kaw Bay Kumnun.

Saw fe ka'a daake mbede key na, bay kijnake soro bay kaw bay kumnun Zezu riw bele ya, roo le, kakalke ba baa nasi bay fe ka'a daa, bay fe ka'a fere nzofri. Ka kie Zezu ba bawda nzof luye ka fere nzofri fe bay hurusuo ka uru saa luo Ngerewuru. Be Zezu na, ka maa bay tina maa saw bay bol kusol Ngerewuru ndaw, a maa kie nzofri bay ka se tul reke mbay Ngerewuru na ndaw pi.

Maa bayri ka do bil-e

Saw bulu Zezuri bay mbona be: 1-2

Da'a tul nduo mbii Zezu, bay lie law-ε: 3-4

Fe fere Zezu ka tul mboro: 5-7

Fe sanri ka Zezu daa, bay nzof tunj ni ngerehri: 8-12

Law bayri ka se tul reke mbay Ngerewuru: 13

Fe daa san Zezu, bay bay ka'a baa zin Fariziri: 14-18

Uru saa kudu zaɗ ka Galele kpuru mgba Zuruzalem: 19-23

Vika reke mbay Ngerewuru: 24-25

Koko seke fe Zezu, hud be, bay tji be saa luo hud: 26-28

Saw bulu Zezu Krisi

(Luk 3.23-38)

¹ Saw bulu Zezu *Krisi, nzof ka Ngerewuru waa bay pie ni vi yaa nzofri na ze do key: ka ba vu bulu *Abaraham ndaw, a ba vu bulu Mbay *David ndaw pi. ² Abaraham na mbon Izak; Izak mbon Zakoɓ; *Zakoɓ mbon Zuda bay yu-eri. ³ Zuda mbon Fares bay Zara ka maa bari ba Tamar; Fares mbon Esrom; Esrom mbon Aram; ⁴ Aram mbon Aminadaɓ; Aminadaɓ mbon Naason; Naason mbon Salmɔn; ⁵ Salmɔn mbon Boaz zin Rahab; Boaz mbon Obed zin Rud; Obed mbon Zese; ⁶ Zese mbon David ka ba mbay. Mbay David mbon Salomɔn zin may Uri. ⁷ Salomɔn mbon Roboam; Roboam mbon Abiya; Abiya mbon Asa; ⁸ Asa mbon Zozafa; Zozafa mbon Zoram; Zoram mbon Oziyas; ⁹ Oziyas mbon Zotam; Zotam mbon Akaz; Akaz mbon Ezekiyas. ¹⁰ Ezekiyas mbon Manase; Manase mbon Amɔn; Amɔn mbon Zoziyas; ¹¹ Zoziyas mbon Zekoniyas bay yu-eri. Sewke ku na, i faa led Izarayelri ba koy ruy i seke ri tusiri *Babilon*.

¹² Fale ka i faa ri na bayji le, Zekoniyas mbon Salasiyel; Salasiyel mbon Zorobabel; ¹³ Zorobabel mbon Abiyu; Abiyu mbon Eliyakim; Eliyakim

* **1:11** 1.11 Zakoɓ ka Ngerewuru tuu rin ha ni ba Izarayel na, ka ba vu bulu Abaraham, a do bay ledri ba duo fale sidi. A ledkeri ku na, i ba nzofri ka Ngerewuru ko ri ba nzof taa beri.

mboŋ Azor. ¹⁴ Azor mboŋ Sadok; Sadok mboŋ Akim; Akim mboŋ Eliyuď; ¹⁵ Eliyuď mboŋ Eleyazar; Eleyazar mboŋ Matan; Matan mboŋ Zakoď; ¹⁶ Zakoď mboŋ Zezeď ká ƒa waa Mari ká mboŋ Zezu ká i ǵi ni ƒa Kriŋi na.

¹⁷ Be mini ze, saŋw bulu Zezu Kriŋi, ká uru saa tul Abaraham kpuru Ʋi tul Mbay David Ʋa toŋ fal kƲi ƒa duo fale niŋ. A úru saa tul Mbay David kpuru ƲiƲe sew ká i Ʋáake leď Izarayelri í séke ri Babilon na, saŋw bul-eri toŋ fal kƲi ƒa duo fale niŋ na ndaw. A úru saa sewke ká i Ʋáake ri se Babilon kpuru Ʋi sew mboŋa Kriŋi na, saŋw bul-eri toŋ fal kƲi ƒa duo fale niŋ na ndaw pi†.

Saw bay mboŋa Zezu

(Luk 2.1-7)

¹⁸ Saŋw mboŋa Zezu *Kriŋi na ze ǵo key: Mari ká ƒa mi-ε na, ka ƒa máy mbana Zezeď. Bari na i naa ziŋ kƲi ya roƒay, le, ƒáy faa hƲurusuo Tem Law Pie na, Mari yáake ƒil. ¹⁹ Zezeď ká ƒa mbana ƒe na, ka ƒa nzoď ká ǵaa fe ƒáy zadε ká nun Ngerewuru, ze a hii ǵaa sahoƲ ƒo nun máy mbana ƒe na ya. Saŋwke mini ze, a hii ƒay pón ni ƒa muni hoƲ taŋ ƒaa ƒay ƒilke na ká nun ruo nzoƒri. ²⁰ Zadzka'a ǵo kér ƒayke ká ƒil law-ε munu hoƲ le, Ngerembay pie leď nzaaped ká nulue ha ni Ʋi tul-e ƒáy lom a ƒaa ha ni mii: «Zezeď, ƒo *vu bulu David, mu ǵaa hƲε ká ƒay yaŋa Mari ƒa máy ƒo na ya, ƒay Ʋi le, ƒáy faa hƲurusuo Tem Law Pie ze, ka ǵoƲe ƒil na ku. ²¹ Ká'a mbón ƒa leď Ʋara nzoď, le, mù tuu riŋ-ε ƒa Zezu, ƒay Ʋi le, ƒe ze a yaŋa nzoď ƒeri ká tul feƲa ƒari.»

²² Fe niri riw bele na, Ʋi mini key ƒay haŋa ƒay ká Ngerembay ƒaa ká piedke lew ƒáy faa nzoď yaŋa ƒay saa nzi-ε na, ka ǵo munu ƒáy zadε. Bayke na ze ǵo key: ²³ «Í kó, máy tikǵi a yaŋa ƒil ƒay mbón ƒa leď Ʋara nzoď, le, í tuu riŋ-ε ƒa “Emanuyel‡.”» ƒáy nzaa ƒay naari le, ƒaa mii, «Ígerewuru sad ziŋ naari.»

²⁴ Zadzka Zezeď tuma saa tul nam na ƒáyƲi le, ka ǵaa munu ká leď nzaaped Ngerembay ká nulue ƒaa ha ni na, a Ʋaa Mari na ƒa máy ƒe. ²⁵ Roo le, i naa ziŋ kƲi ya kpuru maa ƒáy nam ká Mari mboŋke leď Ʋara nzoď. Leε, Zezeď tuu riŋ leď na ƒa Zezu.

2

Nzoď fe kóƲori vi Betelehem bay kóƲo Zezu

¹ Zezu na, Mari mboŋ ni ká Betelehem, puo ká kuďu zad ká Zude. Sewke ku na *Erod ƒe ƒa mbay ká ǵi. Fal mboŋa Zezu na ku ƒáyƲi le, nzoď fe kóƲori uru saa fi Ʋi síe í se kpuru í Ʋi Zuruzalem, ² a í vbi nzoď puoƲi ƒay mii: «Led ká i mboŋ ni ƒa mbay Zifri na Ʋaa, ka naa zad ha le, ƒay Ʋi le, ƒuru kó mбайmaw ká Ʋi ká fi Ʋi síe ƒay tul-e, ze ƒuru vi ƒay gól riŋ mбай ƒe.»

³ Zadzka Mbay Erod laa ƒayke na munu ƒáyƲi le, law-ε nzaa ni ngƲi ƒamba tasiri. Nzoƒri riw bele ká ƒil puo ká Zuruzalem na hoƲ kara, law-ri nzaa

† **1:17** 1.17 Pola lew na, Ngerewuru waa ziŋ Abaraham ƒay sǵm fe zuo tul saŋw nzoƒri riw bele ká tusiri key ƒáy faa ƒe, a waa ziŋ Mbay David kara ndaw mii, nzoď mbƲw ká saŋw kaŋi ƒe na, a káw tul karingaw mбай ƒaŋguo. Munu ká Zezu ƒa vu bulu Abaraham, a ƒa vu bulu Mbay David ndaw na, nzoď ǵaa mbeďe key na, hii ƒay haŋa nzoƒri kó ƒa tusue mii, Zezu na ƒa nzoď ká Zifri giƲaŋ ni kekeke ƒay haŋa ni ka Ʋa ri. I kƲi Tiika saŋw fe 12.3 ƒáy 2 Samiyel 7.12-16. ‡ **1:23** 1.23 Ezay 7.14.

ri munu ká be na ndaw pi. ⁴ Báyji le, Mbay Erođ mbụ *ngerenzob fe poyri báy nzođ fére nzođri *bol kusol Zibri riw bele a vbi ri bay mii: «Zad ha ze i mbón nzođ ká Ngerewuru waa bay pie ni na ká di le?» ⁵ Leε, i yinjra báy bay ha ni mii: «I mbón ni ká Betelehem ká kudu zad ká Zude, bay ji le, nzođ yaña bay saa nzaa Ngerewuru baa bayke do bil mbede Ngerewuru ped lew hoy mii:

⁶ «Bo Betelehem, puo ká tusiri Zuda:

puo hawri ká Zuda na i ti kál mù ya,

bay ji le, mbay ká'a kóro nzođ ñiri ká ba led Izarayelri na,

a tji saa saw bo*.»

⁷ Fal bay ká Mbay Erođ laa munu na báyji le, ka pie nzaa ped ha ri di nzođ fe kókori ha muni, a vbi ri bay, bay haña ri tuu ni nam ká mbaymaw tji ke na lik lik ha ñeri ko. ⁸ Fale ku le, ka pie ri ba Betelehem a baa ha ri mii: «I se bo i vaa vbi bay ká se tul led na báy kere i ko. Zadka i ko ni le, i yi bo i ví baa bayke ha m̀, bay ji le, bi hoy kara m̀ hii bay seke bay vaa gól riñ mbay be ndaw.»

⁹ Zadka i laa bay ká Mbay Erođ baa ha ri na báyji le, i mbi faa i se ba bađi. A le, mbaymaw ká i ko ni ká fi tji sie na nda faa pol-ri kpuru a tji tul hul nam led na a t̄a a do di. ¹⁰ Zadka i ko ni t̄a a do na báyji le, i daa suoriya ngji bamba tasiri, ¹¹ a i nduo i se hul nam led na, i ko ni báy mi-ε Mari, le, i huku pol-e a i gól riñ mbay be. Robay, i hina soba i faa feziña ñari, a i mgbáke ini zinj ni. I ha ni lari ndaw, fe ká bare fu búy búy ndaw, báy num mir ndaw pi. ¹² Fale ku le, Ngerewuru baka ri báy faa lom bay haña ri yi báy faa ká tji tul Mbay Erođ na mbáa. Yi ñari na báyji le, i mbi faa k̄i ro ze i daa tji puo.

I mbi Zezu i d̄uuke se tusiri Ezibte

¹³ Zadka nzođ fe kókori na i zol báyji le, led nzaaped Ngerembay ká nulue tji tul Zezeb ba lom a baa ha ni mii: «Úru siya mú mbi led na báy mi-ε, mú d̄uuke se tusiri Ezibte, mú vaa káw di kpuru ha m̀ bi k̄i mi mbi nzaa-i ha mù ndaw roo, mu yi mú víke ri báy, bay ji le, Mbay *Erođ nzaa faa bay ika led na.» ¹⁴ Ká bil sunke ku hoy na, Zezeb uru siya a mbi led na báy mi-ε, a zólke se tusiri Ezibte, ¹⁵ a i kaw di kpuru maa báy hud ká i Mbay Erođ. Fe niri key na kal mini ha bay ká Ngerembay baa pola lew báy faa nzođ yaña bay saa nzi-ε na, do munu báy zadε. Bayke baa mii: «M̀ di vu-i ha ni tji ká tusiri Ezibte†.»

Mbay Erođ ha ri i ledri ká Betelehem

¹⁶ Zadka Mbay *Erođ ko ká nzođ fe kókori luo ba mbúo hoy ká tul-e na báyji le, law-ε faa ni puu-u ha ni mbi nzi-ε ha nzođ ñeri se Betelehem báy vu puoruori ká do lakun-ε, i i led warari riw bele ká mbiimbam ñari ba sid̄i ya báy, bay ji le, ka tuu mbiimbam ledri ká i ika ri na, ha ni maa báy bay ká nzođ fe kókori baa ha ni se tul sie tji mbaymaw na. ¹⁷ Fe niri key na kal mini ha bay ká Zeremi nzođ yaña bay saa nzaa Ngerewuru baa na, do munu báy zadε:

¹⁸ «R̄ew nzođri mgbá godi godi ká bil puo ká Rama;

saa nzaa báy fe gúu mgbá ḡrum ḡrum ba bađi.

Ba Rasel ze r̄-r̄ew bay tul vi-eri.

* 2:6 2.6 Mise 5.1. † 2:15 2.15 Oze 11.1.

Ka hii bay haɲa nzobri mgba ni í bo ni ya,

bay jì le, vi-eri na ti mbãã‡.»

¹⁹ Zadka Mbay Erođ hu na báyyi le, leđ nzaaped Ngerembay ká nulue tji tul Zezeb ba lom ká tusiri Ezibte a baahụ ni mii: ²⁰ «Úru siya mú mbi leđ na báy mi-ε, bo mú yjike ri se tusiri *Izarayel, bay jì le, nzobri ká i nzaara faa bay ika leđ na, i hu ro.» ²¹ Báyyi le, Zezeb uru siya a mbi leđ na báy mi-ε, a yjike ri kóđ kóđ vi tusiri Izarayel na. ²² Roo le, ka laa mii, Arakelaus ze suo bol bi-ε Mbay Erođ, a ba mbay ká kuđu zad ká Zude. Leε, ka đaa hje bay káw tusirike na ku. Fal bay ká Ngerewuru tji tul-e ba lom na báyyi le, ka zol a se kuđu zad ká Galele, ²³ a vaa kaw puo mbijw munu ká riɲ-ε ba Nazaređ. Fekeri key na kal mini ha bay ká *nzob yaɲa bayri saa nzaa Ngerewuru baahụ ká piɛdke lew na, do munu bay zadε. I baahụ mii: «I đika ni ba nzob ká Nazaređ.»

3

Káa bay Zaa Batis

(Mrk 1.1-8; Luk 3.1-18; Zaa 1.19-28)

¹ Zadka mbiimbamri kal maa fe báyyi le, nzob mbijw ká riɲ-ε ba Zaa Batis se bil law kor ká kuđu zad ká Zude a ka-káa mii: ² «Ì suo kér bay baari, bay jì le, nam tòn đì mbãã hoy ro bay haɲa Ngerewuru ví re mbay ká tusiri key*.»

³ Zaa na ba nzob ká Ezay nzob yaɲa bay saa nzaa Ngerewuru baahụ bay be póla lew hoy mii:

«Ì láa kusol nzob mgba belej ká bil law kor mii:

“Ì léke faa Ngerembay báy kere!

I léke ha ni ka do sikđa kparak kparak†!”»

⁴ Zaa na nduo gari ká i kan bay suy zambal, a siɲ si-ε báy sal huɔ bil. Tazala báy num zoro ká bisuy ze ba fe sɔm be. ⁵ Nzobri ká ngerɛpuo ká Zuruzalem, báy nzobri riw bele ká kuđu zad ká Zude, rɔɔ báy nzobri ká i naa puori riw bele ká kiri mbii Zurdε na i se luo-ε. ⁶ Zadka i se í vaa naa nzaa-ri ká tul feyaa bari na báyyi le, ka đaa tul-ri nduo mbii Zurdε.

⁷ *Fariziri báy *Sadusiri ngji bamba i vi zad ká Zaa đaa tul nzobri nduo mbii ká đì bay kóko kóm. Zadka Zaa ko ri vi na báyyi le, ka baahụ ha ri mii: «Baari mijiri kuɔtɔlri! A ve ze fere ri dúu here Ngerewuru ká'a tji báy nam kún sal bay na le? ⁸ I đaa peđ ká do báy zadε ká kie suo kér bay baari na ndaw rɔ! ⁹ Koko ká ì kér ká bil law-rì mii: “Buru ba vu bulu *Abaraham,” na munu ya, bay jì le, m̃ baahụ ha ri: tisawri ká do key kara, Ngerewuru maa bay fére ri ha ri vi ba vu bulu Abarahamri. ¹⁰ Timbedε key na, tikal do saw puuri. Puu haahụ ká lie ndaya le, Ngerewuru a kún ni báy sawke nzedε a vbu ni bo huu. ¹¹ Bi na, m̃ đaa tul-rì nduo mbii bay kieke mii, ì suo kér bay baari ro. Roo le, nzob ká'a ví fal-i vuku na, hɔrusuo-ε kal tul-i pavbađ, a dikɔn be hoy kara, m̃ maa bay nán ká bal-ε ya. Be na, a đaa ri

‡ **2:18** 2.18 Zeremi 31.15. Rasel na ba máy taa mbijwke ká sakra máy Zakođri. Ze ka hu ba đje ká lew hoy kara, ka do munu ba máa leđ Izarayelri. Ká bil mbedε Zeremi laa le, ri i fe ká'a re-rew bay tul kóko seke fe ká'a tji tul vu zi-eri na. * **3:2** 3.2 Báy nzaa gerek na, Matiye baahụ bay ká se tul «puoruo ká nulue», bay jì le, Zibri na i hii bay đika Ngerewuru báy riɲ-ε ya. Roo le, fe ká Matiye hii bay haɲa nzobri ko ta-taɲ na, be ze do key: báy vika Zezu na, Ngerewuru tii saw réke mbay ká

tusiri key. † **3:3** 3.3 Ezay 40.3.

nduo bil Tem Law Pie, báy huu. ¹² Fe veke nan be na do nduo-ε kek, ka'a vekeke nan be na nan pedede, a faa pare zuo bil pul. Roo le, mbyyke na, ka'a nzún báy huu ka se a ru-ruma ya banjoo.»

I daa tul Zezu nduo mbii
(Mrk 1.9-11; Luk 3.21-22)

¹³ Báyyi le, Zezu uru saa kudu zadf ka Galele, a se luu Zaa ka do nzaa mbii Zurde bay hanja ni ka daa tul-e nduo mbii. ¹⁴ A le, Zaa hii bayke ya, a baa ha ni mii: «Bi ze, mi se sie hanja mu daa tul-i nduo mbii; wa, daa mina ndaw roo, mu vi luo-i key hoy le?» ¹⁵ Báyyi le, Zezu yinjra bay bay ha ni mii: «Timbede key na, mu daa munu ka mi vbi mu, bay ji le, bay faa ka mini key na ze naa daake fe ka do bay zadfe ka Ngerewuru hii bayke.» Lee, Zaa hii bay na zin ni a daa tul-e nduo mbii.

¹⁶ Zadka Zezu tji saa mbii na báyyi le, ka zadfe ku hoy nulue mgbuda bolon ha ni ko Tem Ngerewuru ka di saa di munu ka bede pie a vi kaw tul-e kokrō. ¹⁷ Báyyi le, kusol nzoɓ mgba belej ka nulue mii: «Be key na ba vu-i; mi ko ni ba nzoɓ nun-i. Ba be na ze suo-i rii mi bamba ka tul-e.»

4

Ngeretemndaya lie law Zezu
(Mrk 1.12-13; Luk 4.1-13)

¹ Fale ku le, Tem Law Pie nda faa pol Zezu ha ni se bil law kor bay hanja ngeretemndaya ka lie law-ε ka di. ² Munu ka'a san fe sum bisie sin nin, sun sin nin na, kon piri law-ε. ³ Báyyi le, ngeretemndaya, nzoɓ lie law nzoɓ na soro ba lakun-ε a baa ha ni mii: «Zadka mu ba Vu Ngerewuru le, mu mbi nzaa-a ha tisawri key na i fere ba maapa ha mu su naa ko.» ⁴ Lee, Zezu yinjra bay bay ha ni mii: «I daa do bil mbede Ngerewuru mii:

“Fe sum hoy ze nzoɓ a kawke bay kumnun ya,
roo le, bayri riw bele ka tji saa nzaa Ngerewuru ze,
nzoɓ a kawke bay kumnun taa tusueke*.”

⁵ Fale ku le, ngeretemndaya na suu ni kpuru se Zuruzalem, ba puo ka do bod ba taa Ngerewuru, a ha ni do tul *hul kan Ngerewuru ka siya zenlej ⁶ ndaw roo, a baa ha ni mii: «Zadka mu ba Vu Ngerewuru le, mu zo bo siri naa ko, bay ji le, mbede Ngerewuru baa mii:

“Ngerewuru a mbika nzi-ε ha led nzaaped beri ka nulue,
le, i yaana mu bay nduo-ri zan
bay hanja tisaw mbijw kara ka nda bal-a ya†.”

⁷ Lee, Zezu yinjra bay bay ha ni mii: «I daa do bil mbede Ngerewuru ndaw mii: “Ngerembay Ngerewuru bo na, mu ti lie law-ε ya‡.”

⁸ Robay, ngeretemndaya na suu ni a seke tul kuo ka gan zenlej, roo a kie ni puoruori riw bele ka tusiri key bay rin dikakeri ndaw, ⁹ a baa ha ni mii: «Zadka mu huku pol-i, mu ruo mi le, fe niri riw bele key na mi hanja mu.» ¹⁰ Báyyi le, Zezu baa ha ni mii: «Satan, mu zol ka nzaa-i ba lew, bay ji le, i daa do bil mbede Ngerewuru mii: “Ngerembay Ngerewuru bo na, be huo-ε ki hoy ze mu huku pol-e mu ruo ni, a mu mbi suo-o ha ni§.”» ¹¹ Be

* 4:4 4.4 Kijina bol kusol ba sidike 8.3. † 4:6 4.6 Simri 91.11-12. ‡ 4:7 4.7 Kijina bol kusol ba sidike 6.16. § 4:10 4.10 Kijina bol kusol ba sidike 6.13.

nu ku báyyi lé, ngeretemndaya na pɔŋ fal-ε. Ro, leɗ nzaaped Ngerewururi na tji yir í vi lakun Zezu í tina fe sɔm ha ni sɔ.

Zezu tii saw ped be ka kudu zad ka Galele
(Mrk 1.14-15; Luk 4.14-15)

¹² Mbay *Erod mgba Zaa bo hul sal. Fale ka Zezu laa soro bayke na, ka naa sɔo-ε ka kudu zad ka Zude, a zol a se kudu zad ka Galele. ¹³ Ka pɔŋ Nazared, ka ba puo ka'a ngɔŋ ka di na, a vaa kaw Kapernayum, ba puo ka do nzaa maambii ka Galele na. Ba tusiri nzoɓ Zabolɔnri bay nzoɓ Neftaliri. ¹⁴ Be ze ha bay ka Ezay nzoɓ yaɗa bay saa nzaa Ngerewuru baa na, do munu bay zadε. Bayke baa mii:

¹⁵ «Bo tusiri Zabolɔn, bo tusiri Neftali,
faa ka se ba maambii, tusiri ka mbii Zurdε fi kelu,
ka kudu zad ka Galele ka saw nzoɓri boɗ boɗ naa di:

¹⁶ Nzoɓkeri ka i kaw bil sun tilo na,
i kɔko zad taɗa ka'a taɗ kad kad!
A bari ka tem huɗ guɓa tul-ri gbukru na,
zad taɗa a hie gbay gbay ka tul-ri*.»

¹⁷ Uru saa sieke ku báyyi lé, Zezu tii saw ka-kaa ha nzoɓri mii: «I suo ker bay baari, bay ji lé, nam ka Ngerewuru a vi reke mbay ka tul nzoɓri na, tɔŋ di mbaa!»

Zezu di leɗ nduɔɓal-eri ba niŋ
(Mrk 1.16-20; Luk 3.1-11)

¹⁸ Zezu se nzaa kporo maambii ka Galele. Zadka'a tji di na báyyi lé, ka ko warari ba sidi ka i ba yu ki, ka i ba nzoɓ sɔo mbii. Ba Simɔn ka i di ni ba Piyer, bay yu-ε Andere ka i do vbuka basan bari bo mbii. ¹⁹ Báyyi lé, Zezu baa ha ri mii: «I se fal-i, lé, mi haɗa ri vi ba nzoɓ nzaa nzoɓri laa ro.» ²⁰ Zadε ku hoy lé, i pɔŋ basan bari na a i se fal Zezu. ²¹ Zadka'a se ndji ba pola roɓay na, ka ko nzoɓ kiri sidi i ba yu ki. Ba Zak, bay yu-ε Zaa ka i kaw bil tuo bari zin baa bari Zebede, i do leke nun basan bari. Lεε, ka di ri. ²² Ka zadε ku hoy lé, i pɔŋ baa bari bay tuo na a i se fal Zezu.

²³ Zezu se bay puori ka kudu zad ka Galele riw bele, a fere nzoɓri fe ka bil *hul mbu ki bari Zibri, a ka-kaa Bay Kere ka se tul reke mbay Ngerewuru ka tusiri key, a vaa nzoɓri bay kiri sem bari riw bele, bay nzoɓ kpederi riw bele ndaw. ²⁴ Báyyi lé, soro bay Zezu na yaɗ zad kpol kpol ka tusiri Siri riw bele. Nzoɓri ka kiri semri boɗ boɗ daa nun-ri tuo sie ndaw, nzoɓri ka temndaya do tul-ri ndaw, nzoɓ kukuri ndaw, roɓ bay nzoɓri ka sɔo-ri hu wɔo ndaw na, i vike ri luo-ε, ze ka vaa ri riw bele. ²⁵ Lεε, ruo nzoɓri ngji bamba ka i uru saa zadri boɗ boɗ na i se fal-ε: nzoɓri ka i uru saa kudu zad ka Galele ndaw, tusiri Dekapol ndaw, Zuruzalem bay kudu zad ka Zude ndaw, roɓ nzaa kporombii Zurdε ka fi kelu ndaw pi.

5

Zezu fere nzoɓri fe ka tul mboro
(Luk 6.20-23)

* **4:16** 4.16 Ezay 8.23-9.1. Ka tusirike ku na, nzoɓri ka i ba Zibri, bay nzoɓri ka i tuu Ngerewuru ya na, i zukri ki, a daa ha Zib hawri im ri. Ka tusirike na ku ze Zezu tii saw ped be ka di.

¹ Ruo nzobri ngji bamba vi luo Zezu. Zadka'a ko ri vi na bayji le, ka uru a vaa hil tul mboro a kaw di. Lele, lef nduobal-eri soro i vi kaw lakun-e.

² Bayji le, ka tii saw fere ri fe mii:

³ «Suoriya ba taa nzobri ka i ko mii,
bari se sie Ngerewuru i daa kon be ka bil law-ri;
bari na, puoruo Ngerewuru ba taa bari*.

⁴ Suoriya ba taa nzobri ka i kaw bay rew;
bari na, Ngerewuru a huo law-ri bay.

⁵ Suoriya ba taa nzobri ka i se yuduudu;
bari na, Ngerewuru a haɲa ri tusiri key na ba taa bari.

⁶ Suoriya ba taa nzobri ka kon daa fe
ka rii law Ngerewuru daa ri lok lok;
bari na, Ngerewuru a haɲa konke maa ri sib sib.

⁷ Suoriya ba taa nzobri ka i ba zob koko nun sie nzobri;
bari na, Ngerewuru a koko nun sie bari.

⁸ Suoriya ba taa nzobri ka law-ri taɲ kad kad;
bari na, i koko Ngerewuru bay nun-ri gbak gbak.

⁹ Suoriya ba taa nzobri ka i daa ha nzobri zuo zin ki,
a i daa ha dekeke do sakra nzobri;
bari na, Ngerewuru a dika ri ba vi-eri.

¹⁰ Suoriya ba taa nzobri ka i ko seke fe
bay tul Ngerewuru ka i hje ni;
bari na, puoruo Ngerewuru ba taa bari.

¹¹ «Zadka nzobri rad ri, mase i daa nun-ri tuo sie, mase i tjiri ri kire bod bod bay tul-i na, suoriya ba taa baari. ¹² I zay suo-ri i daa suoriya, bay ji le, fe tunduo baari ngji bamba do nulue giyan ri. Munu ndaw ze, nzobri daake fe seke zin *nzob yanya bayri saa nzaa Ngerewuru ka i do pol ha ri na.»

Tom bay zad' tana ka tusiri key (Mrk 9.50; Luk 14.34-35)

¹³ «Baari na, i do munu ba tom bay tul nzobri ka tusiri key. Roo le, zadka raake tji na waa, fe ji ndaw roo bay daake ha ni yji a raa ba ki robay le? Fe ka bay daake ha ni ndadke na tiya. Ba fe ka do nun kuna zuo bisuy ha nzobri tod bay bal-ri hoy ro.

¹⁴ «Baari na, i ba zad' tana nzobri ka tusiri key. Ngerewuru ka do tul kuo na, faa ka bay haɲa ni muu suo-e muu na, tiya. ¹⁵ Do faa mbijw munu ndaw, zob ti daa huu taa huu ndele roo, a mbi tunguo guba di ya, roo le, ka'a daa sii siya ha ni taɲ zad' kad kad ka tul nzobri riw bele ka i kaw hula na ha ri koke zad. ¹⁶ Be ze, i ha zad' tana baari na ka taɲ kad kad ka pol nzobri. Be ndaw roo, i kokoke fe daa kere baari na le, i daake rin dika bo tul Ba baari ka kaw nulue na bay.»

Fe fere ka se tul bol kusol

¹⁷ «Koko ka i ker ka bil law-ri mii, mi vi bay bumra *bol kusol *Moyze, bay fe fere *nzob yanya bayri saa nzaa Ngerewuru na. Bi na, mi vi bay

* **5:3** 5.3 Zadka i baa mii: «Puoruo Ngerewuru ba taa zob» na, bayke baa mii, zobke ku na do bay fe samiri ngi-ngji ka vi bay faa ka Ngerembay reke mbay ka tul-e. Ba fe ka zobke doke do ro bo, ka gi-giyan bay zin ka luo Ngerewuru lew ya.

bumra ya, roo le, mĩ vi bay kɛ saw fekeri ku na ta-taŋ ba kele. ¹⁸ Mĩ baa ha ri ta-taŋ ba tusue kɛ: zadka tumbam báy tusiri do koɓ báy na, vu fe ká ndji ká i vbie do bil bol kusolke na ti bumra mbjw ya, kpuru maa báy feri riw bele ká'a tji na, ka tji báy zadɛ. ¹⁹ Sawke mini ze, nzob ká wad tul bol kusol mbjw, a ko ba bol kusol ká ndji hoy ká sakra bol kusol hawri, roo a fere kɛ-eri bay haŋa ri daa munu na ndaw le, nzobke ku na, Ngerewuru a kóko ni ba nzob ká ndji hoy ká bil puoruo be. Roo le, nzob ká do tul bol kusol key na báy zadɛ nzedem, a fere kɛ-eri bay haŋa ri daa munu na ndaw le, nzobke ku na, Ngerewuru a kóko ni ba nzob luye ká bil puoruo be. ²⁰ Mĩ baa ha ri ta-taŋ: zadka i daa vu mbom bo tul fe ká Ngerewuru hii na kal tul vu mbom ká *Fariziri báy *nzob fere nzobri bol kusolri daa na ya le, *puoruo Ngerewuru na ba taa baari ya.»

Fe fere ká se tul law fãa

²¹ «Baari na, bay ká i baa ha bulu naari ká piɛdke lew na, i laa ndaw. Bayke baa mii: “Mũ ti ika nzob ya; a zadka nzob i huɗ le, i haŋa ni se pol nzob kúnj sal bayri ha ri daa bay bo tul-e ha ni ko seke fe[†].” ²² Roo le, bi na, mĩ baa ha ri ta-taŋ: nzob ha ha ká law-ɛ fãa ni ká tul yu-ɛ le, maa bay séke ni pol nzob kúnj sal bayri. A nzob ká dɛ yu-ɛ “mbuo” le, maa bay séke ni pol *nzob kúnj sal bay luyeri. A nzob ká ko yu-ɛ ba kóko nzob le, maa bay vbuka ni bo bil huu ká ru-ruma ya. ²³ Munu zu le, zadka mù se *hul kaŋi Ngerewuru bay haŋa ni *fe poy, roo mú ker se tul yu-ɔ ká mù daa bay zinj ni le, ²⁴ mu ala fe poy na ku ká bo zadɛ, a mú yji mú vãa zúo zinj ni ndaw roo, mú ví mbi fe poyke na ha Ngerewuru bay.

²⁵ «Zadka nzob daa bay zinj mù, roo bo báy kɛ i se mbjw hoy ba zad fónj bay le, mu léke bayke zinj ni ba vaa hoy báy seɗ baari ká faa na ku, bo ha ni ka pónj mù. Munu ya le, ka'a daa kpuru ha mù se nzaa nzob kúnj sal bay. Leɛ, nzob kúnj sal bay na a daa mù nduo ndúo domay mgbaka nzobri ha ni suru mù yɔɗ bo hul sal. ²⁶ Mĩ baa ha mù ta-taŋ ba tusue kɛ: mù ti tji ká zadɛ ku ya, kpuru maa báy mbol bori ká mù púo ɔ ngid bele ndaw ro!»

Fe fere ká se tul daa nun pie

²⁷ «Bay ká i baa ha ri na, i laa ndaw. Bayke baa mii: “Mũ ti daa nun pie ya.” ²⁸ A roo le, bi na, mĩ baa ha ri ba tusue kɛ: nzob ha ha ká ko-kóm deke ba luo máy nzob báy nun pie le, ka naa zinj ni ká bil law-ɛ doɗ ro zu. ²⁹ Munu zu le, zadka nun-a fi hoɗo ze ha mù daa feyaa le, mu ngókdo mú naa ni, mú vbu ni biŋ bo bisuy. Bay haŋa nun-a mbjw tiya na, ndad mba séke báy sùo-ori riw bele se zad kóko seke fe ká bil huu ká ru-ruma ya. ³⁰ A zadka nduo hoɗo bo ze ha mù daa feyaa le, mu kuŋ ni mú vbu ni biŋ bo bisuy. Bay haŋa nduo-ɔ mbjw tiya na, ndad mba séke báy sùo-ori riw bele se zad kóko seke fe ká bil huu ká ru-ruma ya.»

Fe fere ká se tul nĩ máy nzob

(Mat 19.9; Mrk 10.11-12; Luk 16.18)

³¹ «I baa pola lew ndaw mii: “Nzob ká nii máy be na, ndad bay haŋa ni ka daa mbede nii máy be na, a ha ni ndaw roo a nii ni zól báyS.” ³² A roo

† 5:21 5.21 Tji kele 20.13; Kjiŋa bol kusol ba sidike 17.8. ‡ 5:27 5.27 Tji kele 20.14; Kjiŋa bol kusol ba sidike 5.18. § 5:31 5.31 Kjiŋa bol kusol ba sidike 24.1-4.

le, bi na, mi baa ha ri: wara nzoɓ haɗa haɗa ka do baɗy maɗy ka nzaa wara ki ya, roo wara nii ni na, zadka maɗyke na yaa wara ki le, wara ka nii ni na ze daa ha ni vi ba maɗy daa nun pie. Wara nzoɓ ka yaa ni na kara daa nun pie ndaw.»

Fe fere ka se tul haa hudf

³³ «Roɓay, bay ka i baa ha bulu naari ka piedke lew na, i laa ndaw. Bayke baa mii: “Fe ka mu haa hudf bay daa na, mu poŋ fal-ε ya, a mu daa feke ka mu haa hudfke ka nun Ngerembay na, ha ni ka o baɗy zadε*.”
³⁴ A roo le, bi na, mi baa ha ri bay haɗa ri haa hudf ya mgban. Mu haa hudf baɗy riŋ nulue ya, bay ji le, nulue na ba zad kaw Ngerewuru. ³⁵ Mu haa hudf baɗy riŋ tusiri ya ndaw, bay ji le, tusiri na ba zad toko bal-ε. Mu haa hudf baɗy riŋ Zuruzalem ya, bay ji le, Zuruzalem na ba ngerepuo Mbay Luye. ³⁶ Mu mgba tul-a mu haake hudf ya ndaw, bay ji le, mu maa bay haɗa suy tul-a mbijw mini kara ka fuu ya ndaw, mu maa bay fere ni ha ni vi ba pire ya ndaw pi. ³⁷ Ndad bay haɗa ri baa bay kpaf hoy. “Ba tusue” le, ba tusue ki, a “ba tusue ya” laa le, ba tusue ya ki laa zu. Bay hawri ka i daa zuo di ku na, uru saa luo ngeretemndaya ro zu.»

Fe fere ka se tul vbida gbaa ndaa

(Luk 6.29-30)

³⁸ «Bay ka i baa pola lew na, i laa ndaw. Bayke baa mii: “Nzoɓ ka fuma nun ku-ε le, i fuma nun-ε na ndaw, a nzoɓ ka haw sere ku-ε laa le, i haw ser-e na ndaw laa†.” ³⁹ A roo le, bi na, mi baa ha ri: fe ndaya ka nzoɓ daa ziŋ mu na, mu vbida gbaa ndaake ya. Zadka nzoɓ nda hala nun-a fi hoɗo le, mu fere fi gel ha ni ka nda ndaw. ⁴⁰ Zadka nzoɓ hii bay mbika tul-a bay seke mu zad foŋ bay bay yaɗa gari fi siya bo le, mu mbi maagari bo mu daa nde tul-e ha ni ndaw. ⁴¹ Zadka nzoɓ soɗ mu bay haɗa mu se ziŋ ni sal faa mbijw le, mu se ziŋ ni sal faa sidfi. ⁴² Nzoɓ ka goŋ mu fe na, mu ha ni; a nzoɓ ka hii bay kpaka mu fe laa le, mu bed ni ya.»

Fe fere ka se tul hii nzoɓ tul ngani

(Luk 6.27-28,32-36)

⁴³ «Bay ka i baa ka piedke lew na, i laa ndaw. Bayke baa mii: “Mu hii ku-o, a mu tun nzoɓ tul ngani bo na kay.” ⁴⁴ A roo le, bi na, mi baa ha ri: i ko nzoɓ tul ngani baari ba nzoɓ nun-ri, a i daa nzaa bay kere bay tul nzoɓri ka i daa nun-ri tuo sie. ⁴⁵ Be ndaw roo, i vi ba vu Baa baari Ngerewuru ka kaw nulue na baɗy. Be na, ka ha sie be tji tul nzoɓ law mgborori ndaw, nzoɓ law kereri ndaw pi. Roɓay, ka ha mbam to tul nzoɓ fe daa baɗy zadefi ka nun-ε ndaw, tul nzoɓ fe daa kaayari kara ndaw pi. ⁴⁶ Zadka i hii nzoɓri ka i ko ri ba nzoɓ nun-ri ki hoy na waa, bay ji ndaw roo Ngerewuru a haɗa ri fe tundo le? Waa, *nzoɓ yaɗa larimbuori ka i ko ri ba nzoɓ ndayari na, i daa faa mbijw munu ndaw ya le woo! ⁴⁷ Zadka i hii soko ha yu baari ki hoy na waa, fe ji ze ba fe kere ka do boɗ ka i daa na le? Nzoɓri ka i tuu Ngerewuru ya hoy kara, i daa munu na ndaw ya le?»

* **5:33** 5.33 Soro ped daa Leviri 19.12; Tji kele 20.7; Kijina bol kusol ba sidfike 5.11; 23.22; Ruɗ bari 30.2. † **5:38** 5.38 Tji kele 21.24; Soro ped daa Leviri 24.20; Kijina bol kusol ba sidfike 19.21.

48 «Munu zu ɛ, ì ɔ́ ɓáy zadɛ nzedɛm faa mbɔ̀w munu ká Bǎa ɓaari Ngerewuru ká kaw nulue ɔ́ ɓáy zadɛ nzedɛm na.»

6

Fe fére ká se tul haɲa fe ha nzoɓ kɔ̀kuri

1 Zezu ɓaa na roɓay mii: «Baari na, ì nze ɓáy sùo-rì ká ɓay kóɔ́ Ngerewuru ká nun nzoɓri ɓay ɔ́ɓke sùo-rì hoy ha ri kóke rì ya. Zadka ì ɔ́a munu ɛ, ì ti zɔ̀n fe tunduo ká luo Bǎa ɓaari ká nulue na ya.

2 «Be ze, zadka mù mbi fe ɓay mgbáke ini zɔ̀n nzoɓ síe ɛ, mu ha vɓem ka mgbá ká ɔ́ káy káy ya. Mu ɔ́a munu ká nzoɓ nzaa rúo ɓayri ɔ́a ká ɓil *hul mbú kɔ̀ ɓari ɓáy faa buori ɓay haɲa nzoɓri pisi ri ká ɔ́ ku na ya. Mí ɓaa ha rì ta-taɲ ɓa tusue kɔ̀: bele fe tunduo ɓari kɔ̀ ze ì zɔ̀n ɔ́ɔ́ ro ku. 3 Roo ɛ, ɓo na, zadka mù mbi fe ɓo ɓáy nduo-ɔ̀ fi hoɔ́o ɓay mgbáke ini zɔ̀n nzoɓ síe ɛ, kɔ̀kɔ̀ ká nduo-ɔ̀ fi gel ka kɔ̀ feke na. 4 Be ndaw roɔ̀, fe haɲa ini ɓo na, a ɔ́oko zad muni, ɛ, Bǎa-ka ká nulue ká kɔ̀ fe ká nzoɓ ɔ́a ká zad muni na, a haɲa mù fe tunduoke na ɓáy.»

Fe fére ká se tul ɔ́aa nzaa ɓay kere

(Luk 11.2-4)

5 «Zadka ì ɔ́a nzaa ɓay kere na, ì ɔ́a munu ká nzoɓ nzaa rúo ɓayri ɔ́a ku ya. Bari na, ì hii ɔ́oko siya ndaw roɔ̀ ɓay ɔ́aa nzaa ɓay kere ká ɓil *hul mbú kɔ̀ ɓari, ɓáy faa buori ndaw ɓay ɔ́ɓke sùo-rì ká nun nzoɓri riw bele ha ri kɔ̀ ri. Mí ɓaa ha rì ta-taɲ ɓa tusue kɔ̀: bele fe tunduo ɓari kɔ̀ ze ì zɔ̀n ɔ́ɔ́ ro ku. 6 Roo ɛ, ɓo na, zadka mù ɔ́a nzaa ɓay kere na, mu nduo hul nam ɓo, mú mgbá faa hul gbukru ɔ́o tul-a, a mú ɔ́a nzaa ɓáy kere ká pol Bǎa-ka ká ɔ́o zad muni zɔ̀n mù na. ɛɛ, Bǎa-ka ká kaw nulue ká a kɔ̀ fe ká nzoɓ ɔ́a ká zad muni na, a haɲa mù fe tunduoke na ɓáy. 7 A zadka ì ɔ́a nzaa ɓay kere na, ì káy fal ɓay taa mbɔ̀wke hoy ɓaɲɔ̀o munu ká nzoɓri ká ì tuu Ngerewuru ya na ya. Bari na, ì ker ká ɓil law-ri mii, ɓari ɓaa ɓay ɲɔ̀-ɲɔ̀i munu na ndaw roɔ̀, Ngerewuru a láa ɓay ɓari na ɓáy. 8 I mbóro fe ɔ́aa ɓari na ku ya, ɓay ɲi ɛ, Bǎa ɓaari ká kaw nulue na, kɔ̀ fe ká ì se síeke na pola ɔ́ɔ́ ndaw roɔ̀, ì vbi ni ku ɓáy.

9 «Munu zu ɛ, faa ɔ́aa nzaa ɓay kere na ze ɔ́o key:

“Bǎa ɓuru ká mù kaw nulue,
Nɔ́ad ɓay haɲa nzoɓ haɲa haɲa ɛ,

ka tuu mù ɓo huɔ-ɔ̀ kɔ̀ hoy mù ɓa Ngerewuru.

10 Nɔ́ad ɓay haɲa mu ví re mbay ká tusiri key.

Nɔ́ad ɓay haɲa nzoɓ haɲa haɲa ká tusiri key na,

ka ɔ́aa fe ká law-a hii, munu ká ì ɔ́a ká nulue na.

11 Mu ha ɓuru ɲaw, ɓo ɓuru re maa ɓuru ká vuri key.

12 Mu nda buma ka zɔ̀n ɓuru ká tul fe ɔ́aa kɔ̀aya ɓuru,
faa mbɔ̀w munu ká ɓuru kara ɓuru nda buma zɔ̀n nzoɓri
ká ɔ́a kɔ̀aya zɔ̀n ɓuru ndaw na.

13 Mu ha ɓuru se ɓil nzaa úla ya,

roo ɛ, mu ɲaa ɓuru ɲaa máa ká ɓil nduo ɲgeretemndaya.

[Tusueke ɛ, réke mbay ndaw, hɔ̀rusuo ndaw,
roɔ̀ riɲ ɔ́ika ndaw na ɓa taa ɓo ɓaɲɔ̀o kpaɔ́ara.
Amem. Nɔ́ad ɓay haɲa ni ka ɔ́o munu na kɔ̀.]”

14 «Ì kò, zadka ì nda buma zìy nzoḃri ká i ɗaa kàaya zìy rì na le, Bãa ßaari ká kaw nulue na, a ndáka buma zìy rì ndaw. 15 Roo le, zadka ì nda buma zìy nzoḃri ká i ɗaa kàaya zìy rì na ya le, Bãa ßaari kara ti ndáka buma ká tul fe kàaya ßaari na zìy rì ya ndaw pi.»

Fe fère ká se tul sàḃ sùo

16 «Zadka ì saḃ sùo-rì í sù fe ya ká pol Ngerewuru na, ì ɗaa sùo-rì ßa síe munu ká nzoḃ nzaa rúo ßayri ya. Bari na, i siḃ tul nun-ri mbid mbid ßay haḃa nzoḃri riw bele i kò mii, i saḃ sùo-ri í sù fe ya. Mi ßaa ha rì ta-taḃ ßa tusue kì: bele fe tundoḃ ßari kì ze i zìy ɗoɗ ro ku. 17 Roo le, ßo na, zadka mù saḃ sùo-o mù sù fe ya na, mu wáa nun-a, mù ɗaa num ka nda tul-a, 18 ßay haḃa nzoḃ mbìw mini kara ka kò mii, mù saḃ sùo-o saḃ na ya, ßa Bãa-ka ká ɗo zad muni zìy mù na huo-ε hõy ze kò. Leε, ße ká'a kaw nulue ká kò fe ká nzoḃ ɗaa ká zad muni na, a haḃa mù fe tundoḃke na báy.»

Fe fère ká se tul feziḃa
(Luk 12.33-34)

19 «Ì mbù feziḃari ká tusiri key kibli kibli ya. Tusiri key na ßa zad ká ndereri nde fe ká ɗi ndaw, fe kò vay ká ɗi a ßie ndaw, nzoḃ riibari kara vuo hul a í rii fe ká ɗi ndaw pi. 20 Roo le, ì mbù feziḃari ha Ngerewuru kóro ká nulue. Ba zad ká ndereri nde fe ká ɗi ya, fe kò vay ká ɗi a ßie ya ndaw, riibari kara vuo hul a í rii fe ká ɗi ya ndaw pi. 21 Tusueke le, zad ká feziḃa ßo ɗo ɗi na, ßa zad ká law-a hõy kara te ɗi nzokɗo ßanḃuo ndaw.»

Nun nzoḃ ɗo munu ßa huu ndele ße
(Luk 11.34-36)

22 «Nun nzoḃ na ɗo munu ßa huu ndele ká sùo nzoḃ. Zadka nun-ari ɗo báy kere le, sùo-ori riw bele a tán kad kad. 23 Roo le, zadka nun-ari ßa sem le, sùo-ori riw bele na a ɗoko bil suḃ tilo. Be mini ze, zadka zad taḃa ßo vi ßa suḃ tilo nduḃ le, suḃ tiloke ku na a ɗoko mina ro le?»

Ngerewuru, mase feziḃa
(Luk 16.13)

24 «Nzoḃ mbìw maa ßay ɗaa peɗ ha ßaa gaḃ ßeri siɗi ya, ßay yi le, a ìm nzoḃ mbìwke, a hii nzoḃ siɗike, mase a zúo zìy nzoḃ ni, a tuḃ ßay nzoḃ nu. I maa ßay séke fal Ngerewuru ndaw, roo fal feziḃari ká tusiri key ndaw buruk siɗi bele ya.»

ɗaa law ßo tul Ngerewuru nzokɗo
(Luk 12.22-31)

25 «Sawke mini ze, mù ßaa ha rì: ì ha law-rì ka nzáa-rì ßay tul fe sum, mase mbii nzokò ká ì se síeke ßay káwke báy kumnun na ya, mase ßay tul gari ká ì ndúo na kara ya ndaw. Wáa, káw báy kumnun ßaari na kal tul fe sumri, a sùo-rì kara kal tul gari ká ì nduo ndaw na ya le woo? 26 I mbi nun-rì í kò nduyri ká i haari tumbam siya ku. Bari na, i ru fe ya ndaw, í vbie fe pay í ɗaa zuo bil pul ya ndaw, roo le, Bãa ßaari ká kaw nulue na hõl ri. A wáa ßaari na, ì kal tul-ri kal ya le woo? 27 Ká sakra ßaari key na wáa, nzoḃ ve ze báy faa law-ε ká nzaa ni na, a máa ßay ɗaa nam kì nde tul nam káw báy kumnun ße na le woo?

28 «A munu ku waa, ßay yi ndaw roo, ì ha law-rì nzáa rì ßay tul gari ndúo ɗo sùo-rì le? I békle fukri ferì ká ɗo mbù ká bil wáari ku í kò. I ɗaa peɗ ya, í kaḃ gari ya ndaw. 29 Roo le, mù ßaa ha rì ta-taḃ: Mbay Salomõn kì

ká ɓa nzoɓ riŋ dika ká'a kaw ɓil feziŋa baɗak na hoy kara, ka nduo gari nduy mba fukri fe niri na key ya. ³⁰ Feri ká fuu ɗo mbɗu ká ɓil wáari ká ɗo vuri key, ká ruo le, i fãa ri zuo huu hoy le, Ngerewuru ko-kóm ɓa tul-ri a ha ri fuu mbɗu ɓa gama ku ya roo, maa ɓay ɓaari ze, ka ti haŋa ri gari ká i se sieke na ya le woo? Aa, ɓaari ká mbika law ɓaari ndji na! ³¹ Munu zu le, i ha law-ri ka nzáa ri i ɓaa mii: "Fe ji ze ɓuru suŋa," mase "Fe ji ze ɓuru nzoko," mase "Gari ji ze ɓuru ndúo le" na munu ya. ³² Nzofri ká i tuu Ngerewuru ya ze i nzaa ferri ká mini key ɓanɗu. Roo le, Bãa ɓaari ká kaw nulue na ko ferri ká i se sieke na ko. ³³ I nzaa faa ha Ngerewuru ze ka re mbay ká tul-ri, a i ɗaa fe ká ɗo ɓáy zaɗe pola ɗekre ro le, a haŋa ri fe niri ká i se sieke na riw bele nde ɗi ɓáy. ³⁴ Munu zu le, i ha law-ri ka nzáa ri ɓay tul nam taa ruo ya, ɓay ji le, nam taa ruo na, ɗo ɓáy fe kér ɓay ɓe kji. Bil namri mbjw mbjw riw bele na ɗo ɓáy fe kér ɓay ɓari.»

7

I ɗaa ɓay ka ɓo tul nzoɓ ya (Luk 6.37-38,41-42)

¹ Zezu ɓaa na roɓay mii: «I ɗaa ɓay ka ɓo tul nzoɓ ya, ɓay haŋa ɓo Ngerewuru kara ka ɗaa ɓay ɓo tul-ri ya, ² ɓay ji le, Ngerewuru a ɗaa ɓay ɓo tul-ri faa mbjw munu ká i ɗaa ziŋ ku-i ɓaari na ku. Faa mbjw munu ká i lie fe ha nzofri na, ɓe ndaw ze Ngerewuru a lieke fe ha ri.

³ «Waa, ɓay ji ndaw roo mu geɗe kóm ɓa bum suy ká ɓo nun yu-ɗ, a mú ko kparan ká ɓo nun-a ku ya wjw hoy le? ⁴ A ku waa, mú ɗaa mina mú ɓaa ha yu-ɗ mii: "Ha mi mbi bum suy ká ɓo nun-a ku ha mú," a laa ká kparan ɓo nun-a ku le? ⁵ ɓo nzoɓ nzaa ruo ɓay! Kparan ká ɓo nun-a na, mu mbi pola a mú ko zaɗ ka ta-tan ndaw roo, mú ko faa mbika bum suy ká ɓo nun yu-ɗ na ku ɓáy.

⁶ «Fe ká ɗo ɓoɗ ɓa taa Ngerewuru na, i mbi i ha nzoɓ law mgborri ká i ɗo munu ɓa wáyri na ya, ká i mgbaka i fere i ɗaa so tul-ri i loro ri yak yak. Roɓay, i vbuku fe kere Ngerewuru ká i ko ɓa fe ká ndaɗ ɓamba tasiri na ka zuo pol nzofri ká i ɗo munu ɓa mbel puori na ya, ká i mgbaka i toɗ ɗaŋa ɗaŋa.»

Vbi Ngerewuru fe ká i se sieke (Luk 11.9-13)

⁷ «I vbi Ngerewuru fe, le, a haŋa ri. I nzaa fe, le, ka'a mbika ɓo pol-ri ha ri ɓáy. I nda faa hul, le, ka'a mgbuɗa ha ri, ⁸ ɓay ji le, nzoɓ haŋa haŋa ká vbi ni fe le, a haŋa ni; a nzoɓ ká nzaa fe le, a mbika ɓo pol-e ha ni. Ze, nzoɓ ká nda faa hul le, a mgbuɗa ha ni. ⁹ Waa, nzoɓ ve ká sakra ɓaari key ká vi-e vbi ni ngaw le, ka'a mbika tisaw ze ɓo nduo-ε ha ni le? ¹⁰ Mase vi-e vbi ni sji le, a mbika kuɗtol ze ha ni le? ¹¹ Baari ká i ɓa nzoɓ law ndayari le, i ko faa haŋa fe kereri ha vu ɓaari ku ya roo, maa ɓay Bãa ɓaari ká kaw nulue ze, ti haŋa fe kereri ha nzofri ká i goŋ ni na ya le woo!

¹² «Feri riw bele ká i hii ɓay haŋa ku-i ɓaari ɗaa ha ri na, ɓaari hoy kara i ɗaa faa mbjw munu ha nzofri. Be ze ɓa mɗara saw ɓay *mbede bol kusol *Moyze ɓáy mbede taa *nzoɓ yaŋa bayri saa nzaa Ngerewuru ká i ɗaa.»

*I mbi faa kumnun taa tusueke
(Luk 13.24)*

¹³ «Zadka ì hii kumnun taa tusueke na, ì nduo báy faa hul ká aa ya hiyaw, bay ÿi le, faa hul ká se ba zad ñie na aa banɗan. Faa séke ba baɗi hoy kara se ya ndaw, a ha nzobri ngji bamba i se di buɗ buɗ. ¹⁴ Roo le, faa hul ká se ba zad kumnun taa tusueke na aa ya, a séke ba baɗi kara ngon bamba tasiri ndaw, a nzobri ká i zinj faake na, i ngji ya nzekre hoy.»

*Kóko puu báy lereke
(Luk 6.43-44)*

¹⁵ I nze báy sùo-rì bay tul nzobri ká i di sùo-rì ba *nzob yaɗa bayri saa nzaa Ngerewuru na. Zadka i vi luo-rì le, i daa sùo-rì munu ba baɗuri, roo le, ñil law-ri ká nziiya na i ba váy koyri ká mgbor bamba. ¹⁶ I kóko ri báy peɗ daa bari. Waa, nzob a hóro tavoko saa kurikuɗ le woo? Mase, nzob a hóro nzum saa ngatukru ndaw le woo? ¹⁷ Puu ha ha ká do báy kere na, a lie lereke báy kere. A roo le, puu ká ndaya na, a lie lereke ndaya. ¹⁸ Puu kere na ti máa lie lereke ndaya ya, a puu ká ndaya na kara ti máa lie lereke báy kere ya ndaw. ¹⁹ Puu ha ha ká lie lereke ndaya na, i téke ni nzed bay vbuka ni bo huu. ²⁰ Munu zu le, báy peɗ daa bari nzobkeri ku na ndaw roo, ì kóko ri báy.

*Ndad bay daa law hiiya Ngerewuru
(Luk 13.25-27)*

²¹ «Nzobri ká i di m̃ “Mbay, Mbay” na, i ti doko sakra nzobri ká Ngerewuru re mbay ká tul-ri na riw bele ya. Roo le, ba nzobri ká i daa law hiiya Baa ká kaw nulue na huo-ri hoy ze i doko di. ²² Sieke ku na, nzobri ngji bamba i baa ha m̃ mii: “Mbay Mbay, waa buru ya bay saa nzaa-a búru baa ha nzobri báy riɗ-a ya le” mase, “Buru di riɗ-a búru níike temndayari ká tul nzobri ya le” mase, “Buru daa fe sanri boɗ boɗ ngji bamba báy riɗ-a ya le?” ²³ Báyi le, m̃ baa ta-tan ha ri mii: “M̃ tuu ri ba mbijw ya mbanj! I zól ká nzaa-i ba lew, baari nzob fe daa kaayari!”»

*Daa hul do tul tisaw
(Luk 6.47-49)*

²⁴ «Be mini ze, nzob ha ha ká laa bayri ká m̃ baa key, a ya a daake peɗ le, ka do munu ba nzob nun nze m̃ ká daa tigbaa hul be báy tisaw. ²⁵ Ze mbam to ha mbii ya zad remlen remlen ká saw hulke, mase zuu kuu báy ngónke bivbid bivbid ká tul hulke na ku hoy kara, hulke haw ya, bay ÿi le, tigbaa hulke na i daa báy tisaw. ²⁶ Roo le, nzob ha ha ká laa bayri ká m̃ baa key, a daake peɗ ya le, ka do faa mbijw munu ba mbúo nzob ká daa hul be do tul dikudi. ²⁷ Zadka mbam to na, mbii ya zad remlen remlen ká saw hulke. Zuu kuu báy ngónke bivbid bivbid ká tul hulke na ha ni haw wuruk zuo siri ha hulke ku na ñie ba hje bamba tasiri.»

²⁸ Zadka Zezu fere nzobri fe key na o báyi le, tuku ruo nzobri ha ri kaw silili bay tul gosi fe fére be, ²⁹ bay ÿi le, ka fere ri fe báy hurusuo ká uru saa luo Ngerewuru bo, ka fere ri fe munu ká nzob fére nzobri *bol kusol bari fere ri na ku ya.

8

Zezu vaa nzob ká kp̄iri ɔ̀ sù-ε
(Mrk 1.40-45; Luk 5.12-16)

¹ Zadka Zezu ɔ̀i saa tul mborɔ̀ na, ruo nzobri nḡji bamba se fal-ε wuu wuu. ² Báyyi le, nzob mb̄iw munu ká kp̄iri ɔ̀ sù-ε na soro a ví huku pol-e gburuk a ɔ̀a h̄a ni mii: «Mbay, zadka mù hii le, mù maa ɔ̀a haɲa sù-ɔ̀i key na duo mgberɛɲ*.»

³ Lεε, Zezu ndaɔ̀a nduo-ε a zaa ni a ɔ̀a h̄a ni mii: «Mì hi-hii! Sù-ɔ̀ na ka duo mgberɛɲ h̄a mù.» Zafε ku h̄oy le, kp̄iri be na ɔ̀ h̄a sù-ε duo mgberɛɲ. ⁴ Falε ku le, Zezu ɔ̀a h̄a ni mii: «Mu laa ɔ̀a key báy kere! Kɔ̀kɔ̀ ká mu ɔ̀a ɔ̀ayke h̄a nzob! Roo le, mu se mú v̄aa kíε sù-ɔ̀ h̄a *nzob fe poy Ngerewuru ka kɔ̀. Falε ku ro le, *fe poy ká *bol kusol *Moyze mbi nzi-ε ká ɔ̀i h̄a nzobri ká kp̄iri ɔ̀ sù-ri ká i vaa le i puo na, mu puo†. Be ndaw roɔ̀, a kíε nzobri riw bele ha ri kɔ̀ mii, sù-ɔ̀ na vaa báy kere báy.»

Zezu vaa leɔ̀ peɔ̀ nḡerenzob yum
(Luk 7.1-10; Zaa 4.43-54)

⁵ Zadka Zezu ɔ̀o nduo ɔ̀a bil puo ká Kapernayum na báyyi le, nḡerenzob yum mb̄iw munu ká Rom soro ɔ̀a lakun-ε, a koɔ̀ ni ɔ̀a haɲa ni ka so ni. ⁶ Ka ɔ̀a h̄a ni mii: «Mbay, leɔ̀ peɔ̀ ɔ̀i naa hula báy sem h̄a sù-εri hu w̄ɔ̀ riw bele, a kɔ̀ seke fe nḡji bamba tasiri.» ⁷ Lεε, Zezu ɔ̀a h̄a ni mii: «Mì séke v̄aw ɔ̀a vaa vaa ni.» ⁸ Báyyi le, nḡerenzob yum na ȳiɲra báy ɔ̀a h̄a ni mii: «Mbay, ɔ̀i h̄oy m̄i maa ɔ̀a haɲa mù ɔ̀a tul-a nduo bil hul bi ya. Roo le, mu ɔ̀a ɔ̀ay mb̄iw k̄i h̄oy le, sù leɔ̀ peɔ̀ ɔ̀i na a vaa báy kere, ⁹ ɔ̀a j̄i le, ɔ̀i h̄oy kara m̄i ɔ̀o báy gan̄ tul-iri ká m̄i ɔ̀a bol nzaa-ri, a mí ɔ̀o báy nzob yum ɔ̀iri ká i ɔ̀a bol nzaa-i ndaw pi. Zadka m̄i ɔ̀a h̄a nzob mb̄iw mii: “Mu se,” le, ka se na k̄i. A mí ɔ̀a h̄a nzob k̄i mii: “Mu vi,” le, ka vi. A mí ȳi mí ɔ̀a h̄a leɔ̀ peɔ̀ ɔ̀i mii: “Daa fe key,” le, ka ɔ̀a feke na k̄i.»

¹⁰ Zadka Zezu laa ɔ̀aykeri na munu báyyi le, tuku ni h̄a ni ɔ̀a h̄a nzobri ká i se fal-ε na mii: «Mì ɔ̀a ha ri ta-taɲ ɔ̀a tusue k̄i: ká sakra leɔ̀ Izarayelri riw bele na, m̄i ziɲ k̄iri nzob ká ɔ̀a law-ε ɔ̀o tul-i mini key na ya. ¹¹ Roɔ̀ay, m̄i ɔ̀a ha ri: nzobri nḡiɲa bamba i úru saa fi t̄i síe báy fi riɲ síe i mgba zad káw ká nzaa fe s̄um ziɲ *Abaraham, Izak, báy *Zakoɔ̀ ká *puoruo Ngerewuru. ¹² Roo le, nzobri ká i ker mii, ɔ̀ari ɔ̀a leɔ̀ bil puoruo Ngerewuru na, ka'a vbúku ri zuo fal kpaɲ ká ɔ̀a bil suɲ tilo. Zafε ku na, nzobri réke rew báy mbii nun-ri mgboɔ̀ mgboɔ̀, a i s̄u sere-ri nḡε nḡε ká ɔ̀i.»

¹³ Falε ku le, Zezu ɔ̀a h̄a nḡerenzob yum na mii: «Mu se puo. Ndaɔ̀ ɔ̀a haɲa feke ka ɔ̀a munu ká mù ɔ̀ake law-a ɔ̀o tul-e na.» Lεε, ká zafε ku h̄oy sù leɔ̀ peɔ̀ be na vaa ni.

Zezu vaa nzob suosereɲri nḡji bamba
(Mrk 1.29-34; Luk 4.38-41)

¹⁴ Roɔ̀ay, Zezu se bil hul Piyeɲ, le, ka ziɲ máa fay Piyeɲ ká sù-ε mbi huu biɔ̀ biɔ̀ naa hii ká ɔ̀i. ¹⁵ Báyyi le, ka zaa nduo-ε, le, ká zafε ku h̄oy sù zaa be na poɲ ni h̄a ni uru siya a ɔ̀a fe s̄um h̄a ni s̄u.

* 8:2 8.2 Bol kusol Ngerewuru ɔ̀a mii, nzob ká kp̄iri ɔ̀ sù-ε na, ka maa ɔ̀a séke hul k̄ani Ngerewuru mb̄aa, ɔ̀a j̄i le, ka ɔ̀a nzob ká taɲ kad kad ká nun Ngerewuru ya. † 8:4 8.4 I k̄i Soro peɔ̀ ɔ̀a Leviri 14.10.

¹⁶ Zadfka síe d'aa nduo-ε bo tul vay puu der na báyyi le, nzobri ngji bamba ká temndayari do tul-ri na, i f'aa ri í séke h'aa Zezu. LEE, báyy bay ká tji saa nzi-ε na ka niike temndayari a vaa nzoɓ semri riw bele. ¹⁷ Fe ká'a d'aa na, h'aa bay ká Ezay nzoɓ y'a'ña bay saa n'zaa Ngerewuru baa na, do munu báyy zadε. Bayke baa mii: «Be na, ka f'aa kpεdε naari do tul-e, a y'a suoserem naari a sobʒ.»

Séke fal Zezu ba fe vbem ya
(Luk 9.57-62)

¹⁸ Nam mbjw munu ká ruo nzoɓri kiri Zezu gbuk na báyyi le, ka mbi nzi-ε h'aa leɗ nduoɓal-eri bay túo maambii ba fi kelu. ¹⁹ LEE, nzoɓ fére nzoɓri *boɓ kusol mbjw munu soro ba lakun-ε a baa h'aa ni mii: «Mbay, zadri riw bele ká mù séke dí na, m'í séke fal-a n'j'm n'j'm.» ²⁰ Báyyi le, Zezu y'j'ra báyy bay h'aa ni mii: «Mínri na, luɔ nam ɓari do dí, a nduyri h'oy kara kpañ nam ɓari do dí ndaw. Roo le, ɓi *Vu Nzoɓ na, zad ká bay hanja m'í d'aa tul-i nduo dí, bay mgbaka t'aram s'uo-i ká dí na tiya.»

²¹ LEE, nzoɓ k'j mbjw munu ká ba leɗ nduoɓal-ε baa h'aa ni mii: «Mbay, mu p'ón faa h'aa m'í se mí v'aa v'oro b'aa ndaw roo, mí y'j'í mí se fal-a báyy.» ²² Báyyi le, Zezu y'j'ra báyy bay h'aa ni mii: «Mu se fal-i, a bo mú p'ón h'aa ɓari ká i do munu ba nzoɓ huɗeri na i v'oro huɗ k'j.»

Zezu h'aa n'zaa zuu kuñ nzed
(Mrk 4.35-41; Luk 8.22-25)

²³ Fale ku le, Zezu hil a kaw ɓil tuo, le, leɗ nduoɓal-eri su ni a í se dí maa fe. ²⁴ A le, ká zadε ku h'oy, bawda zuu bura uru a kuu bivbid bivbid ká tul maambii na h'aa mbii nda n'zaa tuo paw p'aw a puɗa tul-ri. Roo le, Zezu na-nam. ²⁵ Báyyi le, leɗ nduoɓal-eri soro ba lakun-ε í tuma ni í gúuke fe h'aa ni mii: «Mbay, mu y'a ɓuru! Naa h'ukari!»

²⁶ LEE, Zezu baa ha ri mii: «Daa mina roo, í ba toko mini le? Mina roo, mbika law ɓaari ndji mini key h'oy le?» Ro, a uru siya a baa bay ng'o-ng'oñ z'j' zuu báyy mbii na, le, n'zaa-ri kuñ nzed a h'aa zad do ndiñ. ²⁷ Báyyi le, nzoɓri ká í do zadε ku na i kaw yer í baa mii: «Ledban key na w'aa, ba k'iri nzoɓ j'i ndaw roo, mbii báyy zuu kara d'aa vu mbom bo tul-e mini key lé?»

Zezu vaa warari sidí ká temndayari do tul-ri
(Mrk 5.1-20; Luk 8.26-39)

²⁸ Zadfka Zezu tuo mbii a tji fi kelu ká tusiri nzoɓ Gadarari na báyyi le, warari tul-ri sidí ká temndayari do tul-ri na, i tji saa puñ kuo ká Zibri voro huɗ ká dí a í suo nun-ε. Ká ɓil korke ku na, nzoɓ maa bay mbika faa tji dí ya, bay j'i le, nzoɓkeri ká temndayari do tul-ri ká í mgbor bamba na i do dí. ²⁹ Báyyi le, i tii sañ d'aa fe ɓóko ko ɓóko mii: «Bo Vu Ngerewuru, fe j'i roo, mù n'zaake fal ɓuru le woo? Mù vi bay d'aa nun ɓuru tuo síe pola ndaw roo, nam k'uj sal bay na ka vi báyy le?»

³⁰ Di ya báyy zadε ku na kuɗu mbel puori ngji bamba i do s'ña fe. ³¹ Báyyi le, temndayari na i koɗ Zezu í baa mii: «Zadfka mù n'ii ɓuru le, mu h'aa ɓuru riñ tul mbelri na ku.» ³² LEE, ka baa ha ri mii: «Í tji í se!» Báyyi le, temndayari na tji ká tul nzoɓri ká sidí na, í d'uu í v'aa riñ tul mbel puori na. Zadε ku h'oy le, kuɗu mbelri ká riw bele ku na, i zuo d'ul vbububu báyy takra, í tji n'zaa n'geñ í zoɗ kirim kirim zuo maambii h'aa mbii y'a ri

gb̄ay báy zad̄ ɓari riw bele. ³³ Báyyi le, nzoɓ kóro mbel puɔri na, i haw d̄ul í se bil n̄gerɛpuo, í v̄a k̄ji bay feri riw bele ká kal, báy bay ká se tul temndayari ká i t̄ji saa tul nzoɓri ká sid̄i na ha nzoɓri laa. ³⁴ Lɛɛ, nzoɓri ká bil n̄gerɛpuo ku riw bele na, i t̄ji buɗ buɗ í suo nun Zezu. Zadka i mbi nun-ri í kɔ ni na báyyi le, i kof ni bay haɗa ni ka zól ká tusiri ɓari.

9

Zezu vaa nzoɓ ká s̄o-ɛ hu w̄ɔ

(Mrk 2.1-12; Luk 5.17-26)

¹ Zezu hil a kaw bil tuo a tuo maambii a ȳji a se puo ɓe. ² Lɛɛ, i mbi nzoɓ mb̄jw munu ká s̄o-ɛ hu w̄ɔ ká naa hii í víke ha ni. Zadka Zezu kɔ law-ri ká í ɗaa ɓo tul-e na báyyi le, ka ɓaa ha nzoɓ ká s̄o-ɛ hu w̄ɔ na mii: «Vu-i, mu siɗ law-a; feȳa ɓori na, m̄i nda bumake z̄iɗ mù ro.» ³ Báyyi le, nzoɓ fére nzoɓri *bol kusol haɗeri ká i laa ɓayke na, i ker bay ká bil law-ri í ɓaa mii: «Ledban key na, ɓaa bay a t̄jirike riɗ N̄gerewuru*.» ⁴ Lɛɛ, munu ká Zezu kɔ k̄er bay ɓari kɔ na, ka f̄ɛɛ a vbi ri mii: «Bay ji ndaw roɔ, ì ɗo báy k̄er ɓayri ká ndaya mini ká bil law-r̄i le? ⁵ Bay haɗa ze ɓáake se ya le? “M̄i nda buma feȳa ɓori na z̄iɗ mù,” mase, “Uru siya mú se-seɗ” le? ⁶ Roo le, m̄i hii bay haɗa ri kɔ, ɓi *Vu Nzoɓ na, m̄i ɗo báy h̄urusuo ká tusiri key bay ndáka buma ká tul feȳa nzoɓri!» Báyyi le, ká zad̄e ku hoy, Zezu ɓaa ha nzoɓ ká s̄o-ɛ hu w̄ɔ na mii: «Uru siya mú mbi hii ɓo mú se puo!» ⁷ Lɛɛ, ledban na uru siya a zól faa puo. ⁸ Zadka ruo nzoɓri kɔ feke na munu báyyi le, h̄jɛ ɗaa ri zikiki ha ri písike N̄gerewuru bay tul k̄iri h̄urusuo fe ɗáa saɗ ká mini ká'a ɗaa ha nzoɓri na.

Zezu ɗi Matiye

(Mrk 2.13-17; Luk 5.27-32)

⁹ Zezu zól ká zad̄e ku a ɗo kali báyyi le, ka kɔ nzoɓ mb̄jw ká riɗ-ɛ ɓa Matiye kaw hul yaɗaɗa larimbuo. Báyyi le, ka ɓaa ha ni mii: «Mu se fal-i.» Lɛɛ, Matiye na uru siya a se fal-ɛ.

¹⁰ Nam mb̄jw ká Zezu kaw nzaa fe s̄um ká puo Matiye na, *nzoɓ yaɗaɗa larimbuori báy nzoɓri ká soro bay ɓari mgba ndaya ká *Fariziri ɗi ri ɓa nzoɓ feȳari na, i vi n̄ḡji ɓamba í kaw nzaa fe s̄um z̄iɗ Zezu báy led̄ nduoɓal-eri. ¹¹ Zadka Fariziri kɔ fekeri na báyyi le, i vbi led̄ nduoɓal-eri mii: «Bay ji ndaw roɔ, gaɗ tul-r̄i na s̄u fe z̄iɗ nzoɓ yaɗaɗa larimbuori báy nzoɓri ká soro bay ɓari mgba ndaya mini key le?»

¹² Báyyi le, Zezu laa bay ɓari na a ɓaa mii: «Nzoɓri ká s̄o-ri ɗo báy kere báy na, i se síe nzoɓ haɗa saɗpuu vaa nzoɓ ya. Roo le, nzoɓ suosereɗri ze se síe nzoɓ haɗa saɗpuu. ¹³ Munu zu le, ì se í fére saɗ bay ká N̄gerewuru ɓaa ɗo bil mbede ɓe na í kɔ. Ka ɓaa mii: “Kóko nun síe nzoɓ ze riɗ law-i ɓo, ɓa *fe poy ká ì puo ha m̄i ze riɗ law-i ya†.” M̄i vi bay ɗika nzoɓri ká i ker mii, ɓari ɓa nzoɓ ɗáa fe báy zad̄eri na ya, roo le, m̄i vi bay tul nzoɓri ká i kɔ s̄o-ri ɓa nzoɓ feȳari.»

* 9:3 9.3 Bari Zibri na, i kɔ mii, ɓa N̄gerewuru k̄j h̄uo-ɛ hoy ze maa ndáka buma feȳa nzoɓri z̄iɗ ri. Zadka Zezu nda buma feȳa led̄ban na, nzoɓ fére nzoɓri bol kusolri ɗo z̄iɗ ni gal gal, bay ji le, Zezu ká nda buma z̄iɗ nzoɓ a vaa ni na, kie mii ka ɓa N̄gerewuru. † 9:13 9.13 Oze 6.6. I k̄ji 1 Samiyel 15.22 Báy Mise 6.8 ndaw.

Bay ká se tul táw fe báyy fe fie

(Mrk 2.18-22; Luk 5.33-39)

¹⁴ Báyyi le, leɗ nduobal Z̄a Batisri soro í se luo Zezu í vbi ni bay mii: «W̄a bay yi ndaw r̄o, búru *Fariziri na, buru san s̄u buru ban̄guo, a p̄n leɗ nduobal-ari máa, i ɗaa munu ya le?» ¹⁵ L̄e, Zezu ȳinjra báyy bay ha ri mii: «Nzobri ká i ɗi ri vi zaɗ suoriya yān̄a k̄i na, zaɗka nzoɓ máy fie ɗo ziŋ ri koɓ r̄obay na, i máa ɗaa s̄u-ri ɓa síe le? Munu ya mgb̄aŋ! Roo le, namri ká'a ví vuku na, i náa nzoɓ máy fie ká sakra ɓari; ɓe ndaw r̄o i san̄ s̄u-ri báyy. ¹⁶ R̄obay, nzoɓ mb̄iw ti mbika nzaa gari fie bay ɓúoke nun táw gari ya, bay yi le, nzaa gari fieke ku na, a haŋa táw gari na goɗo tir tir ha goɗo garike ku na mba taa pola ku r̄obay. ¹⁷ Do faa mb̄iw munu ndaw, nzoɓ ti aŋ him fie zuo táw ɓol huori ya. Zaɗka nzoɓ ɗaa munu le, ɓol huori na a fúo kpom, le, him na a zúo ɓisuy, ɓol huori kara a ɓie ndaw. Roo le, him fie na i aŋ zuo ɓol huo fieri. Be ndaw r̄o, him báyy ɓol huori na, i mgbaka k̄i zeb zeb báyy kere báyy?»

Zezu vaa máy tikɗi, báyy máy ká suoserem sím ɗaa ni

(Mrk 5.21-43; Luk 8.40-56)

¹⁸ Zaɗka Zezu ɗo ɓaa bay ziŋ ri koɓ báyy na báyyi le, mbay Ziɓ mb̄iw munu ví huku siri gburuk ká pol-e a ɓaa ha ni mii: «Vu-i ká ɓa leɗ máy tikɗi na hu ká timbeɗe key. Munu hoy kara mu ví ɗaa nduo-ɔ ɓo tul-e, le, ka'a ȳi a kaw báyy kumnun.» ¹⁹ L̄e, Zezu uru siya báyy leɗ nduobal-eri a í se fal-e.

²⁰ Zaɗka i se nun-ri ɓa pola na báyyi le, máy mb̄iw munu ká suoserem sím ɗaa ni mbiimbam duo fale siɗi ro na, soro a vi báyy fal Zezu a zaa nzaa gari ɓe ká fi siri, ²¹ bay yi le, ka ɓaa ká ɓil law-ε mii: «Zaɗka m̄i ziŋ faa mí zaa nzaa gari ɓe k̄i hoy le, s̄u-i na a vaa.» ²² Báyyi le, Zezu fere kóm a ko ni a ɓaa ha ni mii: «Vu-i máyke, mu siŋ law-a, bay yi le, law-a ká mù ɗaa ɓo tul-i na, ha s̄u-ɔ na vaa mù.» Ká zaɗe ku hoy le, s̄u leɗ máy tikɗi na vaa ni.

²³ Zaɗka Zezu t̄ji puo mbay na báyyi le, ka ko nzoɓri ká i mgb̄a t̄iw ɓari gbiri gbiri ɗo nduo-ri ká í ɗo ɗi ya bay súka nzoɓ vóro huɗri, r̄o ruo nzoɓri ká i guu fe ḡurum ḡurum ndaw. ²⁴ L̄e, Zezu ɓaa ha ri mii: «Í t̄ji ɓa kele, bay yi le, leɗ máy tikɗi key na hu ya, roo le, ka na-nam.» Báyyi le, ɓari na i síe ni síe hoy. ²⁵ Zaɗka Zezu ha ruo nzoɓri t̄ji kele na báyyi le, ka nduo a se hula, a v̄a mgb̄a nduo leɗ máy tikɗi na ha ni uru siya. ²⁶ L̄e, soro bayke na ya zaɗ kpol kpol ká tusirike ku riw bele.

Zezu vaa rawri siɗi, báyy nzoɓ ká kusol-e mbii gb̄aŋ

²⁷ Zaɗka Zezu zol ká zaɗe ku báyyi le, rawri tul-ri siɗi i dii fal-ε í guu fe báyy bawda kusol-ri ɓeleŋ mii: «Kód̄ nguɔ hoy *vu bulu David, mu ko nun síe buru!» ²⁸ Zaɗka Zezu t̄ji puo na báyyi le, rawri ká tul-ri siɗi na i soro í vi lakun-ε, le, ka vbi ri bay mii: «L̄e, í ko mii, m̄i maa bay ɗaa fe ká í vbi m̄i na le?» L̄e, i ȳinjra báyy bay ha ni mii: «Ūu, Mbay, mù ma-maa.» ²⁹ Báyyi le, Zezu zaa nun-ri a ɓaa mii: «Feke ka ɗo munu ha ri maa báyy zaɗ law-r̄i ká í ɗaa ɓo tul-i.» ³⁰ L̄e, nun-ri na mgbuda gberere ha ri ko-kóm. Fale ku

‡ 9:17 9.17 Ká ɓil sewke ku na, huɔ vuy ká i s̄a ɓa ɓol ze Ziɓri koro him ɗo ɗi. Zaɗka him na vi loŋ báyyi le, hew ɓol huɔ na. Munu zu le, ɗo nun aŋ him fie ɗo táw ɓol ya, ɓo munu ya le, ɓol na a fúo. Ká ɓil bay key na, Zezu hii bay ɓaa mii, táw fe ɗaa Ziɓri na, ti máa báyy fe fie ká Zezu vike ha nzoɓri ya.

le, Zezu baka ri ɲɔ-ɲɔɲ mii: «Ì laa báy kere ndaw ro! I ha nzoɓ mbɔw mini kara, ka laa bay fe ká kal key na ya.» ³¹ Roo le, tji bari ku hoy le, i lo soro Zezu ká tusirike na ku riw bele.

³² Zadka rawri na i do zól munu hoy le, nzoɓri vi báy nzoɓ mbɔw ká temndaya do tul-e ha kusol-e mbii gbãɲ na ha Zezu. ³³ Fale ká Zezu nii temndaya ká tul-e na báyii le, ledban na tii saw baá bay. Lεε, tuku ruo nzoɓri ha ri baá mii: «Í! Kiri fe ká mini key na, furu ko ká tusiri *Izarayel key ba mbɔw ya mgban!» ³⁴ Roo le, *Fariziri na i gedε mii: «Ba mbay tul temndayari ze ha ni hurusuo nii temndayakeri na ku.»

³⁵ Báyii le, Zezu haari báy ɲgerepuori báy vu puori riw bele, a fere nzoɓri fe ká bil *hul mbú kɔ bari Zibri, a ka-káa Bay Kere ká se tul réke mbay ɲgerewuru ká tusiri key, roo a vaa nzoɓ semri riw bele, báy nzoɓ kpεɔeri riw bele. ³⁶ Zadka 'a mbi nun-ε a ko ruo nzoɓri báyii le, ka ko nun sie bari, bay ji le, nzoɓkeri ku na i taɓ bamba, a law-ri hoy kara saa ndaw, munu ba baɔuri ká nzoɓ kóro ri tiya. ³⁷ Báyii le, ka baá ha leɔ nduoɓal-eri mii: «Fe payri na ɲgji bamba a ɲɔɲ maa vbie, roo le, nzoɓ pedkeri ɲgji ya. ³⁸ Munu zu le, i kóɔ ɲgerembay ká ba ɲgerenzob wáa na, ha ni ka pie báy nzoɓ pedkeri ka ɲgji maa fe ha ri zúo tul nzoɓ hawri roɓay.»

10

Nzoɓ ndáy nzaapedri ká duo fale sidí

(Mrk 3.13-19; Luk 6.12-16)

¹ Zezu dí leɔ nduoɓal-eri ká duo fale sidí ha ri vi luo-ε. Báyii le, ka ha ri hurusuo ká bay haɲa ri niike temndayari, a i váake nzoɓ semri báy nzoɓ kpεɔeri riw bele. ² Riɲ *nzoɓ ndáy nzaapedri ká duo fale sidí na ze do key: pola dεkre le, ba Simɔn ká i dí ni ba Piyer báy yu-ε Andere, Zak báy yu-ε Zaa, bari sidí bele ká i ba vu Zebede ndaw, ³ Filiɓ báy Batelemi ndaw, Toma báy Matiye, be ká'a ba nzoɓ yaɲa larimbuo ndaw, Zak vu Alfe báy Tade ndaw, ⁴ Simɔn ká hii nzoɓ beri a ru-ruy bay tul-ri ndaw, roo Zudas Iskariyod ká mbi tul Zezu ndaw pi.

Zezu pie leɔ nduoɓal-eri bay haɲa ri ka-káa bay be

(Mrk 6.7-13; Luk 9.1-6)

⁵ Bari ká duo fale sidí key na, Zezu pie ri a baá ha ri mii: «Ì se tusiriri ká saw nzoɓkeri ba Zib ya na ya, a i nduo bil puo mbɔw ká kuɔu zad ká Samari na ya ndaw, ⁶ roo le, leɔ Izarayelri ká i do munu ba vu baɔuri ká i ze-zee na ze i se luo-ri. ⁷ I se i vaa ka-káa bay mii: "Nam ká ɲgerewuru tii saw réke mbay ká tul nzoɓri ká tusiri key na tɔn dí mbáa deb hoy ro." ⁸ I vaa nzoɓ semri ndaw, nzoɓri ká i hu na kara, i túma ri ha ri kaw báy kumnun ndaw, nzoɓri ká kpjiri do sùo-ri kara, i ha sùo-ri duo mgberɛɲ ndaw, a i nii temndayari ká tul nzoɓri ndaw pi. Hurusuo ká mi ha ri key na, mi ha ri hoy hoy. Ze baari hoy kara, i haɲa feke hoy hoy ha nzoɓri munu na ndaw. ⁹ Zadka i mbi faa varu le, i ya lari mbɔw mini i daa bo bil boɓ baari ya. ¹⁰ I se báy boɓ varu ya ndaw, i faa gari ba sidí ya ndaw, i faa dikɔnri ya ndaw, a i mgba káw ya ndaw, bay ji le, nzoɓ ped na do báy faa ká bay sɔɲa lere pedke.

¹¹ «Zadka i tji ɲgerepuo, mase vu puo le, i nzaa nzoɓ ká maa bay mgbaka ri báy kere ndaw roo i se luo-ε, le, i naa puo be na kpuru maa báy zól baari.

¹² Zadka ì do ndúo bil puo nzoḅke le, ì hii soko ḡa nzoḅri ká i kaw dī na í ɓaa mii: “Dekeke ka sáɗ zīḡ rī.” ¹³ Zadka nzoḅ puokeri mgba rī ɓáy kere le, fe sámi ɓaari a ɗoko tul-ri. A zadka i mgba rī ɓáy kere ya laa le, fe sámi ɓaari na, a sáɗ ɓa tul-rī kī sùo-rī. ¹⁴ Zadka nzoḅri mgba rī ɓáy kere ya, mase i hii ɓay láa ɓay ɓaari ya le, ì tji ká bil hulke, mase bil puoke ku na, í nda kusal ká ɓal-rī kuḅ kuḅ. ¹⁵ Mī ɓaa ha rī ta-taḡ ɓa tusue kī: nam kúnj sal ɓay na, ɓay ká i kúnj ɓo tul nzoḅ puokeri ku na, a ḡoḡ kál tul-e taa ḡay ká i ɗaa ɓo tul nzoḅ ndayari ká *Soḍom ɓáy Gomor na pavɓaɗ roḅay*.»

Dáa nun tuo síe ká ɓay tul Zezu
(Mrk 13.9-13; Luk 21.12-17)

¹⁶ «Ì ko, ɓi na mī píe rī munu ɓa ɓaɗuri ká i ɗo sakra wáy koyri. Munu zu le, ì nze ɓáy sùo-rī faa mbjw munu ká soyri, a í ɗaa fe ndaya mbjw ya munu ká beɗe pieri. ¹⁷ I nze ɓáy sùo-rī ɓay tul nzoḅri! I mgbaka rī í ɗaa rī zuo nduo nzoḅ kúnj sal ɓayri; i ndáka rī ɓáy ndoy ɗoḡ ká bil *hul mbj kī ɓari Zibri kara ndaw. ¹⁸ I fāa rī ɓay ɗaa rī kaw pol nzoḅ réke tul puori ndaw, pol mbay luyeri ndaw ɓay tul-i, a le, ká zaɗe ku na ì ɓaa nasi ɓay ká se tul-i ká pol-rī ɓáy pol nzoḅ kīri ká i ɓa Zib ya na ha ri laa. ¹⁹ A zadka i mgba rī ɓay ɗaa rī kaw pol nzoḅ kúnj sal ɓayri le, ì ḡa law-rī ka nzaa rī ɓay tul ɓayri ká ì wā ɓaa na ku ya, mase faa ɓaakeri ká ì ɓaa ká zaɗe ku ya ndaw. Bayri ká ì ɓaa na, Ngerewuru a haḡa ni tji ká nzaa-rī ká bil saw sieke ku ɓáy. ²⁰ Bayri ká ì ɓaa na, ɓa ɓaari ze ì ɓaa ya, roo le, ɓa Tem taa Baa ɓaari Ngerewuru ze a ɗaa zuo nzaa-rī ha rī ɓaa ɓáy.

²¹ «Namke ku na yu kīri mbika tul kī ha ri i ri ndaw, ɓaa ledri ɗaa munu zīḡ vu ɓari ndaw, a ledri kara i úru zīḡ nzoḅ mbón ri rī ha ri ɗaa ɓay huɗ ɓo tul-ri ndaw. ²² Nzoḅri riw bele, i fuy rī ɓay tul-i. Roo le, nzoḅ ká mgba ḡo-ḡoḡ kpuru tji ḡbuke le, Ngerewuru a yaḡa ni. ²³ Zadka i ɗaa nun-rī tuo síe ká bil ḡerepuo ḡaḡe le, ì ɗúu í se puo kī. Mī ɓaa ha rī ta-taḡ ɓa tusue kī: bil ḡerepuori ká *Izarayel na, ì ti séke dī o riw bele ya ḡoy, ɓi *Vu Nzoḅ na, mī ví ɓáy riḡ ɗika.

²⁴ «Nzoḅ ká fere fe na, ka ti kál tul ḡaḡ ɓe ká fere ni fe ya; a led káw ḡoy kara ti kál tul ɓaa káw ɓe ya ndaw. ²⁵ Munu zu le, nzoḅ ká fere fe na, ka ɗaa suoriya ɓay ɗoko munu ɓa ḡaḡ tul-e; a led káw ḡoy kara, ka ɗaa suoriya ɓay ɗoko munu ɓa ɓaa káw ɓe ndaw. A zadka i ɗi mī ɓi ɓaa puo ɓa *Belzebul, ḡeretemndaya na wā, riḡ ji ro ze i tuu ha rī ɓaari ká ì ɓa led bil hul ɓiri na le woo!»

Nzoḅ ká ɗo nun ḡe ni
(Luk 12.2-7)

²⁶ «Munu zu le, ì ɗaa ḡe nzoḅ mbjw ya. Feri riw bele ká ɗo lanzoḡ na a tji ɗo zaɗ hie ḡay ḡay, a feri riw bele ká ɗo zaɗ muni kara, nzoḅri kóko riw bele. ²⁷ Feri ká mī ɓaa ha rī ká zaɗ muni na, ì káy í ɓaa ɓayke ká ɓisie biribiḡ. A ɓay ká mī ɓaa ɓa ɗaɗi ha rī na kara, ì ka-káake ɓa siya ká sikɗa puo roo ḡa nzoḅri laa ɓáy. ²⁸ Nzoḅri ká i i naysuo nzoḅ, a í maa ɓay ika paḡa nun sùo nzoḅ ya na, ì ḡe ri ya. Roo le, ì ḡe Ngerewuru ká maa ɓay ɓie naysuo ɓáy paḡa nun sùo siɗi bele wuruk zuo zaɗ kóko seke fe ká bil

* **10:15** 10.15 I kīi Tiika saw fe 19.23-28. Puori ká Soḍom ɓáy Gomor na Ngerewuru ɓie kpukɗu kpukɗu ɓay tul fe ɗaa yaḡ nzoḅkeri.

huu ká ru-ruma ya òan̄guo na. ²⁹ T̄itiri na w̄aa, i f̄aa ri òa sidi nd̄aw roo, i hie báy sii sii mb̄iw h̄oy ya le? B̄e nu ku h̄oy kara, zadka B̄aa òaari na h̄a faa ya le, t̄iti mb̄iw mini kara ti t̄oɔ bo siri ya. ³⁰ Baari na, s̄uy tul-r̄i h̄oy kara, N̄gerewuru k̄ji báy nzi-ε lem lem riw bele. ³¹ Munu zu le, i ðaa h̄ie ya, òay ji le, ká nun N̄gerewuru na, i kal tul t̄itiri wuruk wuruk kál robay!»

K̄ie s̄uo òa nzob taa Krisi ká nun nzobri
(Luk 12.8-9)

³² «Nzob h̄aa h̄aa ká òaa ta-taŋ ká nun nzobri mii, òeri òa taa òi le, òi h̄oy kara, m̄i òaa ta-taŋ ká pol B̄aa ká nulue nd̄aw mii, ka òa taa òi. ³³ Roo le, nzob h̄aa h̄aa ká òaa ta-taŋ ká nun nzobri mii, òeri ko m̄i ya le, òi h̄oy kara, m̄i òaa ta-taŋ ká pol B̄aa ká kaw nulue nd̄aw mii, m̄i ko ni ya.»

Nzobri te bil k̄i òay tul Zezu
(Luk 12.51-53; 14.26-27)

³⁴ «Koko ká i k̄er ká bil law-r̄i mii, m̄i vi òay h̄aja ðekeke ka ðo tusiri key. M̄i vi òay h̄aja ðekeke ka ðo ya, roo le, m̄i vi báy maamii teke bil k̄i. ³⁵ M̄i vi òay teke sakra leɔ w̄ara nzob báy bi-ε, sakra leɔ m̄ay tikɔi báy mi-ε, roo sakra máa fay báy m̄ay vi-ε, ³⁶ a nzob ini taa simri ká bil hul mb̄iw kara, i vi òa nzob tul n̄gani k̄i.

³⁷ «Nzob ká h̄ii bi-ε mase mi-ε kal m̄i le, ka maa òay òa nzob òi ya. Nzob ká h̄ii vi-ε w̄arake mase m̄ayke kal m̄i le, ka maa òay òa nzob òi ya nd̄aw. ³⁸ A nzob ká mbi puu say huɔ òe a soò, a séke fal-i ya le, ka maa òay òa leɔ nduoòal-i ya†.

³⁹ «Nzob ká h̄ii koro kumnun òe na, a ðoko báy kumnun taa tusueke ya. Roo le, nzob ká a p̄oŋ s̄uo-ε yoo òay tul-i na, a z̄iŋ kumnun taa tusueke.»

Fe tunduo ká nzobri z̄iŋ
(Mrk 9.41)

⁴⁰ «Nzob ká mgba r̄i òa s̄uo-ε báy kere le, ka mgba m̄i nd̄aw zu. A nzob ká mgba m̄i òa s̄uo-ε báy kere laa le, mgba nzob ká pie m̄i na òa s̄uo-ε nd̄aw. ⁴¹ Nzob ká mgba nzob ȳaŋa òay saa nzaa N̄gerewuru báy kere òay òaa ká a òa nzob ȳaŋa òay saa nzaa N̄gerewuru na le, a z̄iŋ fe tunduo munu ká nzob ȳaŋa òay saa nzaa N̄gerewuru na nd̄aw; a nzob ká mgba nzob ká ðaa fe báy zad̄e ká nun N̄gerewuru òay òaa ká a òa nzob ká a ðaa fe báy zad̄e ká nun N̄gerewuru na le, a z̄iŋ fe tunduo munu ká nzob ká ðaa fe báy zad̄e ká nun N̄gerewuru na nd̄aw pi. ⁴² Nzob ká h̄a mb̄ii huoke tunguo toy mb̄iw k̄i h̄oy h̄a leɔ mb̄iw ká nd̄ji ká sakra leɔ nduoòal-iri key òay òaa ká a òa leɔ nduoòal-i na le, m̄i òaa ha r̄i ta-taŋ òa tusue k̄i: nzobke ku na a z̄iŋ fe tunduo òe.»

11

Zaa Batis pie leɔ nduoòal-eri se luu Zezu
(Luk 7.18-35)

¹ Zadka Zezu fere ri òay òeri key na h̄a leɔ nduoòal-eri ká duo fale sidi na o munu báyi le, ka zol ká zad̄e ku a se nun-ε òa pola òa n̄gerewuru h̄awri a fere nzobri fe, a ka-káa Bay Kere h̄a nzobri ká bil tusirike.

† 10:38 10.38 Nzob ká mbi puu say huɔ òay séke fal Zezu na, òa nzob ká ðo ði ya òay koko seke fe nd̄aw, òay huka òay tul-e h̄oy kara nd̄aw pi.

² Z̄aa Batis ká i mgba ni naa hul sal na, zadka'a laa soro bay ped' d'áa *Krisi na báyii le, ka pie led' nduo'bal-ε haneri ha ri vaa vbi ni ³ bay mii: «Waa ba bo ze mu ba Krisi, nzo'f ka Ngerewuru waa bay pie ni vi yaa nzo'f na mase, furu Zibri furu gijan nzo'f ki bay le?»

⁴ Lee, Zezu yjira bay bay ha ri mii: «I yji i se bo, i vaa kji fal feru ka i laa bay suku-ri, i ko bay nun-ri ndaw key na ha ni laa. ⁵ Rawri ko-kom *tan kad kad ndaw, nzo'f kpederi se siya siyaw kiyaw ndaw, nzo'fri ka kpjiri do su'o-ri kara, kpjiri bari na o a poŋ su'o-ri duo mgbereŋ ndaw, mbikiri laa bay ndaw, nzo'fri ka i hu hoy kara, i tuma i kaw bay kumnun ndaw, ro'o i ka-kaa Bay Kere ha nzo'f kukuri ndaw pi. ⁶ Nzo'f ka daa law-ε bo tul-i a poŋ ya le, suoriya ba taa be.»

Nasi bay ka se tul Zaa Batis

⁷ Zadka led' nduo'bal Zaa'ri na, i zol vaw bayji le, Zezu tii saw baa bay se tul Zaa ha ru'o nzo'fri mii: «Zadka i se bil law kor bay laa kaa bay Zaa ka kaa na waa, fe ji ze i vaa ko le? Waa, i se i vaa ko nzo'f ka do tul bay be ya munu ka ngasikri ka zuu kila ri mgbaya mgbaya le? Munu ya! ⁸ A waa ba fe ji ki ro'o i se i vaa ko le? I se i vaa ko nzo'f ka nduo gari nduy zjiri zjiri le? Kuy! Nzo'fri ka i nduo gari ka nduy munu ku na, bil puo mbay luyeri ze ba zad kaw bari. ⁹ A ku waa, fe ji ki ro'o i se i vaa ko le? I se i vaa ko nzo'f yaaŋa bay saa nzaa Ngerewuru le? Nda ndad! Roo le, mi baa ha ri: be Zaa na, ka ba nzo'f yaaŋa bay saa nzaa Ngerewuru taa hoyke ya, ¹⁰ bay ji le, be Zaa na, Ngerewuru baa bay se tul-e ka bil mbede be mii: "Bi na, mi pie led' nzaaped' bi ha ni vi do pol-a, bay hanja ni ka leke faa bo pola ha mu'."»

¹¹ Zezu baa ha ri mii: «Mi baa ha ri ta-tan ba tusu'e ki: sakra nzo'fri ka mayri mboŋ ri ka tusiri key na, nzo'f mbjw mini ka kal tul Zaa Batis kal na, tiya. Ze munu hoy kara, nzo'f ka ndji ka bil sew ka Ngerewuru tii saw reke mbay ka tul nzo'fri na, nzo'fke do bay fe sami mba tul-e taa Zaa Batis na pavbad'. ¹² Tii sawke saa sew ka Zaa Batis ka-kaa kpuru tji vuri key na, nzo'fri ha reke mbay Ngerewuru na ko seke fe ngji bamba tasiri, a nzo'f hurusuori dar ri gbaw. ¹³ I ko, kpuru tji sewke taa Zaa na, *mbede bol kusol *Moyze bay mbede *nzo'f yaaŋa bayri saa nzaa Ngerewuru riw bele na, i baa bay se tul sew ka Ngerewuru a tiika saw reke mbay ka tul nzo'fri. ¹⁴ A zadka i hii bay yaaŋa bay bi le, Zaa na ki ze do munu ba *Eli ka nzo'f yaaŋa bayri saa nzaa Ngerewuru baa bay yji be na*. ¹⁵ Nzo'f ka do bay suku le, ka laa.

¹⁶ «Nzo'f ve ndaw ro'o, mi mgbaka bay lieke nzo'fri ka timbede key le? I ri ledri ka i kaw kaa i guu fe ka sakra ki mii: ¹⁷ "Buru ul tiw ha ri, le, i nda-nday ya! Buru di sim rew hudri ha ri kara, i re su'o-ri ya ndaw!" ¹⁸ I ko, Zaa Batis na vi, a san su'o-ε a su fe ya ndaw, a nzo'f him ya ndaw. Lee, nzo'fri baa mii: "Temndaya ze do tul-e." ¹⁹ A bi *Vu Nzo'f ka mi vi na laa le, mi su fe ndaw, a mi nzo'f him ndaw, le, nzo'fri baa mii, mi ba nzo'f fe sum luye ndaw, mi ba nzo'f buo him ndaw, a mi mgba buo zjij

* **11:10** 11.10 Malasi 3.1. I kji Tji kele 23.20 ndaw. † **11:14** 11.14 Do faa mbjw munu ka Eli vi pola ha Elize na, Zibri ker i baa mii, pola ro'o bay hanja Krisi, nzo'f ka Ngerewuru waa bay pie ni vi na vi le, nzo'f mbjw a vika bay hurusuo munu ka Eli bay leke faa be. Ka zad' ni key, Zezu baa mii, ba Zaa Batis ze leke faa beri. I kji Malasi 3.23.

*nzoɓ yaaŋa larimbuori báy nzoɓri ká soro bay ɓari mgba ndaya ndaw, le ji maale. Roo le, nun nzem taa Ngerewuru na, kie sùo-ε ba fe ká do báy zadε báy faa lere ped ɓe ká do báy kere.»

Kóko seke fe, a ɗoko tul puori ká i tunj Zezu ngeren
(Luk 10.13-15)

²⁰ Báyi le, Zezu tii saw ɓaa bay ngɔ-ngɔŋ zinj nzoɓri ká bil puori ká'a daa fe saŋri ngji bamba ká ɗi na, bay ji le, i hii pɔŋ fe ɗaa yaa ɓari ya. Ka ɓaa mi: ²¹ «Baari nzoɓri ká Korazin, kóko seke fe ba taa ɓaari! Baari nzoɓri ká Besayda, kóko seke fe ba taa ɓaari ndaw, bay ji le, fe saŋri ká mɓi daa báy hurusuo Ngerewuru ká sakra ɓaari na, ɓa fe ká mɓi daa ká bil ngerepuo ká Tir báy Sidon ze munu le, ɓa ɗje lew hoy nzoɓ puokeri ku na, i ɗaa sie a i nuu sje i puu kpaa kpaa i súoke kér bay ɓari ká tul fe ɗaa yaa ɓari na». ²² Sawke mini ze, mɓi ɓaa ha ri ta-tan: nam ká Ngerewuru a kún sal bay na, bay ká'a kún ɓo tul-ri na a kál taa hay ká'a kún ɓo tul nzoɓri ká Tir báy Sidon na pavɓaɗ rɔɓay. ²³ A ɓaari nzoɓri ká Kapernayum, wa ɓi ker i ɓaa mi, i faja ri kpuru se nulue lew le woo? Munu ya mgban! Ngerewuru a yiŋra ri kpuru ha ri se puo nzoɓ huɗeri ká zadɗ baw, bay ji le, fe saŋri ká mɓi daa ká sakra ɓaari ku na, ɓa fe ká mɓi daa ká bil ngerepuo ká Sodom ze munu le, kpuru tji vuri key kara, Sodom na a ɗoko ku rɔɓay. ²⁴ Be mini ze, mɓi ɓaa ha ri: nam ká Ngerewuru a kún sal bay na, bay ká'a kún ɓo tul-ri na a kál taa hay ká'a kún ɓo tul nzoɓri ká Sodom na pavɓaɗ rɔɓay.»

I vi luo Zezu i mgba taram
(Luk 10.21-22)

²⁵ Sieke ku na, Zezu mbi bay a ɓaa mi: «Baa, ɓo ká mù ɓa Ngerembay nulue ndaw, Ngerembay tusiri key ndaw na, mɓi písi mù bay tul fe niri key ká mù muu nzoɓ nun nzemri báy nzoɓ fe kókorɓi, a mú mgbuɗa nun nzoɓri ká i kɔ fe ngji ya na ha ri kɔ. ²⁶ Ba tusue, taambol Baa, bay ji le, ɓo na mù hii bay haŋa ni ka do munu.»

²⁷ Zezu mbi bay a ɓaa ha nzoɓri mi: «Feri riw bele na Baa pɔŋ zuo nduo-i. Nzoɓ mbjw mini ká tuu mɓi ɓa Vi-e na, tiya, ɓa Baa huo-ε hoy ze tuu mɓi. Rɔɓay, nzoɓ mbjw mini ká tuu Baa na tiya ndaw, ɓa ɓi ká mɓi ɓa Vi-e huo-i hoy báy nzoɓri ká mɓi hii bay mgbuɗa nun-ri ha ri tuu ni na ze, i tuu ni.

²⁸ «Baari riw bele ká soɓa hii ri ha ri tãake kpuy na, i vi luo-i, le, mɓi haŋa ri mgba taram. ²⁹ I ɗinj tul-ri ká pol-i i yaa fe ɓoko sol-i, a i ɓa led fe fére ɓi, bay ji le, ɓi na, mɓi ɓa nzoɓ ɗinj tul ndaw, a mi se yuɗuɗu ndaw pi. I vi luo-i le, i mgbaka taram sùo-ri, ³⁰ bay ji le, fe ɓoko sol taa ɓi ká mɓi haŋa ri na, a huo solri lom ndaw, a soɓa ɓi ká mɓi haŋa ri hoy kara, hii ya habri ndaw pi*.»

‡ **11:21** 11.21 Tir báy Sidon na ɓa puori ká nzoɓkeri kɔ Ngerewuru ya; ɓa puori ká nzoɓ yaaŋa bayri saa nzaa Ngerewuru ɓaa bay i tunje nzoɓkeri na tunj. I kji Ezay 23; Ezekiyel 26-28; Amos 1.9-10; Zuyel 4.4-8; Zakari 9.2-4. § **11:23** 11.23 Puo ká Sodom na, Ngerewuru ɓie kpukɗu kpukɗu bay tul fe ɗaa yaa nzoɓri. Ba fe ká ɓari Ziɓri riw bele kɔ-kɔ. I kji Tiika saw fe 19.23-29. * **11:30** 11.30 Fe ɓoko sol na, ɓa faa ká bay haŋa ɗaa ped ka se ya. Ziɓri na, fe ɓoko sol na ɓa bol kusol ɓari, roo le, Fariziri ɗaa bol kusol Moyze báy zadɗ saŋmakeri ha ni vi ɓa bawda soɓa ká hii ɓamba. Be ze Zezu ɗike ri bay haŋa ri vi luo-ε ha ni ka soɓ zinj ri.

12

Zezu ba mbay tul nam mgbaka taram Zibri (Mrk 2.23-28; Luk 6.1-5)

¹ Fale ku ká ba *nam mgbaka taram Zibri na, Zezu báy leđ nduo-bal-eri i saka báy bil wáa fe payri. LEE, kón i leđ nduo-bal-eri ha ri tii saw háw tul fe pay na bay suna. ² Zadka *Fariziri ko munu na báyyi le, i baa ha Zezu mii: «Mu ko leđ nduo-bal-ari ká i daa fe ká *bol kusol naari haa faa dáake ká sie nam mgbaka taram na!» ³⁻⁴ LEE, Zezu yjinra báy bay ha ri mii: «Fe dáa *David ká i daa bayke do bil mbede Ngerewuru na waa, i kji ya hoy le? Ká bil sewke ku na, zadka kón i ni báy nzoḅ beri na, ka se bil *hul kani Ngerewuru ká i daa báy huɔ, a faa maapari ká i ha ba fe tunduo ha Ngerewuru na, báy nzoḅ beri i su na waa, i ko ya le? Báy faa bol kusol naari le, maapakeri ku na, David báy nzoḅ beri do báy faa ká bay suna ya, ba nzoḅ fe poyri huɔ-ri hoy ze i do báy faa ká bay suna* .⁵ Mase, i kji bay ká do bil *mbede bol kusol *Moyze ká se tul nam mgbaka taram Zibri na ya le? Bayke baa mii, nzoḅ fe poyri ká i daa ped ká bil *hul kani Ngerewuru báy nam mgbaka taram na, ze i wad tul bol kusol nam mgbaka taram bay tul ped dáa bari hoy kara, bayke mgbá tul-ri ya†. ⁶ Mi baa ha ri: ká zad ni key na, nzoḅ ká kal tul hul kani Ngerewuru pavbad na, do di. ⁷ Mbede Ngerewuru baa mii: “Kóko nun sie nzoḅ ze rii law-i bo, ba *fe poy ká i puo ha mi ze rii law-i ya‡.” Ba fe ka i ko saw bayke ta-taḅ zu le, i ti dáa bay bo tul nzoḅri ká bay mgbá tul-ri ya na ya, ⁸ bay ji le, bi *Vu Nzoḅ na mi ba mbay tul nam mgbaka taram.»

Zezu vaa nzoḅ ká nduo-ε mbjw hu wuɔ (Mrk 3.1-6; Luk 6.6-11)

⁹ Zezu uru ká zadε ku, a se bil *hul mbj kji bari Zibri mbjw munu. ¹⁰ LEE, wara nzoḅ mbjw munu ká nduo-ε mbjw hu wuɔ na kaw di. Báyyi le, Farizi hāneri ká i do zadε na, i vbi Zezu bay mii: «Waa, *bol kusol naari na ha faa ká bay vaa nzoḅ ká sie nam mgbaka taram le?» I baa munu, bay ji le, i nzaa faa bay dáa bay bo tul-e.

¹¹ LEE, Zezu yjinra báy bay ha ri mii: «Ká sakra baari key na waa, nzoḅ ve ze baḅu be ká mbjw hoy lie bo luɔ ká sie nam mgbaka taram, le, ka'a séke bay vaa kúo ni tji kele ya le? ¹² A ku waa, nzoḅ na kal tul baḅu pavbad ya le woo! Be mini ze, faa do hoy bay dáa fe kere ká sie nam mgbaka taram na.» ¹³ Báyyi le, ka ferε a baa ha ledban na mii: «Ndáda nduo-ɔ.» LEE, ka ndáda nduo-ε na, le, nduo-ε na vaa báy kere a do munu ká taa mbini. ¹⁴ Be nu ku báyyi le, *Fariziri na tji i vaa mbj kji i nzaa faa bay ika Zezu.

Zezu ba leđ ped Ngerewuru

¹⁵ Zadka Zezu ko ká *Fariziri hii bay ika ni na báyyi le, ka naa sùo-ε ká zadε ku, le, ruɔ nzoḅri ngji bamba se fal-ε. Ka vaa nzoḅ semri riw bele, ¹⁶ roo le, ka baka ri ngo-ngon bay hana ri baa bay be ha nzoḅri tuu ni ya. ¹⁷ Be ze ha bay ká Ngerewuru baa báy faa Ezay nzoḅ yāna bay saa nzaa Ngerewuru na, do munu báy zadε. ¹⁸ Bayke baa mii: «Be key na, ka ba leđ ped bi ká mi naa ni.

* 12:3-4 12.3-4 I kji 1 Samiyel 21.1-6. † 12:5 12.5 Ruɔ bari 28.9-10. ‡ 12:7 12.7 Oze 6.6.

Mi ko ni ba nzoɓ nun-i, a sùo-i rii mĩ ðamba ká tul-e.

Mi haɗa Tem bi do tul-e

ha ni káake káa faa ká mĩ yaɗake nzoɓri na

ha saw nzoɓri riw bele.

¹⁹ Be na, ka ti dáa rodi ya;

kusol-e ti mgbaka belen ya ndaw,

nzoɓ mbiw kara ti láa kusol-e ká faa buori ya ndaw pi.

²⁰ Nzoɓ ká ta ndoli ndoli munu ká ngasikri ká fu-fumra na,

ka ti háw ni ya.

A nzoɓ ká hurusuo-ε ngji ya munu ká huu ndele

ká do mbuu na kara,

ka ti ruma ni ya ndaw.

Ká'a dáa munu kpuru bay haɗa fe ká mĩ dáa

bay yaɗake nzoɓri na

ka o riw bele, a haw yum ká tusiri key.

²¹ Lεε, saw nzoɓri riw bele i dáa law-ri te tul-e nzokdoŒ.»

Zezu báy Belzebul

(Mrk 3.22-30; Luk 11.14-23)

²² Báyii le, i sùu ledban mbiw munu ká temndaya do tul-e, a raɗa nun-ε gbiɓli, a mbii kusol-e gban ndaw na i vike ni ha Zezu. Lεε, ka vaa ni ha ni baa bay a ko-kóm. ²³ Báyii le, tuku ruo nzoɓri riw bele ká i do zadε na ha ri baa mii: «Waa, be key na ka ba *vu bulu David, nzoɓ ká Ngerewuru waa bay pie ni vi na ya le?» ²⁴ Roo le, *Fariziri ká i laa bayke na i baa mii: «Ledban key na, nii temndayari, bay ji le, ba *Belzebul ká ba mbay tul temndayari ze ha ni hurusuo nii temndayakeri na ku.»

²⁵ Munu ká Zezu ko kér bay bari ko ro na, ka baa ha ri mii: «Puoruo taa ha ha ká nzoɓkeri te bil ki na, a bie. A puo ha ha mase nzoɓ ini taa ha ha hari roo, i te bil ki kara, a bie kad kad. ²⁶ Do faa mbiw munu ndaw, zadka *Satan nii temndayari ká i ba nzoɓ be, a ruu ziɗ sùo-ε sùo-ε na waa, puoruo be na a doko báy kere banɗo mina le? A ndaka siri ruk ruk! ²⁷ A zadka i baa mii, mĩ nii temndayari báy faa hurusuo Belzebul na waa, hurusuo ve ze nzoɓ baari na, i niike temndayari na ku le? Fe dáa nzoɓ baari ki kie mii, bay baa baari Fariziri na do báy zadε ya. ²⁸ A ze bo, ba hurusuo Tem Ngerewuru roo mĩ niike temndayari le, kie mii: sie ká Ngerewuru tii saw réke mbay ká tul nzoɓri na, tji sakra baari doɗ ro zu.

²⁹ «A ku waa, nzoɓ a dáa mina a maa rii hul nzoɓ hurusuo bay faa fe beri le? Ndad bay sin ni pola ndaw roo, a faa feri ká bil hul be na báy.

³⁰ Nzoɓ ká zuo ziɗ mĩ ya le, ba nzoɓ ká tuj mĩ ngereɗ zu. A nzoɓ ká so mĩ bay faa nzoɓri ha ri se fal-i ya le, ka ba nzoɓ ká daa ha nzoɓri zekre kad kad. ³¹ Sawke mini ze, mĩ baa ha ri: feyaa ji ji ká nzoɓri daa, mase kiri tji ri taa ji ji ká nzoɓri tji ri Ngerewuru kara, ka'a máa ndaka bumake ziɗ ri. Roo le, nzoɓ ká tji ri Tem Law Pie na, ka ti ndaka bumake ziɗ ni ya. ³² Nzoɓ ká baa bay a tujke bi *Vu Nzoɓ na, Ngerewuru a ndaka bumake ziɗ ni. Roo le, nzoɓ ká baa bay a tujke Tem Law Pie na, ka ti ndaka bumake ziɗ ni ká sew ni ya ndaw, sew ká'a vi vuku ya ndaw pi.»

*Kóko puu báy lereke
(Luk 6.43-45)*

³³ «Zadka puu do báy kere le, lereke kara do báy kere, a zadka puu ndaya le, lereke hoy kara ndaya ndaw, bay ji le, i ko puu báy lereke. ³⁴ Baari mjiiri kuotlri! Baari ka law-ri ndaya key waa, i maa baa bay báy kere mina le woo! Fe ka mbaa bil law nzoɓ gbay gbay na ndaw roo, tji ka nzi-ε báy. ³⁵ Nzoɓ kere na, fe ka uru saa bil law-ε na do báy kere. A nzoɓ ndaya laa le, fe ka uru saa bil law-ε na, do ndaya laa. ³⁶ Mi baa ha ri ta-taɗ: nam kún sal bay na, nzoɓ haɗ haɗ le, a kjiɗa fal bay baa beri ka gor gor hoy na riw bele, ³⁷ bay ji le, bay faa bay bori ka tji ka nzaa-na, Ngerewuru a naake bay ka tul-a, a bay faa bay bori ka tji ka nzaa-na na ndaw ze, ka'a daake bay bo tul-a.»

*Fariziri hii bay kóko fe saɗ
(Mrk 8.11-12; Luk 11.29-32)*

³⁸ Bayji le, nzoɓ fére nzoɓri *bol kusol haneri bay Farizi haneri, i baa ha Zezu mii: «Mbay, buru hii bay haɗa mu daa fe saɗ mbijw ha buru ko.» ³⁹ Lee, Zezu yijira bay bay ha ri mii: «Nzoɓri ka timbede ka i ba nzoɓ law ndayari ka i do tul Bay Ngerewuru ya na, i vbi fe saɗ ze bay kóko. Roo le, fe saɗ ki bod ka bay daa nde tul-e taa hay ka Ngerewuru daa ka tul *Zonas, nzoɓ yaɗa bay saa nzaa Ngerewuru na, tiya. ⁴⁰ Munu ka Zonas naa bil bawda ši bisie say, suɗ say na, bi *Vu Nzoɓ na, mi naaɗa bil luo huf bisie say, suɗ say faa mbijw munu na ndaw*. ⁴¹ Nam ka Ngerewuru a vi kún sal bay zuo tul nzoɓri na, nzoɓri ka bil ngerewo ka *Ninive na, i uru ziɗ nzoɓri ka timbede key i daa bay zuo tul-ri, bay ji le, nzoɓri ka Ninive na, zadka i laa kaa bay Zonas na bayji le, i suo ker bay bari ka tul fe daa ya bari. Mi baa ha ri: nzoɓ ka do pol-ri key na, ka kal tul Zonas pavbaɗ roɓay.» ⁴² Roɓay, sew ka Salomon re mbay ka tul led Izarayelri na, may mbijw munu ka ba mbay ka tul nzoɓri ka fi hoɗo na, uru faa di di ka gbɗ zad a vi bay laa bay nun nzem Mbay Salomon na. Sawke mini ze, nam ka Ngerewuru a vi kún sal bay zuo tul nzoɓri na, may na a uru ziɗ nzoɓri ka timbede key a daa bay zuo tul-ri, bay ji le, nzoɓ ka do pol-ri ka i ko ni bay nun-ri key na, ka kal tul Salomon pavbaɗ roɓay†.

*Yi temndaya faa bal ba sidike
(Luk 11.24-26)*

⁴³ «Zadka temndaya mbijw tji saa tul nzoɓ na bayji le, ka zol a vaa haari bil law kor ba lie ba lew a nzaara zad bay daa puo ka di. Munu ka'a nzaara kpuy a ziɗ ya na bayji le, ⁴⁴ ka baa ka bil law-ε mii: “Mi yi bay seke bol nduoba-i ka hul nam bi ka mi tji saa di pola na.” Zadka'a yi saa lew a vi di na bayji le, ka ko bil hul na do hoy ka i faa kereɗ kereɗ, a i leke feri zuo di ngay ngay. ⁴⁵ Ro, a yi nzek a vaa faa temndaya kiri tul-ri tɔɔ say ka law-ri ndaya kal tul-e taa be ku roɓay, a vike ri zuo bil hulke na, a i daa puo ka di. Be nu ku laa le, ledbanke na kaw bay kere ya ngji bamba tasiri kal taa pola ku roɓay. Bari nzoɓ ndayari ka timbede key na, feke a foko faa mbijw munu ziɗ ri ndaw.»

* 12:40 12.40 I kji Zonas 1.17. † 12:42 12.42 1 Mbayri 10.1-13; 2 Soro fe saw bulu bari 9.1-12.

*Nzob ini Zezu taa tusuekeri**(Mrk 3.31-35; Luk 8.19-20)*

⁴⁶ Zadka Zezu do baá bay ha ruo nzobri kob robay na, mi-ε báy yu-eri i vi do kele i nzaa faa bay baá bay zin ni. ⁴⁷ [Lεε, ledban mbijw munu baá ha ni mii: «Mu laa key, máa-ŋa báy yu-eri i do kelu i hii bay baá bay zin mù.»] ⁴⁸ Báyii le, Zezu yjinra báy bay ha ledban na mii: «Nzob ve ze ba máa, mase nzob veri ze i ba yu-iri le?» ⁴⁹ Fale ku le, ka tuu nduo-ε ba luolef nduobal-eri a baá mii: «Í ko, máa báy yu-i taa tusuekeri na ze i kaw key, ⁵⁰ bay ji le, nzob ká daa law hiiya Baa ká nulue na ze ba yu-i, mase tináa, mase máa.»

13*Law bay ká se tul nzob mii para fe pay**(Mrk 4.1-9; Luk 8.4-8)*

¹ Ká bil namke ku na, Zezu tji saa hula a vaa kaw nzaa maambii bay fére nzobri fe ká dí. ² Lεε, ruo nzobri ngji bamba mbu kji mer mer i kiri ni, a daa ha ni hil bil tuo a kaw dí, le, nzobri riw bele do siya tor ká nzaa maambii na. ³ Ka baá bayri ngji bamba ha ri báy faa law bayri mii: «Nzob pay mbijw munu tji a se waa be bay mii para fe pay. ⁴ Zadka'a do mii para fe pay na báyii le, para haneri tod kporon kporon zuo lafaa. Lεε, nduyri vi i re. ⁵ A para haneri laa le, gay zuo tul tisaw ká siri laa tul-e ndji munu hoy. Lεε, fe paykeri na uru vbububu, bay ji le, siri laa tul tisawke na laa hoy. ⁶ A zadka sie zan báyii le, vi nzun vay fe paykeri na ha ni huw wuw, bay ji le, saw-ε bar siri ngji ya. ⁷ A para haneri gay zuo bil ngatukruri ha ngatukruri na uru a kpan tul fe paykeri na. ⁸ Roo le, para haneri gay zuo tusiri kere a daa para báy kere. Haneri daa para ba isod, hawri daa para ba sin yie, a bil-eri laa le, daa para ba sin say.» ⁹ Lεε, Zezu baá na robay mii: «Nzob ká do báy suku le, ka laa.»

*Bay ji ze Zezu mbi law bay a baake bay le?**(Mrk 4.10-12; Luk 8.9-10)*

¹⁰ Báyii le, led' nduobal-eri soro ba lakun-ε i vbi ni bay mii: «Bay ji ndaw roo, mù baá bay ha nzobri báy faa law bayri le?» ¹¹ Lεε, ka yjinra báy bay ha ri mii: «Baari na, Ngerewuru mgbuda nun-ri ha ri kóke feri ká do zad muni ká se tul faa ká'a réke mbay ká tul nzobri. Roo le, bari na, ka ha nun-ri mgbuda ká dí ya. ¹² Tusueke le, nzob ká do báy fe na, Ngerewuru a haŋa ni kji nde tul-e ha ni kaw bil-e badak. Roo le, nzob ká dóke ya na, hay ká ndji ká'a dóke na kara, ka'a náa d'od a pon ni.

¹³ «Sawke mini ze, mi mbi law bayri mi baake bay, bay ji le, i ko fe báy nun-ri kji, roo le, i ko deke hoy. I laa bay báy suku-ri kji, roo le, i ko sawke ya. ¹⁴ Be ze, ha bay ká Ezay yaa saa nzaa Ngerewuru se tul-ri na do munu báy zadε. Bayke baá mii:

“Nzob niri key na, i láa bay báy suku-ri kji,

roo le, i ti kóko sawke ya.

I kóko feri báy nun-ri kji,

roo le, i kóko ba badí munu hoy!”

¹⁵ Ngerewuru baá bay se tul-ri mii:

“Law nzob niri key na ví do tidi.

I mbii suku-ri dié dié báy vay,

í ɔm nun-ri sji sji do di,
 ɓay haɲa ɓo nun-ri ka ko fe ya,
 suku-ri ka laa ɓay ya ndaw,
 a law-ri kara ka vuo ya ndaw,

ɓo í suo kér ɓay ɓari í vi luo-i ha mi vaa ri ya*.”»

¹⁶ «A ɓaari laa le, suoriya ɓa taa ɓaari, ɓay ji le, nun-ri ko fe, suku-ri kara laa ɓay ndaw. ¹⁷ Mi ɓaa ha ri ta-taɲ ɓa tusue ki: *nzob yaɲa ɓayri saa nzaa Ngerewuru, ɓay nzobri ka í daa fe ɓay zadɛ ka nun Ngerewuru ka pola lew ngji ɓamba, i daa kon ɓay kóko fe ka í ko key, roo le, i ko feke na ɓay nun-ri ya. I daa kon laa ɓayri ka í laa key, roo le, i laa ɓayke na ya.»

*Mára law ɓay ka se tul para fe pay miike
 (Mrk 4.13-20; Luk 8.11-15)*

¹⁸ Zezu mbi bay a ɓaa mi: «Í te suku-ri í láake saw mára law ɓay ka se tul nzob mi para fe pay na. ¹⁹ Zadka nzob laa ɓay ka se tul faa ka Ngerewuru réke mbay ka tul nzobri, roo a ko sawke ya le, ngeretemndaya vi naa ɓayke ka í ru do bil law-ε na hon ɓa fal. Nzobke ku na do munu ɓa para fe pay ka gay zuo lafaa. ²⁰ A nzob hane laa le, do munu ɓa para fe pay ka gay zuo tul tisaw ka siri laa tul-e ndji munu hoy. Ka laa Bay Ngerewuru, a ya ɓayke kod hoy ɓay suoriya, ²¹ roo le, ka ha ɓayke na ɓar saw ka bil law-ε ya. Ba nzob ka do tul Bayke na bole di ndji hoy. A ze ɓo, zadka fe seke, mase fe daa nun tuo sie tji tul-e bay tul Bay Ngerewuru na le, ka pon mbika law-ε na yak. ²² Nzob hane roɓay, do munu ɓa para fe pay ka gay zuo bil ngatukruri. Ka laa Bay Ngerewuru ki, roo le, kér bay feri ka tusiri key ɓay kon feɓinari ka ula ni na kpan ɓayke na ha pare mbiw tiya. ²³ A nzob hane laa le, do munu ɓa para fe pay ka gay zuo tusiri kere. Ka laa Bay Ngerewuru, a ko sawke ndaw. Nzobke ku na, lere ɓe do di, tul-e mbijw le, daa para ɓa isod, hane daa para ɓa sin yie, a bil-eri laa le, daa para ɓa sin say.»

Law ɓay ka se tul nan daw

²⁴ Roɓay, Zezu mbi law bay ki ɓod a ɓaake bay ha ri mi: «Réke mbay Ngerewuru ka tusiri key na, do munu ɓa nzob waa ka ru mji ri nan kere do bil waa ɓe. ²⁵ Zadka nzobri ri nam yim riw bele bayji le, nzob tul ngani ɓe vaa ru para nan daw do bil waa nan na a uru a zol. ²⁶ Zadka fe pay na uru a daa tul bayji le, nan daw kara uru ziji ni mbijw hoy ndaw.

²⁷ «Bayji le, led kawri na i vaa ziji nzob waa na i vbi ni mi: “Mbay, fe ka mu ru do waa ɓo na wa, ɓa nan kere ze mu ru ya le woo? Wa, nan dawri na uru saa ha roo, i do saw nanri na ku le?” ²⁸ Leɛ, ka yijra bay bay ha ri mi: “Ba nzob tul ngani ze daa fe ku.”

«Bayji le, i vbi ni mi: “Wa, mu hii bay haɲa ɓuru se ɓuru vaa mun nan daw na ka zuo bisuy le?” ²⁹ Leɛ, nzob waa na yijra bay bay ha ri mi: “U-uu munu ya bay. Zadka i mun le, i mgbaka i mun bay nan kere na mbijw hoy. ³⁰ Pon ha ri ngon mbijw ziji nan na, kpuru maa bay nam vbie nan na, le, mi ɓaa ha nzob ped vbie nanri mi: “Í ted nan dawri na pola i sin bay tul-e tul-e, i daa zuo tul ki bay nzuj bay huu, a fale ro le, i mbu para nan kere na ka zuo bil pul bi bay.” »

* 13:15 13.15 Ezay 6.9-10.

Law bay ká se tul para túnj
(Mrk 4.30-32; Luk 13.18-19)

³¹ Zezu mbi law bay kị mbịw rọbay a bǎake bay ha ri mii: «Réke mbay Ngerewuru ká tul nzobri ká tusiri key na, do munu ba para túnj† mbịw ká nzob mií do wáa be. ³² Ká sakra mǐiriri riw bele na, para túnj na ngọb ya kakalke, roo le, zadka'a tịi na, ka ngọb mba fe pay hawri riw bele, a vi ba puu ha nduyri ví daa kpan ɓari do nzaa toykeri.»

Law bay ká se tul fe hew fe
(Luk 13.20-21)

³³ Zezu mbi law bay kị na rọbay a baa mii: «Réke mbay Ngerewuru ká tul nzobri ká tusiri key na, do munu ba fe hew fe ká mǎy nzob wal ndji, a zukri báy sǔm ba kantoy say, rọo ha ni hew kpuru a mbaa fe fedede.»

Zezu tina saw fe ká do zad muni báy faa law bay
(Mrk 4.33-34)

³⁴ Bay niri riw bele key na, Zezu baa ha ruo nzobri báy faa law bayri. Bay ká'a baa ha ri tan mbika law bay ya na, tiya. ³⁵ Be ze, bay ká Ngerewuru baa pola lew báy faa nzob yaana bay saa nzi-ε na, do munu báy zadε. Ka baa mii: «Mí mgbúda nzaa-i bay baa bay báy faa law bay. Feri ká do zad muni ba piɛdke lew hoy báy daa tusiri na, Mí tina saw bayke kad kad ba kele‡.»

Zezu tina saw mǎra law bay ká se tul nan daw

³⁶ Báyji le, Zezu pọn ruo nzobri a zol a se puo. Lee, leɗ nduobal-eri soro ba lakun-ε i baa ha ni mii: «Mu tina saw mǎra law bay ká se tul nan daw ká do saw nan kere ká bil wáa na ha ɓuru laa.» ³⁷ Ro, Zezu yinjra báy bay mii: «Nzob ruka mǐiri nan kere na, ba ɓi *Vu Nzob. ³⁸ A wáa laa le, ba tusiri key. Mǐiri nan kere na, ba ɓari ká Ngerewuru re mbay ká tul-ri. Nan daw laa le, ba ɓari ká ngeretemndayari re mbay ká tul-ri. ³⁹ Nzob tul ngani ká ru nan daw do saw nan kere na, ba ngeretemndaya; nam vbie nan na ba sie ọro bie nam ká tusiri key. A nzob vbie nanri laa le, ba leɗ nzaaped Ngerewururi ká nulue.

⁴⁰ «Do faa mbịw munu ká i teɗ nan daw bay nzúnj báy huu na, ọro bie nam ká tusiri key na kara a ɗoko munu ndaw. ⁴¹ Bi Vu Nzob na, mǐ pie leɗ nzaaped ɓiri ká nulue, bay nan nzobri riw bele ká i daa ha nzobri daa feyaa, báy ɓari ká i daa kǎaya na ká bil puoruo be ngid bele ba fal. ⁴² I vbúku ri zuo bil huu ká se kalu kalu. Ba zad ká i réke rew báy mbii nun-ri mgboɓo mgboɓo ká ɗi, a i sụ sere-ri ngɛr ngɛr ká ɗi ndaw. ⁴³ Roo le, sieke ku na, nzob fe daa báy zadɛri na, i nduy ká bil puoruo Baa ɓari Ngerewuru faa mbịw munu ká sie nduy. Nzob ká do báy suku bay láake le, ka laa.»

Law bay ká se tul feziņa ká do wáa

⁴⁴ Zezu baa na rọbay mii: «Réke mbay Ngerewuru ká tul nzobri na, do munu ba bawda feziņa ká do zad muni ká bil wáa, ká nzob tịi ɗi a mbi a daa mụu ba zad kị ká bil wáake na ku. Lee, sùo-ε rii ni ngji ɓamba tasiri, a ha ni vǎa hie fe ɓeri kpakla kpakla a pọn larike a yi a ví hieke wáake na.»

† 13:31 13.31 Báy nzaa gerek le, ba para túnj ya, roo le, Zezu baa bay se tul para mutarde ká ngọb maa para túnj. ‡ 13:35 13.35 Simri 78.2.

Law bay ká se tul zaw ká ndad bamba tasiri

⁴⁵ «Rɔbay, réke mbay Ngerewuru ká tul nzobri na, dɔ munu ba nzob dáb fe hie ká nzaa zaw kere ká ndad bamba tasiri bay hie. ⁴⁶ Zadka'a zɔɔ zawke mbɔw ká larike ngɔɔ bamba tasiri na báyi le, ka se a vaa faa fe beri riw bele, a hie ba fal kpakla kpakla, a pɔɔ larike a hieke zawke na ba taa be.»

Law bay ká se tul basan

⁴⁷ «Réke mbay Ngerewuru ká tusiri key na, dɔ faa mbɔw munu ba nzob súo mbii ká vbu basan ɔ maambii, le, mɔba kɔri sɔiri ngɔi bamba ɔɔɔ ɔɔɔ riw bele báy riɔ-ɛ riɔ-ɛ. ⁴⁸ Zadka sɔiri tab dɔi tusuru báyi le, nzob súo mbiiri na, i kuo basan na zuo nzaa kporo ká kele mɔbarak. Fale le, i kaw siri í kele sɔi kere kere í daa zuo zede, a hayri ká ndaya ndaya laa le, i vbuku zuo maambii. ⁴⁹ Jɔɔ hie nam ká tusiri key kara a doko munu ndaw. Led nzaapedri ká nulue na i ví wál sakra nzob law mɔbɔrɔri báy nzobri ká i daa fe báy zadɛ ká nun Ngerewuru na dɔ ɔɔɔ ɔɔɔ. ⁵⁰ I faa nzob law mɔbɔrɔri bay vbuku ri zuo bil huu ká se kalu kalu. Ba zad ká i réke rew báy mbii nun-ri mɔbobo mɔbobo ká dɔi, a í sɔ sere-ri ngɛr ngɛr ká dɔi ndaw.»

Bay ká Zezu baa a sɔnke tul fe fére be

⁵¹ Zezu vbi led nduoɔal-eri mii: «Lɛɛ, í laa bay niri key laa riw bele kɔ zu le woo?» Lɛɛ, i hii dɔ dɔi hɔ ni mii: «Buru la-laa.» ⁵² Báyi le, ka yiɔɔra báy bay ha ri mii: «Nzob fére nzobri *bol kusol haa haa ká vi ba nzob ká Ngerewuru re mbay ká tul-e na, ka dɔ munu ba baa puo ká tina feziɔa fie ndaw, taa táwke ndaw saa bil guma kóɔ fe beɔ.»

Nzob saw puo Zezuri hii bay be ya

(Mrk 6.1-6; Luk 4.16-30)

⁵³ Zadka Zezu kɔi law bayri key na o báyi le, ka uru ká zadɛ ku, ⁵⁴ a se puo ká'a ngɔɔ ká dɔi, a tii saw fére nzobri fe ká bil *hul mbú kɔi bari Zibri. Fe ká'a fere na tuku nzobri ká i dɔ zadɛ na ha ri kaw yer a í vbi bay ká sakra kɔi mii: «Nun nzem key na waa, ka úruke saa haa le? Hɔrusuo ve kɔi rɔɔ, ka dáake fe sanri key na mini le? ⁵⁵ Waa, ka ba vu nzob sáka puu ya le woo? Mase, mi-ɛ ba Mari ya le? Zak báy Zezeb, rɔɔ Simɔn báy Zud ndaw na waa, i ba yu-eri ya le? ⁵⁶ Mase, tini-eri riw bele na i dɔ sakra naari ká zad ni key ya le? A ku waa, ka zɔɔ hɔrusuo niri key na riw bele saa zad haa le?» ⁵⁷ Be ze, fe niri key na, dɔ ba ngud puu téke bal-ri ha ri daa law-ri ɔo tul-e ya. Báyi le, Zezu mbi bay a baa ha ri mii: «Nzob yaɔɔa bay saa nzaa Ngerewuru na, i hie ni báy zadri riw bele, roo le, ba nzob puo mɔɔn niri báy nzob ini beri huo-ri hɔy ze, i hie ni ya.» ⁵⁸ Be ze, Zezu dáake fe sanri ngɔi bamba ká puo bari ya, bay yi le, i hii daa law-ri ɔo tul-e ya.

14

Bay hud Zaa Batis

(Mrk 6.14-29; Luk 9.7-9)

§ **13:52** 13.52 Feziɔa táwke na ba feri ká nzobri fere se tul Ngerewuru báy faa bol kusol Moyze. A feziɔa fie laa le, ba feri ká nzobri fere se tul Ngerewuru báy faa fe fére ká Zezu fere ri.

¹ Ká bil sewke ku na, Mbay *Erođ ká ɓa nzob réke tul puori ká kudu zad ká Galele na laa soro ɓay Zezu, ² a ɓaa ha nzob ped ɓeri mii: «Ledban key na ɓa Zaa Batis ká tji saa luɔ hud! Sawke mini ze, ka do ɓáy hurusuo ká bay dɔa fe saŋri.»

³⁻⁴ Tusueke le, zadka Zaa Batis kaw ɓáy kumnun ɓáy na, Mbay Erođ mbi nzi-ε ha ri mɓa ni i sinj ni ɓáy sal lari i dɔa ni ɓo hul sal, bay ji le, Mbay Erođ ká yaa Erodiade ká ɓa máy yu-ε Filiɓ na, Zaa ɓaa ha ni ɓanguɔ mii, ka do ɓáy faa ká ɓay koro Erodiade na ɓa máy ɓe ya. ⁵ Mbay Erođ na hii bay ika Zaa, roo le, ka hie nun ruɔ nzobri, bay ji le, nzobri riw bele ko Zaa ɓa nzob yaŋa bay saa nzaa Ngerewuru.

⁶ ɓáyji le, nam ká i do dɔa suoriya bay tul nam mɓoŋa Mbay Erođ na, vu Erodiade ká ɓa led máy tikdi na nda-nday ká nun ruɔ nzobri ká i di ri ha ri vi kaw zad suoriyake ku na. Leε, nday ɓe na rii law Erođ ɓamba tasiri ⁷ ha ni waa fe a háake hud mii: «Fe ji ji hoy mù vbi m̄ kara, m̄ haŋa mù.» ⁸ ɓáyji le, led máy tikdi na, ɓáy faa nzaa ɓoko mi-ε ká'a yaa na, ka ɓáake ha Erođ mii: «Mu dɔa tul Zaa Batis ka ɓo bil patinza, a mú ha m̄ ká zad ni key!»

⁹ Zadka Mbay Erođ laa ɓayke na munu ɓáyji le, sùo-ε rii ni ya. Roo le, bay tul hud ká'a haa ka nun ruɔ nzobri ká'a di ri na, ka mbi nzi-ε ha ri víke ɓáy tul Zaa Batis ha led máy tikdi na. ¹⁰ Ka pie nzob mɓiw se a vaa kuŋ tul Zaa ká bil hul sal na a dɔa ¹¹ ɓo bil patinza, a víke ha led máy tikdi na yaa a séke ha mi-ε na. ¹² Zadka led nduoɓal Zari laa soro bay hud ɓe na ɓáyji le, i vi mbi hud ɓe na i vaa voro. Fale ku roo, i se i vaa lo soro feri ká kal na ha Zezu laa.

*Zezu hol nzobri isod sod duo zad ndebe
(Mrk 6.30-44; Luk 9.10-17; Zaa 6.1-14)*

¹³ Zadka Zezu laa soro bay hud Zaa na ɓáyji le, ka hil a kaw bil tuo a zol huo-ε ká zadε ku bay séke ɓa zad ká do kolok. Leε, ruɔ nzobri ká ngji ɓamba ká i ko ni tji na, i uru ká bil puori ɓáy ɓal-ri i dii fal-ε wuu wuu ká nzaa kporombii. ¹⁴ Zadka Zezu tji saa bil tuo a ko ruɔ nzobri na ɓáyji le, ka ko nun sie ɓari a vaa nzob sem ɓari.

¹⁵ Zadka zad ɓa lów pira pira na ɓáyji le, led nduoɓal Zesuri soro ɓa lakun-ε i ɓaa ha ni mii: «Sie ti mbaa, zad ni key kara ɓa bil law kor ze do key. Munu zu le, mu ala ruɔ nzobri key na ha ri zól, i se bil puori i vaa hie fe sumri i su.» ¹⁶ Leε, Zezu yjira ɓáy bay ha ri mii: «I se sie séke di ya. Baari ki ze, i ha ri fe sum ha ri su.» ¹⁷ Leε, i yjira ɓáy bay ha ni mii: «Buru do ɓáy maapa ɓa ndebe ɓáy sjiri ɓa sidí hoy ze do key.» ¹⁸ ɓáyji le, Zezu ɓaa ha ri mii: «I víke ɓa key ha m̄.» ¹⁹ Zadka Zezu mbi nzi-ε ha ruɔ nzobri riw bele kaw tul suy barak barak ɓáyji le, ka yaa maapa ká ndebe ɓáy sjiri ká sidí na, a ura nun-ε ɓa siya a dɔa taambol ha Ngerewuru, roo a haw maapa na a ha led nduoɓal-eri ha ri leke ruɔ nzobri na ha ri su. ²⁰ Bari riw bele na, i su mbaa bil-ri maa ɓáy zad kon ɓari, a ɓieri ká tɔŋ ká i faa na mbaa buđu dɔrɔrɔ dɔrɔrɔ ɓa duo fale sidí! ²¹ Bari ká i su na, wɔrari maa isod sod duo zad ndebe (5.000) tan kija máyri ɓáy ledri.

*Zezu se-sef ká tul mbii
(Mrk 6.45-52; Zaa 6.15-21)*

²² Fale ku ndji hoy le, Zezu ha lef nduoƆal-eri hil i kaw bil tuo i zol pola ha ni bay seke ba nzaa kporombii ka fi kelu. Zafka i zol na, Zezu ton fal koƆ bay ɔaa ha ruo nzoƆri zol faa puo. ²³ Fale ka'a ha ri zol na bayji le, ka va hil tul kuo bay ɔaa nzaa bay kere ka di. Zafka zad guba ki na, ka kaw zadε ku huo-ε hoy. ²⁴ A tuo ka lef nduoƆal-eri kaw di i zol na do law mbii ro. Zuu kuu a suo nun-ri ha mbii nda tuo paw paw ha ni laj bejna bejna.

²⁵ Nzaa faa nzaaruo na bayji le, Zezu uru a se tul mbii takam takam ba luo lef nduoƆal-eri na ro va. ²⁶ Zafka i ko ni, ka'a se tul mbii na munu bayji le, hje daa ri zikiki ha ri baa mii: «Ba wuru ze se vuku!» Ro, i guu fe bay hje gurum gurum. ²⁷ Roo le, ka zadε ku hoy, Zezu baa ha ri mii: «Ba bi ki zu, i sinj law-ri, i ha hje ka ɔaa ri ya!»

²⁸ Ro, Piyer mbi bay a baa ha ni mii: «Mbay, zafka ba bo ki zu le, mu mbi nzaa-a ha mi se tul mbii na mi se luo-o.» ²⁹ Lee, Zezu yinjra bay bay ha ni mii: «Mu vi na maa!» Bayji le, Piyer tji saa bil tuo na, a se tul mbii ba luo Zezu. ³⁰ Roo le, zafka'a ko zuu ka kuu ba hje bamba na bayji le, hje vi daa ni ha ni tii saw rinj mbii, le, ka guu fe belej mii: «Mbay, mu ya mii!» ³¹ Zafε ku hoy le, Zezu zuda nduo-ε a mgbani a baa ha ni mii: «Bo ka mbika law-a ndji hoy na; bay ji ndaw roo mu may bay ka tul-i rii fe ka mi maa bay korɔ mu ka tul mbii na ya le?»

³² Zafka i hil tul-ri sidi bele i kaw bil tuo na bayji le, nzaa zuu na vi kuj nzed. ³³ Lee, nzoƆri ka i kaw bil tuo na, i vi huku pol Zezu i baa ha ni mii: «Ba tusue ki, bo na, mu ba Vu Ngerewuru.»

Zezu vaa nzoƆri ka Zenezaref
(Mrk 6.53-56)

³⁴ Zafka i tuo maambii na bayji le, i tji fi kelu ka zadri ka kiri Zenezaref kor. ³⁵ NzoƆri ka tusirike ka i ko ba Zezu na, i daa bayke nda zad kpol kpol riw bele ha ri vi bay nzoƆ semri riw bele ha ni. ³⁶ I kod ni bay hanja ni ka pon faa ha ri zaa nzaa gari be fi siri hoy bo i va. Bari riw bele ka i zaa na, i vaa bay kere.

15

Bay fe saw puo ka Fariziri gefe tul-e
(Mrk 7.1-13)

¹ Bayji le, Farizi haneri bay nzoƆ fere nzoƆri *bol kusol haneri ka i uru saa Zuruzalem na, i vi luo Zezu i vbi ni bay mii: ² «Bay ji ndaw roo, lef nduoƆal-ari daa vu mbom bo tul fe saw puo ka bulu naari kie na ya le? Bari na, i sje nduo-ri bay zadε munu ka ba fe saw puo na ya hoy, i su fe.»

³ Lee, Zezu yinjra bay bay ha ri mii: «A baari na wa, bay ji ndaw roo, i wad bol kusol Ngerewuru bay ɔaa fe saw puo baari ka i fere na le woo?»

⁴ I ko, Ngerewuru baa mii: “Mu daa vu mbom ka bo tul ba-ka bay maa-ja*.” Ro bay, ka baa mii: “NzoƆ ka fad mi-ε bay bi-ε le, do nun ika ni†.”

⁵⁻⁶ Roo le, baari na i kie fe saw puo baari mii, zafka nzoƆ do bay fe bay sokoke bi-ε bay mi-ε, roo a baa mii, beri ti hanja ri ya, bay ji le, ba fe ka beri korɔ do boƆ bay hanja Ngerewuru le, nzoƆke ku na se sie daa vu mbom bo tul nzoƆ mbonj niri ya. Bay faa ɔaa fe saw puo baari ka mini key na, i

* 15:4 15.4 Tji kele 20.12. † 15:4 15.4 Tji kele 21.17.

põnke Bay Ngerewuru do fi mbjw. ⁷ Baari nzoɓ nzaa ruo bayri! Bay ka Ezay ya saa nzaa Ngerewuru se tul-ri na do bay zadɛ kɪ. Bayke baa mii: ⁸ “Nzobri key na, i daa mbay bo tul-i bay nzaa-ri hoy,

roo le, bil law-ri do di di zinj m̃.

⁹ Ruo ka nzobri key ruo m̃ na do ba fe ka gor hoy,

bay ji le, feri ka i fere nzobri na
ba fe saw puo nzobri kɪ hoy bo,
ba Bay bi ya.†»

Fe ka daa ha nzob siike ndinj ndinj
(Mrk 7.14-23)

¹⁰ Fale ku bayji le, Zezu di ruo nzobri a baa ha ri mii: «I te suku-ri i laake bay key na bay kere i tuu sawke ta-taŋ. ¹¹ Fe ka nzob su bay nzi-ε se bil-e na ti daa ha ni siike ndinj ndinj ka nun Ngerewuru ya. Roo le, fe ka tji saa nzaa nzob, ze daa ha ni siike ka nun Ngerewuru.»

¹² Bayji le, led nduobal Zezuri soro ba lakun-ε i vbi ni bay mii: «Bay bo ka mu baa key na biε law *Fariziri kpukdu kpukdu. Waɓ mu ko munu ya le?» ¹³ Lεε, ka yjinra bay ha ri mii: «Puuri riw bele ka Baa Ngerewuru ka nulue maa ya na, i mun ri nzar nzar zuo bisuy. Farizikeri ku na, i do munu ba puukeri na. ¹⁴ I pɔŋ ri, ba bari rawri ze i daa puu nduo nduo ku-i bari. A zadka raw daa puu nduo nduo raw ku-ε le, i lie sidi bele wuruk zuo luo.»

¹⁵ Bayji le, Piyer mbi bay a baa ha Zezu mii: «Mu tina saw mɔra law bay ka mu baa ha Fariziri na ha buru laa!» ¹⁶ Lεε, ka baa mii: «Baari robay! Baari ka i ba led nduobal-iri kɪ hoy kara, i taɓa laa bay key na kpuy le woo? ¹⁷ Fe ka se bil nzaa nzob na, kal a se bil-e a tji ba m̃iri zuo bisuy. ¹⁸ Roo le, fe ka tji saa nzaa nzob na uru saa bil wɔra law-ε, be ze ha nzob siike ndinj ndinj ka nun Ngerewuru. Waɓ, i ko munu ya le? ¹⁹ Ker bay kaayari ndaw, ika nzob ndaw, daa nun pie ndaw, taka mgbay bapibi ndaw, riiba ndaw, kud bay gbad gbad zuo nzaa nzob ndaw, roɔ ranɔ kɪ ndaw na, ba feri ka uru saa bil wɔra law nzob. ²⁰ Be ze, ba feri ka daa ha nzob siike ndinj ndinj ka nun Ngerewuru, bo sunɔ fe taŋ sɛε nduo bay zadɛ munu ka ba fe saw puo bari na, be ze daa ha nzob siike ndinj ndinj ka nun-ε ya.»

Mɔy tul puo ka daa law-ε bo tul Zezu
(Mrk 7.24-30)

²¹ Fale ku le, Zezu uru saa zadɛ na ku, a se tusiri ka do di ya bay ngerepuo Tir bay Sidɔn. ²² Bayji le, mɔy mbjw munu ka saw be do tusiri *Kanaa se luo Zezu a daa fe belenj mii: «Mbay! Vu bulu *David, kod nguo hoy, mu ko nun sie bi! Vu-i ka ba led mɔy tikdi na, temndaya do tul-e a daa nun-ε tun sie bamba tasiri.» ²³ Roo le, Zezu fεε nzaa mɔy na mgbud ya. Ro, led nduobal-eri soro ba lakun-ε i vbi ni mii: «Zezu, mu nii ni ha ni zol ba lew, bay ji le, ka guu fe a seke fal naari banɔu.» ²⁴ Lεε, Zezu yjinra bay bay mii: «Igerewuru pie m̃ ba luo baduri ka i ze-zee ka i ba led Izarayelri na huo-ri kɪ hoy, a mɔy key na saw be bod.» ²⁵ Be nu ku hoy kara, mɔy na vi huku pol Zezu gburuk a baa mii: «Mbay, mu so m̃!» ²⁶ Zezu yjinra bay bay ha ni mii: «Do ndad bamba bay mbika fe sum ka do bay tul ledri a vbu ha vu vayri ya.» ²⁷ Lεε, mɔy na yjinra bay bay ha

ni mii: «Zaɗɛ kɪ na zu, Mbay. Be nu ku hoy kara vu váyri na, bum fe sɔm bǎa káw ɓari ká gay saa tutakra zuo siri na i dam í sɔ.» ²⁸ Báyyi le, Zezu yɪɪnra ɓáy ɓay ha ni mii: «Áa, máy, mbika law ɓo na ngɪi ɓamba. Ndad ɓay haɲa feke ka ɗaa munu ká mù hii.» Lɛɛ, ká zaɗɛ ku na hoy, sùo vi-na nduo kiyaw kiyaw.

Zezu vaa nzob suoseremri

²⁹ Zezu zol ká zaɗɛ ku a se nzaa maambii ká Galele. Fale ku le, ka vǎa hil tul mbɔrɔ mbɔw munu a kaw ɗi. ³⁰ Báyyi le, ruo nzobri ngɪi ɓamba vi luo-ɛ. I fǎa nzob kpɛɗeri ndaw, nzob rawri ndaw, nzobri ká sùo-ri hu wúo ndaw, nzobri ká kusol-ri mbii gbǎn ndaw, roo ɓáy sem hawri ngɪi ɓamba ndaw na, i víke ri zuo pol Zezu, le, ka vaa ri. ³¹ Zadka ruo nzobri ko nzobri ká kusol-ri mbii gbǎn ká í ɓaa ɓay ndaw, nzobri ká sùo-ri hu wúo ká i vaa ndaw, nzob kpɛɗeri ká i se-seɗ ɓáy kere ndaw, roo rawri ká i ko-kóm ndaw na báyyi le, tuku ri ha ri pisi Ngerewuru leɗ Izarayelri.

Zezu hol warari isof soɗ duo zad niɲ (Mrk 8.1-10)

³² Zezu ɗi leɗ nduoɓal-eri a ɓaa ha ri mii: «Mì ko nun sie nzobri key, ɓay ɲi le, ɓa nam say ro i ɗo ziɲ mǎ a í ti ɓáy fe sɔm ya. Mì hii ɓay haɲa ri zol taɲ sɔɲa fe ya, ká yɪi ɓari le, i líe kon ká faa.» ³³ Lɛɛ, leɗ nduoɓal-eri vbi ni mii: «Zad ni key na ɓa ɓil law kor ɗar hoy. Wǎa, zad haɲa ndaw roo ɓuru séke ɗi ɓay nzáa fe sɔm ha ruo nzobri ká mini key na, i sɔ mbaa ɓil-ri le?» ³⁴ Lɛɛ, Zezu vbi ri mii: «Maapa ɓa mina ze ì ɗóke le?» I yɪɪnra ɓáy ɓay ha ni mii: «Ba tɔno say ɓáy vu sɪi haɲeri.» ³⁵ Báyyi le, Zezu mbi nzi-ɛ ha ruo nzobri kaw siri. ³⁶ Fale ku ndaw roo, a yaa maapa ká tɔno say ɓáy sɪiri na a ɗaa taambol ha Ngerewuru, roo a haw a ha leɗ nduoɓal-eri leke ruo nzobri na. ³⁷ Nzobri riw bele sɔ mbaa ɓil-ri siɓ siɓ maa ɓáy zad kon ɓari. A ɓie maapakeri ɓáy sɪiri ká sad na, leɗ nduoɓal-eri fǎa mbaa buɗu ɗorɔɔ ɗorɔɔ tɔno say. ³⁸ Warari ká i sɔ maapa na, tul-ri ɓa isof soɗ duo zad niɲ (4.000), taɲ kɪiɲa máyri ɓáy leɗri. ³⁹ Zadka Zezu ha ruo nzobri zol na, ka hil a kaw ɓil tuo a se ɓa tusiri Magadan.

16

Fariziri ɓáy Sadusiri vbi Zezu ɓay kóko fe san (Mrk 8.11-13; Luk 12.54-56)

¹ Báyyi le, *Fariziri ɓáy *Sadusiri vi luo Zezu ɓay nzáa nzi-ɛ, ze í vbi ni ɓay haɲa ni ka ɗaa fe san mbɔw ha ɓari ko mii, hɪrusuo-ɛ na uru saa luo Ngerewuru. ² [Lɛɛ, Zezu yɪɪnra ɓáy ɓay ha ri mii: «Baari na, lǎw le í ɓaa mii, “Ruo na zad a ɗoko ndaf ɓamba, ɓay ɲi le, tumbam ɓa sɛ.” ³ A tibie piɛɗ laa le, ì ɓaa mii, “Vuri key na mbam a tóko, ɓay ɲi le, tumbam sɪi ɗo wuo a ɗo guu.” Baari na, ì ko faa ndáy saw ɓay ká se tul feri ká ɗo tumbam, roo le, saw ɓay ká se tul feri ká ɗo ɓil sewri key na, ì maa ɓay ndáy sawke ya.] ⁴ Nzobri ká timbeɗe ká i ɓa nzob law ndayari ká í ɗo tul Bay Ngerewuru ya na, i vbi fe san ze ɓay kóko! Roo le, fe san kɪi ɓoɗ ká ɓay ɗaa nde tul-e taa hay ká Ngerewuru ɗaa ká tul *Zonas na, tiya* .» Fale ku le, ka pɔɲ ri a zol.

* **16:4** 16.4 Fe san ká Zezu ɗo ɗáake ɓanɲo na, kie mii ka ɓa Krisi, nzob ká Ngerewuru waa ɓay pié ni vi. Zadka Fariziri ɓáy Sadusiri i vbi fe san na, kie kér ɓay ɓari ká ndaya ɓáy law-ri ká i ɗaa ɓo tul Zezu ya.

*Zezu baka lef nduoƚal-eri bay tul fe fere Fariziri
(Mrk 8.14-21)*

⁵ Lef nduoƚal Zezuri tuo mbii í se fi kelu. Zafka i do séke ƚa nzaa kporo ká fi kelu na báyii le, i kó í ƚaa mii, ƚari yjinra fɔa maapa na sel. ⁶ Báyii le, Zezu baka ri mii: «Í nze báy sùo-rí! Í kórɔ sùo-ri ká tul fe hew fe *Fariziri báy *Sadusiri.» ⁷ Lɛɛ, lef nduoƚal-eri tii saw ƚaa bay ká sakra kɔ mii: «Ka ƚaa bay munu bay tul maapa ká náa yjinrari fɔake.» ⁸ Ro, Zezu kó kér bay ƚari na a vbi ri mii: «Baari nzobri ká mbika law ƚaari ndji hoy! Bay ji ndaw rɔɔ í may bay ká sakra kɔ se tul maapa ká í yjinra fɔake na le? ⁹ Wɔa, í kó ya báy le woo? Í ker se tul maapa ká ndebe ká mɔ haw mí hɔ wɔrari ƚa isɔf sɔf duɔ zad ndebe na ya le woo? Mase ƚie ká tɔn na wɔa, í fɔa mbaa buɔu ƚa mina le? ¹⁰ Rɔɔbay, maapa ká tɔnɔ say ká mɔ haw, mí hɔ wɔrari ƚa isɔf sɔf duɔ zad nin ká ƚie tɔn ká í fɔa mbaa buɔu wuruk wuruk na wɔa, í ker se ɔi ya hoy le? ¹¹ Wɔa ɔaa mina ndaw rɔɔ, í ker í ƚaa mii, bay tul maapa ze mɔ ƚáake bay zin ri le? Mɔ ƚaa mii: “Í nze báy sùo-rí bay tul fe hew fe Fariziri báy Sadusiri.”» ¹² Be nu ku rɔɔ, lef nduoƚal-eri laa bay ƚe na tan báy. Ka ƚaa ha ri bay haɔa ri nze báy sùo-ri bay tul fe fere Fariziri báy Sadusiri ká ɔo munu ƚa fe hew fe.

*Zezu ƚa Krisi Vu Ngerewuru
(Mrk 8.27-30; Luk 9.18-21)*

¹³ Zezu tji tusiri ká ɔo lakun nɔgerepuo ká rin-ɛ ƚa Sezare-Filib. Báyii le, ka vbi lef nduoƚal-eri mii: «Wɔa, nzobri ƚaa bay mina ze se tul-i ƚi *Vu Nzob le?» ¹⁴ Lɛɛ, í yjinra báy bay mii: «Nzob haneri ƚaa mii, mù ƚa Zaa Batis; nzob kɔri ƚoɔf ƚaa mii, mù ƚa *Eli, a nzob kɔri rɔɔbay ƚaa mii, mù ƚa Zeremi, mase ƚa nzob kɔ ká yɔa bay saa nzaa Ngerewuru.»

¹⁵ Báyii le, ka yji a vbi ri mii: «A ƚaari kɔ na wɔa, í ƚaa mii, mí ƚa nzob ve le?» ¹⁶ Lɛɛ, Simɔn Piyer yjinra báy bay hɔ ni mii: «Mù ƚa *Krisi, nzob ká Ngerewuru waa bay pie ni vi; mù ƚa Vu Ngerewuru, Nzob Káw Báy Kumnun.» ¹⁷ Báyii le, Zezu mbi bay a ƚaa hɔ ni mii: «Simɔn, vu *Zonas†, suoriya ƚa taa ƚo. Ba nzob ze hɔ nun-a tan ká tul tusue ƚay na key ya, ro le, ƚa Baa ká kaw nulue ze mɔbuɔa nun-a ká ɔi. ¹⁸ Mɔ ƚaa hɔ mù ta-tan: ƚo na mù ƚa Piyer, mɔra rinke ƚa tisaw. Báy faa hɔrusuo-i na, mù ɔaa hɔ nzobri ngji bamba í ɔaa ke law-ri ƚo tul-i. Nzob mbika lawkeri ká í mbu tul kɔ riw bele na, ɔo ƚa hul ƚi ká mɔ mbuo ɔo tul tisawke na. Ze ƚa na huɔf hoy kara, ti ɔoko báy hɔrusuo háw yum ká tul-e ya. ¹⁹ Nzobri ká mɔ re mɔay ká tul-ri na, mí hɔ mù hɔrusuo ndáka faa pol-ri munu ƚa nzob ká kɔɔ lakerere mɔay ɔo nduo-ɛ. Fe ká mù haa faake ká tusiri key na, a ƚa fe ká Ngerewuru haa faake ká nulue ro, a fe ká mù ponj faake ká tusiri key laa le, a ƚa fe ká Ngerewuru ponj faake ká nulue ndaw pi.» ²⁰ Báyii le, Zezu baka lef nduoƚal-eri nɔo-nɔoɔ bay haɔa ri ƚaa hɔ nzob mbjw mii, ƚeri ƚa Krisi, nzob ká Ngerewuru waa bay pie ni vi na ya.

*Zezu ƚaa bay huɔf ƚe báy tji ƚe saa luɔ huɔf
(Mrk 8.31-9.1; Luk 9.22-27)*

²¹ Uru saa sieke ku na, Zezu tii saw ƚaa bay ta-tan hɔ lef nduoƚal-eri mii: «Do nun haɔa mɔ se Zuruzalem, a mí kó seke fe ngji bamba ká nduo nɔgere Zibri ndaw, *nɔgerenzob fe poyri báy *nzob fere nzobri bol kusolri

† 16:17 16.17 Nzob ndáy bay haneri ƚaa mii: Simɔn, vu Zaa.

ndaw pi. I ika mĩ, a ndeke dī nam sayke le, mĩ t̄ji saa luɔ huɔf mĩ kaw báy kumnun.»

²² Báyyi le, Piyer mgba ni a t̄jike ngeren ba nzaa zadf, a tii saw baa bay zinj ni mii: «Mbay, fe key na ka t̄ji tul-a ya! Ngerewuru ka kóro mù!» ²³ Roo le, Zezu fere kóm ba luɔ-ε a baa ha ni mii: «Satan, mu zól ká lakun-i dī dī ba lew! Bo na, mù dāa puu bo faa ha mĩ, bay ji le, kér bay bo na do ba kér bay nzofri hoy bo, do ba kér bay taa Ngerewuru ya.»

²⁴ Báyyi le, Zezu baa ha leɔ nduobal-eri mii: «Nzob ká hii bay séke fal-i le, ka pón sùo-ε yaklak ha mĩ a mbi puu say huɔf be a sob a séke fal-i. ²⁵ Tusueke le, nzob ká hii kóro kumnun be k̄j sùo-ε na, kumnun taa tusueke na, ka ti zinj ya. A roo le, nzob ká p̄nj sùo-ε yɔɔf bay tul-i le, a zinj kumnun taa tusueke na. ²⁶ A zadka nzob zinj ferī ká tusiri key riw bele, roo a zinj kumnun taa tusueke ya na waa, ba feziña ji k̄j zu le woo! Mase fe ji do dī ku ká nzob a máa bay hanja Ngerewuru a súoke kumnun taa tusueke na le? ²⁷ Tusueke le, bi *Vu Nzob na, mĩ vika báy rinj dika Baa báy leɔ nzaapedf ferī ká nulue mbjw hoy. Nzob ha ha le, mĩ púo ni maa báy pedf dáa ferī. ²⁸ Mĩ baa ha ri ta-tañ ba tusue k̄j: nzob haneri ká sakra fari ká i do zadf ni key na, i ti huka ya kpuru bay kóko mĩ bi Vu Nzob ká mĩ vi réke mbay na báy nun-ri ndaw roo i hu báy.»

17

Sùo Zezu fere do bodf ká tul kuo (Mrk 9.2-13; Luk 9.28-36)

¹ Falé ká dāa nam yie na, Zezu ha Piyer, Zak báy Zaa ká i ba yu k̄j na se zinj ni tul kuo ká gan zenjlej ká do nzaa zadf, a i kaw dī huo-ri. ² Báyyi le, ká zadf ku na, sùo Zezu fere gb̄y ká nun-ri: nun-ε nduy munu ká síe, a gari ferī laa le, puu qarara munu ba zadf taja. ³ Ká zadf ku hoy, leɔ nduobal-eri ká say na, i ko *Moyze báy *Eli ká i t̄ji i do loko soro zinj Zezu.

⁴ Báyyi le, Piyer mbi bay a baa ha Zezu mii: «Mbay, do ndad bamba bay hanja náa káwri zadf ni key. Zadka mù hii le, mĩ dáa hul pudf ba say do zadf ni key. Mbjw ba taa bo, mbjw ba taa Moyze, a mbjwke laa le, ba taa Eli.»

⁵ Zadka'a do baa bay munu kob robay báyyi le, síi mbam ká tanj a do gberen vi puma a guba tul-ri gbukru, le, ká fil síi mbamke ku na kusol mgba belen ká dī mii: «Be key na, ka ba Vu-i; mĩ ko ni ba nzob nun-i. Ba be na ze sùo-i rii mĩ bamba ká tul-e. I laa bay be.» ⁶ Zadka leɔ nduobal-eri laa kusol ká mgba munu na báyyi le, h̄je dāa ri zikiki ha ri lie radf zuo siri i dāa nzaa pol-ri tunj siri. ⁷ Roo le, Zezu soro ba lakun-ri a zaa ri a baa mii: «Ì úru siya, ì dāa h̄je ya.» ⁸ Zadka i ura nun-ri báyyi le, i ko nzob mbjw ya, ba Zezu huo-ε hoy ze do.

⁹ Zadka i do díra saa tul kuo na, Zezu mbi nzi-ε ha leɔ nduobal-eri ká say na mii: «Fe ká t̄ji nun-r̄i ká ì ko key na, ì ha bayke ka t̄ji ká nzáa-r̄i ha nzob mbjw ka laa ya kpuru maa báy nam ká bi *Vu Nzob mĩ t̄jike saa luɔ huɔf na.»

¹⁰ Falé ku le, leɔ nduobal-eri vbi ni bay mii: «Bay ji ndaw roo, *nzob fére nzofri bol kusolri baa mii: “Do nun hanja Eli ka vi pola ndaw roo, *Krisi, nzob ká Ngerewuru waa bay píe ni vi na ka vi báy” le?» ¹¹ Lee, ka yijñra báy bay ha ri mii: «Ba tusue k̄j, do nun hanja Eli na ka vi a leke ferī riw bele ha ni do báy zadf zeb zeb. ¹² A roo le, mĩ baa ha ri ta-tañ:

nzob yaaŋa bay saa nzaa Ngerewuru mbijw munu ká Eli na vi dɔɔf ro, le, nzobri tuu ni ba be ya, í dára ni munu ká law-ri hii. Be ze dɔ faa mbijw munu ndaw, bi Vu Nzob na í dára mĩ kɔ sɛkɛ fe.» ¹³ Be nu ku báyii le, leɗ nduobal-eri kɔ í baa mii, bayke key na ka baa se tul Zaa Batis.

Zezu vaa nzob kuku

(Mrk 9.14-29; Luk 9.37-43a)

¹⁴ Zadka Zezu báyy leɗ nduobal ká say na í dɛi saa tul kuo í dɔ dɛi ya deɓ báyy ruo nzobri na báyii le, wara nzob mbijw soro ba luo Zezu a huku pol-e a baa mii: ¹⁵ «Mbay, kóɗ hoy, mu kɔ nun síe vu-i ká ba leɗ wara nzob ká kɔ sɛkɛ fe ngji bamba key. Suoserem kuku dára ni banɗuɔ, a mbi ni bo huu ndaw, bo mbii ndaw pi. ¹⁶ Ze mĩ mgba ni mí sɛke luo leɗ nduobal-ari, roo le, faa vaa ni mba ri.»

¹⁷ Báyii le, Zezu yjɛra báyy bay ha nzobri mii: «Baari nzob law ngɔ-ngɔri ká law-ri ndaya! Waa, nam tòn ba mina báyy roo, bay hanja mĩ kaw zɛn ri roɓbay le? Nam tòn ba mina báyy roo, mĩ iki law-i ká tul-ri le? I mgba leɗ na í vike ba key ha mĩ.» ¹⁸ Báyii le, Zezu yjw temndaya na, le, ká zadɛ ku hoy temndaya na tji ká tul leɗ kuku na a pɔŋ ni vaa kiyaw kiyaw.

¹⁹ Lɛɛ, leɗ nduobal-eri kɛi laa ro í soro í vi lakun-e í mgba ni dɔ fi mbijw í vbi ni bay mii: «Bay ji ndaw roo buru maa bay níi temndaya ni key na ya le?» ²⁰ Lɛɛ, Zezu yjɛra báyy bay ha ri mii: «Do munu bay tul mbika law baari ká ndji hoy. Mĩ baa ha ri ta-taŋ ba tusue kɛi: zadka mbika law baari ngɔb ya maa para túnj ká ndji hoy le*, í baa ha kuo key na mii: “Mu sóro ká zad ni key, a mú se mú vaa dɔ lew,” le, a sóro na kɛi. Fe mbijw ká’a mbaka ri mba na, tiya. ²¹ [Roo le, kɛri temndaya ká mini key na, báyy faa dáa nzaa bay kere báyy sánj sùo hoy ze, nzob a máa bay níike ni ha ni tji saa tul nzob.»]

Zezu baa bay huɗ be báyy tji be saa luɗ huɗ

(Mrk 9.30-32; Luk 9.43b-45)

²² Nam mbijw munu ká Zezu báyy leɗ nduobal-eri í zɛn kɛi riw bele ká kuɗu zad ká Galele na báyii le, Zezu mbi bay a baa ha ri mii: «Bi *Vu Nzob na, nzob tul ngani biri í pónj mĩ bo nduo nzobri ha ri í mĩ, ²³ a ndeke dɛi nam sayke le, mĩ tji saa luɗ huɗ mí kaw báyy kumnun.» Bayke ku na daa ha leɗ nduobal-eri dáake síe ngji bamba tasiri.

Bay ká se tul puo larimbuo

²⁴ Zezu báyy leɗ nduobal-eri í tji ká Kapernayum. Báyii le, *nzob yaaŋa larimbuori ká bay tul *hul kani Ngerewuru soro í vaa zɛn Piyer í vbi ni bay mii: «Waa, larimbuo ká bay tul hul kani Ngerewuru na, ngerɛ tul-ri puo ya le?» ²⁵ Lɛɛ, ka yjɛra báyy bay mii: «Ka pu-puo puo.»

Zadka Piyer dɔ ndúo ba hula báyii le, Zezu mbi bay a baa pola se tul larimbuo na a baa ha ni mii: «Simɔn, waa, mù ker mina ro ká bil law-a le? Waa, mbayri ká tusiri key na, í yaa larimbuo saa nduo nzob veri, mase í puo tul fe bari ha nzob veri le? I yaa saa nduo vu bari mase, nzob tul puori le?» Lɛɛ, Piyer yjɛra báyy bay mii: «I yaa saa nduo nzob tul puori.»

²⁶ Báyii le, Zezu yji a baa ha ni mii: «Munu zu báyii le, vu mbayri ze puo larimbuo ya. ²⁷ Ze munu hoy kara, bay hanja náa dɔ ba ngudɗ puu bay tul

* **17:20** 17.20 Báyy nzaa gerek le, ba para túnj ya, roo le, Zezu baa bay se tul para mutarde ká ngɔb maa para túnj.

nzob mbú larimbuori key ya le, mu se maambii mú vǎa ɓo-ɓoy, le, titire s̄ji ká mù mgbaka ɗɛkre ku na, mu mgbúɗa nzi-ɛ, le, mù z̄iŋ lari ká ɗi ká maa naa. Lɛɛ, mù púoke tul-a ndǎw, tul-i ndǎw sid̄i bele.»

18

Nzob ve ze ba ngerenzob le?

(Mrk 9.33-37; Luk 9.46-48)

¹ Ká ɓil saw sieke ku na leɗ nduoɓal Zezuri soro ɓa lakun-ɛ í vbi ni ɓay mii: «Ká sakra nzobri ká Ngerewuru re mbay ká tul-ri na waa, nzob ve ze ɓa ngerenzob le?» ² Báyyi le, Zezu ɗi leɗ mbjw ká ndji munu ha ni ví ɗo sikɗa ɓari ³ a ɓaa mii: «Mì ɓaa ha r̄i ta-taŋ ɓa tusue k̄j: zadka ì suo kér ɓay ɓaari a í ɗiŋ tul-r̄i ɓay ɗoko munu ká leɗri ká ndji key na ya le, ì ti ɗoko sakra nzobri ká Ngerewuru re mbay ká tul-ri na ya. ⁴ Nzob ká ɗiŋ tul-e munu ká leɗ ká ndji key na le, nzobke na ku ze, i kóko ni ɓa nzob ká mba tul k̄j-eri ká *puoruo Ngerewuru. ⁵ A nzob ká mgba leɗ mbjw, munu ká leɗ key na ɓa s̄uo-ɛ ɓay tul-i le, ka mgba m̄i ɓi k̄j s̄uo-i zu.»

Haŋa nzob ɗaa feyaa ba fe ká ndaya

(Mrk 9.42-48; Luk 17.1-2)

⁶ Roo le, nzob ká ula leɗ mbjw ká ndji mini ká sakra leɗri ká ɗo key ká i ɗaa law-ri ɓo tul-i na ha ni ɗaa feyaa le, s̄iŋ bawda tisaw ɗo sol nzobke a vbu ni ha ni riŋ a ɓo tigɓaa maambii na, ndaɗ mba haŋa ni kaw ɓáy kumnun a ula leɗ na. ⁷ Kóko seke fe minake ze ɗo ɓay tusiri key, ɓay tul feri ká ɗo ɗi a ɗaa ha nzobri ɗaa feyaa na le! Ba tusue, fekeri na a ɗoko ɓanɗuɔ. Roo le, kóko seke fe ɓa taa nzob ká ɗo ɓa nɗuɗ puu ká ɗaa ha nzobri ɗáake feyaa.

⁸ Zadka ɓa nduo-ɔ mase ɓal-a ze ɗaa ha mù ɗaa feyaa le, mu kuŋ ni gbaɗ mù vbu biŋ ɓo ɓisuy. Séke ɓáy nduo-ɔ mbjw, mase ɓáy ɓal-a mbjw se zad kumnun taa tusueke na, ndaɗ mba séke ɓáy nduo sid̄i bele, mase ɓal-a sid̄i bele ha ri vbu mù ɓo ɓil huu ká ru-ruma ya ɓanɗuɔ. ⁹ A ze ɓo, ɓa nun-a ze ɗaa ha mù ɗaa feyaa laa le, mu nɗóko ni mú naa ni a mú vbu ni biŋ ɓo ɓisuy. Séke ɓáy nun-a mbjw ɗaru se zad kumnun taa tusueke na, ndaɗ mba séke ɓáy nun-ari sid̄i bele ha ri vbu mù ɓo zad kóko seke fe ká ɓil huu ká ru-ruma ya.

Law ɓay ká se tul baɗu ká zee

(Luk 15.3-7)

¹⁰ I nze ɓáy s̄uo-r̄i ndǎw ro! I ñm leɗ mbjw mini ká sakra k̄j-eri key na ya, ɓay ji le, m̄i ɓaa ha r̄i ta-taŋ: leɗ nzaapeɗri ká nulue ká i k̄o-kóm ɓa tul-ri na, i ɗo pol Bǎa ká nulue ɓáy namri riw bele ɓay tul-ri.

¹¹ [Bi *Vu Nzob na, m̄i vi tusiri key ɓay yaŋa nzobri ká i ze-zee.] ¹² Waa, ì ker mina ká ɓil law-r̄i le? Zadka nzob mbjw ɗo ɓáy baɗu ɓa isɔɗ mbjw, roɔ mbjw ví zee ká sakra k̄j-eri le, ka ti pón hayri ká s̄iŋ tɔno mbjw p̄are tɔno mbjw ku ɗo tul kuo, ɓay vǎa nzáa taa hay ká zee na ku ya le woo?

¹³ Mì ɓaa ha r̄i ɓa tusue: zadka'a z̄iŋ baɗu ɓe ká zee mbjw na le, ɓa fe suoriya ɓe n̄gji ɓamba tasiri mba tul nzob haŋri ká s̄iŋ tɔno mbjw p̄are tɔno mbjw ká i zee ya na. ¹⁴ Do faa mbjw munu ndǎw, Bǎa ɓaari ká kaw nulue na, ka hii ɓay haŋa leɗ mbjw ká ndji ká sakra k̄j-eri key na ka zee ya.

Faa léke bay ká sakra nzoɓ mbika lawri

¹⁵ «Zadka yu-ɔ ɗaa kaaya zinj mù le, mu se mú vaa zinj ni, ɓo báy kị sídì kị hɔy, le, mu kíe ni kaaya ká'a ɗaa zinj mù na. A ze ɓo, zadka yu-ɔ na laa bay ɓo le, mu yaa ni ɓa yu-ɔ ro zu. ¹⁶ Ze ɓo, zadka'a hii bay láa bay ɓo na ya le, mu yji mú vaa nzaa nzoɓ kị mbijw mase sídì munu ha ri se zinj mù, bay haɗa ɓo, bayri riw bele ká i léke na, i léke ká nun nzoɓ bay nasikeri sídì mase sayri munu* . ¹⁷ Zadka'a hii bay láa bay ɓari ya le, mu vaa ɓaa bayke ká zad mbij kị nzoɓ mbika lawri. A ze ɓo, zadka'a hii bay láa bay ɓari na ya roɓay laa le, mù kɔ ni ɓa nzoɓ ká tuu Ngerewuru ya, mase ɓa nzoɓ ndaya munu ká nzoɓ yaɗa larimbuo.

¹⁸ «Mì ɓaa ha ri ta-taɗ ɓa tusue kị: feri riw bele ká i haa faake ká tusiri key na, a ɓá fe ká Ngerewuru a háa faake ká nulue ndaw, a feri riw bele ká i pɔɗ faake ká tusiri key laa le, a ɓá fe ká Ngerewuru pɔɗ faake ká nulue ndaw pi. ¹⁹ Mì ɓaa ha ri ta-taɗ na roɓay mii: zadka nzoɓri sídì ká sakra ɓaari zuo zinj kị bay tul fe ji i ká tusiri key bay ɗáake nzaa bay kere le, ɓaa ká kaw nulue na, a haɗa ri feke. ²⁰ Tusueke le, zad ká nzoɓri sídì, mase say i zuo zinj kị ká ɗi báy riɗ-i le, ɓi na mǐ ɗo zinj ri mbijw hɔy.»

Faa ndáka buma ká sakra kị

²¹ Báyyi le, Piyer soro ɓa lakun Zezu a vbi ni bay mii: «Mbay, waa, zadka yu-i ɗaa kaaya zinj mǐ le, mǐ ndáka buma zinj ni faa ɓal ba mina le? Waa, a séke kpuru faa ɓal ba tɔno say le?» ²² Lee, Zezu yjinra báy bay ha ni mii: «U-uu munu ya. Mì ɓaa ha mu: Kpuru faa ɓal ba tɔno say hɔy ya, roo le, kpuru faa ɓal ba sɗi tɔno say ba tɔno say.

²³ «Síe ká Ngerewuru re mbay ká tul nzoɓri na, ka'a ɗáa fe munu ɓa mbay ká hii kɗiɗa bol feri ká nzoɓ ped feri kpaa. ²⁴ Zadka'a tii saw kɗiɗa bol feri na báyyi le, i mgba nzoɓ ped fe mbijw munu ká mbol fe ɗo tul-e ɓa sak isodf sodf duo zadf duo ká mba kɗiɗa†. ²⁵ Munu ká'a maa púo mbol fe na ya báyyi le, mbay tul-e na mbi nzi-ε bay haɗa ri mgba ni i hie ni, may fe ndaw, vi-eri ndaw, feziɗa ɓeri riw bele ndaw, roo bay pɔɗ larike i púoke mbol na báy. ²⁶ Báyyi le, nzoɓ ped na ví huku pol-e gburok a koɗ ni mii: “Mu ha law-a ká huo mù lom ká tul-i, le, mbol ɓori ká ɗo tul-i na, mǐ púo mù ngid ngid bele báy.” ²⁷ Lee, mbay tul-e na kɔ nun síe fe a naa mbol ká tul-e a pɔɗ ni se zadf sedf fe.

²⁸ «Fale ká nzoɓ ped na tji ká zadf na ku báyyi le, ka vaa dar baw ped fe mbijw munu gbukru ká mbol fe ɗo tul-e ɓa nun lari ká ndji hɔy‡. Lee, ka ví mgba sol-e a fuu vede a ɓaa ha ni mii: “Mu púo mǐ mbol ɓi ká ɗo tul-a na!” ²⁹ Báyyi le, baw ped fe na huku siri gburok ká pol-e a koɗ ni mii: “Mu ha law-a ka huo mù lom ká tul-i, le, mǐ púo mù mbol ɓo na báy.” ³⁰ Lee, ka hii puu bayke ya, a mgba ni ɓo hul sal kpuru maa báy haɗa ni puo mbol ká ɗo tul-e na.

³¹ «Zadka baw ped fe hawri kɔ fe ká kal na báyyi le, i ɗaa síe ngji ɓamba tasiri ha ri se i vaa kji fal feri riw bele ká kal na ha mbay tul-ri. ³² Báyyi le, mbay tul-ri na ɗi nzoɓ ped fe na ha ni ví a ɓaa ha ni mii: “Bo nzoɓ ped ká mù mgbor ɓamba! Bi na, mǐ naa bay mbol ɓi na ká tul-a riw bele ɓa

* **18:16** 18.16 Kɗiɗa bol kusol ba sídike 19.15. † **18:24** 18.24 Lari ká nzoɓ pedf a púo mbay tul-e na, ɓa lari ped mbiimbam duo fale ndefe. ‡ **18:28** 18.28 Lari ká nzoɓ pedf a púo ku-ε na, ɓa lari pedf nam mbijw.

fal, bay yi le, mù kod mĩ bay haŋa mĩ ɗaa munu ziŋ mù. ³³ A bo na waa, mù maa bay kóko nun síe baw ped bo na munu ka mĩ ɗaa ziŋ mù na ku ya le woo?" ³⁴ LEE, law mbay tul-e na faa ni gbururu gbururu ha ri mgba ni í vbu ni bo hul sal ka nduo nzoɓ píri nzoɓri kpuru maa bay haŋa ni puo mbol ka tul-e na ngid bele ndaw ro!

³⁵ «Be ze, baari hoy kara, nzoɓ haɗa haɗa ka sakra baari ka nda buma bay bil wara law-ε riw bele ziŋ yu-ε ya le, Baa ka kaw nulue na, a ɗaa faa mbijw munu ka mbay ɗaa ziŋ nzoɓ ped be na ndaw pi.»

19

Bay ka se tul nii may nzoɓ (Mrk 10.1-12)

¹ Zadka Zezu fere nzoɓri bay beri key na o munu bayyi le, ka zol ka kuɗu zad ka Galele a se zad ka do nzaa mbii Zurdε ka fi kelu ka bil kuɗu zad ka Zude. ² LEE, ruo nzoɓri ngji bamba i se fal-ε, le, ka vaa sem bari.

³ Bayyi le, Farizi haneri soro ba lakun-ε bay nzaa nzi-ε ze í vbi ni bay mii: «Ká bil *bol kusol naari na waa, wara nzoɓ do bay faa ka bay nii may be bay tul bay yi yi hoy kara mgbum le?» ⁴ LEE, Zezu yinjra bay bay ha ri mii: «Waa, bay ka í ɗaa do bil mbede Ngerewuru na í kji i ko ya hoy le woo? Bay tiikake lew hoy na, Nzoɓ ɗaa Feri Riw Bele na ɗaa wara nzoɓ bay may nzoɓ zeb* . ⁵ Sawke mini ze, "wara nzoɓ a pón bi-ε bay mi-ε, bay kaw ziŋ may be; le, bari sidí bele reb na, i ví ba nzoɓ ka mbijw†." ⁶ Be mini ze, i ba nzoɓ ka sidí mbaa, roo le, i ba nzoɓ ka mbijw. Munu zu le, nzoɓri ka Ngerewuru siŋ ri zuo kji na, ndaɗ bay haŋa nzoɓ ka wál sakra bari ya.»

⁷ LEE, *Fariziri vbi ni bay mii: «A munu ku waa bay yi ndaw roo, *Moyze mbi nzi-ε ha wara nzoɓ ɗaa mbede nii may be na ha ni ndaw roo, a nii ni zol le?» ⁸ LEE, Zezu yinjra bay bay mii: «Bay tul law ngonɔ baari ze, Moyze ha faa ha ri niike may baari. Roo le, bay tiikake na do munu ya. ⁹ Mí baa ha ri: zadka nzoɓ do bay may ka mayke nzaa wara kji ya, roo wara na nii ni a yaa may kji le, warake ku na ɗaa nun pie.» ¹⁰ Bayyi le, leɗ nduoɓal-eri baa ha ni mii: «Zadka simsed wara nzoɓ do munu bay tul may be le, yaaŋa may ya na ndaɗ mba di.» ¹¹ LEE, ka yinjra bay bay ha ri mii: «Warari riw bele na i maa bay yaaŋa kér bay ni key ya, roo le, ba bari ka Ngerewuru ha ri hurusooke hoy ze, i máa yaaŋa bayke. ¹² Nzoɓ haneri yaa may ya, bay yi le, ndijw ri hu-hu bay máa bari ka mbonke ri hoy; a nzoɓ hawri le, i yaa may ya, bay yi le, i ba nzoɓri ka í lo gum-ri lo; a nzoɓ kiri laa le, i yaa may ya, bay yi le, i koro sù-ri í ɗaa ped ha réke mbay Ngerewuru ka tul nzoɓri na se ba pola. Nzoɓ ka maa bay yaaŋa bay key le, ka yaa.»

Zezu sam fe zuo tul ledri (Mrk 10.13-16; Luk 18.15-17)

¹³ Bayyi le, nzoɓri vi bay ledri ha Zezu bay haŋa ni ka ɗaa nduo-ε bo tul-ri a ɗaake nzaa bay kere. Roo le, leɗ nduoɓal-eri haa ri. ¹⁴ LEE, Zezu baa ha ri mii: «Í ala ledri ha ri vi luo-i bo, í haa ri ya, bay yi le, Ngerewuru

* **19:4** 19.4 Tiika saw fe 1.27. † **19:5** 19.5 Tiika saw fe 2.24. ‡ **19:7** 19.7 Kijina bol kusol ba sidike 24.1-3.

re mbay ká tul bari ká i dfo munu ká ledri key.» ¹⁵ Fale ká'a dfaa nduo-ε bo tul-ri na, ka pɔŋ ri a zɔl ká zadε ku.

Baka bay ká se tul feziŋa
(Mrk 10.17-31; Luk 18.18-30)

¹⁶ Báyii le, led kuban mbɔw munu soro ba lakun Zezu a vbi ni bay mii: «Mbay, fe kere ɔi kɔ ndaw rɔɔ, mɔ dfaa bay zɔŋke kumnun ká dfo banɔuɔ na le?» ¹⁷ Lεε, ka yɔŋra báy bay ha ni mii: «Bay ɔi rɔɔ, mù vbi mɔ bay ká se tul fe kere le?» Nzoɔ mbɔw kekkek hɔy ze ba nzoɔ kere. Zadka mù hii bay zɔŋ kumnun ká dfo banɔuɔ na le, mu dfaa vu mbom ka bo tul *bol kusol ká *Moyze ha ri na ndaw rɔ! Lεε, led kuban na yɔi a vbi ni mii: «Wɔa, bol kusol taa haakeri le?» ¹⁸ Lεε, Zezu yɔŋra báy bay mii: «Mù ti ika nzoɔ ya, mù ti dfaa nun pie ya, mù ti ri-riiba ya, mù ti kúf bay zuo nzaa nzoɔ ya, ¹⁹ mù dfaa vu mbom bo tul baa-ka báy máa-ŋa[§], rɔɔ mú hii kɔ-ɔ munu ká sùo-ɔ bo kɔ*.»

²⁰ Báyii le, led kuban na baa ha ni mii: «Bol kusolkeri ku riw bele na, mɔ dfo tul-e báy zadε. Wɔa, ha ɔi rɔɔbay ze puo mɔ báy le?» ²¹ Lεε, Zezu baa ha ni mii: «Zadka mù hii bay ví ba nzoɔ kere munu ká Ngerewuru ba nzoɔ kere na le, mu se mú vaa hie fe bori riw bele ká mù dfoke na, a mú pɔŋ larike ha nzoɔ kɔkuri, le, mù doko báy feziŋa taa tusuekeri ká nulue. Fale ro le, mu yɔi mú se fal-i báy.» ²² Zadka led kuban na laa bayri na munu báyii le, ka zɔl mgbirin, bay ɔi le, ka dfo báy feziŋari ngɔi bamba.

²³ Lεε, Zezu baa ha led nduoɔal-eri mii: «Mɔ baa ha ri ta-taŋ ba tusue kɔ: bay haŋa nzoɔ feziŋa dɔŋ tul-e ha Ngerewuru re mbay ká tul-e na, zadε ngɔŋ bamba. ²⁴ Mɔ baa ha ri na rɔɔbay: bay haŋa zambal ka nduo luo zoy a tɔi ká nun-ε na, dfo ngɔŋ bamba tasiri. Roo le, haŋa nzoɔ feziŋa dɔŋ tul-e ha Ngerewuru re mbay ká tul-e na, dfo ngɔŋ bamba tasiri kal dɔ rɔɔbay†.»

²⁵ Zadka led nduoɔal-eri laa bayke na munu báyii le, tuku ri ha ri baa mii: «A munu ku waa, nzoɔ ve ze a máa bay zɔŋ pam na báy le?» ²⁶ Báyii le, Zezu gedε kóm ba luo-ri a baa ha ri mii: «Fe key na, nzoɔri ze faake mba ri, roo le, Ngerewuru na fe ká mba ni mba na mbɔw tiya.»

²⁷ Lεε, Piyer mbi bay a baa ha ni mii: «Mu kɔ, buru na buru pɔŋ ferri riw bele, a búru se fal-a. A key waa, fe ɔi ze a doko bay tul buru na le?» ²⁸ Báyii le, Zezu baa ha ri mii: «Mɔ baa ha ri ta-taŋ ba tusue kɔ: zadka bi *Vu Nzoɔ mɔ káw tul karingaw rin dika báy sew ká ferri riw bele a ví ba fie na, baari ká tul-ri duo fal-ε sidɔ ká i tɔŋ fal-i na, i káw tul karingaw mbayri ndaw bay réke tul saw kani led Izarayelri ká duo fale sidɔ na. ²⁹ Nzoɔ ha ha ká pɔŋ hul beri, mase yu-eri báy tini-eri, mase bi-ε báy mi-ε, mase vi-eri mase waa beri bay tul-i le, Ngerewuru a haŋa ni kɔri faa bal ba isɔd sɔd, a dfo bay kumnun ká dfo banɔuɔ. ³⁰ Roo le, nzoɔri ngɔi bamba ká i dfo pola timbedε key na, i doko fal. A nzoɔri ngɔi bamba ká i dfo fal timbedε key na, i doko pola.»

§ 19:19 19.19 Tɔi kele 20.12-16; Kɔŋa bol kusol ba sidike 5.16-20. * 19:19 19.19 Soro ped dfaa Leviri 19.18. † 19:24 19.24 Fe ká Zezu baa bayke ká zad ni key na, tuku led nduoɔal-eri, bay ɔi le, Ziɔri ker mii, nzoɔ ká dfo báy feziŋa ngɔi-ngɔi na, feziŋa be na kie mii, ka ba nzoɔ ká'a ri law Ngerewuru, rɔɔ puoruo Ngerewuru kara ba taa be ndaw pi. Roo le, Zezu kie ri mii, kɔ bay bari dfo báy faake ya.

20

Law bay ká se tul nzob wáa

¹ Síe ká Ngerewuru re mbay ká tul nzobri ká tusiri key na, do munu ba nzob wáa mbij munu ká tji tibie pief a fáa nzobri ha ri vaa daa pedf ká wáa be. ² Báyii le, ka sinj tul bay zinj nzob pedri na, bay hanja pedf nam mbijw le, ka púo ri larike maa di. Fale ku roo, a ponj ri ha ri se wáa na báy.

³ Zadka síe so ndji báyii le, ka tji a vaa zinj nzob kiji ká i kaw káa tanj dáa pedf. ⁴ Ka baa ha ri mii: «Í se wáa bi na, bo í vaa daa pedf ká di, le, mi púo ri lari pedf baari na báy zadε.» ⁵ Lεε, nzobkeri na i zol í se wáa na. Zadka síe ví do law tul báyii le, nzob wáa na tji a daa munu na robay, roo síe ká fεε sùo-ε na kara, ka daa munu ndaw. ⁶ A zadka síe daa nduo-ε bo tul vay puu der báyii le, ka tji na robay a vaa zinj nzob kiji ká i do káa gor a baa ha ri mii: «Daa mina roo í do zadf ni key banjuo ha saw síe kal ri gor hoy tanj dáa pedf le?» ⁷ I yijira báy bay ha ni mii: «Buru kaw tanj dáa pedf, bay ji le, nzob mbijw ha buru pedf ya.» Ka yi a baa ha ri mii: «Munu zu le, í se wáa bi í vaa daa pedf ká di.»

⁸ Zadka, zadf ba lów na báyii le, nzob wáa na baa ha nzob koro fe beri mii: «Mu di nzob pedri na mú puo ri lari bari. Mu tii sawke saa tul bari ká i daa pedf ká fal key, roo, mú tji ke tul nzob hayri ká i daa pedf ká pola na báy.» ⁹ Lεε, bari ká i tii pedf báy síe ká daa nduo-ε bo tul vay puu der na i vi. Báyii le, nzob haa haa le, zinj lari pedf nam mbijw. ¹⁰ Fale ku le, nzobri ká i daa pedf báy titire dekre na laa ro i vi. Lεε, i ker ká bil law-ri í baa mii, bari zinj lari ngi-ngji wuruk wuruk kal tul-e taa ku-i bari na ku. Roo le, nzob haa haa le, ka ha ni lari pedf nam mbijw na ndaw.

¹¹ Zadka i zinj lari na báyii le, i nguri sùo-ri í baa bay zinj nzob wáa na ¹² í baa mii: «Bari ká i daa pedf ká fal buru key saw síe mbijw hoy maa, mú puo ri maa kji báy buru ká buru daa pedf báy tibie pief hoy, búru taa ká di podo podo ká bisie biribinj le?» ¹³ Báyii le, nzob wáa na yijira báy bay ha nzob mbijw ká sakra bari ku mii: «Nzob buo-i, mi daa ba bukru ze zinj mù ya. Waa, náa sinj tul bay ká bay hanja mi púo mi lari pedf nam mbijw ya le woo? ¹⁴ Munu zu le, mu yaa lari pedf bo, mú se zadf sef bo. Be ká'a daa pedf ká fal key mgbada na, mi hii bay púo ni maa kji báy taa bo ku. ¹⁵ Waa, mi do báy faa ká bay dáa fe ká law-i hii báy lari bi na ya le woo? Mase, mú daa kpere bay bá ká mi ba nzob law kere na le?»

¹⁶ Fale le, Zezu sinj tul law bay na a baa mii: «Nzobri ká i ko ri ba nzob ká i do fal na, sieke le, i doko pola, a nzobri ká i ko ri ba nzobri ká i do pola laa le, i yi i do fal.»

*Zezu baa bay se tul hudf be
(Mrk 10.32-34; Luk 18.31-34)*

¹⁷ Zezu báy lef nduobal-eri ká duo fale sidi na i se faa í tji zadf ká hil ba Zuruzalem. Báyii le, sef bari ká faa ku na, ka faa ri do fi mbijw a baa bay zinj ri mii: ¹⁸ «Í laa key, náa séri ba Zuruzalem na ro vay. Ba zadf ká i pónj mi bi *Vu Nzob bo nduo *ngerenzob fe poyri báy *nzob fére nzobri bol kusolri ká di. Bari na, i daa bay hudf bo tul-i, ¹⁹ a í ponj mi bo nduo nzobri ká i tuu Ngerewuru ya ha ri sie mi, í ndaka mi báy ndoy don, a í ber mi do tul puu say hudf. Ndeke di nam sayke le, mi tji saa luo hudf.»

Vbiw máy Zebede bay tul vi-eri
(Mrk 10.35-45)

²⁰ Báyyi le, máa vu Zebederi na soro báyy vi-eri ba lakun Zezu, a dɪŋ tul-e ká saw bal-ε bay vbika ni fe. ²¹ Lεε, Zezu vbi ni bay mii: «Fe ji ze mù hii le?» Lεε, máy na yjɪŋra báyy bay ha ni mii: «Vu-iri ká tul-ri sidí ká mù ko ri key na, sieke ká mù réke mbay na, mu ha nzoɓ mbjw ka káw tunduo hoɗo ɓo, a nzoɓ mbini ka káw tunduo gel ɓo laa.» ²² Lεε, Zezu yjɪŋra báyy bay ha vi-eri na mii: «Fe ká ì vbi key na, ì ko ya hoy. Seke fe ká ɗo ɓil kobo ká Ngerewuru a haɲa m̀ nzo na wɔa, ì maa ká bay nzoɓo ndaw le?» Lεε, i yjɪŋra báyy bay ha ni mii: «Ŭu! Buru ma-maa.» ²³ Zezu yjɪŋra báyy bay ha ri mii: «Ba tusue, seke fe ɓi ká ɗo ɓil kobo na ì kóko na kɪ. Roo le, káw tunduo hoɗo ɓi, báyy káw tunduo gel ɓi na, ɓa bay ɓi ya. Zadkeri ku na ɗo bay tul nzoɓri ká Baa Ngerewuru leke bay tul-ri.»

²⁴ Zadka ɓie leɗ nduoɓal-eri ká tònɗo na, i laa bayke na munu báyyi le, law-ri se ri bay tul yu kɪri ká tul-ri sidí na. ²⁵ Báyyi le, Zezu dɪ ri riw bele a ɓaa ha ri mii: «Ì ko ndaw mii, mbayri ká i re mbay ká tul nzoɓri ká tusiri key na, i re tul puori ŋɔ-ŋɔŋ ha nzoɓri hje bol nzaa-ri. A ɓari ká i ɓa nzoɓ rewpuori na kara, i ha nzoɓri ɗaa fe ɓáyy hurusuo. ²⁶ Roo le, fe ká mini key na ɗo nun haɲa ni ka ɗo sakra ɓaari ya. Zadka nzoɓ hii bay vika ɓa bawda nzoɓ ká sakra ɓaari le, ka ɗaa sùo-ε ɓa nzoɓ ɗaa ped ha ri. ²⁷ Mase zadka nzoɓ mbjw hii bay ɗoko pola ɗekre ká sakra ɓaari le, ndaɗ bay haɲa ni ka vi ɓa koy ɓaari. ²⁸ Be ze, ɓi *Vu Nzoɓ na m̀ víke tusiri key bay haɲa nzoɓri ɗaa ped ha m̀ ya. Roo le, m̀ vi bay ɗaa ped ha nzoɓri a mí mbi sùo-i ha huɗ bay puoke tul nzoɓri ŋjɪ bamba.»

Zezu mgbuda nun rawri ɓa sidí
(Mrk 10.46-52; Luk 18.35-43)

²⁹ Zadka Zezu báyy leɗ nduoɓal-eri i zol saa Zeriko na báyyi le, ruo nzoɓri se fal-ε ŋjɪ bamba tasiri. ³⁰ Lεε, rawri tul-ri sidí kaw lafaa. Zadka i laa mii, Zezu ze kal váy na báyyi le, i tii saw guu fe belej belej mii: «Mbay, *vu bulu David, kóɗ ŋguo hoy mu ko nun sie ɓuru!» ³¹ Báyyi le, ruo nzoɓri ɓaa bay ŋɔ-ŋɔŋ zɪŋ ri bay gbú nzaa-ri. Roo le, i guu fe mgbá mgbá ɓa pola pola roɓbay mii: «Mbay, vu bulu David, kóɗ ŋguo hoy mu ko nun sie ɓuru!» ³² Lεε, Zezu sɪi bal-ε zik a ɗo a dɪ ri ha ri vi luo-ε a vbi ri bay mii: «Fe ji ze ì hii bay haɲa m̀ ɗaa ha ri le?» ³³ Lεε, i yjɪŋra báyy bay ha ni mii: «Mbay, mu ɗaa ha nun ɓuru ko-kóm.» ³⁴ Báyyi le, Zezu ko nun sie ɓari, a zaa nun-ri, le, ká zaɗe ku hoy nun-ri na mgbuda gberere ha ri ko-kóm a i se fal-e.

21

Zezu riŋi ŋgerɛpuo ká Zuruzalem
(Mrk 11.1-11; Luk 19.28-40; Zaa 12.12-19)

¹ Zadka Zezu báyy leɗ nduoɓal-eri i tònɗo dɪ ya deɓ bay ŋgerɛpuo ká Zuruzalem, a i tɪi dɪ ya báyy Befaze, ɓa puo ká ɗo lakun ku Oliviye báyyi le, ka pie leɗ nduoɓal-eri sidí ha ri se pola ² a ɓaa ha ri mii: «Ì se puo ká ɗo pol-ri ku. Zadka ì tɪi dɪ le, zaɗe ku hoy ì kóko maasoba mbjw ɓa máake ká i taa ni ɗo, ká vi-e ɗo lakun-ε, le, ì hína ni ì víke ri ha m̀. ³ Zadka nzoɓ vbi ri bay le, ì ɓaa ha ni mii: “Ngerembay ze se sieke,” le, ká zaɗe ku hoy, nzoɓke na a pɔŋ ha ri zólke i víke ri ha m̀.»

4 Feke ku na t̄i mini h̄a bay ká Ngerewuru ɓaa ká piɗke lew ɓáy faa nzob ȳaɗa bay saa nzi-ε na, ɗo munu ɓáy zadε. Bayke na ze ɗo key: ⁵ «İ ɓaa h̄a nzobri ká *Siɗn* na mii:

“İ kɔ, mbay ɓaar̄i na vi ɓa luo-r̄i vuku.

Ka ɓa nzob siika s̄uo ya, a kaw tul maasoɓa,

ɓa vu maasoɓa ze ka kaw tul-e†.”»

6 Báyji le, leɗ nduobal-eri zol i v̄aa ɗaa maunú ká'a ɓaa ha ri na. ⁷ I f̄aa máa maasoɓa ɓáy vi-e na i víke ri. I ɓaa maagari ɓari zuo tul-ri, le, Zezu hil a kaw ɗi. ⁸ Ruɔ nzobri ɓaa maagari ɓari zuo faa ká pol-e bay haɗa ni ka se tul-e a kál, a nzob h̄awri laa le, i kuɗ nzaa toy vay puuri i ɓaa zuo faa riɓ riɓ bay ɗáake mbay ɓo tul-e.

⁹ Báyji le, ruɔ nzobri ká i se pol Zezu, ɓáy ɓari ká i se fal-ε na, i guu fe ḡurum ḡurum ɓáy nzaa-ri ɓa siya mii:

«Hozana! Naa písiri vu bulu David!

Nɗaɗ bay haɗa Ngerewuru ka s̄am fe zuo tul nzob

ká vi ɓáy riɗ Ngerembay!

Hozana! Naa písiri Ngerewuru ká kaw nulue!»

¹⁰ Zaɗka Zezu t̄i Zuruzalem na báyji le, nzobri riw bele ká bil puo na, i se tul k̄i hali hali i ɓaa mii: «Leɗban key na w̄aa, ka ɓa nzob ve le?»

¹¹ Lεε, ruɔ nzobri ȳiɗra ɓáy bay mii: «Ba Zezu, nzob ȳaɗa bay saa nzaa Ngerewuru ká uru saa Nazareɗ, puo ká kuɗu zaɗ ká Galele.»

Zezu nii nzob fe hieri ká bil hul ɓani Ngerewuru
(Mrk 11.15-19; Luk 19.45-48; Zaa 2.13-22)

¹² Báyji le, Zezu se bil mɓaɗ ká *hul ɓani Ngerewuru ɗo ɗi a nii nzob ɗáɓ fe hieri ɓáy ɓari ká i se ɗi bay hie fe na riw bele. Ka kira tutakra ɓari nzob k̄u k̄i lariri, ɓáy karingaw nzob hie ɓay beɗeri zuo n̄ari n̄ari‡.

¹³ Falε le, ka ɓaa ha ri mii: «İgerewuru ɓaa ta-taɗ ká bil mbeɗe ɓe mii: “Hul ɓi na i ɗika ɓa hul ɗaa nzaa bay kere§.” Roo le, ɓaar̄i na, i ɗo f̄ere ni ɓa puɗ nzob riɓari!»

¹⁴ Lεε, rawri ɓáy nzob kpeɗeri, i soro ɓa lakun-ε ká bil mɓaɗ hul ɓani Ngerewuru na, le, ka vaa ri. ¹⁵ Roo le, zaɗka *ngerenzob fe poyri ɓáy nzob f̄ere nzobri *bol kusol Zibri kɔ fe kere ká'a ɗaa, ruɔ ɓáy leɗri ká i ɗaa fe ɓáy nzaa-ri ḡurum ḡurum ká bil mɓaɗ hul ɓani Ngerewuru mii: «Hozana! Naa písiri vu bulu David» na le, law-ri f̄aa ri ɓamba, ¹⁶ ha ri vbi Zezu mii: «Bayri ká leɗri ɓaa ku na w̄aa, mù la-laa k̄i zu le?» Lεε, Zezu ȳiɗra ɓáy bay ha ri mii: «Mì la-laa na k̄i. Bay ká ɗo bil mbeɗe Ngerewuru na w̄aa, i k̄i ya roɓay le woo? Bayke ɓaa mii: “Feri ká mù ɗaa na h̄a leɗri ɓáy leɗ nzaa w̄anri hoy kara, i mɓuɗa nzaa-ri i pisi mù*.”»

¹⁷ Falε ku báyji le, Zezu poɗ ri a t̄i ká bil ngerɓpuo na, a se Betani a v̄aa naa ɗi.

Zezu faɗ puu nzum
(Mrk 11.12-14,20-24)

* **21:5** 21.5 Siɗn na ɓa ngerɓpuo ká Zuruzalem. † **21:5** 21.5 Zakari 9.9. ‡ **21:12** 21.12 Lari ká i ɗáake peɗ ká bil hul ɓani Ngerewuru na, ɓa lari ka ɗo ɓoɗ. Be ze, nzob k̄u k̄i lariri na, peɗ ɓari ɓa k̄u lari ká nzobri ɗáake peɗ nam ɓáy nam, ɓáy taa hay ká i ɗáake peɗ ká bil hul ɓani Ngerewuru. § **21:13** 21.13 Ezay 56.7. * **21:16** 21.16 Simri 8.3.

¹⁸ Zezu tji tibie a yji a se ba ngerepuo ka Zuruzalem. Zadka'a se faa koɓ roɓay na, koɓ se ni. ¹⁹ LEE, ka mbi nun-ε a ko puu nzum mbijw munu ka do lakun faa a to a se saw-ε. Roo le, ka ko ba vayke hoy. Bayji le, ka ba ha puu nzum na mii: «Bo na mu ti lie mbaa wum.» Ka zadε ku hoy le, puu nzum na huɔ wuɔ riw bele.

²⁰ Zadka leɗ nduoɓal-eri ko munu na bayji le, tuku ri ha ri kaw yer i vbi ni mii: «Daa mina ndaw roɓ, puu nzum key na huɔ wuɔ saa zadε hoy key le?» ²¹ LEE, Zezu yjiira bay bay ha ri mii: «Mi ba ha ri ta-taɗ ba tusue ki: zadka i do bay mbika law, roɓ i may bay ka di ya le, i maá daa fe munu ka mi daa ziɗ puu nzum key hoy ya, roo le, i maá bay ba ha kuo ka do key na mii: “Mu muɔ bay saw-a ka zad ni key a mu zo bo maambii,” le, feke na a doko munu na ki. ²² Zadka i daa law-ri bo tul Ngerewuru le, feri riw bele ka i vbi ka bil nzaa bay kere na, ka'a daa ha ri.»

Nzoɓ ve ze mbi nzaa ha Zezu daa fe le?

(Mrk 11.27-33; Luk 20.1-8)

²³ Zezu se bil mgbaj ka *hul kaɗi Ngerewuru do di, a fere nzoɓri fe ka di. Zadka'a do fere nzoɓri fe na bayji le, *ngerenzob fe poyri bay ngere Zibri i soro i vi lakun-ε i vbi ni bay mii: «A ve ze mbi nzaa ha mu ndaw roɓ mu daake fe niri key le? Mase, nzoɓ ve ze ha mu faake le?» ²⁴ LEE, Zezu yjiira bay bay ha ri mii: «Bi kara, mi vbika ri bay mbijw hoy bay koko ndaw. Zadka i yjiira bay bayke ha mi le, bi kara mi kie ri nzoɓ ka mbi nzaa ha mi daake fe niri key na. ²⁵ Daa tul nzoɓri nduo mbii ka Zaa daa na waa, uru saa luo Ngerewuru mase, uru saa luo nzoɓri hoy le?»

LEE, i tii saw may bay ka sakra ki mii: «Naa baari mina ro le? Zadka naa yjiirari bay bay ha ni mii, uru saa luo Ngerewuru le, a yji a vbi naari mii, bay ji ndaw roɓ, naa daari law naari bo tul bay ka Zaa ba na ya le? ²⁶ A zadka naa baari mii, uru saa luo nzoɓri le, ruɔ nzoɓri uru i daa so tul naari, bay ji le, nzoɓri riw bele ko Zaa na ba nzoɓ yaɗa bay saa nzaa Ngerewuru.»

²⁷ Bayji le, i yjiira bay bay ha Zezu mii: «Buru ko ya.» LEE, ka yjiira bay bay ha ri mii: «Munu zu le, nda-ndad! Bi hoy kara, mi ti kie ri nzoɓ ka mbi nzaa ha mi daake fe niri key na ya ndaw.»

Law bay ka se tul ledri ka sidɪ

²⁸ Zezu mbi bay roɓay a ba mii: «I ker mina ze ka bil law-ri le? Nzoɓ mbijw do bay leɗ warari ba sidɪ. Bayji le, ka ba ha ngere leɗ na mii: “Vu-i, vuri key na mu se waa bi, bo mu vaa daa peɗ ka di.” ²⁹ LEE, leɗ na yjiira bay bay ha ni mii: “Mi hii ya.” Fale le, law-ε nzaa ni ha ni suo ker bay be, a se waa na a vaa daa peɗ ka di.

³⁰ «Bayji le, ba leɗri na vaa vbi nzoɓ vbiele na faa mbijw munu ndaw. LEE, leɗ na ba ha bi-ε mii: “Mbay bi, mi hi-hii, mi seke,” roo le, ka se ya wum. ³¹ Waa, sakra leɗri ka sidɪ key na, nzoɓ ha ze daa law hiiya bi-ε na le?» LEE, *ngerenzob fe poyri bay ngere Zibri na, i yjiira bay bay ha ni mii: «Ba ngere leɗ.» Bayji le, Zezu ba ha ri mii: «Mi ba ha ri ta-taɗ ba tusue ki: Ngerewuru tii saw reke mbay ka tul *nzoɓ yaɗa larimbuori bay may daa nun pieri na pola ha ri. ³² Zaa Batis na vi luo-ri, a fere ri daa fe ka do bay zadε ka nun Ngerewuru. Roo le, i daa law-ri bo tul bay be na ya. Ba nzoɓ yaɗa larimbuori bay may daa nun pieri na ze i daa

law-ri bo tul bay be. A fale ká ì kò fe d́áa nzobkeri na ku hoy kara, ì fere bil law-rì bay d́áa law-rì bo tul bay be na ya.»

*Law bay ká se tul nzob pedri ká law-ri ndaya
(Mrk 12.1-12; Luk 20.9-19)*

³³ «Ì te suku-rì í láake law bay k̄i ro. Ngerenzob wáa mb̄iw munu mgba wáa a maa p̄ara puuri do d̄i, a te kpan̄ gbi gbi kiri d̄i gbuk, a tie luo mb̄iw do d̄i bay dúoke lere puu na, r̄oo a mbuo fe ga-gaṅ do bil wáa h̄a nzob k̄orokeri kaw d̄i†. Fale le, ka p̄on̄ pedke zuo nduo nzob pedkeri ká'a f̄a ri na, bay haṅa bo few hóro lere puu na vi le, i wál taa beri a í p̄on̄ taa bari. Fale ku r̄oo, a zol a se varu.

³⁴ «Zadka few hóro lereke na vi báyii le, nzob wáa na pie led̄ káw beri ba luo nzob pedkeri na bay yaṅa lereke ká do bay tul-e na. ³⁵ Roo le, nzob pedkeri na i mgbam led̄ káw beri í ndaka nzob mb̄iw w̄ob w̄ob, í mgba nzob mb̄je í i ni, a í vbuku nzob ndeke d̄i sayke báy tisawri í i ni.

³⁶ «Báyii le, nzob wáa na pie led̄ káw be taa k̄iri kal nzob polari ku r̄obay. Leε, nzob pedkeri na d́aa z̄in̄ ri ndaya faa mb̄iw munu ká í d́aa z̄in̄ nzob polari na ku. ³⁷ Laa le, nzob wáa na pie vi-e k̄i ro ba luo-ri; a ker ká bil law-ε mii, i h̄je vu beri na. ³⁸ Roo le, zadka nzob pedkeri na mbi nun-ri í kò vu nzob wáa ká se vuku na báyii le, i baa bay ká sakra k̄i mii: "Ì kò, nzob ká'a mgbaka fe pile na zu! Náa séri náa v̄a íri ni, a bo náa p̄on̄ri fe pile na ba taa naari." ³⁹ Ro, í v̄a mgba ni í vbu ni bo fal wáa na a í i ni.

⁴⁰ «A munu ku w̄a, zadka nzob wáa na vi le, fe j̄i nd̄aw r̄oo a d́aa z̄in̄ nzob pedkeri na le?» ⁴¹ Leε, i ȳin̄ra báy bay h̄a ni mii: «Ká'a ika nzob ndayakeri na taṅ kóko nun síe bari. R̄obay a yaṅa wáa na a d́aa nduo ndúo nzob k̄iri, bay haṅa few hóro lereke na vi le, i séke báy taa be na h̄a ni.»

⁴² Báyii le, Zezu baa ha ri mii: «Bay ká do bil mbede Ngerewuru na w̄a, ì k̄i ya hoy le?»

“Tisaw ká nzob mbúo hulri vbu bo bisuy na,

ȳi a vi ba tisaw kere ká kal tul tisaw h̄awri pavbaḍ,
a ba tisaw t̄igb̄a hul taa tusueke.

Feke ku na ba ped̄ d́aa Ngerembay,

a ba fe ká ndad̄ bamba bay kóko‡.”

⁴³ «S̄awke mini ze, m̄i baa ha r̄i ta-taṅ: fe kereri riw bele ká ì d̄oke í ba nzob taa Ngerewuru na, Ngerewuru a yaṅa saa nduo-r̄i a h̄a s̄aw nzob k̄iri ká í d́aa fe ká do báy zadε a r̄ii law-ε. ⁴⁴ [Nzob ká lie bo tul tisaw key na le, a gur s̄uo-ε ruk ruk. A zadka tisaw na ze t̄oḍo bo tul nzob laa le, a r̄eṅ ni r̄eṅe.»]

⁴⁵ Zadka *ngerenzob fe poyri báy *Fariziri laa law bayri key ká Zezu baa na ku báyii le, i kò í baa mii, ka baa bay se tul bari zu. ⁴⁶ Ro ze, i nzaa faa bay mgbaka ni, roo le, i h̄je ruo nzobri, bay j̄i le, ruo nzobri na í kò Zezu ba nzob yaṅa bay saa nzaa Ngerewuru.

† 21:33 21.33 Ká zad̄ ni key na, fe ká nzob wáa maa na, Kuori kò feke ya. Led̄ Izarayelri ze d̄i ba viye. Ba vay fe ká uo a lie goriyo goriyo a do zuḅa ká í d̄i ba rez̄in̄. Ba fe pay bari ká í s̄u lereke, a í d́aake him nd̄aw. Ká bil Mbede Ngerewuru na, zadka í baa bay se tul viye le, h̄ane ba fe ká í maa do bil wáa, a h̄ane laa le, ba led̄ Izarayelri k̄i s̄uo-ri ká Ngerewuru kò-kóm ba tul-ri a h̄ii bay haṅa lere bari do d̄i. ‡ 21:42 21.42 Simri 118.22.

22

Law bay ká se tul nam suoriya yaaŋa kị
(Luk 14.15-24)

¹ Zezu mbi law bay kị na rɔbay, a ɓaake bay ha nzobri ká i do láa bay be na mii: ² «Sie ká Ngerewuru re mbay ká tul nzobri ká tusiri key na do munu ba mbay ká daa bawda fe sum suoriya yaaŋa may ha vi-e, ³ a di nzobri ká bay haŋa ri vi zadε. Zadka namke na vi bayji le, ka pie led káw beri vaa di nzobri ká'a di ri pola na bay haŋa ri vi su fe sum suoriya na. Roo le, nzobkeri na i hii vika ya. ⁴ Lεε, mbay na pie led káw be kịri rɔbay a ɓaa mii: "I vaa ɓaa ha nzobri ká m̄ di ri pola na mii: "Timbedε key na, m̄ leke fe sum suoriya ɓi na zuo zεb zεb ro. Nday ɓiri bay vuy ɓiri ká ngɔɔ ndaɓ ndaɓ na, m̄ i ri ro. A feri riw bele na, m̄ leke zuo zεb zεb ro. I vi ɓo, i su fe sum suoriya yaaŋa kị na." ⁵ Bayji le, nzobri ká'a di ri na, i ker se tul diw be na mbij ya. Nzob haŋa haŋa le, mbi faa a se zad sed be. Nzob ni zol a se waa ɓe, a nzob nu zol a se zad fεre nun lari ɓe laa. ⁶ A nzob haŋa laa le, i mɓa led káw beri na, i dāra ri mboloŋ mboloŋ a i i ri. ⁷ Zadka mbay na laa bayke munu bayji le, law-ε faa ni puu-u ha ni mbi nzi-ε, a pie nzob yum beri ha ri vaa i ri, a i nzud puo ɓari bay huu kpoy kpoy. ⁸ Fale ku bayji le, mbay na ɓaa ha led káw be kịri mii: "Fe sum suoriya yaaŋa kị na, m̄ leke zuo zεb zεb ro. Roo le, ɓari ká m̄ di ri na, fe daa ɓari maa bay haŋa ri vi ya. ⁹ Munu zu le, i se bay waɗ faari, a i di nzobri riw bele ká i zinj ri na ha ri vi su fe sum bawda suoriya na." ¹⁰ Bayji le, led káwri na i se bay waɗ faari, i mbu nzobri riw bele ká i zinj ri na: nzob law ndayari ndaw, nzob law kereri ndaw pi. Be ze, ha ɓil hul fe sum suoriya na mbaa ɓa nzobri mer mer.

¹¹ «Bayji le, mbay na nduo a se hula, a ko nzobri ká i kaw nzaa tutakra fe sum na. Lεε, ka ko wāra nzob mbij ká nduo gari séke zad suoriya yaaŋa kị na ya hoy, kal a kaw di ndaw. ¹² Lεε, mbay na vaa vbi ni mii: "Nzob buo-i, daa mina ndaw roo, m̄ nduo mu vi zad suoriya yaaŋa kị na key, taŋ nduo gari yaaŋa kị na le?" Lεε, zad bay zee ledban na sel. ¹³ Be nu ku ro, mbay na ɓaa ha led káw beri mii: "I mɓa ni i sinj ɓal-eri bay nduo-eri, i vbu ni ɓo zad ká sii nduŋ ká kele. Ba zad ká nzobri réke rew bay mbii nun-ri mɓobo mɓobo, a i su sere-ri ngεr ngεr ká di."» ¹⁴ Bayji le, Zezu sinj tul law bay na a ɓaa mii: «Ijgerewuru di nzobri ngji ɓamba, roo le, nzobri ká'a nan ri na, i ngji ya nzekre hoy.»

Vbiw Fariziri ká se tul larimbuo
(Mrk 12.13-17; Luk 20.20-26)

¹⁵ Bayji le, *Fariziri vaa mbu kị i nzaara faa bay nzaa nzaa Zezu bay faa vbiwri. ¹⁶ Fale ku bayji le, i pie nzob haŋeri ká i ɓa led nduoɓal-ri, bay Ziɓ haŋeri ká i zuo fal Mbay *Erod na ha ri vaa ɓaa ha Zezu mii: «Mbay, ɓuru ko ndaw, ɓo na m̄ ɓaa s̄o bay, a mu fere nzobri tusue bay ká se tul fe daa ká rii law Ngerewuru. Mu ya kér bay nzob mu dáake fe ya, bay ji le, ɓo na m̄ ɓaa bay zinj nzob taŋ náa nun nzob. ¹⁷ Munu zu le, mu tina ker bay ɓo ha ɓuru laa. Wā, *bol kusol naari ha faa bay haŋa nzob puo larimbuo ha Mbay Sezar mase, ha faa ya le?»

¹⁸ Bayji le, Zezu ko kér bay ɓari ká ndaya na a ɓaa ha ri mii: «Baari nzob nzaa ruo bayri! Wā, bay ji ndaw roo, i nzaa nzaa-i bay mɓaka m̄ bay bay le? ¹⁹ Lari ká i puoke larimbuo na, i kie m̄ ha mi ko.» Lεε, i tina

lari na mbɔw í kie ni. ²⁰ Báyyi le, Zezu ȳi a vbi ri mii: «Tul nzoɓ, báy rin nzoɓ ká i vbie ɗo lari key na w̄a, ɓa nzoɓ ve zu le?» ²¹ LEE, i ȳinra báy ɓay ha ni mii: «Ba Mbay Sezar.» Báyyi le, Zezu mbi ɓay a ɓaa ha ri mii: «Munu zu le, feri ká ɗo ɓay tul Mbay Sezar le, ñ ha Sezar, a feri ká ɗo ɓay tul Ngerewuru laa le, ñ ha Ngerewuru.»

²² Zafka Fariziri laa ɓay ká Zezu ɓaa ha ri munu na báyyi le, tuku ri ha ri kaw yer a í pɔŋ ni í zol yóɗɔŋ yóɗɔŋ.

Vbiw Sodusiri ká se tul t̄i saa luɔ huɗ
(Mrk 12.18-27; Luk 20.27-40)

²³ Báyyi le, báy ɓil namke ku na *Sodusiri soro í vi luɔ Zezu. Ba ɓari Sodusiri na ze i ker í ɓaa mii, nzoɓ hu le, ti t̄i saa luɔ huɗ ya. ²⁴ Ro, í vi vbi Zezu mii: «Mbay, *Moyze ɓaa mii, zafka nzoɓ hu taŋ mbóŋ nzoɓ le, ndaɗ ɓay haŋa yu-ε ka yaa máy pile ɓe na a mboŋke nzoɓ, a kóɗoke m̄jiri yu-ε ká hu na*^{*}. ²⁵ Báyyi le, nzoɓ báy yu-eri tul-ri tɔnɔ say i ɗo sakra ɓuru. Ngerε leɗ ká yaa máy na hu taŋ mboŋke nzoɓ, a pɔŋ máy pile na ha tɔŋnɔ fal-ε. ²⁶ Nzoɓ ndeke ɗi síɗike na ví hu a pɔŋ máy pile na ha nzoɓ ndeke ɗi sayke. Nzoɓ ndeke ɗi sayke na kara feke ɗo zɔŋ ni munu na ndaw, ha ɓari ká tul-ri tɔnɔ say na, i yaa máyke na a í hu taŋ mboŋke nzoɓ báy zad ɓari riw bele. ²⁷ Ká fal huɗ ɓari ku riw bele na, máy na kara ví hu ndaw. ²⁸ A munu ku w̄a, síeke ká nzoɓri t̄i saa luɔ huɗ na, nzoɓ ve ká sakra ɓari ká tul-ri tɔnɔ say ku na, máy na a ɓá taa ɓe le, ɓay ji le, ɓari ká tul-ri tɔnɔ say riw bele na, i yaa ni yaa báy zad ɓari.» ²⁹ LEE, Zezu ȳinra báy ɓay ha ri mii: «Baari na í wuru faa, ɓay ji le, ɓay ká ɗo ɓil mbede Ngerewuru na, ñ laa ya ndaw, a í ko hurusuo Ngerewuru ya ndaw pi. ³⁰ Tusuke le, síe ká nzoɓri t̄i saa luɔ huɗ na, w̄arari báy máyri i ti yaana k̄i ya, roo le, i ɗoko munu ɓa leɗ nzaaped Ngerewururi ká nulue. ³¹ A ɓay ká se tul t̄i nzoɓri saa luɔ huɗ na w̄a, ñ k̄i ɓayke ká Ngerewuru ɓaa ɗo ɓil mbede ɓe ha r̄i na ya hoy le woo? Fal huɗ *Abaraham ndaw, Izak ndaw, rɔɔ báy *Zakob ndaw na, bole ɗi ɗi ndaw rɔɔ Ngerewuru ɓaa mii: ³² “Mí ɓa Ngerewuru Abaraham, Ngerewuru Izak, a mí ɓa Ngerewuru Zakob ndaw.” Munu zu le, Ngerewuru na ɓa Ngerewuru nzoɓ káw ɓay kumnuri ɓo, ka ɓa Ngerewuru nzoɓ huɗeri ya.» ³³ Ruɔ nzoɓri ká i laa ɓay fe fére Zezu na tuku ri ha ri kaw yer riw bele.

Bol kusol ká kal taa haŋri riw bele
(Mrk 12.28-34; Luk 10.25-28)

³⁴ Zafka *Fariziri laa mii, Zezu mgba nzaa *Sodusiri na báyyi le, i mbu tul k̄i, ³⁵ le, nzoɓ mbɔw ká sakra ɓari ká ɓa nzoɓ fére nzoɓri *bol kusol Zibri na soro ɓa lakun Zezu ɓay nzaa nzi-ε báy ɓay, ze a vbi ni mii: ³⁶ «Mbay, ká ɓil *mbede bol kusol naari na w̄a, bol kusol taa haŋ ze kal taa haŋri riw bele le?» ³⁷ LEE, Zezu ȳinra báy ɓay ha ni mii: «“Ngerembay Ngerewuru ɓo na, mù hii ni báy ɓil law-ari riw bele ndaw, báy para nun sùo-ori riw bele ndaw, rɔɔ báy kér ɓay ɓori riw bele ndaw pi.” ³⁸ Be key ze ɓa titire bol kusol ká kal taa haŋri riw bele. ³⁹ A bol kusol ndeke ɗi síɗike ká ndaɗ ɓamba tasiri a r̄i bol kusol taa titireke ndaw na ze ɗo key: “Mù hii k̄i-ɔ munu ká sùo-ɔ ɓo k̄i§.” ⁴⁰ Bol kusol niri ká síɗi key na, mbu fe fére

* **22:24** 22.24 K̄inra bol kusol ba síɗike 25.5-6. † **22:32** 22.32 T̄i keke 3.6. ‡ **22:37** 22.37 K̄inra bol kusol ba síɗike 6.5. § **22:39** 22.39 Soro peɗ ɗáa Leviri 19.18.

mbede bol kusol *Moyze báy taa *nzob yaṅa bayri saa nzaa Ngerewuru riw bele.»

Bay ká se tul Krisi, vu bulu Mbay David

(Mrk 12.35-37; Luk 20.41-44)

41 Nam mbijw munu *Fariziri mbu kɪ. Zadka Zezu ko ri na báyji le, ka vbi ri bay mii: 42 «Ì ker bay mina ze ká bil law-rì le? *Krisi, nzob ká Ngerewuru waa bay pie ni ví yaṅa nzobri na waa, ka fa vu bulu ve le?» Lɛɛ, i yijira báy bay ha ni mii: «Ka fa vu bulu Mbay *David.»

43 Báyji le, Zezu yji a vbi ri bay mii: «A munu ku waa, daa mina ndaw roo, Mbay David ká baa bay báy faa Tem Ngerewuru na di ni ba Ngerembay le? Mbay David na baa mii:

44 “Ngerewuru Ngerembay baa ha Ngerembay bi mii:

‘Mu ví káw tundo hofo bi,

kpuru maa báy hanja mi haw yum ká tul nzob tul ngani fori

ha ri do ba fe daa bal-a zuo di*.’”

45 «A zadka Mbay David di Krisike na ba Ngerembay na waa, daa mina roo a yji a ba vu bulu Mbay David ndaw le woo?» 46 Lɛɛ, nzob mbijw ká a yijira báy bay ha ni na tiya. Uru saa namke ku na nzob mbijw ká a zin faa bay vbika ni bay na ti mbáa.

23

Bay ká se tul nzob fére nzobri bol kusolri báy Fariziri

(Mrk 12.38-39; Luk 11.43,46; 20.45-46)

1 Fale ká Zezu baa bay zin *Fariziri na, ka baa bay ha ruo nzobri báy led nduobal-eri mii: 2 «Nzob fére nzobri bol kusolri báy Fariziri na, ba ped bari ká bay tina saw bay *bol kusol Ngerewuru munu ká *Moyze daa ká pola lew na. 3 Munu zu le, ferì riw bele ká i baa bayke ha ri na, i daa vu mbom ka bo di. Roo le, fe daa bari na i mboro ya, bay ji le, ferì ká i fere na, i daa feke ya. 4 Bari na i sin soba ká hii bamba tasiri i daa bo tul kpa nduo nzobri, roo le, vu nduo-rì ngedɛɛ mini hoy kara, i hii záake ya*. 5 Ferì riw bele ká i daa na, i daa bay kieke sùo-ri ká nun nzobri hoy. Be ze, vu bol huɔ ká i sin do nzaa pol-ri báy puu nduo-ri na, taa bari ngob kal taa nzob hawri, i nduo gari ká i tun nzi-ɛ báy sal ha ni pie yul na, kal taa nzob hawri ndaw†. 6 I hii káw zad káw rin dika ká zad fe sum suoriya luyeri, i hii zad káw rin dika ká do pola ká bil *hul mbu kɪ bari ndaw. 7 I hii hanja nzobri hii soko korma korma ha ri ká zad ruo ká nun nzobri, a i hii hanja nzobri di ri ba “mbay, mbay” ndaw pi.

8 «Roo le, baari na i ha nzobri di ri ba “mbay” ya, bay ji le, mbay baari mbijw hoy kekeke, a baari riw bele na i ba yu kɪ. 9 I di nzob mbijw mini ká tusiri key ba “baa” ya, bay ji le, Baa baari mbijw hoy kaw nulue. 10 I ha nzobri di ri ba “gan bi” ya ndaw, bay ji le, gan tul-rì mbijw hoy ba *Krisi, nzob ká Ngerewuru waa bay pie ni vi na. 11 Nzob ká ba ngerenzob ká

* 22:44 22.44 Simri 110.1. * 23:4 23.4 Bol kusol Ngerewuru kie nzobri faa daa fe ká rii law Ngerewuru. Roo le, Fariziri daa zad sanmakeri bof bof nde tul-e, a daa ha daa vu mbom bo tul fekeri riw bele na, vi ba bawda soba ká tul Zibri. † 23:5 23.5 Ká bil vu bol huɔri ká Zibri sin do nzaa pol-ri báy puu nduo-ri na, i daa vay mbede ká Bay Ngerewuru haneri do di i daa nduo di. Sal ká Zibri tujke gari bari pie yul na, i daa i kieke mii, bari nduo kiyaw kiyaw a bari rii law Ngerewuru.

tul-rì ká sakra baarì na, a d́áa sùò-ε ba nzob pef baarì, bay ji le, ¹² nzob h́a h́a ká ura tul-e ba siya le, Ngerewuru a mgbaka d́in siri, a nzob h́a h́a ká d́in tul-e ba siri laa le, Ngerewuru a úra ba siya.»

Zezu d́aa bay bo tul nzob nzaa rúo bayri
(Mrk 12.40; Luk 11.39-52; 20.45-47)

¹³ «Kóko seke fe ba taa baarì *nzob fére nzobri bol kusolri báy *Fariziri ká ì ba nzob nzaa rúo bayri! Nzobri ká ì hii bay haṅa Ngerewuru re mbay ká tul-ri na, ì gbakra faake ha ri. Baarì ḱi sùò-rì h́oy kara, ì hii bay haṅa Ngerewuru re mbay ká tul-rì ya, a nzobri ká ì hii bayke h́oy kara ì haa ri faake.»

¹⁴ [«Baarì nzob fére nzobri bol kusolri báy Fariziri: kóko seke fe ba taa baarì! Baarì nzob nzaa rúo bayri! I kó nun síe máy pileri ya, ì duku m̀jiri feziṅa bari rudufu bele, be nu ku h́oy kara ì d́aa nzaa bay kere pì-pie ká nun nzobri bay ḱeke sùò-rì ba nzob kereri. Sawke mini ze, bay ká Ngerewuru a kún bo tul-rì na, a ṅgón bamba tasiri kal taa nzob h́awri robay.】

¹⁵ «Baarì nzob fére nzobri bol kusolri báy Fariziri: kóko seke fe ba taa baarì! Baarì nzob nzaa rúo bayri! Ì h́ari báy zadri riw bele, báy faa bil mbiiri, báy tusiri buo d́i d́i ì nzaa nzobri ká ì ba Zib ya ha ri vi ba nzob kóf Ngerewuru. A zadka ì zin nzob mbjw le, ì d́aa h́a ni vi ba nzob ká ndaya ká maa bay kóko seke fe, mba rì faa bal ba sídì robay ká bil huu ka ru-ruma ya na!»

¹⁶ «Baarì rawri ká ì nda faa pol nzobri na: kóko seke fe ba taa baarì! Ì baa mii: “Zadka nzob haa huf báy rin ḡhul kani Ngerewuru le, ba fe ya báy. A zadka’a haa huf báy rin lari ká nduy zjiri zjiri ká do bil hul kani Ngerewuru na ro le, be ndaw roo, ì baa mii ndaf bay d́aa báy, bay ji le, nzobke mbi sùò-ε a háake huf ba tusue.” ¹⁷ Baarì ká ì ba kòko, ì ba raw! Ba lari ká nduy zjiri zjiri na mase, hul kani Ngerewuru ká d́aa h́a lari na vi ba fe ká do bod ba taa Ngerewuru na ze ndaf mba mbini na ya le woo? ¹⁸ Ì baa na robay mii: “Zadka nzob haa huf báy rin ḡtutakra fe poy Ngerewuru le, ba fe ya robay. A zadka’a haa huf báy rin fe hanja h́oy ká bo tul tutakra fe poy na ku ro le, be ndaw roo, ì baa mii ndaf bay d́aa báy, bay ji le, nzobke mbi sùò-ε a háake huf ba tusue.” ¹⁹ Baarì rawri! Fe hanja h́oy mase, tutakra fe poy Ngerewuru ká d́aa h́a fe hanja h́oy na vi ba fe ká do bod ba taa Ngerewuru na ze ndaf mba mbini na ya le woo? ²⁰ Be ze, nzob ká haa huf báy rin tutakra fe poy na, ka haa huf báy rin tutakra fe poy báy fe hanja h́oyri riw bele ká zuo d́i zu. ²¹ Nzob ká haa huf báy rin hul kani Ngerewuru na, ka haa huf báy rin hul kani Ngerewuru báy rin Ngerewuru ká kaw bil-e zu. ²² A nzob ká haa huf báy rin nulue laa le, ka haa huf báy rin karingaw káw Ngerewuru, roo báy rin Ngerewuru nzob káw d́i na.»

²³ «Baarì nzob fére nzobri bol kusolri báy Fariziri: kóko seke fe ba taa baarì! Baarì nzob nzaa rúo bayri! Vay feri ká b́are f́u b́y b́y ká rin-ε ba mante, mase anete, mase kumε na, duo le, ì naa mbjw h́a Ngerewuru báy zadε zadε. Roo le, fe ká do bil bol kusol ká do nun d́aa, munu ká ba d́aa fe ká do báy zadε ká nun Ngerewuru ndaw, kóko nun síe nzobri ndaw, roo d́oko tul Bay Ngerewuru ndaw na, ì yjira d́aake. Be ze, ba feri ká ndaf bay d́aa nun-rì bo d́i tan yjira die fe h́awri. ²⁴ Baarì rawri ká ì nda

faa pol nzobri! Mbii baarì ká fe hoy ká ndji do di na ì òu-òuò ròò í nzo, roo le, ì tju zambal báy kukre malak ba bil-rì tan kókòke!»

²⁵ «Baarì nzob fére nzobri bol kusolri báy Fariziri: kókò seke fe ba taa baarì! Baarì nzob nzaa rúò bayri! Fal tunquo tóy báy tunquo ngaw ze ì wàa hà ni *tan kad kad, roo le, fe ká mbaa bil-e ká ì sù í nzo na, ì zinj báy faa riiba báy kókò nun fe. ²⁶ Bo Farizi, nzob nun rəw! Mu wáa bil tunquo tóy báy tunquo ngaw pola hà ni ka tán kad kad ro le, fal-ε kara a tán kad kad báy.»

²⁷ «Baarì nzob fére nzobri bol kusolri báy Fariziri: kókò seke fe ba taa baarì! Baarì nzob nzaa rúò bayri! I riì tupalri ká i rəj báy pər hà ni puu kpaa kpaa a ndad ká fal-ε kele key hoy, roo le, bil-e ká nziiya na ba huru hudf nzobri báy fe púnkeri ká k̄iri bof bof. ²⁸ Baarì hoy kara ì do faa mbjw munu ndaw. Ká nun nzobri ká kele na, i kò rì ba nzobri ká i dāa fe báy zadε ká nun Ngerewuru, roo le, ká bil law-rì nziiya na, nzaa rúò bayri báy fe dāa kaayari ze mbaa di nzji nzji.»

*Bay ká'a mgbaka tul nzob fére nzobri bol kusolri báy Fariziri
(Luk 11.47-51)*

²⁹ «Baarì *nzob fére nzobri bol kusolri báy *Fariziri, baarì nzob nzaa rúò bayri, kókò seke fe ba taa baarì. Baarì na ì mbuo tupal *nzob yaana bayri saa nzaa Ngerewuru báy kere, a í dāa tupal nzobri ká i dāa fe báy zadε ká nun Ngerewuru na vur vur ³⁰ a í baa mii: “Ba fe ká buru do zinj bulu buru ká piédke lew na le, buru ti zúò zinj ri bay dāa sim nzob yaana bayri saa nzaa Ngerewuru na zuo siri ya.” ³¹ Be ze, báy bay bāa baarì k̄i ì kóke sùò-rì mii, ì ba vu bulu nzobri ká i i nzob yaana bayri saa nzaa Ngerewuru. ³² Munu zu le, ì se nun-rì ba pola í óòò biε pedf ká bulu baarì tii saw dāake na! ³³ Baarì sɔyri! M̄jiri kuotlri! I dāa mina í t̄ji d̄ul ká bil kókò seke fe ká bil huu ká ru-ruma ya ká'a t̄ji tul-rì na le woo? ³⁴ I laa key: m̄i piε báy nzob yaana bayri saa nzaa Ngerewuru ndaw, nzob nun nzemri ndaw, ròò báy nzobri ká i fére ri *bol kusol Ngerewuru ndaw pi. I ika nzob h̄neri, a í ber nzob h̄neri ha ri hu ká tul puu say hudf. I ndāka nzob h̄neri báy ndoy dɔj ká bil *hul mb̄j k̄i baarì, ròò í nii ri puo báy puo munu ká bulu baarì dāa na, ³⁵ bay haɲa bay sim nzobri riw bele ká baarì Zibri ì i ri gər hoy tan kaaya ká i dāa zinj nzob na, ka mgbā tul-rì, tii sawke saa tul sim *Abel ká ba nzob fe dāa báy zadε, kpuru t̄jike tul-e taa Zakari, vu Baraki ká ì i ni ká sikda *hul k̄ani Ngerewuru báy zadf ká *tutakra fe poy bo di na. ³⁶ M̄i baa ha rì ta-tan ba tusε k̄i: bay sim nzob niri key riw bele na, a mgbaka tul saw nzobri ká timbedε key.»

*Zezu rε sùò-ε bay tul nzobri ká Zuruzalem
(Luk 13.34-35)*

³⁷ «Zuruzalem, Zuruzalem! Baarì nzobri ká Zuruzalem ká ì i *nzob yaana bayri saa nzaa Ngerewuru, a í vbuku nzobri ká Ngerewuru pie ri ha rì na báy tisawri í i ri. Waa, faa bal ba mina ze, m̄i hii bay mb̄j nzob baarì na do saw bal-i, munu ká máa kay mb̄jke vi-eri do saw bal-ε a gufa tul-ri báy t̄ay bar-ε na le! Roo le, baarì na ì hii puu bayke ya. ³⁸ I kò, Ngerewuru a p̄j hul k̄ani baarì na baybaw ha rì. ³⁹ M̄i baa ha rì ta-tan: uru saa vuri key na, ì ti kókò m̄i mbāa kpuru maa báy sieke ká ì bāa

mii: “Ndad̄ bay haṅa Ngerewuru ka sám fe zúo tul nzoḅ ká vi báyyi rin̄ Ngerembay†!”»

24

Zezu baa bay hul kaṅi Ngerewuru ká'a bié

(Mrk 13.1-2; Luk 21.5-6)

¹ Zezu t̄i saa *hul kaṅi Ngerewuru. Zafka'a do zól báyyi le, lef̄ nduobal-eri soro ba lakun-ε i kie ni hulri ká i mbuo ba gama ká do bil mgban̄ hul kaṅi Ngerewuru na bay haṅa ni ka kó. ² Báyyi le, Zezu mbi bay a baa ha ri mii: «Fe niri riw bele key na w̄a, i kó-kó k̄i zu le? Mi baa ha ri ta-taṅ ba tusue k̄i: tisaw ká i mbúoke hulri key na, ti tón̄ mbj̄w kay tul k̄i ká zad̄ ni key ya. Nzobri gáyy ri riw bele zuo siri.»

Fe sekeri ká'a t̄i

(Mrk 13.3-13; Luk 21.7-19)

³ Zezu se a kaw tul kuo ká rin̄-ε ba Oliviye. Zafka'a kaw d̄i na báyyi le, lef̄ nduobal-eri k̄i ro i soro ba lakun-ε i do fi mbj̄w i vbi ni mii: «Mu baa h̄a buru laa, sie h̄a ndaw r̄o, fe niri key na a vika le? R̄obay, fe j̄i ndaw r̄o a kál a kie buru nam ká mù ȳi, mase sie ór̄o bie nam ká tusiri key na le?» ⁴ Lεε, Zezu ȳinjra báyy bay ha ri mii: «Í nze báyy s̄o-r̄i bay haṅa nzoḅ mbj̄w mini kara ka úla r̄i ya, ⁵ bay j̄i le, nzobri ví nḡji bamba báyy rin̄-i i baa mii: “Ba bi ze m̄i ba *Krisi, nzoḅ ká Ngerewuru waa bay pié ni ví ȳa nzoḅri na.” I úla nzoḅri nḡji bamba. ⁶ I láa bay soro ruyri ká nzoḅri ruu k̄i ká lakun-r̄i, a i laa soro ruyri ká nzoḅri ruu k̄i d̄i d̄i ndaw. Roo le, i h̄a s̄o-r̄i ka t̄o ya, bay j̄i le, ndad̄ bay haṅa fe niri key na ka t̄i pola ndaw r̄o! Roo le, ba sie ór̄o bie nam ká tusiri key na ya r̄obay. ⁷ Nzobri ká saw puo bari mbj̄w, i úru bay rúu z̄in̄ nzoḅri ká saw puo k̄iri bod̄. Nzobri ká bil puoruo mbj̄w, i úru bay rúu z̄in̄ nzoḅ puoruo k̄iri. Kon luye a líe báyy zad̄ zad̄ ndaw, tusiri a lán̄ yik yik báyy zad̄ri ndaw pi. ⁸ Fe nuri riw bele ku na, a doko munu ba tiika nduo ká se máy nzoḅ bay haṅa ni ka mbon̄. ⁹ I mgbaka r̄i i d̄aa nun-r̄i tuo sie a i i r̄i. Saw nzoḅri riw bele ká tusiri key na i f̄uy r̄i bay tul-i. ¹⁰ Sieke ku na, nzoḅri nḡji bamba i pón̄ mbika law bari; i mbika tul k̄i a i f̄uy k̄i. ¹¹ Nzobri ká i d̄i s̄o-r̄i ba *nzoḅ ȳaṅa bayri saa nzaa Ngerewuru na i nḡji bamba, i t̄i i ula nzoḅri nḡji bamba. ¹² Kaaya nzoḅri ká i d̄aa ká ȳa zad̄ ba pola pola na, a d̄aa h̄a fal ini nzoḅri nḡji bamba a húoke d̄eṅ d̄eṅ. ¹³ Roo le, nzoḅ ká mgba nḡo-nḡoṅ k̄puru t̄i sie ór̄o bie nam na, Ngerewuru a ȳaṅa ni. ¹⁴ Bay Kere ni ká se tul Ngerewuru ká re mbya ká tul nzoḅri na, i ka-káake báyy zad̄ri riw bele ká tusiri key bay haṅa saw nzoḅri riw bele i laa bayke. Falε ku ndaw r̄o, ór̄o bie nam na a ví báyy.»

Bawda bié ká'a t̄i tul nzoḅri

(Mrk 13.14-23; Luk 21.20-24)

¹⁵ «Baari na i kókó nzoḅ ká i d̄i ba “Fe Ím ká maa b́aa ya” ká Daniyel, nzoḅ ȳaṅa bay saa nzaa Ngerewuru baa bayke picd̄ke lew na. Fe Ímke ku na a doko siya ká *zad̄ ká taṅ kad̄aṅ ká bil *hul kaṅi Ngerewuru. (Nzoḅ ká k̄ji mbede key na le, ka laa sawke ta-taṅ!) ¹⁶ Zafka i kó munu na báyyi le, bari ká i kaw kuḏu zad̄ ká Zude na, ndad̄ bay haṅa ri d̄úu ba tul kuori.

17 Nzob ká'a mgbaka taram ká tul hul siya na*, ka ti dī bay vaa fāa fe beri ká hula ya ndaw, 18 a nzob ká'a doko wáa na ti yīi se puo bay mbika maagari be ya ndaw pi. 19 Namkeri ku na, máyri ká i doko bil, báy máyri ká ledri áw wān bari na, i kóko seke fe ngi bamba. 20 I kóf Ngerewuru bay haŋa dūl baari na, ka do báy few lew ted ya ndaw, mase báy nam mgbaka taram naari Zibri ya ndaw pi! 21 Ká bil namke ku na, kóko seke fe ká'a tji tul nzobri na, a kál tul zad pavbad: úru saa nam ká Ngerewuru dáake tusiri kpuru tji vuri key na, k̄iri kóko seke fe ká mini na nzob ko ya robay, roo bil namri ká'a vi vuku hoy kara, nzob ti kóko k̄iri seke fe ká mini mbáa mgbaj. 22 Zadka Ngerewuru mbi nzi-ε bay yinjra namkeri ku na ba fal ya le, nzob mbjw mini kara, ti káw báy kumnun ya. Roo le, namkeri ku na ka yinjra ba fal bay tul nzob beri ká'a nan ri zuo bof. 23 Zadka nzob baa ha ri mii: "I ko-kóm i ko *Krisi, nzob ká Ngerewuru waa bay pie ni vi yaa nzobri na, ka do zad ni key," mase, "ka do lew," le, i daa law-ri ka bo di ya. 24 I ko, nzobri ká i dī sùo-ri ba Krisi, báy nzobri ká i dī sùo-ri ba *nzob yāŋa bayri saa nzaa Ngerewuru na, i tji i daa bawda fe sanri báy ferri ká mba kóko bay úlake nzobri. Ze faa do dī le, nzobri ká Ngerewuru nan ri zuo bof ba taa be na hoy kara, i úla ri ndaw. 25 I laa key, m̄i baa bayke ha ri ro.»

Vu Nzob a yīi a vi

26 «Munu zu le, zadka nzobri baa ha ri mii: "I ko, *Krisi, nzob ká Ngerewuru waa bay pie ni vi na, do bil law kor," le, i se di ya. Mase, i baa ha ri mii: "Krisi m̄u sùo-ε do key," le, i daa law-ri ka bo tul bay bari na ku ya, 27 bay ji le, munu ká mbam sie yela h̄a nzobri ko haran saa fi tji sie kpuru tji fi rin sie na, sieke ká bi *Vu Nzob m̄i vi na, a doko faa mbjw munu ndaw. 28 Nzobri riw bele i kóko ni, bay ji le, zad ká hud fe bo di na, zadε na ku ze tamiri mbj k̄i ká di.»

Sie yīi Vu Nzob

(Mrk 13.24-27; Luk 21.25-28)

29 «Ba vaa hoy ká fal kóko seke fe ká bil namkeri ku na, sie a doko guu ndaw, few ti hie mbáa ndaw, mbaymawri ḡay saa tumbam ndaw, roo h̄urusuori ká tumbam kara i lan̄ yik yik ndaw pi. 30 Be nu ku báyi le, fe ká'a kie vika bi *Vu Nzob na a tji ká tumbam. Ká sieke ku na, saw nzobri riw bele ká tusiri key na i réke sùo-ri, le, i kóko m̄i bi Vu Nzob ká m̄i vi saa nulue ká bil s̄i mbam báy bawda h̄urusuo, báy rin̄ dika. 31 Báyi le, bawda t̄iw a mgbaka báy zad̄ ḡurum ḡurum, le, m̄i pie led̄ nzaaped̄ biri ká nulue ha ri se báy t̄iw zad̄ri ká nin̄ ká tusiri key, bay haŋa ri mbjw nzob biri ka m̄i nan ri zuo bof ba taa bi na, saa fi mbje m̄gba gbj zad̄ ká fi mbini.»

Fe fere ká se tul puu nzum

(Mrk 13.28-31; Luk 21.29-33)

32 «I laa m̄ara bay ká se tul puu nzum na, a i fere fe ká di! Zadka i ko roo nzaa toykeri luo vay a do rék rek le, i ko ta-tan̄ mii, nzaa bura mbam do di ya ro zu. 33 Do faa mbjw munu ndaw, zadka i ko fe niri key na riw bele tji le, i ko ndaw mii, bi *Vu Nzob na m̄i do di ya deb bay vi; m̄i do

* 24:17 24.17 Zibri na, zadka i daa hul le, i daa tul-e aa rad rad do di ba zad mgbaka taram bari.

faa hul ro. ³⁴ Mi ɓaa ha ri ta-taŋ ɓa tusue ki: nzoɓri ka timbeɗe key na, i ti huka riw bele ya hoy ze fe niri riw bele key na a tji. ³⁵ Tumbam ɓay tusiri na a kal hon bele. A roo le, ɓay ɓiri na ti kal ya mgbaj.»

*Ngerewuru huo-ε hoy ko sieke
(Mrk 13.32-37; Luk 17.26-30,34-36)*

³⁶ «Bay ka se tul namke mase saw sieke ka bi *Vu Nzoɓ mi yi bay vi na, nzoɓ mɓiw mini kara ko ya. Led nzaaped Ngerewururi ka nulue ya ndaw, bi Vu Nzoɓ kara ya ndaw; ɓa Baa huo-ε hoy ze ko. ³⁷ Fe ka kal bay sewke taa *Noe na, sieke ka bi Vu Nzoɓ mi vika na, a ɗoko faa mɓiw munu ndaw. ³⁸ I ko, bay bil sewke taa Noe ka pola lew ka mbii yaa zad ya roɓay na, nzoɓri su fe i nzo fe, mayri bay warari i yaa ki, mase i ha vu ɓariri kara yaa ki kpuru maa bay nam ka Noe nduoke bil hul tumbii na. ³⁹ Nzoɓri may bay ka tul su-ri kpuru maa bay mbii ka vi yaa zad mgbari, a faa ri riw bele. Nam ka bi Vu Nzoɓ mi yi mi vi na kara, a ɗoko faa mɓiw munu ndaw. ⁴⁰ Be mini ze, warari sidi ka i ɗoko waa na, i mbika nzoɓ mbini, a i pon nzoɓ mɓie mgbami. ⁴¹ A mayri sidi ka i ɗo nan fe na, i mbika nzoɓ mbini, a i pon nzoɓ mɓie mgbami. ⁴² Munu zu le, i kaw bay nzaa ɓal-ri kekeke, bay ji le, nam ka Ngerembay ɓaari a vike na i ko ya. ⁴³ I ko bay kere ndaw ro! Zafka nzoɓ puo ko saw sie ka nzoɓ riiba a vike bil hul be ɓa sun na le, a kaw bay nzaa ɓal-ε kekeke ɓo, ka ti pon faa ha nzoɓ riiba haw faa hul be a faa fe ɓeri ya. ⁴⁴ Sawke mini ze, ɓaari hoy kara i kaw bay nzaa ɓal-ri kekeke, bay ji le, saw sie ka i ker ya na ndaw roo, bi Vu Nzoɓ na mi vike bay.»

*Led kaw ka ɗo tul ped be, bay be ka ɗo tul ped be ya
(Luk 12.41-48)*

⁴⁵ «Munu ku waa, led kaw haa ze ɗo bay nun nzem, a ɗo tul ped be bay zadε le? Be key na, baa kaw be pon ped zuo nduo-ε a ha ni ko-kom ɓa tul led kaw hawri, bay hana ni ka leke ri fe sum ɓari bay zadε zadε bay nam nam. ⁴⁶ Suoriya a ba taa ledke ka baa kaw be yi a vi zinj ni ka zad ɗaa ped ka mini key. ⁴⁷ Mi ɓaa ha ri ta-taŋ ɓa tusue ki: be na, baa kaw be a pon ped koro fe ɓeri riw bele zuo nduo-ε. ⁴⁸ Roo le, zafka'a ɓa led kaw ka ndaya le, a ker bay ka bil law-ε mii: "Baa kaw bi mgbay roy ka bay vika." ⁴⁹ Ro, a tii saw ɓodɗ ɓaw ped ɓeri na a su a nzo zinj koy himri ndaw. ⁵⁰ Bayji le, bay nam ka'a ker ya na, baa kaw be na a vi tji tul-e mbuda bay saw sie ka'a ko ya. ⁵¹ Lee, ka'a mgbaka ni a ɗara ni ko seke fe ngji ɓamba, a ɗaa ni kaw zad koko seke fe zinj nzoɓ hawri ka i ɓa nzoɓ nzaa ruo bayri. Ba zad ka nzoɓri reke rew bay mbii nun-ri mgbobo mgbobo, a i su sere-ri ngɛr ngɛr ka fi.»

25

Law bay ka se tul may tikɗiri ka tul-ri du

¹ Zezu ɓaa mii: «Sieke ka Ngerewuru a reke mbay ka tul nzoɓri ka tusiri key na, a ɗoko munu ɓa may tikɗiri ka tul-ri duo, ka i faa huu ndele ɓari a i tike bay vaa suu nun nzoɓ may fie. ² Nzoɓ ndeɓeri ka sakra ɓari ku na i ɓa kɔkɔri, a nzoɓ ndeɓekeri laa le, i ɓa nzoɓ nun nzemri. ³ Bari ka i ɓa kɔkɔri na, i faa huu ndele ɓari munu hoy taŋ mgbaka num ki ɗo nduo-ri. ⁴ A ɓari nzoɓ nun nzemri na laa le, i faa huu ndele ɓari ɗo nduo-ri bay

num kɪ kek. ⁵ Munu ká nzoɓ máy fie na vi vaa ya na báyyi le, ɓari riw bele ká tul-ri duo na, i duku nam gbaru gbaru, a i zuo nam ráɗf bele.

⁶ «Maa báy nzaa zad' buo báyyi le, i ɓaa ɓay belej mii: "Nzoɓ máy fie na se vuku ro, ñ tji i suo nun-ε!" ⁷ Báyyi le, ɓari máy tikd'iri riw bele na i tuma saa tul nam a i tii saw léke huu ndele ɓari. ⁸ Lεε, ɓari kòkòri na i goɗ máy nun nzemri na mii: "I ha ɓuru num ɓaari na ndji ha ɓuru ɗaa zuo bil huo huu ndele ɓuru ká ɗo ruma key wool!" ⁹ Báyyi le, máy nun nzemri na yijira báy ɓay ha ri mii: "Uwaa, num ɓuru na ngji maa haɗa náa ɗonri kɪ ya. I se luɔ nzoɓ ɗáɓkeri na i vaa hie." ¹⁰ Zadka kòkò máy tikd'iri na i zol ɓay vaa hie num na báyyi le, nzoɓ máy fie na ví tji ká fal-ri. Lεε, ɓari máy nun nzemri ká i giyaɗ ni kekeke na, i nduo zinj ni mbjw hoy i se hul suoriya yaɗa kɪ na, le, i dar faa gbak ɓo tul-ri.

¹¹ «Fale ku ndji ndaw roo, ɓari kòkòri ká ndebe na i vi i ɗi nzoɓ máy fie na mii: "Mbay, Mbay, mgbúɗa faa ha ɓuru!" ¹² Lεε, ka'a yijira báy ɓay ha ri mii: "Mi ɓaa ha ri ta-taɗ ɓa tusue kɪ: mi ko ri ya."

¹³ «Munu zu le, ñ káw báy nzaa ɓal-ri kekeke, ɓay ji le, namke báy saw sieke na ñ ko ya.»

*Law ɓay ká se tul leɗ káwri ká tul-ri say
(Luk 19.11-27)*

¹⁴ Zezu ɓaa na roɓay mii: «Sie yi bi *Vu Nzoɓ na, a ɗoko munu ɓa nzoɓ mbjw ká ɗo séke ɓa varu, le, ka ɗi leɗ káw ɓeri a poɗ feziɗa ɓeri zuo nduo-ri. ¹⁵ Leɗ káw ɓe ká mbjw na, ka faa lari ká nduy ziriiri ziriiri ngi-ngji zuo bawda ɓol ɓa ndebe ha ni. Nzoɓ ndeke ɗi sidike le, ka faa zuo ɓol ɓa sidí ha ni, a nzoɓ ndeke ɗi sayke laa le, ka faa zuo ɓol ɓa mbjw ha ni*. Nzoɓ haɗa haɗa le, ka ha ni lari maa báy tul hurusuo-ε. Fale ku ndaw roo, a uru a zol faa varu ɓe na. ¹⁶ Uru saa namke ku hoy le, leɗ káw ɓe hay ká yaa ɓol lari ɓa ndebe na, se a vaa fere nun lari na, a zinj kɪ ɓol ndebe zuo tul-e. ¹⁷ Nzoɓ hay ká yaa ɓol lari ɓa sidí na kara ɗaa faa mbjw munu na ndaw, a zinj mbiike ɓa ɓol sidí a ɗaa zuo tul-e ndaw. ¹⁸ Roo le, nzoɓ taa hay ká yaa ɓol lari ɓa mbjw na, se a vaa tie luɔ a mbede lari ɓaa gaɗ ɓe na ɗib ɗib ɗo ɗi.

¹⁹ «Zadka bole ɗi maa fe na báyyi le, ɓaa gaɗ ɓari na yi a vi a tii saw kija fal fe ɓeri na zinj ri. ²⁰ Nzoɓ hay ká yaa lari ɓol ndebe na soro ɓa lakun ɓaa gaɗ ɓe ɓay ɓol lari kɪ ɓa ndebe zuo tul-e a ɓaa ha ni mii: "Mbay, mu ko, mù ha mi ɓol lari ɓa ndebe, le, mi zinj kɪ ɓa ndebe zuo tul-e." ²¹ Lεε, ɓaa gaɗ ɓe na ɓaa ha ni mii: "Nɗaɗ ɓamba, mù ɓa leɗ káw kere, mù ɗo tul fe ká mi ɗaa zuo nduo-ɔ na báy zadε. Munu ká fe ká ndji ká mi ɗaa zuo nduo-ɔ ká mù ɗaa ha ni tii suku na, timbede key mi pón feri ngi-ngji ro zuo nduo-ɔ. Mu ví káw bil suoriya zinj mi." ²² Báyyi le, ɓe ká'a yaa ɓol lari ɓa sidí na soro a vi lakun ɓaa gaɗ ɓe na ndaw a ɓaa ha ni mii: "Mbay, mu ko, mù ha mi ɓol lari ɓa sidí, le, mi zinj mbiike ɓol sidí zuo tul-e." ²³ Lεε, ɓaa gaɗ ɓe na ɓaa ha ni mii: "Nɗaɗ ɓamba, mù ɓa leɗ káw kere, mù ɗo tul fe ká mi ɗaa zuo nduo-ɔ na báy zadε. Fe ká ndji ká mi ɗaa zuo nduo-ɔ ká mù ɗaa ha ni tji suku na, timbede key na mi pón feri ngi-ngji ro zuo nduo-ɔ. Mu ví káw bil suoriya zinj mi." ²⁴ Báyyi le, ɓe ká'a yaa ɓol lari ɓa mbjw na soro a vi lakun ɓaa gaɗ ɓe a ɓaa ha ni mii: "Mbay, mi ko ndaw,

* 25:15 25.15 Bil ɓol mbjw na, lari ká ɗi maa lari peɗ mbiimbam duo fale ndebe.

bo na mù ba nzob ká mù yij bamba tasiri. Bo na mù hii bay zinj fe ká bil pedf kɔ-ori: fe ká mù ru ya na, mù vbie; a fe ká mù mii pãre ya kara, mù mbu zuo tul kɔ. ²⁵ Mí dfaa hie ngji bamba, ze mí vãa tie luɔ mí mbefɛɛ lari bo na do dɛ. Mu kɔ, be ze do key. Mu yaa fe bo na.” ²⁶ Báyyi le, gaŋ tul-e na baa ha ni mii: “Bo lef káw ká mù ndaya, a mú ba lay! Munu ká mù kɔ mɛ ba nzob ká mù ru fe ya, a le, mɛ vbie feke, a mí mii para fe ya, a le, mɛ mbu feke zuo tul kɔ, waa, ²⁷ dfaa mina mù ha lari bi na ha nzob kɔ kpa a dáake pedf, ze síe yji bi le, mɛ zinj mbiike zuo tul-e ya le?” ²⁸ Báyyi le, baa gaŋ be na baa ha nzob pedf beri na mii: “I naa bol lari na ká nduo-ε í ha nzob taa hay ká dɔke báy bol duo na ka nde tul-e taa be, ²⁹ bay ji le, nzob ha ha ká do báy fe na, i haŋa ni kɔ nde tul-e, le, ka kaw bil ndadɛ. Roo le, nzob ká ti báy fe ya na, hay ká ndji hoy ká’ a dɔke na kara, i náa do do bay pɔŋ ni.” ³⁰ A be lef káw ká ba nzob ká gor na, i mbi ni í vbu ni bo zadf ká sii nduŋ ká kele. Ba zadf ká nzobri réke rew báy mbii nun-ri mgbofo mgbofo, a í su sere-ri ngɛr ngɛr ká dɛ.»

Vu Nzob a ví kúj sal bay

³¹ «Zadka bi *Vu Nzob mɛ yji báy riŋ dika mbay báy lef nzaapedri riw bele ká nulue na báyyi le, mɛ káw tul kariŋgaw riŋ dika bi. ³² Saŋw nzobri riw bele i mbu kɔ ká pol-i, le, mɛ kéle ri ha ri do bof bof, munu ká nzob kɔrɔ fe hol kéleke sakra baduri báy vuyri do bof bof. ³³ Mí dfaa baduri do tunduo hodɔ bi, a vuyri laa le, do tunduo gel bi. ³⁴ Báyyi le, bi ká mɛ ba mbay na mɛ baa ha nzobri ká i do tunduo hodɔ bi na mii: “Baari ká Baa sam fe zuo tul-rɛ na, i ví yaa fe kere puoruo ká’ a leke bay tul-rɛ báy titire dfaa tusiri ká piedf lew hoy na ba taa baari, ³⁵ bay ji le, zadka kɔn se mɛ na, i ha mɛ fe sum mɛ su, kɔn mbii hoy se mɛ kara, i ha mɛ mbii mɛ nzo ndaw. Mí ba varu nzob na, i mgba mɛ ba sùo-rɛ, ³⁶ mɛ se tigbaa-i hoy kara, i ha mɛ gari mɛ nduo ndaw, sùo-i ká se mɛ na, i kɔ-kóm ba tul-i ndaw, rɔɔ, hul sal ká mɛ naa dɛ kara, i vaa kɔ mɛ ndaw pi.” ³⁷ Báyyi le, bari nzob fe dfaa báy zadfɛri na, i yjiŋra báy bay mii: “Mbay, síe ha ha ndaw rɔɔ buru kɔ mù ká kɔn se mù, rɔɔ buru ha mù fe sum mù su; mase síe ha ndaw rɔɔ kɔn mbii se mù, rɔɔ buru ha mù mbii mù nzo le? ³⁸ Mase síe ha ndaw rɔɔ, buru kɔ mù ba varu nzob, rɔɔ buru mgba mù ba sùo buru; mase síe ha ndaw rɔɔ, mù se tigbaa-a hoy, rɔɔ buru ha mù gari mù nduo le? ³⁹ Síe ha ndaw rɔɔ, buru kɔ mù báy sem, mase mù naa hul sal ndaw rɔɔ, buru vaa kɔ mù le?” ⁴⁰ Báyyi le, bi ká mɛ ba mbay na mɛ yjiŋra báy bay ha ri mii: “Mí baa ha ri ta-taŋ ba tusue kɔ: síe ha ha ká í dfaa fe niri key na zinj nzob mbijw ká ba lef ká ndji hoy ká sakra yu-iri le, ba bi ze í dfaa feke key na zinj mɛ ndaw ku.”

⁴¹ «Fale le, bi ká mɛ ba mbay na mɛ baa ha nzobri ká i kaw tunduo gel bi na mii: “I zól ká nzaa-i dɛ dɛ ba lew, baari ká fadɛ Ngerewuru mgba ri! I zól í se bil huu ká ru-ruma ya baŋguɔ ká i leke do bay tul ngeretemndaya báy lef nzaapedf beri, ⁴² bay ji le, zadka kɔn se mɛ na, i ha mɛ fe sum mɛ su ya; kɔn mbii se mɛ kara, i ha mɛ mbii mɛ nzo ya ndaw. ⁴³ Mí ba varu nzob, le, i mgba mɛ ba sùo-rɛ ya; mɛ se tigbaa-i hoy kara, i ha mɛ gari mɛ nduo ya ndaw; sùo-i se mɛ, mase mɛ naa hul sal kara, i vaa kɔ mɛ ya ndaw pi.” ⁴⁴ Lee, i yjiŋra báy bay mii: “Mbay, síe ha ndaw rɔɔ, buru kɔ kɔn ká se mù, mase kɔn mbii ká se mù, mase mù ba varu nzob, mase tigbaa-a ká

do hoy, mase sù-o-ká ká se mù, mase hul sal ká mù naa dī na roo, buru vǎa so mù ya le?” ⁴⁵ Báyji le, bi ká mǐ ba mbay na, mǐ yǐnra báy bay ha ri mii: “Mǐ baa ha rǐ ta-taŋ ba tusue kǐ: zadka ì dǎa fe niri key na zǐn nzoɓ mbǐw ká ba leɗ ká ndji hoy ká sakra yu-iri ya le, ba bi ze ì dǎa feke key na zǐn mǐ ya ndaw ku.” ⁴⁶ Bari nzoɓkeri key na, Ngerewuru a haŋa ri ko seke fe ká do banɗuɔ kpaɗara na. Roo le, nzoɓ fe dǎa báy zadɛri na, i káw báy kumnun banɗuɔ.»

26

Zudas báy mbay Zibri leke bay bay mgbaka Zezu
(Mrk 14.1-2; Luk 22.1-2; Zqa 11.45-53)

¹ Zadka Zezu fere nzoɓri bay ɓeri key na o riw bele báyji le, ka baa ha leɗ nduoɓal-eri mii: ² «Ì ko ndaw, tòn nam sidi hoy ro bay dǎa *nam suoriya tǐi saa bil koy na, le, bi *Vu Nzoɓ na i pón mǐ ɓo nduo nzoɓri ha ri ber mǐ do tul puu say hud.» ³ Báyji le, *ngerenzob fe poyri báy ngerɛ Zibri mbu kǐ ká bil boro mbay ngerenzob fe poy luye ká ba Kayif, ⁴ ro, i nzaa faa ba law bay mgbaka Zezu bay ika ni. ⁵ Roo le, i baa mii: «Ndad bay mgbaka ni ká síe nam fe sum suoriya ya, ká ruo nzoɓri úru ì dǎa so tul naari.»

Máy mbǐw dǎa num zuo tul Zezu
(Mrk 14.3-9; Zqa 12.1-8)

⁶ Zezu na do Betani luo nzoɓ ká i dī ni ba Simɔn nzoɓ kpjri. ⁷ Báyji le, máy mbǐw munu soro a vi lakun-ε. Ka mgbá guma ká i dǎa báy tisaw ká riŋ-ε ba *alabastre* ká num mbaa dī. Numke ku na baɗe fu bǔy bǔy ká larike kara ngonɗ bamba. Zadka Zezu kaw nzaa fe sum na, máy na vǎa kuna num na tololo zuo tul-e. ⁸ Zadka leɗ nduoɓal-eri ko feke na munu báyji le, law-ri se ri ha ri baa mii: «Bay ji ndaw roo, ka ɓie num na mini key zuo ɓisuy gor hoy le? ⁹ Ba fe ká nzoɓ hie ba pola zu le, a zǐn larike ngǐi bamba a pɔn larike ha nzoɓ kǔkuri!» ¹⁰ Zadka Zezu ko kér bay ɓari na munu báyji le, ka baa ha ri mii: «Mina ze ì yoklo máy key na mini le? Fe ká'a dǎa zǐn mǐ key na, ba fe kere ká ndad bamba tasiri. ¹¹ I ko, nzoɓ kǔkuri na i doko zǐn rǐ banɗuɔ kpaɗara, roo le, bi na, mǐ ti doko zǐn rǐ banɗuɔ ya. ¹² Máy na kuna num ká baɗe fu bǔy bǔy na zuo tul-i, roo bay haŋa ri vǔroke mǐ báy. ¹³ Mǐ baa ha rǐ ta-taŋ ba tusue kǐ: zadri riw bele ká tusiri key ká i ka-káa Bay Kere key ká dī na, i loko soro fe ká máy key dǎa na, bay haŋa nzoɓri kërke bay se tul-e.»

Zudas hii pón Zezu ɓo nduo ngerenzob fe poyri
(Mrk 14.10-11; Luk 22.3-6)

¹⁴ Báyji le, nzoɓ mbǐw ká sakra leɗ nduoɓal Zezuri ká duo fale sidi, ká riŋ-ε ba Zudas Iskariyod na, se luo *ngerenzob fe poyri ¹⁵ a baa ha ri mii: «Zadka mǐ pɔn Zezu ɓo nduo-rǐ le, fe ji ze ì haŋa mǐ le?» Leε, i faa lari rom ba sǐn say ì ha ni. ¹⁶ Uru saa síeke ku na báyji le, Zudas tii saw nzaa faa bay kóko saw síe ká'a máa bay pón Zezu ɓo nduo-ri.

Zezu su fe sum suoriya tǐi saa bil koy zǐn leɗ nduoɓal-eri
(Mrk 14.12-21; Luk 22.7-14,21-23; Zqa 13.21-30)

¹⁷ Titire nam ká i dǎake suoriya maapa ká taŋ fe hew fe na báyji le, leɗ nduoɓal Zezuri soro ba lakun-ε ì vbi ni bay mii: «Zad haɗa ze mù hii bay

haɲa buru se dī búru vǎa leke fe sɔm suoriya t̃ji saa bil koy na ká dī lɛ?»

¹⁸ Lɛɛ, ka ỹiɲra báy bay ha ri mii: «Ì se n̄gerɛpuo ká Zuruzalɛm ká luo nzob mb̃jw munu í baa h̄a ni mii: “Mbay baa mii: “Bi na, s̄aw sie bi tòn dī ya def h̄oy ro, lɛ, ká bil hul ɓo key ze m̃i d̄aa fe sɔm suoriya nam t̃ji saa bil koy na báy leɔ nduoɓal-iri ká dī.” » ¹⁹ Báyi lɛ, leɔ nduoɓal Zezuri d̄aa munu ká'a mbi nzi-ɛ ha ri, ro í leke fe sɔm suoriya t̃ji saa bil koy na.

²⁰ Zadka sie riɲ bele na, Zezu kaw nzaa fe sɔm báy leɔ nduoɓal-eri ká d̄uo fale sídī na. ²¹ Zadka í d̄o s̄ɲa fe báyi lɛ, ka mbi bay a baa mii: «Mí baa ha r̃i ta-taɲ ɓa tusue k̃i: nzob mb̃jw ká sakra ɓaari na, a mbika tul-i.»

²² Lɛɛ, bayke ku na d̄aa h̄a leɔ nduoɓal-eri d̄áake sie n̄g̃ji ɓamba tasiri, í tii s̄aw vbika ni bay mb̃jw mb̃jw báy zad ɓari riw bele mii: «Mbay, ɓa bi ya na maa?» ²³ Báyi lɛ, Zezu ỹiɲra báy bay mii: «Nzob ká mb̃u nduo fe sɔm ziɲ m̃i na, ɓa ɓe ze a mbika tul-i. ²⁴ Bi *Vu Nzob na, m̃i huka munu ká í baa bayke d̄o bil mbede N̄gerɛwuru se tul-i. Roo lɛ, kóko seke fe taa minake ze a d̄oko bay tul nzob ká mbi tul bi Vu Nzob na lɛ! Nzobke ku na, mbón ni ya ndaɔ mba mbón ni.» ²⁵ Báyi lɛ, Zudas ɓe ká'a pón ni ɓo nduo nzofri na vbi ni mii: «Mbay, ɓa bi ya na maa!» Lɛɛ, Zezu ỹiɲra báy bay h̄a ni mii: «Ba ɓo ya mina lɛ?»

*Zezu báy leɔ nduoɓal-eri kaw nzaa fe sɔm law mb̃jw
(Mrk 14.22-26; Luk 22.14-20; 1Kɔ 11.23-25)*

²⁶ Zadka í d̄o s̄ɲa fe na báyi lɛ, Zezu mbi maapa a d̄aa taambɔl h̄a N̄gerɛwuru ndaw roɔ, a haw a h̄a leɔ nduoɓal-eri a baa ha ri mii: «Ì ȳa í s̄u; ɓe ni key na ɓa naysuo-i zu.» ²⁷ Fale ku lɛ, ka ỹi a mbi koɓo a d̄aa taambɔl h̄a N̄gerɛwuru, roɔ a ha ri a baa mii: «Ì ȳa í nzo báy zad ɓaari riw bele. ²⁸ Be ni key na ɓa sim s̄uo-i zu. Ba sim bi ká'a úo zuo siri bay sinke *sáka kuni ká N̄gerɛwuru saa ziɲ nzofri n̄g̃ji ɓamba bay haɲa ni ndáke buma feȳa nzofri. ²⁹ Mí baa ha r̃i ta-taɲ: tii s̄awke saa vuri key na, m̃i ti nzoko mbii lere puu key na ziɲ r̃i mbáa kpuru maa báy nam ká m̃i nzokoke taa fie ziɲ r̃i báy nam ká Baa a réke mbay ká tul nzofri na.» ³⁰ Fale ká í d̄i sim nam suoriya í písike N̄gerɛwuru na báyi lɛ, í zol í vaa kaw tul kuo ká riɲ-ɛ ɓa Oliviye.

*Zezu baa bay ká tul máy bay Piyer
(Mrk 14.27-31; Luk 22.31-34; Zaa 13.36-38)*

³¹ Báyi lɛ, Zezu baa h̄a leɔ nduoɓal-eri mii: «Bil s̄uɲ key na, feri ká'a t̃ji tul-i na, a haɲa r̃i d̄uu riw bele í p̄on m̃i, bay yi lɛ, N̄gerɛwuru baa d̄o ɓil mbede ɓe mii: “Mí ika nzob kóro baɔu, lɛ, kuɔu baɔuri na, í zékre k̃i kperke kperke báy zad riw bele*.” ³² Roo lɛ, zadka m̃i t̃ji saa luɔ huɔ na, m̃i vaa giyan r̃i ká kuɔu zad ká Galele.» ³³ Lɛɛ, Piyer mbi bay a baa h̄a ni mii: «Ze nzob h̄awri riw bele p̄on mù h̄oy kara, ɓi na, m̃i ti pón mù ya mgbaɲ.» ³⁴ Báyi lɛ, Zezu ỹiɲra báy bay h̄a ni mii: «Mí baa h̄a mù ta-taɲ ɓa tusue k̃i: ká bil s̄uɲ ká d̄o key na, pola roɔ bay haɲa tuo ka-káa lɛ, mù máy bay ká tul-i faa ɓal ba say mii, mù ko mù ya.» ³⁵ Lɛɛ, Piyer ỹiɲra báy bay h̄a ni mii: «Ze bay haɲa m̃i hu na ziɲ mù h̄oy kara, m̃i ti máy bay ká tul-a ya.» Lɛɛ, leɔ nduoɓal-ɛ h̄awri riw bele na í baa faa mb̃jw munu ndaw.

* 26:31 26.31 Zakari 13.7.

Zezu d'aa n'zaa bay kere ka Gesemane

(Mrk 14.32-42; Luk 22.39-46)

³⁶ Fale ku bayji le, Zezu faja lef nduobal-eri a tji ke zaf mbijw munu ka i di ba Gesemane. Ka zafde ku na, ka baa ha ri mii: «I kaw zaf ni key, ka mi naa suo-i ndji bay vaa d'aa n'zaa bay kere.» ³⁷ Bayji le, ka naa Piyer bay vu Zebederi ka tul-ri sidfi na ha ri se zi zinj ni. A le, ka tii saw koko sie, a law-e se ni rii fe ka se bay mji-miira mini, ³⁸ ro a baa ha ri mii: «Mi ko seke fe ka bil law-i maa hud. I kaw zaf ni key zinj mi bay n'zaa bal-iri kekeke.»

³⁹ Fale ka'a ala ri a se di ndji munu ba pola na bayji le, ka guba siri mbuka a kod Ngerewuru mii: «Baa, zadka faa do di le, fe seke ka'a d'aa mi key na, mu ha ni ka do di di zinj mi, roo le, mu d'aa fe munu ka law-a ze hii bo, munu ka law-i ze hii ya.» ⁴⁰ Fale ku le, ka yji a se luo lef nduobal-eri ka say na, le, ka zinj ri ka tul nam. Ro, a tuma ri a baa ha Piyer mii: «I maa kaw siya zinj mi saw sie mbijw ya hoy le woo? ⁴¹ I kaw bay n'zaa bal-iri kekeke i d'aa n'zaa bay kere, ka bay lie bo bil n'zaa ula. Ka bil law n'zob na, law hiiya d'aa kere ze mbaa di gbay gbay, roo le, hurusuo-e maa ya.» ⁴² Ka naa suo-e na robay faa bal ba sidfi ke, a vaa kod Ngerewuru mii: «Baa, zadka fe seke ka'a d'aa mi key na, faa naake ka bay hanja mi ko na tiya le, mu d'aa fe ka law-a ze hii.» ⁴³ Bayji le, ka yji a vi zinj lef nduobal-eri na robay ka tul nam, bay ji le, nam hii nun-ri dik dik bay. ⁴⁴ Ka naa suo-e ba ki na robay, a vaa kod Ngerewuru ndeke di faa bal ba sayke, a d'aa n'zaa bay kere faa mbijw munu ka'a d'aa ka polari na. ⁴⁵ Fale ku le, ka yji a vi zinj lef nduobal-eri a baa ha ri mii: «I na-nam robay i mgba taram suo-ri keke? Saw sie ka i ponje bi *Vu Nzob bo nduo nzob feyari na vi ro. ⁴⁶ I uru siya naa seri! I ko-kom i ko nzob ka'a mbika tul-i na do key.»

Ngere Zibri mgba Zezu

(Mrk 14.43-50; Luk 22.47-53; Zaa 18.3-12)

⁴⁷ Zadka Zezu do baa bay kob bay na bayji le, Zudas ka ba nzob mbijw ka sakra lef nduobal-eri ka duo fale sidfi tji bay ruo nzobri buf buf. I vi bay maamiiri bay puuri gbiri gbiri do nduo-ri. Nzobkeri ku na, ba ngerenzob fe poyri bay ngere Zibri ze pie ri. ⁴⁸ Zudas, nzob mbika tul Zezu na, ka leke bay zinj ruo nzobri a baa mii, fe ka beri d'aa bay hanja ri koke ni na ze do key: «Nzob ka mi mgba ni girik mi aw nzi-e le, ba be ka i hii na zu. I mgba ni.» ⁴⁹ Vi Zudas ka munu na bayji le, ka soro kod hoy ba lakun-e a baa ha ni mii: «Soko woo Mbay,» le, ka mgba ni girik a aw nzi-e. ⁵⁰ Bayji le, Zezu yinjra bay bay mii: «Nzob buo-i, fe ka mu vi bay d'aa ke na, mu d'aa.» Ro, nzob hawri d'aa so tul Zezu kuruk i mgba ni.

⁵¹ Lee, nzob mbijw ka sakra bari ka i do zinj Zezu na, naa maamii be hiyaw saa ngole, a teke suku lef kaw ngerenzob fe poy luye na mbeked bo bisuy. ⁵² Bayji le, Zezu baa ha ni mii: «Mu yinjra maamii bo na ka nduo ngole, bay ji le, nzobri riw bele ka i ru-ruy bay maamii na, i huka hud maamii ndaw. ⁵³ Mu ker mii, zadka mi kod Baa bay hanja ni ka pie bay lef nzaapedri ka nulue ha ri vi so mi le, ka zafde ku hoy na, ka ti pie bay kudu bari ngji hjo hjo zaf duo fal-e sidfi ha mi ya ki le woo? ⁵⁴ A zadka'a d'aa munu ku na waa, a d'aa mina ha bay ka se tul fe ka'a tji ka do bil mbede be na, a doko munu bay zafde le?» ⁵⁵ Fale ku le, Zezu baa ha ruo

† 26:53 26.53 Ka Rom na, kudu nzob yumri mbijw le, tul nzobri ka di ba isof sod duo zaf yie.

nzobri na mii: «Ì tji báy maamiiri báy puuri gbiri gbiri bay mgbaka m̄ ri i fe ká m̄ ba d̄mbirim nzob le woo! Namri riw bele na, m̄ kaw bil *hul k̄ani Ngerewuru bay fere ri fe, le, i mgbá m̄ ya. ⁵⁶ Roo le, fe niri riw bele key na tji mini h̄a bay ká *nzob ȳaṅa bayri saa nzaa Ngerewuru d̄aa d̄o bil mbede pola na, d̄o munu báy zad̄e.» Be nu ku báyii le, led̄ nduobal-eri riw bele p̄ṅ ni, a i zuo d̄ul haf̄ bele.

Zezu d̄o pol nzob kún sal bay luyeri

(Mrk 14.53-65; Luk 22.54-55,63-71; Zqa 18.13-14,19-24)

⁵⁷ Nzobri ká i mgbá Zezu na, i séke ni luo Kayif ká ba *ngerenzob fe poy luye. Ká zad̄e ku na, *nzob fere nzobri bol kusolri, báy nger̄e Zibri mbu k̄i ká d̄i. ⁵⁸ L̄e, Piyer na dii fal Zezu d̄i báy salke a se d̄aka d̄aka kpuru a tji nzaa mgbāṅ ngerenzob fe poy luye na. Ka ri i kaw bil mgbāṅ z̄iṅ nzob k̄oṅ zad̄ri bay k̄oṅ, w̄a, fekeri ku na a kál mina le? ⁵⁹ Báyii le, ngerenzob fe poyri báy kud̄u nzob kún sal bay luye ká luo Zibri na, i nzaa faa bay kúdf̄ bay zuo nzaa Zezu, bo bay d̄áake bay huf̄ bo tul-e, a i i ni. ⁶⁰ Báyii le, nzob kúdf̄ bayri vi ṅṅi bamba i kud̄u bay zuo nzi-e, roo le, i z̄iṅ bay mb̄iw mini ká mgbá tul-e ya. Laa le, w̄arari sid̄i tji ⁶¹ i baa mii: «Led̄ban key na baa mii: ɓeri maa b̄ie *hul k̄ani Ngerewuru key na wukluk wukluk, a nam say le, ɓeri mbúo d̄o zad̄e.» ⁶² Báyii le, ngerenzob fe poy luye na, uru siya a baa h̄a Zezu mii: «Bay niri ká nzob niri mbi bo tul-a key na w̄a, mù ti ȳiṅra báy bay mb̄iw ya h̄oy le?» ⁶³ Roo le, Zezu mgbá nzi-e d̄o d̄i. Báyii le, ngerenzob fe poy luye na mbi bay a baa h̄a ni mii: «Báyi riṅ Ngerewuru Nzob Káw Báyi Kumnun na, mu haa huf̄ mú ȳiṅrake báy vbiw ká m̄ vbi mù key na h̄a ɓuru laa. W̄a, mù ba *Krisi, Vu Ngerewuru, nzob ká Ngerewuru waa bay pie ni ví ȳa nzobri na le?» ⁶⁴ Zezu ȳiṅra báy bay h̄a ni mii: «Be k̄i ze mù baa ku. Roo le, mù baa ha r̄i ta-taṅ: úru saa vuri key na, bi *Vu Nzob na i k̄oṅ m̄ kaw tunduo hod̄o Ngerewuru Nzob H̄urusuo. R̄obay, i k̄oṅ m̄ ká m̄ ví saa nulue ká bil sii mbam.» ⁶⁵ Báyii le, ngerenzob fe poy luye na ḡo gari ɓe k̄i s̄uò-e t̄ir a baa h̄a *nzob kún sal bay luyeri na mii: «Ì k̄o i k̄o mb̄aa, ka t̄iri Ngerewuru! Náa vbikari nzob nasi bay k̄iri bay d̄áake mina báy le? Ngerewuru ká'a t̄iri ni na, i laa s̄uò-r̄i k̄i riw bele ro! ⁶⁶ W̄a, i ker̄ mina le?» L̄e, i ȳiṅra báy bay mii: «Bay mgbá tul-e, a d̄aa fe ká maa huf̄.» ⁶⁷ Fal̄e ku báyii le, i s̄a-s̄ami zuo nun-e, a i ɓoṅ ni, nzob h̄aneri nda hala nun-e i vbike nzi-e mii: ⁶⁸ «Bo ká mù d̄i s̄uò-o ɓa Krisi na, nzob ve ze nda mù key le? Baa h̄a ɓuru laa!»

Piyer m̄ay bay ká tul Zezu

(Mrk 14.66-72; Luk 22.56-62; Zqa 18.15-18,25-27)

⁶⁹ Piyer kaw mgbāṅ ká kele, le, led̄ m̄ay mb̄iw munu ká ba led̄ káw soro ɓa lakun-e a baa h̄a ni mii: «Bo kara mù se z̄iṅ Zezu, led̄ban ká kud̄u zad̄ ká Galele na nd̄aw.» ⁷⁰ L̄e, Piyer m̄ay bayke ká nun nzobri riw bele a baa mii: «Bay bo ká mù baa key na, m̄ t̄aa láa kpuy.» ⁷¹ Fal̄e ku le, ka se nun-e ɓa nzaa k̄oṅ munu, le, led̄ m̄ay k̄i ká ba led̄ k̄iw k̄o ni a baa h̄a nzobri ká i d̄o zad̄e na mii: «Led̄ban key na, ka se-seṅ z̄iṅ Zezu ká Nazareṅ na mb̄iw h̄oy!» ⁷² L̄e, Piyer ȳi a m̄ay bay ɓa k̄i na r̄obay, a haa huf̄ mii: «Led̄ban key na, m̄ k̄o ni ba mb̄iw ya mgbāṅ!» ⁷³ Fal̄e ku nd̄i h̄oy le, nzobri ká i d̄o zad̄e ku na, i soro ɓa lakun-e i baa h̄a ni mii: «Ba tusue, mù ɓa nzob mb̄iw

nzobri hii bay be na banɔo munu munu ha ri. ¹⁶ Lɛɛ, bil namke ku na nzob mbɔw munu, ká bay fe d́áa ndaya be yaa zad kpol kpol na, naa hul sal; riɲ-ɛ ba Zezu-Barabas. ¹⁷ Báyyi le, Pilad vbi ruo nzobri ká i mbu tul kɔ ká dɔ na mii: «Nzob haɲa ze ɪ hii bay haɲa m̀ tina ni ha ri le? Zezu-Barabas mase, Zezu ká i dɔ ni ba *Krisi, nzob ká Ngerewuru waa bay pie ni ví yaa nzobri na le?» ¹⁸ Ka vbi ri munu, bay yi le, ka kɔ ndaw, ba fe d́áa sere ze i pɔɲke Zezu nduo nduo-ɛ. ¹⁹ Báyyi namri ká Pilad kaw tul karingaw kún sal bay na, máy be pie nzaa ped ha ni mii: «Kɔkɔ ká mù d́aa sùo-ɔ nduo bil bay ledban ni key ká bay mbɔw kara mgba tul-e ya na, bay yi le, sunɛ na, m̀ kɔ sɛke fe ngɔi bamba báyyi lom bay tul-e.» ²⁰ Ro, *ngerenzob fe poyri báyyi ngerɛ Zibri i d́aa bay nduo law ruo nzobri ba pola pola bay haɲa ri vbi nzob réke tul puo na ha ni ka tina Barabas ze ha ri, a í i Zezu. ²¹ Báyyi le, nzob réke tul puo na mbi bay a vbi ri rɔbay mii: «Sakra nzobri ká sidi key na waa, nzob ve ze ɪ hii bay haɲa m̀ tina ni ha ri le?» Lɛɛ, i yɔiɲra báyyi bay gbaw mii: «Barabas!» ²² Báyyi le, Pilad vbi ri mii: «A ku waa, Zezu ká i dɔ ni ba Krisi na, haɲa yi ze m̀ d́áa ziɲ ni le?» Lɛɛ, i yɔiɲra báyyi bay ha ni báyyi zad bari riw bele mii: «Ber ni dɔ tul puu say hud!» ²³ Lɛɛ, Pilad yi a vbi ri mii: «Kaaya yi rɔɔ ka d́aa le?» Lɛɛ, i guu fe báyyi nzaa-ri gúrurum mgba mgba ba siya mii: «Ber ni dɔ tul puu say hud!» ²⁴ Zadka Pilad kɔ ká kɛr bay bari kal tul-e pavbad, a fe guu bari kara se ba pola pola báyyi le, ka yaa mbii a sɛke nduo-ɛ ká nun ruo nzobri na a baa ha ri mii: «Bay hud ledban key na ka mgba tul-i ya, m̀ naa nduo-i ká dɔ. Ba bay baari kɔ ro zu.» ²⁵ Lɛɛ, ruo nzobri riw bele baa mii: «Ndad bay haɲa bay sim be na, ka bo tul buru báyyi vu bururi.» ²⁶ Báyyi le, Pilad tina Barabas na ha ri; ka ha ri nda Zezu báyyi ndoy dɔɲ rad rad ndaw rɔɔ, a pɔɲ ni ha ri vaa ber ni dɔ tul puu say hud báyyi.

*Nzob yumri sie Zezu
(Mrk 15.16-20; Zaa 19.2-3)*

²⁷ Báyyi le, nzob yum Piladri sùu Zezu í sɛke ni bil boro mbay nzob réke tul puo, le, kudú nzob yumri riw bele na mbu kɔ i kiri ni. ²⁸ I mgba ni í nan gari beri a í nduo ni maagari mbay ká sɔi ngaw ngaw. ²⁹ Fale ku le, i kan ngatukru ba taguba mbay ndaw rɔɔ, í mbi guba tul-e. I d́aa ngasikri nduo nduo hodó be, a í huku siri ká pol-e í sie ni mii: «Soko woo, mbay Zibri!» ³⁰ I sa-sami tof tof zuo nun-ɛ, a í yaa ngasikri na saa nduo-ɛ, í zɔdke tul-e rad rad. ³¹ Zadka i sie ni kpuru maa ri na báyyi le, i naa maagari mbay ká i nduo ni na, í yi í nduo ni gari beri ndaw rɔɔ, í sɛke ni bay ber ni dɔ tul puu say hud.

*I ber Zezu dɔ tul puu say hud
(Mrk 15.21-32; Luk 23.26-43; Zaa 19.17-27)*

³² Zadka i tɔi ká bil ngerɛpuo na báyyi le, i dar nzob mbɔw munu gbukru ká riɲ-ɛ ba Simɔn, nzob ká Sirɛn. Lɛɛ, nzob yumri i mgba ni í haa ni yaa puu say hud Zezu na a sob. ³³ Lɛɛ, i tɔi zad ká riɲ-ɛ ba Golgota, m̀arake le baa mii, zad tunguo tul. ³⁴ Ká zadɛ ku ze, i ha Zezu him ká i zukri báyyi zódi bay haɲa ni ka nzo. Roo le, zadka Zezu puu horob a lie a kɔ le, ka hii bay nzoko ya a pɔɲ. ³⁵ Fale ká i ber ni dɔ tul puu say hud na báyyi le, i fa gari beri í d́aa dɔi dɔi rɔɔ í leke kɔ. ³⁶ Lɛɛ, i kaw siri ká zadɛ ku a í kɔrɔ ni kek. ³⁷ Rɔbay, ká bay kɛke bay hud ká i d́aa bo tul-e na, i

daa mbede i ber do tul puu say huf ka siya mii: «Be key na, ka ba Zezu, mbay Zibri.»³⁸ Bayii le, i ber dombirimri sidi do lakun-e. Nzoɔ mbini do tul puu say huf ki ka tunduo hoɔo be, a nzoɔ mbije laa le, do tul puu say huf ki ka tunduo gel be.³⁹ Nzoɔbri ka i kal ka zaɔe ku na, i raf ni i teke tul-ri ɔko ɔko⁴⁰ i baa mii: «Bo ka mu hii gbúr *hul kaɓi Ngerewuru, a nam say hoy le, mu mbúo ki do zaɔe na, zadka mu ba Vu Ngerewuru ki le, mu yaa sù-o ɔo ki, a mú di saa tul puu say huf na ku ha ɓuru ko!»⁴¹ Ngerenzob fe poyri bay *nzoɔ feɛ nzoɔbri bol kusolri, bay ngerɛ Zibri kara, i sie ni faa mbijw munu ndaw mii: ⁴² «Ka yaa nzoɔ hawri, roo le, ka maa bay yaana sù-o-e be ki ya! Zadka'a ba mbay led Izarayelri ki le, ka di saa tul puu say huf na timbede key ha ɓuru ko! Be ro le, ɓuru daa law ɓuru ɔo tul-e bay! ⁴³ Be na ka daa law-e ɔo tul Ngerewuru. Munu zu le, nda-nda! Ngerewuru hii ni le, ka yaa ni ka tul puu say huf na ha ɓuru ko! Wa, ka baa mii, beri ba Vu Ngerewuru na ya le woo?»⁴⁴ Bayii le, dombirimri ka i ber ri do lakun-e na kara, i raf ni faa mbijw munu ndaw pi.

Huf Zezu

(Mrk 15.33-41; Luk 23.44-49; Zaa 19.28-30)

⁴⁵ Bay sie ka do law tul na, fe guɓa nun sie ha zad do gbukru kpuru maa bay sie ka feɛ sù-o-e.⁴⁶ Maa bay sie ka feɛ sù-o-e na bayii le, Zezu baa bay bay bawda kusol-e beɓeɓ mii: «Eli, Eli, Lema Sabatani.» bay nzaa bay naari le, baa mii: «Ngerewuru bi! Ngerewuru bi! Bay ji ndaw roo mu pɔɓ m le?»⁴⁷ Nzoɔ haneri ka i do zaɔe ka i laa kusol-e ka mɓa beɓeɓ na i baa mii: «I ko ni ka'a di *Eli ku!»⁴⁸ Ka zaɔe ku hoy le, nzoɔ mbijw ka sakra ɓari ku na duu a vaa mbi vay gari ka nzo mbii nzo, a doɓ mbii fe sũuke zuo di, a siɓ do nzaa ngasikri, roo a zuda ha Zezu bay hanja ni ka nzo.⁴⁹ Roo le, nzoɔ hawri baa mii: «Giyaj náa kóri! Eli na a ví yaana ni le, náa kókori bay!»⁵⁰ Bayii le, Zezu daa fe beɓeɓ ba ki, le, law-e ví tuo.⁵¹ Be nu ku bayii le, gari ka kuɓ bil *hul kaɓi Ngerewuru na saka tár saa siya kpuru mɓa siri gbaa[‡]. Tusiri laɓ yik yik ndaw, tisawri kara saka henɓeɓ henɓeɓ ndaw,⁵² tupalri kara mɓuɔa do hoy ndúo nduo ha ruo nzoɔbri ka i ba taa Ngerewuru, roo i hu na, i tji saa luɔ huf.⁵³ I zol saa tupal ɓari na, a fal tji Zezu saa luɔ huf na, i se Zuruzalem, ngerɛpuo ka do boɔ ɓa taa Ngerewuru na ha nzoɔbri ngi-ngi ko ri.⁵⁴ Zadka ngerenzob yum bay nzoɔ yum hawri ka i koɔo Zezu na, i ko tusiri ka laɓ bay feri riw bele ka tji munu na bayii le, hje daa ri ngi ɓamba tasiri i baa mii: «Ledban key na, ka ba Vu Ngerewuru ba tusue!»⁵⁵ Máj haneri ka i dii fal Zezu saa kuɔu zad ka Galele lew ka i daa ped ha ni na, i do di di i ko feri ka kal na deke.⁵⁶ Ka sakra ɓari ku na, Mari ka puo ɓe do Madala do di ndaw, Mari máa Zak bay Zezeb ndaw, roo bay máa vu Zebederi ndaw pi.

† 27:49 27.49 I kji 2 Mbayri 2.1-12. Eli, nzoɔ yaana bay saa nzaa Ngerewuru ka piedke lew na, ka ba nzoɔ ka hu ya, roo le, Ngerewuru mbi ni. Zibri na i ker i ko mii, zadka nzoɔ taa Ngerewuru do bil bawda kóko seke fe roo a di Eli le, Eli na a ví sóko ni. ‡ 27:51 27.51 Gari ka kuɓ zad ka taɓ kaɓan bay zad ka taɓ kaɓan ɓamba tasiri ka bil hul kaɓi Ngerewuru na, zadka Zezu hu ka tul puu say huf, a naa bay feya ka tul nzoɔbri na bayii le, garike na saka tár saa siya kpuru mɓa siri gbaa, kie mii faa do hoy ka timbede bay hanja nzoɔbri soro ba lakun Ngerewuru taɓ hje.

I ɗaa Zezu bo luɔ huɗ

(Mrk 15.42-47; Luk 23.50-56; Zaa 19.38-42)

⁵⁷ Zaɗka zaɗ ɓa laɓw na baɗji le, nzoɓ feziɓa mbjw munu riŋ-ε ɓa Zezeb ka puo ɓe ɗo Arimate vi. Be kara ka ɓa leɗ nduoɓal Zezu ndaw. ⁵⁸ Be na, ka uru a se luɔ Pilad a vbi ni huɗ Zezu na. Leε, Pilad mbi nzi-ε ha ri mbi huɗ Zezu na i ha ni. ⁵⁹ Baɗji le, Zezeb mbi huɗ na a kaa baɗ gari fie ka ndaɗ ɓamba a *taŋ kaɗ kaɗ, ⁶⁰ a vaa ɗaa ni bo huo tisaw fie ka'a kɓere ɓa taa ɓe Zezeb ki suo-ε ɗo ɓa taɓw na. Fale ku roɔ, a ha ri giri bawda maa tisaw, a mbiike diɓ ɗo ɗi a zol. ⁶¹ Baɗji le, Mari ka puo ɓe ɗo Madala baɗ Mari taa mbjwke na, i kaw siri ka nzaa tupal na i ko-kom ɓa ɓaɗi.

Nzoɓ koɗo tupalri

⁶² Tji nzaaruɔ *nam mgbaka taɗam Zibri na baɗji le, *ngerenzob fe poyri, baɗ *Fariziri i se mbjw hoy luɔ Pilad ⁶³ i ɓaa mii: «Mbay, ɓuru ker se tul ɓay ka nzoɓ ula nzoɓri key ɓaa baɗ kawa baɗ kumnun ɓe koɓ roɓay mii: ɓeri hu, ze ɓo ɗaa nam say le, ɓeri tji saa luɔ huɗ ɓay kaw baɗ kumnun. ⁶⁴ Munu zu baɗji le, mu mbi nzaa-a ha nzoɓ yumri koɗo tupal na kekeke kɓuru mgba nam ndeke ɗi sayke ɓay haɓa leɗ nduoɓal-eri, i vi i ri huɗ ɓe na i vaa ɓaa ha nzoɓri mii: “Ka tji saa luɔ huɗ” na ya. Kuɗ ɓay ka mini key na, a kal taa pola ka mii, ɓeri ɓa nzoɓ ka Ngerewuru waa ɓay pie ni vi na pavbaɗ roɓay.» ⁶⁵ Baɗji le, Pilad yiɗra baɗ ɓay ha ri mii: «I ko, nzoɓ koɗo zaɗri na ze i kaw ku. I ha ri se i vaa koɗo tupal na munu ka law-ri hii.» ⁶⁶ Baɗji le, i se i vaa rji nzaa huo tisaw na gɓereken ɗo ɗi, i ɗaa nzoɓ koɗo zaɗri na kaw nzi-ε kekeke.

28

Zezu tji saa luɔ huɗ

(Mrk 16.1-10; Luk 24.1-12; Zaa 20.1-10)

¹ Baɗ tiika nam dimasi ka fal *nam mgbaka taɗam Zibri na baɗji le, Mari ka puo ɓe ɗo Madala baɗ Mari taa ki na, i se i vaa piyen tupal na. ² Baɗji le, ka zaɗe ku na tusiri laŋ yik yik, le, leɗ nzaapeɗ Ngerembay vi saa nulue a giri bawda maa tisaw ka i riike nzaa huo na ɓo fi mbjw a kaw tul-e. ³ Ka nduy ndaw ndaw munu ɓa mbam ka sie, a gari ɓeri puu zedede munu ka sari ha ⁴ nzoɓ yumri ka i koɗo tupal ka i ko ni na, hje ɗaa ri i to kpak kpak, i zuo siri raɗ munu ɓa nzoɓ huɗeri. ⁵ Baɗji le, leɗ nzaapeɗ Ngerewuru ka nulue na mbi ɓay a ɓaa ha maɗyri na mii: «I ɗaa hje ya, ɓay ji le, mi ko ndaw, Zezu ka i ɓer ni ɗo tul puu say huɗ na, ɓe ze i nzaa ni key. ⁶ Ka ti zaɗ ni ya; ka tji saa luɔ huɗ a kaw baɗ kumnun munu ka'a ɓaa ɓayke ha ri pola na. I vi i ko zaɗ ka i ɗaa ni ɓo ɗi na. ⁷ I se ɓa vaa i vaa ɓaa ha leɗ nduoɓal-eri mii: “Zezu na tji saa luɔ huɗ. Ka se ɓay vaa gyan ri ka kuɗu zaɗ ka Galele. Be ze ɓa zaɗ ka i koɗo ni ka ɗi.” Be ze ɓa ɓay ka mi hii ɓay ɓaa ha ri zu.»

⁸ Baɗji le, maɗyri na i zol saa tupal ku na koɗ hoy baɗ nun hje ndaw, baɗ bawda suoriya ndaw pi. I ɗuu i vaa ɓaa ɓayke ha leɗ nduoɓal Zezuri na. ⁹ Leε, zaɗe ku hoy Zezu suo nun-ri a ɓaa mii: «Soko ɓaari woo!» Leε, i soro ɓa lakun-ε i huku siri i mgba ɓal-ε i ruo ni. ¹⁰ Baɗji le, Zezu ɓaa ha ri mii: «I ɗaa hje ya! I se i vaa ɓaa ha yu-iri ha ri se kuɗu zaɗ ka Galele. Zaɗe ku ze i koɗo mi ka ɗi.»

Nzob yumri lo soro ferri ka kal

¹¹ Zadka mayri na i se faa koɓ roɓay na, nzob yum haneri ka sakra nzob koro tupalri na i se bil ngerɛpuo i vaa kji fal ferri ka kal na riw bele ha *ngerenzob fe poyri. ¹² Zadka ngerenzob fe poyri laa munu na bayji le, i mbu ki bay ngerɛ Zibri, a i leke bay zuɔ bil ki riw bele, ro i faa lari wuruk wuruk ha nzob yumri na i faa ha ri mii: ¹³ «I faa ha nzobri mii: “Sunɛ ka buru na-nam bay ze, leɗ nduoɓal Zezuri vi rii huɗ be na serere i zolke!” ¹⁴ A zadka nzob reke tul puo laa bayke le, buru ki buru leke law-e, bay naake bay ka tul-ri bay.» ¹⁵ Zadka nzob yumri na yaa lari na bayji le, i faa faa mbijw munu ka i kɛke ri. Be ze ha bayke na yake zad kpol kpol ka sakra Zibri kpuru tji vuri.

Zezu tina suo-ε ha leɗ nduoɓal-eri

(Mrk 16.14-18; Luk 24.36-49; Zaa 20.19-23; Ped 1.6-8)

¹⁶ Bayji le, leɗ nduoɓal-eri ka duɔ fale mbijw na, i zol i se kuɗu zad ka Galele ka tul mboro ka Zezu faa bayke pola ha ri. ¹⁷ Zadka i ko ni na bayji le, i huku pol-e i ruo ni. Roo le, nzob haneri may bay ka tul-e roɓay. ¹⁸ Bayji le, Zezu soro fa lakun-ri a faa ha ri mii: «Baa Ngerɛwuru ha mi hurusuo ka tul ferri riw bele, ka nulue ndaw, ka tusiri key ndaw pi. ¹⁹ Munu zu le, i se bay saw puo nzobri boɗ boɗ riw bele, a i faa ha ri vi fa leɗ nduoɓal-iri, bo i faa tul-ri nduo mbii bay riɗ Baa ndaw, riɗ Leɗ ndaw, roɔ riɗ Tem Law Pie ndaw, ²⁰ a i fere ri faa vu mbom bo tul ferri riw bele ka mi fere ri na. A le, bi na, mi sad zin ri bay namri riw bele kpuru maa bay oro bie nam ka tusiri key.»

Marki Bay kere Ngerewuru ka Marki daa mbedeke

Bay ka se tul feri ka do bil mbede ni key

Tiika kew bay ka bil mbede key na hii baa mii, bayri ka do bil mbede ni na, ba Bay Kere ka se tul Zezu Kresi Vu Ngerewuru. Nzoɓ daa mbede key na baa bay se tul fe sanri ka Zezu daa na mba bay baa beri, bay haɗa nzoɓri ko mii, Zezu na do bay hurusuo ka uru saa luo Ngerewuru. Ka vbie soro bayri boɗ boɗ a kiike fal feri ka kal bay toɗnoke toɗnoke ya, roo le, ka kele ped haneri ka Zezu daa ka kuɗu zaɗ ka Galele, varu be ka'a se ngerepuo Zuruzalem ndaw, roo koko seke fe be, hud be, bay tji be saa luo hud ka Zuruzalem ndaw pi.

Nɗii bay nɗii le, nzoɓri ka i kiiɗa mbede key na, i koko Zezu ba Vu Nzoɓ ka ko seke fe a poɗ suo-ε ha hud bay yaɗake nzoɓri ngji bamba. Zaɗka i ber Zezu do tul puu say hud, ka ngerezoɓ yum ka Rom ka koro ni baa mii: «Ledban key na ba Vu Ngerewuru ba tusue ki» na, be ze ba zaɗ ker bay ka bamba na zu. Be ze, tji Zezu saa luo hud na, daa ha nzoɓri ko ta-taɗ mii, bay ka ngerezoɓ yum baa na do bay zaɗe.

Maa bayri ka do bil-e

Tiika Bay Kere ka se tul Zezu Kresi: 1.1-13

Pedri ka Zezu daa ka kuɗu zaɗ ka Galele: 1.14-9.50

Varu ka i se kuɗu zaɗ ka Galele kpuru tji Zuruzalem: 10

Jro bie namri ka Zezu daa ka Zuruzalem: 11-15

Tji Zezu saa luo hud: 16.1-8

Tji Zezu ka nun nzoɓri bay zoli be ba nulue: 16.9-20

Kaa bay Zaa Batis

(Mat 3.1-12; Luk 3.1-18; Zaa 1.19-28)

¹ Tiika Bay Kere ka se tul Zezu *Kresi, Vu Ngerewuru na ze do key: ² Ka piɗɗke lew ka bil mbede Ezay nzoɓ yaɗa bay saa nzaa Ngerewuru na, Ngerewuru baa ha Zezu Kresi mii:

«Mu ko key! Bi na, mi pie led nzaaped bi ha ni se pol-a bay leke faa bo.

³ I laa kusol nzoɓ mgba belen ka bil law kor mii:

I leke faa Ngerembay bay kere!

I leke ha ni ka do sikɗa kparak kparak*!»

⁴ Bayji le, Zaa se bil law kor a daa tul nzoɓri nduo mbii, a ka-kaa ha nzoɓri mii: «I suo ker bay baari, bo i daa tul-ri nduo mbii, le, Ngerewuru a ndaka buma ka tul feyaa baari zin ri.» ⁵ Nzoɓri ka ngerepuo ka Zuruzalem bay nzoɓ vu puo hawri ka kuɗu zaɗ ka Zude riw bele na, i se luo-ε. Zaɗka i se i vaa naa nzaa-ri ka tul feyaa bari na bayji le, ka daa tul-ri nduo mbii Zurɗe.

⁶ Zaa na nduo gari ka i kan bay say zambal, a sin bil-e bay sal bil huɗ. Tazala bay num zoro ka bisuy ze ba fe sum be. ⁷ Ka ka-kaa ha ruo nzoɓri a baa mii: «Nzoɓ ka'a vi fal-i vuku na hurusuo-ε kal tul-i pavbaɗ. Mi maa

* 1:3 1.3 Malasi 3.1; Ezay 40.3.

húku siri bay hina sal dikon be ya. ⁸ Bi na, mbii ze mĩ daa tul-rĩ nduo dī, roo le, be na a daa rĩ nduo bil Tem Law Pie.»

Zaa daa tul Zezu nduo mbii
(Mat 3.13-4.11; Luk 3.21-22; 4.1-13)

⁹ Bil sewke ku na, Zezu uru saa puo ka Nazaređ, kuđu zad' ka Galele. Leε, Zaa daa tul-e nduo mbii Zurdε. ¹⁰ Zadka Zezu tji saa mbii na bayji le, ka zadε ku hoy ka ko nulue mgbuda gberεε do hoy, le, Tem Law Pie dī zaa munu ka bedε pie dī a ví kaw tul-e kókró. ¹¹ Leε, ka laa kusol nzoɓ mgbá belej ka nulue mii: «Mù ba vu-i; mĩ ko mù ba nzoɓ nun-i. Ba bo na ze sùo-i rii mĩ bamba ka tul-a.»

¹² Bayji le, ka zadε ku hoy Tem Law Pie ha Zezu se bil law kor ¹³ a kaw dī nam sin nin, le, *Satan vaa lie law-ε ka dī. Ka kaw sakra nay bisuyri, le, led' nzaaped Ngerewururi ví tina fe sum ha ni su.

Zezu dī led' nduobal-eri nin
(Mat 4.12-22; Luk 4.14-15; 5.1-11)

¹⁴ Ká bil sewke ku na i mgbá Zaa bo hul sal. Falε na ku bayji le, Zezu se kuđu zad' ka Galele a ka-káa Bay Kere Ngerewuru ka dī ¹⁵ a baá mii: «Nam ka Ngerewuru tuu na vi ro. Saw síe ká'a ví réke mbay ka tul nzoɓri na tɔn dī mbáa ro! I suo kér bay baari i daa law-rĩ bo tul Bay Kere Ngerewuru.»

¹⁶ Bayji le, ka se nzaa kporo maambii ka Galele. Leε, ka ko Simon bay yu-ε Andere ka i ba nzoɓ súo mbii, i do vbuka basan bari bo mbii bay súo. ¹⁷ Leε, Zezu baá ha ri mii: «Í se fal-i, le, mĩ hanja rĩ vi ba nzoɓ nzáa nzoɓri laa ro.» ¹⁸ Zadε ku hoy le, i pon basan bari na, a i se fal Zezu.

¹⁹ Zadka Zezu se ndji ba pola na bayji le, ka ko Zak vu Zebede, bay yu-ε Zaa ka i kaw bil tuo bari i do léke nun basan bari. ²⁰ Ká zadε ku hoy le, ka dī ri. Leε, i pon baá bari Zebede bay nzoɓ ped bariri kaw bil tuo na a i se fal Zezu.

Zezu nii temndaya
(Luk 4.31-37)

²¹ Bayji le, Zezu bay led' nduobal-eri i uru i se ngerεpuo ka Kapernayum. Ká bil *nam mgbaka taram Zibri na, Zezu se a nduo bil *hul mbú kji Zibri, a tii saw fére nzoɓri fe. ²² Leε, nzoɓri ka i laa bay be na, tuku ri ha ri kaw sillili bay tul gosi fe fére be, bay ji le, ka fere ri fe bay hurusuo ka uru saa luo Ngerewuru bo, ka fere ri fe munu ka *nzoɓ fére nzoɓri bol kusolri na ku ya.

²³ Ká zadε ku ká Zezu do fére fe na bayji le, nzoɓ mbjw munu ka temndaya do tul-e tji tul-ri ká bil hul mbú kji bari na a baá bay belej mii: ²⁴ «Bo Zezu ká Nazaređ, bay ji kji gbad' roo, mù nzáake fal buru mini key le? Waa, mù vi bay bíe buru le woo? Mù ba ve le na, mĩ ko ta-tan: mù ba nzoɓ ká mù tan kaɗan ká Ngerewuru pie mù vi!» ²⁵ Leε, Zezu yiw temndaya na a baá ha ni mii: «Mu mgbá nzaa-a do dī; mú tji ká tul ledban na key!» ²⁶ Ká zadε ku hoy le, temndaya mgbá nzoɓ na, a lan ni yik yik, a guu fe belej, roo a tji ká tul-e. ²⁷ Bayji le, nzoɓri riw bele ká i do zadε ku na, zad' bay zee ri sel ha ri vbi bay ká sakra kji mii: «Haa ji zu le? Ba fe fére fie bay hurusuo kéle? Ledban key na, ka mbi nzi-ε ha temndayari hoy kara, i hie ni mgbum ya!» ²⁸ Feke ku na daa ha rin Zezu mgbá yaa zad' kpol kpol ká kuđu zad' ka Galele riw bele.

ZeZu vaa nzob suosereMRI
(Mat 8.14-17; Luk 4.38-41)

²⁹ Zafka ZeZu báy lef nduoBal-eri tji saa *hul mbú kị Zibri na báyyi le, i se bil hul Simon báy Andere. LEE, Zak báy Zaa su ri. ³⁰ Zafka i ri hula na, nzobri faa bay máa fay Simon ha ni, bay yi le, sùo-ε zaŋ bid' bid' ha ni naa siri. ³¹ Báyyi le, ZeZu soro ba lakun máy na, a mgbá nduo-ε a ura ni ha ni kaw siya. Ká zafε ku hoy le, sùo zaŋa be na pɔŋ ni, le, máy na ha fe sum ha ZeZu báy lef nduoBal-eri. ³² Zafka sie riŋ ha zaf do pira pira báyyi le, nzobri faa nzob suosereMRI riw bele báy bari ká temndayari do tul-ri na, a i séke ri ha ZeZu. ³³ Nzobri ká ngerεpuoke riw bele mbú kị ba faa hul bari na. ³⁴ LEE, ZeZu vaa nzobri ngji bamba ká kịri sem bari bof bof na. Ka nii temndayari ngji bamba ndaw, a haa ri faa baá bay, bay yi le, temndayari na ko ni ko.

ZeZu ka-káa ká kufu zaf ká Galele
(Luk 4.42-44)

³⁵ Tibie pied, ká nzaaruo sil ɔ ya báy hoy le, ZeZu uru a tji saa hula a se ba zaf ká do bisuy kolok a daa nzaa bay kere ká di. ³⁶ LEE, Simon báy nzob buo-eri i vaa nzaara ni kpuru kpuru. ³⁷ Zafka i zinj ni báyyi le, i faa ha ni mii: «Nzobri riw bele i nzaara mù.» ³⁸ Báyyi le, ZeZu yijra báy bay ha ri mii: «Náa séri zaf kị ba vu puori ká do lakun naari. Do nun haŋa m̄ vaa ka-káa Bay Kere ká di; saŋwe mini ze m̄ víke.» ³⁹ Be ze, ka se puo báy puo ká kufu zaf ká Galele riw bele, a ka-káa bay ká bil *hul mbú kị Zibri ká di, a nii temndayari ndaw.

ZeZu vaa nzob kpri
(Mat 8.1-4; Luk 5.12-16)

⁴⁰ Nzob mbjw munu ká kpri do sùo-ε vi luo ZeZu a huku siri a kof ni mii: «Zafka mù hii le, mù maa bay haŋa sùo-i key na ka duo mgbereŋ.» ⁴¹ Báyyi le, ZeZu ko nun sie be a ndafá nduo-ε a zaa ni a faa ha ni mii: «M̄ hi-hii! Sùo-ɔ na, ka duo mgbereŋ ha mù.» ⁴² Ká zafε ku hoy le, kpri na ɔ ha sùo-ε do báy kere. ⁴³ LEE, pola rɔɔ bay haŋa ni zol na, ZeZu faa bay ngɔ-ngɔŋ zinj ni mii: ⁴⁴ «Kɔkɔ ká mu faa bayke ha nzob! Roo le, mu se mú vaa kie sùo-ɔ ha *nzob fe poy Ngerewuru ka kɔ. Fale ku ro le, *fe poy ká *bol kusol *Moyze mbi nzi-ε ká di ha nzobri ká kpri do sùo-ri ká i vaa le i puo na, mu puo. Be ndaw rɔɔ, a kie nzobri riw bele ha ri ko mii, sùo-ɔ na vaa báy kere kad kad báy.»

⁴⁵ Roo le, ledban na zol a vaa kji bay feri ká kal na ha nzobri riw bele ha bayke yaa zaf kpol kpol. Saŋwe mini ze, ZeZu zinj faa ká bay séke ngerεpuori na mbáa; ro a kaw nzaa zaf ngeren. Be nu ku hoy kara, nzobri tji báy zadri bof bof i vi luo-ε.

2

ZeZu nda buma tul feyaa nzob ká sùo-ε hu wũ
(Mat 9.1-8; Luk 5.17-26)

¹ Namri kal ká fale ku ndji rɔɔ, ZeZu yi a se Kapernayum na báy. LEE, zadka nzobri laa mii ka do puo na báyyi le, ² ruo nzobri mbú kị ngji bamba tasiri ká luo-ε ha zaf tɔkɔ bal ká faa hul ká kele kara tiya. LEE, ZeZu ka-káa Bay Kere ha ri. ³ Báyyi le, nzob haneri i víke báy nzob mbjw ká sùo-ε hu wũ luo ZeZu; wari ba niŋ ze i soB ni. ⁴ Zafka i tji luo-ε na báyyi le, i

ziŋ faa ká bay séke báy nzoɓ suoserem na ha ni ya bay tul ruo nzoɓri. Ze í hil tul hul ká siya í vuo maa báy zad káw Zezu. Báy faa ká i vuo na, i dírake nzoɓ ká sùo-ε hu wúo na báy hii ɓe zaɗa ɓo pol Zezu. ⁵ Zadka Zezu ko law-ri ká i daa ɓo tul-e na munu báyi le, ka ɓaa ha nzoɓ ká sùo-ε hu wúo na mii: «Vu-i, feyɗa ɓori na mi nda bumake ziŋ mù ro.» ⁶ Nzoɓ fére nzoɓri *bol kusol haɓeri ká i kaw zadε ndaw na, zadka i laa bay ká Zezu ɓaa na báyi le, i ker bay ká ɓil law-ri mii: ⁷ «Bay yi ndaw roo, leɗban key na ɓaa bay munu a ɗjirike riŋ Ngerewuru le woo? Nzoɓ ve ze maa bay ndáka buma tul feyɗa nzoɓri le? Ba Ngerewuru huo-ε hoy ya le woo!» ⁸ Zadka i do kér bayke munu hoy le, ká zadε ku na Zezu ko kér bay ɓari a ɓaa ha ri mii: «Bay yi ndaw roo kér bay ká mini key na do ɓil law-ri le?» ⁹ Bay haɗa ze ɓáake se ya bay ɓáa ha nzoɓ ká sùo-ε hu wúo na le? «Mi nda buma feyɗa ɓori na ziŋ mù,» mase, «Uru siya mú mbi hii ɓo mú se-seɗ» le? ¹⁰ Roo le, mi hii bay haɗa ri ko, ɓi *Vu Nzoɓ na, mi do báy hirusuo ká tusiri key bay ndáka buma ká tul feyɗa nzoɓri!» ¹¹ Báyi le, ka ɓaa ha nzoɓ ká sùo-ε hu wúo na mii: «Mi ɓaa ha mù, úru siya mú mbi hii ɓo a mú se puo!»

¹² Ká zadε ku hoy le, leɗban na uru siya, a mbi hii ɓe, a zol ká nun ruo nzoɓri. Zóli ɓe na tuku nzoɓri riw bele ha ri pisi Ngerewuru í ɓaa mii: «Fe ká do mini key na, ɓuru ko ba mbjw ya mgbaj!»

Zezu di Levi

(Mat 9.9-13; Luk 5.27-32)

¹³ Fale ku le, Zezu yi ɓa ki a se nzaa kporombii ká Galele. Lee, ruo nzoɓri vi luo-e, a le, ka fere ri fe. ¹⁴ Kali ɓe na báyi le, ka ko Levi ká ɓa vu Alfe kaw hul yaɗa larimbuo*. Lee, ka ɓaa ha ni mii: «Mu se fal-i!» Báyi le, Levi na uru siya a se fal-ε.

¹⁵ Fale ku le, Zezu se hul Levi a kaw nzaa fe sum ziŋ ni. Lee, *nzoɓ yaɗa larimbuori báy nzoɓri ká soro bay ɓari mɓa ndaya ká *Fariziri di ri ɓa nzoɓ feyɗari na, i ngji ɓamba kaw nzaa fe sum ziŋ Zezu báy leɗ nduoɓal-eri, bay yi le, nzoɓri ká i se fal Zezu ngji ɓamba na, ruokeri ɓa kiri nzoɓri ká mini key. ¹⁶ Zadka *nzoɓ fére nzoɓri bol kusolri ká i ɓa Fariziri na, i ko Zezu kaw nzaa fe sum ziŋ nzoɓ yaɗa larimbuori báy nzoɓri ká Fariziri di ri ɓa nzoɓ feyɗari na báyi le, i vbi leɗ nduoɓal-eri mii: «Bay yi ndaw roo, ka su fe ziŋ nzoɓ yaɗa larimbuori báy nzoɓri ká soro bay ɓari mɓa ndaya mini key le?» ¹⁷ Báyi le, Zezu laa bay ɓari na a ɓaa ha ri mii: «Nzoɓri ká sùo-ri do báy kere báy na, i se sie nzoɓ haɗa saɓpuu vaa nzoɓ ya. Roo le, nzoɓ suoseremri ze se sie nzoɓ haɗa saɓpuu. Mi vi bay dika nzoɓri ká i ker mii, ɓari ɓa nzoɓ daa fe báy zadεri na ya, roo le, mi vi bay tul nzoɓri ká i ko sùo-ri ɓa nzoɓ feyɗari.»

Vbiw ká se tul sáy sùo

(Mat 9.14-17; Luk 5.33-39)

¹⁸ Ká sewke ku na, leɗ nduoɓal Zaa Batisri báy leɗ nduoɓal *Fariziri i saɗ sùo-ri í su fe ya. Báyi le, nzoɓri vi vbi Zezu bay mii: «Waa, bay yi ndaw roo, leɗ nduoɓal Zaa ri báy leɗ nduoɓal Fariziri saɗ sùo-ri, a poŋ leɗ nduoɓal-ari maã i daa munu ya le?» ¹⁹ Lee, Zezu yiŋra báy bay ha ri mii: «Nam ká nzoɓ yaɗa máy fie na, zadka nzoɓ máy fie na do ziŋ ri koɓ báy

* 2:14 2.14 Matiyé Levi ɓa nzoɓ ká mbjw hoy.

le, nzobri ká'a dī ri vi zad suoriya yāṅa kī na, i sáṅ sùo-ri í sụ fe ya mina le? Munu ya mgbāṅ! Zadka nzob máy fie dō zīṅ ri kōb rōbay na, i ti sáṅ sùo-ri ya. ²⁰ Roo le, namri ká'a ví vuku na, i náa nzob máy fie ká sakra ɓari; namke na ku ndāw rō, i sáṅ sùo-ri báy.

²¹ «Nzob mbīw ti kún gari fie a s̄a dō tul t̄aw gari ya. Zadka nzob ɗaa munu le, nzaa gari fieke na, a haṅa t̄aw gari na goɗo tir tir ha góɗo garike ku na mba taa pola ku rōbay. ²² Rōbay nzob mbīw ti áṅ him fie zuo t̄aw ɓol huori ya. Zadka nzob ɗaa munu le, him na a lón a fuo ɓol huori na, ha him ndāw, ɓol ndāw na ɓa fe ká ɓie sidí bele. Munu zu le, ndaɗ ɓay áṅ him fie zuo ɓol huo fieri.»

*Zezu ɓaa ɓay ká se tul nam mgbaka t̄aram Zibri
(Mat 12.1-8; Luk 6.1-5)*

²³ Nam mbīw munu ká ɓa *nam mgbaka t̄aram Zibri na, Zezu báy led nduoɓal-eri i saka ɓáy ɓil wáa fe payri. LEE, ɓáy seɗ ɓari ku na, led nduoɓal-eri tii s̄aw háw tul fe pay na ɓay s̄ṅa. ²⁴ Báyji le, *Fariziri ko munu ro í vbi Zezu mii: «Mu kō, ɓay ji ndāw rō led nduoɓal-ari ɗaa fe ká *bol kusol naari haa faa ɗáake ká sie nam mgbaka t̄aram na le?» ²⁵⁻²⁶ LEE, Zezu yiṅra ɓáy ɓay ha ri mii: «Í kji mbede ká ɓaa ɓay se tul fe ɗáa *David ɓáy nam ká zad ṅṅṅ zīṅ ni na ya w̄m kī le woo? Zadka kōn i David ɓáy nzob ɓeri na, ka se ɓil *hul k̄ni ṅgerewuru ká i ɗaa ɓáy huɔ, a ɓaa maapari ká i ha ɓa fe tunduo ha ṅgerewuru ká nzob fe poyri huori hoy ze maa ɓay s̄ṅa na a s̄u a ha nzob ɓeri na s̄u zīṅ ni ndāw. Sewke ku na Abiyatar ze ɓa *ṅgerenzob fe poy luye.»† ²⁷ Zezu ɓaa ha ri na rōbay mii: «Ṃgerewuru ɗaa nam mgbaka t̄aram ɓo ɓay tul nzobri, ɓo nzob dō ɓay tul nam mgbaka t̄aram ya. ²⁸ Munu zu le, ɓi *Vu Nzob na, nam mgbaka t̄aram kara m̄ ɓa mbayke.»

3

*Zezu vaa nzob ká nduo-ε hu w̄o
(Mat 12.9-14; Luk 6.6-11)*

¹ Fale ku le, Zezu yi a se ɓil *hul mb̄ú kī Zibri ɓa kī rōbay. LEE, nzob mbīw ká dī ku na nduo-ε hu w̄o. ² Báyji le, *Fariziri ká i dō zadε ku na i ṅṅaa Zezu zii ɓay kóko w̄aa, ká'a vaa ledban na ká sie nam mgbaka t̄aram na le? I ko ni munu, ɓay ji le, i nzaa faa ɓay ɗáa ɓay ɓo tul-e. ³ Báyji le, Zezu ɓaa ha nzob ká nduo-ε hu w̄o na mii: «Úru siya mú vi ká nun ruo nzobri ku riw bele.» ⁴ Fale ku le, ka vbi ɓari ká i kō ni na mii: «Bol kusol naari na ɓaa mina le? Ndaɗ ɓay ɗáa fe kere mase ndaɗ ɓay ɗáa ndaya ze ká sie nam mgbaka t̄aram na le? Ndaɗ ɓay yāṅa nzob mase ndaɗ ɓay pón nzob ha ni hu le?» LEE, i hii ɓay fére nzi-ε ya. ⁵ Báyji le, Zezu ko-kóm rie fale gbuk ɓáy law ɓaa. Law-ε kara se ni mgbuk mgbuk ɓay tul law-ri ká ṅṅṅ na. Ze a ɓaa ha ledban na mii: «Ndáɗa nduo-ɔ!» LEE, ledban na ndaɗa nduo-ε na, le, nduo-ε na vaa ɓáy kere. ⁶ Zadka Fariziri ko Zezu ká vaa ledban na ku báyji le, i t̄ji saa ɓil hul mb̄ú kī i v̄a zīṅ Zib haṅeri ká i zuo fal Mbay *Eroɗ, a i nzaa faa ɓay ika Zezu.

Ruo nzobri vi pol Zezu

† 2:25-26 2.25-26 I kji 1 Samiyel 21.1-6.

⁷ Báyyi le, Zezu báý lef nduoɓal-eri i naa sùo-ri ká zadɛ ku í se ɓa nzaa kporombii ká Galele. Leɛ, ruo nzoɓri ngii ɓamba i se fal-ɛ. I uru saa kuɗu zadɛ ká Galele ndaw, kuɗu zadɛ ká Zude ndaw, ⁸ ngerepuo ká Zuruzalem ndaw, tusiri Idume ndaw, tusiri ká nzaa mbii Zurɗɛ fi kelu ndaw, roo zadɛ ká ɗo maa báý ngerepuo Tir báý Sidon ndaw na; i vi luo-ɛ, bay yi le, i laa bay soro feru riw bele ká Zezu ɗaa na. ⁹ Munu ká nzoɓri ruo ngii ɓamba na, Zezu ɓaa ha lef nduoɓal-eri bay haɗa ri mɓa tuo í siɗ ɗo fi mbjw ha ni, bay haɗa nzoɓri i toɗ ni ya. ¹⁰ Tusueke le, munu ká'a vaa nzoɓ suosereɗri ngii ɓamba na, nzoɓri riw bele ká sem ɗaa nun-ri tuo sie na, i takra í toɗ fal ɓal kɛ mbɔr mbɔr ɓa luo-ɛ bay zaa sùo-ɛ. ¹¹ A zadka temndayari ko ni na báyyi le, i vi naa pol-e gbɔy í ɗaa fe beleɗ beleɗ mii: «Mù ɓa Vu Ngerewuru!» ¹² Roo le, Zezu baka ri ngɔ-ngɔɗ bay haɗa ri ɓaa bay be ha nzoɓri tuu ni ya.

*Zezu nan nzoɓ ndáy nzaapeɗri ɗuo fale sidi
(Mat 10.1-4; Luk 6.12-16)*

¹³ Fale ku le, Zezu se a hil tul kuo a kaw ɗi, roo a ɗi nzoɓri ká law-ɛ hii, le, i vi luo-ɛ. ¹⁴ Ka nan ri ɓa ɗuo fale sidi ká sakra ɓari ku a ɗi ri ɓa *nzoɓ ndáy nzaapeɗri bay haɗa ri ɗo zinj ni ndaw, bay pie ri ha ri ka-káa Bay Kere, ¹⁵ a ha ri hurusuo ká bay niike temndayari ndaw pi. ¹⁶ Nzoɓri ká ɗuo fale sidi ká'a nan ri na ze ɗo key: Simon (be ká Zezu ɗi ni ɓa Piyer), ¹⁷ Zak báý yu-ɛ Zaa ká i ɓa vu Zebede (ká Zezu tuu rin ha ri ɓa Buaneze, sawke ɓaa mii, i ɗo munu ɓa mbam ká yiw), ¹⁸ Andere ndaw, Filiɓ ndaw, Batelemi ndaw, Matiye ndaw, Toma ndaw, Zak vu Alfe ndaw, Tade ndaw, Simon ká hii nzoɓ ɓeri a ru-ruy bay tul-ri ndaw, ¹⁹ roo Zudas Iskariyod, be ká'a mbika tul Zezu ndaw pi.

*Hurusuo Zezu báý hurusuo Satan maa kɛ ya
(Mat 12.22-32; Luk 11.14-23; 12.10)*

²⁰ Fale ku le, Zezu báý lef nduoɓal-eri i ɗi saa tul kuo í se hula. Báyyi le, ruo nzoɓri mbu kɛ ngii ɓamba mer mer ha ri zinj faa suna fe ya. ²¹ Zadka nzoɓ ini Zezuri laa bayke na báyyi le, i mbi faa í se bay vaa su Zezu bay zólke, bay yi le, i ker í ɓaa mii: «Tul-e fe-ferɛ.»

²² Leɛ, *nzoɓ fére nzoɓri bol kusolri ká i uru saa Zuruzalem í vi zadɛ na i ɓaa mii: «Belzebul ká ɓa ngeretemndaya ɗo tul-e! Ba mbay tul temndayari na ze ha ni hurusuo bay haɗa ni niike temndayakeri na ku.»

²³ Báyyi le, Zezu ɗi ri a ɓaa bay báý faa law bay ha ri mii: «Waa, *Satan a ɗaa mina a nii Satan le? ²⁴ Zadka puoruo mbjw, roo nzoɓkeri te bil kɛ le, puoroke ku na ti séke seɗ ya. ²⁵ A zadka nzoɓ iniri te bil kɛ sùo-ri le, i bie kɛ. ²⁶ Do faa mbjw munu ndaw, zadka Satan ruu zinj sùo-ɛ sùo-ɛ, roo teke bil kɛ ɗo puoruo be na le, hurusuo-ɛ ti tiika ya ha puoruo be na gbɛ.»

²⁷ «Í ko, nzoɓ mbjw maa bay rii hul nzoɓ hurusuo bay faa fe ɓeri ya, roo le, ndad bay siɗ ni pola ndaw roo, a faa feru ká bil hul be na báý. ²⁸ Mi ɓaa ha ri ta-taɗ ɓa tusue kɛ: feyaa nzoɓri riw bele báý tjiiri Ngerewuru riw bele ká nzoɓri ɗaa na, Ngerewuru a máa ndáka bumake zinj ri. ²⁹ Roo le, nzoɓ ká tjiiri Tem Law Pie na, ka ti ndáka bumake zinj ni ya mɓaɗ. Bay feyaa be na ɗo tul-e ɓaɗɗo.» ³⁰ Zezu ɓaa bay key mini ha ri, bay yi le, nzoɓ fére nzoɓri bol kusolri ɓaa mii: «Temndaya ɗo tul-e.»

Máa Zezu báy yu-eri
(Mat 12.46-50; Luk 8.19-21)

³¹ Báyyi le, máa Zezu báy yu-eri i ví do faa hul ká kele, i pie nzoɓ bay haɗa ni vaa di Zezu ká hula ha ri. ³² Lee, ruo nzobri kaw saw bal Zezu i kiri ni gbuk a i baa ha ni mii: «Mu laa key! Máa-ŋa báy yu-eri i do kelu i vbi bay bo bay kóko mù.» ³³ Báyyi le, Zezu yinjra báy bay ha ri mii: «Nzoɓ ve ze ba máa, mase nzoɓ veri ze i ba yu-iri le?» ³⁴ Fale ku le, ka ko-kóm ba tul ruo nzobri ká i kiri ni gbuk na a baa mii: «Ì ko! Máa báy yu-iri na ze do key. ³⁵ Nzoɓ ká daa law hiya Ngerewuru ze ba yu-i, mase tináa, mase máa.»

4

Law bay ká se tul nzoɓ mii para fe pay
(Mat 13.1-9; Luk 8.4-8)

¹ Zezu tii saw fere nzobri fe ba ki roɓay ká nzaa maambii ká Galele. Ruo nzobri ngii bamba mbu ki mer mer i kiri ni ha ni hil a kaw bil tuo ká tul maambii, a poɗ ruo nzobkeri riw bele kaw siri ká nzaa maambii na. ² Ka fere ri ferri ngii bamba báy faa law bayri mii: ³ «Te suku-ri i laa key! Nzoɓ pay mbijw munu tii a se waa be bay mii para fe pay. ⁴ Zadka'a do mii para fe pay na báyyi le, pare haneri toɗ kporoɗ kporoɗ zuo lafaa. Lee, nduyri vi i re. ⁵ A pare haneri laa le, gay zuo tul tisaw ká siri laa tul-e ndii munu hoy. Lee, fe paykeri na uru vbububu, bay yi le, siri laa tul tisawke na laa hoy. ⁶ A zadka sie zaɗ báyyi le, vi nuɗ vay fe paykeri na ha ni huɓ wuɓ, bay yi le, saw-ε bar siri ngii ya. ⁷ A pare haneri gay zuo bil ngatukruri ndaw, le, ngatukruri na uru a kpaɗ tul fe paykeri na ha ri lie mbijw ya. ⁸ Roo le, pare haneri gay zuo tusiri kere, le, fe paykeri na tii báy kere a gan a lie báy kere. Haneri daa para ba siɗ say, hawri daa para ba siɗ yie, a bil-eri laa le, daa para ba ike mbijw.» ⁹ Fale ku le, Zezu baa ha ri mii: «Nzoɓ ká do bay suku bay láake le, ka laa.»

Bay yi roɓ Zezu mbi law bayri a baake bay le?
(Mat 13.10-17; Luk 8.9-10)

¹⁰ Zadka Zezu naa suɓ-ε báy ruo nzobri na báyyi le, nzobri ká i do lakun-ε báy led nduɓal-eri ká duɓ fale sidi na, i vbi ni bay haɗa ni ka tina saw law bayri na ha ri laa. ¹¹ Lee, ka yinjra báy bay ha ri mii: «Baari na, fe ká do zad muni ká se tul faa ká Ngerewuru réke mbay ká tul nzobri na ka ha ri ko. Roo le, nzoɓ hawri na, i laa bayke báy faa law bayri ki hoy, ¹² bay haɗa bo, "I ko báy nun-ri ki, roo le, i ko ba baɗi munu hoy; I laa bayke báy suku-ri ki, roo le, i ko sawke ya*." Zadka i laa bayke báy kere le, i suɓ ker bay bari i vi luo Ngerewuru ha ni nda buma ká tul feyaa bari na†!"»

Zezu tina saw law bay ká tul para fe pay miike
(Mat 13.18-23; Luk 8.11-15)

¹³ Fale le, Zezu baa ha ri mii: «Ì laa saw law bay na key ya wum le woo? A waa, Ì daa mina ndaw roɓ bay láa saw law bay hawri riw bele le? ¹⁴ Nzoɓ mii para fe pay na do munu ba nzoɓ kaa Bay Ngerewuru. ¹⁵ A

* 4:12 4.12 Ezay 6.9-12. † 4:12 4.12 Ezay 6.9-10.

nzob h̄neri laa le, i do munu ba lafaa ka para fe pay gay zuo di. Zadzka i laa bayke na bayji le, *Satan vi kod hoy a naa bay na ka i ru do bil law-ri na hon ba fal. ¹⁶ Do faa mbiw munu ndaw, nzob h̄neri do munu ba tul tisaw ka para fe pay gay zuo di, le, saw-ε bar siri ya. Bari na, zadka i laa Bay Ngerewuru na, i yaa kod hoy bay suoriya. ¹⁷ Leε, i ha Bayke na bar saw ka bil law-ri ya; i do tul Bayke na bole di ndji hoy. Zadzka fe seke, mase fe daa nun tuo sie tji tul-ri bay tul Bay Ngerewuru na le, i pon mbika law-ri na yak. ¹⁸ Nzob h̄neri robay, i do munu ba para fe pay ka gay zuo bil ngatukruri. Nzobkeri ku na, i laa Bay Ngerewuru na ki, ¹⁹ roo le, ker bay feri ka tusiri key, mase kon feziari ka ula ri, mase kon feri bod bod ka do bil law-ri na, kpan Bayke na ha pare mbiw tiya. ²⁰ A nzob bil-eri laa le, i do munu ba para fe pay ka gay zuo tusiri kere. Ba nzobri ka i laa Bay Ngerewuru i yaa bo law-ri, a i lie lereke do di. Lereke h̄neri ba sin say, h̄wri ba sin yie, a bil-eri laa le, ba ike mbiw.»

Law bay ka se tul huu ndele

(Luk 8.16-18)

²¹ Fale le, Zezu baa ha ri mii: «Waa, nzob a mbika huu ndele a daa sii roo, a daa tunguo guba di, mase a daa sii saw ngon dokro le? Uwaa, munu ya! Waa, ndad bay daa sii tutakra ya le woo? ²² Tusuke le, feri riw bele ka do lanzon na, namke vi le, a tji do zad hie gbay gbay ka nun nzobri. A feri riw bele ka do zad muni kara, feke na a tji do kele gbay gbay ha nzobri ko. ²³ Nzob ka do bay suku laa bay le, ka laa.» ²⁴ Ka baa ha ri na robay mii: «Bay ka i laa na, i ko bay kere ndaw ro! Faa mbiw munu ka i lie fe ha nzobri na, be ndaw ze Ngerewuru a lieke fe na, ze fe ki kara a daa nde di ha ri robay. ²⁵ Tusuke le, nzob ka do bay fe na, Ngerewuru a hana ni ki nde tul-e. Roo le, nzob ka doke ya na, hay ka ndji ka'a doke na kara, ka'a naa doo a pon ni.»

Reke mbay Ngerewuru do munu ba miji ka tji suo-ε

²⁶ Zezu baa ha ri na robay mii: «Reke mbay Ngerewuru ka tul nzobri na do munu ba nzob ka ru miji ka bil waa. ²⁷ Zadzka rukake o bayji le, nzobke zol a se puo. Sun bay bisie, ze ka na-nam mase ka kaw siya nzokdo hoy kara, fe pay na tji a ngon ha nzob waa na ko ngonke ya wum. ²⁸ Tusiri na uru fe pay suo-ε. Titire le, fe pay na daa vay; fale le, ka daa tul; roo a huu bay kere. ²⁹ Zadzka fe pay na ngon bayji le, nzobke na vi bay mii a vbieke, bay ji le, few vbie fe pay na vi ro.»

Reke mbay Ngerewuru do munu ba para tunj

(Mat 13.31-32,34; Luk 13.18-19)

³⁰ Zezu baa na robay mii: «Fe ji roo naa mgbakari bay lieke reke mbay Ngerewuru ka tul nzobri ka tusiri key na le? Mase bay faa law bay ji ndaw roo, naa daari ha ri laake bay ka se tul-e na le? ³¹ Reke mbay Ngerewuru na do munu ba para tunj.‡ Ka sakra mijiri riw bele ka tusiri key na, parake na ngob ya kakalke, ³² roo le, zadka i mii ni na, ka tji a vi ngob mbaa fe pay h̄wri riw bele. Nzaa toykeri na ngob bamba ha nduyri maa kaw temke i daa kpan bari do di.»

‡ 4:31 4.31 Bay nzaa gerek le, ba para tunj ya, roo le, Zezu baa bay se tul para mutarde ka ngob maa para tunj.

³³ Be mini ze, Zezu fere ri Bay Ngerewuru báy faa k̄iri law bayri ká mini key nḡji bamba h̄a nzōbri, maa báy zad̄ h̄urusuo-ri ká bay hāja ri láake baykeri na. ³⁴ Bay ká'a baa ha ri tāj mbika law bay ya na, tiya, roo le, zad̄ka báy lēd nduōbal-eri hu-ri hoy i kaw na, ka tina sāw baykeri riw bele ha ri laa.

Zezu h̄a nzaa zuu kūj nzēd'
(Mat 8.23-27; Luk 8.22-25)

³⁵ Namke ku ká ba l̄aw na, Zezu baa h̄a lēd nduōbal-eri mii: «Náa séri ba nzaa kporombii ká fi kelu.» ³⁶ L̄ēe, i pōj ruō nzōbri kaw zad̄e ku, i kaw bil tuo ká Zezu kaw d̄i a i se z̄īj ni. Bawda tuo hāneri d̄o lakun-ε taa be nd̄aw. ³⁷ Báyīi le, zuu bura uru bivbid̄ a tii sāw kúuka h̄a mbii nda tuo paw páw a kal a mbaa bil tuo na. ³⁸ Roo le, Zezu d̄aa fe ged̄e tul-e a na-nam ká tigbaa tuo na. L̄ēe, lēd nduōbal-eri tuma ni i gúuke fe h̄a ni mii: «Mbay, hūd ká'a ika naari key na w̄a, mù k̄o ba fe ya le woo?» ³⁹ Báyīi le, Zezu uru saa tul nam a baa bay η̄go-η̄gōj z̄īj zuu báy mbii na mii: «P̄ōj! Mgba nzaa-a!» L̄ēe, nzaa zuu na kūj nzēd' h̄a zad̄ d̄o ndīj. ⁴⁰ Fale ku le, ka baa h̄a lēd nduōbal-eri mii: «Daa mina roo, i ba toko mini key le? W̄a, i d̄aa law-r̄i bo tul-i ya báy le?» ⁴¹ H̄je d̄aa ri nḡji bamba ha ri baa bay ká sakra k̄i mii: «Nzōb ni key na w̄a, ba nzōb ve nd̄aw roo, zuu báy mbiiri kara d̄aa vu mbom bo tul-e miní key le?»

5

Zezu vaa nzōb ká temndaya d̄o tul-e
(Mat 8.28-34; Luk 8.26-39)

¹ Báyīi le, Zezu báy lēd nduōbal-eri i t̄ji nzaa kporombii ká fi kelu ká tusiri nzōb Gerazari. ² Zezu d̄i saa bil tuo, le, ká zad̄e ku hoy, nzōb mb̄iw munu t̄ji saa zad̄ ká tupalri d̄o d̄i a suō nun-ε. Ledbanke ku na, temndaya d̄o tul-e ³ h̄a ni d̄aa puo ká tupalri. Nzōb mb̄iw maa bay mgbaka ni bay sīj ni ya. Sal lari kara maa bay sījke ni ya. ⁴ Tusueke le, faa bal η̄gi-η̄gīi ze i sīj nduo-ε báy bal-ε báy sal lari, le, ka m̄jira sal larikeri na mgbād mgbād riw bele. Nzōb mb̄iw mini ká maa bay mgbaka ni na tiya. ⁵ Ban̄guo kpādara, sūj báy bisie na, ka hāari sakra tupalri báy kuori a guu fe bēlej bēlej, a ȳjw s̄uo-ε báy tisawri h̄a ni t̄ji nuō.

⁶ Zad̄ka ledban na k̄o Zezu ká se lew vuku na báyīi le, ka d̄uu a se lu-ε a v̄aa huku pol-e ⁷ a guu fe bēlej a baa mii: «Zezu, Vu Ngerewuru ká nulue siya, fe ji ze d̄o sakra náa le woo? M̄i kod̄ mù báy rīj Ngerewuru, mu fére tul-i ya!» ⁸ Ledban na baa munu, baȳi le, Zezu mbi nzi-ε bay hāja temndaya na ka t̄ji ká tul-e. ⁹ Báyīi le, Zezu vbi ledban na a baa mii: «Rīj-a bā ji le?» L̄ēe, ka ȳījra báy bay h̄a ni mii: «Rīj-i ba Nḡi-η̄gīi, baȳi le, buru temndayari na buru η̄gīi bamba.» ¹⁰ Rōbay, ledban na kod̄ ni a naa pol-e mgbáa, bay hāja ni ka n̄ii temndayari na ha ri z̄ōl d̄i ká zad̄e na ku ya.

¹¹ Ká zad̄e ku na kūdu mbel puōri η̄gīi bamba i d̄o sūja fe d̄i ya báy hān ku. ¹² Báyīi le, temndayari ká i d̄o tul ledban na, i kod̄ Zezu i baa mii: «Nii buru se tul mbelri na ku bay hāja buru rīi tul-ri!» ¹³ L̄ēe, ka pōj faa ha ri, ze temndayari na t̄ji ká tul ledban na i d̄uu i v̄aa rīi tul mbelri na. Kūdu mbelri ká tul-ri maa isōd̄ sōd̄ duō zad̄ sīd̄i na, i zuō d̄ul vbūbubu

báy takra í tji nzaa ngeŋ í zoƒ kirim kirim zuo maambii ha mbii ya ri riw bele.

¹⁴ Nzob kóro mbel puori na, zadka i ko munu báyii le, i haw ɗul í vaa ɗaa bayke nda zad ka ngerepuo báy vu puori ka ɗo bisuy. Leɛ, nzobri se riw bele í ko fekeri ka kal na. ¹⁵ Zadka i tji luo Zezu na báyii le, i ko ledban ka temndayari ngi-ngji ɗo tul-e pola na kaw ɗi, gari ɗo sùo-ɛ, a ɗo báy kere. Leɛ, hje ɗaa ri. ¹⁶ Báyii le, nzobri ka i ko temndayari ka tji ka tul ledban a í ri tul mbel puori na, i kji bayke ha nzobri laa. ¹⁷ Zadka i laa bayke munu na báyii le, i tii saw kóƒ Zezu bay haŋa ni ka zól ka tusiri bari.

¹⁸ Falɛ le, Zezu hil a kaw fil tuo na, le, nzob ka temndayari ɗo tul-e pola ka'a vaa ni na vbi ni bay haŋa ni ka pónj faa ha beri ɗo zinj ni. ¹⁹ Roo le, Zezu ha ni faa ya a ɗaa ha ni mii: «Yji mú se puo ka luo nzob ini ɓori, a mú kji fal feri riw bele ka Ngerembay ɗaa zinj mù báy faa law kere be na ha ri laa.» ²⁰ Báyii le, ledban na uru a zol kji na laa, a tii saw ka-káa bay feri riw bele ka Zezu ɗaa zinj ni na ha nzobri ka tusiri Dekapol*. Nzobri riw bele ka i laa bayke na i kaw yer.

Vu Zayrus báy máy ka sim tji ni

(Mat 9.18-26; Luk 8.40-56)

²¹ Zezu yji báy tuo na robay a se nzaa kporombii ka fi kelu. Leɛ, ruo nzobri ngji ɓamba mbuj kji i kiri ni gbuk ka nzaa kporombii na ku. ²² Báyii le, mbay tul *hul mbuj kji Zibri mbuj munu ka riŋ-ɛ ɓa Zayrus tji zaɗɛ na ku. Zadka'a ko Zezu na báyii le, ka kii a naa pol-e ²³ a koƒ ni mii: «Mbay! Vu-i ka ɓa led máy nzob naa siri ɓa huɗ. Kóƒ nguɔ hoy, mu ví ɗaa nduo-ɔ ɓo tul-e ɓo ha sùo-ɛ ka vaa a káw báy kunnun ha mǎ.»

²⁴ Zadka Zezu laa bay be na munu báyii le, ka uru a se zinj ni. Ruo nzobri ngji ɓamba se fal-ɛ í mbuo ni luo luo. ²⁵ Leɛ, ka zaɗɛ ku na, máy mbij ɗo ɗi ku ka sim tji ni ɗaa mbiimbam ɗo fale sidi ro. ²⁶ Báy faa haŋa be ka luo nzob haŋa sawpuu vaa nzobri ɓoƒ ɓoƒ ngji ɓamba na, ka kóke seke fe ka nduo-ri ɓamba, a ɓie lari be riw bele. Roo le, sawpuukeri ku na so ni mbij ya, ha sim na tji ni ɓa pola pola. ²⁷ Zadka led máy na laa soro bay ka se tul Zezu na báyii le, ka ri sakra ruo nzobri, a uu kpuru a tji ka fal-ɛ a zaa gari be, ²⁸ bay ji le, ka ɓaa ka bil law-ɛ mii: «Zadka mǎ zaa gari beri kji hoy le, sùo-i na a vaa.» ²⁹ Ka zaɗɛ ku hoy, sim ka tji ni na nzi-ɛ kunj nezɛ ha ni ko mii, sùo beri vaa báy kere.

³⁰ Leɛ, ɓa vaa hoy Zezu ko mii, hirusuo tji saa sùo beri, a fere nun-ɛ ka sakra ruo nzobri a vbi ri mii: «A ve ze zaa gari ɓi le?» ³¹ Báyii le, led nduobal-eri yjinra báy bay ha ni mii: «Ruo nzobri ka i mbuo mù luo luo key na, mù ko ya roo, mú ɓaa mii, a ve ze zaa sùo-ɔ le, na le woo?» ³² Roo le, Zezu ko-kóm rie ni bay kóko nzob ka ɗaa fe na ku. ³³ Leɛ, led máy na hje ɗaa ni ha ni to ɗɛk ɗɛk, bay ji le, fe ka ɗaa ha sùo-ɛ vaa na ka ko ko. Ka ví huku siri ka pol Zezu, a ɓaa sùo bay ka bil law-ɛ riw bele ha ni. ³⁴ Báyii le, Zezu yjinra báy bay ha ni mii: «Vu-i máyke, law-a ka mù ɗaa ɓo tul-i na, ha sùo-ɔ na vaa mù. Mu se báy kere ɗekeke; suosɛɛm ɓo na ti ɗaa mù mbǎ.»

³⁵ Zadka Zezu ɗo ɓaa bay koɓ robay na báyii le, nzob nzaaped haneri vi saa puo mbay Zayrus í ɓaa ha Zayrus na mii: «Vu-ɔ na hu-hu. Waa, bay

* 5:20 5.20 Tusiri Dekapol na, ngerepuori ɓa ɗuo ɗo ɗi.

ji ndaw ɔɔ mù yɔkɔ mbay Zezu na báy le?» ³⁶ Zezu laa bay ɓari ka i ɓaa na, roo le, ka ɗaa law-ε ɓo dī ya; ka ɓaa ha mbay tul hul mbú kī Zibri na mii: «Ha hie ka ɗaa mù ya; mu ɗaa law-a ka ɓo tul-i!» ³⁷ Zezu ɔɔ faa ha nzoɓ mbijw su ni ya. Roo le, ɓa Piyer báy Zak báy yu-ε Zaa huo-ri hoy ze i su ni. ³⁸ Zadka i tji puo mbay tul hul mbú kī Zibri na báyii le, Zezu ko nzoɓri ká i kaw zad hud ká i ɗo ɓóɗ sùo-ri i reke rew i nda saa nzaa ɓeleɓ ɓeleɓ. ³⁹ Leε, ka ri i a se hula a ɓaa ha ri mii: «Bay ji ndaw ɔɔ i ɗara sùo-ri, i re-rew mini key le? Led máy tikdi na hu ya, roo le, ka na-nam.» ⁴⁰ Báyii le, ɓari na i sie ni sie hoy. Leε, Zezu ha ri tji kele riw bele, a ha ɓaa led báy máa led, ɔɔ báy led nduoɓal-eri ká say na ri ziji ni i se zad ká led máy tikdi na naa di. ⁴¹ Báyii le, Zezu mgba nduo-ε a ɓaa ha ni mii: «*Talita Kum.*» Bay nzaa bay naari le, ɓaa mii: «Máyi tikdi, mī ɓaa ha mu, úru siya.» ⁴² Ká zadε ku hoy le, led máy tikdi ká ɗo báy mbiimbam duo fale sidī na uru siya a tii saw se-seɗ. Zadka i ko feke na, zad bay zee ri sel ha ri kaw yer. ⁴³ Leε, Zezu ɓaa bay ηɔɔ-ηɔɔɔ mii: «Ì ha bay key na ka tji ká nzaa-ri ha nzoɓ mbijw ka laa ya.» Fale ku ɔɔ a ɓaa ha ri mii: «Ì ha ni fe sum ha ni su!»

6

Nzoɓ Nazareɗri ɗaa law-ri ɓo tul Zezu ya (Mat 13.53-58; Luk 4.16-30)

¹ Zezu uru ká zadε na ku a se puo ká'a ηɔɔɔ ká di, le, led nduoɓal-eri su ni. ² Zadka *nam mgbaka taram Zibri vi báyii le, Zezu se *hul mbú kī Zibri a tii saw fére nzoɓri fe. Leε, nzoɓri ηgii bamba ká i laa fe fére ɓe na tuku ri ha ri ɓaa mii: «Hay! Fe fére ɓeri key na, uru saa ha le? Nun nzem key na, a ve ze ha ni le? Mase a ve ɔɔ ha ni hurusuo ɗaa kiji fe saɓri ká mini key le? ³ Waa, ka ɓa nzoɓ sáka puu, vu Mari na ya le? Ka ɓa yu Zak báy Zoze báy Zud báy Simon ya le? Tini-eri ti sakra naari key ya le woo?» Feke ku na ɗaa ha ri ɗaake law-ri ɓo tul Zezu ya. ⁴ Leε, Zezu ɓaa bay ha ri mii: «Nzoɓ yaaɓa bay saa nzaa Ngerewuru na, i hie ni báy zadri riw bele, roo le, ɓa nzoɓ puo mɓon niri báy nzoɓ saw kaɓi ɓeri báy nzoɓ ini ɓeri huo-ri hoy ze i hie ni ya.» ⁵ Sawke mini ze, Zezu maa ɗaa fe saɓ ká puo mɓon ni ya, roo le, ka ɗaa nduo-ε ɓo tul nzoɓ suoserem haneri a vaa ri. ⁶ Law-ri ká i hii ɗaa ɓo tul-e ya na tuku ni ha ni kaw yer.

Zezu pie led nduoɓal-eri sidī sidī bay haɓa ri ka-káa bay ɓe (Mat 10.5-15; Luk 9.1-6)

Fale ku le, Zezu se puori ká kiri Nazareɗ kor a fere fe ká di. ⁷ Ka di led nduoɓal-eri ká duo fale sidī, a tii saw pie ri sidī sidī, a ha ri hurusuo ká tul temndayari. ⁸ Pola ɔɔ bay pie ri na, ka ɓaa ha ri mii: «Ì mgba fe mbijw ɗo nduo-ri báy seɗ varu ɓaari ya, káw hoy ze i mgba. I se báy fe sum ya ndaw, ɓol ya ndaw, i ɗaa lari ka nduo tul gari ɓaari ya ndaw. ⁹ I nduo gari ka káɗ tul kī ya. I ndaa dikon ze ka ɗo ɓal-ri.» ¹⁰ Ka ɓaa ha ri na ɔɔbay mii: «Zadka i se puo mbijw, ɔɔ nzoɓ di ri bay haɓa ri kaw ziji ni ká puo ɓe na le, i káw di kpuru maa báy zól ɓaari. ¹¹ Zadka i se puo mbijw munu, ɔɔ nzoɓ puokeri hii bay mgbaka ri báy kere ya, mase i hii bay láa bay ɓaari ya le, i tji ká puoke ku, a i nda kusal puoke ká ɓal-ri kuɓ kuɓ bay ɓákake ri se tul fe kaɓa ká i ɗaa na.» ¹² Báyii le, led nduoɓal-eri zol i se

ka-káa bay haɲa nzobri suo kér bay bari. ¹³ I nii temndayari ng̃ji bamba ndaw, a í d̃aa num zuo tul nzob suosereṃri ng̃ji bamba ha ri vaa ndaw pi.

*Bay huɔ Zaa Batis
(Mat 14.1-12; Luk 9.7-9)*

¹⁴ Soro bay Zezu mgba a yaa báy zadri riw bele ha bayke toɔo a bo suku Mbay *Eroɔ. Nzob haneri baa bay ká tul Zezu mii: «Ba Zaa Batis ká t̃ji saa luɔ huɔ! S̃awke mini ze, ka do báy hurusuo ká bay dáa fe sanri.»

¹⁵ Nzob hawri baa mii: «Ba *Eli*.» Nzob kiri boɔ roɔbay baa mii: «Ba nzob yaɲa bay saa nzaa Ngerewuru mb̃iw ká do munu ká nzob mb̃iw ká ba nzob yaɲa bay saa nzaa Ngerewuru naari ká piedke lew.» ¹⁶ Zadka Mbay Eroɔ laa bayke munu na báyi le, ka baa mii: «Ba Zaa Batis ká m̃i ha ri kuɲ tul-e na; ba be na ze ka t̃ji saa luɔ huɔ ku le!» ¹⁷ Tusueke le, zadka Zaa kaw báy kumnun koɔ báy na, Mbay Eroɔ mbi nzi-ε ha ri mgba Zaa í siɲ ni báy sal lari í d̃aa ni bo hul sal, bay ji le, Mbay Eroɔ ká yaa Erodiade ká ba máy yu-ε Filiɓ na, ¹⁸ Zaa baa ha ni banɲuɔ mii, ka do báy faa ká bay koro máy yu-ε na ba taa be ya. ¹⁹ Ba fe ká d̃aa ha law Erodiade faa ni ká tul Zaa a hii bay ika ni, roo le, ka maa dáa munu ya bay tul Eroɔ ²⁰ ká h̃je ni, a ko ni ba nzob fe dáa báy zadε ká do boɔ ba taa Ngerewuru, ze a koro ni. Zadka Mbay Eroɔ laa bay Zaa na, law-ε nzaa ni. Be nu ku hoy kara, ka hii láa bay be na mgbum.

²¹ Báyi le, nam mb̃iw munu na Erodiade zin faa. Namke ku na ba nam mbona Mbay Eroɔ ká a dáake fe s̃um ha nzobri. Ka d̃i ngerε beri báy ngerenzob yumri báy ngerenzob réke tul puori ká kuɔu zad ká Galele.

²² Báyi le, vu Erodiade ká ba leɔ máy tikɔɔ na ri i a se bil hul fe s̃um bari na a nda-nday. Leε, nday ká a nda na rii law Mbay Eroɔ báy nzobri ká a d̃i ri kaw zin ni na. Báyi le, Mbay Eroɔ baa ha ni mii: «Vbi m̃i fe ká law-a hii, le, m̃i haɲa mù.» ²³ Ka haa huɔ ká d̃i mii: «Fe ká mù vbika m̃i na, m̃i haɲa mù na k̃i. Ze ba na tafε puoruo bi hoy kara, m̃i haɲa mù!» ²⁴ Báyi le, leɔ máy tikɔɔ na zol ká nzaa Mbay Eroɔ na, a se luɔ mi-ε a vbi ni mii: «Haa ji ze m̃i vbika le woo?» Leε, mi-ε na yinra báy bay ha ni mii: «Mu se mú vbi ni tul Zaa Batis ze ha m̃i.» ²⁵ Leε, leɔ máy tikɔɔ na takra a yi báy tul bal-ε nzek, a se luɔ mbay na a baa ha ni mii: «M̃i hii bay haɲa mù ha m̃i tul Zaa Batis ká zad ni key koɔ hoy ka bo bil patinza ha m̃i.»

²⁶ Zadka Mbay Eroɔ laa bayke munu báyi le, s̃uo-ε rii ni ya. Roo le, ka hii bay béɔ leɔ máy tikɔɔ na ya, bay tul huɔ ká a haa ká nun ruɔ nzobri ká a d̃i ri kaw zin ni na. ²⁷ Zadε ku hoy, ka mbi nzi-ε a pie nzob yum mb̃iw ká koro zad na bay haɲa ni se a vaa kuɲ tul Zaa Batis a víke. Leε, nzob yum na se bil hul sal na a kuɲ tul Zaa Batis ²⁸ a d̃aa bo bil patinza a víke ha leɔ máy tikɔɔ na, le, leɔ máy tikɔɔ na yaa a séke ha mi-ε na. ²⁹ Zadka leɔ nduobal Zari laa bayke munu báyi le, i ví mbi huɔ be na í voro.

*Zezu h̃ol nzobri ba is̃oɔ soɔɔ duɔ zad ndebe
(Mat 14.13-21; Luk 9.10-17; Zaa 6.1-14)*

³⁰ Nzob ndáy nzaapeɔ Zezuri yi saa zad ka-káa Bay Kere, í se luɔ-ε í k̃i fal feri riw bele ká í d̃aa báy fe ká í fere nzobri na ha ni. ³¹ Nzobri ká í ví luɔ-ε a í zol na í ng̃ji bamba tasiri ha Zezu báy leɔ nduobal-eri í zin faa ká

* **6:15** 6.15 Eli na ba nzob yaɲa bay saa nzaa Ngerewuru ká bay be do bil Mbeɔ Ngerewuru ká piedke.

bay sɔŋa fe kara ya. Sɔwke mini ze, Zezu baa hɔ leɗ nduoɓal-eri na mii: «Ì vi zɪŋ mĩ, ɓo náa vǎa káwri zadf ká ɗo kɔlɔk í mgba tɔram sùo-rĩ ká ɗi ndjii.»

³² Báyyi le, i tji í zol huo-ri hoy í vǎa hil bil tuo í se ba zadf ká ɗo kɔlɔk na. ³³ Roo le, nzobri ngjii bamba kɔ Zezu báyy leɗ nduoɓal-eri ká i kaw bil tuo í zol vǎw na. Leɛ, i tji báyy puo puo riw bele, í ɗuu fal kɪ báyy ɓal-ri í tji zadf na ku pola hɔ Zezu báyy leɗ nduoɓal-eri na.

³⁴ Zadka Zezu tji saa bil tuo, a kɔ ruo nzobri ká i mɓu kɪ mɛr mɛr na ku báyyi le, ka kɔ nun síe ɓari, bay jii le, nzobkeri riɪ baɗuri ká nzob kóro ri tiya. Leɛ, Zezu tii sɔw fére ri fe ngjii bamba.

³⁵ Zadka síe tɔŋ ndjii bay riŋ na báyyi le, leɗ nduoɓal-eri soro ɓa lakun-ε í baa hɔ ni mii: «Síe kal ro, a zadf ni key na ɓa bil law kor ze ɗo key. ³⁶ Hɔ nzobri key na i se puori báyy vu puori ká kiri naari key í vǎa hie fe sɔm í sɔ.» ³⁷ Leɛ, Zezu yɪŋra báyy bay ha ri mii: «Baari kɪ ze ì ha ri fe sɔm ha ri sɔ.» Báyyi le, leɗ nduoɓal-eri vbi ni mii: «Úwaa, mù hii bay haŋa ɓuru vǎa hie maapa hɔ nzobri sɔ le? Fe sɔmke ku na a máa lari peɗ nam isɔɗ sɔɗ síɗi!» ³⁸ Leɛ, Zezu baa ha ri mii: «Ì ɗo báyy maapa ɓa mina le? I se í vǎa kɔ!» Zadka i se í vbi bay í laa na báyyi le, i yji í baa hɔ ni mii: «Buru ɗo báyy maapa ɓa ndebe báyy sjiɪ ɓa síɗi.» ³⁹ Fale ku le, Zezu mbi nzi-ε hɔ leɗ nduoɓal-eri bay haŋa ri hɔ nzobri kaw siri báyy kuɗuke kuɗuke ká tul suy pame. ⁴⁰ Leɛ, nzobri kaw báyy kewke kewke. Kewke taa siŋ ndebe ndebe ndaw, isɔɗ sɔɗ ndaw pi. ⁴¹ Báyyi le, Zezu yɔa maapa ká ndebe báyy sji ká síɗi na, a ura nun-ε ɓa siya a ɗaa taambɔl hɔ Ngerewuru, roo a haw maapa na a hɔ leɗ nduoɓal-eri bay haŋa ri leke nzobri na. Ka leke ri sji ká síɗi na ndaw ká sakra ɓari riw bele. ⁴² Bari riw bele na i sɔ mbaa bil-ri maa báyy zadf kɔn ɓari. ⁴³ Leɛ, leɗ nduoɓal-eri na i fɔa ɓie maapa báyy sji na mbaa buɗu ɓa ɗuo fale síɗi. ⁴⁴ Bari ká i sɔ maapa na, wɔrari maa isɔɗ sɔɗ ɗuo zadf ndebe (5.000).

Zezu se tul maambii
(Mat 14.22-33; Zqa 6.15-21)

⁴⁵ Fale ku ndjii hoy le, Zezu hɔ leɗ nduoɓal-eri hil í kaw bil tuo í zol pola hɔ ni bay séke ɓa nzaa kporombii ká fi kelu ɓa ngerɛpuo Besayda. Zadka i zol na, Zezu tɔŋ fal kɔɓ bay ɓáa hɔ ruo nzobri zol faa puo. ⁴⁶ Fale ká a hɔ nzobri zol na báyyi le, ka se tul kuo bay ɗáa nzaa bay kere. ⁴⁷ Zadf sii báyyi le, tuo na ɗo bil law mbii, le, Zezu huo-ε hoy ze ɗo siri. ⁴⁸ Nzaa fɔa nzaaruo na leɗ nduoɓal Zezuri zɪŋ faa ká bay hila tuo na mbáa, bay jii le, zuu kuu ngjii bamba a sɔo nun-ri. Zadka Zezu kɔ munu na báyyi le, ka se tul mbii takam takam ɓa luo-ri, tɔŋ ndjii munu hoy bay haŋa ni kál ri. ⁴⁹ Zadka i kɔ ni ká a se tul mbii na munu báyyi le, i kɔ í baa mii ɓa wuru, ro í guu fe gürum gürum. ⁵⁰ Tusueke le, i kɔ ni báyy zadf ɓari riw bele, a í to kpak kpak. Roo le, ká zadf ku na Zezu ɓa ha ri mii: «Ba ɓi kɪ zu, ì siŋ law-rĩ, ì hɔ hje ka ɗáa rĩ ya!» ⁵¹ Fale ku roo a hil a kaw zɪŋ ri ká bil tuo na, le, nzaa zuu na ví kuŋ nzedf. Feke ku na tuku ri ngjii bamba tasiri ha ri kaw yer. ⁵² Tusueke le, fe saŋ ká Zezu ɗaa báyy maapa na, fe kóko ɓari maa bay kóko sɔwke ya.

Zezu vaa nzobri ká Zenezarɛɗ
(Mat 14.34-36)

⁵³ Zezu báy leɗ nduoɓal-eri tuo maambii i tji fi kelu ká zadri ká kiri Zenezareɗ kɔr, a i siŋ tuo na do nzaa kporombii. ⁵⁴ Zadka i tji saa bil tuo na munu hoy le, nzobri kɔ ba Zezu. ⁵⁵ Zad ká'a do di ká nzobri laa bay be na, i duu báy tul puori riw bele, a i tii saw faa nzob semri báy hiike i séke ha ni. ⁵⁶ Zadri riw bele ká Zezu se di, ká ba vu puori ká do bisuy, mase puori, mase ngerepuori kara, nzobri vi báy nzob sem bari i daa zuo zad áake ká nun ruo, a i kof Zezu bay haŋa ni ka poŋ faa ha ri zaa nzaa gari be fi siri hoy. Lee, bari riw bele ká i zaa nzaa gari be na, i vaa báy kere.

7

Ze zu baa bay ká se tul fe saw puo (Mat 15.1-9)

¹ *Fariziri báy nzob fére nzobri *bol kusol haŋeri ká i uru saa Zuruzalem na, i vi mɓu kɪ i kiri Zezu. ² Báyii le, i ngaa leɗ nduoɓal Zezu haŋeri ká i su fe taŋ sje nduo-ri *taŋ kaɗ kaɗ munu ká Zibri daa ba fe saw puo bari na ya. ³ Tusueke le, Fariziri báy Zib haŋwri riw bele na, i daa vu mbom bo tul fe fére bulu bari ká i yaa; i sje nduo-ri taŋ kaɗ kaɗ roo i su fe báy. ⁴ Zadka i uru saa zad fe hie hoy kara, i sje nduo-ri taŋ kaɗ kaɗ munu ká bol kusol bari kie na roo, i su fe báy. I daa vu mbom bo tul fe saw puo haŋwri boɗ boɗ ngji bamba, munu ká faa waa kobo báy tasa báy suna.

⁵ Báyii le, Fariziri báy *nzob fére nzobri bol kusolri na i vbi Zezu bay mii: «Bay ji ndaw roo leɗ nduoɓal-ari daa vu mbom bo tul fe saw puo ká bulu naari daa na ya le? I sje nduo-ri báy faake munu ká bulu naari fere naari na ya hoy i su fe!» ⁶ Lee, Zezu yiŋra báy bay ha ri mii: «Bay ká Ezay yaa saa nzaa Ngerewuru se tul-ri na do bay zadɛ. I ba nzob nzaa ruo bayri munu ká'a daa do mbede mii:

“Nzobri key na i daa mbay bo tul-i báy nzaa-ri hoy,
roo le, bil law-ri do di di ziŋ m̃.

⁷ Rúo ká nzobri key ruo m̃ na
do ba fe ká gor hoy,
bay ji le, ferri ká i fere nzobri na
ba fe saw puo nzobri kɪ hoy bo,
ba Bay bi ya*.”

⁸ «Baari na, i poŋ bol kusol Ngerewuru bo fi mbjw i daa vu mbom bo tul fe saw puo nzobri hoy.» ⁹ Fale le, ka baa ha ri mii: «Baari na i ko faa tuj bol kusol Ngerewuru na ngeren, bay mgbaka fe saw puo baari ká i fere nzobri na ngɔ-ngɔŋ! ¹⁰ Tusueke le, bol kusol ká Ngerewuru ha *Moyze na baa mii: “Mu daa vu mbom ka bo tul baa-ka báy máa-ŋa†.” Roɓay, “Nzob ká faɗ mi-ε báy bi-ε le, do nun ika ni‡.” ¹¹ Roo le, baari na i fere fe saw puo baari mii, zadka nzob do báy fe bay sókoke bi-ε báy mi-ε, roo a baa mii, ferri ti haŋa ri ya, bay ji le, ba korban, bayke baa mii, ba fe ká ferri korɔ do boɗ bay haŋa Ngerewuru, le, ¹² i poŋ faa ha nzobke ku na bay haŋa ni ka so nzob mbón niri na mbaa. ¹³ Báy faa fe fére saw puo baari ká i suo i fere kɪ mini key na, i poŋke Bay Ngerewuru do fi mbjw. Roɓay, i daa ferri ngji bamba ká ri kɪre be niri key ndaw.»

* 7:7 7.7 Ezay 29.13. † 7:10 7.10 Tji kele 20.12. ‡ 7:10 7.10 Tji kele 20.12.

Fe ká d'aa hɔ nzob síike ndin ndin
(Mat 15.10-20)

¹⁴ Báyji le, Zezu dī ruo nzobri na roḅay a baa ha ri mii: «Baarì riw bele na, ì te suku-rì í láake bay bi key na báy kere í tuu sawke ta-tañ! ¹⁵ Fe mbjw ká nzob sù se bil-e ká d'aa hɔ ni síike ndin ndin ká nun Ngerewuru na, tiya. Roo le, fe ká tji saa bil law nzob ze d'aa hɔ ni síike ká nun Ngerewuru. ¹⁶ [Nzob ká d'oo báy suku bay láake le, ka laa.】

¹⁷ Zadka Zezu pɔŋ ruo nzobri a rii hula báyji le, led' nduoḅal-eri vbi ni saw law bayke ká'a baa ha ri na. ¹⁸ Lɛɛ, ka baa ha ri mii: «Baarì kara, ì tja láa bay key na kpuy le woo? Fe sɔm mbjw mini ká nzob sù se bil-e na ti d'aa hɔ nzob síike ndin ndin ká nun Ngerewuru ya, ¹⁹ bay ji le, fe key na kal a se bil-e bo, bo bil wara law-ɛ ya; fale le, ka níike mjiiri riw bele ba kele.» Be ze báy faa bayri key na, Zezu baa mii, fe sɔmri riw bele na ba fe kere ká maa bay sɔŋa. ²⁰ Lɛɛ, ka baa na roḅay mii: «Ba fe ká tji saa bil wara law nzob, ze d'aa hɔ nzob síike ká nun Ngerewuru, ²¹ bay ji le, ká bil wara law nzob ká nziiya ze kér bay kaayari ká hɔ nzob dáake fe kaayari na tji saa dī: kér bay riiba ndaw, ika nzob ndaw, d'aa nun pie ndaw, ²² kóko nun fe ndaw, d'aa law mgboro ndaw, úla nzob ndaw, taka mgbáy bapibi ndaw, d'aa sere ndaw, raŋa kɔ ndaw, siika sùo ndaw, roo fe d'aa kòko ndaw pì. ²³ Feyakari riw bele key na uru saa bil law nzob, roo a d'aa hɔ ni síike ndin ndin ká nun Ngerewuru.»

Máy ká ba Zib ya d'aa law-ɛ bo tul Zezu
(Mat 15.21-28)

²⁴ Fale ku le, Zezu uru ká zadɛ na ku, a se tusiri ká d'oo dī ya báy ngerɛpuo Tir. Ka tji puoke ku a rii a se hul mbjw munu a hii bay haŋa nzob mbjw kara ka koo zad káw be ya, roo le, faa mɔu sùo-ɛ tiya. ²⁵ Zadɛ ku hoy, máy mbjw munu ká temndaya d'oo tul vi-e ká ba led' máy tikdī na laa soro bay Zezu, le, ka vi a naa pol-e. ²⁶ Máyke ku na ka ba Zib ya, i mboŋ ni ká Fenisi ká tusiri Siri. Lɛɛ, ka kod' Zezu bay haŋa ni ka nii temndayari ká d'oo tul vi-e na. ²⁷ Roo le, Zezu yjinra báy bay hɔ ni mii: «Ála ledri ha ri sù fe hɔ bil-ri mbaa pola ndaw roo, bay ji le, d'oo ndad' bamba bay mbika fe sɔm ká d'oo bay tul ledri a vbu hɔ vu váyri ya.» ²⁸ Báyji le, máy na yjinra báy bay hɔ ni mii: «Zadɛ kɔ na zu, Mbay. Roo le, vu váyri ká í naa saw tutakra na, i dam bum fe sɔm ká gay saa nzaa ledri siya na í sù.» ²⁹ Lɛɛ, Zezu baa hɔ ni mii: «Mu se puo. Báy faa bay ká mù yjinra báy kere na, temndaya na tji ká tul vu-o na ro.» ³⁰ A zadka máy na yji a se puo báyji le, ka koo vi-e na ká temndaya tji ká tul-e a pɔŋ ni naa hii.

Zezu hɔ mbiki laa bay

³¹ Zezu uru ká tusiri Tir a yji báy faa ká tji Sidon, a kal báy tusiri Dekapol, roo a se ba nzaa maambii ká Galele. ³² Lɛɛ, nzobri vi báy mbiki ká tja baa bay kpuy na hɔ ni, a í kod' ni bay haŋa ni ka d'aa nduo-ɛ bo tul mbiki na a vaa ni. ³³ Báyji le, Zezu mgbá ni a tjiike ká sakra ruo nzobri, a d'aa vu nduo-eri nduo suku mbiki na, roo a sa-sami a d'aa nda rim-ɛ. ³⁴ Fale ku roo, a ura nun-ɛ ba siya, a yaa omi fɔn a baa hɔ ledban na mii: «Efata.» Báy nzaa bay naari le, baa mii: «Suk-ari ka laa bay.» ³⁵ Ká zadɛ ku hoy suk-eri na vuo ndaw, a rim-ɛ kara taŋ báy kere hɔ ni baa bay yororo yororo. ³⁶ Báyji le, Zezu baka nzobri ká í d'oo zadɛ na bay haŋa ri baa bayke hɔ nzob mbjw

ya. Roo ɛ, ɓanɗo ká'a ɓaa munu ha ri na hoy kara, i ɗaa ha bayke se ɓa pola pola. ³⁷ Law nzobri naa wól a tuku ri ha ri kaw yer i ɓaa mii: «Feri riw bele ká'a ɗaa na ndad' ɓamba! Ka ha mbikiri laa bay ndaw, a nzobri ká i ɓaa bay ya hoy kara, i ɓaa bay *tañ kad' kad' ndaw pi.»

8

Zezu hol nzobri isod' sod' duo zad' niñ (Mat 15.32-39)

¹ Bil sewke ku na, ruo nzobri ngii ɓamba mɓu kɪ ɓa kɪ roɓay ká luo Zezu, roo ɛ, fe sum tiya. Báyyi ɛ, Zezu dɪ led' nduobal-eri a ɓaa ha ri mii: ² «Mi ko nun sie nzobri key, bay ji ɛ, ɓa nam say ro i ɗo zɪñ mɪ a i ti báy fe sum ya. ³ Zadka mɪ ha ri zol tañ suna fe ɛ, i lie kon ká faa, bay ji ɛ, ruokeri ká sakra ɓari ku na i uru faa dɪ dɪ.» ⁴ Lɛɛ, led' nduobal-eri ɓaa ha ni mii: «Úwaa! Zad' ha ndaw roo ɓuru séke dɪ bay zɪñ fe sum hane ha nzobri su mbaa bil-ri ká bil law kor key le?» ⁵ Báyyi ɛ, Zezu vbi ri mii: «Maapa ɓa mina ze ñ ɗóke ɛ?» Lɛɛ, i yɪñra báy bay ha ni mii: «Ba tonɔ say.»

⁶ Ro, Zezu mbi nzi-ɛ ha ruo nzobri kaw siri. Fale ɛ, ka yaa maapa ká tonɔ say na a ɗaa taambol ha Ngerewuru, roo a haw a ha led' nduobal-eri bay haɗa ri leke ruo nzobri na. Lɛɛ, i yaa i leke ri na. ⁷ I ɗo báy vu sɪi haneri ndaw. Báyyi ɛ, Zezu ɗaa taambol ha Ngerewuru bay tul sɪikeri na, a ɓaa ha led' nduobal-eri bay haɗa ri leke nzobri na roɓay. ⁸ Lɛɛ, nzobri riw bele su mbaa bil-ri sib sib maa báy zad' kon ɓari. A bie maapakeri báy sɪiri ká sad' na, led' nduobal-eri faa mbaa budu ɓa tonɔ say. ⁹ Nzobri ká i ɗo zad' na, i maa isod' sod' duo zad' niñ (4.000). Fale ku roo Zezu poñ faa ha ri zol, ɛ, ¹⁰ ká zad' ku hoy, báy led' nduobal-eri na, i hil i kaw bil tuo i se ɓa tusiri Dalamanuta.

Fariziri vbi Zezu bay haɗa ni ɗaa fe sanj (Mat 16.1-4)

¹¹ Farizi haneri vi luo Zezu i tii saw may bay zɪñ ni bay nzaake nzi-ɛ. Ze i vbi ni bay haɗa ni ka ɗaa fe sanj mɓiw ha ɓari ko mii, hɪrusuo-ɛ na uru saa luo Ngerewuru. ¹² Báyyi ɛ, Zezu yaa bawda omi fon a ɓaa mii: «Bay ji kɪ roo, nzobri ká timbede key vbi bay kóko fe sanj le? Mi ɓaa ha ri ta-tañ ɓa tusue kɪ, fe sanj mɓiw mini kara mɪ ti haɗa ri ko ya!» ¹³ Fale ku le, ka poñ ri a hil a kaw bil tuo zɪñ led' nduobal-eri i yɪi a i se ɓa nzaa maambii ká fi kelu.

Fe fére kaaya Fariziri báy nzob Erodri (Mat 16.5-12)

¹⁴ Báyyi ɛ, led' nduobal-eri yɪñra faa maapa na sel. I ɗo báy maapa mɓiw munu hoy ká bil tuo. ¹⁵ Lɛɛ, Zezu baka ri a ɓaa mii: «I nze báy sùo-ri! I kóro sùo-ri ká tul fe fére kaaya *Fariziri báy nzob Erodri ká ɗo munu ɓa fe hew fe na.» ¹⁶ Báyyi ɛ, led' nduobal-eri tii saw may bay ká sakra kɪ, bay ji ɛ, i ɗo báy maapa ya. ¹⁷ Munu ká Zezu ko fe ká i ɓaa bayke na, ka ɓaa ha ri mii: «Bay ji ndaw roo ñ may bay ká sakra kɪ mii, ñ ɗo báy maapa ya le? Waa, ñ ko ya báy le woo? I ko tánke ya báy le? Nun-ri mgbuda ká dɪ ya báy ɗoro zu le? ¹⁸⁻¹⁹ I ɗo báy nun bay kóko fe, ɛ, ñ ko ya! I ɗo báy suku bay láa bay, ɛ, ñ láake ya! Waa, mina ɛ woo? Maapa ká ndebe ká mɪ haw ha nzobri ká isod' sod' duo zad' ndebe (5.000) ha ri su na waa,

ì yì-yìjra le? Waa, ì fàa bie mbaa budu mina le?» LEE, i yjijra báy bay ha ni mii: «Mbaa budu duo fale sidi.» ²⁰ Zezu vbi ri rɔbay mii: «Zadka mi haw maapa ba tɔnɔ say bay tul nzobri ká isodf sodf duo zadf ninj (4.000) na waa, ì fàa bie mbaa budu dɔrɔrɔ dɔrɔrɔ ba mina le?» LEE, i yjijra báy bay ha ni mii: «Ba tɔnɔ say.» ²¹ Báyii le, Zezu vbi ri rɔbay mii: «Waa, ì ko ya báy le woo?»

Zezu ngbudu nun raw

²² Fale ku le, Zezu báy ledf nduoɔbal-eri i tji Besayda. LEE, nzobri sùu nzob raw mbijw munu ká dī, i víke ha Zezu í kodf ni bay hanja ni ka zaa ni bo a vaa. ²³ Báyii le, ka mɔba nduo raw na a tji ke ni saa ðil puɔ a séke nzaa zadf. Fale le, ka daa mbii sami do nun raw na, a daa nduo-eri bo tul-e a vbi ni mii: «Mù ko fe le?» ²⁴ LEE, raw na ura nun-ε ba siya a baa mii: «Mì ko nzobri, roo le, i rii puuri ká se-sef.» ²⁵ Fale ku rɔbay le, Zezu daa nduo-eri ba kī bo tul nun nzob raw na. Báyii le, raw na ko-kóm ba sikda, le, nun-ε na taŋ ha ni ko zadf báy kere kadf kadf. ²⁶ Fale ku ká bay hanja raw na ka zól na báyii le, Zezu baa ha ni mii: «Mu se ðil puɔ ya.»

Piyer ko Zezu ba Krisi

(Mat 16.13-20; Luk 9.18-21)

²⁷ Fale ku le, Zezu báy ledf nduoɔbal-eri, i zól ba vu puori ká do dī ya báy ŋgerɛpuo Sezare-Filib. Zadka i se faa báy na báyii le, Zezu vbi ri bay mii: «Waa, nzobri baa bay mina ze se tul-i le?» ²⁸ LEE, i yjijra báy bay ha ni mii: «Nzob haneri baa mii, mù ba Zaa Batis. Nzob kiji bof baa mii, mù ba *Eli. Nzob hawri rɔbay baa mii, mù ba nzob yaŋa bay saa nzaa Ŋgerɛwuru mbijw munu.» ²⁹ Báyii le, Zezu vbi ri mii: «A baari kī na waa, ì baa mii, mì ba nzob ve le?» Piyer yjijra báy bay ha ni mii: «Mù ba *Krisi, nzob ká Ŋgerɛwuru waa bay pié ni vi.» ³⁰ Be nu ku ro, Zezu baka ri ŋɔ-ŋɔŋ bay hanja ri baa bayke na ha nzob mbijw ya.

Zezu baa bay huf be báy tji be saa luɔ huf

(Mat 16.21-28; Luk 9.22-27)

³¹ Fale ku le, Zezu tii saw fére ledf nduoɔbal-eri fe mii: «Bi *Vu Nzob na, do nun hanja mi ko seke fe ŋgii bamba. Ŋgere Zibri báy *ŋgerɛnzob fe poyri báy *nzob fére nzobri bol kusolri na i tuj mi ŋgerɛŋ a i i mi, a ndeke dī nam sayke le, mi tji saa luɔ huf.» ³² Zezu baa bayke ta-taŋ ha ri. LEE, Piyer mɔba ni a tji ke ŋgerɛŋ ba nzaa zadf a tii saw baa bay zinj ni bay tul bayri ká'a baa na. ³³ Báyii le, Zezu fére nun-ε a ko ledf nduoɔbal-eri a yiw Piyer mii: «Satan, mu zól ká lakun-i dī dī ba lew, bay ji le, kér bay bo na do ba kér bay nzobri hoy bo, do ba kér bay taa Ŋgerɛwuru ya.»

³⁴ Fale ku le, Zezu dī ruɔ nzobri báy ledf nduoɔbal-eri a baa ha ri mii: «Nzob ká hii bay séke fal-i le, ka pónj sùo-ε yaklak ha mi, a mbi puu say huf be, a sob a séke fal-i. ³⁵ Tusueke le, nzob ká hii bay kóro kumnun be na, kumnun taa tusueke na, ka ti zinj ya. Roo le, nzob ká'a pónj sùo-ε yodf bay tul-i, mase bay tul Bay Kere na, a zinj kumnun taa tusueke. ³⁶ A zadka nzob zinj feru ká tusuri key riw bele, roo a zinj kumnun taa tusueke ya na waa, ba feziŋa ji kī zu le woo! ³⁷ Fe ji ndaw roo, nzob a máa bay hanja Ŋgerɛwuru a sùoke kumnun taa tusueke na le? ³⁸ Tusueke le, nzob ká daa sahoj bay tul-i, báy tul bay ðiri ká nun nzobri ká timbede key ká i pɔŋ Ŋgerɛwuru í daa fe kaaya na, bi Vu Nzob na, sieke ká mi vika báy

riŋ dika ká Bǎa ha mǐ báy lef nzaaped Ngerewururi ká nulue na, mǐ dǎa sahoý bay tul nzoŋke ndaw.»

9

¹ Roŋbay ka baa ha ri mii: «Mi baa ha ri ta-taŋ ba tusue kǐ: nzoŋ haneri ká sakra bari ká i dǒ zadǎ ni key na, i ti huka ya kpuru bay kóko nam ká Ngerewuru a ví réke mbay báý hurusuo-ε na báý nun-ri ndaw roo í hu báý.»

*Sùo Zezu fere dǒ bof ká tul kuo
(Mat 17.1-13; Luk 9.28-36)*

² Fale ká dǎa nam yie na, Zezu ha Piyer, Zak báý Zaa se zinj ni tul kuo ká gaŋ zenleŋ ká dǒ nzaa zadǎ a í kaw dǐ huo-ri. Báýji le, ká zadǎe ku na, sùo Zezu fere gbǎy ká nun-ri. ³ Gari feri nduy zíriri zíriri a puu kpa kpa. Nzoŋ mbjw ká tusiri key ká maa bay wáa gari ha ni puu dǒ munu na, tiya. ⁴ Báýji le, *Eli báý *Moyze tǐ ri mbuda í dǒ loko soro zinj Zezu. ⁵ Lεε, Piyer mbi bay a baa ha Zezu mii: «Mbay, dǒ ndadǎ bamba bay haŋa náa káwri zadǎ ni key. Ha búru dǎa hul pudǐ ba say. Mbjw ba taa bo, mbjw ba taa Moyze, a mbjwke laa le, ba taa Eli.» ⁶ Tusueke le, ka kǒ bay bǎa ya, bay ji le, hǔe dǎa ri zikiki. ⁷ Báýji le, sii mbam ví guŋa tul-ri gbukru, le, ká bil sii mbamke ku na kusol mǎba belen ká dǐ mii: «Be key na ka ba Vu-i; mǐ kǒ ni ba nzoŋ nun-i. I laa bay be!» ⁸ Zadǎe ku hoy le, lef nduoŋbal Zezuri kǒ-kóm rie ri gbuk, roo le, i kǒ nzoŋ mbjw mbǎa, ba Zezu huo-ε hoy ze dǒ zinj ri.

⁹ Zadǎka i dǒ dǐra saa tul kuo na, Zezu mbi nzi-ε ha ri mii: «Feri ká i kǒ key na, i baa bayke ha nzoŋ mbjw ya kpuru maa báý nam ká bi *Vu Nzoŋ mǐ tǐike saa luǒ huǎ.» ¹⁰ Lεε, lef nduoŋbal-eri dǎa vu mbom bo tul bay ká'a baa ha ri na, roo le, i máy bay zinj kǐ mii: «Tǐi saa luǒ huǎ ká fal huǎ be na wǎa, bayke baa mina zu le?»

¹¹ Fale ku le, lef nduoŋbal-eri vbi ni bay mii: «Bay ji ndaw roo, *nzoŋ fére nzoŋbri bol kusolri baa mii, “Do nun haŋa Eli ka vi pola ndaw roo, *Krisi, nzoŋ ká Ngerewuru waa bay píe ni na, ka vi báý” le?» ¹² Lεε, Zezu yjinra báý bay ha ri mii: «Ba tusue kǐ, dǒ nun haŋa Eli na ka vi pola ndaw roo, bay léke feri riw bele ha ni dǒ báý zadǎe zeb zeb. Roo le, mǐ vbika ri bay: “Wǎa, bay ji ndaw roo mbede Ngerewuru baa mii, dǒ nun haŋa Vu Nzoŋ na a kóko seke fe ngǐi bamba, a í tunj ni ngeren le?” ¹³ Mi baa ha ri ta-taŋ: nzoŋ yǎaŋa bay saa nzaa Ngerewuru mbjw munu ká Eli na vi ro, le, nzoŋbri dǎa ni munu ká law-ri hii, munu ká mbede Ngerewuru baa bayke pola se tul-e na.»

*Zezu nii temndaya ká dǒ tul lef mbjw
(Mat 17.14-21; Luk 9.37-43a)*

¹⁴ Zadǎka Zezu báý lef nduoŋbal-eri ká say i vi dǐ ya báý lef nduoŋbal-ε haŋwri báýji le, i kǒ ruo nzoŋbri ngǐi bamba ká i kiri lef nduoŋbal-ε haŋwri na, báý nzoŋ fére nzoŋbri *bol kusol haneri ká i dǒ máy báý zinj kǐ. ¹⁵ Zadǎka ruo nzoŋbri kǒ Zezu na báýji le, tuku ri a í dǔu ba luo-ε bay hǐi soko ha ni.

¹⁶ Báýji le, Zezu vbi lef nduoŋbal-ε haŋwri na mii: «Fe ji ndaw roo i máyke bay zinj kǐ munu le?» ¹⁷ Lεε, nzoŋ mbjw ká sakra ruo nzoŋbri ku na yjinra báý bay ha ni mii: «Mbay, mǐ vi báý vu-i ha mù, bay ji le, temndaya dǒ tul-e a yoklo ni ngǐi bamba ha ni taŋa bǎa bay kpy. ¹⁸ Zadǎri riw bele ká

temndaya mbi ni ká dí na, ka ɗaa ni nda siri gbay ha mbii nzi-ε tji fúka fúka ndaw, a su sere ngër ngër a bo kpamgbaŋ ndaw pi. Ze mi kod leɗ nduoɓal-ari bay haŋa ri nii temndayake na, le, faake mba ri.» ¹⁹ Báyyi le, Zezu baa ha ruo nzoɓri mii: «Baari nzoɓ law ngɔ-ngɔri! Wa, nam ton ba mina bay roo bay haŋa mi kaw zin ri roɓay le? Nam ton ba mina bay roo mi iki law-i ká tul-ri le? Mgba leɗ na ba lie ha mi.» ²⁰ Leɛ, i mgba leɗ na i seke ha ni. Zadka temndaya mbi nun-ε a ko Zezu báyyi le, ka mgba leɗ na a laŋ ni yik yik, a ɗaa ni bo siri gbirik. Leɗ na giri siri mgbelej mgbelej, a mbii nzi-ε kara tji fúka fúka ndaw pi. ²¹ Báyyi le, Zezu vbi baa leɗ na a baa mii: «Fe ni key na, ɗaa ni nam mina ro le?» Leɛ, baa leɗ na baa ha ni mii: «Daa ni bay toy be ki hoy kpuru tji timbeɗe key. ²² Bangwo na, temndaya na mbi ni bo huu ndaw, bo mbii ndaw bay ika ni. Roo le, zadka hurusuo-ɔ maa ɗaa fe le, mu ko nun sie buru a mu so buru.» ²³ Báyyi le, Zezu baa ha ni mii: «Mina roo mu baa mii: “Zadka hurusuo-ɔ maa ɗaa fe le,” na le? Nzoɓ ká ɗaa law-ε bo tul-i le, fe mbijw ti mbaka ni ya.» ²⁴ Leɛ, ká zaɗe ku hoy, baa leɗ na re belej a baa mii: «Mi ɗaa law-i bo tul-a; mu so mi ká tul mbika law-i ká ngji ya!»

²⁵ Zadka Zezu ko nzoɓri ká i ɗuu i nde tul ruo nzoɓri ká i kiri ni na báyyi le, ka yiw temndaya na a baa ha ni mii: «Bo temndaya ká mu haa leɗ key ha ni ta ba ba bay kpuy, a laa bay ya ndaw key na, mi baa ha mu, tji ká tul leɗ na mu yi mu vi mbaa wum.» ²⁶ Leɛ, temndaya na laŋ ni yik yik a guu fe belej, a tji saa tul leɗ na, a poŋ ni naa siri kparak ri nzoɓ ká hu-hu ha nzoɓri ká i ngji bamba do zaɗe na i baa mii: «Ka hu-hu!» ²⁷ Ro, Zezu mgba nduo-ε a ura ni ha ni do siya zekre.

²⁸ Zadka Zezu bay leɗ nduoɓal-eri i ri i se hula i do huo-ri hoy na báyyi le, i vbi ni bay mii: «Daa mina ndaw roo, buru maa bay nii temndaya ni key na ya le?» ²⁹ Leɛ, Zezu yinjra bay bay ha ri mii: «Kiri temndaya ká mini key na, bay faa nzaa bay kere ki hoy ze nzoɓ a niike ni.»

*Zezu baa bay hud be bay tji be saa luɗ hud ba ki roɓay
(Mat 17.22-23; Luk 9.43b-45)*

³⁰ Fale ku le, Zezu bay leɗ nduoɓal-eri tji saa hula na ku i zol, i kal bay kudw zaɗ ká Galele. Zezu hii bay haŋa nzoɓri ko zaɗ kaw be ya, ³¹ bay ji le, ka do fére leɗ nduoɓal-eri fe. Ka baa ha ri mii: «Bi *Vu Nzoɓ na, i mgbaka mi i poŋ mi bo nduo nzoɓri, le, i ika mi. Fale ɗaa nam say le, mi tji saa luɗ hud.» ³² Báyyi le, leɗ nduoɓal-eri laa saw bayke na taŋ ya, a i ɗaa hje ká bay vbika ni.

*Nzoɓ ve ze ba ngerenzob le?
(Mat 18.1-5; Luk 9.46-48)*

³³ Zezu bay leɗ nduoɓal-eri i tji Kapernayum i ri i se hula. Zadka i ri hula na báyyi le, Zezu vbi ri bay mii: «Fe ji ndaw roo i may bayke zin ki ká faa ku le?» ³⁴ Leɛ, i do silili, bay ji le, ká faa na i may bay ká sakra ki bay kóko wa, nzoɓ ve ze ká sakra bari roo, ba ngerenzob le? ³⁵ Báyyi le, Zezu kaw siri a di leɗ nduoɓal-eri ká duo fale sidi na a baa ha ri mii: «Nzoɓ ká hii bay ɗoko pola le, ndaɗ bay haŋa ni ka do ba ɗo fal, a ba nzoɓ ɗaa ped ha nzoɓri riw bele.» ³⁶ Fale ku le, ka mgba leɗ mbijw ká ndji munu, a ɗaa ni do sakra bari, roo a mbi ni a mbuo ni a baa ha ri mii: ³⁷ «Nzoɓ ká mgba leɗ mbijw munu ká leɗ key na ba suo-ε bay tul-i le, ba bi ki suo-i ze

ka mgba mĩ ɓa sùo-ε ku. A nzoɓ ká mgba mĩ ɓa sùo-ε ɓe, ɓa bi hoy ze ka mgba mĩ ya, roo ɓe, ka mgba nzoɓ ká pié mĩ vi na ndaw.»

*Nzoɓ ká ruu zinj naari ya ɓe, ka ɓa nzoɓ fal nganj naari
(Luk 9.49-50)*

³⁸ Zaa mbi bay a ɓaa ha Zezu mii: «Mbay, ɓuru ko nzoɓ mbjw ká nii temndayari ɓáy rinj-a, ɓe, ɓuru nzaa faa bay háa ni, bay ji ɓe, ka se-seɗ zinj naari ya.» ³⁹ Roo ɓe, Zezu ɓaa mii: «Ì haa ni ya. Nzoɓ ká ɗaa fe sanj ɓáy rinj-i na, ti ɓáa bay kaaya zinj mĩ ɓa vaa ya, ⁴⁰ bay ji ɓe, nzoɓ ká ruu zinj naari ya na, ka ɓa nzoɓ fal nganj naari. ⁴¹ A nzoɓ ká'a káa mbii tunguwo toy mbjw ha ri nzo, bay ɓáa ká ì ɓa nzoɓ *Krisi ɓe, mĩ ɓaa ha ri ta-tanj ɓa tusue ki: nzoɓke ku na a zinj fe tunduo ɓe.»

*Hanja nzoɓ ɗaa feyaa ɓa fe ká ndaya
(Mat 18.6-9; Luk 17.1-2)*

⁴² «Nzoɓ ká ula leɗ mbjw ká ndji mini ká sakra leɗri ká ɗo key ká i ɗaa law-ri ɓo tul-i na ha ni ɗaa feyaa ɓe, sinj bawda tisaw ɗo sol nzoɓke a vbu ni ɓo maambii na ndaɗ mba hanja ni kaw ɓáy kumnun a ula leɗ na. ⁴³ Zafka ɓa nduo-ɔ ze ɗaa ha mù ɗaa feyaa ɓe, mu kuj ni ɓo ɓisuy. Séke ɓáy nduo mbjw se zaɗ kumnun taa tusueke na, ndaɗ mba séke ɓáy nduo-ɔ sidi bele se zaɗ kóko seke fe ká bil huu ká ru-ruma ya ɓangwo. ⁴⁴ [Ba zaɗ ká kayri hu ká ɗi ya ndaw, huu kara ruma ká ɗi ya ndaw ɓangwo.] ⁴⁵ A zafka ɓa ɓal-a ze ha mù ɗaa feyaa ɓe, mu kuj ni ɓo ɓisuy. Séke kpeɗe ɓáy ɓal mbjw se zaɗ káw kumnun taa tusueke na, ndaɗ mba séke ɓáy ɓal-a sidi bele ha ri vbu mù ɓo zaɗ kóko seke fe ká bil huu ká ru-ruma ya. ⁴⁶ [Ba zaɗ ká kayri hu ká ɗi ya ndaw, huu kara ruma ká ɗi ya ɓangwo ndaw.] ⁴⁷ Roɓay, zafka ɓa nun-a ze ɗaa ha mù ɗaa feyaa ɓe, mu ngóko ni mú naa ni. Séke ɓáy nun-a mbjw ɗaru ha Ngerewuru re mbay ká tul-a na, ndaɗ mba séke ɓáy nun-ari sidi bele ha ri vbu mù ɓo zaɗ kóko seke fe ká bil huu ká ru-ruma ya. ⁴⁸ Ba zaɗ ká kayri hu ká ɗi ya ndaw, huu kara ruma ká ɗi ya ɓangwo ndaw. ⁴⁹ Kóko seke fe ká nzoɓri riw bele ko na ha ri vi ndáke munu ká tom ɗaa ha fe sum ndaɗ. ⁵⁰ Tom na ɓa fe kere, roo ɓe, zafka ráake tji na waa, fe ji ze ì ɗáake ha ni yi a raa ɓa ki bay ɓe? Ndaɗ bay hanja ɓaari ki ze ì ɓa tom ráake, a i kaw ɗeɗeɗe ká sakra ki.»

10

*Nzoɓ ti kunj sakra nzoɓ yaqana kiri ya
(Mat 19.1-12; Luk 16.18)*

¹ Zezu uru ká zaɗe ku a se ɓa kuɗu zaɗ ká Zude ká nzaa baa Zurɗe fi kelu. Ruɔ nzoɓri mbjw ki ɓa ki roɓay ká luo-ε. Lεε, ka tii saw fére ri fe munu ká'a ɗaa ɓangwo na. ² Báyii ɓe, Farizi haneri soro ɓa lakun-ε bay nzáa nzi-ε ze ì vbi ni bay mii: «Ká bil *bol kusol naari na waa, waa nzoɓ ɗo ɓáy faa ká bay nii máy ɓe le?» ³ Lεε, Zezu yi a vbi ri mii: «Bol kusol ji ze *Moyze ha ri le?» ⁴ I yinjra ɓáy bay ha ni mii: «Moyze ɓonj faa ha nzoɓ bay hanja ni ka ɗaa mbeɗe ní máy ɓe na ndaw roɔ a nii ni zól ɓáy*.» ⁵ Báyii ɓe, Zezu ɓaa ha ri mii: «Bay tul law ngonɔ ɓaari ze Moyze mbike bol kusol na ku a ɗáake mbeɗe ha ri. ⁶ Roo ɓe, zafka Ngerewuru ɗaa feri riw bele ɓáy tiikake lew hoy na, ka ɗaa waa nzoɓ ɓáy máy nzoɓ zeb.»

* 10:4 10.4 Kijja bol kusol ba sidike 24.1-3.

7 “Sawke mini ze, w̄ara nzoɓ a p̄ɔŋ bi-ε báy mi-ε bay káw zinj máy ɓe, ⁸ le, ɓari sidí bele reb na, i ví ɓa nzoɓ ká mbj̄w†.” Be mini ze, i ɓa nzoɓ ká sidí mbáa, roo le, i ɓa nzoɓ ká mbj̄w. ⁹ Munu zu le, nzoɓri ká Ngerewuru sin ri zuo k̄i na, ndaɗ bay haɗa nzoɓ ka wál sakra ɓari ya.» ¹⁰ Fale ká Zezu báy leɗ nduoɓal-eri i ȳi i se hula na, leɗ nduoɓal-eri vbi ni ɓayri ɓa k̄i se tul bay ká’a ɓaa ha nzoɓri na ku. ¹¹ Leε, Zezu ɓaa ha ri mii: «Zadka nzoɓ nii máy ɓe zol, rɔɔ a yaa máy k̄i le, ka ɗaa kaaya zinj máy ɓe na a ɗaa nun pie. ¹² Do faa mbj̄w munu ndaw, máy nzoɓ ká zol saa hul w̄ara, rɔɔ a yaa w̄ara k̄i le, ka ɗaa nun pie ndaw.»

Ze zu sam fe zuo tul ledri
(Mat 19.13-15; Luk 18.15-17)

¹³ Nzoɓri vi báy ledri ha Zezu bay haɗa ni ka ɗaa nduo-ε ɓo tul-ri, roo le, leɗ nduoɓal-eri haa ri. ¹⁴ Zadka Zezu ko munu na báyji le, law-ε se ni a ɓaa ha leɗ nduoɓal-eri na mii: «Í ala ledri ha ri vi luo-i ɓo, i haa ri ya, bay ji le. Ngerewuru re mbay ká tul ɓari ká i ɗo munu ká ledri key. ¹⁵ Mi ɓaa ha ri ta-tan ɓa tusue k̄i: nzoɓ ká yaa Ngerewuru ɓa law-ε ha ni re mbay ká tul-e munu ká leɗ na ya le, ka ti ɗoko sakra nzoɓri ká Ngerewuru re mbay ká tul-ri na ya wum.» ¹⁶ Fale ku le, ka faa ledri na a mbuo ri ɗo nduo-ε, rɔɔ a ɗaa nduo-ε ɓo tul-ri.

Bay ká se tul nzoɓ feziɗa
(Mat 19.16-30; Luk 18.18-30)

¹⁷ Zadka Zezu se faa báy na báyji le, nzoɓ mbj̄w munu ɗuu a v̄a huku pol-e a vbi ni mii: «Mbay kere, haɗa ji ze m̄i ɗaa rɔɔ bay zinke kumnun ká ɗo ɓanɗuɔ na le?» ¹⁸ Leε, Zezu ɓaa ha ni mii: «Bay ji rɔɔ mù ɗi m̄i ɓa nzoɓ kere le? Ngerewuru k̄i hu-ε hoy ze ɓa nzoɓ kere ɓo, nzoɓ k̄i mbj̄w mini ká nde ni nde na, tiya. ¹⁹ Mu ko bol kusolri ká Ngerewuru ha nzoɓri ká ɓaa mii: “Mù ti ika nzoɓ ya, mù ti ɗaa nun pie ya, mù ti ri-riiɓa ya, mù ti kúɗ bay zuo nzaa nzoɓ ya, mù ti úla nzoɓ mú yaa fe ɓe ya, rɔɔ mù ɗaa vu mbom ɓo tul ɓaa-ka báy máa-ɗa‡.”» ²⁰ Báyji le, nzoɓ na ɓaa ha ni mii: «Mbay, bol kusolkeri ku na, báy kuban ɓi k̄i hoy m̄i ɗo tul-e riw bele t̄ji vuri.» ²¹ Leε, Zezu j̄ri ni a hii ni a ɓaa ha ni mii: «Fe mbj̄w puo mù. Mu se mú v̄a hie fe ɓori riw bele ká mù ɗoƙe na, ɓo mú p̄ɔŋ larike ha nzoɓ k̄kuri. Munu ndaw rɔɔ, mù ɗoko báy feziɗa taa tusuɗkeri ká nulue. Fale ro le, mu ȳi mú se fal-i báy.» ²² Zadka nzoɓ na laa bay ká Zezu ɓaa munu na báyji le, ka sin tunun-ε mbid mbid a zol ngbirin, bay ji le, ka ɗo báy feziɗari ngji ɓamba.

²³ Báyji le, Zezu ko-kóm rie fal-ε gbuk a ɓaa ha leɗ nduoɓal-eri mii: «Do ngon ɓamba bay haɗa nzoɓ feziɗari ɗin tul-ri ha Ngerewuru re mbay ká tul-ri!» ²⁴ Bayri ká’a ɓaa na yoklo kér bay leɗ nduoɓal-eri. Roo le, Zezu ɓaa na rɔɓay mii: «Vu-iri, ɗo ngon ɓamba bay haɗa nzoɓ ka ha Ngerewuru re mbay ká tul-e! ²⁵ Haɗa zambal nduo luɔ zoy a t̄ji ká nun-ε na ɗo ngon ɓamba tasiri. Roo le, haɗa nzoɓ feziɗa ɗin tul-e ha Ngerewuru re mbay ká tul-e na, ɗo ngon ɓamba tasiri kal ɗi rɔɓay.» ²⁶ Bayri ká Zezu ɓaa na, tuku leɗ nduoɓal-eri ha ri kaw yer i vbi k̄i bay mii: «A munu ku waa, nzoɓ

† 10:8 10.8 Tiika saw fe 2.24. ‡ 10:19 10.19 T̄ji kele 20.12-16; K̄iɗa bol kusol ba sidfike 5.16-20.

ve ze a máa bay zín pam na báy le?»²⁷ Zezu jiri ri a baa ha ri mii: «Ba fe ká mba nzobri, roo le, mba Ngerewuru ya, bay ji le, Ngerewuru na fe ká mba ni mba na, mbijw tiya.»

²⁸ Báyii le, Piyer mbi bay a baa ha ni mii: «Mu ko, buru na buru pon feri riw bele bay séke fal-a.»²⁹ Lee, Zezu baa ha ni mii: «Mi baa ha ri ta-tan ba tusue ki. Nzob ká pon hul be, mase yu-eri báy tini-eri, mase bi-e báy mi-e, mase vi-eri, mase waa be bay tul-i, mase bay tul Bay Kere na le,³⁰ Ngerewuru a haña ni kiri isof sof kal tul-e taa hay ká vuri key. A haña ni hulri ndaw, yu-eri ndaw, tini-eri ndaw, mi-eri ndaw, vi-eri ndaw, wáari ndaw, roo báy dáa nun tuo sieri kara ndaw ká bil sew ká náa káwri di timbede key. Fale le, ká bil sew ká'a ví vuku na, ká'a haña ni kumnun ká do banquo.³¹ Roo le, nzobri ngji bamba ká i do pola timbede key na, i doko fal. A nzobri ká i do fal timbede key na, i doko pola.»

Zezu baa bay huf be báy tji be saa luó huf na robay
(Mat 20.17-19; Luk 18.31-34)

³² Zadka Zezu báy lef nduobal-eri i se faa i tji zad ká hil ba Zuruzalem na, ka se pol-ri, le, law lef nduobal-eri to, a nzobri ká i ton fal-ri na kara hje daa ri ndaw. Báyii le, ka faja lef nduobal-eri ká duo fale sidi na a doke fi mbijw a baa bay feri ká'a tji tul-e na ha ri³³ mii: «I laa key, náa séri ba Zuruzalem na ro vay. Ba zad ká i pon mi bi *Vu Nzob na bo nduo *ngerenzob fe poyri báy *nzob fére nzobri bol kusolri ká di. Bari na i daa bay huf bo tul-i i pon mi bo nduo nzobri ká i tuu Ngerewuru ya.³⁴ Bari key na i sie mi, i sa-sami zuo nun-i, i ndaka mi báy ndoy don a i i mi. Fale ká ndeke di nam sayke le, mi tji saa luó huf.»

Vbiw Zak báy Zaa
(Mat 20.20-28)

³⁵ Fale le, vu Zebederi ká ba Zak báy Zaa, i soro ba lakun Zezu i baa ha ni mii: «Mbay, fe ká buru vbika mu key na, buru hii bay haña mu daa feke ha buru.»³⁶ Lee, Zezu vbi ri mii: «Waa, fe ji ze i hii bay haña mi daa ha ri le?»³⁷ I baa ha ni mii: «Sieke ká mu káw ba mbay báy rinj dika na, mu ha buru káw lakun-a, nzob mbijw ka káw tunduo hodó bo, a nzob mbini ka káw tunduo gel bo laa.»³⁸ Báyii le, Zezu baa ha ri mii: «Fe ká i vbi key na, i ko ya hoy. Seke fe ká do bil kofo ká Ngerewuru a haña mi nzo na waa, i maa ká bay nzoko ndaw, mase i maa ká bay nduo bil-e ká i daa mi nduo di na ndaw le?»³⁹ Lee, i baa ha ni mii: «Uu! Buru ma-maa.» Báyii le, Zezu baa ha ri mii: «Ba tusue ki, baari na, fe seke ká do bil kofo ká mi nzoko na i nzoko ndaw, a i nduo bil kóko seke fe ká i daa mi nduo di na ndaw.⁴⁰ Roo le, káw tunduo hodó bi, mase káw tunduo gel bi na, ba bay bi ya. Zadkeri ku na do bay tul nzobri ká Ngerewuru leke bay tul-ri.»

⁴¹ Zadka bie lef nduobal-eri ká ton duo na, i laa bayke na munu báyii le, law-ri se ri ká tul Zak báy Zaa.⁴² Báyii le, Zezu di ri riw bele a baa ha ri mii: «I ko ndaw, nzobri ká i ko ri ba mbay nzobri ká tusiri key na, i re tul puori ngo-ngon ha nzobri hje bol nzaa-ri. A bari ká i ba nzob rewpuori

§ 10:26 10.26 Fe ká Zezu baa bayke ká zad ni key na, tuku lef nduobal-eri, bay ji le, Ziñri ker mii, nzob ká do báy feziña ngi-ngji na, feziña be na kie mii, ka ba nzob ká'a rii law Ngerewuru, roo puoruo Ngerewuru kara ba taa be ndaw pi. Roo le, Zezu kie ri mii, kér bay bari do báy faake ya.

na kara i ha nzoŋri ɔa fe baý hurusuo. ⁴³ Roo le, fe ka mini key na i ha ni do sakra baari ya. Zadka nzoŋ hii bay vika ba bawda nzoŋ ka sakra baari le, ka ɔa suo-ε ba nzoŋ ɔa ped ha ri. ⁴⁴ Mase zadka nzoŋ mbijw hii bay doko pola dekɛ ka sakra baari le, ndad bay haŋa ni ka vi ba koy baari riw bele. ⁴⁵ Tusueke le, bi *Vu Nzoŋ na mi vi tusiri key bay haŋa nzoŋri ɔa ped ha ni ya. Roo le, mi vi bay ɔa ped ha nzoŋri a mi mbi suo-i ha huf bay puoke tul nzoŋri ngji bamba.»

Raw ko-kom

(Mat 20.29-34; Luk 18.35-43)

⁴⁶ Zezu baý led nduoŋal-eri tji ngerepuo Zeriko. Zadka i do kal Zeriko baý ruo nzoŋri na baýji le, raw mbijw ka ba vu Time ka riŋ-ε ba Batime kaw lafaa a goŋ fe. ⁴⁷ Zadka'a laa mii, ba Zezu ka Nazareɔ ze do kali ku na baýji le, ka tii saw guu fe belej mii: «Zezu *vu bulu David, kod nguo hoy mu ko nun sie bi!» ⁴⁸ Lee, nzoŋri ngji bamba i gbɔ ni bay haŋa ni ka poŋ nzi-ε. Roo le, ka guu fe mgba mgba ba pola pola robay mii: «Vu bulu *David, mu ko nun sie bi!» ⁴⁹ Baýji le, Zezu sii bal-ε zik a do a baa mii: «Di ni ha mi.» Lee, i di Batime nzoŋ raw na i baa ha ni mii: «Siŋ law-a mu uru siya, Zezu di mu!» ⁵⁰ Baýji le, raw na vbu maagari be gbukra bo siri, a zo zakra zakra a se ba luo Zezu. ⁵¹ Lee, Zezu vbi ni mii: «Fe ji ze mu hii bay haŋa mi ɔa ha mu le?» Baýji le, raw na yijra baý bay ha ni mii: «Mbay, mu ɔa ha mi ko-kom ba ki robay.» ⁵² Lee, Zezu baa ha ni mii: «Mu se baý kere, law-a ka mu ɔa bo tul-i na vaa mu ro.» Ka zadɛ ku hoy le, ka ko-kom a mbi faa fal Zezu na.

11

Zezu se Zuruzalem

(Mat 21.1-11; Luk 19.28-40; Zaa 12.12-19)

¹ Zezu baý led nduoŋal-eri i ton di ya baý ngerepuo ka Zuruzalem, a i do di ya baý vu puori ka riŋ-ri ba Befaze baý Betani ka do lakun kuo Oliviye. Baýji le, ka zadɛ ku na Zezu pie led nduoŋal-eri sidɔ ha ri se pola ² a baa ha ri mii: «I se puo ka do pol-ri ku. Zadka i tji di le, zadɛ ku hoy i zij vu maasoŋa mbijw ka i taa ni do di ka nzoŋ kaw tul-e ba mbijw ya robay le, i hina ni i vike ha mi. ³ Zadka nzoŋ vbi ri mii: “Bay ji roo i ɔa munu le,” le, i baa ha ni mii: “Ngerembay ze se sieke; ndji hoy le a pieke ha mu baý.”»

⁴ Baýji le, led nduoŋal-eri ka sidɔ na, i zol i va zij vu maasoŋa ka i sin ni do faa hul ka kele ka lakun faa na i hina ni. ⁵ Nzoŋ haneri ka i do di na, i vbi ri bay mii: «Fe ji ze i ɔa munu le? Bay ji ndaw roo i hina vu maasoŋa na key le?» ⁶ Lee, i yijra baý bay ha ri munu ka Zezu baa ha ri pola na. Ro, nzoŋkeri ku na ala ri ha ri zolke, ⁷ le, i se baý vu maasoŋa na ha Zezu, i lafa maagari bari zuo tul-e, le, Zezu hil a kaw di. ⁸ Baýji le, nzoŋri ngji bamba i lafa maagari bari zuo faa ka pol-e bay haŋa ni ka se tul-e a kal, a nzoŋ hawri laa le, i lafa nzaa toy vay puuri ka i kud ka bil waa. ⁹ Bari ka i se pol Zezu baý bari ka i se fal-ε na, i guu fe gürum gürum baý nzaa-ri ba siya mii:

«Hozana*! Naa písiri Ngerewuru!

Ndad bay haɲa Ngerewuru ka sám fe zuo tul nzob
ká vi báy riɲ Ngerembay!

¹⁰ Ndad bay haɲa Ngerewuru ka sám fe zuo tul nzob
ká'a pie ni vi re mbay ká puoruo bulu naari David na!
Hozana! Naa písiri Ngerewuru ká kaw nulue!»

¹¹ Zezu tji Zuruzalem a kal a riɪ bil *hul kaɲi Ngerewuru. Ka ko-kóm rie
fal-ε gbuk a ngaa feri riw bele ká kal na. Fale ku le, ká tji a se ba Betani
báy leɔ nduoɓal-eri ká duo fal-ε siɔi na, bay ji le, sie ti mbãa ro.

Zezu faɔ nzum
(Mat 21.18-19)

¹² Nzaaruo kɪ ká ba tibie na, Zezu báy leɔ nduoɓal-eri i tji saa Betani i
se faa, le, kɔn se ni. ¹³ Leε, ka mbi nun-ε a ko puu nzum mbɔw munu báy
vayke ka do lew. Ka se saw-ε bay zɪɲ lereke haɲe bay suɲa. Zadka'a se
saw-ε na báyji le, lereke mbɔw tiya; ba vayke hoy, bay ji le, ba few lieke ya
báy. ¹⁴ Báyji le, Zezu baa ha puu nzum na mii: «Nzob mbɔw ti suɲa lere
bo mbãa mgbaɲ.» Leε, leɔ nduoɓal-eri laa bay ká'a baa na.

Zezu nii nzob fe hieri ká bil hul kaɲi Ngerewuru
(Mat 21.12-17; Luk 19.45-48; Zaa 2.13-22)

¹⁵ Fale ku le, Zezu báy leɔ nduoɓal-eri i tji Zuruzalem, le, ka riɪ a se bil
mgbaɲ ká *hul kaɲi Ngerewuru do di a tii saw nii nzob dáɓ fe hieri báy
ɓari ká i se di bay hie fe na. Ka kira tutakra ɓari nzob kuɲ kɪ lariri báy
kariɲgaw nzob hie kay beɔeri zuo nzaɪ nzaɪ. ¹⁶ Ka ala faa ha nzob mbɔw
kal báy soba be ká bil hul kaɲi Ngerewuru na ya. ¹⁷ Fale ku roo, ka fere
nzobri fe a baa mii: «Ijgerewuru baa ta-taɲ ká bil mbede be mii: “Hul ɓi
na i dika ba hul dáa nzaa bay kere nzobri ká saw puo ɓari boɔ boɔ riw
bele†,” roo le, ɓaari na i fere ni ba puɲ nzob riɓari.»

¹⁸ Zadka *ɲgerenzob fe poyri báy *nzob fére nzobri bol kusolri laa bayke
na munu báyji le, i nzaa faa bay ika Zezu. Tusueke le, hje daa ri, bay ji le,
fe ká'a fere ruo nzobri na tuku ri riw bele ha ri kaw yer. ¹⁹ Zadka zaɔ ba
law na báyji le, Zezu báy leɔ nduoɓal-eri i tji saa ɲgerepuo na ku i zoɔ.

Nzum ká Zezu faɔ ni na huɔ wũɔ
(Mat 21.20-22)

²⁰ Nzaaruo kɪ ká Zezu báy leɔ nduoɓal-eri i do kal faa ba tibie pieɔ na, i
ko puu nzum na huɔ wũɔ tji saw-ε. ²¹ Báyji le, law Piyer ker se tul bay ká
Zezu baa ha puu nzum pola na a baa ha Zezu mii: «Mbay, mu ko-kóm mú
ko! Puu nzum ká mù faɔ ni na huɔ wũɔ do ku!» ²² Leε, Zezu mbi bay a
baa ha leɔ nduoɓal-eri mii: «Mì baa ha ri ta-taɲ ba tusue kɪ. I daa law-ri
ka bo tul Ngerewuru! ²³ Zadka nzob baa ha kuo key na mii: “Mu muɲ ká
zaɔ ni key a mú zo bo maambii,” roo nzobke may bay ká bil law-ε ya, a
daa law-ε bo tul fe ká'a baa bayke na le, Ngerewuru a haɲa ni feke na.
²⁴ Sawke mini ze, mi baa ha ri: feri riw bele ká i vbi báy nzaa bay kere
na, ndad bay dáa law-ri bo di i baa mii, i zɪɲ feke na ro, le, Ngerewuru a
haɲa ri feke na. ²⁵ Roɓay, zadka i do siya i daa nzaa bay kere, roo i ko ká

* **11:9** 11.9 Báy tiikake na, *Hozana* na baa mii, «Ijgerewuru, mu vi so buru!» Báy sewke taa Zezu
laa le, bayke baa mii, «Naa písiri Ngerewuru!» † **11:17** 11.17 Ezay 56.7; Zere mi 7.11.

ì dɔ báy bay zìy nzoɓ ɛ, ndadɔ́ bay haɗa rĩ nda buma ka zìy ni. Be ndaw roo, Baa baari ká kaw nulue na, a ndáka buma ká tul fe kaaya baari na zìy rĩ ndaw báy. ²⁶ [Roo ɛ, zadka ì nda buma zìy nzoɓri ká ì dɔa kaaya zìy rĩ na ya ɛ, Baa baari ká nulue na ti ndáka buma zìy rĩ ká tul fe kaaya baari na ya ndaw pi.]»

Báy faa ve ze Zezu dáake fe ɛ?

(Mat 21.23-27; Luk 20.1-8)

²⁷ Zezu báy leɔ nduoɓal-eri i yi i se Zuruzalem ba kɪ roɓay. Zadka Zezu haari bil mgbay ká *hul kaɓi Ngerewuru do di na báyii ɛ, *ngerenzob fe poyri báy *nzoɓ fére nzoɓri bol kusolri, roo báy ngerɛ Zibri ndaw na, i vi luo-ɛ ²⁸ í vbi ni bay mii: «A ve ze mbi nzaa ha mù ndaw roo mù dáake fe niri key ɛ? Mase, nzoɓ ve ze ha mù faa dáake ɛ?» ²⁹ Lɛɛ, Zezu yiɓra báy bay ha ri mii: «Mì vbika rĩ bay mbɓw hoy bay kóko. Zadka ì yiɓra báy bayke ha mì ɛ, mì kɛ rĩ nzoɓ ká mbi nzaa ha mì dáake fe niri key na. ³⁰ Daa tul nzoɓri nduoɓ mbi ká Zaa dɔa na wa, uru saa luo Ngerewuru mase, uru saa luo nzoɓri hoy ɛ? I yiɓra báy bayke ha mì laa.» ³¹ Báyii ɛ, i tii saw máy bay ká sakra kɪ mii: «Náa báari mina ro ɛ? Zadka náa yiɓrari báy bay ha ni mii, uru saa luo Ngerewuru ɛ, a yi a vbi naari mii, bay yi ndaw roo náa dáari law naari bo tul bay ká Zaa ba na ya ɛ? ³² A zadka náa yiɓrari mii, uru saa luo nzoɓri ɛ, a doko mina ɛ?» Tusueke ɛ, ì dɔa hɛ ruo nzoɓri, bay yi ɛ, nzoɓri riw bele ko Zaa ba nzoɓ yaɗa bay saa nzaa Ngerewuru tusueke. ³³ Báyii ɛ, i yiɓra báy bay ha ri mii: «Munu zu ɛ, nda-ndad! Bi hoy kara, mì ti kɛ rĩ nzoɓ ká mbi nzaa ha mì dáake fe niri key na ya ndaw.»

12

Law bay ká se tul nzoɓ pedri ká law-ri ndaya

(Mat 21.33-46; Luk 20.9-19)

¹ Fale ku ɛ, Zezu tii saw baa bay ha ri báy faa law bay a baa mii: «Nzoɓ mbɓw munu mgbá wáa a maa para puuri do di, a te kpan gbi gbi kiri di gbuk, a tie luo mbɓw do di bay dúoke lere puu na, roo a mbuo fe ga-gan do bil wáa ha nzoɓ kórɔkeri kaw dí*. Fale ɛ, ka pɔɗ pedke zuo nduo nzoɓ pedkeri ká'a faa ri na, bay haɗa bo few hóro lere puu na vi ɛ, i wál taa beri a í pɔɗ taa bari. Fale ku roo a zol a se varu. ² Zadka few hóro lereke na vi báyii ɛ, nzoɓ wáa na pie leɔ káw be mbɓw se luo nzoɓ pedkeri na bay yaɗa lereke ká do bay tul beri na. ³ Roo ɛ, nzoɓ pedkeri na i mgbá leɔ káw be na, í ndaka ni wɔɓ wɔɓ, í ni ni zol nduo-ɛ hoy soli taɗ haɗa ni fe. ⁴ Lɛɛ, nzoɓ wáa na pie leɔ káw be kɪ roɓay se luo-ri. Báyii ɛ, be na, i ndaka tul-e wɔɓ wɔɓ ndaw, a í rad ni. ⁵ Nzoɓ wáa na pie leɔ káw be kɪ roɓay. Báyii ɛ, be na, i i ni. Ka yi a pie leɔ káw be kɪri ngɪ bamba, ɛ, ì dɔa ri faa mbɓw munu ndaw: i ndaka nzoɓ haɗeri, a í i nzoɓ haɗri. ⁶ Lɛɛ, nzoɓ wáa na ti báy leɔ káwri mbáa, ba vi-e ká'a ko ni ba nzoɓ nun-ɛ

* **12:1** 12.1 Ka zad ni key na, fe ká nzoɓ wáa maa na, Kuori ko feke ya. Leɔ Izarayelri ze di ba viye. Ba vay fe ká uo a lie goriyo goriyo a do zuɓa ká ì di ba rezin. Ba fe pay bari ká ì sɔ lereke, a ì dáake him ndaw. Ká bil *Mbede Ngerewuru* na, zadka ì baa bay se tul viye ɛ, haɗe ba fe ká ì maa do bil wáa, a haɗe laa ɛ, ba leɔ Izarayelri kɪ sùo-ri ká Ngerewuru ko-kóm ba tul-ri, a hii bay haɗa lere bari do di.

ro ze tɔŋ. Ka pie ni ɓa ɔro fal ɓa luo-ri, a ker ká bil law-ε mii, i h̄ie vu ɓeri na. ⁷ Roo le, zadka nzoɓ pedkeri na mbi nun-ri í ko vu nzoɓ wáa na báyii le, i ɓaa ɓay ká sakra k̄i mii: “Í ko, nzoɓ ká’a mgbaka fe pile na zu! Náa séri náa v̄a íri ni ɓo, náa p̄ŋri fe pile na ɓa taa naari.” ⁸ Ro, í v̄a mgbaleɗ na í i ni, a í vbu ni ɓo fal wáa na.» ⁹ Báyii le, Zezu vbi ri ɓay mii: «A munu ku w̄a, nzoɓ wáa na a ɗáa mina le? Ka’a v̄a ika nzoɓ pedkeri na, a h̄a wáa na h̄a nzoɓ k̄iri. ¹⁰ Bay ká ɗo bil mbede Ngerewuru key na w̄a, í k̄i ya ɓáy le? Bayke ɓaa mii:

“Tisaw ká nzoɓ mbúo hulri vbu ɓo ɓisuy na,
ȳi a vi ɓa tisaw kere ká kal tul tisaw h̄awri pavbaɗ,
a ɓa tisaw tigbaa hul taa tusueke.

¹¹ Feke ku na ɓa ped ɗáa Ngerembay,
a ɓa fe ká ndaɗ ɓamba ɓay kóko†.”»

¹² Báyii le, *ngerenzɔɓ fe poyri ɓáy nzoɓ fére nzoɓri *bol kusol Zibri, roɔ ɓáy ngerere Zibri ndaw na, i nzaa faa ɓay mgbaka Zezu, ɓay ji le, i ko ndaw, law ɓay ká’a ɓaa na, ka túŋke ri tun. Ro, í poŋ ni í zol, ɓay ji le, i h̄ie ruo nzoɓri.

Fe Ngerewuru ɓáy fe Mbay Sezar

(Mat 22.15-22; Luk 20.20-26)

¹³ Fale ku le, i pie Farizi h̄aneri ɓáy Zib h̄aneri ká í zuɔ fal Mbay *Erod ha ri kaw lakun Zezu bay nzaa nzi-ε ɓáy faa vbiw. ¹⁴ Ze í vbi ni mii: «Mbay, ɓuru ko ndaw, ɓo na mù ɓaa sùo ɓay. Mù ȳa k̄er ɓay nzoɓ mú ɗáake fe ya, ɓay ji le, ɓo na mù ɓaa ɓay zinj nzoɓ taŋ náa nun nzoɓ, a mú fere nzoɓri tusue ɓay ká se tul fe ɗáa ká rii law Ngerewuru. Mu ɓaa h̄a ɓuru laa. W̄a, *bol kusol naari h̄a faa ɓay haŋa nzoɓ puo larimbuo h̄a Mbay Sezar mase, h̄a faa ya le? Ndaɗ ɓay púo larimbuo h̄a ni mase, ndaɗ ɓay púo h̄a ni ya le?»

¹⁵ Lεε, Zezu ko ɓay huo ɓari na ndaw a vbi ri mii: «W̄a, ɓay ji ndaw roɔ, í nzaa nzaa-i ɓay mgbaka m̄i ɓáy ɓay le? I mbi lari na mb̄iw í víke h̄a m̄i ko.» ¹⁶ Báyii le, i mbi lari na í víke h̄a ni, le, ka vbi ri mii: «Tul nzoɓ, ɓáy riŋ nzoɓ ká í vbie ɗo lari key na w̄a, ɓa nzoɓ ve zu le?» Lεε, i ȳinjra ɓáy ɓay h̄a ni mii: «Ba Mbay Sezar.» ¹⁷ Báyii le, Zezu mbi ɓay a ɓaa ha ri mii: «Munu zu le, ferí ká ɗo ɓay tul Mbay Sezar le, í h̄a Sezar, a ferí ká ɗo ɓay tul Ngerewuru laa le, í h̄a Ngerewuru.» Lεε, ɓay ká’a ȳinjra ha ri na tuku ri ha ri kaw yer.

Vbiw ká ɓay tul t̄i nzoɓri saa luɔ huɗ

(Mat 22.23-33; Luk 20.27-40)

¹⁸ Fale ku le, Sadusi h̄aneri i vi luo Zezu ɓay vbika ni ɓay. Ba ɓari *Sadusiri na ze i ker í ɓaa mii, nzoɓ hu le, ti t̄i saa luɔ huɗ ya. Báyii le, i vbi ni ɓay mii: ¹⁹ «Mbay, *Moyze ɗaa *bol kusol ɗo bil mbede h̄a naari mii, zadka nzoɓ ɗo ɓáy yu-ε, roɔ a hu a poŋ máy ɓe taŋ mboŋke nzoɓ le, ndaɗ ɓay haŋa yu-ε na ka ȳa máy pile na, a mboŋke nzoɓ a k̄oroke m̄iri yu-ε ká hu na. ²⁰ Be ze, nzoɓ ɓáy yu-eri tul-ri t̄ono say, le, ngerere leɗ na ȳa máy a hu taŋ mboŋke nzoɓ. ²¹ T̄oŋno fal-ε nzoɓ ndeke ɗi sidike ȳa máy pile ɓe na, a hu taŋ mboŋke nzoɓ na roɓay. Leɗ ndeke ɗi sayke na kara ɗo munu na ndaw. ²² Nzoɓri ká tul-ri t̄ono say na, i ȳa máyke na ȳa riw bele, í hu taŋ mboŋke nzoɓ. Ká fal huɗ ɓari ku riw bele na,

† 12:11 12.11 Simri 118.22-23.

máy na kara ví hu ndaw. ²³ A munu ku waa, sieke ká nzobri tji saa luó huđ na, nzob ve ká sakra bari ku na, máy na a bá taa be le, bay ji le, bari ká tul-ri tonó say riw bele na, i yaa ni yaa báy zad̄ bari riw bele.» ²⁴ Ro, Zezu baa ha ri mii: «Baari na ì wuru faa; a waa ì ko feke ko le woo? Bay ji le, bay ká do bil mbede Ngerewuru na, ì laa ya ndaw, a ì ko hurusuo Ngerewuru ya ndaw pi. ²⁵ Tusueke le, sie ká nzobri tji saa luó huđ na, warari báy máyri i ti yaŋa kji ya, roo le, i doko munu ba led̄ nzaaped̄ Ngerewururi ká nulue. ²⁶ A bay ká se tul nzobri ká i tji saa luó huđ na waa, ì kji bay ká do bil mbede ká Moyze daa na ya le? Zad̄ka Moyze baa bay se tul puu ká gbúda ká huu se di ká bil law kor na, Ngerewuru baa ha ni mii: “Mí ba Ngerewuru *Abaraham, Ngerewuru Izak, a mí ba Ngerewuru *Zakoḅ ndaw†.” ²⁷ Munu zu le, Ngerewuru na ba Ngerewuru nzob káw báy kumnunri bo, ka ba Ngerewuru nzob huđeri ya[§]. Baari na, ì wuru faa mak mak ba tusue.»

Ngere bol kusol

(Mat 22.34-40; Luk 10.25-28)

²⁸ Nzob mbjw munu ká ba *nzob fére nzobri bol kusolri ká laa máy bay bari a ko Zezu ká yijra báy bay báy zad̄e ha *Sadusiri na báyii le, ka soro ba lakun-ε a vbi ni mii: «Bol kusol ha ze ba ngereke kal hawri riw bele le?» ²⁹ Leε, Zezu baa ha ni mii: «Mu ko, *bol kusol ká ba ngereke kal hawri riw bele na ze do key:

“Izarayelri, ì te suku-ri ì laa!

Ngerembay Ngerewuru naari na,

be huó-ε kekkek hoy ze ka ba Ngerembay.

³⁰ Ngerembay Ngerewuru bo na,

mù hii ni báy bil law-ari riw bele ndaw,

para nun sùo-ori riw bele ndaw,

kér bay bori riw bele ndaw,

roo báy hurusuo-ori riw bele ndaw pi*.”

³¹ Bol kusol ndeke di sidike ze do key

“Mù hii kù-ɔ munu ká sùo-ɔ bo kji†.”

Bol kusol kji ká kal be niri ká sidi key na tiya.»

³² Báyii le, nzob fére nzobri bol kusol na baa ha Zezu mii: «Mbay, zad̄e zu. Bay ká mù baa na ba sùo bay kji! Ngerewuru huó-ε kekkek hoy ze ba Ngerewuru bo, wuru kji ká nde ni nde na tiya. ³³ Munu zu le, nzob ha ha le, ka hii Ngerewuru báy bil law-eri riw bele, kér bay beri riw bele ndaw, roo báy hurusuo-eri riw bele ndaw pi. Ka hii kù-ε munu ká sùo-ε be kji. Dáa fekeri ku na kal haŋa *fe poy ká i tay báy huu ha Ngerewuru, báy fe poy hawri riw bele na.» ³⁴ Zad̄ka Zezu laa bay ká’a yijra báy faake na báyii le, ka baa ha ni mii: «Mù do di ya bay haŋa Ngerewuru ka re mbay ká tul-a.» Fale ku le, nzob mbjw zinj faa bay vbika ni bay na mbaa.

Krisi báy David

(Mat 22.41-46; Luk 20.41-44)

‡ **12:26** 12.26 Tji kele 3.2-6. § **12:27** 12.27 Nzobri ká i ba taa Ngerewuru, munu ká Abaraham ndaw, Izak ndaw, roo Zakoḅ ndaw na, ze i hu na hu hoy kara, para nun sùo-ri na kaw báy kumnun baŋguo. Be ze, Ngerewuru na ba Ngerewuru bari baŋguo. * **12:30** 12.30 Kijra bol kusol ba sidike 6.4-6. † **12:31** 12.31 Soro ped̄ daa Leviri 19.18.

³⁵ Zezu do fere nzobri fe ka bil *hul kani Ngerewuru. Bayji le, ka vbi ri mii: «Daa mina roo *nzob fere nzobri bol kusolri baa mii, *Krisi, nzob ka Ngerewuru waa bay pie ni vi yaa nzobri na, ka ba vu bulu Mbay *David le woo? ³⁶ I ko, Mbay David ka Tem Law Pie nda faa pol-e na baa suo-e ki mii:

“Ngerewuru Ngerembay baa ha Ngerembay bi mii:

‘Mu vi kaw tunduo hodo bi kpuru

maa bay hana mi haw yum ka tul nzob tul ngani bori

ha ri do ba fe daa bal-a zuo di.’”

³⁷ Mbay David ki suo-e na di Krisike na ba Ngerembay. A munu ku waa, daa mina roo Krisi na a yi a ba vu bulu Mbay David ndaw le woo?» Lee, ruo nzobri ngji bamba laa bay Zezu na bay suoriya.

Fe daa kaaya nzob fere nzobri bol kusolri
(Mat 23.1-36; Luk 20.45-47)

³⁸ Zezu fere nzobri fe a baa mii: «I nze bay suo-ri bay tul *nzob fere nzobri bol kusolri ka i hii bay nduo maagari ka pi-pie yul bay hgarike ha nzobri hii soko korma korma ha ri ka zad ruo ka nun nzobri, ³⁹ i nzaa zad kaw rin dika ka do pola ka bil hul mbu ki bay zad kaw ngereri ka nam fe sum suoriya bay kaw di. ⁴⁰ I yaa fe may sieri kpakla kpakla riw bele, roo i yi i daa nzaa bay kere pi-pie bay hana nzobri ko le, i pisike ri. Nzobkeri ku na, Ngerewuru a daa ri ko seke fe ngji bamba.»

May sie mbij ha fe tunduo ha Ngerewuru
(Luk 21.1-4)

⁴¹ Fale ku le, Zezu kaw siri maa bay zad buo lari ka bil *hul kani Ngerewuru, a ko nzobri ka i vi bay daa lari zuo bil huo fe ha Ngerewuru. Nzob feziari ngji bamba vi daa lari ngi-ngji zuo di. ⁴² Lee, may sie mbij munu ka ba kuku vi daa soli sidi hoy ka ba vu lari nzik nzik na zuo di. ⁴³ Bayji le, Zezu di led nduobal-eri a baa ha ri mii: «I ko key! Mi baa ha ri ta-tan ba tusue ki, may sie key ka kuku bamba na, ka ha lari kal nzob hawri riw bele ka i vi daa lari bari zuo bil huo fe key, ⁴⁴ bay ji le, nzob hawri riw bele na, i wal feziya bari ka maa ri mgbak na i ha. Roo le, may key ka feri riw bele puo ni na, ka ha fe ka'a doke bay holke suo-e na lod bele ha Ngerewuru.»

13

Zezu baa bay ka se tul bie hul kani Ngerewuru
(Mat 24.1-2; Luk 21.5-6)

¹ Zadka Zezu ti saa bil *hul kani Ngerewuru na, led nduobal-e mbij munu baa ha ni mii: «Mbay, mu ko-kom mu ko bawda tisaw kereri ka ndad ku! Mu ko hulri ka i ura ndad key ku!» ² Lee, Zezu baa ha ni mii: «Mu ko bawda tisaw kereri ka i urake hulri na ki zu le? Nam hane le, tisawkeri key na ti ton mbij kay tul ki ya. Nzobri gay ri riw bele zuo siri.»

Feri ka'a kal pola roo roo bie nam ka tusiri a vika
(Mat 24.3-14; Luk 21.7-19)

³ Zezu se a kaw tul kuo ka ri-e ba Olivie, ka do maa bay *hul kani Ngerewuru. Bayji le, Piyer, Zak bay Zaa, roo Andere ndaw na, bari huori

ze i kaw zinj ni fi mbijw í vbi ni bay mii: ⁴ «Mu baa ha buru laa, sie ha ndaw roo fe niri key na a vika le? Robay, fe ji ndaw roo a kál a kie buru nam ká fe niri riw bele a vike na le?» ⁵ Báyji le, Zezu tii saw baa bay ha ri mii: «Í nze báy sùo-rĩ bay haña nzoɓ mbijw mini kara ka úla ri ya. ⁶ Nzoɓri ví ngji bamba báy rin-i í baa mii: “Ba bi ze mi ba *Krisi, nzoɓ ká Ngerewuru waa bay pie ni ví ya nzoɓri na.” I úla nzoɓri ngji bamba. ⁷ Zadka í láa soro bay ruyri ká nzoɓri ruu kị ká lakun-rĩ, a í laa soro ruyri ká nzoɓri ruu kị dī dī ndaw na le, í ha sùo-rĩ ka to ya, bay ji le, ndaf bay haña fe niri key na ka tji ndaw ro! Roo le, ba sie ɔro fie nam ká tusiri key ya robay. ⁸ Nzoɓri ká saw puo bari mbijw, i úru bay ruu zinj nzoɓri ká saw puo kiri boɗ. Nzoɓri ká bil puoruo mbijw, í úru bay ruu zinj nzoɓ puoruo kiri. Tusiri a lan yik yik báy zad zad ndaw, kon luye a lie báy zadri ndaw pi. Fekeri ku na a ɗoko munu ba tiika nduo ká se máy nzoɓ bay haña ni ka mbon. ⁹ Roo le, baari na, í ko sùo-rĩ báy kere ndaw ro! Nzoɓri mgbaka ri bay pon ri bo nduo nzoɓ kún sal bayri, i ndaka ri báy ndoy don ká bil *hul mbú kị Zibri ndaw. I fáa ri bay ɗáa ri kaw pol nzoɓ réke tul puori ndaw, pol mbay luyeri ndaw bay tul-i, a le, ká zadɛ ku na í baa nasi bay ká se tul-i na ha ri. ¹⁰ Do nun ka-káa Bay Kere ha nzoɓri ká saw puo bari boɗ boɗ na riw bele ha ri laa pola ndaw roo, ɔro fie nam ká tusiri na ka ví báy. ¹¹ A zadka i mgbá ri bay ɗáa ri kaw pol nzoɓ kún sal bayri le, í ha law-rĩ ka nzaa ri bay tul bayri ká i vaa baa na ku ya. Ká zadɛ ku hoy, í baa bay ká Ngerewuru ha ri. Bayke ku na, ti uru saa luor-rĩ ya, roo le, ba Tem Law Pie ze a ɗáa baykeri na zuo nzaa-rĩ ha ri baa báy. ¹² Namke ku na, yu kiri mbika tul kị ha ri i ri ndaw, baa ledri ɗáa munu zinj vu bari ndaw, a ledri kara i úru zinj nzoɓ mbón ri ri ha ri ɗáa bay huɗ bo tul-ri ndaw. ¹³ Nzoɓri riw bele i fuy ri bay tul-i. Roo le, nzoɓ ká mgbá ngo-ngon kpuru tji gbuke le, Ngerewuru a yaña ni.»

*Fe seke a ɗáa nzoɓri ká Zude
(Mat 24.15-28; Luk 21.20-24)*

¹⁴ «Namke ku na í kóko nzoɓ ká i dī ni ba “Fe Im ká maa baa ya” kaw zad ká’a maa káw dī ya. (Nzoɓ ká kji mbede key na le, ka laa sawke tatan!) Zadka i ko munu na báyji le, bari ká i kaw kudú zad ká Zude na, ndaf bay haña ri ɗúu ba tul kuori. ¹⁵ Nzoɓ ká’a mgbaka ɗaram ká tul hul siya na*, ka ti dī bay vaa mbika fe ká hula ya ndaw, ¹⁶ a nzoɓ ká’a ɗoko waa na ti yji se puo bay mbika maagari be ya ndaw pi. ¹⁷ Namkeri ku na, máyri ká i ɗoko bil, báy máyri ká ledri áw wɔn bari na, i kóko seke fe ngji bamba. ¹⁸ I kóɗ Ngerewuru bay haña ferri key na, ka tji báy few lew ted ya! ¹⁹ Ká bil namkeri ku na, kóko seke fe ká’a tji tul nzoɓri na, a kál tul zad pavbaɗ. Uru saa nam ká Ngerewuru ɗaake ferri riw bele kpuru tji vuri key na, kiri kóko seke fe ká mini na nzoɓ ko ya robay, roo bil namri ká’a vi vuku hoy kara, nzoɓ ti kóko kiri seke fe ká mini mbaa mban. ²⁰ A zadka Ngerembay mbi nzi-ε bay yinjra namkeri ku na ba fal ya le, nzoɓ mbijw mini kara ti káw báy kunnun ya. Roo le, namkeri ku na ka yinjra ba fal bay tul nzoɓ beri ká’a nan ri zuo boɗ ba taa be. ²¹ Zadka nzoɓ baa ha ri mii: “I ko-kóm i ko *Krisi, nzoɓ ká Ngerewuru waa bay pie ni ví ya nzoɓri na, ka ɗo zad ni key” mase “ka ɗo lew,” le, í ɗáa law-rĩ ka bo dī

* **13:15** 13.15 Zibri na, zadka i ɗáa hul le, i ɗáa tul-e aa raɗ raɗ ɗo dī ba zad mgbaka ɗaram bari.

ya, ²² bay jì le, nzobri ká i dī sùo-ri ba Krisi, báy nzobri ká i dī sùo-ri ba *nzob yaaja bayri saa nzaa Ngerewuru na, i tji í daa fe sanri báy ferì ká mba kóko bay úlake nzobri. Ze faa do dī le, nzobri ká Ngerewuru nan ri zuo bof ba taa be na hoy kara, i úla ri ndaw. ²³ Munu zu le, baarì na, ì nze báy sùo-rì! Mì baa bayke riw bele ha rì ro.»

Sie yji Vu Nzob

(Mat 24.29-31; Luk 21.25-28)

²⁴ «Ká bil namkeri ku, ká fal kóko seke feke ku na, sie a doko guu ndaw, few ti hie mbáa ndaw, ²⁵ mbaymawri tiika saw gay saa tumbam ndaw, roo hurusuori ká i do tumbam kara i lán yik yik ndaw pi. ²⁶ Báyyi le, nzobri kóko m̀ bí *Vu Nzob ká m̀ ví saa nulue ká bil síi mbam báy bawda hurusuo, báy rin dika. ²⁷ Bi na, m̀ píe led nzaaped biri ha ri se báy t̄iw zadri ká niñ ká tusiri key bay mbú nzobri ká m̀ nan ri zuo bof ba taa bí na, saa fi mbje mgbha gby zad ká fi mbini.»

Fe fére ka se tul puu nzum

(Mat 24.32-35; Luk 21.29-33)

²⁸ «Ì laa máa bay ká se tul puu nzum na, a í fére fe ká dī! Zadka ì ko roo nzaa t̄ykeri luu vay a do rék rek le, ì ko ta-tañ mii, nzaa bura mbam do dī ya ro zu. ²⁹ Do faa mbjw munu ndaw, zadka ì ko fe niri key na tji le, ì ko ndaw mii, bí *Vu Nzob na, m̀ do dī ya deb bay ví; m̀ do faa hul ro. ³⁰ Mì baa ha rì ta-tañ ba tusue k̄j: nzobri ká timbede key na, i ti huka riw bele ya hoy ze fe niri riw bele key na a tji. ³¹ Tumbam báy tusiri na a kál h̄n bele. A roo le, bay biri na ti kál ya mgbaj.»

Ngerewuru huo-ε hoy ko sieke

(Mat 24.36-44)

³² «Bay ká se tul namke mase saw sieke ká bí *Vu Nzob m̀ yji bay ví na, nzob mbjw mini kara ko ya. Led nzaaped Ngerewururi ká nulue ya ndaw, bí Vu Nzob kara ya ndaw; ba Baa huo-ε hoy ze ko. ³³ Munu zu le, ì ko sùo-rì báy kere ndaw ro! I káw báy nzaa bal-rì kekeke, bay jì le, namke ká'a vika na ì ko ya. ³⁴ Do munu ba nzob ká do séke ba varu ká'a p̄ñ fe beri zuo nduo led káw beri. Nzob h̄a h̄a le, ka h̄a ni ped ká maa bay haña ni ka daa. Ka baka nzob kóro faa hul bay haña ni ka káw báy nzaa bal-ε. ³⁵ Munu zu le, ì káw báy nzaa bal-rì kekeke, bay jì le, nam ká ngerenzob puo a yji a vi na, ì ko ya. Ko ya le, ka'a vika báy nzaa lów, mase báy nzaa zad buo, mase báy tuo ká ka-káa, mase báy tibie kara, ì ko ya ndaw. ³⁶ Zadka'a tji tul-rì mbuda le, kóko ká'a z̄ñ rì ká tul nam! ³⁷ Bay ká m̀ baa ha rì key na, m̀ baa h̄a nzobri riw bele: ì káw báy nzaa bal-rì kekeke!»

14

Mbayri nzaa faa bay mgbaka Zezu

(Mat 25.1-5; Luk 22.1-2; Zaa 11.45-53)

¹ Nam t̄on sidí hoy ro bay haña ri daa *nam suoriya tji saa bil koy báy *nam suoriya maapa ká i daa tanj fe hew fe na báyyi le, *ngerenzob fe poyri báy nzob fére nzobri *bol kusol Zibri i nzaa faa ba law bay mgbaka Zezu bay ika ni. ² Lee, i baa h̄a k̄j mii: «Ndad bay mgbaka ni ká sie nam fe sum suoriya ya, ká ruo nzobri mgbaka í uru z̄ñ naari.»

Máy ká ɗaa num zuo tul Zezu
(Mat 26.6-13; Zaa 12.1-8)

³ Zezu na ɗo Betani luo nzoɓ ká i ɗi ni ɓa Simɔn nzoɓ kpjiri. Zafka'a kaw nzaa fe sɔm na báyyi le, máy mbijw riɪ tul-ri ká hula ɓáy guma ká i ɗaa ɓáy tisaw ká riŋ-ε ɓa *alabastre* ká num mbaa ɗi. Numke ku na riŋ-ε ɓa *nar* ká ɓare fu búy búy, a taŋ qarara ká larike ŋɔŋ ɓamba. Ro, a haw nzaa guma numke na a kuna ɗololo zuo tul Zezu. ⁴ Leε, nzoɓ haŋeri ká i kaw ɗi na, law-ri se ri ha ri ɓaa ɓay ká sakra kɪ mii: «Úwaa! Bay ji ndaw roo máy key na ɓie num na munu le? ⁵ Ba fe ká nzoɓ hie ɓa pola zu le, a zɪŋ larike maa lari peɗ mbiimbam mbijw ɓay haŋa nzoɓ kɪkuri.» Ze, i ɓaa ɓay zɪŋ máy na ŋɔ-ŋɔŋ. ⁶ Báyyi le, Zezu ɓaa ha ri mii: «Í pón ni ɗekeké! Bay ji ndaw roo i yoklo ni mini key le? Fe ká'a ɗaa zɪŋ mɪ key na, ɓa fe kere ká ndaf ɓamba tasiri. ⁷ I ko, nzoɓ kɪkuri na, i ɗoko zɪŋ ri ɓaŋɔo kpaɗara. Ze ɓo i hii ɗáa kere zɪŋ ri le, faa ɗo hoy i ɗaa. A roo le, ɓi na, mi ti ɗoko zɪŋ ri ɓaŋɔo ya. ⁸ Máy na, fe ká maa ɗáa ni ze ka ɗaa. Ka kuna num ká ɓare fu búy búy na zuo tul-i pola ndaw roo ɓay haŋa ri vɔroke mɪ ɓáy. ⁹ Mɪ ɓaa ha ri ta-taŋ ɓa tusε kɪ: zadri riw bele ká tusiri key ká i ka-káa Bay Kere ká ɗi na, i loko soro fe ká máy key ɗaa na, ɓay haŋa nzoɓri kërke ɓay se tul-e.»

Zudas hii ɓay mbika tul Zezu
(Mat 26.14-16; Luk 22.3-6)

¹⁰ Báyyi le, Zudas Iskariyod, ɓe ká'a ɓa nzoɓ mbijw ká sakra leɗ nduoɓal-eri ká ɗuo fale siɗi na se luo *ŋgerenzob fe poyri ɓay léke faa ɓay pón Zezu ɓo nduo-ri. ¹¹ Zafka i laa ɓayke na munu báyyi le, i ɗaa suoriya i waa zɪŋ ni ɓay haŋa ni lari. Ro, Zudas tii saw nzaa faa ɓay kóko saw sie ká'a máa ɓay pónke Zezu ɓo nduo-ri na.

Zezu su fe sɔm nam suoriya tɪi saa bil koy zɪŋ leɗ nduoɓal-eri
(Mat 26.17-25; Luk 22.7-14,21-23; Zaa 13.21-30)

¹² Titire nam ká i ɗáake suoriya maapa ká taŋ fe hew fe na, ɓa nam ká i ike baɗuri i púoke fe ha ŋgerembay i ɗáake fe sɔm suoriya tɪi saa bil koy. Leε, leɗ nduoɓal Zezuri vbi ni ɓay mii: «Zaf ha ze mu hii haŋa ɓuru se ɗi ɓuru vaa leke fe sɔm suoriya tɪi saa bil koy na ha mu le?» ¹³ Báyyi le, Zezu pie leɗ nduoɓal-eri siɗi a ɓaa ha ri mii: «Í se ŋgerepuo ká Zuruzalem. Ká zadε ku na i zɪŋ wara nzoɓ mbijw sob tinay mbii, le, i se fal-ε. ¹⁴ Hul ká'a riɗi ɗi na, i ɓaa ha nzoɓ hulke na mii, “Mbay ɓaa mii, waa, bil hul ká ɓeri káw ɗi ɓáy leɗ nduoɓal ɓeriri ɓay suŋa fe sɔm suoriya tɪi saa bil koy na ɗo ha ze le?» ¹⁵ Leε, ka'a kɪε ri hul káy tul kɪ mbijw ká bil-e aa raf raf ká i leke feri riw bele zeb zeb zuo ɗi ɓáy zadε ro na. Zadε ku na ze, i léke fe sɔmri na ká ɗi ɓay haŋa náa súri.» ¹⁶ Báyyi le, leɗ nduoɓal-eri na i zol i tɪi ŋgerepuo i vaa zɪŋ feri riw bele ɓáy zadε munu ká Zezu ɓaa ha ri na. Ze i leke fe sɔm suoriya na ká ɗi.

¹⁷ Zafka sie riŋ bele na, Zezu ɓáy leɗ nduoɓal-eri ká ɗuo fale siɗi na i se i tɪi bil hulke na. ¹⁸ A zafka i kaw nzaa tutakra fe sɔm, i ɗo suŋa fe na báyyi le, Zezu ɓaa ha ri mii: «Mɪ ɓaa ha ri ta-taŋ ɓa tusε kɪ: nzoɓ mbijw ká sakra ɓaari ká sɔ fe zɪŋ mɪ key na, a mbika tul-i.» ¹⁹ Báyyi le, leɗ nduoɓal-eri ɗaa sie riw bele i tii saw vbika ni ɓay mbijw mbijw ɓáy zadε bari riw bele mii: «Ba ɓi ya na maa?» ²⁰ Leε, Zezu yiŋra ɓáy ɓay ha ri

mii: «Ba nzoɓ mbɔw ká sakra ɓaari ká duo fale sidɩ key ká mɓu nduo fe sum zinj mɩ. ²¹ Ba tusue, bi *Vu Nzoɓ na, mɩ huka munu ká i ɓaa ɓayke do bil mbede Ngerewuru se tul-i. Roo le, kóko seke fe taa minake ze a doko bay tul nzoɓ ká mbi tul bi Vu Nzoɓ na le! Nzoɓke ku na, mbón ni ya ndaf mba mbón ni.»

Ze zu ɓáy leɗ nduoɓal-eri kaw nzaa fe sum law mbɔw

(Mat 26.26-30; Luk 22.14-20; 1Kɔ 11.23-25)

²² Zadka i do suɓa fe na ɓáyji le, Ze zu mbi maapa a daa taambol ha Ngerewuru ndaw roo, a haw a ha leɗ nduoɓal-eri a ɓaa ha ri mii: «I yaa; be ni key na, ɓa naysuo-i zu.» ²³ Fale ku le, ka yji a mbi kobo, a daa taambol ha Ngerewuru, roo a ha ri nzo ɓáy zad ɓari riw bele. ²⁴ Ka ɓaa ha ri mii: «Be ni key na ɓa sim suo-i zu. Ba sim bi ká'a úo zuo siri bay sinke *saka kuni ká Ngerewuru saa zinj nzoɓri ngji ɓamba. ²⁵ Mi ɓaa ha ri ta-taɗ ɓa tusue ki: mɩ ti nzoɓe mbii lere puu na mbaa, kpuru maa ɓáy nam ká mɩ nzoɓe taa fie zinj ri ɓáy nam ká Ngerewuru a réke mbay ká tul nzoɓri na.» ²⁶ Fale ká i di sim nam suoriya i pisike Ngerewuru na ɓáyji le, i zol i vaa kaw tul kuo ká riɗ-e ɓa Oliviyi.

Ze zu ɓaa bay ká tul máy bay Piyer

(Mat 26.31-35; Luk 22.31-34; Zaa 13.36-38)

²⁷ ɓáyji le, Ze zu ɓaa ha leɗ nduoɓal-eri mii: «Baari na i pón mɩ riw bele munu ká i daa ɓayke do bil mbede Ngerewuru mii: "Mi ika nzoɓ koro baɗu, le, baɗuri na i zekre ki kperke kperke ɓáy zad zad riw bele*." ²⁸ Roo le, zadka mɩ tji saa luɔ huɗ na, mɩ vaa giyaɗ ri ká kuɗu zad ká Galele.» ²⁹ ɓáyji le, Piyer ɓaa ha ni mii: «Ze nzoɓ haɗri riw bele pon mu hoy kara, bi na mɩ ti pón ni ya.» ³⁰ Lee, Ze zu yinjra ɓáy bay ha ni mii: «Mi ɓaa ha ni ta-taɗ ɓa tusue ki: vuri, ká bil suɗ key na, pola roo bay haɗa tuo ka-kaa ba sidɩ le, ɓo na mu máy bay ká tul-i faa ɓal ba say mii, mu ko mɩ ya.» ³¹ Roo le, Piyer gefe ɓayke ɓáy hurusuo mii: «Ze bay haɗa mɩ hu na zinj mu hoy kara, mɩ ti máy bay ká tul-a ya!» A le, leɗ nduoɓal-e haɗri riw bele na i ɓaa faa mbɔw munu ndaw.

Ze zu daa nzaa bay kere ká Gesemane

(Mat 26.36-46; Luk 22.39-46)

³² Fale ku le, Ze zu ɓáy leɗ nduoɓal-eri i tji zad mbɔw munu ká riɗ-e ɓa Gesemane. ɓáyji le, Ze zu ɓaa ha ri mii: «I káw zad ni key, a bi le, mɩ seke bay vaa daa nzaa bay kere.» ³³ Ze zu ha Piyer ɓáy Zak ɓáy Zaa i se zinj ni. Lee, law-e tii saw seke ni riɩ fe ká se bay mɩ-miira mini key, a hje daa ni zikiki. ³⁴ Ka ɓaa ha ri mii: «Mi ko seke fe ká bil law-i maa huɗ. I káw zad ni key ɓáy nzaa ɓal-ri kekeke.» ³⁵ Ka se ndji munu ɓa pola a kii rad a naa siri a kod Ngerewuru bay haɗa ɓo, zadka faa do di le, seke fe ká'a doko bay tul-e na ka daa ni ya. ³⁶ Ka ɓaa mii: «Baa, fe ká mba mu mba na tiya. Fe seke ká'a daa mɩ key na, mu ha ni ka do di zinj mɩ, roo le, mu daa fe ká law-a ze hii ɓo, fe ká law-i ze hii ya.»

³⁷ Fale ku le, ka yji a se luɔ leɗ nduoɓal-eri ká say na, le, ka zinj ri ká tul nam. Ro, a tuma ri a ɓaa ha Simon Piyer mii: «Simon, mu na-nam le woo? Mu maa káw siya saw síe mbɔw ya hoy le woo? ³⁸ I káw ɓáy nzaa ɓal-ri kekeke i daa nzaa bay kere, ká bay lie ɓo bil nzaa úla. Ká bil law

*

nzob na law hiiya d'áa kere ze mbaa d'í gbay gbay, roo le, hurusuo-ε maa ya.»

³⁹ Ka naa sùo-ε na rɔbay a v'aa kof Ngerewuru munu ká'a d'aa pola na báy. ⁴⁰ Báyi le, ka yi a ví zih lef nduobal-eri na rɔbay ká tul nam, bay yi le, nam hii nun-ri dik dik báy. Lεε, i kɔ bay ká bay yiηra hā ni ya. ⁴¹ Zadka'a yi saa zad d'áa nzaa bay kere faa bal ba sayke na báyi le, ka baa ha ri mii: «Í na-nam rɔbay i mgbā taram sùo-r'í kεle? Maa ro; saw sie ká i pɔηke bi *Vu Nzob bo nduo nzob feyaari na vi ro. ⁴² I úru siya náa séri! I kɔ-kóm i kɔ nzob ká'a mbika tul-i na d'ɔ key.»

I mgbā Zezu

(Mat 26.47-56; Luk 22.47-53; Zqa 18.3-12)

⁴³ Zadka Zezu d'ɔ b'aa bay kɔb báy na báyi le, Zudas ká ba nzob mbijw ká sakra lef nduobal-eri ká duo fal-ε sid'í na, tji báy ruo nzobri ká i vi báy maamiiri báy puuri gbiri gbiri d'ɔ nduo-ri. Ba *ngerenzob fe poyri báy *nzob fére nzobri bol kusolri báy ngerε Zibri ze pie ri se. ⁴⁴ Zudas, nzob mbika tul Zezu na, ka leke bay zih ruo nzobri a baa mii, fe ká beri d'áa bay hanja ri kóke ni na ze d'ɔ key: «Nzob ká m' mgbā ni girik mí aw nzi-ε le, ba be ká i hii na zu. I mgbā ni i kɔrɔ ni hā ni se zih ri.» ⁴⁵ Ví Zudas ká munu hɔy le, ka soro ba lakun-ε a baa hā ni mii: «Mbay!» Lεε, ka mgbā ni girik a aw nzi-ε. ⁴⁶ Ro, nzob hawri d'aa so tul Zezu kuruk i mgbā ni. ⁴⁷ Lεε, nzob mbijw ká sakra bari ká d'ɔ zadε na, naa maamii hār a téke suku lef káw ngerenzob fe poy luye na mbeked' bo bisuy. ⁴⁸ Báyi le, Zezu mbi bay a baa ha ri mii: «Í tji báy maamiiri báy puuri gbiri gbiri bay mgbaka m' rii fe ká m' ba dombirim nzob le woo! ⁴⁹ Namri riw bele na m' d'ɔ zih ri mí fere ri fe ká bil *hul kani Ngerewuru, le, i mgbā m' ya. Roo le, fekéri tji munu bay hanja bay ká d'ɔ bil mbede Ngerewuru na, ka d'ɔ munu báy zadε.» ⁵⁰ Be nu ku báyi le, lef nduobal-eri riw bele pɔη ni, a i zuo d'ul had' bele. ⁵¹ Lεε, lef kuban mbijw munu rie gari nam hɔy d'ɔ sùo-ε a séke fal Zezu. Báyi le, i lie mgbaka ni. ⁵² Roo le, ka pɔη gari nam be na ba nduo-ri a d'uu sùo-ε hɔy nduod'i.

Ngerε Zibri kuj bay bo tul Zezu

(Mat 26.57-68; Luk 22.54-55,63-71; Zqa 18.13-14,19-24)

⁵³ I se báy Zezu ká luo *ngerenzob fe poy luye, le, i mbu ngerenzob fe poyri riw bele, ngerε Zibri báy *nzob fére nzobri bol kusolri ndaw ká d'í. ⁵⁴ Lεε, Piyer na dii fal Zezu d'í báy salke d'aka d'aka kpuru a tji bil mgbā ngerenzob fe poy luye na. Ká zadε ku na, ka kaw a nūu huu zih nzob k'oro zadri.

⁵⁵ Báyi le, ngerenzob fe poyri báy kuđu nzob kún sal bay luye ká luo Zibri na riw bele, i nzaa faa bay d'áa bay bo tul Zezu bay ika ni. Roo le, i zih bay mbijw ká bay d'áa bo tul-e ya. ⁵⁶ Tusueke le, nzobri ngji bamba i kud' bay zuo nzaa Zezu, le, bay bari na zuo k'í ya. ⁵⁷ Báyi le, nzob haneri uru i kud' bay zuo nzi-ε mii: ⁵⁸ «Buru laa bay ká nzi-ε mii, beri bíε *hul kani Ngerewuru ká nzob mbuo báy nduo-ε. A nam say hɔy le, beri d'áa k'í ká nduo nzob d'aa ya.» ⁵⁹ Roo le, ká tul bay na ku hɔy kara, bay bari zuo k'í ya w'um. ⁶⁰ Báyi le, ngerenzob fe poy luye na uru siya ká sakra nzobri a vbi Zezu mii: «Bay niri ká nzob niri mbi bo tul-a key na waa, mù ti yiηra báy bay mbijw ya hɔy le?» ⁶¹ Lεε, Zezu mgbā nzi-ε d'ɔ d'í a

baa bay mbijw ya. Báyji le, ngerenzob fe poy luye na vbi ni bay ba kị rɔbay mii: «Waa, mù ba *Krisi, nzob ká Ngerewuru waa bay píe ni ví yaa nzobri na le? Ngerewuru ká nzobri pisi ni na waa, mù ba vi-e le woo?»⁶² LEE, Zezu yijra báy bay ha ni mii: «Zadε zu; m̀ ba be na kị, le, fi *Vu Nzob na baari riw bele na, i kókó m̀ kaw tunduo hodfo Ngerewuru Nzob Hurusuo. Rɔbay, i kókó m̀ ká m̀ ví saa nulue ká bil sii mbam.»⁶³ Báyji le, ngerenzob fe poy luye na go gari be kị sùo-ε t̄r a baa mii: «Káy! Náa vbikari nzob nasi bay k̄iri bay dáake mina báy le?»⁶⁴ Bay niri ká'a baa a t̄irike Ngerewuru na, i la-laa. Waa, i ker mina le?» LEE, nzobri riw bele na daa bay bo tul-e i baa mii: «Bay mgba tul-e, a daa fe ká maa hud.»⁶⁵ Be nu ku ro, nzob haneri tii saw sa-sami zuo nun-ε, i sin nun-ε báy vay gari, i nda ni gúk guk i baa ha ni mii: «Baa ha buru laa; k̄ie buru nzob ká nda mù key!» Ro, nzob kóro zadri na, i nda hala nun-ε kp̄ay kp̄ay.

Máy bay Piyer ká tul Zezu

(Mat 26.69-75; Luk 22.56-62; Zaa 18.15-18,25-27)

⁶⁶ Piyer kaw bil mgban kɔb hoy le, led máy mbijw munu ká sakra led káw *ngerenzob fe poy luye na t̄i bil mgban na.⁶⁷ Zadka'a kɔ Piyer do núu huu báyji le, ka ngaa ni zii a baa ha ni mii: «Bo kara mù se z̄in Zezu, ledban ká Nazared na ndaw.»⁶⁸ LEE, Piyer may a baa mii: «M̀ kɔ ya. Bay ká mù baa key na, m̀ t̄aa láa kpuy.» Fale ku le, ka uru a t̄i saa nzaa mgban na ndji munu, [le, tuo ka-káa.]⁶⁹ Roo le, led máy na kɔ ni a tii saw baa bay na rɔbay ha nzobri ká i do zadε na mii: «Ledban key na, ka ba nzob mbijw ká sakra bari ku.»⁷⁰ LEE, Piyer ȳi a may bay ba kị rɔbay. Fale ku ndji hoy le, nzobri ká i do zadε na, i baa ha ni mii: «Ba tusue, mù ba nzob mbijw ká sakra bari ku, bay ji le, mù ba nzob ká kudu zad ká Galele.»⁷¹ Báyji le, Piyer tii saw háa hud mii: «Mi hu mak mak! Ledban ká i baa bay be ha m̀ key na, ká nun Ngerewuru le, m̀ kɔ ni ya!»⁷² LEE, ká zadε ku hoy, tuo ka-káa faa bal ba sidike. LEE, Piyer ker se tul bay ká Zezu baa ha ni pola mii: «Pola rɔɔ bay haɲa tuo ka-káa ba sid̄i le, mù máy bay ká tul-i faa bal ba say mii, mù kɔ m̀ ya na.» Báyji le, ka t̄i báy rew bɔɔk bɔɔk.

15

Zezu kaw pol Pilad

(Mat 27.1-2,11-14; Luk 23.1-5; Zaa 18.28-38)

¹ Báy tibie pied hoy, *ngerenzob fe poyri báy ngere Zibri báy *nzob fére nzobri bol kusolri, rɔɔ báy kudu nzob kún sal bay luye ká luo Zibri bele na, i mbu kị bay mbika nzaa-ri bay daa fe z̄in Zezu. Báyji le, i ha ri mgba ni i sin ni i séke ni ha Pilad.² Ro, Pilad vbi Zezu mii: «Bo kị ze, mù ba mbay Zibri kéle?» LEE, Zezu yijra báy bay ha ni mii: «Be kị ze mù baa ku.»³ Fale le, ngerenzob fe poyri daa bayri nḡi bamba zuo tul-e.⁴ Báyji le, Pilad ȳi a vbi ni bay rɔbay mii: «M̀ t̄i yijra báy bay ya le? Bayri riw bele ká i daa bo tul-a key na waa, mù la-laa kị zu le?»⁵ LEE, ka yijra báy bay mbijw ha ni ya, ha bayke ku na tuku Pilad ha ni kaw yer.

I kun bay hud bo tul Zezu

(Mat 27.15-26; Luk 23.13-25; Zaa 18.39-19.16)

⁶ Ká bil mbiimbamri mbijw mbijw riw bele na, zadka *nam suoriya t̄i saa bil koy vi báyji le, ruo nzobri vaa vbi Pilad ha ni tina nzob mbijw ká

hul sal ha ri. ⁷ A le, sewke ku na, nzoɓ mbɔw riŋ-ε ɓa Barabas naa hul sal ɓáy nzoɓri ká i tji ká tul nzoɓ rewpuori, a i i nzoɓ mbɔw. ⁸ Báyyi le, ruo nzoɓri se luɔ Pilaf, a i tii saw vbika ni feru ká'a ɗaa ɓanɗuɔ ha ri na. ⁹ Lεε, Pilaf yinjra ɓáy ɓay ha ri mii: «Waa, i hii ɓay haɗa mɔ tina Zezu, mbay ɓaari Zibri na ha ri le?» ¹⁰ Ka vbi ri munu, ɓay ji le, ka ko ndaw, ɓa fe ɗaa sere ze *ngerenzob fe poyri pɔŋke Zezu nduo nduo-ε. ¹¹ Báyyi le, ngerenzob fe poyri na, i suru tigɓaa ruo nzoɓri ɓay haɗa ri kod Pilaf ha ni ka tina Barabas ze ka ha ɓari. ¹² Lεε, Pilaf mbi ɓay a vbi ruo nzoɓri ɓa ki mii: «Waa, haɗa ji ze i hii ɓay haɗa mɔ ɗaa ziŋ nzoɓ ká i ɗi ni ɓa mbay Zibri na le?» ¹³ Báyyi le, i ɗaa fe ɓáy nzaa-ri ɓa ki góm i ɓaa mii: «Ber ni ɗo tul puu say hud!» ¹⁴ Lεε, Pilaf vbi ri mii: «A ku waa, kaaya ji roo ka ɗaa le?» Báyyi le, i guu fe ɓáy nzaa-ri gürum mɓa mɓa ɓa siya mii: «Ber ni ɗo tul puu say hud!» ¹⁵ Munu ká Pilaf hii ɓay ɗaa fe ha sùo ruo nzoɓri ri ri na, ka tina Barabas ha ri, a ha nzoɓ yum ɓeri nda Zezu ɓáy ndoy don raf raf. Fale ku ndaw roo, a pɔŋ ni ha ri vaa ɓer ni ɗo tul puu say hud ɓáy.

*Nzoɓ yumri sie Zezu
(Mat 27.27-31; Zqa 19.2-3)*

¹⁶ Nzoɓ yumri na i séke ɓáy Zezu ká bil boro mbay nzoɓ réke tul puo na, a i ɗi kuɗu nzoɓ yumri riw bele na mbu ki ziŋ ri ká ɗi. ¹⁷ I nduo ni maagari mbay ká sji hola hola. I kan ngatukru ɓa taguɓa mbay roo i mbi guɓa tul-e. ¹⁸ Fale ku roo i tii saw hii soko ha ni mii: «Soko woo, mbay Zibri!» ¹⁹ Ro i zof tul-e ɓáy ngasikri raf raf, i sa-sami toɓ toɓ zuo nun-ε; i huku siri ká pol-e, i ɗiŋ tul-ri munu ká i káwke pol mbay. ²⁰ Zaɗka i sie ni kpuru maa ri na báyyi le, i naa maagari mbay ká sji hola hola na, i yi i nduo ni gari ɓeri ndaw roo, i tji ke ni ɓa nzaa zaɗ ɓay ɓer ni ɗo tul puu say hud.

*I ɓer Zezu ɗo tul puu say hud
(Mat 27.32-44; Luk 23.26-43; Zqa 19.17-27)*

²¹ Nzoɓ mbɔw, puo ɓe ɗo Sirɛn, riŋ-ε ɓa Simɔn, ka ɓa ɓaa Alezandere ɓáy Rufusi, uru saa puo ɓisuy a ɗo kali ɓáy faa na ku. Báyyi le, nzoɓ yumri mɓa ni i haa ni ya puu say hud Zezu na a soɓ. ²² Lεε, i séke ni ɓa zaɗ ká riŋ-ε ɓa Golgota, märke le ɓaa mii, zaɗ tunɗuɔ tul. ²³ Ká zaɗε ku na, i hii ɓay haɗa ni him ká i zukri ɓáy fe zɔŋke ká i ɗi ɓa mir na ha ni nzo. Roo le, ka nzo ya. ²⁴ Fale ku le, i ɓer ni ɗo tul puu say hud, a i leke ki gari ɓeri i ɗaa dji dji bay kóko fe ká nzoɓ haɗa haɗa a ziŋ.

²⁵ Saw sie ká i ɓérke ni ɗo tul puu say hud na, maa ɓáy sie ká uru ndji ɓa siya. ²⁶ Mbede hud ká i ɓer ɗo tul-e na, kie nzoɓri ɓay hud ká i ɗaa ɓo tul-e. Mbedeke ku na ɓaa mii: «Mbay Zibri.» ²⁷ I ɓer ɗombirimri sidi ɗo tul puu say hudri ndaw ká lakun Zezu. Nzoɓ mbini ɗo tul puu say hud ki ká tunduo hoɗo ɓe, a nzoɓ mbje laa le, ɗo tul puu say hud ki ká tunduo gel ɓe. ²⁸ [Be munu roo, ɓay ká ɗo bil mbede Ngerewuru na, ka ɗo munu ɓáy zaɗε. Bayke ɓaa mii: «Nzoɓri ki ni ɗo sakra ɗombirimri.»] ²⁹ Nzoɓri ká i kal ká zaɗε ku na, i raf ni i téke tul-ri ɓoko ɓoko i ɓaa mii: «Hεε! Bo ká mù hii gbúr *hul kani Ngerewuru, a nam say hoy le, mù mbúo ki ɗo zaɗε na, ³⁰ mu ya sùo-ɔ ɓo ki, a mú ɗi saa tul puu say hud na ku ha ɓuru ko!» ³¹ Ngerenzob fe poyri ɓáy *nzoɓ fére nzoɓri bol kusolri, i sie ni faa

mbɔw munu na ndaw ká sakra kɔ mii: «Ka yaa nzoɔ haɔwri, roo le, ka maa bay yaana sùo-ε be kɔ ya! ³² Ndadɔ bay haɔa be *Krisi, mbay *Izarayel na, ka dɔ saa tul puu say huɔ na timbeɔɔ key ha ɔuru kɔ! Zadka ɔuru kɔ ro le, be roo ɔuru ɔaa law ɔuru ɔo tul-e báy!» A nzoɔbri ká i ɔer ri ɔo tul puu say huɔ ká lakun Zezu na, i rad ni ndaw.

Huɔ Zezu

(Mat 27.45-56; Luk 23.44-49; Zaa 19.28-30)

³³ Báy sie ká ɔo law tul na, fe guɔa nun sie ha zadɔ ɔo gbukru kpuru maa báy sie ká fere sùo-ε. ³⁴ Sie ká fere sùo-ε na báyji le, Zezu ɔaa bay báy bawda kusol-e ɔelɔ mii: «*Eloy, Eloy, lama sabatani!*» Báy nzaa bay naari le, ɔaa mii: «*Ŋgerɔwuru ɔi! Ŋgerɔwuru ɔi! Bay ji ndaw roo mù pɔɔ mɔ le?*» ³⁵ Nzoɔ haɔeri ká i ɔo zadɔ ká i laa kusol-e ká mɔba ɔelɔ na i ɔaa mii: «*Ŋ laa! Ka dɔ *Eli!*» ³⁶ Báyji le, nzoɔ mbɔw ká sakra ɔari ku ɔuu a vaa ɔon mbii fe sɔuke zuo vay gari ká nzo mbii nzo, a siɔ ɔo nzaa ŋgasikri, roo a zuda ha Zezu bay haɔa ni ka nzo a ɔaa mii: «*Ŋ giyaɔ náa kóri! Waa, Eli na a ví ɔira ni saa tul puu say huɔ na le?*» ³⁷ Báyji le, Zezu ɔaa fe ɔelɔ, le, law-ε ví tuo.

³⁸ Be nu ku le, gari ká kún bil *hul kaɔi Ŋgerɔwuru na saka táɔ saa siya kpuru mɔba siri gbaa. ³⁹ Zadka ŋgerɔnzoɔ yum ká ɔo pol Zezu ká'a koro ni na kɔ kɔri huɔ ká Zezu hu na báyji le, ka ɔaa mii: «*Leɔban key na ɔa Vu Ŋgerɔwuru ɔa tusue kɔ!*»

⁴⁰ Máj haɔeri i ɔo zadɔ ku ndaw, i ɔo dɔ dɔ i kɔ feri ká kal na ɔeke. Ká sakra ɔari ku na, Mari ká puo be ɔo Madala ndaw, Mari máa Zoze báy Zak ká ba leɔ kuban ndaw, roo Salome ndaw pi. ⁴¹ Bari na ze i se fal Zezu i ɔaa peɔ ha ni báy namri ká'a ɔóke kuɔu zadɔ ká Galele na. Máj kɔri ŋgi-ŋgi ká i uru saa Galele i se ziɔ Zezu kpuru se ŋgerɔpuo Zuruzalem na, i ɔo zadɔ ku ndaw.

I ɔaa Zezu ɔo luɔ huɔ

(Mat 27.57-61; Luk 23.50-56; Zaa 19.38-42)

⁴² Nam ká Zezu hu na ɔa nam ká ɔo pol *nam mɔbaka taɔam Zibri, ká i lékeke fe sɔm bay tul namke na. Munu ká zadɔ ɔa lów ro na báyji le, ⁴³ Zezeɔ ká puo be ɔo Arimate na vi. Be na ka ɔa ŋgere Zibri ká bil kuɔu nzoɔ kún sal bay luye, ká i hie ni bamba. Be kara ka giyaɔ nam ká Ŋgerɔwuru a ví réke mbay ká tusiri key na nzokɔo. Báyji le, ka mɔba sùo-ε ŋgo-ŋgo ɔa wɔra nzoɔ, a se luɔ Pilad a vbi ni huɔ Zezu bay vóro.

⁴⁴ Zadka Pilad laa mii, Zezu hu-hu na báyji le, tuku ni, ze a dɔ ŋgerɔnzoɔ yum a vbi ni mii: «*Zezu na hu bole dɔ dɔ ro le?*» ⁴⁵ Zadka'a laa bay ká nzaa ŋgerɔnzoɔ yum ká ɔaa ha ni mii, Zezu hu ro na báyji le, ka pɔɔ faa ha Zezeɔ mbi huɔ na. ⁴⁶ Báyji le, Zezeɔ se a vaa hie gari pie ká ndadɔ bamba a víke a ɔira huɔ Zezu saa tul puu say huɔ a káarike ni. Falɔ ku le, ka mbi a vaa ɔaa ɔo huo tisaw ká i kperɔ ɔa luɔ huɔ ɔa táw, roo a ha ri giri bawda maa tisaw, a mbiike diɔ ɔo dɔ. ⁴⁷ Lɛɛ, Mari ká puo be ɔo Madala báy Mari máa Zoze na, i kɔ zadɔ ká i ɔaa huɔ Zezu na ɔo dɔ.

16

Zezu tji saa luɔ huɔ

(Mat 28.1-8; Luk 24.1-12; Zaa 20.1-10)

¹ Zafka *nam mgbaka taram Zifri kal na báyyi le, Mari ká puo be do Madala, báy Mari máa Zak, roo báy Salome ndaw na, i se í vaa hie numri ká bare fu búy búy bay séke bay daa zuo tul hud Zezu. ² Tifbie ká sie dimasi ká sie tji mbuu na báyyi le, máyri na i se ba tupal, ³ le, i baa bay ká sakra kji mii: «A waa, a ve ze a giri maa tisaw ká mbii nzaa huo na ba zad kji a pon faa ha naari le?» ⁴ Zafka i mbi nun-ri í ko-kóm ba baadi na báyyi le, i ko bawda maa tisaw na giri bo fi mbjw ro. ⁵ Báyyi le, i se í rii luó hud na, le, i ko lef kuban mbjw ká nduo maagari ba pie kaw fi hodo. Lee, hje daa ri ngji bamba. ⁶ Báyyi le, lef kuban na baa ha ri mii: «Í hje ya! Í nzaa Zezu ká Nazaref, be ká i ber ni do tul puu say hud. Ka tji saa luó hud a kaw báy kumnun; ka ti zad ni ya. I ko-kóm í ko zad ká i daa ni bo di na ze do key. ⁷ I se bo í vaa baa ha Piyer báy lef nduobal Zezu hawri mii, ka se bay vaa giyan ri ká kudu zad ká Galele. Be ze ba zad ká í kóko ni ká di munu ká'a baa ha ri pola na!»

⁸ Báyyi le, máyri na i tji saa luó hud na, í dnuo di di báy tupal na, bay ji le, hje daa ri ngji bamba a í to dek dek. Hje ká daa ri na ha ri baa bayke ha nzoó mbjw ya.

*Zezu ziji Mari ká Madala
(Mat 28.9-10; Zqa 20.11-18)*

⁹ [Fale ká Zezu tji saa luó hud ba tifbie pief ká sie dimasi na báyyi le, ka tji tul Mari ká Madala pola, be ká'a nii temndayari tonó say ká tul-e. ¹⁰ Mari na se a kji bayke na ha bari ká i do ziji ni ká i daa sie í kaw báy rew. ¹¹ Lee, zadka i laa bayke ká'a baa mii, Zezu kaw báy kumnun ká beri ko ni báy nun beri na báyyi le, i daa law-ri bo tul bay be na ya.

*Zezu ziji lef nduobal-eri ká tul-ri sidi
(Luk 24.13-35)*

¹² Fale ku le, Zezu kie sùo-ε báy faa kji bod, a tji tul lef nduobal-eri ká tul-ri sidi ká i do séke ba vu puo ká bisuy. ¹³ Bari na, i yji í kji bayke ha lef nduobal-ε hawri. Lee, i daa law-ri bo tul bay bari na ya ndaw.

*Zezu ziji lef nduobal-eri ká tul-ri duo fale mbjw
(Mat 28.16-20; Luk 24.36-49; Zqa 20.19-23; Ped 1.6-8)*

¹⁴ Fale ku báyyi le, Zezu tji tul lef nduobal-eri ká duo fale mbjw ká i kaw nzaa tutakra bay sɔɔna fe. Ka uru ziji ri bay law-ri ká i daa bo tul-e ya ndaw, bay law-ri ká ngon ká i do tul bay baa bari ká mii, bari ko ni báy kumnun ro na ya ndaw pi. ¹⁵ Báyyi le, ka baa ha ri mii: «Í se báy zadri riw bele ká tusiri key, í ka-káa Bay Kere ha nzoóri riw bele. ¹⁶ Nzoó ká daa law-ε bo tul-i, a daa tul-e nduo mbii le, Ngerewuru a yajana ni. A nzoó ká daa law-ε bo tul-i ya laa le, Ngerewuru a daa bay bo tul-e. ¹⁷ Lee, bari ká i daa law-ri bo tul-i na, fe sanri ká i daa ha nzoóri ko na ze do key: i nii temndayari báy rin-i ndaw; i baa nzaa fieri ndaw. ¹⁸ Zafka i mgba soy báy nduo-ri, mase i nzo sawpuu hud kara, feke ti daa ri seke mbjw ya; i daa nduo-ri bo tul nzoó suosoremri, le, i vaa báy kere kiyaw kiyaw ndaw.»

*Zezu se ba nulue
(Luk 24.50-53; Ped 1.9-11)*

¹⁹ Fale ká Ngerembay Zezu baa bay munu ha ri na báyyi le, Ngerewuru naa ni se nulue a ha ni kaw tundo hodo be. ²⁰ Lee, lef nduobal-eri se í

ka-káa Bay Kere báy zadri riw bele. Ngerembay sad zin ri báy pedri ká i
daa. Báy faa fe daa sanri na, nzoŋri ko mii, bay bari na ba tusue kɔ.]

Luku Bay kere Ngerewuru ka Luku daa mbedeke

Bay ka se tul feri ka do bil mbede ni key

Mbede key na baa ha nzobri mii, Zezu ba Nzob Yaaŋa Nzobri ka Ngerewuru waa bay pie ni ha ni ya lef Izarayelri. Ba lef Izarayelri huo-ri hoy ya, roo le, ka ba nzob yaaŋa saw nzobri riw bele. Soro bay feri ka Luku daa do bil mbede key na, ruokeri do maa ki bay bay ka do bil mbede Matiye bay mbede Marki. Roo le, bay faa nzaara sawke le, nzob daa mbede key na, daa bay kiri ngi-ngi zuo di, munu ka soro bay mbona Zezu ka'a tina bay nzi-ε lem lem, kuban ka hu ka Zezu ha ni yi a kaw bay kumnun ndaw, soro bay ka se tul Zase ndaw, roo soro bay nzobri ka Zezu zih ri ka faa Emayus ndaw pi. Robay, ka daa law bay kiri zuo di ndaw, munu ka law bay ka se tul nzob law kere ka Samari, bay law bay ka se tul lef ka ti, roo a yi a vi zuo zih bi-ε.

Zezu na ko nun sie nzobri. Ka daa law kere zih nzob semri, zih nzobri ka i do bil koko seke fe ndaw, nzobri ka i daa nun-ri tuo sie ndaw, roo nzob kukuri ndaw pi. Ka bil mbede key riw bele na, nzob maa bay zih suoriya ka tul vi Zezu Nzob Yaaŋa Nzobri ndaw, ka tul yum ka'a haw ka tul hurusuo ngeretemndaya ndaw pi.

Maa bayri ka do bil-e

Mbona Zaa Batis bay taa Zezu: 1-2

PeƊ daa Zaa Batis: 3

PeƊ daa Zezu, bay kaa bay be ka kuƊu zad ka Galele: 4.1-9.50

Uru saa kuƊu zad ka Galele kpuru mgba Zuruzalem: 9.51-19.27

Bay Zezu ka baa zih nzob tih ni ngerenri ka Zuruzalem: 19.28-20.47

Bie ka'a boko tul Zuruzalem, bay sie yi Vu Nzob: 21

Koko seke fe Zezu, ti be saa luƊ huf, bay zol be ba nulue: 22-24

Luku hii soko ha Tiyofil

¹ Soko bo Tiyofil ka mu ba nzob luye. Nzobri ngi bamba i nzaa faa i daa mbede i kike feri ka kal ka sakra buru na bay zadε. ² Nzobri ka i ko fekeri bay nun-ri titire dekre ka i vi ba nzob ka-kaa Bay Kere na, i ki fal fekeri bay nzi-ε riw bele ha buru laa. ³ Be mini ze, bi kara mu ko ba fe ka ndaf bamba bay daa mbede ki bay kike feri ka kal bay nzi-ε lem lem na ha mu bo Tiyofil nzob luye, bay ji le, mu vbi saw fekeri ka kal bay titire dekre na riw bele, mi ko bay zadε ta-taŋ ngid bele. ⁴ Mi daa mini key bay haŋa mu ya bay ka i fere mu pola na ka ba suo bay.

Lef nzaaped ka nulue baa bay mbona Zaa Batis

⁵ Sew ka *Erod re mbay ka tusiri Zibri ka kuƊu zad ka Zude na bayji le, nzob mbjw munu ba *nzob fe poy, riŋ-ε ba Zakari. Ka sakra nzob fe poyri na, ka kaw zih kuƊu nzob taa Abiyari. Riŋ may be ba Elizabeth, vu bulu *Arŋ, ngerenzob *fe poy ka piedke lew. ⁶ Bari sid i bele na, i ba nzobri ka i daa fe bay zadε ka nun Ngerewuru, i daa vu mbom bo tul *bol kusol

Ngerembay í hje bol nzi-ε báy zadε riw bele. ⁷ Lεε, i mboη ledf ya, bay j̄i le, Elizabedf na se suo. Bari sidí bele na i dí táw bamba ro.

⁸ Nam mb̄iw munu kuđu nzoβ Zakariri i do d́aa pedf bari ká pol Ngerewuru, le, Zakari kara do d́aa pedf be ká pol-e ndaw. ⁹ Munu ká ba fe saw bari nzoβ fe poyri na, i d́aa d̄ji d̄ji í náake ni do bof bay haηa saw sie d́aa nzaa bay kere na vi le, ka nduo a se bil hul k̄ani Ngerembay, a uu fe h̄a b̄are fu b̄uy b̄uy h̄a Ngerewuru. ¹⁰ Zadka saw sie ká'a do úuke fe ká bil hul na vi báyji le, ruo nzoβri riw bele mb̄u tul k̄j í kaw kele í d́aa nzaa bay kere. ¹¹ Báyji le, ledf nzaapedf Ngerembay mb̄iw ká nulue t̄ji tul Zakari a do pol-e ká fi hođo *tutakra úu fe na. ¹² Zadka Zakari k̄o ni na báyji le, h̄a h̄je d́aa ni a to gbala gbala. ¹³ Báyji le, ledf nzaapedf ká nulue na baa h̄a ni mii: «Zakari, mu h̄je ya, bay j̄i le, fe ká mù kođ Ngerewuru bayke na tođo bo suk-e. Elizabedf ká ba máy bo na, a mbón ledf w̄ara nzoβ, le, mù túu riη-ε ba Z̄a. ¹⁴ Ka'a bá fe bawda suoriya bo, a nzoβri ηḡji bamba i d́aa suoriya bay tul mboηa be ndaw, ¹⁵ bay j̄i le, a bá bawda nzoβ ká nun Ngerewuru. Ka ti nzoko him ȳnke ya ndaw, him h̄ay ká ȳn ya kara ka ti nzoko ya ndaw. Tem Law Pie ze a mbáa bil law-ε gbay gbay báy dol be ká'a d̄oke bil mi-ε koβ hoy na. ¹⁶ Be na, a haηa ledf Izarayelri ηḡji bamba tasiri ȳji í se fal Ngerembay Ngerewuru bari na. ¹⁷ Ka'a séke pol Ngerembay bay léke faa be. Fe d́aa b̄eri báy k̄er bay b̄eri, a d̄oko báy h̄urusuo munu ká taa *Eli, nzoβ ȳaηa bay saa nzaa Ngerewuru. Ka'a léke bay b̄aa ledri báy vu bari bay haηa ri zuo z̄in k̄j mb̄iw hoy ndaw, a leke law nzoβ mbaka nzaari, a ha ri ȳa nun nzem nzoβ fe d́aa báy zadferi ká nun Ngerewuru ndaw pi. Ka'a d́aa munu a lékeke law nzoβri ha ri d̄oke dí ya báy vika Ngerembay.»

¹⁸ Báyji le, Zakari ȳji a vbi ledf nzaapedf ká nulue na mii: «W̄a, m̄i d́aa mina roo mí k̄o bay ká mù baa h̄a m̄i key na ba s̄uo bay le? Bay j̄i le, bi na, m̄i dí táw ro, a máy bi kara ba ηgeremay ndaw pi.» ¹⁹ Lεε, ledf nzaapedf ká nulue ȳj̄ra báy bay h̄a ni mii: «Bi na, m̄i ba Gabiriyel, nzoβ d̄oko pol Ngerewuru bay d́aa pedf h̄a ni. Ze ka pie m̄i bay haηa m̄i vi baa Bay Kere key na h̄a mù. ²⁰ Ze mu laa: timbedε key na kusol-a a mbii gban, mù ti máa b̄aa bay ya kpuru maa báy nam ká fekeri a ví na ndaw roo, mù b̄aa bay na báy, bay j̄i le, mù d́aa law-a bo tul bay ká m̄i baa h̄a mù na ya. Roo le, feri ká m̄i baa bayke h̄a mù na, sewke vi le, a d̄oko munu.»

²¹ Báyji le, sieke ku na, ruo nzoβri ká i kaw kele na, i giyan Zakari na kurum a h̄a law-ri nzaa-ri bay tul káw ká'a kaw bil *hul k̄ani Ngerewuru h̄a bole dí bamba na. ²² Zadka'a t̄ji saa dí na báyji le, ka z̄in faa ká bay b̄aa bay z̄in ri ya, a d́aa ba nduo-ε hoy ze ha ri a kaw ba mbiki. Lεε, nzoβri ko í baa mii: «Fe tina nun h̄a Zakari ká bil hul k̄ani Ngerewuru.»

²³ Zadka nam pedf Zakari o na báyji le, ka ȳji a se puo. ²⁴ Fal namkeri ku na báyji le, máy be Elizabedf na ȳa bil, a muu bilke ku na ba few ndebe a baa mii: ²⁵ «Í k̄o fe ká Ngerembay d́aa z̄in m̄i na ze do key: timbedε key na ka d́aa nun-ε bo tul-i, a naa fe ká d́aa sahoy bo nun-i ká sakra nzoβri.»

Ledf nzaapedf ká nulue baa bay mboηa Zezu

²⁶ Bil ká'a do ndeke dí few yieke na báyji le, Ngerewuru pie ledf nzaapedf ká nulue ká riη-ε ba Gabiriyel se puo ká Nazaredf kuđu zadf ká Galele, ²⁷ luo máy tikdí mb̄iw ká riη-ε ba Mari. Ka ba máy mbana nzoβ mb̄iw

munu ká riŋ-ε ba Zezeβ ká ba vu bulu Mbay *David. ²⁸ Leđ nzaaped ká nulue na nduo a se zad ká Mari kaw dī a baa hā ni mii: «Soko woo, ɓo ká Ngerewuru daa law kere zih mù! Bo na, Ngerembay sad' zih mù.» ²⁹ Zadka Mari laa bayke na ku báyii le, bil law-ε nzaa ni hā ni baa ká bil law-ε mii: «Kiri soko ji ze mini key le?» ³⁰ Báyii le, leđ nzaaped ká nulue na baa hā ni mii: «Mari, mu hje ya, bay ji le, Ngerewuru daa law kere zih mù. ³¹ Mu ko, mù yaŋa bil bay mbón leđ wāra nzoβ, le, mù túu riŋ-ε ba Zezu. ³² Ka'a bá bawda nzoβ, i dika ni ba Vu Ngerewuru ká nulue siya. Ngerembay Ngerewuru na, a daa ni kaw tul karingaw mbay ká saw kaŋi bul-e David. ³³ Ka'a réke mbay ká tul leđ Izarayelri baŋguo kpadara wum. Puoruo be na, gbuke ti tiika ya.»

³⁴ Báyii le, Mari vbi leđ nzaaped ká nulue na mii: «Fe key na wāa, a ɗoko mina zu le? Bay ji le, mī naa zih wāra nzoβ ya báy.» ³⁵ Leε, leđ nzaaped ká nulue na yjiŋra báy bay hā ni mii: «Tem Law Pie a ví káw tul-a, a hurusuo Ngerewuru ká nulue siya na a guβa tul-a báy tem be ridiđi. Sawke mini ze, leđ ká ɗo ɓoɗ ba taa Ngerewuru ká mù mbón ni na, i dika ni ba Vu Ngerewuru. ³⁶ Roβay, mu ko, Elizabeth ká ba nzoβ ini ɓo ká'a dī táw, ká i dī ni ba máa suo na, ka ɗo bil ba few yie ro. Bilke ku na a mbón ba leđ wāra nzoβ, ³⁷ bay ji le, Ngerewuru na, fe mbjw mini kara mba ni ya.» ³⁸ Báyii le, Mari baa hā ni mii: «Mī ba leđ káw Ngerembay. Ndad bay haŋa ni ka daa zih mī munu ká mù baa ká nzaa-a ku.» Fale ku báyii le, leđ nzaaped ká nulue na pɔŋ ni a zol.

Mari se luo Elizabeth

³⁹ Bil namke ku hoy na, Mari uru vad a se ba puo ká ɗo lakun kuori ká tusiri Zuda, ⁴⁰ a nduo a se bil hul Zakari a vāa hii soko hā Elizabeth. ⁴¹ Zadka Elizabeth laa kusol Mari ká hii soko hā ni na báyii le, leđ ká naa bil-e na uru ndururu ndururu, le, Elizabeth ná kara Tem Law Pie mbaa bil law-ε gbay gbay, ⁴² a hā ni baa bay báy bawda kusol-e βelen mii: «Bo na, fe sami Ngerewuru ɗo tul-a ká sakra máy ku-ori. Leđ ká ɗo bil-a hoy kara, fe sami ɗo tul-e ndaw! ⁴³ Máa Ngerembay bi ká vi bay kóko mī key na wāa, law kereke uru saa hāa roo, a vi tul-i mini key le, ⁴⁴ bay ji le, zadka kusol soko ɓo tɗɗo ɓo suk-i na, leđ ká ɗo bil-i na uru ndururu ndururu báy bawda suoriya. ⁴⁵ Suoriya ba taa ɓo ká mù daa law-a ɓo tul bay ká Ngerembay baa hā mù na, bay ji le, fekeri na a ɗoko báy zadε.»

Sim ká Mari dī

⁴⁶ Báyii le, Mari baa mii:

«Mī sīi gay Ngerembay!

⁴⁷ Bil law-i daa suoriya ŋgji bamba

bay tul Ngerewuru, Nzoβ Yaŋa mī.

⁴⁸ Bi ká mī ba leđ káw be taa máyke hoy

ká mī dīŋ tul-i na, ka daa nun-ε ɓo tul-i.

Sawke mini ze, tii sawke vuri key kpuru vāw na,

nzoβri riw bele i báa mii, bawda suoriya ba taa bi,

⁴⁹ bay ji le, Ngerewuru Nzoβ Hurusuo na

ɗaa feri ká ndad bamba tasiri zih mī.

Riŋ-ε tarj kadarj,

⁵⁰ a ko nun síe nzoβri ká i hje ni na

mbiimbam báy mbiimbam baŋguo.

51 Hurusuo nduo-ε na daa feri ká ngon bamba tasiri.

Ka nii nzoɓ siika sùori na ha ri duu kperke kperke.

52 Ka nii mbayri ká tul karingaw mbay bari,

a yi a ura tul nzoɓri ká i ñin tul-ri.

53 Ka ha nzoɓ konri fe kereri ngji bamba

ha bil-ri vbida kpad' kpad',

a ha nzoɓ feziñari zol nduo-ri hoy soli.

54-55 Ka vi so nzoɓ ped' beri ká i ba led' Izarayelri na.

Ka ker se tul Abaraham báy vu bul-eri,

a mgba ini zin ri banɗuo kpad'ara munu ká'a waa na,

bo ka yiinra ri ya.»

56 Lee, Mari na kaw zin Elizabeth' maa few say ndaw roo, a yi a se puo báy.

Mboŋa Zaa Batis

57 Zafka nam maa bay haŋa Elizabeth' mboŋ na báyi le, ka mboŋ ba led' wara nzoɓ. 58 Zafka nzoɓ tul kpaŋ beri báy nzoɓ ini beri ko bawda law kere ká Ngerembay daa zin ni na báyi le, i daa suoriya zin ni mbiw hoy.

59 Zafka led' na daa nam ndeke di tonɔ sidike na báyi le, i vi bay *kún ngori be, i hii bay túu riŋ bi-ε Zakari ze bo tul-e. 60 Roo le, mi-ε mbi bay

a baa ha ri mii: «U-uu, munu ya. I túu riŋ-ε ba Zaa.» 61 Bari riw bele ká i

do zadε na, i yiinra báy bay ha ni mii: «Úwaa, bo na, nzoɓ ini bo ha roo,

i tuu riŋ-ε mini key le?» 62 I yi i fere kóm bom ba luo bi-ε bay kóko waa,

riŋ ji ze ka hii bay túu ha ni le? 63 Báyi le, Zakari yi a vbi ri tutakra daa

mbede. Lee, ka vbie fe do di mii: «Zaa ze ba riŋ-ε.» Zafka i ko munu na

báyi le, bari riw bele na, zad' bay zee ri sel. 64 Zadε ku hoy, kusol Zakari

na vuo bolon ha ni baa bay ba ki, a tii saw pisi Ngerewuru.

65 Báyi le, nzoɓ tul kpaŋ bari riw bele ká i do zadε na, hie daa ri zikiki.

A nzoɓri riw bele ká i daa puo ká lakun kuori ká kuɗu zadke ká Zude na,

i lo soro feri ká kal na. 66 Bari riw bele ká i laa bayke na, i koro do bil

law-ri i baa mii: «Led' key na waa, a doko mina le?» Tusueke le, nduo

Ngerembay do tul led' na.

Sim ká Zakari di

67 Zakari, baa led' tuperɛ na, Tem Law Pie mbaa bil law-ε gbay gbay ha ni tinake bay ká'a yaa saa nzaa Ngerewuru na mii:

68 «Mi pisi Ngerembay Ngerewuru naari led' Izarayelri,

bay ji le, ka ko-kóm ba tul nzoɓ taa beri, a vi yaa naari.

69 Ka ha naari Nzoɓ Yaana Nzoɓ ká ba Nzoɓ Hurusuo

ká tji saa saw bulu naari, Mbay David' ká ba nzoɓ ped' be,

70 munu ká'a baa bayke pied' lew hoy

báy faa nzoɓ yaana bay saa nzi-eri ká'a nan ri do boɗ na.

71 Nzoɓ Yaana Nzoɓ ká'a pie ni ha naari na,

a yaana naari saa nduo nzoɓ tul ngani naari,

báy bari riw bele ká i hii daa seke zin naari.

72 Sawke mini ze, ka kieke bawda law ini be ha bulu naari,

a kerke banɗuo se tul sáka kuni ká taŋ kaɗaŋ ká'a sáake zin ri pola

na.

73 Ba bay ká'a waa zin bulu naari *Abaraham,

74 bay ji le, ka hii bay yaana naari saa nduo nzoɓ tul ngani naari

bay poŋ faa do hoy bo, náa daari ped' ha ni taŋ hie,

- ⁷⁵ báy law ká *taŋ kaɗ kaɗ ɓo,
 náa ɗori báy zaɗɛ nzeɗem ká nun-ε
 báy namri riw bele ká náa káwri báy kumnun na.
- ⁷⁶ Ɔo ká mù ɓa leɗ tupeŋ na,
 i ɗika mù ɓa nzob ɣaŋa bay saa nzaa Ngerewuru ká nulue siya,
 bay ji le, mù séke pol Ngerembay bay léke faa ɓe,
⁷⁷ bay haŋa nzob taa ɓeri ko i ɓaa mii,
 a ndáka buma ká tul feyaa ɓari a ɣáake ɓari.
- ⁷⁸ Be ze ɓa fe bawda law kere ɓe ká'a hanjake síe ɗii,
 a so ɓil law naari nzar.
- ⁷⁹ Zaɗ taŋake na,
 a taŋ ká ɓil law nzobri ká i ɗo ɓil suŋ ká tem huɗ ɗo tul-ri,
 a kie naari faa ká bay haŋa náa séri báy law ɗεkekeε.»
- ⁸⁰ Báyyi le, leɗ na ŋoŋ ɓa pola pola, a nze kpay kpay báy kér bay. Ka kaw ɓil law kor kpuru maa báy nam ká'a tinake sùo-ε ká zaɗ hie ká nun leɗ Izarayelri.

2

Bay mboŋa Zezu (Mat 1.18-25)

¹ Ká ɓil sewke ku na, Mbay Sezar Oguŋ ká Róm mbi nzi-ε ha nzobri riw bele ká ɓil puo ɓeri ɓoɗ ɓoɗ bay haŋa ri ɗaa riŋ-ri ɗo ɓil mbeɗe kjiŋa nzobri. ² Ɗaa riŋ nzobri ɗo ɓil mbeɗe ke ku na ɓa titireke roɓay ká Kirinis ɓáke nzob réke tul nzobri ká tusiri Siri. ³ Be ze nzobri riw bele i séke puu puo ɓari ɓari bay ɗaa riŋ-ri ɗo ɓil mbeɗe kjiŋa nzobri na. ⁴ Zezeb hoɣ kara uru saa puo ká Nazareɗ ká kuɗu zaɗ ká Galele bay séke ɓa kuɗu zaɗ ká Zude. Ka se puo ká riŋ-ε ɓa Betelehem, ɓa puo ká i mboŋ Mbay *David ká ɗi, bay ji le, ka ɓa *vu bulu David. ⁵ Ka se báy Mari ká ɓa máy mbana ɓe ká ɗo ɓil na bay ɔa ɗaa riŋ-ri ndaw. ⁶ Zaɗka i kaw Betelehem koɓ roɓay na, nam mboŋa ɓe na maa ⁷ ha ni mboŋ leɗ pol ɓe ɓa leɗ ɔara nzob. Ka kaa ni báy gari a ɗaa ni ɓo ɓil gbokro fe sùm ndayri ká zaɗɛ na ku, bay ji le, hul nam varuri na, zaɗ nam ti ɗi ya.

Leɗ nzaaped ká nulue ɗii tul nzob kóro baɗuri

⁸ Di ya báy Betelehem na, nzob kóro baɗuri naa wáa i koro baɗu ɓari ɓa suŋ ká ɗi. ⁹ Leε, leɗ nzaaped Ngerembay ká nulue ɗii tul-ri mbuɗa ha zaɗ hie ri gberere, a kiri ri gbuk ɗo sikɗa. Báyyi le, hje ɗaa ri ŋgii ɓamba tasiri ha ri to kpak kpak. ¹⁰ Leε, leɗ nzaaped ká nulue na ɓaa ha ri mii: «I hje ya, bay ji le, mi vi báy bawda bay suoriya ká ɓa Bay Kere fie ha ri. Bayke ku na, a ɗoko bay tul nzobri riw bele. ¹¹ Bil suŋ ká vuri key na, i mboŋ Nzob ɣaŋa Nzobri ká ɓil puo *David ha ri. Be na ka ɓa Ngerembay a ɓa *Krisi, nzob ká Ngerewuru waa bay pie ni vi ɣaa nzobri na. ¹² Fe ká bay haŋa ri kóke ɓa sùo bay na ze ɗo key: leɗ tupeŋke ku na, i kaa ni báy gari, i ɗaa ni ɓo ɓil gbokro fe sùm ndayri. Be ze ɓa zaɗ ká i ziiŋ ni ká ɗi.» ¹³ Zaɗɛ ku hoɣ ruo leɗ nzaapedri ká nulue ɗii gikiki, i zuo tul leɗ nzaaped taa mbjwke na, i pisi Ngerewuru i ɓaa mii: ¹⁴ «Riŋ ɗika ɓa taa Ngerewuru ká kaw nulue siya! Ɗεkeke taa ɓe ɗo tusiri key bay tul nzobri ká'a hii ri.»

Nzob kóro baduri se bay kóko Zezu

¹⁵ Zadka lef nzaapedri ká nulue pɔŋ nzob kóro baduri kaw zadε, í yji báy tul bal-ri nzek ba nulue na báyyi le, nzob kóro baduri na, í baa bay ká sakra kɪ mii: «Munu zu le, náa séri kpuru ba Betelehem, bo náa vaa kóri fe ká kal ká dī, fe ká Ngerembay hā náa láari bayke na.» ¹⁶ Báyyi le, í takra í zol fal kɪ ba váake, le, í vaa zin Mari ndaw, Zezeb ndaw, a í zin lef tupen ká naa bil gbokro fe sum ndayri na ndaw pi. ¹⁷ Zadka í ko lef tupen na báyyi le, í baa bay ferí ká lef nzaaped ká nulue baa se tul lef key na hā nzobri laa. ¹⁸ Bari riw bele ká í laa bay ká nzob kóro baduri baa na, tuku ri ha ri kaw yer bay tul bayri na ku. ¹⁹ Be Mari laa le, koro bay ferí na ku do bil law-ε kob, a ker bay ká dī ngji bamba. ²⁰ Zadka nzob kóro baduri do yji ba zad káw bari na báyyi le, í daa rin dika bo tul Ngerewuru, í pisi ni bay tul ferí riw bele ká í laa bayke a í ko báy nun-ri na do maa báy zadε munu ká lef nzaaped ká nulue baa bayke pola ha ri laa na.

²¹ Zadka nam tɔnɔ sídɪ maa báyyi le, í kuŋ ngori lef tupen na ndaw roo, í tuu rin-ε ba Zezu. Ba rin ká lef nzaaped ká nulue tuu pola doɔd ndaw roo, mi-ε do bil be báy.

I kie lef tupen ká bil hul kani Ngerewuru

²² Zadka nam maa bay hanja máa lef na ka tji kele na báyyi le, Zezeb báy Mari í mbi faa bay séke ngerɛpuo Zuruzalem bay daa *fe poy se tul-e bay tul mbona be munu ká *bol kusol *Moyze baa. I mbi lef tupen na í séke bay kie ni hā Ngerembay ²³ faa mbjw munu ká í daa bayke do bil *mbede bol kusol Ngerembay mii: «Lef polri riw bele ká í ba lef warari na, í daa ri zuo boɔf ba taa Ngerembay*,» ²⁴ bay puo fe hā Ngerembay munu ká í baa bayke do bil mbede bol kusol Ngerembay mii: «I mgbaka bedε pieri ba sídɪ, mase í fáa vu kay bederi ba sídɪ ndaw roo, bay hanja Ngerewuru báy.»

²⁵ Báyyi le, nzob mbjw munu kaw Zuruzalem, rin-ε ba Simeon. Nzobke ku na ba nzob fe daa báy zadε, a hje Ngerewuru. Ka giyan nzob ká Ngerewuru waa bay pie ni ví huo law lef Izarayelri. Be na, Tem Law Pie sad zin ni ²⁶ a baa hā ni pola hoy mii: «Mù ti huka ya kpuru bay kóko *Krisi, nzob ká Ngerewuru waa bay pie ni ví yaa nzobri na báy nun-a ndaw ro.» ²⁷ Leε, Tem Law Pie suru ni hā ni se bil *hul kani Ngerewuru. Zadka Zezeb báy Mari í mbi Zezu í séke ni bil hul kani Ngerewuru bay daa fe ká bol kusol baa na báyyi le, ²⁸ Simeon na yaa ni a mbuo ni do nduo-ε a pisike Ngerewuru mii:

²⁹ «Mbay, fe ká mù waa na mù daa ro.

Timbedε key na, bi ká m̄ ba nzob ped bo na,

mu ála m̄ hā m̄ se báy law huoke dekeke,

³⁰ bay ji le, m̄ ko Nzob Yaana Nzobri

ká mù pie ni na báy nun-i.

³¹ Nzob Yaana Nzobri key na,

mù leke faake ká pol saw nzobri riw bele.

³² Be na, a bá zad taja

bay hanja saw nzobri boɔf boɔf ká tusiri key tuu mù,

a daa rin dika bo tul nzob bori ká í ba lef Izarayelri.»

* 2:23 2.23 Tji kele 13.2, 12, 15.

³³ Bay ká Simeon baa se tul lef na ha zad bay zee baa lef bay máa lef na sel. ³⁴ Bayji le, Simeon sam fe zuo tul-ri, roo a baa ha mi-e Mari na mii: «Igerewuru naa lef ni key na ha ni do ba fe lef ni zofri ká i tun bay be ngeren, a ba fe uru siya nzofri ngji bamba ká *Izarayel ká i ya bay be. Be na a yi a ba fe kie law hiya Ngerewuru, roo le, nzofri tun ni ngeren. ³⁵ Be munu ndaw roo, a vbidake ker bay nzofri ngji bamba ká do zad muni na ba zad tanke. A bo ká mu ba mi-e na, kóko seke fe bo a doko muni ba mii ká i mbi i vbieke wara law-a.»

³⁶ Lee, nzof yaana bay saa nzaa Ngerewuru mbij munu ba may nzof do di, riñ-e ba Anna. Ka ba vu Fanuyel, a ba saw kani Azer. Ka ba may ká mbiimbam be ngji bamba ro. Bay may tikdi be hoy na, ka ya wara, a daa mbiimbam tonó say zinj ni. ³⁷ Fale ku roo wara na hu, a pon ni kaw ba may sie. Ka kaw ba may sie ki kpuru a ngónke, a daa mbiimbam sin tonó sidi pare nin. Ka se-sef di ya bay hul kani Ngerewuru banquo, a mbi bal-e to zad ki ya. Ka daa ped ha Ngerewuru sun bay bisie, a san sùo-e a dáake nzaa bay kereri. ³⁸ Lee, be na kara, ka vi zinj ri ká saw sieke na ku ndaw, a tii saw písi Ngerewuru. Ka baa bay ká se tul lef piyen na ha nzofri riw bele ká i giyan mii, Ngerewuru a yaana nzofri ká Zuruzalem na.

³⁹ Zadka Mari bay Zezeb daa fekeri na bay zad riw bele faa mbij munu ká bol kusol Ngerembay baa na bayji le, i yi i se kudu zad ká Galele, puo bari ká Nazaref. ⁴⁰ Lef na ngon ba pola pola a nze kpay kpay bay ker bay. Nun nzem mbaa law-e, le, Ngerewuru daa law kere zinj ni.

Varu ká Zezu se bay lef be ká mbiimbam be ba duo fale sidi

⁴¹ Nzof mbón Zezuri na, i se Zuruzalem bay mbiimbam mbij mbij riw bele bay daa suoriya tji saa bil koy. ⁴² Zadka Zezu na daa mbiimbam duo fale sidi na bayji le, i sùu ni se Zuruzalem zad suoriya munu ká ba fe saw puo bari ká i daa banquo na. ⁴³ Zadka nam suoriya na o bayji le, i yi faa puo, le, vu bari Zezu na kaw Zuruzalem kob. Lee, nzof mbón niri na i ko ya. ⁴⁴ Bari na i ker i baa mii, ka se zinj nzofri ká i ba baw sed varu bari. Lee, i se-sef nam mbij, a fale le, i tii saw nzaara ni ká sakra nzof ini bariri ndaw, nzof buo bari ndaw pi. ⁴⁵ Zadka i nzaara ni kpuy, i zinj ni ya na bayji le, i yi i se Zuruzalem na robay bay nzaara ni ká di. ⁴⁶ Ndeke di nam sayke na bayji le, i zinj ni ká bil *hul kani Ngerewuru. Ka kaw sakra nzof fere nzofri fe, a te suk-e kie a láake bay bari. Lee, ka yi a vbi ri bay ká tul bay bari na. ⁴⁷ Bari riw bele ká i laa bay be na, tuku ri ha ri kaw yer bay tul bay nun nzem be ká tji saa nzi-e ndaw, bay bay ká a yinjra bay kere do di ha ri ndaw pi. ⁴⁸ Zadka mi-e bay bi-e i mbi nun-ri i ko ni na bayji le, zad bay zee ri sel. Lee, mi-e baa ha ni mii: «Vu-i, bay ji ndaw roo, mu daa fe mini key zinj buru le? Mu ko, búru baa-ka buru nzaara mu bay rew yen yen.» ⁴⁹ Lee, Zezu yinjra bay bay ha ri mii: «Bay ji roo, i nzaara mi le? Ped ká Baa pon zuo nduo-i na ndaf bay hanja mi mba sawke. Waa, i ko ya hoy le woo!» ⁵⁰ Lee, bay be ká a baa ha ri na, vu law-ri ya.

⁵¹ Bayji le, ka yi zinj ri a se Nazaref a daa vu mbom bo tul-ri. Lee, mi-e na koró fekeri na ku riw bele do bil law-e. ⁵² Zezu na ngon ba pola pola, num nzem be kara se ba pola pola ndaw, a vi ba nzof law kere ká nun Ngerewuru ndaw, nun nzofri ndaw pi.

3

*Káa bay Zaa Batis**(Mat 3.1-12; Mrk 1.1-8; Zaa 1.19-28)*

¹ Fekeri ku na do báy mbiimbam duo fale ndebeke ká Mbay Tiber Sezar réke mbay ká tusiri Róm kɔb rɔbay. Sewke ku na, Pɔs Pilad báke nzoɔ réke tul puori ká kuɖu zad ká Zude. *Erod re tul puori ká kuɖu zad ká Galele. Yü-ε Filiɓ re tul puori ká tusiri Iture báy Tarakonik. A Lizaniyas laa le, re mbay ká tusiri Abilɛn. ² Ká sakra Zibri laa le, Anasi báy Kayif i ba *ngɛrenzɔɓ fe poyri. Sewke ku na Nɛrɛwuru ha bay tɔɔɔ bo suku Zaa ká ba vu Zakari ká do bil law kɔr. ³ Lɛɛ, Zaa tii saw séke báy puori riw bele ká kiri mbii Zurdɛ a ka-káa ha nzɔbri mii: «I suo kɛr bay baari bo, i daa tul-ri nduo mbii, le, Nɛrɛwuru a ndáka buma ká tul feyaa baari zɔɔ ri.»

⁴ Be mini ze, ha bay ká Ezay nzoɔ yaana bay saa nzaa Nɛrɛwuru baa pola do bil mbede be na, do munu báy zadɛ. Bayke baa mii:

«I láa kusol nzoɔ mgba belej ká bil law kɔr mii:

I léke faa Nɛrɛmbay báy kere;

I léke ha ni ka do sikda kparak kparak!

⁵ Kporori riw bele na i léke maa ki gbay gbay;

Kuori báy mbɔrɔri riw bele i gáy ri gbururu zuo siri,

Faa rɔakeri na i ndada ri do sikda kparak kparak,

Faari ká ba kporo kara i léke ha ni maa ki ruy ruy ndaw.

⁶ Lɛɛ, nzɔbri riw bele i kóko faa ká Nɛrɛwuru leke

a yáake nzɔbri na.»

⁷ Báyii le, ruo nzɔbri vi luo Zaa bay hana ni ka daa tul-ri nduo mbii, le, ka baa ha ri mii: «Baari mɔiri kuɔtolri! A ve ze fere ri duu here Nɛrɛwuru ká a tji báy nam kún sal bay na le? ⁸ I daa ped ká do báy zadɛ ká kie suo kɛr bay baari na ndaw ro! I baa suo-ri hoy mii: “Buru ba vu bulu Abaraham” na munu ya, bay yi le, mi baa ha ri: tisawri ká do key hoy kara, Nɛrɛwuru maa bay fére ri ha ri vi ba vu bulu Abarahamri! ⁹ Timbede key hoy kara, tikal do saw puuri ro. Puu ha ha ká lie ndaya le, Nɛrɛwuru a kún ni báy sawke nzɛd a vbu ni bo huu.»

¹⁰ Báyii le, ruo nzɔbri vbi ni bay mii: «A munu ku waa, buru daa mina bay suo buru le woo?» ¹¹ Lɛɛ, ka yinjra bay bay ha ri mii: «Nzoɔ ká do bay gari nduo do suo-ε ba sidi le, ka wál mbjw a ha yu-ε hay ká tike ya. A nzoɔ ká do báy fe sum na, ndad bay hana ni ka daa faa mbjw munu na ndaw.»

¹² Báyii le, nzoɔ yaana larimbuo haneri laa ro, i vi luo Zaa bay hana ni ka daa tul-ri nduo mbii, ze i vbi ni mii: «Mbay, a buru na waa, buru daa mina bay suo buru le woo?» ¹³ Lɛɛ, ka yinjra bay bay ha ri mii: «I ya fe ki ka kal tul fe ká *bol kusol fere ri na ya.»

¹⁴ Báyii le, nzoɔ yumri laa ro i vi vbi ni bay mii: «A buru na waa, buru daa mina bay suo buru le woo?» Lɛɛ, ka yinjra bay bay ha ri mii: «Baari na, i ya fe nzoɔ báy hurusuo ya ndaw, i daa bay goɔ ka bo tul nzoɔ ya ndaw. Fe ká i puoke ri ká ba fe tundo baari na, i daa law-ri ka bo di bo, i nzaa ki ka nde tul-e ya.»

¹⁵ Λεε, nzobri riw bele ká i dɔ zadɛ ku na, i dɔa law-ri nzokɔ te tul Zaa i ker i baa mii, kɔ ya le, Zaa ze ba *Krisi, nzob ká Ngerewuru waa bay pie ni ví yaa nzobri na. ¹⁶ Báyii le, Zaa mbi bay a baa ha ri riw bele mii: «Bi na, mbii ze mɔ dɔa tul-rɔ nduo dɔ, roo le, nzob ká'a ví fal-i vuku na, hɔrusuo-ε kal tul-i pavbaɔ. Mɔ maa bay hina sal dikɔn ká bal-ε ya. Be na, a dɔa rɔ nduo bil Tem Law Pie báy huu. ¹⁷ Fe veke nan dɔ nduo-ε kek, ka'a vekeke nan be na nan pedede, a fɔa pɔre a dɔa zuɔ bil pul be. Roo le, mbyyke na, ka'a nzún báy huu ká se a ru-ruma ya banɔu.»

¹⁸ Be mini ze, Zaa baa bay báy nzaa boko kɔri boɔ boɔ ngɔi bamba, a káake káa Bay Kere ha nzobri. ¹⁹ Báyii le, Zaa yiw Eroɔ nzob réke tul puori ká kudú zad ká Galele, bay yi le, ka yaa Erodiade ká ba máy yu-ε, a dɔa fe kɔayari ngɔi bamba boɔ boɔ ndaw. ²⁰ Λεε, Eroɔ dɔa fe kɔaya ki mbɔw rɔbay nde tul-e taa hawri, a ha ri mɔba Zaa bo hul sal.

I dɔa tul Zezu nduo mbii (Mat 3.13-17; Mrk 1.9-11)

²¹ Fale ká Zaa dɔa tul nzobri nduo mbii riw bele na, Zezu kara ha ni dɔa tul-e nduo mbii ndaw. Zadka Zezu dɔ bil mbii kɔb a dɔ dɔa nzaa bay kere na báyii le, nulue mɔbuɔa bolon ²² ha Tem Law Pie dɔ zaa munu ká beɔe pie a ví mɔba tul-e kɔkɔ a kaw dɔ. Báyii le, kusol nzob mɔba belej ká nulue mii: «Mù ba vu-i; mɔ ko mù ba nzob nun-i. Ba bo na ze sùo-i rii mɔ bamba ká tul-a.»

Saw bulu Zezu Krisi (Mat 1.1-17)

²³ Zadka Zezu tii saw dɔa ped na, ka dɔa mbiimbam maa sin sayri munu. Ká bil kɔr bay nzobri le, i baa mii, ka ba vu Zezeb. Zezeb ba vu Heli, ²⁴ Heli ba vu Mataɔ, Mataɔ ba vu Levi, Levi ba vu Mɛlsi, Mɛlsi ba vu Zanay, Zanay ba vu Zezeb, ²⁵ Zezeb ba vu Matatias, Matatias ba vu Amos, Amos ba vu Nayum, Nayum ba vu Esli, Esli ba vu Nagay, Nagay ba vu ²⁶ Mat, Mat ba vu Matatias, Matatias ba vu Semey, Semey ba vu Zosek, Zosek ba vu Zoda, ²⁷ Zoda ba vu Yohana, Yohana ba vu Reza, Reza ba vu Zorobabel, Zorobabel ba vu Salasiyel, Salasiyel ba vu Neri, Neri ba vu ²⁸ Mɛlsi, Mɛlsi ba vu Adi, Adi ba vu Kosam, Kosam ba vu Elmadam, Elmadam ba vu Er, Er ba vu ²⁹ Zezu, Zezu ba vu Eliyezer, Eliyezer ba vu Zorim, Zorim ba vu Mataɔ, Mataɔ ba vu Levi, Levi ba vu ³⁰ Simeon, Simeon ba vu Zuda, Zuda ba vu Zezeb, Zezeb ba vu Zonam, Zonam ba vu Eliyakim, Eliyakim ba vu ³¹ Meleya, Meleya ba vu Mena, Mena ba vu Matata, Matata ba vu Natan, Natan ba vu *David, David ba vu ³² Zese, Zese ba vu Obɛɔ, Obɛɔ ba vu Boaz, Boaz ba vu Salmɔn, Salmɔn ba vu Naason, Naason ba vu ³³ Aminadaɔ, Aminadaɔ ba vu Admɔn, Admɔn ba vu Arni, Arni ba vu Esrom, Esrom ba vu Fares, Fares ba vu Zuda, Zuda ba vu ³⁴ *Zakɔb, Zakɔb ba vu Izak, Izak ba vu *Abaraham, Abaraham ba vu Tara, Tara ba vu Nakɔr, Nakɔr ba vu ³⁵ Seruk, Seruk ba vu Rago, Rago ba vu Falek, Falek ba vu Eber, Eber ba vu Sala, Sala ba vu ³⁶ Kaynam, Kaynam ba vu Arfazad, Arfazad ba vu Sem, Sem ba vu *Noe, Noe ba vu Lamɛk, Lamɛk ba vu ³⁷ Matusala, Matusala ba vu Enok, Enok ba vu Zareɔ, Zareɔ ba vu Maleleyel, Maleleyel ba vu Kaynan, Kaynan ba vu ³⁸ Enos, Enos ba vu Sed, Sed ba vu *Adam, Adam ba vu Ngerewuru.

4

Ngeretemndaya lie law Zezu
(*Mat 4.1-11; Mrk 1.12-13*)

¹ Yji Zezu saa mbii Zurdε na báyji le, Tem Law Pie mbaa bil law-ε gbay gbay, a nda faa pol-e ha ni se bil law kor. ² Lee, ka bil namri ka sin nin na, ngeretemndaya lie law-ε ka di. Bil namkeri ku na, munu ka mbii fe sum todo bo bil-e ya wum, kpuru maa bay oro bie nam na báyji le, kon piri law-ε. ³ Báyji le, ngeretemndaya na baa ha ni mii: «Zadka mu ba Vu Ngerewuru le, mu mbi nzaa-a ha tisaw key na, ka fere vi ba maapa ha mu su naa ko.» ⁴ Lee, Zezu yjira bay bay ha ni mii: «I daa do bil mbede Ngerewuru mii: “Fe sum ki mbiw hoy ze, nzofo a kawke bay kumnun ya, roo le, bayri riw bele ka tii saa nzaa Ngerewuru na ze, nzofo a kawke bay kumnun taa tusueke*.”»

⁵ Fale ku báyji le, ngeretemndaya na suu ni a seke tul kuo ka siya. Ka zadε ku hoy, ka kie ni puoruori riw bele ka tusiri key ha ni ko ⁶⁻⁷ a baa ha ni mii: «Hurusuo bay feziakeri riw bele ku na, i daa zuo nduo-i. Ze, nzofo haa haa ka mi hii le, mi hana ni munu ka law-i hii. Ze bo, zadka mu huku pol-i le, fe niri riw bele ka mu ko key na, mi hana mu ba taa bo.»

⁸ Báyji le, Zezu yjira bay bay ha ni mii: «I daa do bil mbede Ngerewuru mii: “Ngerembay Ngerewuru bo na, be hu-ε ki hoy ze mu huku pol-e mu ruo ni, a mu mbi suo-o ha ni†.”» ⁹ Robay, ngeretemndaya na suu ni se Zuruzalem a ha ni do tul *hul kani Ngerewuru ka siya zenlej ndaw roo, a baa ha ni mii: «Zadka mu ba Vu Ngerewuru le, mu zo bo siri naa ko, ¹⁰ bay ji le, mbede Ngerewuru baa mii: “Ngerewuru a mbika nzi-ε ha led nzaaped beri ka nulue ha ri koru mu.” ¹¹ Robay, i daa do bil mbede Ngerewuru mii: “I yajana mu bay nduo-ri zan bay hana tisaw mbiw kara ka nda bal-a ya‡.”» ¹² Lee, Zezu yjira bay bay ha ni mii: «I daa do bil mbede Ngerewuru mii, “Ngerembay Ngerewuru bo na, mu ti lie law-ε ya§.”» ¹³ Fale ka ngeretemndaya nzaara faari kire bofo bofo riw bele ka bay lie law Zezu na báyji le, ka pon ni a zol a baa mii: «Nam ki do ku, naa koko zin ki bay.»

Zezu tii saw daa ped be
(*Mat 4.12-17; Mrk 1.14-15*)

¹⁴ Báyji le, Zezu yji a se kudu zad ka Galele, le, hurusuo Tem Law Pie mbaa bil law-ε gbay gbay. Lee, nzofo lo soro bay be ka kudu zadke na ku riw bele. ¹⁵ Ka fere nzofo fe ka bil *hul mbu ki Zibri bofo bofo ka'a se di, le, nzofo riw bele pisi ni.

I tun Zezu ngeren ka Nazared
(*Mat 13.53-58; Mrk 6.1-6*)

¹⁶ Zezu yji a se Nazared, ba puo ka i hol ni ka di. Ka bil *nam mgbaka taran Zibri na, ka nduo a se bil *hul mbu ki bari munu ka'a daa banquo kpadara na. Ka uru siya bay kija Bay Ngerewuru, ¹⁷ le, i mbi mbede Ezay nzofo yajana bay saa nzaa Ngerewuru ha ni. Ka hina bil mbedeke na ku yerere, a nzaara zad kijaake a zin. Báyji le, bay ka'a kji na ze do key: ¹⁸ «Tem Ngerembay do tul-i;

* 4:4 4.4 Kija bol kusol ba sidike 8.3. † 4:8 4.8 Kija bol kusol ba sidike 6.13. ‡ 4:11 4.11 Simri 91.11-12. § 4:12 4.12 Kija bol kusol ba sidike 6.16.

Ka náa mĩ ɔɔ boɔf ɔɔ bay haɲa mĩ ka-káa Bay Kere
h̄a nzoɔ k̄ukuri.

Ka pié mĩ bay haɲa mĩ ka-káa t̄ji saa ɔɔ bil seke fe
h̄a nzoɔbri ká i naa hul salri,

H̄a ɔɔwri ko-kóm ndaw,

Roo, nzoɔbri ká i m̄gba nzaa-ri na,
mĩ t̄ina ri ká d̄i h̄a law-ri huo.

¹⁹ Ka pié mĩ bay haɲa mĩ ka-káa m̄biimbam
ká N̄gerembay dáake law kere z̄ij nzoɔbri* .»

²⁰ Zadka Zezu k̄ji bay na ɔɔ báyii le, ka kaa mbede na n̄im ɔɔ d̄i, a zuɔa h̄a nzoɔ kóro hul mb̄ú k̄i na, a ȳji a kaw siri bay fére nzoɔbri fe. Lee, nzoɔbri riw bele ká i kaw ɔɔ bil hul mb̄ú k̄i ku na, i mb̄ú kóm yim ɔɔ luo-ε. ²¹ Fale ku báyii le, ka tii saw ɔɔa bay ha ri mii: «Vuri key na, bay ká i ɔɔa ɔɔ bil mbede N̄gerewuru key na, feke t̄ji a ɔɔ báy zadε ro. Feke ɔɔ munu maa báy bay ká i laa báy k̄ijake ku.» ²² Bari riw bele ká i ɔɔ d̄i a i laa bay ɔɔ na, i ɔɔa bay ɔɔ báy kere. Bay kere ká t̄ji saa nzi-ε na tuku ri riw bele ha ri ɔɔa mii: «W̄a ɔɔ key na, ka ɔɔ vu Zezeɔ ya le woo?» ²³ Lee, Zezu m̄bi bay a ɔɔa ha ri mii: «M̄áyke tiya, ɔɔa ri na, i séke kpuru i ɔɔa sim bay ɔɔa nzoɔbri na h̄a mĩ mii: “Bo nzoɔ haɲa sawpuu vaa nzoɔ na, mu vaa s̄uo-ɔ s̄uo-ɔ h̄a ɔɔuru ko!” I ɔɔa h̄a mĩ roɔbay mii: “Fe saɲri riw bele ká mù ɔɔa ká Kapernayum ká i ɔɔa bayke h̄a ɔɔuru laa na, ɔɔe ze mù ɔɔa ká saw puo ɔɔ ndaw key!”» ²⁴ Báyii le, Zezu ȳji a ɔɔa na roɔbay mii: «Mi ɔɔa ha ri ta-taɲ ɔɔa tusue k̄i: nzoɔ ȳaɲa bay saa nzaa N̄gerewuru ká i ȳaɲa bay ɔɔe báy kere ká saw puo ɔɔe na, m̄biw tiya. ²⁵ Mi ɔɔa ha ri: sew ká *Eli ɔɔake nzoɔ ȳaɲa bay saa nzaa N̄gerewuru roɔbay, ká mbam to ya ɔɔa m̄biimbam say báy few yie h̄a k̄on luye lie gbiɔ ɔɔ puoruori riw bele na, m̄áy síeri nḡji bamba ɔɔo tusiri *Izarayel. ²⁶ Ze munu h̄oy kara N̄gerewuru pié Eli se luo m̄áykeri na ya, roo le, ka pié ni se luo m̄áy síe m̄biw munu ká kaw vu puo ká riɲ-ε ɔɔa Sereɔta ká tusiri Sidon. ²⁷ Roɔbay, sewke ká Elize ɔɔa nzoɔ ȳaɲa bay saa nzaa N̄gerewuru na, nzoɔ kp̄iriri nḡji bamba ɔɔo tusiri Izarayel. Lee, kp̄iri na duo ká s̄uo nzoɔ m̄biw mini ká sakra ɔɔa nzoɔ kp̄iriri na ku ya. Roo le, ɔɔa Naaman ká ɔɔa nzoɔ ká tusiri Siri huo-ε h̄oy ze, kp̄iri na duo ká s̄uo-ε.»

²⁸ Lee, ɔɔa riw bele ká i kaw hul mb̄ú k̄i na, zadka i laa bayke na munu báyii le, law-ri faa ri puu-u, ²⁹ i uru gbaw i ɔɔa so tul-e, a i nii ni t̄ji saa ɔɔ bil puo ɔɔa ri na, a i se z̄ij ni kpuru se tul kuo ká puo ɔɔa ri ɔɔo d̄i na bay s̄uru ni saa suku ɔɔa siri h̄a ni lie. ³⁰ Roo le, Zezu kal ká sakra ɔɔa ku hiyaw a zol.

Zezu nii temndaya saa tul nzoɔ ká Kapernayum (Mrk 1.21-28)

³¹ Fale ku báyii le, Zezu se Kapernayum, puo ká kuɔu zad ká Galele. Ká bil *nam m̄gba ka t̄aram Zibri na, ka fere nzoɔbri fe ká d̄i. ³² Fe ká'a fere ri na tuku ri ha ri kaw silili, bay ji le, bay ɔɔe na ɔɔo báy h̄urusuo ká uru saa luo N̄gerewuru. ³³ Ká bil *hul mb̄ú k̄i na, nzoɔ m̄biw munu temndaya ɔɔo tul-e. Ka tii saw ɔɔa fe ɔɔa siya ɔɔokoko ɔɔokoko mii: ³⁴ «Oy! Bo Zezu ká Nazareɔ, bay ji k̄i gbaf roo mù nzaake fal ɔɔuru le? W̄a, mù vi bay ɔɔie ɔɔuru le woo? Mù ɔɔa ve le na, mĩ ko ta-taɲ: mù ɔɔa nzoɔ ká mù taɲ

* 4:19 4.19 Ezay 61.1-2.

kaɗaŋ ká Ngerewuru pie mù vi!» ³⁵ Báyyi le, Zezu yiw temndaya na a ɓaa ha ni mii: «Mu mgba nzaa-a ɗo ɗi; mú tji ká tul leɗban na key!» Báyyi le, temndaya na mbi ni nda siri gbirik ká nun ruo nzobri riw bele, roo a tji ká tul-e taŋ ɗáa seke mbjw ziŋ ni, ³⁶ a ha nzobri riw bele ká i kaw zadɛ na, feke tuku ri, ha ri ɓaa ɓay ká sakra kji ɓa lie ɓa lew mii: «Kiri ɓay ni key na waa, ɗo mina zu le? Zezu na mbi nzi-ε ɓáy waa, ɓáy hurusuo ha temndayari, le, i tji i ɗuu!» ³⁷ Báyyi le, soro ɓay ɓe yaa zadri riw bele ká kuɗu zadke ku.

*Zezu vaa nzob suoseremri ngji bamba
(Mat 8.14-17; Mrk 1.29-34)*

³⁸ Tji Zezu saa *hul mbuj kji Zibri na ku báyyi le, ka se ɓil hul Simon. Leɛ, máa fay Simon na, suoserem suo zaŋa se ni, a ha suo-ε mbi huu bid bid naa ɗi. Leɛ, i vbi Zezu ɓay haŋa ni vaa ni. ³⁹ Ro, ka soro suo-ε ɓa lakun may na a ɗiŋ ɓa tul-e, a mbi nzi-ε a yiw suoserem suo zaŋa na. Báyyi le, suoseremke huo ni, a poŋ ni kaw ɓáy kere. Zadɛ ku hoy le, máa fay Simon na uru siya a ɗaa fe sum ha ri su.

⁴⁰ Zadka sie riŋ siw na báyyi le, nzobri riw bele ká i ɗo ɓáy nzob suoseremri ká kire ɓoɗ ɓoɗ na, i faa ri i seke luo Zezu. Leɛ, ka ɗaa nduo-ε ɓo tul-ri mbjw mbjw a vaa ri. ⁴¹ Temndayari kara tji saa tul nzob semri ngji bamba ndaw i guu fe ɓeleŋ ɓeleŋ i ɓaa mii: «Bo na mù ɓa Vu Ngerewuru!» Roo le, Zezu yiw ri a haa ri faa ɓaa ɓay, ɓay ji le, ɓari temndayari na i ko ndaw, ɓe na, ka ɓa *Krisi, nzob ká Ngerewuru waa ɓay pie ni vi yaa nzobri na.

*Zezu ka-káa ká kuɗu zad ká Zude
(Mrk 1.35-39)*

⁴² Zadka nzaaruo sil na báyyi le, Zezu tji saa ɓil puo, a se ɓa zad ká ɗo ɓisuy kolok. Leɛ, ruo nzobri tii saw nzáara ni. Zadka i ziŋ ni na báyyi le, i hii ɓay kuŋ ni kaw ziŋ ri ká'a mgbaka a zol ká lakun-ri. ⁴³ Roo le, Zezu ɓaa ha ri mii: «Do nun haŋa mi se tul puo kiri ndaw, ɓay ka-káa Bay Kere ká se tul Ngerewuru ká re mbay ká tul nzobri na. Sawke mini ze, Ngerewuru pie mi ɓayke.» ⁴⁴ Falɛ ku báyyi le, ka se a ka-káa ɓay ká ɓil *hul mbuj kji Zibri ɓoɗ ɓoɗ ká kuɗu zad ká Zude.

5

*Simon Piyer ɓáy ɓaw pecf ɓeri, i se fal Zezu
(Mat 4.18-22; Mrk 1.16-20)*

¹ Nam mbjw munu, zadka Zezu ɗo nzaa bawda maambii ká riŋ-ε ɓa Zenezareɗ na, ruo nzobri nzuu kji nzid nzid, i kiri ni gbuk ɗo sikɗa ɓay láa Bay Ngerewuru. ² Zadka'a mbi nun-ε a ko-kóm na báyyi le, ka ko tuori ɓa sidɗi ɗo nzaakon, le, nzob suo mbiiri ɗi saa ɓil tuori na, i ɗo waa basan ɓari. ³ Ze, Zezu hil a kaw ɓil tuo taa mbjwke ká ɓa taa Simon, a vbi ni ɓay haŋa ni ka súru nzaa muu tuo na ndji ká nzaakon ɓa zad kji ha ɓeri. Báyyi le, ka mgba zad káw a kaw ɗi ká ɓil tuo na, roo a fere ruo nzobri fe.

⁴ Zadka'a ɓaa ɓayri na o báyyi le, ka yi a ɓaa ha Simon mii: «Mu súru nzaa muu tuo na mak ɓa zad ɗike, a ɓo ɓáy nzob buo-ori i vbuku basan ɓaari zuo mbii i súoke mbii, a i kuɗ ɓáy sjiri vi kele.» ⁵ Leɛ, Simon yjira ɓáy ɓay ha ni mii: «Úwaa! Mbay, ɓuru na ɓuru suo mbii ɓa sunɛ kji hoy kpuru ha nzaaruo sil tul ɓuru koy koy, le, ɓuru mbi fe mbjw vbeŋ ya

mgbanj! Roo le, munu ká mù mbi nzaa-a bay haṅa mĩ dāa na, mĩ vbúku basanri na zúo mbii ba kị mí kọ.»

⁶ Fale ká i se í vbuku basanri bari na ku báyii le, sjiri taḅ dī tusuru, a í tii saw góḁḁo basanri na. ⁷ Lεε, i kaa nduo-ri í dīke bǎw kịni bari ká i kaw bil tuo kị na bay haṅa ri vi bo, í so bari. Báyii le, bari ku na, i vi í mgba sjiri na zinj ri mbaa bil tuo bari na gbay gbay sídĩ bele, a ha mbii mgba gar tuori na fedefede ri i fe ká se bay ri-riñ mini key. ⁸ Zadka Simon Piyer na kọ munu báyii le, ka huku pol Zezu gburuk a baa mii: «Mbay, mu sóro sùo-ḁ ká lakun-i ba fal, bay ji le, mĩ ba nzoḅ feyaa.»

⁹ Simon na, hje dāa ni zikiki, bǎw kịni be hawri ká i dō zinj ni na hōy kara, hje dāa ri munu ndaw bay tul sjiri ká i mgba ngji bamba tasiri na. ¹⁰ Zak báy Zaa ká i ba vu Zebederi, ká i ba bǎw kịni Simonri na hōy kara, hje dāa ri ndaw pi. Lεε, Zezu baa ha Simon mii: «Mu dāa hje ya. Tii sawke vuri key na, mù bá nzoḅ séke kịni nzoḅri laa ro!» ¹¹ Lεε, i yji saa bil maambii na báy tuo bari í ví dāa daa nzaakonj í tji kele, i pōj fe bari riw bele ba fal a í se fal Zezu.

Zezu vaa nzoḅ mbijw ká kpiri dō sùo-ε
(Mat 8.1-4; Mrk 1.40-45)

¹² Nam mbijw munu ká Zezu kaw ngerepuo mbijw munu na, nzoḅ mbijw ká kpiri zuo sùo-ε kpurukud dō puoke na ku. Zadka' a mbi nun-ε a kọ Zezu na báyii le, ka ví huku pol-e mgbuu a dīñ tul-e ká saw bal-ε a kodf ni mii: «Mbay, zadka mù hii le, mù maa bay haṅa sùo-i key na ka duo mgberenj.»

¹³ Báyii le, Zezu ndada nduo-ε a zaa ni a baa ha ni mii: «Mì hi-hii! Sùo-ḁ na ka duo ha mù!» Lεε, ká zadε ku hōy kpiri na ḁ ká sùo-ε. ¹⁴ Fale ku le, Zezu mbi nzi-e a baa ha ni mii: «Kọkọ ká mu baa bayke ha nzoḅ! Roo le, mu se mú vǎa kie sùo-ḁ ha *nzoḅ fe poy Ngerewuru. Fale ku ro le, *fe poy ká *bol kusol *Moyze mbi nzi-e ká dī ha nzoḅri ká kpiri dō sùo-ri ká i vaa le i puo na, mu puo. Be ndaw rɔɔ, a kie nzoḅri riw bele ha ri kọ mii, sùo-ḁ na vaa báy kere kadf kadf báy.»

¹⁵ Fale be nu ku na báyii le, soro bay fe dāa Zezu na yaa zadf mbiki mbiki, a ha ruo nzoḅri mbuo ni luo luo bay láa bay be ndaw, bay haṅa ni ka vaa ri ká tul sem bari ndaw pi. ¹⁶ Lεε, Zezu na, naa sùo-ε ba zadri ká dō kọkọ a dāa nzaa bay kere.

Zezu vaa nzoḅ ká sùo-ε hu wǔo
(Mat 9.1-8; Mrk 2.1-12)

¹⁷ Nam mbijw munu, Zezu dō fére nzoḅri fe. Lεε, *Fariziri báy *nzoḅ fére nzoḅri bol kusolri ká i vi báy puo puo saa kuḁu zadf ká Galele ndaw, kuḁu zadf ká Zude ndaw, rɔɔ ngerepuo ká Zuruzalem kara ndaw na, i kaw zadε ku. Hurusuo Ngerembay dō tul Zezu bay haṅa ni vǎake nzoḅ semri.

¹⁸ Báyii le, nzoḅ haneri soḅ nzoḅ mbijw munu ká sùo-ε hu wǔo báy hii be i víke, a í nzaa faa bay mbika ni í riike se hula, bo í vǎa dāa ni ka naa pol Zezu. ¹⁹ Roo le, i zinj faa ká bay kálke ya bay tul ruo nzoḅri. Báyii le, i mbi ni í hǐlke tul hul ká siya, í nzuo faa ká tul-e siya, a í dīra ni báy hii be zaa ká sakra ruo nzoḅri na, í dāa ni bo pol Zezu. ²⁰ Zadka Zezu kọ law-ri ká i dāa bo tul-e na báyii le, ka baa ha nzoḅ ká sùo-ε hu wǔo na mii: «Nzoḅ buo-i, feyaa bori na, mĩ nda bumake zinj mù ro.»

²¹ Zadka nzoḅ fére nzoḅri bol kusolri báy Fariziri, i laa bayke na báyii le, i tii saw kér bay ká bil law-ri í baa mii: «Ledban key na ka ba nzoḅ ve

kị ndaw roo, a baa bay a ƙirike riŋ Ngerewuru mini key le? Nzob ve ze maa bay ndaka buma tul feyaa nzobri le? Ba Ngerewuru huo-ε hoy ya le woo!»²² Lee, munu ka Zezu ko ker bay bari ko na, ka yinra bay bay ha ri mii: «Bay ji ndaw roo ker bay ka mini key na do bil law-ri le?»²³ Bay haa ze baake se ya le? «Mi nda buma feyaa bori na zih mu,» mase, «uru siya mu se-sec?» le?²⁴ Munu zu le, nda-ndad! Mi hii bay hana ri ko mii, bi *Vu Nzob na, mi do bay hurusoo ka tusiri key bay ndaka buma ka tul feyaa nzobri!» Bayji le, ka baa ha nzob ka suo-ε hu woo na mii: «Mi baa ha mu, uru siya mu mbi hii bo a mu se puo!»²⁵ Zade ku hoy le, ledban na uru siya vad ka nun ruo nzobri riw bele, a mbi fe nam be a seke puo. Zol be ku na, ka pisi Ngerewuru.²⁶ Nzobri ka i do zafe na, feke tuku ri riw bele ha ri pisi Ngerewuru na ndaw. Hie daa ri ha ri baake bay mii: «Vuri key na, fe ka ba hie zikiki ka ndad koko laa ro, buru ko!»

Zezu di Levi

(Mat 9.9-13; Mrk 2.13-17)

²⁷ Fale ku bayji le, Zezu ti kele, le, ka ko nzob yaana larimbuo mbijw ka riŋ-ε ba Levi kaw hul yaana larimbuo. Lee, Zezu baa ha ni mii: «Mu se fal-i.»²⁸ Bayji le, Levi na uru siya, a pon fe beri riw bele yaa a se fal-ε.

²⁹ Fale ku le, Levi daa fe sum ngji bamba tasiri ka bil puo be bay tul Zezu. Lee, *nzob yaana larimbuori bay nzob hawri ruo ngji bamba i vi kaw nzaa fe sum zih ri ndaw.³⁰ Lee, *Fariziri bay nzob fere nzobri *bol kusol fariri na, law-ri se ri ha ri baa bay zih led nduobal Zezuri i vbi ri mii: «Mina roo, i su i nzo zih nzob yaana larimbuori bay nzobri ka soro bay bari mgba ndaya mini key le?»³¹ Bayji le, Zezu mbi bay a baa ha ri mii: «Nzobri ka suo-ri do bay kere bay na, i se sie nzob hana sawpuu vaa nzob ya. Roo le, nzob suoseremri ze se sie nzob hana sawpuu.³² Mi vi bay dika nzobri ka i ker mii, bari ba nzob daa fe bay zaderi na ya, roo le, ni vi bay tul nzobri ka i ko suo-ri ba nzob feyari, ze bay hana ri suo ker bay bari.»

Vbiw ka se tul sanj suo

(Mat 9.14-17; Mrk 2.18-22)

³³ Bayji le, nzob haneri vbi Zezu mii: «Banugo na led nduobal Zaa Batisri i sanj suo-ri i su fe ya i daake nzaa bay kere. Led nduobal *Fariziri kara i daa munu na ndaw. Waa, daa mina ndaw roo led nduobal-ari na i su i nzo mgbum le?»³⁴ Lee, Zezu yinra bay bay ha ri mii: «Waa, nam ka nzob may fie yaa may be na, i maa bay hana nzobri ka'a di ri vi zad suoriya yaana kị na, ha ri sanj suo-ri i su fe ya ka nzob may fie na do zih ri kob robay na le woo? Munu ya mgban!»³⁵ Roo le, namri ka'a vi vuku na, i naa nzob may fie ka sakra bari. Be ro le, i sanj suo-ri bay.»

³⁶ Lee, Zezu mbi law bay mbijw a baake bay ha ri mii: «Nzob mbijw ti goko nzaa gari fie, a boke nun kan gari ya. Zadka nzob daa munu le, gari fie ka i go na, a doko bay kere mbaa ndaw, a nzaa gari fie ka i buoke nun kan gari na kara ti mgbama kị bay taw gari na bay kere ya ndaw pi.³⁷ Robay, nzob mbijw ti anj him fie zuo taw bol huori ya. Zadka nzob daa munu le, him fie na a lon a fuo bol huori na, ha him na kii zuo bisuy, a bol huori kara, a bie ndaw.³⁸ Roo le, ndad bay anj him fie zuo bol huori fieri.³⁹ Ndaw robay, nzob ka nzo taw him nzo ro na, ti hii bay nzoko him fie ya, bay ji le, nzobri baa mii, «Taw him na ze ndad.»»

6

Zezu ba mbay tul nam mgbaka taram
(Mat 12.1-8; Mrk 2.23-28)

1 Nam mbijw munu ka ba *nam mgbaka taram Zibri na, Zezu bay lef nduo-bal-eri i saka bay bil wa fe payri. Lεε, lef nduo-bal-eri haw tul fe pay haneri, i uri bay nduo-ri a i su. 2 Bayji le, Farizi haneri ka i do i ko ri na i vbi bay mii: «Bay ji ndaw roo i daa fe ka *bol kusol naari haa faa daake ka sie nam mgbaka taram na le?»

3-4 Bayji le, Zezu mbi bay a baa ha ri mii: «Waa, i kji mbede ka baa bay se tul fe daa *David na ya le? David na, zadka kon i ni bay nzoβ beri na, ka se bil *hul kani Ngerewuru ka i daa bay hu, a faa maapari ka i ha ba fe tunduo ha Ngerewuru na a su, roo a ha nzoβ beri su ndaw. Bay faa bol kusol naari le, maapakeri ku na, ba nzoβ fe poyri hu-ri hoy ze i do bay faa ka bay suna.»* 5 Robay, Zezu baa ha ri mii: «Bi *Vu Nzoβ na mi ba mbay tul nam mgbaka taram.»

Zezu vaa nzoβ ka nduo-ε hu wio
(Mat 12.9-14; Mrk 3.1-6)

6 Nam mgbaka taram kji mbijw munu na, Zezu ri a se bil *hul mbu kji Zibri mbijw, a tii saw fere nzoβri fe ka di. Lεε, wara nzoβ mbijw ka nduo hodfo be hu wio do di. 7 Lεε, *nzoβ fere nzoβri bol kusolri bay *Fariziri ka i do zadε ku na, i ngaa Zezu zii bay koko waa, ka'a vaa nzoβ ka sie nam mgbaka taram na le? I daa munu, bay ji le, i nzaa faa bay zin bay hane ka bay daake bay bo tul-e. 8 Roo le, Zezu ko ker bay ka do bil law-ri, a baa ha nzoβ ka nduo-ε hu wio na mii: «Uru siya mu do bay zad gaja bo ka nun ruo nzoβri riw bele.» Lεε, ledban na uru siya a do bay zad gaja be na. 9 Fale ku bayji le, Zezu fere nun-ε ba luo-ri a baa ha ri mii: «Mi vbi ri: waa, *bol kusol naari na baa mina le? Ndad bay daa fe kere mase ndad bay daa ndaya ze ka sie nam mgbaka taram na le? Ndad bay yanja nzoβ mase ndad bay bie ni le?» 10 Fale ku le, Zezu ko-kom ba nun-ri mbijw mbijw riw bele, roo a mbi bay a baa ha ledban na mii: «Ndafa nduo-ε!» Lεε, ka ndada nduo-ε, le, nduo-ε na vaa bay kere. 11 Roo le, nzoβ fere nzoβri bol kusolri bay Fariziri na, law-ri faa ri gbururu gbururu, a i tii saw may bay ka sakra kji bay koko fe ka i ma ba bay daa zin Zezu.

Zezu nan nzoβ nday nzaapedri duo fal-ε sidi
(Mat 10.1-4; Mrk 3.13-19)

12 Bayji le, ka bil namkeri ku na, Zezu se a hil tul kuo bay daa nzaa bay kere ka pol Ngerewuru. Ka daa nzaa bay kere kpuru ha nzaaruo sil ni koy koy. 13 Zadka nzaaruo sil na bayji le, ka di nzoβri riw bele ka i se fal-ε na, a nan ri ba duo fale sidi ka sakra hari ku a di ri ba nzoβ nday nzaapedri: 14 Simon ka Zezu di ni ba Piyer bay yu-ε Andere, Zak bay Zaa ndaw, Filib bay Batelemi ndaw, 15 Matiye bay Toma ndaw, Zak vu Alfe bay Simon be ka hii nzoβ beri a ru-ruy bay tul-ri ndaw, 16 Zud vu Zak ndaw, roo Zudas Iskariyod, be ka'a fere suo-ε a vi ba nzoβ mbika tul Zezu ndaw pi na.

Zezu fere ruo nzoβri fe, a vaa nzoβ suoseremri
(Mat 4.23-25)

* 6:3-4 6:3-4 I kji 1 Samiyel 21.1-6.

17 Zezu báy lef nduobal-eri i dī saa tul kuo, a í t̄a í d̄o zad ká d̄o r̄ay munu. Zadf̄e ku na, i z̄iŋ lef nduobal-eri nḡii bamba ká d̄i, a ruo nzobri kara nḡii bamba tasiri uru saa kuđu zad ká Zude riw bele nd̄aw, n̄ger̄epuo Zuzazalem nd̄aw, báy puori ká d̄o nzaa maambii ká Tir báy Sid̄on nd̄aw pi. 18 Bari na, i vi báy láa bay ká nzi-ε nd̄aw, bay haŋa s̄uò-ri ká se ri na kara ka vaa ha ri nd̄aw. Bari ká temndayari d̄aa nun-ri tuo síe na kara, i vaa kiyaw kiyaw nd̄aw pi. 19 Ruò nzobri riw bele ká i d̄o zadf̄e ku na, i nzaa faa z̄aa ni, bay j̄i le, hurusuo t̄ji saa luò-ε a vaa nzobri riw bele.

*Suoriya báy kóko seke fe
(Mat 5.1-12)*

- 20 Fale na ku báyii le, Zezu fere nun-ε ba luò lef nduobal-eri a baa mii:
«Suoriya ba taa baar̄i nzob̄ k̄ukuri
ká ì k̄o mii, ì se síe N̄ger̄ew̄uru;
baar̄i na, puoruo N̄ger̄ew̄uru ba taa baar̄i†.
- 21 Suoriya ba taa baar̄i ká k̄on N̄ger̄ew̄uru d̄aa r̄i timbede key;
baar̄i na, N̄ger̄ew̄uru a haŋa k̄onke maa r̄i síb̄ báy.
Suoriya ba taa baar̄i ká ì kaw báy rew̄ timbede key;
baar̄i na, N̄ger̄ew̄uru a haŋa r̄i zay s̄uò-r̄i báy.
- 22 Zadka nzobri f̄uy r̄i, mase i túŋ r̄i n̄ger̄en, mase i rad̄ r̄i, mase i baa bay baar̄i ndaya bay tul-i ká m̄i ba *Vu Nzob̄ na le, suoriya ba taa baar̄i.
- 23 Zadka fekeri ku t̄ji tul-r̄i na, ì z̄áy s̄uò-r̄i í zo zakra zakra, bay j̄i le, fe tunduo baar̄i nḡii bamba d̄o nulue giyaŋ r̄i. Be munu nd̄aw ze, bulu bari d̄áake seke z̄iŋ *nzob̄ ȳaŋa bayri saa nzaa N̄ger̄ew̄uru pola. 24 Roo le, Kóko seke fe ba taa baar̄i nzob̄ feziŋari
ká ì se síe N̄ger̄ew̄uru ya;
baar̄i na, ì z̄iŋ fe taa baar̄i na d̄ođ ro.
- 25 Kóko seke fe ba taa baar̄i ká ì kaw bil ndad̄i badak
ká k̄on N̄ger̄ew̄uru ti bil law-r̄i ya;
baar̄i na, k̄on a ìka r̄i báy.
Kóko seke fe ba taa baar̄i ká ì kaw báy nzaa
sere sem nzoke timbede key;
baar̄i na, ì d̄oko bil síe, a í r̄e-rew̄ báy.
- 26 Kóko seke fe ba taa baar̄i
ká nzobri riw bele baa bay baar̄i báy kere.
Be munu nd̄aw ze, bulu bari d̄áake z̄iŋ nzobri
ká i d̄i s̄uò-ri ba nzob̄ ȳaŋa bayri saa nzaa N̄ger̄ew̄uru pola na.»

*I hii nzob̄ tul nḡani baar̄i
(Mat 5.38-48; 7.12a)*

- 27 «Roo le, baar̄i ká ì láa m̄i key na, m̄i baa ha r̄i: I hii nzob̄ tul nḡani baar̄i, i d̄aa kere z̄iŋ nzobri ká i f̄uy r̄i. 28 I s̄am fe ka z̄uo tul nzobri ká i fad̄ r̄i, i d̄aa nzaa bay kere bay tul nzobri ká i d̄aa fe seke z̄iŋ r̄i. 29 Zadka nzob̄ nda hala nun-a fi mb̄iw le, mu fére fi mbini h̄a ni ka nda nd̄aw. Zadka nzob̄ mbi maagari bo le, mu haa ni faa bay haŋa ni ka mbi vu gari fi siya bo ya nd̄aw. 30 Nzob̄ h̄a h̄a ká vbi mù fe le, mu h̄a ni. A zadka nzob̄ mbi

† 6:20 6.20 Zadka i baa mii: «Puoruo N̄ger̄ew̄uru ba taa nzob̄» na, bayke baa mii, nzob̄ke ku na d̄o báy fe s̄amiri nḡi-nḡii ká vi báy faa ká N̄ger̄embay réke mbay ká tul-e. Ba fe ká nzob̄ke d̄oke d̄o ro bo, ba fe ká'a gi-giyaŋ bay z̄iŋ ká luò N̄ger̄ew̄uru lew ya.

fe ká ba fe bo le, mu yǐi mú vbi ni bayke ya. ³¹ Fe ká ì hii bay haṅa nzobri dāa ha rì na, ì dāa faa mbijw munu ka zinj ri.

³² «Zadka ì hii nzobri ká i hii rì hōy na wāa, bay jì ndaw roo ì giyaṅ bay haṅa nzobri pisi rì ká dī le? Yǐii! Nzob feyaari hōy kara, i hii nzobri ká i hii ri! ³³ Zadka ì dāa kere zinj nzobri ká i dāa kere zinj rì hōy na wāa, bay jì ndaw roo ì giyaṅ bay haṅa nzobri pisi rì ká dī le? Nzob feyaari na hōy kara, i dāa faa mbijw munu na ndaw. ³⁴ A zadka ì hā nzob kpaa fe baarì ká i dāa law-rì bo dī, i ker i baa mii, hurusuo-ε maa bay yǐinra feke ha rì na wāa, bay jì ndaw roo ì giyaṅ bay haṅa nzobri pisi rì ká dī le? Nzob feyaari hōy kara, i kpaa fe munu ká sakra kǐ, roo i ker bay yǐinra hā kǐ faa mbijw munu ká ì kpaa feke na ká sakra kǐ. ³⁵ I dāa munu ya, roo le, ì hii nzob tul ngani baarì, i dāa kere zinj ri, a i kpaa ri fe i giyaṅ ha ri yǐinra báy feke ha rì ya. Zadka ì dāa munu le, fe tunduo baarì a ngǐinra bamba tasiri, a i ba vu Ngerewuru ká nulue siya, bay jì le, ka dāa kere zinj nzob máy nuni ndaw báy nzob mgbóróri. ³⁶ I hā law kere ka mbaa bil law-rì faa mbijw munu ká law kere mbaa bil law Bāa baarì Ngerewuru na.»

*I kuṅ bay ka zuo tul ku-i baarì ya
(Mat 7.1-5)*

³⁷ «I kuṅ bay ká zuo tul ku-i baarì ya, le, Ngerewuru a kún bay zuo tul-rì ya. I dāa bay bo tul ku-i baarì ya, le, Ngerewuru a dāa bay bo tul-rì ya. I nda buma ka zinj ku-i baarì, le, Ngerewuru a ndáka buma zinj rì. ³⁸ I hā fe hā ku-i baarì, le, Ngerewuru a haṅa ri fe. Ka'a kúna fe mbaa bil boi baarì taṅ líeke a iki do dī a laṅ yik yik hā ni mbaa dī gbay gbay. Faa mbijw munu ká ì lie fe hā nzobri na, be kǐ ndaw ze Ngerewuru a líeke fe kere beri ha rì.»

³⁹ Robay, Zezu mbi law bay mbijw munu a baa ha ri mii: «Raw a dāa puu nduo raw ku-ε, a i séke sed le? A ku wāa, i ti líe sídī bele wuruk zuo luw ya le? ⁴⁰ Nzob ká fere fe na, ka ti kál tul gaṅ be ká fere ni fe na ya, roo le, nzob fére fe hāa hāa ká dāa ped beri báy kere hā ni o riw bele na, a doko munu ba gaṅ be.

⁴¹ «Wāa, bay jì ndaw roo, mù gedé kóm ba bum suy ká bo nun yu-ɔ, a mú ko kparaṅ ká bo nun-a ku ya wǔm hōy le? ⁴² A ku wāa, mù dāa mina roo, mú baa hā yu-ɔ mii: “Yu-i, giyaṅ hā mi mbi bum suy ká bo nun-a ku hā mù,” a mú ko kparaṅ ká bo nun-a ku na ya hōy le? Bo nzob nzaa rúo bay! Kparaṅ ká bo nun-a na, mu mbi pola a mú ko zad ka ta-taṅ ndaw roo, mú ko faa mbika bum suy ká bo nun yu-ɔ na ku báy.»

*Kóko puu báy lereke
(Mat 7.16-20; 12.33-35)*

⁴³ «Puu kere na ti líe lereke ndaya ya. A puu ká ndaya na ti líe báy kere ya ndaw. ⁴⁴ Puu hāa hāa kara, i ko ni báy lere be, lere be. Nzob ti hóro lere nsum saa puu ngatukru ya. Mase, nzob ti hóro tavoko saa kurikuṅ ya. ⁴⁵ Nzob kere na, fe kere ká uru saa bil law-ε na, tǐi kele. A nzob ndaya na laa le, fe ndaya ká do bil law-ε na, tǐi kele ndaw. Nzob hāa hāa le, fe ká mbaa bil law-ε gbay gbay na ndaw roo, tǐi ká nzi-ε báy.»

*Bay ká se tul hulri ká sídī
(Mat 7.24-27)*

⁴⁶ Zezu baa ha nzoŋri na roŋbay mii: «Bay ji ndaw roŋ, i di mi mii “Mbay, Mbay,” a i daa fe ka mi baa ha ri na ya le woo? ⁴⁷ Mi kie ri, nzoŋ ka ri nzoŋ ka vi luo-i a laa bay bi a daake ped. ⁴⁸ Nzoŋke ku na do munu ba nzoŋ ka tii saw mbuo hul be. Ka tie luo di di kpokro a zinj tisaw, roŋ a leke tigbaa hul na do di bay mbuo. Zadzka mbam to a ha mbii yaa zad remlen remlen a nda hul na paw paw hoy kara, hul na lan suo-e ndji ya, bay ji le, nzoŋ daa hul key na leke tigbaa hulke bay kere. ⁴⁹ Roo le, nzoŋ ka laa bay bi a daake ped ya na, ka ri nzoŋ ka daa hul be do tusiri bina tan leke tigbaa hulke. Zadzka mbam to ka mbii yaa zad remlen remlen a nda han hul na paw paw na bayji le, zadfe ku hoy hulke ku na haw wuruk zuo siri a fie ruk ruk bele.»

7

Zezu vaa lef kaw ngerenzob yum ka Rom (Mat 8.5-13)

¹ Fale ka Zezu baa bay be o riw bele ha ruo nzoŋri ka zadfe ku na bayji le, ka zol ka di, a se Kapernayum. ² Lee, ngerenzob yum mbijw munu ka Rom do bay lef kaw ka'a hii ni bamba naa sem ka di. Semke na daa ni ha hud be ton ndji mini. ³ Zadzka ngerenzob yum na laa soro bay Zezu na bayji le, ka di ngeri Ziŋ haneri, a pie ri se luo Zezu bay hanja ni ka vi bo, a vaa lef kaw beri na ha beri. ⁴ Lee, hari na i se luo Zezu i kod ni kpuru kpuru i baa mii: «Igerenzob yum key na, ndad bay hanja mu so ni, ⁵ bay ji le, ka hii saw naari Ziŋri bamba. Ba be ze ka daa *hul mbu ki naari key.»

⁶ Bayji le, Zezu uru siya a se zinj ri. Zadzka i se i ton di ya deb bay puo be na bayji le, ngerenzob yum na pie nzoŋ buo-eri ha ri baa ha Zezu mii: «Mbay, mu yoklo suo-o gor hoy ya, bay ji le, bi hoy mi maa bay hanja mu daa tul-a nduo bil hul bi ya. ⁷ Sawke mini ze, mi ko suo-i maa bay seke luo-o suo-i ya. Roo le, mu baa bay mbijw bo, ha suo lef kaw bi na ka vaa. ⁸ Mi baa munu, bay ji le, bi hoy kara mi do bay gan tul-iri ka mi daa bol nzaa-ri, a mi do bay nzoŋ yum biri ka i daa bol nzaa-i ndaw. Zadzka mi baa ha nzoŋ mbijw mii: “Mu se,” le, ka se na ki. A mi baa ha nzoŋ ki mii: “Mu vi,” le, ka vi. A mi yi mi baa ha lef kaw bi mii: “Daa fe key,” le, ka daa feke.» ⁹ Zadzka Zezu laa baykeri na munu bayji le, tuku ni ha ni fere kom ba luo ruo nzoŋri ka i se fal-e na a baa ha ri mii: «Mi baa ha ri ta-tan: ka tusiri *Izarayel riw bele na, kiri daa law bo tul-i mini key na, mi zinj ka di ya mban!»

¹⁰ Zadzka nzoŋri ka ngerenzob yum pie ri na, i yi i ti puo na bayji le, i ko lef kaw ka suo-e se ni na vaa bay kere.

Zezu tuma vu may sie ka hu na ha ni kaw bay kumnun

¹¹ Fale ku bayji le, Zezu zol a se ba puo mbijw munu ka rin-e ba Nayi. Lee, lef nduobal-eri bay ruo nzoŋri ngji bamba, i se faa zinj ni mbijw hoy. ¹² Zadzka i se di ya deb bay nzaa puo na bayji le, nzoŋri mbi hud bay hiike dukuku, i tiike saa bil puo ba zad wolo hud. Ka ba lef wara nzoŋ keklek a ba vu may sie. Lee, nzoŋri ka puoke ku na ngji bamba tasiri, i mgba ni i se zinj ni ba zad voro hud na. ¹³ Zadzka Ngerembay mbi nun-e a ko may sie na munu bayji le, ka ko nun sie be a baa ha ni mii: «Mu re-rew ya!» ¹⁴ Bayji le, ka soro ba lakun hud na a zaa danji hud na, le, nzoŋ sob hudri

na i sii bal-ri zik í do. LEE, Zezu mbi bay a baa ha huf na mii: «Kuban, mi mbi nzaa-i ha mu. Uru siya!» ¹⁵ LEE, huf na kaw siri a tii saw baa bay. Fale ku le, Zezu mgba ni a daa nduo nduo mi-e. ¹⁶ Feke ku na mbi hie ha nzofri riw bele ka í do zadε ku, ha ri pisi Ngerewuru í baa mii: «Bawda nzob yaana bay saa nzaa Ngerewuru mbijw ki laa ro tii sakra naari ka vuri key!» Robay, «Ijgerewuru vi bay soko nzob beri.» ¹⁷ Bayke ku na yaa zad kpol kpol ka kufu ka Zude riw bele ndaw, bay puori riw bele ka í kiri Zude ndaw pi.

*Zeju baa bay se tul Zaa Batis
(Mat 11.2-19)*

¹⁸ Led nduobal Zari vaa lo soro feri ka kal na riw bele ha ni laa. Bayji le, ka di nzofri sidi ka sakra bari ku, ¹⁹ a pie ri ba luu Ngerembay bay ha ja ri vbi ni mii: «Waa, ba bo ze mu ba *Krisi, nzob ka Ngerewuru waa bay pie ni vi yaa nzofri na mase, buru Zibri na buru gijan nzob ki bay le?» ²⁰ Zadka nzobkeri tii luu Zeju na bayji le, i baa ha ni mii: «Zaa Batis pie buru ba luu bay vbika mu bay koko, waa, ba bo ze mu ba Krisi, nzob ka Ngerewuru waa bay pie ni vi yaa nzofri na mase, buru Zibri buru gijan nzob ki bay le?»

²¹ Bayji le, ka bil saw sieke ku na, Zeju vaa nzofri ngji bamba ka suoserem bari bod bod. Ka vaa nzofri ka tul feri ka se ri ndaw, a nii temndayari ka tul nzofri ndaw, roo a mgbuda nun rawri ngji bamba ha ri ko zad ndaw pi. ²² LEE, Zeju yinjra bay ha huf led nduobal Zari na mii: «I yi i se bo, i vaa ki fal feri ka i ko bay nun-ri, i laa bay suku-ri ndaw key na ha Zaa laa. Rawri ko-kom *tan kad kad ndaw, nzob kpederi se siya kiyaw kiyaw ndaw, nzofri ka kpiri do suo-ri kara, kpiri bari na o a pon suo-ri duo mgberen ndaw, mbikiri laa bay ndaw, nzofri ka i hu hoy kara, i tuma i kaw bay kumnun ndaw, roo i ka-kaa Bay Kere ha nzob kukuri ndaw pi. ²³ Nzob ka daa law-e bo tul-i a pon mbika law-e ya le, suoriya ba taa be.»

²⁴ Zadka led nzaaped Zari zol bayji le, Zeju tii saw baa bay se tul Zaa ha ruo nzofri mii: «Zadka i se bil law kor bay laa kaa bay Zaa ka kaa na waa, fe ji ze i vaa ko le? Waa, i se i vaa ko nzob ka do tul bay be ya munu ka ngasikri ka zuu kila ri mgbaya mgbaya le? Munu ya! ²⁵ A waa ba fe ji ki roo i se i vaa ko le? I se i vaa ko nzob ka nduo gari nduy ziriri ziriri le? Kuy! Nzofri ka i nduo gari ka nduy mgbilik mgbilik a i kaw bil ndadi na, bil puo mbay luyeri ze ba zad kaw bari. ²⁶ A ku waa, fe ji ki roo i se i vaa ko le? I se i vaa ko nzob yaana bay saa nzaa Ngerewuru le? Nda ndad! Roo le, mi baa ha ri: be Zaa na, ka ba nzob yaana bay saa nzaa Ngerewuru taa hoyke ya, ²⁷ bay ji le, be Zaa na, Ngerewuru baa bay se tul-e ka bil mbede be mii:

“Bi na, mi pie led nzaaped bi ha ni vi do pol-a

bay ha ja ni ka lete faa bo pola ha mu*.”

²⁸ «Mi baa ha ri ta-tan: sakra nzofri ka mayri mbon ri ka tusiri key na, nzob mbijw mini ka kal tul Zaa kal na tiya. Ze munu hoy kara, nzob ka ndi ka bil sew ka Ngerewuru tii saw reke mbay ka tul nzofri na, nzobke do bay fe sami mba tul-e taa Zaa Batis na pavbad.»

* 7:27 7.27 Malasi 3.1.

²⁹ Tusueke le, nzobri riw bele báy *nzob yāṅa larimbuori ká i laa bay Zāa na i kó mii, Ngerewuru ba nzob ká daa fe báy zadε. Ro, í hā Zāa daa tul-ri nduo mbii. ³⁰ Roo le, *Fariziri báy *nzob fére nzobri bol kusolri na, i tunj fe ká Ngerewuru hii bay haṅa ri daa na ṅgeren í hā Zāa daa tul-ri nduo mbii ya. ³¹ Zezu baa rōbay mii: «Nzob ve ndaw rōo, mĩ mgbaka bay lieke nzobri ká timbedε key le? Wāa i rii nzob veri le? ³² I rii ledri ká i kaw káa í guu fe ká sakra k̄i mii:

“Buru ul t̄iw ha r̄i, le, ì nda-nday ya!

Buru d̄i sim r̄ew hudri ha r̄i kara, ì r̄e-r̄ew ya ndaw!”

³³ I kó, Zāa Batis na vi, a saṅ s̄uò-ε a s̄u maapa ya ndaw, a nzo him ya ndaw. Lεε, baar̄i na ì baa mii: “Temndaya ze do tul-e.” ³⁴ A bi *Vu Nzob ká m̄i vi na laa le, m̄i s̄u fe ndaw, a mí nzo him ndaw, le, baar̄i na ì baa mii, m̄i ba nzob fe s̄um luye ndaw, mí ba nzob buo him ndaw, a mí mgbá buo z̄iṅ nzob yāṅa larimbuori báy nzobri ká soro bay bari mgbá ndaya ndaw, le ji maale. ³⁵ Roo le, nun n̄zem taa Ngerewuru na, nzobri kó ba fe ká do báy zadε báy faa vi-eri riw bele ká i yāa bayke.»

Zezu nda buma z̄iṅ máy feyāa

³⁶ Nam mb̄iw munu Farizi mb̄iw munu d̄i Zezu bay haṅa ni s̄u fe z̄iṅ ni. Lεε, ka se bil puo be na a kaw nzaa fe s̄um z̄iṅ ni mb̄iw hoy. ³⁷ Lεε, máy mb̄iw munu ká soro bay be mgbá ndaya na do bil puoke na ku. Zadka’a laa mii, Zezu kaw nzaa fe s̄um ká bil puo Farizike na báyiṅ le, ka mbi guma num ká i daa báy tisaw ká riṅ-ε ba *alabastre* ká num ká b̄are f̄u búy búy mbaa d̄i, ³⁸ a ví d̄óke fal Zezu ká saw bal-ε. Ka r̄e-r̄ew hā mbii nun-ε zuu zuo bal Zezu, a nzun báy s̄uy tul-e, rōo a ṅw bal-eri a daa num ká b̄are f̄u búy búy na zuo d̄i. ³⁹ Lεε, Farizi ká d̄i Zezu na kó munu báyiṅ le, ka ker bay ká bil law-ε a baa mii: «Zadka ledban key na ba nzob yāṅa bay saa nzaa Ngerewuru taa tusueke le, a kóko k̄iri máy ká zaa ni na key, a kóko ni ba máy nzob fe daa yāa.»

⁴⁰ Báyiṅ le, Zezu mbi bay a baa hā Farizi na mii: «Simon, m̄i báa bay mb̄iw hā mù laa.» Lεε, Simon ȳiṅra báy bay hā ni mii: «Mbay, baa hā m̄i laa.» ⁴¹ Lεε, Zezu baa mii: «Nzobri sid̄i k̄pa a lari, le, i ȳiṅra hā nzobke ya báy. Nzob mb̄iwke na, mb̄ol ká do tul-e ká bay haṅa ni puo na maa lari ped̄ mbiimbam sid̄i. A nzob sid̄ike na laa le, maa lari ped̄ few sid̄i. ⁴² Munu ká i do báy fe mb̄iw ká bay puoke mb̄ol bari ya na, ka hā mb̄ol bari na sid̄i bele do tul-e. A ku wāa, nzob taa hāa rōo, a kóko ni ba nzob nun-ε mba nzob hāw le?»

⁴³ Lεε, Simon ȳiṅra báy bay hā ni mii: «M̄i kó le, nzob ká yāa mb̄ol do tul-e ba bawdake ṅḡi-ṅḡi ká’a p̄úo riw bele.» Zezu baa hā ni mii: «M̄u ȳiṅra báy zadε.» ⁴⁴ Fale ku báyiṅ le, ka fere nun-ε ba luo máy na a baa hā Simon mii: «M̄u kó máy key na kó le? Bi na, m̄i vi bil puo bo, le, mù hā m̄i mbii wáa bal-i ya. Roo le, be na, ka wāa bal-i báy mbii nun-ε, rōo a nzun báy s̄uy tul-e. ⁴⁵ Bo na, mù mgbá m̄i girik ya. Roo le, máy key na, báy ví bi ká bil hule key na, ka ṅw bal-iri baṅguo a p̄oṅ n̄zi-ε ya rōbay. ⁴⁶ Bo na, mù kuna num zuo tul-i ya. Roo le, be na, ka daa num ká b̄are f̄u búy búy zuo bal-iri. ⁴⁷ Sawke mini ze, m̄i baa hā mù: feyāa beri ká ṅḡi bamba na, Ngerewuru nda bumake z̄iṅ ni ro. Bay tul buma ká’a nda z̄iṅ ni na ku ze, máy na k̄ie h̄ii ká’a h̄ii ni ṅḡi bamba. Roo le, nzob ká feyāa be nd̄i

ká Ngerewuru nda bumake zih ni na, nzobke a hii ni ndii na laa.» ⁴⁸ LEE, Zezu yii a baa ha may na robay a baa mii: «Feyaa bori na o ka tul-a ro.»

⁴⁹ Bayii le, bari ka i kaw nzaa fe sum zih Zezu na, i tii saw ker bay ka bil law-ri, i baa mii: «Nzob ni key waa, ka ba nzob ve roo, nzob feyaaari hoy kara ka nda buma zih ri mgbum key le?» ⁵⁰ Fale ku le, Zezu baa ha may na mii: «Law-a ka mu daa bo tul-i na yaa mu ro. Mu se bay kere dekeke.»

8

Mayri ka i su Zezu

¹ Fale ku bayii le, Zezu se bay ngerepuori bay vu puori, a ka-kaa Bay Kere ka se tul reke mbay Ngerewuru ka tusiri key na ha ri. ² Led nduobal-eri ka duo fale sidi na, i se zih ni bay may haneri ka Zezu nii temndayari saa tul-ri, a vaa sem bari na. Maykeri na ze riñ-ri do key: Mari ka i di ni ba Mari ka puo be do Madala, ka Zezu nii temndayari ba tono say saa tul-e ndaw, ³ Zani ka ba may Suza, be ka'a ba nzob koro feri ka bil puo mbay *Erod ndaw, roo Suzan bay may hawri ndaw pi. Maykeri key na, i se zih Zezu bay led nduobal-eri, a i so ri bay fe kere bari.

Law bay ka se tul para fe pay miike

(Mat 13.1-9; Mrk 4.1-9)

⁴ Nzobri ka ngerepuori mbij mbij na i vi mbu ki mer mer ka luo Zezu. Bayii le, ka mbi law bay key na a baa ha ri mii: ⁵ «Nzob pay mbij munu ti a se waa bay mii para fe pay be. Zadka'a do mii para fe pay na bayii le, pare haneri tod kporon kporon zuo lafaa. LEE, nzobri se tul-e ndaw, a nduyri kara vi re ndaw. ⁶ A pare haneri laa le, gay zuo tul nzeke. Zadka fe paykeri na ti bayii le, huo wuo, bay ji le, saw-e huo ya. ⁷ A pare haneri gay zuo sakra ngatukruri ha ri uru maa ki vbubu, ha ngatukruri kpan tul fe paykeri na. ⁸ Roo le, pare haneri gay zuo tusiri kere, le, fe paykeri na uru bay kere a daa para bay kere. Sawke mbij le, daa para ba isofri munu kal tul-e taa hayri ka'a mii na.» LEE, Zezu baa na robay mii: «Nzob ka do bay suku bay laake le, ka laa.»

Bay ii Zezu mbi law bay, a baa le?

(Mat 13.10-17; Mrk 4.10-12)

⁹ Fale ku bayii le, led nduobal Zezuri vbi ni bay haña ni tina saw mra law bay ka'a baa na ku. ¹⁰ LEE, ka yinra bay bay ha ri mii: «Baari na, Ngerewuru mgbuda nun-ri ha ri koke feri ka do zad muni ka se tul faa ka'a reke mbay ka tul nzobri. Roo le, nzob hawri na, mi baa bay ha ri bay faa law bayri bay haña bo

“i ko bay nun-ri, roo le, i ko sawke ya;

i laa bay suku-ri, roo le, i laa ba laake ki hoy*.”»

Zezu tina saw maa law bay ka se tul mii para fe pay

(Mat 13.18-23; Mrk 4.13-20)

¹¹ Zezu baa mii: «I ko saw mra law bay key na ze do key: Para fe pay na do munu ba Bay Ngerewuru. ¹² Nzob haneri do munu ba lafaa ka para fe payri gay zuo di. Bari na, i laa Bay Ngerewuru na, roo le, ngeretemndaya vi naa bayke ka i laa bo law-ri na hon ba fal bay haña bo, i daa law-ri bo tul bayke na ku ha Ngerewuru yake ri ya. ¹³ Nzob haneri do munu

* 8:10 8.10 Ezay 6.9-10.

ba para fe pay ka gay zuo tul nzekre. I laa Bay Ngerewuru, a i yaa bay suoriya, roo le, i ha bayke na bar saw ka bil law-ri ya. I daa law-ri bo tul Bayke na ku bole di ndji hoy. Zadka fe lie law tji tul-ri le, i pon mbika law bari na yak. ¹⁴ A para fe pay haneri ka gay zuo sakra ngatukruri na, do munu ba bari ka i laa Bay Ngerewuru, roo le, i pon faa ha ker bay feru bod bod, mase feziya, mase kon feru ka tusiri key na kpan faake ha lereke ngon ya. ¹⁵ Para fe pay haneri ka gay zuo tusiri kere na do munu ba nzobri ka law-ri puu kpa kpa a do hoy bay yaaya bay. Bari na i laa Bay Ngerewuru i koro do bil law-ri i do tul-e banquo; ze i lie lerekeri do di.»

Law bay ka se tul huu ndele
(Mrk 4.21-25)

¹⁶ «I ko, nzob mbjw ti daa huu taa huu ndele, roo a mbi suna a gufake, mase a daa sii saw ngon dokro ya. Roo le, i daa huu ndele na sii siya bay haaya bo, nzobri ka rii hula na, i koke zad. ¹⁷ Tusueke le, feru riw bele ka do lanzon na, namke vi le, a tji do zad hie gbay gbay ka nun nzobri. A feru riw bele ka do zad muni kara feke na a tji do kele gbay gbay ha nzobri ko. ¹⁸ I nze bay suori-bay faa laa bay baari ka i laa na! Tusueke le, nzob ka do bay fe na, Ngerewuru a haaya ni ki nde tul-e. Roo le, nzob ka doke ya na, hay ka ndji ka'a ker se tul-e bay zin na kara, ka'a naa doo a pon ni.»

Nzob ini Zezu taa tusuekeri
(Mat 12.46-50; Mrk 3.31-35)

¹⁹ Maa Zezu bay yu-eri i vi bay koko ni. Roo le, i zin faa ka bay seke kpuru se luo-e ya, bay ji le, ruo nzobri ngji bamba, i mbuo ni luo. ²⁰ Lee, i baa ha Zezu na mii: «Maa-ya bay yu-eri i do kelu i hii bay koko mu.» ²¹ Lee, Zezu yijra bay bay ha nzobri riw bele mii: «Maa bay yu-iri na, ba bari ka i laa Bay Ngerewuru a i daake ped.»

Zezu ha nzaa zuu bura kun nzed
(Mat 8.23-27; Mrk 4.35-41)

²² Nam mbjw munu, Zezu bay led nduobal-eri, i hil i kaw bil tuo. Lee, Zezu baa ha ri mii: «Naa seri ba nzaa kporombii ka fi kelu.» Lee, i zol na ki. ²³ Zadka tuo se tul mbii kob robay na, Zezu na-nam. Bayji le, ka zad ku hoy zuu bura uru bivbid a tii saw kuka ka tul maambii na ha mbii daa bay mbaa bil tuo na. Lee, tuo na ton ndji bay fere ri te mbii ha ri zin bie. ²⁴ Bayji le, led nduobal-eri soro ba lakun-e i tuma ni i guuke fe mii: «Mbay! Mbay! Naa hukari!» Lee, Zezu na tuma a uru siya, a baa bay ngon-ngon zin zuu bay mbiiri ka nda tuo paw paw na ha ri mgba nzaa-ri. Lee, zad do ndin; zuu na kuu ya ndaw, mbii na kara nda tuo mbaa ndaw pi. ²⁵ Fale ku le, Zezu baa ha led nduobal-eri mii: «Mbika law baari na do haaya le?» Bayji le, hie daa ri zikiki, a tuku ri ha ri kaw yer i vbi bay ka sakra ki mii: «Ledban key na wa, ka ba nzob ve roo, a mgba nzaa zuu bay mbiiri kara kek kek ha ri daa vu mbom bo tul-e mini key le?»

Zezu vaa ledban ka temndaya do tul-e
(Mat 8.28-34; Mrk 5.1-20)

²⁶ Zezu bay led nduobal-eri na i tji fi kelu ka tusiri nzob Gerazari ka do maa bay kudu zad ka Galele. ²⁷ Zadka Zezu di a do siri na bayji le, ledban mbjw munu ka ngerepuoke ku, ka temndayari ngi-ngji do tul-e

na suo nun-ε. Ba d̄ɛ lew hoy na, ka nduo gari ya ndaw, a naa hula ya ndaw, roo le, zad nam be ba tupalri. ²⁸ Zadka'a mbi nun-ε a ko Zezu na bayji le, ka huku pol-e gburuk a guuke fe beley beley bay bawda kusol-e mii: «Zezu, Vu Ngerewuru ka nulue siya, fe ji ze do sakra naa le woo? Mi kod mu, mu fere tul-i ya!» ²⁹ Ka baa munu, bay ji le, Zezu mbi nzi-ε bay haña temndaya ka tji ka tul-e. Tusueke le, ledban key na temndayakeri na i mgba ni faa bal ngi-ngji. Ze i sin nduo-eri bay bal-eri bay sal lari bay koroke ni kek hoy kara, ka mjiira salri na mgbad mgbad ha temndaya na kuɔ ni a seke bil law korri. ³⁰ Bayji le, Zezu yji a vbi ni mii: «Rin-a ba ji le?» Ka yjira bay bay ha ni mii: «I di mi ba Ngi-ngji.» Ka baa munu, bay ji le, temndayari ngi-ngji do tul-e. ³¹ Lee, bari temndayakeri na, i kod Zezu bay haña ni ka mbi nzi-ε a nii bari zuo *luo zad baw ka gbuke tiya na ya. ³² Zade ku na kuɔ mbel puori ngji bamba do suna fe ka han kuɔ. Bayji le, temndayari na, i kod Zezu bay haña ni ka pon faa ha bari se bari ri tul mbel puori na ku. Lee, Zezu na pon faa ha ri. ³³ Bayji le, temndayari na tji ka tul ledban na, i duu i vaa ri tul mbelri na. Kuɔ mbelri riw bele ku na, i zuo duɔ vbubuɔ bay takra, i tji nzaa ngen i zoɔ kirim kirim zuo maambii ha mbii ya ri riw bele. ³⁴ Zadka nzoɔ korɔ mbel puori ko feri ka kal na munu bayji le, i haw duɔ i vaa daa bayke nda zad ka ngerewu bay vu puori ka do bisuy. ³⁵ Bayji le, nzoɔri tji fal ki buɔ buɔ, i se bay vaa koka fe ka kal na. Zadka i tji luɔ Zezu na bayji le, i ziji ledban ka temndayari do tul-e pola ka i tji saa di na. Gari do suo-ε a kaw saw bal Zezu a do bay kere. Lee, hje daa ri. ³⁶ Bari, nzoɔri ka i ko feke ka kal na, i lo soro fe ka Zezu daa a vaa ke ledban ha temndayari tji saa tul-e na ha ri laa. ³⁷ Bayji le, nzoɔri riw bele ka tusiri Geraza na, i kod Zezu bay haña ni ka zol ka zad bari, bay ji le, hje daa ri ngji bamba tasiri. Lee, Zezu hil a kaw bil tuo bay zol. ³⁸ Bayji le, ledban ka temndayari tji saa tul-e na kod Zezu bay haña ni ka pon faa ha bari do ziji ni. Roo le, Zezu baa ha ni bay haña ni zol a baa mii: ³⁹ «Mu yji mu se puɔ, bo mu lo soro feri riw bele ka Ngerewuru daa ziji mu na ha ri laa.» Lee, ledban na uru a vaa h̄ari bil ngerewu na bele, a vaa ka-kaa bay feri riw bele ka Zezu daa ziji ni na ha ri laa.

*Vu Zayrus bay may ka zaa nzaa gari Zezu
(Mat 9.18-26; Mrk 5.21-43)*

⁴⁰ Zadka Zezu yji saa nzaa kporombii ka fi kelu na bayji le, ruo nzoɔri ya ni bay kere, bay ji le, bari riw bele na i giyan ni. ⁴¹ Bayji le, nzoɔ mbiw munu ba mbay tul *hul mbu ki Zibri, rin-ε ba Zayrus vi a huku saw bal Zezu gburuk, a kod ni bay haña ni ka se puɔ be, ⁴² bay ji le, ka do bay led mbiw kekkek, ba led may tikdi ka mbiimbam be maa duɔ fale sidi do di ya bay huka.

Zadka Zezu uru a se ba badi na bayji le, nzoɔri mbuo ni luɔ luɔ. ⁴³ Lee, may mbiw do di ku, ka sim tji ni daa mbiimbam duɔ fale sidi ro. Be na ka bie fe bari riw bele ka luɔ nzoɔ haña sawpuu vaa nzoɔri, roo le, nzoɔ mbiw ka'a maa bay vaa ni na tiya. ⁴⁴ Bayji le, ka soro a se bay fal Zezu, a zaa nzaa gari be ka fi siri. Zade ku hoy le, sim ka tji ni na, nzi-ε kuɔ nzed. ⁴⁵ Lee, Zezu vbi nzoɔri a baa mii: «A ve zaa mi key le?» Ruɔ nzoɔri riw bele ka i do zade na, i may tul-ri. Lee, Piyer baa ha ni mii: «Mbay, ruo nzoɔri ka i kiri mu i mbuo mu luɔ luɔ key na, mu ko ya le woo?» ⁴⁶ Roo le,

Zezu gedε bayke a baa h̄a ni mii: «Nzob zaa m̄i, bay ji le, m̄i k̄o h̄urusuo t̄ji saa s̄uò-i.» ⁴⁷ Zadka leđ máy na k̄o ba be k̄i s̄uò-ε báyii le, ka vi báy h̄je a t̄o đék đék, a huku saw bal Zezu gburuk, a k̄ji bay feri na ká nun ruo nzobri riw bele. Ka k̄ji bay fe ká đaa h̄a ni z̄aake Zezu, báy faa ká đaa h̄a s̄uò-ε v̄aake ká zadε ku na nd̄aw. ⁴⁸ Lεε, Zezu baa h̄a ni mii: «Vu-i máyke, law-a ká mù đaa bo tul-i na, h̄a s̄uò-ɔ na vaa mù. Mu se báy kere đekeke ro.»

⁴⁹ Zadka Zezu đo baa bay k̄ob r̄obay na báyii le, nzob nzaaped mb̄iw uru saa puo mbay Zayrus, a vi z̄ij ni a baa h̄a ni mii: «Vu-ɔ na hu-hu! Mu ȳoklo Mbay Zezu na ḡor mb̄aa.» ⁵⁰ Zadka Zezu laa bayke munu na báyii le, ka mbi nzi-ε h̄a Zayrus mii: «H̄a h̄je ka đaa mù ya! Mu đaa law-a ka bo tul-i, le, vu-ɔ na a vaa báy kere.» ⁵¹ Zadka i t̄ji puo Zayrus na báyii le, Zezu h̄a faa bay haña nzob mb̄iw kara, ka r̄ii z̄ij ni se hula ya. Roo le, ba Piyer báy Z̄aá báy Zak, r̄oɔ b̄aa leđ báy máa leđ ze i se z̄ij ni. ⁵² Lεε, nzobri riw bele, i r̄ε-r̄ew, i r̄ε s̄uò-ri bay tul huf leđ na. Báyii le, Zezu baa ha ri mii: «Ì r̄ε-r̄ew ya. Ka hu ya, roo le, ka na-nam.» ⁵³ Lεε, bari na, i sie ni sie hoy, bay ji le, i k̄o ba huf na k̄i. ⁵⁴ Báyii le, Zezu mgba nduo leđ na, a baa bay báy hawda kusol-e mii: «M̄áy tikđi, úru siya!» ⁵⁵ Fale ku le, tem s̄uò leđ na ȳji a vi đ̄i h̄a ni tuma, a uru siya ká zadε ku hoy. Lεε, Zezu mbi nzi-ε bay haña ri h̄a ni fe s̄y. ⁵⁶ Báyii le, bi-ε báy mi-ε na zad bay zee ri sel ha ri kaw yer. Roo le, Zezu baa ha ri bay haña ri baa bay fe ká kal na h̄a nzob mb̄iw ya.

9

Zezu pie leđ nduobal-eri ká duo fale sid̄i (Mat 10.5-15; Mrk 6.7-13)

¹ Zezu mb̄u leđ nduobal-eri ká duo fale sid̄i na, a ha ri h̄urusuo ní temdayari riw bele, a í vaa nzob s̄emri nd̄aw. ² Fale ku le, ka pie ri bay haña ri v̄aa ka-káa bay ká se tul réke mbay N̄gerew̄uru ká tul nzobri, a í vaa nzob s̄emri. ³ Ka baa ha ri mii: «Ì mgba fe mb̄iw đo nduo-r̄i báy sed varu baar̄i ya. I mgba k̄aw ya nd̄aw, b̄ol ya nd̄aw, fe s̄um ya nd̄aw, lari ya nd̄aw, nzob mb̄iw ka đo báy gari ba sid̄i ya nd̄aw pi. ⁴ Ze bo, puo h̄a h̄a ká ì se đ̄i, r̄oɔ nzob mgba r̄i naa luò-ε báy kere le, ì k̄aw đ̄i kpuru maa báy z̄ol baar̄i. ⁵ A puo h̄a h̄a ká ì se đ̄i r̄oɔ, nzobkeri hii bay mgbaka r̄i báy kere ya le, ì t̄ji ká puoke ku na í nda kusal puoke ká bal-r̄i kuɔ kuɔ bay b̄akake ri se tul fe k̄aya ká í đaa na.»

⁶ Lεε, bari leđ nduobal-eri na i z̄ol í se báy tul puori riw bele, í ka-káa Bay Kere h̄a nzobri, a í vaa nzob s̄emri báy zadri riw bele.

Kér bay zukri Erođ (Mat 14.1-12; Mrk 6.14-29)

⁷ Soro bay feri riw bele ká kal na t̄oɔ bo suku *Erođ ká ba nzob réke tul puori ká kuđu zad ká Galele na. Lεε, ka k̄o bay ká bay k̄er mb̄aa, bay ji le, nzob haneri baa mii, Z̄aá Batis t̄ji saa luò huf. ⁸ Nzob k̄jri baa mii: «Ba *Eli ze t̄ji.» Nzob h̄awri bođ r̄obay baa mii: «Nzob ȳaaña bay saa nzaa N̄gerew̄uru mb̄iw munu ká piđke lew ze t̄ji a kaw báy kumnun.» ⁹ Roo le, Erođ na baa mii: «Z̄aá na, m̄i ha ri kuɔ tul-e. W̄aá, leđbanke ku na ka ba nzob ve r̄oɔ, m̄i laa soro bay fe đaa beri riw bele mini key le?» Ze ka nzaa faa bay k̄oko Zezu.

*Zezu hól nzobri ba isóḡ sóḡ duó zad ndebe
(Mat 14.13-21; Mrk 6.30-44; Zaa 6.1-14)*

¹⁰ LEE, *nzob ndáy nzaapedri na, i yji i ví kji fal feri riw bele ká i daa na ha Zezu laa. Ka faja ri zuo fal-ε, a zólke ba zad kji boḡ ká do di ya báy ngerepuo ká ri-ε ba Besayda. ¹¹ Zadka ruo nzobri laa mii, ka do di ya báy Besayda na báyii le, i se fal-ε wuu wuu. Zadka i tji luo-ε na, ka mgbá ri báy kere, a baa bay ká se tul réke mbay Ngerewuru ká tul nzobri na ha ri, a vaa bari ká i se síe haṅa sem bari vaa.

¹² Zadka zad ba lów báyii le, leḡ nduobal-eri ká duó fale síḡ na, i soro i vi lakun-ε i baa ha ni mii: «Ála ruo nzobri key na ha ri zól i se bil puori báy vu puori, bo i zinj fe sum i su, a i zinj zad nam kara i naa di, bay ji le, zad ká náa káwri di timbede key na ba bil law kor ze do key.» ¹³ Roo le, Zezu yjinra báy bay ha ri mii: «Baari kji ze, i ha ri fe sum ha ri su.» LEE, i yjinra báy bay ha ni mii: «Maapa ba ndebe báy sjiri ba síḡ hoy ze do key. Waa, mù hii bay haṅa buru se, búru vaa hie fe sumri bay tul ruo nzobri na key riw bele le?» ¹⁴ I baa munu, bay ji le, wārari hoy tul-ri maa isóḡ sóḡ duó zad ndebe ká zadε ku (5.000). LEE, Zezu baa ha leḡ nduobal-eri na mii: «I mgbá kuḡu nzobri maa sijn ndebe ndebe ha ri káw tul kji zukum zukum.» ¹⁵ LEE, i laa nzi-ε i ha nzobri riw bele kaw siri. ¹⁶ Báyii le, Zezu yja maapa ká ndebe báy sji ká síḡ na, a ura nun-ε ba siya a daa taambol ha Ngerewuru bay tul fe sumri na, roo a haw a ha leḡ nduobal-eri leke ruo nzobri na. ¹⁷ Bari riw bele na, i su ha bil-ri mbaa maa bay zad kon bari, a bieri ká tòn ká i faja na mbaa buḡu ba duó fale síḡ.

*Zezu ba Krisi
(Mat 16.13-19; Mrk 8.27-29)*

¹⁸ Nam mbijw munu, Zezu daa nzaa bay kere ká nzaa zad, le, leḡ nduobal-eri do zinj ni. LEE, ka vbi ri bay mii: «Waa, ruo nzobri baa bay mina ze se tul-i le?» ¹⁹ I yjinra báy bay ha ni mii: «Nzob haṅeri baa mii, mù ba Zaa Batis, nzob kji boḡ baa mii, mù ba *Eli. Nzob hawri roḡbay baa mii, mù ba nzob yaṅa bay saa nzaa Ngerewuru mbijw munu ká pola lew ká tji saa luó huḡ a kaw báy kumnun.» ²⁰ Báyii le, ka yji a vbi ri mii: «A baari kji na waa, i baa mii mù ba nzob ve le?» Piyer yjinra báy bay ha ni mii: «Mù ba *Krisi, nzob ká Ngerewuru waa bay pie ni ví yaa nzobri na.»

*Zezu baa bay huḡ be báy tji be saa luó huḡ
(Mat 16.20-28; Mrk 8.30-9.1)*

²¹ Báyii le, Zezu baka ri ngo-ngoḡ bay haṅa ri baa bayke na ha nzob mbijw ya. ²² Ka baa ha ri na roḡbay mii: «Bi *Vu Nzob na, do nun haṅa m̃ ko seke fe ngji bamba. Ngerε Zibri báy *ngerenzob fe poyri báy *nzob fére nzobri bol kusolri na, i túṅ m̃ ngeren a i i m̃, a ndeke di nam sayke le, m̃ tji saa luó huḡ mí kaw báy kumnun.»

²³ Fale ku le, ka baa ha nzobri riw bele mii: «Nzob ká hii bay séke fal-i le, ka pón sùo-ε yaklak ha m̃, a mbi puu say huḡ be a sof nam báy nam a séke fal-i. ²⁴ Tusueke le, nzob ká hii bay koro kumnun be na, kumnun taa tusueke na, ka ti zinj ya. Roo le, nzob ká pōḡ sùo-ε yod bay tul-i na, a zinj kumnun taa tusueke. ²⁵ A zadka nzob zinj feri ká tusiri key riw bele, roo a daa sùo-ε bo bisuy, mase a bie ká di na waa, ba feziṅa ji kji zu le woo! ²⁶ Tusueke le, nzob ká daa sahoḡ bay tul-i báy tul bay biri na, bi Vu Nzob

na, sieke ká mĩ vika báy riŋ ðika bi ndaw, riŋ ðika taa Bãa ndaw, rɔɔ riŋ ðika taa leɗ nzaapede Ngerewuru ká nulue ndaw na, mĩ ðáa sahoý bay tul nzobke ndaw. ²⁷ Mĩ baa ha ri ta-tan ba tusue ki: nzob haneri ká sakra bari ká i ðo zadɛ ni key na, i ti huka ya kpuru bay kóko nam ká Ngerewuru a ví réke mbay na báy nun-ri ndaw rɔɔ í hu báy.»

*Leɗ nduoɓal Zezuri kɔ riŋ ðika be ká tul kuo
(Mat 17.1-8; Mrk 9.2-8)*

²⁸ Fale ku maa nam tɔno sidiri munu ká fal bay beri na ku báyi le, Zezu na ha Piyer, Zaa báy Zak se ziŋ ni í hil tul kuo mbijw munu bay ðaa nzaa bay kere ká ði. ²⁹ Zadka'a ðo ðaa nzaa bay kere kɔɓ rɔɓay na, nun-ε fere ðo ðofɔ, a gari beri kara fere a puu rak rak ndaw. ³⁰ Leε, ká zadɛ ku hoy nzobri sidi tji í ðo loko soro ziŋ Zezu. Ba *Moyze báy *Eli ³¹ ká i tji í ðo sikda riŋ ðika. I lo soro ziŋ Zezu se tul huɗ be ká'a huka ká ngerepuo Zuzusalem, a ɔroke peɗ be ká Ngerewuru ha ni. ³² Leε, Piyer báy baw seɗ beri na, i zuo nam ráɗ. Roo le, zadka i tuma na báyi le, i kɔ riŋ ðika Zezu báy nzobri ká sidi ká i ðo ziŋ ni na. ³³ Zadka nzobkeri ðo zól bay pónj Zezu na báyi le, Piyer baa ha ni mii: «Mbay, ðo ndaɗ bamba bay haŋa náa káwri zadɛ ni key. Ha furu ðaa hul puɗi ba say. Mbijw ba taa bo, mbijw ba taa Moyze, a mbijwke laa le, ba taa Eli.» Tusueke le, bay ká'a baa na ðo ni nduŋ munu hoy. ³⁴ Zadka Piyer ðo baa bay fekeri na munu kɔɓ rɔɓay na, sii mbam ví guɓa tul-ri gbukru. Zadka Piyer báy baw seɗ beri, i kɔ sii mbam ká ví guɓa tul-ri gbukru na báyi le, hje ðaa ri. ³⁵ Ká bil sii mbamke ku na, kusol mgba belej ká ði mii: «Be key na, ka ba Vu-i ká mĩ naa ni ðo ðofɔ. I laa bay be.» ³⁶ Fale ká kusol baa bay ha ri na báyi le, i kɔ Zezu huo-ε hoy ze ðo. Bil namkeri ká Zezu ðo ziŋ ri rɔɓay na, i muu fekeri rik rik, í lo soro fe ká i kɔ báy nun-ri na ha nzob mbijw ya.

*Zezu vaa leɗ ká temndaya ðo tul-e
(Mat 17.14-18; Mrk 9.14-27)*

³⁷ Nzaaruoke taa ruo na báyi le, Zezu báy leɗ nduoɓal-eri ká say na, i ði saa tul kuo, le, ruo nzobri ví fal ki yaw yaw í suo nun-ε. ³⁸ Báyi le, ká bil ruo nzobkeri ku na, wɔra nzob mbijw tii saw ðaa fe belej mii: «Mbay! Mĩ kodɛ mù, mu ðaa nun-a ka bo tul vu-i ká ba leɗ wɔra nzob mbijw kekkek hoy key na ha mĩ, ³⁹ bay ji le, temndaya mbijw mgba ni ha ni guu fe ba vaa munu hoy, a laŋ ni ngɔ-ngɔŋ yik yik a ha mbii nzi-ε tji fika fika. Temndayake ku na ðara ni kɔ seke fe ngji bamba, a zól be ká tul-e kara ngɔŋ bamba tasiri. ⁴⁰ Leε, mĩ kodɛ leɗ nduoɓal-ari bay haŋa ri nii temndayake na, roo le, faake mba ri.»

⁴¹ Báyi le, Zezu yiŋra báy bay a baa mii: «Baari nzob law ngɔ-ngɔri ká law-ri ndaya! Wɔa, nam tɔŋ ba mina báy rɔɔ bay haŋa mĩ kaw ziŋ ri rɔɓay le? Nam tɔŋ ba mina báy rɔɔ mĩ iki law-i ká tul-ri le? Mgba vu-ɔ na ba lie ha mĩ.» ⁴² Zadka leɗ na soro ði ya deɓ ba lakun Zezu munu báyi le, temndaya na mbi ni a ðaa ni nda siri gbirik, a laŋ ni ngɔ-ngɔŋ yik yik. Báyi le, Zezu yiŋw temndaya na ha ni tji, a ha leɗ na kaw báy kere, a ðaa ni nduo ndúo bi-ε. ⁴³ Leε, bari riw bele ká i ðo zadɛ na, feke tuku ri bay tul bawda hursuso Ngerewuru.

*Zezu baa bay huɗ be báy tji be saa luɔ huɗ ba ki rɔɓay
(Mat 17.22-23; Mrk 9.30-32)*

Zadka nzobri kaw yer bay tul feri riw bele ká Zezu dfaa rɔbay na báyii le, ka baa há leɗ nduoɓal-eri mii: ⁴⁴ «Baari na, bayri ká mǐ baa ha ri timbede key na, i mɓa bayke báy kere ndaw ro! Bi *Vu Nzoɓ na, i pɔŋ mǐ ɓo nduo nzobri.» ⁴⁵ Lεε, i laa bayke na taŋ ya. Saŋ bayke na muu ri muu bay haŋa ɓo i laa taŋ ya, roo le, i dfaa hje bay vbika Zezu bayke na.

Nzob ve ze ba ngerenzob le?

(Mat 18.1-5; Mrk 9.33-37)

⁴⁶ Báyii le, leɗ nduoɓal Zezuri tii saŋ máy bay ká sakra kɔ bay kóko waa, nzob ve ze ká sakra bari rɔɔ ba ngerenzob le? ⁴⁷ Lεε, Zezu ko kér bay bari ká bil law-ri na, ro, a mɓa leɗ mbɔw a dfaa ni dfo lakun-ε ⁴⁸ a baa ha ri mii: «Nzob ká mɓa leɗ key na ba sùo-ε bay tul-i le, ba bi kɔ sùo-i ze ka mɓa mǐ ba sùo-ε ku. A nzob ká mɓa mǐ ba sùo-ε le, ka mɓa nzob ká pie mǐ vi ze ba sùo-ε ndaw. Tusueke le, nzob ká ba leɗ ndji ká sakra baari riw bele na, ba be ze, ká ba ngerenzob.»

Nzob ká ruu ziŋ Zezu ya na, ba nzob fal nɗaŋ be

(Mrk 9.38-40)

⁴⁹ Báyii le, Zaa mbi bay a baa mii: «Mbay, buru ko waa nzob mbɔw ká nii temdayari báy riŋ-a, le, buru nzaa faa bay háa ni, bay ji le, ka se fal-a ziŋ buru ya.» ⁵⁰ Roo le, Zezu yinjra báy bay ha ni mii: «I haa ni ya, bay ji le, nzob ká ruu ziŋ ri ya le, ba nzob fal nɗaŋ baari zu.»

Puo mbɔw ká Samari hii bay yaaŋa Zezu ba sùo-ε ya

⁵¹ Zadka namri tɔŋ di ya bay haŋa Zezu zol a se ba nulue na báyii le, law-ε te bay séke Zuruzalem. ⁵² Báyii le, ka pie nzob nzaapedri se pol há ni ndaw rɔɔ, a se fal-ri báy. Bari nzob nzaapedri na, i tji puo mbɔw munu ká dfo kudu zad ká Samari bay léke zad nam feri riw bele há ni. ⁵³ Roo le, nzob puokeri ku na, i hii bay yaaŋa ni báy kere ya, bay ji le, ka mbi nun-ε ndoy ba Zuruzalem. ⁵⁴ Zadka leɗ nduoɓal-eri ká ba Zak báy Zaa ko feke na munu báyii le, i vbi ni mii: «Mbay, waa, mù hii bay haŋa buru mbi nzaa buru há huu ka úru saa nulue a duku ri le?» ⁵⁵ Báyii le, Zezu fere nun-ε ba luo-ri a uru ziŋ ri. ⁵⁶ Falε ku le, i zol i se puo kɔ.

Séke fal Zezu na ba fe vbem ya

(Mat 8.19-22)

⁵⁷ Zadka i se faa koɓ rɔbay na, waa nzob mbɔw munu baa há Zezu mii: «Zadri riw bele ká mù séke di na, mǐ séke fal-a nɔm nɔm.» ⁵⁸ Lεε, Zezu baa há ni mii: «Miri na, luo nam bari do di, a nduyri hoy kara kpaŋ nam bari do di ndaw. Roo le, bi *Vu Nzoɓ na, zad ká bay haŋa mǐ dfaa tul-i nduo di bay mɓaka taram sùo-i ká di na tiya.»

⁵⁹ Zezu baa há waa nzob kɔ ɓod mii: «Se fal-i.» Lεε, nzob na baa há ni mii: «Mbay, mu pɔŋ faa há mǐ se mí vaa vóro baa ndaw rɔɔ, mí yi mǐ se fal-a báy.» ⁶⁰ Lεε, Zezu yinjra báy bay há ni mii: «Pɔŋ há bari ká i do munu ba nzob huderi na i vóro hudε kɔ, roo le, ɓo na, mu se mú vaa ka-kaa bay ká se tul réke mbay Ngerewuru ká tusiri key na.»

⁶¹ Waa nzob kɔ ɓod rɔbay yi i baa há ni mii: «Mbay, bi na mǐ séke fal-a kɔ. Roo le, mu pɔŋ faa há mǐ se mí vaa dfaa soko há nzob ini biri ndaw rɔɔ, mí yi mǐ se fal-a báy.» ⁶² Lεε, Zezu mbi law bay a baa há ni mii: «Nzob haŋa haŋa ká mbi kpaŋ nday a dfo pa-pay, rɔɔ a fere nun-ε ba

fal-ε λε, ka maa d́aa ped h́a réke mbay Ngerewuru se ba pola ká tusiri key ya.»

10

Zezu pie led nduobal-eri sɨj tɔɔ say

¹ Fal fekeri ku báyji λε, Ngerembay nan led nduobal-ε k̄iri bof bof ba sɨj tɔɔ say, a mgba ri sidí sidí a pie ri ha ri se pol h́a ni ká bil ngerepuori báy zadri riw bele ká be k̄i s̄uò-ε a séke d̄i. ² Ka baa ha ri mii: «Fe payri na nḡji bamba, a nḡɔɔ maa vbíe, roo λε, nzob pedkeri nḡji ya. Munu zu λε, ì kód Ngerembay ká ba ngerenzob wáa na, h́a ni ka pie báy nzob pedkeri ka nḡji maa fe ha ri zúo tul nzob h́awri rɔbay. ³ I se! M̄i píe r̄i munu ba vu baduri ká í d̄o sakra váy koyri. ⁴ I mgba vu b̄ol lari, mase b̄ol séke varu ka d̄o nduo-r̄i ya nd́aw, a í f́aa dik̄on bal-r̄i ya nd́aw pi. I t̄aa í d̄o faa í d́aa soko h́a nzob mb̄jw ya. ⁵ Zadka ì t̄ji puo, r̄ɔɔ í se bil puo nzob mb̄jw munu λε, ì s̄ám fe zúo d̄i pola í baa mii: “D̄ekek̄e ka d̄o bil puo key.” ⁶ Zadka nzob law lom naa bil puo key na λε, law d̄ekek̄e taa baar̄i na a d̄oko tul-e. A zadka nzob law lom ti d̄i ya λε, fe s̄ami baar̄i na a ȳji a ví d̄o tul-r̄i k̄j h̄oy. ⁷ L̄εε, ì káw bil puoke na ku. Feri ká í ha r̄i na ì s̄y nd́aw, a í nzo z̄ij ri nd́aw, bay j̄i λε, nzob ped na d̄o báy faa ká bay z̄ij fe tunduo ped be. I háari báy faa hulri lem lem ya.

⁸ «Rɔbay, puo h́aa h́aa ká ì t̄ji d̄i, r̄ɔɔ nzobri mgba r̄i báy kere λε, ferí ká í ha r̄i na ì s̄y. ⁹ I v́aa nzob semri ká bil puoke ku a í baa h́a nzob puokeri mii: “S̄aw síe ká Ngerewuru a ví réke mbay ká tul nzobri na, t̄ɔɔ d̄i mb́aa ká lakun-r̄i ro.” ¹⁰ Roo λε, zadka ì t̄ji puo mb̄jw munu, r̄ɔɔ nzob puokeri mgba r̄i báy kere ya λε, ì t̄ji í se faa buo í baa mii: ¹¹ “Kusal puo baar̄i ká mbuɔɔ bal buru na h̄oy kara, buru nda kuɔ kuɔ zúo tul-r̄i. Roo λε, d̄o nun h́aɔa r̄i k̄o nd́aw r̄o: s̄aw síe ká Ngerewuru a ví réke mbay ká tul nzobri na, t̄ɔɔ d̄i mb́aa ro.” ¹² M̄i baa ha r̄i ta-tan: nam kún sal bay na, bay ká í kún b̄o tul nzob puokeri ku na, a nḡɔɔ kal taa h́ay ká í d́aa b̄o tul nzob ndayari ká S̄od̄om na pavbad rɔbay.»

Puori ká tun bay Zezu ngeren (Mat 11.20-24)

¹³ «Baar̄i, nzobri ká Korazin, kóko séke fe ba taa baar̄i! Baar̄i, nzobri ká Besayda, kóko séke fe ba taa baar̄i nd́aw, bay j̄i λε, fe sanri ká m̄i d́aa báy h́urusuo Ngerewuru ká sakra baar̄i na, ba fe ká m̄i daa ká bil ngerepuo ká Tir báy Sid̄on ze munu λε, ba d̄j̄e lew h̄oy nzob puokeri ku na, í d́aa síe a í kaw bil s̄j̄e, í súoke k̄er bay bari ká tul fe d́aa ȳaa bari na. ¹⁴ S̄awke miní ze, nam ká Ngerewuru a kún sal bay na, bay ká'a kún b̄o tul-r̄i na a kál taa h́ay ká'a kún b̄o tul nzobri ká Tir báy Sid̄on na pavbad rɔbay. ¹⁵ A baar̄i nzobri ká Kapernayum, w̄aa ì ker í baa mii, í f́aa r̄i kp̄uru se nulue lew λε woo? Munu ya mgban! Ngerewuru a ȳinjra r̄i kp̄uru ha r̄i se puo nzob huferi ká zad baw.» ¹⁶ L̄εε, ka baa h́a led nduobal-eri rɔbay mii: «Nzob ká laa bay baar̄i λε, ka laa bay bi nd́aw zu. A nzob ká tun r̄i ngeren λε, ka tun m̄i ngeren nd́aw. A nzob ká tun m̄i ngeren na, tun nzob ká píe m̄i vi na ngeren nd́aw.»

Led nduobal Zezu ká sɨj tɔɔ say na i ȳji í vi

17 Báyji le, bari ká Zezu pie ri síŋ tɔnɔ say na i yji í ví zɪŋ ni báy bawda suoriya í baa mii: «Mbay, taambɔl riŋ-a ze ɓuru mbike nzaa ɓuru ha temndayari kara, i ɗaa vu mbom ɓo tul ɓuru.» 18 Báyji le, Zezu yjiŋra báy bay ha ri mii: «Mí kɔ *Satan lie saa nulue gbɔy ba sùke munu ká mbam sie yela. 19 I laa bay bi key: mĩ ha ri hɔrusuo bay haŋa ri tɔɗke tul sɔyri báy ndáyri ndaw, a í kálke tul hɔrusuo nzoɓ tul ŋgani naari riw bele. Fe mbjw mini kara ti ɗáa ri seke ya. 20 I ɗaa suoriya bay tul temndayari ká i ɗaa vu mbom ɓo tul-ri ku hɔy ya, roo le, i ɗaa suoriya bay tul riŋ-rì ká Ŋgerewuru ɗaa ɗo bil mbede pam ɓe ká nulue.»

*Zezu zay sùo-ε
(Mat 11.25-27; 13.16-17)*

21 Ká zadɛ ku hɔy, Tem Law Pie ha suoriya mbaa bil law Zezu gbay gbay ha ni ɓáake bay mii: «Báa, ɓo ká mù ɓa Ŋgerembay nulue ndaw, Ŋgerembay tusiri key ndaw na, mĩ písi mù bay tul fe niri key ká mù mɔu nzoɓ nun nzemri báy nzoɓ fe kókɔri, a mú mgbuɗa nun nzoɓri ká i kɔ fe ŋgji ya na ha ri kɔ. Ba tusue, taambɔl Báa, bay ji le, ɓo na mù hii bay haŋa ní ka ɗo munu.»

22 Fale le, Zezu baa mii: «Feri riw bele na, Báa pɔŋ zuo nduo-i. Nzoɓ mbjw mini ká tuu mĩ mii, a ve ze ɓa Vi-e le na, tiya. Ba Báa huɔ-ε hɔy ze tuu mĩ. Rɔɓay, nzoɓ mbjw mini ká tuu Báa na tiya ndaw; ɓa ɓi ká mĩ ɓa Vi-e huɔ-i hɔy báy nzoɓri ká mĩ hii bay mgbuɗa nun-ri ha ri tuu ni na ze, i tuu ni.»

23 A fale ku le, Zezu fere nun-ε ɓa luo led' nduoɓal-eri a baa ha ri huɔ-ri hɔy mii: «Suoriya ɓa taa nzoɓri ká i kɔ fe ká i kɔ báy nun-ri na. 24 Ba tusue kɔ, mĩ baa ha ri: *nzoɓ yaŋa bayri saa nzaa Ŋgerewuru báy mbayri ká pola lew ŋgji ɓamba i ɗaa kɔn bay kókɔ fe ká i kɔ key, roo le, i kɔ feke na báy nun-ri ya. I ɗaa kɔn bay láa bayri ká i laa key, roo le, i laa bayke na ya.»

Law bay ká se tul nzoɓ law kere ká Samari

25 Nzoɓ mbjw munu ká ɓa *nzoɓ fére nzoɓri bol kusolri na uru siya a vbi Zezu bay, bay nzáake nzi-ε a baa mii: «Mbay, fe ji ze mĩ ɗáa ndaw roɔ bay káwke báy kumnun ɓanɔɔ le?» 26 Lεε, Zezu yjiŋra báy bay ha ni mii: «Bay ji ze i ɗaa ɗo ɓil *mbede bol kusol naari na le? Waa, mù kji mú laa bayke mina le?» 27 Lεε, ledɓan na yjiŋra báy bay ha ni mii: «Ŋgerembay Ŋgerewuru ɓo na, mù hii ni báy bil law-ari riw bele ndaw, báy para nun sùo-ɔri riw bele ndaw, báy hɔrusuo-ɔri riw bele ndaw, roɔ báy kér bay ɓori riw bele ndaw pi. Rɔɓay, mù hii ku-ɔ munu ká sùo-ɔ ɓo kɔ*.»

28 Báyji le, Zezu yjiŋra báy bay ha ni mii: «Nda ndad! Mù yjiŋra bay na ha mĩ báy kere. Fe niri key na, mù ɗaa munu ɓanɔɔ le, mù káw báy kumnun ɓanɔɔ.» 29 Roo le, nzoɓ ká fere nzoɓri bol kusolri na hii nzaa nasi bay ɓe. Ro, a vbi Zezu mii: «Nzoɓ ve ze ɓa báw ku-i le?»

30 Báyji le, Zezu yji a mbi bay a baa ha ni mii: «Nzoɓ mbjw munu uru saa Zuruzalem a se ɓa Zeriko. Báyji le, ka tji sakra nzoɓ riɓbari. Lεε, i mgba ni í ndaka ni wɔɓ faɓe í nan gari ɓeri, báy fe hawri í pɔŋ ni ɓo gbelen ɓa huɗ a í zɔl. 31 Lεε, faake ku na, *nzoɓ fe poy Ŋgerewuru mbjw munu se ɗi ndaw. Zadka'a ví dar ledɓan na gbukru na báyji le, ka mbi nun-ε mari

* 10:27 10.27 Kjiŋa bol kusol ba sídike 6.5; Soro pec' ɗáa Leviri 19.18.

bo zadf k̄i, a to faa kuŋ pola a kal. ³² Rɔbay, nzof pedf Ngerewuru mbijw munu ba nzof ká saw kani Levi k̄i hoy kara daa faa mbijw munu na ndaw. Zadka'a vi dī ya deb báy zadf nam ledban na báyji le, ka mbi nun-ε mari bo zadf k̄i, a to faa kuŋ faa pola a kal na rɔbay. ³³ Roo le, nzof mbijw munu ká kudu zadf ká Samari se varu báy faa na ku ndaw. Ba nzofri ká Zibri kɔ ri ba fe ya. Zadka'a vi dar ledban na ku gbukru a mbi nun-ε a kɔ ni na báyji le, ka kɔ nun sie be, ³⁴ a soro ba lakun-ε a mgba ni a waa nuɔ-eri na báy mbii feri kadf kadf, a kuna num zuɔ dī, rɔɔ a kuo báy vay gariri. Falɛ ku le, ka mbi ni bo tul maasoɔa be k̄i sùo-ε, a séke hul nam varuri a daa ni varu báy kere. ³⁵ Nzaaruoke ku báyji le, ka nduo bil ɔɔl be a fɛa lari vay ba sidf, a ha nzof kóro faa hul varuri na a baa ha ni mii: "Mu yaa lari na key bo, mú dáake ledban key na báy kere ha m̄. Ze bo mù bie lari k̄i bay tul-e hoy kara, yji bi le, bi k̄i sùo-i m̄ púo mù mbol fe hayri ká mù bie bay tul-e ká fal-i na báy."»

³⁶ Lεε, Zezu vbi ni bay mii: «Ká sakra nzofri ká say key na waa, nzof ve ze ba baw nzof ká t̄ji saa sakra nzof riifari na le woo?» ³⁷ Nzof ká fere nzofri bol kusolri na yjira báy bay mii: «Ba nzof ká kɔ nun sie ledban na.» Báyji le, Zezu baa ha ni mii: «Mu se mú daa faa mbijw munu ká be na ndaw.»

Zezu se luo Marte báy Mari

³⁸ Zadka Zezu báy ledf nduobal-eri i se faa kɔb rɔbay na, i t̄ji púo mbijw munu. Lεε, may mbijw ká riŋ-ε ba Marte mgba ni ba bil hul be a daa ni varu. ³⁹ Lεε, yu-ε ká riŋ-ε ba Mari na do dī ndaw, a kaw siri ká saw bal Ngerembay Zezu a laa bay be. ⁴⁰ Roo le, Marte na yɔklo sùo-ε báy pedf fe karari nḡji bamba tasiri. Nd̄ji munu hoy le, ka ví zih Zezu a vbi ni mii: «Mbay, yu-i na pɔŋ pedf fe karari dáa m̄ f̄aw huo-i hoy na waa, mù kɔ ba fe kere zu le? Mu baa ha ni bo, ka vi a so m̄.» ⁴¹ Lεε, Ngerembay yjira báy bay ha ni mii: «Marte, bo na, mù ha law-a nzaa mù ba lie ba lew, mú yɔklo sùo-ɔ bay tul feri nḡji bamba tasiri. ⁴² Roo le, fe mbijw hoy ze ndad bamba tasiri. Fe ká Mari kɔ ba fe kere a naa a daa nun-ε bo dī na, nzof ti yaaŋa saa nduo-ε ya.»

11

Zezu fere ledf nduobal-eri faa dáa nzaa bay kere (Mat 6.9-13; 7.7-11)

¹ Nam mbijw munu Zezu do dáa nzaa bay kere ká zadf hane munu. Zadka'a daa nzaa bay kere ɔ na báyji le, ledf nduobal-ε mbijw ká sakra nzof hawri vbi ni mii: «Mbay, mu fére buru dáa nzaa bay kere munu ká Zaa fere ledf nduobal-eri na.»

² Lεε, Zezu baa ha ri mii: «Zadka ì daa nzaa bay kere na, ì baa mii: "Baa buru, Ndad bay haŋa nzofri riw bele i tuu mù bo huo-ɔ k̄i hoy mù ba Ngerewuru. Ndad bay haŋa mu ví re mbay ká tusiri key.»

³ Mu ha buru ngaw, bo buru re maa buru nam báy nam

⁴ Mu nda buma tul fe dáa yaa buru, bay ji le, buru kara buru nda buma zih nzofri riw bele ká i daa kaŋa zih buru na.

Mu h̄a buru se bil nzaa úla ya.”»

⁵ Ka b̄aa ha ri na r̄obay mii: «Munu ká nzoḃ mb̄iw ká sakra b̄aar̄i key se luo nzoḃ buo-ε mb̄iw munu b̄a nzaa zad̄ buo a b̄aa h̄a ni mii: “Nzoḃ buo-i, mu k̄paa m̄i maapa b̄a say ⁶ h̄a mi séke h̄a nzoḃ buo-i h̄ane ká uru saa varu a t̄ii tul-i ká m̄i d̄o b̄ay fe mb̄iw ká nduo-i b̄ay d̄aa h̄a ni ya.” ⁷ Lεε, nzoḃ buo-ε na naa hula gen̄gen, a ȳinjra b̄ay b̄ay h̄a ni mii: “Mu yoklo m̄i ya. H̄a m̄i naa d̄εkeke m̄i úo. Faa hul bi kara dar gbukru d̄o d̄i ro, a búru vu-iri kara buru naa hii d̄oḃ nd̄aw. M̄i maa b̄ay úru siya b̄ay f̄aa maapari na h̄a mù ya.” ⁸ Ku w̄aa, nzoḃ a d̄aa fe munu nd̄aw le? M̄i b̄aa ha r̄i ta-t̄an̄: ze ká’a úru siya b̄ay hāja ni fe b̄ay b̄á ká’a b̄a nzoḃ buo-ε na ya h̄oy kara, ká’a úru a h̄a ni fer̄i riw bele ká’a se síeke na mgbum b̄ay náake sahoj ká’a d̄oko tul-e.

⁹ «Bi na, m̄i b̄aa ha r̄i: ì vbi N̄gerew̄uru fe, le, a hāja r̄i. I nzaa fe, le, ká’a mbika ḃo pol-r̄i ha r̄i b̄áy. I nda faa hul, le, ká’a mgbúḃa ha r̄i, ¹⁰ b̄ay j̄i le, nzoḃ h̄aa h̄aa ká vbi ni fe le, a hāja ni; a nzoḃ ká nzaa fe le, a mbika ḃo pol-e h̄a ni. Ze, nzoḃ ká nda faa hul le, a mgbúḃa h̄a ni.

¹¹ «W̄aa, b̄aa led̄ h̄aa ká sakra b̄aar̄i key ká vi-e vbi ni s̄ii le, ká’a mbika kuotol ze ḃo nduo-ε h̄a ni le? ¹² Mase, ka vbi ni para kay le, ká’a mbika nd̄áy ze ḃo nduo-ε h̄a ni le? ¹³ B̄aar̄i ká ì b̄a nzoḃ law ndayari le, ì k̄o faa hāja fe kereri h̄a vu b̄aar̄i ku ya r̄oo, maa b̄ay B̄aa b̄aar̄i ká kaw nulue ze, ti hāja Tem Law Pie h̄a nzoḃri ká ì vbi ni na ya le woo!»

Zezu b̄áy Belzebul

(Mat 12.22-30; Mrk 3.22-27)

¹⁴ Nam mb̄iw munu Zezu d̄o nii temndaya ká tul led̄ban ká temndaya mbii kusol-e gban̄ h̄a ni b̄aa b̄ay ya. Zad̄ka temndaya na t̄ii saa tul-e na, p̄on̄ ni h̄a ni t̄ii s̄aw b̄aa b̄ay h̄a ruo nzoḃri ká ì d̄o zad̄e ku na tuku ri ha ri kaw yer. ¹⁵ Roo le, nzoḃ h̄an̄eri ká d̄i ku b̄aa mii: «Ba *Belzebul ká b̄a mbay tul temndayari na ze h̄a ni h̄urusuo b̄ay hāja ni níike temndayakeri na ku!» ¹⁶ Nzoḃ h̄awri ká d̄i ku r̄obay, ì hii b̄ay n̄záa nzi-ε. Ze, ì vbi ni b̄ay hāja ni ka d̄aa fe sāj mb̄iw ha ri k̄oke h̄urusuo-ε na uru saa luo N̄gerew̄uru le, b̄ari ko.

¹⁷ Munu ká Zezu k̄o k̄er̄ b̄ay b̄ari k̄o ro na, ka b̄aa ha ri mii: «Puoruo taa h̄aa h̄aa ká nzoḃkeri te bil k̄i na, a b̄íε, a hulri ká d̄i kara a háw wukluk wukluk. ¹⁸ A munu ku waa, zad̄ka *Satan ruu z̄inj s̄uo-ε s̄uo-ε na w̄aa, puoruo be a d̄oko b̄áy kere b̄anguo mina le? M̄i b̄aa munu, b̄ay j̄i le, ì b̄aa mii, Belzebul ze h̄a m̄i h̄urusuo h̄a m̄i níike temndayari. ¹⁹ A zad̄ka m̄i nii temndayari b̄áy faa h̄urusuo Belzebul na w̄aa, h̄urusuo ve ze nzoḃ b̄aar̄i na, ì níike temndayari na ku le? Fe d̄aa nzoḃ b̄aar̄i k̄i kie mii, b̄ay b̄aa b̄aar̄i *Fariziri na d̄o b̄áy zad̄e ya. ²⁰ A ze ḃo, b̄a h̄urusuo N̄gerew̄uru ze, m̄i níike temndayari le, be nu ku na kie mii, síe ká N̄gerew̄uru t̄ii s̄aw réke mbay ká tul nzoḃri na, t̄ii sakra b̄aar̄i ro.

²¹ «Zad̄ka nzoḃ h̄urusuo f̄aa fe ruy b̄eri zuo s̄uo-ε r̄oo a k̄or̄oke faa hul be le, fezīja b̄eri riw bele na d̄o k̄ununu. ²² Roo le, zad̄ka nzoḃ ká h̄urusuo-ε kal taa be na t̄ii tul-e le, a mgbaka ni v̄eb̄ a nan fe ruy b̄eri ká’a d̄aa law-ε ḃo d̄i na, a leke fezīja b̄eri riw bele ká’a f̄aa na yāa yāa h̄a nzoḃri.

²³ «Nzoḃ ká zuo z̄inj m̄i ya le, b̄a nzoḃ ká túj m̄i n̄geren̄ ze. A nzoḃ ká so m̄i b̄ay f̄aa nzoḃri ha ri se fal-i ya le, ka b̄a nzoḃ ká d̄aa h̄a nzoḃri zekre k̄i kad̄ kad̄.»

Yji temndaya faa bal ba sidike
(Mat 12.43-45)

²⁴ «Zadka temndaya mbjw tji saa tul nzob na bayji le, ka zol a hçari bil law kor ba lie ba lew, a nzaara zad bay daa puo ka di. Zadka'a nzaara kpuy a zinj ya na bayji le, ka baa ka bil law-ε mii: "Mi yji bay seke bol nduobal-i ka hul nam bi ka mi tji saa di pola na." ²⁵ Zadka'a yji saa lew, a vi di na bayji le, ka ko bil hul na ka i faa keren keren, a i leke feri zuo di ngay ngay. ²⁶ Ro, a yji nzek a vaa faa temndaya kiri tul-ri tonç say ka law-ri ndaya kal tul-e taa be ku robay, a vike ri zuo bil hulke na, a i daa puo ka di. Be nu ku laa le, ledbanke na kaw bay kere ya ngji bamba tasiri kal taa pola ku robay.»

²⁷ Zadka Zezu do baa bay fekeri munu hoy le, may mbjw munu ka do sakra ruo nzobri na, baa bay bay bawda kusol-e belej mii: «Suoriya ba taa may ka mbon mu, a aw mu wan.» ²⁸ Bayji le, Zezu yjinra bay bay ha ni mii: «Munu na ki. Roo le, nzobri ka i laa Bay Ngerewuru, a i daa vu mbom bo di na maã, suoriya ba taa bari.»

Zezu hii daa fe san ha nzobri ka timbede key ya
(Mat 12.38-42)

²⁹ Zadka ruo nzobri mbu ki mer mer ka luo Zezu na bayji le, ka mbi bay a baa mii: «Nzobri ka timbede key na, i ba nzob law ndayari, ze i vbi fe san ze bay koka. Roo le, fe san ki bof ka bay daa nde tul-e taa hay ka Ngerewuru daa ka tul *Zonas na, tiya. ³⁰ Do faa mbjw munu ka Zonas do ba fe kie fe ha nzobri ka ngerepuo ka *Ninive ko na, bi *Vu Nzob na hoy kara, mi doko ba fe kie fe ha nzobri ka timbede key. ³¹ Sew ka Salomon re mbay ka tul led Izarayelri na, may mbjw munu ka ba mbay ka tul nzobri ka fi hodo na, uru faa di di ka gbu zad, a vi bay laa bay nun nzem Mbay Salomon. Sawke mini ze, nam ka Ngerewuru a vi kuj sal bay zuo tul nzobri na, may na a uru zinj nzobri ka timbede key, a daa bay zuo tul-ri, bay ji le, nzob ka do pol-ri ka i ko ni bay nun-ri key na, ka kal tul Salomon pavbad robay. ³² Robay, nam ka Ngerewuru a vi kuj sal bay zuo tul nzobri na, nzobri ka bil ngerepuo ka Ninive na, i uru zinj nzobri ka timbede key i daa bay zuo tul-ri, bay ji le, nzobri ka Ninive na, zadka i laa kaa bay Zonas na bayji le, i suo ker bay bari ka tul fe daa ya bari. Mi baa ha ri: nzob ka do pol-ri key na, ka kal tul Zonas pavbad robay.»

Nun nzob do munu ba huu ndele be
(Mat 5.15; 6.22-23)

³³ «Nzob mbjw ti daa huu taa huu ndele, roo a mbi sii lanzon, mase a mbi tunquo guba di ya. Roo le, huu ndele na, i daa huu taa di, roo i daa sii siya bay hanja bo, nzobri ka i ri hula na, i koke zad. ³⁴ Nun-ari na do munu ba huu ndele ka suo-o. Zadka nun-ari do bay kere le, suo-ori riw bele a tan kad kad. Roo le, zadka nun-ari ba sem le, suo-ori riw bele, a doko bil sun tilo. ³⁵ Munu zu le, i nze bay suo-ri bay hanja zad tanja ka hie ka bil law-ri na, ka fere a ba sun tilo ya. ³⁶ Zadka bil law-ari riw bele do bil zad tanja, roo fe ka bay sii di sii ndji tiya le, suo-ori riw bele na, a tan kad kad, a hie gbie munu ka huu ndele ha mu koke zad bay kere.»

Zezu daa bay bo tul Fariziri bay nzob fere nzobri bol kusolri
(Mat 23.1-36; Mrk 12.38-40)

³⁷ Zafka Zezu do báa bay koḅ báy na báyii le, Farizi mbijw munu di ni bay hanja ni se puo be a su fe. Lee, Zezu se zinj ni a vaa kaw nzaa fe sum na. ³⁸ Báyii le, Farizi na ngaa fe daa be, le, tuku ni, bay ji le, ka sje nduo-e *taṅ kad kad munu ka *bol kusol bari kie na ya hoy, a kal a kaw nzaa fe sum. ³⁹ Lee, Ngerembay baa ha ni mii: «Áa! Baari *Fariziri, i do munu ba tunguo toy bay tunguo ngaw ka i waa fal-e ki hoy ha ni taṅ kad kad. Roo le, bil law-ri ka nziya na, law riiba bay law mgboro ze mbaa di dororo. ⁴⁰ Baari kōkōri! Ngerewuru ka daa fal fe ka kele na, ka daa bil-e ka nziya ndaw ya le woo? ⁴¹ Munu zu le, fe ka do bil tunguo toy bay tunguo ngaw baari na, i ha nzoḅ kükuri. Be ndaw roo, feri riw bele a taṅ kad kad bay tul-ri báy.

⁴² «Baari Fariziri, kōko seke fe ba taa baari, bay ji le, vay feri ka bare fu buy buy ka rin-e ba mante, mase ruu, mase kiji vay náy ji ji hoy kara, duo le, i naa mbijw ha Ngerewuru bay zaḁe zaḁe, roo le, daa fe ka do bay zaḁe ka nun Ngerewuru bay mgbaka ini zinj ni na, i pon fal-e taṅ daake. Be ze, ba feri ka ndaḁ bay daa nun-ri bo di taṅ yinjra bie fe hawri.

⁴³ «Baari Fariziri, kōko seke fe ba taa baari, bay ji le, i hii bay káw zad káw rin dika ka do pola ka bil hul mbu kiji, a i hii bay hanja nzoḅri hii soko korma korma ha ri ka nun nzoḅri riw bele ka zad ruo.

⁴⁴ «Kōko seke fe ba taa baari, bay ji le, baari na i do munu ba tupalri ka gol maa ki ruy ruy ka nzoḅ ko zaḁe ya, ka nzoḅri ka i se tul-e kara, i ko ba tupalri ya.»

⁴⁵ Báyii le, nzoḅ fére nzoḅri bol kusol mbijw munu ka sakra nzoḅ hawri ka i do zaḁe ku na vbi ni bay mii: «Mbay, bay ka mu baa mini ku na, mu raḁ buru key ndaw zu waa, mu ko ya lo!»

⁴⁶ Lee, Zezu yinjra bay bay mii: «Baari *nzoḅ fére nzoḅri bol kusolri na kara ndaw: kōko seke fe ba taa baari, bay ji le, i daa soba ka hii bamba tasiri bo tul nzoḅri bay hanja ri sob. A baari ki suo-ri na, vu nduo-ri ngedey mini hoy kara i hii zaake ya. ⁴⁷ Kōko seke fe ba taa baari! Baari na i mbuo tupal *nzoḅ yaṅa bayri saa nzaa Ngerewuru ka bulu baari i ri na vur vur. ⁴⁸ Be ze i kieke suo-ri ba nzoḅri ka i hii bay fe daa bulu baari zinj ri, bay ji le, bari na, i i nzoḅ yaṅa bayri saa nzaa Ngerewuru, a baari laa ro ze, i ba nzoḅ léke tupalkeri na vur vur. ⁴⁹ Sawke mini ze, Ngerewuru fere nzoḅri fe báy faa nun nzem be ta-taṅ mii: “Mi pie nzoḅ yaṅa bayri saa nzaa-i, báy *nzoḅ ndáy nzaapedri ha ri se luo nzoḅ niri na key. Lee, bari nzoḅkeri na, i ika nzoḅ haneri a i daa nun nzoḅ haneri tuo sie ngji bamba.” ⁵⁰ Ze, bay sim nzoḅ yaṅa bayri saa nzaa Ngerewuru riw bele ka i i ri ka piedke bay sew ka Ngerewuru daake tusiri kpuru tji vuri na kara, ka'a daa bayke zuo tul nzoḅri ka timbeḁe key: ⁵¹ tii sawke saa tul sim *Abel kpuru tjiike tul-e taa Zakari ka i i ni ka sikda zad ka *tutakra fe poy bo di báy *hul kani Ngerewuru na. Mi baa ha ri ta-taṅ: bay sim nzoḅ niri key riw bele na, a foko tul saw nzoḅri ka timbeḁe key.

⁵² «Kōko seke fe ba taa baari nzoḅ fére nzoḅri bol kusolri, bay ji le, baari na, i mbi lakerere mgbúda faa hul nun nzem ka bay tul pam na do nduo-ri. Lee, baari ki suo-ri kara, i nduo di ya, a nzoḅri ka i hii bay ndúo di hoy kara, i haa ri faake.»

⁵³ Fal bay ku báyii le, Zezu uru ka zaḁe ku a zol. Lee, nzoḅ fére nzoḅri bol kusolri báy Fariziri na, law-ri faa ri ha ri tii saw úru zinj ni báy bay

gal gal bay tul bayri na ku, ro í vbi ni bayri k̄iɛ boɔf boɔf ŋḡi bamba ⁵⁴ í nzáake nzi-ε bay láa bay k̄i boɔf ká'a t̄i saa nzi-ε.

12

Zezu bo leɔ nduobal-eri bay tul nzoɔ nzaa rúɔ bayri

(Mat 10.26-27)

¹ Ká bil namkeri ku na, ruo nzoɔfri mb̄u k̄i m̄er m̄er ká luo Zezu a í toɔf fal bal k̄i mb̄oɔr mb̄oɔr. Lεε, Zezu tii saɔw báa bay z̄iɲ leɔf nduobal-eri pola mii: «Í kóɔɔ s̄uò-r̄i ká tul fe hew fe *Fariziri ká ba nzaa rúɔ bay bari na.

² Feri riw bele ká ɔo lanzoŋ na, a t̄i ɔo zad hie gbay gbay; a feri riw bele ká ɔo zad muni kara, nzoɔfri kóko riw bele. ³ Saɔwke mini ze, feri riw bele ká í baa bayke ká zad muni na, nzoɔfri láa bayke ká bisie biribiŋ. Bayri riw bele ká í ŋḡu-ŋḡurike ká sakra k̄i ká bil hul nam baari na hoy kara, i doko sikda puo ndaw roo, i ka-káake ba siya ha nzoɔfri laa báy.»

Ŋgerewuru huo-ε hoy ze ba nzoɔ ká ndaɔf h̄iε ni

(Mat 10.28-31)

⁴ «Baari nzoɔ buo-iri, m̄i baa ha r̄i: nzoɔfri ká i i naysuo nzoɔ, a fale le, i maa bay dáa fe mb̄iw z̄iɲ ni mbáa na, ndaɔf bay h̄iε ri ya. ⁵ M̄i k̄iε r̄i nzoɔ ká ndaɔf h̄iε ni: í h̄iε Ŋgerewuru ká maa bay ika naysuo nzoɔ, a fale le, ka ɔo báy h̄uruso bay vbuka ni bo bil zad kóko seke fe ká bil huu ká ru-ruma ya banɔuo na. Ba tusue m̄i baa ha r̄i: be na ze ka ba nzoɔ ká ndaɔf h̄iε ni.

⁶ «T̄itiri na wa, i faa ri ba ndebe ndaw roo, i hie báy vu lari sid̄i hoy ya le? Be nu ku hoy kara, Ŋgerewuru ȳiɲra fal-ri mb̄iw ya. ⁷ A s̄uy tul-r̄i kara, Ŋgerewuru k̄i báy nzi-ε lem lem riw bele. Munu zu le, í daa h̄iε ya, bay j̄i le, ká nun Ŋgerewuru na, í kal tul t̄itiri wuruk wuruk kal roɔbay!»

K̄iε s̄uò ba nzoɔ taa Krisi ká nun nzoɔfri

(Mat 10.32-33; 12.32; 10.19-20)

⁸ «M̄i baa ha r̄i ta-taŋ: nzoɔ h̄a h̄a ká baa ta-taŋ ká nun nzoɔfri mii, beri ba taa bi le, bi *Vu Nzoɔ kara m̄i báa ta-taŋ ká pol leɔf nzaapeɔ Ŋgerewururi ká nulue ndaw mii, ka ba taa bi. ⁹ Roo le, nzoɔ ká baa ta-taŋ ká nun nzoɔfri mii, beri k̄o m̄i ya le, bi Vu Nzoɔ na kara m̄i báa ta-taŋ ká nun leɔf nzaapeɔ Ŋgerewururi ndaw mii, m̄i k̄o ni ya. ¹⁰ A nzoɔ h̄a h̄a ká'a báa bay, a t̄uŋke bi Vu Nzoɔ na, Ŋgerewuru a ndáka bumake z̄iɲ ni. Roo le, nzoɔ ká t̄iiri Tem Law Pie na, ka ti ndáka bumake z̄iɲ ni ya.

¹¹ «Zadka i mgba r̄i í séke bay dáa bay bo tul-r̄i ká bil *hul mb̄u k̄i Zibri, mase pol mbayri báy nzoɔ réke tul puori kara, í ha law-r̄i ka nzáa r̄i ká ɔi bay tul bayri ká í báa bay yaanake s̄uò-r̄i, mase bayri ká í báa ká zadε na ku ya, ¹² bay j̄i le, ká zadε ku hoy ze Tem Law Pie a fére r̄i bayri ká bay haŋa r̄i baa na.»

Law bay ká se tul nzoɔ feziŋa ká ba k̄oɔ

¹³ Ká bil ruo nzoɔfri ku na, nzoɔ mb̄iw munu mbi bay a baa ha Zezu mii: «Mbay, mu baa ha yu-i, bo búru k̄i búru leke k̄i fe pile ká baa furu poŋ na saa sikda.» ¹⁴ Báyi le, Zezu ȳiɲra báy bay ha ni mii: «Bo leɔban ni key! Nzoɔ ve ze dáa m̄i kaw ba nzoɔ dáa bay, mase nzoɔ wál fe baari ha r̄i le?» ¹⁵ Fale ku báyi le, ka ȳi a baa ha nzoɔfri riw bele ká i ɔo zadε na mii: «Í nze báy s̄uò-r̄i! Kóko nun fe taa j̄i j̄i hoy kara, í kóɔɔ s̄uò-r̄i ká ɔi,

bay ʒi le, báy faa zín feri na ì ti zín káw báy kumnun taa tusueke ká dī ya. Ze feziṅakeri ṅg̃i na ɓamba hoy kara, be ze ɓa faake ya.»

¹⁶ Rɔɓay, Zezu ɓaa bay báy faa law bay ha ri a ɓaa mii: «Nzob feziṅa mbijw munu, fe payri ɗo wáa be ṅg̃i ɓamba. ¹⁷ Λεε, ka ker bay ká ɓil law-ε a ɓaa mii: “Mí ɗáa mina k̄i ro zey le, bay ʒi le, zaɗ ká bay haṅa m̄i ɗaa fe pay ɓiri riw bele zuo dī na tiya.” ¹⁸ Rɔɓay, ka ȳi a ɓaa mii: “Mí ko ro! Fe ká m̄i ɗáa na ze ɗo key: m̄i g̃oɗo pul ɓiri riw bele zuo ɓisuy, mí kaṅ k̄iri ɓa bawdake bawdake kal tul-e taa polari na ku rɔɓay, a mí f̄a ɓa ɓara fe pay ɓiri báy fe kere ɓiri riw bele zuo dī. ¹⁹ Fale ku le, m̄i ɓáa ḡ s̄o-i mii: ‘Mu naa ɗekeke ro! Mù ɗo báy feziṅari ṅg̃i ɓamba tasiri ká bay haṅa mù káwke báy mbiimbam mbiimbam maa fe ro. Munu zu le, mu mɓa ɗaram s̄o-o, mú s̄u mú nzo, a mú ɗáake suoriya.’” ²⁰ Ro, Ngerewuru ɓaa ḡ ni mii: “Bo k̄o ko nzob! Bil sun ká vuri key k̄i na, m̄i mɓaka mù bay náa ɓara nun s̄o-o na. Ku w̄a, feri ká mù leke zuo báy zaɗe zeb zeb na, a ɓá taa ve ro le?” ²¹ Mí ɓaa ha ri: a ɗoko faa mbijw munu ndaw bay tul nzob ká mbu feziṅari ṅg̃i-ṅg̃i ɓa taa be ká tusiri key, roo le, ká luo Ngerewuru ká nulue na, ka ɗo báy feziṅa mbijw ká dī ya.»

H̄a law-r̄i ka nzáa r̄i ya
(Mat 6.25-34)

²² Fale ku le, Zezu ɓaa ḡ led nduɔbal-eri mii: «Sawke mini ze, m̄i ɓaa ha ri: ì ḡ law-r̄i ka nzáa r̄i bay tul fe sum ká ì se sieke bay káwke báy kumnun na ya, mase bay tul gari ká ì ndúo na kara ya ndaw, ²³ bay ʒi le, káw báy kumnun ɓaari na kal tul fe sumri ndaw, a s̄o-r̄i kara kal tul gari ká ì nduo na ndaw pi. ²⁴ I mbi nun-r̄i í ko ɓambereri ká i ḡari tumbam siya ku. Bari na, i ru fe ya ndaw, í vbie fe pay ya ndaw, a í ɗo báy pul mase dura kóro fe kere ɓari mbijw ya ndaw pi. Roo le, Ngerewuru ḡol ri! A ɓaari na, Ngerewuru ko-kóm ɓa tul-r̄i, bay ʒi le, ì kal tul ɓari nduyri na ku rɔɓay.

²⁵ «Ká sakra ɓaari key na w̄a, nzob ve ze báy faa law-ε ká nzaa ni na, a máa bay ɗáa nam k̄i nde tul nam káw báy kumnun be na le woo? ²⁶ Munu ká ì maa bay ɗáa vu fe nd̄i mini key ya w̄a, bay ʒi roo, ì ker bay se lie se lew bay tul fe ḡwri ká t̄on na le? ²⁷ I békle fukri feri ká ɗo mbu ká ɓil wáari ku í ko. I ɗaa ped ya ndaw, í kaṅ gari ya ndaw, roo le, m̄i ɓaa ha r̄i ta-taṅ: Mbay Salom̄on k̄i ká ɓa nzob riṅ ɗika ká'a kaw ɓil feziṅa ɓaɗak na hoy kara, ka nduo gari nduy mba fukri fe niri key na ya. ²⁸ Feri ká fuu ɗo mbu ká ɓil wáari ká ɗo vuri key, ká ruo le, í f̄a ri zuo huu hoy le, Ngerewuru ko-kóm ɓa tul-ri a ha ri fuu mbu ɓa gama ku ya roo, maa bay ɓaari ze, ka ti haṅa r̄i gari ká ì se sieke na ya le woo? Aa, ɓaari ká mbika law ɓaari nd̄i na!

²⁹ «Munu zu le, ì yoklo s̄o-r̄i ɓanguo bay tul feri ká ì suna ya ndaw, bay tul feri ká ì nzoko ya ndaw, ³⁰ bay ʒi le, nzobri ká tusiri key ká ì tuu Ngerewuru ya ze ì nzaa feri ká mini key ɓanguo. Roo le, ɓaari na, ì ɗo báy Baa ká ko feri ká ì se sieke na. ³¹ I nzaa faa ḡ Ngerewuru ze ka re mbay ká tul-r̄i, roo a haṅa r̄i fe niri ká ì se sieke na nde dī báy.»

Fe fere ká se tul feziṅa
(Mat 6.19-21)

³² «Baari vu baɗu biri na, i hje ya, bay ji le, Baa baari ka kaw nulue na do bay suoriya bay hanja ri kaw bil puoruo be. ³³ I hie feri ka i doke a i ponj larike ha nzoɓ kukuri. I nzaa ɓol lari ka go-godɔ ya i daa feziɗa baari ka zuo di, a i koro ka do nulue. Be ze ba zad ka nzoɓ koro feziɗa be do di le, bie ya banɗuɔ kpaɗara. Ba zad ka riibari maa bay soro i vi lakun-ε ya ndaw, ndereri kara nde fe ka di ya ndaw pi. ³⁴ Tusueke le, zad ka feziɗa baari do di na, zaɗe na ku ndaw ze law-ri kara te di nzokdo.»

Kaw bay nzaa bal kekeke

³⁵ «Baari na, ndad bay hanja ri sinj tul gari ped baari bay sal huɔ, i ha huu ndele baari hie, roo i giyanke nam vi Ngerembay na. ³⁶ I do munu ba led kawri ka i kaw i giyan baa kaw bari ka se ba zad yaɗa kɪ. Zadka'a yi saa di a vi a nda bufaa hul na bayji le, i do di ya bay mgbuda faa ha ni i mgbani bay kere. ³⁷ Suoriya a ba taa led kawri ka baa kaw bari vi zinj ri ka i kaw bay nzaa bal-ri kekeke! Mi baa ha ri ta-tan ba tusue kɪ: ba baa kaw bari na kɪ suɔ-ε ze, a nduo gari ped be a sinj bay sal huɔ, a ha ri kaw nzaa tutakra fe sum, roo a vi suɔ-ε bay leke ri bay nzi-ε nzi-ε bay. ³⁸ Zadka baa kaw bari na vi bay nzaa zad buo, mase bay zad ka do diɗ hɔy a vi zinj ri ka i kaw bay nzaa bal-ri kekeke na le, suoriya a ba taa bari. ³⁹ I ko bay kere ndaw ro! Zadka nzoɓ puo ko saw sie ka nzoɓ riiba a vike bil hul be na le, ka ti ponj faa ha nzoɓ riiba haw faa hul be, a faa fe beri ya. ⁴⁰ Munu zu le, baari hɔy kara, i kaw bay nzaa bal-ri kekeke, bay ji le, saw sie ka i ker ya na ndaw roo, bi *Vu Nzoɓ na mi vike bay.»

Led kaw ka do tul ped be, bay be ka do tul ped be ya (Mat 24.45-51)

⁴¹ Piyer vbi Zezu mii: «Mbay, law bay ka mu baa key na, mu baa ha buru huɔ buru hɔy mase, mu baa ha nzoɓri riw bele le?»

⁴² Leε, Ngerembay yiɗra bay bay ha ni mii: «Led kaw ha ze do bay nun nzem, a do tul ped be bay zaɗe le? Be key na, baa kaw be a ponj ped ka bil hul beri zuo nduo-ε ha ni ko-kom ba tul-e, a ha led kaw hawri fe sum bari bay zaɗe zaɗe bay nam nam. ⁴³ Suoriya a ba taa ledke ka baa kaw be yi a vi zinj ni ka zad daa ped ka mini key. ⁴⁴ Mi baa ha ri ta-tan ba tusue kɪ: be na, baa kaw be a ponj ped koro fe beri riw bele zuo nduo-ε. ⁴⁵ Roo le, zadka led kawke na ker ka bil law-ε mii, baa kaw beri na mgbani roy ka bay vika na, ka ti saw bod led kaw hawri ka i ba mayri bay warari, roo a gibla fe sum, a dekdε him kpuru ha ni daa ni se tiika tiika. ⁴⁶ Bayji le, bay nam ka'a ker ya na, baa kaw be na a vi tji tul-e mbuda bay saw sie ka'a ko ya. Leε, ka'a mgbani ni a dara ni ko seke fe ngji bamba, a daa ni kaw zad koko seke fe zinj nzoɓ hawri ka i do tul ped bari bay zaɗe ya na. ⁴⁷ I ko, led kaw ka ko law hiiya baa kaw be ko, roo a leke suɔ-ε ya, a daa law hiiya be ya ndaw na, i ndaka ni ngji bamba tasiri. ⁴⁸ Roo le, led kaw ka ko law hiiya baa kaw be ya, roo a daa fe kaaya ka'a maa bay hanja ri nda ni na, i ndaka ni na kɪ, roo le, i ndaka ni ndji munu hɔy. Nzoɓ ka Ngerewuru ha ni fe ngji bamba na, a vbika ni fale ngji bamba. A nzoɓ ka'a ponj feri ngi-ngji zuo nduo-ε na, a vbika fe kiri ngi-ngji zuo tul-e taa hawri.»

Tεe bil kɪ ka bay tul Zezu (Mat 10.34-36)

⁴⁹ Zezu ɓaa na roɓay mii: «Mi vi tusiri key ɓay ɗáa huu ɓo ɗi. Mi kaw ɓáy kér ɓay ngji ɓamba kpuru ha mi tii saw haɗa huu se. ⁵⁰ Do nun haɗa ri ɗáa mi nduo bil kóko seke fe. Law-i kara mbi huu bid bid kpuru maa ɓáy pedke ká'a ókoke ɓáy zadɛ. ⁵¹ Waa, i ker i ɓaa mii, mi vi ɓay haɗa ɗɛkeke ka ɗo tusiri key le? Munu ya. Mi ɓaa ha ri: ɓi na mi vi ɓay haɗa teke bil ki ka ɗo. ⁵² I ko, tii sawke vuri key na, nzoɓ iniri ká tul-ri ndebe na, i teke bil ki. Nzoɓ saykeri, i teke bil ki zinj nzoɓ sidikeri; a nzoɓ sidikeri laa le, i teke bil ki zinj nzoɓ saykeri. ⁵³ Baa leɗ, a ɓie zinj vi-e ká ɓa leɗ wara nzoɓ; a vi-e na kara, a ɓie zinj bi-e ndaw. Maa leɗ, a ɓie zinj vi-e ká ɓa leɗ may tikdi; a vi-e na kara, a ɓie zinj mi-e ndaw. Maa fay, a ɓie zinj may vi-e; a may vi-e na kara, a ɓie zinj maa fay be ndaw pi.»

*Kóko faa ndáy saw feri ká ɗo timbeɗe key
(Mat 16.2-3)*

⁵⁴ Zezu ɓaa roɓay ha ruo nzoɓri mii: «Zadka i ko sii mbam uru, a ɗo fi zad rin sie le, ká zadɛ ku hoy i ɓaa mii, mbam na to vuku. Leɛ, mbam na vi to munu ká i ɓaa na. ⁵⁵ A zadka i ko zuu ká kuu a uru saa fi hoɗo na i ɓaa mii, zad a zanj. Leɛ, zad zanj na ki. ⁵⁶ Úwaa, ɓaari nzoɓ nzaa ruo ɓayri! Baari na, i ko faa ndáy saw fe ká kie fe ká tumbam ɓáy tusiri key na tie nun-ri ɓamba. Waa, ɗaa mina roo, i maa ndáy saw fe ká kie feri ká ɗo timbeɗe key ya le?»

*I léke ɓay ká sakra ki
(Mat 5.25-26)*

⁵⁷ «Waa, ɓay ji ndaw roo, i mbi nzaa-ri sùo-ri ɓay tul fe hayri ká ɗo ɓáy zadɛ ɓay ɗáa na ya le? ⁵⁸ Zadka nzoɓ ɗaa ɓay zinj mù, roo ɓo ɓáy ki i se mbiw hoy ɓa zad fón ɓay le, mu ɗaa hurusuo-o riw bele ka tun ki ha ɓo ɓáy ki i léke ɓayke ká sakra ki ká faa ku hoy, ɓo ha ni ka pón mù. Munu ya le, ka'a ɗáa kpuru ha mù se nzaa nzoɓ kún sal ɓay. A nzoɓ kún sal ɓay na, a ɗáa mù nduo ndúo domay mgbaka nzoɓri ha ni suru mù yod ɓo hul sal. ⁵⁹ Mi ɓaa ha mù ta-tan: mù ti tji ká zadɛ ku ya kpuru maa ɓáy haɗa mù puo mbol bori na ku ngid bele ndaw ro!»

13

I suo kér ɓay ɓaari

¹ Ká sewke ku na, nzoɓ haɗeri vi lo soro feri ká Pilad ɗaa zinj nzoɓ haɗeri ká i uru saa kuɗu zad ká Galele ha Zezu laa. Nzoɓkeri ku na, zadka i ɗo púo *fe poy ɓari ká *hul kani Ngerewuru na, Pilad ha nzoɓ yum ɓeri i ri, ha simke zukri ki ɓáy fe poy ɓari na mbiw hoy. ² Leɛ, Zezu yiɗra ɓáy ɓay ha ri mii: «Ko ya le, i ker i ɓaa mii, nzoɓkeri ku na i ɗaa feyaa kal tul nzoɓ Galele haɗri riw bele, ze i kóke seke fe ngji ɓamba tasiri munu ku. ³ Úwaa, munu ya! Mi ɓaa ha ri: zadka i suo kér ɓay ɓaari ká tul fe kaaya ya le, ɓaari hoy kara i zinj ɓie riw bele munu ká ɓari na ndaw. ⁴ Mase, i kér se tul nzoɓri ká tul-ri duo fale tɔno sidí ká i kaw saw hul ká gan perere ká Silowe, roo hulke haw a ren ri renene na. Ko ya le, i ker i ɓaa mii, nzoɓkeri ku na ɓay mgbá tul-ri kal tul nzoɓ haɗri riw bele ká Zuruzalem na ku. ⁵ Úwaa, munu ya. Mi ɓaa ha ri: zadka i suo kér ɓay ɓaari ká tul fe kaaya ya le, ɓaari hoy kara i zinj ɓie riw bele munu ká ɓari na ndaw.»

⁶ Fale le, Zezu mbi law bay key ndaw a baa ha ri mii: «Nzob mbjw munu maa nzum do waa be. Fale ka bole di maa fe ka'a vi bay horo lereke bayji le, ka ziη mbjw ya. ⁷ LEE, ka baa ha nzob koro waa na mii: "Mu ko, ba mbiimbam say ro, mi vi bay horo lere puu na key, le, mi ziη lereke mbjw ya. Mu kuj ni nzed ba fal! Bay ji ndaw roo ka do a bie zad gor hoy le?" ⁸ Roo le, nzob koro waa na yinjra bay bay ha ni mii: "Mbay, pon ni ha ni do munu ka sew ni ha mi ko, bo ha mi tie saw-e, a mi daa mijri feri ka zuo di mi ko ndaw ro! ⁹ Zadka kay roo, ka lie le, nda-ndad, mu pon ni. A bo munu ya le, mu ha ri kuj ni mgbum."»

Zezu vaa may mbjw ka sie nam mgbaka taram

¹⁰ Nam mbjw munu ka ba *nam mgbaka taram Zibri na, Zezu fere nzobri fe ka bil *hul mbu ki mbjw munu. ¹¹ LEE, may mbjw munu do di ku, ka temndaya do tul-e a raa ni te kongon ha ni ziη faa ka bay ndada suo-e kparak ya. Suoseremke ku na daa ni ba mbiimbam duo fale tonc sidr ro. ¹² Zadka Zezu mbi nun-e a ko ni na bayji le, ka di ni ha ni vi luo-e a baa ha ni mii: «Tinãa, suoserem bo na o ka tul-a ro.» ¹³ Fale ku roo a daa nduo-e bo tul-e. LEE, zadē ku hoy, may na ndada suo-e kparak a tii saw pisi Ngerewuru.

¹⁴ Bayji le, mbay tul hul mbu ki na law-e faa ni puu-u, bay ji le, Zezu vaa nzob ka sie nam mgbaka taram. Ka mbi bay a baa ha ruo nzobri mii: «Bil namri ka yie na ba nam ka nzob a daake ped. Ze bil namkeri na ku ze, ba nam ka i vike bay sem ka do suo-ri na ha ni vaa bo, ba nam mgbaka taram roo i vi ha ni daa ped ka di ya.» ¹⁵ LEE, Ngerembay yinjra bay bay ha ni mii: «Baari nzob nzaa ruo bayri! Sakra baari key na waa, nzob haa haa hina nday be, mase maasoba be ka diki a kuo ni ha ni vaa nzo mbii ka sie nam mgbaka taram na ya le? ¹⁶ I ko, may key ka ba saw kani bulu naari *Abraham ka *Satan mgba ni a siη ni mbiimbam duo fale tonc sidr ro timbede key na waa, ndad bay hina salkeri na ka bil nam mgbaka taram na ya le?»

¹⁷ Zadka Zezu baa bayri na mini key bayji le, sahoi se nzob tul ngani beri riw bele. Roo le, ruo nzobri riw bele daa bawda suoriya bay tul feri ka ndad bamba tasiri ka Zezu daa na.

Law bay ka se tul para tunj ka ngob ya
(Mat 13.31-32; Mrk 4.30-32)

¹⁸ Zezu baa mii: «Reke mbay Ngerewuru ka tul nzobri ka tusiri key na waa, riη ji le? Waa, fe ji roo mi mgbaka bay lieke le? ¹⁹ Reke mbay Ngerewuru na do munu ba para tunj* mbjw ka nzob mii do bil waa be. LEE parake tji a ngob a vi ba puu ha nduyri vi daa kpan bari do nzaa toykeri.»

Law bay ka se tul fe hew fe
(Mat 13.33)

²⁰ Zezu baa na robay mii: «Haa ji roo mi mgbaka bay lieke reke mbay Ngerewuru ka tul nzobri ka tusiri key na le? ²¹ Reke mbay Ngerewuru na do munu ba fe hew fe ka may nzob wal ndji, a zukri bay sum ba kantoy say, roo ha ni hew kpuru a mbaa fe fedede.»

* **13:19** 13.19 Bay nzaa gerek le, ba para tunj ya, roo le, Zezu baa bay se tul para mutarde ka ngob maa para tunj.

*Law bay ká se tul faa hul ká aa ya hiyaw
(Mat 7.13-14,21-23)*

²² Zadfka Zezu se nun-ε ba Zuruzalem na báyyi le, ka t̄a ká n̄gerɛpuori báy vu puori a fere nzobri fe. ²³ Lεε, nzob mb̄jw vbi ni bay mii: «Mbay, nzobri ká i z̄iŋ pam na w̄a, i n̄ḡji ya h̄oy le?» Báyyi le, Zezu ȳiŋra báy bay h̄a nzobri riw bele mii: ²⁴ «Ì d̄aa h̄urusuo-r̄i tun̄ k̄j bay ndúo báy faa hul ká aa ya hiyaw, bay j̄i le, m̄i b̄aa ha r̄i ta-taŋ: nam h̄aŋε le, nzobri n̄ḡjiŋa b̄amba, i nzáara faa bay ndúo d̄i, le, i ti máa ya. ²⁵ S̄ieke ku na, zadka n̄gerenzob puo a úru siya a dar faa hul gbak d̄o d̄i na báyyi le, b̄aar̄i ká ì d̄oko kele na, ì tiika s̄aw ndáka faa hul í b̄aake bay h̄a ni mii: “Mbay, mgbúda faa h̄a buru!” Lεε, ka ‘a ȳiŋra báy bay ha ri mii: “M̄i k̄o zad ká ì uru saa d̄i ya.” ²⁶ Zadfka i laa bayke na munu báyyi le, i tiika b̄aa h̄a ni mii: “Buru na, buru s̄u fe, a buru nzo fe z̄iŋ mù. Lεε, b̄o na mù fere buru fe ká faa buori ká b̄il puo buru.” ²⁷ Báyyi le, n̄gerenzob puo na a b̄aa ha r̄i ba k̄j mii: “M̄i k̄o zad ká ì uru saa d̄i ya. I zól ká nzaa-i b̄a lew, b̄aar̄i nzob fe d̄aa k̄ayari!” ²⁸ Zadfka ì kók̄o bulu b̄aar̄i *Abaraham báy Izak báy *Zakob r̄oɔ báy *nzob ȳaŋa bayri saa nzaa N̄gerewuru riw bele ká i káw b̄il *puoruo N̄gerewuru, làa ká N̄gerewuru vbuku r̄i zuo kele na, ká zadε ku na ì réke r̄aw báy mbii nun-r̄i mgbobo mgbobo, a í s̄u sere-ri n̄ḡr n̄ḡr! ²⁹ Nzobri uru saa fi gel báy fi hodo, r̄oɔ fi t̄ji sie báy fi riŋ sie í m̄gba zad káw ká nzaa fe sum ká puoruo N̄gerewuru. ³⁰ I k̄o, ká sakra nzob h̄aneri ká i laa Bay N̄gerewuru ká fal nzob h̄awri na, sieke le, í d̄oko pola. A nzobri ká i laa bayke pola h̄a nzob h̄awri na, sieke le, nzob h̄aneri ká sakra b̄ari ku na i ȳji í d̄o fal.»

*Zezu se nun-ε ba Zuruzalem
(Mat 23.37-39)*

³¹ Ká sieke ku na, Farizi h̄aneri soro í vi luo Zezu í b̄aa h̄a ni mii: «Mu zól ká zad ni key na b̄a puo k̄j, bay j̄i le, Mbay *Erod nzaa faa bay ika mù.» ³² Lεε, Zezu ȳiŋra báy bay ha ri mii: «Ì se í v̄aa b̄aa h̄a mbay huo na mii: “Vuri báy ruo na, m̄i n̄i temndayari ká tul nzobri, mí vaa nzob suos̄eremri, a ndeke d̄i nam sayke na, m̄i d̄aa ped̄ bi na o báy zadε bele.” ³³ Ndad bay haŋa m̄i se nun-i b̄a pola vuri nd̄aw, ruo nd̄aw, ruo h̄aw kara nd̄aw, bay j̄i le, ká Zuruzalem h̄oy b̄a zad ká nzob ȳaŋa bay saa nzaa N̄gerewuru, maa huka ká d̄i b̄o, ká zad k̄j ya!

³⁴ «Zuruzalem, Zuruzalem! B̄aar̄i nzobri ká Zuruzalem ká ì i *nzob ȳaŋa bayri saa nzaa N̄gerewuru, a í vbuku nzobri ká N̄gerewuru pie ri ha r̄i na báy tisawri í i ri. W̄a, faa bal ba mina ze, m̄i h̄ii bay mb̄j nzob b̄aar̄i na d̄o s̄aw bal-i munu ká máa k̄ay mb̄jke vi-eri d̄o s̄aw bal-ε a guba tul-ri báy t̄ay bar-ε na le! Roo le, b̄aar̄i na ì h̄ii puu bayke ya. ³⁵ Nda ndad! N̄gerewuru a p̄on̄ hul k̄ani b̄aar̄i na ha r̄i. M̄i b̄aa ha r̄i ta-taŋ: ì ti kók̄o m̄i mb̄aa kp̄uru maa báy sieke ká ì b̄aa mii: “Ndad bay haŋa N̄gerewuru ka s̄am fe zúo tul nzob ká vi báy riŋ N̄gerembay!”»

14

Zezu vaa nzob báy nam mgbaka t̄aram Zibri

¹ Nam mbijw ká ba *nam mgbaka taram Zibri na, Zezu se luo mbay *Fariziri mbijw munu ká'a dí ni bay hanja ni sụ fe. LEE, bari ká i kaw zadε na i ngaa Zezu zii bay kókó. ² Báyji le, nzoɓ mbijw munu ká fe nduo ni na tji a ɗo pol Zezu. ³ LEE, Zezu mbi bay a vbi *nzob fére nzoɓri bol kusolri báy Fariziri mii: «Báy faa *bol kusol naari na, vaa nzoɓ suoserem ká bil nam mgbaka taram na, ndad bay ɗaa mase ndad bay ɗaa ya le?» ⁴ Báyji le, i ɗo tul kị silili. LEE, Zezu mgbá nzoɓ suoserem na a vaa ni, ɾɔɔ a pɔŋ faa hą ni zól. ⁵ Fale ku le, ka baa ha ri mii: «Ká sakra baarɪ key na waa, nzoɓ ve ze, vi-e mase nday be lie ɓo luɔ mbii ká sie nam mgbaka taram le, ka'a séke ɓa vaa bay vaa kúɔ ni tji kele ya le?» ⁶ LEE, i ko faa yjɪŋra báy bay ɗo tul bay key na hą ni ya.

Law bay ká se tul ɗɪŋ tul báy siika sùo

⁷ Zezu ko faa ká nzoɓri ká i dí ri ɗiw fe sụm na, i nzáarake zad káw kereri bay káw dí ká pol nzoɓ hawri. Báyji le, ka mbi law bay key na a baa ha ri mii: ⁸ «Zadka i dí mù bay hanja mù se mú vaa sụ fe ká zad yajana kị na le, mu mgbá zad káw kere ká ɗo pola mú káw dí ya ɾɔɓay, bay ji le, ko ya le, sakra nzoɓri ká i dí ri bay hanja ri sụ fe na, nzoɓ hane ká dí ku a kál tul-a ɗo dí. ⁹ Zadka mù mgbá zad káw kere mú kaw dí pola, ɾɔɔ nzoɓ ká dí ri ɗiw sụm na ví báa hą mù mii: “Mu pɔŋ zad káw key na hą nzoɓ ni,” le, mù úru báy sahoɔ ɗeŋ ɗeŋ, mú vaa kaw ɔɾɔ fal ká mgbada. ¹⁰ Ze, ndad bay ɗaa munu ya. Zadka i dí mù bay hanja mù vaa sụ fe, ɾɔɔ mù se dí le, mu vaa mgbá zad káw ká ɔɾoke mgbada ká fal, mú káw dí, bay hanja ɓo zadka nzoɓ ɗika mù na vi le, ka baa hą mù mii: “Mbáa, mu sóro ɓa pola ɓa zad káw kere key.” Be munu ndaw ɾɔɔ, a bá fe riŋ ɗika ɓo ká nun nzoɓri riw bele ká i kaw nzaa fe sụm zɪŋ mù na báy. ¹¹ Tusueke le, nzoɓ haa haa ká ura tul-e ɓa siya na, Ngerewuru a mgbaka ɗɪŋ ɓa siri. A nzoɓ ká ɗɪŋ tul-e ɓa siri laa le, ka'a úru ɗo siya.»

¹² Fale ku le, Zezu baa hą nzoɓ ká'a dí ni ɗiw sụm na a baa mii: «Zadka mù leke fe sụm, mú dí nzoɓ ɓa bisie mase tilaw le, mu dí nzoɓ buɔ-ɔri ya ndaw, yu-ɔri ya ndaw, nzoɓ ini ɓori ya ndaw, mase nzoɓri ká i ɓa nzoɓ feziŋa ká tul kpaŋ ɓo ya ndaw, ká ko ya le, i ɗika mù ɗiw suo bole taa ɓo ká i sụ na. ¹³ Roo le, zadka mù leke fe sụm ruo na, ndad bay hanja mù dí nzoɓ kükuri ndaw, nzoɓri ká sùo-ri hu wúo ndaw, nzoɓ kpɛɗeri ndaw, ɾɔɔ nzoɓ rawri ndaw pi. ¹⁴ Zadka mù ɗaa munu le, mù ɗoko báy suoriya. Ze i maa bay púo mù feri na suo bole taa ɓo na ku ya hoɔ kara, sieke ká nzoɓ fe ɗaa báy zaɗeri ká nun Ngerewuru i tji saa luɔ huɗ na, Ngerewuru a púo mù mbólke báy.»

Law bay ká se tul fe sụm ruo (Mat 22.1-10)

¹⁵ Zadka i kaw nzaa fe sụm ruo na, nzoɓ mbijw munu ká sakra bari ká laa bay ká Zezu baa na báyji le, ka baa hą ni mii: «Suoriya a ɓá taa nzoɓ ká'a káw nzaa fe sụm ká bil *puoruo Ngerewuru.» ¹⁶ Roo, Zezu mbi law bay mbijw a baa hą ni mii: «Nzoɓ mbijw munu dí nzoɓri ngji bamba tasiri, a leke fe sụm ngi-ngji bay hanja ri. ¹⁷ Zadka saw sie suŋa fe na maa báyji le, ka pie led káw be hą ni vaa baa hą nzoɓri ká'a dí ri na mii, “I vi ro, bay ji le, fe sụm na i leke ɔ bele ro.” ¹⁸ Báyji le, bari riw bele ku na, i baa bay tɔŋ fal kị fal kị i tii saw báa bay bay náake sùo-ri. Nzoɓ mbijwke na baa

hã lef káw na mii: “Mí hie wáa mbjw, ze ndaf bay haŋa mĩ se mí vãa ko. Mí kod mù, mu se mú baa hã bãa káw bo na, ka hã law-ε ka huo lom ká tul-i.” ¹⁹ Nzoɓ kị yji a baa hã ni rɔɓay mii: “Mí hie ndayri ɓa duɔ, ze mĩ séke bay vãa líe ri bay kóko. Mí kod mù, mu se mú baa hã bãa káw bo na, ka hã law-ε ka huo lom ká tul-i.” ²⁰ Nzoɓ kị rɔɓay yji a baa hã ni mii: “Mí yã máy timbede key rɔɓay. Sãwke ze mí maa bay séke ya.” ²¹ Báyii le, lef káw na yji a vãa baa baykeri hã bãa káw be. Lεε, law-ε fãa ni puu-u a baa hã lef káw be na mii: “Mu se ɓa vaa ɓa faa buori ku báy faa hayri ká woro zad ká ɓil puɔ na key ɓo, mú fãa nzoɓ kükuri ndaw, nzoɓri ká sùo-ri hu wũo ndaw, nzoɓ rawri ndaw, rɔɔ nzoɓ kpederi ndaw ɓo, mú ha ri vi zinj mù mbjw hoy.” ²² Fale ku ndji le, lef káw na vi baa bayke hã ni mii: “Mbay, feri ká mù mbi nzaa-a ká dī hã mĩ na, mĩ daa ro, roo le, zad tɔŋ kɔɓ rɔɓay.” ²³ Báyii le, bãa káw be na baa hã ni mii: “Mu tji mí se báy bufaari ká ɓod ɓod báy bufaa wáari ku ɓo, mú haa nzoɓri riw bele ká mù zinj ri na ha ri vi í nduo ɓil hule key ɓo, hã ɓil hul ɓi ka mbaa ɓa nzoɓri mer mer. ²⁴ Mí baa ha ri ta-taŋ: nzoɓri riw bele ká mĩ dī ri dīw sũm pola na, nzoɓ mbjw mini ká sakra ɓari na ti mbika sũmke na nda nzi-ε kpáy ya.”»

Fe ká do nun dáa bay báke lef nduoɓal Zezu

(Mat 10.37-38)

²⁵ Ruɔ nzoɓri ŋgji ɓamba tasiri, i se faa zinj Zezu mbjw hoy. Lεε, ka fere kóm ɓa luo-ri a baa ha ri mii: ²⁶ «Nzoɓ ká vi luo-i rɔɔ, a pɔŋ fal bi-ε ya ndaw, mi-ε ya ndaw, máy be ya ndaw, vi-eri ya ndaw, yu-ε wɔrakeri báy máykeri ya ndaw, rɔɔ sùo-ε be kị sùo-ε kara ya ndaw na le, ka maa ɓá lef nduoɓal-i ya. ²⁷ Nzoɓ ká soɓ puu say huɗ be a séke fal-i ya le, ka maa ɓá lef nduoɓal-i ya.

²⁸ «Wãa, ká sakra ɓaari key na, zadka nzoɓ hii bay mbúo hul ga-gaŋ le, ka káw siri pola a kji suy larike riw bele a ko ká'a máa báy dáa pedke hã ni ɔ bele rɔɔ, a tii sãw dáa pedke na báy ya le woo! ²⁹ Munu ya rɔɔ, ka tii sãw dáa ped hulke na le, larike a óko ɓa tigbãa hul na ku hoy riw bele, a hã ni zinj faa dáa sùo hulke na ya. Lεε, nzoɓri riw bele ká i kóko tukiri ped be na, i tiika sãw síe ni ³⁰ í baa mii, “Ledban ni key na tii sãw úra hul be, le hurusuo-ε maa dáa pedke na ɔ ya!”

³¹ «Mase, zadka mbay mbjw hii bay séke bay vãa ru-ruy zinj mbay kị le, ka káw siri a békle pola a ko wãa, nzoɓ ɓeri ká isoɗ duɔ zad duɔ (10.000) ku na, i ruu zinj nzoɓ tul ŋgani ɓeri ká isoɗ duɔ zad sijn sidí (20.000) ká i vi vuku bay rúu zinj ɓeri na kị zu le? ³² Zadka 'a ko rɔɔ, ka maa ya rúu zinj nzoɓ tul ŋgani ɓeri na ya le, ka pie nzaaped ɓa vãa hã mbay kị-ε ká do dī dī kɔɓ rɔɓay ku na, bay vbika ni bay feri ká bay dáa bay haŋa dekeke ka dōke sakra ɓari na. ³³ Be mini ze, nzoɓ hãa hãa ká sakra ɓaari key ká pɔŋ fe ɓeri riw bele ya le, ka maa ɓá lef nduoɓal-i ya.»

Tom ká ráake tji

(Mat 5.13; Mrk 9.50)

³⁴ «Tom na ɓa fe kere, roo le, zadka ráake tji na wãa, fe ji ndaw rɔɔ bay dáake hã ni yji a raa ɓa kị báy le? Fe ká bay dáake hã ni ndádke na tiya. ³⁵ Ka ti dáa fe bay sóke tusiri ya, a ɓa mjiri fe ká ndaf tusiri ya ndaw. Ba fe ká bay kúna zuɔ ɓisuy munu hoy. Nzoɓ ká do báy suku bay láake le, ka laa!»

15

Law bay ká se tul bađu ká zee
(Mat 18.12-14)

¹ Nzob yaaŋa larimbuori báy nzoḅ k̄iri ká soro bay bari mgba ndaya i soro ba lakun Zezu riw bele bay láa bay be ká'a dō báake. ² LEE, *Fariziri báy *nzoḅ fére nzoḅri bol kusolri, i nguri bay ká sakra k̄i i baa mii: «Ledban ni key na, ka yaa nzoḅri ká soro bay bari mgba ndaya, a sū fe zij ri!»

³ Báyii le, Zezu mbi law bay key a baa ha ri mii: ⁴ «Nzoḅ ve ká sakra baari key ká dō bay bađu ba isodf mbjw, rɔɔ zee mbjw ká sakrake le, ka ti pón hayri ká sijn tɔno mbjw p̄are tɔno mbjw na dō zadf dól bari ká bisuy, bay vaa nzáa taa hay ká zee na ku kpuru, a zij ni ya le woo? ⁵ A zadka'a zij hay ká mbjw ká zee na le, ka mbi ni a daa ni bo tul kpāa nduo-ε báy suoriya a t̄jike puɔ. ⁶ Zadka'a t̄ji puɔ na báyii le, ka dī nzoḅ buɔ-eri báy nzoḅ tul kpān beri a baa ha ri mii: "I daa suoriya ka z̄ij m̄i, bay j̄i le, bađu bi ká zee na m̄i zij ni ro." ⁷ Do faa mbjw munu ndaw, m̄i baa ha ri: suoriya ká'a doko nulue bay tul nzoḅ feyaa mbjw ká suo k̄er bay be ká tul feyaa be na, a mbaka tul suoriya bay tul nzoḅri ká sijn tɔno mbjw p̄are tɔno mbjw ká i ko s̄uo-ri ba nzoḅri ká i daa fe báy zad̄e, a i se síe s̄uo k̄er bay bari ya na.»

Law bay ká se tul máy ká lari be zee

⁸ «Mase, máy hāa ze dō bay lari ba sak duɔ rɔɔ tɔdɔ sak mbjw a zee le, ka ti daa huu taa huu ndele, a f̄ake bil hul be daka daka a nzaarake kpuru a zij ya le woo? ⁹ Zadka'a nzaara kpuru a zij na báyii le, ka dī nzoḅ buɔ-eri báy nzoḅ tul kpān beri a baa ha ri mii: "I daa suoriya ka z̄ij m̄i, bay j̄i le, lari bi ká zee na m̄i zij ro." ¹⁰ Munu zu le, m̄i baa ha ri: dō faa mbjw munu ba máy ká zij lari be ká mbjw ká'a daa suoriya na, led nzaapedf Ngerewururi ká nulue na i daa suoriya bay tul nzoḅ feyaa mbjw ká suo k̄er bay be ká tul feyaa be.»

Law bay ká se tul ledf ká t̄ji

¹¹ Zezu baa na rɔbay mii: «Nzoḅ mbjw munu dō bay ledf w̄arari ba sidf. ¹² LEE, nzoḅ vbiele na baa hā bi-ε mii: "Baa, feziŋa bori ká'a doko bay tul-i na mu wál taa bi hā m̄i timbed̄e key." Báyii le, bi-ε na wal feziŋa beri na hā ni báy yu-ε sidf bele. ¹³ Fal̄e ku daa nam nd̄ji h̄oy le, nzoḅ vbiele na mb̄y fe beri na ngidf bele a hie a zɔl se tusiri k̄i ká dī dī, a vaa bie larikeri na v̄eb v̄eb riw bele bay tul fer̄i ká law-ε hii. ¹⁴ Fal̄e ká'a bie lari beri na ɔ riw bele báyii le, kɔn luye lie gbiḅ bo tusirike na ku riw bele hā fe s̄um t̄i saw p̄uo nduo-ε. ¹⁵ Báyii le, ka se a vaa zij nzoḅ mbjw munu ká tusirike ku a nduo tul-e. LEE, nzoḅke na pie ni se waa feri hā ni vaa kɔɔ mbel puɔri ká dī. ¹⁶ Ká zad̄e ku na, p̄ara puuri ká mbelri s̄u na h̄oy kara, ka re s̄uo-ε bay suŋa mbaa bil-e, roo le, nzoḅ mbjw mini kara hā ni s̄u ya. ¹⁷ Báyii le, ka t̄i saw k̄er bay ká bil law-ε a baa mii: "Nzoḅ pedf b̄ari ba mina ze i kaw bil ndad̄i bad̄ak i s̄u fe, rɔɔ m̄i huka huḍf kɔn ká zadf ni key mgbum le? ¹⁸ Bi na m̄i ȳi bay séke luo baa, a mí vaa baa hā ni mii: "Baa, m̄i daa feyaa zij Ngerewuru ndaw, a mí daa feyaa zij m̄i ndaw. ¹⁹ M̄i maa bay hāja mù dī m̄i ba vu-ɔ mbaa ro. Ze munu h̄oy kara, mu daa z̄ij

mì munu ká mù d́áake zìṅ nzoḅ peḉ ɓori na.' " 20 Ro, a uru siya a se ɓa luo bi-ε na.

«Zadka'a t̄ji lew h̄oy ká bi-ε mbi nun a ko ni na báyyi le, law-ε naa ni páy bay tul vi-e na ha ni ɗuu a suo nun-ε a v̄aa mgba ni girik a ɗw nzi-ε. 21 Lεε, vi-e na baa ha ni mii: "Báa, mì ɗaa feyaa zìṅ Ngerewuru, a mí ɗaa feyaa zìṅ mù ndaw. Mì maa bay haṅa mù dí mì ɓa vu-ɔ mbáa ro." 22 Ro, bi-ε na baa ha leḉ káw ɓeri mii: "I se ɓa vaa ɓo, í v̄aa mbi maagari kere ká pie yururu í v̄aa nduo ni, í ɗaa ngama ka nduo nduo-ε, a í ɗaa dikɔn ka zúo ɓal-ε. 23 I se í v̄aa mgba vu nday ká ngɔḅ ndaḅ ndaḅ í ví í ha ni. A ɓo, náa súri náa d́áakeri suoriya, 24 bay ji le, vu-i key ká ɗo ɓa sondori nzoḅ huḉe na, ka ȳji a ví ha mì zìṅ ni báy kumnun rɔḅay. Be na, ka ze-zee, rɔɔ a ȳji ha mì zìṅ ni ɓa k̄i rɔḅay." Báyyi le, i tii saḅ záy sùo-ri.

25 «Lεε, ngerε leḉ na t̄ṅ ɓa wáa koḅ rɔḅay. Zadka'a uru saa wáa a t̄ṅ dí ya deḉ báy puo na báyyi le, ka laa gire fe haṅri ndaw, gire nday ká nzoḅri nda riṅma riṅma ndaw pi. 26 Ro, a dí leḉ káw mb̄iw munu ká sakra nzoḅ haḅri a vbi ni saḅ feke. 27 Lεε, ɓe na ka ȳiṅra báy bay ha ni mii: "Ȳu-ɔ na ze ȳji a ví ze, báa-ka í vu nday ká ngɔḅ ndaḅ ndaḅ, bay ji le, ka zìṅ vi-e ká zee na báy kere." 28 Zadka ngerε ɓe na laa bayke na munu báyyi le, ka ɗaa here a hii bay ndúo se ɓil puo bi-ε na ya. Ro ze bi-ε na t̄ji a ví koḉ ni bay haṅa ni ka se puo. 29 Lεε, ka ȳiṅra báy bay ha ni mii: "Mu ko, mbiimbam ɓa mina mì kaw zìṅ mù key mí ɗaa peḉri nḡji ɓamba ha mù, a mí mba nzaa-a ba mb̄iw ya mgbaṅ. Lεε, ɓi na máa mù ha mì vu vuy mb̄iw mini kara, bay haṅa mì í ɓo ɓúru nzoḅ buo-iri, ɓúru d́áake suoriya ya. 30 Roo le, vu-ɔ ká ɗo key ká'a faa feziṅa ɓori a v̄aa ɓie veḉ veḉ bay tul máy nun pieri, a ȳji a ví le, ɓe na máa mù í vu nday ká ngɔḅ ndaḅ ndaḅ ha ni le!" 31 Lεε, bi-ε na ȳiṅra báy bay ha ni mii: "Vu-i, ɓo na mù kaw zìṅ mì ɓaṅɔɔ t̄ji vuri key. Ze feri riw bele ká mì ɗóke na ɓa fe ɓo zu. 32 Roo le, ɗo nun haṅa náa ɗári suoriya, a náa záyri sùo naari, bay ji le, ȳu-ɔ ká ɗo ɓa sondori nzoḅ huḉe na, ka ȳji a ví báy kumnun rɔḅay. Be ká'a ze-zee na, ka ȳji ha mì zìṅ ni ɓa k̄i rɔḅay."»

16

Law bay ká se tul nzoḅ kóro fe ká ɓa nzoḅ fe ɗáa law

1 Zezu baa ha leḉ nduoḅal-eri mii: «Nzoḅ mb̄iw munu ɓa nzoḅ feziṅa, le, ka ɗo báy nzoḅ kóro fe. Báyyi le, í ví baa ha ni mii, nzoḅ kóro fe ɓe na ɓie feziṅa ɓeri ɓamba. 2 Lεε, nzoḅ feziṅa na dí ni a baa ha ni mii: "Bay ji ze, mù laa se tul-a yaa yaa mini key le? Mu k̄ji fal fe ɓiri ká mì pɔṅ zu nduo-ɔ na ha mì ko, bay ji le, ɓo na, mù máa bay kóro fe ɓiri na mbáa ro."

3 «Báyyi le, nzoḅ kóro fe na ȳji a ker bay ká ɓil law-ε a baa mii: "Gaṅ tul-i a náa mì ká ɓil peḉ ɓi key na waa, mì ɗáa mina báy sùo-i ro zey le? Peḉ pay na mì ko faake ya, ze gón fe kara a ɓá saḅoy ɓi ɓamba tasiri ndaw."

4 Ka ker kpuru a ɗaa "O-oo! Mì ko fe ká mì ɗáa ro! Zadka mì ti ɓil peḉ ɓi na mbáa le, fe ɗáa kere ɓiri ká mì ɗáa zìṅ nzoḅri na ndaw rɔɔ, i mgbáke mì ɓa sùo-ri báy."

5 «Báyyi le, ka dí nzoḅri riw bele ká mb̄ol gaṅ ɓe ɗo tul-ri na ha ri ví fal k̄i fal k̄i a baa bay zìṅ ri. Ka vbi nzoḅ ká ví titire ɗekre na mii: "Bo na, mb̄ol ká ɗo tul-a bay haṅa mù puo gaṅ ɓi na waa, ɓa mina le?" 6 Ka ȳiṅra báy bay ha ni mii: "Mì púo ni guma num ɓa isoḉ soḉ ɗuo ɗaḉ niṅ

(4.000).” Báyyi le, nzoɓ kóro fe na ȳi a ɓaa ha ni mii: “Mbede mbol bo na ze do key. Káw siri ɓa vaa mú bumra, a mú ɗaa ɓa isoɗ soɗ duo zad sidi (2.000) ka do di.”

⁷ «Fale ku le, ka vbi nzoɓ ndeke di sidike na mii: “Bo na, mbol bo ɓa mina ze bay haɗa mù puo le?” Leɛ, ka ɓaa ha ni mii: “Mí puo ni ɓol naɗ isoɗ sidi báy siɗ ndebe (250).” Leɛ, nzoɓ kóro fe na ɓaa ha ni mii: “Mbede mbol bo na ze do key. Mu ɗaa ɓa isoɗ sidi (200) ka do di.”

⁸ «Nzoɓ kóro fe ká fe ɗaa be roɗ roɗ na, zadka gaɗ tul-e ko nzem ká’a nze munu na báyyi le, be k̄i sùo-ɛ ka pisi ni. Tusueke le, nzoɓ tusiriri key na i nze ká tul fe ɓari ká tusiri key na mba leɗ zad taɗari ká i ker bay ká se tul puoruo ɓari ká nulue.»

⁹ Báyyi le, Zezu ɓaa ha ri mii: «Bi hoy kara, m̄ ɓaa ha ri ta-taɗ: feziɗa haɗri ká tusiri key ká do báy zadɛ ya na, i faa i mgbáke buo bay haɗa bo, zadka fekeri ti nduo-ri mbáa le, i mgbaka ri ha ri kaw zad káw kere ká do ɓaɗɗo kpaɗara na báy. ¹⁰ Nzoɓ ká ɗaa vu mbom bo tul feri ká ndji na, a ɗaa vu mbom bo tul bawda feri ndaw pi. A nzoɓ ká ɗaa vu mbom bo tul fe taa ndji ndji ya na, ka ti ɗaa vu mbom bo tul bawda feri ya ndaw pi. ¹¹ Ku waa, zadka i ɗaa vu mbom bo tul feziɗa ká tusiri key ká do nduo-ri ku ya waa, nzoɓ ve roɗ a haɗa ri feziɗa taa tusue na ha ri koro le? ¹² A zadka i ɗaa vu mbom bo tul feziɗa nzoɓ k̄i ká do nduo-ri ku ya waa, nzoɓ ve k̄i roɗ a haɗa ri fe taa haɗ ká do bay tul-ri k̄i sùo-ri le? ¹³ Leɗ káw mb̄iw maa bay ɗaa ped ha ɓaa gaɗ ɓeri sidi ya, bay ji le, a im nzoɓ mb̄iwke, a hii nzoɓ sidike, mase a zuo ziɗ nzoɓ ni, a tuɗ bay nzoɓ nu. I maa bay seke fal Ngerewuru ndaw, roɗ fal feziɗari ká tusiri key ndaw buruk sidi bele ya.»

Bayri boɗ boɗ ká Zezu ɓaa

(Mat 11.12-13; 5.31-32; Mrk 10.11-12)

¹⁴ *Fariziri ká i do zadɛ ká i laa bayri ká Zezu ɓaa riw bele na, i sie ni sie hoy, bay ji le, i ɓa nzoɓ taka kon lariri. ¹⁵ Leɛ, Zezu ɓaa ha ri mii: «Baari na, i hii bay ɗaa sùo-ri ɓa nzoɓ fe ɗaa báy zadɛri ká nun nzoɓri, roo le, Ngerewuru na ko fe ká bil law-ri. Feri ká nzoɓri ko ɓa bawda fe na, Ngerewuru ko ɓa fe im ká nun-e.»

¹⁶ «Sew ká nzoɓri h̄e *bol kusol ká *Moyze ɗaa báy mbederi ká *nzoɓ yaɗa bayri saa nzaa Ngerewuru ɗaa ndaw na, do kpuru mgba sewke taa Zaa Batis. Tii sawke báy sewke taa Zaa Batis na, i ka-káa Bay Kere ká se tul réke mbay Ngerewuru ká tul nzoɓri. Nzoɓri riw bele i nzaa faa kpuru i nduo i se di. ¹⁷ Bay haɗa tumbam báy tusiri kal na ɗoɗo ɓamba na k̄i, roo le, bay haɗa vu fe ká ndji ká i vbie do bil bol kusolke ká kal na ɗoɗo kal tul-e roɓay.»

¹⁸ «Wara nzoɓ haɗa haɗa ká nii máy be a yaɗa máy k̄i na, warake ku na ɗaa nun pie. A nzoɓ ká yaɗa máy ká wara nii ni na, ka ɗaa nun pie ndaw.»

Law bay ká se tul nzoɓ feziɗa bay Lazar

¹⁹ «Nzoɓ mb̄iw munu ɓa nzoɓ feziɗa, a nduo gari lari ká nduy mgbilik mgbilik a ndaɗ ɓamba do sùo-ɛ, a kaw bil ndaɗi báy nam nam. ²⁰ Leɛ, nzoɓ mb̄iw munu ká ɓa nzoɓ kuku, riɗ-ɛ ɓa Lazar sùo-ɛ te nuɗ gb̄or gb̄or riw bele na, ka naa faa hul nzoɓ feziɗa na. ²¹ Ka re sùo-ɛ bay dámm bum ɗgaw ká gay saa tutakra nzoɓ feziɗa siya zuo siri na bay réke ha bil-e ka mbaa. A le, váyri kara i vi sel nuokeri ká do sùo-ɛ na.»

²² «Báyji le, nzoɓ kɔku na ví hu. LEE, leɗ nzaaped Ngerewururi ká nulue i ví sùu para nun sùo-ε na, í vǎa hǎ ni kaw zad káw kere ká lakun *Abaraham ká nulue. Fale le, nzoɓ feziɲa na ví hu ndaw, hǎ nzoɓri mbi ni í vǎa voro ni. ²³ Báyji le, nzoɓ feziɲa na kaw zad kóko seke fe ká zad baw a ura nun-ε ɓa siya a kó-kóm dī dī mak, le, ka kó Abaraham báy Lazar ká i kaw lakun kǐ. ²⁴ Ro, a re belen a ɓaa mii: “Bǎa Abaraham, kóɗ nguɔ hɔy, mu kó nun síe ɓi! Mu pie Lazar hǎ ni ka ɗaa vu nduo-ε nduo mbii, a tóɗɔ ɓo kusol-i ká huɔ kurum key hǎ ni ka huɔ lom hǎ mǐ, ɓay ji le, mǐ kó seke fe ngǐi ɓamba tasiri ká ɓil huu na key.”

²⁵ «Báyji le, Abaraham yǐnra báy ɓay hǎ ni mii: “Vu-i! Mu kér se tul káw ɓo ká ɓil ndaɗi báy káw báy kumnun ɓo ká tusiri kɔɓ rɔɓay na mú kó. A Lazar na laa le, kaw ɓil seke feri ngǐi ɓamba. Timbeɗe key na, law-ε huɔ ni ká zad ni key, a poɲ mù ɓo laa ro ze, mù kaw ɓil seke fe ku. ²⁶ Rɔɓay, mu kó bawda luɔ ká gbuke tiya ɗo sakra naari. Ze, nzoɓri ká i hii ɓay úru saa luɔ ɓuru key, í se luɔ-rǐ lew na, faa tiya. Bari ká i hii ɓay úru saa luɔ-rǐ lew, a í vi luɔ ɓuru líe key na kara faa tiya ndaw.” ²⁷ Be nu ku ro, nzoɓ feziɲa na yǐnra báy ɓay hǎ ni mii: “Bǎa Abaraham, munu zu le, kóɗ nguɔ hɔy, mǐ ɗaa síe ká pol-a ɓay haɲa mù pie Lazar hǎ ni ka se ɓil puo bǎa, ²⁸ ɓay ji le, yu-iri, tul-ri ndebe i kaw dī ku. Ka se ɓo a vǎa ɓaa taɲa saw feri ká tǐi tul-i key na ɓay haɲa ɓari na kara i vi zad kóko seke fe key na ya.”

²⁹ «LEE, Abaraham yǐnra báy ɓay hǎ ni mii: “Yu-ori na, mbeɗe ká *Moyze ɗaa báy taa *nzoɓ yǎaɲa ɓayri saa nzaa Ngerewuru kara ɗo nduori dī ku. Ndadɗ ɓay haɲa ri laa ɓay ɓari.” ³⁰ Báyji le, nzoɓ feziɲa na ɓaa mii: “Uwaa, bǎa Abaraham, i ti yǎaɲa ɓayke ya. Roo le, zadka nzoɓ tǐi saa sakra nzoɓ huɗeri a se luɔ-ri le, i súo kér ɓay ɓari ká tul fe ɗaa ɓari!” ³¹ LEE, Abaraham ɓaa hǎ ni mii: “Zadka i laa ɓay Moyze báy taa nzoɓ yǎaɲa ɓayri saa nzaa Ngerewuru ká i ɗaa ɗo mbeɗe na ku ya le, nzoɓ tǐi saa sakra nzoɓ huɗeri hɔy a vǎa ɓaa ha ri kara, i ti yǎaɲa ɓayke ya.”»

17

*Bay ká se tul feyaa báy ndáka buma zinj kǐ
(Mat 18.6-7,21-22; Mrk 9.42)*

¹ Zezu ɓaa hǎ leɗ nduɔɓal-eri mii: «Fe ká'a ɗaa hǎ nzoɓ ɗaa feyaa na, ti laɗ ya. A roo le, kóko seke fe a ɗoko tul nzoɓ ká ɗaa hǎ ku-ε ɗaa feyaa na! ² Siɲ bawda tisaw ɗo sol nzoɓke a vbu ni ɓo maambii na ndad mba haɲa ni kaw báy kumnun a ula leɗ mbjw ká ndji ká sakra leɗri ká ɗo key na hǎ ni ɗaa feyaa. ³ Munu zu le, ñ nze báy sùo-rǐ!

«Zadka yu-ɔ ɗaa feyaa le, mu vǎa ɓaa ɓayke zinj ni. Ze ɓo, ka suo kér ɓay ɓe ká tul feyaa ɓe na le, mu nda bumake zinj ni. ⁴ Ze, ka ɗaa feyaa zinj mù faa ɓal ba tɔno say ká ɓil nam mbjwke na ku hɔy, roɔ a suo kér ɓay ɓe, a ví vbi mù law huoke munu ɓangɔ le, mu nda bumake ka zinj ni.»

⁵ Báyji le, *nzoɓ ndáy nzaapedri ɓaa hǎ Ngerembay mii: «Mu hǎ mbika law ɓuru ka ngǐi ɓa pola pola.» ⁶ LEE, ka yǐnra báy ɓay mii: «Zadka mbika law ɓaari ngɔɓ ya maa para tǐj ká ndji hɔy le*, ñ máa ɓáa hǎ puu

* **17:6** 17.6 Báy nzaa gere le, ɓa para tǐj ya, roo le, Zezu ɓaa ɓay se tul para mutarde ka ngɔɓ maa para tǐj.

ká do ku bay hanja ni ka muo bay saw-ε a zo bo maambii a bár saw ká dí, le, a d́aa vu mbom bo tul-rí.»

Peđ d́aa leđ káw Ngerewuru

⁷ «Munu ká nzoɓ mbijw ká sakra baarí do bay leđ káw mbijw ka'a ɓɓɓ peđ payri, mase peđ kóro ndayri zuo nduo-ε, roo leđ káw na uru saa wáa a vi le, ka'a báa há ni mii: “Vi ba vaa mú káw nzaa fe sum key” le? ⁸ Úwaa, ka ti báa munu ya, roo le, a báa há ni mii: “Suo gari ɓori, mú léke sùo-ɔri dem dem, a mú kára fe sumri na há mǐ sù a mí nzo fe zuo dí ndaw roo, mu sù taa ɓori a mú nzo zuo dí báy.” ⁹ Leđ káw ká d́aa fe bay zadε maa bay nzaa ká ganj tul-e mbi há ni na waa, ba fe ka'a d́aa taambol há ni roɓay le woo? Ú-uu, munu ya! ¹⁰ Baarí hoy kara do faa mbijw munu ndaw, zadka ì d́aa feri riw bele ká mǐ mbi nzaa-i ká dí ha rǐ na, nadaf bay hanja rǐ baam mii: “Buru ba leđ káwri hoy, ze búru d́aa peđ ká do nun hanja buru d́aa.”»

Zezu vaa nzobri ká kp̄iri zuo sùo-ri

¹¹ Zezu se ba Zuzuzalem, a kal bay faa ká bo sakra kudfu zad ká Samari bay Galele. ¹² Zadka'a tji puo mbijw munu bayji le, nzobri duo ká kp̄iri zuo sùo-ri na, i suo nun-ε ì taa a ì do dí ngeren, ¹³ ì d́aa bawda kusol-ri bo siri mii: «Zezu, Mbay buru, kóɓ nguo hoy, mu ko nun sie buru key!» ¹⁴ Lεε, zadka'a mbi nun-ε, a ko ri na bayji le, ka ba ha ri mii: «Ì se bo ì vaa kie sùo-rǐ há nzoɓ fe poyri ha ri ko.» Zadka i zol ì se faa na bayji le, kp̄iri ɓari na ɔ há sùo-ri duo mgberen. ¹⁵ Nzoɓ mbijw ká sakra ɓari na, zadka'a ko kp̄iri ká ɔ ká sùo-ε na bayji le, ka yi bay tul ɓal-ε nzek, a pisi Ngerewuru bay bawda kusol-e ɓelen ɓa siya, ¹⁶ a huku siri gburuk ká saw ɓal Zezu a háke ni taambol. Nzoɓke ku na, ka ba nzoɓ ká Samari ká Zibri ko ri ɓa fe ya. ¹⁷ Bayji le, Zezu mbi bay a baam mii: «Bari na waa, kp̄iri ɔ ká sùo-ri bay zad ɓari duo riw bele ya le? Waa, nzoɓ tonɔ mbijwkeri na, i do zad ha le? ¹⁸ Roo, ì ɓɓɓ ba nzoɓ tul puo key hoy yi a ví d́aa taambol há Ngerewuru key le?» ¹⁹ Fale ku bayji le, Zezu baam há ni mii: «Úru siya a mú se zad seđ bo. Law-a ká mù d́aa bo tul-i na yaa mù ro.»

Sie haq Ngerewuru a ví réke mbay le? (Mat 24.23-28,37-41)

²⁰ Nam mbijw munu, *Fariziri vbi Zezu bay mii: «Sie haq ndaw roo, Ngerewuru a ví réke mbay ká tusiri key le?» Lεε, Zezu yiɓra bay bay ha ri mii: «Réke mbay Ngerewuru na a vika bay faa kóko bay nun gbak gbak ya. ²¹ Roɓay, nzoɓ ti báa mii: “Ka do key!” mase, “Ka do lew!” ya, bay yi le, ì ko, réke mbay Ngerewuru na do sakra baarí timbeɗε key ro.»

Sie haq roo, Vu Nzoɓ a ví tusiri key le?

²² Fale ku bayji le, Zezu baam há leđ nduoɓal-eri mii: «Bil namri ká'a vika na, ì d́aa kon kóko bi *Vu Nzoɓ nam mbijw munu hoy ká sakra nam ɓeri na ku, roo le, ì ti kóko ni bay nun-rǐ ya bay. ²³ Nzoɓri báa ha rǐ mii: “Vu Nzoɓ na do key,” mase “ka do lew.” Lεε, ì se dí ya, ì dúu fal-ri ya. ²⁴ I ko, munu ká mbam sie yela a tanj zad gberεε saa fi hodo kpuru mgba fi gel na, sieke ká bi Vu Nzoɓ mǐ ví na, a d́oko faa mbijw munu ndaw. ²⁵ Roo le, pola roo bay hanja mǐ vi na, do nun hanja bi Vu Nzoɓ mǐ ko seke fe ngji bamba tasiri, a nzoɓri ká timbeɗε key kara i túj mǐ ngeren.»

²⁶ «Nam ká bi Vu Nzob mĩ vika na, a doko faa mbjw munu báy feri ká kal báy sewke taa *Noe na. ²⁷ Sewke ku na, nzobri sụ fe í nzo fe, máyri báy w̄arari í yaa k̄i kpuru maa báy nam ká Noe ndúoke bil hul tumbii na. Fale ku le, mbii ví yaa zad remlej remlej, a bie nzobri mburuk mburuk riw bele. ²⁸ Sie ví bi Vu Nzob na, a doko faa mbjw munu báy fe ká kal báy sewke taa *Lod na. Nzobri sụ fe í nzo, í hie fe zinj k̄i ba lie ba lew, í paa w̄ari a í d̄aa hulri. ²⁹ Roo le, nam ká Lod t̄jike saa puo ká Sodom na, Ngerewuru pie báy huu báy tisawri ká mbi huu gay saa nulue zuo siri, a se bilam bilam a bie ri riw bele. ³⁰ Namke ká bi Vu Nzob mĩ ȳi mí t̄j ká nun nzobri na, a doko faa mbjw munu nd̄aw.

³¹ «Namke ku na, nzob ká mgba t̄ram ká tul hul siya na†, ze fe feri do bil hula kara, ka ti d̄i a se d̄i bay v̄a f̄a ya. A nzob ká do w̄a kara, ti ȳi a se puo ya nd̄aw. ³² I k̄er se tul máy Lod ká fere kóm w̄ori, a zinj hud na í k̄o. ³³ Nzob ká a nz̄aa faa k̄oro kumnun be na, a doko báy kumnun taa tusueke ya. Roo le, nzob ká a p̄on s̄o-ε yod na, a k̄oro kumnun taa tusueke. ³⁴ Mĩ baa ha r̄i ta-taṅ: ká bil sunke ká bi Vu Nzob mĩ ví na, nzobri sid̄i í naaṅa hii zinj k̄i mbjw. L̄ε, í mbika nzob mbini, a í p̄on nzob mbje mgbami. ³⁵ A máyri sid̄i ká í doko d̄uu fe ká nzaa san mbjw na, í mbika nzob mbini, a í p̄on nzob mbje mgbami. ³⁶ [W̄arari sid̄i ká í doko w̄a na, í mbika nzob mbini, a í p̄on nzob mbje mgbami.»] ³⁷ Báyyi le, lef nduoḅal-eri vbi ni mii: «Mbay, zad̄ ha r̄o, fe niri key na a kál ká d̄i le?» L̄ε, ka ȳinjra báy bay ha ri mii: «Zad̄ ká hud fe bo d̄i na, zad̄e na ku ze t̄amiri mbu k̄i ká d̄i.»

18

Law bay ká se tul máy sie báy nzob kún sal bay

¹ Fale ku le, Zezu mbi law bay key a baa ha ri bay k̄ieke ri d̄aa nzaa bay kere ban̄guo, í ha s̄o-r̄i t̄a ká d̄i ya. ² Ka baa ha ri mii: «Puo mbjw munu na, nzob kún sal bay do d̄i, le, ka h̄je Ngerewuru ya nd̄aw, a k̄o nzob ba fe ya nd̄aw pi. ³ L̄ε, ká puoke ku na, máy sie mbjw munu do d̄i ku nd̄aw, a se luo-ε ban̄guo kpad̄ara bay haṅa ni ka d̄aa bay be báy zad̄e ha ni a baa mii: “Mu ndáda faa bay búru nzob tul ṅṅani bi na ha m̄i.” ⁴ L̄ε, nzob kún sal bay na hii bay kún sal bay be na ha ni ya munu munu ban̄guo kpad̄ara. Ro, a ker ká bil law-ε mii: “Ba tusue k̄i, m̄i h̄je Ngerewuru ya nd̄aw, mí k̄o nzob ba fe ya nd̄aw, ⁵ roo le, munu ká máy ní key na ȳoklo m̄i bamba na, m̄i ndáda faa bay be na ha ni. Munu ya le, ka a ví luo-i ban̄guo kpad̄ara ha tul-i wura w̄oḅ w̄oḅ ḡor h̄oy.”»

⁶ Fale ku báyyi le, Ngerembay baa ha nzobri ká zad̄e ku mii: «Í laa bay ká nzob kún sal bay ká ndaya baa key na ta-taṅ! ⁷ W̄a, Ngerewuru a d̄aa mina a ndáda faa bay nzob taa feri ká í re ha ni sun̄ báy bisie na ya le woo? W̄a, a p̄on ha fale d̄i le? ⁸ Mĩ baa ha ri ta-taṅ: ka a ndáda faa bay bari na ba vaa h̄oy ha ri. Ku w̄a, zad̄ka bi *Vu Nzob m̄i ȳi mí ví tusiri key na w̄a, m̄i zinj nzobri ká í kaw tul mbika law bari na k̄i zu le?»

Law bay ká se tul Farizi báy nzob mb̄i larimbuo

⁹ R̄oḅay, Zezu mbi law bay key a baa bay tul nzobri ká í k̄o s̄o-ri ba nzob fe d̄aa báy zad̄eri, a í k̄oke key-i bari ba fe ya na. ¹⁰ Ka baa mii: «Nzobri

† 17:31 17.31 Zibri na, zad̄ka í d̄aa hul le, í d̄aa tul-e aa rad̄ rad̄ do d̄i ba zad̄ mgbaka t̄ram bari.

sidi, i se bil *hul kani Ngerewuru bay daa nzaa bay kere. Nzob mbini ba Farizi, a nzob mbje laa le, ba nzob yajana larimbuo. ¹¹ Bayji le, Farizi na naa suo-e ngeren a do siya a daa nzaa bay kere ka bil law-e, a kijke fe daa beri mii: "Ngerewuru bi, mi ha mu taambol, bay ji le, mi do munu ba bie nzob hawri ku ka i ba nzob riibari ya ndaw, nzob daa ndayari ya ndaw, nzob daa nun pieri ya ndaw, mase mi do munu ba nzob yajana larimbuo ka do key na ya ndaw pi. ¹² Bi na, bil dimasi mbjw mbjw riw bele na, mi san suo-i mi su fe ya faa bal ba sidi sidi, a feri riw bele ka mi zinj na, duo le, mi naa mbjw ha mu." ¹³ Bayji le, nzob yajana larimbuo na laa ro naa suo-e a do di di huoe, a hii bay ura nun-e ba siya ba luoe Ngerewuru ya, roo le, ka nda law-e zad zad a baake bay ha Ngerewuru mii: "Ngerewuru bi, mu ha law-a ka huoe lom ka tul-i, bi ka mi ba nzob feyaa na." ¹⁴ Lee, Zezu baa mii: «Mi baa ha ri ta-tan; nzob mbu larimbuo key na, Ngerewuru naa bay ka tul-e ha ni yi a se puo bay law huoke. Roo le, nzob taa haw ka ba Farizi na, bay do tul-e bay, bay ji le, nzob ha ha ka ura tul-e ba siya le, Ngerewuru a mgbaka tun siri, a nzob ka din tul-e laa le, ka'a ura do siya.»

Zezu sam fe zuo tul ledri
(Mat 19.13-15; Mrk 10.13-16)

¹⁵ Lee, nzobri faa led tupenri hoy kara i vieke luoe Zezu bay hana ni ka daa nduo-e bo tul-ri. Zadka led nduobal-eri ko munu na bayji le, i haa ri. ¹⁶ Roo le, Zezu ha ri soro bay led tupenri na ba lakun-e a baa mii: «I ala ledri ha ri vi luo-i bo, i haa ri ya, bay ji le, Ngerewuru re mbay ka tul bari ka i do munu ka ledri key. ¹⁷ Mi baa ha ri ta-tan ba tusue ki: nzob ka ya Ngerewuru ba law-e ha ni re mbay ka tul-e munu ka led na ya le, ka ti doko sakra nzobri ka Ngerewuru re mbay ka tul-ri na ya wum.»

Soro bay ka se tul feziya
(Mat 19.16-30; Mrk 10.17-31)

¹⁸ Bayji le, mbay Zib mbjw munu vbi Zezu mii: «Mbay kere, fe ji ze mi daa ndaw roo bay zinke kumnun ka do banguo na le?» ¹⁹ Lee, Zezu yi a baa ha ni mii: «Bay ji roo, mu di mi ba nzob kere le? Ngerewuru ki huoe hoy ze ba nzob kere bo, nzob ki mbjw mini ka nde ni nde na, tiya. ²⁰ Mu ko, bol kusolri ka Ngerewuru ha nzobri na baa mii: "Mu ti daa nun pie ya, mu ti ika nzob ya, mu ti ri-riiba ya, mu ti kuf bay zuo nzaa nzob ya, roo mu daa vu mbom bo tul ba-ka bay ma-ja *."» ²¹ Bayji le, ledban na yijra bay bay ha ni mii: «Bol kusolkeri ku na, bay kuban bi ki hoy mi do tul-e riw bele ti vuri.» ²² Fale ka Zezu laa bay be na munu bayji le, ka yijra bay bay ha ni mii: «Fe mbjw puo mu robay. Fe bori riw bele ka mu doko na, mu se mu va faa mu hie, a mu pon larike mu leke nzob kukuri. Munu ndaw roo, mu doko bay feziya taa tusuekeri ka nulue bay. Fale ro le, mu yi mu se fal-i bay.» ²³ Zadka ledban na laa bayke na munu bayji le, ka sin tunun-e mbid mbid, bay ji le, ka do bay feziyari ngji bamba tasiri. ²⁴ A zadka Zezu ko ni ka'a sin tunun-e mbid mbid na bayji le, ka baa mii: «Do ngon bamba bay hana nzob feziyari din tul-ri ha Ngerewuru re mbay ka tul-ri! ²⁵ Bay hana zambal ka nduo luo zoy a ti ka nun-e na do ngon bamba tasiri. Roo le, hana nzob feziya din tul-e ha Ngerewuru re mbay ka tul-e na, do ngon bamba tasiri kal di robay.» ²⁶ Bayji le, bari ka i do

* 18:20 18.20 Tji kele 20.12-16; Kijna bol kusol ba sidike 5.16-20.

zadε ká i laa bayke na i baa mii: «A munu ku waa, nzob ve ze a máa bay zɪŋ pam na báy le?» ²⁷ Lεε, Zezu yɪŋra báy bay mii: «Fe ká nzobri maa d́aa ya na, Ngerewuru maa d́aa.»

²⁸ Báyi le, Piyer baa ha Zezu mii: «Mu ko, buru na buru pon fe bururi riw bele ká buru d́oke na bay séke fal-a.» ²⁹ Lεε, Zezu baa ha ri mii: «Mì baa ha rì ta-taŋ ba tusue kɪ: nzob ká pon hul be, mase máy be, mase yu-eri, mase nzob mbón niri, mase vi-eri bay tul réke mbay Ngerewuru na le, ³⁰ Ngerewuru a haŋa ni fe kɪri ngji bamba ká bil sew ká náa káwri dɪ timbede key, roo ká bil sew ká'a ví vuku na, ka'a haŋa ni kumnun ká dɔ banɔ na.»

Zezu baa bay kóko seke fe ká'a tji tul-e
(Mat 20.17-19; Mrk 10.32-34)

³¹ Fale ku báyi le, Zezu fãa leɔ nduobal-eri ká duo fale sidɪ na ha ri dɔ fi mbɪw boɔ, a baa bay ha ri mii: «Ì laa key, náa séri ba Zuruzalem na ro vãy. Ká zadε ku na, bayri riw bele ká *nzob yãŋa bayri saa nzaa Ngerewuru d́aa dɔ bil mbede ká se tul-i bì *Vu Nzob na, a d́oko báy zadε. ³² I pón m̀ bo nduo nzobri ká i tuu Ngerewuru ya. Bari na i síe m̀ í rad m̀, a í sa-sãmi zuo nun-i. ³³ I ndáka m̀ báy ndoy don a í i m̀. Ndeke dɪ nam sayke le, m̀ tji saa luo hudɔ.» ³⁴ Roo le, bay ká Zezu baa na, leɔ nduobal-eri laa taŋ ya mgban. Saw bayke ku na muu ri muu ha ri ko fe ká'a baa bayke na ya.

Zezu mgbuɔa nun raw ha ni ko zad
(Mat 20.29-34; Mrk 10.46-52)

³⁵ Zadka Zezu se a dɔ dɪ ya deb báy puo ká Zeriko na báyi le, raw mbɪw munu kaw lafaa a gon fe. ³⁶ Zadka'a laa gire bal nzobri ká mgba rib rib ká i kal faa na báyi le, ka vbi bay mii: «Saw sed baari key na wã, ba ji kɪ zu maale?» ³⁷ Lεε, i baa ha ni mii: «Zezu ká Nazareɔ na ze kal faa key vãy.» ³⁸ Zadka'a laa bayke na munu báyi le, ka guu fe beleŋ mii: «Zezu, *vu bulu David, kóɔ nguo hoy mu ko nun síe bi!» ³⁹ Lεε, nzobri ká i se pola na, i uru zɪŋ ni bay haŋa ni ka pón nzi-ε. Roo le, ka guu fe mgba mgba ba pola pola robay mii: «Vu bulu *David, kóɔ nguo hoy mu ko nun síe bi!» ⁴⁰ Báyi le, Zezu sii bal-ε zik a dɔ a mbi nzi-ε bay haŋa ri mgba ni í vieke ha ni. Zadka raw na soro a vi lakun Zezu na báyi le, Zezu vbi ni mii: ⁴¹ «Fe ji ze mù hii bay haŋa m̀ d́aa ha mù le?» Lεε, raw na yɪŋra báy bay ha ni mii: «Mbay, mu d́aa ha m̀ ko-kóm ba kɪ robay.» ⁴² Lεε, Zezu yi a baa ha ni mii: «Mu ko-kóm ba kɪ. Law-a ká mù d́aa bo tul-i na vaa mù ro.» ⁴³ Báyi le, ká zadε ku hoy ka ko-kóm a se fal Zezu na a pisi Ngerewuru. Ruo nzobri riw bele ká i ko feke na, i pisi Ngerewuru ndaw.

19

Zezu báy Zase

¹ Zadka Zezu tji Zeriko na, ka saka báy faa bil puo. ² Lεε, nzob mbɪw ká ba nzob feziŋa ká riŋ-ε ba Zase ká ba ngerε tul *nzob yãŋa larimbuori na dɔ dɪ. ³ Be na, ka nzaa faa bay kóko, wã Zezu na ba nzob ve kɪ gbaf

† 18:26 18.26 Fe ká Zezu baa bayke ká zad ni key na, tuku leɔ nduobal-eri, bay ji le, Zibri ker mii, nzob ká dɔ báy feziŋa ngi-ngji na, feziŋa be na kie mii, ka ba nzob ká'a rii law Ngerewuru, roo puoruo Ngerewuru kara ba taa be ndaw pi. Roo le, Zezu kie ri mii, kér bay bari dɔ báy faake ya.

le? Roo le, munu ká'a ba goy nzoɓ ɓamba tasiri na, ka zinj faa ká bay kóko ni ya bay tul ruo nzoɓri. ⁴ Ro, a ɗuu pola a vaa hil tul puu ká ba *sikomɔr* a kaw ɗi bay kóko Zezu ká'a kál báy faa ká ɓo saw puu na ku. ⁵ Zadka Zezu ví tji saw puu na ku báyyi le, ka ura nun-ε ba siya a ɓaa ha ni mii: «Zase, mu ɗi ba vaa, bay ji le, vuri key na, ndaɗ ɓay haɗa mi naa ɓil puo ɓo.» ⁶ Lεε, Zase na takra a ɗi saa tul puu na, a mgba ni báy suoriya. ⁷ Báyyi le, nzoɓri riw bele ká i ɗo zadε i ko feke na i ngu-ɗguri i ɓaa mii: «Daa mina roo, ledɓan key se a vaa naa luu nzoɓ feyaa ká mini key le?» ⁸ Lεε, Zase soro a ví ɗo pol Ngerembay a ɓaa ha ni mii: «Mbay, mu ko, fe ɓiri na, mi wál saa sikda bay haɗa nzoɓ kukuri. Ze, zadka mi ya fe nzoɓ ɓa bukru laa le, mi haɗa ni ki nin nde tul-e taa mbjwke na ku.» ⁹ Báyyi le, Zezu ɓaa ha ni mii: «Vuri key na, pam ɗo ɓil puo key ro, bay ji le, ledɓan ni key na ka ba vu bulu *Abraham ndaw. ¹⁰ Tusueke le, ɓi *Vu Nzoɓ na, mi vi bay nzaa nzoɓri ká i ze-zee na bay yaɗa ri.»

Law bay ká se tul mbay báy nzoɓ ped ɓeri
(Mat 25.14-30)

¹¹ Zezu mbi law bay mbjw roɓay a ɓaa ha nzoɓri ká i ví laa bay ɓeri na. Munu ká'a tɔn ɗi ya deɓ báy Zuruzalem na, nzoɓri ker mii, réke mbay Ngerewuru na a tji tul-ri kod munu hoy. ¹² Lεε, ka ɓaa mii: «Nzoɓ mbjw munu ká saw ɓe ɓa mbay se ɓa varu faa ɗike bay haɗa ri mbi ni ɓa mbay ndaw roo, a yi a vi saw puo ɓe na báy. ¹³ Pola roo bay zól na, ka ɗi nzoɓ ped ɓeri ká duo. Nzoɓ haɗa haɗa le, ka ha ni lari maa báy lari ped few say a ɓaa ha ri mii: “Lari ká mi ha ri key na, i ɗaake fe hieri kɓuru maa báy yi ɓi.” ¹⁴ Roo le, nzoɓ puo ɓeri na, i tun ni ngeren a i pie nzoɓ nzaa pedri se fal-ε bay ɓaa ha ngeredomayri mii: “Ledɓanke ku na ɓuru hii bay haɗa ni ka ɓa mbay ɓuru ya.”

¹⁵ «Zadka ngeredomayri daa ni kaw ɓa mbay, ká'a yi a vi saw puo ɓe na báyyi le, ka ha ri ɗi nzoɓ ped ɓeri ká'a ha ri lari pola na bay kóko waa, nzoɓ mbjw le, zinj mbiike ɓa mina mina le? ¹⁶ Báyyi le, nzoɓ titire ɗekre na vi a ɓaa mii: “Mbay, lari ká mù ha mi na, mi zinj ki ɓa duo zuo tul-e roɓay.” ¹⁷ Lεε, mbay na ɓaa ha ni mii: “Ndaɗ ɓamba, led ped kere! Munu ká mù ɗaa vu mbom ɓo tul vu feri ká ndji mini na, mi haɗa mù re tul ngerepuori ɓa duo ro.” ¹⁸ Báyyi le, nzoɓ ndeke ɗi sidike vi a ɓaa ha ni mii: “Mbay, lari ká mù ha mi na, mi zinj ki ɓa ndebe zuo tul-e.” ¹⁹ Lεε, mbay na ɓaa ha ni mii: “Bo na kara mi haɗa mù re tul ngerepuori ɓa ndebe.” ²⁰ Lεε, nzoɓ ped ki yi a vi a ɓaa ha ni mii: “Mbay, mu ko, lari ká mù ha mi na, ze ɗo key; mi kuo báy vay gari luk luk mi ɗaa muu. ²¹ Mi ɗaa hje, bay ji le, ɓo na, mù ɓa nzoɓ ká mù yin ɓamba tasiri, a mú ɗaa ped ndaw roo mú zinj fe ya ndaw, mù ru fe ndaw roo mú mbu zuo tul ki ya ndaw pi.” ²² Báyyi le, mbay na ɓaa ha ni mii: “Bo led káw ká mù ndaya! Báy bay ɓo ká mù ɓaa ká nzaa-a ku na, mi ɗaake bay ɓo tul-a. Mù ko mi ɓa nzoɓ ká mi ngon ɓamba tasiri, ká mí ɗaa ped ndaw roo, mí zinj fe ká ɗi ya ndaw, mí ru fe ndaw roo, mí zinj lereke ká ɗi ya ndaw pi. ²³ A munu ku waa, ɗaa mina mù ha lari ɓi na ha nzoɓ ki kpa a ɗaake ped, ze sie yi ɓi le, mi zinj mbiike zuo tul-e ya le?” ²⁴ Fale ku báyyi le, ka ɓaa ha nzoɓri ká i ɗo zadε ku na mii: “Lari ká ɗo nduo-ε na, i naa i ha nzoɓ taa hay ká ɗoke ɓa duo na.” ²⁵ [Lεε, i ɓaa ha ni mii: “Mbay, ɓe na ka ɗo báy lari ɓa duo ro!”] ²⁶ Báyyi le, ka ɓaa ha ri mii: “Mi ɓaa ha ri: nzoɓ ká ɗo báy fe

na, Ngerewuru a haɲa ni kɪ nde tul-e. Roo le, nzoɓ ká dǒke ya na, haɲ ká ndɪi ká'a dǒke na kara, ka'a náa dɔɔf a pɔŋ ni. ²⁷ A bay ká se tul nzoɓ tul ngani biri ká i hii bay haɲa m̄ re mbay ká tul-ri ya na, ì mgba ri i vieke ha m̄, a í vberre ri ká nun-i key ha m̄ ko."»

Zezu t̄ji Zuruzalem

(Mat 21.1-11; Mrk 11.1-11; Zqa 12.12-19)

²⁸ Fale ká Zezu baa bay mini báyii le, ka nda faa pol ha nzoɓri bay séke Zuruzalem. ²⁹ Zadka'a tònɔ d̄i ya deb bay t̄ji puo Befaze báy Betani ká dɔ d̄i ya báy kuo ká riŋ-ε ba Oliviye na, ka pie leɔ nduoɓal-eri sid̄i ha ri se pola a baa ha ri mii: ³⁰ «Ì se puo ká dɔ pol-r̄i ku. Zadka i t̄ji d̄i na, ì zín vu maasoɓa mbɪw ká i taa ni dɔ d̄i, ká nzoɓ kaw tul-e ba mbɪw ya roɓay. I hina ni í víke ha m̄. ³¹ A zadka nzoɓ vbi r̄i mii: "Bay j̄i roɔ, ì hina ni le," le, ì baa ha ni mii: "Ngerembay ze se sieke."»

³² Leε, bari ká'a pie ri se na, i zín feri riw bele munu ká'a mbi nzi-ε ká d̄i ha ri na. ³³ Zadka i dɔ hina vu maasoɓa na munu báyii le, baa gan̄keri na vbi ri bay mii: «Bay j̄i ndaw roɔ, ì hina vu maasoɓa na key le?» ³⁴ Leε, i ȳiŋra báy bay mii: «Ŋgerembay ze se sieke.» ³⁵ Fale ku le, i se báy vu maasoɓa na ha Zezu. Ro, í d̄aa maagari bari zuɔ tul-e í ha Zezu hil a kaw d̄i. ³⁶ Zóli bari na báyii le, nzoɓri laɓa maagari bari zuɔ faa ká pol-e bay haɲa ni ka se tul-e a kál. ³⁷ Munu ká'a dɔ d̄i ya deb báy Zuruzalem báy faa ká uru saa tul kuo Oliviye na báyii le, ruɔ leɔ nduoɓal-eri riw bele d̄aa bawda suoriya, a í tii saw písi Ngerewuru báy bawda kusolri bay tul fe saŋri riw bele ká i ko báy nun-ri na ³⁸ í baa mii:

«Ndaɔ bay haɲa Ngerewuru ka sám fe zuɔ tul mbay
ká vi báy riŋ Ngerembay!

Law lom báy riŋ d̄ika ba taa Ngerewuru ká kaw nulue!»

³⁹ Báyii le, Farizi han̄eri ká i dɔ sakra ruɔ nzoɓri na i baa ha Zezu mii: «Mbay, mu úru zín leɔ nduoɓal-ari na ha ri mgba nzaa-ri.» ⁴⁰ Leε, Zezu ȳiŋra báy bay ha ri mii: «M̄i baa ha r̄i ta-taŋ, zadka bari key na i mgba nzaa-ri le, tisawri ká dɔ key kara, i gúu fe beɓeŋ beɓeŋ!»

Zezu re reɓ bay tul nzoɓri ká Zuruzalem

⁴¹ Zadka Zezu tònɔ d̄i ya deb báy Zuruzalem ká'a mbi nun-ε a ko puoke na báyii le, ka re-reɓ bay tul nzoɓkeri ⁴² a baa mii: «Áa! Baar̄i nzoɓri ká Zuruzalem, m̄ re-reɓ bay tul-r̄i! Ba fe ká ì laa saw bay fe ká'a máa haɲa r̄i káwke d̄ekeke timbeɔe key na zu! Roo le, timbeɔe key na fekeri ku na f̄umra nun-ri gbiɓli. ⁴³ Tusueke le, namri ká'a ví vuku na, nzoɓ tul ngani baar̄i t̄ji tul-r̄i bay kiri puo baar̄i gbuk dɔ sikda, a í nduo zad̄ yaɓ yaɓ ⁴⁴ í biε puo baar̄i na kpukdu kpukdu, hulri ndaw, baar̄i nzoɓ puɔri ndaw pi. I ti pón̄ tisaw hulri mbɪw kara kay tul k̄i ha r̄i ya, bay j̄i le, sew ká Ngerewuru vi bay yaɓa r̄i na, vuɔ law-ri ya.»

Zezu kaw hul kani Ngerewuru

(Mat 21.12-17; Mrk 11.15-19; Zqa 2.13-22)

⁴⁵ Báyii le, Zezu se bil mgban̄ ká *hul kani Ngerewuru dɔ d̄i a tii saw nii nzoɓ dáɓ fe h̄ieri ká d̄i ⁴⁶ a baa ha ri mii: «Ŋgerewuru baa ká bil mbeɔe

be mii: “Hul bi na a bá hul dáa nzaa bay kere*!” Roo le, baari na i fere ni ba puy nzob riibari.»

⁴⁷ Zezu fere fe bay namri riw bele ka bil hul kani Ngerewuru. Ngerenzob fe poyri bay *nzob fere nzobri bol kusolri, roo bay ngeri Zibri ndaw na, i nzaa faa bay ika ni. ⁴⁸ Roo le, i ko faa ka bay zinke ni ya, bay yi le, ruo nzobri riw bele te suku-ri kie bay laake bay be.

20

Ngere tul Zibri vbi bay kóko saw hirusuo Zezu
(Mat 21.23-27; Mrk 11.27-33)

¹ Nam mbjw munu ka Zezu do fere nzobri fe a ka-káa Bay Kere ka bil mgbaj ka *hul kani Ngerewuru do di na, *ngerenzob fe poyri bay *nzob fere nzobri bol kusolri, roo bay ngeri Zibri ndaw na, i vi ² vbi ni bay mii: «Mu baa ha buru laa, waa, a ve ze mbi nzaa ha mu ndaw roo mu daake fe niri key le? Mase, nzob ve ze ha mu faa daake le?» ³ Lee, Zezu yinjra bay bay ha ri mii: «Bi kara, mi vbika ri bay mbjw bay kóko. I baa ha ni laa: ⁴ dáa tul nzobri nduo mbii ka Zaa daa na waa, uru saa luu Ngerewuru mase, uru saa luu nzobri hoy le?» ⁵ Ro, i tii saw may bay ka sakra ki mii: «Naa baari mina ro le? Zadka naa yinjra bay bay ha ni mii, “uru saa luu Ngerewuru” le, a yi a vbi naari mii, bay yi ndaw roo naa daari law naari bo tul bay ka Zaa baa na ya le? ⁶ A zadka naa baari mii, “uru saa luu nzobri” le, ruo nzobri riw bele na, i vbuku naari bay tisaw bay ika naari, bay yi le, bari na, i ko Zaa ba nzob yajaja bay saa nzaa Ngerewuru.» ⁷ Bayji le, i yinjra bay bay ha Zezu mii: «Daa tul nduo mbii taa Zaa na, buru ko zad ka uru saa di ya.» ⁸ Lee, Zezu yinjra bay bay ha ri mii: «Munu zu le, nda-ndad! Bi hoy kara mi ti kie ri nzob ka mbi nzaa ha mi daake fe niri key na ya ndaw.»

Law bay ka se tul nzob pedri ka law-ri ndaya
(Mat 21.33-46; Mrk 12.1-12)

⁹ Fale ku le, Zezu mbi law bay key a tii saw baake bay ha nzobri mii: «Nzob mbjw munu mba waa a maa para puuri do di*. Fale le, ka pon pedke zuo nduo nzob pedkeri ka'a faa ri na, bay hana bo few horo lere puu na vi le, i wal taa beri, a i pon taa bari. Fale ku roo, a zol a se varu bay daa nam ngi-ngii. ¹⁰ Zadka few horo lereke na vi bayji le, nzob waa na pie led kaw be mbjw se luu nzob pedkeri na bay hana ni ka vaa yaa lereke haneri ka do bay tul beri na a vike ha beri. Roo le, nzob pedkeri na i ndaka led kaw be na wob wob, a i nii ni zol nduo-e hoy soli tan hana ni fe. ¹¹ Lee, nzob waa na pie led kaw be ki na robay. Lee, be na kara, i mba ni i ndaka ni wob wob ndaw, i rad ni a i nii ni zol nduo-e hoy soli. ¹² Bayji le, nzob waa na yi a pie led kaw be ki ndeke di sayke. Lee, be na, i ha ni nuo mgbarmi mgbarmi, a i nii ni ti kele. ¹³ Bayji le, nzob waa na ker ka bil law-e a baa mii: “Key waa, mi daa mina ro zey le? Vu-i ka mi ko ni ba nzob nun-i na, mi pie ni se luu-ri. Ko ya le, i hje ni.” ¹⁴ Roo

* **19:46** 19.46 Ezay 56.7. * **20:9** 20.9 Ka zad ni key na, fe ka nzob waa maa na, Kuori ko feke ya. Led Izarayeli ze di ba vye. Ba vay fe ka uo a lie goriyo goriyo a do zuba ka i di ba rezin. Ba fe pay bari ka i su lereke, a i daake him ndaw. Ka bil Mbefe Ngerewuru na, zadka i baa bay se tul vye le, hane ba fe ka i maa do bil waa, a hane laa le, ba led Izarayeli ki suo-ri ka Ngerewuru ko-kom ba tul-ri a hii bay hana lere bari do di.

le, zadka nzoɔ pedkeri na i mbi nun-ri í kɔ vu nzoɔ wáa na báyi le, i ɓaa ɓay ká sakra kɪ mii: “Í kɔ, nzoɔ ká’a mgbaka fe pile na zu! Náa íri ni, a ɓo náa pɔŋri fe pile na ɓa taa naari.” ¹⁵ Ro í vaa mbi ni í vbu ni mgbirin ɓo fal wáa na a í i ni.

«A munu ku waa, fe yi ze nzoɔ wáa na a ɗáa zin ri le? ¹⁶ Ka’a vaa ika nzoɔ pedri na, a ha wáa na ha nzoɔ kɪri.»

Zadka nzoɔri laa ɓaykeri na munu báyi le, i ɓaa mii: «Feke ti ɗoko munu ya mgbaj!» ¹⁷ Roo le, Zezu kɔ ri zii a ɓaa ha ri mii: «A munu ku waa, ɓay ni ká ɗo ɓil mbede Ngerewuru na, márake ɓaa mina le?»

“Tisaw ká nzoɔ mbúo hulri vbu ɓo ɓisuy na,
yi a vi ɓa tisaw kere ká kal tul tisaw hawri pavɓaɗ,
a ɓa tisaw tigɓaa hul taa tusueke†.”

¹⁸ Nzoɔ haa haa ká lie ɓo tul tisaw key na le, a gur sùo-ε ruk ruk. A zadka tisaw na ze tɔɗɔ ɓo tul nzoɔ laa le, a rɛŋ ni rɛnɛnɛ.»

Ngereri ngakla Zezu bay tul puo larimbuo
(Mat 22.15-22; Mrk 12.13-17)

¹⁹ Ká saw sieke ku hoy *ngerenzob fe poyri ɓáy nzoɔ fére nzoɔri *bol kusol Zifri na, i nzaa faa ɓay mgbaka Zezu, ɓay yi le, i kɔ ndaw, law ɓay ká’a ɓaa na ka tɔŋke ri tun. Roo le, i hje ruo nzoɔri. ²⁰ Ro ze, í tii saw ngana Zezu a í pie nzoɔri ká í ɗaa sùo-ri ɓa nzoɔ keri ha ri se luo-ε ɓay vbika ni ɓay, ɓo zadka í zin ɓay hane ɓoɗ ká nzi-ε le, i pɔŋ ni ɓo nduo nzoɔ réke tul puo ɓari ká ɗo ɓáy hɔrusuo ɓay ɗáake ɓay ɓo tul-e. ²¹ Ro, í vbi ni ɓay mii: «Mbay, ɓuru kɔ ndaw, ɓay ɓori ká mù ɓaa, ɓáy fe fére ɓori ká mù fere nzoɔri na ɗo ɓáy zadɛ. Mù naa nun nzoɔ mbɔw ya, roo le, mù fere nzoɔri tusue ɓay ká se tul fe ɗáa ká rii law Ngerewuru. ²² Mu ɓaa ha ɓuru laa. Waa, bol kusol naari ha faa ɓay hana nzoɔ puo larimbuo ha Mbay Sezar mase, ha faa ya le?»

²³ Leɛ, Zezu kɔ kɛr ɓay ɓari ká í hii nzáake nzi-ε na a ɓaa ha ri mii: ²⁴ «Í mbi lari na mbɔw í kɛe mũ ha mũ kɔ.» Báyi le, ka ɓaa mii: «Tul nzoɔ, ɓáy rin nzoɔ ká í vbie ɗo lari key na waa, ɓa nzoɔ ve zu le?» Leɛ, i yinjra ɓáy ɓay ha ni mii: «Ba Mbay Sezar!» ²⁵ Báyi le, ka ɓaa ha ri mii: «Munu zu le, nda-ndad! Feri ká ɗo ɓay tul Mbay Sezar le, í ha Sezar, a feri ká ɗo ɓay tul Ngerewuru laa le, í ha Ngerewuru!» ²⁶ Bay ká’a ɓaa ká nun ruo nzoɔri na, i zin qaaya mbɔw ka ɗi ká ɓay mgbáke nzi-ε ya. Roo le, ɓay ká’a yinjra na tuku ri riw bele ha ri kaw silili.

Sadusiri nzaa nzaa Zezu bay tul tji nzoɔri saa luo huf
(Mat 22.23-33; Mrk 12.18-27)

²⁷ Sadusi haneri soro í vi luo Zezu. Ba ɓari *Sadusiri na ze í ɓaa mii, nzoɔ hu le, ti tji saa luo huf ya. Ro, í vbi Zezu ɓay ²⁸ mii: «Mbay, *Moyze ɗaa *bol kusol ɗo ɓil mbede ha naari mii, nzoɔ ká yaa máy ká’a ɗo ɓáy yu-ε, rɔɔ a hu taŋ mboŋke nzoɔ le, ndad ɓay hana yu-ε na ka yaa máy pile na a mboŋke nzoɔ, a kɔrɔke mjiiri yu-ε ká hu na. ²⁹ Be ze, nzoɔ ɓáy yu-eri tul-ri tɔno say, le, ngerɛ leɗ na yaa máy a hu taŋ mboŋke nzoɔ. ³⁰ Leɛ, tɔŋno fal-ε nzoɔ ndeke ɗi sidike yaa máy pile na a hu taŋ mboŋke nzoɔ. ³¹ A nzoɔ ndeke ɗi sayke na kara, yaa máy na ndaw a hu taŋ mboŋke nzoɔ. Bari ká tul-ri tɔno say na, i yaa máyke na ɓáy zad ɓari riw bele, í hu taŋ mboŋke nzoɔ. ³² A fale ku le, máy na kara ví hu ndaw. ³³ A munu

† 20:17 20.17 Simri 118.22.

ku waa, sieke ka nzobri tii saa luɔ huɔ na, nzob ve ka sakra bari ka tul-ri tonɔ say ku na, may key na a ba taa be le, bay yi le, bari ka tul-ri tonɔ say na, i yaa ni yaa bay zad bari riw bele.»

³⁴ Bayyi le, Zezu yinjra bay bay ha ri mii: «Nzobri ka timbede key na, mayri bay warari i yaa ki. ³⁵ Roo le, sew ka'a vi vuku na, nzobri ka Ngerewuru ko ri maa bay hanja ri tii saa luɔ huɔ i kaw bay kumnun na, yaanja ki ti tiika mbaa. ³⁶ Bari na, i ti huka mbaa; i maa ki gbay bay leɔ nzaaped Ngerewururi ka nulue. I ba vu Ngerewururi, bay yi le, ka tina ri saa bil huɔ ha ri kaw bay kumnun. ³⁷ A bay ka se tul tii saa luɔ huɔ na, Moyze ki fal bayke ka bil mbede be ta-tan bay dol ka'a do pol puu ka gbuda ka huu se di ka bil law kor na, a di Ngerembay mii, "Mi ba Ngerewuru *Abaraham, Ngerewuru Izak, a mi ba Ngerewuru *Zakob ndaw." ³⁸ Munu zu le, Ngerewuru na ba Ngerewuru nzob kaw bay kumnunri bo, ka ba Ngerewuru nzob huderu ya, bay yi le, nzob taa beri riw bele ka i hu na, ka ko ri ba nzobri ka i kaw bay kumnun bay tul-e.»

³⁹ Falɛ ku bayyi le, nzob fere nzobri bol kusol haneri mbi bay i baa ha ni mii: «Mbay, mu baa bay ndaɔ bamba.» ⁴⁰ I baa munu, bay yi le, i zin faa ka bay vbika ni bay kiri mbaa.

Krisi bay David

(Mat 22.41-46; Mrk 12.35-37)

⁴¹ Leɛ, Zezu vbi ri a baa mii: «Daa mina roɔ i baa mii, *Krisi, nzob ka Ngerewuru waa bay pie ni vi yaa nzobri na, ka ba vu bulu Mbay *David le woo? ⁴² Mbay David ki suo-ε baa ta-tan ka bil Mbede Simri mii: "Ngerewuru Ngerembay baa ha Ngerembay bi mii:

'Mu vi kaw tundo hoɔo bi ⁴³ kpuru maa bay hanja mi haw yun ka tul nzob tul ngani bori ha ri do ba fe daa bal-a zuo di.' "

⁴⁴ A zadka Mbay David di Krisike na ba Ngerembay na waa, daa mina Krisi na a yi a ba vu bulu Mbay David ndaw le woo?»

Fe daa ngereri ka do bay zafe ya

(Mat 23.1-36; Mrk 12.38-40)

⁴⁵ Zadka ruo nzobri riw bele i do i laa bay ka Zezu fere ri na bayyi le, Zezu baa ha leɔ nduobal-eri mii: ⁴⁶ «I nze bay suo-ri bay tul *nzob fere nzobri bol kusolri ka i hii bay nduo maagari ka pi-pie yul bay harike ha nzobri hii soko korma korma ha ri ka zad ruo ka nun nzobri, i nzaa zad kaw riɔ dika ka do pola ka bil hul mbu ki ri bay zad kaw ngereri ka nam fe sun suoriya bay kaw di. ⁴⁷ Bari na, i ko nun sie may sieri ya, a i su fe bari ka i doke na veɔ veɔ bele, roɔ i yi i daa nzaa bay kere pi-pie, i dabke suo-ri ka nun ruo nzobri. Bari na, seke fe ka do bay tul-ri na, a ngon bamba tasiri kal tul nzob hawri.»

21

May sie ka mbi fe ha Ngerewuru

(Mrk 12.41-44)

¹ Zezu kaw bil *hul kan Ngerewuru, a ko-kom rie fal-ε gbuk, le, ka ko nzob feziɔri ka i vi daa fe hanja hoy bari zuo bil huɔ fe. ² Bayyi le, ka ko may sie mbij munu ndaw ka kuku bamba vi daa soli sidɔ hoy zuo bil huɔ fe na. ³ Leɛ, ka baa mii: «Mi baa ha ri ta-tan ba tusue ki: may sie key ka kuku bamba na, ka ha lari kal nzob hawri riw bele, ⁴ bay yi le, bari ku riw

bele na, i wal feziŋa ɓari ká maa ri mgbak mgbak na í ha. Roo le, máy key ká ferí riw bele puo ni na, ka ha fe ká'a se sieke bay hólke sùo-ε na loɗ bele ha Ngerewuru.»

Bíe ká'a bóko tul hul kani Ngerewuru
(Mat 24.1-2; Mrk 13.1-2)

⁵ Nzob haneri do baa bay se tul *hul kani Ngerewuru ká tisawkeri ndaf bamba tasiri, bay ferí ká ndaf bamba ká í faa í ha Ngerewuru bay lékeke hul kanike na. Roo le, Zezu baa ha ri mii: ⁶ «Feri ká í ko key na, bil namri ká'a ví vuku na, tisaw mbjw mini kara ti tón kay tul kɪ ya. Nzobri gáy ri riw bele zuo siri.»

Kóko seke fe bay bíe ká'a tji tul nzobri
(Mat 24.3-14; Mrk 13.3-13)

⁷ Báyi le, i vbi ni bay mii: «Mbay, fe niri key na waa, sie ha ndaw roo a tji le? Mase, fe yi ndaw roo a kál a kie buru nam ká fe niri key na a tji le?»

⁸ Lee, Zezu yiŋra bay bay a baa mii: «Í nze bay sùo-rì ha nzob ka úla rì ya, bay yi le, nzobri ví ngji bamba bay riŋ-i í baa mii: “Ba bi ze, mi ba *Krisi, nzob ká Ngerewuru waa bay píe ni ví yaa nzobri na.” Mase, í baa mii: “Ba sewke na ro zey.” Roo le, í se fal-ri ya. ⁹ Zadka í laa soro ruyri ká nzobri ruu kɪ, bay úru ká nzobri uru zɪŋ kɪ na le, í ha sùo-rì ka to ya, bay yi le, ndaf bay haŋa fe niri key na ka tji ndaw ro. Roo le, ba sie ɔro bie nam ká bay váake ká tusiri key ya robay.»

¹⁰ Fale ku le, ka yi a baa ha ri mii: «Nzobri ká saw puo ɓari mbjw, i úru bay rúu zɪŋ nzobri ká saw puo kɪri boɗ. Nzobri ká bil puoruo mbjw, í úru bay rúu zɪŋ nzob puoruo kɪri. ¹¹ Tusiri a lan sùo-ε bamba tasiri yik yik ndaw, kon luye a lie bo puori boɗ boɗ ndaw, huɗ duku mburuk kara a ika nzobri bay zad zad ndaw. Feri ká ba fe hje ngji bamba tasiri bay fe sanri kara i tji ká tumban ndaw pi.

¹² «Roo le, pola roo bay haŋa fe niri key na ka tji le, nzobri i mgbaka rì, a í daa nun-rì tuo sie. I faa rì bay vaa kúnj bay bo tul-rì ká bil *hul mbj kɪ Zibri bay vaa daa rì zuo hul sal, i faa rì bay daa rì kaw pol nzob réke tul puori ndaw, pol mbay luyeri ndaw bay tul-i. ¹³ Be ze ba faa ká bay haŋa rì bǎake nasi bay bi na ha ri. ¹⁴ Roo le, bay ká í baa bay yaŋake sùo-rì na, í kér bayke ká bil law-rì pola a í ha law-rì ka nzaa rì ká dí ya, ¹⁵ bay yi le, bi kɪ ze mi haŋa rì bayri ká'a tji saa nzaa-rì, bay kɪri nun nzem bay haŋa nzob tul ngani baari mbjw mini kara ti zɪŋ faa ká bay yiŋra bay bay ha rì ya ndaw, i ti zɪŋ faa ká bay túŋ baykeri ngeren ya ndaw pi. ¹⁶ Baa baari bay máa baari ndaw, yu baari bay nzob ini baari hawri ndaw, roo nzob buo baari ndaw na, i mgbaka rì í pón rì zuo nduo nzob tul ngani baari ha ri i ruo nzobri ká sakra baari ku. ¹⁷ Nzobri riw bele na, i fuy rì bay tul-i. ¹⁸ Roo le, sɔy tul-rì mbjw mini kara ti muo a zee ya. ¹⁹ I mgbá ngɔ-ngɔŋ, be ndaw roo Ngerewuru a yaŋake rì bay.»

Bíe ká'a bóko tul ngerepuo ká Zuruzalem
(Mat 24.15-21; Mrk 13.14-19)

²⁰ «Zadka í ko nzob yumri kɪri Zuruzalem gbuk le, be ndaw roo, í kóko mii, bíe Zuruzalem na tón ndji hoy ro. ²¹ A le, ɓari ká í káw kuɗu zad ká Zude na, ndaf bay haŋa ri dúu ba tul kuori, a ɓari ká í káw bil puo ká Zuruzalem na, ndaf bay haŋa ri naa sùo-rì ngeren dí dí, a ɓari ká í kaw

vu puori hoy kara, ndaf bay haɲa ri yi i se Zuruzalem na ya, ²² bay yi le, ba namri ka Ngerewuru a haɲa nzobri ko seke fe a dalake suo-ε, bay haɲa bayri riw bele ka i daa do bil mbede Ngerewuru na ka do munu bay zadε. ²³ Namkeri ku na, mayri ka i doko bil, bay mayri ka ledri aw wan bari na, i koko seke fe ngji bamba, bay yi le, bawda koko seke fe a tji tul nzobri ka kuɗu zad key ha here Ngerewuru do tul nzobri ku. ²⁴ I ika nzobri ngji bamba bay maamii ndaw, i mgbaka ri mgbam bay daa ri zuo tul puori boɗ boɗ riw bele, roo nzobri ka i tuu Ngerewuru ya na, i toɗ bil puo ka Zuruzalem na duɲa duɲa kpuru maa bay nam ka Ngerewuru tuu na ka maa.»

Sie yi Vu Nzoɓ

(Mat 24.29-31; Mrk 13.24-27)

²⁵ «Feri ka'a kie ri ha ri koke na ze do key: Sie a fere do boɗ ndaw, few bay mbaymawri kara i fere i do boɗ ndaw. Saw puo nzobri boɗ boɗ ka tusiri key na, i reke suo-ri huri huri, a i nguri suo-ri bay tul maambiiri ka gire mgba gbukso gbukso. ²⁶ Nzobri lie zuo siri rad bay hje bay tul ferri ka'a tji ka tusiri key, bay yi le, hurusuori ka tumbam na, i lan yik yik. ²⁷ Fal fekeri ku bayyi le, i koko mi bi *Vu Nzoɓ ka mi vi ka bil sii mbam bay bawda hurusuo bay riɲ dika. ²⁸ Zadka fekeri na tii saw tji na bayyi le, i siɲ law-ri, i ura tul-ri baɗ ba siya, bay yi le, nam ka Ngerewuru a naake sal koy feyaa saa sol-ri na, ton di mbaa ro.»

Fe fere ka se tul puu nzum

(Mat 24.32-35; Mrk 13.28-31)

²⁹ Fale ku le, Zezu mbi law bay key a baa ha ri mii: «I ko-kom i ko puu nzum bay puu hawri riw bele ka do ku. ³⁰ Zadka i ko nzaa toykeri tii saw luo vay le, i ko mii, nzaa bura mbam do di ya ro zu. ³¹ Do faa mbijw munu ndaw, zadka i ko fe niri key na tji le, i ko ndaw mii, sieke ka Ngerewuru a reke mbay ka tusiri key na do di ya deb bay vi ro zu. ³² Mi baa ha ri ta-taɲ ba tusue ki: nzobri ka timbede key na, i ti huka riw bele ya hoy ze fe niri riw bele key na a tji. ³³ Tumbam bay tusiri na a kal hon bele. A roo le, bay biri na ti kal ya mgban.»

I kaw bay nzaa bal-ri kekeke

³⁴ «I nze bay suo-ri ndaw ro! Munu ya le, ker bay baari a hii dik dik bay tul fe sum luye, mase bay tul fe nzoko luye, mase bay tul ker bay ferri ka tusiri key. Munu le, nam kun sal bay na, a tji tul-ri mbon ba vaa munu hoy. ³⁵ Tusueke le, munu ka gbana mgba fe na, namke ku na a mgbaka nzobri ka tusiri key riw bele rem faa mbijw munu ndaw. ³⁶ I kaw bay nzaa bal-ri kekeke, a i daa nzaa bay kere banɲo bay haɲa bo, zadka namke vi le, i zin hurusuo bay kalke tul fe sekeri riw bele ka'a tji, bay doko zekre ka pol bi *Vu Nzoɓ na.»

³⁷ Bisie le, Zezu fere nzobri fe ka bil *hul kani Ngerewuru banɲo kpafara. A tilaw laa le, ka se a vaa naa tul kuo ka riɲ-ε ba Oliviyε. ³⁸ Roo nzobri riw bele vi luo-ε ka bil hul kani Ngerewuru ba tibie pied bay laa bay be.

22

Zibri leke bay ká sakra kị bay mgbaka Zezu
(Mat 26.1-5; Mrk 14.1-2; Zqa 11.43-53)

¹ Nam suoriya maapa ká i d́aa taŋ fe hew fe ká i d́i ba *nam suoriya t̄i saa bil koy na, t̄oŋ d́i mbáa ro. ² Ngerenzob fe poyri báy nzoɓ fére nzobri *bol kusol Zibri i nzaa faa bay ika Zezu, roo le, i d́aa h̄je nzobri ká i úru zinj ri.

Zudas hii bay mbika tul Zezu
(Mat 26.14-16; Mrk 14.10-11)

³ Báyyi le, *Satan nduo bil law Zudas ká i d́i ni ba Iskariyod ká ba nzoɓ mbjw ká sakra leɗ nduoɓal-eri ká duo fale sidi na. ⁴ Ro, a se a v́aa leke bay zinj *ngerenzob fe poyri báy ngerɛ tul nzobri ká i koro *hul kani Ngerewuru na, bay zinj faa bay pón Zezu bo nduo-ri. ⁵ Báyyi le, i d́aa suoriya a í waa zinj ni bay haŋa ni lari. ⁶ Leɛ, ka hii bayke zinj ri; ro a tii saw nzáa faa bay kóko saw sie ká'a máa bay pón Zezu bo nduo-ri taŋ haŋa ro nzobri ko bayke.

Zezu ha leɗ nduoɓal-eri leke fe sum suoriya t̄i saa bil koy
(Mat 26.17-25; Mrk 14.12-21; Zqa 13.21-30)

⁷ Nam mbjw ká sakra namri ká i d́aake fe sum suoriya maapa ká taŋ fe hew fe ká i ike baɗuri bay d́aake fe sum suoriya t̄i saa bil koy na vi báyyi le, ⁸ Zezu pie Piyer báy Zqa a baa ha ri mii: «Í se í v́aa léke fe sum suoriya t̄i saa bil koy na, bo náa súri.» ⁹ Báyyi le, i ȳi i vbi ni bay mii: «Zaɗ haɗ ze mù hii bay haŋa buru se búru v́aa léke fe sumri na ká d́i ha mù le?» ¹⁰ Leɛ, ka baa ha ri mii: «Í ko, zadka ñ nduo ngerepuo na le, zaɗɛ ku hoy ñ zinj wara nzoɓ mbjw ká soɓ tinay mbii, le, ñ se fal-ɛ ñ nduo bil puo ká'a se ba baɗi na, ¹¹ a í baa ha nzoɓ hulke na mii: “Mbay hii kóko, waa, bil hul ká beri káw d́i báy leɗ nduoɓal beriri bay suna fe sum suoriya t̄i saa bil koy na do haɗ le?” ¹² Leɛ, ka'a k̄ie r̄i hul káy tul kị mbjw ká bil-e aa raɗ raɗ ká i leke feri riw bele zeb zeb zuo d́i. Zaɗɛ ku na ze, ñ léke fe sumri na ká d́i.» ¹³ Báyyi le, i se í v́aa zinj feri riw bele báy zaɗɛ munu ká Zezu baa ha ri na, ro í leke fe sum suoriyake na ká d́i.

Zezu báy leɗ nduoɓal-eri kaw nzaa fe sum law mbjw
(Mat 26.26-30; Mrk 14.22-26; 1Kc 11.23-25)

¹⁴ Zadka saw sieke na vi báyyi le, Zezu báy *nzoɓ ndáy nzaapedri i vi a í kaw nzaa fe sum zinj kị mbjw hoy. ¹⁵ Leɛ, ka baa ha ri mii: «Bi na, m̄ re súo-i ngi-ngi bay suna fe sum suoriya t̄i saa bil koy na key zinj ri pola ndaw roo, bay kóko seke fe báy. ¹⁶ Mi baa ha ri ta-taŋ: m̄ ti suna fe sum key na zinj ri mbáa kpuru maa báy nam ká Ngerewuru a réke mbay ká tul nzobri ha ri ko saw fe ká'a d́aa na *taŋ kaɗ kaɗ ndaw ro.»

¹⁷ Fale ku le, ka mbi kobo mbjw munu, a d́aa taambol ha Ngerewuru bayke, roo a baa ha ri mii: «Í yaɗa kobo na key í d́aa tuɗ nzaa kị. ¹⁸ Mi baa ha ri ta-taŋ: tii sawke saa vuri key na, m̄ ti nzoko mbii lere puu na mbáa, kpuru maa báy nam ká Ngerewuru a réke mbay ká tul nzobri na vi ndaw ro.» ¹⁹ Fale ku le, ka ȳi a mbi maapa, a d́aa taambol ha Ngerewuru ndaw roo, a haw a ha ri a baa mii: «Be ni key na ba naysuo-i [ká m̄ pón bay tul-r̄i. I d́aa mini key banɗuo bo, í kérke bay se tul-i.» ²⁰ Fale ká i su maapa riw bele na báyyi le, ka mbi kobo a d́aa faa mbjw munu ndaw, a

baa mii: «Kobo key na ba *sáka kuni fie ká Ngerewuru sin zih ri báy faa sím bi ká'a úo zuo siri bay tul-ri.] ²¹ I ko, nzoḅ ká'a mbika tul-i na kaw nzaa fe süm key zih mĩ. ²² Ba tusue, bi *Vu Nzoḅ na mĩ huka munu ká Ngerewuru leke faake pola. Roo le, kóko seke fe taa minake ze a ḁoko bay tul nzoḅ ká mbi tul-e le!»

²³ Báyii le, leḁ nduoḅal-eri tii saḡ vbika bay ká sakra k̄i ba lie ba lew mii: «A ve ndaḡ roo, a bá nzoḅ ḁáa fe mini key ká sakra naari key le?»

Peḁ ḁáa ngerenzob

²⁴ Leḁ nduoḅal-eri tii saḡ máy bay ngḡ-ngḡḡ bay kóko waa, nzoḅ ve ze ká sakra ḅari roo, i kóko ni ba ngerenzob le? ²⁵ Lee, Zezu baa ha ri mii: «Mbayri ká saḡ nzoḅri ká tusiri key na, i re tul nzoḅri ngḡ-ngḡḡ. A nzoḅ réke tul puori na, i ḁaa ha nzoḅri ḁi ri ba nzoḅ ḁáa kere zih nzoḅri. ²⁶ Roo le, k̄iri fe ḁáa ḅari ká mini key na ti ḁoko sakra ḅaari ya. Nzoḅ ká'a bá ngerenzob ká sakra ḅaari na, ka ḁaa sùo-ε ba leḁ ká ndji. A nzoḅ ká'a réke tul-ri na, ḁo nun haḡa ni ka ḁaa sùo-ε ba nzoḅ ḁáa peḁ ha ri. ²⁷ Ku waa, a ve ze ba ngerenzob le? Nzoḅ ká kaw nzaa fe süm, mase nzoḅ ká ḁaa peḁ ha k̄i-eri le? Waa, ba nzoḅ ká kaw nzaa fe süm ya le? Roo le, bi na, mĩ ḁo sakra ḅaari key ba nzoḅ ḁáa peḁ ha ri. ²⁸ Baari na, i ba nzoḅri ká i mgba law-ri ngḡ-ngḡḡ zih mĩ bay tul feri ḅoḁ ḅoḁ ká t̄i tul-i a líe mĩ. ²⁹ Saḡke mini ze, mĩ ha ḡurusuo réke mbay ha ri faa mb̄iw munu ká Baa ha mĩ, ³⁰ bay haḡa ḅo, i káw nzaa tutakra fe süm bi ká bil puoruo bi i s̄u a i nzo. Roḅay, i káw tul karingaw mbayri bay réke tul saḡ k̄ani leḁ Izarayelri ká duo fale síḁi na.»

Zezu baa bay zih Piyer ká'a máy bay ká tul-e (Mat 26.31-35; Mrk 14.27-31; Z̄a 13.36-38)

³¹ Báyii le, Zezu baa mii: «Simḡn, Simḡn, mu laa key! *Satan vbi bay ḅaari bay mbaka ri munu ká i mbakake paḡa fe pay bay f̄a mb̄uyke zuo bisuy. ³² Roo le, bi na, mĩ ḁaa nzaa bay kere bay tul-a, bay haḡa fal mbika law ḅo na ka huḡ ya. Ze ḅo zadka mù ȳi mú ví leke faa ḅo le, mù haḡa ḡurusuo ha ȳ-ori.» ³³ Lee, Piyer baa ha ni mii: «Mbay, mĩ ḁo ḁi ya bay seke hul sal zih mù ndaḡ, bay huka zih mù ndaḡ pi.» ³⁴ Báyii le, Zezu ȳiḡra báy bay ha ni mii: «Piyer, mĩ baa ha mù ta-taḡ, vuri key na, tuo ti ka-káa ya koḅ hoḡ le, ḅo na mù máy bay ká tul-i faa ḅal ba say mii, mù ko mĩ ya.»

Zezu baa bay ha leḁ nduoḅal-eri bay tul fe seke

³⁵ Fale ku le, Zezu baa ha ri mii: «Zadka mĩ pié ri taḡ ḅol lari ká nduo-ri ndaḡ, ḅol varu ndaḡ, roo taḡ dikḡn ndaḡ na waa, fe i ze puo nduo-ri le?» Lee, i ȳiḡra báy bay ha ni mii: «Fe puo ḅuru mb̄iw ya.» ³⁶ Báyii le, Zezu baa ha ri mii: «Timḅeḁe key na, fe ká bay haḡa ri ḁaa na ze ḁo key: nzoḅ ká ḁo báy ḅol lari le, ndaḁ bay haḡa ni ka mbi ḁo nduo-e. Do faa mb̄iw munu ndaḡ, nzoḅ ká ḁo báy ḅol varu na, ka mbi ḁo nduo-e. A nzoḅ ká ti báy maamii ya laa le, ndaḁ bay haḡa ni ka mbi maagari ḅe, a hie ḅo a p̄ḡ larike a v̄a hieke. ³⁷ Mĩ baa ha ri ta-taḡ: bay ni ká ḁo bil mḅeḁe Ngerewuru na, ḁo nun haḡa mĩ ḁaa ha ni o báy zadḁ ngiḁ bele. Bayke baa mii: “Be na, i ḁaa ni ḅoko zih ḁombirimri mb̄iw hoḡ*.” Tusueke le,

* 22:37 22.37 Ezay 53.12.

bayri ká i dfaa dfo bil mbedfe Ngerewuru se tul-i na, a óko báy zadfe riw bele.» ³⁸ Báyyi le, lef nduoƒal-eri ƒaa ha ni mii: «Mbay, mu ko, maamiiri sidi dfo key!» LEE, ka yijira báy bay mií: «Be nu ku na, maa ro.»

Zezu kod' Ngerewuru ká tul kuo Oliviye
(Mat 26.36-46; Mrk 14.32-42)

³⁹ Zezu tji saa hula a se ƒa tul kuo ká riŋ-ε ƒa Oliviye, munu ká'a se ƒanguo kpadara. LEE, lef nduoƒal-eri se fal-ε. ⁴⁰ Zadka'a tji zadfe ku báyyi le, ka ƒaa ha ri mii: «Í dfaa nzaa ƒay kere, ƒe rɔpiε ì líe ƒo ƒil nzaa úla ya báy.» ⁴¹ Fale ku le, ka soro ká lakun ri ndji, dī munu ká tisaw ká nzoƒ mbi a vbu mari ƒo zadf kī, rɔɔ a huku siri a tii saw kóƒ Ngerewuru ⁴² a ƒaa mií: «Báa, zadka law-a hii le, mu naa fe seke ká'a dfaa mī key. Roo le, mu dfaa fe ká law-a ze hii ƒo, law-i hoy ze hii ya.»

⁴³ [Báyyi le, lef nzaaped' Ngerewuru mbjw uru saa nulue a vi ha ni hurusuo. ⁴⁴ Munu ká'a ko sũo-ε maa huf ná báyyi le, ka naa saw ƒal Bi-ε mgbáa a kod ni, ha tɔrɔm ká tji saa sũo-ε zuo siri na, dfo munu ƒa goro sim.]

⁴⁵ Fale ká'a kod' Ngerewuru ku na, ka uru siya a se luo lef nduoƒal-eri na rɔƒay. LEE, ka zij ri ká tul nam, ƒay ji le, kér ƒay i ri ƒa huf. ⁴⁶ Báyyi le, ka ví tuma ri a ƒaa ha ri mii: «Kúy! Nam ji ze munu le? Uru siya a í dfaa nzaa ƒay kere, ƒe rɔpiε ì líe ƒo ƒil nzaa úla ya báy.»

Ngere Zibri mgba Zezu
(Mat 26.47-56; Mrk 14.43-50; Zqa 18.3-11)

⁴⁷ Zadka Zezu dfo ƒaa ƒay koƒ hoy na báyyi le, ruo nzoƒri tji terere. Zudas ká ƒa nzoƒ mbjw ká sakra lef nduoƒal-eri ká duo fal-ε sidi na nda faa pol-ri. Ka soro ƒa lakun Zezu ƒay mgbaka ni girik. ⁴⁸ LEE, Zezu ƒaa ha ni mii: «Zudas, báy faa mgbaka mī girik munu ze mù hii mbike tul-i, ƒi ká mī ƒa *Vu Nzoƒ na ƒay pɔŋ mī ƒo nduo nzoƒri na key le?»

⁴⁹ Zadka lef nduoƒal-eri ko fe ká ví zij Zezu na munu báyyi le, i vbi ni ƒay mií: «Mbay, ƒuru nda ri báy maami ƒuru key le?» ⁵⁰ LEE, nzoƒ mbjw ká sakra ƒari ku na mbi maami, a téke suku lef káw *ngerenzof fe poy luye na fi hoƒo mbeked' ƒo ƒisuy. ⁵¹ Báyyi le, Zezu mbi ƒay a ƒaa ha ri mii: «Ála! Maa ro!» Fale ku le, ka zaa suku lef káwke na munu le, rji dfo zadfe.

⁵² Ro, a mbi ƒay a ƒaa ha ngerenzof fe poyri báy mbay nzoƒ koro *hul kani Ngerewuru, báy ngere Zibri ká i vi ƒay mgbaka ni na, a ƒaa ha ri mii: «Í tji báy maamiiri, báy puuri gbiri gbiri ƒay mgbaka mī, rii fe ká mī ƒa dombirim nzoƒ le woo! ⁵³ Namri riw bele ká mī dfo zij ri ká ƒil hul kani Ngerewuru na, ì nzaa faa mgbaka mī ya, roo le, nam ká vuri na ƒa nam ká ì zij hurusuo taa sun ro ƒay mgbaka mī key.»

Máy ƒay Piyer ká tul Zezu
(Mat 26.57-58,69-75; Mrk 14.53-54,66-72; Zqa 18.12-18,25-27)

⁵⁴ Zadka i mgba Zezu na, i sũu ni í séke ni luo *ngerenzof fe poy luye. LEE, Piyer na dī fal-ε báy salke daka daka dī dī. ⁵⁵ Báyyi le, nzoƒri mberε huo dfo mgban i kaw dī. LEE, Piyer kaw sakra ƒari ndaw. ⁵⁶ Zadka Piyer kaw fi huu na báyyi le, lef máy mbjw munu ká ƒa lef káw ko ni, a ngaa ni zii a ƒaa mií: «Ledban key na hãari zij Zezu ndaw.» ⁵⁷ LEE, Piyer máy a ƒaa ha lef máy na mií: «Mī ko ni ya.»

⁵⁸ Fale ku ndji hoy le, nzob kɛ ko ni a baa mii: «Bo na, mù ba nzob mbɔw ká sakra bari ku.» Lɛɛ, Piyer yɔnra báy bay ha ni mii: «Hay! Ba bi ya!»
⁵⁹ Saw síe kal maa mbɔw munu le, nzob kɛ gedɛ bayke a baa mii: «Ba tusue! Ledban key na haari zɔn Zezu, bay ɔi le, ka ba nzob ká kuɗu zad ká Galele.»
⁶⁰ Lɛɛ, Piyer yɔi a baa mii: «Bay bo ká mù baa key na, mɔ tɔa láa kpuy!» A le, ká zadɛ ku hoy ká Piyer do baa bay kob hoy le, tuo ka-káa kɔnɔn.
⁶¹ Báyii le, Ngerembay Zezu fere nun-e a ko ni mbji. Zadka nun Piyer báy Zezu zuo kɛ munu báyii le, ka ker se tul bay ká Zezu baa ha ni pola mii: «Vuri key na, mù máy bay ká tul-i faa bal ba say, roo tuo a ka-káa báy na.»
⁶² Zadɛ ku hoy le, Piyer tɔi báy mbii mɔiri mgboɔ mgboɔ.

I rad Zezu

(Mat 26.67-68; Mrk 14.65)

⁶³⁻⁶⁴ Báyii le, nzobri ká i mɔba Zezu ká i kɔro ni na, i síe ni i sin nun-e báy vay gari i nda ni, roo i vbi ni bay mii: «Nzob ve ze nda mù key le? Baa ha buru laa!»
⁶⁵ Ro, i rad ni sim nzaari nɔji bamba boɔ boɔ roɔbay.

Zezu kaw zad fɔn bay Zibri

(Mat 26.59-66; Mrk 14.55-64; Zqa 18.19-24)

⁶⁶ Nzaaru sil báyii le, nɔge Zibri báy *ngerenzob fe poyri, báy *nzob fere nzobri bol kusolri, i mɔy kɛ i ha Zezu se zɔn ri pol kuɗu nzob kún sal bay luye bari Zibri.
⁶⁷ Lɛɛ, i vbi Zezu bay mii: «Mù ba *Krisi, nzob ká Ngerewuru waa bay píe ni ví yaa nzobri na le? Mu baa ha buru laa.» Lɛɛ, ka yɔnra báy bay ha ri mii: «Zadka mɔ baa ha ri kara, i ti yaɔa bayke ya.
⁶⁸ Ze, mɔ vbi ri bay hoy kara, i ti yɔnra ha mɔ ya ndaw.
⁶⁹ Roo le, úru saa vuri key na, bi *Vu Nzob na mɔ káw tunduo hodo Ngerewuru Nzob Hurusuo.»
⁷⁰ Báyii le, bari riw bele ká i do zadɛ ku na, i baa mii: «Munu le, bo na, mù ba Vu Ngerewuru kɛ waa?» Lɛɛ, Zezu yɔnra báy bay ha ri mii: «Be kɛ ze i baa ku. Mɔ ba be na kɛ.»
⁷¹ Báyii le, i baa mii: «Káy! Náa vbikari nzob nasi bay kɔri bay dáake mina báy le, bay ɔi le, naari sùo naari kɛ náa láari bay beri na ká nzi-e!»

23

Zezu kaw pol Mbay Pilad

(Mat 27.1-2,11-14; Mrk 15.1-5; Zqa 18.28-38)

¹ Báyii le, bari kuɗu *nzob kún sal bay luyeri riw bele ká i mɔy tul kɛ na, i uru i sùo Zezu i séke ni pol Pilad ká ba nzob réke tul puo.
² Ká zadɛ ku na i tii saw guo ni i baa mii: «Ledban key na, buru zɔn ni ká zad úla nzob bururi, a daa ha tul nzobri nɔn a haa ri bay haɔa ri puo larimbuo ha Mbay Sezar ya. Ka baa mii, beri kɛ ze beri ba *Krisi, nzob ká Ngerewuru waa bay píe beri ví yaa nzobri na, ba mbay buru Zibri.»

³ Báyii le, Pilad vbi Zezu mii: «Bo kɛ ze, mù ba mbay Zibri kɛle?» Lɛɛ, Zezu yɔnra báy bay ha ni mii: «Be kɛ ze mù baa ku.»
⁴ Báyii le, Pilad baa ha *ngerenzob fe poyri, báy ruo nzobri mii: «Mɔ ko bay mbɔw ká bay dáa bo tul ledban key na ya.»
⁵ Be nu ku báyii le, nzobri gedɛ bayke nɔo-nɔnɔ kpuru kpuru i baa mii: «Fe fere be na dáa ha nzobri tɔi bay bie tusiri buru riw bele, tii sawke saa kuɗu zad ká Galele, a tɔike kuɗu zad ká Zude riw bele, kpuru mini key roo a víke zad ni key.»
⁶ Báyii le, ka vbi ri bay mii: «Ledban key na, ka ba nzob ká Galele kɛ kɛle?»

Zezu kaw pol Erođ

⁷ Zadka Pilad laa mii, Zezu vi saa kuđu zad ká Galele, ba tusiri ká *Erođ re mbay ká dī na báyyi le, ka pie ni se luo-ε, bay ji le, sieke ku na, Erođ do Zuruzalem. ⁸ Zadka Erođ ko Zezu ku na báyyi le, sùo-ε rii ni ngji bamba, bay ji le, ba pied ká lew hoy ka laa soro bay be, a hii bay kóko ni, a daa law-ε te tul haŋa ni ka daa fe saŋ mbijw munu ha ni ko. ⁹ Báyyi le, Erođ na vbi ni bayri ngji bamba. Leε, Zezu fere nzi-ε mgbuđ ya. ¹⁰ Ngerenzob fe poyri báyyi *nzob fére nzobri bol kusolri ká i do zadε na, i daa bayri ká ndaya ndaya zuo tul-e. ¹¹ Fale le, Erođ báyyi nzob yum beri na, i sie ni i luo mbúo ká tul-e, i nduo ni maagari mbay ká nduy mgbilik mgbilik, rɔɔ i pieke ni ha Pilad ba kji rɔbay. ¹² Ká bil namke ku hoy, Pilad báyyi Erođ i pɔŋ tul nggani bari ká pola na, a i vi ba nzob buo kji.

I kuŋ bay hud bo tul Zezu

(Mat 27.15-26; Mrk 15.6-15; Zaa 18.39-19.16)

¹³ Pilad mbu *ngerenzob fe poyri, báyyi ngerε Zibri báyyi ruo nzobri ¹⁴ a baa ha ri mii: «I vike báyyi ledban key na ha mī i baa mii, ka ula nzobri a daa ha tul-ri ngɔŋ. Nda ndad! Roo le, zadka mī vbi ni baykeri ká pol-rī le, mī zinj kaaya mbijw ká i dáake bay bo tul-e na ya. ¹⁵ *Erođ kara zinj kaaya be ya ndaw. Sawke mini ze, ka pieke ni ha mī rɔbay. Ledban key na, ka daa kaaya mbijw ká maa bay haŋa ni zinke hud ya! ¹⁶ Munu kara, mī haŋa ri zɔd ni báyyi ndoy dɔŋ. Fale le, mī pɔŋ ni.» ¹⁷ [Banɔuo, ká bil nam fe rum *nam suoriya tji saa bil koy na, Pilad tina nzob mbijw saa hul sal ha ruo Zibri, bay ji le, ba fe saŋ puo bari.] ¹⁸ Báyyi le, ruo nzobri daa fe báyyi nzaa-ri gɔm riw bele mii: «I ledban na key, a i tina Barabas ha buru!» ¹⁹ Be Barabas na, ka ba nzob ká i mgba ni bo hul sal, bay ji le, ka suru tigbaa nzobri ha ri tji ká bil ngerεpuo ká Zuruzalem, a i nzob mbijw ká dī.

²⁰ Munu ká Pilad hii bay pɔŋ Zezu na, ka baa bay ba kji rɔbay ha ruo nzobri. ²¹ Roo le, i daa fe báyyi nzaa-ri gurm kpuru mii: «Ber ni! Ber ni ber maa! Ber ni do tul puu say hud!»

²² Leε, Pilad mbi bay faa bal ba sayke a baa mii: «A ku waa, kaaya ji rɔɔ ka daa le? Mī zinj fe mbijw ká bay haŋa ni zinke hud ya. Munu kara, mī haŋa ri nda ni báyyi ndoy dɔŋ. Fale le, mī pɔŋ ni.» ²³ Be nu ku báyyi le, i gedε bayke i guuke fe ba pola pola bay haŋa ni ber Zezu do tul puu say hud. Leε, fe guu bari na kal tul Pilad, ²⁴ ro ha ni mbi nzi-ε ká dī, a pɔŋ faa ha ri bay haŋa ri daa fe ká law-ri hii. ²⁵ Be ze, nzob ká tji-tji a i nzob ká i mgba ni bo hul sal na, Pilad tina ni munu ká law-ri hii, a pɔŋ Zezu na maa nduo nduo nzob yumri, bay haŋa ri daa fe zinj ni munu ká law ruo nzobkeri hii.

I ber Zezu do tul puu say hud

(Mat 27.32-44; Mrk 15.21-32; Zaa 19.17-27)

²⁶ Zadka i séke Zezu ba zad ika ni na, i dar nzob mbijw ká Sirɛn ká uru saa puo bisuy, riŋ-ε ba Simɔn. Leε, nzob yumri mgba ni i haa ni yaa puu say hud Zezu a sob a séke fal-ε.

²⁷ Báyyi le, ruo nzobri se fal-ε ngji bamba. Máyyi kara se fal-ε i re-rew báyyi mbi nun-ri mgbofo mgbofo, a i nda law-ri zad zad bay tul-e. ²⁸ Leε, Zezu fere nun-ε ba luo-ri a baa ha ri mii: «Máyyi Zuruzalemri! I re-rew bay tul-i ya! Roo le, i re bay tul-rī báyyi tul vu baarī maa, ²⁹ bay ji le, namri ká a ví vuku na, nzobri báa mii, suoriya ba taa máa suori ká i mboŋ nzob ba

mbɔw ya, ká leɗ ɔw wɔn ɓari ya. ³⁰ Namke ku na, nzofri tiika sɔw réke sùo-ri bay haɗa kuo ka tóɗo a rɛɲ ri, mase mbɔɔ ka guɓa tul-ri gbukru a púɗ ri. ³¹ I kɔ, zadka i ɗaa fe mini key zɪɲ pam puu na wɔa, fe jiri ze i ɗaa zɪɲ puu huɔke na ro le?»

³² Ro, í vi báy dɔmbirimri sídɪ zɪɲ Zezu bay ika ri zɪɲ ni. ³³ Zadka i tjiike ri zad ká riɲ-ε ɓa Tunɣuo Tul na báyyi le, nzob yumri ber Zezu ɗo tul puu say huɗ ká ɗi. Dɔmbirimri na, i ber ri sídɪ bele ndɔw. Nzob mbini ɗo tul puu say huɗ kɪ ká tunduo hoɗo ɓe, a nzob mbje laa le, ɗo tul puu say huɗ kɪ ká tunduo gel ɓe. ³⁴ Lεε, Zezu ɓaa mii: «Báa! Mu nda buma zɪɲ ri, bay jɪ le, fe ká i ɗaa ku na, i kɔ ya.» Ro, nzob yumri faa gari ɓeri i ɗaa dji dji roɔ í leke kɪ. ³⁵ Nzofri ɗo zadε na ku, a i kɔ feri ká kal na. A ɓari nɣere Zifri laa le, i sie Zezu í ɓaa mii: «Zadka'a ɓa *Krisi, nzob ká Nɣerewuru naa ni bay píe ni ví yaa nzofri na le, ka yaa sùo-ε ɓe kɪ sùo-ε munu ká'a yaa nzob haɗri na ha ɓuru kɔ!» ³⁶ Nzob yumri kara i sie ni ndɔw, í soro ɓa lakun-ε, a i ha ni mbii fe sɔuke ³⁷ i ɓaa mii: «Zadka mù ɓa mbay Zifri le, mu yaa sùo-ɔ sùo-ɔ ha ɓuru kɔ!» ³⁸ Mbede huɗ ká Pilad ha ri ber ɗo tul-e na ɓaa mii: «Be key na, ka ɓa mbay Zifri.» ³⁹ Lεε, sakra dɔmbirimri ká sídɪ ká i ber ri ɗo tul puu say huɗ na, nzob mbini loɗ Zezu a ɓaa mii: «Mù ɓa Krisi, nzob ká Nɣerewuru waa bay píe ni ví yaa nzofri na ya le woo! Mu yaa sùo-ɔ sùo-ɔ kɪ, a mú yaa ɓuru ndɔw!» ⁴⁰ Báyyi le, nzob taa haɗ uru zɪɲ kɔ-ε na a ɓaa ha ni mii: «Mù hje Nɣerewuru ya le woo! Bay ká i kuɲ ɓo tul-a na ɗo munu ká taa ɓe ndɔw. ⁴¹ Taa náa le, ɗo báy zadε, bay jɪ le, náa zɪɲ fe kaɣaya náa ká maa báy peɗ ɗaa náa. Roo le, ɓe na, ka ɗaa fe kaɣaya mbɔw ya.» ⁴² Ro, a fere nun-ε ɓa luɔ Zezu a ɓaa ha ni mii: «Zezu, zadka mù ví réke mbay na le, mu kér se tul-i.» ⁴³ Lεε, Zezu ɓaa ha ni mii: «Mì ɓaa ha mù ta-taɲ ɓa tusue kɪ: vuri key na, mù káw zɪɲ mì ká zad káw ndaɗi ká luɔ Nɣerewuru.»

Huɗ Zezu

(Mat 27.45-56; Mrk 15.33-41; Zaa 19.28-30)

⁴⁴⁻⁴⁵ Maa báy síe ká ɗo law tul na báyyi le, fe guɓa nun síe ha zadri riw bele ɗo gbukru kpuru maa báy síe ká fere sùo-ε. Lεε, gari kún bil *hul kani Nɣerewuru na saka saa sikɗa tár. ⁴⁶ Báyyi le, Zezu ɗaa fe beleɲ a ɓaa mii: «Báa! Mì pɔɲ ɔmi ɓi ɓo bil nduo-ɔ!» Fal bay na ku báyyi le, law-ε ví tuo. ⁴⁷ Zadka nɣerenzob yum kɔ feri ká kal na munu báyyi le, ka pisi Nɣerewuru a ɓaa mii: «Ba tusue, leɗban key na, ka ɓa nzob ká bay ti tul-e ya.»

⁴⁸ Ruɔ nzofri ká i ví ɗo zadε bay kóko feri ku na, zadka i kɔ feri ká kal na munu báyyi le, i ɗaa síe í nda law-ri zad zad, a i yjiike faa puɔ. ⁴⁹ Nzofri riw bele ká i ɓa nzob buɔ Zezu, báy máyri ká i su Zezu saa kuɗu zad ká Galele na, i ɗo ɗi ɗi i kɔ feri ká kal na ɗeke.

I ɗaa Zezu ɓo luɔ huɗ

(Mat 27.57-61; Mrk 15.42-47; Zaa 19.38-42)

⁵⁰⁻⁵¹ Nzob mbɔw munu riɲ-ε ɓa Zezeb ká puo ɓe ɗo Arimate ká ɓa puo Zifri. Ka ɓa nzob ká law-ε ndaɗ ɓamba, a ɓa nzob fe ɗaa báy zadε a giyaɲ nam ká Nɣerewuru a ví réke mbay ká tusiri key na nzokɗo. Be na, ka ɓa nzob mbɔw ká sakra kuɗu nzob kún sal bay luye ká luɔ Zifri, roo le, bay ká i kuɲ ɓo tul Zezu, báy fe ká i ɗaa zɪɲ ni na, ka hii zɪɲ ri ya. ⁵² Báyyi le,

ka uru a se luo Pilad a vbi ni huf Zezu na bay voro. ⁵³ Zadka Pilad hii zin ni na bayji le, ka se a vaa mbi huf Zezu na a kaari bay gari pie ka ndad bamba, a daa bo huo tisaw ka i kperε ba luo huf ba taw ka i daa huf bo di ba mbijw ya bay. ⁵⁴ Ba nam ped ndebe ka saw sie ton ndji hoy bay hana *nam mgbaka taram Zibri ka tji na. ⁵⁵ Mayri ka i su Zezu saa kudu zad ka Galele na, i se fal Zezeb ba zad luo huf bay koko tupal ndaw, bay koko fe ka i daa bay huf Zezu ndaw pi. ⁵⁶ Zadka i ko zadε na bayji le, i yji i se puo, i leke numri bay vay feri ka bare fu buy buy bay daa zuo tul huf Zezu na. Fale ku le, i mgba taram suo-ri ka nam mgbaka taram na, munu ka *bol kusol bari Zibri baa na.

24

Zezu tji saa luo huf

(Mat 28.1-10; Mrk 16.1-8; Zaa 20.1-10)

¹ Tibie pied ka nzaaru sie dimasi do di ya bay sil na, mayri na tji i se ba tupal bay numri ka i zuo ka bare fu buy buy na. ² Zadka i tji tupal na bayji le, i ko maa tisaw ka i mbiike nzaa luo huf na giri bo fi mbijw. ³ Lee, i rii i se di, le, i ko huf Ngerembay Zezu na ya. ⁴ Zadka i ko bay baa mbaa na, nzobri sidj, gari bari nduy zjiri zjiri tji ri, ⁵ ha hje daa ri ngji bamba ha ri din tul-ri ba siri. Bayji le, nzobkeri baa ha ri mii: «Bay ji roo i nzaa nzob ka kaw bay kumnun ka sakra nzob huferi le? ⁶ Zezu ti zad ni ya; ka tji saa luo huf a kaw bay kumnun. I ker se tul bay ka'a baa ha ri bay dol be ka'a doke kudu zad ka Galele na. ⁷ Ka baa mii: beri *Vu Nzob na, do nun hana ri pon beri ha nzob feyari mgba beri, i ber beri do tul puu say huf. Ndeke di nam sayke le, beri tji saa luo huf.»

⁸ Bayji le, mayri na i ker se tul bay ka Zezu baa ha ri pola na. ⁹ Zadka i yji saa tupal na ku bayji le, i baa bayke ha led nduobal-eri ka duo fale mbijw bay nzob hawri ka i do zin ri na riw bele. ¹⁰ Mayri ka i baa bayke ha *nzob nday nzaapedri na, ba Mari ka puo be do Madala, Zani ndaw, Mari maa Zak ndaw, roo bay may hawri ka i do zadε zin ri ku ndaw pi. ¹¹ Roo le, bari nzob nday nzaapedri na, i laa bay baa mayri na ba lom hoy, ze i daa law-ri bo tul bay bari na ya. ¹² Bayji le, Piyer uru siya a duu a se tupal na, a duu kom ba bil luo huf na, le, ka ko gari ka i kaarike Zezu hoy zuo di. Fale ku le, ka yji a se puo, le, law-ε nzaa ni bay tul fe ka kal na.

Zezu kie suo-ε ha led nduobal-eri ka faa Emayus

(Mrk 16.12-13)

¹³ Namke ku hoy, led nduobal-eri sidj se ba puo ka rin-ε ba Emayus. Puoke ku na di bay Zuzalem maa sal faa duo fale sidj. ¹⁴ I do loko soro feri riw bele ka kal na. ¹⁵ Zadka i do baa bayri na ku, i mayke kji bayji le, Zezu kji suo-ε soro ba lakun ri a se zin ri. ¹⁶ I ko ni kji, roo le, fe guba nun-ri ghibli ha ri ko ni ba Zezu ya. ¹⁷ Bayji le, Zezu vbi ri bay a baa mii: «Soro ji ropie todo law-ri roo, i lo i seke faa mini key le?» Zadka i laa vbiw be na bayji le, i sii bal-ri zik i taa, i do bay ker bay. ¹⁸ Lee, nzob mbijw ka sakra bari ka rin-ε ba Kiliopas baa ha ni mii: «Nzobri riw bele ka ngerεpuo ka Zuzalem key laa bay key, waa bo mu do ha roo, mu laa bay feri ka kal ka bil namri ka sie ni key ya le?» ¹⁹ Lee, Zezu vbi ri mii: «Bay jiri le?» Lee, i baa ha ni mii: «Bay feri ka kal ka tul Zezu ka Nazared ka'a ba nzob yaana bay saa nzaa Ngerewuru, ka do bay hurusuo daa fe ndaw, baa bay

ká nun Ngerewuru báy nun nzoŋri riw bele ndaw na. ²⁰ Ngerenzob fe poyri báy ngerɛ naari Zibri ɔŋ ni ha ri ɔaa bay huɔ ɓo tul-e í ɓer ni ɔo tul puu say huɔ. ²¹ Be ze ɓuru ɔaa law ɓuru te ɔi nzokɔo mii, ka'a tina leɔ Izarayelri saa nduo nzoŋ tul ngani ɓururi. Fekeri kal ɓa nam say ro vuri. ²²⁻²³ Máyri ká sakra ɓuru leɔ nduoŋal-eri key í tji piɛɔ í se tupal, le, í zinj huɔ Zezu ya. Ze í yji í ví ɓaa mii, leɔ nzaapedri ká nulue ví tji tul-ri í ɓaa ha ɓari mii, Zezu kaw báy kumnun. Bayke ku na ha ɓuru kaw yer. ²⁴ Nzoŋ haneri ká sakra ɓuru key na í se tupal na, le, í zinj ferri riw bele munu ká máyri ɓaa na, roo le, ɓe Zezu na í ko ni báy nun-ri ya.»

²⁵ Báyyi le, Zezu ɓaa ha ri mii: «Nzoŋ law tiyari! Ɗaa mina í ɔaa law-ri ɓo tul ɓayri riw bele ká *nzoŋ yaŋa ɓayri saa nzaa Ngerewuru ɓaa na vaa ya le woo! ²⁶ Do nun haŋa *Krisi, nzoŋ ká Ngerewuru waa bay piɛ ni ví yaa nzoŋri na, ka ko seke fe mini key ndaw roo, a zinj riŋ ɔka ká luo Ngerewuru na. Waa, í ko ya le woo!» ²⁷ Fale ku le, Zezu mbi ɓay a ɓaa ha ri laa ɓay ferri riw bele ká ɔo bil mbeɔe Ngerewuru ká se tul-e na, tii sawke saa bil mbeɔe *Moyze a séke kpuru tji bil mbeɔe nzoŋ yaŋa ɓayri saa nzaa Ngerewuru riw bele.

²⁸ Zadka í se ɔi ya báy puo ká í se ɓa ɓaɔi na báyyi le, Zezu mbi nun-ɛ tim rií nzoŋ ká'a séke ɓa zaɔ kɪ. ²⁹ Leɛ, í kuŋ ni ɓay haŋa ni kaw zinj ri, bay ji le, ɓa tilaw ká sie ti mbáa. Zadka'a rií a kaw zinj ri ká hula, ³⁰ a kaw nzaa fe sum zinj ri na báyyi le, ka mbi maapa a ɔaa taambol ha Ngerewuru, roo a haw ha ri. ³¹ Be nu ku roo, nun-ri ví tan ha ri ko ni ɓa Zezu na kɪ, roo le, ka zee ká sakra ɓari ku rik.

³² Báyyi le, í ɓaa ɓay ká sakra kɪ mii: «Zadka'a ví ɓaa ɓay ha ɓuru laa, a tina ɓay ferri ká ɔo bil mbeɔe Ngerewuru ká law ɓuru mbi ɓa huu ká ɔi ha ɓuru ká faa na, law ɓuru ví huo mgbalak ká ɔi. Waa ɔo munu ya le woo?» ³³ I uru koɔ hoy í yji í se Zuruzalem í vaa zinj leɔ nduoŋal-eri ká ɔuo fale mbjw báy ɓari haŋri ká í mbu kɪ na. ³⁴ Leɛ, ɓari ká í mbu kɪ na í ɓaa ha ri mii: «Ijgerembay tji saa luo huɔ kɪ ɓa tusue! Simon ko ni báy nun-ɛ!» ³⁵ Báyyi le, ɓari ká tul-ri siɔi na kara, í kji fal ferri ká Zezu ɔaa zinj ri ká faa, báy faa ká'a háwke maapa na, ɓe roo í kóke ni ɓa Zezu báy.

*Zezu tji sakra leɔ nduoŋal-eri
(Mat 28.16-20; Mrk 16.14-18; Zaa 20.19-23; Peɔ 1.6-8)*

³⁶ Zadka í ɔo ɓaa ɓay koŋ báy na báyyi le, Zezu kɪ sùo-ɛ tji sakra ɓari mbuɔa a ɓaa ha ri mii: «Dekeke ka sáɔ zinj ri.» ³⁷ Báyyi le, hje ɔaa ri ha ri to ɔek ɔek í ker í ɓaa mii, ko ya le ɓari ko wuru. ³⁸ Leɛ, Zezu vbi ri a ɓaa mii: «Mina roo law-ri nzaa ri munu le? Mina roo í may bay ká bil law-ri munu le? ³⁹ I ko nduo-iri báy ɓal-iri key í ko, ɓa ɓi kɪ ze mii kaw key! Zaa sùo-i í ko. Wuru ti báy naysuo báy huru munu ká í ko mii key ya.» ⁴⁰ Zadka'a ɓaa ɓay na munu ha ri báyyi le, ka kie ri bol kol nuɔ ká ɔo nduo-eri báy ɓal-eri na ha ri ko. ⁴¹ Leɛ, suoriya mbaa bil law-ri a ɔaa ha ri yaake bay ɓe na ya a í kaw yer. Leɛ, Zezu vbi ri bay mii: «Í ɔo báy fe sum le?» ⁴² Leɛ, í víke báy šií túoke mbjw ha ni. ⁴³ Ze, ka ya a su ká nun-ri ku.

⁴⁴ Fale ku le, ka ɓaa ha ri mii: «Bay ferri ká mii ɓaa ha ri báy ɔol ɓi ká mii ɔo zinj ri koŋ roɓay na ze ɔo key: Do nun haŋa ɓayri riw bele ká í ɓaa se tul-i ká ɔo bil mbeɔe Ngerewuru ká *Moyze ɔaa, báy taa nzoŋ yaŋa ɓay saa nzaa Ngerewuru ndaw, roo báy Mbeɔe Simri ndaw na, o báy zaɔɛ.»

⁴⁵ Ze a ha nun-ri vi taŋ bay haŋa ri láake bay ká do bil mbede Ngerewuru,
⁴⁶ a baa ha ri mii: «Bay ká mbede Ngerewuru baa na ze do key: *Krisi, nzoŋ ká Ngerewuru waa bay pie ni vi yaa nzoŋri na, do nun haŋa ni ka ko seke fe a hu, a ndeke di nam sayke le, a tji saa luɔ huɔ a kaw bay kunnun.
⁴⁷ Ndad bay haŋa ri ka-káa Bay Kereke bay zadri riw bele bay riŋ-ε: tii sawke saa ngerewu Zuruzalem key, a se bay saw puo nzoŋri boɔ boɔ riw bele, bay haŋa ri suo ker bay bari ká tul feya bari bo, ha Ngerewuru ka nda buma ka ziŋ ri. ⁴⁸ Baari na, i ba nzoŋ bay nasi bay fe niri na key. ⁴⁹ A le, fe ini ká Baa waa ziŋ ri pola na, bi ki suo-i mi pieke ha ri bay*. Ze i kaw ngerewu na key kpuru bo, i ziŋ hurusuo ká a uru saa nulue na ndaw ro.»

Zezu se ba nulue

(Mrk 16.19-20; Pef 1.9-11)

⁵⁰ Fale ku le, Zezu tji saa Zuruzalem a se ziŋ ri di ya bay Betani. Ká zadɛ ku na, ka ura nduo-ε a sam fe zuo tul-ri. ⁵¹ Zadka'a do sam fe ha ri munu na, Ngerewuru naa ni ká sakra bari a ha ni se luo-ε ká nulue. ⁵² A bari laa le, i ruo ni. Fale le, i yi i se Zuruzalem bay bawda suoriya. ⁵³ Nam bay nam na i kaw bil *hul kani Ngerewuru a i pisi ni.

* 24:49 24.49 Fe ini ká Zezu a pieke na, ba Tem Law Pie.

Zaa

Bay kere Ngerewuru ka Zaa daa mbedeke

Bay ka se tul feri ka do bil mbede ni key

Mbede key na kie Zezu ba Bay Ngerewuru ka do banquo, be ka'a «vi yaa suo zinj nzoɓ, a daa puo zinj naari» (1.14). Bay fe daa sanri ka ba fe ka kie fe, bay feri ka'a fere nzobri bay nzi-ε lem lem se tul fe sanjeri ndaw na, nzoɓ daa mbede key na, ha naa kori mii, hirusuo Zezu bay bawda rin mgbaka na uru saa luɓ Ngerewuru. Ka kji fal ɔro die soro ka Zezu lo zinj led nduoɓal-eri ka bil sun ka i mgbake ni, roo a baa bay se tul mgbaka ka i mgbaka Zezu, vbiwri ka i vbi ni, hud be ka tul puu say hud, bay tji be saa luɓ hud.

Mbede key na do boɓ bay taa Matiye, Marki, bay Luku. Zaa na kji fal pedri ka Zezu daa, kakalke le, ba hayri ka kuɗu zad ka Zude bay Galele. Mbii, mase maapa, mase nzoɓ koro baɗuri, ka ba feri ka Zibri ko ba vaa na, Zezu mbi a kieke nzobri tusue bay ka se tul-e kji suo-ε a baa mii: «Nzoɓ ka kon mbii se ni le, ka vi luo-i a nzo mbii» (7.37). Robay, ka baa mii: «Bi na, mɓ ba nzoɓ koro baɗu taa tusueke» (10.11).

Nzoɓ daa mbede key na, kji fal feri key na riw bele bay haɗa ri ko mii, Zezu ba Krisi, Vu Ngerewuru, nzoɓ ka Ngerewuru waa bay pie ni vi yaa nzobri na. Zafka i daa law-ri bo tul-e le, i kaw bay kumnun bay faa be.

Maa bayri ka do bil-e

Zezu ba Bay Ngerewuru: 1.1-18

Zaa Batis bay titire led nduoɓal Zezuri: 1.19-51

Pedri ka Zezu daa ka zad ruo: 2-12

Bayri ka Zezu baa ha led nduoɓal-eri pola roo bay huka: 13-17

Koko seke fe bay hud Zezu: 18-19

Tji Zezu saa luɓ hud bay nzobri ka'a tji tul-ri: 20-21

Zezu Krisi ba Bay

¹ Pola ndaw roo bay haɗa feri riw do na, be ka i di ni ba Bay na do doɗ ro. Ka do zinj Ngerewuru, a ba Ngerewuru. ² Bay na do zinj Ngerewuru bay tiika saw feri hoy. ³ Bay faa be na, Ngerewuru daake feri riw bele; fe ka'a daa bay faa be ya na, mbijw tiya. ⁴ Be na, saw kaw bay kumnun uru saa luo-ε. A kaw bay kumnunke ku na ba zad taɗa ka daa ha nun nzobri mgbuda ka di. ⁵ Zad taɗake ku na hie banquo ka bil sun tilo, le, sun tilo na yaa bay zad taɗa na ya*.

⁶ Ngerewuru pie led nzaaped be ka rin-ε ba Zaa†. ⁷ Lee, be na, ka vi ba nzoɓ bay nasi zad taɗa na, bay haɗa nzobri riw bele i laa bayke bo, i daake law-ri bo tul bay zad taɗake na. ⁸ Be Zaa kji suo-ε na, ka ba zad taɗa ya, roo le, ka vi bay baa bay nasi zad taɗa na. ⁹ Zad taɗake ku na, ba zad taɗa taa tusueke. Ka'a vi tusiri key a hie kad kad ka bil law nzobri riw bele.

* 1:5 1.5 Nday bay haneri baa mii: «sun tilo na mba tul bay zad taɗa na ya.» † 1:6 1.6 Ba Zaa Batis.

¹⁰ Be ká i dí ni ɓa ʔay na, ka ɗo tusiri key. Ze Ngerewuru ɗaa tusirike na ɓáy faa be hoy kara, nzobri ká tusiri key na i tuu ni ya. ¹¹ Ka vi saw puo be, le, nzobri yaa ni ɓa sùo-ri ya. ¹² Roo le, ɓari riw bele ká i yaa ni í ɗaa law-ri ɓo tul-e na, ka ha ri faa ɓay haɗa ri vi ɓa vu Ngerewururi. ¹³ I vika ɓa vu Ngerewuru munu ká i mbonke nzob ya: ɓáy faa sim ya ndaw, faa law hiiya nzob ya ndaw, roo le, ɓa Ngerewuru kɔ ze ha mbonja fieke na.

¹⁴ Be ká i dí ni ɓa ʔay na, ka ví yaa sùo zinj nzob a ɗaa puo zinj naari. Law kere ɓáy tusue ɓay mbaa ɓil law-ε gɓay gɓay. Buru na, ɓuru ko rinj ɗika be. Ba rinj ɗika leɗ mbɔw hoy kekkek ká uru saa luu Ngerewuru.

¹⁵ Zaa ɓaa nasi ɓay ká se tul-e mii: «Í ko, ɓa nzob key ze mɔ ɓaa ɓay be mii: “Nzob ká’a ví fal-i vuku na, ka mba mɔ pavbaɗ, ɓay ɟi le, ka ɗo pola ɗɗɗ ndaw roo, i mbónj mɔ ɓáy.”»

¹⁶ Naari riw bele na, Ngerewuru ha naari law kere be, ɓa fe sami ká kay tul kɔ tul kɔ ɓa pola pola. ¹⁷ Pola lew na, ka ha naari *bol kusol ɓáy faa *Moyze. Roo le, timbeɗe key na, ka ha naari law kere ɓáy tusue ɓay ɓáy faa Zezu *Krisi. ¹⁸ Nzob mbɔw mini ko Ngerewuru ɓáy nun-ε ya. Roo le, ɓe ká’a ɓa leɗ mbɔw hoy kekkek, a ɓa Ngerewuru kɔ sùo-ε, a kaw lakun Bi-ε na ze ɗaa ha náa tũukeri ni.

Zaa Batis ɓaa nasi ɓay Zezu

(Mat 3.1-12; Mrk 1.1-8; Luk 3.1-18)

¹⁹ Nam mbɔw munu, ngeredomay Zifri ká Zuruzalem pie nzob fe poyri ɓáy *Leviri ha ri se luu Zaa ɓay vbika ni ɓay, ɓay kóko waa, be na ka ɓa ve le? ²⁰ Zafka i se luu-ε na ɓáyɟi le, ka gbir ya a yɟinra ɓáy ɓay ta-taɗ ha ri mii: «Bi na, mɔ ɓa *Krisi, nzob ká Ngerewuru waa ɓay pie ni ví yaa nzobri na ya‡.»

²¹ Lee, i vbi ni na roɓay mii «Mù ɓa nzob ve kɔ le? Waa, mù ɓa *Eli leŒ?» Zaa yɟinra ɓáy ɓay mii: «U-uu, mɔ ɓa be ya.» Í yɟi í vbi ni na roɓay mii: «Á waa, mù ɓa nzob yaaɗa ɓay saa nzaa Ngerewuru ká Ngerewuru waa ɓayke na le*?» Ka yɟinra ɓáy ɓay ha ri mii: «Ba ɓi ya.»

²² Ro, í vbi ni ɓay mii: «A key waa, mù ɓa nzob ve kɔ gbaɗ le woo? Mu yɟinra ɓáy ɓayke ha ɓuru vaa ɓaa ha nzobri ká i pie buru na. A ɓo kɔ sùo-o na waa, mù ɓaa ɓay mina kɔ ze se tul-a na le?» ²³ Lee, Zaa yɟinra ɓáy ɓay ká Ezay nzob yaaɗa ɓay saa nzaa Ngerewuru ɓaa pola lew na mii: «Bi na, mɔ ɓa ɓe ká ɓaa ɓay beleɗ ká ɓil law kor mii: “Í léke faa Ngerembay ha ni ka ɗo sikɗa kparak kparak na!”»

²⁴ Ká sakra nzob nzaapedri ká i pie ri ɓa luu Zaa na, Farizi haneri ká i ɗo dí na, ²⁵ i vbi ni ɓay key mii: «Munu ká mù ɓa Krisi ya ndaw, mú ɓa Eli ya ndaw, a mú ɓa nzob yaaɗa ɓay saa nzaa Ngerewuru ká ɓuru giyaɗ ni ya ndaw na waa, ɓay ɟi kɔ ndaw roo, mù ɗaa tul nzobri nduo mbii le?»

²⁶ Lee, Zaa yɟinra ɓáy ɓay ha ri mii: «Bi na, mbii ze mɔ ɗaa tul-ri nduo ɗi, roo le, nzob mbɔw ɗo sakra ɓaari ku ká i ko ni ya. ²⁷ Be ká’a ví fal-i vuku na, ka kal tul-i pavbaɗ. Sal dikon ká bal-ε hoy kara, mɔ maa ɓay hina ya.»

²⁸ Fe niri riw bele key na kal ká Betani ká nzaa kporombii Zurdε ká fi kelu. Zafε ku ze, Zaa ɗaa tul nzobri nduo mbii ká ɗi.

‡ 1:20 1.20 ɓáy nzaa gerek le, nzob key na ɓa Krisi, a ɓáy nzaa ebore laa le, ɓa Mesi. § 1:21

1.21 I kɔi Malasi 4.5-6; 3.23-24; Mat 11.14; 17.10-16. * 1:21 1.21 I kɔi Kɔinra bol kusol ba siɗike 18.15. † 1:23 1.23 Ezay 40.3.

Zezu ba Vu Baɗu Ngerewuru

²⁹ Nzaaruo kɛ na báyji le, Zaa ko Zezu ka se vuku ba luo-ε na ro a baa mii: «I ko, be key na ka ba *Vu Baɗu Ngerewuru ka'a náa feyaa nzobri ka tusiri key na zu.† ³⁰ Ba be na key ze, m̄i baa bay be pola mii, "nzob ka'a ví fal-i vuku na, ka kal tul-i pavbaɗ, bay ji le, ka do pola doɗ ndaw roo i mbón m̄i báy." ³¹ Kpuru t̄i timbeɗe key na, ka ba nzob ve kara, bi na m̄i ko ya. Roo le, m̄i ví daa tul nzobri nduo mbii bay haɗa leɗ Izarayelri t̄iuke ni ba be ka Ngerewuru waa bay be na.»

³² Zaa baa nasi bay ka se tul-e mii: «Mi ko Tem Ngerewuru d̄i saa nulue munu ka beɗe pie a kaw tul-e kɔkɔ. ³³ Ka ba nzob ve kara, m̄i ko ya báy, roo le, Ngerewuru ka pie m̄i ha m̄i daa tul nzobri nduo mbii na baa ha m̄i mii: "Mu kóko Tem Ngerewuru d̄i a kaw tul nzob mbjw. Ba be ze a daa nzobri nduo bil Tem Law Pie." ³⁴ Bi na, m̄i ko fekeri na báy nun-i, a mí baa nasi bayke ha r̄i mii: be na, ka ba Vu Ngerewuru.»

Titire leɗ nduoɓal Zezuri

³⁵ Nzaaruo kɛ na, Zaa báy leɗ nduoɓal-eri ka tul-r̄i sid̄i na, i do zaɗ doɗ be ka pola na ku roɓay. ³⁶ Zaɗka'a mbi nun-ε a ko Zezu ka do kali na báyji le, ka baa mii: «I ko, be na ka ba *Vu Baɗu Ngerewuru!» ³⁷ Leɗ nduoɓal Zari ka sid̄i na, i laa munu báyji le, i uru i toɗ fal Zezu na.

³⁸ Zaɗka Zezu fere kóm a ko ri na báyji le, ka vbi ri bay mii: «Haa ji ze i nzaa le?» Leε, i ȳi i vbi ni bay mii: «*Rabi*,» (márake baa mii gaɗ tul-i), «Mù naa zaɗ haa le?» ³⁹ Leε, Zezu yj̄iɗra báy bay ha ri mii: «I vi le, i kóko báy.» Báyji le, i se z̄iɗ ni i ko zaɗ nam be, a i kaw z̄iɗ ni kpuru maa báy huu mgbaɗ ka taa korok.

⁴⁰ Leɗ nduoɓal Zari ka i laa bay Zezu a i toɗ fal-ε na, nzob mbjwke ba Andere, yu Simon Piyer. ⁴¹ Falε ku le, Andere vaa z̄iɗ yu-ε na a baa ha ni mii: «Buru z̄iɗ *Mesi, nzob ka Ngerewuru waa bay pie ni ví yaa nzobri na!» (Mára saɗ rinke le, ba Krisi). ⁴² Leε, ka su Simon na a séke ni luo Zezu. Zaɗka Zezu mbi nun-ε a ko ni na, ka baa mii: «Bo na, mù ba Simon vu Zaa, i d̄ika mù ba Sefas^S.» (Mára saɗ rinke le, ba Piyer.)

⁴³ Nzaaruo kɛ na báyji le, Zezu hii bay séke ba kuɗu zaɗ ka Galele, ze a vaa z̄iɗ Filib a baa ha ni mii: «Mu se fal-i.» ⁴⁴ (Filib na ba nzob ka Besayda, puo be báy Andere báy Simon Piyerri mbjw hoy.) ⁴⁵ Leε, Filib na vaa z̄iɗ Nataniyel a baa ha ni mii: «Nzob ka *Moyze baa bay se tul-e do bil *mbeɗe bol kusol ka *nzob yaɗa bayri saa nzaa Ngerewuru kara baa bay se tul-e ndaw na, buru z̄iɗ ni ro! Ba Zezu, vu Zefeb ka puo ka Nazareɗ.» ⁴⁶ Báyji le, Nataniyel baa ha ni mii: «Waa, fe kere a úru saa Nazareɗ na ku ndaw zu le?» Leε, Filib yj̄iɗra báy bay ha ni mii «Mu vi le, mù kóko báy.»

⁴⁷ Zaɗka Zezu mbi nun-ε a ko Nataniyel ka vi ba luo-ε na báyji le, ka baa bay se tul-e mii: «I ko key, be na, ka ba leɗ *Izarayel taa tusueke, ka fe úla nun nzob mbjw kara ti s̄uo-ε ya.» ⁴⁸ Nataniyel na kaw yer a ȳi a vbi ni mii: «Daa mina ndaw roo mù tuu m̄i taɗ mini key le?» Leε, Zezu yj̄iɗra báy bay ha ni mii: «Mi ko mù doɗ báy káw bo ka saɗ puu nzum ku hoy

† 1:29 1.29 I k̄i T̄i keɗe 12.1-28. § 1:42 1.42 Báy nzaa aramri le, ba Sefas, a báy nzaa gerek laa le, ba Piyer. Zaɗka Zezu ha rin fie key na ha Simon na, ka ha ni ped̄ k̄i boɗ ro ze bay daa.

rɔɔ, Filiɓ dī mù báy.» ⁴⁹ Báyyi le, Nataniyel baa ha ni mii: «Mbay, ɓo na mù ba Vu Ngerewuru a mú ba mbay leɗ Izarayelri!» ⁵⁰ Zezu yjira báy bay ha ni mii: «Mù ɗaa law-a ɓo tul-i bay kóko ká mǐ kɔ mù ká saw puu nzum ku na le? Mù kóko fe kereri ngji bamba tasiri kal taa ɓe ni key na báy.» ⁵¹ Lɛɛ, ka baa na rɔɓay mii: «Mǐ baa ha ri ta-taŋ ba tusue kǐ: ǐ kóko nulue mgbuda ɓolon ha leɗ nzaaped Ngerewururi hǐlke ɓa luo-ɛ, ǐ ɗirake vi luo-i ɓi *Vu Nzob na* .»

2

Zezu se zad' yaaŋa kǐ ká Kana

¹ Fale ká ndeke dī nam sayke na, nam suoriya yaaŋa kǐ ɗo bil ngerepuo ká Kana ká kuɗu zad' ká Galele. Maa Zezu ɗo zad'ɛ ku ndaw, ² le, i dī Zezu báy leɗ nduɓal-eri ɓa zad' yaaŋa kǐke na ku ndaw pi. ³ Báyyi le, him puo nzobri*, le, maa Zezu ví baa ha ni mii: «Him na ti mbaa ro.» ⁴ Roo le, ka yjira báy bay ha ni mii: «Maa, waa ɓa ɓo ndaw rɔɔ, mù kǐe mǐ fe ká mǐ ɗaa le woo? Nam ɓi na tɔŋ rɔɓay.» ⁵ Báyyi le, mi-ɛ na yǐ a baa ha nzob ɗaa pedri mii: «Fe ká'a baa ha ri na, ǐ ɗaa.»

⁶ Zade ku na durari ká i ɗaa báy tisaw ɓa yie zuɔ dǐ; ɓa durari ká Zibri ɗaa mbii zuɔ dǐ bay wáake sùo-ri *taŋ kad' kad' munu ká ɓa fe saw puo ɓari. Bil durake mbjw le, maa tɔy mbii sidǐ ya le, sayri munu. ⁷ Ro, Zezu baa ha nzob ɗaa pedri na mii: «ǐ ɗaŋ mbii mbaa durari na key.» Ze, i ɗaŋ mbii na ha ni mbaa dǐ ɗɔɔɔɔ ɗɔɔɔɔ. ⁸⁻⁹ Fale ku le, Zezu yǐ a baa ha ri mii: «ǐ ví kaa mbii key na ǐ séke ha nzob mbika tul ped' nam suoriya na.» Lɛɛ, i kaa mbii ká fere sùo-ɛ ɓa him na ǐ séke ha ni. 'Be na, ka kɔ zad' ká uru saa dǐ ya, roo le, nzob ɗaa pedri ká i kaa mbiike na maa, i kɔ. Zafka nzob mbika tul ped' nam suoriya na lie mbii ká fere sùo-ɛ na báyyi le, ka kaw yer, a dī wara nzob máy na ¹⁰ a baa ha ni mii: «Mára sawke ká ɓa tusue le, i haŋa him ká ndad' bamba na ha nzobri nzo maa ri gulay gulay pola ndaw rɔɔ, ǐ ha ri hay ká raa ya na báy. Roo le, him ká ndad' bamba tasiri na, ɓo mù kɔɔɔ ɗo kpuru tǐ timbede key!»

¹¹ Be ze ɓa fe saŋ ká Zezu ɗaa titire ɗekre ká Kana ká kuɗu zad' ká Galele. Ka kǐe ri ha ri kɔ rin ɗika ɓe, ze leɗ nduɓal-eri ɗáake law-ri ɓo tul-e. ¹² Fale ku le, ka se ngerepuo ká Kapernayum báy mi-ɛ, yu-eri ndaw, rɔɔ leɗ nduɓal-eri ndaw a ǐ kaw dǐ nam haneri munu.

Zezu nii nzob ɗáɓ fe hǐeri ká hul kaŋi Ngerewuru (Mat 21.12-13; Mrk 11.15-17; Luk 19.45-46)

¹³ Munu ká *nam suoriya Zibri ká ɓa *nam suoriya tǐ saa bil koy tɔŋ dǐ ya deɓ na, Zezu uru a se ngerepuo Zuzuzalem. ¹⁴ Zafka'a ri i se bil mgbaj ká *hul kaŋi Ngerewuru ɗo dǐ na, ka ziŋ nzobri ká i ɗo báy ndayri ká bay hi-hie ndaw, baɗuri ndaw, rɔɔ beɗeri ndaw. Ka ziŋ nzobri ká i ɓa nzob kuu kǐ vu lariri ká nzaa tutakra ɓari na kara ndaw pi.

¹⁵ Báyyi le, Zezu ɗaa ndoy ɗɔŋ báy sal, a núike ri báy baɗu ɓari báy ndayri na riw bele zuɔ fal hul kaŋi Ngerewuru. Ka mii vu lari nzob kuu kǐ lariri na, a kira tutakra ɓari na zuɔ siri. ¹⁶ Ka yǐ a baa ha nzob ɗáɓ beɗeri na mii: «ǐ faa fe ɓaari na ǐ tǐike tǐ ká zad' ni key ɓa ke! I ɗaa hul

* **1:51** 1.51 ǐ kǐi Tiika saw fe 28.10-22.

* **2:3** 2.3 Ba him ká yǐn ya ká Zibri nzo ká nzaa fe sum

baŋguo.

Băa na ɓa hul fe hie ya!» ¹⁷ Zadfka leɗ nduobal-eri ko munu na báyyi le, i ker se tul ɓay ká i ɗaa ɗo ɓil mbede Ngerewuru ká ɓaa mii, «Ƙon hul ɓo na ɗáa m̀ lok lok†.»

¹⁸ Báyyi le, ngerɛ Zibri vbi ni ɓay mii: «Fe san̄ yi ndaw roo, mù ɗáa ɓay kieke ɓuru mii, Ngerewuru ha mù faa ɓay ɗáa fe mini key na le?» ¹⁹ Lɛɛ, Zetu yijira ɓáy ɓay ha ri mii: «Zadfka ì nduku hul ƙani ni key le, nam say le, m̀ úra ɓa ƙi.» ²⁰ Lɛɛ, ngerɛ Zibri yijira ɓáy ɓay ha ni mii: «Úwaa, hul ká ɓuru ɗaa mbiimbam s̄iŋ niŋ ɓare yie ndaw roo, o key le, ɓo mù ɓaa mii, nam say hoy le, mù úra ɓa ƙi keɛ?» ²¹ Tusueke le, hul ƙani ká Zetu ɓaa ɓayke na, ka ɓaa se tul s̄o-ɛ ká'a huka a ɗaa nam say le, a t̄i saa luɔ huɗ. ²² Fale ká Zetu t̄i saa luɔ huɗ a kaw ɓáy kumnun na, leɗ nduobal-eri ker se tul ɓaykeri ká'a ɓaa ha ri na, a í ɗaa law-ri ɓo tul ɓay ká ɗo ɓil mbede Ngerewuru, ɓáy ɓay ká t̄i saa nzaa Zetu na ndaw.

Zetu ko ɓil law nzobri riw bele

²³ Zadfka Zetu ɗo Zuruzalem ɓay ɗáa *nam suoriya t̄i saa ɓil koy na báyyi le, ɓil namkeri ku na, nzobri nḡii ɓamba ɗaa law-ri ɓo tul-e ɓay tul fe san̄ri ká'a ɗaa. ²⁴ Roo le, Zetu ɗaa law-ɛ ɓo tul-ri ya, ɓay yi le, ka ko kér ɓay ɓari riw bele. ²⁵ Ka se síe nzob ká ɓay haŋa ni ka tina saŋ ferì ká tul nzobri ha ni ya. Be ƙi s̄o-ɛ na, ka ko fe ká ɗo ɓil law nzobri ká nziya na ngid' bele.

3

Zetu ɓáy Nikodem

¹ Nzob mb̄iw munu ká sakra *Fariziri riŋ-ɛ ɓa Nikodem a ɓa ngeredomay Zibri. ² Ka vi luo Zetu ɓa san̄ a ɓaa ha ni mii: «Mbay, ɓuru ko le, ɓa Ngerewuru ƙi ze píe mù ɓay haŋa mù ɓa nzob fére ɓuru fe, ɓay yi le, fe san̄ri ká mù ɗaa na, nzob ká Ngerewuru sad̄ ziŋ ni ya le, ka ti máa ɓay ɗáa ya.» ³ Lɛɛ, Zetu yijira ɓáy ɓay ha ni mii: «Mì ɓaa ha mù ta-tan̄ ɓa tusue ƙi: zadfka i mboŋ nzob ɓa ƙi ya le*, nzobke ku na ti máa ɓay ɗoko sakra nzobri ká Ngerewuru re mbay ká tul-ri na ya.»

⁴ Báyyi le, Nikodem na ȳi a vbi ni ɓay mii: «W̄a, nzob ɗi táw ɗoɗ ro key le, a ɗáa mina ndaw roo a ȳi ha ri mboŋ ni ɓa ƙi le? W̄a, nzob a máa ɓay ȳi a riì ɓil mi-ɛ ha ri mboŋ ni ɓa sídì roɓay le?» ⁵ Lɛɛ, Zetu yijira ɓáy ɓay ha ni mii: «Mì ɓaa ha mù ta-tan̄ ɓa tusue ƙi: zadfka, i mboŋ nzob ɓáy faa mbii ɓáy Tem Ngerewuru ya le†, nzobke ku na ti máa ɓay ɗoko sakra nzobri ká Ngerewuru re mbay ká tul-ri na ya. ⁶ Nzob ká i mboŋ ni ɓáy faa naysuo le, ka ɗo ɓa naysuo, a nzob ká i mboŋ ni ɓáy faa Tem laa le, ɓa Tem Ngerewuru ƙi ze ha ni kaw ɓáy kumnun. ⁷ Bay ká m̀ ɓaa ha mù mii, ɗo nun haŋa ri mboŋ ri ɓa ƙi na, ndad̄ ɓay haŋa mu káw yer ká ɗi ya. ⁸ I ko, zuu kuu munu ká law-ɛ hiì, le, mù laa gire, roo le, mù ko zad̄ ká uru saa ɗi ya ndaw, zad̄ ká se ɓa ɓad̄i ya ndaw pi. Ze mboŋa taa Tem Ngerewuru ká mboŋ nzob na kara, ɗo faa mb̄iw munu ndaw.»

⁹ Báyyi le, Nikodem ɓaa ha ni mii: «Feke ku na a ɗoko mina zu le?» ¹⁰ Lɛɛ, Zetu yijira ɓáy ɓay ha ni mii: «Bo ká mù ɓa nzob fére fe ká riŋ-a

† 2:17 2.17 Simri 69.10. * 3:3 3.3 «Mboŋa ká ɓáy faa Tem.» Báyyi nzaa gerek le, máa ɓay ɓa sídì ze ɗo ɗi: mbón nzob ɓa ƙi, mase, mboŋa taa hay ká uru saa nulue. † 3:5 3.5 I ƙi Ezekiyel 36.25-27.

mgba bamba ká tusiri *Izarayel na waa, mù kò saw ferì na key ya le? ¹¹ Mì baa ha mù ta-tan ba tusue ki: buru baa bay ferì ká buru kò ta-tan na ha ri, a búru baa nasi bay fe ká buru kò báy nun buru, roo le, ì hii bay yaa nasi bay buru na ya. ¹² Zadka ì daa law-ri bo tul ferì ká do tusiri key ká mì baa bayke ha ri na ya waa, ì daa mina ndaw roo bay daa law-ri bo tul ferì ká nulue ká mì baa bayke ha ri na le? ¹³ Nzoò mbijw mini kara uru ká tusiri key a se nulue a kò saw ferì ká dī ya báy. Ba fi *Vu Nzoò huo-i ká mì uru saa nulue mí vi tusiri key, a mí maa bay tina saw ferì ha ri laa. ¹⁴ Pola lew na *Moyze zuu fe ba soy a sin mgbajra puu a ura ni do siya ká bil law kor. Do faa mbijw munu ndaw, bi Vu Nzoò na i sin mì i ura mì do siya ¹⁵ bay haña nzoò ha ha ká daa law-ε bo tul-i le, ka káw báy kumnun ká do banjwo. ¹⁶ I kò, Ngerewuru hii nzoòri ká tusiri key ngji bamba, a ha Vi-e ká ba lef mbijw hoy kekkek, bay haña bo nzoò ha ha ká daa law-ε bo tul-e le, ka ti bíe ya, roo le, a káw báy kumnun ká do banjwo na. ¹⁷ Tusueke le, Ngerewuru pie Vi-e vi tusiri key bay daa bay bo tul nzoòri ya, roo le, bay haña nzoòri yaa sùo-ri báy faa be. ¹⁸ Nzoò ká daa law-ε bo tul-e le, bay ti tul-e mbaa. A nzoò ká daa law-ε bo tul-e ya laa le, bay do tul-e banjwo, bay ji le, ka daa law-ε bo tul Vu Ngerewuru ká ba lef mbijw kekkek na ya. ¹⁹ Faa daa bayke na ze do key: zad tana vi tusiri key, roo le, nzoòri hii sun tilo a i tun zad tana na ngereñ, bay ji le, ped daa bari ndaya. ²⁰ Nzoò ha ha ká daa fe ká ndaya na, ka jm zad tana na jm a duu ni duu, bay ji le, ka daa hie bay ped daa ndaya beri na a tji a do zad hie gbari gbari. ²¹ Roo le, nzoò ká daa fe báy faa tusue bay na, ka vi zad tana bay haña nzoòri kò ta-tan mii, ped daa beri na, ba fe ká'a zúoke zinj Ngerewuru.»

Zaa Batis baa nasi bay

²² Fale ku le, Zezu báy lef nduoòal-eri uru i se ba zad ki ká kuđu zad ká Zude a kaw dī zinj ri nam maa fe, a daa tul nzoòri nduo mbii. ²³ Zaa kara do daa tul nzoòri nduo mbii ká Enon; zadε ku na do dī ya báy Salim, ba zad ká mbiiri ngji bamba do dī. Ruò nzoòri vi luo-ε, le, ka daa tul-ri nduo mbii. ²⁴ Ká bil sewke ku na, i mgba Zaa naa hul sal ya bay.

²⁵ Báyii le, lef nduoòal Zaa haneri tii saw máy bay zinj Zib mbijw munu se tul waa sùo ká ba fe saw puo bari na. ²⁶ Ro, i se luo Zaa a i baa ha ni mii: «Mbay, nzoò ká do zinj mù ká nzaa kporombii Zurdε ká fi kelu ká mù baa nasi bay be ha buru na, timbedε key na, ka daa tul nzoòri nduo mbii ha nzoòri riw bele se ba luo-ε.» ²⁷ Báyii le, Zaa yi a baa ha ri mii: «Zadka Ngerewuru ha fe ha nzoò ya le, nzoò mbijw mini kara maa bay zinj ya. ²⁸ Bi na, mì ba *Krisi ya, roo le, mì ba nzoò ká Ngerewuru pie mì vi pola ha ni. Baari ki sùo-ri na, ì maa bay baa nasi bay ká mì baa na. ²⁹ I kò, wra nzoò máy na, máy be do bay tul-e. Roo le, nzoò buò nzoò máy na, do dī ya ká lakun-ε bay láa ni ndaw, a do báy bawda suoriya bay láa kusol nzoò máy na. Bi na, mì do munu ba nzoò buò nzoò máy na. Zadka ruò nzoòri se fal Zezu na, suoriya mbaa bil law-i gbay gbay. ³⁰ Ndad bay haña riñ-ε ka mgba ba pola pola, a bi laa le, mi yi ba fal. ³¹ Be ká uru saa nulue na ka kaw tul ferì riw bele. Nzoò ká uru saa tusiri key na, ka ba taa tusiri a baa bay ferì ká'a kò ká tusiri key. A nzoò ká uru saa nulue a vi laa le, [ka kaw

‡ 3:14 3.14 I ki Ruò bari 2.4-9.

tul feri riw bele,] ³² a ɓaa nasi ɓay fe ká'a ko ɓáy nun-ε ndaw, a laa ɓáy suk-e ndaw pi. Roo le, nzofri riw bele yaa nasi ɓay be na ya. ³³ A roo le, nzof ká yaa nasi ɓay be na, ka hii ɓayke do di mii, Ngerewuru ɓaa tusue ɓay na ki. ³⁴ Tusueke le, nzof ká Ngerewuru pie ni na, ka nday bol nzaa Ngerewuru, ɓay ji le, Ngerewuru ha Tem be mbaa bil law-ε gbay gbay. ³⁵ Baa naari na, hii Vi-e a pon faa daa feri riw bele zuo nduo-ε. ³⁶ Nzof ká daa law-ε bo tul Vi-eke na le, ka kaw ɓáy kumnun ká do ɓangwo. A nzof ká daa vu mbom bo tul-e ya le, ka ti káw ɓáy kumnunke na ya, roo le, here Ngerewuru do tul-e ɓangwo.»

4

Zezu ɓáy máy ká Samari

¹⁻³ *Fariziri laa mii, Zezu daa ha nzofri vi ɓa lef nduofal-eri, a daa nzofri nduo mbii mba Zaa. (Tusueke le, Zezu ki sùo-ε daa tul nzofri nduo mbii ya, roo le, lef nduofal-eri ze daa tul nzofri nduo mbii.) Zafka Zezu laa mii, soro feri ká'a daa na tofo bo suku Fariziri na ɓáyji le, ka uru ká kuɗu zad ká Zude a zol, a yi ɓa kuɗu zad ká Galele.

⁴ Roo le, ká ɓay haɗa ni se kuɗu zad ká Galele na, a kál ɓáy faa ká bo kuɗu zad ká Samari. ⁵ ɓáyji le, ka ti puo mbijw ká riɗ-ε ɓa Sikar ká do di ya deɓ ɓáy wáa ká bulu ɓari *Zakoɓ ha vi-e Zezeb ká pola lew na*. ⁶⁻⁸ Ká zadε ku na, luɔ mbii ká Zakoɓ tie pola lew na do di. Munu ká Zezu haɗa a taɗa bamba na ɓáyji le, ka taɗa a kaw nzaa luɔ mbii na. A lef nduofal-eri laa le, i se ɓa bil puo ɓay hie fe sum. Be nu ku le, maa ɓáy sie ká do law tul ro zu.

ɓáyji le, máy mbijw munu ká kuɗu zad ká Samari na vi ɓay daɗ mbii. Lee, Zezu ɓaa ha ni mii: «Má, ha mi mbii mi nzo.» ⁹ ɓáyji le, máy na do yer a yiɗra ɓáy ɓay ha ni mii: «Daa mina roɔ bo ká mù ɓa Ziɓ le, mù goɗi mù mbii ɓay nzoko, bi ká mi ɓa máy ká Samari na le woo!» (Ka ɓaa munu, ɓay ji le, Ziɓri ɓáy *nzofri ká Samari na zuo ki bari tiya.) ¹⁰ Lee, Zezu yiɗra ɓáy ɓay ha ni mii: «Zafka mù ko fe law kere ká Ngerewuru mɓa ziɗ nzofri, a mù tuu nzof ká goɗi mù mbii nzoko na le, bo ki sùo-ɔ ze mù goɗi ni mbii na pola, le, a haɗa mù mbii ká uo yaw yaw ká ɓay haɗa mù káwke ɓáy kumnun ká do ɓangwo na.»

¹¹ ɓáyji le, máy na yi a vbi ni mii: «Mbay, luɔ mbii le di bamba, a bo le, mù ti ɓáy fe daɗ mbii ya; waa, mù daa mina ndaw roɔ ɓay ziɗ mbii ni key ká uo yaw yaw na ɓay nzoko le? ¹² Luɔ mbii key na bulu ɓuru Zakoɓ ze ha ɓuru. Ba luɔ mbii ká be ki ka nzo, ɓáy vi-eri ɓay fe hol ɓeri kara ndaw pi. Waa, bo na mù mba tul bulu ɓuru Zakoɓ na le woo?»

¹³ ɓáyji le, Zezu yiɗra ɓáy ɓay ha ni mii: «Nzof haɗa haɗa ká nzo mbii ká luɔ mbii key na le, kon mbii ki a seke ni ɓáy. ¹⁴ Roo le, nzof ká nzo mbii ká mi haɗa ni na le, kon mbii ki ti seke ni mbaa mɓaɗ, ɓay ji le, mbii ká mi haɗa ni na, a doko munu ɓa mbii ká uo suo suo ká bil law-ε ɓay haɗa ni káwke ɓáy kumnun ká'a doko ɓangwo na.»

¹⁵ Lee, máy na ɓaa ha Zezu mii: «Mbay, ze bo munu zu le, mu ha mi mbiike na ɓay haɗa kon mbii ki ka se mi mbaa ndaw, a mi se sie yi vi zad ni key ɓay daɗ mbii ki na mbaa ndaw pi.»

* 4:5 4.5 I ki Tiika saw fe 33.19.

¹⁶ Zezu ȳi a ɓaa ha ni mii: «Mu se mú v̄a dī w̄ara ɓo, a ɓo ɓáy k̄i, í ȳi í vi.» ¹⁷ LEE, máy na ȳiɗra ɓáy bay ha ni mii: «Mì ti ɓáy w̄ara ya.» LEE, Zezu ɓaa ha ni mii: «Bay ɓo ɗo ɓáy zadɛ. W̄ara ɓo tiya munu ká mù ɓaa, ¹⁸ roo le, mù ȳa w̄ara zad ɗeɓe, a haɗ ká mù k̄awke timbeɗe key kara, ɓa w̄ara ɓo ya ndaw. ɓo na, mù ɓaa s̄o bay k̄i ze ha m̄i.»

¹⁹ Báyyi le, máy na ȳiɗra ɓáy bay ha ni mii: «Mbay, m̄i ko le, mù ɓa nzoɓ ȳaɗa bay saa nzaa Ngerewuru. ²⁰ Bulu ɓururi na, i r̄o Ngerewuru ká tul kuo ká kuɗu zad ká Samari key†, roo le, ɓaari Zibri k̄i í gedɛ mii, zad ká bay r̄o Ngerewuru ká dī na ɓa Zuruzalem.» ²¹ Báyyi le, Zezu ȳiɗra ɓáy bay ha ni mii: «Máý, mu ɗaa law-a ka ɓo tul bay ká m̄i ɓaa ha mù key. Nam ká'a ví vuku na, zad r̄o Baa Ngerewuru a ɗoko ɓa k̄i-kii; nzoɓ ti séke síe séke tul kuo key ya ndaw, ká Zuruzalem ya ndaw pi. ²² Baari nzoɓri ká kuɗu zad ká Samari na, nzoɓ ká i ruo ni na i ko sawke taɗ ya‡. A ɓuru Zibri laa le, nzoɓ ká ɓuru ruo ni na, ɓuru ko sawke ta-taɗ, bay ji le, pam na vi ɓáy faa Zibri. ²³ A le, nam a ví vuku, ze namke na vi ro, ká nzoɓ r̄o Baa taa tusuekeri na, i r̄o ni ɓáy faa Tem ndaw, ɓáy faa tusue bay ndaw pi. Nzoɓri ká i ruo ni mini key na ze ka hii. ²⁴ Ngerewuru na ɓa Tem, a le, nzoɓri ká i ruo ni na, ka hii bay haɗa ri r̄o ni ɓáy faa Tem ndaw, ɓáy faa tusue bay ndaw pi.»

²⁵ Báyyi le, máy na ɓaa ha ni mii: «Mì ko le, nzoɓ ká Ngerewuru waa bay pie ni ví ȳa nzoɓri, ɓe ká i dī ni ɓa *Krisi na a vika. Zadka'a vi le, ká'a t̄na saw feri *taɗ kad kad riw bele ha naari.» ²⁶ LEE, Zezu ȳiɗra ɓáy bay ha ni mii: «Ba ɓi k̄i ze m̄i ɗo ɓaa bay z̄iɗ mù key.»

²⁷ Ká zadɛ ku na, leɗ nduoɓal-eri ví z̄iɗ ni, le, tuku ri ha ri kaw yer bay tul máý ká Samari ká'a ɗo ɓaa bay z̄iɗ ni na ku. Be nu ku hoy kara, nzoɓ mb̄iɗ ká sakra ɓari ká'a maa bay vbika ni bay m̄i, fe ji ze ɓeri vbi, mase bay ji k̄i roo ɓeri ɓaa z̄iɗ máý na ku kara, tiya ndaw. ²⁸ Báyyi le, máý na p̄ɗ tinay mbii ɓe na ɓo nzaa luɔ mbii, a ȳi a se ɓil puɔ a v̄a ɓaa ha nzoɓri mii: ²⁹ «Í vi í ko leɗban ká k̄i fal fe ɗaa ɓiri riw bele ká m̄i ɗaa ká pola lew key na z̄iɗ m̄i. W̄a, a ɓá Krisi, nzoɓ ká Ngerewuru waa bay pie ni ví ȳa nzoɓri na zu le woo?» ³⁰ LEE, nzoɓri t̄i ká ɓil puɔ yir a í se ɓa luɔ Zezu na.

³¹ Saw sieke ku na leɗ nduoɓal-eri koɗ ni mii: «Mbay, mu s̄u fe!» ³² Roo le, ka ȳiɗra ɓáy bay ha ri mii: «Fe s̄um ɓi ɗo dī ku ká bay haɗa m̄i s̄u, roo le, ɓaari na i ko fe s̄umke ya.» ³³ Báyyi le, leɗ nduoɓal-eri vbi k̄i bay ɓa lie ɓa lew mii: «A ku w̄a, nzoɓ haɗe vi ɓáy fe s̄um ha ni s̄u le woo?» ³⁴ LEE, Zezu ɓa ha ri mii: «Fe s̄um ɓi na ɓa ɗaa law hiiya nzoɓ ká pie m̄i, a mí ɗaa peɗ ká'a p̄ɗ zuɔ nduo-i na ha ni ɔ ɓáy zadɛ. ³⁵ Baari na i ɓaa mii: “Few niɗ ndaw roo, a ɓá few vbie fe pay ɓáy.” A ɓi le, mù ɓaa ha ri: Í mbi nun-r̄i í ko w̄ari ká ɗo ku. P̄ara fe paykeri nḡoɗ riw bele, a ɗo dī ya bay vbie ro! Do faa mb̄iɗ munu ɓa nzoɓri ká i ɗo dī ya bay ɗaa law-r̄i ɓo tul-i. ³⁶ Nzoɓ ká vbie fe pay na, ka z̄iɗ fe tunduo-ε ro; ka mb̄u fe paykeri ká ɓa nzoɓri na, bay haɗa ri káw ɓáy kunnun ká ɗo ɓanḡuɔ na. Be mini ze, nzoɓ ká ru fe, ɓáy nzoɓ ká vbie fe pay na, i ɗaa suoriya z̄iɗ k̄i mb̄iɗ

† 4:20 4.20 Nzoɓri ká tusiri Samari na, i ɗaa hul ɗo tul kuo ká riɗ-ε ɓa Garizim na, ɗo kor zad ká tusiri Samari, bay ji le, Zibri nii ri ká sakra ɓari. ‡ 4:22 4.22 Nzoɓri ká tusiri Samari na, mbeɗeri riw bele ká i ɗaa ká fal Moyze na, i tuɗ bayke ngeren. Be mini ze, faa ká bay haɗa ri t̄uke Ngerewuru ɓa pola munu ká Zibri na, tiya.

hoy, ³⁷ bay ji le, sim bay baa nzobri ka baa mii, “nzob mbjw ru fe, a nzob ki laa le, vbi-vbieke” na ba tusue bay na ki. ³⁸ Mi pie ri ha ri vbie fe pay ka zad ka i ru fe ka di ya. Nzob kiri ze i ru fe, roo baari na i vbie fe pay bari na bay.»

³⁹ Nzobri ngji bamba ka bil kudu zad ka Samari na, i daa law-ri bo tul Zezu bay tul bay ka may na baa ha ri mii: «Ka ki fal fe daa biri ka pola lew riw bele ha mi na.» ⁴⁰ Sawke mini ze, zadka nzobkeri ku vi luo Zezu na, i kod ni bay haɲa ni ka kaw zin ri. Ze, Zezu kaw zin ri nam sidɪ. ⁴¹ Nzobri ngji bamba tasiri i daa law-ri bo tul-e bay tul bay ka'a baa ha ri na. ⁴² I baa ha may na mii: «Timbede key na, buru daa law buru bo tul Zezu bay tul bayri ka mu ki ha buru hoy ya, roo le, ba fe ka buru laa bay suku buru ki, a buru ko ta-tan mii, ba be na ki ze ka ba Nzob Yaana Nzobri ka tusiri key.»

⁴³ Zadka Zezu daa nam sidɪ zin ri ka zadɛ ku na, ka uru a se ba puo be ka kudu zad ka Galele. ⁴⁴ Tusueke le, Zezu baa ta-tan suo-ε ki mii, nzob yaana bay saa nzaa Ngerewuru na, i daa mbay bo tul-e ka tusiri be ya. ⁴⁵ Roo le, zadka'a ti kuudu zad ka Galele na, nzobkeri ya ni bay kere, bay ji le, bari kara i se zad *nam suoriya ti saa bil koy ka Zuruzalem na ndaw, a i ko fe sanri riw bele ka Zezu daa ka di na.

Zezu vaa vu ngeredomay

⁴⁶ Zezu bay led nduobal-eri i yi ba ki i se Kana ka do kudu zad ka Galele ka'a fere mbii ha ni vi ba him ka di na. Ka zadɛ ku na, ngeredomay mbjw do di ka suo vi-e se ni naa puo ka Kapernayum. ⁴⁷ Zadka'a laa mii Zezu vi saa kudu zad ka Zude a do kudu zad ka Galele na bayji le, ka se luo-e a kod ni bay haɲa ni ka se a vaa vaa vi-e ka do di ya bay huka na. ⁴⁸ Lee, Zezu baa ha ni mii: «Zadka i ko fe sanri bay ferri ka ndad koko ya le, i ti daa law-ri bo tul-i ya.» ⁴⁹ Bayji le, ngeredomay na yinjra bay bay ha ni mii: «Mbay, kod nguɔ hoy mu se puo bi ba vaa ka vu-i na a huka.» ⁵⁰ Lee, Zezu baa ha ni mii: «Mu zol mu se puo; vu-o na vaa ro.» Ngeredomay na daa law-ε bo tul bay ka Zezu baa ha ni na a zol faa puo.

⁵¹ Zadka'a se faa kob robay na bayji le, nzob ped beri i suo nun-ε i baa ha ni mii: «Vu-o na vaa bay kere!» ⁵² Bayji le, ngeredomay na vbi ri bay mii: «Maa bay saw sie mina ndaw roo led na vaa ku le?» Lee, i yinjra bay bay ha ni mii: «Lie ku na, maa bay sie ka fere suo-ε, ze suo zaɲa be na ŋke.» ⁵³ Lee, bi-ε ko ro, ba saw sieke ka Zezu baa ha ni mii, vu-o na vaa ro na zu. Bayji le, be bay nzob ini beri riw bele na, i daa law-ri bo tul Zezu. ⁵⁴ Be ze ba fe san ndeke di ba sidike ka Zezu daa ka fal yi be saa kudu zad ka Zude, a vi kudu zad ka Galele na.

5

Zezu vaa nzob ka suo-ε hu wɔ

¹ Fal ferri ku na, Zibri daa nam suoriya bari, le, Zezu uru a se ba ngerepuo Zuruzalem na robay. ² Ka Zuruzalem na, faa koko mbjw ba faa kal baduri do di. Di ya bay faake ku na, daɲa do di ka i mbuo fe i pud ba tem zad ndebe do di. Riɲ zadke ku na i di bay nzaa eboro ba *Betesda**. ³ Temri ka i pud do lakun mbiike ku na, nzob semri ngji bamba tasiri i naa di rad

* 5:2 5.2 *Betesda*: ka bil taw mbede haneri ka piedke na, i daa ba *Bezada*.

rad; nzoɓ rawri ndaw, nzoɓ kpeɗeri ndaw, roo nzoɓri ka sùo-ri hu wũ ndaw pi. [Bari na, i naa i giyan mbii ka'a lan], ⁴ bay ji le, bil nam haneri ku na, leɗ nzaaped taa Ngerembay di a vi do bil mbii na a lan. Lee, nzoɓ sem ka di titire dekere, a do bil mbii ka lan ku na le, semke na do mina mina hoy kara, suo nzoɓke na a vaa bay kere.]

⁵ Nzoɓ mbijw ka di ku na, sùo-ε se ni naa di daa mbiimbam sin say pare tɔɔo sidɪ ro. ⁶ Zadka Zezu mbi nun-ε ka'a ko ni naa sem bole di bamba na bayji le, ka vbi ni mii: «Waa, mu hii bay haɗa sùo-ɔ vaa le?» ⁷ Nzoɓ sem na yijira bay bay ha ni mii: «Mbay, zadka mbii na lan le, nzoɓ mbijw ka bay mbika mi a daa mi nduo di na tiya. Zadka mi nzaa faa bay seke di le, nzoɓ ki vi kuɗ pol-i gbaɗ a do di pola doɗ ha mi.» ⁸ Bayji le, Zezu baa ha ni mii: «Uru siya mu mbi hii bo a mu se-seɗ!» ⁹ Ka zadɗe ku hoy le, sùo ledban na vaa ni kiyaw kiyaw, a mbi hii be a se-seɗ.

Feke ku na kal ka sie nam mgbaka taram Zibri. ¹⁰ Bayji le, ngeredomay Zibri baa ha nzoɓ ka sùo-ε vaa ni na mii: «Vuri key na ba nam mgbaka taram ka nzoɓ daa ped ya. Bol kusol buru na ha faa ka bay haɗa nzoɓ soɓ hii ka bil nam key na ya.» ¹¹ Lee, ka yijira bay bay ha ri mii: «Nzoɓ ka vaa mi key na baa ha mi mii: "Mbi hii bo mu se-seɗ."» ¹² Bayji le, i vbi ni mii: «A waa nzoɓ ve ki ze baa ha mu le?» ¹³ Roo le, nzoɓ ka ha sùo-ε vaa ni na, ba nzoɓ ve kara ka ko ya, bay ji le, Zezu zee rik ka sakra ruo nzoɓri ka i do zadɗe na.

¹⁴ Fale ku bayji le, Zezu yi a zin nzoɓ ka sùo-ε vaa ni na ka bil *hul qani Ngerewuru a baa ha ni mii: «Mu laa, timbeɗe key na mu vaa kiyaw kiyaw ro. Roo le, mu daa feyaa na mbaa. Munu ya le, fe ka ndaya kal tul-e taa hay key na a daa mu bay.»

¹⁵ Bayji le, ledban na zol a vaa baa ha bari ka i ba ngeredomay Zibri na mii, ba Zezu ze vaa beri. ¹⁶ Sawke mini ze, ngeredomay Zibri daa nun-ri bo tul Zezu ler ler, bay ji le, ka daa fe niri key na ka sie nam mgbaka taram bari. ¹⁷ Ro, Zezu yijira bay bay ha ri mii: «Baa Ngerewuru daa ped ba pola pola kpuru tji timbeɗe key roɓay, a bi kara mi do daa ped.» ¹⁸ Bay tul bayke na ku ze ngeredomay Zibri nzaarake ni mba taa pola na ku roɓay bay ika ni. I hii bay ika ni bay tul *bol kusol *nam mgbaka taram Zibri ka'a tun na ku hoy ya, roo le, ka yi a baa mii, Ngerewuru ba Baa beri, be ze a mgbaka sùo-ε a lieke ni.

Vu Ngerewuru daa fe ka Bi-ε hii

¹⁹ Bayji le, Zezu mbi bay a baa ha ri mii: «Mi baa ha ri ta-tan ba tusue ki: leɗ na maa daa fe mbijw bay tul-e be ki sùo-ε ya. Fe ka Bi-ε daa na ndaw roo, ka daa bay. Feri riw bele ka Bi-ε daa na, be na kara daa faa mbijw munu ndaw. ²⁰ I ko, Baa leɗ na ko Vi-e ba nzoɓ nun-ε, a kie ni feru riw bele ka'a daa sùo-ε ki. Ka'a kie ni pedri ka bay daa roɓay mba hay ka i ko key na, le, i kaw yer. ²¹ Munu ka Baa tina nzoɓri saa luɔ huf a ha ri kaw bay kumnun na, Vi-e kara ha kumnun ha nzoɓri ka'a hii faa mbijw munu ndaw. ²² Roɓay, Baa Ngerewuru na kuɗ bay bo tul nzoɓ mbijw ya, roo le, ka pon pedke zuo nduo Vi-e bay haɗa ni ka kúnje bay ka bo tul nzoɓ, ²³ bay haɗa nzoɓri riw bele i daa mbay ka bo tul Vi-e na munu ka i daake mbay bo tul Bi-ε na. Nzoɓ ka daa mbay bo tul Vi-e na ya le, ka daa mbay bo tul Bi-ε ka pie ni na ya ndaw.

24 «Mi baa ha ri ta-tan ba tusue ki: nzoɓ ká laa bay bi, a ɗaa law-ε bo tul nzoɓ ká pie mi le, ka ɗo bay kumnun ká ɗo banɗuɔ na. Nzoɓke ku na i ti ɗaa bay bo tul-e ya, roo le, ka kal nzaa huɗ na ro a kaw bay kumnun.

25 «Mi baa ha ri ta-tan ba tusue ki: nam a vi vuku, ze namke na vi ro, ká hudri láa kusol Vu Ngerewuru, a nzoɓri ká i laa kusol-e na laa le, i káw bay kumnun. 26 Munu ká Baa leɗ ɗo bay hurusuo ki sùo-ε ká bay haɗa nzoɓ kaw bay kumnun na, ka ha hurusuo ke ha leɗ na bay haɗa ni ka ha nzoɓri kaw bay kumnun faa mbjw munu na ndaw. 27 Roɓay, ka ha faa ha leɗ na bay haɗa ni ka kuɗ sal bay ka zúo tul nzoɓri, bay ji le, ka ba *Vu Nzoɓ. 28 I ha bay key na ka tuku ri ya, bay ji le, nam a vika, ká hudri riw bele ká i naa bil luɔ huɗ na, i láa kusol Vu Ngerewuru 29 a i ti saa di. Bari nzoɓ hayri ká i ba nzoɓ ɗaa peɗ kereri na, a haɗa ri ti i kaw bay kumnun. Roo le, bari nzoɓ hayri ká peɗ ɗaa bari ndaya banɗuɔ na, i ti saa luɔ huɗ bay haɗa ri ɗaa bay huɗ bo tul-ri. 30 Bi na, mi maa bay ɗaa fe mbjw bay tul gaɗ sùo-i ya. Mi kuɗ sal bay zuo tul nzoɓri, roo le, kuɗ sal bay bi na ɗo bay zadε ndaw, bay ji le, mi nzaa faa bay fe ká law-i ze hii ya, roo le, bay ɗaa fe ká law Ngerewuru ká pie mi ze hii.»

Nasi bayri ká kie Zezu ba Vu Ngerewuru

31 Zezu baa mii: «Zadka ba bi ze mi baa nasi bay bi sùo-i le, nasi bayke na ɗaa fe ya. 32 Roo le, ba nzoɓ ki boɗ ze baa nasi bay bi na. Ze, mi ko ndaw, nasi bay ká'a baa se tul-i na ba tusue bay. 33 Baari na i pie nzaaped ba luɔ Zaa†, le, nasi bay be na ɗo ba tusue ki. 34 I ko, bi na, nasi bay nzoɓ ze mi se sieke ya, roo le, mi baa mini bay haɗa ri ɗaake law-ri bo tul-i i zinj pam. 35 Zaa na ɗo munu ba huu ndele ká i ɗaa huu taa di ká'a hie kad kad, a le, baari na i ɗaa suoriya ká bil zad tana be na bole di ndji munu hoy. 36 A roo le, bi na, nzoɓ nasi bay bi ká kal tul-e taa Zaa na ɗo ku: ba peɗri ká Baa pon zuo nduo-i bay haɗa mi ɗaa o. Peɗri ká mi ɗaa na baa nasi bay se tul-i mii, ba Baa ze pie mi. 37 A Baa Ngerewuru ki sùo-ε ká pie mi na, baa nasi bay bi. Baari na, i laa kusol-e ba mbjw ya ndaw, i ko nzaa pol-e ba mbjw ya ndaw, 38 a bay be ɗaa puo ká bil law-ri ya ndaw, bay ji le, i ɗaa law-ri bo tul nzoɓ ká'a pie ni na ya.

39 «I bekle bil mbede Ngerewuru banɗuɔ, bay ji le, i ker i baa mii, i zinj káw bay kumnun ká ɗo banɗuɔ na ká di. Ba mbedeke na ku ze baa nasi bay biri na ká di. 40 Ze munu hoy kara i hii bay vika luɔ-i bay zinj káw bay kumnun na ya.

41 «Mi nzaa rin ɗika ká luɔ nzoɓ ya, 42 roo le, mi tuu ri ta-tan a mi ko law ini Ngerewuru ti bil law-ri ya. 43 Bi na, mi vi bay rin Baa, le, i hii bay mgbaka mi ba sùo-ri ya. A roo le, zadka nzoɓ ki ká vi bay rin-ε be ki, le, be ze i mgba ni ba sùo-ri. 44 Baari na, i hii zinj rin ɗika ká luɔ nzoɓ ki ba lie ba lew, a i hii nzaa rin ɗika ká uru saa luɔ Ngerewuru huɔ-ε ya. Waa, i ɗoko zad haɗ ndaw roo, i ɗaa law-ri bo tul-i le?

45 «Baari na, koko ká i ker i baa mii, bi ze mi ɗaa bay bo tul-ri ká pol Baa. Ba *Moyze ká i ɗaa law-ri te tul-e nzokɗo na ze, a ɗaa bay bo tul-ri. 46 Zadka i ɗaa law-ri bo tul bay ká Moyze ɗaa ɗo bil mbede be le, i ɗaa law-ri bo tul-i, bay ji le, mbede ká'a ɗaa na, ka baake bay se tul-i zu. 47 Roo

† 5:33 5.33 Ba Zaa Batis. I ki Zaa 1.19-27.

le, munu ká ì d́aa law-rí ño tul fe ká'a d́aa d́o bil mbede na ya waa, ì d́aa mina ndaw rɔɔ, ì d́aa law-rí ño tul bay biri na le woo?»

6

Zezu ha fe sum ha ruo nzobri

(Mat 14.13-21; Mrk 6.30-44; Luk 9.10-17)

¹ Fale ku na bayji le, Zezu tuo maambii ká Galele ká i d́i ba maambii ká Tiberiyad ndaw na a se fi kelu. ² Ruo nzobri nggi bamba tasiri ton fale, bay ji le, i ko fe sanri ká'a d́aa a v́ake nzob semri. ³ Lee, Zezu bay led nduobal-eri i hil tul mboro í kaw d́i. ⁴ Nam suoriya Zibri ká ba *nam suoriya tji saa bil koy na ton d́i mbaa ro.

⁵ Zezu ko-kóm a ko ruo nzobri nggi bamba tasiri ká i vi ba luo-ε, ze a baa ha Fili b mii: «Zad ha ndaw rɔɔ, náa hieri fe sum ká d́i bay haɲa nzobri key na i su le?» ⁶ Ka vbi bay munu bay kóko waa, Fili b a yinra bay bay mina ze ha ni le, bay ji le, ka ko fe ká be kji a v́aa d́aa na ro. ⁷ Lee, Fili b yinra bay bay ha ni mii: «Í! Ze lari ped nam isod sod sidi hoy kara, buru ti hie fe sum ká'a máa bay haɲa ruo nzobri key na i zin ndji ndji í su ya hoy!» ⁸ Lee, led nduobal-ε kji ká rin-ε ba Andere, yu Simon Piyer na baa ha ni mii: ⁹ «Led kuban mbijw munu ze do bay maapa ba ndebe*, a sjiri ba sidi. A ku na waa, a máa ruo nzobri na key le?» ¹⁰ Bayji le, Zezu baa mii: «Í ha nzobri riw bele káw siri baw.» Zadε ku na, suyri luo budum ká d́i bamba; ze i kaw tul suy na. Warari ká i do zadε ku na, tul-ri maa isod sod duo zad ndebe (5.000).

¹¹ Bayji le, Zezu yaa maapa na a d́aa taambol ha Ngerewuru, rɔɔ a ha led nduobal-eri leke nzobri ká i kaw siri na. Ka yji a d́aa faa mbijw munu bay sjiri na ndaw, a ha ri su maa ri sib sib munu ká law-ri hii. ¹² Zadka i su maa zad kon bari riw bele na bayji le, Zezu baa ha led nduobal-eri mii: «Í mbu fieri ká ton na ká'a mgbaka a bie gor hoy.» ¹³ Lee, maapa ká ndebe ká i su ká bie ton na, i faa mbaa budu ba duo fal-ε sidi.

¹⁴ Zadka nzobri ko fe san ká Zezu d́aa na bayji le, i tii saw baa mii: «Ba tusue kji, ledban key na, ka ba nzob yaɲa bay saa nzaa Ngerewuru ká'a vika tusiri key†.» ¹⁵ Munu ká Zezu ko ká i hii bay mgbaka ni bay hurusuo bay haɲa ni ka ba mbay bari na, ka naa sùo-ε ba kji robay a v́aa kaw tul mboro huo-ε.

Zezu se-sed ká tul mbii

(Mat 14.22-33; Mrk 6.45-52)

¹⁶ Zadka zad do pira pira na bayji le, led nduobal-eri se nzaa maambii ¹⁷ í hil bil tuo í kaw d́i, a í tii saw tuo mbii ba Kapernayum ká do nzaa kporombii ká fi kelu. Be nu ku le, zad sii d́od ro zu, roo le, Zezu v́aa zin ri ya robay. ¹⁸ Lee, bawda zuu kuu bivbid bivbid, a laɲ mbii na kpuksu kpuksu.

¹⁹ Zadka led nduobal-eri hila tuo i se maa sal faa ndebe mase yieri munu bayji le, i mbi nun-ri í ko Zezu ká se-sed ká tul mbii a vi ba luo-ri vuku. Lee, hje d́aa ri zikiki. ²⁰ Roo le, Zezu baa ha ri mii: «Ba bi kji zu, ì ha hje

* **6:9** 6.9 Maapa key na ba maapa ká i d́aa bay sum *orge*. *Orge* na, ba para fe pay ká nzob kükuri d́aake maapa í su. † **6:14** 6.14 Í kji Kija bol kusol ba sidike 18.15-18; Mat 11.3.

ka d́aa rí ya!»²¹ Ro ze, í hii bay mbika ni kaw bil tuo bari na, le, zadε ku hoy tuo na tji nzaakonj ká i hii séke ba bađi na kpedere.

²² Nzaaruokij báyyi le, ruo nzoabri ká i tònj ká nzaa kporombii ká fi kelu na i nzaa Zezu. I ko ndaw ká tuo mbijw hoy ze do nzaa mbii na ku ba taw. Ze tuoke ku na Zezu hil a kaw di zinj led nduobal-eri ya, roo le, bari huo-ri hoy ze i kaw di a i zólke. ²³ Lee, tuo kiji uru saa ngerewuoká Tiberiyad, i vi di ya ká lakun zad ká Zezu daa taambol ha Ngerewuru, roo a ha fe sum ha nzoabri ká di na. ²⁴ A zadka ruo nzoabri ko Zezu ya ndaw, led nduobal-eri ya ndaw na báyyi le, i uru i hil i kaw bil tuori ku na, a i se ba Kapernayum bay nzaara ni.

Zezu ba ngaw ká ha nzoab kawke báyy kumnun

²⁵ Zadka i tji fi kelu i zinj Zezu na báyyi le, i vbi ni mii: «Mbay, sie ha ze mu vi zad ni key le?» ²⁶ Zezu yinjra báyy bay ha ri mii: «Mi baa ha ri ta-tan ba tusue ki: baari na i nzaara mi bay maapa ká i su ma ri sib sib hoy bo, i nzaara mi bay kóko saw fe sanj ká mi daa na ya. ²⁷ Ndad bay daa ped ngon bamba bay tul fe sum ká'a bie gor hoy ya, roo le, bay tul fe sum ká'a hanja nzoabri kawke báyy kumnun ká do banjuo na. Fe sumke ku na, bi *Vu Nzoab ze mi hanja ri. Ba bi ki ze Ngerewuru Baa ha mi hurusuo daa fe ká kieke mii, ka hii bayke zinj mi.»

²⁸ A báyyi le, i vbi ni bay mii: «Pedri ká Ngerewuru hii bayke na waa, buru daa mina ndaw roo, bay daa le?» ²⁹ Lee, Zezu yinjra báyy bay ha ri mii: «Ped ká Ngerewuru gijan bay kóko ká luo-ri na, ba daa law-ri bo tul-i bi ká'a pie mi vi na.»

³⁰ Báyyi le, i yji i vbi ni na robay mii: «Fe sanj ji ndaw roo mu daa ha buru ko, a buru kóke bay bo na ba suo bay le? Waa, fe ji ndaw roo mu daa le? ³¹ Bulu bururi ká pola lew na, i su fe ká i di ba manne ká bil law kor munu ká mbede Ngerewuru baa mii: “Ka ha ri su fe sum ká uru saa nulue.”» ³² Roo le, Zezu baa ha ri mii: «Mi baa ha ri ta-tan ba tusue ki: ba *Moyze ze ha ri fe sum ká uru saa nulue na ya, roo le, ba Baa ze ha ri ngaw taa tusueke ká uru saa nulue na. ³³ Tusueke le, ngaw ká Ngerewuru ha na, ba be ká uru saa nulue a vi tusiri key, a ha nzoabri káw báyy kumnun ká do banjuo na.»

³⁴ Báyyi le, i baa ha ni mii: «Mbay, mu ha buru ngaw key na banjuo kpadaara.» ³⁵ Lee, Zezu baa ha ri mii: «Bi ze mi ba ngaw káw báyy kumnun ká do banjuo na. Nzoab ká vi luo-i le, kon ti seke ni mbaa, a nzoab ká daa law-ε bo tul-i le, kon mbii kara ti seke ni mbaa ndaw. ³⁶ Roo le, bi na mi baa ha ri ro: I ko mi báyy nun-ri, le, i daa law-ri bo tul-i ya. ³⁷ Nzoabri riw bele ká Baa ha mi na, i vika luo-i. A nzoab ká vi luo-i le, mi ti nii ni do kele ya, ³⁸ bay ji le, mi vi saa nulue bay daa law hiiya bi ya, roo le, bay daa law hiiya nzoab ká pie mi vi na. ³⁹ Law hiiya nzoab ká pie mi na ze do key: nzoabri ká'a ha mi na, ka hii bay hanja mi ponj nzoab mbijw mini kara ka bie ya, roo le, sie oro bie nam na, mi tina ri saa luo hud. ⁴⁰ Tusueke le, law hiiya Baa na ba hanja nzoabri riw bele tuu mi ba Vi-e, a i daa law-ri bo tul-i bo i kaw báyy kumnun ká do banjuo na. Sie oro bie nam na, mi tina ri saa luo hud.»

‡ 6:31 6.31 Simri 78.24; Tji kele 16.15.

⁴¹ Zadka Zezu baa mii, «mì ɓa ngaw ká uru saa nulue» na, Zibri nguri ɓay ká sakra kɪ ⁴² i baa mii: «Be key na, ka ɓa Zezu, vu Zezeb na ya lo? Buru tuu bi-ε ɓáy mi-ε ta-taŋ. Wɔa, ɗaa mina ndɔw roo, ka ɓaa mii, ɓeri uru saa nulue le?» ⁴³ Lee, Zezu yiŋra ɓáy ɓay ha ri mii: «Ì pón nzaa nduo nguri sùo ká sakra kɪ. ⁴⁴ Zadka Bãa ká pie mì na ɗi nzob ya le, nzob mbɔw mini kara ti vika luo-i a ɗaa law-ε ɓo tul-i ya. A nzob ká vi luo-i le, sie ɔro ɓie nam na, mì tina ni saa luɔ huf. ⁴⁵ Pola lew na, *nzob yaŋa ɓayri saa nzaa Ngerewuru ɗaa ɗo bil mbede Ngerewuru mii: “Bari riw bele na, Ngerewuru ze a fére ri feS.” Ze nzob ha ha ká laa ɓay Bãa, a ya fe fére ɓe na le, a vika luo-i. ⁴⁶ Nzob mbɔw mini kara ko Bãa na ɓáy nun-ε ya, roo le, ɓi huo-i ká mì uru saa luo-ε ze, mì ko ni. ⁴⁷ Mi baa ha ri ta-taŋ ɓa tusue kɪ: nzob ká ɗaa law-ε ɓo tul-i na, ka ɗo ɓáy kumnun ká ɗo ɓanɔo na. ⁴⁸ Bi na, mì ɓa ngaw káw ɓáy kumnun. ⁴⁹ Bulu ɓaari ká i sɔ fe ká i ɗi ɓa manne ká bil law kor na, i hu riw bele. ⁵⁰ Roo le, nzobri ká i re ngaw ni key ká uru saa nulue na, i ti huká ya mɓan. ⁵¹ Bi na, mì ɓa ngaw ká ɗo ɓáy kumnun ká uru saa nulue. Zadka nzob re ngaw ni key na le, a káw ɓáy kumnun ká ɗo ɓanɔo na. Ngaw ká mì haŋa na, ɓa naysuo-i. Mi ha munu ɓay haŋa nzobri ká tusiri key na, i káwke ɓáy kumnun.»

⁵² Zadka Zibri laa munu na ɓáyji le, i uru ɓáy roɗi goɗoɗo ká sakra kɪ mii: «Úwaa! Ledban key na wɔa, naysuo-ε taa minake ze a haŋa ɓuru sɔ le woo?» ⁵³ Lee, Zezu yiŋra ɓáy ɓay ha ri mii: «Mì baa ha ri ta-taŋ ɓa tusue kɪ: zadka Ì ya naysuo-i ɓi Vu Nzob Ì sɔ ya ndɔw, a Ì nzo sım sùo-i na ya ndɔw le, Ì ti ɗoko ɓáy kumnun ya. ⁵⁴ Nzob ká sɔ naysuo-i, a nzo sım sùo-i na le, ka ɗo ɓáy kumnun ká ɗo ɓanɔo na. Sie ɔro ɓie nam na, mì tina ni saa luɔ huf. ⁵⁵ Tusueke le, naysuo-i na ɓa fe sım taa tusueke, a sım sùo-i na ɓa mbii nzoko taa tusueke. ⁵⁶ Nzob ká sɔ naysuo-i, a nzo sım sùo-i ndɔw na, nzobke ku na zuɔ zɪŋ mì, a ɓi hoy kara mì zuɔ zɪŋ ni ndɔw. ⁵⁷ Bãa ká pie mì na, ka kaw ɓáy kumnun. Ba ɓe ze, ka ha mì kaw ɓáy kumnun. Do faa mbɔw munu ndɔw, nzob ká sɔ naysuo-i, a nzo sım sùo-i na le, mì haŋa ni kaw ɓáy kumnun na ndɔw. ⁵⁸ Ngaw ni key na, ɓa ngaw ká uru saa nulue. Ngawke ku na ɗo ɓoɗ ɓáy fe sım ká bulu ɓaari sɔ ká bil law kor na. Ze ɓari ká i sɔ na hoy kara i hu riw bele. Roo le, nzob ká re ngaw ni key na, a káw ɓáy kumnun ká ɗo ɓanɔo.» ⁵⁹ Be ze ɓa ɓay ká Zezu fere nzobri ká *hul mbú kɪ ká Kapernayum.

Nzobri ngii bamba pɔŋ fal Zezu

⁶⁰ Zadka ruo nzobri ká i se fal Zezu na, i laa ɓay ɓe munu ɓáyji le, i ɗaa «Íl!» a Ì baa mii: «Bay ká ngon key na wɔa, nzob ve ze a máa láake le?» ⁶¹ Lee, Zezu ko ndɔw ká led nduɔbal-eri ɗo nguri sùo-ri se tul ɓayke na, ze ka ɓa ha ri mii: «Bay ká mì ɓaa na tuo law-ri tuo le woo? ⁶² A ku na, zadka ɓi *Vu Nzob mì úru saa tusiri key, mi yi ɓa zad ká mì uru saa ɗi pola na wɔa, Ì kér ɓay mina ká ɗi le? ⁶³ Tem Ngerewuru ze ha nzob kaw ɓáy kumnun. Hurusuo nzob ti ɗaa fe mbɔw ya. Bayri ká mì ɓaa na, ɓa kumnun taa tusueke ká uru saa luo Tem Ngerewuru, ⁶⁴ roo le, nzob haneri ká sakra ɓaari ɗaa law-ri ɓo tul-i ya.» (Ká ɓa tusue le, titire hoy Zezu ko nzobri ká i ɗaa law-ri ɓo tul-e ya na ndɔw, a ko nzob ká a mbika tul-e na ndɔw pi.) ⁶⁵ Ka ɓaa roɓay mii: «Be ze mì ɓaa ha ri pola mii: zadka Bãa

hã faa hã nzob ya le, nzob mbjw mini kara ti vika luo-i, a daa law-ε bo tul-i ya.» ⁶⁶ Zafε ku hoy le, nzobri ngi-ngii ká i se fal-ε na, i naa sùo-ri yóron yóron a í se fal-ε mbãa. ⁶⁷ Ro, Zezu vbi lef nduobal-eri ká duo fale sídì na mii: «Baari hoy kara ì hii bay náa sùo-rì ndaw le woo?» ⁶⁸ Báyii le, Simon Piyer yjinra báy bay hã ni mii: «Mbay, buru na buru séke luo nzob ve báy le woo? Bay bo na daa hã nzob káwke báy kunnun ká do banquo. ⁶⁹ A buru laa le, búru daa law buru bo tul-a, a búru tuu mù ba Nzob ká Tar Kadaf ká Ngerewuru pie mù vi.» ⁷⁰ Leε, Zezu yjinra báy bay ha ri mii: «Baari ká tul-rì duo fale sídì na, ba bi ze m̃ nan rì ya le woo? Roo le, nzob mbjw ká sakra baari na ba vu ngeretemndaya.» ⁷¹ Ka baa bay munu se tul Zudas Iskariyod, vu Simon. Ze, ka ba na lef nduobal-ε kara, be k̃i ze namke vi le, a mbika tul-ε.

7

Nam ká Zezu a tina sùo-ε na vi ya báy

¹ Fale ku le, Zezu hãari báy puori bof bof ká kudu zaf ká Galele. Ka hii bay séke kudu zaf ká Zude ya, bay jì le, ngeredomay Zibri ká dī i nzaa faa bay ika ni. ² Leε, *nam suoriya hul pudì Zibri na tòn dī mbãa*. ³ Ro, yu Zezuri baa hã ni mii: «Mu zól ká zaf ni key mú se kudu zaf ká Zude bay hanja bo, nzobri ká i se fal-a na i k̃o fe sanri ká mù daa na. ⁴ Zafka nzob hii bay hanja riη-ε mgba le, ka ti muu sùo-ε ya, a séke ba zaf hie a daa fe sanri hã nzobri riw bele k̃o. A munu ká mù daa k̃iri fe sanri mini key na, mu daa bo hã nzobri riw bele k̃o.» ⁵ (Tusueke le, yu Zezuri kara, i daa law-ri bo tul-ε ya.)

⁶ Báyii le, Zezu baa ha ri mii: «Nam bi na vi ya báy. A baari le, namri riw bele na, ì se munu ká law-rì hii. ⁷ Baari na, nzob tukeleri key ti fúy rì ya. A bi le, i fúy m̃, bay jì le, fe daa bari ká ndaya na, m̃ baa bayke ba kele ta-tan ha ri. ⁸ Ze, baari na ì zól í se zaf suoriya na. A bi le, m̃ ti séke dī ya báy, bay jì le, nam bi na vi ya báy.» ⁹ Fal bay ká'a baa munu ha ri na báyii le, ka tãa a kaw kudu zaf ká Galele.

Zezu se zaf suoriya ká Zuruzalem

¹⁰ Fal zól yu-eri ká i zól í se ba zaf suoriya ká Zuruzalem na báyii le, ka uru a zól ba badì ndaw, roo le, ka se ba badì ba muni. ¹¹ Báyii le, ngeredomay Zibri ká i do zaf suoriyake ku na, i nzaara ni í vbi bay be mii: «Wãa, ledban na do zaf hãa zey le?» ¹² Ruo nzobri hoy kara soro bay Zezu do nzaa-ri yã yã, í máyke bay zin k̃i ba lie ba lew. Nzob haneri baa mii: «Ledban na ba nzob law kere.» A nzob k̃iri laa le, baa mii: «U-uu, mbjw ya! Ka ula nzobri!» ¹³ A le, nzob mbjw mini kara maa bay áa nzi-ε bay baa k̃er bay be ba kele hã nzobri laa ya, bay jì le, i daa h̃je bay ngeredomay Zibri.

¹⁴ Zafka nam suoriyake na kal mgba sikda báyii le†, Zezu se bil mban ká hul kani Ngerewuru do dī, a tii saw fere nzobri fe ká dī. ¹⁵ Zafka ngeredomay Zibri laa fe fere be munu na báyii le, zaf bay zee ri sel ha ri baa mii: «Ledban key na fere mbede Ngerewuru ya wãa, daa mina ndaw roo, ka tuu faa fere nzobri fe mini le?» ¹⁶ Leε, Zezu yjinra báy bay

* **7:2** 7.2 I k̃i Soro ped daa Leviri 23.34; Nehemi 8.14-18; K̃ijina bol kusol ba sídife 16.13-15.

† **7:14** 7.14 Nam suoriyake na, daa nam t̃ono sídì.

ha ri mii: «Feri ká m̃ fere nzobri na uru saa luo-i ya, roo le, uru saa luo Ngerewuru ká pie m̃. ¹⁷ Nzob ká mbi sùo-ε bay d́aa law hiiya Ngerewuru ba tusue na, zadka fe fére ɓi na uru saa luo Ngerewuru le, ká'a kóko; ze uru saa luo-i hoy kara a kóko ndaw. ¹⁸ Nzob ká ɓaa bay ká uru saa luo-ε ɓe k̄i sùo-ε na, ka nzaa rin̄ d̄ika ɓe sùo-ε hoy zu. Roo le, nzob ká nzaa rin̄ d̄ika nzob ká pie ni na laa le, ka ɓaa sùo bay, fe ɔla nun nzob mb̄iw kara ti sùo-ε ya. ¹⁹ Baari na, *Moyze ha ri *bol kusol k̄i, roo le, nzob mb̄iw mini ká sakra ɓaari kara d́aa vu mbom ɓo d̄i ya. Waa bay ʒi ndaw ɔɔ, i nzaa faa bay ika m̃ le?»

²⁰ Báyji le, ruo nzobri uru báy rodi zin̄ ni i ɓaa mii: «Bo key na waa, mù ɓa nzob ɓala le woo! A ve ze nzaa faa bay ika mù ká zad̄ ni key le?» ²¹ Lee, Zezu ȳinjra báy bay ha ri mii: «Bi na, m̃ d́aa fe san̄ mb̄iw munu hoy báy nam mgbaka t̄aram‡. Ze, ɓaari riw bele ká i ko na, zad̄ bay zee ri sel. ²² I k̄er i ko. Moyze mbi nzi-ε bay haɗa vu ɓaari ká i mbon̄ ri na, i d́aa nam t̄ono sid̄i le i kuɗ ri ngori. (Tusueke le, ɓa Moyze ze mbi nzi-ε ya, roo le, ɓa bulu naari.) Ze, ɓa nam mgbaka t̄aram hoy kara, i kuɗ ledri ngori mgbum. ²³ Baari na, i kuɗ ledri ngori báy nam mgbaka t̄aram bay haɗa bol kusol Moyze ka d̄oke báy zad̄e. A waa, bay ʒi ndaw ɔɔ, ɓi m̄aa, m̃ vaa nzob h̄a sùo-ε nduo kiyaw kiyaw báy nam mgbaka t̄aram le, law-r̄i f̄aa ri ká tul-i le? ²⁴ I b̄ekle fe d́aa nzob báy faake ndaw ɔɔ, i kuɗ bay ka ɓo tul-e báy, ɓo i ko fe ká d̄o nun-r̄i ká kele key hoy i mbike bay ka ɓo tul nzob ya.»

Nzobri máy k̄i bay ká tul Zezu

²⁵ Zadka nzob han̄eri ká Zuruzalem ko Zezu na báyji le, i kaw yer i ɓaa mii: ²⁶ «Ledban ni key ze, i nzaa faa bay ika ni ya le woo? I ko ká'a d̄o ɓaa bay ká nun ruo nzobri, làa ká ngeredomay Zibri d́aa fe mb̄iw zin̄ ni ya ku na! Bari na, i ko ni ɓa *Krisi, nzob ká Ngerewuru waa bay pie ni vi yaa nzobri na ɓa tusue ro zu le woo? ²⁷ Ze, Krisi na, zadka'a vika na, nzob mb̄iw ti kóko zad̄ ká'a uru saa d̄i ya. Roo le, ledban ni key na, ɓuru ko zad̄ ká'a uru saa d̄i na ta-taɗ.»

²⁸ Báyji le, Zezu ká d̄o fére nzobri fe ká bil mgb̄an ká *hul k̄ani Ngerewuru d̄o d̄i na, ɓaa bay ɓa siya ɓelen̄ mii: «Baari na i ko m̃ ko ndaw, i ko zad̄ ká m̄i uru saa d̄i ndaw kele? Bi na, m̄i vi báy tul gan̄ sùo-i hoy ya. Roo le, nzob ká pie m̃ na, ɓa nzob ká maa bay d́aa law ɓo tul-e. Baari na i tuu ni ya, ²⁹ roo le, m̄i tuu ni tuu, bay ʒi le, m̄i uru saa luo-ε. Ba ɓe k̄i ze ka pie m̄i vi.»

³⁰ Zadka ngeredomay Zibri laa bay ká Zezu ɓaa na báyji le, i nzaa faa bay mgbaka ni. Roo le, nzob mb̄iw d́aa nduo-ε zaa ni ya, bay ʒi le, nam ɓe na vi ya báy. ³¹ Ká sakra ruo nzobri na, nzobri nḡii ɓamba d́aa law-ri ɓo tul-e i ɓaa mii: «Zadka Krisi a vika na, a d́aa fe san̄ri kal taa ledban ni key na le woo?»

³² Bayri ká ruo nzobri ɓaa se tul Zezu na tuo ɓo suku *Fariziri. Ro, *ngerenzob fe poyri báy Fariziri, i pie nzob kóro hul k̄ani Ngerewururi bay haɗa ri v̄aa mgb̄a Zezu. ³³ Báyji le, Zezu ɓaa mii: «Bi na, m̄i káw zin̄ ri nd̄i munu hoy, ɔɔ m̄i ȳi ɓa luo nzob ká pie m̄i na. ³⁴ I nzáara m̄i, roo le, i ti zin̄ m̄i ya, bay ʒi le, zad̄ ká m̄i d̄oko d̄i na, i maa bay séke d̄i ya.»

‡ 7:21 7.21 I k̄i Zaa 5.1-15.

³⁵ Báyyi le, ngeredomay Zibri vbi bay ká sakra kɪ mii: «Ka'a séke ba zad haɗ ndaw roo a baa mii, náa ti zɪnri beri mbáa ku le? Ka'a séke luo nzoɓ naari ká i kaw sakra Gerɛkri bay fére ri fe le?» ³⁶ Ka baa mii, náa nzáarari beri, roo le, náa ti zɪnri beri ya ndaw, zad ká beri ɗoko ɗi kara, náa maari bay séke ɗi ya ndaw pi. Waa, bay be ku na, bil-e ɗo mina zu le?»

³⁷ Ɔro bie nam suoriyake ká ba nam ká kal taa hawri riw bele na, Zezu uru a ɗo siya ká sakra ruo nzobri a baa bay beleɗ ba siya mii: «Nzoɓ ká kon mbii se ni le, ka vi luo-i a nzo. ³⁸ Munu ká i ɗaa ɗo bil mbede Ngerewuru na, nzoɓ ká ɗaa law-ε bo tul-i na le, mbii káw báy kumnun na, a tɷi a uo suo suo ba ngjɪɲake saa bil law-ε.» ³⁹ (Zezu baa bay key na se tul Tem Law Pie ká Ngerewuru a haɲa nzobri ká i ɗaa law-ri bo tul-e. Ká bil sewke ku na, Ngerewuru haɲa nzobri Tem Law Pie ya báy, bay ɷi le, Zezu na hu a tɷi saa luo huf a kaw báy riɲ ɗika Bi-ε ya báy.)

⁴⁰ Zadka ruo nzobri laa bay ká Zezu baa na báyyi le, nzoɓ haneri baa mii: «Ledban key na ka ba tusue nzoɓ yaɲaɲa bay saa nzaa Ngerewuru ká buru giyaɲ ni na.» ⁴¹ Nzoɓ hawri baa mii: «Ka ba Krisi, nzoɓ ká Ngerewuru waa bay pie ni vi yaɲa nzoɓri na.» Roo le, nzoɓ kɪri may bay zɪn ri mii: «Lεε, Krisi a úru saa kudu zad ká Galele ndaw pi zu le woo! ⁴² Mbede Ngerewuru baa mii, nzoɓ ká Ngerewuru waa bay pie ni vi yaɲa nzoɓri na, a bá nzoɓ ká saw bulu Mbay *David, ká'a úru saa Betelehem, puo ká David kaw ɗi pola lew na\$.» ⁴³ Ro, ruo nzobri roɗ kɪ ba lie ba lew, i teke bil kɪ bay tul Zezu. ⁴⁴ Nzoɓ haneri ká sakra ɓari ku na hii bay mgbaka ni, roo le, nzoɓ mbɷw ɗaa nduo-ε zaa ni ya.

⁴⁵ Báyyi le, nzoɓ kóro hul kaɲi Ngerewururi ká ngerenzob fe poyri báy Fariziri pie ri bay mgbaka Zezu na, i yɷi i vi zɪn ri. Lεε, ngereri na vbi ri mii: «Bay ɷi ndaw roo, i mgbá ni i víke ya le?» ⁴⁶ Lεε, nzoɓ kóro hul kaɲi Ngerewururi na yɷiɲra báy bay ha ri mii: «Buru ko nzoɓ baa bay munu ká ledban nu ku ba mbɷw ya mgbáɲ!» ⁴⁷ Báyyi le, Fariziri uru zɪn ri mii: «Uu! Baari hoy kara, i yaɲa nzaa úla be ndaw kéle?» ⁴⁸ Waa ká sakra buru Fariziri báy ngerε Zibri na, nzoɓ mbɷw ká ɗaa law-ε bo tul-e na, ɗo ɗi ku le woo? ⁴⁹ A ruo nzobri key ká i ɗaa law-ri bo tul-e na, i tuu *bol kusol *Moyze na ya. I ba nzoɓri ká befi Ngerewuru mgbá tul-ri.»

⁵⁰ Báyyi le, Nikodem ká ba Farizi mbɷw munu, be ká'a se luo Zezu pola ba suɲ na baa ha ri mii: ⁵¹ «Lεε, bol kusol naari na ha naari faa bay ɗaa bay bo tul nzoɓ taɲ láa bay ká nzi-ε ya ndaw, taɲ kóko fe ndaya ká'a ɗaa na ya mgbum le woo?» ⁵² Ro, Farizi hawri báy ngerε Zibri na, i yɷiɲra báy bay ha ni mii: «Áa! Bo kara, mù ba nzoɓ ká kudu zad ká Galele ndaw le woo? Mù bekle bil mbede Ngerewuru báy kere le, mù ti zɪn nzoɓ mbɷw ká ba nzoɓ yaɲaɲa bay saa nzaa Ngerewuru ká úru saa Galele na ya!»

⁵³ [Fale ku le, nzoɓ haɲa haɲa le, uru a zol faa puo.]

8

¹ Ro, Zezu uru a se ba tul kuo ká riɲ-ε ba Oliviye.]

Máy ká ɗaa nun pie

² [Nzaaru kɪ ká tibie piɛɗ na, Zezu yɷi a se bil mgbáɲ ká *hul kaɲi Ngerewuru ɗo ɗi, le, ruo nzobri riw bele soro ba lakun-ε. Ka kaw sirɪ a

tii saw fére ri fe. ³ Báyyi le, nzoɓ fére nzoɓri *bol kusol Zibri báy *Fariziri, i dar máy dáa nun pie mbijw munu ká wara nzoɓ do naanja zinj ni na gbukru í mgba ni í víke luo-ε, í daa ni do pol nzoɓri riw bele, ⁴ í baa ha Zezu mii: «Mbay, máy key na, furu dar ni gbukru ká'a do dáa nun pie, ze búru mgba ni. ⁵ Ká bil bol kusol *Moyze le, k̄iri máyri ká mini key na, ndaf bay haña furu vbúku ri báy tisaw a búru í ri. A waa, bo na, mú baa taa bo mina ze ká dí le?» ⁶ Í baa munu í nzáake nzi-ε, bo bay zinj faa le, í dáake bay ka bo tul-e. Roo le, Zezu sol siri a ñinj tul-e a tii saw vbíe fe báy vu nduo-ε do siri.

⁷ Munu ká ngeredomay Zibri gefe ni kpan bay vbiw banquo ba pola pola na báyyi le, Zezu ura tul-e a ndafa sùo-ε a baa ha ri mii: «Nzoɓ ká sakra baari ku ká daa feyaa ba mbijw ya le, ka mbi tisaw a vbúke ni pola bo náa kóri!» ⁸ Fale ku le, ka sol siri a ñinj tul-e ba k̄i a tii saw vbíe fe do siri na robay.

⁹ Zadka i laa bay na munu báyyi le, kér bay bari daa bay bo tul-ri sùo-ri, ha ri náake sùo-ri í zol yóron yoron bay zad bari. Uru saa ngereri kpuru mgba tul ledri na, i pon Zezu huo-ε hoy báy máy na do. ¹⁰ Báyyi le, Zezu uru siya a ndafa sùo-ε a vbi ni mii: «Máý, nzoɓri ká í daa bay bo tul-a na, í do zad ha le? Waa, nzoɓ mbijw daa bay bo tul-a ya wum k̄i le?» ¹¹ Lee, máy na yinjra báy bay ha ni mii: «Mbay, m̄i ko nzoɓ mbijw ya.» Ro, Zezu baa ha ni mii: «Bi kara m̄i daa bay bo tul-a ya ndaw. Mu se zad seɗ bo, a roo le, mu daa feyaa mbaa.»]

Zezu ba zad taja

¹² Zezu mbi bay a baa ba k̄i ha ruo nzoɓri mii: «Bi na, m̄i ba zad taja nzoɓri ká tusiri key. Nzoɓ ká se fal-i le, a doko báy zad taja bay káwke báy kumnun, bo ka ti séke seɗ ká bil sun na mbaa mgban.»

¹³ Báyyi le, *Fariziri yinjra báy bay ha ni mii: «Bo k̄i mù baa nasi bay bo sùo-o. Bay bo na daa fe mbijw ya.» ¹⁴ Zezu yinjra báy bay ha ri mii: «Ze m̄i baa nasi bay bi sùo-i hoy kara, bay ká m̄i baa na ba sùo bay. I ko, bi na, m̄i ko zad ká m̄i vi saa dí ndaw, a m̄i ko zad ká m̄i séke ba baɗi ndaw pi. Roo le, baari na, i ko zad ká m̄i uru saa dí ya, a í ko zad ká m̄i séke ba baɗi ya ndaw. ¹⁵ Baari na, i kun bay bo tul nzoɓ munu ká nzoɓri daa zinj k̄i. Bi na, m̄i daa bay bo tul nzoɓ mbijw ya. ¹⁶ Ze bo, ba bi ze m̄i kun sal bay laa le, kún sal bay bi na, do báy zadε, bay ji le, m̄i do huo-i ze m̄i kun sal bay na ya, roo le, Baa ká pie m̄i na do zinj m̄i. ¹⁷ Í daa do bil *mbede bol kusol baari k̄i mii: “Zadka nzoɓri sidí roo nasi bay bari maa k̄i le, nasi bayke na daa ped*.” ¹⁸ Bi na, m̄i baa nasi bay bi sùo-i k̄i, a Baa ká pie m̄i na kara baa nasi bay bi na ndaw.»

¹⁹ Báyyi le, Fariziri vbi ni bay mii: «Waa, baa-ka do zad ha le?» Lee, Zezu yinjra báy bay ha ri mii: «Baari na, i tuu m̄i ya, a í tuu Baa ya ndaw. Zadka i tuu m̄i le, i tuuka Baa na ndaw.» ²⁰ Be ze ba bayri ká Zezu fere nzoɓri ká bil *hul kani Ngerewuru ká zad búo lari. Roo le, nzoɓ mbijw mgba ni ya, bay ji le, nam be na vi ya báy.

Zezu baka ngeredomay Zibri

²¹ Zezu baa ha ngeredomay Zibri na robay mii: «M̄i zól, le, i nzáara m̄i kpuy a í hu ká bil feyaa baari. Zad ká m̄i séke ba baɗi na, baari na, i maa

* 8:17 8.17 Kijna bol kusol ba sidíke 19.15.

bay séke dī ya.» ²² Báyyi le, ngeredomay Zibri vbi bay ká sakra kī mii: «Munu ká'a baa mii, buru maa bay séke zad ká feri séke dī ya na ku waa, ka'a ika sùo-ε sùo-ε le woo?»

²³ Lee, Zezu yijnra báyy bay ha ri mii: «Baari na, ì ba nzobri ká tusiri key, roo le, bi na, mī uru saa nulue. Baari na, ì ba nzob taa tusiriri key, roo le, bi na, mī ba nzob taa tusiri key ya. ²⁴ Be mini ze, mī baa ha ri mii, ì huka ká bil feyaa baari. Zadka ì daa law-ri bo tul-i mii, mī ba nzob ká mī do banɔo na ya le, ì huka ká bil feyaa baari.»

²⁵ Báyyi le, i yji í vbi ni bay mii: «Waa, bo na mù ba ve le?» Lee, Zezu yijnra báyy bay ha ri mii: «Mì baa bayke banɔo báyy tiikake hoy ha ri. ²⁶ Mī do báyy bayri ngji bamba bay baa ndaw, bay daa bo tul-ri ndaw pi. Roo le, nzob ká píe mī na baa sùo bay, a bayri ká mī laa ká luo-ε na, mī baa ha nzobri ká tusiri key.»

²⁷ Bay ká Zezu baa se tul Bi-ε na, i laa ya. ²⁸ Lee, ka baa ha ri mii: «Zadka ì sinj mī bi *Vu Nzob í ura mī do siya le, ì kóko mī ba nzob ká do banɔo ndaw, a í ko mī ba nzob ká mī daa fe mbjw báyy tul gan sùo-i ya ndaw pi. Bay ká Baa fere mī hoy ze mī baa. ²⁹ Nzob ká píe mī na ka do zinj mī, bo ka poŋ mī do huo-i ya, bay ji le, banɔo na, mī daa fe ká ri law-ε.» ³⁰ Zadka Zezu do baa bay munu na báyyi le, nzobri ngji bamba daa law-ri bo tul-e.

Bay ká se tul vu Abaraham taa tusuekeri

³¹ Zezu baa bay ha Zibri ká i daa law-ri bo tul-e na mii: «Zadka ì do tul bay bi ká mī fere ri na báyy zadε banɔo le, ì ba leɗ nduobal-i taa tusuekeri. ³² I tuukake tusue bay na, le báyy faa tusue bayke na, ì tjiike saa bil koy feyaa.»

³³ Báyyi le, ngeredomay Zibri yijnra báyy bay ha ni mii: «Buru na, buru ba vu bulu *Abaraham, buru ba koy nzob ba mbjw ya mgban. Waa, daa mina ndaw roo mù baa mii, buru tji saa bil koy feyaa na le woo?» ³⁴ Lee, Zezu yijnra báyy bay ha ri mii: «Mì baa ha ri ta-tan ba tusue kī: nzob haa haa ká daa feyaa na, ka ba koy feyaa. ³⁵ Koy nzob na ti daa puo a kaw dī banɔo kpadara ya, roo le, nzob ká ba leɗ bil puo na, a káw dī wjw banɔo. ³⁶ Zadka Vu Ngerewuru tina ri saa bil koy feyaa na le, ì káw báyy tul-ri ba tusue kī. ³⁷ Mī ko ndaw, baari na, ì ba vu bulu Abaraham. Be nu ku hoy kara, ì nzaara mī bay ika mī, bay ji le, bay bi na ri bil law-ri ya. ³⁸ Bi na, mī baa bay fe ká Baa kie mī, a baari laa le, ì daa fe ká baa baari baa ha ri.»

³⁹ Báyyi le, i yijnra báyy bay ha ni mii: «Baa buru na ze ba Abaraham.» Lee, Zezu yijnra báyy bay ha ri mii: «Úwaa, zadka ì ba vu Abaraham taa tusuekeri le, ì daa feri munu ká'a daa. ⁴⁰ I ko, fe ká mī daa na, mī baa tusue bay ká uru saa luo Ngerewuru ha ri, be nu ku hoy kara, ì nzaara faa bay ika mī. Fe daa ká munu na, Abaraham daa ba mbjw ya! ⁴¹ Baari na, fe daa baari ri fe daa baa baari.»

Báyyi le, i yijnra báyy bay ha ni mii: «Buru na, buru ba leɗ mbanari ya. Baa buru mbjw kī hoy ba Ngerewuru.» ⁴² Lee, Zezu yijnra báyy bay ha ri mii: «Úwaa, zadka Ngerewuru ba baa baari ba tusue le, ì kóko mī ba nzob nun-ri, bay ji le, mī uru saa luo-ε ze mí vi. Bi na, mī vi báyy tul gan sùo-i ya, roo le, ba be ze ka píe mī. ⁴³ Bay ji ndaw roo, bay ká mī baa key le, ì ta laa kpuy le woo? Bay ji le, ì maa bay láa bay bi key na ya. ⁴⁴ Baari na,

bãa baarĩ ba ngeretemndaya, ze ì hii dǎa fe ká law bãa baarĩ hii. Be na, ka ba nzob ika nzob báy tiikake lew hoy. Ka ba nzob ká'a baa sùo bay ya, bay ÿi le, sùo bay mbjw mini kara ti luo-ε ya. Zadka'a baa bay kud' bay ñeri na, ba fe ká do bil naysuo-ε ká tii ni tii ro, bay ÿi le, ka ba nzob kúd' bay, a ba bãa nzob bay bayluri. ⁴⁵ Bi na, mĩ baa tusue bay. Be ze, ì hii bay dǎake law-rĩ ño tul-i na ya! ⁴⁶ Nzob ve ká sakra baarĩ key roo, a máa bay zinj faa bay dǎa bay feyaa ño tul-i le? A waa, dǎa mina ndaw roo, mĩ baa tusue bay ha rĩ le, ì dǎa law-rĩ ño tul-i ya le? ⁴⁷ Nzob ká ba taa Ngerewuru na, ka laa bay be, roo le, baarĩ na, ì laa bay be ya, bay ÿi le, ì ba taa be ya.»

⁴⁸ Báyyi le, Zibri yjijra báy bay ha ni mii: «Yi! Bay buru do báy zadε. Mù ba nzob ká Samari ya lo? Bo na, temndaya do tul-a!» ⁴⁹ Lεε, Zezu yjijra báy bay ha ri mii: «Úwaa, temndaya do tul-i ya, roo le, mĩ dǎa mbay ño tul Bãa. A baarĩ laa le, ì tji ri mĩ. ⁵⁰ Bi na, mĩ nzaa rinj dika bi sùo-i ya, le, nzob mbjw do di ku ze nzaa faa bay dǎa rinj dika ño tul-i. Ba ñe ze, a kúnj sal bay báy zadε. ⁵¹ Mĩ baa ha rĩ ta-tañ ba tusue kji: nzob ká dǎa vu mbom ño tul bay bi le, ka ti huka ya mgban.»

⁵² Báyyi le, Zibri yjijra báy bay ha ni mii: «Timbedε key na, buru ko ta-tañ ro! Bo na, temndaya do tul-a! Ábaraham na hu, a *nzob yaaña bayri saa nzaa Ngerewuru kara, i hu ndaw. Waa, dǎa mina ndaw roo, ño na, mù baa mii: “Nzob ká dǎa vu mbom ño tul bay ño le, ka ti huka ya mgban” le? ⁵³ Bulu buru Abaraham na hu ro, waa, ño na, mù mba tul-e mba le woo? Nzob yaaña bayri saa nzaa Ngerewuru kara, i hu ndaw! Waa, mù mgba sùo-ε ba ÿi zu le?»

⁵⁴ Lεε, Zezu yjijra báy bay mii: «Zadka mĩ dǎa rinj dika ño tul-i kji sùo-i le, rinj dika bi na do ba fe ká gor hoy. Nzob ká dǎa rinj dika ño tul-i na, ñe ze ba Bãa. Be kji ze ì di ni ba Ngerewuru baarĩ. ⁵⁵ Be nu ku hoy kara, ì tuu ni ya, a bi le, mĩ tuu ni tuu. Zadka mĩ baa mii: “Mĩ tuu ni ya” le, mĩ bá nzob kúd' bay munu ká baarĩ ndaw. Roo le, mĩ tuu ni a mĩ dǎa vu mbom ño tul bay ñeri. ⁵⁶ Bulu baarĩ Abaraham na, zadka'a ker bay se tul nam vika bi na le, ka dǎa suoriya. Zadka'a ko munu na, suoriya mbaa bil law-ε gbay gbay.»

⁵⁷ Báyyi le, Zibri yjijra báy bay ha ni mii: «Úwaa, ño làa ká mù dǎa mbiimbam sijn ndeñe ya báy key na le, mù ko Abaraham kereñ ro key le wool!» ⁵⁸ Lεε, Zezu yjijra báy bay ha ri mii: «Mĩ baa ha rĩ ta-tañ ba tusue kji: pola roo bay hanja ri mbonj Abaraham na, mĩ do doo ro zu.» ⁵⁹ Zadka ngeredomay Zibri laa munu na báyyi le, i uru i faa tisawri bay vbúkuke ni. Roo le, Zezu mju sùo-ε ká sakra ruo nzobri, a tji saa zad' *hul kani Ngerewuru na.

9

Zezu vaa nzob rǎw mbjw munu

¹ Zadka Zezu se faa na báyyi le, ka ko nzob mbjw ká ba nzob rǎw ká'a tji ke saa wuru. ² Báyyi le, led' nduobal-eri vbi ni bay mii: «Mbay, bay ÿi ndaw roo ledban ni key na, i mbonj ni ba rǎw le? Waa, bay tul feyaa ká ñe kji sùo-ε ka dǎa, mase bay tul feyaa nzob mbónj niri le?»

³ Lεε, Zezu yjijra báy bay mii: «Do bay tul feyaa ñe ya ndaw, bay tul feyaa nzob mbónj niri ya ndaw, roo le, ka ba rǎw munu bay hanja ped' dǎa Ngerewuru ka tina ke sùo-ε ba ke le. ⁴ Munu ká ba bisie báy na, ndad' bay

haŋa náa dǎari ped ká nzoɓ pié mǐ dǎa zuo nduo-i na ha ni ɔ báy zadɛ. Sun do di mbǎa ro ká nzoɓ ti máa bay dǎa ped ya. ⁵ Zadka mǐ do tusiri key kɔɓ rɔɓay na, mǐ ba zad taŋa nzoɓri ká tusiri key ha nun-ri mgbudǎ.»

⁶ Falɛ ká Zezu baɗ bayri na munu báyii le, ka sa-sami bo siri, a zukri báy vu nduo-ɛ ha ni ba boɗo, roɔ a dǎa nɗu tul nun nzoɓ raw na ⁷ a baɗ ha ni mii: «Mu se mú wǎa wǎa nun-a báy mbii daŋa Silowe.» (Mǎra saw riŋke baɗ mii, «ka pie mǐ.») Báyii le, nzoɓ raw na se a wǎa nun-ɛ munu ká Zezu baɗ ha ni na. Yi be saa di na báyii le, ka ko zad *taŋ kad kad.

⁸ Zadka'a tji puɔ na, nzoɓ tul kpaŋ beri báy nzoɓri ká i ko ni ba nzoɓ goŋma pola na i dǎa: «Wǎy! Wǎa, ba ledban ni key ká kaw siri a goŋ fe na ya le woo?» ⁹ Nzoɓ haŋeri baɗ mii: «Ba be ki.» A nzoɓ haŋwri laa le, baɗ mii: «U-uu, ba be ya, roo le, ba ri ki hoy zu.» A le, nzoɓ raw na baɗ sùo-ɛ ki mii: «Ba bi na ki zu.» ¹⁰ Báyii le, i yi i vbi ni bay mii: «Daa mina ndaw roɔ nun-a mgbudǎ ha mù ko-kóm le?» ¹¹ Leɛ, ka yiŋra báy bay ha ri mii: «Ledban ká i di ni ba Zezu na ze dǎa boɗo ndji a dǎa nɗu tul nun-i ha mǐ a baɗ mii: «Mu se daŋa Silowe mú wǎa wǎa nun-a.» Ze, mǐ se di mǐ wǎa wǎa nun-i na, le, mǐ ko zad taŋ kad kad.» ¹² Báyii le, i vbi ni bay mii: «Wǎa ledbanke do zad haɗ le?» Leɛ, ka yiŋra báy bay ha ri mii: «Mǐ ko ya.»

Fariziri vbi ledban ká nun-ɛ ko zad

¹³ Báyii le, i sùu ledban ká ba raw pola na i vike ni ha *Fariziri. ¹⁴ Leɛ, nam ká Zezu dǎa boɗo a mgbudǎke nun nzoɓ raw ku na, ba *nam mgbaka taŋam Zibri. ¹⁵ Be mini ze, Fariziri kara vbi ledban na bay kóko wǎa, fe ji ze dǎa ndaw roɔ ha ni ko zad key le? Leɛ, ka baɗ ha ri mii: «Ka dǎa boɗo ndji nɗu tul nun-i, ze mǐ se mí wǎa wǎa, le, timbedɛ key na mǐ ko zad.»

¹⁶ Báyii le, Farizi haŋeri baɗ mii: «Nzoɓ ká dǎa fe mini key na, ka ba taa Ngerewuru ya, bay ji le, ka dǎa vu mbom bo tul nam mgbaka taŋam na ya.» Roo le, nzoɓ haŋwri baɗ mii: «Úwaa, zadka nzoɓ ba nzoɓ feyga na wǎa, a dǎa mina ndaw roɔ a maa bay dǎa kiri fe sanri ká mini key le?» Ro, i teke bil ki. ¹⁷ Báyii le, Fariziri na i yi i vbi raw ká ko zad ba ki báy mii: «A bo ki wǎa, mù baɗ bay mina ze se tul nzoɓ ká mgbudǎ nun-a na le?» Leɛ, ka yiŋra báy bay mii: «Ka ba nzoɓ yaŋa bay saa nzaa Ngerewuru.»

¹⁸ Ngeredomay Zibri hii bay yaŋa bay ká mii, ledban key na pola ka ba raw, a timbedɛ key ka ko zad ro na ya. Be nu ku báyii le, i di nzoɓ mbon niri na ¹⁹ i vbi ri bay mii: «Wǎa, ba vu baari ba tusue ki le? Baari ki sùo-ri ze i baɗ mii, i mbon ni ba raw le? Wǎa, dǎa mina ki ndaw roɔ, ka ko zad ká timbedɛ key le?»

²⁰ Leɛ, nzoɓ mbon niri na yiŋra báy bay ha ri mii: «Ba fe ká buru ko ta-taŋ, ka ba vu buru ká buru mbon ni ba raw saa wuru ki. ²¹ Roo le, fe ká dǎa roɔ ka kóke zad timbedɛ key na buru ko ya, a nzoɓ ká dǎa roɔ ha nun-ɛ ko zad na kara, buru ko ni ya ndaw pi. I vbi ni be ki i laa, ka ba led mbǎa; ka'a máa yiŋra báy bayke ha ri laa.» ²² I baɗ munu, bay ji le, i dǎa hje ngeredomay Zibri. Ká ba tusue le, ngeredomay Zibri leke bay zuo bil ki pola bay haŋa bo, nzoɓ haɗ haɗ ká di Zezu ba *Krisi, nzoɓ ká Ngerewuru waa bay pié ni ví ya nzoɓri na le, i nii ni tji ká *hul mbú ki bari Zibri na. ²³ Be mini ze, nzoɓ mbon niri na baake bay mii: «I vbi ni i laa; ka maa bay yiŋra báy bayke ha ri laa.»

²⁴ Báyyi le, Fariziri na i yji a í dī nzoḅ ɾaw ká kɔ zad na faa bal ba sidike í vbi ni bay mii: «Mu haa huɗ ba tusue ká nun Ngerewuru. Buru kɔ ndaw, nzoḅ ká vaa mù key na ka ba nzoḅ feyaa.» ²⁵ Lee, ka yjinra bay bay mii: «Ka ba nzoḅ feyaa, mase, ka ba nzoḅ feyaa ya hoy kara, m̄ kɔ ya. Roo le, m̄ kɔ fe mbjw ta-taŋ: pola na m̄ ba nzoḅ ɾaw, a timbede key le, m̄ kɔ zad.»

²⁶ Báyyi le, i yji í vbi ni bay na roḅay mii: «Fe ji kɔ ka daa ha mù le? Ka daa mina ndaw roo, a mgbudake nun-a na ha mù le?» ²⁷ Lee, ka yjinra bay bay ha ri mii: «Úwaa, bay ni key na, m̄ baa ha r̄ ro, ze í hii bay yaŋa bay bi na ya. Waa, bay ji ndaw roo, í hii bay haŋa m̄ foŋ fal bay key na ba sidí ha ri roḅay le? A waa, í hii bay vika ba led nduobal-eri ndaw pi le woo?» ²⁸ Báyyi le, i rad ni í baa ha ni mii: «Bo kɔ ze mù ba led nduobal-e, a buru le, buru ba led nduobal *Moyze! ²⁹ Buru na, buru kɔ le, Ngerewuru baa bay ha Moyze, roo le, nzoḅ ni key na, zad ká'a vi saa dī hoy kara, buru kɔ ya!»

³⁰ Lee, nzoḅ ɾaw ká kɔ zad na yjinra bay bay ha ri mii: «Be kɔ zu woo! Be kɔ ze tuku nzoḅri ku: nzoḅ ká mgbuda nun-i na waa, í kɔ zad ká'a uru saa dī ya w̄m le woo! ³¹ Buru kɔ le, Ngerewuru laa nzaa bay kere nzoḅ feyaari ya, roo le, ka laa nzaa bay kere nzoḅri ká i h̄e ni a í daa law hiiya be. ³² Ba d̄e lew hoy kpuru ti vuri key na nzoḅ laa mii, nzoḅ mgbuda nun nzoḅ ɾaw ká t̄jke saa wuru na ba mbjw ya mgban. ³³ Zadka nzoḅ ni key na uru saa luo Ngerewuru ya le, ka'a máa bay daa fe mbjw ya.» ³⁴ Báyyi le, i yjinra bay bay ha ni mii: «Bo ká i mbón mù ká bil feyaa kɔ key le, mù hii bay fére buru fe le woo?» Ro, í nii ni t̄ji saa hul mbj kɔ bari na.

Raw ká bay faa tem

³⁵ Zadka Zezu laa mii, i nii nzoḅ ɾaw ká vaa na báyyi le, ka se a vaa zin ni a baa ha ni mii: «Waa, mù daa law-a bo tul *Vu Nzoḅ na le?» ³⁶ Lee, nzoḅ ɾaw na yjinra bay bay ha ni mii: «Mbay, ka ba ve le? Mu baa ha m̄ bo, m̄ daa law-i ka bo tul-e na maa!» ³⁷ Báyyi le, Zezu yjinra bay bay ha ni mii: «Nzoḅ ká mù kɔ ni bay nun-a, a mù do baa bay zin ni key ku na, ba be kɔ zu.» ³⁸ Lee, nzoḅ ɾaw na yji a huku pol-e a baa ha ni mii: «Mbay, m̄ daa law-i bo tul-a!»

³⁹ Báyyi le, Zezu baa ha ni mii: «Bi na, m̄ vi tusiri key bay haŋa kéle fe ka do: bay haŋa nzoḅ ɾawri kɔ zad, a nzoḅri ká i dī s̄o-ri ba nzoḅ nun-r̄i na, i vi ba nzoḅ ɾaw.» ⁴⁰ Farizi haneri ká i do lakun-e ká í laa baykeri na, i vbi bay mii: «Úwaa, waa, buru kara buru ba nzoḅ ɾawri ndaw le woo?»

⁴¹ Lee, Zezu yjinra bay bay ha ri mii: «Zadka í ba nzoḅ ɾaw, a í kɔ fal feyaa baari ká í daa na ya le, nzoḅ ti daa bay bo tul-r̄i ya. Roo le, munu ká í baa s̄o-ri mii, í kɔ zad ta-taŋ na, bay feyaa baari na mgba tul-r̄i banquo.»

10

Zezu ba nzoḅ koro badu taa tusueke

¹ Zezu baa mii: «M̄ baa ha r̄i ta-taŋ ba tusue kɔ: nzoḅ ká r̄i bay faa kpaŋ baduri na ya, roo a hil tul kpaŋ ká zad kɔ le, nzoḅke ku na ba nzoḅ r̄iiba ndaw, a ba dombirim nzoḅ ndaw pi. ² Roo le, nzoḅ ká r̄i bay faa kpaŋke na le, ka ba nzoḅ koro baduri na. ³ Nzoḅ ká koro faa kpaŋ na, mgbuda faake ha nzoḅ koro badu na. Zadka nzoḅ koro badu na dī baduri

le, baduri na i laa kusol-e. Badu hayri ka i ba taa beri na, ka di ri bay rin-ri rin-ri, a tji ke zin ri ke. ⁴ Zadka'a ha ri tji ke riw bele na bayji le, ka nda faa pol-ri, le, baduri na, i mbi fal-e, bay ji le, i laa kusol-e laa. ⁵ A nzoɔ ka uru ka zad kji boɔ fa varu nzoɔ na, i ti mbika fal-e ya, roo le, i duu ni di di, bay ji le, i laa ba kusol-e na ya. ⁶ Zezu baa law bay key na ha ri, roo le, saw fe ka'a baake bay key ha ri na, i ko ya.»

⁷ Bayji le, Zezu baa ha ri na roɔbay mii: «Mi baa ha ri ta-tan ba tusue kji: bi na, mi ba faa kpan rii baduri na. ⁸ Nzoɔri riw bele ka i vi pola ha mi na, i ba nzoɔ riibari ndaw, a i ba doɔmbirim nzoɔ ndaw pi. A le, baduri na i laa kusol-ri ya. ⁹ Ba bi kji ze mi ba faa hul. Nzoɔ ka rii bay faa hul ka mi do di na le, Ngerewuru a yaaɗa ni. Ka'a ma bay rii di a tji saa di munu ka law-e hii, a zin fe sumri ka bay holke suo-e. ¹⁰ Nzoɔ riiba na ka vi bay rii ri ndaw, bay ika ri ndaw, roo bay bie ri ndaw pi. A roo le, bi na, mi vi bay haɗa baduri kaw bay kumnun ndaw, a i kaw bil ndadi hoɔɔk hoɔɔk ndaw pi.

¹¹ «Bi na, mi ba nzoɔ koɔɔ badu taa tusueke. Nzoɔ koɔɔ badu tusueke na, ka poɗ suo-e yak ha hud bay tul badu beri. ¹² Nzoɔ ka koɔɔ baduri bay zinke lari hoy na, zadka vay koy vi zin ri le, ka haw duɔ a poɗ baduri na ha vay koy vi zin ri, a ruu haneri a mgbaw ri a bere ri kperke kperke, bay ji le, i ba taa be ya. ¹³ Nzoɔke ku na haw duɔ a duu, bay ji le, ka ba nzoɔ peɔ lari hoy bo, bay baduri na mgbaw law-e ya.

¹⁴⁻¹⁵ «Bi na, mi ba nzoɔ koɔɔ badu taa tusueke. Munu ka Baa tuu mi, a bi kara mi tuu Baa ndaw na, do faa mbijw munu ndaw, mi tuu badu biri, a bari kara i tuu mi ndaw. Leɛ, mi poɗ suo-i yak ha hud bay tul-ri. ¹⁶ Mi do bay badu kiri boɔ do ku ka i do bil kpan key ya. Bari na hoy kara, Ngerewuru hii bay haɗa mi vike ri a mi nda faa pol-ri. I laa diw bi i mbu kji kuɔuke mbijw, a nzoɔ koɔɔ ri hoy kara, a ba mbijw hoy ndaw. ¹⁷ Baa ko mi ba nzoɔ nun-e, bay ji le, mi poɗ suo-i yak ha hud bay haɗa bo, mi yi mi kaw bay kumnun ba kji. ¹⁸ Nzoɔ mbijw ti naa kumnun bi na ya, roo le, mi ha bay law hiiya bi kji. Mi do bay hurusuo ka bay haɗa, a mi do bay hurusuo ka bay yaaɗa ba kji. Be ze, ba fe ka Baa mbi nzi-e bay haɗa mi daa.»

¹⁹ Bay tul bayri ka'a baa munu na, Zibri teke bil kji ba kji roɔbay. ²⁰ Ruo nzoɔri ka bil-e ku i baa mii: «Be na, temndaya do tul-e a daa ni ba bala! Waa, bay ji ndaw roo i laa bay be na le woo?» ²¹ Nzoɔ hawri baa mii: «Nzoɔ ka temndaya do tul-e na ti baa bay mini key ya. Waa, nzoɔ ka temndaya do tul-e na, a ma bay mgbuɔa nun nzoɔ rawri ndaw pi le woo*?»

Ngeredomay Zibri tun Zezu ngereɗ

²² Ka bil ngerepuo ka Zuruzalem na, i daa nam suoriya ka bay tul hul Ngerewuru. Ba few lew ted. ²³ Zezu haɗi bil mgbaw ka *hul kani Ngerewuru do di ka zad ka i di ba boro Mbay Salomon. ²⁴ Bayji le, Zibri kiri ni i vbi ni bay mii: «Sie haɗa ndaw roo, mu haɗa law buru nda siri key le? Mu baa ha buru laa mgbum, waa, mu ba *Krisi, nzoɔ ka Ngerewuru waa bay pie ni vi yaa nzoɔri na le?»

²⁵ Leɛ, Zezu yinra bay bay ha ri mii: «Bay key na, mi baa ha ri pola ro, ze i daa law-ri bo di ya. Fe sanri ka mi daa bay hurusuo Baa na, baa nasi

* 10:21 10.21 I kji Tji kele 4.11; Zaa 9.32-33.

bay ká se tul-i. ²⁶ Roo le, ì d̄aa law-rĩ bo tul-i ya, bay j̄i le, ì ba bađu taa b̄iri ya. ²⁷ Bađu b̄iri na i laa kusol-i, a b̄i laa le, m̄i tuu ri, le, i mbi fal-i. ²⁸ M̄i ha ri kumnun ká d̄o baᅅguo. I ti huka ya mgb̄an, a nzoᅅ mb̄iw̄ mini kara ti náa ri saa nduo-i ya. ²⁹ I ko, B̄aa ká d̄aa bađuri zuo nduo-i na, ka d̄o báy h̄urusuo kal feri riw bele. Nzoᅅ mb̄iw̄ mini kara maa bay náa ri ká nduo-ε ya. ³⁰ Buru B̄aa na buru ba nzoᅅ ká mb̄iw̄.»

³¹ Be nu ku báyji le, n̄gered̄om̄ay Z̄ibri faa tisawri ba k̄i bay ikake ni.

³² Báyji le, Zezu b̄aa ha ri mii: «M̄i d̄aa fe kereri n̄ḡji bamba tasiri báy h̄urusuo B̄aa ha r̄i ko báy nun-r̄i gbak gbak. W̄a, bay fe taa h̄a ká sakrake key nd̄aw̄ roo, ì hii bay vbuka m̄i báy tisaw bay ika m̄i bayke báy le?»

³³ L̄εε, Z̄ibri na ȳiᅅra báy bay h̄a ni mii: «Buru hii bay ika mù bay tul fe kere b̄ori ká mù d̄aa ya, roo le, bay tul N̄gerew̄uru ká mù t̄jiri ni. Bo ká mù ba nzoᅅ h̄oy le, mù hii d̄aa s̄uo-ᅅ ba N̄gerew̄uru le woo!»

³⁴ Báyji le, Zezu ȳiᅅra báy bay mii: «I d̄aa d̄o b̄il *mbede bol kusol† b̄aari k̄i mii: “N̄gerew̄uru baa mii, ì d̄o munu ba n̄gerew̄uru.”‡ ³⁵ Buru ko nd̄aw̄, fe ká mbede N̄gerew̄uru hii bayke na, nzoᅅ ti máa bay bumra ya. Zadka b̄ari nzoᅅri ká N̄gerew̄uru ha ri bay be na, ka d̄i ri ba n̄gerew̄ururi le, ³⁶ b̄i ká’ a náa m̄i d̄o b̄od’ a pie m̄i vi tusiri key na, d̄aa m̄ina nd̄aw̄ roo, ì baa mii, m̄i t̄jiri N̄gerew̄uru, bay d̄ika ká m̄i d̄i s̄uo-i ba Vu N̄gerew̄uru le? ³⁷ Zadka m̄i d̄aa fe kereri ká B̄aa p̄oᅅ zuo nduo-i na ya le, d̄o nun haᅅa r̄i d̄aa law-r̄i bo tul-i ya. ³⁸ Roo le, zadka mù d̄aa fekeri, ze ì d̄aa law-r̄i bo tul-i ya h̄oy kara, ndad’ bay d̄aa law-r̄i bo tul fe saᅅri ká m̄i d̄aa na. Be nd̄aw̄ roo, ì kókoke ta-taᅅ mii, b̄i na m̄i d̄o b̄il law B̄aa, a B̄aa kara d̄o b̄il law-i.»

³⁹ Be nu ku báyji le, n̄gered̄om̄ay Z̄ibri nzaa faa roᅅbay bay mgbaka ni, roo le, ka t̄ji saa nduo-ri yoroᅅ, ⁴⁰ a se ba nzaa kporombii Zurd̄ε ká fi kelu ba k̄i, a kaw zad’ ká Z̄a na d̄aa tul nzoᅅri nduo mbii ká d̄i pola. ⁴¹ Nzoᅅri n̄ḡji bamba tasiri vi luo-ε ì baa mii: «Z̄a d̄aa fe saᅅ mb̄iw̄ ya, roo le, bayri riw bele ká’ a baa se tul led̄ban ni key na d̄o ba tusue k̄i.» ⁴² Be mini ze, ká zad’ ku na nzoᅅri n̄ḡji bamba d̄aa law-ri bo tul Zezu.

11

Hud Lazar

¹ Nzoᅅ mb̄iw̄ ká Betani riᅅ-ε ba Lazar naa sem. Puoke ku na tini-ε Mari báy Marte ì kaw d̄i nd̄aw̄. ² (Ba be Mari ká d̄aa num ká baᅅe f̄u b̄y b̄y zuo bal Zezu, roo a n̄z̄un báy s̄uy tul-e na. Ba yu-ε Lazar ze naa báy sem,) ³ ze tini-eri ká sid̄i na, ì pie nzoᅅ mb̄iw̄ se luo Zezu a baa h̄a ni mii: «Mbay, nzoᅅ buo ká mù hii ni bamba na ká naa báy sem.»

⁴ Zadka Zezu laa bayke na munu báyji le, ka baa mii: «Semke ku na ti mbika hud h̄a ni ya, roo le, a b̄a fe riᅅ d̄ika N̄gerew̄uru, a ba faa ká bay t̄inake riᅅ d̄ika Vu N̄gerew̄uru ba kele nd̄aw̄.» ⁵ Zezu ko Marte báy Mari, roo tinam b̄ari Lazar nd̄aw̄ na ba nzoᅅ nun-ε. ⁶ Ze munu h̄oy kara, zadka’ a laa mii, Lazar naa sem na, ka kaw zad’ ku a d̄aa nam sid̄i ká d̄i roᅅbay. ⁷ Fale ku roo a baa h̄a led’ nduoᅅbal-eri mii: «Náa ȳjiri bo náa séri kud̄u zad’ ká Zude.» ⁸ L̄εε, led’ nduoᅅbal-eri ȳiᅅra báy bay h̄a ni mii: «Í! Mbay, bo ká Z̄ibri nzaara mù timbede key bay vbuku mù báy tisaw bay

† 10:34 10.34 Zadka Zezu baa mii «mbede bol kusol b̄aari» na, bayke baa mii, *Mbede s̄aka kuni ká pied’ke.* ‡ 10:34 10.34 Simri 82.6.

ika mù key le, daa mina ndaw roo, mù hii bay yji bay séke di robay le woo?»

⁹ Báyji le, Zezu baa ha ri mii: «Ka bil nam mbjw na waa, saw sie ba duo fale sidí ya le? Nzob ká se-sef ká bisie na, ka ti téke ngud puu ya, bay ji le, ka ko zad *taŋ kad kad. ¹⁰ Roo le, nzob ká se-sef ká bil sunj tilo na, a téke ngud puu, bay ji le, ka do bil zad taŋa ya.»

¹¹ Fal bayri ku báyji le, Zezu baa ha ri mii: «Nzob buo naari Lazar na, ka na-nam, le, mĩ séke bay vaa túma ni.» ¹² Lee, lef nduoƚal-eri yjinra báy bay ha ni mii: «Mbay, zadka'a na-nam zu le, sùo-ε a vaa ni báy.»

¹³ Tusueke le, Zezu hii bay baa mii, Lazar na hu-hu, roo le, lef nduoƚal-eri ker í baa mii, Zezu baa bay se tul nam taa hoyke ká nzobri naa. ¹⁴ Báyji le, Zezu baa ta-taŋ ha ri mii: «Lazar na fe daa ni.» ¹⁵ Munu ká mĩ do zadε ká di lew ya na, mĩ do báy suoriya ká tul-rí, bay ji le, be mini ndaw roo, ì ngóŋke ká bil mbika law baari na báy. A roo le, náa séri ba lakun-ε kji ndaw ro!

¹⁶ Báyji le, Toma ká i di ni ba lef ndoŋo na, baa ha lef nduoƚal hawri mii: «Naari hoy kara, náa séri bo náa vaa húri zinj ganj tul naari na mbjw.»

Zezu ba nzob túma nzob ha ni kaw báy kumnun

¹⁷ Zadka Zezu do di ya deb báy puo na báyji le, ka laa mii, i daa huf Lazar na bo huo tisaw daa nam nin ro. ¹⁸⁻¹⁹ Zibri ngji bamba se luo Marte báy Mari ká Betani bay haŋa ri nzaa boko bay tul huf tinam ƚari na, bay ji le, Betani na do di ndji maa sal faa sayri munu hoy báy Zuruzalem.

²⁰ Zadka Marte laa mii, Zezu do di ya deb báy puo na, ka suo nun-ε, roo le, Mari na kaw puo. ²¹ Lee, Marte baa ha Zezu mii: «Mbay, ba fe ká mù do zad ni key zu le, yu-i na ti huka ya. ²² Roo le, mĩ ko ndaw, ze timbeƚε key kara, feri riw bele ká mù vbika Ngerewuru na ka'a haŋa mù.» ²³ Báyji le, Zezu baa ha ni mii: «Tinãa, yu-o na a túma a kaw báy kumnun ha mù.»

²⁴ Lee, Marte yjinra báy bay ha ni mii: «Mĩ ko le, sie óro bíe nam ká nzobri tji saa luo huf na, a túma a kaw báy kumnun báy.» ²⁵ Báyji le, Zezu baa ha ni mii: «Bi na, mĩ ba nzob túma nzob huderi ha ri kaw báy kumnun ká do banjwo. Nzob ká daa law-ε bo tul-i na, ze ka hu na hu hoy kara a káw báy kumnun ká do banjwo. ²⁶ A nzob ká kaw báy kumnun, roo a daa law-ε bo tul-i le, ka ti huka ya mgban. Waa, mù daa law-a bo tul bayke na kji zu le?» ²⁷ Lee, Marte na yjinra báy bay ha ni mii: «Zadε zu, Mbay, mĩ daa law-i bo tul-a. Mĩ ko le, mù ba *Krisi, nzob ká Ngerewuru waa bay pie ni ví yaa nzobri na; mù ba Vu Ngerewuru, be ká'a ví tusiri key na.»

²⁸ Fale ká Marte baa bay na munu báyji le, ka yji a vaa zinj yu-ε Mari a dakla bay zinj ni mii: «Ganj tul-i do kew a hii bay haŋa mù se.»

²⁹ Zadka Mari laa munu báyji le, ka uru ba vaa a se luo Zezu na. ³⁰ Lee, Zezu rii bil puo ya koƚ báy, roo le, ka do zad ká Marte zinj ni ká di pola na. ³¹ Zadka ruo Zibri ká i kaw zinj Mari bay haŋa ni nzaa boko na, i ko ka'a uru ba vaa a tji na báyji le, i uru í dii fal-ε. I ker í baa mii, ko ya le, ka se ba tupal bay vaa réke huf na.

³² Zadka Mari tji zad ká Zezu do di na, a mbi nun-ε a ko ni báyji le, ka vaa vbu sùo-ε gbirik bo pol-e a baa ha ni mii: «Mbay, ba fe ká mù do zad ni key zu le, yu-i na ti huka ya.» ³³ Zadka Zezu ko ni ka'a re-rew mgbofo mgbofo, roo a ko Zibri ká i su ni í re-rew munu ndaw na báyji le, law-ε fuu ni mgbuk mgbuk ha ni zinj faa káw báy kere ya. ³⁴ Ro, a vbi ri mii:

«Waa, ɪ daa ni bo huo tisaw ka zad haa le?» Lee, i yijira bay bay ha ni mii: «Mbay, mu vi le, mu koko bay.» ³⁵ Mbii nun Zezu gay bodok bodok. ³⁶ Bayji le, Zibri baa mii: «I ko ka'a hii ni ku ya!» ³⁷ Roo le, nzoɔ haneri ka sakra bari ku na baa mii: «Be ka'a mgbuda nun nzoɔ raw na waa, ka maa bay daa ha Lazar na hu ya na ya le woo?»

Zezu ha Lazar yi a kaw bay kumnun

³⁸ Law Zezu fuu ni mgbuk mgbuk ba ki a se ba tupal. Luo hudke ku na ba huo tisaw ka i mbii faake bay tisaw ki. ³⁹ Bayji le, Zezu baa mii: «I suru tisaw na ba fal.» Roo le, Marte ka ba tinam nzoɔ hud na baa ha ni mii: «Mbay, hud na a funa ndaya, bay ji le, ka daa nam niŋ ka bil huo tisaw key ro.» ⁴⁰ Bayji le, Zezu yijira bay bay mii: «Waa, mu baa ha mu mii, zadka mu daa law-a bo tul bay bi le, mu koko riŋ dika Ngerewuru na ya le?»

⁴¹ Zadka i suru tisaw na, Zezu ura nun-ε ba siya a daa nzaa bay kere mii: «Baa, mi ha mu taambol bay tul nzaa bay kere bi ka mu laa na. ⁴² Mi ko na, mu laa mi banuo, roo le, mu baa munu bay tul ruo nzoɔbri ka i kiri mi key na i ko bo, i daake law-ri bo di mii, ba bo ki ze mu pie mi.»

⁴³ Fal bayri na ku bayji le, ka daa fe beley ba siya mii: «Lazar, mu tji kele!» ⁴⁴ Zaɛ ku hoy le, hud na tji bay zad bal-eri bay nduo-eri ka i kari bay gari na, roo nun-ε kara, i kari bay vay gari ndaw. Lee, Zezu baa ha ri mii: «I hina gariri ka suo-ε na, i pon ni ha ni se.»

Ngeredomay Zibri nzaa faa bay ika Zezu (Mat 26.1-5; Mrk 14.1-2; Luk 22.1-2)

⁴⁵ Ruo Zibri ka sakra bari ka i vi luo Mari na, zadka i ko fe ka Zezu daa na munu bayji le, i daa law-ri bo tul-e. ⁴⁶ Roo le, nzoɔ haneri ka sakra bari ku na, i se luo *Fariziri a i ki fal feri ka Zezu daa na ha ri. ⁴⁷ Bayji le, Fariziri bay *ngerenzob fe poyri di-diŋ ha *nzoɔ kuj sal bay luyeri mbu ki i baa ha ri mii: «Waa, naa daari mina ro zey le? Ledban ni key na, ka daa fe sanri ngji bamba!» ⁴⁸ Zadka naa ponri ni, roo ka daa fe munu banuo le, nzoɔbri riw bele i daa law-ri bo tul-e. A le, ngeredomayri ka Rom na i vika i bie hul kani naari, a i bie saw puo naari!»

⁴⁹ Bayji le, nzoɔ mbij ka sakra bari ka riŋ-ε ba Kayif, be ka'a ba ngerenzob fe poy luye ka bil sewke ku na, mbi bay a baa ha ri mii: «Baari na, i ko fe mbij ya!» ⁵⁰ I ker i ko bay kere! Do ndad bamba bay tul naari, bay haŋa nzoɔ mbij hoy ka hu bay tul ruo nzoɔbri, bo ha saw Zibri riw bele na i bie ya. ⁵¹ (Tusueke le, ka baa bay key na bay tul gan suo-e ya, roo le, munu ka'a ba ngerenzob fe poy luye ka bil sewke ku na, ka baa bay fe ka'a vi vuku, bayke se tul Zezu ka'a huka bay tul saw puo Zibri. ⁵² Ka'a huka bay tul saw puo Zibri hoy ya, roo le, bay mbu vu Ngerewururi riw bele ka i bere ki na, ka do tul ki mbij hoy.)

⁵³ Uru saa bil namke ku na ngeredomay Zibri mbi nzaa-ri bay ika Zezu. ⁵⁴ Sawke ze, Zezu pon nzaa kie suo-ε ka sakra ruo Zibri, a naa suo-ε ka zaɛ ku a se puo mbij munu ka riŋ-ε ba Efrayim ka do di ya bay law kor, a kaw di bay leɔ nduobal-eri.

⁵⁵ Nam suoriya Zibri ka ba *nam suoriya tji saa bil koy do di ya na bayji le, ruo nzoɔbri uru bay tij zadri bod bod i se ba Zuruzalem pola bay waa suo-ri munu ka ba fe saw puo bari ka i daa banuo na. Be ndaw roo bay

giyanke nam suoriya na báy. ⁵⁶ Báyyi le, ɓari na i nzaara Zezu, a í vbi ɓay ká sakra kɪ ɓa lie ɓa lew ká ɓil mgban ká *hul kaŋi Ngerewuru do dɪ na mii: «A waa, í ker mina le? I ko ku na waa, le, ka'a vika zad' suoriya na key zu le?» ⁵⁷ I ɓaa munu, ɓay ji le, ngerenzob fe poyri báy Fariziri, i mbi nzaa-ri ká tul Zezu pola hoy mii, zadka nzoɓ ko zad' ká'a do dɪ le, ndad ɓay haɗa ni ka ɓaa ha ɓuru ɓo, ha ri vaa mgba ni.

12

Mari daa num zuo bal Zezu (Mat 26.6-13; Mrk 14.3-9)

¹ Tɔŋ nam yie ɓa pola roo, ɓay haɗa *nam suoriya tji saa ɓil koy na ka maa báyyi le, Zezu se ɓa Betani ká luɔ Lazar ɓe ká'a hu ká Zezu tuma ni ha ni kaw báy kumnun na. ² Ká zad'e ku na, i daa fe sum ɓay dɔyke ni, a le, Marte leke sumke ha ri su. Lazar le, kaw zɪŋ nzobri ká i kaw zɪŋ Zezu ká nzaa tutakra fe sum na. ³ A Mari laa le, mbi num ká riŋ-e ɓa nar ká ɓare fu bɔy bɔy, a taŋ kad' kad' ká larike ngon ɓamba na ɓa tasa náy mbɔw munu a daa zuo bal Zezu. Fale le, ka nzun báy suy tul-e ha ɓara numke ku na yaa zad' ká ɓil hula kpol kpol riw bele.

⁴ Ro, Zudas Iskariyod', ɓe ká'a ɓa nzoɓ mbɔw munu ká sakra lef nduobal-eri ká'a mbika tul-e na mbi ɓay a ɓaa mii: ⁵ «Úwaa, ɓay ji ndaw roo, í ɓie fe munu le? Num key na larike ngji ɓamba wuruk wuruk! Ba fe ká í hie ɓa pola zu le, larike a máa lari ped' mbiimbam mbɔw ɓay sókoke nzoɓ kɔkuri!» ⁶ Ka ɓaa munu, ɓay ji le, ɓa ɓay ze ka ker se tul nzoɓ kɔkuri ya, roo le, ka ɓa nzoɓ riɓa. Munu ká'a ɓa nzoɓ koro lari ɓari ká i mbu zuo tul kɪ na, ka mbi hiyaw hiyaw munu ɓanɗuɔ.

⁷ Báyyi le, Zezu ɓaa mii: «Pon máy na dekeke ha ni daa fe ɓe. Be ze ɓa fe ká ndad ɓamba ɓay haɗa ni ka daa. Bay tul nam hud' ɓi ze, ka koro ke num na do kpuru tji vuri key. ⁸ Baari na, nzoɓ kɔkuri i doko zɪŋ ri ɓanɗuɔ kpafara, roo le, ɓi na, mi ti doko zɪŋ ri ɓanɗuɔ ya.»

⁹ Zadka ruo Zibri laa mii, Zezu do Betani báyyi le, i tji vbububu ɓay tul Zezu kɪ huɔ-e hoy ya, roo le, ɓay tul Lazar ká'a tuma ni saa luɔ hud' ha ni kaw báy kumnun na. ¹⁰ A ro ze, *ngerenzob fe poyri mbi nzaa-ri ɓay ika Lazar na ndaw, ¹¹ ɓay ji le, ɓay tul-e na ze, Zibri ngji ɓamba i náake sùo-ri, a í daa law-ri ɓo tul Zezu.

Nzobri daa mbay ɓo tul Zezu (Mat 21.1-11; Mrk 11.1-11; Luk 19.28-40)

¹² Nzaaruɔ kɪ na báyyi le, ruo nzobri ká i do zad' *nam suoriya tji saa ɓil koy ká Zuruzalem na, i laa mii, Zezu se vuku. ¹³ Ze, í fed' nzaa toy vay mgbal kandawri roo í sɔke nun-e, í guu fe í ɓaake ɓay mii:

«Hozana! Naa písiri Ngerewuru!

Ndad ɓay haɗa Ngerewuru ka sám fe zuo tul nzoɓ

ká vi báy riŋ Ngerembay!

Ndad ɓay haɗa Ngerewuru ka sám fe zuo tul Mbay lef Izarayelri!»

¹⁴ Lee, Zezu zɪŋ vu maasoba, a kaw tul-e munu ká mbede Ngerewuru ɓaa ɓayke pola mii:

¹⁵ «Baari nzobri ká *Sign na * ,

* **12:15** 12.15 Sign na ɓa Zuruzalem.

I daa hje ya.

I ko, mbay baari na se vuku.

Ka kaw tul vu maasoba†.»

¹⁶ Ka sieke ku na, leɗ nduoɓal-eri laa saw fekeri na ku riw bele ya bay. Roo le, fal huɗ be bay tji be saa luɗ huɗ na, zadka leɗ nduoɓal-eri ker se tul fe ka kal ka tul-e na bayji le, i ko mii, fekeri na kal munu ka mbede Ngerewuru baa bayke pola na.

¹⁷ Bari riw bele ka i do ziŋ Zezu bay nam ka'a dike Lazar ha ni tji saa luɗ huɗ a kaw bay kumnun na, i lo soro fekeri na banɗo. ¹⁸ Sawke mini ze, ruɗ nzobri suɗ nun-ε, bay ji le, i laa mii, ba be ki ze ka daa fe san na key. ¹⁹ Bayji le, *Fariziri baa bay ka sakra ki ba lie ba lew mii: «I ko, naa maa daari fe mbjw mbaa! Nzobri riw bele dii fal-ε!»

Gerekri nzaa faa bay koko Zezu

²⁰ Ka sakra nzobri ka i vi Zuruzalem bay ruo Ngerewuru ka bil nam suoriyake ku na, nzob haneri ka i ba Gerekri do di ndaw pi. ²¹ Bari na, i soro i vaa ziŋ Filiɓ ka ba nzob ka Besayda kudu zad ka Galele i kod ni mii: «Ŋgere, buru hii bay koko Zezu.» ²² Lee, Filiɓ na se a vaa baa bayke ha Andere. Fal le, bari sidɓi bele i vaa baa bayke na ha Zezu.

²³ Bayji le, Zezu baa ha ri mii: «Nam ka Ngerewuru a hanja riŋ dika bi *Vu Nzob kie suɗ-ε ba kele na vi ro. ²⁴ Mi baa ha ri ta-tan ba tusue ki: zadka para nan‡ ka nzob ru na hu ya le, a doko ba be ki mbjw hoy. Roo le, zadka'a hu a tji ro le, parake na a hju do ngedeɗe bay. ²⁵ Nzob ka hii kumnun be na, a doko bay kumnun taa tusueke ya. A nzob ka ngor tul fe ka tusiri key ya le, a koro kumnun taa tusueke ka'a doko banɗo. ²⁶ Zadka nzob hii bay daa ped ha mi le, ka se fal-i. Zad ka mi doko di na, ka'a doko di ziŋ mi ndaw. A zadka nzob daa ped ha mi le, Baa a daa mbay bo tul-e.»

Zezu baa bay ka se tul huɗ be

²⁷ Zezu baa mii: «Timbeɗe key na, law-i nzaa mi. A key waa, mi baa mina ro zey le? Mi baa mii: Baa, mu naa mi ka bil fe seke ka'a tji tul-i key na le woo? Munu ya mban, bay ji le, bay tul fe sekeke na key ze, mi vike tusiri key. ²⁸ Mi baa mii: Baa, mu kie riŋ dika bo na ha nzobri ko!»

Bayji le, kusol mgba saa nulue beɗen mii: «Mi kie riŋ dika bi na ro, le, mi kie ba ki roɓay.» ²⁹ Lee, ruɗ nzobri ka i do zadε i laa kusol ka mgba na i baa mii: «Ba mbam ze yiw ku.» A nzob hawri laa le, i baa mii: «Ba leɗ nzaaped ka nulue ze vi baa bay ha ni!»

³⁰ Bayji le, Zezu baa ha ri mii: «Kusol ka mgba na, bay tul-i ya, roo le, bay tul-ri zu. ³¹ Timbeɗe key na, ba saw sie ka Ngerewuru a daa bay bo tul nzob tukeleri key. Timbeɗe key na Ngerewuru a nii ngeretemndaya ka ba nzob reke mbay ka tusiri key na do kele. ³² Bi na, zadka i siŋ mi i ura mi do siya le, mi faa nzobri riw bele zuo fal-i.» ³³ (Zezu baa bayri na munu, a kieke kiri huɗ taa jiike ze ka'a huka.)

³⁴ Lee, ruɗ nzobri yiŋra bay bay ha ni mii: «Mbede *bol kusol kie buru mii, *Krisi, nzob ka Ngerewuru waa bay pie ni vi yaa nzobri na a kaw bay kumnun banɗo. A waa, daa mina ndaw roo, mu baa mii, i siŋ *Vu Nzob i

† 12:15 12.15 Zakari 9. ‡ 12:24 12.24 Bay nzaa gerek le, ba ble ka ba para fe pay ka do tusiri Izarayel.

ura ni do siya le woo? Waa, Vu Nzobke na ba ve le woo?»³⁵ Bayji le, Zezu baa ha ri mii: «Zad' tana na do sakra baari key bole, a di ndii munu hoy. Be ze zadka zad' tana do robay na, i se bil-e bay hana suŋ tilo ka guɓa tul-ri ya. I ko, nzoɓ ka se-seɗ ka bil suŋ tilo na, ka ko zad' ka'a se ba baɗi ya.³⁶ Zadka zad' tana do robay na, i daa law-ri ka bo tul-e. Be ndaw roɔ, i vike ba leɗ zad' tanari na bay.»

Law ngonɔ Zibri

Fale ka Zezu baa bayri munu bayji le, ka naa suɔ-ε, a muu di di bay zad' kaw bari.³⁷ Ze ka daa fe sanri ngii bamba ha ri ko bay nun-ri hoy kara, i daa law-ri bo tul-e ya.³⁸ Be mini ze, bay ka Ezay nzoɓ yaana bay saa nzaa Ngerewuru baa na, do munu bay zad'e. Bayke baa mii:

«Aa! Mbay, waa, nzoɓ ve ze daa law-ε bo tul bay ka buru ka-kaake na le? Waa, nzoɓ ve ndaw roɔ mu kie ni hirusuo-ɔ na ba kele ha ni ko leŋ?»

³⁹ Bari na, i maa bay daa law-ri bo di ya. I ko, Ezay nzoɓ yaana bay saa nzaa Ngerewuru baa pola lew se tul-ri mii:

⁴⁰ «Igerewuru ha nun-ri fuma gbiɓli,
a mbii gosi fe koka bari,
bay hana bo nun-ri ka ko fe ya,
a law-ri kara ka vuo ya ndaw,
bo i suo ker bay bari

i vi luo-ε bay hana ni ka vaa ri ya*.»

⁴¹ Ezay na baa munu, bay ji le, ka ko rin dika Zezu, a baa bay se tul-e.

⁴² Ze ka sakra ngeredomay Zibri hoy kara, nzoɓri ngii bamba i daa law-ri bo tul-e. Roo le, bay tul *Fariziri na, i hii bay baa bayke ba kele ya, bay ji le, i hii bay hana ri nii ri tji ka *hul mbu ki bari Zibri na ya.⁴³ I hii bay ndad' ka nun nzoɓri mba ndad' ka nun Ngerewuru.

Zezu baa bay ka se tul kuu sal bay

⁴⁴ Bayji le, Zezu baa ta-tan ba siya beɓen mii: «Nzoɓ ka daa law-ε bo tul-i na, ka daa law-ε bo tul-i hoy ya, roo le, ka daa law-ε bo tul nzoɓ ka pie mi vi na ndaw.⁴⁵ Nzoɓ ka tuu mi na, tuu nzoɓ ka pie mi na ndaw.⁴⁶ Bi na, mi vi tusiri key munu ba zad' tana, bay hana nzoɓri riw bele ka i daa law-ri bo tul-i na, i do bil suŋ tilo na mbaa.

⁴⁷ «Zadka nzoɓ laa bay bi, roɔ a daa vu mbom bo di ya le, ba bi ze mi daa bay bo tul-e ya. Tusuke le, mi vi bay yaana nzoɓri ka tusiri key bo, mi vi bay daa bay bo tul nzoɓri ya.⁴⁸ Nzoɓ ka tun mi ngeren a ya bay bi ya laa le, bayke ka mi fere nzoɓri na ku ze, a daa bay bo tul-e ka sie ɔro bie nam na.⁴⁹ I ko, bay ka mi baa na, mi baa bay hirusuo-i huo-i ya, roo le, Baa ka pie mi na mbi nzi-ε suɔ-ε ki ha mi, bay tul feri ka mi baa, bay feri ka mi fere nzoɓri na.⁵⁰ Ze mi ko le, bayke ku na ha nzoɓri kaw bay kumnun ka do banu.» Be mini ze, feri ka mi baa bayke na, mi baa munu ka Baa ba ha ha mi.»

13

Zezu waa bal leɗ nduobal-eri

¹ Tòŋ nam mbjw hoy bay haŋa *nam suoriya tji saa bil koy na ka maa báyyi le, Zezu kò ndaw, nam ká bay álake tusiri key bay séke luo Bi-ε na vi ro. Ka hii nzoɓ taa feri ká tusiri key ɓaŋguɔ. Ka hii ri kpuru maa báy huɗ be.

² Zezu báy leɗ nduoɓal-eri i ɗo réke ŋgaw. Báyyi le, ŋgeretemndaya ɗaa bay zuo bil law Zudas vu Simɔn Iskariyod ha ni mbi tul-e. ³ Zezu na ko ká Ŋgerewuru ɗaa feri riw bele zuo nduo-ε, a vi saa luo-ε na, ká'a yji ɓa luo-ε na ndaw pi. ⁴ Báyyi le, ka uru siya ká nzaa fe sum na a naa maagari be, a ɗaa ɓo fi mbjw a mbi vay gari a sinke puu si-ε. ⁵ Fale ku le, ka kaa mbii zuo bil tunguo, a tii saw wáake ɓal leɗ nduoɓal-eri, a nzun báy vay gari ká'a sinke puu si-ε na.

⁶ Zadka'a tji tul Simɔn Piyer na báyyi le, Simɔn Piyer ɓaa ha ni mii: «Mbay, úwaa, le, mù wáa ɓal-i ndaw le wool!» ⁷ Lεε, Zezu yjiŋra báy bay ha ni mii: «Bo na, fe ká mǐ ɗaa key na mù ko sawke taŋ ya báy, roo le, bil nam haŋe le, mù kóko báy.» ⁸ Báyyi le, Piyer ɓaa ha ni mii: «Ū-uu, mù ti wáa ɓal-i na ya mgbaj!» Lεε, Zezu yjiŋra báy bay ha ni mii: «Zadka mǐ wáa ɓal-a na ya le, náa ti zuo zinj kǐ mbáa mgbaj.»

⁹ Báyyi le, Simɔn Piyer ɓaa ha ni mii: «Mbay, munu zu le, mu wáa ɓal-i hoy ya, roo le, mu wáa nduo-i ndaw, tul-i ndaw pi.» ¹⁰ Lεε, Zezu ɓaa ha ni mii: «Nzoɓ ká sùo mbii na sùo-ε *taŋ kaɗ kaɗ ro ɓo, ka se sie sùo mbii mbáa, a wáa ɓa ɓal-ε hoy. Baari na, sùo-rǐ taŋ kaɗ kaɗ ro, roo le, ɓa ɓaari riw bele ya.» ¹¹ (Zezu ɓaa munu, bay ji le, ka ko nzoɓ ká'a mbika tul-e na ro. Sawke mini ze, ka ɓaa mii: «Baari na, sùo-rǐ taŋ kaɗ kaɗ riw bele ya.»)

¹² Fale ká'a wáa ɓal-ri a mbi gari be a nduo na báyyi le, ka yji a kaw nzaa fe sum zinj ri a ɓaa ha ri mii: «Fe ká mǐ ɗaa zinj rǐ key na waa, i ko sawke ko kǐ zu le?» ¹³ I ko, ɓaari na, i ɗǐ mǐ ɓa Gaŋ tul-rǐ báy Mbay ɓaari. I ɗǐ mǐ báy zadε kǐ, bay ji le, mǐ ɓa be na kǐ. ¹⁴ Ze, munu ká i ɗǐ mǐ ɓa Mbay báy Gaŋ tul-rǐ ká mǐ wáa ɓal-rǐ na, ɓaari kara, ndaɗ bay haŋa rǐ wáa ɓal kǐ na ndaw. ¹⁵ Mǐ ɗaa ɓa fe kie kǐ ha rǐ bay haŋa ɓaari kara, i ɗaa faa mbjw munu ka zinj kǐ ndaw. ¹⁶ Mǐ ɓaa ha rǐ ta-taŋ ɓa tusue kǐ: leɗ káw ká mba tul ɓaa káw be na tiya. Ze leɗ nzaapeɗ ká mba tul nzoɓ ká pie ni na kara tiya ndaw pi. ¹⁷ Zadka i laa bay fekeri key na a i ɗáake peɗ báy zadε le, i ɗoko báy suoriya.

¹⁸ «Mǐ ɓaa bay key na bay tul-rǐ riw bele ya. Nzoɓri ká mǐ nan ri na, mǐ tuu ri tuu. Roo le, ndaɗ bay haŋa bay ká i ɗaa ɗo bil mbeɗe Ŋgerewuru na, ka ɗo munu báy zadε. Bayke ɓaa mii: "Nzoɓ ká ɓuru kǐ ɓúru su fe mbjw na, fere a ɓa nzoɓ tul ŋgani bi*." ¹⁹ Mǐ ɓaa ha rǐ timbeɗe key pola ndaw roo, bay haŋa feke ka tji báy. Be ndaw roo, zadka feke na tji le, i ɗáa law-rǐ ɓo tul-i mii: Bi na, mǐ ɗo ɓaŋguɔ. ²⁰ Mǐ ɓaa ha rǐ ta-taŋ ɓa tusue kǐ: nzoɓ ká yaa nzoɓ ká mǐ pie na, ka yaa mǐ ndaw zu. A nzoɓ ká yaa mǐ na, ka yaa nzoɓ ká pie mǐ vi na ndaw.»

Zezu ɓaa bay se tul Zudas ká'a mbika tul-e

(Mat 26.20-25; Mrk 14.17-21; Luk 22.21-23)

²¹ Fale ká Zezu ɓaa bayri munu na báyyi le, law-ε fuu ni mgbuk mgbuk, a ɓaa ha leɗ nduoɓal-eri mii: «Mǐ ɓaa ha rǐ ta-taŋ ɓa tusue kǐ: nzoɓ mbjw ká sakra ɓaari na a mbika tul-i.»

* 13:18 13.18 Simri 41.9.

²² Báyyi le, i ko-kóm ba nun kị ba lie ba lew í vbi bay mii, waa, ba nzoɓ ve kị ze ka baa bay se tul-e ku le? ²³ LEE, nzoɓ mbjw ká sakra leɗ nduoɓal-eri ká Zezu hii ni bamba na kaw lakun-ε. ²⁴ Ro, Simɔn Piyer te tay nun-ε zima ha ni bay haɗa ni ka vbi Zezu, waa, ba ve ze ka baa bay se tul-e le? ²⁵ Leɗ nduoɓalke ku na, feɛ nzi-ε ba luo Zezu a vbi ni mii: «Mbay, waa, ba ve kị zu le?» ²⁶ LEE, Zezu yjɪra báy bay ha ni mii: «Mí dǎa ɲɔɗ maapa nduo vay náy. Ze, nzoɓ ká mí ha ni le, ba be na kị zu.» Ro, Zezu mbi ɲɔɗ maapa na a dǎa nduo dǎi ha Zudas vu Simɔn Iskariyod. ²⁷ Zade ká Zudas yaa ɲɔɗ maapa na ku báyyi le, *Satan nduo bil law-ε. Báyyi le, Zezu baa ha ni mii: «Fe ká mù hii bay dǎa le, mu dǎa koɗ kị hoy.» ²⁸ (Bari ká i kaw nzaa fe sum zinj ni na, nzoɓ mbjw mini kara ko saw fe ká'a bǎake bay ha ni na ya. ²⁹ Munu ká Zudas ba nzoɓ kóro lari bari na, nzoɓ haɗeri ker mii, Zezu pie ni bay haɗa ni ka vǎa hie fe haɗe bay tul nam suoriyake, mase, bay haɗa ni ka ha fe haɗeri ha nzoɓ kùkuri.) ³⁰ Ká zade ká'a yaa ɲɔɗ maapa na ku hoy le, ka tji a zol. LEE, zad sii ro zu.

Zezu ha bol kusol fie ha leɗ nduoɓal-eri

³¹ Zadka Zudas mbi faa a zol na báyyi le, Zezu mbi bay a baa mii: «Timbeɗe key na, riɗ dika ká bo tul bi *Vu Nzoɓ na, tina sùo-ε do keke ro, a ɲgerewuru kara zinj riɗ dika báy faa bi na. ³² [Munu ká ɲgerewuru zinj riɗ dika báy faa bi na,] waka ya hoy le, ka'a dǎa riɗ dika bo tul-e ndaw. ³³ Baari vu-iri ká mí ko ri ba nzoɓ nun-i na, mí káw zinj ri ndji roɓay. Munu ká mí baa ha Zibri pola na, mí baa ha ri timbeɗe key ndaw: ì nzáara mí, roo le, ì maa bay séke zad ká mí séke dǎi ya. ³⁴ Timbeɗe key na mí ha ri *bol kusol fie: ì hii kị ba lie ba lew. Munu ká mí hii ri na, ì hii kị ba lie ba lew. ³⁵ Zadka ì hii kị ba lie ba lew le, be ndaw roo nzoɓri riw bele ì kóko mii, ì ba leɗ nduoɓal-iri na báy.»

Zezu baa bay ká tul máy bay Piyer (Mat 26.31-35; Mrk 14.27-31; Luk 22.31-34)

³⁶ Báyyi le, Simɔn Piyer vbi ni bay mii: «Mbay, waa, mù séke ba zad haɗa le?» LEE, Zezu yjɪra báy bay ha ni mii: «Zad ká mí séke dǎi timbeɗe key na, mù maa bay séke dǎi ya báy. Roo le, nam haɗe le, mù séke dǎi báy.» ³⁷ Báyyi le, Piyer vbi ni mii: «Mbay, bay ji ndaw roo, mí maa bay séke fal-a timbeɗe key ya le? Mí do dǎi ya bay pón sùo-i ha huɗ bay tul-a!» ³⁸ LEE, Zezu yjɪra báy bay ha ni mii: «Waa, mù do dǎi ya ba tusue bay pón sùo-o ha huɗ bay tul-i kị le? Mí baa ha mù ta-tan ba tusue kị: pola roo bay haɗa tuo ka-káa le, mù máy bay faa bal ba say mii, mù ko mí ya.»

14

Zezu ba faa séke ba luo Bi-ε

¹ Zezu baa ha leɗ nduoɓal-eri mii: «Ì ha law-ri ka nzáa-ri ya. Ì dǎa law-ri bo tul ɲgerewuru, a ì dǎa law-ri ka bo tul-i. ² Ká bil puo Bǎa na, zad káwri do dǎi mgbirik mgbirik. Zadka do munu ya le, mí ti bǎa bayke ha ri ya. Tusueke le, mí séke bay léke zad bay tul-ri. ³ Zadka mí se roo, mí leke zad na le, mí yji bay ví fǎa ri bay haɗa baari hoy kara, ì vǎa káw dǎi zinj mí mbjw hoy ndaw pi. ⁴ Zad ká mí séke ba baɗi na, ì ko faake ko.»

⁵ Báyyi le, Toma vbi ni bay mii: «Mbay, zad ká mù séke ba baɗi na, buru ko ya. Waa, buru dǎa mina ndaw roo, buru ko faake le?» ⁶ LEE, Zezu yjɪra

báy bay hạ ni mii: «Bi na, mĩ ba faa ndaw, mĩ ba tusue bay ndaw, a mĩ ba káw báy kumnun ndaw pi. Báy faa bi na roo, nzoó a séke luo Baa bo, faa kị boóf ká nzoó a kálke a se luo Baa na tiya. ⁷ Zadka ì tuu mĩ tuu le, ì tuuka Baa ndaw. Uru saa timbede kpuru vaw na, ì tuu ni ndaw, a ì ko ni ndaw pi.»

⁸ Báyji le, Filió baa hạ ni mii: «Mbay, mu kíe buru Baa na hạ law buru ka nda siri.» ⁹ LEE, Zezu yinjra báy bay hạ ni mii: «Filió, waa, daa mina ndaw roo, mĩ kaw zinj rĩ bole dí key le, mù tuu mĩ ya kóó báy key le woo? Nzoó ká tuu mĩ le, ka tuu Baa ndaw zu. Waa, daa mina ndaw roo, mù baa mii: “Kíe buru Baa” na le woo? ¹⁰ Waa, mù ker mú baa mii, mĩ do bil law Baa, a Baa kara do bil law-i na ya le? Bayri ká mĩ baa ha rĩ na, uru saa bil law-i ya. Ba Baa ká do bil law-i na ze daa hạ ped beri na o báy zadé báy faa bi. ¹¹ Zadka mĩ baa mii, mĩ do bil law Baa, a Baa kara do bil law-i ndaw na, ì daa law-rĩ ka bo dí. Ze, ì daa law-rĩ bo tul bay biri ká mĩ baa na ya nguó kara, ì daa law-rĩ ka bo tul-i bay tul fe sanri ká Baa daa báy faa bi na. ¹² Mĩ baa ha rĩ ta-tan ba tusue kị: nzoó ká daa law-e bo tul-i na, a daa feri ká mĩ do daake na ndaw. Ka’ a daa bawda fe kal fekeri key na kara ndaw, bay ji le, mĩ se ba luo Baa, ¹³ a fe ji ji ká ì vbi báy riñ-i na, mĩ daa feke na ha rĩ bay hanja riñ díka Baa ka tina sùo-e ba kele báy faa bi ká mĩ ba Vi-e na. ¹⁴ Mĩ baa ha rĩ na roóbay, zadka ì vbi mĩ fe báy riñ-i le, mĩ daa feke na ha rĩ.»

Zezu waa bay píe báy Tem Law Pie

¹⁵ Zezu baa hạ lef nduobal-eri mii: «Zadka ì hii mĩ le, ì daa vu mbom ka bo tul bol kusol-iri. ¹⁶ LEE, mĩ vbika Baa bay hanja ni ka pie báy nzoó kị ká ba Nzoó Soko rĩ hạ ni ka káw zinj rĩ bannguó kpadara. ¹⁷ Ba Tem baa tusue bay ká nzoó tukeleri key maa bay yaaña ni ya, bay ji le, ì maa bay kóko ni ya ndaw, a ì maa bay tuuka ni ya ndaw pi. Roo le, baari na, ì tuu ni tuu, bay ji le, ka sad zinj rĩ a do bil law-rĩ.

¹⁸ «Mĩ ti pón rĩ ba lef selri ya, mĩ yji bay ví zinj rĩ báy. ¹⁹ Ndji munu hoy le, nzoófri ká tusiri key na ti kóko mĩ mbaa. Roo le, baari na, ì kóko mĩ ba kị báy, bay ji le, mĩ kaw báy kumnun, a baari hoy kara ì káw báy kumnun na ndaw. ²⁰ Zadka namke vi le, ì kóko mii, mĩ do bil law Baa, a baari laa le, ì do bil law-i, ze bi kara mĩ do bil law-rĩ.

²¹ «Nzoó ká koro bol kusol-iri, a daa vu mbom bo dí le, nzoóke ku na hii mĩ zu. Baa na a hii nzoó ká hii mĩ, a bi kara mĩ hii nzoóke a mí kie sùo-i hạ ni ndaw.»

²² Báyji le, Zud, (be ká ì dí ni ba Zudas Iskariyod ya) na vbi ni bay mii: «Mbay, waa, daa mina ndaw roo, mù kie sùo-o hạ buru hoy, a mú kie sùo-o hạ nzoó tukeleri key ya le?» ²³ LEE, Zezu yinjra báy bay hạ ni mii: «Zadka nzoó hii mĩ le, a daa vu mbom bo tul bay bi. Baa a hii ni, a buru sídì bele na, buru séke bay vaa daa puo zinj ni. ²⁴ Roo le, nzoó ká hii mĩ ya na, ka daa vu mbom bo tul bay biri ya zu. Bayri ká ì laa ká nzaa-i na, uru saa bil law-i ya, roo le, uru saa luo Baa ká pie mĩ na. ²⁵ Bay fe niri key na, mĩ baa ha rĩ báy nam ká mĩ doke zinj rĩ ku hoy. ²⁶ Roo le, Nzoó Soko Nzoó ká ba Tem Law Pie ká Baa a pie báy riñ-i na, a fére rĩ feri riw bele, a tuma law-rĩ ká tul feri riw bele ká mĩ baa ha rĩ na.

²⁷ «Dekeke ka sad zinj rĩ. Ba dekeke taa bi ze mĩ ha rĩ. Mĩ ha rĩ munu ká nzoó tukeleri key ha rĩ ya. I hạ law-rĩ ka nzaa-rĩ ya, a ì hạ hie ka daa rĩ ya

ndaw. ²⁸ I laa bay ká mĩ baa ha rĩ ro mii: “Mĩ zól, roo le, mĩ yji bay ví zĩn rĩ báy” na. Zadfka ì hii mĩ le, ì d́áa suoriya bay tul zól bi ká ba luo B́aa, bay jii le, B́aa na mba tul-i. ²⁹ Mĩ baa bay fe niri key na ha rĩ pola roo fekeri na ka tji báy, bay haña bo, zadfka fekeri na tji le, ì d́aake law-rĩ bo tul bay biri na. ³⁰ Mĩ ti b́aa bayri ngji bamba zĩn rĩ mb́aa, bay jii le, ngeretemndaya, nzoḅ réke mbay ká tusiri key na se vuku. Ka maa d́aa fe mbijw zĩn mĩ ya, ³¹ roo le, ndaf bay haña nzoḅri ká tusiri key na, i kó mii, mĩ hii B́aa, a mĩ d́aa fe munu ká’a mbi nzi-ε h́a mĩ. I úru siya bo, náa zólri ká zadf ni key.»

15

Zezu ba sùo puu taa tusueke

¹ Zezu baa h́a leḅ nduoḅal-eri roḅay mii: «Bi na, mĩ ba sùo puu taa tusueke, a B́aa laa le, ba nzoḅ kóroke*. ² Nzaa toyke h́a h́a ká mgbajra mĩ, roo lereke tiya le, ka kuḅ ba fal. A nzaa toyke h́a h́a ká lie lereke ḅo d́i laa le, ka feḅ bay haña ni ka lie lereke zúba zúba ḅo d́i. ³ Baarĩ na, law-rĩ *tañ kadf kadf báy faa bay bi ká mĩ fere rĩ na. ⁴ I mbúolo mĩ, munu ká bi kara mĩ mbuolò rĩ na. Munu ká nzaa toy sùo puu ḅo ḅoḅ báy tul-e a lie ya na, baarĩ hoy kara, zadfka ì mgbajra mĩ ya le, ì ti lie báy tul gañ sùo-rĩ ya. ⁵ Bi na, mĩ ba sùo puu, a baarĩ laa le, ì ba nzaa toykeri. Nzoḅ h́a h́a ká mgbajra mĩ, ká bi kara mĩ mgbajra ni le, ka’a lie lereke zúba. Tusueke le, zadfka mĩ tiya le, ì ti máa bay d́aa fe mbijw ya. ⁶ Nzoḅ ká mbuolò mĩ ya le, ì vbuka ni ba fal, munu ká nzaa toy puu ká i kuḅ, le, huḅ kurum kurum a í faa í d́aa huu taa d́i h́a ni se. ⁷ Zadfka ì mbuolò mĩ, roo bay bi d́aa puo ká bil law-rĩ le, ì vbi fe ká law-rĩ hii, le, ì zĩn feke na. ⁸ Zadfka ì lie lereke zúba, roo nzoḅri ko í baa mii, ì ba leḅ nduoḅal-iri taa tusuekeri le, riñ dika B́aa na a tína sùo-ε ká nun nzoḅri riw bele.

⁹ «Munu ká B́aa hii mĩ na, bi kara mĩ hii rĩ ndaw. Ndaf bay haña rĩ ḅo bil law ini bi na banḅuo. ¹⁰ Zadfka ì d́aa vu mbom bo tul bol kusol-i báy zadf le, ì ḅoko bil law ini bi faa mbijw munu ká mĩ d́aa vu mbom bo tul *bol kusol B́aa, a mí ḅo bil law ini be na. ¹¹ Mĩ baa bay ferri key na ha rĩ bay haña suoriya bi na ka mbaa bil law-rĩ. Be ndaw roo, suoriya baarĩ na a ḅoko báy zadf nzedem báy. ¹² Bol kusol-i na ze ḅo key: I hii kji faa mbijw munu ká bi kara mĩ hii rĩ na. ¹³ Nzoḅ ká mbi sùo-ε h́a huḅ bay tul nzoḅ buḅ-eri na, ka hii ri ba tusue kji. Ze, law ini hay ká mini ká kal be ni key na, tiya. ¹⁴ Zadfka ì d́aa bol kusol-i le, ì ba nzoḅ buḅ-iri.

¹⁵ «Mĩ ti d́ika rĩ ba leḅ káwri mb́aa, bay jii le, leḅ káw na ko kér bay b́aa káw be ya. Roo le, mĩ d́i rĩ ba nzoḅ buḅ-iri, bay jii le, mĩ ha rĩ ko ferri riw bele ká B́aa fere mĩ na. ¹⁶ Baarĩ ze ì naa mĩ ya, roo le, bi ze mĩ nan rĩ, a mí píe rĩ ha rĩ se bay haña bo ì lie lereke. Ba lereke ká’a ḅoko banḅuo kpaḅara. Be ze ferri riw bele ká ì vbi B́aa báy riñ-i na, ka’a haña rĩ. ¹⁷ Munu zu le, fe ká mĩ mbi nzaa-i ká d́i bay haña rĩ d́aa na ze ḅo key: I hii kji.»

Nzoḅ tukeleri fuy Zezu báy leḅ nduoḅal-eri

* 15:1 15.1 Ká zadf ni key na, Zezu mbi fe ká Zifri ḅi fa vjye na a b́aake bay se tul-e kji sùo-ε báy nzoḅri ká ì ba taa be. Vjye na, ba vay fe ká uo a lie goriyo goriyo a kó zúba ká ì d́i ba rezin. Ba mjiiri fe pay leḅ Izarayelri ká ì sù lereke ndaw, ì d́aake him ndaw pi. Munu ká Kuori ko feke key ya na, nzoḅ ndáy bayri vbie puu ì sùoke bol vjye.

18 Zezu yi a baa ha lef nduobal-eri mii: «Zadka nzoɔ tukeleri key fuy ri le, i ko, i fuy mi bi ze pola ndaw zu. 19 Zadka i ba taa tuele key le, bari ka tuele key na i hii ri, bay ji le, i ba taa be. Roo le, baari na, i ba taa tuele key na ya, bay ji le, bi ze mi nan ri ka sakra nzoɔ tusiri key. Be mini ze, bari na i fuyke ri bayke. 20 I ker se tul bay ka mi baa ha ri na: lef kaw ka mba tul baa kaw be na tiya. Zadka nzoɔri daa nun-i tuo sie le, i daa nun-ri tuo sie ndaw. A zadka i daa vu mbom bo tul bay biri laa le, i daa vu mbom bo tul bay baari na ndaw. 21 I daa fe kaayari riw bele zii ri bay tul-i, bay ji le, Baa ka pie mi na i tuu ni ya. 22 Zadka mi vi ya, a mi baa bay pola ha ri ya ndaw le, bay feyaa ti mgbaka tul-ri ya. Roo le, timbede key na, faa yam suo-ri ka tul feyaa bari na tiya. 23 Nzoɔ ka fuy mi le, fuy Baa na ndaw zu. 24 Feri ka ba hie zikiki ka nzoɔ mbij maa bay daa ya na, zadka mi daa ka sakra bari ya le, bay feyaa ti mgbaka tul-ri ya. Roo le, timbede key i ko fekeri bay nun-ri hoy kara, i toɔ ba fuy mi a i fuy Baa kara ndaw. 25 Feri key na ti mini bay haɔa bay ka i daa do bil *mbede bol kusol bari mii: “I fuy mi gor taɔ bayke” na, ka do munu bay zadet†.

26 «Nzoɔ Sokɔ Nzoɔ na a vika. Ba Tem baa tusue bay ka uru saa luo Baa. Zadka mi pie ni saa luo Baa ha ni vi le, ka'a baa nasi bay bi na ha ri. 27 A baari kara i baa nasi bay bi, bay ji le, i kaw zii mi bay tiikake hoy.»

16

1 Zezu baa ha lef nduobal-eri na roɔbay mii: «Mi baa bay ferri key na ha ri, bay haɔa bo, sieke ka fekeri ti le, ka ba ndaw taka ri ha ri poɔke mbika law baari na ya. 2 I nii ri ti ka *hul mbu ki baari. Sieke ka'a vi ka nzoɔri ika ri na, i ker i baa mii, bay kiri ped bari ka mini key na, bari daa ped ha Ngerewuru zu. 3 I daa munu, bay ji le, i tuu Baa ya ndaw, i tuu mi ya ndaw pi. 4 Mi baa munu ha ri bay haɔa bo, zadka sieke vi bay haɔa ri daa fekeri na le, i kerke se tul bay ka mi baa ha ri pola na.»

Ped ka Tem Law Pie a daa

Zezu baa mii: «Bay key na, mi baa ha ri bay tiikake ya, bay ji le, mi do zii ri. 5 Timbede key na mi seke ba luo nzoɔ ka pie mi vi na. A le, nzoɔ mbij ka sakra baari ka vbi mi bay mii, “mu se ba zad ha le” na, tiya. 6 Roo le, bay tul bay niri ka mi baa ha ri na, i daa sie i kaw mbonj. 7 Ze munu hoy kara, mi baa tusue bay ha ri: do ndad bamba bay tul-ri bay haɔa mi zol. Zadka mi zol ya le, Nzoɔ ka'a vi sokɔ ri na ka ti vika ya. Roo le, zadka mi zol ro le, mi pie ni ha ri bay.

8 «Be na, zadka'a vi le, a haw nzoɔ tukeleri rem ka tul feyaa ndaw, ka tul fe ka do bay zede nzedem ndaw, roɔ ka tul kunj sal bay Ngerewuru ndaw pi. 9 Ka'a haɔa nun-ri taɔ ha ri ko suo-ri ba nzoɔ feyari, bay ji le, i hii bay daa law-ri bo tul-i ya. 10 Ka'a haɔa nun-ri taɔ ha ri ko zad ha ze fe ka do bay zede na do di le, bay ji le, mi zol ba luo Baa. A le, i ti koko mi mbaa. 11 Ka'a haɔa nun-ri taɔ se tul kunj sal bay Ngerewuru, bay ji le, ngeretemdaya ka ba nzoɔ reke mbay ka tusiri key na, bay mgba tul-e ro.

12 «Mi do bay bayri ngii bamba bay baa ha ri roɔbay, roo le, fekeri kal tul hurusuo-ri timbede key. 13 Ze, zadka be ka'a ba Tem baa tusue bay na vi le, ka'a ndaka faa pol-ri ka bil tusue bayri riw bele. Ka'a baa bay bay

† 15:25 15.25 Simri 35.19; 69.5.

tul gan sùò-ε ya, roo le, bayri riw bele ká'a laa ká' luò Ngerewuru na ka'a báa ha rí. Ka'a báa bay feri ká'a ví vuku ha rí ndaw. ¹⁴ Be key na, a d'áa riñ d'ika bo tul-i, bay jì le, ka'a yaña fe ká' luò-i ndaw roo, a baa bayke ha rí báy. ¹⁵ Feri riw bele ká' ba taa Báa na, ba taa bi ndaw. Be mini ze, m' baa ha rí mii, ka'a yaña fe ká' luò-i ndaw roo, a baa bayke ha rí báy.»

Dáa síe a fére ba suoriya

¹⁶ Zezu baa na robay mii: «Ndi munu le, ì ti kóko m' mbáa, a fale ndji laa le, ì yíi í kò m' ba k' robay.» ¹⁷ Báyi le, lef nduo-bal-ε haneri vbi bay ká sakra k' mii: «A ku wáa, bayke baa mina zu le? Ndi munu le, buru ti kóko beri mbáa, a fale ndji le, buru yíi búru kò beri ba k' na robay! Roo a yíi a baa mii, fekeri a d'oko munu, bay jì le, beri se ba luò Báa beri. ¹⁸ “Ndi munu” ká'a baa na wáa, bayke hii báa mina k' zu le? Buru kò sawke tan ya!»

¹⁹ Zezu kó ká i hii bay vbika ni bay na báyi le, ka baa ha ri mii: «Ndi munu le, ì ti kóko m' mbáa, a fale ndji le, ì yíi í kò m' ba k' na robay. A wáa, bay tul bayri na key ze ì vbike vbiw ká sakra k' ku le? ²⁰ M' baa ha rí ta-tan ba tusue k': baari na, ì réke rew, a í nguri sùò-rí, roo le, nzofri ká tukele key na í záy sùò-rí. Baari na ì d'áa síe, le, d'áa síe baari na a fére ba suoriya. ²¹ I kò, zadka nduo se máy nzof bay hanja ni mboñ le, ka d'áa síe, bay jì le, saw síe kóko seke fe na maa ro. Roo le, zadka lef na tji le, ka yinra kóko seke feke na kpod, a kaw báy suoriya, bay jì le, ka mboñ nzof vi tusiri key. ²² Baari hoy kara d'oo faa mbjw munu ndaw. Timbede key na ì d'áa síe, roo le, m' yíi bay kóko rí ba k' báy. Síeke ku na suoriya a mbáa bil law-rí gbay gbay, le, nzof mbjw mini kara a máa bay náa suoriya baari na ya. ²³ Zadka namke vi le, ì ti vbika m' vbiw mbáa ro. M' baa ha rí ta-tan ba tusue k': feri riw bele ká ì vbika Báa báy riñ-i na, ka'a hanja rí. ²⁴ Kpuru tji timbede key na, ì vbi fe báy riñ-i ya. Ì vbi fe, le, ì zín feke. Be ndaw roo suoriya baari na a mbáa bil law-rí gbay gbay, a d'oo báy zadé nzedem báy.

²⁵ «M' baa bayri key na riw bele ha rí báy faa law bay. Saw síeke vi le, m' ti mbika law bayri mini key na bay báake bayri zin rí mbáa. Bay ká se tul Báa na, m' báa ta-tan ha rí. ²⁶ Síeke ku na, fe ká ì hii na, ì vbika Báa báy riñ-i. M' baa ha rí mii, m' d'áa nzaa bay kere ká pol Báa bay tul-rí na munu ya. ²⁷ Báa k' sùò-ε na hii rí, bay jì le, baari na, ì hii m', a í d'áa law-rí bo dí mii, m' uru saa luò Ngerewuru. ²⁸ Ba tusue, m' uru saa luò Báa mí vi tusiri key. Timbede key na, m' zól ká tusiri key bay yíi ba luò Báa.»

²⁹ Lef nduo-bal-eri baa ha ni mii: «U-húu! Timbede key na, mù baa bay ta-tan ha buru tan law bay. ³⁰ Timbede key buru kò ndaw, bo na, mù kò feri riw bele. Vbiwri ká nzofri hii bay vbika mù kara, mù kò pola ro. Be mini ze, buru d'áake law buru bo tul-a mii, mù uru saa luò Ngerewuru.»

³¹ Báyi le, Zezu yinra báy bay ha ri mii: «Timbede key ndaw roo, ì d'áa law-rí bo dí le woo? ³² I kò, nam a ví vuku, ze namke na vi ro, ì zékre k' kperke kperke báy zad' baari, a í pón m' huò-i. Roo le, m' d'oo huò-i ya, bay jì le, Báa d'oo zin m'. ³³ M' baa bayri key na riw bele ha rí, bay hanja rí d'oo báy dekeke báy faa zúo zin m'. Baari na, ì kóko seke fe tukele key. Roo le, ì m'gba law-rí ngo-ngon. Bi na, m' haw yum ká tukele key.»

17

Zezu daa nzaa bay kere bay tul nzoɔ beri

1 Fale ká Zezu baa bayri munu na báyyi le, ka ura nun-ε ba siya a baa mii:

«Báa, namke na vi ro. Tína riŋ díka Vu-ɔ ba kele, bay haŋa bo Vu-ɔ na ka tínake riŋ díka bo na ba kele ndaw. ² Tusueke le, mù hã ni hũrusuo ká tul nzoɔri riw bele, bay haŋa ni ka hã káw báy kumnun ká do banɔo na hã nzoɔri riw bele ká mù pɔŋ ri zuo nduo-ε na. ³ Káw báy kumnun ká do banɔo na, ba haŋa ri tuu mù bo hu-ɔ hoy mù ba Ngerewuru tusue ndaw, a í tuu nzoɔ ká mù pie ni, be ká'a ba Zezu *Krisi. ⁴ Mí ha ri kɔ riŋ díka bo ká tusiri key, mí daa ped ká mù pɔŋ zuo nduo-i hã ni ɔ báy zadε ngid. ⁵ Ze timbedε key na Báa, mù hã mĩ se mí káw ziŋ mù, a mú hã mĩ riŋ díka ká mĩ dõke lakun-a pola doɔ ndaw roo tusiri do báy na.

⁶ Mí hã nzoɔri ká mù nan ri ká tusiri key, a mú daa ri zuo nduo-i na i tuu mù. I ba nzoɔ taa fori ká mù pɔŋ ri zuo nduo-i, í daa vu mbom bo tul bay bo. ⁷ Timbedε key na i kɔ mii, feri riw bele ká mù hã mĩ na, uru saa luo-ɔ, ⁸ bay yi le, bayri ká mù baa hã mĩ na, mĩ baa ha ri, le, i yaa bayke na a i kɔ mii, mĩ uru saa luo-ɔ ba tusue kɪ, a í daa law-ri bo dí mii, ba bo kɪ ze mù pie mĩ. ⁹ Mí daa nzaa bay kere ká pol-a bay tul-ri. Mí daa nzaa bay kere bay tul nzoɔ tukeleri key ya, roo le, bay tul nzoɔri ká mù pɔŋ ri zuo nduo-i na, bay yi le, i ba nzoɔ taa fori. ¹⁰ Nzoɔri riw bele ká i ba taa bi na, i ba taa bo, a nzoɔri riw bele ká i ba taa bo na, i ba taa bi ndaw, le, riŋ díka bi mɔba ká sakra bari. ¹¹ Ndji munu le, mĩ ti doko tusiri key mbáa, bay yi le, mĩ séke ba luo-ɔ. Roo le, bari na i tɔŋ ká tusiri key. Báa, bo ká mù do boɔ mú taŋ kaɔaŋ na, mu kɔro ri báy faa hũrusuo-ɔ, hũrusuo ká mù hã mĩ na, bay haŋa ri zuo ziŋ kɪ ba nzoɔ ká mbjw hoy munu ká naa. ¹² Zadka mĩ do ziŋ ri ká tusiri key roɔbay na, mĩ kɔro ri báy faa hũrusuo ká mù hã mĩ na. Mí kɔro ri hã nzoɔ mbjw mini kara ðie ya, roo le, ba nzoɔ mbjw munu ze ðie báy tul gaŋ sùo-ε, bay haŋa bay ká do bil mbede bo na ka do munu báy zadε.

¹³ Timbedε key na mĩ séke ba luo-ɔ, be ze mĩ baa bayri mini key na riw bele báy doɔ bi ká tusiri key roɔbay, bay haŋa suoriya taa bi na, ka mbaa bil law-ri gbay gbay a do báy zadε nzedεm. ¹⁴ Mí ha ri bay bo na. Ze nzoɔ tukeleri na fuy ri, bay yi le, i ba taa bari ya, munu ká bi kara mĩ ba taa bari ya ndaw. ¹⁵ Mí daa nzaa bay kere bay haŋa mù naa ri ká tusiri key ya, roo le, mu kɔro ri bay tul ngeretemndaya. ¹⁶ I ba nzoɔri ká tukele key ya, munu ká bi hoy kara, mĩ ba taa tukele ya ndaw pi. ¹⁷ Mu daa ri zuo boɔ ba taa bo báy faa tusue bay. Bay bo na ba tusue bay. ¹⁸ Munu ká mù pie mĩ vi tusiri na, bi kara mĩ pie ri se tusiri na ndaw. ¹⁹ Mí mbi sùo-i mí daa bo boɔ hã mù bay tul-ri, bay haŋa bo bari kara, i mbi sùo-ri í daa bo boɔ ba tusue hã mù ndaw.

²⁰ Bay tul bari key hoy ze mĩ dáake nzaa bay kere ká pol-a ya. Roo le, bay tul nzoɔri riw bele ká i daa law-ri bo tul-i báy faa káa bay bari. ²¹ Mí daa nzaa bay kere bay haŋa ri zuo ziŋ kɪ mbjw munu ká bo Báa, mù do bil law-i, a bi kara mĩ do bil law-a ndaw na. Be ndaw roo bari kara, i zuo ziŋ naa mbjw hoy bay haŋa nzoɔri ká tusiri key kɔ í baa mii, ba bo kɪ ze mù pie mĩ. ²² Riŋ díka ká mù hã mĩ na, mĩ suo mí ha ri

bay hanja ri vi ba nzoɓ ká mbɔw munu ká naa. ²³ Mì ɗo bil law-ri munu ká bo mù ɗo bil law-i. Be ndaw roo, i vika ba nzoɓ ká mbɔw kɔ hoy ha nzoɓri ká tusiri key na, i ko le, i baa mii, ba bo kɔ ze mù pie mĩ, a mú hii ri munu ká mù hii mĩ na.

²⁴ Bãa, nzoɓri ká mù ha mĩ na, mĩ hii bay hanja zad ká mĩ káw ɗi na, i káw ɗi zinj mĩ ndaw, bo i ko riŋ ɗika bi ká mù ha mĩ na, bay ɔi le, mù hii mĩ pola ɗɗ ndaw roo tusiri ɗo báy. ²⁵ Bãa, bo ká mù ɗaa fe ɗo báy zadɛ nzedem na, nzoɓri ká tukɛɛ key na i tuu mù ya, roo le, bi na mĩ tuu mù tuu, a nzoɓ ɓori na i ko ta-taŋ mii, ba bo kɔ ze mù pie mĩ. ²⁶ Mì ɗaa ha ri tuu mù, le, mĩ ɗaa ha ri tuu mù ba pola pola na roɓbay, bay hanja bo law ini ká mù ɗoɓke bay tul-i na, ka ɗo bil law-ri, a ɓi kara mi ɗo bil law-ri ndaw.»

18

I mɓa Zezu

(*Mat 26.47-56; Mrk 14.43-50; Luk 22.47-53*)

¹ Fale ká Zezu baa bayri na ku riw bele bayɔi le, ka faa leɗ nduoɓal-eri zuo fal-ɛ a tũoke nduo mbii ká riŋ-ɛ ba Sedro a i tɔi fi kelu. Leɛ, zadɛ ku na wáa ɗo ɗi, ze Zezu báy leɗ nduoɓal-eri i se ɗi. ² Zudas nzoɓ ká ba nzoɓ mbika tul-e na, ko zad na ku ta-taŋ ndaw, bay ɔi le, ba zad ká Zezu báy leɗ nduoɓal-eri i mbu kɔ ká ɗi ɓanguo kpaɗara.

³ Báyɔi le, ɓe Zudas na, ka se wáa na ku báy kuɗu nzoɓ yumri báy nzoɓ kóro zadri ká *ngerenzoɓ fe poyri báy *Fariziri ha ni na. Bari na i faa fe yumri zuo sũ-ri; i se báy huu ndeleri ndaw, huu mbɔnri ndaw roo i tɔi ke tul-ri báy.

⁴ Leɛ, feri ká'a tɔi tul Zezu na, ka ko riw bele ro. Ze a soro ba luo-ri a vbi ri bay mii: «Waa, a ve ze ñ nzaa ni le?» ⁵ I yinjra báy bay ha ni mii: «Buru nzaa Zezu ká Nazareɗ.» Leɛ, Zezu baa ha ri mii: «Ba bi kɔ ze mĩ ɗo key.» Leɛ, Zudas ká ba nzoɓ mbika tul-e na, ɗo zinj nzoɓri na ku ndaw. ⁶ Zadka Zezu baa ha ri mii: «Ba bi na kɔ ze mĩ ɗo key» na bayɔi le, i yɔi i naa tigbaa ri tud tud ɓa fal, i lie raɗ zuo siri.

⁷ Leɛ, Zezu yɔi a vbi ri bay ba kɔ na roɓbay mii: «Waa, a ve ze ñ nzaa ni le?» I yinjra báy bay ha ni mii: «Buru nzaa Zezu ká Nazareɗ.» ⁸ Leɛ, Zezu yinjra báy bay mii: «Mĩ baa ha ri ro, ba bi na kɔ zu. Ze ba bi kɔ ze ñ nzaa mĩ laa le, ñ pón faa ha nzoɓri key na i se zad seɗ ɓari.» ⁹ Zezu baa munu bay hanja bay ká'a baa zinj Bi-ɛ pola mii: «Nzoɓri ká mù ha mĩ na, nzoɓ mbɔw mini kara zee ya» na*, bayke ɗo munu báy zadɛ.

¹⁰ Báyɔi le, Simɔn Piyer ká ɗo báy maamii na, ka naa háa a téke suku leɗ káw ngerenzoɓ fe poy luye na fi hoɗo mbekɛɗ ɓo ɓisuy. Riŋ leɗ káwke ku na ba Malkus. ¹¹ Ro, Zezu baa ha Piyer mii: «Mu yinjra maamii bo na ka nduo ngole. Kóko seke fe ká Bãa leke bay hanja ni ka tɔi tul-i na waa, mĩ maa bay kóko ya maale?»

I sũu Zezu i séke ni pol Anasi

¹² Ro, kuɗu nzoɓ yumri báy ngere tul-ri, báy nzoɓ kóro zadri ká i ba Ziɓri na, i lie Zesu ruɗ i mɓa ni i siŋ ni ndaw roo, ¹³ i sũu ni titire i séke luo Anasi, ɓe ká'a ba fay Kayif. Kayif na ba *ngerenzoɓ fe poy luye ká bil

* 18:9 18.9 Zaa 17.12.

sewke na ku. ¹⁴ Ba ðe na ze ka ha nzaa boko ha ngeredomay Zibri mii: «Do ndadɔ bamba bay hanja nzoɔ mbijw hoy ka hu bay tul ruo nzoɔbri†.»

Piyer may bay ka tul Zezu

(Mat 26.69-70; Mrk 14.66-68; Luk 22.55-57)

¹⁵ Bayji le, Simon Piyer bay leɔ nduobal Zezu ki munu dii fal-e. Be leɔ nduobalke ku na, *ngerenzob fe poy luye ko ni ta-tan. Be mini ze, ka riike bil mgbaj ngerenzob fe poy luye na zinj Zezu mbijw hoy. ¹⁶ Roo le, Piyer na kaw faa koko ka kele. Lee, leɔ nduobal Zezu ka ngerenzob fe poy luye ko ni ta-tan na tji a va baa bay zinj leɔ may ka koro faa koko ka kele na, a ha Piyer na rii zinj ni.

¹⁷ Bayji le, leɔ may ka koro faa koko ka kele na baa ha Piyer mii: «Bo na wa, mu ba leɔ nduobal ledban na key ndaw ya le woo?» Lee, ka yijira bay bay ha ni mii: «Hay! Ba bi ya.»

¹⁸ Munu ka ted hu-huo na bayji le, leɔ kawri bay nzoɔ koro zadri, i kiri sie huu ka i faa na i do nyuke. Lee, Piyer kara kaw zinj ri a do nyu huu na ndaw pi.

Ngerenzob fe poy vbi Zezu bay

(Mat 26.59-66; Mrk 14.55-64; Luk 22.66-71)

¹⁹ Bayji le, *ngerenzob fe poy luye na tii saw vbika Zezu bay ka se tul leɔ nduobal-eri, bay fe fere ka'a fere nzoɔbri na.

²⁰ Lee, Zezu yijira bay bay ha ni mii: «Mi baa bay ka nun ruo nzoɔbri riw bele ta-tan. Mi fere nzoɔbri fe banjo ka bil hul mbu kiji mase, ka bil *hul kani Ngerewuru ka ba zadri ka Zibri mbu ki ka di banjo, bo mi baa bay ka zad muni ya. ²¹ Wa, bay ji ndaw roo, mu vbi mi bay mini le? Mu vbi nzoɔbri ka i laa bayke na. Bari na, fe ka mi fere nzoɔbri na i laa ta-tan.»

²² Zadka Zezu baa bay munu le, nzoɔ koro zad mbijw munu ka do lakun-e na nda hala nun-e kpad a baa ha ni mii: «Wa, i yijira bay bay munu munu ze ha ngerenzob fe poy luye le woo?» ²³ Lee, Zezu yijira bay bay ha ni mii: «Zadka mi baa bay na bay zadɛ ya le, mu baa. A ze bo, zadka bay ka mi baa na do bay zadɛ le, bay ji ndaw roo, mu nda mi munu le?»

²⁴ Bayji le, Anasi ha ri suu ni bay sal ka do suo-e koɔ, i seke ni ha Kayif ka ba ngerenzob fe poy luye na.

Piyer may bay ka tul Zezu na roɔbay

(Mat 26.71-75; Mrk 14.69-72; Luk 22.58-62)

²⁵ Bayji le, saw sieke ku na, Simon Piyer kaw nyu huu ka zadɛ na ku koɔ. Lee, i vbi ni mii: «Bo na wa, mu ba leɔ nduobal ledban na key ndaw ya le woo?» Roo le, Piyer may bay a baa mii: «Hay! Ba bi ya.»

²⁶ Roɔbay, nzoɔ mbijw munu ka sakra leɔ kaw *ngerenzob fe poy luye na ba nzoɔ ini nzoɔb ka Piyer kuj basuk-e na vbi ni bay mii: «Wa, ba bo ze mi ko mu bay Zezu ka bil wa na ku ya le?» ²⁷ Bayji le, Piyer may bay na ba ki roɔbay mii, ba beri ya. Lee, ka zadɛ ku hoy, tuo ka-kaa kɔnɔn.

I mgbaz Zezu se pol Pilad

(Mat 27.1-2,11-14; Mrk 15.1-5; Luk 23.1-5)

²⁸ Tibie pied na, ngeredomay Zibri suu Zezu saa luo Kayif i seke ni boro mbay nzoɔ reke tul puo. Roo le, bari Zibri na i rii di ya, bay hanja bo, i zaa fe ka *bol kusol bari di ba fe im na ya, bo i maa suna fe sum suoriya

† 18:14 18.14 Zaa 11.49-50.

t̄ji saa bil koy na. ²⁹ S̄awke mini ze, Pilad ká ba nzoɓ réke tul puo na t̄ji a v̄aa ziŋ ri ká kéle a vbi ri bay mii: «Bay ji ze ì d̄aa bo tul ledban na key le?»

³⁰ Báyii le, i ȳiŋra báy bay ha ni mii: «Zadka'a ba d̄ombirim nzoɓ ya le, buru ti mgbaka ni bay d̄aa ni nduo nduo-ɔ ya.» ³¹ L̄εε, Pilad ȳiŋra báy bay ha ri mii: «Munu zu le, baar̄i k̄i ze ì ȳaa ni ì v̄aa kuŋ bay bo tul-e s̄uò-r̄i báy faa bol kusol-r̄i na.»

Báyii le, Zibri ȳiŋra báy bay ha ni mii: «I p̄oŋ faa ha buru bay haŋa buru i nzoɓ ya.» ³² Be mini ze, ferì key kal mini bay haŋa bay ká Zezu baa se tul k̄iri huɗ ká'a huka na, ka d̄o munu báy zadε‡.

³³ Báyii le, Pilad r̄i a se bil hul fe a d̄i Zezu a vbi ni bay mii: «Bo k̄i ze mù ba mbay Zibri kéle?» ³⁴ L̄εε, Zezu ȳi a vbi ni bay mii: «Bay ká mù baa key na w̄aa, uru saa bil law-a k̄i mase, mù laa ká nzaa nzoɓ k̄iri le?»

³⁵ Báyii le, Pilad ȳiŋra báy bay ha ni mii: «W̄aa, bi na m̄i ba Zib maale? S̄aw ɓori báy *ŋgerenzob fe poyri ze i p̄oŋ mù nduo nduo-i. W̄aa, fe ji ze mù d̄aa le?»

³⁶ L̄εε, Zezu ȳiŋra báy bay mii: «H̄urusuo nzoɓ ká tusiri key ze d̄aa m̄i kaw mbay ya. Zadka m̄i re mbay ká tusiri key le, nzoɓ ɓiri máa bay ru-ruy ká tul-i ha m̄i tuo bo bil nduo Zibri key ya. Roo le, h̄urusuo-i na uru saa luo nzoɓ ká tusiri key ya.»

³⁷ Báyii le, Pilad faa ha ni mii: «W̄aa, mù ba mbay le woo?» L̄εε, Zezu ȳiŋra báy bay mii: «Be k̄i ze mù baa ku, m̄i ba mbay. Bi na, i mbóŋ m̄i a m̄i vi tusiri key bay báa nasi bay ká se tul tusue bay. Nzoɓ ha ha ká hii tusue bay na, ka te suk-e a láake bay bi key.» ³⁸ Báyii le, Pilad vbi ni mii: «Tusue bay ze ba ji le?»

I kuŋ bay huɗ bo tul Zezu

(Mat 27.15-31; Mrk 15.6-20; Luk 23.13-25)

Fal bayri na ku báyii le, Pilad t̄ji ba k̄i a se a v̄aa ziŋ Zibri a baa ha ri mii: «M̄i ziŋ kaaya mb̄jw ká bay d̄aake bay huɗ bo tul ledban key na ya.

³⁹ Roo le, munu ká ba fe s̄aw puo baar̄i ká m̄i tina nzoɓ mb̄jw saa hul sal ha r̄i ɓaŋguɔ báy *nam suoriya t̄ji saa bil koy na, ì hii bay haŋa m̄i tina Zezu, mbay baar̄i Zibri na ha r̄i le?»

⁴⁰ Be nu ku báyii le, i baa bay báy nzaa-ri ḡurum mii: «U-uu, be ya! Barabas ze ɓuru hii!» Be Barabaske ku na ka ba d̄ombirim nzoɓ.

19

Pilad d̄aa bay huɗ bo tul Zezu

¹ Be nu ku báyii le, Pilad ha ri mgbá Zezu ì nda ni báy ndoy d̄oŋ rad rad. ² Ro, nzoɓ ȳumri kan ngatukru ba taguɓa mbay, roɔ ì mbi guɓa tul-e a ì nduo ni maagari mbay ká s̄ji hola hola. ³ I soro ba lakun-ε ì baa mii: «Soko woo, mbay Zibri!» Ro, ì nda hala nun-ε kpaf kpaf.

⁴ Báyii le, Pilad t̄ji ba k̄i a baa ha Zibri mii: «Ì láa m̄i key! M̄i mgbaka Zezu na bay víke kéle key bo, bay haŋa r̄i ko mii, m̄i ziŋ fe kaaya mb̄jw ká bay haŋa m̄i d̄aake bay huɗ bo tul ledban na ku ya.» ⁵ Báyii le, Zezu t̄ji báy taguɓa ngatukru, báy maagari mbay ká s̄ji hola hola na. L̄εε, Pilad baa ha ri mii: «Ì ko nzoɓ na ká d̄o ku.»

‡ 18:32 18.32 Mat 20.19.

6 Zadfka *nggerenzob fe poyri báy nzoɓ kóro zadri mbi nun-ri í kó ni munu báyii le, i daa fe báy nzaa-ri gúrum í baa mii: «Ber ni! Ber ni ber máa ka do tul puu say hud!» Báyii le, Pilad baa ha ri mii: «Í yaa ni sùo-rĩ ɓo, í ber ni do tul puu say hud na, bay yi le, mi kó fe mbijw ká bay dáake bay hud ɓo tul-e ya.»

7 Báyii le, Zibri yjinra báy bay ha ni mii: «Buru na, buru do báy *bol kusol mbijw. Báy faa bol kusolke ku na, do nun haɗa ni ka zinj hud, bay yi le, ka di sùo-ε ba Vu Ngerewuru.»

8 Zadfka Pilad laa bayke na munu báyii le, hje daa ni zikiki ba pola pola.

9 Lεε, ka yji a se hula na roɓay, a vbi Zezu mii: «Mù uru saa haɗa le?» Roo le, Zezu yjinra báy bay mbijw ha ni ya.

10 Báyii le, Pilad baa ha ni mii: «Waa, bi kji mi baa bay ze mù fere nzaa-i ya ku le? Mù kó mú baa mii, mi do báy hurusuo ká bay tina mù saa hul sal ndaw, bay haɗa ri ber mù do tul puu say hud ndaw na waa, mù kó munu ya le?»

11 Lεε, Zezu yjinra báy bay a baa ha ni mii: «Ba Ngerewuru ze ha mù hurusuo. Zadfka Ngerewuru ha mù hurusuo key na ya le, mù ti mbaka tul-i báy hurusuo mbijw ya. Sawke mini ze, nzoɓ ká poɗ mi nduo nduo-o na, bay mgba tul-e kal mù roɓay.»

12 Uru saa zadε ku na, Pilad nzaa faa bay poɗ Zezu. Roo le, Zibri baa bay báy nzaa-ri gúrum mii: «Zadfka mù tina ledban na ku le, mù ti bá nzoɓ taa Mbay Sezar ya. Nzoɓ haɗa haɗa ká di sùo-ε ba mbay na, ka ba nzoɓ tul ngani Mbay Sezar.»

13 Zadfka Pilad laa baykeri na munu báyii le, ka mgba Zezu na a tjiike ni kele, a vaa kaw tul karinɗaw mbay ká zad fón bay. (Rin zadke ku na, ba zad bódo tisaw, báy nzaa eboro le, i di ba *Gabata*.) 14 Namke ku na ba nam léke fe sum suoriya tji saa bil koy ká maa báy saw sie ká do law tul. Báyii le, Pilad baa ha Zibri mii: «Í kó mbay baari na ká do ku.»

15 Roo le, i tii saw baá bay báy nzaa-ri gúrum gúrum mii: «I ni! I ni ɓo í ber ni do tul puu say hud!» Lεε, Pilad baa ha ri mii: «Waa, mbay baari na kji ze, i hii bay haɗa mi ber ni do tul puu say hud ku le?» Báyii le, ngerenzob fe poyri yjinra báy bay ha ni mii: «Buru do báy mbay kji ɓoɗ ká nde Sezar ya.» 16 Báyii le, Pilad poɗ Zezu nduo nduo-ri bay haɗa ri ber ni do tul puu say hud na.

I ber Zezu do tul puu say hud

(Mat 27.32-44; Mrk 15.21-32; Luk 23.26-43)

Ro, í uru í lie Zezu na rud í mgba ni 17 í ha ni soɓ puu say hud be sùo-ε, a tjiike saa ngerepuo bay séke ba zad ká rin-ε ba Tunɗuo Tul. (Báy nzaa eboro le, i di ba *Golgota*.) 18 Ká zadε ku na ze, nzoɓ yumri ber Zezu do tul puu say hud ká di, a í ber nzoɓ kiji sidí do lakun-ε ndaw. I ber nzoɓ mbijw do tul puu say hud ká fi hodó be, a í ber nzoɓ ndeke di sidíke do tul puu say hud ká fi gel, a í ha Zezu do sikda.

19 Báyii le, Pilad mbi nzi-ε ha ri daa mbede do gbokro í ber do fi tul-e ká tul puu say hud na. Bay ká í vbie do gbokroke na baa mii: «Zezu ká Nazareɗ, mbay Zibri.» 20 Munu ká zad ber Zezu na do di ya báy ngerepuo na báyii le, Zibri ngji bamba kji fe na, bay yi le, fe ká í kji na, i daa báy nzaa eboro ndaw, nzaa latε ndaw, roɓ báy nzaa gerek ndaw pi.

²¹ Zadka ngerenzob *fe poy Zifri ká i do dí i kji fe na ku munu báyyi le, i pie hã Pilad mii: «Mù ti dǎa ba “Mbay Zifri” ya. Roo le, mù dǎa mii, “Be kji ze ka dí sùo-ε ba Mbay Zifri.”» ²² Lee, Pilad yjijra báyy bay mii: «Fe ká mǐ dǎa na, a doko báyy zadε munu.»

²³ Fale ká nzob yumri ber Zezu do tul puu say na báyyi le, i fãa gari be i leke kji báyy zad bari nij bele. Roo le, i mbi maagari be ká tañ sǎake a do wuu na i dǎa bo ²⁴ i baa bay ká sakra kji mii: «Nǎa góǎri maagari na key ya, roo le, nǎa dǎa ri dji dji bay kóko wãa, nzob ve ze a bá taa be le.» Feri key na kal mini bay haña bay ká do bil mbede Ngerewuru na, ka o báyy zadε ngid' bele. Bayke na baa mii:

«I leke gari biri ká sakra kji,
a i mbi maagari bi i dǎake dji dji*.»
Be ze, ba fe ká nzob yumri na i dǎa.

²⁵ Di ya báyy puu say huf Zezu na, mi-ε do dí, yu mi-ε ndaw, Mari ká ba máy Kolopas ndaw, roo báyy Mari ká puo be do Madala ndaw pi. ²⁶ Báyyi le, Zezu mbi nun-ε a ko mi-ε na, a dí ya báyy lakun mi-ε ku na, led nduobal-ε ká'a hii ni bamba na do dí ndaw pi. Zezu na baa hã mi-ε mii: «Mgba ni ka ba vu-ɔ.» ²⁷ Fale ku le, ka baa hã led nduobal-ε na ku mii: «A bo laa le, mu ko ni ba máa-ŋa.» Uru saa zadε na ku báyyi le, led nduobal-ε na, sùu máa Zezu na a zólke faa puo, a koro ni báyy kere.

Huf Zezu

(Mat 27.45-56; Mrk 15.33-41; Luk 23.44-49)

²⁸ Fale ku báyyi le, Zezu ko ndaw mii, ped ká Ngerewuru poñ zuo nduo-ε bay haña ni ka dǎa na, ka dǎa o báyy zadε ngid' bele ro. Ze a baa mii: «Kɔn mbii i mǐ!» Ka baa munu bay haña bay ká do bil mbede Ngerewuru na, ka do munu báyy zadε. ²⁹ Ká zadε ku na, i dǎa mbii fe sǔuke do suna ši dí. Báyyi le, nzob yumri mbi vay gari ká nzo mbii nzo, i dǎa nduo mbii fe sǔuke na, a i dǎa tun nzaa puu ká i dí ba izob, roo i ndada ba nzaa Zezu báyy. ³⁰ Zadka Zezu aw mbii fe sǔuke na báyyi le, ka baa mii: «Feri riw bele na o ngid' bele ro!» Fale ku le, ka dñj tul-e mgbura, le, law-ε ví tuo.

Nzob yum tun gar Zezu

³¹ Namke ku na ba nam ped ndebe ká i lèkeke fe sum bay tul nam mgbaka taram bari Zifri. Nam mgbaka taramke ku na do bod, a ba bawda nam suoriya. Sawke mini ze, ngeredomay Zifri hii bay haña huf nzob ka do siya ká tul puu say huf ká bil namke na ku ya. Be ze, i vbi Pilad bay haña ni ka gur bal-ri ha ri hu ba vaa bo, i díra ri saa tul puu say huf na. ³² Báyyi le, nzob yumri na i se ba zad ká puu say huf do dí na. Lee, i gur bal nzob titireke, roo i gur bal nzob ndeke dí sidike ká i ber ni do lakun Zezu na. ³³ Zadka i tji tul Zezu na báyyi le, i ko ni ba huf ro. Sawke mini ze i gúrke bal-ε na ya. ³⁴ Roo le, nzob yum mbjw munu ká sakra nzob hawri vaa tun gar-ε wub báyy nzaw be. Lee, ká zadε ku hoy sim báyy mbii tji a zuu zuo siri. ³⁵ Nzob ká ko fekeri báyy nun-ε na, ba nzobke na ze baa nasi bay fekeri; a nasi bay be ká'a baa na ba sùo bay. Bay ká'a baa na, ka ko ba sùo bay, bay haña bo baarì hoy kara ì dǎa law-ri ka bo dí ndaw. ³⁶ Feri key na tji mini bay haña bay ká do bil mbede Ngerewuru na, ka o báyy zadε nzedem. Bayke baa mii: «Hurusuo-ε mbjw mini kara ti háw

* 19:24 19.24 Simri 22.18.

ya†.» ³⁷ Rɔbay, i daa ɔo bil mbede Ngerewuru ká zadf kɔ boɔf mii: «Nzobri fére kóm ɔa luɔ nzob ká i tunj gar-ε báy nzaw na‡.»

I daa Zezu bo luɔ huɔf

(*Mat 27.57-61; Mrk 15.42-47; Luk 23.50-56*)

³⁸ Fal feri na ku báyii le, Zezeb ká puo be ɔo Arimate na, vaa vbi Pilaf faa bay mbika huɔf Zezu. (Be na, ka ɔa leɔf nduoɔbal Zezu ɔa muni, bay yi le, ka daa hje ngeredomay Zibri.) Lεε, Pilaf pɔɔɔ faa ha ni. Ro, a se a vaa mbi huɔf Zezu na. ³⁹ Nikodem, be ká'a nduoɔ tul Zezu ɔa sunj pola na ka vi ndaw. Ka vi báy sunj vay fe ká bare fu búy búy ká i ɔi ɔa mir; a hay ká i ɔi ɔa aluwe kara ndaw. Hiike laa le, maa danɔday tom mbjw. ⁴⁰ Báyii le, ɔari sidí bele na, i mbi huɔf Zezu, i kaari báy vay gari a i daa vay feri ká bare fu búy búy na tii ɔi tul tul munu ká Zibri daa ɔanguo báy huɔf nzob roo i voro na. ⁴¹ Di ya báy zadf ká i ber Zezu ɔo tul puu say huɔf na, waa mbjw ɔo ɔi. Ká bil wáake ku na, huo tisaw ká i kperε ɔa luɔ huɔf fie ká i daa huɔf ɔo ɔi ba mbjw ya rɔbay na, ɔo ɔi. ⁴² Ká zadε ku ze, i daa huɔf Zezu ɔo ɔi, bay yi le, saw sie tɔɔɔ ndji hoy bay haɔa *nam mgbaka taram Zibri na ka tji. Rɔbay, zadε ɔo ɔi ya báy zadf puu say huɔf na.

20

Zezu tji saa luɔ huɔf

(*Mat 28.1-8; Mrk 16.1-8; Luk 24.1-12*)

¹ Tiɔie piɔf ká sie dimasi ká zadf ɔo ɔilo rɔbay na báyii le, Mari ká puo be ɔo Madala tji a se ɔa tupal na. Zadka'a tji ɔi na báyii le, ka ko maa tisaw ká i mbiike nzaa luɔ huɔf na giri ɔo fi mbjw. ² Báyii le, ka ɔuo a vaa zinj Simɔn Piyer báy leɔf nduoɔbal kɔ, be ká Zezu hii ni ɔamba na a ɔaa ha ri mii: «I mbi huɔf Ngerembay na saa luɔ huɔf, le, ɔuru ko zadf ká i daa ni ɔo ɔi ya.»

³ Ro, Piyer báy leɔf nduoɔbal Zezu haw na, i uru vad i ɔuo ɔa tupal na. ⁴ Bari sidí bele na, i ɔuo maa kɔ reb reb, roo le, leɔf nduoɔbal-ε haw na ɔuo a kal Piyer likid, a tji tupal na kpedere pola. ⁵ Zadka'a duu kóm bay kóko bil luɔ huɔf na báyii le, ka ko gari ká i káarike Zezu na zuo, roo le, ka ri i a se ɔi ya. ⁶ Lεε, Simɔn Piyer ká uru saa fal a vi na maa, ri i a se bil luɔ huɔf na a ko gari ká zuo, ⁷ roo gari ká i káarike tul Zezu na zuo báy gari haw na mbjw ya. Roo le, garike ku na gim zuo zadf kɔ boɔf. ⁸ Báyii le, leɔf nduoɔbal Zezu ká tji tupal titire ɔekre na, ri i a se bil luɔ huɔf na ndaw. Lεε, ka ko feke na, a daa law-ε ɔo tul tji Zezu na. ⁹ Tusueke le, bay ká ɔo bil mbede Ngerewuru ká ɔaa mii: «Zezu a tji saa luɔ huɔf a kaw báy kunnun» na, leɔf nduoɔbal Zesuri laa ya báy ɔo zu. ¹⁰ Fale ku báyii le, leɔf nduoɔbal-eri ká tul-ri sidí na, i yi faa puo.

Zezu ɔaa bay zinj Mari ká puo be ɔo Madala

(*Mat 28.9-10; Mrk 16.9-11*)

¹¹ Báyii le, Mari na yi a ví ɔo nzaa luɔ huɔf na báy rew mgboɔo mgboɔo. Báy rew ká'a re báy mbii nun-ε mgboɔo mgboɔo ku na, ka ɔinje tul-e bay kóko bil luɔ huɔf na. ¹² Lεε, ka ko leɔf nzaapeɔri ká nulue tul-ri sidí, nduo

† 19:36 19.36 Tji kele 12.46; Ruo ɔari 9.12. ‡ 19:37 19.37 Zakari 12.10. § 19:41 19.41 Ká bil korke ku na, zadf ɔa tisawri riw bele. Ze, i kperε tisawri kperε ndaw roo, i daa huɔf nzob ɔo ɔi báy. Bil sewke ku na, ɔari Zibri voro huɔf ɔo tusiri buo ya.

gari ká ɓa pie kpaa kpaa, a í kaw ɓil luɔ huɗ ká Zezu ɓo dī na. Nzob mbjw kaw fi tul-e, a nzob mbini laa le, kaw fi ɓal-e.

¹³ Báyji le, i vbi Mari ɓay mii: «Tinam ɓuru, mina roɔ mù rɛ-rɛw maale?» Lɛɛ, ka yjira ɓáy ɓay ha ri mii: «I mbi huɗ Ngerembay ɓi na í zólke dɔd hɔ mĩ kɔ zad ká í ɗaa ni ɓo dī ya.» ¹⁴ Fal ɓayri ká'a ɓaa na ku báyji le, ka fere nun-ɛ ɓa fal, le, ka kɔ Zezu ká dɔ yol ku, roo le, ka kɔ ni ɓa Zezu na ya. ¹⁵ Ro, Zezu vbi ni ɓay mii: «Tina, mina roɔ mù rɛ-rɛw maale? Waa, a ve ze mù nzaa ni le?»

Mari na ker ká ɓil law-ɛ a mgba mii, kɔ ya le, ɓa nzob ká kɔro wáa na ku, ze a ɓaa hɔ ni mii: «Zadka ɓa ɓo ze mù mbi huɗ Zezu na le, mu kíe mĩ zad ká mù ɗaa ni ɓo dī na hɔ mĩ vaa mbi ni.» ¹⁶ Báyji le, Zezu ɓaa hɔ ni mii: «Mari!» Lɛɛ, ka fere kóm ɓa luɔ-ɛ a ɓaa hɔ ni ɓáy nzaa ebore mii: *Raboni!* (Márake ɓaa mii: «Gan ɓi!») ¹⁷ Lɛɛ, Zezu ɓaa hɔ ni mii: «Mgba mĩ ya, ɓay ji le, mĩ se luɔ Baa ká nulue ya roɓay. Roo le, mu se mú vaa ɓaa hɔ yu-iri mii, mĩ se ɓa luɔ Baa ká ɓa Baa ɓaari ndaw, roɔ luɔ Ngerewuru ɓi ká ɓa Ngerewuru ɓaari ndaw.» ¹⁸ Ro, Mari ká puo ɓe dɔ Madala na se a vaa ɓaa ɓayke hɔ leɗ nduɓal-eri mii: «Mĩ kɔ Ngerembay!» Fale le, ka kji fal ɓayri ká'a ɓaa hɔ ni na ha ri laa.

Zezu tji tul leɗ nduɓal-eri

(Mat 28.16-20; Mrk 16.14-18; Luk 24.36-49)

¹⁹ Ba tilaw ká síe dimasike ku na, leɗ nduɓal Zezuri mbu kji í kaw hula í dar faakeri gbak gbak dɔ dī, ɓay ji le, i ɗaa hje ɓay ngeredomay Zibri. Báyji le, Zezu tji sakra ɓari mbuda a ɓaa ha ri mii: «Dekeke ka sáɗ zinj ri!»

²⁰ Fal ɓayri ká'a ɓaa na ku báyji le, ka kíe ri bol kol nuɔ ká dɔ nduo-eri ɓáy gar-ɛ. Zadka leɗ nduɓal-eri kɔ Ngerembay ɓari na báyji le, suoriya mbaa ɓil law-ri gbay gbay. ²¹ Lɛɛ, Zezu ɓaa ha ri ɓa kji na roɓay mii: «Dekeke ka sáɗ zinj ri! Munu ká Baa pie mĩ na, ɓi kara mĩ pie ri ndaw.»

²² Fal ɓayri na ku báyji le, ka nda ɔmi puɗ zuɔ tul-ri a ɓaa mii: «I yaa Tem Law Pie na ɓa ɓil law-ri. ²³ Nzobri ká í naa ɓay feyaa ɓari ká tul-ri na, ɓayke mgba tul-ri mbaa. A ɓari ká í naa ɓay feyaa ká tul-ri ya laa le, ɓayke mgba tul-ri ɓanɓuɔ kpadara.»

Toma kɔ Zezu ɓa Ngerembay ɓe

²⁴ Báyji le, Toma ká ɓa nzob mbjw ká sakra leɗ nduɓal-eri ká duo fale sidí ká í dī ni ɓa leɗ ndɔɔ na, ka dɔ sakra ɓari ɓáy nam ká Zezu tji tul-ri na ku ya. ²⁵ Lɛɛ, leɗ nduɓal Zezu hawri ɓaa hɔ ni mii: «Buru kɔ Ngerembay ɓáy nun ɓuru!» Roo le, Toma na yjira ɓáy ɓay ha ri mii: «Zadka mĩ kɔ bol kol nuɔ ká dɔ nduo-eri na ya, mí ɗaa vu nduo-i nduo bol kol nuɔke na ku ya ndaw, a mí ɗaa nduo-i nduo bol kol nuɔ ká gar-ɛ ku na ya ndaw le, mĩ ti ɗaa law-i ɓo dī ya mgbaɗ.»

²⁶ Daa nam tonɔ sidí ká fale na ku báyji le, leɗ nduɓal Zezuri mbu kji í kaw hula ɓa kji. Haw ku báyji le, Toma na kaw zinj ri ndaw ro. Faa hulri ká í dar gbak gbak dɔ dī na hɔy kara, Zezu tji sakra ɓari na mbuda a ɓaa ha ri mii: «Dekeke ka sáɗ zinj ri!»

²⁷ Fale ku le, ka fere nun-ɛ ɓa luɔ Toma a ɓaa hɔ ni mii: «Mu zuɗa vu nduo-ɔ ɓa key mú kɔ nduo-iri key, a mú zuɗa nduo-ɔ mú ɗaa nduo bol kol nuɔ ká gar-i key! Pón nzaa may ɓay ɓo, a mú ɗaa law-a ɓo tul-i.»

²⁸ Lɛɛ, Toma yjira ɓáy ɓay hɔ ni mii: «Mbay ɓi! Ngerewuru ɓi!»

²⁹ Zezu ɓaa ha ni mii: «Bay kóko ká mù ko mĩ key ndaw roo, mú ɗaa law-a ɓo tul-i le? Suoriya ɓa taa nzobri ká i ko mĩ ya hoy a í ɗaa law-ri ɓo tul-i.»

Múra bay mbede key

³⁰ Zezu ɗaa k̄iri fe sanri ɓof ɓof nḡii ɓamba ká nun leɗ nduoɓal-eri ká i ɗaa bayke ɗo ɓil mbede ni key ya. ³¹ Roo le, feri ká i ɗaa ɗo ɓil mbede ni key na, bay haɗa ri ɗáake law-ri ɓo tul Zezu, a í ko ni ɓa *Krisi, nzob ká Ngerewuru waa bay pie ni ví yaa nzobri na ka ɓa Vu Ngerewuru. A zadka ì ɗaa law-ri ɓo tul-e le, ì káw báy kunnun báy faa ɓe.

21

Zezu t̄ji tul leɗ nduoɓal-eri ká nzaa maambii

¹ Fal feri na ku báyii le, Zezu kie s̄u-o-ε ɓa k̄i ha leɗ nduoɓal-eri ká nzaa maambii ká Tiberiyad. Faa ká'a k̄ieke s̄u-o-ε na ze ɗo key: ² Simon Piyer ndaw, Toma ká i ɗi ni ɓa leɗ nd̄oɗo ndaw, Nataniyel ká puo ɓe ɗo Kana ká kuɗu zad ká Galele ndaw, vu Zebederi ndaw, roo báy leɗ nduoɓal Zezu k̄iri ká tul-ri sidi na, i ɗo z̄iɗ ri mb̄iw hoy. ³ Ro, Simon Piyer ɓaa ha ri mii: «M̄i séke bay sáa basan.» Leε, i ɓaa ha ni mii: «Buru hoy kara ɓuru séke z̄iɗ mù ndaw.» Ro ze, í zol í v̄aa kaw ɓil tuo, le, ɓil sunke ku na i suo mbii kpuy í mgba s̄ji mb̄iw vben ya.

⁴ Nzaa f̄aa ruo ká zad f̄aa hie na báyii le, Zezu t̄ji nzaa kporombii, roo le, leɗ nduoɓal-eri ko ni ɓa ɓe ya. ⁵ Leε, ka ɓaa ha ri mii: «Nzob buo-iri, le, ì mgba s̄ji mgba k̄i zu le woo?» Leε, i ȳiɗra báy bay ha ni mii: «Kúy! Buru z̄iɗ fe mb̄iw ya!»

⁶ Báyii le, Zezu ɓaa ha ri mii: «Munu le, ì mbi basan ɓaari na í vbu ɓa laa ɓil tuo ká fi hoɗo ku i ko, ì mgbaka fe.» Leε, i vbu basan ɓari na. Ro ze, s̄jiri taɓ ɗi tusuru ha ri t̄aa kúo saa ɓil mbii ɓa kele na kpuy. ⁷ Báyii le, leɗ nduoɓal ká Zezu hii ni ɓamba na ɓaa ha Piyer mii: «Ba Ngerembay!»

Zadka Simon Piyer laa mii, «Ba Ngerembay» na báyii le, munu ká'a ɗo s̄u-o-ε hoy na, ka mbi gari ɓe a nduo a siɗ tul-e haɗ, a zo ɓo mbii. ⁸ Bie leɗ nduoɓal Zezuri ká i kaw ɓil tuo na, i kuɓ basan báy s̄jiri ká taɓ ɗi tusuru na í séke ɓa nzaa kporombii. Zade ɗo ɗi ya, ɗi maa ika nduo isodri munu hoy. ⁹ Zadka i t̄ji saa ɓil tuo na báyii le, i ko sie huu ɗo ká i ɗaa s̄ji ɓo tul-e, báy maapa. ¹⁰ Leε, Zezu ɓaa ha ri mii: «S̄jiri ká ì mgba na ì wál haneri í víke ha m̄i.»

¹¹ Báyii le, Simon Piyer na hil a kaw ɓil tuo, a v̄aa kuɓ basan ká bawda s̄jiri mbaa ɗi tusuru na a t̄jike kele. S̄jikeri riw bele na ɓa isod báy siɗ ndebe p̄are say. Ze munu hoy kara basan na goɗo ya. ¹² Leε, Zezu ɓaa ha ri mii: «Í vi ɓo í su fe key.» Ká sakra leɗ nduoɓal-eri ku na, nzob mb̄iw mini ká maa bay vbika bay mii, «Mù ɓa ve le» na tiya, bay ji le, ɓari na i ko ndaw mii, ɓe na ka ɓa Ngerembay.

¹³ Báyii le, Zezu soro ɓa lakun-ri a mbi maapa na, a leke ri a ȳi a mbi s̄ji na a leke ri faa mb̄iw munu na ndaw. ¹⁴ Uru saa nam ká Zezu t̄jike saa luɓ hud na, ɓe ni key na ɓa k̄ie s̄u-o faa ɓal ba sayke ro, ka t̄jike tul leɗ nduoɓal-eri key.

Zezu vbi Piyer bay

¹⁵ Fale ká i sù ferì na ku báyyi le, Zezu fere nun-ε ba luo Simon Piyer a vbi ni bay mii: «Simon vu Zaa, waa, mù kò mǐ ba nzoɓ nun-a mba nzoɓ niri key le?» Lεε, ka yijira báyy bay ha ni mii: «Uu, Ngerembay, mù kò ndaw, mǐ hii mù.» Lεε, Zezu baa ha ni mii: «Munu zu le, hól baɗu biri ha mǐ.»

¹⁶ Fale ku le, Zezu vbi ni bay faa bal ba sidike mii: «Simon vu Zaa, waa, mù kò mǐ ba nzoɓ nun-a le?» Lεε, ka yijira báyy bay ha ni mii: «Uu, Ngerembay, mù kò ndaw, mǐ hii mù.» Lεε, Zezu baa ha ni mii: «Munu zu le, nda faa pol baɗu biri ha mǐ.»

¹⁷ Báyyi le, Zezu yi a vbi ni bay ndeke di faa bal ba sayke mii: «Simon vu Zaa, waa, mù kò mǐ ba nzoɓ nun-a le?» Vbiw ndeke di faa bal ba sayke ká Zezu vbi Piyer mii, «Mù kò mǐ ba nzoɓ nun-a le» na báyyi le, law Piyer kuɗ mbii gbaɗ ro a ha ni yijira báyy bay ha Zezu mii: «Mbay, ɓo na mù kò ferì riw bele. Mù kò ndaw, mǐ hii mù.» Lεε, Zezu baa ha ni mii: «Munu zu le, hól baɗu biri ha mǐ. ¹⁸ Mǐ baa ha mù ta-tarɗ ba tusue ki: zadka mù ɓa kuban roɓay na, mù siɗ tul gari ɓo báyy sal bil sùo-ɔ ki, a mú séke zaɗ ká law-a hii. Roo le, zadka mù di táw na, mù ndáɗa nduo-ɔ kparak bay haɗa nzoɓ ki ro ka siɗ sal bil ɓo na ha mù, a kuɔ mù a séke zaɗ ká law-a hii ya.» ¹⁹ (Báyy faa bayri key na, Zezu kǐeke faa ká Piyer a húkake bay dáake riɗ dika ɓo tul Ngerewuru.) Fale ku le, ka baa ha Piyer mii: «Mu se fal-i.»

²⁰ Báyyi le, Piyer fere kóm ɓa fal-ri, le, ka kò leɗ nduoɓal ká Zezu hii ni bamba na dii fal-ri. Ba ɓe ká'a ɗaa nzi-ε hula basuku Zezu ká nzaa fe sum a ɗakla bay mii: «Mbay, waa, a ve ki ze a mbika tul-a le» na. ²¹ Zadka Piyer kò Zaa na munu báyyi le, ka baa ha Zezu mii: «Mbay, a ɓe na waa, fe ji ki ze a tiɗ tul-e le?»

²² Zezu yijira báyy bay ha ni mii: «Ze mǐ hii bay haɗa ni kaw báyy kumnun kpuru maa báyy nam yi bi hoy kara, bay ɓo ti di ya. Bo na, mu se fal-i.» ²³ Be nu ku báyyi le, soro bayke nda nzaa nzoɓri haraɗ haraɗ ká sakra nzoɓ mbika lawri mii, leɗ nduoɓal-εke ku na ti hu-hud mbáa. Tusueke le, Zezu baa munu ya, roo le, ka baa mii: «Ze mǐ hii bay haɗa ni kaw báyy kumnun kpuru maa báyy nam yi bi hoy kara, bay ɓo ti di ya.»

²⁴ Ba leɗ nduoɓal-ε taa mbjwke ká baa bay nasi fekeri na ze, ka ɗaa bay fekeri key na ɗo mbede. A bay nasi beri ká'a baa na, buru kò ɓa sùo bay.

Siɗ tul bay

²⁵ Zezu ɗaa kɗiri ferì ɓoɗ ɓoɗ ngji bamba tasiri. Zadka náa vbiri fekeri báyy nzi-ε lem lem riw bele ɗo bi mbede le, mǐ ker mí kò le, ká bil tusiri key riw bele na, zaɗ ká bay ɗáa mbedekeri zuo di na, a tiika ya mgbaj.

Pef nzoɓ ndáy nzaapedri

Bay ká se tul feri ká ɗo bil mbeɗe ni key

Mbeɗe key na Luku ɗaa a kjiike fal feri ká Ngerembay ɗaa ká fal zól ɓe ɓa nulue, ɓay haɗa leɗ nduoɓal-eri zinke hurusuo í maa káake káa ʼBay Kere haɗ saɗ nzoɓri ɓoɗ ɓoɗ ká tusiri key ɓáy faa Tem Law Pie káʼa pieke ha ri.

Bari leɗ nduoɓal Zezuri ká i ɓa nzoɓ ndáy nzaapedri na, i ɓaa nasi ɓay tji Zezu saa luɔ huɗ na ha nzoɓri ká Zuruzalem. Roo le, zadka nzoɓ kúnj sal ɓay luyeri ká ɗi i ɗaa nun-ri tuɔ sie ɓay tul káa ʼBay Kere na ɓáyji le, nzoɓ mbika lawri tji ɗul saa Zuruzalem na í vaa kaw zad kji ká kudu zad ká Zude ndaw, kudu zad ká Samari ndaw, kpuru tji ngerɛpuo Antiyos. Zadkeri riw bele ku na, i ka-káa ʼBay Kere ká se tul Zezu Krisi ká ɗi.

Ká bil feri ká kal ku na, ɓaa ɓay se tul Piyer, Zak, Zaa, Zak yu Zezu, roɔ kakalke le, ɓaa ɓay se tul Pol ze ngji. Nzoɓ ɗaa mbeɗe key na kji fal varuri ká Pol se, káʼa ɗaa ha mbu tul kji nzoɓ mbika lawri ɗo kudu zad ká Azi ndaw, Maseduwan ɓáy Akayi ndaw, roɔ ká zad kiji ndaw pi na. Mbeɗe key na, roɔ ɓie soro ɓay Pol ká naa hul sal ká Rom. ʼBe nu ku hoy kara Bay Ngerewuru, ɓáy pef ɗaa Tem Law Pie na, nzoɓ ti mgbaka naa hul sal ya.

Maa ɓayri ká ɗo bil-e

Uru saa nam zól Zezu ɓa nulue kpuru tji nam pantekod: 1-2

ʼBaa nasi ɓay Zezu, ɓáy ɗaa nun nzoɓ mbika lawri tuɔ sie: 3-8

Pol suo kér ɓay ɓe: 9

Titire nzoɓ mbika lawri ká i ɓa Zib ya: 10-12

Titire varu ká Pol se: 13-14

Mbu kji nzoɓ ndáy nzaapedri ká Zuruzalem: 15

Varu ndeke ɗi ba sidike ká Pol se: 16-18

Varu ndeke ɗi ba sayke ká Pol se: 19-21

Pol naa hul sal ká Zuruzalem, roɔ í soro ni se Rom: 22-28

Luku ɓaa ɓay se tul mbeɗe key

¹ Nzoɓ buɔ-i Tiyofil, mbeɗe key na ndeke ɗi sidike ro zey. Mbeɗe ká mɪ ɗaa ha mu ká pola na, mɪ kjiike fal feri riw bele ká Zezu tii saɗ ɗaa, ɓáy fe féreeri káʼa fere nzoɓri, ² ɓáy tiikake kpuru tji nam ká Ngerewuru mbi ni se nulue. Pola roɔ ɓay haɗa ni se nulue na, ɓáy faa hurusuo Tem Law Pie na ka kjeke nzoɓri káʼa nan ri ɓa *nzoɓ ndáy nzaapedri na fe ká ɓay ɗaa. ³ Fal huɗ ɓe na, ka yji a ví tji tul-ri ɓáy kumnun, a kie sùo-ε faa ɓal ngi-ngji ha ri ko ta-tan mii, ɓa ɓe na kji. Ká bil namri ká sin nin na, ka tji tul-ri a ɓaa ɓay ká se tul réke mbay Ngerewuru ká tul nzoɓri na ha ri. ⁴ Nam mbjw munu káʼa mbu kji zin ri na, ka ɓaa ha ri mii: «Í zól ká Zuruzalem ya, roo le, í giyan fe ká Baa waa zin ri na. ʼBe ze ɓa fe ká mɪ ɓaa ɓayke pola ha ri. ⁵ Tusueke le, Zaa na ɗaa tul nzoɓri nduo mbii. Roo le, ɓaari na, nam tòn ngji ya hoy ro ɓay haɗa mɪ ɗaa ri nduo bil Tem Law Pie.»

Zezu se ɓa nulue

6 Báyyi le, *nzoɓ ndáy nzaapedri mbɔ kɪ ká luɔ Zezu í vbi ni ɓay mii: «Mbay, waa ká ɓil sew ni key ze mù léke puoruo *Izarayel na le?» 7 Leɛ, ka yinjra ɓáy ɓay ha ri mii: «Bay ká se tul namke ɓáy sewke na, Baa Ngerewuru huo-ε kɪ hoy ze tuu namke ɓo, ɓa ɓay ɓaari ya. 8 Roo le, zadka Tem Law Pie a dɪ a kaw tul-rɪ na, ì zɪj hɔrusuo, le, ì ɓá nzoɓ nasi ɓay ɓi ká ngerɛpuo Zuruzalem key, ɓáy kuɗu zad ká Zude ɓáy Samari riw bele kpuru tɪj gbɔ tusiri.» 9 Fale ká'a ɓaa ɓaykeri na munu ɓáyji le, ká zadɛ ku hoy Ngerewuru naa ni ká nun-ri ká sakra ɓari ku ɓa nulue. Leɛ, i ko-kóm wɔam ɓa fal-ε kpuru ha sii mbam ví guba tul-e gbukru ha ri ko ni mbaa.

10 Zadka i do í ko-kóm wɔam ɓa fal-ε ká'a se ɓa nulue vaw na báyyi le, nzoɓri sidɪ nduo gari ɓa pie kpaɔ kpaɔ tɪj tul-ri mbuɗa, 11 í vbi ri ɓay mii: «Baari Galeleri, ɓay ɲi ndaw roɔ, ì do í ko-kóm wɔam ɓa nulue le? Be Zezu ká Ngerewuru naa ni ká sakra ɓaari ha ni zol ɓa nulue vaw na, ká'a ɲi faa mbɔw munu ká ì ko ni ɓáy zóli ɓe ɓa nulue vaw na.»

Nzoɓ mbika lawri giyaŋ Tem Law Pie

12 Nzoɓ ndáy nzaapedri dɪ saa tul kuo ká riŋ-ε ɓa Oliviye, a í ɲi í se Zuruzalem. Kuoke ku na do dɪ ya ɓáy Zuruzalem. Sal faake dɪ do munu ɓa háari ɓil puo ká nzoɓri se ká sie *nam mgbaka taram Zibri na. 13 Zadka i tɪj puo na báyyi le, i hil í se ɓil hul káy tul kɪ ká do siya ká ɓa zad mbɔ kɪ ɓari ɓanɔɔ na. Riŋ nzoɓkeri na ze do key: Piyer ndaw, Zaa ndaw, Zak ndaw, Andere ndaw, Filib ndaw, Toma ndaw, Batelemi ndaw, Matiyɛ ndaw, Zak vu Alfe ndaw, Simɔn ɓe ká'a hii nzoɓ ɓeri a ru-ruy ɓay tul-ri ndaw, roɔ Zud vu Zak ndaw pi. 14 Bari riw bele ɓáy Maryi, ɓáy Mari máa Zezu ndaw, roɔ ɓáy ɲu Zezuri ndaw na, i zuo zɪj kɪ mbɔw í mbɔ kɪ ɓanɔɔ kpaɗara í ɗaa nzaa ɓay kere.

Matiyas suo bol Zudas

15 Nam mbɔw munu ká nzoɓ mbika lawri riw bele mbɔ kɪ maa isod ɓáy sɪj sidɪ na, Piyer uru siya ká sakra ɲu-eri a ɓaa ha ri mii: 16 «Yɔ-iri, do nun haŋa ɓay ká Tem Law Pie ha *David ɓaa ká ɓil mbeɗe Ngerewuru na, ka do munu ɓáy zadɛ. David na ɓaa ɓayke pola hoy se tul Zudas, ɓe ká'a nda faa pol nzoɓri ha ri mgbá Zezu na. 17 Be na, pola na i kɪj ni zɪj ɓuru *nzoɓ ndáy nzaapedri, a kaw zɪj ɓuru mbɔw a ɗaa ped zɪj ɓuru. 18 Roo le, ledbanke ku na faa lari ká i ha ni ɓay tul fe kaaya ɓe na a hieke waa. Ká ɓil wáake na, ka lie kparafal ɓo siri, le, ɓil-e saka a ha kara ɓil-e tɪj zuo siri gberem. 19 Bayke ku na, nzoɓri ká Zuruzalem riw bele laa ha ri tũuke riŋ wáake ɓáy nzaa ɓay ɓari mii, *Hakeledama*. ɓáy nzaa ɓay naari le, ɓaa mi, “wáa sim.”» Leɛ, Piyer ɓaa ha ri na roɓay mii: 20 «Ka ɓil Mbeɗe Simri na David ɓaa mii:

“Nɗad ɓay pɔŋ puo ɓe ha ni do ɓa pile kivbiw.

Nɗad ɓay haŋa nzoɓ mbɔw kara ka ɗaa puo ká dɪ ya*.”

Roɓay, ka ɓaa mii:

“Nɗad ɓay haŋa nzoɓ kɪ ɓod, ze ka suo bol ped ɓe†.”»

21-22 «Munu zu le, náa náari nzoɓ mbɔw ká sakra naari key na, ha ni ka suo bol-e a zúo zɪj ɓuru nzoɓ ndáy nzaapedri ɓo, a ɓaa nasi ɓay tɪj Ngerembay Zezu saa luɔ huɗ na. Nzoɓke ku na, do nun haŋa ni ka ɓa nzoɓ ká do zɪj ɓuru ɓáy namri riw bele ká Ngerembay Zezu dɔke sakra

* 1:20 1.20 Simri 69.25. † 1:20 1.20 Simri 109.8.

naari, tii sawke báy namri ká Zaa dáake tul nzoɓri nduo mbii kpuru tji sieke ká Ngerewuru mbi Zezu ká sakra naari ha ni se nulue.»

²³ Báyyi le, i nan nzoɓri sidí í dāa ri do pol-ri: nzoɓ mbiwke riŋ-ε ba Zezeb Barsabas, be ká i dī ni ba Zustus. A nzoɓ sidike laa le, riŋ-ε ba Matiyas. ²⁴ Fale le, bari riw bele na, i dāa nzaa bay kere í baa mii: «Mbay, bo ká mù kɔ bil law nzoɓri riw bele na, mu kie buru nzoɓri ká sidí key, waa, nzoɓ haɗa ze mù náa ni ²⁵ ha ni ba nzoɓ ndáy nzaaped, a suo bol pef Zudas ká'a poŋ pedke a se ba zad taa hay ká ba taa be na le?» ²⁶ Báyyi le, i dāa dji dji bay náa nzoɓ mbiw ká sakra bari. Leε, dji dji na toɗo bo tul Matiyas ha ni nde tul nzoɓ ndáy nzaaped hawri ká tɔŋ duo fale mbiw na.

2

Tem Law Pie vi tul nzoɓ mbika lawri

¹ Zadka *nam suoriya pantekod vi báyyi le, nzoɓ mbika lawri riw bele mbu kɔ ká zad mbiw. ² Leε, zadε ku hoy, giri fe mgba saa nulue vbububu ri zuu bura, a yaa bil hul ká i kaw dī na kpol kpol. ³ Báyyi le, i kɔ rɔm feri tji ri riŋ huu, wal a do tul-ri mbiw mbiw riw bele. ⁴ Leε, Tem Law Pie yaa bil law-ri kpol kpol bele, ha ri tii saw baa nzaa kɔri boɗ boɗ, munu ká Tem Law Pie ha ri baa na.

⁵ Bil puo ká Zuruzalem na, Zibri ká i hje Ngerewuru ká í uru saa saw puori ká tusiri key boɗ boɗ riw bele na í do dī. ⁶ Zadka i laa giri fe ká mgba na báyyi le, i doo giriri í vi dī báy ruo, le, zad bay zee ri sel, bay ji le, nzoɓ haɗa haɗa hoy kara laa bay ká i baa na báy nzaa mbón ni mbón ni. ⁷ Báyyi le, i kaw yer, í dakla bay ká sakra kɔ mii: «Waa, nzoɓ niri ká i baa bay key na, i ba Galeleri riw bele ya le? ⁸ Úwaa, dāa mina ndaw roo, náa láari bayri ká i baa báy nzaa mbón naari mbiw mbiw riw bele mini key le? ⁹ Sakra naari key na, nzoɓ haneri uru saa Parte ndaw, Medes ndaw, Elam ndaw, Mesopotami ndaw, Zude ndaw, Kapados ndaw, Pon ndaw, Azi ndaw, ¹⁰ Firizi ndaw, Pamfili ndaw, Ezifte ndaw, tusiri Libi ká do lakun Sirɛn ndaw, roo bari ká i vi saa ngerepuo ká Rom, ¹¹ Zibri báy nzoɓri ká i fere sùo-ri í vi ba nzoɓ kóɗ Ngerewuru ndaw, Kerεdri ndaw, Arabiri ndaw na, i baa mii, dāa mina roo náa láari bay fe dāa Ngerewuru ká ndaɗ bamba tasiri báy nzaa mbon naari boɗ boɗ mini key le woo?» ¹² Bari riw bele na, i kaw yer ha kér bay i ri ba huɗ, ha ri baa bay ká sakra kɔ mii: «Sawke mina maa le?» ¹³ Báyyi le, nzoɓ haneri sie ri í baa mii: «Him ze dāa ri,»

Kaa bay Piyer

¹⁴ Báyyi le, Piyer báy nzoɓ ndáy nzaaped hawri ká duo fale mbiw na, i uru í do siya. Leε, Piyer mbi bay a baa báy hawda kusol-e ha nzoɓri mii: «Baari Zibri, báy baari riw bele ká i kaw Zuruzalem na, i te suku-ri í láake bay bari ká mī baa ha ri key na ta-taŋ. ¹⁵ Nzoɓri ká i kɔ ri key na, ba him ze dāa ri munu ká i ker ká bil law-ri ku ya, bay ji le, sie ká do key na, ba saw sie tɔno mbiw tibie hoy roɓay. ¹⁶ Roo le, fe ká dāa ri key na, ba fe ká Zuyel nzoɓ yaɗa bay saa nzaa Ngerewuru baa bayke pola. ¹⁷ Ngerewuru baa ha ni mii:

“Sie ɔro bie namri ká tusiri key na,

mī haɗa Tem Law Pie bi yaa bil law nzoɓri riw bele.

Vu baari taa wɔrakeri báy máykeri na,

i yaaŋa bay saa nzaa-i í baa ha nzoɓri.
 Leɗ kuban baari na, mi haŋa fe tina nun ha ri,
 a ngereri hoy kara í kóko fe báy lom.

18 Ba tusue ki, sieke ku na,
 mi haŋa Tem Law Pie bi yaa bil law nzoɓ ped biri
 taa warakeri báy máykeri, a í baaŋe bay ká i yaa saa nzaa-i na.

19 Mi daa feri ká mba kóko ká tumbam suku,
 báy fe sanri ká kie fe ká tusiri key.

I kóko sim ndaw, huu ndaw, zuu huu ndaw.

20 Sie a fere suò-ε do guu,
 few hoy kara a fere suò-ε ba sie munu ká sim
 pola roo bay haŋa nam Ngerembay
 ká ba bawda nam suoriya na ka vi báy.

21 Báyji le, nzoɓ haŋa haŋa ká kod Ngerembay le,
 Ngerewuru a yaaŋa ni*.”

22 «Baari Izarayelri, í laa bay niri key na báy kere! Zezu ká Nazared na,
 ka ba nzoɓ ká Ngerewuru kie ni ba nzoɓ ped be báy faa fe sanri, báy feri
 ká mba kóko, roo báy feri ká ba fe kie fe ká Ngerewuru daa báy faa be
 ká sakra baari, munu ká í ko báy suò-rí ta-tan ndaw ro na. 23 Nzoɓ key
 na, í pon ni bo nduo ngeredomay baari. Ze baari nzoɓ feyari ki í mba
 ni í ber ni do tul puu say hudf, í i ni munu ká Ngerewuru mbi nzi-ε ká di
 pola a leke bay haŋa ni ka do munu. 24 Roo le, Ngerewuru tina ni saa luò
 hudf ha ni kaw báy kumnun, a mijira sal hudf be, bay ji le, hudf maa bay
 mgbaka ni naa bil luò ya, 25 munu ká *David baa bay se tul-e mii:

“Mi ko Ngerembay do zih mi banɗuɔ kpadara;
 ka kaw lakun-i bay haŋa suò-i ka to ya.

26 Sawke mini ze, bil law-i do báy suoriya,
 bay biri ká mi baa na, mi záyke suò-i,
 a naysuo-i kara a foko báy kere;
 mi daa law-i te tul-a nzokdo, Ngerembay,

27 bay ji le, mù ti pón mi do zad baw ya.

Bi ká mi do bod ba taa fo na,
 mù ti pón faa ha naysuo-i puŋ mbuduk mbuduk ya.

28 Mu daa ha mi ko faa hayri ká ha mi káw báy kumnun.
 Munu ká mù do zih mi na, suoriya mbaa bil law-i gbay gbay†.”

29 «Baari yu-iri, mi kie ri bay ká se tul David ká ba bulu kadok naari na
 ha ri laa ta-tan. Bay ká David baa key na, ka baa se tul-e be ki suò-ε ya,
 bay ji le, David na hu ha ri voro ni, a luò hudf be hoy kara do sakra naari
 key tji vuri báy. 30 Roo le, zadka'a kaw báy kumnun báy na, ka ba nzoɓ
 yaaŋa bay saa nzaa Ngerewuru. Ka ko ndaw mii, Ngerewuru waa bay, a
 haake hudf mii, nzoɓ mbjw ká saw kani beri a káw tul karingaw mbay beri
 a suo bol beri. 31 Be ze, munu ká David ko fe ká'a tji na, zadka'a baa mii:
 “Ngerembay ti pón beri do zad baw ya, a naysuo beri kara ti puŋ mbuduk
 mbuduk ya ndaw” na, ba bay ká'a baa se tul tji *Krisi saa luò hudf. 32 Ba
 be Zezu na key ze Ngerewuru tina ni saa luò hudf, ze buru riw bele buru
 ba nzoɓ nasi bayke. 33 Baa Ngerewuru na mbi ni kaw tundo hodo be ká
 nulue, a ha ni Tem Law Pie ká'a waa bayke na. Be ze, Zezu ha Tem Law

* 2:21 2.21 Zuyel 2.28-32. † 2:28 2.28 Simri 16.8-11.

Pie na yaa bil law buru kpol kpol munu ka i ko a i laa bay suku-ri ndaw key ku. ³⁴ Tusueke le, ba David ze Ngerewuru mbi ni se nulue ya, roo le, David na baa mii:

“Ngerewuru Ngerembay baa ha Ngerembay bi mii:

‘Mu vi kaw tunduo hodo bi, ³⁵ kpuru

maa bay hanja mi haw yum

ka tul nzoɓ tul ngani fori

ha ri vi ba fe daa bal-a zuo di.’ ”

³⁶ «Be mini ze, ndaɗ bay hanja baari leɗ Izarayelri riw bele i ko taɗ mii, be Zezu key ka i ber ni do tul puu say huɗ na, ba be na ki ze Ngerewuru waa a pie ni vi yaa nzoɓri, a daa ni kaw ba Ngerembay.»

³⁷ Zafka nzoɓri laa bay Piyer na bayii le, law-ri kun mbii gbaɗ ha ri vbi Piyer bay nzoɓ ndáy nzaapedɗ hawri mii: «Yu bururi, waa, buru daa mina le?»

³⁸ Leɛ, Piyer yiinra bay bay ha ri mii, «I suo ker bay baari fo, ha ri daa tul-ri nduo mbii bay rin Zezu Krisi. Be ndaw roo, Ngerewuru a ndaka buma ka tul feyaa baari zin ri bay. Be roo, i zinke fe ini Tem Law Pie ka Ngerewuru waa bay hanja ri na bay. ³⁹ Tusueke le, fe inike ka Ngerewuru waa na, do bay tul-ri ndaw, vu baari ndaw, roo bay tul bari riw bele ka i do di di mak mak, bari ka Ngerembay Ngerewuru naari a dika ri bay hanja ri vi luo-ɛ na.»

⁴⁰ Bayii le, Piyer baa bay kiri ngii bamba a bakake ri ndaw, a fo ri ndaw mii: «I tji ka sakra nzoɓ ndayari key fo, i ha Ngerewuru ka yaa ri.»

⁴¹ Nzoɓri ngii bamba ka sakra bari na, i yaa bay be na ha ri daa tul-ri nduo mbii. Namke ku na, nzoɓri maa isof sof duo zad say (3.000) nde tul nzoɓ mbika law hawri.

Zaɗ kaw nzoɓ law mbijwi

⁴² Nzoɓ mbika lawri na i mba su-ri ngo-ngon banɗo kpadara: i mbu tul ki bay laa fe fere ka *nzoɓ ndáy nzaapedri fere ri ndaw, i zuo zin ki mbij hoy ndaw, i su fe zin ki mbij hoy ndaw, a i daa nzaa bay kere zin ki mbij hoy riw bele ndaw pi. ⁴³ Hje mba nzoɓri riw bele, bay ii le, nzoɓ ndáy nzaapedri na, i daa fe ka mba koko ngii bamba bay fe sanri. ⁴⁴ Bari riw bele ka i vi ba nzoɓ mbika lawri na, i mbu tul ki ka zad mbij banɗo, i daa law mbij zin ki ka tul fe bari riw bele. ⁴⁵ I hie zad bari bay fe kereri ka i doke na, i wal larike ha ki riw bele maa bay zad fe ka nzoɓ ha ha le, se sieke na. ⁴⁶ Bay namri riw bele na, i mbu ki banɗo kpadara ka bil mbanj ka *hul kani Ngerewuru do di. I su fe zin ki mbij hoy ka faa hul ki. Fe sum ka i su zin ki mbij na, i su bay suoriya ndaw bay law ka *taɗ kaɗ kaɗ ndaw pi. ⁴⁷ I pisi Ngerewuru, i ndaɗ ka nun nzoɓri riw bele. Bayii le, bay namri riw bele na, nzoɓri ka Ngerewuru yaa ri na, ka daa ri nde tul nzoɓ mbika law hawri.

3

Gom ka uru a se-seɗ

¹ Nam mbij munu ka sie fere su-ɛ maa saw sie say ka ba saw sie daa nzaa bay kere Zibri na bayii le, Piyer bay Zaa se ba *hul kani Ngerewuru bay daa nzaa bay kere. ² Leɛ, wara nzoɓ mbij munu ka i mbon ni ba gom saa wuru na, i soɓ ni ha ni kaw faa rii ba hul kani Ngerewuru ka i di ba Faa Kere na, bay hanja ni gon fe ka luo nzoɓri ka i do rii ba baɗi.

³ Zaɔka leɔban na ko Piyer báy Zaa ká i ɔo ri i ba baɔɔ na báyi le, ka goɔ ri lari. ⁴ Leɛ, Piyer báy Zaa siɔi bele i ko-kóm ba nun-ɛ, ro Piyer baa ha ni mi: «Mu ko ɔuru key.» ⁵ Báyi le, leɔban na ko-kóm kaa ba luo-ri a giyaɔ bay ziɔ fe ká nduo-ri. ⁶ Leɛ, Piyer baa ha ni mi, «Mi ɔo báy lari ká nduo-i key bay haɔa mu ya. Roo le, fe ká mi ɔo ke na, mi haɔa mu: Uru siya mu se-seɔ báy riɔ Zezu *Krisi ká Nazareɔ!» ⁷ Ro, a mɔba nduo hoɔo be a ura ni ɔo siya. Zaɔe ku hoɔ, baɔ-eri báy paɔa nun baɔ-eri ngoɔ kpaɔ ɔo ɔi ha ni. ⁸ Leɛ, ka uru vaɔ a ɔo siya a ti saɔ se-seɔ, a ri i bil hul kaɔi Ngerewuru ziɔ *nzoɔ ndáy nzaapeɔri na a se-seɔ báy kere, a zo zakra zakra báy suoriya a pisi Ngerewuru. ⁹ Ruɔ nzoɔri riw bele ká i ko ni se-seɔ na, i pisi Ngerewuru ndaw. ¹⁰ Zaɔka i ko ni ba be ká'a kaw faa hul kaɔi Ngerewuru ká i ɔi ba Faa Kere a goɔ fe na báyi le, zaɔ bay zee ri sel ha ri kaw yer bay tul fe ká kal ká tul-e na.

Piyer tina saɔ fe ɔaa bari

¹¹ Leɔban na poɔ fal Piyer báy Zaa ya; nzoɔri riw bele ká zaɔ bay zee ri na, i uru i ɔuo giriri ba luo-ri i vaɔ kiri ri ká bil paɔ ká i ɔi ba paɔ Salomon. ¹² Zaɔka Piyer ko munu báyi le, ka baa ha ruɔ nzoɔri mi: «Baari Izarayeli! Bay ji roɔ, fe key na tuku ri mini key le? Bay ji roɔ, i ko-kóm ɔeke ba tul ɔuru ri i fe ká hurusuo ɔuru, mase law ɔuru ká ɔuru ɔaa bo tul Ngerewuru na ze ha leɔban na seke seɔ key le? ¹³ Ngerewuru *Abaraham, Ngerewuru Izak báy *Zakoɔ, Ngerewuru bulu naari na, ka ɔaa riɔ ɔika bo tul nzoɔ peɔ be ká ba Zezu, ká baari ki suo-ri i poɔ ni bo nduo ngeredomayri i tuɔ ni ngeren ká pol Pilaf; ze ba fe ká'a mbi nzi-ɛ ká ɔi a hii bay poɔ ni. ¹⁴ Be ká'a ba Nzoɔ ká Taɔ Kaɔaɔ, a ba Nzoɔ Fe ɔaa Báy Zaɔe na, baari ki ze i tuɔ ni ngeren a i vbi Pilaf bay haɔa ni ka tina nzoɔ mbjw ká ba ɔombirim nzoɔ ku ze ka ha ri. ¹⁵ Be mini ze, baari na i ɔaa ha ri i mbay nzoɔ haɔa nzoɔri kaw báy kumnun, roo le, Ngerewuru tina ni saa luɔ huɔ ha ni kaw báy kumnun. Buru na, ɔuru ba nzoɔ bay nasike. ¹⁶ Leɔban ká i ko ni key i tuu ni ndaw na, ka se-seɔ báy faa hurusuo riɔ Zezu ká ha ni hurusuo, báy faa ɔaa law bo tul-e. Be ze, ba faa ɔaa law bo tul Zezu ká ɔaa ha suo leɔban key na vaa ni kiyaw kiyaw, munu ka i ko báy nun-ri riw bele key ku.

¹⁷ «Yu-iri, fe kaayari ká i ɔaa ziɔ Zezu na, ba fe ká i ko saɔke ya, ngeredomay baari hoɔ kara ko saɔke ya ndaw. ¹⁸ Roo le, be ze ɔaa ha bay ká Ngerewuru baa báy faa nzoɔ yaɔa bayri saa nzi-ɛ riw bele pola lew mi, *Krisi a kóko seke fe na, bayke ɔo munu báy zaɔe. ¹⁹ Munu zu le, i suo kér bay baari, a i fére suo-ri ba luo Ngerewuru bay haɔa ni ka bumra feyaa baari na ba fal. ²⁰ Be ndaw roɔ, Ngerembay a poɔ saɔ sie ha ri ha bil law-ri huɔ lom, a pie Zezu, nzoɔ ká'a naa ni vi ya nzoɔri na ha ri. ²¹ Timbeɔe key na, ɔo nun haɔa Zezu Krisi ka káw nulue, kpuru maa báy nam ká Ngerewuru a lékeke baɔ feri riw bele ba fie, munu ká'a baa bayke pieɔ lew hoɔ báy faa nzoɔ yaɔa bayri saa nzi-ɛ ká i ɔo boɔ ba taa be na. ²² Tusueke le, *Moyze nzoɔ yaɔa bay saa nzaa Ngerewuru na baa mi: “Ngerembay, Ngerewuru baari na, a pie nzoɔ yaɔa bay saa nzi-ɛ mbjw munu ká bi ká sakra baari na ha ri. Bay ɔeri riw bele ká'a ba ha ri na, i laa i ɔaa feke. ²³ Nzoɔ ha ha ká laa bay nzoɔ yaɔa bay saa

nzaa Ngerewuru key na ya le, i náa ni ká sakra nzoɓ Ngerewururi i i ni*.”
 24 Tii sawke saa tul Samiyel na, *nzoɓ yaɗaɗa bayri saa nzaa Ngerewuru
 riw bele baa bay feri ká tji ká bil namri ká náa ɗori di vuri key na suo bol
 kɪ bol kɪ. 25 Fe ká Ngerewuru waa bay faa nzoɓ yaɗaɗa bayri saa nzi-ε na
 ɗo bay tul-rɪ. Kuni ká'a saa ziɗ bulu baari na, i ɗo bil-e ndaw. Ka baa ha
 Abaraham mii: “Mi sám fe zuo tul saw nzobri riw bele ká tusiri key bay
 faa saw bo.”† 26 Be mini ze, Ngerewuru pie Zezu ká ba nzoɓ pef be na se
 luo baari Zibri titire ɗekre bay sám fe zuo tul-rɪ ha nzoɓ ha ha ká sakra
 baari na ka suo kɛr bay be ká tul fe ɗaa kaaya beri.»

4

Piyer bay Zaa kaw pol nzoɓ kún sal bay luyeri

1 Zadka Piyer bay Zaa i ɗo baa bay ha nzoɓri koɓ bay na bayji le, nzoɓ
 fe poyri bay mbay tul nzoɓri ká i kóro *hul kaɓi Ngerewuru bay *Sadusiri
 ví ziɗ ri ká di. 2 Sùo-ri ri ri ya bay tul bay ká i fere nzoɓri mii, Zezu tji
 saa luo huɗ, bayke baa mii, nzoɓri ká i hu na i máa tji saa luo huɗ munu
 ndaw. 3 Bayji le, i mɓa ri i vbuku ri zuo hul sal kpuru tji tibie, bay ji
 le, sie ti mbaa. 4 Ze munu hoy kara, nzoɓri ngji bamba ká i laa bay ká i
 ka-káake ha ri na, i ɗaa law-ri bo tul Zezu. Namke ku na, warari ká i mbi
 law-ri na i nde tul nzoɓ mbika law hawri ká pola, ha ri maa isof sof duo
 zad ndebe (5.000).

5 Tibieke na bayji le, ngeredomay Zibri bay ngereri, roo bay *nzoɓ fere
 nzoɓri bol kusolri ndaw na, i mbu kɪ ká bil ngerepuo ká Zuruzalem. 6 Anasi
 ká ba *ngerenzob fe poy luye, Kayif ká ba fay be ndaw, Zaa bay Alezandere
 ndaw, roo bay nzoɓ ini be hawri na riw bele i kaw zad bay na ku ndaw.
 7 Bayji le, i ha Piyer bay Zaa ví ɗo pol-ri i vbi ri bay mii, «Baari na, bay
 faa hirusuo ve, mase bay riɗ nzoɓ ve ze i vaaake nzoɓ na ku le?» 8 Lee,
 Tem Law Pie ká mbaa bil law Piyer na ha ni baaake bay ha ri mii: «Baari
 mbay buru Zibri bay ngereri ká *Izarayel, 9 vuri key na i vbi buru bay tul
 fe kere ká buru ɗaa ziɗ góm mbijw ká uru siya a se-seɗ, a i hii bay kóko,
 waa, sùo-ε na vaa ni mina le? 10 Munu bayji le, baari riw bele bay led
 Izarayelri riw bele na, ndaɗ bay haɗa ri ko ta-taɗ ndaw ro! Sùo ledban ká
 vaa na, vaa bay faa riɗ Zezu *Krisi ká Nazareɗ ká baari kɪ i ber ni ɗo tul
 puu say huɗ, ká Ngerewuru tina ni saa sakra nzoɓ huɗeri. 11 Ba be Zezu
 ká mbede Ngerewuru baa bay se tul-e mii:

“Tisaw ká baari nzoɓ mbúo hulri i vbu bo bisuy na,
 yi a vi ba tisaw kere ká kal tul tisaw hawri pavbaɗ
 a ba tisaw tigbaa hul taa tusueke*!”

12 Nzoɓ kɪ boɗ ká pam a úru saa luo-ε na, tiya. Ká ba tusue le, riɗ nzoɓ
 kɪ boɗ ká sakra nzoɓri riw bele ká tusiri key ká Ngerewuru ha naari bay
 haɗa náa zɪkeri pam na, tiya.»

13 Zadka ngeredomayri laa bay ká Piyer bay Zaa baa bay nun wara nzoɓ
 na ku bayji le, tuku ri ha ri kaw yer, bay ji le, i ko Piyer bay Zaa na ba
 nzoɓri ká i se zad fe fere ya, i ba nzoɓ hoykeri munu hoy, roo le, i ko ndaw,
 ɓari na i ba baw seɗ Zezu. 14 Roɓay, munu ká i ko ledban ká sùo-ε vaa ni
 ká ɗo ziɗ ri ká zaɗe ku na bayji le, i ko faa ká bay yiɗra bay bay ɗo tul

* 3:23 3.23 Kɪɗa bol kusol ba sidfike 18.15,18-19. † 3:25 3.25 Tiika saw fe 22.18. * 4:11 4.11
 Simri 118.22.

ɓay ɓari na ya. ¹⁵ Ro, i mbi nzaa-ri ɓay haɗa ri tji saa luo nzoɓ kún sal ɓay luye ɓari na, i tii saw may kji ɓay ká sakra kji mii: ¹⁶ «Fe ji ze náa ɗáari zinj nzoɓ niri key na le, ɓay ji le, fe san ká i ɗaa na ɗo zad hie ha nzoɓri ká Zuzuzalem ko riw bele! Náa maari ɓay máyri ɓayke ya. ¹⁷ Munu báyyi le, ɓay haɗa ɓayke ka yaa zad ɓa pola pola ká sakra nzoɓri ya le, náa háari ri a náa ɓaari ha ri mii, zadka i yji i ɓaa ɓay ɓáy riɗ Zezu na roɓay ha nzoɓri ɓa kji le, ɓuru ɗáa zinj ri se se.»

¹⁸ Báyyi le, i ɗi ri i haa ri ɓay haɗa ri ɓaa ɓay, mase i fére nzoɓri fe ɓáy riɗ Zezu na mbáa. ¹⁹ Zadka Piyer ɓáy Zaa laa ɓayke na ku báyyi le, i yjinra ɓáy ɓay ha ri mii: «Baari kji i kér sùo-rí i ko, hje *bol kusol Ngerewuru, ɓáy hje bol kusol-rí laa na waa, haa ze ndaɗ mba haw ká nun Ngerewuru le? ²⁰ Buru na, ɓuru maa ɓay mgbaka sùo ɓuru ɓay ɓáa ɓay fe ká ɓuru ko ɓáy nun ɓuru, ɓáy fe ká ɓuru laa ɓáy suku ɓuru na ya.» ²¹ Báyyi le, nzoɓ kún sal ɓay luye Zibri haa ri ɓa kji ndaw roo, i poɗ ri ha ri zol ɓáy. I ko faa ká ɓay ɗáa fe zinj ri ya, ɓay ji le, nzoɓri riw bele pisi Ngerewuru ɓay tul fe san ká kal na. ²² Nzoɓ ká sùo-ε vaa ni key na, mbiimbam mboɗa fe kal sin nin.

Nzaa ɓay kere nzoɓ mbika lawri

²³ Zadka i poɗ Piyer ɓáy Zaa ha ri zol na báyyi le, i se luo nzoɓ ɓariri, i ɓaa ɓay feri ká *ngerenzof fe poyri ɓáy ngereri ɓaa zinj ri na. ²⁴ Zadka i laa ɓayke báyyi le, i mɓu nzaa-ri mɓiw hoy riw bele, i ɗaa nzaa ɓay kere ha Ngerewuru mii: «Mbay tul feri riw bele, ɓo kji ze mù ɗaa tumbam, mú ɗaa tusiri ɓáy mbiiri ɓáy feri riw bele ká ɗo ɗi. ²⁵ Ba ɓo Ngerewuru kji ze, mù ɓaa ɓay ɓáy faa Tem Law Pie ɓo ha bulu ɓuru *David piɗ lew, ɓe ká'a ɓa nzoɓ ped ɓo na mii:

“Bay ji roo, saw puo nzoɓri ɓoɗ ɓoɗ law-ri se ri búɓubu búɓubu,
ha ri uru ɓáy siika sùo-ri mini le?”

Bay ji roo, nzoɓri leke sùo-ri i uru buduru buduru gor hoy le?

²⁶ Mbayri ká tusiri key i mɓu kji,
a ngeredomayri kara i uru ɓay rúu zinj Ngerembay ɓáy Krisi,
ɓe ká'a naa ni ɗo ɓoɗ ɓa nzoɓ ped ɓe†.”

²⁷ «Ba tusuε, Ngerewuru ɓuru, ká ɓil puo ni key na, *Eroɗ ɓáy Pqs Pilad i mɓu kji zinj saw nzoɓri ká i ko mù ya ɓáy leɗ Izarayelri na, i leke ɓay ká sakra kji ɓay ɗáa fe zinj Zezu, nzoɓ ká taɗ kaɗaɗ ká mù naa ni ɗo ɓoɗ ɓa nzoɓ ped ɓo na. ²⁸ Be ze, fe ká mù leke pola ɓáy faa hirusuo-ɔ ɓáy law hiiya ɓo na, i ɗaa ɔ ɓáy zadε. ²⁹ Timbeɗε key na, fe seke ká i hii ɓay ɗáa zinj ɓuru na, mu ko. Mu ha ɓuru nzoɓ ped ɓori na hirusuo ha ɓuru káake káa ɓay ɓo na ɓáy nun wara nzoɓ. ³⁰ Mu ɗaa nduo-ɔ ka ɓo tul ɓuru ha ɓuru vaaake nzoɓ suosereɗri, ɓuru ɗáake fe sanri ɓáy feri ká mba kóko ɓáy riɗ Zezu, nzoɓ ká taɗ kaɗaɗ ká mù naa ni ɗo ɓoɗ ɓa nzoɓ ped ɓo na.»

³¹ Zadka i ɗaa nzaa ɓay kere ɔ na báyyi le, zad ká i mɓu kji ká ɗi na lanj yik yik, Tem Law Pie ví mbaa ɓil law-ri riw bele, a i ka-káa Bay Ngerewuru ɓáy nun wara nzoɓ.

Nzoɓ mbika lawri mgba ini zinj kji

† 4:26 4.26 Simri 2.1-2.

³² Ruɔ nzoɓri riw bele ká i mbi law-ri na, i ɗaa law-ri báy kér ɓay ɓari maa kɪ, í ɗo ɓa nzoɓ ká mbɪw hoy. Nzoɓ mbɪw ká sakra ɓari ker mii, fe ɓeri na ɓa taa ɓeri huo ɓeri hoy ya, roo le, ɓari riw bele na i ko fe ɓari ɓa fe kɪ riw bele. ³³ Nzoɓ ndáy nzaapedri na ɓaa nasi ɓay ɗi Ngerembay Zezu saa luɔ huɗ na báy bawda hurusuo, le, Ngerewuru sam fe zuo tul nzoɓ mbika lawri riw bele. ³⁴ Nzoɓ mbɪw ká sakra ɓari ká fe puo nduo-ε puo na, tiya. Tusueke le, ɓari ká i ɗo báy wáari, mase hulri na, i hie í poŋ larike í faja, ³⁵ í víke ha *nzoɓ ndáy nzaapedri, roo í leke ká sakra ɓari nzoɓ mbika lawri na, maa báy tul fe ká nzoɓ ha ha le, se sieke na. ³⁶ Nzoɓ mbɪw ká riŋ-ε ɓa Zezeɓ, ká nzoɓ ndáy nzaapedri ɗi ni ɓa Barnabas (saŋ riŋke le, ɓa nzoɓ ɗaa wara ɓo ɓil law nzoɓ), saŋ kaŋi ɓe ɓa Levi, ká i mboŋ ni ká Sipir na, ³⁷ ka hie wáa ɓe mbɪw a poŋ larike a faja a vieke ha nzoɓ ndáy nzaapedri.

5

Ananias báy máy ɓe Safira

¹ Nzoɓ mbɪw riŋ-ε ɓa Ananias báy máy ɓe Safira, i hie wáa ɓari mbɪw. ² Báyi le, Ananias wal nzaa larike ndii. Máy ɓe kara zuo ziŋ ni ká ɗi ndaw. Ro, a séke báy ɓie larike na a ha *nzoɓ ndáy nzaapedri a ɓaa mii: «Bele zey.» ³ Leε, Piyer vbi ni mii: «Ananias, saŋke mina roo, mù ha *Satan mbaa ɓil law-a ha mù ɓaa ɓay baylu ha Tem Law Pie, a mú koɔ lari wáa ɓo na, mú víke mini key hoy le? ⁴ Pola roo ɓay haŋa mù hie wáa ɓo na waa, ɓa taa ɓo ya le? Ze, mù hie hoy kara, ɓa ɓay ɓo zu, mù ɗaake fe munu ká law-a hii na ya le? Waa, ɗaa mina roo, mù mbi nzaa-a sùo-o, roo mú ɗaa fe mini key le? Ba nzoɓ ze mù ɓaa ɓay baylu ha ni ya, roo le, ɓa Ngerewuru!» ⁵ Zadka ɓayke toɗo ɓo suku Ananias na báyi le, ka lie gbay ɓa huɗ. Nzoɓri riw bele ká i laa ɓayke na, hie ɗaa ri zikiki. ⁶ Ro, leɗ kubanri uru í mbi ni í kaa ni báy gari í vaa voro ni.

⁷ Bole ɗi ya waka ká ɗaa saŋ sie say na báyi le, máy ɓe ví ri hul ká Piyer ɗo ɗi na taŋ kóko fe ká kal na. ⁸ Leε, Piyer vbi ni mii: «Baa ha mi laa! Lari wáa ká í hie na waa, bele hoy zey le?» Leε, máy na yiŋra báy ɓay mii: «Bele larike kɪ zu.» ⁹ Báyi le, Piyer ɓaa ha ni mii: «Saŋke mina roo, í ha law-ri maa kɪ ɓay líe Tem Ngerembay le? Mu ko, nzoɓri ká i voro waa-ka na, i ɗo faa hul ku. I mbika mù munu na ndaw.» ¹⁰ Zaɗe ku hoy le, ka lie gbay ɓa huɗ ká pol Piyer. Ro ze, leɗ kubanri na i yi í vaa ɗaa tul-ri tuŋ huɗ Safira na, í mbi ni í vaa voro ni ɗo lakun wara. ¹¹ Nzoɓ mbika lawri riw bele ká i mbu tul kɪ, báy nzoɓ haŋri ká i laa ɓayke na, hie ɗaa ri zikiki.

Nzoɓ ndáy nzaapedri ɗaa fe saŋri

¹² Nzoɓ ndáy nzaapedri na ɗaa fe saŋri báy feri ká mba kóko ŋgi-ŋgi ká sakra nzoɓri. Nzoɓ mbika lawri mbu kɪ riw bele ɓaŋguɔ ká ɓil boro Mbay Salomon. ¹³ Ze nzoɓri ɓaa ɓay ɓari báy kere í písike ri ɓamba hoy kara, nzoɓ mbɪw ká'a ndeke tul-ri nde na, tiya, ɓay yi le, hie ɗaa ri. ¹⁴ Be nu ku hoy kara, ruo nzoɓri ŋgi ɓamba, máyri báy warari i mbi law-ri ha Ngerembay a í nde tul kɪ ɓa pola pola. ¹⁵ Feke ku na ɗaa ha nzoɓri faja nzoɓ suosereŋri saa hula báy fe nam ɓari, í ɗaa ri zuo bufaa buo leɗeɗe ɓay haŋa ɓo, zadka Piyer ɗo kál faa na báyi le, tem ɓe ka guɓa

tul nzoɓ haɓeri. ¹⁶ Ruɔ nzoɓri ngiji ɓamba tasiri, i uru ɓáy puo ɓáy puo ká ɗo lakun Zuruzalem ndaw i víke ɓáy nzoɓ suosereɓri ɓáy nzoɓ hayri ká temndayari ɗo tul-ri, le, i vaa riw bele.

I faa nzoɓ ndáy nzaapedri zuo hul sal

¹⁷ ɓáyji le, *ngerenzob fe poy luye ɓáy ɓari riw bele ká i kaw zinj ri ká i ɓa *Sadusiri na, i ɗaa sere zinj *nzoɓ ndáy nzaapedri. ¹⁸ Ro, i faa ri i ɗaa ri zuo hul sal ká puoke na. ¹⁹ ɓáyji le, leɗ nzaaped taa Ngerembay uru saa nulue ɓa sun, a ví mgbuɗa faa hul sal na ha ri tji kele a ɓaa ha ri mii: ²⁰ «I se i káw *hul kaɓi Ngerewuru, i ka-káa ɓay feri riw bele ká se tul káw ɓáy kumnun key na ha nzoɓri laa.» ²¹ Zadka nzoɓ ndáy nzaapedri laa ɓay key na ɓáyji le, i zol i se hul kaɓi Ngerewuru ɓa tibie pieɗ hoy, a i tii saw fére nzoɓri fe.

ɓáyji le, ngerenzob fe poy luye ɓáy nzoɓri ká i kaw zinj ni na, i ɗi ngerɛ Zibri riw bele ká i ɓa nzoɓ kún sal ɓay luyeri ha ri vi ɓay fón ɓay, roɔ i pie nzaaped ha nzoɓri ká i koro hul kaɓi Ngerewuru vaa ɗi nzoɓ ndáy nzaapedri ká ɓil hul sal. ²² Zadka i se hul sal na ɓáyji le, i zinj ri ya. Lee, i yji ɓáy fal-ri nzek i ɓaa ha *nzoɓ kún sal ɓay luyeri na mii: ²³ «Zadka ɓuru tji nzaa hul sal na, faa hul mgbá ɗo ɗi gbukru, a nzoɓ koro faa hul salri na kara i ɗo ɗi kek. Roo le, zadka i mgbuɗa faa hul ha ɓuru se hula na le, ɓuru ko sùo nzoɓ mbjw ya.» ²⁴ Zadka mbay nzoɓri ká i koro hul kaɓi Ngerewuru ɓáy ngerenzob fe poyri laa ɓayke na ɓáyji le, i ker ɓay ká ɗi kpuy. Fe ká tji tul nzoɓ ndáy nzaapedri ɓáy fe ká'a kali na i ko ya kji wjw. ²⁵ Lee, nzoɓ mbjw munu tji tul-ri a ɓaa ha ri mii, «I laa key! Nzoɓri ká i faa ri zuo hul sal na, i ɗo ɓil hul kaɓi Ngerewuru a i ɗo fére nzoɓri fe.» ²⁶ ɓáyji le, nzoɓri ká i koro hul kaɓi Ngerewuru ɓáy mbay ɓari na, i se i zinj nzoɓ ndáy nzaapedri na, i faa ri i víke ha ri. I mgbá ri ɓáy hurusuo ya, ɓay ji le, i ɗaa hje sùo-ri ɓay nzoɓri ká i vbuku ri ɓáy tisawri.

²⁷ Falé ká i faa ri i víke ri ɗo pol nzoɓ kún sal ɓay luyeri na ɓáyji le, ngerenzob fe poy luye na tii saw vbika ri ɓay mii: ²⁸ «Pola na waa, ɓuru haa ri ɓay haɓa ri fere nzoɓri fe ɓáy riɗ nzoɓ na key ya le woo! A ze i ko fe fére ɓaari na ɓayke yaa Zuruzalem kpol kpol riw bele, i hii ɓay haɓa ɓay huɗ nzoɓ key na ka ɓo tul ɓuru zu!»

²⁹ ɓáyji le, Piyer ɓáy nzoɓ ndáy nzaaped hawri na, i yjinra ɓáy ɓay ha ri mii: «ɗaa vu mbom ɓo tul Ngerewuru ndaɗ mba ɗaa ɓo tul nzoɓ! ³⁰ Baari na, i ber Zezu ɗo tul puu say huɗ i i ni, roo le, Ngerewuru ká bulu naari koɗ ni na ze tina ni saa luɗ huɗ. ³¹ Ba ɓe na kji ze Ngerewuru mbi ni ha ni kaw tundoɗ hodo ɓe ká ɓa zad káw luye, a ɗaa ni kaw ɓa mbay tul nzoɓri, a ɓa Nzoɓ Yaana Nzoɓri, ɓay mgbuɗa faa ha Izarayelri suo kér ɓay ɓari ká tul feyaa ɓari ha Ngerewuru ka nda buma zinj ri. ³² Buru ndaw, Tem Law Pie ká Ngerewuru ha ni mbaa ɓil law nzoɓri ká i ɗaa vu mbom ɓo tul-e ndaw na, ɓuru ɓa nzoɓ ɓay nasike.»

³³ Zadka nzoɓ kún sal ɓay luyeri laa ɓayke na ɓáyji le, law-ri faa ri puu-u, i hii ɓay ika nzoɓ ndáy nzaapedri na. ³⁴ ɓáyji le, nzoɓ mbjw ká sakra ɓari ku ɓa Farizi, riɗ-e ɓa *Gamaliyel, a ɓa nzoɓ fére nzoɓri *bol kusol ká nzoɓri riw bele hii ɓay ɓe ɓamba na ɗo ɗi. Ka uru siya ká sakra nzoɓ kún sal ɓay luyeri na, a vbi ri ɓay haɓa ri tina nzoɓ ndáy nzaapedri na tji kele ndji ndaw ro! ³⁵ Fal tji ɓari na, ka ɓaa ha nzoɓ kún sal ɓay luyeri

na mii: «Baari Izarayelri! I nze báý sùo-rĩ bay tul feri ká i hii bay dáa zinj nzobri key na! ³⁶ I kér i kò! Bole dī bamba ya rɔbay ze Tedas tji a baa mii, beri ba nzob luye laa ro! Ze a faa nzobri maa isɔɔf niŋ zuo fale. Lɛɛ, nzobri i ni a ha nzobri riw bele ká i se fal-ɛ na, i bere kji kad kad ha fe ká'a hii bay dáa na do ba fe ká gɔr hoy. ³⁷ Ká fal be Tedas ká bil sewke ká i dáake riŋ nzobri do bil mbede na báýji le, Zudas, nzob ká kuɔu zad ká Galele tji. Be hoy kara ka faa nzobri ngji maa fe zuo fal-ɛ a séke. Lɛɛ, nzobri i ni na ndaw, a ha nzobri riw bele ká i se fal-ɛ na, i bere kji kad kad. ³⁸ Munu zu le, timbede key na mī baa ha ri: ì yòklo sùo-rĩ ká tul nzobri key na mbáa! Ala ri ha ri zól! Zadka fe dáa bari na uru saa luo nzob hoy le, a bíe báý, ³⁹ a ze bo, zadka uru saa luo Ngerewuru le, ì ti máa bíe ya. Kòkò ká ì ru-ruy zinj Ngerewuru!»

Báýji le, bari nzob kún sal bay luyeri na, i yaa kér bay Gamaliyel ⁴⁰ i dī nzob ndáy nzaapedri ha ri nda ri báý ndoy, a í haa ri báa bay báý riŋ Zezu. Fale ku rɔɔ í ala ri ha ri zol báý. ⁴¹ Lɛɛ, nzob ndáy nzaapedri zol ká zad fón bay na ku báý suoriya, bay ji le, Ngerewuru kò ri ba nzobri ká i maa kòkò seke fe bay tul riŋ Zezu. ⁴² Nam báý nam ká bil hul kani Ngerewuru báý bil hul nzobri na, i fere ri fe banɔuó i ka-káa Bay Kere mii, Zezu ba *Krisi, nzob ká Ngerewuru waa a pie ni ví yaa nzobri na.

6

I nan nzob sɔkɔ nzobri ba tɔnɔ say

¹ Bil sewkeri ku na, munu ká ruo nzob mbika lawri ngji ba pola pola na, nzob mbika lawri ká i uru saa puo kji ká i baa nzaa gerek na, i nguri sùo-ri bay tul Zibri ká i baa nzaa eboro, bay ji le, nam báý nam na, zadka i do wál fe sɔm na le, i ker se tul máy sieri ká i baa nzaa gerek na ya. ² Báýji le, *nzob ndáy nzaapedri ká duo fale sidi na, i dī nzob mbika lawri riw bele ha ri mbu kji í baa ha ri mii: «Bay hanja buru pɔŋ ka-káa Bay Ngerewuru, rɔɔ búru yi búru ba nzob léke fe sɔmri na, ba fe ká do báý faake ya. ³ Sawke mini ze, yu bururi, ì nán wɔrari ba tɔnɔ say ká sakra baari ká nzobri kò sɔmsed bari do báý kere, ká Tem Law Pie mbaa bil law-ri, a í do báý nun nzem ndaw na, bo ha buru pɔŋ pedkeri key na ka zuo nduo-ri ha ri daa. ⁴ A buru na le, ped dáa buru a bá dáa nzaa bay kere báý ka-káa Bay Ngerewuru ha nzobri laa.»

⁵ Báýji le, bay ká i baa na, nzob mbika lawri hii do dī riw bele. Ze í naa Etjen ká mbika law be ngji bamba, ká Tem Law Pie mbaa bil law-ɛ na. I naa Filiɔ ndaw, Prokɔr ndaw, Nikanɔr ndaw, Timɔn ndaw, Parmenas ndaw, rɔɔ Nikola ká uru saa puo ká Antiyos, be ká'a fere sùo-ɛ a vi ba nzob kóɔf Ngerewuru na. ⁶ Fale ku báýji le, i faa ri í kie ri ha nzob ndáy nzaapedri ha ri daa nduo bo tul-ri, í daa nzaa bay kere bay tul-ri. ⁷ Be nu ku laa le, Bay Ngerewuru yaa zad ba pola pola. Ká bil ngerepuo ká Zuruzalem na, ruo nzob mbika lawri ngji ba pola pola, a nzob fe poyri kara ngji bamba i daa law-ri bo tul Zezu.

I mgba Etjen

⁸ Etjen na fe sɔmi Ngerewuru do tul-e ha ni do báý hɔrusuo dáa feri ká mba kòkò, báý fe sanri ngji bamba ká sakra nzobri. ⁹ Roo le, Ziɔ haneri ká i dī *hul mbu kji bari ba «koyri ká i pɔŋ,» ká i uru saa puo ká Sirɛn báý

Alezandere, roo báy kuɗu zaɗ ká Silisi báy Azi ndaw na, i tii saw máy bay zinj Etjen. ¹⁰ Roo le, i maa bay mgbaka ni báy bay ya, bay ji le, Tem Law Pie ze ha ni nun nzem baá bay. ¹¹ Báyyi le, i puo nzoɓ haneri puo ndaw roo, ha ri kuɗ bay zuo nzi-ε mii: «Bay kaaya ká'a ba a dáake bay bo tul *Moyze báy Ngerewuru na, buru laa ká nzi-ε.» ¹² Be ze, i suru tigbaa nzoɓri báy ngerε Zibri, roo báy *nzoɓ fére nzoɓri bol kusolri ndaw na, ha law-ri faj ri ha ri daa so tul Etjen i mgba ni i séke ni luo *nzoɓ kúnj sal bay luyeri. ¹³ I vi báy nzoɓri ká i kuɗ bay zuo nzi-ε mii: «Ledban key na ba bay kaaya banɗuɔ se tul hul kani key ká do boɗ ba taa Ngerewuru ndaw, se tul *bol kusol Moyze ndaw pi. ¹⁴ Buru laa bay ká nzi-ε mii, Zezu ni ká Nazareɗ na, a biε zaɗ ni key wukluk wukluk ndaw, a fεre fe nduo puo ká Moyze ha naari na ha ni do boɗ ndaw pi.» ¹⁵ Báyyi le, nzoɓri riw bele ká i kaw zaɗ kúnj sal bay luye na, i mbu kóm yim ba tul Etjen, le, i ko nun-ε ri ni nun leɗ nzaaped Ngerewuru ká nulue.

7

Etjen tina saw bay ká pol nzoɓ kúnj sal bay luyeri

¹ Báyyi le, *ngerenzoɓ fe poy luye vbi Etjen mii, «Bay ni ká i daa bo tul-a key na waa, ba tusue ki le?» ² Leε, Etjen yinjra báy bay mii: «Baari yu-iri báy baari, i laa bay bi key na báy kere! Ngerewuru Nzoɓ Rinj Dika na tji tul ba naari *Abaraham, báy sewke ká'a doke tusiri ká Mesopotami koɓ ká'a zol a vaa daa puo ká Saran ya báy na, ³ Ngerewuru ba ha ni mii: “Mu zól ká tusiri bo, mú pónj nzoɓ ini bori mú se tusiri ká m̄ kie mù*.” ⁴ Báyyi le, Abaraham na zol a pónj nzoɓ Kalderi a vaa daa puo ká Saran na. Zadka bi-ε hu ká Saran na báyyi le, Ngerewuru ha ni se tusiri ni ká i kaw di timbeɗe key. ⁵ Ka kaw tusiri nzoɓri, le, zaɗ ruka fe be tiya. Zaɗ taa ndjike mini kara tiya, roo le, Ngerewuru waa zinj ni mii, beri haɗa ni tusirike na ba taa be, báy vu bul-eri. Ze Abaraham ti báy leɗ ká bil sewke ku na ya hoy kara, ⁶ bay ká Ngerewuru ba ha ni na ze do key: “Saw bori kaw tusiri nzoɓri. I daa ha ri vi ba koy i daa nun-ri tuo sie mbiimbam isoɗ ninj. ⁷ Roo le, nzoɓ puokeri ká i ha ri kaw ba koy na, bi ki ze m̄ daa bay bo tul-ri. Fale le, i tji i vi kaw tusiri ni key na, a i ruo m̄ ká di.” ⁸ Be nu ku na báyyi le, Ngerewuru sinj tul bay ká'a waa zinj Abaraham na, a ha ni kunj ngori bay kieke *saka kuni ká'a saa zinj ni na. Be ze, zadka Abaraham mbon Izak daa nam tonɔ sidi na, ka kunj ngori be. Izak mbon *Zakoɓ a kunj ngori be. Zakoɓ hoy kara, zadka'a mbon ledri duo fale sidi na, ka kunj ngori bari ndaw. Ba bari na ku ze, i ba saw bulu naari. ⁹ «Vu Zakoɓri ká i ba saw bulu naari na, i daa sere zinj tonɔ fal-ri ká ba Zezeb, i mgba ni i hie ni ha ni ba koy ká tusiri Ezifte. Roo le, Ngerewuru saɗ zinj ni, ¹⁰ a tina ni saa bil kóko seke fe beri riw bele. Ka ha ni nun nzem ha fe daa be kara rii law *Farawon ká ba mbay ká Ezifte na. Be ze, ka hake Zezeb kaw ba nzoɓ réke bil puo be, báy tusiri Ezifte riw bele. ¹¹ «Báyyi le, kon luye lie bo tusiri Ezifte na riw bele báy tusiri bulu naari ká *Kanaa ndaw. Konke na daa ha nzoɓri ko seke fe ngji bamba tasiri, ha bulu naari zinj fe sum ndji mini ká bay sókoke suo-ri ya. ¹² Zadka Zakoɓ laa bay soro fe pay ká do tusiri Ezifte na báyyi le, ka pie vi-eri ká ba bulu

* 7:3 7.3 Tiika saw fe 12.1. † 7:7 7.7 Tiika saw fe 15.13-14.

naari na se ɗi faa ɓal ba mbjw. ¹³ Ndeke ɗi faa ɓal ba siɗike ká i se na báyyi le, Zezeb kie sùo-ε ha yu-eri ko ni. Be nu ku ndaw roo, Farawon kóke saw nzoɓ ini Zezebri na báy. ¹⁴ Báyyi le, Zezeb pie nzaa pef bay haɗa ri vaa ɗi bi-ε Zakob báy nzoɓ ini be hawri ká tul-ri siɗ tonɔ say pare ndebe na ha ri vi kaw tusiri Ezibte. ¹⁵ Be ze, Zakob na vi kaw Ezibte kpuru ndaw roo, a hu ká ɗi báy. Bulu naari taa hawri kara, i hu ká ɗi ká fal huf be na ndaw. ¹⁶ Huf ɓari na nzoɓri i séke Sikam ká Kanaa, i vaa voro ɗo luɔ huf ká Abaraham hie pola lew zinj vu Emori na.

¹⁷ «Bay ká Ngerewuru waa zinj Abaraham pola lew na, zadka namke tonɔ ɗi ya deb bay vi báyyi le, saw naari mboɗ kɔ i sie ba pola pola ká tusiri Ezibte. ¹⁸ Fale ku le, mbay kɔ ká ba fie ká laa soro bay Zezeb ya na tii saw réke puo ká ɗi. ¹⁹ Mbayke ku na ko bulu naari báy nun sje, a ula ri a ɗaa nun-ri tuo sie a haa ri bay haɗa ri poɗ vu ɓari ká ba lef tuperi ha ri hu. ²⁰ Sewke ku na, i mboɗ *Moyze ká ndaf lef bamba ká nun Ngerewuru. I hol ni ká bil hul bi-ε few say. ²¹ Zadka i zinj faa korɔ ni mbáa i poɗ ni na báyyi le, vu Farawon ká ba lef máy tikɗi na vaa zinj ni a mbi ni, a hol ni ba vu bil-e. ²² Ze Moyze na, i fere ni nun nzem nzoɓ Ezibteri riw bele ha ni ko. Ka ngon báy bay ndaw, báy fe ɗaa ɓeri ndaw pi.

²³ «Zadka Moyze ɗaa mbiimbam siɗ nin na báyyi le, ka mbi nzi-ε bay séke bay vaa kóko yu-eri ká i ba lef Izarayelri na. ²⁴ Zadka'a se na báyyi le, ka ko lef Ezibte mbjw munu ká ɗo ɗaa bay zinj lef *Izarayel na. Ze a yaa tul lef Izarayel ká ku-ε nda ni na, a nda ni a i ni a vbiɗake gbaa ndaake. ²⁵ Ka ker ká bil law-ε mii, yu ɓeriri i kóko ɓeri ba nzoɓ ká Ngerewuru a tinake ri saa bil koy. Roo le, i ko munu ya. ²⁶ Nzaaruoke na báyyi le, ka yji a se luo-ri na roɓay, le, ka zinj lef Izarayelri siɗi ká i ɗo ndáka kɔ. Ka vi ɗo mgbaka ri here báy kusol bay huoke bay huoke law-ri a ɓaa mii: “Yu-iri, ɓaari ká i ba nzoɓ ini na, ɗaa mina i nda kɔ munu le?” ²⁷ Báyyi le, nzoɓ hay ká nda yu-ε ngji bamba na tun Moyze ngereɗ a ɓaa mii: “Nzoɓ ve ze náa mù ba mbay, mase nzoɓ kún sal bay tul ɓuru le? ²⁸ Waa, mù hii bay ika mù munu ká mù ike nzoɓ ká Ezibte ká lie na ndaw le woo!” ²⁹ Zadka Moyze laa bayke na báyyi le, ka naa sùo-ε a tji ɗul a vaa kaw tusiri Madian. Ka kaw ɗi kpuru, a mboɗ lef warari ba siɗi ká ɗi.

³⁰ «Zadka mbiimbam kal siɗ nin na báyyi le, Moyze ɗo bil law kor ká lakun kuo ká Sinay. Lee, lef nzaaped ká nulue mbjw tji tul-e ká bil rim huu ká ɗo puu ká gbúɗa. ³¹ Zadka Moyze mbi nun-ε a ko fe ká tji na, tuku ni ha ni kaw yer, ze a soro ba pola bay kóko feke na. Báyyi le, ka laa kusol Ngerembay ká ɓaa ha ni mii: ³² “Mi ba Ngerewuru bul-ari. Mi ba Ngerewuru Abaraham, Ngerewuru Izak, a mi ba Ngerewuru Zakob ndaw.” Báyyi le, hje ɗaa Moyze ha ni to kpak kpak, a hii bay ko-kóm ba huu na mbáa. ³³ Lee, Ngerembay ɓaa ha ni mii: “Mu nán dikon ká ɓal-a, bay ji le, zad ká mù ɗo ɗi key na ba zad ká ɗo ɓof ba taa bi. ³⁴ Nzoɓ ɓiri ká i kaw tusiri Ezibte na, mi ko seke fe ɓari ko. Réke sùo ɓari na, mi la-laa, ze mi ɗi mi vi bay yaɗa ri. Timbeɗe key na, mu vi ha mi pie mù se Ezibte*.”

³⁵ «Moyze taa mbjwke ká lef Izarayelri tun ni ngereɗ i ɓaa mii, nzoɓ ve ze naa ni ba mbay, mase nzoɓ kún sal bay tul ɓari le na, ba be na kɔ ze

Ngerewuru pie ni ba mbay ndaw, nzoɓ tina ri saa bil koy ndaw, bay faa leɗ nzaaped ka nulue ka tji tul-e ka bil rim huu ka do puu ka gbuda ka'a so ni na. ³⁶ Ba be Moyze na ze, ka tina leɗ Izarayelri saa bil koy ka tusiri Ezifte bay faa fe saŋri, bay feri ka mba koko ka tusiri Ezifte ndaw, ka lakun Maambii Sje ndaw, ka bil law kor mbiimbam sin nin ndaw pi. ³⁷ Ba be na key robay ze ka baa ha leɗ Izarayelri mii: "Ngerewuru a pie nzoɓ yaɗa bay saa nzi-ε mbjw munu ka bi, ka sakra baari na ha ri." ³⁸ Zadka leɗ Izarayelri mbu ki ka bil law kor na, be Moyze key na robay ze ka do zinj ri. Ka do sikda bulu naari bay leɗ nzaaped Ngerewuru ka baa bay zinj ni ka tul kuo Sinay. Be Moyze na ze yaa bay ka luu Ngerewuru ka ba bay kaw bay kumnun na ha bulu naari, le, i suo i baa ha naari. ³⁹ Roo le, bulu naari hii bay daa vu mbom bo tul bay be na ya, i tun ni ngeren i daa law-ri bo tul yi ba tusiri Ezifte, ⁴⁰ i baa ha *Aron mii: "Daa wururi ha buru ha ri nda faa pol naari, bay ji le, Moyze ka tina naari saa tusiri Ezifte na, naa kori zad ka'a se ba baɗi ya." ⁴¹ Ka bil namke ku na, i zuu lari i daa ni rii vu nday do i puo ba wuru bari, a i daa suoriya bay tul fe ka i daa bay nduo-ri do na. ⁴² Bayji le, fe daa bari na daa ha law Ngerewuru fere bir ka tul-ri, a poŋ ri ha ri ruo mbaymawri ka tumbam, munu ka'a baa bayke ka bil mbede nzoɓ yaɗa bayri saa nzi-ε mii:

"Baari Izarayelri, wa, ba bi ze i vbie fe hol i puoke fe ha mi bay mbiimbam ka naa daari sin nin ka bil law kor na le? U-uu, ba bi ya.

⁴³ Zadri riw bele ka i se di na, i sob fe ka i pud ba hul wuru baari ka ba Molok, bay wuru mbaymaw Refan ka i daa bay nduo-ri na.

Wurukeri key na i daa i puo fe ha ri. Sawke mini ze, mi vbuku ri mi ha nzobri vi faa ri i zolke di di mak mak bay Babilon[§]."

⁴⁴ «Zadka bulu naari do bil law kor bay na, *hul kani Ngerewuru ka i daa bay huu na do sakra bari a kie ri mii, Ngerewuru do zinj ri. Hulke ku na, i daa munu ka Ngerewuru mbi nzi-ε a kie Moyze faa daake ha ni daa munu ka'a ko bay nun-ε. ⁴⁵ Hulke ku na, vu bulu naari poŋ ha vu bari. A bari na laa le, i sob i seke fal *Zozuye ka nda faa pol-ri kpuru i tji ke tusiri ka Ngerewuru nii saw nzobri ka i kaw di na pol-ri. Hulke ku na do kpuru tji sewke ka *David reke mbay. ⁴⁶ Be David na ka rii nun Ngerewuru, a vbi ni faa bay daa hul ha be ka'a ba Ngerewuru Zakoɓ na, ka daa puo ka di. ⁴⁷ Roo le, ba vi-e Salomon ze daa hul ha ni. ⁴⁸ Be nu ku hoy kara, Ngerewuru ka nulue siya ka'a ba Ngerε Tul Feri Riw Bele na, kaw bil hul ka nzoɓ daa bay nduo-ε na ya, munu ka Ngerembay baa ha nzoɓ yaɗa bay saa nzi-ε mii:

⁴⁹ "Nulue siya ba zad reke mbay bi, a tusiri key ba zad toko bal-i.

Wa, kiri hul ji robay, i daa bay hanja mi le? Wa, zad ha ze i daa ba zad mgbaka taram bi le?

⁵⁰ Fe niri key na wa, ba bi ze, mi daa riw bele ya le*?"

† 7:37 7.37 Kijja bol kusol ba sidike 18.15. ‡ 7:40 7.40 Tji kele 32.1. § 7:43 7.43 Amos 5.25-27.

* 7:50 7.50 Ezay 66.1-2.

⁵¹ «Baari nzoɓ tul ngonɔri ká law-rĩ mbii diɓ diɓ, ká suku-rĩ tji syy í laa bay ya ndaw na! I tunj Tem Law Pie ngerenɗ banɗuɔ! Baari na í do munu ká bulu baari na ɔo! ⁵² Nzoɓ yaɗa bayri saa nzaa Ngerewuru na, nzoɓ taa ha ze bulu baari na laɗ d'aa nun-ε tuɔ sie le? Bari na, i i nzoɓri ká i vi pola í ka-káa bay se tul vika Nzoɓ Fe D'aa Báy Zafɛ na. Ba be na ze, timbeɗe ñ mbi tul-e í i ni. ⁵³ Baari ká ñ ya *bol kusol Ngerewuru báy faa leɗ nzaapedri ká nulue na, ñ d'aa vu mbom bo tul bol kusol key na ya!»

I i Etjen

⁵⁴ Zafka *nzoɓ kún sal bay luyeri laa bayke na munu báyyi le, law-ri faa ri puu-u, í syy sere-ri ngër ngër ká tul Etjen. ⁵⁵ Roo le, Etjen ká Tem Law Pie mbaa bil law-ε na ko-kóm ba nulue, le, ka ko riŋ dika Ngerewuru báy Zezu ká do siya ká tunduo hoɗo Ngerewuru ⁵⁶ a baa mii: «Í laa key!

Mi ko nulue mgbuda do hoy, mi ko *Vu Nzoɓ do siya ká tunduo hoɗo Ngerewuru!» ⁵⁷ Zafka i laa bayke munu báyyi le, i guu ni góm í d'aa nduo-ri mbii basuku-ri í takra í duu vbububu ba tul-e, ⁵⁸ í mgba ni í tji ke ni saa bil ngerɛpuo na ngerenɗ ba nzaa zaɗ ndaw roɔ, í tii saw vbúku ni báy tisaw bay ika ni báy. Nzoɓ nasi bay huɗ feri na, i nan gari bari í ha leɗ kuban mbjw munu ká riŋ-ε ba Sol ha ni korɔ. ⁵⁹ Zafka í do vbúku ni koɓ roɓay na, Etjen d'aa nzaa bay kere a baa mii: «Ŋgerembay Zezu! Mu yaɗ ɔmi bi ba luo-ɔ!» ⁶⁰ Fale ku báyyi le, ka huku siri mgbuu a d'aa nzaa bay kere roɓay báy bawda kusol-e mii: «Mbay, mu d'aa bay feya key na ka bo tul-ri ya!» Fal bay na ku báyyi le, ɔmi be tji ha ni haw sadak. **8**

¹ Bay ká se tul huɗ be na, Sol na hii ziŋ ri ndaw.

Sol d'aa nun nzoɓ mbika lawri tuɔ sie

Namke ku na, bawda fe d'aa nun tuɔ sie tji tul nzoɓ mbika lawri ká Zuruzalem ha ri duu í zekre kɔ kperke kperke, í se bil puori ká kuɗu zaɗ ká Zude báy Samari, le, bele ba nzoɓ ndáy nzaapedri huɔ-ri hoy ze í tòn ká dɔ. ² Nzoɓ haneri ká í ba nzoɓ hje Ngerewuru na i mbi huɗ Etjen na í vaa voro, í re huɗ be na bamba báy mbii nun-ri mgbobo mgbobo. ³ Sol laa le, nzaa faa báy hirusuo bay bie nzoɓ mbika lawri, a se báy hula ngebre ngebre a faa máyri báy warari ká í ba nzoɓ mbika lawri na ngid bele, a d'aa ri zuo hul sal.

Filib ka-káa Bay Kere ká Samari

⁴ Báyyi le, bari ká í zekre kɔ na i se báy zaɗ zaɗ, í ka-káa Bay Kere ha nzoɓri laa. ⁵ Filib na se ngerɛpuo mbjw munu ká kuɗu zaɗ ká Samari, a ka-káa bay *Krisi, nzoɓ ká Ngerewuru waa a pie ni ví ya nzoɓri na ha nzoɓri laa. ⁶ Zafka ruɔ nzoɓri riw bele laa bay Filib, a í ko fe sanri ká a d'aa na báyyi le, i te suku-ri kie ba luo-ε. ⁷ Ka ha temndayari tji saa tul nzoɓ bala haneri ngji bamba. Tji bari na, i guu fe belen belen. Ka ha nzoɓri ká sùo-ri hu wúɔ báy nzoɓ kpederi ngji bamba vaa kebre kebre, ⁸ ha nzoɓri zay sùo-ri bamba tasiri ká bil ngerɛpuoke na ku.

⁹ Nzoɓ mbjw ká riŋ-ε ba Simon kaw bil puoke ku, a ba nzoɓ fe d'aa mgbji, ha *nzoɓri ká Samari na í kaw yer. Ka ko sùo-ε ba nzoɓ luye ¹⁰ ha bari riw bele, tii saa tul ledri kpuru tji tul ngereri na, i te suku-ri kie bay láa bay be na í baa mii: «Be ni key na ba hirusuo taa Ngerewuru ká í dɔ

ni ɓa “Hurusuo Nggiike.”¹¹ I te suku-ri riw bele ɓay láa ɓay ɓe, ɓay ji le, ɓa piɛd lew hoy, ka ɗaa fe ha ri kaw yer ɓay tul fe ɗaa mgbji beri na.

¹² Roo le, zadka i ɗaa law-ri ɓo tul Bay Kere ka Filiɓ ka-káake se tul Zezu Krisi, ɓáy réke mbay Ngerewuru ka tul nzoɓri na ɓáyji le, máyri ɓáy wɗarari na ha ri ɗaa tul-ri nduo mbii. ¹³ Be Simɔn kɪ sùo-ε kara ɗaa law-ε ɓo tul ɓay na ku, a ha ri ɗaa tul-e nduo mbii na. Fale ku le, ka zol mbáa a riɗi tul Filiɓ ɓanɗuo. Fe sanri ɓáy ferɪ ká mba kóko ká Filiɓ ɗaa ká'a ko na tuku ni ha ni kaw yer.

¹⁴ ɓáyji le, *nzoɓ ndáy nzaapedri ká i kaw Zuruzalem na i laa mii, nzoɓri ká kuɗu zad ká Samari na, i yaa Bay Ngerewuru. Ro, i pie Piyer ɓáy Zaa ha ri se luo-ri. ¹⁵ Zadka i tji Samari na ɓáyji le, i vaa mbɗ nzoɓ mbika law fieri na, i ɗaa nzaa ɓay kere ká tul-ri ɓay haɗa Tem Law Pie ka ví yaa ɓil law-ri, ¹⁶ ɓay ji le, Tem Law Pie ví yaa ɓil law nzoɓ mbɗw ká sakra ɓari ku na ya roɓay; i ɗaa tul-ri nduo mbii ɓáy riɗ Ngerembay Zezu hoy. ¹⁷ ɓáyji le, Piyer ɓáy Zaa ɗaa nduo-ri ɓo tul-ri ha Tem Law Pie ví yaa ɓil law-ri. ¹⁸ Zadka Simɔn ko mii, Tem Law Pie yaa ɓil law nzoɓ ɓáy faa ɗaa nduo ɓo tul nzoɓ ká nzoɓ ndáy nzaapedri ɗaa na ɓáyji le, ka wal lari a ha Piyer ɓáy Zaa ¹⁹ a ɓaa ha ri mii, «Ha mi hurusuo na key ndaw ɓo, nzoɓ haɗa haɗa ká mi ɗaa nduo-i ɓo tul-e le, Tem Law Pie ka yaa ɓil law-ε munu na ndaw.»

²⁰ Lee, Piyer ɓaa ha ni mii: «Mu ɓie ɓáy lari ɓo na kpukɗu kpukɗu, ɓay ji le, mù ker ká ɓil law-a mii, fe ini Ngerewuru na, mù maa hie ɓáy lari.

²¹ Pef ká ɓuru ɗaa na, ɓay ɓo ti ɓil-e ya, ɓay ji le, ɓo na, mù ɗo sikɗa ká nun Ngerewuru ya. ²² Mu suo kér ɓay ɓo ká tul fe ɗaa kaɗaya ɓo, mú koɗ Ngerewuru ɓay haɗa ɓo, faa ɗo ku le, ka nda buma ziɗ mù ká tul kɪri kér ɓay ɓo ká mini key na, ²³ ɓay ji le, mi ko mù le, law-a zoɗ bak bak bamba, a feyaa kara siɗ mù koɗok ndaw.» ²⁴ Zadka Simɔn laa ɓayke na munu ɓáyji le, ka ɓaa ha Piyer ɓáy Zaa mii: «Baari kara, i ɗaa nzaa ɓay kere ha Ngerembay ɓay tul-i, ɓay haɗa ɓay ká i ɓaa ziɗ mi key na, ka tji tul-i munu na ya.»

²⁵ Fale ká Piyer ɓáy Zaa ɓaa nasi ɓay Zezu Krisi i ka-káa Bay Ngerembay ha ri ká zadɛ ku na ɓáyji le, i mbi faa ɓay yi ɓa Zuruzalem. Sed ɓari ká faa na, i ka-káa Bay Kere ha nzoɓri ká ɓil puo hawri ngji bamba ká kuɗu zad ká Samari.

Filiɓ zɪɗ domqy mbɗw ká uru saa Etiyopi

²⁶ Led nzaaped Ngerembay mbɗw munu tji tul Filiɓ a ɓaa ha ni mii: «Uru siya mú se nun-a mak ɓa fi hodo, mú mbi faa ká nzoɓri se ɗi bamba ya ká uru saa Zuruzalem a se ɓa Gaza na mú ko». ²⁷ Ká zadɛ ku hoy Filiɓ uru a se faa na, le, ka ko ledɓan mbɗw munu ká tusiri Etiyopi. Ba nzoɓ ká i lo gum-ε lo a ɓa led káw mbay ká ɓa máy nzoɓ ká riɗ-ε ɓa Kandas, a ɓa nzoɓ kóro feziɗa mbay na riw bele. Ledbanke ku na, ka se Zuruzalem ɓay kóɗ Ngerewuru ká ɗi. ²⁸ Yi ɓe ɓa puɗ na ka kaw ɓil puupusu ɓe, a ɗo kɪɗa mbede ká Ezay nzoɓ yaɗaɗa ɓay saa nzaa Ngerewuru ɗaa. ²⁹ Lee, Tem Law Pie ɓaa ha Filiɓ mii: «Mu se nun-a ɓa pola ɓa lakun puupusu ku.» ³⁰ ɓáyji le, Filiɓ ɗuu nun-ε ɓa pola a tji zad na, le, ka laa kusol nzoɓ ká Etiyopi ká ɗo kɪɗa mbede Ezay nzoɓ yaɗaɗa ɓay saa nzaa Ngerewuru na. Ro, a vbi ni mii: «Fe ká mù kɪ key na waa, mù ko sawke ko kɪ le?»

³¹ Lee, ka yiɗra ɓáy ɓay ha ni mii: «Zadka nzoɓ kie mi ya na waa, mi ɗaa

mina mí kɔ sɔwke le?» Báyyi le, ka baa ha Filib hil a kaw zin ni. ³² Bay ká'a kji ká bil mbede na ze do key:

«I mgbha ni í kuɔ ni, munu ká i mgbha baɗu í kuɔ ni

í séke ba zad ika ni.

Munu ba vu baɗu ká i mgbha ni bay mún suyke

ká'a aa nzi-ε a rε-rεw ya na;

be na kara, ka mgbuɗa nzi-ε a baa bay mbjw ya.

³³ I daa sahoɓ bo tul-e, a í daa bay be báyyi zadε ya.

Ku waa, vu bul-eri do haɓa báyyi rɔɔ, nzoɓ a baa bay se tul-ri le,

bay ji le, i kuɓ nam be gak ká tusiri key*!»

³⁴ Lεε, nzoɓ ká Etiyopi na vbi Filib mii: «Mì kof mù, mu baa ha m̃ laa. Nzoɓ yaɓaɓ bay saa nzaa Ngerewuru ni key na baa bay se tul ve le? Se tul be k̃ s̃u-ε mase, se tul nzoɓ k̃ le?» ³⁵ Báyyi le, Filib mbi bay ká'a kji ká bil mbede na, a tii saw baa bay Bay Kere ká se tul Zezu na ha ni. ³⁶ Munu ká i se nun-ri ba pola báyyi na, i tji zad mbjw ká mbii do d̃i. Báyyi le, nzoɓ ká Etiyopi na vbi Filib mii: «Mu kɔ, mbii ze do key! Waa, fe ji ze haa faa bay haɓa mù daa tul-i nduo mbii na le?» ³⁷ [Lεε, Filib yijira báyyi bay ha ni mii: «Zadka mù daa law-a bo tul Zezu k̃ le, náa dáa.» Nzoɓ ká Etiyopi na yijira báyyi bay ha ni mii: «Mì daa law-i bo tul-e ba tusε k̃i. Mì kɔ Zezu *Krisi na ba Vu Ngerewuru.»]

³⁸ Nzoɓ ká Etiyopi na t̃a báyyi puupusu na. Fale ku le, be báyyi Filib na í d̃i saa d̃i sidi bele í vaa do bil mbii ha Filib daa tul-e nduo mbii. ³⁹ Zadka i t̃i saa mbii na ku báyyi le, Tem Ngerembay mbi Filib na a zeeke serere ha nzoɓ ká Etiyopi na kɔ s̃u-ε mbaa. Ze munu hoy kara, ka mbi bufaa be báyyi bawda suoriya ká bil law-ε. ⁴⁰ A Filib na le, t̃i ká Azot lew kpedere. Fale le, ka se puo báyyi puo a ka-kaa Bay Kere ha nzoɓri kpuru a t̃iike ngerepuo ká Sezare.

9

Sol suo k̃er bay be

¹ Sewke ku na Sol daa nun nzoɓri ká i se fal Ngerembay na tuo síe baɓguɔ, law-ε nze mgbuk mgbuk a hii bay ika ri. Ka se luo *ngerenzob fe poy luye ² a vbi ni mbede bay séke *hul mbj̃ k̃i Zibri ká do ngerepuo Damas bay haɓa ri kóke ni. Mbedeke ku na baa mii, zadka beri zin wara nzoɓ, mase máy nzoɓ ká mbi Faa Ngerembay le, beri mgbha ri beri séke ri Zuzalem. ³ Zadka'a zol a se d̃i ya deb bay t̃i Damas na báyyi le, zadε ku hoy zad hie gberε saa nulue a kiri ni gbuk. ⁴ Lεε, ka lie rad̃ bo siri, a laa kusol nzoɓ ká d̃i ni mii: «Sol! Sol woo! Sɔwke mina rɔɔ, mù daa nun-i tuo síe munu le?» ⁵ Báyyi le, ka yijira báyyi bay ha ni mii: «Mbay, waa, mù ba ve le?» Lεε, Ngerembay yijira báyyi bay ha ni mii: «Mì ba Zezu ká mù daa nun-i tuo síe na. ⁶ Uru siya mú se bil ngerepuo na ku, le, i k̃ie mù fe ká do nun haɓa mù daa na.» ⁷ Lεε, warari ká i se zin Sol na, i t̃a í do tul k̃i silili í laa kusol nzoɓ ká mgbha na, roo le, i kɔ nzoɓ mbjw ya. ⁸ Sol na uru saa siri, le, ka kɔ zad mbjw ya ha ri mgbha nduo-ε mgbha í kuɔ ni í séke Damas. ⁹ Nam ká say na, ka kɔ zad ya, a s̃u fe ya ndaw, a nzo mbii ya ndaw pi.

¹⁰ Lεε, nzoɓ mbjw munu ká mbi fal Ngerembay, rin-ε ba Ananiyas kaw Damas. Báyyi le, Ngerembay tina nun ha ni a d̃i ni mii: «Ananiyas!» Lεε,

¹¹ Lεε, nzoɓ mbjw munu ká mbi fal Ngerembay, rin-ε ba Ananiyas kaw Damas. Báyyi le, Ngerembay tina nun ha ni a d̃i ni mii: «Ananiyas!» Lεε,

¹² Lεε, nzoɓ mbjw munu ká mbi fal Ngerembay, rin-ε ba Ananiyas kaw Damas. Báyyi le, Ngerembay tina nun ha ni a d̃i ni mii: «Ananiyas!» Lεε,

¹³ Lεε, nzoɓ mbjw munu ká mbi fal Ngerembay, rin-ε ba Ananiyas kaw Damas. Báyyi le, Ngerembay tina nun ha ni a d̃i ni mii: «Ananiyas!» Lεε,

¹⁴ Lεε, nzoɓ mbjw munu ká mbi fal Ngerembay, rin-ε ba Ananiyas kaw Damas. Báyyi le, Ngerembay tina nun ha ni a d̃i ni mii: «Ananiyas!» Lεε,

¹⁵ Lεε, nzoɓ mbjw munu ká mbi fal Ngerembay, rin-ε ba Ananiyas kaw Damas. Báyyi le, Ngerembay tina nun ha ni a d̃i ni mii: «Ananiyas!» Lεε,

¹⁶ Lεε, nzoɓ mbjw munu ká mbi fal Ngerembay, rin-ε ba Ananiyas kaw Damas. Báyyi le, Ngerembay tina nun ha ni a d̃i ni mii: «Ananiyas!» Lεε,

* 8:33 8.33 Ezay 53.7-8.

ka hii nzi-ε mii: «Mbay, mi do key bay láa bay bo.» ¹¹ Lεε, Ngerembay baa ha ni mii: «Uru siya mu se faa ka bo bil puo ka i di ba Faa Ka Do Kparak, mu nzaa nzoɓ mbijw ka rin-ε ba Sol ka uru saa Tars, a kaw bil puo ka Zudas ku, a do daa nzaa bay kere. ¹² Zadka'a do daa nzaa bay kere na, fe tina nun ha ni. Ba bo Ananiyas ze mu rii tul-e bay daa nduo-ɔ bo tul-e, bo ha ni ko zad ba ki roɓay.» ¹³ Bayji le, Ananiyas yinjra bay bay ha ni mii: «Mbay, mi laa bayri ngi-ngji ka nzobri baa se tul ledban na ka daa ndaya zin nzoɓ taa bori ka Zuruzalem na. ¹⁴ Ka vi zad ni key bay mbede ka uru saa luo ngerenzob fe poyri bay mgbakake nzobri ka i di rin-a.» ¹⁵ Lεε, Ngerembay baa ha ni mii: «Mu se, bay ji le, bi ki ze mi naa ledban na key bay haɗa ni ka daa rin-i nda zad ka saw nzobri bod bod ndaw, pol mbayri ndaw, roo sakra led Izarayelri ndaw pi. ¹⁶ Bi ki ze, mi kie ni koko seke feri riw bele ka'a koko bay tul-i na bay.»

¹⁷ Zadka Ananiyas zol a tji puo na bayji le, ka rii a se tul Sol ka hula a daa nduo-ε bo tul-e a baa ha ni mii: «Yu-i Sol, Ngerembay Zezu ka tji tul-a ka faa bay vi bo ka Damas na, be ki ze ka pie mi bay haɗa mu ko zad ba ki ndaw, bay haɗa Tem Law Pie ka mbaa bil law-a ndaw pi.» ¹⁸ Bayji le, ka zadε ku hoy, feri gay kpebre kpebre saa nun Sol munu ka hoy feri a zuo siri ha ni ko-kom ba ki roɓay. Lεε, ka uru siya a ha ri daa tul-e nduo mbii. ¹⁹ Fale ku le, ka su-sum ha hurusuo-ε yi a vi di ba ki.

Sol ka-kaa bay ka se tul Zezu ka Damas

Sol na daa nam haneri zin nzoɓ mbika lawri ka Damas. ²⁰ Ba vaa hoy le, ka tii saw ka-kaa ka bil *hul mbu ki Zibri mii, Zezu na ba Vu Ngerewuru. ²¹ Nzobri riw bele ka i laa bayke na, tuku ri ha ri kaw yer i vbi ki bay mii, «Waa, ba ledban ni key ka daa nun nzobri ka i di rin Zezu na tuo sie ka Zuruzalem ya le? Ba be ka'a vi bay mgbaka nzobri bay seke ri ha ngerenzob fe poyri na ya le woo?» ²² Bayji le, Sol zin hurusuo ba pola pola a kaake kaa bay a kie nzobri fe mii, Zezu ba *Krisi, nzoɓ ka Ngerewuru waa a pie ni vi ya nzoɓri na. Lεε, Zibri ka i kaw Damas na, i ko faa ka bay yinjra bay bay ha ni mbaa.

²³ Fale ka'a daa nam haneri na bayji le, Zibri mbu ki i mbi nzaa-ri bay ika ni. ²⁴ Roo le, bayke todo bo suku Sol. Nzobri ka Damas koro faari ka tji saa ngerepuo na riw bele, sun bay bisie bay ika ni. ²⁵ Bayji le, nam mbijw munu ba sun, nzobri ka i mbi lawri bay faa Sol na, i mbi ni i daa ni bo bil budu i hilke koko dudu, i dirake ni bo fal koko na ha ni zol.

Sol yi a se Zuruzalem

²⁶ Sol na yi a se Zuruzalem a nzaa faa bay zuo zin nzoɓ mbika lawri ka di. Roo le, bari riw bele na i daa hje be, bay ji le, i ko ni ba nzoɓ mbika law taa tusueke ya. ²⁷ Bayji le, Barnabas suu ni a seke luo *nzoɓ nday nzaapedri, a kji bay fe ka Ngerembay daa zin Sol ka faa bay faa ka Ngerembay baake bay zin ni na. Ka baa ha ri na roɓay mii, Sol ka-kaa bay ka se tul Zezu bay nun wara nzoɓ ka Damas. ²⁸ Uru saa sieke ku na, Sol na zuo zin ri mbijw a hajari zin ri, a ka-kaa bay rin Zezu bay nun wara nzoɓ ka Zuruzalem. ²⁹ Ka baa bay a may bay zin Zibri ka i baa nzaa gerek ndaw. Bayji le, bari ku na i nzaa faa bay ika ni. ³⁰ Zadka bayke todo bo suku nzoɓ mbika lawri ka i ko Sol ba yu bari na bayji le, i suu ni i seke Sezare i ha ni kal kpuru a se Tars.

³¹ Be nu ku laa le, nzoɓ mbika lawri riw bele ká i mɓu tul kɪ ká kuɗu zad ká Zude, Galele ndaw, rɔɔ báy Samari ndaw na, i yaa ɔmi fuɔ a i kaw ɗekekɛ. Bari na i ha hurusuo ha kɪ i hɛ Ngerembay banɗuɔ, a i ngɗiike ba pola pola báy faa Tem Law Pie ká so ri na.

Piyer vaa Ene

³² Bil sewke ku na Piyer se báy puori riw bele bay ko-kóm. Lee, nam mbɔw munu na ka se bay kóko nzoɓ mbika lawri ká i kaw Lida, ³³ le, ka ziŋ ledban mbɔw ká riŋ-ε ba Ene naa hii suoserem mbiimbam tɔno sidi ro, bay ji le, bal-ε hu wú. ³⁴ Ro, a baa ha ni mii: «Ene, Zezu *Krisi vaa mu ro. Úru siya mú léke fe nam bo.» Zafɛ ku hoy le, ledban na uru siya. ³⁵ Zadka nzoɓri ká Lida báy nzoɓri ká Sarɔn riw bele ko nzoɓ ká sùo-ε vaa ni na báyi le, i suo kɛr bay bari i daa law-ri bo tul Ngerembay.

Tabita kaw báy kumnun ba kɪ rɔɓay

³⁶ Lee, máy mbɔw munu kaw sakra nzoɓ mbika lawri ká Zope, riŋ-ε ba Tabita. (Báy nzaa gerek le, ba *Dorkas*, sawke le, ba kidanja.) Be na, ka daa pef kereri ngɗi bamba a mgba ini ziŋ nzoɓ kuɗuri. ³⁷ Sewke ku na sùo-ε se ni ha ni hu. Fale ká i sùo ni mbii huɗ ɔ riw bele báyi le, i mbi ni i vaa daa ni bo bil hul káy tul kɪ ká do siya. ³⁸ Munu ká Lida do di ya def báy Zope na, zadka nzoɓ mbika lawri ká Zope laa mii, Piyer do Lida na báyi le, i pie warari ba sidi bay hanja ri vaa kóɗ Piyer ha ni ka vi kof hoy ziŋ ri bo, ka mgba roy ya. ³⁹ Piyer na uru ba vaa hoy a se ziŋ ri. Zadka'a tɪ di na báyi le, i sùo ni i séke bil hul káy tul kɪ ká do siya. Máj sieri riw bele i vi kiri ni báy rew i kie ni ngamasiri báy gari hawri ká'a sa ha ri báy káw be báy kumnun rɔɓay na. ⁴⁰ Báyi le, Piyer tina nzoɓri riw bele ká i kaw hula na tɪ kele, a huku siri a daa nzaa bay kere. Fale ku le, ka uru a ko-kóm ba huɗ na a baa ha ni mii: «Tabita, úru siya!» Lee, ka mgbuɗa nun-ε a ko Piyer a uru a kaw. ⁴¹ Ro, Piyer na mgba nduo-ε a so ni ha ni uru siya. Fale le, ka di nzoɓ mbika lawri báy máy sieri na, a kie ri Tabita ká yi a kaw báy kumnun na. ⁴² Bayke ku na, nzoɓ Zoperi riw bele laa ha nzoɓri ngɗi bamba daa law-ri bo tul Ngerembay. ⁴³ Lee, Piyer na kaw Zope a daa nam maa fe ká bil puo Simɔn ká ba nzoɓ gbáa huɔ.

10

Piyer se puo Korney ká ba nzoɓ yum

¹ Nzoɓ mbɔw munu riŋ-ε ba Korney kaw Sezare. Ka ba ngerenzɔɓ yum ká puoruo Rɔm ká'a re tul nzoɓ yumri ba isɔɗ. Kuɗu nzoɓ yumkeri ku na i di ri ba «nzoɓ yumri ká Itali.» ² Ledbanke ku na ba nzoɓ ká hɛ Ngerewuru a kof ni báy nzoɓ ini beri riw bele. Ka mgba ini ngɗi bamba ziŋ nzoɓ kuɗuri ká i ba Zibri, a daa nzaa bay kere ha Ngerewuru banɗuɔ kpaɗara. ³ Nam mbɔw munu ká sie fere sùo-ε na báyi le, fe tina nun ha ni ko led nzaaped Ngerewuru mbɔw munu ta-taŋ rii tul-e ká hula a di ni mii: «Korney!» ⁴ Lee, Korney ko led nzaaped na báy hɛ a baa ha ni mii: «Mbay, mina le?» Báyi le, led nzaaped ká nulue na baa ha ni mii: «Nzaa bay kere bo ká mu daa na, Ngerewuru la-laa, a ini ká mu mgba ziŋ nzoɓ kuɗuri kara ka ko ndaw, ze a kɛrke se tul-a. ⁵ Munu zu le, timbeɗe key na, mu pie warari ha ri se Zope i vaa nzaa Simɔn ká i di ni ba Piyer na ha ni vi. ⁶ Ka naa hul Simɔn, be ká'a ba nzoɓ gbáa huɔ na. Hul be do

nzaa maambii ler.» ⁷ Fale ká leɗ nzaaped ká nulue ɓaa ɓayke ha ni a zol na ɓáyji le, Korney di leɗ káw ɓeri ɓa sidí, a di nzoɔ yum mbijw ká hje Ngerewuru ká sakra ɓari ku ká'a kaw tul-ri na, ⁸ a kji fal ferí ká kal na riw bele ha ri laa. Fal ɓayri ká'a kji na ɓáyji le, ka pie ri se Zope na.

⁹ Nzaaruoke ká i se faa rɔɓay ká i tòn di ya deɓ ɓáy Zope na ɓáyji le, Piyer hil a do tul hul siya ɓay ɗáa nzaa ɓay kere ɓáy sie ká do law tul. ¹⁰ Leɛ, kɔn se ni ha ni hii ɓay sɔŋa fe. Zafka i do ɗáa fe sum ɓay haŋa ni su na ɓáyji le, ka ko fe tina nun ha ni. ¹¹ Leɛ, ka ko nulue mgbuɗa do hoy gberere, ha ni ko fe ri gari a aa gboron ká i siŋ sal do tiwke niŋ bele uru saa di a ɓo siri. ¹² Ká ɓil feke ku na, kiri nayri ɓoɗ ɓoɗ riw bele do ɓil-e, nayri ká ɓal-ri niŋ niŋ ndaw, ferí ká i koro siri ɓáy ɓil-ri ndaw, rɔɔ ɓáy kiri nduyri ɓoɗ ɓoɗ ndaw pi. ¹³ Leɛ, ka laa kusol nzoɔ ɓaa ha ni mii: «Piyer, úru siya ɓo mú i mú sù!» ¹⁴ ɓáyji le, Piyer yjiŋra ɓáy ɓay ha ni mii: «Úwaa! Mbay, fe ká Zibri haa sɔŋake i ko ɓa fe ká ndaya, mase ɓa fe im ká mini key na, mi mbi ɓo nzaa-i ba mbijw ya mɓaŋ.» ¹⁵ Ndeke di ba sidike na, ka laa kusol nzoɔ ɓaa ha ni mii: «Fe ká Ngerewuru ɓaa ta-taŋ mii, ɓa fe kere na, kɔkɔ ká mu ko ɓa fe im.» ¹⁶ Feke ku na vi mini faa ɓal ba say, le, ká zadɛ ku hoy i kuɔ feke na i yiike ɓa nulue ɓa kji.

¹⁷ Zafka Piyer kaw a ker se tul saw fe ká tina nun ha ni na kpuy ɓáyji le, nzoɔri ká Korney pie ri na, i vbi faa ká se ɓa hul Simon na kpuru, i vaa tji di i do faa hul, ¹⁸ i di diw i vbi ɓay mii: «Zaf ni key ze Simon ká i di ni ɓa Piyer na naa di le?» ¹⁹ Leɛ, Piyer na do kér ɓay saw fe ká tina nun ha ni na ɓaŋuɔ. ɓáyji le, Tem Law Pie ɓaa ha ni mii: «Áy, mu ko, nzoɔri ɓa say i do key i vbi ɓay ɓo. ²⁰ Mu úru siya mú di mú vaa ziŋ ri ɓo, mú se ziŋ ri taŋ máy ɓay, ɓay ji le, ɓa ɓi kji ze mi pie ri.» ²¹ ɓáyji le, Piyer di a ziŋ ri a ɓaa ha ri mii: «Nzoɔ ká i nzaa ni na, ɓa ɓi zu. Waa, sawke mina rɔɔ i vi key le?» ²² Leɛ, i yjiŋra ɓáy ɓay ha ni mii: «Korney ká ɓa ngerenzof yum na ze pie ɓuru vi luo-ɔ key. Be na, ka ɓa nzoɔ fe ɗáa ɓáy zadɛ ká'a ruo Ngerewuru, ká Zibri riw bele ɓaa ɓay ɓe ɓáy kere na. Ngerewuru pie leɗ nzaaped ɓe mbijw se mbue se luo-ɛ a ɓaa ɓay ziŋ ni. Ze a pie ɓuru ɓay haŋa mù se luo-ɛ ɓo, ɓay ká mù ɗòke na, mu ɓaa ha ni laa.»

²³ ɓáyji le, Piyer ha ri vi naa ziŋ ni. Nzaaruoke na, ka uru a se ziŋ ri. Yu-ɛ haneri ká i ɓa nzoɔ mbika law ká i kaw Zope na, i su ni i se ziŋ ni ndaw. ²⁴ Ndeke di nam sidike na, i tji Sezare. Pola rɔɔ ɓay haŋa ri tji Sezare na, Korney di nzoɔ ini ɓeri ɓáy nzoɔ buo-ɛ hayri ká i ɓa ɓaw soro ɓe na ha ri kaw i giyan ri. ²⁵ Zafka Piyer do rii ɓa hula na ɓáyji le, Korney suo nun-ɛ a huku siri mgbuu a diŋ tul-e ká pol-e. ²⁶ Roo le, Piyer ura ni do siya a ɓaa ha ni mii: «Mu do ɓáy zadɛ gaŋa ɓo, ɓay ji le, ɓi kara mi ɓa nzoɔ munu ká ɓo na ndaw.» ²⁷ Leɛ, seɗ ɓari ɓa hula na, ka lo soro ziŋ ni, rɔɔ i tjiike tul nzoɔ ruori ká i mbu kji na. ²⁸ ɓáyji le, ka ɓaa ha ri mii: «Baari na i ko ndaw, Zib ha ha kara, i haa ni ɓay haŋa ni se luo nzoɔ hayri ká i ɓa Zib ya, mase ɓay rii ɓil hul ɓari ya ndaw. Roo le, Ngerewuru kie mi ha mi ká mii, do nun haŋa mi ko nzoɔ mbijw mini ɓa nzoɔ ká ndaya, mase ɓa nzoɔ im ya. ²⁹ Sawke mini ze, zafka i pie ha mi na, mi vi taŋ máy ɓay. Timbeɗe key na, mi hii ɓay kóko, waa, ɓay ji ndaw rɔɔ i pie ha mi vi le?»

³⁰ Leɛ, Korney yjiŋra ɓáy ɓay ha ni mii: «Nam niŋ ro vuri, ká sie fere suo-ɛ a do mini ká timbeɗe key ká mi do ɗáa nzaa ɓay kere ká ɓil hul ɓi na, nzoɔ mbijw munu nduo gari nduy ziri ziri tji tul-i mbuɗa a ɓaa ha

mĩ mii: ³¹ “Korney, nzaa bay kere ɓo ká mù ɗaa na, Ngerewuru la-laa, a ini ká mù mgba zinj nzoɓ kɔkuri kara, ka kɔ ndaw, ze a kërke se tul-a. ³² Mu pie nzoɓri ha ri se Zope í vaa nzaa Simɔn ká i ɗi ni ɓa Piyer na ha ni vi. Ka naa hul Simɔn, ɓe ká'a ɓa nzoɓ gbáa huɔ ká hul ɓe ɗo nzaa maambii ler na.” ³³ Zaɗe ku hoy mĩ pie nzoɓri vaa nzáa mù, le, mù ɗaa báy kere mú vi na kɪ. Timbeɗe key na, ɓuru riw bele ɓuru ɗo pol Ngerewuru bay láa bayri riw bele ká Ngerembay hii bay haɗa mù ɓaa ha ɓuru laa na.»

Piyer ka-káa bay ká bil puo Korney

³⁴ Báyyi le, Piyer mbi bay a ɓaa mii: «Ba tusue, timbeɗe key na mĩ ko le, Ngerewuru naa nun nzoɓ ya, ³⁵ roo le, saw nzoɓ haɗa haɗa ká hje ni a ɗaa fe báy zaɗe na, ka yaɗa ni báy kere. ³⁶ Be na, ka ha nzoɓri vaa ka-káa bay ɓe ha leɗ Izarayelri. Ba Bay Kere ká se tul ɗeɗeɗe ká ɗo sakra ɓe báy nzoɓri báy faa Zezu *Krisi ká ɓa Ngerembay tul nzoɓri riw bele. ³⁷ Fal namri ká Zaa ka-káa Bay Ngerewuru a ɗaa tul nzoɓri nduo mbii na, fe ká tji ká kuɗu zaɗ ká Galele báy Zude riw bele na, ɓa fe ká ɓaari hoy kara í ko ndaw. ³⁸ Ngerewuru naa Zezu ká Nazareɗ ɗo ɓoɗ a ha Tem Law Pie mbaa bil law-ε a ha ni hirusuo. Ka se báy zaɗ ɗo a ɗaa fe kereri ndaw, a vaa nzoɓ hayri ká i ɗo bil koy ngeretemndaya riw bele ndaw, bay ji le, Ngerewuru ɗo zinj ni. ³⁹ Buru na, ɓuru ɓa nzoɓ nasi bay feri riw bele ká'a ɗaa ká puo Zibri báy ngerepuo ká Zuruzalem. Be na, i ɓer ni ɗo tul puu say huɗ í i ni. ⁴⁰ Roo le, ndeke ɗi nam sayke na, Ngerewuru tina ni saa luɔ huɗ ha ni kaw báy kumnun. Ka kie sùo-ε ⁴¹ ha nzoɓri riw bele ya, roo le, ka tji tul ɓuru ká Ngerewuru naa ɓuru pola ɓa nzoɓ nasi bay fekeri na. Fale ká Ngerewuru tina ni saa luɔ huɗ ha ni kaw báy kumnun na, ɓuru sɔ fe zinj ni ndaw, a ɓuru nzo zinj ni ndaw pi. ⁴² Be kɪ ze, ka mbi nzi-ε ha ɓuru bay haɗa ɓuru ka-káa bay ha nzoɓri mii, ɓa ɓeri kɪ ze, Ngerewuru naa ɓeri a ɗaa ɓeri kaw ɓa nzoɓ kún sal bay ká tul nzoɓ káw kumnunri báy nzoɓ huɗeri. ⁴³ Nzoɓ yaɗa bayri saa nzaa Ngerewuru riw bele i ɓaa nasi bay ɓe mii, nzoɓ haɗa haɗa ká ɗaa law-ε ɓo tul-e le, báy faa riɲ-ε na ndaw roɔ, Ngerewuru a ndákake buma ká tul feyaɗa ɓe zinj ni báy.»

Tem Law Pie yaɗa bil law nzoɓri ká i ɓa Zib ya

⁴⁴ Zadka Piyer ɗo ɓaa bay munu koɓ hoy le, Tem Law Pie ví yaɗa bil law nzoɓri riw bele ká i laa bay ɓe na. ⁴⁵ Feke ku na ɗaa ha nzoɓ mbika lawri ká i ɓa saw Zib ká i se zinj Piyer na, tuku ri bay tul Tem Law Pie ká Ngerewuru ha ni yaɗa bil law nzoɓri ká i ɓa Zib ya na, ⁴⁶ bay ji le, i laa bayri ká i ɓaa báy nzaa bayri ɓoɗ ɓoɗ í písike Ngerewuru. Báyyi le, Piyer mbi bay a ɓaa ha ri mii: ⁴⁷ «Baari ká i zinj Tem Law Pie munu ká ɓuru Zibri key na waa, nzoɓ ve ze a háa ri faa ká bay haɗa ri ɗaa tul-ri nduo mbii na báy le?» ⁴⁸ Báyyi le, ka mbi nzi-ε ha ri bay haɗa ri ɗaa tul-ri nduo mbii báy riɲ Zezu *Krisi. Fale le, i koɗ ni bay haɗa ni ka káw zinj ri nam maa fe ndji ro.

11

Piyer kɪ fal pef ɗaa ɓeri

¹ Leε, *nzoɓ ndáy nzaapedri báy nzoɓ mbika lawri ká i kaw kuɗu zaɗ ká Zude na i laa mii, nzoɓri ká i ɓa Zib ya na, i yaɗa Bay Ngerewuru ndaw.

² Zadka Piyer yi a vi Zuruzalem na báyyi le, ɓari ká i ɓa saw Zibri na, i

mbi bay í baa zinj ni mii: ³ «Bo na, mù se luo nzoɓri ká ɓa Zif ya mú sɔ fe zinj ri!» ⁴ LEE, Piyer tii saw kɔɔna fal ferri ká kal na báy nzi-ε lem lem a baa ha ri mii:

⁵ «Bi na, mǐ dɔ puo ká Zope. A zadka mǐ dɔ dǎa nzaa bay kere na báyi le, fe tina nun ha mǐ kɔ fe ri gari a aa gboronj ká i sinj sal dɔ tɔwke nin bele, uru saa nulue a ví ɓo siri ká pol-i. ⁶ LEE, nun-i hu dǐ sji sji a mí dɔ békɛ, le, mǐ kɔ fe holri ká ɓal-ri ninj ká tusiri key, nay ɓisuyri ndaw, ferri ká i koro siri báy ɓil-ri ndaw, rɔɔ nduyri ká i se siya ndaw pi. ⁷ Roɓay, mǐ laa kusol nzoɓ ɓaa ha mǐ mii, “Piyer, úru siya ɓo mú i mú sɔ!” ⁸ LEE, mǐ yinjra báy bay mii, “Úwaa! Mbay! Fe ká Zifri haa sɔɔjake í kɔ ɓa fe ká ndaya, mase ɓa fe ɓm ká mini key na, mǐ mbi ɓo nzaa-i ba mbɔw ya mɓan!” ⁹ Ndeke dǐ ba sidike na, mǐ laa kusol nzoɓ ká uru saa nulue mii, “Fe ká Ngerewuru baa ta-tanj mii, ɓa fe kere na, kɔkɔ ká mu kɔ ɓa fe ɓm.” ¹⁰ Feke ku na ví mini faa ɓal ba say, le, i yinjrake riw bele fa nulue. ¹¹ Zafɛ ku hoy le, wɔrari ká say ká i pie ri saa Sezare na i ví dɔ faa hul ká mǐ naa dǐ na. ¹² LEE, Tem Law Pie ɓaa ha mǐ bay hanja mǐ se zinj ri tanj máy bay. Báyi le, yu-iri ká tul-ri yie ká ɓ kɔ ri key na, i sú mǐ í se zinj mǐ mbɔw hoy se Sezare na, a ɓuru kɔri ɓuru se ɓil hul Korney ká pie ha mǐ na. ¹³ Ledban key na tina saw bay ferri ká a kɔ ká ɓil hul be ha ɓuru laa. Ledf nzaaped ká nulue na tji tul-e a ɓaa ha ni mii, “Mu pie nzoɓ ha ni se Zope, a vǎa nzaa Simon ká i dǐ ni ba Piyer na ha ni ví. ¹⁴ Be na, a kɛ mù bayri ká bay hanja mù zinke pam, ɓo báy nzoɓ ɓori riw bele.” ¹⁵ Zadka mǐ tii saw ɓaa bay ha ri munu na báyi le, Tem Law Pie dǐ a ví yaa ɓil law-ri riw bele, munu ká a dǐ a ví yaa ɓil law naari ká titire na. ¹⁶ LEE, mǐ ker se tul bay ká Ngerembay ɓaa pola mii, “Zaa na dǎa tul nzoɓri nduo mbii, roo le, ɓaari na, mǐ dǎa ri nduo ɓil Tem Law Pie.” ¹⁷ Munu ká Ngerewuru ha ri fe ini be ká ɓa Tem Law Pie munu ká a ha naari ká náa dǎari law naari ɓo tul Ngerembay Zeu *Krisi na waa, mǐ ɓa ve ndaw rɔɔ, mǐ túnj fe dǎa Ngerewuru na ngerej le?»

¹⁸ Fal bay ká Piyer ɓaa ha ri na báyi le, law-ri nda siri fɔɔ a í pisi Ngerewuru mii: «Ba tusue kɔ, ɓari ká i ɓa Zif ya na hoy kara, Ngerewuru ha ri faa ha ri suo kér bay ká tul feyaa ɓari, ɓo í dɔ báy kumnun taa tusueke na.»

Nzoɓri ká Antiyos yaa Bay Ngerewuru

¹⁹ Sewke ká i ike Etjen a í tii saw dǎa nun nzoɓ mbika lawri tuo síe ha ri dɔu saa Zuzusalem na, nzoɓ mbika lawri na zekre kɔ kperke kperke í dɔu kɔru i tji Fenisi ndaw, tukudu mbii Sipir ndaw, Antiyos ndaw, í ka-káa Bay Kere ká se tul Zezu ha Zifri huo-ri kɔ hoy. ²⁰ Roo le, ká sakra nzoɓ mbika lawri na, nzoɓ haneri ká puo ɓari dɔ Sipir báy Sirɛn na, i ví Antiyos í tii saw ɓaa bay Bay Kere ká se tul Ngerembay Zezu ha nzoɓri ká i ɓa Zif ya na ndaw. ²¹ Ngerembay sam fe zuo dǐ ha nzoɓri ngji ɓamba suo kér bay ɓari í dǎa law-ri ɓo tul-e. ²² LEE, soro bay fe ká kal na, tɔdɔ ɓo suku nzoɓ mbika lawri ká i mbu tul kɔ ká Zuzusalem ha ri naa Barnabas, í pie ni kɔru se Antiyos. ²³ Zadka a tji dǐ a kɔ law kere ká Ngerewuru dǎa zinj ri na báyi le, ka dǎa suoriya a ɓo ri riw bele bay hanja ri kaw tul mbika law ɓari ká tul Ngerembay na ngɔ-ngɔɔ ɓangɔ. ²⁴ Barnabas na ɓa nzoɓ law kere ká Tem Law Pie yaa ɓil law-ε kpol kpol, a ɓa nzoɓ ká dǎa law-ε

nzokɗo te tul Zezu. Be ze ɗaa ha nzoɓri ngji bamba zuo ziŋ Ngerembay i nde tul nzoɓ haɓri ka pola.

²⁵ Fale ku le, Barnabas na zol a se Tars bay nzaa Sol ka di. ²⁶ Zadka'a ziŋ ni na bayji le, ka yi ziŋ ni se Antiyos a i kaw di. Maa mbiimbam mbjw na, bari sidi bele i mbu ki ziŋ nzoɓ mbika lawri ka zad mbu ki bari. I fere nzoɓri fe ngji bamba ka di. Ka bil puo ka Antiyos na ze i tii saw tuu riŋ ha nzoɓ mbika lawri ba «nzoɓ Krisiri.»

Nzoɓ mbika lawri mgba ini ziŋ yu bari ka Zude

²⁷ Sewke ku na nzoɓ yaana bay saa nzaa Ngerewuru haneri uru saa Zuruzalem i vi Antiyos. ²⁸ Nzoɓ mbjw ka sakra bari ku ka riŋ-ε ba Agabus uru siya a baa bay bay faa Tem Law Pie ha ri mii, kon luye a lie bo zadri riw bele. [Tusueke le, konke ku na, lie bo zad bay sew ka Kolod reke mbay.]

²⁹ Zadka nzoɓ mbika lawri laa bayke ku bayji le, i siŋ tul bay mbjw hoy bay haŋa nzoɓ ha ha le, ka ha fe ka maa tul hirusuo-ε bay pieke bo i soke yu bari ka i kaw kuɗu zad ka Zude na. ³⁰ Be ze ba fe ka i mbu, i ɗaa zuo nduo Barnabas bay Sol ha ri vaa ɗaa zuo nduo *ngere tul pedri ka Zuruzalem.

12

Leɗ nzaaped ka nulue tina Piyer saa hul sal

¹ Ka bil sewke ku na, mbay *Eroɗ tii saw ɗaa nun nzoɓ mbika law haneri tuo sie. ² Ka ha ri i Zak yu Zaa bay maamii. ³ Zadka'a ko fe ɗaa be na rii law Zibri bamba bayji le, ka ha ri mgba Piyer ndaw. (Ba *nam suoriya maapa ka i ɗaa taŋ fe hew fe na.) ⁴ Fale ka'a mgba Piyer na bayji le, ka vaa ɗaa ni bo hul sal, a ha nzoɓ yumri ba niŋ niŋ korɔ ni i suo ki bay namri riw bele. Ka ker bay tina ni ka nun nzoɓri ka fal *nam suoriya tji saa bil koy bay kuj bay bo tul-e. ⁵ Be ze i korɔ Piyer na ka bil hul sal, roo le, nzoɓ mbika lawri ka i mbu tul ki na i ɗaa nzaa bay kere ngo-ngon banɗo bay tul-e.

⁶ Nam ka Eroɗ ker bay tina ni ka nun nzoɓri na, ka bil sunke ku na Piyer ka i siŋ ni bay sal lari na, na-nam ka sakra nzoɓ korɔ niri ka sidi na. Nzoɓ yumri ɗo faa hul ka kele i korɔ ni ndaw. ⁷ Bayji le, zadɗe ku hoy leɗ nzaaped Ngerembay ka nulue tji kpedere a ha zad hie kad kad ka bil hul sal na. Leɗ, leɗ nzaaped ka nulue na laŋ ni a tuma ni a baa ha ni mii: «Uru siya ba vaa!» Bayji le, sal lariri ka i sinke nduo-eri na nzuma yoron zuo siri. ⁸ Leɗ, leɗ nzaaped ka nulue na baa ha ni mii: «Mu siŋ sal huɔ fil-a, a mu nda dikon bo ɗo bal-a.» Leɗ, Piyer na ɗaa munu. Leɗ nzaaped ka nulue baa ha ni na roɓay mii: «Mu nduo maagari bo ka yururu na a mu vi fal-i.» ⁹ Bayji le, Piyer tji saa hul sal a se fal-ε. Fe ka leɗ nzaaped ka nulue ɗaa ziŋ ni na, nun-ε mgbuɗa ka di ya bay, a ko ba fe ka tina nun ha ni hoy. ¹⁰ I kal nzoɓ yum ka ɗo titire ɗekre, roɓay i kal nzoɓ ndeke di sidike i tji faa kòko dudu ka i ɗaa bay lari na, le, faa na mgbuɗa suò-ε hoy bolon ka pol-ri ha ri tji. Zadka i tji i se faa ka se ba bil puo na bayji le, zadɗe ku hoy, leɗ nzaaped ka nulue na poŋ ni ka di a zol. ¹¹ Zadka nun Piyer taŋ ka tul fe ka kal na, ka baa mii: «Timbeɗe key na mi ko ro: ba Ngerembay ki ze pie leɗ nzaaped be ha ni vi tina mi saa nduo Eroɗ, bay fe kaayari riw bele ka Zibri giyan bay ɗaa ziŋ mi na.»

¹² Zafka nun Piyer tanj ká tul sùo-ε na, ka zol a se ba puo Mari máa Zaa ká i dī ni ba Marki. Ba zad ká nzoɓri mbu kị ruo bambá i dfo d'aa nzaa bay kere ká dī. ¹³ Ka nda faa hul ká keɛɛ, le, leɛ káw mbjw ká ba máy nzoɓ ká riŋ-ε ba Rod soro a se bay kóko. ¹⁴ Lεε, ka laa kusol Piyer ha sùo-ε rii ni ngji bambá tasiri, a pɔŋ mgbudfa faa na, a dūu a vaa baa ha nzoɓri mii: «Piyer do faa hul ká keɛɛ dī ku!» ¹⁵ Báyyi le, i baa ha ni mii: «Bala ze d'aa mù le woo?» Lεε, ka geɛɛ a baa ha ri mii: «Ba sùo be kị.» I yjɔŋra báy bay ha ni mii: «Munu le, ba wuru be zu.» ¹⁶ Báyyi le, Piyer nda faa hul na baŋguo. Zafka i ví mgbudfa faa hul i ko ba be na báyyi le, tuku ri riw bele. ¹⁷ Ro, Piyer ura nduo-ε a laŋ bay haŋa ri pɔŋ rɔɔf nzaa, rɔɔ a kji fal fe ká Ngerembay d'aa a tɔnake ni saa hul sal na ha ri laa. A yji a baa ha ri mii: «Í vaa baa bayke ha Zak báy yu naari ha ri laa.» Fale ku le, ka tji a se zad kị.

¹⁸ Nzaaruɔ sil na báyyi le, nzoɓ yumri se tul kị hali hali bay kóko zad ká Piyer na tji ba baɔɔ. ¹⁹ Eroɔf hoy kara ha ri nzaara ni kpuy i zinj ni ya. Fale ká'a vbi nzoɓ yumri ká i koro Piyer na báyyi le, ka mbi nzi-ε ha nzoɓ yum beri i bari nzoɓ koro faa hul sal na. Ro, a zol saa kuɔu zad ká Zude a se ngerepuo Sezare bay káw dī ndji.

Huɔf Mbay Eroɔf

²⁰ Báyyi le, law *Eroɔf na zoŋ ká tul nzoɓri ká Tir báy Sidon. Lεε, i tuɔ tul kị i mbu nzaa-ri mbjw hoy bay zinj ni. Fale ká i vaa zinj Balatus ká ba nzoɓ koro ðil puo Mbay Eroɔf i leke bay zinj ni na báyyi le, i vaa vbi Eroɔf bay haŋa ðekeke ka do sakra bari, bay ji le, báy faa puoruo be rɔɔ, i zinke fe sum i su báy. ²¹ Nam ká Eroɔf tuu ha ri na vi báyyi le, ka nduo gari mbay be a kaw tul karingaw mbay a baka ri bay. ²² Lεε, ruo nzoɓri sii gay be báy nzaa-ri góm i baa mii: «Ba nzoɓ ze baa bay ku ya, roo le, ba wuru!» ²³ Ká zadɛ ku hoy leɛf nzaaped Ngerembay ká nulue nda ni rib bo siri, bay ji le, mbay ká do bay d'aa bo tul Ngerewuru na, ka d'aa bo tul-e be kị sùo-ε. Ze kayri su ðil-e ha ni hu. ²⁴ Be nu ku ro, Bay Ngerewuru na yaa zad ba pola pola, ha nzoɓ mbika lawri ngji ba pola pola. ²⁵ A Barnabas báy Sol na le, zadka ped bari ká i pie ri bay haŋa ri vaa d'aa ká Zuruzalem na o báyyi le, i yji i se Antiyos, a i d'aa Zaa ká i dī ni ba Marki na bo fal-ri ha ni se zinj ri mbjw hoy.

13

Tem Law Pie ha ri naa Barnabas báy Sol do boɔf

¹ Ká sakra nzoɓ mbika lawri ká i mbu tul kị ká Antiyos na, *nzoɓ yaŋa bayri saa nzaa Ngerewuru báy nzoɓ fere nzoɓri fe i kaw dī. Riŋ nzoɓkeri na ze do key: Barnabas ndaw, Simeon, be ká i dī ni ba Nizer ndaw, Lusiyus, be ká'a ba nzoɓ ká Sirɛn ndaw, Manahen, be ká i hol ni báy Mbay *Eroɔf mbjw hoy ndaw, rɔɔ Sol ndaw pi. ² Nam mbjw munu ká i mbu tul kị bay ruo Ngerembay, a i saŋ sùo-ri i su fe ya na báyyi le, Tem Law Pie baa ha ri mii: «Í naa Barnabas báy Sol i d'aa ri do boɔf ha m̄ bay tul ped ká m̄ dī ri bayke.» ³ Fale ká i saŋ sùo-ri i su fe ya, a i d'aa nzaa bay kere na báyyi le, i d'aa nduo-ri bo tul Barnabas báy Sol na rɔɔ, i pɔŋ ri zol báy.

Barnabas báy Sol i se ba Sipir

⁴ Barnabas báy Sol ká Tem Law Pie pie ri mini na, i mbi faa i se ɓa Selusi ká ɗo nzaa maambii. Ká zadɛ ku ze, i hila ri ká ɗi ha ri se tukuɗu mbii ká Sipir. ⁵ Zadka i tji tukuɗu mbii ká Sipir na, i ɗi i se puo ká Salamin i tii saɓ ka-káa Bay Ngerewuru ká bil *hul mbú kɪ Zifri. Zaa-Marki ɗo zinj ri mbjw a so ri.

⁶ I haari tukuɗu mbii na riw bele, kpuru i tji ke puo ká Pafos. Báyyi le, ká zadɛ ku na i zinj nzoɓ fe ɗáa mgbji mbjw munu, riŋ-ε ɓa Bar-Zezu. Ka ɓa Ziɓ, a ɗaa sùo-ε ɓa nzoɓ yaɓaɓa bay saa nzaa Ngerewuru. ⁷ Ka kaw lakun Serziyus Polus, ɓe ká'a ɓa nzoɓ réke tul puo ká tukuɗu mbii, a ɓa nzoɓ fe kóko ndaw. Báyyi le, ɓe Serziyus Polus na, ka ɗi Barnabas báy Sol, bay ji le, kon láa Bay Ngerewuru se ni ngji bamba. ⁸ Leε, nzoɓ fe ɗáa mgbji ká ɓa Bar-Zezu (ká riŋ-ε báy nzaa gerek ɓa *Elimas*) na, ka gedɛ bay zinj ri kpaŋ bay háa faa ha nzoɓ réke tul puo na, ka mbi law-ε ya. ⁹ Báyyi le, Sol (ká i ɗi ni ɓa Pol) ká Tem Law Pie ya bil law-ε kpol kpol na ko ni ɓa siya ɓa tiya a ɓaa ha ni mii: ¹⁰ «Bo vu ngeretemndaya! Bo nzoɓ law ndaya ká mù ɓa nzoɓ úla nzoɓ, ká mú ɓa nzoɓ tul ngani fe kereri riw bele. Faa Ngerembay ká ɗo sikda ká mù mgba mú ɗa ɗo fi mbjw na wa, sie ha ɗo mù pón nzaa nduo fe ɗáa ɓo na le? ¹¹ Timbedɛ key na, mu laa key! Nduo Ngerembay a mgbaka mù ha mù ɗa, le, mù ti kóko zad mbáa bole a ɗi maa fe.» Zadɛ ku hoy le, nun Elimas sii nduŋ ha ni ko zad ya. Ka far zad far ɗo, a nzaara nzoɓ bay haɓa ni kuɗ ni báy. ¹² Zadka nzoɓ réke tul puo na ko fe ká tji tul Elimas na báyyi le, ka ɗaa law-ε ɓo tul Zezu, bay ji le, fe ká Pol báy Barnabas fere ni se tul Ngerembay na, tuku ni ha ni kaw yer.

Pol báy Barnabas i se Antiyos ká tusiri Pisidi

¹³ Báyyi le, Pol báy baw seɗ ɓeri i se i vaa kaw bil bawda tuo ká Pafos, i se ɓa Perze ká tusiri Pamfili. Leε, Zaa-Marki poŋ ri ká zadɛ na ku a yi ɓa Zuruzalem. ¹⁴ Pol báy Barnabas na laa le, i uru ká Perze na i se nun-ri ɓa Antiyos ká tusiri Pisidi. Zadka i tji ɗi na báyyi le, i se bil *hul mbú kɪ Zifri ká bil nam mgbaka taram i kaw ɗi. ¹⁵ Fale ká i kji bay haneri ká ɗo bil *mbedɛ bol kusol báy taa *nzoɓ yaɓaɓa bayri saa nzaa Ngerewuru ɗo riw bele na, mbay hul mbú kɪri ɓaa ha ri mii: «Baari yu ɓururi, timbedɛ key na, zadka i ɗo báy bay ká bay bókoke nzoɓri le, i ɓaa.»

¹⁶ Báyyi le, Pol uru siya a ura nduo-ε ha zad ɗo ndinj ɗo a ɓaa mii: «Baari leɗ Izarayelri, báy baari ká i ɓa Ziɓ ya ká i hje Ngerewuru na, i laa bay bi key na báy kere! ¹⁷ Ngerewuru leɗ Izarayelri key na nan bulu naari ɓa nzoɓ taa ɓeri. Báy ɗol ɓari ká i ɗóke tusiri Eziɓte na, ka ɗaa ha ri ngji ɓa pola pola, roɓay, báy nduo hoɗo ɓe na, ka tinake ri báy hirusuo-ε saa ɗi. ¹⁸ Maa mbiimbam siŋ niŋ na, ka iki law-ε ká tul-ri a kóroke ri ká bil law kor. ¹⁹ Fale ku ɗo, a ha leɗ Izarayelri i saɓ nzoɓri ká ɓa tonɗ say ká i kaw tusiri *Kanaa na, a poŋ zadɛ ku na ha ri ɓa tusiri ɓari. ²⁰ Fekeri riw bele ku na, bole ɗi maa mbiimbam isoɗ niŋ báy siŋ ndefe munu. Fale ku le, ka ha nzoɓ ɗáa bayri kaw tul-ri kpuru tji bil sewke ká Samiyel báke nzoɓ yaɓaɓa bay saa nzaa Ngerewuru.

²¹ «Báyyi le, leɗ Izarayelri na i vbi mbay bay haɓa ni ka káw tul-ri. Leε, Ngerewuru ha ri Sawul ká ɓa vu Kis ká saɓ kani ɓe ɓa Bezame ha ni re tul-ri maa mbiimbam siŋ niŋ. ²² Roɓay, fale ká'a tun Sawul ngeren na báyyi le, ka yi a naa *David ɓa mbay a ɓaa nasi bay ɓe mii: “Mi ko David,

vu Zese ɓa w̄ara law-i. Be ze, a ɗáa feri riw bele ká m̄i hii na h̄a ni ɔ ɓáy zadɛ.”²³ Nzoɔ mbijw ká saw David na ze Ngerewuru ɗaa ni kaw ɓa Nzoɔ Yaana Nzoɔ ɓay tul leɗ Izarayelri munu ká'a waa na. Be ze ɓa Zezu.²⁴ Pola rɔɔ ɓay haɗa Zezu vi na, Zaa Batis ka-káa ɓay haɗa leɗ Izarayelri riw bele i suo k̄er ɓay ɓari ɓo, i ha ri ɗaa tul-ri nduo mbii.²⁵ Zadka Zaa ɗo ɗi ya ɓáy ɔrɔ ɓie nam be na ɓáyji le, ka ɓaa mii: “Baari na w̄a i ɓaa mii, m̄i ɓa ve le? Mi ɓa nzoɔ ká i giyaɗ ni na ya. Roo le, i láa m̄i key: nzoɔ ká'a ví fal-i vuku na, sal dikɔn ká ɓal-ɛ hoy kara m̄i maa ɓay hina ya.”

²⁶ «Yü-iri, ɓaari ká i ɓa vu bulu *Abaraham, ɓáy ɓaari ká i ɓa Ziɓ ya ká i kod Ngerewuru na, ɓa naari k̄i ze Ngerewuru pie ɓáy ɓay pam key na h̄a naari.²⁷ Tusuke le, nzoɔfri ká Zuruzalem ɓáy mbay ɓari na, Zezu ɓa ve le na i ko ya. Bay ká i k̄ji se tul-e ká ɓil mbede nzoɔ yaana ɓayri saa nzaa Ngerewuru ɓáy ɓil nam mgbaka ɗaramri riw bele na kara, i laa saw ɓayke taɗ ya. Roo le, ɓáy faa ɓay huɗ ká i ɗaa ɓo tul Zezu na h̄a ɓay ká nzoɔ yaana ɓayri saa nzaa Ngerewuru ɓaa se tul-e na, ɗo munu ɓáy zadɛ.²⁸ Ze i zinj k̄aya mbijw ká ɓay ɗáake ɓay huɗ ɓo tul-e ya na hoy kara, i vbi Pilad ɓay haɗa ni pɔɗ faa ha ri i ni.²⁹ Fale ká Zezu ɗaa feri riw bele ɔ, munu ká i ɗaa ɓayke ɗo ɓil mbede Ngerewuru se tul-e na, i ɗira ni saa tul puu say huɗ i v̄aa ɗaa ni ɓo ɓil luɔ huɗ.³⁰ Roo le, Ngerewuru tina ni saa luɔ huɗ h̄a ni kaw ɓáy kumnun.³¹ Lee, ɓil namri ká nḡji maa fe ká fal t̄ji be saa luɔ huɗ na, Zezu t̄ji tul ɓari ká i su ni saa kuɗu zad ká Galele kpuru t̄ji Zuruzalem na. Bari na, i ɓa nzoɔ nasi ɓay be ɓay ɓaa ɓay ká se tul-e na h̄a leɗ Izarayelri.

³² «Buru kara, ɓuru vi ka-káa Bay Kere key na ha ri ko mii: fe ká Ngerewuru waa zinj bulu naari pola lew hoy ɓay ɗaa na,³³ ka ɗaa timbede ɓay tul naari ká náa ɓári vu ɓari, a t̄nake Zezu saa luɔ huɗ h̄a ni kaw ɓay kumnun munu ká'a ɓaa ɗo ɓil sim ndeke ɗi siɗike ká ɓil Mbede Simri na mii:

“Bo na mù ɓa Vu-i;

úru saa vuri key na m̄i ɓa ɓaa-ka*.”

³⁴ «Rɔɓay, Ngerewuru ɓaa ɓayke pola lew hoy mii, ɓeri tina ni saa luɔ huɗ h̄a naysuo-ɛ ka pún mbuɗuk mbuɗuk ya. Ka ɓaa mii:

“Ba tusue k̄i!

Mi s̄am fe s̄ami kere ɓi ká taɗ kad kad

ká'a ɗoko w̄m na zuɔ tul ri,

munu ká m̄i waa zinj David na.”

³⁵ Sawke mini ze, Ngerewuru h̄a David ɓaa ɓayke ɗo zad k̄i rɔɓay mii:

“Mù ti pɔɗ faa h̄a naysuo nzoɔ ká ɗo ɓof ɓa taa ɓo na,

puɗ mbuɗuk mbuɗuk ya.”

³⁶ Be David na, zadka'a kaw ɓáy kumnun ɓáy na, ka ɗaa pef ká law Ngerewuru hii na h̄a ni ɔ ɓáy zadɛ; fale ku le, ka ví hu ha ri mbi ni i voro ni ɗo lakun bul-eri h̄a naysuo-ɛ puɗ mbuɗuk mbuɗuk.³⁷ Roo le, nzoɔ ká Ngerewuru tina ni saa luɔ huɗ na, naysuo-ɛ puɗ mbuɗuk ya.

³⁸⁻³⁹ «Yü-iri, i ko ɓáy kere ndaw rɔ! Taambol Zezu na ze ɓuru ka-káa ɓay ká se tul Ngerewuru ká'a ndáka buma ká tul feyaa ɓaari zinj ri. Taambol Zezu na, nzoɔ h̄a h̄a ká ɗaa law-ɛ ɓo tul-e le, feyaa ɓeri riw bele na Ngerewuru a náa ká tul-e ɓa fal. Feke ku na, *bol kusol *Moyze maa ɓay

* 13:33 13.33 Simri 2.7. † 13:34 13.34 Ezay 55.3. ‡ 13:35 13.35 Simri 16.10.

ɗáa ya. ⁴⁰ Munu zu le, ñ nze báy sùo-rĩ bay haɗa fe ká nzoɓ yaaɗa bayri saa nzaa Ngerewuru ɓaa bayke na, ka tji tul-rĩ ya. I ɓaa mii: ⁴¹ “Baari nzoɓ síe Ngerewururi na, ñ káw yer a í ñe, bay ji le, fe ká mĩ ɗaa ká ñil sewke ká ñ kaw báy kumnun na, ñ ti ɗáa law-rĩ ɓo ɗi ya. Ze i ha ri ko saw bayke na hoy kara, ñ ti yaaɗa yaŝ.”»

Zibri ká Antiyos yaa Bay Kere Kriŝi ya

⁴² Zaɗka Pol báy Barnabas tji saa zaɗ mbú kji Zibri na báyii le, nzoɓri koɗ ri bay haɗa ri yji í vi báy nam mgbaka taram taa fal na bay ɓaa bay se tul bay taa mbjwke na ku báy ha ri laa. ⁴³ Fal mbú kji ká nzoɓri zekre kji na báyii le, Zibri báy nzoɓri ká í ɓa Ziɓ ya ká í fere sùo-ri í ruo Ngerewuru na, í ngji ɓamba se fal Pol báy Barnabas. Leɛ, Pol báy Barnabas na ɓo ri bay haɗa ri ɗaa law-ri ɓo tul law kere ká Ngerewuru ɗaa zinj ri na, í rji tul-e ɓanguo kpaɗara.

⁴⁴ Ká ñil nam mgbaka taram taa kji na, ruo nzoɓri ká ñil ngerɛpuo riw bele, í vi mbú kji bay láa Bay Ngerembay. ⁴⁵ Zaɗka Zibri ko ruo nzoɓri na báyii le, í ɗaa sere zinj Pol í tun bay be ngeren í raɗ ni, a í mgbá nasi zuo tul-e. ⁴⁶ Báyii le, Pol báy Barnabas í ɓaa bay báy nun wara nzoɓ ha ri mii: «Ba baari kji ze Ngerewuru hii bay haɗa ri laa bay be pola. Roo le, ñ tun bayke ngeren, a í ko sùo-rĩ mii, ñ maa bay zinj kumnun ká ɗo ɓanguo na ya. Munu zu le, nda-ndad! Timbeɗe key na, ɓuru fere sùo ɓuru ɓa luo nzoɓri ká í ɓa Ziɓ ya ro. ⁴⁷ Tusueke le, fe ká Ngerembay mbi nzi-e ká ɗi ha ɓuru na ze ɗo key:

“Mĩ ɗáa mù kaw ɓa zaɗ taɗa ká saw nzoɓri riw bele,

bay haɗa ɓo mu se mú ka-káa bay pam na

kpuru mú tjiike gbu tusiri na ha nzoɓri laa*.”»

⁴⁸ Zaɗka nzoɓ hayri ká í ɓa Ziɓ ya na, í laa bayke munu báyii le, í ɗaa suoriya a í pisi Ngerewuru bay tul bay be. Bari riw bele ká Ngerewuru nan ri pola ɗo bay zinj kumnun ká ɗo ɓanguo na, í vi ɓa nzoɓ mbika lawri.

⁴⁹ Be ku roo, Bay Ngerembay yaaɗe zaɗ kpol kpol ká ñil tusiri ɓari riw bele. ⁵⁰ Roo le, Zibri na, í ɗaa bay zuo ñil law máy feɗinari ká í ruo Ngerewuru báy ngerɛ puori ha ri suru tigbaa nzoɓri ha ri ɗaa nun Pol báy Barnabas tuo síe, ɓo í níike ri ká tusiri ɓari na. ⁵¹ Be ze, Pol báy Barnabas na, í nda sum siri ká ɓal-ri kuɓ kuɓ zuo tul-ri, í zol a í se ɓa Ikoniyum. ⁵² Roo le, ɓari nzoɓ mbika lawri ká í tòn na, suoriya báy Tem Law Pie mbaa ñil law-ri.

14

Pol báy Barnabas se Ikoniyum

¹ Zaɗka Pol báy Barnabas í tji Ikoniyum na báyii le, í kal í se *hul mbú kji Zibri munu ká í ɗaa ɓanguo. Bay ɓari ká í ɓaa na yij ɓamba tasiri ha Zibri báy nzoɓri ká í ɓa Ziɓ ya ká í ngji ɓamba tasiri na, í vi ɓa nzoɓ mbika lawri. ² Roo le, Zibri ká í hii bay ɗáa law-ri ɓo tul Zezu ya na, í suru tigbaa nzoɓ hawri ká í ɓa Ziɓ ya ha ri ker bay ndaya se tul Pol báy Barnabas. ³ Be nu ku hoy kara, Pol báy Barnabas kaw Ikoniyum bole ɗi ɗi. Bari na, bay law-ri ká í ɗaa ɓo tul Ngerembay ngɔ-ngɔɗ na, í káake káa Bay Kere Ngerembay báy nun wara nzoɓ. Ngerembay kji sùo-e ɗo fal-ri a so ri,

hą nzoɓri kɔ ɓay ká i ka-káake se tul law kere ɓe ká'a mɓa zinj ri na ɓa tusue ɓay, a ha ri hurusuo ɗáa fe saŋri ɓáy feri ká mba kóko na. ⁴ Báyji le, nzoɓri ká ɓil ɲgerepuoke ku na i te ɓil kɪ. Nzoɓ hąneri i ɓa nzoɓ taa Zibri, a nzoɓ hąwri laa le, i ɓa nzoɓ taa *nzoɓ ndáy nzaapedri. ⁵ Ro, Zibri ɓáy nzoɓri ká i ɓa Zib ya, ɓáy mbay ɓari mbɔ nzaa-ri mbɔjw hɔy ɓay ɗáa seke zinj Pol ɓáy Barnabas i hii ɓay vbuku ri ɓáy tisawri. ⁶ Leɛ, zadka Pol ɓáy Barnabas laa ɓayke na báyji le, i ɗuu ɓa puo ká Listere ndaw, Derbe ndaw ɓáy vu puo hąwri ká kiri ri ká tusiri Likayoni ndaw pi. ⁷ Ká ɓil puokeri ku na, i ka-káa Bay Kere ká ɗi hą nzoɓri laa.

Pol ɓáy Barnabas ɗo Listere

⁸ Bil puo ká Listere na, ledɓan mbɔjw munu ká ɓal-ε hu wuɔ ká i mɓonke ni saa wuru hą ni se-seɗ ya na kaw ɗi. ⁹ Leɛ, ka laa ɓay ká Pol ɗo ɓáa. Báyji le, Pol kɔ-kóm ɓa nun-ε ɗeke, le, ka kɔ law-ε ká'a ɗaa ɓo tul ɲgerembay na maa haŋa sùo-ε ka vaa. ¹⁰ Ro, a ɓaa ɓay hą ni ɓáy bawda kusol-e mii: «Úru siya mú ɗo sikɗa!» Leɛ, ledɓan na uru siya vad a se-seɗ. ¹¹ Ruɔ nzoɓri ká i ɗo zadɛ i kɔ fe ká Pol ɗaa na báyji le, i ɓaa ɓay ɓelenj ɓáy nzaa Likayoni mii: «Be ni key na, ɓa wɔruri ro ze i fere sùo-ri ɓa nzoɓri i ɗi i vi luo naari key!» ¹² Be ze, i tũuke riŋ-ri ɓa riŋ wuru ɓari. I ɗi Barnabas ɓa Zus, a Pol laa le, i ɗi ni ɓa Ermes, ɓay ji le, ka ɓa nzoɓ mbika tul ɓay. ¹³ Báyji le, ɲgerenzɔɓ *fe poy wuru ɓari Zus, ká hul ɓe ɗo ɗi ya ɓáy nzaa ɲgerepuo ɗeɓ na, se a vaa fąa bawda ɓaa ndayri ká i ɗew ri ɓáy fukri puuri ɗo sol-ri, rɔɔ a víkeri zad ɗol Pol ɓáy Barnabas, ɓay ji le, ɓe ɓáy ruɔ nzoɓri na, i hii ɓay ika ndayri ɓay puoke fe hą Pol ɓáy Barnabas ɓa wuru ɓari.

¹⁴ Zadka Barnabas ɓáy Pol ká i ɓa *nzoɓ ndáy nzaapedri na, i kɔ munu báyji le, kér ɓay i ri ɓa huɗ ha ri goɗo gari ɓari tir tir, i takra i ri sakra ruɔ nzoɓri ¹⁵ i ɓaa ɓay ɓelenj ha ri mii: «Baari nzoɓri woo! Bay ji rɔɔ, i ɗaa fe mini key le? Buru na, ɓuru ɓa nzoɓ munu ká ɓari na ndaw. Bay Kere ká huru ví ka-káake ha ri na, ɓuru ɓóke ri ɓay haŋa ri ala wuru ɓari key ká i puo gɔr hɔy na, i fere sùo-ri ɓa luo ɲgerewuru Nzoɓ Káw Báy Kumnun ká ɗaa tumbam ndaw, tusiri ndaw, maambiiri ndaw, rɔɔ ɓáy feri riw bele ká ɗo ɓil-e na. ¹⁶ Pola lew na, ka pɔŋ faa hą saɓ puo nzoɓri ɓoɗ ɓoɗ ɗaa fe munu ká law-ri hii. ¹⁷ Be nu ku hɔy kara, ɲgerewuru kie fe kereri ɓaŋguɔ kpaɗara hą nzoɓri kɔ mii, ɓeri ɗo key. Ka hą mbam tɔ ha ri ndaw, a ha ri zinj fe pay ɓáy fewke fewke riw bele ndaw, a hą fe sum maa ri siɓ siɓ ndaw, a hą suoriya mbaa ɓil law-ri gɓay gɓay ndaw pi.»

¹⁸ Ze nzoɓ ndáy nzaapedri ɓaa munu hɔy kara, ɲgɔŋ zinj ri ɓamba ɓay haŋa nzoɓri pɔŋ ɗaa fe poy ha ri. ¹⁹ Báyji le, zadɛ ku hɔy Zibri ká i uru saa Antiyois ká tusiri Pisidi ɓáy Ikoniyum na, i tji Listere i ɗaa ɓay zuɔ ɓil law ruɔ nzoɓ puokeri ku na ha ri se fal-ri i vbuku Pol ɓáy tisawri ɓay ika ni. Fale ku rɔɔ, i kuɔ ni saa ɓil ɲgerepuo na i ɗaa ni ɓo nzaa zad i ker mii ka hu-hu. ²⁰ Roo le, zadka nzoɓ mbika lawri kiri tul-e gbuku na, ka uru siya a se ɓil ɲgerepuo na ɓa kɪ. Nzaaruoke na báyji le, ɓe ɓáy Barnabas na i zɔl mbɔjw hɔy i se puo ká Derbe.

Pol ɓáy Barnabas yji i se Antiyois ká Siri

²¹ Pol ɓáy Barnabas na i ka-káa Bay Kere ká ɓil puo ká Derbe, le, nzoɓri ɲgji ɓamba yaa ɓayke na, i vi ɓa led nduoɓal Zezu. Fale ku le, *nzoɓ ndáy

nzaapedri na, i ȳi í se>Listere ndáw, Ikoniyum ndáw, róɔ í se Antiyos ká tusiri Pisidi ndáw. ²² Nzoɓ mbika lawri ká puokeri ku na, Pol báy Barnabas ɗaa w̄ara ɓo ɓil law-ri, í ɓo ri ɓay haɗa ri kaw tul mbika law ɓari ɲɔ-ɲɔɲ, í ɓaa ha ri mii: «Náa kókori seke ferí ɓoɗ ɓoɗ pola ndáw róɔ, náa séri ɓil *puoruo Ngerewuru na báy.» ²³ Zaɗ mbú k̄iri mb̄iw mb̄iw riw bele ká nzoɓ mbika lawri mbú tul k̄i ká ɗi na, Pol báy Barnabas nan nzoɓri ɓay haɗa ri ɓa *ɲgereɛ tul pedri. Fale ká í saɲ súo-ri í s̄y fe ya í ɗaa nzaa ɓay kere ɓay tul-ri na, i p̄ɲ ri zuo ɓil nduo Ngerembay, nzoɓ ká í ɗaa law-ri zuo tul-e na.

²⁴ Fale ku róɔ, i kal báy tusiri Pisidi í t̄ji kuɗu zaɗ ká Pamfli. ²⁵ Ká ɓil kuɗu zaɗke ku na, i ka-káa Bay Kere ká Perze, róɔ í se Atali ká ɗo nzaa maambii na báy. ²⁶ Ká zaɗe ku na, i r̄ii í kaw ɓil bawda tuo ɓay ȳi ɓa Antiyos ká Siri. Ba ɲgerepuo ká nzoɓ mbika lawri pie ri saa ɗi í p̄ɲ ri zuo ɓil law kere Ngerewuru ɓay tul ped ká í v̄aa ɗaa h̄a ni ɔ timbeɗe key na. ²⁷ Zaɗka i t̄ji Antiyos na báyyi le, i ɗi nzoɓ mbika lawri ha ri ví mbú k̄i, í k̄ii fal ferí riw bele ká Ngerewuru ɗaa báy faa ɓari na ha ri laa. Kakalike le, faa ká Ngerewuru mgbuɗa h̄a nzoɓri ká í ɓa Ziɓ ya, ká í ɗaa law-ri ɓo tul Zezu ndáw na, i k̄ii fale ha ri laa. ²⁸ Pol báy Barnabas kaw z̄iɲ nzoɓ mbika lawri na bole ɗi maa fe.

15

Mbú k̄i ká Zuruzalem

¹ Báyyi le, nzoɓ haɗeri ká i uru saa Zude í vi Antiyos na, i tii saɲ fére yu ɓari fe í ɓaa ha ri mii: «Zaɗka ì kuɲ ɲgori ɓaari munu ká *bol kusol *Moyze fere nzoɓri na ya le, ì ti z̄iɲ pam na ya.» ² Bay ɓari ká í ɓaa na, Pol báy Barnabas maɲ z̄iɲ ri kpuru í nd̄orke k̄i ɓa pola h̄a nzoɓ mbika lawri mbú nzaa-ri ɓay haɗa Pol báy Barnabas báy nzoɓ haɗeri ká sakra ɓari na, i úru í se Zuruzalem luo *nzoɓ ndáy nzaapedri báy *ɲgereɛ tul pedri ɓo, i léke ɓayke.

³ Fale ká nzoɓ mbika lawri su ri ɗo faa í waɗa ri na báyyi le, ɓari na i se nun-ri ɓa pola í kál báy Fenisi, Samari ndáw, í k̄iike fal ferí ká Ngerewuru ɗaa h̄a nzoɓri ká í ɓa Ziɓ ya na f̄ereke súo-ri ɓa luo Ngerewuru. Bayke ku na mbi bawda suoriya h̄a yu ɓari riw bele. ⁴ Zaɗka i t̄ji Zuruzalem na báyyi le, nzoɓ mbika lawri ká í mbú tul k̄i ndáw, nzoɓ ndáy nzaapedri ndáw, róɔ ɲgereɛ tul pedri ndáw na, i m̄gba ri ɓa súo-ri báy kere. Lɛɛ, Pol báy Barnabas k̄ii fal ferí riw bele ká Ngerewuru ɗaa báy faa ɓari na ha ri laa. ⁵ Roo le, nzoɓ haɗeri ká í ɓa *Fariziri ká í vi ɓa nzoɓ mbika lawri na, i uru siya í ɓaa ha ri mii, ɗo nun haɗa nzoɓri ká í ɓa Ziɓ ya na, i kuɲ ɲgori ɓari ndáw, a í ɗaa vu mbom ɓo tul bol kusol Moyze ndáw pi.

⁶ Báyyi le, nzoɓ ndáy nzaapedri báy ɲgereɛ tul pedri mbú tul k̄i ɓay békle saɲ ɓayke na ɓay kóko. ⁷ Fal ɓay ká i maɲ bole ɗi ɓamba ká sakra k̄i na báyyi le, Piyer uru siya a ɓaa ha ri mii: «Baari yu-iri, ì ko ndáw mii, bole ɗi ɓamba ro, Ngerewuru náa m̄i ká sakra ɓaari ɓay haɗa m̄i ka-káa Bay Kere h̄a nzoɓri ká í ɓa Ziɓ ya na, i laa í ɗáake law-ri ɓo tul Zezu. ⁸ Róɓay, Ngerewuru ká ɓa nzoɓ kóko ɓil law nzoɓ na, h̄a Tem Law Pie mbaa ɓil law nzoɓri ká í ɓa Ziɓ ya na, faa mb̄iw munu ká'a h̄a ni mbaa ɓil law naari key na ndáw. ⁹ Be ze, Ngerewuru na, ká sakra ɓari báy naari na, náa nun k̄i tiya. Ka w̄aa feyaa ɓari h̄a law-ri *taɲ kaɗ kaɗ, ɓay tul law-ri

ká i daa ɓo tul Zezu. ¹⁰ Munu ku waa, daa mina roo timbede key na ñ lie Ngerewuru i hii bay daa soɓa ká hii ɓamba mini key ɓo tul nzoɓ mbika lawri ká i ɓa Ziɓ ya na le? Ba soɓa ká mba tul bulu naari ndaw, tul naari ndaw pi. ¹¹ Náa kóri ta-tan, ɓa law kere Ngerembay Zezu ká ha ze náa zinjkeri pam, faa mbijw munu ká ɓari na ndaw.»

¹² Nzoɓ riw bele ká i mbu kɪ na i kaw ndin. Leɛ, i te suku-ri bay láa bay ká Pol báy Barnabas ɓaa ha ri se tul fe sanri báy feri ká mba kóko ká Ngerewuru daa báy faa ɓari ká sakra nzoɓri ká i ɓa Ziɓ ya na. ¹³ Zadka i ɓaa bay na o riw bele báyi le, Zak mbi bay a ɓaa mii: «Yu-iri, ñ te suku-ri i laa bay ɓi key ro! ¹⁴ Simɔn Piyer na kɪ fal faa ká Ngerewuru kóke kóm ɓa tul saw nzoɓri ká i ɓa Ziɓ ya báy tiikake na, bay nan nzoɓ haneri ká ɓil-e bay hanja ri ɓa nzoɓ taa feri. ¹⁵ Leɛ, bay ká Simɔn Piyer ɓaa na, do faa mbijw munu ká Ngerembay ɓaa báy faa nzoɓ yaanja bayri saa nzi-e pola lew mii:

¹⁶ “Fale ku le, m̄ yi bay daa hul *David ká haw zuo siri na do zadɛ ɓa kɪ.

Zad feri ká ɓie na m̄ léke do siya.

Mi léke ni do sikda báy zadɛ,

¹⁷ bay hanja nzoɓri riw bele ká i tɔn fal na,

i nzaake fal-i;

bay hanja saw nzoɓri riw bele ká m̄ di ri ɓa nzoɓ taa ɓi na,

i nzaa m̄, ɓi ká m̄ ɓa Ngerembay.

¹⁸ Be ze ɓa bay ká Ngerembay, ɓe ká'a ha nzoɓri ko fe niri key ɓa dɛ lew hoy na ɓaa *.”»

¹⁹ «Sawke mini ze, m̄ ker mii, nzoɓri ká i ɓa Ziɓ ya ká i fere suo-ri ɓa luu Ngerewuru na, nzoɓ ka yoklo ri faake ya. ²⁰ Roo le, ndad bay hanja náa daari mbede ɓo, náa vbikeri ri bay hanja ri mgba suo-ri ká tul nayri ká nzoɓri puoke fe ha wuru ɓari ndaw, ká tul daa nun pie ndaw, ká tul sunja nayri ká i piri sol-ri ká sim ndin ɓa ɓadi na ndaw pi. ²¹ Tusueke le, ɓa dɛ lew báy saw bulu nzoɓri kpuru ti vuri key na, i ka-kaa bol kusol Moyze báy ngerepuo mbijw mbijw riw bele. A nam mgbaka taranri riw bele na, Ziɓri kɪ bol kusolke ku na ká *hul mbu kɪ ɓari.»

I daa mbede ha yu ɓari ká Antiyos

²² Báyi le, *nzoɓ ndáy nzaapedri, báy *ngere tul pedri, roo báy ɓari nzoɓ mbika law hawri riw bele na, i mbi nzaa-ri mbijw hoy bay nan nzoɓri ká sakra ɓari ha ri se zin Pol báy Barnabas se Antiyos. Leɛ, i naa Zud (ká i di ni ɓa Barsabas) báy Silas ɓari sidi bele ká nzoɓ mbika lawri hje ri i daa vu mbom ɓo tul-ri na. ²³ I daa mbede nduo nduo-ri bay hanja ri séke. Bay ká do ɓil mbede ke na ze do key:

«Buru nzoɓ ndáy nzaapedri báy ngere tul pedri ká buru ɓa yu ɓaari na, buru daa mbede ni key na ha ri, ɓaari yu bururi ká ñ ɓa saw Ziɓ ya ká i kaw Antiyos ndaw, Siri ndaw, roo Silisi ndaw na, buru hii soko ha ri.

²⁴ Buru laa mii, yu buru haneri ká i uru saa luu buru key, ká buru mbi nzaa buru munu ha ri ya na, i se luo-ri i vaa fere ker bay ɓaari báy faa bay ɓari, i yokloke ri. ²⁵ Sawke mini ze, buru mbi nzaa buru mbijw hoy, buru nan nzoɓri ká sakra buru key bay hanja ri se zin nzoɓ taa

* 15:18 15.18 Amos 9.11-12.

ɓururi ká ɓa Barnabas ɓáy Pol na ha ri se luo-rĩ. ²⁶ Pol ɓáy Barnabas na, i ɓa nzoɓri ká i pɔŋ sùo-ri ha huɔ ɓay tul riŋ Ngerembay naari Zezu *Krisi. ²⁷ Be ze, ɓuru pie Zud ɓáy Silas se luo-rĩ. Bari na, i ɓaa ɓayke ɓáy nzaa-ri munu ká ɔo ɓil mbeɔe ni key na ha ri laa ndaw. ²⁸ Tusueke le, Tem Law Pie ndaw, ɓuru ndaw na, ɓuru mbi nzaa ɓuru ɓay haŋa ri soba ká hii ɓamba na ya. Roo le, feri ká ɔo nun haŋa ri ɔaa na ze ɔo key: ²⁹ i mgba sùo-rĩ ká tul náyri ká i púoke fe ha wuru ɓari ndaw, ká tul ɔaa nun pie ndaw, ká tul suŋa nayri ká i piri sol-ri ká sím ndin ɓa ɓaɔi na ndaw pi. Zaɔka i mgba sùo-rĩ ɓay tul fe niri key na le, i káw ɓáy kere. Buru pɔŋ ri zuo ɓil nduo Ngerewuru ro.»

Pol ɓáy Barnabas ɓáy nzoɔ ndáy nzaapedri se Antiyos

³⁰ Báyyi le, nzoɔ mbika lawri ká Zuruzalem na, i pɔŋ faa ha Pol ɓáy Barnabas ɓáy nzoɔ nzaapedri ká i nan ri na ha ri se ɓa Antiyos. Zaɔka i tji ɔi na báyyi le, i mbu nzoɔ mbika lawri riw bele i ha ri mbeɔe ká i pieke ri na. ³¹ Zaɔka i kji mbeɔeke a i laa ɓayke na báyyi le, i ɔaa suoriya ɓay tul wara ká'a ɔaa ɓo ɓil law-ri. ³² Lee, Zud ɓáy Silas ká i ɓa *nzoɔ yaŋa ɓayri saa nzaa Ngerewuru sùo-ri na, i ɓo yu ɓari ŋji ɓamba, i ɓol ri ha ri ŋŋɔŋ ká ɓil mbika law ɓari. ³³ Fale ká i kaw ziŋ ri bole ɔi maa fe na báyyi le, yu ɓari ká Antiyos na pɔŋ ri ha ri yi i se Zuruzalem ɓáy ɔeɔe, i vaa ziŋ nzoɓri ká i pie ri na. ³⁴ [Roo le, Silas kuŋ sùo-ε a kaw fal ká Antiyos koɔ.] ³⁵ Be nu ku le, Pol ɓáy Barnabas kaw Antiyos. Bari ɓáy nzoɔ haŋri ŋji ɓamba i fere nzoɓri fe i ka-káa Bay Ngerembay ha ri.

Pol ɓáy Barnabas wal kji

³⁶ Bole ɔi maa fe na báyyi le, Pol ɓaa ha Barnabas mii: «Naa se náa vaa ko yu naari ká tul puo tul puo ká náa káari káa Bay Kere Ngerembay ká ɔi pola na náa ko waa, i kaw mina zu le?» ³⁷ Lee, Barnabas hii ɔo ɔi, a hii ɓay haŋa Zaa ká i ɔi ni ɓa Marki na se ziŋ ri. ³⁸ Roo le, Pol ko rii ni ya, a hii ɓay haŋa ni se ziŋ ri ya, ɓay ji le, varu ɓari ká i se pola na ka pɔŋ ri ká Pamfili, a zol taŋ ɔo ɓie peɔ na ziŋ ri. ³⁹ Báyyi le, i ndor kji ɓáy ɓayke na ku kpuru i wálke kji ha nzoɔ ha ha le, mbi faa seɔ ɓe a se. Barnabas mgba Marki uu gar-ε i hil bawda tuo i se ɓa tukuɔ mbii Sipir. ⁴⁰ A Pol laa le, mgba Silas uu gar-ε. Fale ká nzoɔ mbika lawri pɔŋ ri zuo ɓil law kere Ngerembay na báyyi le, i zol ⁴¹ i se ɓáy zaɔ zaɔ ká tusiri Siri ndaw, Silisi ndaw, i ɓol nzoɔ mbika lawri ká i mbu tul kji ɓáy zaɔri ɓoɔ ɓoɔ na ha ri ŋŋɔŋ ká tul mbika law ɓari.

16

Pol ɓáy Silas mgba Timote ha ni se ziŋ ri

¹ Fale ku le, Pol uru a se Derbe, roo a kal a se Listere ɓáy. Nzoɔ mbika law mbijw munu riŋ-ε ɓa Timote kaw ɔi. Mi-ε ɓa Ziɔ ká ɔaa law-ε ɓo tul Zezu, a bi-ε laa le, ɓa Gerek. ² Yu-eri ká ɓil *Krisi ká i kaw Listere ɓáy Ikoniyum na, i ɓaa ɓay ɓe ɓáy kere. ³ Pol hii ɓay haŋa ni ka se varu na ziŋ ni. Be ze, a sùu ni ha ri vaa kuŋ ŋgori ɓe, ɓa fe saw ɓari Ziɔri, ɓay ji le, Ziɔri ká tusirike ku na, i ko riw bele mii, bi-ε ɓa Gerek. ⁴ Báyyi le, i se nun-ri ɓa pola. Bil puori ká i kal ɔi na, i mbu nzoɔ mbika lawri i ɓaa ɓay feri ká *nzoɔ ndáy nzaapedri ɓáy *ŋgere tul peɔri mbi nzaa-ri ká ɔi ká

Zuruzalem na ha ri laa, a í ɓo ri ɓay haɗa ri ɗo tul ɓay ká i mbi nzaa-ri ká dī na. ⁵ Be nu ku ro ha nzoɓ mbika lawri ká i mɓu tul kɪ ɓáy zadri ɓoɗ ɓoɗ na, i ɲɔɲ ká ɓil mbika law ɓari, a í ɲɣiɲe nam ɓáy nam ɓa pola pola.

Tem Law Pie kie Pol zad' bay haɗa ni se dī

⁶ Pol ɓáy Silas i kal ɓáy tusiri Firizi ká kuɗu zad' ká Galasi munu hoy, ɓay jɪ le, Tem Law Pie ha faa ká ɓay haɗa ri se ka-káa Bay Kere Ɗgerewuru ká kuɗu zad' ká Azi ya. ⁷ Zadka i vi dī ya deɓ ɓáy tusiri Misi na ɓáyɪ le, i nzaa faa ɓay séke tusiri Bitini, roo le, Tem taa Zezu pɔɲ faa ha ri ya na roɓay. ⁸ Ze í saka ɓáy tusiri Misi í kal i se Toras ká ɓa puo ká ɗo nzaa maambii. ⁹ Ká ɓil puoke ku na, fe tina nun ha Pol ɓa suɲ. Ka kɔ nzoɓ ká kuɗu zad' ká Maseduwan ɗo pol-e a koɗ ni mii: «Mu tuo mbii mú vi Maseduwan key ɓo, mú so ɓuru!» ¹⁰ Fal fe ká tina nun ha Pol na, zadɛ ku hoy le, ɓuru nzaa faa ɓay úru ɓuru se kuɗu zad' ká Maseduwan na, ɓay jɪ le, ɓuru kɔ ta-taɲ mii, Ɗgerewuru ze dī ɓuru ɓay haɗa ɓuru vaa ka-káa Bay Kere na ha nzoɓri ká dī.

Pol ɓáy Silas se ɓa Filiɓ

¹¹ Uru ɓuru saa Toras na, ɓuru kaw ɓil bawda tuo, ɓuru se ndoy maa tukuɗu mbii ká Somotaras. Nzaaruoke na, ɓuru tɪ Neyapoli. ¹² Uru saa zad' nu ku le, ɓuru se Filiɓ ká ɓa puo ká ɗo titire zad' ká ɓil kuɗu zad' ká Maseduwan. Puoke ku na, nzoɓri ká ɲgerɛpuo Rɔm ze i leke í kaw dī. Ɔuru ɗaa nam maa fe ndɪ ká dī. ¹³ Zadka *nam mgbaka taram Zibri na vi ɓáyɪ le, ɓuru tɪ saa puoke na, ɓuru se nzaa nduo mbii, ɓuru ker ɓuru ɓaa mii, kɔ ya le, ɓuru zɪɲ zad' ɗaa nzaa ɓay kere Zibri ká dī. Zadka ɓuru tɪ dī na, ɓuru kaw siri zɪɲ máyri ká i mɓu kɪ ká dī a ɓuru ɓaa ɓay ha ri. ¹⁴ Lɛɛ, máy mɓɪw ká sakra ɓari ku riɲ-ɛ ɓa Lidi; ɓa máy ká ɗaɓ gari kere ká ɓa sɲe hola hola, a uru saa ɲgerɛpuo ká Tiyatir, a ɓa máy ká ruo Ɗgerewuru. Be na, ka laa ɓay ɓuru, le, Ɗgerembay mgbuɗa ɓil law-ɛ ha ni te suk-e kie a yaa ɓay ká Pol ɓaa na. ¹⁵ ɓáyɪ le, ka ha ɓuru ɗaa tul-e nduo mbii ɓáy nzoɓ ɓil puo ɓeri riw bele. Fale ku le, ka dī ɓuru a ɓaa mii: «Zadka ì kɔ mī ɓa nzoɓ ká mī zuo zɪɲ Ɗgerembay ɓa tusuɛ le, ì vi puo ɓi í káw dī.» Ro, a koɗ ɓuru kpuru, ha ɓuru hii ɗo dī ha ni.

I mgba Pol ɓáy Silas zuo hul sal

¹⁶ Nam mɓɪw munu ká ɓuru se ɓa zad' ɗaa nzaa ɓay kere na, leɗ máy tikdɪ mɓɪw, ɓa leɗ káw ká wu ɲu mbuma ɗo tul-e, dar ɓuru gbukru ká faa. Be na, ka ɓa nzoɓ kóko fe ha nzoɓri. ɓáy faa fe kóko ɓe na, ɓaa kaw ɓeri zɪɲke lari wuruk wuruk. ¹⁷ Ze, a tii saw séke fal ɓuru Polri, a guu fe ɓeleɲ ɓeleɲ a ɓaa mii: «Nzoɓri key na, i ɓa leɗ pef Ɗgerewuru ká nulue siya! I ka-káa í kiese ri faa ká ɓay haɗa ri zɪɲke pam!» ¹⁸ Ka ɗaa munu munu namri maa fe, kpuru ha fe guu ɓe na kal law Pol gberɛɲ ha ni fere nun-ɛ ɓa luo leɗ máy tikdɪ na, a ɓaa ɓay zɪɲ wuru mbuma na mii: «ɓáy riɲ Zezu *Krisi, mī mbi nzaa-i ha mù: tɪ ká tul-e!» Lɛɛ, zadɛ ku hoy, wuru mbuma na tɪ ká tul leɗ máy tikdɪ na. ¹⁹ Zadka ɓaa káw ɓeri kɔ ká ɓari ti zɪɲ lari ɓáy faa ɓe na mbáa ɓáyɪ le, i mgba Pol ɓáy Silas, a í kuɔ ri ká nun ruo nzoɓri, í séke ri pol domay kún sal ɓayri. ²⁰ I séke ri pol nzoɓ réke tul puori í ɓaa ha ri mii: «Nzoɓ niri key na, i zukri kér ɓay nzoɓri ká puo naari key ɗo man! Bari na i ɓa Zibri ²¹ a í fere nzoɓri fe saw puo kɪ

ká naari Rómri náa ɗori báyy faa ká bay yaaŋa ya ndaw, bay ɗáa ya ndaw pi.» ²² Ro, ruo nzoɓri ká i ɗo ɗi na, i uru báyy bay giŋgiŋ bay ɗáa fe ziŋ ri. LEE, nzoɓ réke tul puori na mgba ri, i goɗo gari ɓari ká sùo-ri tir tir a í mbi nzaa-ri bay haŋa ri ndaka ri báyy ndoy. ²³ Fal ndam ká i nda ri kpuru maa huɗ na báyyi le, i vaa ɗaa ri zuo hul sal a í mbi nzaa ha nzoɓ kóro faa hul sal na koro ri kekeke. ²⁴ Zaɗka nzoɓ kóro faa hul sal na ko ká i mbi nzaa ha ni na báyyi le, ka ha ri ri i se bil hul sal ká nziyiya a vaa ɗaa fod zuo ɓal-ri.

²⁵ Nzaa zaɗ buo ɗiŋ na báyyi le, Pol báyy Silas i ɗaa nzaa bay kere a í ɗi sim í písike Ngerewuru, le, ɓaw nam hul sal ɓari na laa kusol-ri ká mgba na. ²⁶ Zaɗe ku hoy, tusiri laŋ yik yik tji tigbaa hul sal na, ha faa hulri riw bele mgbuɗa ɗo hoy baŋtaŋ baŋtaŋ. Salri ká i sinke nzoɓ naaŋa hul salri na kara hina riw bele basak zuo siri. ²⁷ Zaɗka nzoɓ kóro faa hul sal na tuma saa nam a ko faa hul salri ká ɗo hoy baŋtaŋ baŋtaŋ na báyyi le, ka naa maamii ɓe saa ngole bay ikake sùo-ε, bay yi le, ka ker mii, nzoɓ naaŋa hul salri na, i tji i zekre ki kaɗ kaɗ riw bele ro. ²⁸ Ro, Pol ɗi ni báyy bawda kusol-e a ɓaa ha ni mii: «Mu ɓie sùo-ɔ ya! Buru ɗo key riw bele báyy!»

²⁹ Báyyi le, nzoɓ kóro faa hul sal na vbi huu a takra a séke bil hul sal na, le, sùo-ε to ɗek ɗek riw bele a vaa huɓuke pol Pol báyy Silas. ³⁰ Fale le, ka tina ri a vbi ri bay mii: «Mbay ɓiri woo! Fe yi ndaw roo mi ɗaa bay haŋa Ngerewuru yaake mi le?» ³¹ LEE, Pol báyy Silas yiŋra báyy bay ha ni mii: «Mu ɗaa law-a ɓo tul Ngerembay Zezu, le, Ngerewuru a yaaŋa mù, ɓo báyy nzoɓ ini ɓori riw bele.» ³² Fale ku le, i ɓaa Bay Ngerembay ha ni, báyy nzoɓri riw bele ká i kaw bil puo ɓe na. ³³ Ká sunke ku hoy na, nzoɓ kóro hul sal na faa ri a vaa waa nuɔ ɓari na ha ri. Ká zaɗe ku hoy ndaw ze, ka ha ri ɗaa tul-e nduo mbii, báyy nzoɓ bil puo ɓeri riw bele. ³⁴ Fale le, ka yiŋra ri vi bil puo ɓe, a nzaa fe sum ha ri su. Be báyy nzoɓ ini ɓeri riw bele na, i ɗaa bawda suoriya bay tul law-ri ká i ɗaa ɓo tul Ngerewuru.

³⁵ Zaɗka nzaaruo sil na báyyi le, nzoɓ réke tul puori pie domay mgbaka mgbamri na ha ri vaa ɓaa ha nzoɓ kóro faa hul sal na mii, «Mu poŋ nzoɓ niri key na ha ri zól.» ³⁶ LEE, nzoɓ kóro faa hul sal na, vaa ɓaa ha Pol mii: «Nzoɓ réke tul puori pie nzaaped ha mi bay haŋa mi poŋ ri zól. Munu zu le, faa ɗo hoy, i tji i se zaɗ seɗ ɓaari báyy ɗekeke ro!» ³⁷ Roo le, Pol ɓaa ha nzoɓ mgbaka mgbamri na mii: «Hay! Buru na, buru ɓa leɗ bil puo ká Róm. Be nu ku hoy kara i mgba buru, i ndaka ɓuru ká nun ruo nzoɓri taŋ foŋ bay hoy, a i ɗaa ɓuru zuo hul sal. LEE, timbeɗe key roo, i hii bay tina ɓuru ɓa muni hoy le? Munu ya mgban! Ndad bay haŋa ɓari nzoɓ réke tul puori ki i vi sùo-ri ndaw roo, i tina ɓuru báyy!» ³⁸ Báyyi le, nzoɓ mgbaka mgbamri na, i yi i vaa ziŋ nzoɓ réke tul puori na i ɓaa bayke ha ri. Zaɗka i laa mii, Pol báyy Silas i ɓa leɗ bil puo ká Róm na báyyi le, hje ɗaa ri ha ri to yer yer bay tul fe ká i ɗaa ziŋ ri na. ³⁹ Ro, i vi sùo-ri ki i vbi Pol báyy Silas law huoke i tina ri, roo i kod ri bay haŋa ri tji saa puo ɓari na i zól. ⁴⁰ Tji saa hul sal na, Pol báyy Silas se puo Lidi, i ko yu ɓari i ɗaa wara ɓo bil law nzoɓ mbika lawri riw bele na ndaw roo, i poŋ ri i zól báyy.

¹ Pol báy Silas i kal báy faa ká t̄i Amfipoli báy Apoloni, a í t̄i Tesalonik ká Zibri ɔ́o báy *hul mbú k̄i ká d̄i. ² LEE, Pol kal a se hul mbú k̄i Zibri na munu ká'a ɔ́aa tii ni tii ɔ́anguo na. Ká bil nam mgbaka ɔ́aramri ká say na, ka may bay ká se tul bay ká ɔ́o bil mbede Ngerewuru zinj nzoɔri ká i ɔ́o zaɔe na ku. ³ Ka tina saw Bay Ngerewuru, a k̄eke ri ha ri ko ta-tan mii: *Krisi, nzoɔ ká Ngerewuru waa bay pie ni vi yaa nzoɔri na, ɔ́o nun haɔa ni ko seke fe a hu, roo a t̄i saa luo huɔ. Ka ɔ́aa mii: «Be Zezu ni key ká m̄i ɔ́aa bay ɔ́e ha ri na, ɔ́e k̄i ze ka ɔ́a Krisi.» ⁴ Báyi le, Zib haɔeri ká i laa bay ɔ́e na, bayke haw ri rem a í zuo zinj Pol báy Silas. Roo, nzoɔ haɔeri ká i nḡi ɔ́amba ká i ɔ́a Gerekri í ruo Ngerewuru, báy ruo máyri ká nun-ri nze-nze na i zuo zinj ri ndaw.

⁵ Roo le, Zib haɔri na i ɔ́aa sere zinj ri. Ro, í se faa buo í v̄aa mbú nzoɔ haɔeri ká gor munu ha ri t̄i hiyaw hiyaw í fere k̄er bay nzoɔri ká bil ngerepuo na. I se vbububu í r̄i bil puo Zason, í nzaara Pol báy Silas bay mgbaka ri í seke pol ruo nzoɔri. ⁶ LEE, i zinj ri ya. Ze í mgbá Zason báy nzoɔ mbika law haɔeri í kuo ri, í seke luo nzoɔ réke tul puo ká bil ngerepuo na ku, í guu fe ká tul-ri goɔɔo goɔɔo í ɔ́aake bay mii: «Nzoɔ niri key na i yoklo k̄er bay nzoɔri riw bele ká tusiri key, ze timbeɔe key ndaw roo i vi zaɔ ni key, ⁷ le, ɔ́e Zason na ka mgbá ri báy kere ɔ́a luo-ε! Bari riw bele key na, i ɔ́aa fe í t̄inke *bol kusol Mbay Sezar, bay ji le, i ɔ́aa mii, mbay k̄i ɔ́oɔ ɔ́o ku, riɔ-ε ɔ́a Zezu.» ⁸ Báyi le, bay ɔ́a ká i ɔ́aa na, fere k̄er bay ruo nzoɔri, báy nzoɔ réke tul puori na. ⁹ Ze í ha Zason báy nzoɔ mbika law haɔri na, i puo mbol bay ká nzoɔ réke tul puori ɔ́aa ɔ́o tul-ri na ndaw roo, i poɔ ri ha ri zol báy.

Pol báy Silas se Bere

¹⁰ Zaɔ s̄i báyi le, Pol báy Silas na yu ɔ́ariri ha ri se ɔ́a Bere. Zaɔka i t̄i d̄i na, i kal í se *hul mbú k̄i Zibri. ¹¹ Zaɔe ku na, i zinj nzoɔri ká i nze kal Zibri ká Tesalonik, ɔ́a ri na i yaa Bay Ngerewuru báy kere. Nam báy nam na, i bekle mbede Ngerewuru bay kóko, wa, bay ká Pol ɔ́aa na ɔ́o báy zaɔe k̄i zu le? ¹² Nzoɔ haɔeri ká sakra ɔ́a ri ku nḡi ɔ́amba i ɔ́aa law-ri ɔ́o tul Zezu. Ká sakra Gerekri na, máy feziari, báy waɔari nḡi ɔ́amba ɔ́aa law-ri ɔ́o tul Zezu ndaw.

¹³ Roo le, zaɔka Zibri ká Tesalonik laa mii, Pol ɔ́o ka-káa Bay Ngerewuru ká Bere na báyi le, i vi í yoklo ruo nzoɔri ha k̄er bay ɔ́a fere. ¹⁴ Báyi le, yu Polri mgbá roy ya, í uru koɔ hoy í su Pol ɔ́a nzaa maambii bay haɔa ni ka mbi tuo a zol. LEE, Silas báy Timote ze i t̄on fal. ¹⁵ Bari nzoɔri ká i su Pol na, i se zinj ni kpuru í t̄inke Aten. Yi ɔ́a ri ɔ́a puo na báyi le, Pol pie ri bay haɔa ri v̄aa ɔ́aa ha Silas báy Timote, ɔ́o, zaɔka faa ɔ́o d̄i le, i v̄aa zinj beri ká lew ɔ́a vaa.

Pol kaw Aten

¹⁶ Zaɔka Pol kaw Aten, a giyan vika Silas báy Timote na báyi le, ka ko wuru ɔ́ariri ká i ɔ́aa ya bil puoke ku kpol kpol. Be ze ɔ́aa ha law-ε mbike huu bay tul wururi ká i koɔ na. ¹⁷ Báyi le, ká bil *hul mbú k̄i Zibri na ka may bay zinj Zibri báy nzoɔri ká i ɔ́a Zib ya ká i ruo Ngerewuru na. Nam báy nam na, ka se kaa a ɔ́aa bay zinj nzoɔri ká a zinj ri ká d̄i. ¹⁸ Nzoɔ fere nzoɔri nun nzem haɔeri ká i ɔ́a nzoɔ fal ngan Epikuri báy Esitokiri ɔ́aa bay zinj ni ndaw. Nzoɔ haɔeri ɔ́aa mii: «Bay ji na ro ze, nzoɔ roɔi nu na

ɓaa ku le?» Nzoɓ haŋwri laa le, ɓaa mii: «Rii fe ká'a ka-káa ɓay ká se tul wɗuru puo kiri.» I ɓaa munu, ɓay ji le, Pol ka-káa ɓay ká se tul Zezu ɓáy tji nzoɓri saa luɔ huɗ. ¹⁹ Ro, i sùu ni ɓo pol-ri, i séke ni zad fɔŋ ɓay ká tul kuo Aropaze, roɔ i vbi ni ɓay mii: «Bay fe fére fie ká mù fere nzoɓri na, ɓuru máa ɓay láa saŋwe ká nzaa-a ya le, ²⁰ ɓay ji le, ɓay ɓori ká mù ɓaa ká tɔɗɔ ɓo suku ɓuru na ɓa ɓay fie, ze ɓuru hii ɓay láa saŋ ɓayke.» ²¹ Tusueke le, nzoɓ Atenri riw bele, ɓáy nzoɓ varuri ká i naa ziŋ ri na, i mbi saŋ sie i kaw ɓa láa ɓa ɓay, a i lo soro ɓay fie na ku hoy.

²² ɓáyji le, Pol uru a ɗo siya ká sakra ɓari ká i ɗo Aropaze na, a ɓaa ha ri mii: «Baari nzoɓri ká Aten na, m̄ kɔ ri le, i ɓa nzoɓri ká i puo wɗururi ɓoɗ ɓoɗ ɓamba ɓáy faa feri ɓoɗ ɓoɗ riw bele. ²³ Zadka m̄ haari ɓil puo ɓaari ká mí bekle zadri ɓoɗ ɓoɗ ká i puo wɗuru ɓaari ká ɗi na, *tutakra fe poy ɓaari kara m̄ kɔ mbɗw ká ɗi ká i vbie fe ɗo ɗi mii, "Tisaw key na, ɓa taa wɗuru ká nzoɓ kɔ saŋwe ya." Nda ndad! Munu zu le, timbeɗe key na, fe ká i kɔ saŋwe ya a i ruo ni na, m̄ vi ɓay tina saŋwe ha ri laa. ²⁴ Ngerewuru ká ɗaa tusiri ɓáy feri riw bele ká ɗo ɗi na, ka ɓa Mbay nulue ndaw, Mbay tusiri key ndaw pi. Be na ka kaw ɓil hul ká nduo nzoɓ ɗaa ya. ²⁵ Ka se sie haŋa nzoɓ ɗaa fe ha ni ya, ɓay ji le, fe mbɗw puo ni ya; ɓe kɔ ze ka ha nzoɓri riw bele kumnun ndaw, ɓmi ndaw, a ha ri feri riw bele ndaw pi. ²⁶ Ngerewuru ɗaa nzoɓ mbɗw pola. ɓáy faa nzoɓke na, ka haŋe saŋ nzoɓri tji ɓoɗ ɓoɗ riw bele, a ɗaa ri kaw tusiri key, a tuu ri sewke ká i káwke ɗi ɓáy faa tabelenke tabelenke munu ká'a waa ká ɓil law-ε pieɗ lew hoy na. ²⁷ Ka ɗaa munu, a hii ɓay haŋa ri nzaara ni i kaa tɔɗɔm, i nzaa faa i mamke zad kpuru, kɔ ya le i ziŋ ni. Tusueke le, Ngerewuru na ɗo ɗi ya ká sakra naari key, ²⁸ ɓay ji le, taambɔl be na ze náa káwkeri ɓáy kumnun, a náa séri náa ɗaari fe. Náa ɗori munu ká nzoɓ mbika tul sim ɓaari haŋeri ɓaa mii: "Náa ɓári vi-eri." ²⁹ Munu ká náa ɓari vi-eri na, kɔkɔ ká náa kéri mii, Ngerewuru ɗo munu ha wɗuru ká nzoɓri ɗaa ɓáy lari ká nduy ziri riw, mase lari pie, mase tisaw, ká i ker ɓáy tul-ri ku hoy i fel na ku ya. ³⁰ Sew ká nzoɓri ɗaa fe ɗaa mbúo taŋ kóko saŋwe na, Ngerewuru kji fal fe ɗaa kaayake ku na mbáa. A roo le, timbeɗe key na, ka ɗi nzoɓri riw bele ɓáy zad' zad' riw bele ɓay haŋa ri suo kér ɓay ɓari ká tul fe ɗaa ya ɓari. ³¹ Tusueke le, ka tuu nam ká'a kúnke sal ɓay zuo tul nzoɓri riw bele ká tusiri key ɓáy zad' ɓáy faa nzoɓ ká'a naa ni na. Ba fe ká'a ha nzoɓri riw bele kɔ ta-taŋ ɓáy nam ká'a tina ni saa sakra nzoɓ huɗeri ha ni kaw ɓáy kumnun.»

³² Zadka i laa ɓay tji nzoɓ saa luɔ huɗ ká Pol ɓaa ɓayke na ɓáyji le, nzoɓ haŋeri sie ni. A nzoɓ haŋwri laa le, i ɓaa ha ni mii: «Nam kɔ kara, ɓuru láa ɓay ɓo na ɓáy!» ³³ Be mini ze Pol zólke ká sakra ɓari na. ³⁴ Be nu ku hoy kara, nzoɓ haŋeri zuo ziŋ ni i ɗaa law-ri ɓo tul Zezu. Sakra ɓari ku na, Deni ká ɓa nzoɓ mbɗw ká sakra *nzoɓ kún sal ɓay luyeri ká tul kuo Aropaze ndaw, maŋ mbɗw ká riŋ-ε ɓa Damaris ndaw, roɔ ɓáy nzoɓ haŋwri na, i ɗo ɗi ndaw pi.

18

Pol ka-káa Bay Kere ká Korɛte

¹ Fale ku ɓáyji le, Pol uru ká Aten a se ɓa Korɛte. ² Zadka'a tji ɗi na ɓáyji le, ka ziŋ Zib mbɗw munu riŋ-ε ɓa Akilas. Puo ká i mboŋ ni ká ɗi na ɗo

kuɖu zad ká Pɔn. Ka vi saa tusiri Itali timbeɗe rɔɔbay báy máy be Prisil, bay yi le, Mbay Sezar ká riŋ-ε ɓa Kolod na mbi nzi-ε ha Zibri riw bele ha ri tii saa ɓil ngerɛpuo ká Rɔm. Pol na se a vaa ko ri. ³ Munu ká pef ɗaa ɓari maa kɔ mbɔw hoy ɓa pef sáa huɔri í ɗaa ɓa hul puɗi na, ka ɗaa puo ziŋ ri, a í ɗaa pef ziŋ kɔ mbɔw hoy. ⁴ Báy ɓil nam mgbaka ɗaramri mbɔw mbɔw riw bele na, Pol se *hul mbú kɔ Zibri, a fere nzobri bay ká se tul Zezu *Krisi, a nzaa faa ha Zibri ndaw, Gerekri kara ndaw yaa ɓayke.

⁵ Lεε, zadka Silas báy Timote uru saa kuɖu zad ká Maseduwan í vi Kɔrɛte na báyii le, ka ɗaa sùo-ε nduo ɓil Bay Ngerɛwuru kɔ hoy riw bele, a ka-káa a ɓaake nasi bay ha Zibri mii, Zezu ɓa Krisi, nzoɔ ká Ngerɛwuru waa bay pie ni ví yaa nzobri na. ⁶ Roo le, Zibri na tun bay be na ngeren í rad ni. Munu ká í ɗaa ngori ziŋ ni na, ka uru a taa nduo-ε ká tul-ri a kpuo kusol ká gari be, a ɓaa ha ri mii: «Zadka í wuru faa le, ɓa bay ɓaari ro zu. A ɓi le, ɓayke ti tul-i ya. Tii sawke vuri key na, mi séke ɓa luo nzobri ká í ɓa Zib ya laa ro.»

⁷ Tii saa hul mbú kɔ na ku báyii le, ka se puo ledɓan mbɔw ká riŋ-ε ɓa Titiyus Zustus. Be na, ka ɓa nzoɔ ká ruo Ngerɛwuru ká hul be báy hul mbú kɔ Zibri huu kɔ nik na. ⁸ Lεε, Krispus ká ɓa mbay tul hul mbú kɔ ɓáy nzoɔ ini ɓeri riw bele na, í ɗaa law-ri ɓo tul Ngerɛmbay. Lεε, nzobri ngɔi ɓamba ká Kɔrɛte ká í laa bay ká Pol ɓaa na, í ɗaa law-ri ɓo tul Zezu ndaw, ha ri ɗaa tul-ri nduo mbii.

⁹ Báyii le, nam mbɔw munu fe tina nun ha Pol ɓa sun, le, Ngerɛmbay ɓaa ha ni mii: «Mu ɗaa hje ya! Roo le, mu ɓaa ha nzobri ɓangoo ha nzaa-a ka hú mù ká ɗi ya, ¹⁰ bay yi le, mi sad ziŋ mù. Nzoɔ mbɔw mini kara ti ɗaa nduo zaa sùo-ɔ bay ɗaa fe seke ziŋ mù ya, bay yi le, ɓil ngerɛpuo key na, nzobri ká í ɓa taa ɓiri na, í ngɔi ɓamba ɗo ɗi ku.» ¹¹ Be ze ha Pol káwke Kɔrɛte na mbiimbam mbɔw báy few yie, a fere nzobri Bay Ngerɛwuru.

¹² Báy sew ká Galiɔn kaw ɓa nzoɔ réke kuɖu zad ká Akayi na, Zibri uru í mbú nzaa-ri í ɗaa so tul Pol í mgbá ni, í séke ni zad fón bay ¹³ í ɓaa ha Galiɔn mii: «Ledɓan key na ka nzaa faa bay haɗa nzobri ruo Ngerɛwuru ha ni se maa báy *bol kusol *Moyze ya.» ¹⁴ Zadka Pol aa nzi-ε bay yinjra báy bay na báyii le, Galiɔn ɓaa ha Zibri mii: «Baari Zibri, í laa bay ɓi key! Ba fe hud, mase ɓa fe kaaya roɔ, nzobke ɗaa le, mi iki law-i mí laa bay ɓaari na. ¹⁵ Roo le, munu ká ɓa may bay ká se tul bayri, mase riŋri, mase bol kusol ɓaari kɔ hoy na, ɓa pef ɓaari ro zu! Kiri bayri ká mini key na, mi ti kún sal bayke ya.» ¹⁶ Fale ku le, Galiɔn na nii ri saa zad fón bay na. ¹⁷ Ro, ɓari riw bele na í ɗaa so tul Sosten ká ɓa mbay tul hul mbú kɔ Zibri na í mgbá ni, í tii saw ndáka ni ká nzaa faa zad fón bay na. Roo le, fe nuri riw bele ku na, Galiɔn ɗaa fe mbɔw ká ɗi ya.

Pol yi a se Antiyos ká tusiri Siri

¹⁸ Pol na kaw Kɔrɛte bole ɗi maa fe. Fale ku le, ka waɗa yu-eri, roɔ be báy Prisil báy Akilasri í hil í kaw ɓil bawda tuo bay séke tusiri Siri. Pola roɔ bay káw ɓil tuo na, ka suu tul-e ká Sankere, bay yi le, ka hii ɔro ɓie bay ká'a mbi nzi-ε ká ɗi ha Ngerɛwuru na. ¹⁹ Zadka í tii Efez na, Pol pɔn báw sed ɓeri ká ɗi, a kal a se *hul mbú kɔ Zibri, a may bay ziŋ ri ká ɗi. ²⁰ I kod ni bay haɗa ni ka sóro nam be ndii, a káw ziŋ ɓari nam maa fe roɔ a zól báy. Roo le, ka hii ziŋ ri ya. ²¹ Zadka'a pɔn ri bay zól na báyii le, ka waɗa ri mii: «Zadka Ngerɛwuru hii le, mi yi bay ví káw ziŋ ri báy.»

Ƙɛɛ, ka kaw ɓil bawda tuo saa Efez a se ɓa Sezare. ²² Zafka i tji Sezare na ɓáyji ƙɛ, ka ɗi saa ɓil bawda tuo na, roo a kal a se Zuruzalem ɓay hii soko ha nzoɓ mbika lawri ka i mbu tul ki ka ɗi. Fale ku roo a zol a se Antiyos ka tusiri Siri. ²³ Zafka'a kaw Antiyos bole ɗi maa fe ndji na ɓáyji ƙɛ, ka yji a se kuɗu zaɗ ka Galasi, ɓáy Firizi a ha hurusuo ha nzoɓ mbika lawri riw bele ka ɗi.

Apolos kaw Efez ɓáy Korɛte

²⁴ Zif mbijw munu rin-ε ɓa Apolos, saw puo be ɓa Alezandere vi Efez. Ka ɓa nzoɓ rji bay, a ko bay ka ɗo ɓil mbeɗe Ngerewuru tanɓ bamba tasiri. ²⁵ Ka ɓa nzoɓ ka i fere ni Faa Ngerembay Zezu, roo be na ka suo a ka-kaa bay a fere nzoɓri bay ka se tul Zezu bay zaɗe. Bay be kara zarj suo ndaw, roo ƙɛ, ɗaa tul nduo mbii ka Zaa ɗaa hoy ze ka ko. ²⁶ Ka tii saw ɓaa bay bay nun wara nzoɓ ka ɓil *hul mbu ki Zibri. Zafka Prisol bay Akilas laa bay be na ɓáyji ƙɛ, i mgba ni ɗo fi mbijw i tina saw bay ka se tul Faa Ngerewuru ka'a ko tan ya bay na kad kad ha ni laa.

²⁷ Munu ka'a waa bay seke kuɗu zaɗ ka Akayi na, yu-eri ka i ɓa nzoɓ mbika lawri na ha ni hurusuo i ɗaa mbeɗe ha ni seke ha nzoɓ mbika lawri ka ɗi, ha ri mgba ke ni ɓa suo-ri bay kere. Zafka'a tji ɗi na ɓáyji ƙɛ, nzoɓri ka i vi ɓa nzoɓ mbika lawri bay faa law kere Ngerewuru na, ka so ri ngji bamba, ²⁸ bay ji ƙɛ, ka may bay zinj Zibri ka zaɗ ruo, a mba tul-ri, a kie ri fe bay faa bay ka ɗo ɓil mbeɗe Ngerewuru na ha ri ko mii, Zezu ɓa *Krisi, nzoɓ ka Ngerewuru waa bay pie ni vi ya nzoɓri na.

19

Pol kaw Efez

¹ Zafka Apolos kaw Korɛte roɓay na, Pol se bay zaɗ zaɗ ka ɓil kuɗu zaɗ ka Azi kpuru a tji ke Efez. Ƙɛɛ, ka zinj nzoɓ mbika law haneri ka ɗi, ² a vbi ri bay mii: «Zafka i ɗaa law-ri ɓo tul Zezu na waa, i zinj Tem Law Pie zinj zu le?» Ƙɛɛ, i yjinra bay bay ha ni mii: «Bay ka se tul Tem Law Pie na, toɗo ɓo suku buru ya bay.» ³ ɓáyji ƙɛ, Pol vbi ri mii: «Waa, ɗaa tul nduo mbii taa ha ze, i ɗaa ri nduo ɗi le?» Ƙɛɛ, i yjinra bay bay ha ni mii: «Daa tul nduo mbii taa Zaa ze, i ɗaa tul buru nduo ɗi.» ⁴ ɓáyji ƙɛ, ka ɓaa ha ri roɓay mii: «Daa tul nduo mbii ka Zaa ɗaa nzoɓri nduo ɗi na, bay tul nzoɓri ka i suo ker bay ɓari ka tul fe ɗaa ya ɓari, roo ƙɛ, Zaa na ɓaa ha ri bay haɗa ri ɗaa law-ri ɓo tul nzoɓ ka'a vi fal-ε vuku. Be ze ɓa Zezu.» ⁵ Zafka i laa bayke na munu ɓáyji ƙɛ, i ha ri ɗaa tul-ri nduo mbii bay rin Ngerembay Zezu. ⁶ Ƙɛɛ, zafka Pol ɗaa nduo ɓo tul-ri na, Tem Law Pie vi tul-ri, ha ri tii saw ɓaa nzaa bay kiri ɓof ɓof, i ɓaa bay ka i ya saa nzaa Ngerewuru na ha nzoɓri. ⁷ Nzoɓkeri ku riw bele na, tul-ri maa duo fale sisi.

⁸ ɓáy kaw Pol ka Efez na, ka se *hul mbu ki Zibri banɗo. Ka ɓil few ka say na, ka ɓaa bay bay nun wara nzoɓ, a ka-kaa bay ka se tul reke mbay Ngerewuru, a nzaa faa bay haɗa nzoɓri ya bayke na ɓa suo bay. ⁹ Roo ƙɛ, nzoɓ haneri ka ɗi ɓa nzoɓ law ngonori, i mbii suku-ri i ɗaa law-ri ɓo tul bay ka'a ɓaa na ya, a i ɓaa bay kaaya se tul Faa Ngerembay ka nun ruo nzoɓri ka i mbu tul ki na. Be ze Pol naake suo-ε a pon ri, a faa nzoɓ mbika lawri a fere ri fe nam bay nam ka ɓil hul fe fere ka Tiranus fere

nzobri fe ká dī. ¹⁰ Pol daa pef key na munu ba mbiimbam sidī ḥā nzobri ká kuḑu zad ká Azi riw bele, Zibri báy Gerekri kara laa Bay Ngerembay na.

Vu Sevari nzaa faa bay nii temndayari

¹¹ Ngerewuru daa fe sanri ká ngon bamba báy faa Pol. ¹² Be mini ze, nzobri vaa faa vay gari be báy gari ndúo ḑo sùo-ε kara ndaw, í séke bay vaa dáa taa sùo nzoḅ suosoremri ḑo ḥā sùo-ri ka vaa; a nzoḅ ḥayri ká temndayari ḑo tul-ri na kara, temndayakeri na tji ndaw pi.

¹³ Báyi le, Zib ḥaneri ká i se báy zad zad bay nii temndayari na, i nzaa faa bay nii temndayari saa tul nzobri báy riṅ Ngerembay Zezu na ndaw. I baa ḥā temndayari mii: «Báy riṅ Zezu ká Pol káake káa na, ḑuru baa ha rī, í tji ká tul-ri!» ¹⁴ Nzobri ká i daa fe key na, tul-ri tɔɔ say, i ba vu Sevari ká ba ngerenzob *fe poy ká luo Zibri. ¹⁵ Báyi le, temndaya yjinra báy bay ha ri mii: «Zezu na, mī tuu ni tuu; a Pol kara, ba ve le na, mī kɔ-kɔ. Waa, baarī na í ba nzoḅ veri le?» ¹⁶ Ro, nzoḅ ká temndaya ḑo tul-e na zo kuruk ḑo tul-ri a mba ri báy ḥurusuo riw bele. Ka ḑara ri mbolon mbolon ha ri tji ḑul saa hula nduḑḑi nduḑḑi báy nuḑ mbjisi mbjisi. ¹⁷ Zibri báy Gerekri riw bele ká i naa Efez ká í laa bayke na, ḥiε daa ri riw bele ha ri daa riṅ ḑika ḑo tul riṅ Ngerembay Zezu. ¹⁸ Báyi le, nzobri ká i daa law-ri ḑo tul Zezu na, i vi ngji bamba tasiri í naa nzaa-ri, í kji bay fe dáa kaaya bari riw bele ba kele. ¹⁹ Leε, nzoḅ ḥaneri ngji bamba ká bil-ri ku ká i daa fe dáa mgbji na, i faa mbede mgbji bari í víke ha ri tay báy huu kpɔlɔk kpɔlɔk ká nun ruḑ nzobri riw bele. Zadka i daa suy larike riw bele na, maa lari pef nam isḑḑ sḑḑ ḑuo zad siṅ nḑebe. ²⁰ Be mini ze, báy faa ḥurusuo Ngerembay na, bay be yake zad báy ḥurusuo ba pola pola.

²¹ Fal fekeri na ku báyi le, Pol waa ká bil law-ε bay séke ba kuḑu zad ká Maseduwān báy Akayi, rɔɔ bay kál bay séke Zuruzalem báy. Ka baa mii: «Zadka mī se Zuruzalem na le, ḑo nun ḥaṅa mī se t mbjw mí kɔ Róm.» ²² Báyi le, ka pie Timote báy Erasi, ká i ba nzoḅ sɔkɔ ni na ha ri se kuḑu zad ká Maseduwān na. Roo le, be na, ka kaw kuḑu zad ká Azi nam maa fe rɔbay.

Bawda bay ḑo bil puo ká Efez

²³ Ká bil sewke ku na, bawda bay uru bay tul Faa Ngerembay. ²⁴ Nzoḅ mbjw munu ba nzoḅ túo fe suku riṅ-ε ba Demeterus daa vu hulri rii bawda hul wuru bari ká i ḑi ba Artemis. Demeterus báy nzoḅ pef bari na, i zin fe ká dī bamba. ²⁵ Báyi le, nam mbjw munu, ka mbjw nzoḅ pef bari báy nzoḅ fe túo kɔ-eri riw bele ḑo tul kji mbjw ḥoy, a baa ha ri mii: «Baarī yu-iri, í kɔ ndaw, taambɔl pef na key ze, náa tjikeri suku. ²⁶ Roo le, baarī na, fe ká ledban ni ká ba Pol daa na, í kɔ ndaw, í laa bayke báy suku-ri ndaw. Ka baa mii, wuru ká nzobri daa báy nduo-ri na ba Ngerewuru taa tusuke ya. Be mini ze, ka zin faa a gur ḥurusuo ruḑ nzobri ha ri hie fekeri na mbáa. Ba zad ni ká Efez key huο-ε ḥoy ya, roo le, tɔṅ ndji ḥoy bay ḥaṅa ni yaa kuḑu zad ká Azi riw bele. ²⁷ Do munu le, ba pef naari ḥoy ze a bíe ya, roo le, bawda riṅ ḑika hul wuru Artemis na ḥoy kara, nzobri kóko ba fe ya ndaw, a riṅ ḑika be Artemis ká nzobri koḑ ni ká kuḑu zad ká Azi báy zadri riw bele ká tusiri key na ḥoy kara, a yiṅ ba fal ndaw pi.»

²⁸ Zaɔka i laa ɓayke na munu ɓáyji le, law-ri ɓa ri puu-u, i tii saɓw ɔ́aa fe ɓelej ɓelej mii: «Artemis, wuru Efezri na ŋɔɔɔ mba wuru haɓwri riw bele!» ²⁹ Bay tul fe guú ɓari na, law nzoɔri ká ɓil ŋgerepuo riw bele nzaa ri ha ri se tama tama. I mɓa Gayus ɓáy Arisitak ká i ɓa ɓáw seɔf Pol ká i ɓa nzoɔ ká kuɔɔ zaɔ ká Maseduwaɓ na, i takra i se fal kɔ buɔ buɔ riw bele i vaa mbú tul kɔ ká zaɔ mbú kɔ luye. ³⁰ Pol na hii bay ɔ́oko sakra ruo nzoɔri suo-e, roo le, nzoɔ mbika lawri haa ni. ³¹ Nzoɔ haɓeri ká i ɓa nzoɔ réke tul kuɔɔ zaɔ ká Azi ká i ɓa nzoɔ buo Pol kara, i pie nzoɔ ɓa luo-ε bay kóɔf ni ha ni ka mbi ɓal-ε nda zaɔ mbú kɔ luye na ya. ³² Ká zaɔ mbú kɔ ruo na, feri nduo kɔ do maɓ. Nzoɔ haɓeri guu fe kɔre ɓoɔf, nzoɔ haɓwri guu fe kɔre ɓoɔf ndaw, a ruokeri laa le, i ko saɓw fe ká i mbúke kɔ na ya. ³³ ɓáyji le, nzoɔ haɓeri ká sakra ruo nzoɔri na ɓaa saɓw ɓayke ha nzoɔ mbɔw ká riɓ-ε ɓa Alezandere ká Zibri suru ni do pola na. Leε, ka ura nduo-ε a laɓ ká pol ruo nzoɔri bay haɓa ri taɓ ɓo, a ɓaa bay ha ri laa. ³⁴ Roo le, zaɔka i ko ni ɓa Zib na ɓáyji le, i ɔ́aa fe ɓáy nzaa-ri riw bele gɔm maa saɓw sie sidi i ɓaa mii: «Artemis, wuru Efezri na, ŋɔɔɔ mba wuru haɓwri riw bele!»

³⁵ Fale ku ɓáyji le, nzoɔ ɔ́aa mbeɔe ká ɓil ŋgerepuo na ziɓ faa a ha ruo nzoɔri do ɔ́ekeke a ɓaa ha ri mii: «Baari nzoɔri ká Efez! Nzoɔri riw bele ko ŋgerepuo naari ká Efez na ɓa puo ká koɔo hul wuru Artemis ká ɓa wuru luye! I ko Efez ɓa puo ká puu wuruke toɔo saa tumbam a do ɔ́i na ya le woo! ³⁶ Feke ku na, faa ká bay haɓa nzoɔ máyke ɓayke na tiya. Munu zu le, do nun haɓa ri kaw ɔ́ekeke, i ɔ́aa fe ɓáy takra poɔ poɔ ya. ³⁷ Nzoɔ niri ká i ɓa ri i víke ri key na, i ɓa feri ká ɓil hul wururi ya ndaw, i tiiri wuru naari ya ndaw pi. ³⁸ Zaɔka Demeterus ɓáy nzoɔ peɔf ɓeri hii bay ɔ́aa bay ɓo tul nzoɔ le, nam fɔɓ bay, ɓáy nzoɔ fɔɓ bayri do ɔ́i ku ká i ɔ́aa bayke na. Be ze ɓa zaɔ ká i séke ɔ́i i ɔ́aa bay ɓo tul nzoɔ. ³⁹ Zaɔka i hii bay ɔ́aa bay kɔ ɓoɔ le, i léke bayke ɓáy faake ɓáy faa *bol kusol puo ká zaɔ mbú kɔ ruo na. ⁴⁰ Feri ká kal ká vuri key na, nzoɔri ká Rom i mɓaka i ɔ́aa bay ɓo tul naari, bay ji le, ɓuru maa bay ɓaa saɓw bay mbú kɔke na ta-taɓ ha ri yaɓ bayke ya.»

⁴¹ Fal bay nzoɔ ɔ́aa mbeɔe na ku ɓáyji le, ka ha ruo nzoɔri zoɔ faa puo.

20

Pol se a ko nzoɔ mbika lawri ká Maseduwaɓ

¹ Zaɔka law nzoɔ puori ɓáy kér bay ɓari nda siri na ɓáyji le, Pol mbu nzoɔ mbika lawri a huɔ law-ri. Fale ku roo, a waɔa ri a zoɔ ɓa kuɔɔ zaɔ ká Maseduwaɓ na ɓáy. ² Ka se ɓáy zaɔ zaɔ ká ɓil kuɔɔ zaɔ na key, a ɓo nzoɔ mbika lawri bay bayri ŋɔji ɓamba, roo a kal a se tusiri Gres ³ a ɔ́aa few say ká ɔ́i. Zaɔka'a do ɔ́i ya bay mbika tuo bay séke ɓa tusiri Siri na, ka laa bay Zibri ká i kuma ni bay ɔ́aa fe ziɓ ni. Be ze ha ni mbi nzi-ε bay yiɓ ɓáy faa kuɔɔ zaɔ ká Maseduwaɓ na. ⁴ Nzoɔri ká i se ziɓ ni na ze riɓ ri do key: Sopater, nzoɔ ká Bere vu Pirus ndaw, Arisitak ɓáy Sekundus ká i ɓa nzoɔri ká Tesalonik ndaw, Gayus ká Derbe ndaw, Timote ndaw, roo Tisik ɓáy Torofim ká i ɓa nzoɔri ká kuɔɔ zaɔ ká Azi na ndaw pi. ⁵ Bari na i se pol i vaa giyaɓ ɓuru ká nzaa maambii ká Toras. ⁶ Buru na, ɓuru kaw Filib, ɓuru ɔ́aa *nam suoriya maapa ká i ɔ́aa taɓ fe hew fe na ndaw roo, ɓuru hil ɓuru kaw ɓil bawda tuo ɓuru zoɔ ɓáy. Fale ká ɔ́aa nam ndeɓe na ɓáyji le, ɓuru ziɓ kɔ ká Toras. Zaɔe ku ze, ɓuru ɔ́aa nam toɔo say ká ɔ́i.

Pol vaa leɗ kuban ká lie ɓa huɗ ká Toras

⁷ Fal nam mgbaka taram na, ɓuru mbu kɪ zɪŋ nzoɓ mbika lawri ɓay ɗaa law mbɪw zɪŋ kɪ. Lɛɛ, Pol ɓaa ɓay ha ri. Munu ká'a zól ruo na, ka ɓaa ɓay ŋgɪ-ŋgɪ zɪŋ ri kpuru nzaa zad' buo. ⁸ Bil hul káy tul kɪ ká ɓuru mbu kɪ ká dɪ na, i ɗaa huu ndeleri zuo dɪ gɓaa. ⁹ Báyyi le, leɗ kuban mbɪw munu riŋ-ɛ ɓa Utik kaw fonetere. Zadka Pol ɗo ɓaa ɓay bole dɪ dɪ kɔɓ rɔɓay na, ka duku nam a kal nam saɓ, a lie saa tul hul káy tul kɪ ndeke dɪ sayke na gɓay nda siri. I se ɓay vaa úra ni, le, i mɓa ni ɓa huɗ yek. ¹⁰ Báyyi le, Pol dɪ a dɪŋ a mbi ni mɓolka ɗo nduo-ɛ a ɓaa ha nzoɓri mii: «Ì ha law-rì ka nzáa rì ya, ɓay jì le, ɔmi ɓe tòn ɗo dɪ rɔɓay.» ¹¹ Falɛ ku le, ka hil a se siya ɓa kɪ, a haw maapa a sɔ zɪŋ ri. Ka lo soro zɪŋ ri kɪ kpuru, ha nzaa faa nzaaru ndaw rɔɔ, a uru a zól báy. ¹² Lɛɛ, i sùu leɗ kuban na báy kumnun ɓa puo. Káw kumnun ɓe na, ɗaa ha law nzoɓri riw bele nda siri ha ri kaw ɓay bawda suoriya.

Uru Pol saa Toras ɓa Mile

¹³ Fal fekeri na ku báyyi le, ɓuru uru ɓuru vaa kaw bil bawda tuo, ɓuru se pola ɓuru se Asos. ɓa zad' ká Pol waa ɓay zɪŋ ɓuru ká dɪ, ze a hil a kaw bil bawda tuo na zɪŋ ɓuru. Ka mbi nzi-ɛ ká dɪ munu, ɓay jì le, ka hii ɓay séke báy faa keɛ. ¹⁴ Zadka ɓuru zɪŋ kɪ ká Asos na báyyi le, ka hil a kaw bil bawda tuo zɪŋ ɓuru, a ɓuru kɪri ɓuru se ɓa puo ká Mitilen. ¹⁵ Uru saa zad' nu ku na, ɓuru se báy bil maambii kpuru tɪi nzaaruoke ɓuru tɪi dɪ ya báy tukudu mbii Kiyu. Nzaaru kɪ na, ɓuru tɪi tukudu mbii Samos, a nzaaruoke taa kɪ na báyyi le, ɓuru tɪi puo ká Mile ká ɗo nzaa maambii. ¹⁶ Tusueke le, Pol mbi nzi-ɛ pola hoy ɓay taja ká Efez na ya, ɓay jì le, ka hii ɓay mgbaka roy ká kuɗu zad' ká Azi ya, ze a nzaa faa a takra a hii ɓay tɪi Zuruzalem pola ndaw rɔɔ, *nam suoriya pantekoɗ na vi báy.

Pol wad'a ŋgereɗ tul pedri ká i vi saa Efez

¹⁷ Zadka ɓuru kaw Mile rɔɓay na, Pol pie nzaaped' ha ri vaa dɪ *ŋgereɗ tul pedri ká tul nzoɓ mbika lawri ká i mbu tul kɪ ká Efez na ɓay hanja ri vi. ¹⁸ Zadka i tɪi luo-ɛ na báyyi le, ka ɓaa ha ri mii: «Baari na, Ì ko simsed bi báy dol bi ká mɓi ɗóke sakra ɓaari, báy titire nam ká mɓi víke kuɗu zad' Azi key na ndaw. ¹⁹ Mi dɪŋ tul-i mí ɗaa ped' ha Ŋgerembay báy mbii nun, a mí ko seke fe ŋgɪ-ŋgɪ ɓay tul Zibri ká i leke ɓay ɓay ɗaa fe zɪŋ mɓi. ²⁰ I ko ndaw, ɓayri ká'a ɓá kere ɓaari na, mɓi mɔu rì mbɪw ya. Mɓi ka-káake riw bele ha rì, a mí fere rì fe ká zad' ruo ndaw, ká bil hul ɓaari ndaw pi. ²¹ Banɔu na, mɓi dɪ Zibri báy ɓari ká i ɓa Zib ya ndaw na, ɓay hanja ri suo kɛr ɓay ɓari ká tul fe ɗaa kaaya ɓari, i fere sùo-ri ɓa luo Ŋgerewuru, a i ɗaa law-ri ɓo tul Ŋgerembay naari Zezu.»

²² «Timbede key na, mɓi séke ɓa Zuruzalem ro munu ká Tem Law Pie ha mɓi ɗaa, taŋ kóko fe ká'a tɪi tul-i ká dɪ. ²³ Roo le, mɓi ko le, báy puo puo na, Tem Law Pie baka mɓi mii, ɗaa mɓi ɓo hul sal, báy kóko seke fe na, ɗo giyan mɓi. ²⁴ Bi na, káw kumnun, mase huɗ hoy kara ɗaa fe mbɪw ya. Roo le, fe ká mɓa law-i ŋgɔ-ŋgɔŋ ɓay ɗaa na, ɓa ɔro ɓie ped' ká Ŋgerembay Zezu pɔŋ zuo nduo-i ɓay hanja mɓi ɗaa. Pedke na ɓa ka-káa Bay Kere ká se tul law kere Ŋgerewuru.»

²⁵ «Zadka mɓi ɗo sakra ɓaari na, mɓi fere rì ɓay ká se tul réke mbay Ŋgerewuru. Roo le, timbede key na, mɓi ko le, ká sakra ɓaari na, nzoɓ ti

kóko mĩ mbáa wũm. ²⁶ Be ze, mĩ baa ha ri vuri key ta-taŋ: zadka nzoɔ mbjw ká sakra baari key wuru faa le, bayke ti tul-i ya, ²⁷ bay ji le, feri riw bele ká Ngerewuru leke bay dáa na, mĩ ka-káake ha ri mí muu ri mbjw ya. ²⁸ I nze báy sùo-rĩ, kakalke le, bay tul nzoɔ mbika lawri riw bele ká Tem Law Pie pɔŋ ri zuo nduo-rĩ, bay haŋa ri nda faa pol-ri munu ká nzoɔri kóroke fe hol bari. I kó-kóm faa tul nzoɔ mbika lawri ká i mbu tul ká i vi fa taa Ngerewuru báy faa sim Vi-e ká uo ká tul puu say huɔ na. ²⁹ Mĩ ko le, zadka mĩ zól mí pɔŋ ri na, nzoɔ law mgbórori ká i ɔo munu ba váy koyri na, i vi sakra baari i ndor fal-rĩ kpuru bay dáa seke zinj ri. ³⁰ Nzoɔ haŋeri ká sakra baari kɔ hoy kara, i uru bay kúɔ bay gbaɔ gbaɔ bay úlake nzoɔ mbika lawri bay fáa ri zuo fal-ri. ³¹ Munu zu le, i káw báy nzaa bal-rĩ kekeke. I ha law-rĩ ka kér se tul ɔol bi ká sakra baari ká mĩ ɔaa mbiimbam say báy bay ká mĩ fere ri mbjw mbjw riw bele suŋ báy bisie baŋguo báy mbii nun-i na.

³² «Timbeɔe key le, mĩ ala ri zuo bil nduo Ngerewuru bay haŋa ni ka kóro ri báy law kere be. Ka ɔo báy hurusuo ká bay haŋa ri nŋoŋ ba pola pola ndaw, bay haŋa fe kereri ká a koro bay haŋa nzoɔ taa feri riw bele na, i zinj ndaw. ³³ Kon lari baari, mase feziŋa baari, mase gari baari na, ɔaa mĩ mbjw ya. ³⁴ Baari hoy kara i ko ndaw, nduo-i kɔ ze mĩ ɔaake peɔ bay tul fe ká puo mĩ ndaw, bay tul nzoɔri ká i ɔo zinj mĩ ndaw pi. ³⁵ Bi na, feri riw bele ká mĩ ɔaa na, mĩ kɛke ri bay haŋa ri ɔaa mini key ndaw, i sóke nzoɔri ká hurusuo-ri tiya, i kérke bay se tul bayri ká Ngerembay Zezu kɔ sùo-ε baa mii: “Mbika fe bay haŋa nzoɔ na ba suoriya bamba, mba yaŋaŋa.”»

³⁶ Zadka Pol baa bayri na munu o riw bele báyii le, ka huku siri gburuk zinj ri riw bele, a ɔaa nzaa bay kere. ³⁷ Báyii le, bari riw bele na i haw rew sadak, i mgbáke nduo-ε zuɔɔɔ i ul suk-e. ³⁸ I ɔaa síe nŋji bamba bay tul bay ká a baa mii, i ti kóko nun feri mbáa wũm na. Fale ku le, i su ni kpuru i séke nzaa bawda tuo ndaw roo, i pɔŋ ni ha ni zol báy.

21

Pol yji a se Zuruzalem

¹ Zadka buru pɔŋ kɔ báy mbii nun, búru kaw bil bawda tuo na báyii le, buru se ndoy maa tukudu mbii Kos. Nzaaruoke ku na buru uru búru se tukudu mbii Rode. Uru saa zad nu ku na, buru se puo ká Patara. ² Lee, buru zinj bawda tuo ká ɔi ká se nun-ε ba Fenisi, búru hil búru kaw ɔi a búru zol. ³ Zadka buru ɔo sikɔa maambii na, buru ko tukudu mbii Sipir ɔo ba nduo gel, a búru se nun buru mak ba tusiri ká Siri, búru tji puo ká Tir. Buru ɔira ká ɔi, bay ji le, ba zad ká i fáa sobari saa bil bawda tuo ká ɔi. ⁴ Ká Tir na buru zinj nzoɔ mbika lawri ká ɔi, a búru kaw zinj ri nam tɔno say. Lee, Tem Law Pie suru ri ha ri baa ha Pol bay haŋa ni ka se Zuruzalem ya. ⁵ Roo le, zadka buru ɔaa nam ba tɔno say na báyii le, buru uru búru mbi faa, le, bari riw bele báy máy bariri báy vu bariri na, i su buru kpuru ha buru tji saa bil ngerɛpuo na. Zadka búru kɔri búru tji nzaa maambii na báyii le, buru huku siri ká nzaa kporo, búru ɔaa nzaa bay kere ká ɔi. ⁶ Fale ká buru waɔa kɔ mbjw mbjw riw bele na ndaw roo, búru pɔŋ kɔ búru hil búru kaw bil bawda tuo na. A bari na laa le, i yji faa puo bari.

7 Buru uru ká Tir na, búru se báy bawda tuo ɓa pola kpuru ɗi Tolemay. Zadka buru ɗi dī na, buru hii soko ha yu bururi a búru kaw zinj ri nam mbjw. 8 Nzaaruoke na, buru uru ká zad nu ku búru se kpuru, búru ɗi ngerepuo ká Sezare. Buru se luo Filib ká ɓa nzoɔ káa Bay Kere, búru naa luo-ε. Ba be ká sakra nzoɔbri ká tɔnɔ say ká i nan ri ká Zuruzalem na. 9 Be na, ka do báy led máy tikdiri ɓa niŋ ká i yaa bay saa nzaa Ngerewuru i ɓaa ha nzoɔbri. 10 Buru kaw di kpuru nam buru maa fe báyi le, nzoɔ yaana bay saa nzaa Ngerewuru mbjw, riŋ-ε ɓa Agabus uru saa kudu zad ká Zude a ví zinj buru ká di. 11 Leε, ka mbi sal bil huɔ Pol a siŋke ɓal-eri báy nduo-eri kɔ sùo-ε a ɓaa mii: «I kɔ, bay ká Tem Law Pie tina máake na ze do key: nzoɔ sal bil huɔ key na Zibri ká Zuruzalem i siŋ ni faa mbjw munu ká m̄ siŋ ɓal-iri báy nduo-iri key, i ala ni ɓo nduo nzoɔbri ká i tuu Ngerewuru ya.» 12 Zadka buru laa bayke munu na báyi le, búru kɔri ká buru do zadε na, buru kof Pol bay haŋa ni ka se Zuruzalem ya. 13 Roo le, Pol yinjra báy bay ha buru mii: «Bay ji ndaw roɔ, i re-rew i daa ha law-i kuŋ mbii gbaɗ mini key le? Bay tul riŋ Ngerembay Zezu na, m̄ do di ya bay haŋa ri siŋ m̄ siŋ hoy ya, roo le, hud hoy kara m̄ do di ya bay huka ká Zuruzalem.» 14 Munu ká buru zinj faa ká bay mbaka tul-e ya na, buru poŋ nzaa kof ni búru ɓaa mii: «Ndaɗ bay haŋa Ngerembay ka daa munu ká law-ε hii.»

15 Fal namri ká kal na ku báyi le, buru leke fe bururi a búru uru búru zol ɓa Zuruzalem. 16 Nzoɔ mbika law haŋeri ká Sezare su buru se puo Manason ká ɓa nzoɔ ká Sipir, a ɓa nzoɔ mbika law ká piɛɗ lew hoy, a ha buru naa luo-ε.

17 Zadka buru ɗi Zuruzalem na, yu bururi ká di i mɓa buru báy suoriya. 18 Nzaaruoke na báyi le, Pol se zinj buru se puo Zak, ká *ngere tul pedri riw bele do mbú kɔ ká di. 19 Pol daa soko ha ri, a kɔi fal feri riw bele ká Ngerewuru daa ká sakra nzoɔbri ká i ɓa Zib ya báy nzi-ε lem lem báy faa ped be na ha ri laa. 20 Zadka i laa bayke na báyi le, i pisi Ngerewuru i ɓaa mii: «Yu buru, mù kɔ nzoɔbri ɓa mina mina ká sakra Zibri key ze i daa law-ri ɓo tul Zezu le! Roo le, ɓari riw bele na, i ɓa nzoɔbri ká i nduo ká tul *bol kusol *Moyze. 21 Bari na, i laa bay ká se tul-a mii, mù fere Zibri riw bele ká i kaw sakra nzoɔbri ká i ɓa Zib ya na, ha ri poŋ bol kusol Moyze, a mú ɓaa ha ri bay haŋa ri kuŋ ngori vu ɓariri mbáa ndaw, bay haŋa ri daa fe saw puo naari mbáa ndaw pi. 22 Náa dáari mina ro le, bay ji le, vika ɓo key na, i laa bayke ɓa tusue! 23 Munu zu le, mu daa fe ká buru ɓaa ha mù. Ká sakra buru key na, nzoɔbri ká i mbi nzaa-ri ha Ngerewuru na, i ɓa niŋ. 24 Bo na, mu se zinj ri mú sán sùo-ɔ zinj ri, roɔ mú puo feri riw bele ká bay haŋa ri súuke tul-ri. Be mini ndaw roɔ, nzoɔbri riw bele na, i kóko mù ɓa nzoɔ ká mù do tul fe saw bulu naari mú daa vu mbom ɓo tul bol kusol Moyze ɓaŋɔɔ. Be roɔ i kóko bay ɓaa nzoɔbri ká i ɓaa se tul-a na ɓa kúɗ bay hoy báy. 25 A bay ká se tul nzoɔbri ká i ɓa Zib ya ká i daa law-ri ɓo tul Zezu na, buru mbi nzaa buru pola, búru pie báy mbede ha ri bay haŋa ri mɓa sùo-ri ká tul náyri ká nzoɔbri puoke fe ha wuru ɓari ndaw, ká tul sim ndaw, ká tul nayri ká i piri sol-ri ká simke ndiŋ ɓa ɓaɗi ndaw, roɔ bay tul daa nun pie ndaw na.»

26 Báyi le, nzaaruoke na, Pol se zinj nzoɔbri ká niŋ ku na, i tii saw daa fe saw puo Zibri. Fale le, ka se ɓil *hul kaŋi Ngerewuru bay haŋa nzoɔ fe

poyri ko nam ká i ɔ́rɔke d́áa fe saw puo na. Ba nam ká bari nzoɓ fe poyri puóke fe bay tul-ri mbɔw mbɔw riw bele.

I mgba Pol ká bil hul ƙani Ngerewuru

²⁷ Zadka nam ká tɔnɔ say na tɔn def bay haɗa ɔ́ro bie nam sán sùo-ri maa báyyi le, Zibri ká i uru saa kuɗu zad ká Azi na, i ko Pol ɗo bil *hul ƙani Ngerewuru. Lɛɛ, bari na i suru tigbaa ruo nzoɓri riw bele i mgba ni ²⁸ i d́aake fe beɓeɓ beɓeɓ mi: «Nzoɓri ká *Izarayel, i vi so buru! I ko leɗban ni key, ka se báy zadri riw bele a ka-káa bay a úlake nzoɓri riw bele se tul leɗ Izarayelri ndaw, se tul *bol kusol *Moyze ndaw, se tul hul ƙani ni key ndaw pi. Ka ɗaa kpuru ha nzoɓri ká i ba Zib ya hoy kara, i vi bil hul ƙani Ngerewuru, i ɓeɓke zad ká ɗo ɓoɗ ɓa taa ɓe na.»

²⁹ (I ɓaa munu, bay yi le, ká pola na i ko Torofim ká ba nzoɓ ká Efez na ɗo zɔɗ Pol mbɔw hoy ká bil ngerɛpuo na ku. I ker i ɓaa mii, Pol ha ni ri i se bil hul ƙani Ngerewuru na.) ³⁰ Báyyi le, nzoɓri ká bil ngerɛpuo ku na riw bele uru gbaw, a i ɗuu báy zadri riw bele nzal nzal ɓa tul-e. I mbu so tul Pol na i mgba ni i kuɔ ni i tjiike ni saa hul ƙani Ngerewuru na ɓa zad ƙi ngerɛɗ, a i dar faa hulri ba vaa hoy gbukru gbukru ɗo ɗi. ³¹ Zadka i ɗo nzaa faa bay ika ni na báyyi le, bay tɔɗɔ ɓo suku ngerɛnzoɓ yum ká Rom ká ɗo Zuruzalem mi: «Nzoɓri riw bele ká bil puo ká Zuruzalem na, i se tul ƙi hali hali.» ³² Zafɛ ku hoy le, ka nan nzoɓ yumri báy ngerɛ tul nzoɓ yumri zuo tul-e a ɗuuke ɓa luo ruo nzoɓri na. Zadka ruo nzoɓri ko ngerɛ tul nzoɓ yumri báy nzoɓ yumri na báyyi le, i pɔn nzaa ɓoɗ Pol na. ³³ Báyyi le, ngerɛ tul nzoɓ yumri soro ɓa lakun-e a mgba ni, a mbi nzi-e ha ri siɗ ni báy sal lari ɓa siɗi. Fale le, ka vbi ri mi: «Ka ɓa ve le? Mase fe yi ze ka ɗaa le?» ³⁴ Nzoɓ haɗa haɗa kara ɗaa fe báy nzi-e beɓeɓ beɓeɓ i láake ƙi ya, le, ngerɛ tul nzoɓ yumri mbi nzaa ha ri mgba Pol na i tjiike ni ká sakra ruo nzoɓri ɓa zad káw nzoɓ yumri ká siya, bay yi le, ka zɔɗ faa ká bay láa saw bayke ɓa tusue ya bay tul nzoɓri ká i se tul ƙi hali hali na. ³⁵ Zadka i tji báy Pol na kpedere ká saw sólo ká bay hil ɓa siya na báyyi le, nzoɓ yumri mbi ni zúruru, bay yi le, ruo nzoɓri nzɔu ƙi nzid nzid. ³⁶ Ruo nzoɓri ká tɔn bol-ri na, i ɗaa fe beɓeɓ beɓeɓ i ɓaa mi: «I ni i ƙi ha buru!»

Pol baa bay ká bay yaɗaɗake sùo-e

³⁷ Tɔn ndji mini key ká bay haɗa Pol se bil hul ká siya na báyyi le, Pol vbi ngerɛ tul nzoɓ yumri na mi: «Lɛɛ, mù ti pɔn faa ha m̃ ɓaa bay ɓi key ndji ha mù laa ya le?» Lɛɛ, ngerɛ tul nzoɓ yumri na yjiɗra báy bay ha ni mi: «Yee, mù ko nzaa gerek ndaw zey kéle?» ³⁸ Munu le, mù ɓa nzoɓ ká tusiri Eziɓte ká uru zɔɗ nzoɓ réke tul puori ká timbeɗe key ká a ha nzoɓ ika nzoɓri se bil law kor ɓa isoɗ duo zad nin na ya (4.000).» ³⁹ Pol yjiɗra báy bay ha ni mi: «M̃ ɓa Zib ká i mboɗ m̃ ká Tars ká tusiri Silisi. M̃ ɓa leɗ bil puo ká bil ngerɛpuo ká Tars na key ƙi. M̃ koɗ mù, mu pɔn faa ha m̃ ɓaa bay ha ruo nzoɓri key na i laa.» ⁴⁰ Ngerɛ tul nzoɓ yumri ha Pol ɗo tul sólo ká siya zeleɗ, a laɗ nduo-e ɓa luo ruo nzoɓri ha ri tɔa sɛm riw bele. Zadka nzaa roɗi kuɗ na báyyi le, Pol mbi bay báy nzaa eboro mi:

22

¹ «Baari yu-iri báy ɓari, i laa bay ɓi ká m̃ ɓaa ha ri timbeɗe key bay yaɗaɗake sùo-i na.» ² Zadka ruo nzoɓri laa mi, ka ɓaa bay báy nzaa eboro

na báyyi le, zad̄ dō k̄ununu. Ro, Pol mbi bay a bāa ha ri mii: ³ «Bi na, m̄i ba Zib̄ ká i mbón̄ m̄i ká Tars ká tusiri Silisi. Roo le, i hól m̄i ká Zuruzalem key, a mí kaw sāw bāl *Gamaliyel hā ni fere m̄i *bol kusol bulu naari na báy zad̄e ngid̄ bele. M̄i pōj sùo-i báy kér bay bi riw bele hā Ngerewuru munu ká baari riw bele ká vuri key ndaw. ⁴ M̄i daa nun nzoḅri ká i mbi Faa Ngerembay Zezu tuó síe ha ri hu, mí mgba warari báy máyri, mí sīj ri mí daa ri zuo hul sal. ⁵ Ngerenzob̄ *fe poy luye báy *nzoḅ kúnj sal bay luyeri riw bele kara, i naa hoḍo bay bi m̄i, mí bāa sùo bay. M̄i yāa mbede ká nduo-ri bay séke hā yū baari Zibri ká Damas, a mí se d̄i bay mgbaka nzoḅ mbika lawri bay sīj ri báy sal lari, bay fāa ri bay víke ri Zuruzalem bay daa ri se-se.

⁶ «Munu ká m̄i se faa koḅ roḅbay, a mí dō d̄i ya deb̄ báy Damas, báy síe ká dō law tul na báyyi le, zad̄e ku hoy zad̄ hie gberere saa nulue a kiri m̄i gbuk. ⁷ M̄i lie rad̄ bo siri, le, m̄i laa kusol nzoḅ ká d̄i m̄i mii: “Sol! Sol woo! Bay ji ndaw roo, mù daa nun-i tuó síe munu le?” ⁸ Lee, m̄i yinra báy bay hā ni mii: “Mbay, waa, mù ba ve le?” Báyyi le, ka yinra báy bay hā ni mii: “M̄i ba Zezu ká Nazareḍ ká mù daa nun-i tuó síe na zu.” ⁹ Nzoḅri ká i dō zinj m̄i na, i ko zad̄ ká hie, roo le, kusol nzoḅ ká bāa bay zinj m̄i na i laa ya. ¹⁰ Báyyi le, m̄i vbi ni mii: “Mbay, waa, mí daa mina ro zey le?” Lee, ka yinra báy bay hā ni mii: “Uru siya mú se Damas, le, i k̄ie mù feri riw bele ká m̄i leke bay hāja mù vaa daa na báy.” ¹¹ Munu ká m̄i ko zad̄ ya bay tul zad̄ ká hie gberer̄ ká nun-i na, báw sed̄ biri mgba nduo-i mgba roo i kuo m̄i i séke Damas na báy.

¹² «Lee, nzoḅ mb̄iw dō Damas ku rin-ε ba Ananiyas, ka ba nzoḅ híe Ngerewuru, a daa vu mbom bo tul bol kusol naari báy zad̄e ngid̄ bele, hā Zibri riw bele ká Damas bāa bay be báy kere. ¹³ Ka ví zinj m̄i a bāa hā ni mii: “Yu-i Sol, mu mgbuḍa nun-a mú ko-kóm.” Zad̄e ku hoy m̄i ura nun-i mí mgbuḍa, le, m̄i ko zad̄ a mí ko ni. ¹⁴ Báyyi le, ka bāa hā ni mii: “Ngerewuru bulu naari na náa mù pied̄ lew hoy dō boḍ, bay hāja mù ko law hiiya be, bo mú ko Zezu, ká be huo-e hoy ba nzoḅ fe daa báy zad̄e nzedem na, bay hāja mù laa bay ká nzi-ε. ¹⁵ Tusueke le, mù fá nzoḅ nasi bay be bay ka-káa bay feri ká mù ko báy nun-a, a mú laa báy suk-a na ká nun nzoḅri riw bele. ¹⁶ A timbede key na waa, hā ji roo mù giyan báy le? Mu úru siya mu d̄i rin̄ Ngerembay ha ri daa tul-a nduo mbii hā Ngerembay ka waa feyāa bori riw bele ká bil law-a hā mù.”

¹⁷ «Fale ká bole d̄i maa fe na báyyi le, mí ȳi mí se Zuruzalem. Zad̄ka m̄i se bil *hul k̄ani Ngerewuru, a mí dō daa nzaa bay kere na, fe tina nun hā m̄i. ¹⁸ M̄i ko Ngerembay, le, ka bāa hā ni mii: “Mu úru ba vaa mú t̄i saa bil ngerepuo ká Zuruzalem key, bay ji le, bay ká mù bāa se tul-i na, nzoḅkeri ti yāa ya.” ¹⁹ Lee, m̄i yinra báy bay hā ni mii: “Mbay, bari na i ko ta-tan, ba bi k̄i ze m̄i se bil *hul mb̄u k̄i bariri, mí mgba nzoḅri ká i daa law-ri bo tul-a, mí daa ri zuo hul sal, a mí nda ri ndaw. ²⁰ Zad̄ka i mgba Et̄jen ká ba nzoḅ nasi bay bo, i i ni na kara m̄i dō zad̄e, mí hii bayke zinj ri, a mí koro gari bari nzoḅ ika niri na.” ²¹ Báyyi le, Ngerembay bāa hā ni mii: “Uru siya mú se, bay ji le, ba bi k̄i ze, mí pie mù d̄i d̄i se luo nzoḅri ká i ba Zib̄ ya.”»

²² Ruɔ nzoɓri te suku-ri kpuru, í laa bay ká tji ká nzi-ε ká'a baa mii, Ngerewuru pie beri ba luo nzoɓri ká í ba Ziɓ ya. 'Be nu ku ro, i tii saw baá bay báy nzaa-ri riw bele gbaw mii: «Nzoɓ ká mini na, ndaɗ' bay haɗa ni ka ti tusiri key ya! Mgba ni í i ni, ka maa bay káw kumnun ya!» ²³ Ro, í yiw fe í nan gari bari í vbuku ba siya, roɔ í faa siri í mii ba tul-ri ndaw. ²⁴ Be ze ha ngerε tul nzoɓ yumri na mbi nzi-ε bay haɗa ri mgba Pol í séke ni bil hul káw nzoɓ yumri ká do siya kávbaw ndaw roɔ, bay vbiika ni bay báy ndoy bay kóko saw fe ká ruɔ nzoɓri gúuke fe mini ká tul-e na. ²⁵ Roo le, zadka i mgba Pol í sinj ni bay ndáka ni na báyii le, ka vbi ngerε tul nzoɓ yumri ká do pol-e na mii: «Nzoɓ ká nzoɓ réke tul puo ká Rom ko ni ba leɗ bil puo na waa, baari do báy faa bay ndáka ni tan bay ká i daa bo tul-e hoy le?» ²⁶ Zadka ngerε tul nzoɓ yumri laa bay ká Pol baa munu na báyii le, ka duu a se luo ngerε tul-e a baka ni mii: «Mu daa mina báy sùo-ɔ key le? Ledban na, i ko ni ba leɗ bil puo ká Rom!» ²⁷ Lee, zaɗe ku hoy ngerε tul nzoɓke na uru a vi luo Pol, a vbi ni bay mii: «Mu baa ha mi laa! Waa, mù ba leɗ bil puo ká Rom kɪ le?» Pol yinjra báy bay ha ni mii: «U-uu, be kɪ zu.» ²⁸ Báyii le, ngerε tul nzoɓ yumri na mbi bay a baa ha ni mii: «Bi na, m̃ faa lari ngi-ngi mí puo ndaw roɔ, ha ri ko m̃ ba leɗ bil puo ká Rom báy.» Lee, Pol yinjra báy bay ha ni mii: «Bi le, báy mbona bi hoy, i ko m̃ ba leɗ bil puo ká Rom.» ²⁹ Zaɗe ku hoy nzoɓri ká i hii bay vbika ni bay báy ndoy na, i naa sùo-ri ká lakun-ε. A ngerε tul nzoɓ yumri na, zadka'a ko Pol ba leɗ bil puo ká Rom na báyii le, hje daa ni ngi bamba, bay ji le, ka ha ri mgba ni í sinj ni báy sal lari.

Pol kaw pol nzoɓ kúnj sal bay luyeri ká luo Ziɓri

³⁰ Ngerε tul nzoɓ yumri na hii bay kóko, bay ji kɪ roɔ Ziɓri dáake bay bo tul Pol le! Sawke mini ze, nzaaruoke na báyii le, ka ha ri hina sal lari ká i sinjke ni, a mbi nzi-ε ha *ngerenzob fe poyri báy *nzoɓ kúnj sal bay luyeri riw bele ha ri mbu kɪ. Fale ku roɔ, a sùu Pol a víke ni a daa ni do pol-ri.

23

¹ Pol na ko-kóm ba luo nzoɓ kúnj sal bay luyeri a baa ha ri mii: «Yu-iri, báy kér bay ká *tan kad' kad' ze, m̃ séke simsed' ká saw bal Ngerewuru kpuru tji vuri key.» ² Lee, ngerenzob fe poy luye ká ba Ananias mbi nzi-ε ha nzoɓri ká i kaw lakun Pol na nda tinzi-ε wob do di. ³ Báyii le, Pol baa ha ni mii: «Bo ká mù do munu ba tɔy kere ká bo tupal hoy na, Ngerewuru a ndáka tinzaa-a báy. Mù kaw bay kúnj sal bay bo tul-i munu báy faa *bol kusol naari na, roo le, mù waɗ tul bol kusolke na mú ha ri nda m̃.» ⁴ Lee, nzoɓri ká i kaw di ya báy lakun-ε deb na i baa ha ni mii: «Igerenzob *fe poy luye taa Ngerewuru zu waa, mù raɗ ni le woo!» ⁵ Báyii le, Pol yinjra báy bay ha ri mii: «Yu-iri, m̃ ko ni ba ngerenzob fe poy luye le, m̃ ti baá munu ya, bay ji le, m̃ ko ndaw, i daa do bil mbede Ngerewuru mii: "Mbay tul nzoɓ bori na, mù ti baá bay kaaya se tul-e munu ya*."»

⁶ Pol na ko ndaw, nzoɓri ká i ba nzoɓ kúnj sal bay luyeri na, nzoɓ haneri ba *Sadusiri, a nzoɓ hawri ba *Fariziri. Sawke mini ze, ka baa bay belej ba siya ha ri mii: «Yu-iri, bi na m̃ ba Farizi, a mí ba vu bil Fariziri! Bay tul daa law nzokfo te tul tji nzoɓri saa luo huɗ' na ze, i dáake bay bo tul-i

* 23:5 23.5 Tji kele 22.28.

ká vuri ká pol-rí key!» ⁷ Zadka'a ɓaa ɓay key na munu ɓáyji le, Fariziri ɓáy Sadusiri na, i maɓ kɪ ɓayke ká zad mbú kɪ ha nzoɓri téke ɓil kɪ. ⁸ (I maɓ kɪ ɓay, ɓay ji le, Sadusiri kɔ í ɓaa mii, nzoɔ huɗeri ti tji saa luɔ huɗ kpay ya mgban). Ledf nzaapedri ká nulue ɓáy temri kara tiya ndaw. Roo le, Fariziri na i ɗaa law-ri ɓo tul fe niri na key riw bele). ⁹ Máj ɓayke ku na ngɔɗ ɓamba tasiri ha zad ɗo giɗgiɗ. Nzoɔ fére nzoɓri bol kusol haneri ká i ɓa Fariziri na, i uru siya í ɓaa ɓay ɓáy ngónjke ha nzoɓri mii: «Ledfan key na ɓuru ziɗ kaɓaya ɓe mbɔw ya! Kɔ ya le, tem, mase ledf nzaapedf ká nulue ze ɓaa ɓay ha ni.» ¹⁰ Máj ɓay ɓari na ngɔɗ ɓamba tasiri ha ngerɛ tul nzoɔ yumri na ɗaa hɛ a ɓaa mii, kɔ ya le, i mgbaka Pol na í god ni mbɛɗke mbɛɗke. Sawke ze, ka ha kuɗu nzoɔ yumri se í vaa mgba Pol ká sakra ɓari na, a í se ziɗ ni ɓil hul káw nzoɔ yumri ká ɗo siya na rɔɓay.

¹¹ Sunke ku na ɓáyji le, Ngerembay tji tul Pol a ɓaa ha ni mii: «Siɗ law-a, ɓay ji le, nasi ɓay ɓi ká mù ɓaa ha nzoɓri ká Zuruzalem key na, ɗo nun haɗa mù ɗaa munu ká Rɔm ndaw.»

I leke bay mgbaka Pol bay ika ni

¹² Zadka nzaaruo sil ha síe tji na ɓáyji le, Zibri mbú kɪ í sɔ mjiiri zuɔ nduo kɪ í ɓaa mii: «Náa súri fe ya ndaw, náa nzóri mbii ya ndaw, kpuru ma ɓáy ika Pol ndaw rɔ.» ¹³ Nzoɓri ká i leke bay ika ni na i kal siɗ niɗ. ¹⁴ Ro, í vaa ziɗ *ngerenzob fe poyri ɓáy ngerɛ Zibri í ɓaa ha ri mii: «Buru na, ɓuru mbi nzaa ɓuru ɓúru sɔ mjiiri zuɔ nduo kɪ ɓay suna fe ya kpuru ɓo, ɓúru i Pol na ndaw rɔ. ¹⁵ Munu zu le, ɓaari ɓáy *nzoɔ kún sal ɓay luyeri na, i pie nzaapedf timbeɗe key ha ngerɛ tul nzoɔ yumri ha ni ka tina Pol a víke ni pol-rí key munu riɗi fe ká i hii ɓay ɓékle fe ɗaa ɓeri lem lem ɓáy zadɛ. A ɓuru le, pola rɔɔ ɓay haɗa ni ka vi le, ɓuru ɗo ɗi ya ɓay ika ni.»

¹⁶ Zadka vu tinam Pol laa ɓay ká i leke bay ika ni-ɛ na munu ɓáyji le, ka zol a vaa riɗi ɓil hul káw nzoɔ yumri na, a ɓaa ɓayke ha ni. ¹⁷ ɓáyji le, Pol ɗi ngerenzob yum mbɔw munu a ɓaa ha ni mii: «Mu sùu ledf kuban key na mú séke ni luɔ ngerɛ tul nzoɔ yumri, ɓay ji le, ka ɗo ɓáy ɓay hane ɓay ɓaa ha ni.» ¹⁸ Lɛɛ, ka sùu ledf kuban na ɓo pol-e a séke ni luɔ ngerɛ tul-e a ɓaa ha ni mii: «Pol, nzoɔ ká naa hul sal na ɗi mɪ, a kodf mɪ ɓay haɗa mù sùu ledf kuban key na, mí víke luɔ-ɛ ha ni ɓaa ɓay ha mù laa.» ¹⁹ ɓáyji le, ngerɛ tul nzoɔ yumri mgba ledf kuban na ɓáy nduo-ɛ, a tjiɛ ni ɓa nzaa zad ndji, a vbi ni ɓay mii: «Bay ji rɔɔ, mù vi ɓay ɓaa ha mɪ le?» ²⁰ Lɛɛ, ledf kuban na yinra ɓáy ɓay ha ni mii: «Zibri siɗ tul ɓay ɓay kódf mù ɓo, ruo ɓáyji le, mu tina Pol ha ni se zadf kún sal ɓay luye munu ká i hii ɓay ɓékle fal ɓay ɓe lem lem ha ni ɗo ɓáy zadɛ na. ²¹ Roo le, ɓo na, mu hii puu ɓay ɓari na ya, ɓay ji le, nzoɓri kal siɗ niɗ ká sakra ɓari ku i muu sùo-ri ɓay ɗaa fe séke ziɗ ni. Bari na, i sɔ mjiiri zuɔ nduo kɪ ɓay suna fe ya ndaw, ɓay nzokɔ mbii ya ndaw kpuru ɓay ika Pol na ndaw rɔ! Timbeɗe key na, i giyan kekeke ɓay láa nzaa-a kɪ hoy.»

²² Ngerɛ tul nzoɔ yumri na baka ledf kuban na ngɔ-ngɔɗ ɓay haɗa ni ka ɓaa ɓay key na ha nzoɔ mbɔw ka laa ya. Fale ku le, ka pɔɗ ni ha ni zol.

I soro Pol se Sezare

²³ Fale ku le, ngerɛ tul nzoɔ yumri na ɗi ngerenzob yumri sidí a ɓaa ha ri mii: «Í léke sùo-rí í mbú nzoɔ yumri ɓa isɔɗ sidí, nzoɔ piriri ɓa siɗ

tɔnɔ say ndaw, rɔɔ nzoɔ nzawri ɓa isɔɔf sidi ndaw, a í ɔɔ ɔɔ ya ɓay séke ɓa Sezare sunj key ɓáy huu mgbanj ká'a táa korok. ²⁴ I léke piriri ha Pol ka séke ɓáy kere ɔ́ɔkeke ha fe mbɔw kara ka zaa sùo-ε ya, a se luɔ Felis ká ɓa nzoɔ réke tul puo.» ²⁵ Ka ɔ́aa mbede ɓay pie ha Felis. 'Bay ká'a ɔ́aa ɔɔ ɓil mbede na ze ɔɔ key:

²⁶ «Bi Kolod Liziyas, mɔ́ ɔ́aa mbede key ha mù ɓo Felis, nzoɔ réke tul puo ká mù ɓa nzoɔ luye na, mí hũke soko ngi-ngii ha mù.

²⁷ Ledban ká mɔ́ pie ni ha mù na, Zibri mgba ni í hii ika ni. Zafka mɔ́ laa mii, ka ɓa led ɓil puɔ ká Rɔm na ɓáyii le, mɔ́ faa nzoɔ yum ɓiri mí séke mí yáake tul-e, a mí naa ni saa nduo-ri. ²⁸ Munu ká mɔ́ hii ɓay kóko saw fe ká Zibri ɔ́aake ɓay ɓo tul-e na, mɔ́ mgba ni mí séke ni luɔ nzoɔ kúnj sal ɓay ɓari na. ²⁹ Lεε, ɓay ká í ɔ́aa ɓo tul-e na ɔɔ ɓay tul *bol kusol ɓari kɔ́ hoy ɓo, ɓa ɓay ká maa ɔ́aake ɓay huɔ ɓo tul-e ya ndaw, ɓay hanja ni ka náake hul sal ya ndaw pi. ³⁰ Zafka mɔ́ laa mii, Zibri sinj tul ɓay ɓay ika ni na, mɔ́ pie ni ɓa vaa munu hoy ha mù, a mí ɓaa ha ɓari ká í ɔ́aa ɓay ɓo tul-e na mii, í se luɔ-ɔ kɔ́ ndaw rɔɔ, í vaa ɓaa ɓay ɓari na ha mù laa ɓáy. Soko ro zu.»

³¹ ɓáyii le, nzoɔ yumri na í ɔ́aa fe ká'a ɓaa ha ri na. I sùu Pol ká sunje ku hoy í séke ni kpuru í tũke puo ká Antipatis. ³² Nzaaruoke na, ɓari nzoɔ yumri ká í se ɓáy ɓal-ri na í yii faa puɔ, a í pon nzoɔ piriri se zinj Pol nun-ri ɓa pola. ³³ Zafka ɓari nzoɔ piriri na í tũ Sezare ɓáyii le, í vaa zuɔa mbede na nduo ndúo nzoɔ réke tul puo a í ɔ́aa Pol nduo nduo-ε. ³⁴ Zafka'a kɔ́ mbede na ɔ́ riw bele na ɓáyii le, ka vbi Pol ɓay mii: «Mù ɓa nzoɔ ká kuɔɔ zaɔ ká haa le?» Zafka'a laa mii, ka ɓa nzoɔ ká tusiri Silisi na ɓáyii le, ³⁵ ka ɓaa ha ni mii: «Zafka nzoɔ ɔ́aa ɓay ɓo tul-ari na, í vi rɔɔ mɔ́ ɔ́aa ɓay ɓo na ɓáy.» Lεε, ka mbi nzi-ε ɓay hanja ri korɔ Pol ɔɔ ɓil boro mbay ká ɓil pile mbay *Erod.

24

Zibri ɔ́aa ɓay ɓo tul Pol

¹ Fale ká ɔ́aa nam ndeɓe na ɓáyii le, Ananiyas ká ɓa *ngerenzob fe poy luye na se Sezare. Ngere Zib haneri ɓáy nzoɔ mbɔw ká riŋ-ε ɓa Tertulus ká kɔ́ *bol kusol Rɔmri ɓáy zaɔe a ɓa nzoɔ yaŋa tul nzoɔ na, í se zinj ni í vaa kie sùo-ri ká pol Felis nzoɔ réke tul puo na ɓay ɔ́aa ɓay ɓo tul Pol. ² Zafka'a ɔɔ Pol vi na ɓáyii le, Tertulus tii saw ɔ́aa ɓay ɓo tul-e a ɓaa mii: «Bo Felis ká mù ɓa Mbay luye, taambɔl bo ze ɔ́ɔkeke ɔ́ɔke tusiri ɓuru key ha ɓuru kaw ɓáy law pie kpala kpala. Taambɔl nun nzem ɓo kɔ́ ze, mù lékeke feri ká tusiri ɓuru na ha ni ɔɔ ɓa fie. ³ Bay tul feri riw bele ká ɓuru zinj ɓáy namri riw ndaw, ɓáy zaɔri riw bele ndaw na, ɓuru ɔ́aake law ɓuru ɓo tul-a. ⁴ Roo le, ɓuru hii ɓay kúnj mù kaw bole ɔɔ ɓamba ya. Bay ɓuru ndji ɔɔ ku, ɓuru hii ɓay hanja mù laa zinj ɓuru. Mbay nzoɔ law kere, mu iki law-a ɓo mú laa hay ká ndji key zinj ɓuru.

⁵ «Buru na, ɓuru zinj ledban key na ɓa nzoɔ ɔ́oko law nzoɔ, a wal nzoɔri kperke kperke ká sakra Zibri riw bele ká tusiri key. Be na, ka ɓa nzoɔ ndáka faa pol ha Zibri fere kér ɓay ɓari í se fal nzoɔ ká Nazareɔ na. ⁶ Ka nzaa faa kpuru, ɓay ɔ́aa ɓie ɓo tul *hul kani Ngerewuru ɓuru ká tanj kaɔan na, le, ɓuru mgba ni ká ɔɔ. [Buru hii ɓay kúnj ɓay ɓo tul-e munu ká bol kusol ɓuru kie, ⁷ roo le, Liziyas ngere tul nzoɔ yumri na, tũ tul ɓuru

hiyaw a ví naa ni báy w̄ara h̄ar saa nduo ɓuru, a yāa tul-e. ⁸ Fale ku le, ka mbi nzi-ε ha ɓuru nzoɓ dáa bay ɓo tul-eri na, ha ɓuru vi pol-a k̄i ndaw ro.] Bo k̄i mù vbi ni bay le, mù kókó ferri riw bele ká ɓuru dáake bay ɓo tul-e na ɓa sùo bay.» ⁹ Zibri riw bele na, i mb̄u nzaa-ri zuo tul bay na i ɓaa mii, ɓa tusue, zadε k̄i zu.

Pol fɔŋ bay be ká pol Felis bay yaŋake sùo-ε

¹⁰ Báyii le, nzoɓ réke tul puo na kaa nduo-ε ha Pol bay haŋa ni ɓaa bay be na, le, Pol ɓaa ha ni mii: «Mì kó mù ɓa nzoɓ kún sal bay ká tusiri key mbiimbam nḡji ɓamba ro. Sawke mini ze, m̄i ɗaa law-i ɓo tul-a báy law kere mí ɗóke pol-a key bay ɓáake saw bay ɓi ká bay yaŋake tul-i na ha mù laa zinj m̄i.

¹¹ «Kal nam duo fale sid̄i ya roɓay ze m̄i se Zuruzalem bay rúo Ngerewuru ká d̄i. Bo k̄i mù maa bay békle saw bayke mú kó. ¹² Bi na, i zinj m̄i ba mb̄jw mini ká ɓil *hul kaŋi Ngerewuru, mase ɓil *hul mb̄j k̄i Zibri, mase ká ɓil ngerɛpuo, ká m̄i ɗo m̄ay bay zinj nzoɓ, mase m̄i mb̄u nzoɓri ha ri uru báy bay ya ndaw pi. ¹³ Bari key na, i maa bay zinj fe ká i ɗáake bay ɓo tul-i timbeɗe key na ya. ¹⁴ Roo le, m̄i kó fe ɗáa ɓiri key na ká pol-a: Bi na, m̄i ɗaa ped̄ ha Ngerewuru bulu ɓuru mí séke Faa Ngerembay ká ɓari na i ɓaa mii, ɓa faa ɓíε k̄er bay nzoɓri. M̄i ɗaa law-i ɓo tul bayri riw bele ká i ɗaa ɗo ɓil *mbeɗe bol kusol ndaw, báy taa *nzoɓ yaŋa bayri saa nzaa Ngerewuru ndaw pi. ¹⁵ M̄i ɗaa law-i nzokɗo te tul Ngerewuru munu ká ɓari na ku, a mí kó mii, ɓe na a haŋa nzoɓ fe ɗáa báy zad̄eri báy nzoɓ fe ɗáa kaayari na riw bele t̄ji saa luɗ huɗ. ¹⁶ Sawke mini ze, m̄i ɗaa h̄urusuo-i tun̄ k̄i, bay káw báy k̄er bay ká tan̄ kaɗ ká pol Ngerewuru ndaw, pol nzoɓri ndaw pi.

¹⁷ «Fale ká ɗaa mbiimbam nḡji maa fe ká m̄i ti Zuruzalem ya na, m̄i ȳji saa d̄i mí se bay haŋa fe ká nzoɓ mbika lawri mb̄u na ha nzoɓri ká i ɓa saw ɓiri ndaw, bay puo ferri ha Ngerewuru ndaw pi. ¹⁸ Sawke mini ze, m̄i ɗóke ɓil hul kaŋi Ngerewuru mí ɗo ɗáa pedkeri, ze i ví zinj m̄i ká d̄i. Roo le, m̄i saŋ sùo-i mí puo fe, a mí ɗaa fe saw puo Zibri na pola ndaw roɗ mí r̄ii d̄i báy. Ruɗ nzoɓri ɗo zinj m̄i ya ndaw, fe ndúo k̄i kara ti d̄i ya ndaw pi. ¹⁹ Roo le, Zib̄ haŋeri ká kuɗu zad̄ ká Azi na i ɗo zad̄ε. Zadka i ɗo báy fe haŋe ká bay ɗáa zinj m̄i le, ɓa ɓari k̄i ze, ɗo nun haŋa ri ɗo pol-a bay ɗáa bay ɓo tul-i. ²⁰ Mase, báy nam ká m̄i káwke pol nzoɓ kún sal bay luye Zibri na, ɓari ká i ɗo zad̄ ni key na, ndaɗ bay haŋa ri ɓaa bay fe kaaya ká m̄i ɗaa na ha mu laa. ²¹ Fe mb̄jw h̄oy ká m̄i ɗaa ká namke ku na, ɓa bay ká m̄i ɓaa báy bawda kusol-i gbarara gbarara ká sakra ɓari mii: “Bay tul ɗáa law nzokɗo te tul t̄ji nzoɓri saa luɗ huɗ na ze, i ɗáake bay ɓo tul-i ká pol-r̄i ká vuri key!”»

²² Báyii le, Felis, nzoɓ réke tul puo ká kó Faa Ngerembay maa fe na, ka fɔŋ bay Pol na ya, a ha nzoɓri zol a ɓaa ha ri mii: «Zadka Liziyas, ngerɛ tul nzoɓ yumri na vi ndaw roɗ, m̄i mbika nzaa-i bay tul bay ɓaari na báy.» ²³ Fale ku báyii le, ka mbi nzi-ε ha ngerɛnzoɓ yum bay haŋa ni ka kóro Pol ha ni ka naa ɓil hul sal ká nziya ya, a haa faa ha nzoɓ buo-eri ká i hii bay víke báy ferri ha ni na ya ndaw pi.

Pol ɓaa bay bay yaŋake sùo-ε ká pol Felis

²⁴ Nam kal maa fe ndaw roo, Felis vi báy máy ɓe Dursil ká ɓa Zib. Ka pie nzaaped ha ri vaa dí Pol, a laa ɓay ɓeri ká se tul ɗáa law ɓo tul Zezu *Krisi. ²⁵ Roo le, zadka Pol tii saw ɓaa ɓayri ká se tul simseɗ ká ɗo ɓáy zadɛ ndaw, mgbaka sùo ká tul fe ɗáa ndaya ndaw ɓáy nam kún sal ɓay Ngerewuru ká'a ví ndaw na, Felis ɗaa hje a ɓaa ha ni mii: «Mu se mgbum ro. Ze, zadka mǝ zinj faa le, mǝ pie ha ri vaa dí mǝ ɓa kǝ ɓáy.»

²⁶ Roɓay, ka ɗaa law-ε nzokɗo te tul Pol a ker mii, ko ya le, a haɓa ɓeri lari. Sawke mini ze, ka pie nzaaped ha Pol vi luo-ε ɓanguo ɓay sorori zinj ni.

²⁷ Fale ká mbiimbam kal sidǝ mini na báyyi le, i tina Felis í ha Porsiyus Fetus suo bol-e ɓa nzoɓ réke tul puo. Felis ká hii ɓay ɗáa fe ká rii law Zibri na, ka poɗ Pol naa hul sal na roɓay.

25

Pol hii ɓay séke luo Mbay Sezar ha ni ɗaa ɓay ɓe

¹ Zadka Fetus tji zad ká'a réke mbay ká dí, a ɗaa nam say ká fale na ku báyyi le, ka uru ká Sezare a se ɓa Zuruzalem. ² Zadka'a tji dí na báyyi le, *ngerenzob fe poyri ɓáy ngerɛ Zibri mbi riɗ Pol í séke nzaa Fetus ³ í kod ni bay haɓa ni ka ɗaa fe ká law-ri hii ɓo, a yjinra Pol vi Zuruzalem ɓa kǝ, bay ji le, ɓari na i leke bay zinj kǝ pola bay haɓa nzoɓri muu faa í i ni. ⁴ Roo le, Fetus yjinra ɓáy bay ha ri mii: «Pol na i koro ni ɗo Sezare ká lew. A ɓi kara mǝ yji bay séke dí ká timbeɗe key. ⁵ Ndad bay haɓa ngereri ká sakra ɓaari key i se zinj mǝ mbijw hoy. Ze zadka ledban na ɗaa fe ká kaaya le, i ɗaa bay ɓo tul-e.»

⁶ Fetus na ɗaa nam tonɔ sidǝ, mase duori munu ká sakra ɓari roo a yi a se Sezare na ɓáy. Nzaaruoke báyyi le, ka tji a vaa kaw zad fón bay a mbi nzi-ε bay haɓa ri vaa mɓa Pol í víke ni ha ni ka káw pol-e. ⁷ Zadka i mɓa Pol í víke ni na báyyi le, Zibri ká i uru saa Zuruzalem na, i uru vbubufu í ví kiri ni í tii saw ɗáa bawda ɓayri ngji ɓamba ɓoɗ ɓoɗ zuo nzi-ε, roo le, i maa bay kóko fe ká i ɗáake bay ɓo tul-e na ya. ⁸ Báyyi le, Pol mbi bay ká bay yaɗake tul-e na a ɓaa mii: «Mǝ ɗaa fe mbijw ká bay haɓa bay ka mgbáke tul-i ya. Mǝ ɗaa fe mí wáɗke *bol kusol Zibri ya ndaw, mǝ ɗaa fe mí ɓiɓke *hul kani Ngerewuru ya ndaw, a mí tun Mbay Sezar ngeren ya ndaw pi.»

⁹ Báyyi le, Fetus ká hii bay ɗáa fe ká rii law Zibri na ka vbi Pol bay mii: «Waa, mù ɗo ɓáy law hiiya ká bay séke Zuruzalem bay haɓa mǝ vaa ɗaa bay ɓori ká zad fón bay na ku ti mbijw ha mù le?» ¹⁰ Leɛ, Pol yjinra ɓáy bay ha ni mii: «Mǝ ɗo zad fón bay Mbay Sezar key. Zad ni key ze, ɓa zad ká ɗo nun haɓa ri ɗaa bay ɓi na ká dí. Mǝ ɗaa kaaya ndji mini kara zinj Zibri ya, ɓo sùo-ɔ kara mù ko ta-taɗ ndaw. ¹¹ Zadka mǝ ɗaa fe kaaya ká maa bay haɓa mǝ zinj hud le, mǝ ti máy bay hud ɓi na ya. Roo le, zadka bay feri ká i ɗaa ɓo tul-i na ɓa kúɗ bay hoy le, nzoɓ mbijw mini kara ɗo ɓáy faa ká bay mgbaka mǝ bay ɗáa mǝ ɓo nduo-ri na ya. Munu le, mǝ séke ɓáy bay ɓi key na ɓa zad áake ha Mbay Sezar ká Rom ze ka ɗaa.»

¹² Báyyi le, Fetus mbu kǝ zinj nzoɓ haɓa nzaa ɓoko ɓeri ká zad fón bay na. Fale ká i ɓaa bay zinj kǝ na báyyi le, ka yjinra ɓáy bay ha Pol mii: «Zadka mù hii ɓáy haɓa Mbay Sezar ze ka ɗaa bay ɓo le, mu séke pol-e ká lew.»

Pol kaw pol Mbay Agiripa

¹³ Fale ká nam kal maa fe na báyyi le, Mbay *Agiripa báy Berenis i se Sezare bay hii soko ha Fetus. ¹⁴ Munu ká i daa namri ká di ngii maa fe na báyyi le, Fetus tina fe daa Pol na ha Mbay Agiripa a baa ha ni mii: «Mi do bay nzob mbjw munu ká zad ni key ká Felis pon ni naa hul sal. ¹⁵ Zadka m̄ se Zuruzalem na báyyi le, *ngerenzob fe poyri bay ngere Zibri mbi riŋ-ε í séke nzaa-i, í vbi m̄ bay haŋa m̄ daa bay huɔ bo tul-e. ¹⁶ Lεε, m̄ yjɪra bay ha ri mii: “Saw buru Romri na buru daa fe munu ya. Nzob ká i mbi riŋ-ε í séke nzaa nzob daa bayri le, buru ha ni do zad fɔŋ bay ká nun nzobri ká i daa bay bo tul-e na bay haŋa ni ka tina saw feri ká i daake bay bo tul-e na, ha nzob daa bayri na i laa. ‘Bo munu ya le, buru ti pɔŋ ni bo bil nduo nzobri gor hoy ya.” ¹⁷ Bari na i vi zɪŋ m̄ ká zad ni key, le, m̄ m̄gba roy ya. Nzaaruoke ku hoy le, m̄ se zad fɔŋ bay na, a m̄ mbi nzaa-i bay haŋa ri m̄gba ledban na í vike ni. ¹⁸ A le, nzobri ká i daa bay bo tul-e na i vi. Lεε, m̄ ker m̄ baa mii, i daa bawda bay bo tul-e. ¹⁹ Roo le, i may bay zɪŋ ni se tul fe saw puo bari ká ba faa kɔf Ngerewuru bari, a í may bay zɪŋ ni se tul nzob mbjw munu ká riŋ-ε ba Zezu ká hu ká Pol baa mii, ka kaw bay kumnun timbede key na. ²⁰ Bi na, m̄ ko faa békle kɪri bayri ká mini key na ya. Sawke mini ze, m̄ vbi Pol mii, zadka’a do bay law hiiya le, ka se Zuruzalem bo ha m̄ daa bay be na ká di. ²¹ Roo le, Pol hii bay séke bay bay be na ká zad áake, a hii bay haŋa m̄ korɔ ni do hul sal ha Mbay Sezar ká Rom ze ka daa bay be. Báyyi le, m̄ mbi nzaa-i bay haŋa ri korɔ ni kpuru maa nam ká m̄ pieke ni bay haŋa ni ka se luo Mbay Sezar na.»

²² Báyyi le, Agiripa yjɪra bay bay ha Fetus mii: «Bi hoy kara, m̄ hii bay láa bay ledban na ku ndaw.» Lεε, Fetus yjɪra bay bay ha ni mii: «Ruo le, mù láa bay be na bay.»

²³ Nzaaruoke na báyyi le, Agiripa báy Berenis i t̄i bay nzobri tururu ká nun nzobri, í rii bil bawda *hul mbú k̄i, bay ngerenzob yumri ndaw, bay ngereri ká bil ngerepuo ndaw pi. Lεε, Fetus mbi nzi-ε ha ri tina Pol í m̄gba ni í pieke ni pol-ri. ²⁴ Báyyi le, Fetus mbi bay a baa mii: «Bo Mbay Agiripa, bay baari riw bele ká í kaw zad ni key zɪŋ buru na, í ko ledban ni key. Ruɔ Zibri riw bele ká Zuruzalem bay zad ni key na, i ví re bay be ká luo-i mii, do nun haŋa ni ka káw bay kumnun mbáa. ²⁵ Bi na, m̄ zɪŋ fe mbjw mini ká bay daake bay huɔ bo tul-e ya. Munu ká be k̄i s̄o-ε hii bay haŋa Mbay Sezar ká Rom ze ka daa bay be na, m̄ mbi nzaa-i bay pieke ni se luo-ε. ²⁶ Roo le, m̄ ko bay mbjw ká bay daake mbede se tul-e bay pieke ni ha Mbay Sezar ká Rom ya. Sawke mini ze, m̄ di ni ha ni do pol-ri key, kakalke le, ká pol bo Mbay Agiripa, bay haŋa bo, fal békle bay be na le, m̄ kóko faa daa mbedeke na bay. ²⁷ Tusueke le, bay haŋa m̄ pie bay nzob ká naa hul sal taŋ daa mbede ká kie saw fe daa beri ha Mbay Sezar ká Rom na, m̄ ko ba fe daa mbúo hoy.»

26

Pol fɔŋ bay ká bay yaŋake s̄o-ε ká pol Mbay Agiripa

¹ Báyyi le, Mbay *Agiripa baa ha Pol mii: «Mi pon faa ha mù bay haŋa mù baa bay bori na ha buru laa.» Lεε, Pol ura nduo-ε a tii saw baa bay bay yaŋake s̄o-ε a baa mii: ² «Mbay Agiripa, s̄o-i rii m̄ bamba vuri

key bay haɗa mĩ do pol-a mí baa bay feri riw bele ká Zífri dáake bay ɓo tul-i na ha mù laa. Sùo-i rii mĩ bamba bay haɗa mĩ baa bay yaɗa sùo-i ká pol-a, ³ bay ji le, mù ko fe saw puo Zífri na báy zadɛ riw bele, a mú ko máy bay ɓari na kara ndaw. Be ze, mĩ koɗ mù bay haɗa mù iki law-a mú láake bay bi key.»

⁴ «Bi na, báy kuban bi hoy na, Zífri riw bele ko simsed ɓiri. I ko dol bi ká ba dɛe ká sakra nzoɓ ɓiri ká puo bi ndaw, ká Zuruzalem ndaw pi. ⁵ I ko mĩ ba dɛe ká lew hoy ká mĩ zuo zinj *Fariziri, ká búru kɗiri búru yinj ká tul fe saw bulu naari ká bay mgbaka mba nzoɓ haɗri. Bari na, i ko ndaw, zadka i hii le, i máa baa bayke na ha mù. ⁶ Timbedɛ key na, i ha mĩ vi zad fón bay ni key, bay ji le, mĩ daa law-i nzokɗo te tul bay ká Ngerewuru waa zinj bulu naari. ⁷ Bayke ku na, saw kaɗi naari ká duo fale sidi bele na, i daa law-ri ɓo di i giyaɗ bay kóko feke i dáake pef ha Ngerewuru suɗ báy bisie baɗuɗo. Agiripa Mbay luye, bay law-i ká mĩ daa nzokɗo te tul bay ká Ngerewuru waa na ze, Zífri dáake bay ɓo tul-i. ⁸ Kúy! Bay haɗa Ngerewuru tina nzoɓ huɗeri saa luɗ huɗ na waa, daa mina ndaw roo, ɓaari Zífri na i ko ɓa fe ká bay daa law ɓo di ya le woo!»

⁹ «Bi na hoy kara, pola lew na mĩ nzaa faari ɓof ɓof mí daa hurusuo-i tuɗ kɗi bay haɗa riɗ Zezu ká Nazared na ka gbɗ. ¹⁰ Be ze ɓa fe daa bi ká Zuruzalem. Zadka *ngerenzob fe poyri ha mĩ faa na, mĩ mba nzoɓ mbika lawri ngji bamba zuo hul sal. A zadka i kuɗ bay huɗ ɓo tul-ri kara, mĩ hii bayke zinj ri ndaw. ¹¹ Mĩ haari báy bil hul mbɗ kɗiri riw bele mí daa ri ko seke fe, a mí nzaa faa bay haɗa ri máy bay ká tul mbika law ɓari. Law fɛa bi na nda siri ká tul-ri ya báy, ha mĩ daa nun-ri tuo sie kpuru mí tjiike bil ngerepuori ká zad kɗi.»

Pol baa bay ká se tul sùo kér bay ɓe ká pol Mbay Agiripa

¹² «Be mini ze, mĩ ya mbede ká nduo *ngerenzob fe poyri, mí séke Damas báy bol kusol-ri ká i ha mĩ. ¹³ *Agiripa Mbay luye, zadka mĩ se faa roɓay, ká sie do law tul na báyji le, mĩ ko zad taɗa uru saa nulue a hie mba sie a kiri mĩ báy baw sed ɓiri gbuk riw bele. ¹⁴ Báyji le, ɓuru riw bele na, ɓuru lie raf zuo siri, le, mĩ laa kusol nzoɓ ká di mĩ báy nzaa eboro mii: “Sol! Sol woo! Sawke mina roo, mù daa nun-i tuo sie munu le? Do ngon bamba bay haɗa mù ruu zinj mĩ munu ká nday ruu baa gaɗ ɓe.” ¹⁵ Lee, mĩ yinjra báy bay ha ni mii: “Mbay, waa, mù ɓa ve le?” Báyji le, Ngerembay na yinjra báy bay ha mĩ mii: “Mĩ ɓa Zezu ká mù daa nun-i tuo sie na. ¹⁶ Mu úru siya mú do sikɗa, bay ji le, mĩ tji tul-a mini bay náa mù ha mù vi ɓa nzoɓ pef bi. Mù ɓa nzoɓ nasi bay bi, mú baa bay feri ká mù ko ká timbedɛ key, roo báy fe kɗiri ká mĩ kie mù ha mù ko ndaw na. ¹⁷ Mĩ kóro mù ká sakra Zífri báy saw nzoɓ haɗri ká mĩ pie mù se luo-ri na. ¹⁸ Mĩ pie mù bay haɗa mù se luo-ri mú waa mgbúda nun-ri, mú tina ri saa bil suɗ ha ri vi zad taɗa, a mú tina ri saa nduo *Satan ká re mbay ká tul-ri ha ri vi luo Ngerewuru, bay haɗa ɓo, ɓari na kara báy faa law-ri ká i daa ɓo tul-i na, mĩ ndáke buma ká tul feyaa ɓari ha ri vi ɓa nzoɓ taa ɓiri a i do sakra nzoɓ haɗri ká Ngerewuru nan ri a daa ri zuo ɓof na.”»

Pol baa bay pef daa ɓeri ká pol Mbay Agiripa

¹⁹ «Be ze, Mbay *Agiripa, fe ká uru saa nulue ká'a tji tul-i na, mĩ tuɗ ngeren ya. ²⁰ Roo le, titire na mĩ ka-káa Bay Kere ká Damas báy

Zuruzalem, rɔɔ báy puori riw bele ká kuɖu zaɖ ká Zude ndaw, a mí se luɔ saw nzobri ká i tuu Ngerewuru ya na ndaw pi. Mí ka-káake ha ri bay haɲa ri suo kér bay bari ká tul fe dáa yaa bari, i fére sù-ri ba luɔ Ngerewuru, a i daa ha fe dáa bari na ka kíe nzobri mii, i suo kér bay bari ká tul fe dáa yaa bari na. ²¹ Sawke mini ze, Zibri mgbáke mĩ ká bil *hul kani Ngerewuru, a i nzaa faa bay ika mĩ. ²² Roo le, Ngerewuru sɔ mĩ a kɔɔ mĩ ha mĩ kaw kpuru tji vuri, a mí baa nasi bay fe ha nzobri riw bele, nzob luyeri ndaw, nzob hoykeri ndaw pi. Bay ká mĩ baa na, do munu báy taa hay ká *Moyze báy *nzob yaɲa bayri saa nzaa Ngerewuru baa na. I baa bay ferri ká'a ví fal-ri na ²³ mii, do nun haɲa nzob ká Ngerewuru waa bay píe ni ví yaa nzobri na a kóko seke fe. Be kɔ ze a bá titire nzob ká'a tji saa luɔ huɖ, a ka-káa bay zaɖ taɲa ká ha pam ha naari Zibri báy saw nzobri ká i ba Zib ya.»

I zih kaaya Pol mbijw ya

²⁴ Munu ká Pol baa bay munu bay yaɲake sù-ε na báyii le, Fetus kun nzaa bay be a baa bay beler mii: «Pol, ba bala ro ze dáa mù key ya! Fe kóko bo ká mù kó bamba na mbi mù ba bala ro!»

²⁵ Báyii le, Pol yinjra báy bay ha ni mii: «Fetus, bo ká mù ba mbay luye na, mu kɔ, ba bala ze dáa mĩ ya. Bayri ká mĩ baa na ba tusue bay, a ba bay ká do báy faake. ²⁶ Mbay *Agiripa na kɔ saw fekeri key na ta-taɲ. Be ze ha mĩ maa baa baykeri key na báy nun wara nzob ká pol-e. Mí kɔ ku na, ka kɔ fe niri key na riw bele, bay ji le, ba ferri ká kal ká zaɖ hie bo, ká zaɖ muni ya. ²⁷ Mbay Agiripa, bay ká *nzob yaɲa bayri saa nzaa Ngerewuru baa na, mù daa law-a bo dí kɔ le? Mí kɔ ku na, mù daa law-a bo dí na kɔ.»

²⁸ Báyii le, Mbay Agiripa na yinjra báy bay ha Pol mii: «Vu baɲ bo ká ndji key hoy, mù hii bay haɲa mĩ fére sù-i mí vi ba nzob *Krisi le?»

²⁹ Leε, Pol yinjra báy bay ha ni mii: «Bole dí ya hoy, mase bole a dí ndji hoy kara, mĩ kod Ngerewuru bay haɲa ni fére mù, bo báy nzobri riw bele ká i laa bay bi vuri key na ha ri do munu ká bi key, roo le, sal lari ká i siɲke mĩ na, ka siɲ ri ya.»

³⁰ Báyii le, Mbay Agiripa na uru siya, rɔɔ nzob réke tul puo ndaw, Berenis ndaw, báy nzobri ká i kaw zih ri na, i uru siya gbaw. ³¹ Zadka i naa sù-ri na, i baa bay ká sakra kɔ mii: «Ledban ni key na daa fe mbijw ká maa huɖ ya ndaw, maa naaɲa hul sal ya ndaw pi.» ³² Leε, Mbay Agiripa baa ha Fetus mii: «Ledban ni key na, ba fe ká'a mbi nzi-ε bay haɲa Mbay Sezar ká Rɔm ze ka daa bay be ya le, a ndáɖ bay tína ni ká bil hul sal na.»

27

Pol ká naa hul sal na i soro ni ba Rɔm

¹ Zadka Fetus mbi nzi-ε bay haɲa buru kaw bil bawda tuo búru se tusiri Itali na báyii le, i pɔɲ Pol báy nzob haɲeri ká i naa hul sal na zuɔ bil nduo ngerenzob yum ká riɲ-ε ba Zuliyus. Be na, ka re tul nzob yumri ba isɔɖ ká tul kuɖu nzob yumri ká i dí ri ba nzob yumri ká puoruo Mbay Sezar. ² Báyii le, buru hil búru kaw bil bawda tuo ká uru saa Adaramiti a se ba puori ká do nzaa kporombii ká kuɖu zaɖ ká Azi búru zol. Arisitak, ká ba nzob ká Tesalonik ká kuɖu zaɖ ká Maseduwan na se zih buru mbijw hoy. ³ Nzaaruoke na, buru tɲa ká Sidon. Leε, Zuliyus daa law kere zih Pol a

pon faa ha ni bay haɲa ni ka se bil puo ka luo nzoɔ buo-eri ha ri so ni ka tul feri ka'a se sieke. ⁴ Uru saa zad nu ku bayji le, buru hil buru kaw bil bawda tuo buru kal bay lakun tukudu mbii ka Sipir buru laba bay nzaakon ka zuu kuu di ngji ya, bay ji le, zuu kuu ngji bamba ka bil mbii a suo nun buru. ⁵ Fale ku le, buru tuo maambii ka do di ya bay kudu zad ka Silisi bay Pamfli, buru tji Mira ka do kudu zad ka Lisi.

⁶ Zad nu ku bayji le, ngerenzob yum na zih bawda tuo ki ka uru saa Alezandere, a do di ya bay seke ba tusiri Itali, ze a ha buru hil zih ni mbjw hoy buru zol. ⁷ Buru daa nam ngji maa fe, buru se bay bil mbii na daka daka buru ta ka di podo podo kpuru ndaw roo, buru tji buru ko tul puo ka Sinide ka do pol buru dil. Munu ka zuu kuu a suo nun buru ka buru nzaa faa kpuy, buru zih faa seke ba pola ya na bayji le, buru yji buru raa buru se nun buru ba tukudu mbii Kered buru tji tjiw zad ka di ka riɲ-ε ba Salmone. Fale le, buru kal buru raa bay bawda tuo na, buru se bay nzaakon ka fi mbje. ⁸ Buru kaa torom ka nzaakon na ku kpuru ndaw roo, buru tji ke zad mbjw munu ka riɲ-ε ba Zad Dol Tuori buru ta ka di. Zade ku na do di ya bay ngerepuo ka Laze.

⁹ Munu ka namri kal ngji bamba na, se-seɔ ba pola bay bawda tuo na ba huf, bay ji le, few varu kere na kal bay nam ka Zibri sanke suo-ri i su fe ya na. Sawke mini ze, Pol baka nzoɔ pef tuori a baa ha ri mii: ¹⁰ «Yu-iri woo! Mi ko ku na, zadka naa zolri timbeɔe key bay faa mbii le, a ba bie naari. Tuo bay sobari ka zuo bil-e na a bie riw bele, a naari nzoɔbri ka naa kawri bil-e kara, a ba huf naari ndaw.» ¹¹ Roo le, ngerenzob yum ka koɔ Pol na, daa law-ε bo tul nzoɔ mgbaka ngon bawda tuo bay ngere tul nzoɔ bawda tuo hoy, a hii bay daa law-ε bo tul bay ka Pol baka ri na ya. ¹² Munu ka Zad Dol Tuori ka bil fewri key, ba zad kere ka bay kaw di ya na bayji le, ruo nzoɔ haneri ka sakra buru mbi nzaa-ri bay haɲa buru nzaara faa bo, zadka buru zih faa le, buru se nun buru ba pola buru tji Finez. Pooke ku na ba zad dol kere ka tukudu mbii Kered ka nzoɔbri do di i ko-kom ba zad riɲ sie ka labil-e fi gel ndaw, ka labil-e fi hodo ndaw pi. Be ze, i hii bay haɲa buru kiri buru kaw di bay fewri ka zuu kuke ndaw, mbam toke ndaw pi.

Zuu bura kuu a laɲ bawda tuo ka bil maambii

¹³ Nam mbjw munu ka zuu uru saa fi hodo a tii saw kuuuka perere na bayji le, nzoɔ bawda tuori na ker i baa mii, fe ka bari mbi nzaa bari ka di na, fe ka'a hiyaɲ faake hiyaɲ na tiya. Ro, nzoɔ pef bawda tuori na ku fe ka mgbabawda tuo do zad mbjw na i daa bo bil-e, i ha buru se nun buru ba pola maa bay nzaakon ka tukudu mbii ka Kered na. ¹⁴ Waka ya hoy le, zuu bura uru ginjin saa fi zad tji sie labil-e fi gel. Ba zuu ka uru saa tul kuori ka tukudu mbii ka Kered ka i di ba zuu ka uru saa fi zad tji sie labil-e fi gel. Zuke kuu ginjin, ¹⁵ a mbi nzaa bawda tuo na mari ba zad ki ha bawda tuo na uma seɔ kpuy. Bayji le, buru kaw munu hoy ro ha zuu kuɔ buru a seke munu ka law-ε hii. ¹⁶ Zuu na kuɔ buru ha buru kal ka labil wu tukudu mbii fi mbje ka zuu kuu di ngji ya ka riɲ-ε ba Koda, ha buru yaa omi ndji ka di. Buru kaa torom ndaw roo, buru zih faa buru mbi vu tuo ka i siɲ do fal bawdake na, buru daa bo bil-e. ¹⁷ Zadka i mbi vu tuo na bo siya bayji le, i kaari bawda tuo na bay sal lari kpidiɲ kpidiɲ

hã ni ngɔŋ kpaŋ kpaŋ. Rɔɓay, i leke tuo ɓáy fe pedkeri riw bele, í ɗaa ɗo ɓay haŋa zuu ka kúɔ ri ngii ya, ɓay ʒi le, i h̄je í ɓaa mii, bawda tuo na a ɗaa dikudí ká ɗo ɗí ya ɓáy Libi. Be munu ndaw rɔɔ, zuu na kuɔ ɓuru a séke munu ká law-ε hii ɓáy.

¹⁸ Munu ká bawda zuu kuu bivbid' bivbid' hã mbii laŋ bawda tuo beŋna beŋna na ɓáyji le, nzaaruoke ku na i tii saw fãa sobari í vbuku zuo maambii. ¹⁹ Ndeke ɗí nam sayke na, i nan fe ped' bawda tuo haŋeri ɓáy nduo-ri k̄j í vbuku zuo maambii. ²⁰ Lεε, ká ɓil namri ká kal maa fe na, ɓuru kɔ nun síe ya ndaw, mbaymawri ya ndaw pi. Bawda zuu na kuu ɓaŋguɔ a hã law ɓuru kuŋ mbii gbaɗ, ɓúru ɓaa mii, ɓuru hu-huka ro ɓo, ɓuru ti t̄ji suku mbãa.

²¹ Munu ká i s̄u fe ya nam maa fe na ɓáyji le, Pol uru siya ká sakra ɓari a ɓaa ha ri mii: «Ȳu-iri! Ba fe ká ʒ laa ɓay ɓi ká m̄ ɓaa ha r̄i pola, a í uru saa tukudu mbii Kerεɗ ya na le, a ɗoko ɓáy kere hoy ɓo, náa ti ɗokori ɓil kóko seke ferí mini key ya ndaw, náa ti ɓíeri ya ndaw pi. ²² Timbeɗe key na, m̄ kod' r̄i ɓay haŋa r̄i siŋ law-r̄i, ɓay ʒi le, nzoɔ mb̄jw ká sakra ɓaari key na ti huka ya. Roo le, bawda tuo hoy ze a ɓíε. ²³ M̄i ɓaa ha r̄i munu, ɓay ʒi le, Ngerewuru ká m̄i ɓa nzoɔ taa ɓe m̄i ɗaa ped' hã ni na, pie led' nzaaped' ká nulue t̄ji tul-i suŋε ²⁴ a ɓaa hã m̄i mii: “Pol, mu h̄je ya! Do nun haŋa mù ɓaa ɓay mú ȳake s̄u-ɔ ká pol Mbay Sezar. Mu kɔ, nzoɓri riw bele ká i kaw ɓil bawda tuo z̄iŋ mù key na, Ngerewuru ɗaa kere z̄iŋ ri ɓáy faa ɓo, ɓay haŋa ri kaw ɓáy kumnun.” ²⁵ Sawke mini ze, ȳu-iri, ndaɗ ɓay haŋa r̄i siŋ law-r̄i, ɓay ʒi le, m̄i ɗaa law-i ɓo tul' Ngerewuru. ‘Bay ká’ a ɓaa hã m̄i na, fekeri a ɗoko munu na k̄j. ²⁶ Roo le, ɗo nun haŋa bawda tuo na ka daa dikudí ká ɗo lakun tukudu mbii ká zaɗ haŋe munu.»

Nzoɓri t̄ji saa ɓil bawda tuo ká ɓie

²⁷ Ndeke ɗí nam duo fale niŋke ká ɓa suŋ na ɓáyji le, bawda zuu na kuɔ ɓuru ɓa lie ɓa lew ɓaŋguɔ ká law sikɗa Maambii Mediterane. Maa ɓáy nzaa zaɗ buo ɓáyji le, nzoɔ ped' bawda tuori na tul-ri loŋ ri w̄jy ha ri ker mii, ɓari t̄ɔŋ ɗí ya ɓáy tusiri. ²⁸ ɓáyji le, i mbi sal i siŋ fe h̄iike haŋe ɗo ɗí í vbu ɓo mbii í kuɔ vi kele í lie í kɔ le, ɓa tunduo gbarak gbarak siŋ sidí. Rɔɓay, zaɗka i se nd̄ji ɓa pola na, i lie na rɔɓay. Lieke taa ɓe nu ku ɓáyji le, tunduo gbarak gbarak ɓa duo fale ndeɓe hoy ro. ²⁹ Lεε, i ɗaa h̄je ɓay bawda tuo ká’ a ɗár tisawri, ze í fãa fe h̄ikeri ká ɓa niŋ ká m̄gba bawda tuo ɗo zaɗ mb̄jw ká zuo ɓil bawda tuo na, i siŋ sal ɗo ɗí, rɔɔ í vbuku zuo tigbãa mbii, ɓo zaɗka faa ɗo ɗí le, fekeri na ka m̄gba bawda tuo na ka ɗo zaɗ mb̄jw hã ɓari ḡiyanke nzaaru ká’ a sil.

³⁰ Lεε, nzoɔ ped' bawda tuori na i nzaa faa ɓay ɗú, ze í mbi vu tuo ká ɗo ɓil bawda tuo na, í ɗaa ɓo mbii r̄i fe ká i hii ɓay siŋ fe h̄ikeri ɗo nzaa m̄yu tuo ngɔɗke í vbuku zuo mbii. ³¹ Zaɗka Pol kɔ munu ɓáyji le, ka ɓaa hã ngerenzob' ȳum ɓáy nzoɔ ȳumri mii: «Nzoɔ niri key na, i kaw ɓil bawda tuo naari key ya le, i ti z̄iŋ faa ká ɓay yãaŋa s̄u-ri ya.» ³² ɓáyji le, nzoɔ ȳumri na kud' sal ká i siŋke vu tuo na, í pɔŋ hã ni tɔɗɔ ɓo mbii a kal. ³³ Nd̄ji munu ká ɓay haŋa nzaaru sil na ɓáyji le, Pol ɓo nzoɓri riw bele ɓay haŋa ri s̄u fe. Ka ɓaa ha ri mii: «Vuri key na, ɓa nam duo fale niŋke ro, ze mbii fe s̄um tɔɗɔ ɓo ɓil-ri ya, a í giyan' kekeke munu taŋ s̄uŋa fe. ³⁴ Sawke mini ze, m̄i kod' r̄i ɓay haŋa r̄i s̄u fe. Be ze ɓa fe ká’ a haŋa r̄i

hurusuo a í káwke báy kùora. I kò, sù y tul nzoɓ mbíw mini ká sakra ðaari key hoy kara ti zéeké gor ya.» ³⁵ Fal bay ká Pol ðaa ha ðuru munu na ku báyii le, ka mbi maapa a ðaa taambol ha Ngerewuru ká nun nzoɓri riw bele, roo a haw a tii saw suna. ³⁶ Be nu ku báyii le, ðari riw bele na, i sin law-ri ngo-ngon i sù fe. ³⁷ Buru riw bele ká ðuru kaw bil bawda tuo na, tul buru maa isod sidi báy sin tonɔ say pare yie. ³⁸ Zadka i sù fe maa ri sib sib na báyii le, i faa bol para fe payri ká zuo bil bawda tuo na, i vbuku zuo mbii bay pón bawda tuo na ka hii ya.

³⁹ Zadka nzaaruɔ sil na báyii le, tusiri ká ðuru do di na zee nzoɓ pef bawda tuori na sel. Roo le, zadka i bekle zad le, i kò dikudi do zad raa mbii ká gulma munu. Be ze, ða zad ká i hii í ðaa mii, zadka faa do ku le, ðari vaa ðaa tuo na ka daa di. ⁴⁰ Ro ze, i kud sal fe hiike ká mɓa bawda tuo do zad mbij na í pɔn zuo mbii, í hina salri ká i sinke ngónke na ha ni do zadé. Fale ku le, i mbi bawda gari í ðaa bo siya ká nzaa mu bawda tuo bay haɗa zuu ka súru ðuru kpuru, ha ðuru vaa daa dikudi ká nzaakon. ⁴¹ Zadka ðuru do séke ba pola roɓay na, bawda tuo ví daa dikudi ká tigbaa mbii ndoko a ta a do di ha nzaa mu-ε nduo dikudi malak ha faa zad lan sùo-ε tiya. A saw tigbi-ε na laa le, zuu faa mbii ndaka di suku suku ha ni nan nɗari nɗari zuo mbii.

⁴² Báyii le, nzoɓ yumri na hii bay ika nzoɓ naaɗa hul salri na bay haɗa nzoɓ mbijw mini ká sakra ðari ka uo mbii a tji dɗul ya. ⁴³ Roo le, ngere tul nzoɓ yumri ká hii bay haɗa Pol tji saa bil maambii báy kumnun na, haa faa bay tul feri ká i hii bay ðaa na. Ka mbi nzi-ε ha nzoɓri ká i uo mbii uo na, í zóɗ zuo mbii pola í uo í tji kele. ⁴⁴ Ka yi a mbi nzi-ε ha nzoɓ hayri ká i ton na, bay haɗa ri faa puuri báy fe bawda tuo haneri ká nan zuo tul mbii temlej, roo í mɓa í tji ke kele. Faake mini ze, nzoɓri riw bele ká kaw bil bawda tuo na, i tji yoron báy kere ha fe mbijw kara ðaa ri ya.

28

Pol ðaa fe báy hurusuo Ngerewuru ká Malte

¹ Zadka ðuru tji yoron saa bil hud, a búru do tukudu mbii na báyii le, i ðaa ha ðuru mii, ðuru do tukudu mbii ká riɗ-ε ða Malte. ² Nzoɓ puokeri ku na i yaa ðuru báy bawda law kere. Munu ká mbam to ká ted huo ndik ndik na, i mberε huu ha búru kiri búru kaw nzi-ε na riw bele bay nuu. ³ Báyii le, Pol vaa faa nzaa wawri a ví ðaa zuo huu, le, kuotol naa di a tji bay ram huu na, a te nduo-ε man do di. ⁴ Zadka nzoɓ puori kò soɗ ká te nduo-ε a do di man na báyii le, i ðaa bay ká sakra kji mii: «Ba tusε kji, ledban key na ba nzoɓ ika nzoɓ! Ze ka tji na saa bil hud ká bil maambii hoy kara, nasi yaa ni ya roɓay.»

⁵ Pol veke soɗ na ha ni gay zarak bo huu, le, bole se ni ndji ya. ⁶ Bari key na, i giyan waka munu í ðaa mii, nduo-ε na a mbáa, mase a lie gbay ða hud ká zadε ku hoy. Lεε, i giyan kurum kpuy, ha sùo-ri ya ri, le, i kò fe mbijw mini kara kal ká sùo-ε ya. Báyii le, i yi í suo nzaa-ri í ðaa mii: «Be ni key na ba wuru ro ze do key ya!»

⁷ Zadε ku na do di ya báy waa mbay tukudu mbiike ká riɗ-ε ða Pubiliyus. Be na, ka yaa ðuru báy kere, a ha ðuru naa luo-ε nam say báy suoriya.

⁸ Lεε, ba Pubiliyus na naa báy sem bay tul sùo-ε ká mbi huu bid bid ndaw, a zo-zóɓi sim ndaw. Lεε, Pol rii a se tul-e a ðaa nzaa bay kere, roo a

dáake nduo-ε ɓo tul-e a vaa ni. ⁹ Fale ku le, nzoɓ suosereɓ hawri riw bele ká i naa tukuɗu mbiike na i vi luo-ε i vaa ndaw. ¹⁰ Báyyi le, i ɗaa feri kire ɓoɗ ɓoɗ i ɗáake riŋ ɗika ɓo tul ɓuru. Rɔɓay, zadka ɓuru ɗo pón ri ɓay zól na báyyi le, i ha ɓuru feri ɓoɗ ɓoɗ ká'a sóko ɓuru ɓáy faa varu ɓuru.

Pol ɓáy ɓaw seɗ ɓeri tji Rɔm

¹¹ Fale ká ɓuru kaw tukuɗu mbiike few say na báyyi le, ɓuru hil bawda tuo mbjw ká i ɗaa riŋ ɓo tul-e ɓa «Wuru Ndɔŋɔri», ká uru saa Alezandere a ɗo tukuɗu mbiike na ɓáy few lew tedri. ¹² Báyyi le, ɓuru se ɓuru tji ŋgerepuo ká Sirakus, ɓuru kaw ɗi nam say. ¹³ Uru saa zad nu ku báyyi le, ɓuru se ɓáy nzaakon kpuɗu ɓuru tji Reziyo. Nzaaruoke ku na, zuu kuu saa fi hoɗo, a suru ɓuru ha ɓuru ɗaa nam sidi hoy ɓuru tji Puzole. ¹⁴ Ká puoke ku na, ɓuru zinj yu ɓuru nzoɓ mbika law haneri ká i kod ɓuru ɓay haŋa ɓuru kaw zinj ri nam tɔno say. Be ze, ɓa saw soro ɓay varu ɓuru ká ɓuru tji Rɔm na.

¹⁵ Munu ká yu ɓururi ká Rɔm laa mii, ɓuru ɗo ɗi ya ɓáy puɔ na báyyi le, i uru i suɔ nun ɓuru. Nzoɓ haneri suɔ nun ɓuru kpuɗu, i zinj ɓuru ká zad fe hie ká Apiyus. A nzoɓ hawri laa le, i zinj ɓuru ká zad ká i ɗi ɓa Zad Kaw Varuri Ba Say. Zadka Pol mbi nun-ε a ko ri munu na báyyi le, ka ɗaa taambol ha Ngerewuru, a zinj hurusuo. ¹⁶ Zadka ɓuru tji Rɔm na, i mbi nzaa-ri ha Pol ɓay haŋa ni ka mbi hul mbjw a naa ɗi, fe ɓáy nzoɓ yum ká koro ni na.

Pol tina saw ɓay vi be ha Zibri ká Rɔm

¹⁷ Ndeke ɗi nam sayke ká Pol kaw Rɔm na, ka ɗi ŋgere Zibri. Zadka'a ɗi ri vi mbu tul kɪ na báyyi le, ka ɓaa ha ri mii: «Yu-iri! Bi na, Zibri ká Zuruzalem, i mɓa mɪ i ɗaa mɪ ɓo bil nduo nzoɓri ká Rɔm taŋ fe ká mɪ ɗaa zinj saw naari led Izarayelri ndaw, mí ɗaa fe mí ɓieke fe saw bulu naari ya ndaw pi. ¹⁸ Fale ká nzoɓri ká Rɔm vbi mɪ saw fe ɗaa ɓiri na, i hii ɓay pón mɪ tji saa hul sal na, ɓay ji le, i zinj fe mbjw ká luo-i ká ɓay haŋa mɪ zinke huɗ ya. ¹⁹ Leε, Zibri na tuŋ bayke ŋgeren. Sawke mini ze, mɪ zinj faa ɓay ɗaa fe kɪ ɓoɗ mbáa, a mí ker mba ɓay séke ɓáy ɓay ɓi na ɓa zad áake ɓay haŋa Mbay Sezar ze ka ɗaa. Roo le, mɪ ɗo ɓáy ɓay ká ɓay ɗaa ɓo tul saw nzoɓ ɓiri ya. ²⁰ Bay tul saw fe niri key ze, mɪ ɗike ri ɓay haŋa ri ko, a mí ɓaa bayke ha ri laa. I siŋ mɪ ɓáy sal lari, ɓay ji le, mɪ ɗaa law-i ɓo tul nzoɓ ká Ngerewuru waa ɓay pie ni vi yaa nzoɓri na. A led Izarayelri riw bele kara ɗaa law-ri nzokɗo te tul-e i giyan ni ɓay kóko ni ɓáy nun-ri.»

²¹ Báyyi le, Zibri yinjra ɓáy ɓay ha ni mii: «Buru na, ɓuru zinj mbede mbjw ká uru saa Zude ká ɓaa ɓay se tul-a na ya. Rɔɓay, yu ɓururi ká i uru saa lew i vi na, i vi kɪ fal fe ɗaa ɓori ká qaaya na ya, mase i ɓaa ɓay ndaya se tul-a ha ɓuru laa ya ndaw. ²² Roo le, ɓuru na ɓuru hii ɓay kóko kɛr ɓay ɓori, ɓay ji le, ɓuru ko ndaw, ɓáy zadri riw bele na nzoɓri ɓaa ɓay qaaya se tul kudu nzoɓri ká i se fal Zezu.»

Pol kie saw ɓay Zezu ha Zibri ká Rɔm

²³ Báyyi le, i leke ɓay zinj kɪ i tuu nam mbjw munu ɓay vi zinj Pol ká hul nam be. Leε, namke ku na i vi ŋgji ɓamba i zinj ni ká ɗi. Uru saa tibie kpuɗu mɓa law na, Pol tina saw ɓay ká se tul réke mbay Ngerewuru na

ha ri laa. BáƳ faa kjiŋa *mbede bol kusol *Moyze báƳ taa *nzoɓ Ƴaŋa ɓayri saa nzaa Ŋgerewuru na, ka tɪnake saw ɓayri ká se tul Zezu ha ri, a nzaa faa ɓay haŋa ri ko ɓay ká'a ɓaa na ɓa sùo ɓay. ²⁴ LEE, Zif haŋeri Ƴaa ɓay ɓe ká'a ɓaa ha ri na báƳ kere, a nzoɓ haŋri laa le, i hii puu ɓayke ya. ²⁵ Zól ɓari na, i te ɓil kɪ í zuo zinj kɪ ya ɓaŋguo. Ro, Pol mbi ɓay a ɓaa ha ri mii: «Bay ká Tem Law Pie ɓaa ha bulu naari báƳ faa Ezay nzoɓ Ƴaŋa ɓay saa nzaa Ŋgerewuru na ɗo báƳ zadɛ. Ka ɓaa mii:

²⁶ “Úru siya mú se luo lef Izarayelri key na mú ɓaa ha ri mii, ‘Baari na, ì láa báƳ suku-rì kɪ, roo le, ì ti kóko sawke ya. I kóko báƳ nun-rì kɪ, roo le, ì kóko ɓa ɓadi munu hoy!’

²⁷ Tusueke le, law nzoɓ niri key na ví ɗo tidí:

i mbii suku-ri diɓ diɓ báƳ vay,
 í um nun-ri sji sji ɗo dī,
 ɓay haŋa ɓo nun-ri ka ko fe ya,
 suku-ri ka laa ɓay ya ndaw,
 a law-ri kara ka vuo ya ndaw,

ɓo í suo ker ɓay ɓari í vi luo-i ha mi vaa ri ya*.”»

²⁸ Pol ɓaa ha ri na roɓay mii: «Mì hii ɓay haŋa rì ko báƳ kere ndaw ro! Nzoɓri ká i ɓa Zif ya na, Ŋgerewuru pie báƳ ɓay ká se tul pam na ha ri. Bari na, i láa ɓayke í Ƴaa.» ²⁹ [Zadka Pol ɓaa ɓayke munu ha ri na báƳji le, Zifri may ɓay ngi-ngji ká sakra kɪ í zólke.]

³⁰ Fal fekeri ku na, Pol kaw mbiimbam sidí roɓay ká ɓil hul few ká'a mgba ká Rom na. Bari riw bele ká i vi ɓay kóko ni na, ka mgba ri báƳ kere ɓa sùo-ε. ³¹ Ka ka-káa ɓay ká se tul réke mbay Ŋgerewuru, a fere ri ɓay ká se tul Ŋgerembay Zezu *Krisi báƳ nun wɔra nzoɓ. Nzoɓ mbjw mini kara haa ni faake ya.

* 28:27 28.27 Ezay 6.9-10.

Ròmri

Mbede ká Pol daa ha nzoɓ mbika lawri ká Ròm

Bay ká se tul feri ká do bil mbede ni key

Pol daa mbede key na ha nzoɓ mbika lawri ká bil ngerewu luye ká Ròm. Ka daa ha ri bay haɗa ri láake Bay Kere ká'a ka-káake bay kom ká'a waa bay vaa kóko ri.

Titire dekre le, Pol baa bay ká dī mii, nzoɓri ká i ba Ziɓ, bay bari ká i ba Ziɓ ya na, i ba nzoɓ feyɗari riw bele. Roɓay, faa ká bay haɗa Ngerewuru náake bay ká tul-ri bay faa daa bol kusol na tiya. Roo le, Ngerewuru na daa law kere, a naa bay ká tul nzoɓri ká i daa law-ri bo tul Zezu. Feke ku na daa ha nzoɓri vi ba nzoɓ fieri. Bay faa Tem Law Pie ká i doke na daa ha nzoɓri káwke dekeke ndaw, i ba ke nzoɓ háw yum ká tul feyaa ndaw pi. A bari Ziɓri ká i tunj Krisi ngeren na hoy kara, i maa ví ba nzoɓ fieri ndaw, roo le, do nun haɗa ri suo kér bay bari, i daa lawri bo tul Zezu na ndaw ro!

Ndeke dī sidike na, Pol fere ri fe ká maa bay simseɗ nzoɓ mbika lawri: simseɗ ká sakra kī ndaw, ká pol nzoɓ rewpuori ndaw, roo zinj nzoɓri riw bele ndaw pi. Bay ká sinj tul bayri ká zad ni key na ba hii Ngerewuru ndaw, báw ku-ori ndaw pi. Jo die bay ká bil mbede key na ba soko ká Pol kī sùo-e hii ha nzoɓ mbika law haɗeri ká Ròm; roɓay, ka daa rinj dika bo tul Ngerewuru.

Maa bayri ká do bil-e

Nzoɓri riw bele se síe zinj pam: 1.1-3.20

Daa law bo tul Zezu Krisi ba faa zinj pam: 3.21-4.25

Ví ba nzoɓ fieri ká bil Krisi: 5-8

Fe ká Ngerewuru leke bay tul leɗ Izarayelri: 9-11

Nzaa boko ká se tul simseɗ nzoɓ mbika lawri: 12-15

Waa bay varu Pol bay soko beri: 16

Soko ká Pol hii ha ri

¹ Bi Pol ká mī ba koy peɗ Zezu *Krisi, mī daa mbede key na ha ri. Bi na, Ngerewuru dī mī ha mī ba nzoɓ ndáy nzaapeɗ be, a náa mī do boɗ bay haɗa mī ka-káa Bay Kere be. ² Ba Bay Kereke ká'a waa piɗ lew hoy do bil mbede be bay faa nzoɓ yaɗa bayri saa nzi-e. ³ Bayke ku na ka baa se tul Vi-e, Ngerembay naari Zezu Krisi. Munu ká Vi-e ví ya sùo zinj nzoɓ na, i mboɗ ni ká saw kaɗi Mbay *David. ⁴ Roo le, bay faa Tem Law Pie ká taɗ kaɗaɗ na, Ngerewuru daa ni kaw ba Vi-e bay hurusuo luye, bay nam ká'a tinake ni saa sakra nzoɓ huɗeri. ⁵ Bay faa be Zezu na, Ngerewuru dáake law kere zinj mī ha mī ba ke nzoɓ ndáy nzaapeɗ, mī ka-káa Bay Kere ha saw nzoɓri boɗ boɗ riw bele bay haɗa ri daa law-ri bo tul Zezu i dáake vu mbom bo tul-e ha ni ka do ba fe rinj dika be. ⁶ Baari kara i do sakra nzoɓ niri key ndaw, baari ká Ròm ká Ngerewuru dī ri ha ri ba taa Zezu Krisi na. ⁷ Be ze, baari nzoɓ mbika lawri riw bele ká i kaw Ròm, ká Ngerewuru ko ri ba nzoɓ nun-e, a dī ri ha ri do boɗ ba taa be na, mī daa mbede ni

key ha rì. Ndad̄ bay haṅa law huoke báy ðekeke Bãa naari Ngerewuru báy Ngerembay Zezu Krisi ka sád zìṅ rì.

Pol ðaa kòn kókò nzob mbika lawri ká Ròm

⁸ Pola ðekre le, mì ðaa taambòl hã Ngerewuru bi báy faa Zezu *Krisi bay tul-rì riw bele, bay jì le, zadri riw bele ká tusiri key na, i lo soro bay mbika law ðaari ká ði. ⁹ Bi na, mì ðaa nzaa bay kere ðangwo kpadara bay tul-rì. Ngerewuru ká mì ðaa ped̄ hã ni báy bil law-i riw bele, a mí ka-káa Bay Kere Vi-e na, ka ða nzob bay nasi bi. ¹⁰ Ká bil nzaa bay kere ðiri ðangwo na, mì kod̄ ni bay haṅa ðo, zadka ðo báy faa law hiya ðe le, ka pón̄ faa hã mì ðo, ðe ni key na mi se mí vãa ko rì ro. ¹¹ Tusueke le, kòn kókò rì ðáa mì nḡji ðamba, bay haṅa mì ha rì fe ini ká Tem Law Pie hã mì na, ha rì ngón̄ke ká bil mbika law. ¹² Ba ðe nu ku hoy ya, roo le, bay haṅa naari riw bele na, náa sóri k̄i: ði na, mì zìṅ h̄urusuo báy faa mbika law ðaari, a ðaari kara i zìṅ h̄urusuo báy faa mbika law bi.

¹³ Yü-iri, mì hii bay haṅa rì ko, mì waa faa bal nḡji ðamba bay séke luo-rì, roo le, kpuru t̄ji timbede key kara, fe kàka mì báy. Ped̄ káa Bay Kere ká mì kaa na, mì hii bay haṅa lereke ka ðo ði ká sakra ðaari munu ká saw̄ nzob h̄awri ðoke. ¹⁴ I ko, ða ped̄ ká ðo bay tul-i bay haṅa mì se luo nzobri riw bele: nzob fe kókòri báy nzobri ká i ko fe ya ndaw̄, nzob fe kókò luyeri báy nzobri ká i ko fe ya tuk tuk ndaw̄ pi. ¹⁵ Saw̄ke mini ze, kòn séke luo-rì bay vãa ka-káa Bay Kere ha rì ká Ròm na kara ðáa mì lok lok. ¹⁶ Tusueke le, káa Bay Kere ká mì kaa na, sahoj nd̄ji mini kara se mì ká ði ya, bay jì le, ða h̄urusuo Ngerewuru ká bay yaṅake nzobri riw bele ká i ðaa law-ri ðo tul Zezu. Pola ðekre le, ðo bay tul Zibri, roo bay tul nzobri ká i ða Zib ya na báy. ¹⁷ Bay Kere key na kie faa ká Ngerewuru naa bay ká tul nzob hã ni ðo báy zad̄e nzed̄em ká nun-ε. Ba fe ká ðo báy faa ðáa law ðo tul Zezu Krisi k̄i hoy, munu ká i ðaa bayke ðo bil mbede Ngerewuru mi: «Nzob ká ðo báy zad̄e nzed̄em ká nun Ngerewuru báy faa law-ε ká'a ðaa ðo tul-e na, a káw báy kumnun*.»

Bay ká mgba tul nzobri

¹⁸ Tusueke le, Ngerewuru kie her̄e ðe ká uru saa nulue a ðo tul feyaari báy fe kaayari riw bele ká nzobri ðaa na, bay jì le, bay fe ðáa kaaya ðari ku na ze i hiyenke faa tuuka tusue bay na. ¹⁹ Her̄e Ngerewuru ðo tul-ri, bay jì le, faa ká maa haṅa ri t̄iuke ni na ðo ta-taṅ. Ngerewuru k̄i s̄ò-ε kie ri faake. ²⁰ Ba ð̄e lew ká'a ðaa tusiri na, ze nzob ko ni báy nun ya hoy kara, feri ká'a ðaa na kie ni ta-taṅ: kie h̄urusuo-ε ká ðo ðangwo, roo a kie ða ðe k̄i huò-ε hoy ze ka ða Ngerewuru. Be ze, nzobri ká i ko feri ká'a ðaa na ko roo, i tuu ni ya le, faa yám s̄ò-ri tiya. ²¹ Ze i tuu na Ngerewuru tuu hoy kara, i ðaa mbay ðo tul-e ya ndaw̄, a taambòl ká ða fe ðáa hã ni na hoy kara, i ðaa ya ndaw̄. Mbii bay ðáa ðari na vi ða fe ká ḡor hoy, a nun nzem ká tiya na, ðaa hã law-ri ðo tid̄i. ²² I ði s̄ò-ri ða nzob nun nzemri, a roo le, i ða kókòri. ²³ Riṅ ðika ká ndad̄ bay ðáa ðo tul Ngerewuru Nzob Hu-Hud̄ Ya na, i p̄oṅ a i ðaa ðo tul feri ká i ðaa rīi feri ká ti ðoko ðangwo ya: nduyri, mase nayri ká bal-ri niṅ niṅ, mase feri ká i koro siri báy nzaa law-ri kara ndaw̄ pi. ²⁴ Saw̄ke mini ze, Ngerewuru náake nduo-ε ká tul-ri ha ri ðaa fe ð̄mri munu ká k̄onke ðo bil law-ri, i ðáake fe ðáa sahoj

* 1:17 1.17 Abakuk 2.4.

ká sakra kị. ²⁵ Tusue bay ká se tul Ngerewuru na, i pɔŋ í suo báy bay baylu. I kod feri ká Ngerewuru daa í daa ped' ha ri, a í pɔŋ Nzob Dáa Feri Riw Bele, be ká ndad' bay písi ni banɔɔ na. Amem! ²⁶ Sawke mini ze, Ngerewuru náake nduo-ε ká tul-ri ha ri daa fe dáa sahoŋri ká konke daa ri na: máy bari daa fe ká do nun dáa ya. I pɔŋ naaŋa zinj waa bari, a í fere í naa zinj kị. ²⁷ Wɔrari kara i daa faa mbijw munu ndaw. Kon naaŋa zinj kị ze mɔba law-ri nɔŋrivbil ha ri pɔŋ naaŋa zinj máy bari. Bari na, i daa fe dáa sahoŋ ká sakra kị, a í zinke fe tunduo ká maa báy fe dáa kaaya bari na. ²⁸ Faa tuuka Ngerewuru ká i ko ba fe ya na, daa ha Ngerewuru naa nduo-ε ká tul-ri ha ri daa fe dáa bala, a í daa fe ká maa bay dáa ya. ²⁹ Fe kaayari báy fe dáa ganri bod' bod' riw bele na mbaa law-ri: taka kon fe ndaw, law mɔbɔɔ ndaw, kóko nun fe ndaw, ika hud' ndaw, dáa rodi ndaw, dáa law ndaw, taka mgbáy bapibi ndaw, rɔɔ raŋa kị ndaw. ³⁰ I ba nzob báa bay kaaya se tul nzob ndaw, nzob tul nɔŋani Ngerewuru ndaw, nzob nɔgáka bayri ndaw, nzob siika sùo-ri ndaw, nzob ndáka giriri ndaw, nzob nzaa bayri ndaw, rɔɔ, í ba nzob tịi fe ká tul nzob mbɔŋri ri kara ndaw pi. ³¹ I ba nzobri ká i do taŋ nun nzem ndaw, nzob bay mɔba mbii yari ndaw, rɔɔ í ba nzob law nɔŋɔŋri báy nzob kóko nun síe nzob yari ndaw pi. ³² Nzobkeri ku na, i ko faa ká Ngerewuru a kúnke sal bay ká tul fe niri key na ta-taŋ: nzobri ká i daa fe mini na, i maa bay zinj hud'. Ze munu hoy kara, i daa nun-ri ba pola pola. Rɔbay, zadka i ko nzob kịri do dáa fe niri na key le, i hii bayke zinj ri ndaw.

2

Kún sal bay Ngerewuru do báy zadε

¹ Bo ká mù daa bay bo tul kụ-ori na waa, mù ba ve le? Zadka mù daa bay bo tul kụ-ori, rɔɔ mú daa feke faa mbijw munu ká bari na ndaw le, bo kị sùo-ɔ ze mù daa bay bo tul-a zu. Ká pol Ngerewuru na faa yám sùo-ɔ tiya. ² Náa kóri ndaw mii, Ngerewuru ká daa bay bo tul nzob fe dáa munuri ku na, ka daa báy zadε. ³ Bo ká mù daa bay bo tul nzob fe dáa munuri, rɔɔ mú yịi mú daa faa mbijw munu ká bari ndaw na waa, mù ko ku le, bay Ngerewuru ti mgbaka tul-a ya zu le? ⁴ Mase mù ker mú baa mii, fe dáa bo key na Ngerewuru a ndáke buma zinj mù kị hoy bay tul law kere be na le woo? Bawda law kere be, báy iki law be, báy law-ε ká faa ni ba vaa ya na waa, mù ko ba fe ká nun-a ya kị hoy le? Law kere Ngerewuru ká'a daa ha mù yịi mú suo kér bay bo na waa, mù ko munu ya hoy le woo? ⁵ Báy faa law nɔŋɔŋ bo ká mù hii bay súoke kér bay bo ya na, be ze mù mbúke bawda here Ngerewuru do tul-a, báy nam ká'a kieke here be, báy kún sal bay be ká do báy zadε na. ⁶ Bil namke ku na, nzob ha ha le, Ngerewuru a púo ni fe ká maa báy ped' dáa beri: ⁷ bari ká i gedε tul fe dáa kereri banɔɔ, í nzáake faa bay haŋa Ngerewuru ka daa riŋ dika bo tul-ri ndaw, ka daa mbay bo tul-ri ndaw, rɔɔ a ha ri ba nzob hu-hud' yari ndaw na ze, ká'a haŋa ri káw báy kumnun ká do banɔɔ na. ⁸ Roo le, bari ká i tịi ká tul Ngerewuru, i tun tusue bay, a í se fal fe dáa kaayari banɔɔ na, Ngerewuru a kie ri law fáa be báy here be ká tul-ri mbiki mbiki. ⁹ Namke ku na, kóko síe báy doko bil hud' a doko tul nzobri riw bele ká i ba nzob fe dáa ganri. Do bay tul Zibri pola dekre, rɔɔ bay tul nzobri ká i ba Zib ya na báy. ¹⁰ A roo le, nzobri riw bele ká i ba nzob fe

dáa kereri na, Ngerewuru a haɲa ri riɲ dika ndaw, a daa mbay bo tul-ri ndaw, roo a ha ri dekeke ndaw pi. Ka'a dáa zɪɲ bari Zibri pola dekre, roo bay tul bari ká i ba Zib ya na báy, ¹¹ bay ji le, Ngerewuru naa nun nzoɓ mbjw ya.

¹² Nzobri riw bele ká i daa feyaa taɲ kóko *bol kusol *Moyze na, i zɪɲ ɓie báy faa bol kusol na ya. A nzobri riw bele ká i ko bol kusol na ko, roo i daa feyaa na, Ngerewuru a dáa bay bo tul-ri báy faa bol kusol na ku. ¹³ I ko, ba nzobri ká i laa bol kusol na ba láake hoy ze, Ngerewuru naa bay ká tul-ri a ko ri ba nzobri ká i do báy zadɛ nzedɛm ká nun-ɛ ya, roo le, ba bari huɔ-ri ká i daa fe ká bol kusol hii na ze, ka ko ri ba nzobri ká i do báy zadɛ nzedɛm ká nun-ɛ. ¹⁴ Nzobri ká i ba Zib ya, ká i ko bol kusol Moyze ya na, zadka bari kɪ i daa fe ká bol kusolke hii báy law-ri le, fe dáa bari kie mii, fe ká bol kusol hii bayke na i ko báy tul-ri. ¹⁵ Zadka i daa munu le, fe dáa bari kie mii, fe ká bol kusol hii na, Ngerewuru daa do bil law-ri ro. Ká bil wɔra law-ri na kie bay nasike ndaw, a kɛr bay bari kara, haɲɛ le kie ri mii, fe dáa bari do báy zadɛ, a haɲɛ laa le kie ri mii, fe dáa bari do báy zadɛ ya. ¹⁶ Be ze ba fe ká'a tɪi báy nam ká Ngerewuru a kuɲ sal bay báy faa Zezu *Krisi zuo tul feri riw bele ká muɲ bil law nzobri. Ba bay ká do bil káa Bay Kere ká mɪ kaa na.

Zibri kara bay mɓba tul-ri

¹⁷ Bo ká mù ba Zib, ká mú daa law-a bo tul *bol kusol *Moyze, a mú nda giri sùo-ɔ bay tul Ngerewuru bo; ¹⁸ bo ká mù ba nzoɓ kóko law hiiya Ngerewuru, a bol kusol na kara kie mù fe kere ká bay haɲa mù kele; ¹⁹ bo ká mù ko sùo-ɔ ba nzoɓ ndáka faa pol rawri, a mú ko sùo-ɔ ba zad taɲa bay tul nzobri ká i do bil suɲ tilo; ²⁰ bo na nzobri ká i ko fe ya tuk tuk na, mù ko sùo-ɔ ba nzoɓ fére ri fe, a nzobri ká i do munu ba ledri báy na, mù ko sùo-ɔ ba nzoɓ fére ri fe, bay ji le, báy faa bol kusol Ngerewuru na, mù baa mii mù ko feri riw bele báy zadɛ ndaw, a mú ko tusue bay ndaw pi: ²¹ Nda-ndad! Roo le, bo ká mù fere nzoɓ haɲwri fe na, daa mina ndaw roo mù fere sùo-ɔ fe ya le? Bo ká mù baa mii, nzoɓ ka ri-riiɓa ya na wɔa, daa mina ndaw roo mù yɪi mù ri-riiɓa na le? ²² Bo ká mù baa mii, nzoɓ daa nun pie ya na wɔa, daa mina ndaw roo mù yɪi mú daa nun pie na báy le? Bo ká mù ɪm wuru feri na wɔa, daa mina ndaw roo, mù riɪ bil hul kaɲi bari, a mú fɔa fekeri ká dɪ roɓay le woo? ²³ Mù nda giri sùo-ɔ bay tul bol kusol Ngerewuru ká mù dɔke, roo le, mù ɓie riɲ-ɛ bay ji le, mù daa vu mbom bo dɪ ya, ²⁴ munu ká i daa do bil mbede ɓe mii: «Bay tul fe dáa kaɲaya baari Zibri na ze, nzobri ká i ba Zib ya na i ɲirike Ngerewuru*».

²⁵ Bo ká mù ba Zib, ká mù kuɲ ngori bay kieke sùo-ɔ ba taa Ngerewuru na, zadka mù daa vu mbom bo tul bol kusol Moyze na le, ngori bo na ba fe tusue kɪ. Roo le, zadka mù daa vu mbom bo dɪ ya le, do munu ba fe ká mù kuɲ ngori ya báy. ²⁶ A zadka nzoɓ kuɲ ngori ya, roo a daa fe ká bol kusol hii bayke na le, Ngerewuru a kóko ni ba nzoɓ ká kuɲ ngori na ndaw zu ya le woo? ²⁷ Nzob ká daa fe ká bol kusol hii bayke báy zadɛ taɲ *kuɲ ngori na, fe dáa kere nzoɓke ku na ze a dáa bay bo tul-a, bo ká mù do báy bol kusol ndaw, mú kuɲ ngori ndaw, roo le, mù daa vu mbom bo dɪ ya na. ²⁸ I ko, Zib taa tusueke na, bay tul naysuo-ɛ ká kele key hoy

* 2:24 2.24 Ezay 52.5; Ezekiyel 36.22.

ya, a ngori taa tusueke kara, ba hay ká do naysuo ká kele key ya ndaw. ²⁹ Roo le, Zib taa tusueke na, ba be ká Ngerewuru fere bil law-e, a ngori taa tusueke na ba taa hay ká Tem Ngerewuru daa do bil law nzoɔ, bo ba hay ká i daa do naysuo ká kele munu ká bol kusol baa hayke na ya. Kiri Zib ká mini key na, Ngerewuru ze pisi ni bo, ba nzoɔ ya.

3

¹ Zadka do munu na waa, ká bay bá Zib na ndadike ba ji ki zu le? Kún ngori na waa, kereke ba ji ki le? ² Ndadikeri na do ngi-ngii, bay ji le, pola dekre le, ba bari Zibri na ze Ngerewuru poɔ bay be zuo nduo-ri. ³ Zib haneri do tul bay bari bay zadε ya ba tusue ki. A ku na waa, bay tul fe daa bari ká munu ku na ze, Ngerewuru a doke tul bay be na mbaa ro le? ⁴ U-uu, munu ya! Ze nzoɔri riw bele i ba nzoɔ kúɔ bay hoy kara, Ngerewuru daa fe maa bay tusue bay, munu ká i daa do bil mbede be mii:

«Bo Ngerewuru, ndad bay hanja nzoɔri ko mù ba nzoɔ ká bay baa bo do bay zadε.

Ze nzoɔ daa bay bo tul-a hoy kara, mù ti bil-e yoroɔ*.»

⁵ Zadka fe daa kaaya naari na daa ha nzoɔri ko mii, Ngerewuru daa fe bay zadε na waa, náa báari mina ro le? Ngerewuru ká ha náa kóri seke fe bay tul fe kaaya naari na waa, ka daa fe bay zadε ya zu le? (Be ni key na, m̄ baa sim bay baa nzoɔri ro.) ⁶ Fe daa be do bay zadε. Zadka Ngerewuru ba nzoɔ ká fe daa be do bay zadε ya le, ka'a máa bay kún sal bay zuo tul nzoɔri ká tusiri key ya. ⁷ Ko ya le, nzoɔ haneri baa ha m̄ mii: «Zadka kúɔ bay buru ze daa ha nzoɔri kóke sùo bay Ngerewuru na *taɔ kad kad, a kieke rin dika be ndaw na waa, bay ji ndaw roo, bay mba tul buru munu ká nzoɔ feyaari bay le woo?» ⁸ A waa, bay ji ndaw roo náa baari mii, náa dáari fe ndaya bo ha fe kere na ka ti i a se ba pola pola ya le, munu ká nzoɔ haneri kúɔke bay zuo nzaa-i mii, ba bi ze m̄ ka-káa bayri na munu ku! Bay ká mba tul nzoɔkeri ku na do bay zadε.

Nzoɔri riw bele i ba nzoɔ fe daa ya

⁹ A munu ku waa, náa báari mina ro le? Naari Zibri na waa, náa mbári tul nzoɔ hawri na mba ro le woo? U-uu munu ya! M̄ baa ha ri ro mii: Zibri, bay saw nzoɔ kiri hoy kara, bari riw bele na i do bil feya, ¹⁰ munu ká i daa do bil mbede Ngerewuru mii:

«Nzoɔ ká do bay zadε ká nun Ngerewuru na, tiya; mbjw kara tiya.

¹¹ Nzoɔ nun nzem, tiya ndaw.

Nzoɔ ká nzaa Ngerewuru nzaa kara, mbjw tiya ndaw.

¹² Nzoɔri riw bele fere fal-ri ha Ngerewuru,

i wuru faa i zekre ki kperke kperke.

Nzoɔ ká daa fe kere na, tiya;

mbjw kara tiya†.

¹³ Kusol bay baa bari ti nduɔ nduɔ

munu ká luɔ tupal ká do hoy nduo.

Nzaa rim-ri do ba nzaa rim úla nzoɔ‡;

* 3:4 3.4 Simri 51.6. † 3:12 3.12 Simri 14.1-3; 53.2-4; Ezekiel 7.20. ‡ 3:13 3.13 Simri 5.10.

bay ká tji ká nzaa-ri na kara
 do munu ba pom soꝑ§.

14 I ba nzobri ká nzaa-ri zoꝓ bak bak ba nzaa fadi.*

15 I nduo kiyaw kiyaw bay daa sim nzob zuo siri.

16 Zafri riw bele ká i kal di na,
 i bie feri i daa ha nzobri ko seke fe.

17 Kaw bay kere dekeke na, i ko faake ya†.

18 Hje Ngerewuru ndji kara ti bil law-ri ya‡.»

19 Naa kóri mii, feri riw bele ká *bol kusol baa bayke na, baa ha bari Zibri ká i do bil bol kusolke na, bay hanja nzob mbjw ká'a máa áa nzi-ε a baa bay bay yámke sùo-ε yám na tiya, a nzobri riw bele ká tusiri key na i ko sùo-ri ba nzobri ká bay mgbá tul-ri ká pol Ngerewuru. 20 Tusueke le, nzob ká'a máa hanja Ngerewuru naa bay ká tul-e a ko ni ba nzob ká do bay zadε nzedem ká nun-ε báy faa daa bol kusol na, mbjw tiya, bay ji le, ped daa bol kusol na kie nzob ha ni ko mii, ka daa feyaa.

21 A roo le, timbedε key na, Ngerewuru kie naari faa ká'a náake bay ká tul nzob ha ni do báy zadε nzedem ká nun-ε. Ka daa feke na báy faa daa bol kusol ya; ba fe ká *mbede bol kusol báy mbede nzob yaana bayri saa nzi-ε baa nasi bayke pola. 22 Ngerewuru naa bay ká tul nzobri ha ri do báy zadε nzedem ká nun-ε bay law-ri ká i daa bo tul Zezu *Krisi. Ka daa feke ku na do bay tul nzobri riw bele ká i daa law-ri bo tul-e. Ze i ba na Zib, mase Zib ya hoy kara, naa nun ki tiya, bay ji le, 23 nzobri riw bele daa feyaa a i rókoke rin dika Ngerewuru. 24 Roo le, Ngerewuru daa law kere zih ri a naa bay ká tul-ri hoy hoy ha ri do báy zadε nzedem ká nun-ε báy faa Zezu Krisi ká tina ri saa bil koy feyaa. 25-26 Ba be na ki ze, Ngerewuru ha ni do ba vuy *fe poy, ha sim be puo mbol feyaa nzobri, bay hanja bo báy faa hud be na, ka ndáke buma zih nzobri ká i daa law-ri bo tul Zezu Krisi. Be mini ze, Ngerewuru kieke sùo-ε ba nzob ká do báy zadε nzedem. Pola na, ka iki law-ε ká tul nzobri ká i daa feyaa. Roo le, timbedε key ká báy faa hud Krisi na, ka naa bay feyaa ká tul nzobri ha ri do báy zadε nzedem ká nun-ε. Be ze, ka kieke sùo-ε ba nzob ká do báy zadε nzedem ndaw, a ba nzob náa bay ká tul nzobri ká i daa law-ri bo tul Zezu Krisi ndaw.

27 A ku na waa, faa ndaka giri sùo nzobri na do haa báy le woo? Faake mbjw tiya, bay ji le, hanja bay naa ká tul nzob ha Ngerewuru ko ni ba nzob ká do báy zadε nzedem ká nun-ε na, do báy faa mbika law bo, báy faa daa vu mbom bo tul bol kusol ya. 28 I ko, naari na, naa kóri ta-tar mii: Ngerewuru naa bay ká tul nzob ha ni bo báy zadε nzedem ká nun-ε bay law-ε ká'a daa bo tul Zezu Krisi bo, bay vu mbom ká'a daa bo tul bol kusol na ya. 29 I ker i ko ku na waa, Ngerewuru na ba Ngerewuru Zibri ki huori hoy le woo? Waa, ka ba Ngerewuru saw nzob kiri ndaw ya le? Ba tusue ki, ka ba Ngerewuru saw nzob kiri ndaw, 30 bay ji le, Ngerewuru na mbjw hoy. Ba be ki ze ka naa bay ká tul Zibri ha ri do báy zadε nzedem ká nun-ε báy faa mbika law bari; ba be na ndaw ze ka naa bay ká tul saw nzob kiri ha ri do báy zadε nzedem ká nun-ε báy faa mbika law bari.

31 Waa, naa búmrari ndadi bol kusol na báy faa daa law bo tul Zezu Krisi

§ 3:13 3.13 Simri 140.4. * 3:14 3.14 Simri 10.7. † 3:17 3.17 Ezay 59.7-8. ‡ 3:18 3.18 Simri 3.2.

ro na le? U-uu munu ya! Roo le, naari na, náa kíeri tusue ndadí bol kusol na.

4

Mbika law Abaraham

¹ I kër se tul bulu naari *Abaraham na í ko. Waa, fe ji ze Ngerewuru daa bay tul-e le? ² Zadka ped daa kere Abaraham na daa ha Ngerewuru kóke ni ba nzoɓ ká do báy zadɛ nzedem ká nun-ɛ na le, ka'a máa ndáka giri sùo-ɛ ká dí. Roo le, ka maa daa munu ká pol Ngerewuru ya, bay ji le, ³ mbede Ngerewuru baa ta-tan mii: «Abaraham na daa law-ɛ bo tul Ngerewuru, be ze Ngerewuru kijke fal mbika law be, a kóke ni ba nzoɓ ká do báy zadɛ nzedem ká nun-ɛ*.» ⁴ I ko, nzoɓ ká daa ped na, a yaana lari ped be. Larike ku na do ba fe haɗa ká hoy hoy ya; ba fe ká do bay tul nzoɓ pedke. ⁵ Roo le, nzoɓ ká daa law-ɛ bo tul ped daa be ya, roo a daa law-ɛ bo tul Ngerewuru ká nda buma ziji nzoɓ feyaa le, Ngerewuru kji fal mbika law be, a naa bay ká tul-e a kóke ni ba nzoɓ ká do báy zadɛ nzedem ká nun-ɛ. ⁶ Be mini ze, Mbay *David baa bay suoriya nzoɓ ká Ngerewuru ko ni ba nzoɓ ká do báy zadɛ nzedem ká nun-ɛ tan kjiɗa fal ped daa beri. Ka daa do bil mbede mii:

⁷ «Nzobri ká Ngerewuru nda buma ziji ri ká tul fe daa kaaya bari, a bumra feyaa bari na, suoriya ba taa bari.

⁸ Nzoɓ ká Ngerewuru kji fal feyaa be ya na, suoriya ba taa be†.»

⁹ Suoriyake ku na waa, do bay tul Zibri ká i ba nzoɓ *kúnŋ ngori huo-ri hoy mase, bay tul saɗ nzoɓri ká i kunŋ ngori ya ndaw le? I kër í ko, náa baari timbede key mii: «Ngerewuru kji fal mbika law Abaraham, a kóke ni ba nzoɓ ká do báy zadɛ nzedem ká nun-ɛ.» ¹⁰ Waa, feke ku na kal báy sew ji zu le? Pola doɗ ndaw roo Abaraham kunŋ ngori báy mase, ká fal le? Pola doɗ hoy bo, ká fal ya! ¹¹ Kúnŋ ngori Abaraham na ba fe ká'a daa ká fal law-ɛ ká'a daa bo tul Ngerewuru bay kieke mii, Ngerewuru ko ni ba nzoɓ ká do báy zadɛ nzedem ká nun-ɛ báy faa mbika law. Be mini ze, ha Abaraham na vike ba baɗa bari riw bele ká i daa law-ri bo tul Zezu *Krisi, ká Ngerewuru ko ri ba nzoɓri ká i do báy zadɛ nzedem ká nun-ɛ tan haɗa ri kunŋ ri ngori. ¹² Ka ba baɗa nzoɓri ká i kunŋ ngori ndaw pi. Ba bari ká i kunŋ ngori ká naysuo kele key hoy ya, roo le, ba bari ká mbika law bari do munu ká baɗa naari Abaraham doke pola ndaw roo, i kunŋ ni ngori báy na.

Ngerewuru waa fe bay tul nzoɓri ká i daa law-ri bo tul-e

¹³ Tusueke le, Ngerewuru waa ziji *Abaraham báy vu bul-eri bay haɗa ri tusiri na ba taa bari. Bay vu mbom ká Abaraham daa bo tul *bol kusol ze Ngerewuru wáake bay ziji ni ya, roo le, munu ká Abaraham daa law-ɛ bo tul-e na, be ze ha Ngerewuru wáake bay ziji ni a kóke ni ba nzoɓ ká do báy zadɛ nzedem ká nun-ɛ. ¹⁴ Zadka fe kereri ká Ngerewuru waa na do bay tul nzoɓri ká i daa vu mbom bo tul bol kusol na le, daa law bo tul-e na do ba fe ká goɗ hoy; waa bay be na kara, daa fe mbjw ya ndaw pi.

* 4:3 4.3 Tiika saɗ fe 15.6. † 4:8 4.8 Simri 32.1-2.

¹⁵ Tusueke le, bol kusol ká nzoŋri waɗ na ngakla here Ngerewuru. Roo le, zaɗ ká bol kusol ti ɗi ya na, waɗ tul bol kusol hoy kara ti ɗi ya ndaw.

¹⁶ Be mini ze, fe ká Ngerewuru waa na, ɗo bay tul nzoŋri ká i ɗaa law-ri bo tul-e, bay haɗa bo ka ha ri feke na báy law kere be. Fe ká'a waa na ɗo bay tul vu bulu Abarahamri riw bele. Do bay tul nzoŋri ká Ngerewuru ha ri bol kusol na huo-ri hoy ya, roo le, bay tul bari ká i ɗaa law-ri bo tul-e munu ká Abaraham na. Be na ka ba baa naari riw bele, ¹⁷ munu ká Ngerewuru baa ɗo bil mbede be mii: «Mi ha mú ɗo ba baa saw puo nzoŋri boɗ boɗ ngji bamba tasiri[‡].» Abaraham na ba baa naari ká pol Ngerewuru, bay ji le, ka ɗaa law-ε bo tul-e, be ká'a tuma nzoŋ huferi ha ri kaw báy kumnun ndaw, a fe ká tiya na hoy kara, ka ɗaa ha ni ɗo ndaw na. ¹⁸ Bay ká Ngerewuru waa ká nzoŋri maa bay kér se ɗi mbaa na, Abaraham ɗaa law-ε te ɗi nzokɗo. Be ze, ka vi ba baa saw puo nzoŋri boɗ boɗ ngji bamba tasiri munu ká Ngerewuru waa ziŋ ni mii: «Vu bul-ari i rúo bamba» na[§]. ¹⁹ Be na, ka ɗaa mbiimbam maa isɗɗri munu, a ko sùo-ε ba nzoŋ ká fumra úy úy; máy be *Saara hoy kara ɗi táw a maa bay mbón nzoŋ mbaa ndaw. Be nu ku hoy kara, Abaraham na ɗo tul mbika law be na banguo. ²⁰ Bay ká Ngerewuru waa ziŋ ni na, ka máy bay ká ɗi ya ndaw, a mbika law be hoy kara huo ya, roo le, mbika law be na ha ni hurusuo ba pola pola ha ni písike Ngerewuru. ²¹ Ka ko ká bil law-ε ba tusue ki mii, Ngerewuru ɗo báy hurusuo, a maa bay ɗaa fe ká'a waa na. ²² Sawke mini ze, báy faa law-ε ká'a ɗaa bo tul Ngerewuru na, Ngerewuru kóke ni ba nzoŋ ká ɗo báy zaɗe nzedem ká nun-ε. ²³ Roɗay, bay ká i ɗaa ɗo bil mbede mii: «[Ngerewuru ki fal mbika law be, a kóke ni ba nzoŋ ká ɗo báy zaɗe nzedem ká nun-ε] na* ɗo bay tul-e huo-ε hoy ya. ²⁴ Bayke ku na, ɗo bay tul naari ndaw, naari ká Ngerewuru a náa bay ká tul naari ha náa ɗori báy zaɗe nzedem ká nun-ε. Ba naari ká náa ɗári law naari bo tul be ká'a tina Ngerembay naari Zezu saa sakra nzoŋ huferi na. ²⁵ Ka pon ni ha huf bay tul feya naari, a tina ni saa sakra nzoŋ huferi ha ni kaw báy kumnun, bay haɗa bo náa bári nzoŋri ká bay ti tul naari ya, a náa ɗori báy zaɗe nzedem ká nun-ε.

5

Náa zúori ziŋ Ngerewuru báy faa Zezu Krisi

¹ Be ze, munu ká Ngerewuru naa bay ká tul naari ha náa ɗori báy zaɗe nzedem ká nun-ε báy faa mbika law na, ɗekeke ɗo sakra naari báy Ngerewuru bay tul fe ká Ngerembay naari Zezu *Krisi ɗaa na. ² Báy faa be ká náa ɗári law naari bo tul-e na, náa ɗori báy faa káw bil bawda law kere Ngerewuru na baɗak timbede key. Fe ká ha naari suoriya na, ba ɗaa law nzokɗo bo tul riŋ ɗika ká Ngerewuru a haɗa naari. ³ Ba be nu ku hoy ya, naari na, ká bil kóko seke fe hoy kara, náa ɗári suoriya, bay ji le, náa kóri ndaw, kóko seke fe na ɗaa ha náa ikikeri law naari ba pola pola. ⁴ Iki lawke ku na, ɗaa ha náa sũkeri law naari ká tul fe ká ti tul naari, a síu law ká tul fe ká ti tul naari na, so naari ká tul fe ká náa ɗári law naari te ɗi nzokɗo na. ⁵ Fe ká náa ɗári law naari te ɗi nzokɗo na, law naari ti

[‡] 4:17 4.17 Tiika saw fe 17.5. § 4:18 4.18 Tiika saw fe 15.5. * 4:23 4.23 Tiika saw fe 15.6.

sáa ká dí ya, bay ʒi le, báy faa Tem Law Pie ká Ngerewuru ha naari na, ka daa ha bawda law ini be mbaa law naari gbay gbay.

⁶ Ba tusue, zadka hurusuo naari tiya dek dek na, Krisi vi hu bay tul nzob fe daa yaari bay nam ká Ngerewuru ki tuu. ⁷ I ko, do ngon bamba tasiri bay haɲa nzob yaa huɔ ká tul nzob fe daa bay zaɔe a hu. Ko ya le, nzob haɲe a yaɲa huɔ ká tul nzob law kere a hu. ⁸ Roo le, fe ká kie naari bawda law ini Ngerewuru na ze do key: zadka náa bári nzob feyaa koɔ roɔbay na, Krisi vi hu bay tul naari. ⁹ Báy faa huɔ be na, bay naa ká tul naari ká pol Ngerewuru timbeɔe key, waa, boɔ báy roɔ maa bay here Ngerewuru ze ka ti yaɲa naari ká dí ya le woo? ¹⁰ Pola lew ká náa bári nzob tul ngani Ngerewuru bay na, ka daa ha náa zuori ziɲ ni bay faa huɔ Vi-e. A munu ku na waa, boɔ báy roɔ, timbeɔe ká náa zuori ziɲ ni ro key le, ka ti yaɲa naari bay faa Vi-e ká kaw bay kumnun na ya le woo? ¹¹ Na roɔbay, naari na, náa ndákari giri sùo naari ká bil Ngerewuru bay faa Ngerembay naari Zezu Krisi ká daa ha náa zuori ziɲ ni timbeɔe key na.

Krisi kal tul Adam pavbaɔ

¹² Báy faa nzob mbɔw ká ba *Adam na, feyaa vi yaake zaɔ kpol kpol ká tusiri key, a ha feyaa ku na vi daa huɔ bo tul nzobri riw bele, bay ʒi le, nzobri riw bele daa feyaa. ¹³ Pola roɔ bay haɲa Ngerewuru ha *bol kusol ha *Moyze na, feyaa do tusiri key ro. Roo le, munu ká bol kusol tiya roɔbay na, Ngerewuru ki fal fe daa ya nzobri ya. ¹⁴ Ze munu kara, bay bil sewke taa Adam kpuru ʒi taa Moyze na, huɔ re mbay ká tul nzobri banɔo kpaɔara. Ze nzobri daa kaaya munu ká Adam ya hoy kara, huɔ re mbay ká tul-ri.

Adam na mgba a lieke be Krisi ká'a vika

¹⁵ Roo le, fe daa kaaya *Adam bay fe kere ká Ngerewuru ha hoy hoy bay law kere be na, do boɔ boɔ. Ba tusue, fe daa kaaya nzob mbɔw ká ba Adam na daa ha nzobri ngɔi bamba zinke huɔ. Roo le, law kere Ngerewuru bay fe haɲa be ká'a ha nzobri ngɔi bamba hoy hoy bay faa nzob mbɔw ká ba Zezu *Krisi na, kal fe daa Adam na ku pavbaɔ. ¹⁶ A fe haɲa hoy ká Ngerewuru ha bay faa law kere be na, ɔro bie pedke do boɔ bay ɔro bie ped feyaa Adam. Kún sal bay bo tul feyaa nzob ká mbɔw ká ba Adam na, daa ha bay mgba tul nzobri. A ze fe daa kaaya nzobri ngɔi na bamba hoy kara, fe haɲa hoy ká Ngerewuru ha bay law kere be na, daa ha bay naa ká tul nzobri ha ri do bay zaɔe nzeɔem ká nun-e. ¹⁷ Ba tusue, bay faa fe daa kaaya nzob ká mbɔw ká ba Adam na, huɔ réke mbay ká tul nzobri. Roo le, bay faa nzob mbɔw ká ba Zezu Krisi na, náa zinke fe kere ká mba kiɲa fale: nzobri riw bele ká i do bil bawda law kere Ngerewuru bay fe haɲa hoy ká naa bay ká tul nzob na, i káw bay kumnun i re mbay ká tul feyaa bay huɔ bay faa Zezu Krisi.

¹⁸ Be mini ze, fe daa kaaya nzob mbɔw na, daa ha bay mgba tul nzobri riw bele. Ze do faa mbɔw munu ndaw, fe daa nzeɔem nzob ká mbɔw na daa ha bay naa ká tul nzobri riw bele ha ri kaw bay kumnun. ¹⁹ Faa mbɔw munu ká wáɔ tul *bol kusol nzob mbɔw na daa ha nzobri ngɔi bamba vike ba nzob feyaa na, daa vu mbom nzob ká mbɔw na, a daa ha bay naa ká tul nzobri ngɔi bamba ha ri do bay zaɔe nzeɔem ká nun Ngerewuru.

²⁰ Bol kusol ká Ngerewuru ha *Moyze na, ví daa ha fe daa kaaya nzobri séke ba pola pola. Roo le, zad ká feyaa nzobri ngji ká dí ba pola pola na, law kere Ngerewuru hoy kara yi a ngji bamba tasiri ká dí robay. ²¹ Be ze, do faa mbijw munu ká feyaa re mbay ká tul nzobri ha ri zih huf na, law kere Ngerewuru ká naa bay ká tul nzobri ha ri do báy zadε nzedεm ká nun-ε na, re mbay ká tul naari ha náa káwri báy kumnun ká do banquo báy faa Zezu Krisi, Ngerembay naari.

6

Zúo zih Krisi báy faa huf be

¹ A munu ku waa, náa báari mina ro le? Náa dokori bil feyaa na banquo ndaw roo, bay haña Ngerewuru ká dáake law kere zih naari ba pola pola mgbum le woo? ² U-uu, munu ya. Bay ká se tul feyaa na, náa bári nzob huféri ká dí, bay ji le, hurusuo-ε re mbay ká tul naari mbáa. Waa, náa dáari mina ndaw roo, bay yi bay ví doko bil feyaa na báy le? ³ Naari riw bele na, i daa tul naari nduo mbii ha náa zúokeri zih Zezu *Krisi mbijw hoy ká bil huf be. Waa, i ko munu ya le? ⁴ Munu zu le, tul naari ká i daa nduo mbii na kie mii, náa húri zih Zezu Krisi ndaw, a i voro naari zih ni ndaw, bay haña bo munu ká Bãa Ngerewuru tina ni saa sakra nzob huféri báy bawda rin díka be a ha ni kaw báy kumnun na, do faa mbijw munu ndaw, naari hoy kara náa víri ba nzob fie bay séke simsed fie ndaw pi.

⁵ Munu ká náa zuori zih Krisi ká bil huf be na, náa kóri ba tusue, náa zúori zih ni mbijw hoy báy faa tji be saa luó huf ndaw. ⁶ Náa kóri báy kere ndaw ro! Sim dol naari ká piedke ká náa dókeri bil feyaa kob báy na, i ber ni báy Krisi mbijw hoy do tul puu say huf, bay haña Ngerewuru ka bieke hurusuo feyaa ká do bil law naari, bo ha náa bári koy feyaa na mbáa, ⁷ bay ji le, nzob ká hu ro na, feyaa do báy hurusuo ká tul-e mbáa. ⁸ Be mini ze, zadka náa húri zih Krisi na, náa kóri ndaw, náa káwri báy kumnun zih ni. ⁹ Náa kóri ta-tañ, Krisi ká tji saa sakra nzob huféri na, huf ti ika ni mbáa ndaw, a ti báy hurusuo ká tul-e mbáa ndaw pi. ¹⁰ Huf be na, ka hu báy feyaa na faa bal ba mbijw hoy ba gbúke, a bieke hurusuo feyaa. A le, káw báy kumnun be ká timbedε key na, ka kaw bay daa rin díka bo tul Ngerewuru. ¹¹ Baari hoy kara do faa mbijw munu ndaw: bay ká se tul feyaa na, i ko sùo-rĩ ba nzob huféri ká dí, bay ji le, feyaa re mbay ká tul-rĩ mbáa. A bay ká se tul káw báy kumnun na laa le, i ko sùo-rĩ ba nzobri ká i kaw báy kumnun bay daa rin díka bo tul Ngerewuru báy faa zúo zih Zezu Krisi.

¹² Be mini ze, i pón sùo-rĩ ha feyaa re mbay ká tul-rĩ bay haña ri dáake kon fe kaaya ká do bil law-rĩ na mbáa. ¹³ I pón faa ha nzaa wáv sùo-rĩ ka ba fe ped kaaya bay dáake feyaa mbáa. Roo le, i mbi sùo-rĩ ha Ngerewuru munu ká nzobri ká i tji saa luó huf a i kaw báy kumnun. I mbi sùo-rĩ báy yore ha ni munu ba fe ped kere ká bay dáake fe ká do báy zadε nzedεm a rii law-ε. ¹⁴ Tusueke le, feyaa na ti réke mbay ká tul-rĩ mbáa, bay ji le, timbedε key na, ba sew ká law kere Ngerewuru ro re mbay ká tul-rĩ, bo ba sew *bol kusol *Moyze na mbáa.

Tji saa bil feyaa bay ví ba nzob ped Ngerewuru

¹⁵ A ku na waa, náa dáari mina ro le? Náa dáari fe dáa yaa na ba pola pola, bay yi le, timbede key na, náa dori bil sew law kere Ngerewuru ro bo, náa dori bil sewke taa *bol kusol na mbáa ro le? U-uu, munu ya. ¹⁶ Baari hoy kara i ko ta-tan ndaw mii, zadka i mbi sùo-rì í dáake ped ha nzoɓ bay dáa vu mbom bo tul-e le, i tii koy nzoɓ ká i daa vu mbom bo tul-e na. Daa vu mbom bo tul feyaa ká ku rì ha rì se ba zad huf ze ndad mase, dáa vu mbom bo tul Ngerewuru ká ha rì se ba zad fe dáa ká báy zadɛ a rii law-e na ze ndad le? ¹⁷ Taambol ha Ngerewuru! Pola na, i ba koy feyaa. Roo le, timbede key na i yaa tusue bay ká i fere rì na, a í daa vu mbom bo dī báy bil wara law-rì riw bele. ¹⁸ Ngerewuru tina rì saa bil koy feyaa, a ha rì vi ba koy ped be bay dáa fe ká do báy zadɛ nzedem ká rii law-e.

¹⁹ Mí baa sim bay baa nzobri mini bay haɗa rì láake bay bi key na báy kere, bay yi le, haɗa rì laa bay se bamba. Pola na, i mbi sùo-rì báy yore dɛd í báke koy fe dáa im báy fe ndúo kiri bay dáake fe kaayari. Ze, do faa mbijw munu ndaw, timbede key kara, i mbi sùo-rì na báy yore dɛd ba koy fe dáa ká do báy zadɛ nzedem bay séke simsed ká *tan kad kad a rii law Ngerewuru.

²⁰ Pola ká i ba koy feyaa báy na, fe ká bay haɗa rì daa do báy zadɛ nzedem na bay baari mbijw ti bil-e ya. ²¹ A ku waa, fe yi ze i zinj ba lere ped ká dī ká mbi sahoɗ ha rì timbede key le? Tusueke le, pedkeri ku na mbi huf hoy ze ha rì. ²² Roo le, timbede key na Ngerewuru tina rì saa bil koy feyaa, a ha rì vi ba koy ped be ro. A le, lere ped ká i zinj ká dī na, ba simsed ká tan kad kad a rii law-e, bo í káwke báy kumnun ká do banɗo. ²³ Tusueke le, lere feyaa na ba huf, roo le, fe haɗa hoy ká Ngerewuru ha báy faa zúo zinj Ngerembay naari Zezu *Krisi na, be ze ba káw báy kumnun ká do banɗo kpadara.

7

Tii saa bil bol kusol

¹ Yu-iri, mi baa bay zinj rì munu ba nzobri ká i ko *bol kusol ko báy kere ro. Zadka nzoɓ kaw báy kumnun báy le, bol kusol do báy hurusuo ká tul-e roɓay. Ba fe ká i ko ta-tan. ² Máj nzoɓ ká yaa wara na, zadka wara kaw báy kumnun báy le, bol kusol na sin ri koɓ roɓay. A ze bo, zadka wara na hu ro le, faa do hoy ha ni báy. ³ Be mini ze, zadka wara kaw báy kumnun koɓ báy, roɓ ka tii a yaa wara ki le, be na, i dika ni ba máy nun pie. A ze bo, zadka wara na hu ro le, bol kusol ká sin ri na naa ká tul-e. Ze ka yaa na wara ki hoy kara, ka ba máy dáa nun pie ya.

⁴ Yu-iri, do faa mbijw munu ndaw, baari na i zuo zinj Zezu *Krisi ká bil huf be, ze bay ká se tul bol kusol na, i vi ba nzoɓ huɗeri ká dī, bay yi le, ka do báy hurusuo ká tul-rì mbáa. Timbede key na, i do bay tul nzoɓ ki, be ká Ngerewuru tina ni saa sakra nzoɓ huɗeri, bay haɗa lere ped naari ka do dī báy kere ba taa be. ⁵ Pola ká náa dori bil fe dáa naysuo koɓ roɓay na, bol kusol ká haa fe mi: «Daa fe key ya» na, daa ha kon dáa feyaa ká do bil law naari na, suru naari a daa ped ká sùo naari, bay haɗa bo, feyaa na ka mbi huf ha naari. ⁶ Roo le, bay ká se tul bol kusol ká mɓa naari ba koy pola na, náa bári nzoɓ huɗeri ká dī ro, bay yi le, ka do báy hurusuo ká tul naari mbáa. Munu zu le, timbede key na, náa maari dáa ped ha

Ngerewuru báy nduo ped fie báy faa hurusuo Tem be ká re mbay ro bo, báy faa táw nduo ped bol kusol ká re mbay ká tul naari na mbáa.

Bol kusol kie feyaa

⁷ A ku waa, *bol kusol na ba feyaa le? U-uu, munu ya. Bol kusol na ze kie mi fe ka ba feyaa. A bo munu ya le, bol kusol ka baa mii: «Mù ti kóko nun fe ya» na, mi ti kóko ya. ⁸ Báy faa bol kusol key na, feyaa na daa ha mi kóke kiri kóko nun feri bod bod ka bil law-i. Ba tusue, zadka bol kusol tiya le, feyaa do ba fe hufo. ⁹ Pola ka bol kusol tiya báy na, ker bay bi do báy kere. A roo le, zadka bol kusol na vi tji báyii le, feyaa na laa ro ze vi do báy kumnun a ha mi vi ba nzo b hufo. ¹⁰ Be mini ze, bol kusol ka ba faa ha na mi kawke báy kumnun na, yi a ha mi se ba zad hufo. ¹¹ Báy faa bol kusol na, feyaa zin faa a ulake mi, a báy faa bol kusolke ku na ndaw ze, mi zinke hufo. ¹² Be ze, bol kusol ki suò-ε na tan kadañ, a bay ka do bil-e na kara tan kadañ ndaw, a do báy zadε nzedεm, roo a ba kere. ¹³ A ku waa, bol kusol ka ba fe kere na, a yi a vi ba fe saw hufo bi ro bay le woo? U-uu, munu ya. Roo le, ba feyaa na ki ze mbi bol kusol ka ba fe kere na ha ni vi ba fe saw hufo bi. Be ze báy faa bol kusolke na, feyaa tina ke saw kaaya báy law mgboro beri ka kal tul zad na tan gbay gbay ba kele.

Ruy ka bil naysuo

¹⁴ Naa kori mii, *bol kusol na uru saa luo Ngerewuru, roo le, bi na mi ba nzo b naysuo a mi ba koy feyaa. ¹⁵ Tusueke le, fe ka mi daa na mi ko sawke ya, bay yi le, fe ka law-i hii daa na, mi daa ya, roo le, fe ka mi sa-san na, be ki ndaw roo mi yi mi daa báy. ¹⁶ A ze, zadka mi daa fe ka law-i hii ya na le, kie mii mi zuo zin bol kusol na ndaw, a mi ko ni ba fe kere ndaw pi. ¹⁷ Be ze, feri ka mi daa na, ba bi ze mi daa ya, roo le, ba feyaa ka daa puo ka bil law-i ze ha mi daa. ¹⁸ Mi ko mii, fe kere daa puo ka bil law-i ya, mi hii baa mii, ka bil naysuo-i ya. Tusueke le, kon daa fe kere na do bil law-i, roo le, hurusuo daake ze tiya. ¹⁹ Fe kere ka mi hii daa na, mi daa ya, roo le, fe kaaya ka mi hii daa ya na ndaw roo, mi daa. ²⁰ Zadka mi daa fe ka law-i hii ya na le, ba bi ki ze mi daa ya, roo le, ba feyaa ka daa puo ka bil law-i ze ha mi daa.

²¹ Fe ka mi ko banquo na ze do key: zadka mi hii bay daa fe kere na, fe kaaya ze mba law-i. ²² Ka bil wara law-i le, daa bol kusol Ngerewuru ze ha mi suoriya. ²³ A roo le, mi ko fe ki bod ru-ruy ka bil naysuo-iri riw bele zin hay ka ker bay bi zuo zin ni, a daa mi ba koy feyaa. ²⁴⁻²⁵ Be mini ze, bi na, ka bil ker bay bi le, mi daa vu mbom bo tul bol kusol Ngerewuru, roo le, ka bil fe daa naysuo na, mi do ba koy feyaa. Aa, kóko sie hay ka mini key na! Nzo b ve ndaw roo a tina mi ka bil fe daa naysuo ni ka ku mi ba bil hufo key le? Ngerewuru ki mbiw hoy ze maa. Taambol ha ni báy faa Zezu *Krisi ka ba Ngerembay naari!

8

Kaw báy kumnun báy faa Tem Ngerewuru

¹ Timbede key na báyii le, bay mbiw kara mba tul nzo b ri ka i zuo zin Zezu *Krisi na mbáa. ² Hurusuo Tem Ngerewuru ka ha nzo b kaw báy kumnun báy faa zuo zin Zezu Krisi na, tina mi saa bil hurusuo feyaa báy

huf. ³ Feke ku na *bol kusol *Moyze maa bay dáa ya, bay yi le, naysuo na daa ha hurusuo-ε tiya. Roo le, fe ka bol kusol maa bay dáa ya na, Ngerewuru ki suo-ε ze daa. Ka pie Vi-e vi tusiri key, a ya suo zinj nzoɓ fe dáa ya, a hu ba vuy *fe poy bay tul feya. Be mini ze, Ngerewuru daake bay bo tul feya ka do bil naysuo nzoɓ, a bieke hurusuo-ε. ⁴ Ka daa munu bay haɓa bo, fe ka do bay zaɗe nzedem ka bol kusol hii bay haɓa naa daari na, ka do bay zaɗe nzedem ka suo naari, ha naa seri simsed kere bay faa hurusuo Tem Ngerewuru ro bo, bay faa naysuo na mbaa.

⁵ Tusueke le, nzoɓri ka i se simsed bay faa naysuo na, i daa ker bay bari bo tul fe ka kon naysuoke hii. A roo le, nzoɓri ka i se simsed bay faa hurusuo Tem Ngerewuru na, i daa ker bay bari bo tul fe ka Tem Ngerewuru hii bayke. ⁶ Daa ker bay bo tul fe ka naysuo hii bayke na, ha nzoɓ se ba zaɗ huf. Roo le, daa ker bay bo tul fe ka Tem Ngerewuru hii bayke na, ha nzoɓ se ba zaɗ kaw bay kumnun bay dekeke. ⁷ Bari nzoɓri ka i daa ker bay bari bo tul fe naysuo na, i ba nzoɓ tul ngani Ngerewuru a i daa vu mbom bo tul bol kusol-e ya. Tusueke le, bari na i maa bay daa ya. ⁸ Nzoɓri ka i do bil fe daa naysuo na, i maa bay rii law Ngerewuru ya.

⁹ A roo le, baari na, i ba nzoɓri ka i se simsed ka naysuo hii na ya, i daa fe ka Tem Ngerewuru ze hii bayke, bay yi le, be na, ka do bil law-ri. Nzoɓ ka do bay Tem taa Krisi ya le, ka ba taa be ya. ¹⁰ Zaɗka Krisi do bil law-ri, ze naysuo-ri a zinj huf bay tul feya hoy kara, Tem be ha ri kaw bay kumnun, bay yi le, Ngerewuru naa bay ka tul-ri a ha ri do bay zaɗe nzedem ka nun-ε. ¹¹ Ngerewuru tina Zezu saa sakra nzoɓ huɗeri ha ni kaw bay kumnun. A ze, zaɗka Tem be do bil law-ri le, be ka'a tina Krisi saa sakra nzoɓ huɗeri ha ni kaw bay kumnun na, a haɓa naysuo-ri ka do ba fe huɗe na, kaw bay kumnun ndaw bay faa hurusuo Temke ka do bil law-ri na ku.

¹² Be mini ze yu-iri, fe ka do nun haɓa naa daari na do di. Roo le, fe ka do nun haɓa naa daari munu ka naysuo hii na, tiya. ¹³ Zaɗka i daa fe ka kon naysuo ze hii le, i zinj huf. Roo le, zaɗka i ha kon fe naysuo hu mburuk ka bil law-ri bay faa hurusuo Tem Ngerewuru le, i kaw bay kumnun. ¹⁴ Nzoɓri riw bele ka Tem Ngerewuru nda faa pol-ri na, ba bari ki ze i ba vu Ngerewuru. ¹⁵ Tem ka Ngerewuru ha ri na, ti daa ri ba koy ha hie se ri ba ki ya. Roo le, Temke na ha ri vi ba vu Ngerewuru, a ha faa ha naa dikeri ni mii: «Aba, Baa*» ¹⁶ Temke suo-ε ba naasi bayke ka bil law naari nziya mii, naa bari vu Ngerewuru. ¹⁷ Munu ka naa bari vi-eri na, fe kereri ka'a korɔ do bay tul nzoɓ beri na, naa zinjri zinj Zezu Krisi mbijw hoy, bay yi le, zaɗka naa kori seke fe zinj ni mbijw na, naa zinjri riɗ dika kara zinj ni mbijw ndaw pi.

Riɗ dika ka'a doko banɗo

¹⁸ Mi ko le, riɗ dika ka Ngerewuru a tina do zaɗ hie ha naari na, zaɗka mi ker se di le, seke fe ka naa kori timbede key na, ba fe ka maa mgbaka bay lieke ya. ¹⁹ Tusueke le, feri riw bele ka'a daa ri na, kon koko nam ka'a tinake vi-eri ba kele daa ri lok lok, ²⁰ bay yi le, fekeri ku na, i zuo fal fe punkeri ka re mbay ka tul-ri ha ri vi ba fe ka gor hoy. Ba fekeri ku na ze, i hii bay doko munu ya, roo le, ba Ngerewuru ki ze mbi nzi-ε ka tul-ri.

* 8:15 8.15 Bay nzaa aramri le, *Aba* ba «Baa.»

Ba gbúke ya báy, roo le, ka kò le, ²¹ nam hane na, feri riw bele ká'a daa ri na, a tina ri saa bil hurusuo koy feri ká ba púnke. Leε, bari báy vu Ngerewururi na, i káw báy tul-ri í zih riñ dika na mbijw hoy.

²² Naa kóri ba tusue ki, kpuru tji timbede key na, feri riw bele ká Ngerewuru daa ri na i kò seke fe, í nguri ngur ngur munu ká mny nzoɓ ká kò seke fe bay mbón. ²³ Ba bari huo-ri hoy ya, roo le, naari ká Tem Ngerewuru do bil law naari munu ba titire fe ini ká'a ha na, náa nguriri sùo naari ngur ngur báy bil law naari zih ri bay gyanke nam ká Ngerewuru a óroke ped be ká sùo naari ngid' bele, a daa naari kaw ded ba vi-eri a ha naari sùo fie ká hu-hud' ya na. ²⁴ I kò, naari na, náa zihri pam ro, roo le, fe ká tòn ká dī na, náa daari law naari báy ze te dī nzokdo. A waa, nzoɓ ve ze a daa law-ε te tul fe ká'a kò báy nun-ε ro na le? Zadka'a kò feke ro na, ka ti daa law-ε te dī mbáa. ²⁵ Ze, munu ká náa kéri nzokdo se tul fe ká náa kóri báy nun naari ya báy na, náa gyanri kekeke báy iki law.

²⁶ Do faa mbijw munu ndaw, munu ká hurusuo naari tiya na, Tem Ngerewuru ví sò naari, bay ji le, náa kóri fe ká bay daake nzaa bay kere báy zadε ya. A le, Tem Ngerewuru ki sùo-ε ze daa nzaa bay kere bay tul naari báy nguri ká nzoɓ maa bay baa báy nzi-ε ya. ²⁷ Leε, Ngerewuru ká ba nzoɓ békle bil law nzoɓ na, ka kò fe ká Tem hii bay gón na, bay ji le, báy faa ká Ngerewuru hii na, ka daake nzaa bay kere bay tul nzoɓri ká i ba taa be.

²⁸ Naa kóri ba tusue mii, nzoɓri ká i hii Ngerewuru ká'a dī ri bay haña ri daa fe báy faa ká'a leke na, feri riw bele ká tji tul-ri na, a haña fekeri vi ba fe kere ha ri. ²⁹ I kò, nzoɓri ká Ngerewuru nan ri pola na, ka mbi nzi-ε ha ri bay haña ri do munu ká Vi-e, bay haña bo, ká bil ruo vi-eri riw bele na, Vi-e na ka ba ngur lef. ³⁰ Bari ká Ngerewuru nan ri pola na, ka dī ri ba taa be; a bari ká'a dī ri ba taa be na, ka naa bay ká tul-ri ha ri do báy zadε nzedem ká nun-ε, a bari ká'a naa bay ká tul-ri ha ri do báy zadε nzedem ká nun-ε na, ka daa riñ dika bo tul-ri.

Fe ká'a máa kún sal ini ká Ngerewuru mgba zih naari na tiya

³¹ A munu ku waa, náa baari mina ro se tul fe niri key na le? Zadka Ngerewuru ba nzoɓ fal ngan naari na waa, nzoɓ ve ze a máa bay kúma naari báy le? ³² I kò, be ká vu bil-e hoy kara ka bed naari ya, a pón ni ba vuy *fe poy ha naari riw bele na waa, daa mina ndaw roo, ka ti haña naari feri riw bele báy faa Vi-e na ya le woo? ³³ A ku waa, nzoɓ ve ndaw roo a daa bay bo tul nzoɓri ká Ngerewuru nan ri a daa ri zuo boɓ ba taa be na le? Nzoɓ mbijw mini kara tiya. Ba Ngerewuru ki ze naa bay ká tul-ri ha ri do báy zadε nzedem ká nun-ε. ³⁴ A ku waa, a ve ki ndaw roo a máa bay haña bay mgba tul-ri báy le? Mbijw tiya, bay ji le, Zezu *Krisi hu a tji saa luɓ hud' a kaw tunduo hodo Ngerewuru, a daa nzaa bay kere bay tul naari.

³⁵ Fe ji ki ndaw roo a máa bay kún sal ini ká Krisi mgba zih naari na le? Fe mbijw ká'a máa bay kún salke na tiya: ba kóko sie ya ndaw, doko bil hud' ya ndaw, daa nun tuo sie ya ndaw, kón luye ya ndaw, séke tigbaa hoy ya ndaw, fe hudri ká i kiri tul naari gbuk ya ndaw, mase hud' maamii hoy kara ya ndaw pi. ³⁶ I daa do bil mbede Ngerewuru mii: «Igerembay, bay tul-a na ze,

namri riw bele buru dõke ßa fe hudf,

í dara buru munu ká i kũoke baduri í séke ßa zad' ika ri†.»

³⁷ Roo le, ká ßil fe niri riw bele ká tji tul naari na, náa ßári bawda nzob háw yumri býy faa hurusuo nzob ká kò naari ßa nzob nun-ε na.

³⁸ Mí kò ßa tusue: fe ká'a máa ßay kúnj sal ini ká Ngerewuru mgba zinj naari na, mbijw tiya. Ze ßa na hudf, mase káw býy kunnun hoy kara ðaa fe mbijw ya. Ledf nzaapedri ká nulue, mase temndayari ká re mbay, mase hurusuo kiri hoy kara, i ti ðaa fe mbijw ya. Feri ká'a tji timbede key, mase ferí ká'a vika vuku hoy kara, ti ðaa fe mbijw ya ndaw. ³⁹ Wururi ká tusiri key, mase wururi ká zad baw hoy kara, i ti ðaa fe mbijw ya, ròò býy ferí riw bele ká Ngerewuru ðaa ri na hoy kara, i ti ðaa fe mbijw ya ndaw pi. Fe mbijw ká'a máa ßay kúnj sal ini ká Ngerewuru tina býy faa Zezu Krisi, Ngerembay naari na, tiya.

9

Pol re sùo-ε ßay tul ledf Izarayelri

¹ Báy rinj *Krisi le, ßay ká mĩ ßaa na ßa sùo ßay kji ßo, ßa kúdf ßay ya. Kér ßay ká ßil wára law-i býy faa Tem Law Pie kara, ßaa nasi ßayke mii:

² mĩ ðaa síe ngji bamba tasiri, a law-i kara nze mgbuk mgbuk ßanguo ßay tul saw biri ká i ßa Zibri. ³ Mí re sùo-i ßay haña ßi ze, maa le, ßefi ka mgba tul-i a wálke sakra ßi býy Krisi ßay tul yu-iri ha ri zinj pam, ßari ká i ßa saw biri na. ⁴ Bari na, i ßa ledf Izarayelri* ká Ngerewuru nan ri, a ðaa ri zuò bof ha ri vi ßa vi-eri. Ka ha ri kò rinj ðika ße ndaw, a saa kuniri zinj ri ndaw, a ha ri bol kusol ndaw, a kie ri faa rúo ni ndaw, ròò a waa ferí ká ßay tul-ri ndaw pi. ⁵ I ßa vu bulu *Abaraham, Izak, býy *Zakob, a Krisi kji sùo-ε ká ví yaa sùo zinj nzob na hoy kara, ßa saw ßari ndaw. Ngerewuru Nzob Káw Tul Feri Riw Bele na, ndad ßay písi ni ßanguo kpadara! Amem!

⁶ Be ze ßa fe ßaa mii, ßay ká Ngerewuru waa na, ßa fe ká gòr hoy ya. I kò, vu bulu Izarayelri riw bele ze i ßa saw *Izarayel taa tusuekeri ya. ⁷ Vu bulu Abarahamri hoy kara, i ßa vi-e taa tusuekeri riw bele ya ndaw, ßay jji le, Ngerewuru ßaa ha Abaraham mii: «Báy faa vi-e Izak ze vu bul-eri i rúoke ßamba munu ká mĩ waa ßayke zinj mù na†.» ⁸ Bay key na kie mii, ßa nzobri riw bele ká i mbonj ri ká saw Abaraham ze i ßa vu Ngerewuru taa tusuekeri ya. Roo le, ßari huo-ri ká i mbonj ri býy faa ßay ká Ngerewuru waa na hoy ze, i ßa vu bulu Abaraham taa tusuekeri. ⁹ Bay ká Ngerewuru waa ßay tul-e na ze dfo key: «Káy kji ká býy ßil few ká mini key ká mĩ yji ßay ví na, *Saara a mbonj ledf wára nzob‡.» ¹⁰ Ba ße nu ku hoy ya, vu Rebikari ká i ßa ledf ndõjõri na, ßaa ßari mbijw hoy ßa bulu naari Izak. ¹¹⁻¹² Roo le, pola ròò ßay haña Rebika mbonj ri na, Ngerewuru ßaa ha ni mii: «[Jgerε ledf na a ðinj tul-e ká saw ßal nzob vbieleS.» Báy ßil sew ká Ngerewuru ßaa ßay ku na le, ledf ndõjõri na, i mbonj ri ya býy, a fe kere mase fe kaayari kara, ledkeri ku na i ðaa ya býy. Ze Ngerewuru na nan nzobri a ði ri býy faa ká'a leke ßo, býy faa pedf ðaa nzob ya, ¹³ munu ká'a ßaa dfo ßil mbede fe mii: «Mí hii Zakob, a mí pøj *Esaw*.»

† 8:36 8.36 Simri 44.2-3. * 9:4 9.4 Ledf Izarayelri na, i ßa vu bulu Zakob. Be Zakob na, Ngerewuru ha ni rinj ßa Izarayel. † 9:7 9.7 Tiika saw fe 21.12. ‡ 9:9 9.9 Tiika saw fe 18.10,14. Ledf wára nzobke na ßa Izak ká yaa Rebika ßa máy ße. S 9:11-12 9.11-12 Tiika saw fe 18.10,14. * 9:13 9.13 Malasi 1.2-3.

Ngerewuru ba mbay tul ferri riw bele, a daa ferri báy zadε

14 A ku na waa, náa báari mina ro le? Lεε, Ngerewuru na ba nzoɓ ká daa fe do báy zadε ya zu le? Munu ya! 15 Be na, ka baa ha *Moyze mii: «Mì daa law kere zinj nzoɓ ká m̀ hii bay daa kere zinj ni, a mí kɔ nun síe nzoɓ ká m̀ hii bay kóko nun síe be†.»

16 Feke ku na do bay tul law hiiya nzoɓ ya ndaw, bay tul hurusuo nzoɓ ya ndaw, roo le, do bay tul Ngerewuru ká kɔ nun síe nzoɓ munu ká law-ε hii. 17 Be ze Ngerewuru baa ha mbay *Farawon ká bil mbede be mii: «Bo na, m̀ daa mù kaw ba mbay bay tinake hurusuo-i ba kele báy faa bo, bay haɗa riɗ-i ka mgbáke ká tusiri key riw bele‡.» 18 Be ze, Ngerewuru kɔ nun síe nzoɓ munu ká'a hii, a ha law ngɔɔ ha nzoɓ munu ká'a hii.

19 Kɔ ya le, nzoɓ haɗe a báa ha m̀ mii: «Zadka do munu ku waa, daa mina ndaw roo Ngerewuru daa bay bo tul nzoɓ báy le? A waa, ka daa fe ká Ngerewuru kɔ mbi nzi-ε bay haɗa ni daa na ya le woo?» 20 A bo nzoɓ ká mù baa bay munu ku na waa, mù ba ve ndaw roo, mú máy bay zinj Ngerewuru le? I kér i kɔ, suna ká i mbuo na, a báa ha nzoɓ mbúo ni mii: «Bay ɗi ndaw roo, mù mbúo m̀ do mini key na le woo» na ya. 21 Nzoɓ mbúo pay na, maa bay daa fe báy pay na munu ká law-ε hii: pay taa mbɔwke ku na, ka maa bay mbúoke toy ndaa, a poɗ die a mbúoke suna taa hoykeŠ. Waa, i kɔ munu ya le?

22 Ze, zadka Ngerewuru hii bay doko munu ká nzoɓ mbúo pay na waa, bay ɗi bo ze do di le? Ba be kɔ ze ka hii bay kɛ nzoɓri here be báy hurusuo-ε. Be nu ku hoy kara, ka iki law-ε ngi-ngii ká tul nzoɓri ká i maa bay zinj here be, a i do di ya bay zinj die. 23 Ba be kɔ ndaw ze ka hii bay kɛ bawda riɗi dika be bay tul nzoɓri ká'a kɔ nun síe bari. Ba bari ká'a leke ri do pola bay haɗa ri zinj riɗi dika be na. 24 Nzoɓkeri ku na, ba naari ká Ngerewuru di naari ká sakra nzoɓri ká i ba Zib na ku hoy ya, roo le, ká saw nzoɓ kɔri kara ndaw pi. 25 Be ze ba fe ká Ngerewuru baa bayke do bil mbede Oze nzoɓ yaɗa bay saa nzaa Ngerewuru mii:

«Nzoɓri ká i ba taa bi ya na m̀ dika ri ba nzoɓ b̄iri;

a saw nzoɓri ká pola lew m̀ hii ri ya na,

m̀ kóko ri ba nzoɓ nun-i.*

26 A zad ká i baa ha ri ká di mii:

“I ba nzoɓ b̄iri ya” na,

ká zadε na ku kɔ ze,

i dika ri ba vu Ngerewuru, Nzoɓ Káw Báy Kumnun.»†

27 A bay ká se tul led Izarayelri na laa le, Ngerewuru baa báy faa Ezay nzoɓ yaɗa bay saa nzi-ε mii:

«Ze, Izarayelri ruo munu ká dikudfi baa hoy kara, nzoɓri ká m̀ yaɗa ri na, i máa zadε nzekre hoy,

28 bay ɗi le, Ngerembay a ví daa fe ká'a baa bay daa ká tusiri key ha ni o báy zadε ngid' bele ba vaa kod' hoy.»‡

29 Do munu ká Ezay baa bayke pola ndaw mii:

«Zadka Ngerewuru, Mbay Tul Ferri Riwi Bele koro vu bulu led Izarayel haɗeri ha naari ya le,

† 9:15 9.15 Tji Kele 33.19. ‡ 9:17 9.17 Tji kele 9.16; † kɔ Tji kele 7-15. § 9:21 9.21 Ezay 29.16; 45.9; Zeremi 18.6. * 9:25 9.25 Oze 2.25. † 9:26 9.26 Oze 2.1. ‡ 9:28 9.28 Ezay 10.22-23.

náa dúkuri mburuk mburuk
munu ká nzoḅri ká Sodom báy Gomor.»[§]

Leḉ Izarayelri ḉaa law-ri ḅo tul Ngerewuru ya

³⁰ A ku waa náa báari mina ro zey le? Bay ká náa báari na ze ḉo key: nzoḅri ká i ba Zib ya, ká i nzaa faa bay haṅa Ngerewuru naa bay ká tul-ri ha ri ḉo bay zadε nzedεm ká nun-ε ya na ze, ka naa bay ká tul-ri báy faa mbika law. ³¹ A bari Zibri ká i nzaa faa bay haṅa Ngerewuru ka naa bay ká tul-ri ha ri ḉo bay zadε nzedεm ká nun-ε báy faa ḉaa *bol kusol na laa le, i ziṅ faake ya wum. ³² Bay ji kṅi zu le? Bay ji le, bari na i nzaa faa bay ndáḉ ká nun Ngerewuru báy faa peḉ ḉaa bari ḅo, báy faa ḉaa law ḅo tul Zezu *Krisi na ya. Be ze, i téke tisaw i lie munu ká Ngerewuru baa bayke ḉo bil mbedeḉ be mii:

³³ «Bi na, mi ḉaa tisaw ḅo puo ká *Siṅ.
Ba tisaw téke bal nzoḅri, a ḉaa ha ri lie.
Roo le, nzoḅ ká ḉaa law-ε ḅo tul-e na,
law-ε ti sáa ya mgbaj.»*

10

¹ Yu-iri, fe ká law-i mgbá ḉi báy bil wara law-iri riw bele, ká mi kod Ngerewuru bayke na, bay haṅa Zibri ká i ba saw bi na i ziṅ pam. ² Mi ba nzoḅ bay nasi bari, a mi ko mii bari na i nduo kiyaw kiyaw bay tul Ngerewuru, roo le, nun nzemke ze puo ri. ³ Tusueke le, faa ká Ngerewuru náake bay ká tul nzoḅ ḅa ni ḉo bay zadε nzedεm ká nun-ε na, i ko ya a i nzaa faake báy tul gaṅ sùo-ri kṅi hoy. Be mini ze, i ḉáake vu mbom ḅo tul faa ká Ngerewuru leke na ya. ⁴ Mi baa mini key, bay ji le, Krisi ká vi na, ka ba ɔro bie fe ḉaa bol kusol na, bay haṅa ḅo nzoḅri riw bele ká i ḉaa law-ri ḅo tul-e na, Ngerewuru ka naa bay ká tul-ri ha ri ḉo bay zadε nzedεm ká nun-ε.

⁵ I ko, bay ká se tul haṅa bay naa ká tul nzoḅ ha ni ḉo báy zadε nzedεm ká nun Ngerewuru báy faa ḉaa vu mbom ḅo tul bol kusol na, *Moyze baa bayke pola hoy mii: «Nzoḅ ká ḉaa fe ká bol kusol baa báy zadε riw bele na le, a káw báy kumnun báy faa bol kusolke na*.» ⁶ A bay ká se tul haṅa Ngerewuru naa bay ká tul nzoḅ ḅa ni ḉo báy zadε nzedεm ká nun-ε báy faa ḉaa law ḅo tul Krisi na, ka baa mii: «Mu kér ká bil law-a kṅi hoy mii, nzoḅ ve ndaw roo a séke nulue le», na ya. (Bayke hii báa mii, bay haṅa Krisi ḉira a vi tusiri key.) ⁷ Mu kér mii: «Nzoḅ ve ndaw roo a séke *luo zadḉ baw ká gbuke tiya le», na ya ndaw†. (Bayke hii báa mii, bay tína Krisi saa sakra nzoḅ huḉeri.) ⁸ A ku na waa, bayke baa mina ro zu le? Bayke baa mii: «Bay Ngerewuru na ḉo ḉi ya deḉ ká lakun-a key hoy, a ḉo nzaa-a ndaw, roo bil law-a ndaw pi.» Bayke ku na ze ba káa bay ḉaa law ḅo tul Zezu Krisi ká buru ka-káake na. ⁹ Ze, zadka nzaa-a tṅi ta-taṅ mii, Zezu ba Ngerembay, a mú ḉaa law-a ḅo tul tína ká Ngerewuru tina ni saa

§ 9:29 9.29 Ezay 1.9; Tiika saw fe 19.1-29. * 9:33 9.33 Ezay 28.16. «Tisaw» na ba Zezu. Munu ká Zibri hii bay ḉaa law-ri ḅo tul Zezu Krisi ya na, Zezu na vi ba nguḉ puu ká Zibri te a i lie. I hii bay be ya, bay ji le, bari Zibri na i giyaṅ nzoḅ yaṅa nzoḅ ká a tína ri saa bil nduo domay Romri ḅo, ba Nzoḅ Yaṅa Nzoḅ hay ká i ber ni ḉo tul puu say huḉ na ya. * 10:5 10.5 Soro peḉ ḉaa Leviri 18.5. † 10:7 10.7 Kṅija bol kusol ba sidike 9.4. ‡ 10:8 10.8 Kṅija bol kusol ba sidike 30.14.

sakra nzob huferi ha ni kaw bay kumnun na le, Ngerewuru a yaa na mu, ¹⁰ bay yi le, nzob ka daa law-ε bo tul Zezu Krisi na, Ngerewuru naa bay ka tul nzobke ha ni do bay zadε nzedεm ka nun-ε. A zadka nzaa nzobke tji ta-tan na ka yaa ni. ¹¹ I daa bayke do bil mbede Ngerewuru ndaw mii: «Nzob ha ha ka daa law-ε bo tul-e na, law-ε ti saa ya mgban§.» ¹² Be mini ze, nzobri ka i ba Zib, mase i ba na Zib ya hoy kara, wal sakra bari tiya; Ngerembay ka mbij key ki ze do bay tul-ri riw bele, a daa kere zin nzobri riw bele ka i kod ni, ¹³ munu ka i daa do bil mbede be mii: «Nzob ha ha ka kod Ngerembay le, Ngerewuru a yaa ni*.»

¹⁴ A ku na waa, nzob ka daa law-ε bo tul-e ya ku na, a daa mina ndaw roo a kod ni ha ni yaa ni le? A nzob ka laa soro bay be ya na waa, a daa mina ndaw roo a daa law-ε bo tul-e le? Zadka nzob mbij kara se a ka-kaa Bay Kere ka se tul Zezu ha ri ya na waa, nzob a daa mina ndaw roo, a laa bay be na le? ¹⁵ Zadka i pie nzob bay ha na ni vaa ka-kaa bayke ya na waa, nzobke a daa mina ndaw roo, a se a ka-kaa bayke na le? I daa do bil mbede Ngerewuru mii: «Koko vi nzob kaa Bay Kere Ngerewururi na ba fe suoriya†.»

¹⁶ Roo le, ba nzobri riw bele ze i yaa Bay Kere na key ya. Ezay nzob yaa bay saa nzaa Ngerewuru ki kara re suo-ε mii: «Aa! Mbay, waa, nzob ve ze daa law-ε bo tul bay ka buru ka-kaake na le?‡» ¹⁷ Be mini ze, daa law bo tul Zezu Krisi na, vi bay faa laa kaa bay, a kaa bayke ka nzob laa na laa le, ba kaa Bay Kere ka se tul be Krisi.

¹⁸ Lee, mi vbi bay mii: led Izarayelri key na waa, i laa kaa Bay Kere key na ya wum le woo? U-uu, i la-laa na ki, bay yi le, mbede Ngerewuru baa ta-tan mii:

«Kusol-ri yaa zad kpol kpol ka tusiri key,
a bay bari ka i baa na ku hoy kara,
se kpuru a mgba gbu zad di di ka tusiri key§.»

¹⁹ Mi yi mi vbi bay ba ki na robay mii: le, kaa bay key na waa, led Izarayelri laa sawke tan ya wum ba tusue ki le? U-uu, i laa sawke ta-tan na ki, roo le, i yaa bayke ya. Ngerewuru baa bayke ha ri pola ndaw bay faa Moyze mii:

«Mi sam fe zuo tul nzobri ka mu ko ri ba fe ya na
bay ha na mu ko le, mu daake sere ka zin ri.
A mi sam fe zuo tul nzobri ka mu ko ri ba kokeri,
bay ha na mu ko le, law-a ka faa mu ka tul-ri*.»

²⁰ Ngerewuru yi a baa bay bay faa Ezay nzob yaa bay saa nzi-ε mii:

«Nzobri ka i nzaa mi ya na, bari ze i zin mi.
A nzobri ka i kod mi ya na, mi tina suo-i ha ri†.»

²¹ A bay ka se tul led Izarayelri laa le, Ngerewuru baa mii:

«Bil namri riw bele na,
mi kaa nduo-i bay waa law-i ha nzobri ka i ba nzob tjeri,
ka i hii daa vu mbom bo tul-i ya na‡.»

§ 10:11 10.11 Ezay 28.16. * 10:13 10.13 Zuyel 3.5. † 10:15 10.15 Ezay 52.7. ‡ 10:16 10.16 Ezay 53.1. § 10:18 10.18 Simri 19.5. * 10:19 10.19 Kijina bol kusol ba sicike 32.21. † 10:20 10.20 Ezay 65.1. ‡ 10:21 10.21 Ezay 65.2.

11

Ngerewuru pɔŋ fal leɗ Izarayelri ya

¹ Munu zu le, mĩ vbi bay mii: A munu ku waa, le, Ngerewuru pɔŋ leɗ Izarayelri ká i ba nzob beri na pɔŋ kɪ wũm ro zu le woo? U-uu, munu ya, bay ʒi le, bi kɪ sùo-i kara mĩ ba leɗ *Izarayel, a mí ba vu bulu *Abaraham ká saw kani Bezame. ² Ngerewuru na, nzob beri ká'a nan ri pola do fod ba taa be na ka pɔŋ ri ya. I kér se tul bay ká mbede Ngerewuru baa se tul nzob yaaŋa bay saa nzaa Ngerewuru *Eli na i ko. Be na, ka re sùo-ε ká pol Ngerewuru bay tul leɗ Izarayelri mii: ³ «Ŋgerembay, leɗ Izarayelri na, i i nzob yaaŋa bay saa nzaa-ari a í biε *tutakra fe poy bori. Ba bi huo-i hoy ro ze mĩ tòn, ze i nzaa faa bay ika mĩ*.» ⁴ A waa, bay ʒi ze Ngerewuru yɔŋra do dī hã ni le? Ka yɔŋra báy bay mii: «Ba bo huo-o ya, roo le, mĩ kɔrɔ nzobri ba isɔɗ duo zad tɔnɔ say (7.000) ká i huku pol wuru *Baal ya na ba taa bi*.» ⁵ Ze timbede key hoy kara, do faa mbɔw munu ndaw. Ngerewuru nan nzobri ká sakra leɗ Izarayelri maa zafe nzekre hoy bay yaaŋa ri báy faa law kere be. ⁶ Be na, ka nan ri báy faa law kere be bo, báy faa ped dáa bari ya, bay ʒi le, zadka'a nan ri bay tul ped dáa bari le, ka daa bay tul law kereke na ku mbãa.

⁷ A ku waa, fe ʒi kɪ ze kal le? Fe ká leɗ Izarayelri nzaa na, i zɔŋ ya. Ba bari huo-ri ká tul-ri nzekre ká Ngerewuru nan ri na ku kɪ hoy ze i zɔŋ. A nzob hawri na laa le, law-ri ŋɔŋ ha ri tã láa saw bayke na kpuy‡, ⁸ munu ká i daa bayke do bil mbede Ngerewuru mii:

«Ŋgerewuru daa hã kér bay bari do tidi,
nun-ri fũmra ká dī gbiɓli ndaw,

a suku-ri hoy kara mbii diɓ ká dī kpuru tɔi timbede key§.»

⁹ Mbay *David' kara baa ndaw mii:

«Ndad bay haŋa fe ndadi bari ká hɔɗɔk hɔɗɔk na
ka fére a vi ba ndaw taka ri,
a ba gbana mgbaka ri ndaw,
roo a ba ŋuɗ puu téke bal-ri ndaw
ha ri zɔŋke biε ká maa tul-ri.

¹⁰ Ndad bay haŋa nun-ri ka fũmra gbiɓli
ha ri kɔ zad mbãa;
a mú daa hã sobake ka hii ri
hã mbol-ri ka te zúruru banɔuo*.»

Leɗ Izarayelri lie wũm ya

¹¹ Ze mĩ vbi bay na rɔbay mii: le, leɗ Izarayelri ká i hii dáa law-ri bo tul Zezu ya, ká í te bal-ri í lie na waa, i li-lie kɪ wũm kɪ ro zu le woo? U-uu, munu ya! Roo le, bay tul fe dáa kaaya bari na ku ze, nzob hayri ká i ba Zib ya na i zɔŋke pam. Feke do munu bay haŋa leɗ Izarayelri ko le, i dáake sere zɔŋ ri. ¹² Zadka fe dáa kaaya bari vi ba fe sãmi hã nzob hawri ká tusiri key, a leɗi bari vi ba fe sãmi hã nzobri ká i ba Zib ya ku na waa, zadka bari Zibri kɪ ŋgid bele i yɔi í zɔŋ pam na waa, a vi ba bawda fe sãmi hã nzobri riw belé ya mina le woo!

* 11:3 11.3 1 Mbayri 19.10-14. † 11:4 11.4 1 Mbayri 19.18. ‡ 11:7 11.7 1 kɪi Rom 9.31; 10.3.

§ 11:8 11.8 Ezay 29.10; Kɔŋa bol kusol ba sidike 29.3. * 11:10 11.10 Simri 69.23-24.

¹³ Timbede key na, mi báa bay zinj baari ká i ba Zib ya na ro. Bi na, mi ba nzoɓ ndáy nzaaped bay tul nzoɓri ká i ba Zib ya. Munu ká ba ped bi na, mi zay sùo-i ká di, ¹⁴ a mi hii bay dǎa hǎ nzoɓri ká i ba saɓw ñiri na i ko le, i dáake sere zinj ri bo hǎ nzoɓ hǎneri zinjke pam. ¹⁵ I kér i ko: zadka Ngerewuru pon fal Zibri a dǎa hǎ nzoɓri ká i ba Zib ya na, i zinj faa i zuo zinj ni na wǎa, bod báy roo, zadka Ngerewuru a yaɓa ri na, a bá bawda fe kere ká ba káw báy kumnun nzoɓri ká i hu na ya le woo? ¹⁶ Zadka nzoɓ mbi tul fe sum a hǎ Ngerewuru le, kie mii, ñieri riw bele ku na ba taa be. A ze zadka puu do roo saɓwke ba taa Ngerewuru le, nzaa toykeri hoy kara ba taa be ndaw.

¹⁷ *Led Izarayelri na i do munu ba puu oliviye taa puo ká i kud nzaa toyke hǎneri ba fal. A baari ká i ba Zib ya na, i do munu ba nzaa toy puu oliviye taa bisuy ká i dǎa ri rji puu oliviye taa puo ha ri nzo mbiike a i so do di. ¹⁸ A munu ká i nzo mbii puu oliviye taa puo na, i ti siika sùo-ri ká tul nzaa toykeri ká i kud ba fal na ku ya. Baari na, i ba nzaa toy puu hoy bo, i ba saɓwke ya.

¹⁹ Ko ya le i báa hǎ mi mii: «I kud nzaa toy puuri ku na bay haɓa buru rji do bol-ri zu.» ²⁰ Ba tusue ki. Ngerewuru kud Zibri na ba fal bay tul mbika law ñari ká tiya. A baari laa le, i so do puu oliviyeke a i do di, bay ji le, i dǎa law-ri bo Zezu *Krisi. Munu zu le, i nze báy sùo-ri i sii sùo-ri ya, ²¹ bay ji le, zadka'a kud nzaa toy puu oliviye taa puo ká ba led Izarayelri ku na wǎa, maa bay baari ká i ba nzaa toy puu oliviye taa bisuy ká i so do di na, ka ti kud ri ya le?

²² I ko faa ká Ngerewuru báke nzoɓ law kere ndaw, a yinj ká tul nzoɓ ndaw na. Ka dǎa yinj zinj Zibri ká i hii dǎa law-ri bo tul Zezu ya i lie, a baari laa le, ka dǎa kere zinj ri. Roo le, ndad bay káw bil law kere be na ndaw ro! Munu ya le, a kud ri munu ká nzaa toy puu na ndaw. ²³ A ñari led Izarayelri na, zadka i pon law ngonɓo ñari i yji i vi le, Ngerewuru a dǎa ri rji zadε ká pola na, bay ji le, ka do báy hurusuo ká bay dǎa ri rji zadε ba ki. ²⁴ Tusueke le, baari ká i ba led Izarayelri ya na, i ba nzaa toy puu oliviye taa bisuy ká i dǎa rji puu oliviye taa puo na. Ba fe ká dáake ngonɓo ñamba tasiri ká nzoɓ maa dǎa ya. Munu ká Ngerewuru dǎa ped ká ngonɓo ñamba ká nzoɓ maa dǎa ya na wǎa, maa bay ñari led Izarayelri ká i ba nzaa toy puu oliviye taa puo na, ka ti dǎa ri rji zadε ba ki ya le!

Led Izarayelri riw bele i zinj pam

²⁵ Yu-iri, mi hii bay tina saɓw fe ká do zad muni pola na, bay haɓa bo i ko le, i ñike sùo-ri ba nzoɓ nun nzemri ya. Feke na ze do key: Led *Izarayel hǎneri na i vi ba nzoɓ law ngonɓori. Law ngonɓo ñari na a ñoko munu kpuru maa báy nam ká nzoɓri riw bele ká i ba Zib ya, ká Ngerewuru nan ri ba taa be na, i vi zinjke pam. ²⁶ Be ze, led Izarayelri riw bele i zinjke pam munu ká Ngerewuru ñaa do bil mbede be mii:

«Nzoɓ Yaɓa Nzoɓri na a úru saa Siɓn,
a naa fe kaɓaya vu bulu Zakobri.

²⁷ Zadka mi náa feyaa ñari na,
a bá tusue kuni ká mi saa zinj ri†.»

²⁸ Zadka náa kéri se tul káa Bay Kere ká Zibri tun ngereɓ na le, i ba nzoɓ tul ngani Ngerewuru bay haɓa bo, baari ká i ba Zib ya na i zinj kereke ká

† 11:27 11.27 Ezay 59.20-21.

dí. Roo le, zadka náa kéri se tul faa ká Ngerewuru nánke ri na laa le, i ba nzoɓ nun-ε bay tul bulu bari, ²⁹ bay ji le, Ngerewuru na ha fe le, ka yi a vbiɗa ya, a nzoɓri ká'a dí ri na kara, ka suo kér bayke ya ndaw. ³⁰ Baari na, pola na i mba nzaa Ngerewuru, roo le, timbeɗe key na Ngerewuru ko nun sie baari, a ɗaa law kere zii ri bay tul Zibri ká i mba nzi-ε. ³¹ Zadka mbaka nzaa bari ɗo ba faa ká Ngerewuru kóke nun sie baari na le, a kóko nun sie bari faa mbijw muni ká baari na ndaw, ³² bay ji le, be na ka mgba nzoɓri riw bele ɗo bil mbaka nzaa bay kieke law kere be ha nzoɓri riw bele.

³³ Kuu-wuy! Ngerewuru na ba bawda nzoɓ!

Nun nzem be bay fe kóko be na, gbuke tiya!

Feri ká'a mbi nzi-ε ká dí na,

nzoɓ ká'a máa bay kóko sawke ko na, mbijw tiya!

Feri ká'a leke ká bil law-ε bay ɗaa na kara,

nzoɓ ká'a máa kóko sawke ko na, mbijw tiya ndaw!

³⁴ I ɗaa ɗo bil mbeɗe Ngerewuru mii:

«Nzoɓ ve ze ko kér bay Ngerembay na le?

Nzoɓ ve ndaw roo, maa bay haɗa ni nzaa boko le?»

³⁵ «Waa, nzoɓ ve ndaw roo, ha ni fe roo

bay haɗa ni yi a puo ni mbolke le?»

³⁶ Tusueke le, ferri riw bele uru saa luo-ε;

ferri riw bele ɗo bay faa hurusuo-ε ndaw,

a ferri riw bele ɗo bay tul-e ndaw pi!

Rij ɗika ba taa be banɗuɔ kpaɗara.

Amem! Ndad bay haɗa ni ka ɗo muni na ki!

12

Séke sirmsed ká rii law Ngerewuru

¹ Yu-iri, muni ká Ngerewuru ɗaa law kere zii naari na, mi bo ri bay haɗa ri mbi sùo-ri bay yore ɗeɗ ha ni ba *fe poy ká ɗo bay kumnun boɗ ba taa be a rii law-ε. Be ndaw roo, a ba tusue rúo Ngerewuru ká uru saa bil law-ri ká ɗo nun haɗa ri ɗaa na. ² I mbóro nduo ped nzoɓ tukeleri ká tusiri key na ya, roo le, i ha Ngerewuru ze ka fére kér bay baari ba fie, a ha ri nun nzem fie ká bay haɗa bo, i maa kéleke fe ká law-ε hii: fe ká ba kere ndaw, a rii law-ε ndaw, roo a ɗo bay zadε nzeɗem ndaw pi.

³ Bay faa law kere ká Ngerewuru ha mi na, mi baa ha ri riw bele: nzoɓ ha ha le, ka ko sùo-ε ba nzoɓ ká bamba ya. Roo le, ka ko sùo-ε maa bay faa mbika law ká Ngerewuru ha ni na. ⁴ I ko, sùo náa nzoɓ ká mbijw key na, nzaa wáwkeri ngji bamba, a ped ɗaa nzaa wawkeri ká mbijw mbijw na kara ɗo boɗ boɗ. ⁵ Do faa mbijw muni ndaw, ze náa zuori na bamba hoy kara, náa ɗori ba sùo ká mbijw hoy bay faa zúo zii Zezu *Krisi. Naari riw bele na, náa zuori zii ki muni ba nzaa wáw sùo-ri ká mbijw. ⁶ Náa ɗori bay fe iniri boɗ boɗ ká Ngerewuru ha naari hoy hoy maa bay zad ped ká'a hii bay haɗa náa ɗaari. Be ze, zadka nzoɓ mbijw ká sakra naari key, ɗo bay fe ini yaɗa bay saa nzaa Ngerewuru a baa ha nzoɓri le, ɗo nun haɗa ni ka ɗaa maa bay mbika law ká'a ɗóke na. ⁷ Zadka nzoɓ ki ɗo bay fe ini ká bay ɗaake ped ha nzoɓri le, ɗo nun haɗa ni ka ɗaa pedke na bay

zadε ndaw ro! A nzoɓ ká do báy fe ini fére nzobri fe laa le, ka fére ri fe na. ⁸ Nzoɓ ká do báy fe ini dáa wára bo bil law nzobri le, ka dáa munu na k̄i. Nzoɓ ká ba nzoɓ haɗa nzobri fe le, ka dáa báy law kere ká puluk. Be ká'a ba nzoɓ ndáka faa pol nzobri le, ka dáa báy faake. A nzoɓ ká ba nzoɓ kóko nun sie nzobri laa le, ka dáa báy suoriya.

⁹ Ndad bay haɗa law ini taa tusuεke ze ka do sakra baari. I tuɗ fe kaayari na ngeren ba fal, a i mɓa saw fe kere ze i daa. ¹⁰ I ko k̄i ba nzoɓ nun k̄i munu ba yu k̄iri ká i hii k̄i, a i daa mbay bo tul k̄i ba lie ba lew. ¹¹ I nduo kiyaw kiyaw a i dáake ped ha Ngerembay báy bil law-r̄i riw bele bo, i ba lay ya. ¹² I daa suoriya bay tul fe ká Ngerewuru waa z̄iɗ r̄i ká i daa law-r̄i te d̄i nzokdo na. I iki law-r̄i ká bil fe sek̄eri ká t̄ji tul-r̄i, a i daa nzaa bay kere banɗuɔ kpadara. ¹³ Yu baari ká bil Krisi ká i se sie fe na i so ri ká d̄i, a i mɓa nzobri ká i vi luo-r̄i na báy kere. ¹⁴ I sám fe zuo tul nzobri ká i daa nun-r̄i tuo sie. I sám fe ze ka zuo tul-r̄i bo, i fad̄ ri ya. ¹⁵ I daa suoriya z̄iɗ nzobri ká i do bil suoriya, a i re-rew z̄iɗ nzobri ká i kaw báy rew. ¹⁶ I zuo z̄iɗ k̄i báy kere ba lie ba lew. I sii s̄uo-r̄i ya, roo le, i ko nzobri riw bele ba nzoɓ, a i naa nun nzoɓ mb̄jw ya. I d̄i s̄uo-r̄i ba nzoɓ nun nzemri ya.

¹⁷ Zadka nzoɓ daa fe seke z̄iɗ r̄i le, i ȳi i daa fe sekeke na z̄iɗ ni ká fal-e ya, roo le, fe kere ze i daa ká nun nzobri riw bele. ¹⁸ Zadka bay do, roo faa bayke do fi luo-r̄i le, i daa kpuru i leke bayke, a i káw dekeke ka z̄iɗ nzobri riw bele. ¹⁹ Baari nzobri ká m̄i ko r̄i ba nzoɓ nun-i na, fe seke ká nzobri daa z̄iɗ r̄i na, i puo mbolke s̄uo-r̄i ya, roo le, i ála faa ha Ngerewuru ze ka daa here be ka z̄iɗ ri munu ká'a baa do bil mbede be mii:

«Mbol fe sek̄eri ká nzobri daa z̄iɗ r̄i na,
i ála ha m̄i bi k̄i, mi vbida gbaa ndaake.

Bi k̄i ze m̄i puo mbolke ká'a máa tul nzobke na báy*.»

²⁰ Robay, ka ȳi a baa mii:

«Zadka kon ε nzoɓ tul ngani bo le,
mu ha ni fe sum ha ni ka su;
a zadka kon mbii ze ε ni le,
mu ha ni mbii ka nzo.

Zadka mu daa munu le, be ndaw roo
bawda saho ya a mgbaka ni báy†.»

²¹ Mu ha fe kaaya na ka mba tul-a ya, roo le, mu háw yum ká tul fe kaaya báy faa fe dáa kere.

13

Dáa vu mbom bo tul nzoɓ rewpuori

¹ Nzoɓ haɗa haɗa le, ka daa vu mbom bo tul nzoɓ rewpuori, bay ji le, rewpuo haɗa haɗa kara uru saa luo Ngerewuru. Bari ká i kaw tul puori na, ba be k̄i ze ka daa ri kaw tul karingaw mbay. ² Be mini ze, nzoɓ ká tuɗ ri ngeren le, ka nda puu bay feri ká Ngerewuru mbi nzi-ε ká d̄i na zu. A nzobri ká i nda puu bayke na, ba bari k̄i s̄uo-r̄i ze i an bay bo tul-r̄i. ³ Tusueke le, nzobri ká i daa fe kere na, i ti dáa h̄je nzoɓ rewpuori ya, roo le, bari ká i daa fe kaaya ze i h̄je ri. Waa, mu hii bay haɗa h̄je nzoɓ

* 12:19 12.19 K̄iɗa bol kusol ba sidike 32.35. † 12:20 12.20 Sim bayri 25.21-22.

rewpuori mgba mù ya lẹ? Munu zu lẹ, mu d́aa fe kere, ɓo ha ri pisi mù ká dī, ⁴ ɓay jì lẹ, Ngerewuru d́aa pedke zuo nduo-ri ɓay haɲa ri sóke mù h́a mù d́aa fe kere. Ze ɓo, zadka mù d́aa fe kaaya laa lẹ, mu h́a h́e ka mgba mù, ɓay jì lẹ, hurusuo ká Ngerewuru ha ri na d́o ɓay haɲa ri d́aake fe seke zìɲ nzoɓ fe d́aa kaaya. I d́aa pedke na munu ɓay kieke here Ngerewuru ká tul nzoɓ fe d́aa kaayari. ⁵ Sɔwke mini ze, ndad ɓay d́aa vu mbom ɓo tul nzoɓ rewpuori. Mu d́aa munu ɓay d́uuke here Ngerewuru hoy ya, roo lẹ, mu d́aa ɓáy faa kér ɓay ɓo ká bil law-a kị ndaw ro!

⁶ Sɔwke mini ndaw ze, i púoke larimbuo, ɓay jì lẹ, ɓari ká i ɓa nzoɓ rewpuori ká i ha rì puo larimbuo na, ɓa ped ká Ngerewuru kị d́aa zuo nduo-ri ɓay haɲa ri d́aa ɓáy faake. ⁷ Feri riw bele ká d́o ɓay haɲa rì puo nzoɓri na, ì puo ri: ì puo larimbuo h́a nzoɓ mbú larimbuori, a ì puo tul ferì ká i tuu ha rì na kara ndaw pi. Nzoɓ ká d́o nun h́e ni lẹ, ì h́e ni; a nzoɓ ká d́o nun d́aa mbay ɓo tul-e laa lẹ, ì d́aa mbay ɓo tul-e.

⁸ I h́a mbol nzoɓ mbjw kara ka d́o tul-rì ya. Roo lẹ, mbol mgbaka ini zìɲ kị ze ka d́o tul-rì ɓanɲuo. Nzoɓ ká hii yu-eri lẹ, ka d́aa ferì riw bele ká *bol kusol hii ɓayke na ɓáy zadɛ. ⁹ Tusueke lẹ, bol kusolri ká mii: mù ti d́aa nun pie ya, mù ti ika nzoɓ ya, mù ti ri-riiɓa ya, mù ti kóko nun fe ya, roo ɓáy bol kusol h́awri riw bele na, mbu tul-e mbjw hoy ká bil bol kusol ká ɓaa mii: «Mu hii ku-ɔ munu ká sùo-ɔ ɓo kị*» ¹⁰ Nzoɓ ká hii ku-ɛ na, ka ti d́aa fe seke zìɲ ni ya. Be ze, hii ku-ɔ na ɓa d́aa ferì riw bele ká bol kusol hii ɓayke ɓáy zadɛ nzedem. ¹¹ Bil namri ká náa kawri dī timbede key na, ndad ɓay haɲa náa kóri ɓáy kere ndaw ro! Ba nam túma saa tul nam ro, ɓay jì lẹ, nam ká Ngerewuru a yáɲake naari ngid bele na, tɔɲ dī munu ɓa nam ká náa mbikeri law naari na ku mbáa ro.

¹² Sun tilo na d́o dī ya ɓay zékere, a h́a zad taɲa laa ro ze d́o tán. Munu zu lẹ, náa pónri fe d́aa kaaya ká bil sun tilo na riw bele ɓa fal, a náa f́ari fe remri ka zúo sùo naari, a náa rúkeri ruy ká bil zad taɲa. ¹³ Náa d́ari fe ká d́o ɓáy zadɛ munu ká nzoɓri d́aake fe ká bisie. Náa nzéri ɓáy sùo naari ká tul d́aa kɔn fe kaaya ɓáy koy him, d́aa fe ìmri ɓáy fe d́aa saho y ndaw, roo roɔf kị ɓáy d́aa sere ndaw pi. ¹⁴ I h́a Ngerembay Zezu *Krisi ze ka re mbay ká tul-rì, a ì pónj faa h́a kɔn naysuo kúo rì ha rì d́aa fe ká law-e hii na mbáa.

14

I mgba kị ɓáy kere ì d́aa ɓay ɓo tul kị ya

¹ Nzoɓ ká mbika law be ngɔɲ ya na, ì mgba ni ɓáy kere taɲ máy ɓay zìɲ ni ká tul kér ɓay ɓeri. ² Nzoɓ h́aɲe lẹ ko a ɓaa mii, ɓáy faa mbika law ɓeri na, ɓeri maa ɓay suna ferì riw bele; a nzoɓ kị ká ngɔɲ ká bil mbika law ya laa lẹ, ka san náy san a láa ɓa vaynay kị hoy. ³ Nzoɓ ká sù ferì riw bele na, ndad ɓay haɲa ni ka ìm nzoɓ sán náy na ku ya, a nzoɓ ká san náy san laa lẹ, ka d́aa ɓay ɓo tul nzoɓ ká sù ferì riw bele na ya, ɓay jì lẹ, ɓe na Ngerewuru yaa ni ɓáy kere. ⁴ A ku na waa, mù ɓa ve ndaw roo ɓay d́aa ɓay ɓo tul nzoɓ ká ɓa nzoɓ ped ɓo ya na lẹ? Ze, fe d́aa ɓe d́o ɓáy zadɛ, mase ɓáy zadɛ ya hoy kara, ɓa ɓay gan tul-e zu. A lẹ, fe d́aa ɓe na a d́oko

* 13:9 13.9 Soro ped d́aa Leviri 19.18; Luk 10.25-37.

báy zadε, bay yi le, Ngerembay ká ba gan tul-e na, do báy hurusuo ká bay sóko ni ká dī.

⁵ Róbay, nzoɓ haɛ le ker a baa mii, nam haneri ku na do boɔ ká nun Ngerewuru kal nam hawri; a nzoɓ ki laa le ker a baa mii, namri riw bele na maa ba ki mbijw hoy. Ndad bay hanja nzoɓ haɛ haɛ le, ka ko kér bay be ká bil law-ε na ka ta-tan. ⁶ Nzoɓ ká ko nam haɛ do boɔ kal nam hawri na, ka daa munu a dáake mbay bo tul Ngerembay. A nzoɓ ká su ferri riw bele na, ka daa munu a dáake mbay bo tul Ngerembay ndaw, a dáake taambol ha ni bay tul fe sumri na. A nzoɓ ká su ferri riw bele ya na kara, ka daa munu bay dáake mbay bo tul Ngerembay, a dáake taambol ha Ngerewuru ndaw pi. ⁷ Tusueke le, nzoɓ mbijw ká sakra naari key ká kaw báy kumnun báy tul gan suo-ε na, tiya, a nam hud naari hoy kara, Ngerewuru re mbay ká dī ndaw. ⁸ I ko, zadka náa káwri báy kumnun báy na, náa káwri bay dáa ped ha Ngerembay. A zadka náa húri laa le, náa sékeri bay vaa káwri zinj ni. Ze náa húri na hu, mase náa káwri báy kumnun hoy kara, náa bári taa Ngerembay, ⁹ bay yi le, *Krisi na hu a yi a kaw báy kumnun bay ba Ngerembay ká tul nzoɓ huderi ndaw, nzoɓ káw báy kumnunri ndaw pi. ¹⁰ A bo na waa, bay jike roo mu dáake bay bo tul yu-ɔ na le? Bay yi ki ndaw roo mu imke yu-ɔ na le? I ko, naari riw bele na, náa dokori pol Ngerewuru bay hanja ni ka kuj sal bay bo tul naari. ¹¹ Ka baa do bil mbede be mii:

«Bi Ngerembay Nzoɓ Káw Báy Kumnun na,
 mi baa ta-tan ha ri mii:
 nzoɓri riw bele i húku pol-i,
 nzoɓ haɛ haɛ kara a baa ta-tan báy nzi-ε mii,
 bi na, mi ba Ngerembay*.»

¹² Be mini ze, nzoɓ haɛ haɛ ká sakra naari key na, a kija fal fe dáa beri suo-ε ki ha Ngerewuru.

Mu daa fe ká'a bie mbika law yu-ɔ ya

¹³ Munu zu le, náa pɔɔri nzaa nduo dáa bay bo tul ki na ka gbɔ. A roo le, fe ká do nun hanja ri mbi nzaa-ri ká dī na ze do key: i daa fe mbijw ká'a dáa ha yu baari te bal-ri ká dī, ha ri daa feyaa ya. ¹⁴ Bi le, zúo zinj Ngerembay Zezu na daa ha mi ko ba tusue mii, fe sum ká ba im ká bay sa-saɔ báy tul gan suo-ε na mbijw tiya. A ze bo, zadka nzoɓ ki ker a baa mii, fe sum key na ba fe sanke le, feke na vi ba fe sanke bay tul-e be ki zu. ¹⁵ Bo na, zadka mi bie bil law yu-ɔ báy faa fe sum bo ká mu su na le, mu daa fe báy faa law ini mbaa ro zu. Yu-ɔ ká *Krisi hu bay tul-e na, mu daa ha ni ka zinj bie bay tul fe sum bo hoy ya! ¹⁶ Fe ká i ko ba fe kere na, i daa ha ni ka ba faa hanja nzoɓri baake bay ndaya se tul-ri ya, ¹⁷ bay yi le, nzoɓri ká Ngerewuru re mbay ká tul-ri na, fe ká Tem Law Pie ha ni mgba law-ri na ba daa fe báy zadε ndaw, káw dekeke ndaw, roo dáa suoriya ndaw, bo ba fe sum báy fe nzoɔ ya. ¹⁸ A nzoɓ ká daa ped ha Krisi báy nduo ped ká mini key na, ka rii law Ngerewuru ndaw, a nzoɓri hoy kara, hii bayke zinj ni ndaw pi.

¹⁹ Munu zu le, náa nzaari faa fe ká'a dáa ha dekeke doke sakra naari ndaw, fe ká'a sóko naari ha náa ngonkeri ká bil mbika law ba pola pola ndaw pi. ²⁰ Mu bie ped Ngerewuru báy faa fe ká mu su hoy ya. Ba tusue

* 14:11 14:11 Ezay 45:23.

kj, fe sumri riw bele na maa suņa, roo le, suņa fe hane ká'a dáa ha nzoḅ hawri dáake feyaa na do ba fe ká ndaya. ²¹ Pón suņa náy ndaw, nzoko him ndaw, roo báy feri riw bele na, ndad mba dáa ha yu-ɔ lieke bo bil feyaa na. ²² Fe ká mù ko ká bil wara law-a ba fe kere báy faa mbika law na, mu kóro do bil law-a ká sakra bo báy Ngerewuru. Nzob ká daa fe ká law-ε ruu ni ká di ya na, suoriya ba taa be. ²³ A roo le, nzob ká law-ε ruu ni bay tul fe sum, roo a mbi feke a su le, bay do tul-e, bay ji le, ka daa báy faa kér bay kere ká uru saa bil wara law-ε na ya. Feri riw bele ká nzob daa báy kér bay ká uru saa bil wara law-ε ká ruu ni ká di na, ba feyaa.

15

I mgba kị báy kere munu ká Krisi daa zinj ri

¹ Naari ká náa ngónri ká bil mbika law ro na, ba ped naari ká bay sóko nzobri ká i ngon ká bil mbika law bari ya báy na, bo náa nzáari fe ká rii law naari hoy ya. ² Ndad bay hanja nzob ha ha ká sakra naari key na, ka nzaa fe ká'a ndád yu-ε, a so ni ká di ha ni ngónke ká bil mbika law be ba pola pola. ³ I ko, *Krisi kị sùo-ε kara nzaa faa fe ká rii law-ε hoy ya, roo le, seke fe tji tul-e munu ká nzob mbjw baa bayke do bil mbede Ngerewuru mii: «Tjiri ká nzobri tjiri mù bo Ngerewuru na, yji a zuo tul-i*.» ⁴ Ze feri riw bele ká i daa bayke do bil mbede Ngerewuru pola na, i daa do bay fereke naari fe, bay hanja bo, báy faa iki law ndaw, dáa wara bo bil law ndaw ká náa yari bayke na, náa dáakeri law naari nzokdo ka te tul fe ká Ngerewuru waa bayke bay tul naari na. ⁵ Ndad bay hanja Ngerewuru ká ba nzob daa wara bo bil law nzob ndaw, a ha sju law ha nzob ndaw na, ka daa ha kér bay baari ka maa kị, ha ri káwke báy kere zinj kị ba lie ba lew munu ká Zezu Krisi hii bayke na. ⁶ Be mini ze, baari riw bele na, i pisi be ká'a ba Baa Ngerembay naari Zezu Krisi báy law máa kị ndaw, kusol máa kị ndaw pi.

⁷ Munu zu le, i mgba kị báy kere munu ká Krisi mgba ri báy kere ha ni ba fe rin dika Ngerewuru. ⁸ Mi baa ha ri ba tusue: Krisi na vi ba nzob ped Zibri bay dáake fe ká Ngerewuru waa zinj bulu bari na ha ni ka ɔ báy zadé bay kieke mii, Ngerewuru na do tul bay be. ⁹ Rɔbay, ka vi bay hanja nzobri ká i ba Zib ya na, i pisi Ngerewuru bay tul law kere be, munu ká i daa bayke do bil mbede Ngerewuru mii:

«Bi na, mǐ pisi mù ká saw nzobri ká i ba Zib ya,

mǐ dika sim mí gólke rin mbay bo†!»

¹⁰ Rɔbay, i baa do bil mbede be mii:

«Baari saw nzobri ká i ba Zib ya na,

i daa suoriya zinj nzobri ká Ngerewuru nan ri do bod ba taa be‡.»

¹¹ I daa do bil mbede na rɔbay mii:

«Baari saw nzobri riw bele ká i ba Zib ya na,

i pisi Ngerembay!

Ndad bay hanja saw nzobri riw bele,

dǐ sim í dáake rin dika bo tul-e§!»

¹² Ezay nzob yana bay saa nzaa Ngerewuru baa ndaw mii:

* **15:3** 15.3 Simri 69.10. † **15:9** 15.9 Simri 18.50. ‡ **15:10** 15.10 Kijja bol kusol ba sidfike 32.43; Ezay 66.10. § **15:11** 15.11 Simri 117.1.

«Vu bulu David* mbijw munu a vika.
Be na, a réke mbay ká tul saw nzobri ká i ba Zib ya;
le i d́aa law-ri te tul-e nzokdo†.»

13 Be ze, ndad́ bay haṅa Ngerewuru ká ba nzob haṅa law nzob te tul-e nzokdo na, ka ha suoriya ka mbaa bil law-rì gbay gbay, a ha d́ekeke be ka sad́ zinj rì ndaw báy faa mbika law baari, bay haṅa rì ba nzob d́aa law te tul-e nzokdo báy faa hurusuo Tem Law Pie.

Pol ɔɔ bie ped be ka Azi, a waa bay varu kị

14 Yu-iri, bi kị sùo-i kara mì kò mii: baari na law kere mbaa bil law-rì gbay gbay, í kò saw feri riw bele ndaw, a í maa bay haṅa kị nzaa boko ndaw pi. 15 Ze munu hoy kara, zad́ haṅe ká bil mbede ni ká mì d́aa ha rì key na, mì sùu law-i mí tokro tem law-rì ká tul feri ká ì kò pola na. Mì d́aa munu bay tul law kere ká Ngerewuru d́aa zinj mì, 16 a náa mì d́o bod́ ba koy ped Zezu *Krisi bay tul saw nzobri ká i ba Zib ya. A bi le, mì mbi sùo-i mí dáake ped, a mí káake káa 'Bay Kere Ngerewuru bay haṅa bo, nzobri ká i ba Zib ya na, i víke ba nzobri ká i rii law Ngerewuru, munu ba *fe poy ká rii law-ε, í ba nzob ká *taṅ kad́ kad́ báy faa Tem Law Pie.

17 Be mini ze, báy faa zúo zinj Zezu Krisi na, mì maa ndáka giri sùo-i ká tul ped́ Ngerewuru ká mì d́aa na. 18 Tusueke le, zadka mì uru mí baa bay feri ku na, ba bi ze mì d́aa báy hurusuo-i ya, roo le, ba Krisi ze d́aa fekeri báy faa bi, bay haṅa nzobri ká i ba Zib ya na, i dáake vu mbom bo tul Ngerewuru. Ka d́aa báy faa bay biri ndaw, ped́ d́aa biri ndaw, 19 báy hurusuo Tem Law Pie ká tina sùo-ε báy faa fe d́aa sanj ndaw, báy feri ká mba kóko ndaw pi. 'Be mini ze, mì ka-káa 'Bay Kere ká se tul Krisi na mí séke báy zad́ri riw bele, tii sawke saa Zuruzalem kpuru tji kudu zad́ ká Iliri. 20 Roo le, mì mbi sùo-i mí ka-káa 'Bay Kere Krisi ká zad́ri ká nzobri laa ká d́i ya báy kị hoy. Mì d́aa munu bay káy fal ped́ ká nzob kị d́aa ro na ya. 21 Mì hii bay haṅa ni ka d́o munu ká i d́aa d́o bil mbede Ngerewuru mii:

«Bari ká nzob ka-káa bay be ha ri ya báy na, i kóko ni;
a bari ká i laa soro bay be ya báy na, ì láa káa bay be‡.»

22 Be ze, ba fe ká hiyeṅ faa banṅuo ha mì séke luo-rì ya.

23 Roo le, timbede key na, mì ɔɔ bie ped́ bi ká bil kudu zad́ri key na ro. Munu ká ba d́e lew hoy mì d́aa kón séke bay vaa kóko rì na, 24 mì hii bay séke tji tul-rì báy nam ká mì kálke ba Espay. Tusueke le, kál bi ba lew na, mì ker bay vaa kóko rì ha rì so mì báy faa varu bi na. Mì naṅa tul-rì nam maa fe ha sáy kóko rì na, ka nda siri ndji ndaw roo mí kál báy. 25 Timbede key le, mì se ba Zuruzalem bay tul ped́ nzob mbika lawri ká i kaw d́i na, 26 bay ji le, nzob mbika lawri ká kudu zad́ ká Maseduwān báy Akayi na, i mbi nzaa-ri bay mbú fe bay sókoke nzob kükuri ká i d́o sakra nzob mbika lawri ká Zuruzalem na. 27 Bari na, i uru báy law hiiya bari kị bay mbú fe; a ze munu hoy kara, ba ped́ ká d́o tul-ri bay haṅa ri d́aa, bay ji le, bari ká i ba Zib ya na, Zibri ká i ba nzob mbika lawri ká Zuruzalem na, i so ri báy faa káa 'Bay Kere ha ri zinke fe samì Ngerewuru zinj ri mbijw hoy. Munu zu le, bari ká i ba Zib ya na hoy kara, i sóko Zibri na báy feziṅa bari. 28 Be

* 15:12 15.12 Báy nzaa gerek na, i d́aa ba «vu bulu Izay,» roo le, Izay (Zese) na ba baa David.

† 15:12 15.12 Ezay 11.10. Ká zad́ ni key na, Ezay baa bay ká se tul Krisi. ‡ 15:21 15.21 Ezay 52.15.

ze, zadka mĩ óro bie ped key, a mí vǎa ɗaa fe mbú na zuo nduo nzoɓkeri le, mĩ kál báy faa tul-rĩ ndaw roo mí se Espay na báy. ²⁹ Ze, mĩ ko ndaw, zadka mĩ tji tul-rĩ le, mĩ tji báy bawda fe samĩ Krisi.

³⁰ Ze yu-iri, fe ká mĩ ɓo rĩ ká dī báy rin Ngerembay naari Zezu Krisi ndaw, báy law ini ká Tem Law Pie ha naari ndaw na ze do key: i ɗaa nzaa bay kere bay tul-i ká pol Ngerewuru, i rúke ruy zinj mĩ. ³¹ I ɗaa nzaa bay kere bay haña mĩ tji ká bil nduo nzoɓ law ngonɗi ká Zude na, bay haña ɓo, fe mbúri ká mĩ séke ɓa Zuruzalem na, nzoɓ mbika lawri ká dī i yaa báy suoriya. ³² Be ndaw roo, zadka Ngerewuru hii le, mĩ tji tul-rĩ báy bawda suoriya, a mí yaa ɗmi ká sakra ɓaari. ³³ Ndad bay haña Ngerewuru nzoɓ haña ɗeɗeɗe ha nzoɓ na, ka sáɗ zinj rĩ riw bele. Amem! Ndad bay haña ni ka do munu na kji.

16

Pol hii soko ha nzoɓ mbika lawri ká Rom

¹ Yu-iri, tinam naari Febe ká ɓa nzoɓ ped Ngerewuru ká sakra nzoɓ mbika lawri ká i mbu tul kji ká Sankere na, ka se ɓa luo-rĩ vǎw. ² Zadka'a se le, mĩ kod rĩ bay haña rĩ mgba ni báy kere báy rin Ngerembay naari Zezu *Krisi faa mbijw munu ká ɓaari nzoɓ Ngerewururi i ɗaake zinj kji na. I so ni ká tul feri riw bele ká'a se sieke ká luo-rĩ, bay ji le, ɓe kji sùo-ε na, ka so nzoɓri ngji-ngji ndaw, a ɓi hoy kara ka so mĩ ndaw pi.

³ I hii soko ha Prisil báy waa ɓe Akilas ká i ɓa ɓǎw ped ɓi ká bil ped Zezu Krisi. ⁴ Bari na, i nzuu sım ɓari do guma ndaw roo i yǎake mĩ. ɓa ɓi huo-i hoy ze mĩ yji báy taambol ha ri ya, roo le, ɓa nzoɓ mbika lawri ká i mbu tul kji báy zadri ɓod ɓod riw bele ká i ɓa saw Zib ya na kara, i ɗaa munu ndaw. ⁵ I hii soko ha nzoɓ mbika lawri ká i mbu tul kji ká luo-ri na. I hii soko ha Epayned ká mĩ hii ni ɓamba na ndaw. ɓe na, ka ɓa titire nzoɓ ká'a mbi law-ε ha Krisi ká kuɗu zad ká Azi. ⁶ I hii soko ha Mari ká ɗaa ped ɓamba bay tul-rĩ na. ⁷ Andoronikus báy Zuniyas ká i ɓa nzoɓ ini ɓi ká ɓuru kji ɓuru naa hul sal mbijw na, i hii soko ha ri. ɓari na, i ɓa *nzoɓ ndáy nzaapedri ká nzoɓri ɗaa mbay ɓo tul-ri, a i mbi law-ri ha Krisi pola ha mĩ.

⁸ I hii soko ha Ampiliyatus, ɓe ká mĩ ko ni ɓa nzoɓ nun-i báy faa law ini Ngerembay. ⁹ I hii soko ha Urbę, ɓe ká'a ɓa ɓǎw ped naari ká bil ped Krisi, roo Estakis ká mĩ hii ni ɓamba na. ¹⁰ I hii soko ha Apeles; ká bil kóko seke fe hoy kara ka mgba mbika law-ε ngɔ-ngon ká tul Krisi na. I hii soko ha nzoɓ bil hul Arisitobulri ndaw. ¹¹ I hii soko ha nzoɓ ini ɓi Erodiɗon. I hii soko ha nzoɓ bil hul Narsiseri ká i ɗaa law-ri ɓo tul Ngerembay naari. ¹² I hii soko ha Tirifen báy Tirifoz, ɓari ká i ɗaa sùo-ri taa tom ká bil ped Ngerembay, roo tinǎa Persid, ɓe ká'a ɗaa ped ɓamba ha Ngerembay ndaw na. ¹³ I hii soko ha Rufusi ká ɗaa ped ndad ɓamba ha Krisi, roo i hii soko ha mi-ε ká do munu ɓa máa ndaw na. ¹⁴ I hii soko ha Asinkrid ndaw, Felegon ndaw, Ermes ndaw, Patorobas ndaw, Ermes ndaw, roo báy yu-iri riw bele ká i do zinj ri na ndaw pi. ¹⁵ I hii soko ha Filolok báy Zuli, Nere báy tini-ε ndaw, roo i hii soko ha Olimpas báy nzoɓ taa Ngerewururi riw bele ká i do zinj ri na. ¹⁶ I mgba kji girik girik i úl suku kji, i hii soko lik lik ha kji ɓa lie ɓa lew. Nzoɓ mbika lawri riw bele ká i mbu tul kji i kaw zad ni key na, i hii soko ha ri.

Jɔ bie nzaa boko Pol

¹⁷ Yu-iri, mi bo ri bay hanja ri nze bay suo-ri bay tul nzobri ka i daa ha teke bil ki do na. Nzobkeri ku na i daa ha nzobri wuru faa kere bay faa fe fere bari ka do bod bay Bay Ngerewuru ka i ya pola na. Bari na, i mgbanja ri ya, ¹⁸ bay ji le, kiri nzobri ka mini key na, i nzaa bil-ri ki hoy bo, i daa ped ha Ngerembay naari *Krisi ya. Bay faa nzaa raa bay bari ndaw, bay bay ka ti rem rem ka nzaa-ri ndaw na, i ulake nzobri ka nun-ri nze ya. ¹⁹ Baari laa le, vu mbom ka i daa bo tul Ngerembay na, nzobri riw bele ko-ko. Be ze, mi daake suoriya bay tul-ri, a mi hii bay hanja ri ba nzob nun nzemri ka se tul fe daa kere, a i do ba nzobri ka *tan kad kad se tul fe kaaya. ²⁰ Ngerewuru ka ba nzob hanja dekeke ha nzob na, waka ya hoy le, ka'a bie hurusuo *Satan ha ri ren ni bay bal-ri. Ndad bay hanja law huoke Ngerembay naari Zezu Krisi ka sad zin ri!

²¹ Timote ka ba baw ped bi na, ka hii soko ha ri, roo nzob ini biri ka ba Lusiyus bay Zason roo Sosipater hoy kara, i hii soko ha ri ndaw pi. ²² A bi Tertus ka Pol ha mi vbie mbede key kara, mi hii soko ha ri bay rin Ngerembay ka mbu naari mbijw hoy na. ²³ Gayus ka ya mi naa hul be na, ka hii soko ha ri ndaw. Ka puo be ze nzob mbika lawri mbu ki ka di. Erasi, be ka'a ba nzob koru lari ka bil ngerewu key na, ka hii soko ha ri ndaw, yu naari Kartus kara hii soko ha ri ndaw pi. ²⁴ [Ndad bay hanja law kere Ngerembay naari Zezu Krisi ka sad zin ri riw bele. Ndad bay hanja ni ka do munu na ki.]

Rin dika ba taa Ngerewuru ki mbijw hoy

²⁵ Naa daari rin dika bo tul Ngerewuru! Be na, ka maa bay hanja hurusuo ha ri doko tul mbika law baari, munu ka bayke do bil kaa Bay Kere ka mi kaa na. Ba kaa Bay Kere ka se tul Zezu *Krisi, a kie naari fe ka Ngerewuru daa do zad muni ba de lew hoy*.

²⁶ A roo le, timbede ka tina feke do zad hie gbay gbay bay faa bay ka *nzob yana bayri saa nzaa Ngerewuru daa do bil mbede na, maa bay bol nzaa Ngerewuru Nzob Kaw Banquo, bay hanja saw nzobri riw bele tuuke ni bo, i daake law-ri bo tul-e a i daake vu mbom bo tul-e ndaw.

²⁷ Ngerewuru huo-e ka ba nzob nun nzem na, rin dika ba taa be mbiimbam bay mbiimbam banquo bay faa Zezu Krisi. Amem! Ndad bay hanja ni ka do munu na ki†.

* **16:25** 16.25 Fe ka Ngerewuru daa do zad muni ba de lew na, ba hanja Ziabri bay nzobri ka i ba Zib ya na i zuo zin ki i vi ba nzob ka mbijw bay faa daa law bo tul Zezu Krisi. † **16:27** 16.27 Rom 16.25-27 key na, taw mbede haneri i daa do zadri bod bod: fal 16.24, mase fal 14.23, mase fal 15.33.

1 Korɔterɩ

Titire mbede ká Pol ɗaa / ha nzoɓ mbika lawri ká Korɔte

Bay ká se tul feri ká ɗo bil mbede ni key

Mbede key na Pol ɗaa ha nzoɓ mbika lawri ká be kɩ ka ɗaa ri ɗo ngerɛpuo ká Korɔte. Bil sewke ku na, Korɔte ba ngerɛpuo luye ká kudu zad ká Akayi. Ba ngerɛpuo ká riŋ-ɛ mgba bamba bay tul fe hieri ká ɗi, bay tul fe saw puo bari Gerekri ndaw, wuru puo bari ndaw, roo fe ɗaa nun pie bari riw bele ndaw pi.

Bay tul ped ɗaa bari ká mini key na ze, bari ká i ba nzoɓ mbika law fieri ká i ngon ya robay na, ɗo nun haɗa ri nzaa faa i se simsed kere ká maa bay káa Bay Kere na ndaw ro! Sawke mini ze, i ɗaa mbede i vbike Pol bay haɗa ni ka ha ri nzaa boko ká se tul yaɗa kɩ ndaw, se tul náy ká i puoke fe ha wururi ndaw, se tul fe ká ɗo nun ɗaa ká pol nzoɓ mbika law haɗri ndaw, roo se tul fe iniri boɗ boɗ ká Tem Law Pie ha nzoɓri ndaw pi. Pol yiŋra bay bay ha ri, roo a tina bay haɗri zuo pol-ri: ɗaa sere ká tul kɩ ká sakra nzoɓ mbika lawri ndaw, fe ɗaa nun pie bari ndaw, mgbaka yu-ɔ bay séke ni luo nzoɓ kún sal bayri ndaw, káw nzaa fe sum Ngerɛmbay ndaw, roo tɩi saa luo hud ndaw pi. Ká bil fe niri key riw bele na, Pol hii bay baa mii, simsed nzoɓ mbika lawri na, ba law ini.

Máa bayri ká ɗo bil-e

Téke bil kɩ ká ɗo sakra nzoɓ mbika lawri: 1-4

Nzoɓ mbika law haɗeri ká simsed bari ndaya: 5-6

Bay ká se tul yaɗa kɩ: 7

Káw bay tul nzoɓ mbika law na, faa tablemke ɗo ɗi: 8-10

Haɗa feri ɗo bay zadɛ zadɛ ká zad mbú kɩ, roo law ini: 11-14

Bay ká se tul tɩi saa luo hud: 15

Fe mbú, faa varu ká Pol leke, roo bay soko be: 16

Soko ká Pol hii ha ri

¹ Bi Pol ká Ngerɛwuru ɗi mɩ bay faa law hiiya be ha mɩ ba nzoɓ ndáy nzaaped Zezu *Krisi na, búru yu buru Sosten buru ɗaa mbede key na, búru hiike soko ha ri ² baari nzoɓ mbika lawri ká i mbú tul kɩ ká ngerɛpuo ká Korɔte. Mi ɗaa mbede key na ha ri baari ká Ngerɛwuru náa ri ɗo boɗ bay faa zuo ziŋ Zezu Krisi, a ɗi ri bay haɗa ri kaw ba nzoɓ taa beri. Mi ɗaa mbede na ha bari riw bele ká i kaw zad kɩri riw bele ká i ruo Zezu Krisi Ngerɛmbay naari, be ká'a ba Ngerɛmbay bari ndaw, roo Ngerɛmbay buru ndaw pi na. ³ Ndadɗ bay haɗa law huoke bay ɗeɗe taa Baa naari Ngerɛwuru bay Ngerɛmbay Zezu Krisi ka sáf ziŋ ri.

Pol ɗaa taambol ha Ngerɛwuru

⁴ Mi ɗaa taambol baɗuɔ ha Ngerɛwuru bay tul law kere ká'a ɗaa ziŋ ri bay faa zuo ziŋ Zezu *Krisi. ⁵ I ko, bay faa be na, Ngerɛwuru ha ri fe iniri riw bele: haɗri ká ba gosi baa bayri riw bele ndaw, roo fe kókoɩ kara riw bele ndaw pi na. ⁶ Saw bay Krisi ká buru tina ha ri na bar saw ngon kpay

kpay ká sakra baari ⁷ ká ì kaw í giyan nam Ngerembay naari Zezu Krisi ká'a yji a vi na, ha fe ini mbjw kara ka puo ri ya. ⁸ Ba be na kji ze, a hanja ri bar saw ngon kpay kpay kpuru tji ɔro bie nam na, bay hanja bo, nzoɔ mbjw mini kara maa bay daa bay bo tul-ri bay nam ká Ngerembay naari Zezu Krisi a yji a vi na ya. ⁹ Tusueke le, Ngerewuru ká di ri bay hanja ri zuo zinj Vi-e Zezu Krisi Ngerembay naari na, ka do tul bay be ká'a waa na.

Téke bil kji ká do sakra nzoɔ mbika lawri

¹⁰ Yu-iri, mi kod ri bay rin Ngerembay naari Zezu Krisi: i ha law-ri ka maa kji mbjw ha téke bil kji ka ti sakra baari ya, i zuo zinj kji bay faa ker bay ká mbjw, i ha nzaa-ri ka maa kji. ¹¹ Yu-iri, mi baa munu, bay ji le, nzoɔ ini Koloweri vi baa ha mi mii, rod kji do sakra baari. ¹² Bay ká mi hii bay baa key na, nzoɔ hanɛ baa mii: «Bi mi ba taa Pol,» nzoɔ kji baa mii: «Bi mi ba taa Apolos,» nzoɔ kji bod robay baa mii: «Bi mi ba taa Piyer,» a nzoɔ kji robay baa mii: «Bi mi ba taa *Krisi.» ¹³ Waa, le Krisi na wal suo-e bod bod ro le? I baa ha mi laa, waa, ba bi Pol ze i ber mi do tul puu say hud faa tul-ri le? Mase, i daa tul-ri nduo mbii bay rin bi Pol na le? ¹⁴ Mi daa taambol ha Ngerewuru, bay ji le, mi daa tul nzoɔ mbjw kara nduo mbii ká sakra baari ku ya, ba Krispus bay Gayus huo-ri hoy ze mi daa tul-ri nduo mbii. ¹⁵ Be ze, nzoɔ mbjw mini kara ka baa mii, beri daa tul beri nduo mbii bay rin-i na ya. ¹⁶ Aa, ba tusue kji, nzoɔ ini Estefanasri kara, mi daa tul-ri nduo mbii, bieri le, mi daa tul nzoɔ kji nduo mbii kara, mi ko mbaa. ¹⁷ Bay daa tul nzoɔri nduo mbii ze Krisi pie mi vi bayke ya. Roo le, ka pie mi ha mi ka-kaa Bay Kere be. A kaa bayke ku na, mi kaa bay nzaa raa bay, mase bay nun nzem nzoɔ ya, bay hanja bo hurusuo hud Krisi ká tul puu say hud na, ka do ba fe ká gor hoy ya.

Nun nzem ká tusiri bay nun nzem taa Ngerewuru

¹⁸ Tusueke le, kaa bay hud *Krisi ká tul puu say hud na, do ba fe koko ká nun nzoɔri ká i se ba faa zad bie. Roo le, naari ká náa dori faa pam ro na, bayke na do ba hurusuo Ngerewuru. ¹⁹ I ko, Ngerewuru baa do bil mbede be mii: «Nzoɔri ká i ba nzoɔ nun nzem na, mi bie nun nzem bari na kpukdu kpukdu, a nzoɔri ká i ba nzoɔ fe kokeri kara, mi hanja fe kokeri bari na do ba fe ká gor hoy*.» ²⁰ Zadka do munu ku waa, nzoɔ nun nzem na a baa mina robay le woo? A waa, nzoɔ ká ko *bol kusol ta-tan na, a baa mina robay le woo? Waa, nzoɔ may bayri ká tusiri key na, i baa mina robay le woo? Nun nzem nzoɔ tukeleri key na, Ngerewuru ha ni do ba fe koko. ²¹ I ko, bay faa nun nzem Ngerewuru na, nzoɔ tukeleri key i maa bay tuuka ni bay faa nun nzem bari na ya. Sawke mini ze, rii law Ngerewuru bay yaana nzoɔri ká i daa law-ri bo tul-e bay faa kaa bay ká nzoɔri ko ba fe koko hoy na†. ²² Zibri na, i vbi fe san ze bay koko, a Gerekri laa le, i nzaa nun nzem. ²³ A naari laa le, náa kaari kaa Krisi ká i ber ni do tul puu say hud. Ba fe ká do ba ngud puu téke bal Zibri, a nzoɔri ká i ba Zib ya laa le, i ko ba fe koko ká nun-ri. ²⁴ Roo le, bari ká diw Ngerewuru di ri na, i ba na Zib, mase i ba na Zib ya kara, Krisi na kie hurusuo Ngerewuru ndaw, a kie nun nzem be ndaw pi. ²⁵ Fe daa Ngerewuru ká nzoɔri ko ba

* **1:19** 1.19 Ezay 29.14. † **1:21** 1.21 Nzoɔri ká i ber ri do tul puu say hud na, Zibri ker i baa mii, ba nzoɔri ká bebi Ngerewuru bo tul-ri. I baa mii, daa law bo tul nzoɔ ká munu ku na ba fe jm ká ndaya bamba tasiri. Be ze, daa ha hud Krisi na do ba ngud puu bay tul Zibri.

fe kòkò na, nze mba nun nzem nzoḅri ká tusiri key, a h̄rusuo Ngerewuru ká i kò dō d̄ek d̄ek na kara kal tul h̄rusuo nzoḅri ká tusiri key nd̄aw.

²⁶ Yū-iri, ì k̄er se tul d̄ol baar̄i ká pola ká Ngerewuru d̄ike r̄i na í kò. Ká sakra baar̄i na, nzoḅ nun nzemri nḡji ya, nzoḅ h̄rusuori nḡji ya nd̄aw, a nzoḅ luyeri h̄oy kara, i nḡji ya nd̄aw pi. ²⁷ Roo l̄e, Ngerewuru nan bari ká nzoḅ tusiriri key kò ri ba kòkò na bay dáake sahoy bo nun nzoḅ nun nzemri; a nan bari ká nzoḅ tusiriri key kò ri ba nzoḅri ká h̄rusuo-ri tiya d̄ek d̄ek na, bay dáake sahoy bo tul nzoḅri ká i dō báy h̄rusuo; ²⁸ a nan bari ká nzoḅ tusiriri kò ri ba fe vbuka bo bisuy, a í kò ri ba fe ìm, r̄oo í kò ri ba fe ya na, bay haṅa bari ká nzoḅri kò ri ba nzoḅ luye na, i vi ba nzoḅri ká i dō ḡor h̄oy. ²⁹ Be nd̄aw r̄oo, nzoḅ mb̄jw mini kara maa bay ndáka giri s̄uò-ε ká pol Ngerewuru ya. ³⁰ Ba be k̄i ze, ka ha r̄i zuo z̄in Zezu Krisi, a h̄a náa víri ba nzoḅ nun nzemri. Báy faa be na, Ngerewuru náake bay ká tul naari h̄a náa d̄ori nzedem ká nun-ε, a tina naari saa bil koy feȳaa a h̄a náa d̄ori boḉ h̄a taa be. ³¹ Be ze, munu ká i d̄aa dō bil mbede Ngerewuru mii: «Nzoḅ ká hii bay ndáka giri s̄uò-ε l̄e, ka nda giri bay tul fe ká Ngerembay d̄aa‡.»

2

Káa bay Pol ká Korɔṭe

¹ Yū-iri, zadka m̄i se luo-r̄i bay ka-káa tusue Bay Ngerewuru ká dō zad muni ha r̄i na, m̄i baa bay báy nzaa r̄aa bay, mase báy nun fe kòkò bi ya, ² bay j̄i l̄e, m̄i mbi nzaa-i ká d̄i pola h̄oy báy d̄ol bi ká sakra baar̄i, bay báa bay se tul nzoḅ mb̄jw h̄oy ká ba Zezu *Krisi, be ká i ber ni dō tul puu say hud̄. ³ Bi na, zadka m̄i se luo-r̄i na, h̄rusuo-i tiya d̄ek d̄ek, h̄je dáa m̄i mí to ḡbala ḡbala. ⁴ Fe ká m̄i fere nzoḅri báy bay ká m̄i ka-káake na, m̄i baa báy faa gosi bayri báy nun nzem bay kúoke nzoḅri ya, roo l̄e, ba h̄rusuo Tem Ngerewuru ze d̄aa h̄a bayke m̄gba law-r̄i. ⁵ Be nd̄aw r̄oo, mbika law baar̄i na, a d̄oko tul nun nzem nzoḅ h̄oy ya, roo l̄e, a d̄oko tul h̄rusuo Ngerewuru.

Nun nzem taa Ngerewuru

⁶ A buru na h̄oy kara, buru ka-káa bay nun nzem na h̄a nzoḅri ká i nḡoṅ ká bil mbika law. Roo l̄e, ba nun nzem ká tusiri key ya nd̄aw, nun nzem nzoḅ h̄rusuori ká i re mbay ká tusiri key, ká i dō séke ba zad b̄ie ya nd̄aw pi. ⁷ Nun nzem ká buru ka-káake na, ba nun nzem Ngerewuru ká dō zad muni kp̄uru t̄ji timbede key báy. Ba nun nzem ká Ngerewuru mbi nzi-ε ká d̄i pola nd̄aw r̄oo tusiri dō báy na, bay haṅa ni ka dō ba fe rin̄ d̄ika naari. ⁸ Nun nzemke ku na, mbay ká tusiri key ká'a kòkò sawke kò na, tiya, bay j̄i l̄e, ba fe ká i kò sawke kò zu l̄e, i ti b̄er Ngerembay Nzoḅ Rin̄ Dika Luye na dō tul puu say hud̄ ya. ⁹ L̄εε, feke dō munu ká i d̄aa bayke dō bil mbede Ngerewuru mii:

Fe ká nun nzoḅ kò ya nd̄aw,

fe ká suku nzoḅ laa ya nd̄aw,

fe ká nzoḅ ker bayke nd̄ji mini kara ya nd̄aw na,

feke na ku ze Ngerewuru leke dō bay tul nzoḅri ká i hii ni.*

‡ 1:31 1.31 Zeremi 9.23. * 2:9 2.9 Ezay 64.3; Zeremi 3.16.

¹⁰ A le, ba naari ze Ngerewuru ha nun naari taŋ ka di bay faa Tem be, bay ji le, Tem na ar saw feri vbad vbad riw bele, ze ker bay Ngerewuru ka do zad muni na hoy kara, ka ko sawke ndaw. ¹¹ A ku na wa, nzob ve ndaw roo a koko ker bay nzob na le? Nzob mbiw ti koko ya; ba tem ka do bil law nzobke na ki hoy ze a koko. Do faa mbiw munu ndaw, ker bay Ngerewuru na nzob mbiw mini kara maa koko sawke ya; ba Tem Ngerewuru ki huoe hoy ze ko. ¹² Naari na, Tem ka naa dokeri na ba tem nzob tukeleri key ya, roo le, ba Tem ka uru saa luo Ngerewuru, bay haŋa bo naa kokeri saw feri riw bele ka Ngerewuru ha naari bay law kere be. ¹³ Be ze, zadka buru baa bay fe niri key ha nzobri na, buru baa bay nun nzem nzob ya, roo le, buru baa bay faa feri ka Tem Ngerewuru fere buru. Be mini ze, buru tina saw fe tusue taa Tem Ngerewuru ha nzobri ka i do bay Temke na.

¹⁴ Nzob ka do bay Tem Ngerewuru ya na, ka maa bay yaŋa tusue bay ka uru ka luo Temke na ya. Fekeri ku na, nzobke ko ba fe koko hoy ka nun-e, a maa bay koko sawke ya, bay ji le, nzob ka do bay Tem Ngerewuru ndaw roo, maa bay koko sawke bay. ¹⁵ Nzob ka do bay Tem Ngerewuru na, ka maa bay bekle saw feri riw bele, le, nzob maa bay bal ni ya. ¹⁶ I daa do bil mbede Ngerewuru mi:

«Nzob ve ze ko ker bay Ngerembay le?

Nzob ve ndaw roo maa bay haŋa ni nzaa boko le†?»

Roo le, naari na, Tem Ngerewuru ha naa kori ker bay Krisi.

3

Nzob ped Ngerewuru

¹ Yu-iri, tusueke le, mi maa bay baa bay zih ri munu ka nzobri ka Tem Ngerewuru nda faa pol-ri na ya, roo le, mi baa bay zih ri munu ba nzobri ka i su bay tul-ri, a i ba led tupenri bay faa daa law bo tul *Krisi. ² Sawke mini ze, fe ka mi fere ri na do faa mbiw munu ba waŋ ka i ha ledri aw, bo do munu ba ngaw ya, bay ji le, hirusuo-ri maa bay reke ngaw ya bay. Ze timbede key kara i maa ya bay, ³ bay ji le, baari na i do munu ba nzobri ka i su bay tul-ri. I ko, zadka daa sere bay rof ki do sakra baari na wa, i kie suo-ri ba nzobri ka i su bay tul-ri na ya zu le? A ku wa, simsed baari na do munu ba simsed nzob keleri na ya le? ⁴ Zadka nzob baa mi: «Bi mi ba taa Pol» mase «Bi mi ba taa Apolos» na wa, i daa fe munu ka fe daa nzob keleri na ndaw ya le woo?

⁵ Wa, Apolos ba ve le? Mase Pol ba ve le? Buru na buru ba nzob ped Ngerewuru ki hoy ka daa ha ri daake law-ri bo tul Zezu. Ka sakra buru key na, nzob ha ha le, ka daa ped ka Ngerembay daa zuo nduo-e bay haŋa ni ka daa na. ⁶ Buru na buru do munu ba nzob payri. Ze bi na, mi ru fe zuo siri; Apolos laa le, ba nzob daa mbii zuo di, roo le, Ngerewuru ze daa feke na ha ni tji suku. ⁷ Be mini ze, nzob ka ru fe, bay nzob ka daa mbii zuo di na daa fe ya, roo le, ba Ngerewuru ki huoe ze, ba nzob daa feke na ha ni tji a ngon. ⁸ Nzob ka ru fe bay nzob ka daa mbii zuo tul fe ruka na, i maa ki mbiw hoy. Nzob ha ha le, Ngerewuru a haŋa ni fe tunduo be maa bay ped be ka a daa. ⁹ I ko, buru na buru ba baŋ ped ka bil ped Ngerewuru, a baari laa le, i do munu ba wa Ngerewuru.

† 2:16 2:16 Ezay 40.13.

Baari na ì ɔo munu ba hul ká Nɔgerewuru mbuo. ¹⁰ Báy faa law kere ká Nɔgerewuru ɔaa zɔɔ mǐ na, mǐ ɔáake ped munu ba nzoɔ mbúo hul ká kɔ gosike báy kere, a mí ɔáake tigbáa hul na báy zadɛ. A timbeɔ key le, nzoɔ kɔ ro ura hul na ɔo tul-e. Roo le, nzoɔ haa haa kara, ka nze báy sùo-ε bay tul gosi úra hul na ku ndaw ro! ¹¹ A bay ká se tul tigbáa hul na, nzoɔ mbɔw mini kara ti ɔáa tigbáa hul kɔ nde tul-e taa pola na mbáa, bay ɔi le, Nɔgerewuru ha Zezu Krisi ɔo ba tigbáa hulke na ɔoɔ ro. ¹² I kɔ, nzoɔ haneri mbuo hul ɔo tul tigbáa hulke na ku báy lari pie, mase lari sɛ, mase báy tisaw ká larike nɔɔɔ bamba. A nzoɔ haneri laa le, i mbuo hul na báy puu, mase báy bum suy, mase suy. ¹³ Roo le, nam kún sal bay na, kɔri ped nzoɔ haa haa kara, a tina sùo-ε ɔo zad hie gbay gbay, bay ɔi le, sieke ku na Nɔgerewuru a lie pedke na báy huu. ¹⁴ Zadka nzoɔ mbuo hul ɔo tigbáa hul ká huu sɔ tul-e ya na le, Nɔgerewuru a haɔa fe tunduo ha nzoɔke na ku. ¹⁵ A zadka hulke ku na huu sɔ tul-e laa le, nzoɔke ti zɔɔ fe tunduo be na ya. Be na, a yaɔa sùo-ε, roo le, a ɔoko faa mbɔw munu ba nzoɔ ká tɔi saa bil huu soli.

¹⁶ Baari na ì kɔ ta-taɔ mii, ì ba *hul kani Nɔgerewuru, ze Tem Nɔgerewuru ɔo bil law-rɔ na wa, ì kɔ munu ya le? ¹⁷ A ze bo, zadka nzoɔ bie hul kanike na le, Nɔgerewuru a bie nzoɔke, bay ɔi le, hul kanike na ɔo boɔ ba taa be. Ba baari na kɔ ze ì ba hul kani be.

¹⁸ Nɔɔɔ bay haɔa nzoɔ mbɔw mini kara ka úla sùo-ε be kɔ sùo-ε ya! Zadka nzoɔ mbɔw ká sakra baari kɔ sùo-ε ba nzoɔ nun nzem ká tusiri key le, ka ɔaa sùo-ε ka ba kòkò nzoɔ ndaw ro, a vi ba nzoɔ nun nzem taa tusueke na báy, ¹⁹ bay ɔi le, nun nzem nzoɔ tusiriri key na, Nɔgerewuru kɔ ba kòkò ká nun-ε. I kɔ, i ɔaa ɔo bil mbeɔ Nɔgerewuru mii: «Nzoɔ nun nzemri ká tusiri key na, Nɔgerewuru fere ɔaa law bari na ba ndaw taka ri*.» ²⁰ I baa ɔo bil mbeɔ na roɔ bay mii: «[ɔgerembay na kɔ kɛr bay nzoɔ nun nzemri na kɔ; ka kɔ ba fe ká gɔr hɔy†.» ²¹ Be mini ze, nɔɔɔ bay haɔa nzoɔ mbɔw mini kara, ka nda giri sùo-ε bay tul nzoɔ hɔy ya, bay ɔi le, ferri riw bele na ba taa baari. ²² Ze ba na bi Pol, mase Apolos, mase Piyer, mase tusiri key, mase káw báy kumnun, mase huɔ, mase ferri ká timbeɔ key, mase ferri ká'a ví vuku hɔy kara, riw bele na ba taa baari; ²³ a roo le, baari na ì ba taa Krisi, a Krisi na laa le, ba taa Nɔgerewuru.

4

¹ Be mini ze, nɔɔɔ bay haɔa ri kɔ búru Apolos ba nzoɔ ped Krisi. Buru na Nɔgerewuru ɔaa tusue bay be ká ɔo zad muni na zuo nduo buru, bay haɔa buru fere ri. ² Fe ká nɔɔɔ bamba tasiri bay haɔa nzoɔ ped Nɔgerewuru ka ɔaa na, ba ɔáa ped báy zadɛ nzeɔem. ³ A bi na le, ze ba na baari, mase nzoɔbri ká tusiri key hɔy ɔaa bay bo tul-i kara, mǐ kɔ ba fe mbɔw ya. Bi kɔ sùo-i kara mǐ ɔaa bay bo tul-i ya ndaw. ⁴ Ká bil waɔa law-i na, mǐ kɔ fe mbɔw ká ɔaa bay bo tul-i ya, be nu ku hɔy kie a baa mii, bay ti tul-i ya na munu ya. Nzoɔ ká'a ɔaa bay bo tul-i na, ba Nɔgerembay. ⁵ Be mini ze, pola ndaw ro, bay haɔa nam kún sal bay ka vi na, ì ɔaa bay mbɔw ka bo tul nzoɔ ká tul ped be ya. A roo le, ì giyaɔ ha Nɔgerembay ka vi ndaw ro! Be na, ferri ká mɔu sùo-ri ká bil suɔ tilo na, a tina ri ɔo zad hie gbay gbay, ro kɛr bay ká nzoɔbri mɔu ɔo bil law-ri na kara, a tina vɔɔɔ

* 3:19 3.19 Zoɔ 5.13. † 3:20 3.20 Simri 94.11.

vbad do zad hie ndaw pi. Be ndaw roo, nzoɔ ha ha kara Ngerewuru a pisi ni bay tul fe daa be na bay.

Siika suɔ nzoɔri ka Kõrgte

⁶ Yu-iri, mi mbi fe lie kiri mi baake bay se tul buru Apolos bay hanja ri koke mara sim bay ba nzoɔri na ta-tan: «I ha fe daa baari ka maa bay zad bay ka i vbie do mbede na bo, i ha ni ka kal zadfe ya.» Be ze, nzoɔ mbjw mini ka sakra baari ka nda giri suɔ-e, a doke fal ngan nzoɔ a sjirike nzoɔ ha ya. ⁷ A bo na wa, a ve ndaw roo ha mu ko suɔ-o ba nzoɔ ka bamba mba nzoɔ ha wri le woo? Feri ka mu doke na wa, ba Ngerewuru ze ha mu riw bele ku ya le? Zadka do munu na wa, daa mina ndaw roo, mu nda giri suɔ-o bay tul fe ka mu doke na, ri fe ka ba fe ini ka uru saa luo Ngerewuru ya le?

⁸ Baari na kara i baa mii, feri ka i se sieke ka luo Ngerewuru na, i zin maa ri sib sib ro! Baari na, i di suɔ-ri ba nzoɔ feziari ka bil Bay Ngerewuru na ro! Baari na, i ko suɔ-ri ba mbayri ro! A buru ma buru ti bil-e mbaa ro ya lo! Bi na le, mi re suɔ-i bay hanja ri ba mbayri na ki bay hanja buru hoy kara, buru re mbay na ka zin ri ndaw! ⁹ A roo le, bi na, mi ko le, ri fe ka Ngerewuru daa buru *nzoɔ nday nzaapedri na do ro fal. Buru na buru do munu ba nzoɔri ka i daa bay hud bo tul-ri ka nun ruo nzoɔri; buru do ba fe kom nzoɔri riw bele: led nzaapedri ka nulue ndaw, roo bay nzoɔri ka tusiri key kara ndaw pi. ¹⁰ Buru na i ko buru ba mbuo bay tul *Krisi, roo le, baari na i ko suɔ-ri ba nzoɔ nun nzemri ka bil Krisi. Buru na i ko buru ba nzoɔri ka hurusuo buru tiya dek dek, a baari laa le, i ko suɔ-ri ba nzoɔ hurusori. Buru na i im buru, a baari ma, i daa mbay bo tul-ri! ¹¹ Ze kpuru ti timbede key hoy kara, buru ko seke fe kon ndaw, kon mbii ndaw, roo gari kara puo buru ndaw pi. I ndaka buru ndaw, a buru reke ba puolu puolu ndaw pi. ¹² Buru na buru daa ped buru ta ka di podo podo ndaw roo, buru zinke fe ka bay holke suɔ buru bay. Zadka nzoɔri rad buru le, buru sam fe ze zuo tul-ri; zadka i daa nun buru tuo sie le, buru suu law buru ka di. ¹³ Zadka i ra buru le, buru yinjra bay bay huoke ze ha ri. Kpuru ti timbede key na kara, i ko buru do munu ba tumjiri kida ndaw, a i ko buru ba mjiri hoy ndaw pi.

Pol ker bay se tul nzoɔ mbika lawri ka Kõrgte

¹⁴ Mi daa mbede key na ha ri bay daake saho bo nun-ri ya, roo le, bay bokoke baari ka i do munu ba vu-iri ka mi ko ri ba nzoɔ nun-i. ¹⁵ I ko, ze nzoɔri ka i fere ri fe se tul *Krisi na, i ruo na bamba tasiri hoy kara, baa baari na mbjw hoy. Tusueke le, ba bi ze mi ba baa baari bay faa kaa Bay Kere ka mi kaa ha ri daake law-ri bo tul Krisi. ¹⁶ Munu zu le, mi kod ri bay hanja ri mboro fe daa bi. ¹⁷ Sawke mini ze, mi pieke vu-i Timote ka mi ko ni ba nzoɔ nun-i, ka fe daa be do bay zadfe ka bil ped Ngerembay na. Be na, a vaa tuma law-ri ka tul simsed bi ka bil Krisi, munu ka mi fere nzoɔ mbika lawri bay zadri riw bele.

¹⁸ Nzoɔ haneri ka sakra baari ku na, i sii suɔ-ri i ker i baa mii, mi ti seke luo-ri bay va koko ri mbaa. ¹⁹ Roo le, zadka law Ngerewuru hii le, ndji hoy le, mi seke luo-ri vaw. Be ndaw roo, mi koko bari nzoɔ siika suori na ku bay. Mi koko ri bay faa bay baa bari na ku hoy ya, roo le, bay faa fe daa bari ka a kie hurusuo Ngerewuru ka i doke na ndaw ro! ²⁰ I ko, nzoɔri ka Ngerewuru re mbay ka tul-ri na, ba nzoɔri ka simsed bari kie

hurusuo Ngerewuru bo, ba nzobri ká i baa ba bay hoy ya. ²¹ A waa, fe ji ze law-rĩ mgba dī le? I hii bay haɲa mi se luo-rĩ báy ndoy, mase law ini báy law huoke le?

5

Dáa nun pie ká do sakra nzob mbika lawri

¹ Mi te suk-i le, mi laa bayri ká nzobri baa yaa yaa se tul-rĩ mii, fe dáa sahoɲ do sakra baari. Mi laa mii, nzob mbijw ká sakra baari ku naa zinj may bi-e a do di diki. Ba fe dáa ká nzobri ká i tuu Ngerewuru ya hoy kara, i maa bay dáa ya! ² Be nu ku hoy kara, i nda giri sùo-rĩ ká dī kele! Ba fe ká i dáa sie ká dī, a i naa nzob fe dáa sahoɲ ká munu ku na ká sakra baari ba fal. Waa, i ko munu ya wum le woo? ³⁻⁴ A bi le, ze mi do sakra baari ya hoy kara, báy faa Tem Law Pie na, mi dáa bay bo tul nzobke na doɔ ro báy rinj Ngerembay Zezu, rii fe ká mi do zinj ri mbijw hoy. I mbu kɪ báy rinj Ngerembay naari ha hurusuo-e ka do zinj ri. Bi hoy kara mi zúo zinj ri báy faa Tem Law Pie, ⁵ a bo, i naa nzobke ku na ká sakra nzob mbika lawri, a i pón ni bo nduo *Satan bay haɲa fe kon naysuo ká do sùo-e na ka bie, a ha tem sùo-e ka zinj pam báy nam ká Ngerembay a yi a vi. ⁶ A ku waa, fe ndaka giri sùo ba ji báy le woo? I ko, sim bay baa nzobri ká mii: «Fe hew fe ká ndji munu hoy i zukrike sum fe le, daa ha sum na hew riw bele a do hodoro» na waa, i ko munu ya le woo? ⁷ Munu zu le, i naa fe hew fe ká ba nzob fe dáa yaa na ká sakra baari ba fal, bay haɲa bo i vi ba nzobri ká i *taɲ kad kad. Be ndaw roo, i doko ba sum fe fie ká fe hew fe ti dī mbaa na báy. Ká ba tusue le, i taɲ kad kad kɪ ro, bay ji le, *Krisi na i i ni ba vuy *fe poy ká tina naari saa bil koy feyaa. ⁸ Be mini ze, náa dáari suoriya tji saa bil koy feyaa na* báy ngaw ká fe hew fe ká ba dáa law, báy law mgboro ti dī ya na. Roo le, náa dáari suoriya báy law ká taɲ kad kad báy tusue bay.

⁹ Ká bil mbede ká mi dáa ha ri pola na, mi baa ha ri mii, i mgba baw ka zinj nzob dáa nun pieri ya. ¹⁰ Roo le, mi hii bay baa bay se tul nzobri riw bele ká i ba nzob dáa nun pieri, mase nzob riibari, mase nzob kóko nun feri, mase nzob puo wururi ká tusiri key ya. Munu zu le, ká bay yam ri na, ndad bay haɲa ri káw tusiri key mbaa. ¹¹ Tusueke le, mi hii bay baa ha ri mii: nzob ká dī sùo-e ba nzob mbika law, roo a ba nzob dáa nun pie ndaw, mase nzob kóko nun fe ndaw, mase nzob puo wururi ndaw, mase nzob tiri nzobri ndaw, mase nzob buo him ndaw, mase kon riiba na, i mgba baw ka zinj ni ya. Nzob ká munu ku na, fe sum hoy kara i san sɔɲake zinj ni. ¹² Dáa bay bo tul nzobri ká i ko Zezu ya na waa, ba ped bi le woo? U-uu, ba ped bi ya. Waa, ba ped baari nzob mbika lawri ká bay dáa bay bo tul nzob taa baari ká i mbu tul kɪ na ya le woo? ¹³ Baari na kɪ ze, i naa nzob law mgboro na ká sakra baari ba fal munu ká mbede Ngerewuru baa na. A bari nzobri ká i ko Zezu ya na, ba Ngerewuru ze a dáa bay bo tul-ri.

* **5:8** 5.8 Nam suoriya tji saa bil koy na ba nam suoriya ká Zibri daa banquo bay kerke bay se tul tji bari saa bil koy ká tusiri Ezifte. I kɪ mbede Tji kele 12.23-27.

6

Faa léke bay nzob mbika lawri

¹ Zadfka nzob mbijw ká sakra baari do bay bay zinj yu-ε na waa, daa mina ndaw roo i pon daa bayke ká pol nzob Ngerewururi, a i séke ni pol nzob kúnj sal bayri ká i ko Ngerewuru ya hoy ha ri daa bayke na le woo? ² I ko ku na waa, nzob Ngerewururi ti kúnj sal bay bo tul nzobri ká tusiri key ya le woo? A zadfka i kúnj sal bay bo tul nzob tusiriri na waa, daa mina ndaw roo i maa bay kúnj sal bay ká tul vu feri ká ndi-ndji mini ya le? ³ I ko ku na waa, náa kúnjri sal bay bo tul led nzaapedri ká nulue ndaw ya le woo? A munu ku waa, daa mina ndaw roo náa maari bay kúnj sal bay bo tul fe niri key ya le? ⁴ Zadfka i do bay bayri ká munu zinj kú na waa, daa mina ndaw roo i se bay bay baari na ká pol nzob keleri ká nzob mbika lawri ká i mbú tul kú ri ba fe ya na, ha ri kunj sal bay baari na le? ⁵ Mi baa munu bay hanja sahoj ka se ri. Waa, ká sakra baari ku na, nzob mbijw mini ká ba nzob nun nzem ká maa bay léke bay baari key na tiya kú wum le? ⁶ Waa, ba fe kere kú bay hanja nzob mbi tul yu-ε, roo a séke ni zad fón bay ká pol nzobri ká i ko Ngerewuru ya na ha ri daa bay bo tul-e le woo?

⁷ Ba tusue kú, bay ká do sakra baari ká daa ha ri séke kpuru se zad fón bay na, kie ledi baari ro. Bay ji ndaw roo, i iki law-ri ká tul fe kaaya ká i daa zinj ri na ya le? Waa, bay ji ndaw roo i iki law-ri ká tul nzob fe daa rof rofri na ya le? ⁸ Ba baari kú hoy ro ze, i yi i ba nzob fe daa kaayari, i ba nzob fe daa rof rofri na, a i daa fekeri ku na zinj yu baari! ⁹ I ko, nzob fe daa munuri ku na, ba nzobri ká Ngerewuru re mbay ká tul-ri ya. Waa, i ko munu ya le woo? I úla sùo-ri ya! Nzob daa nun pieri ndaw, nzob puo wururi ndaw, nzob nzaa máy kúri ndaw, nzob fére sùo ba máyri ndaw, wari ká i fere i naa zinj kú ndaw, ¹⁰ nzob riibari ndaw, nzob kóko nun feri ndaw, nzob buo himri ndaw, nzob tiri nzobri ndaw, roo bay nzob yaana fe bay hurusuori ndaw na, ba nzobri ká Ngerewuru re mbay ká tul-ri ya. ¹¹ Nzob haneri ká sakra baari hoy kara, pola na i do munu ndaw. Roo le, timbede key na Ngerewuru waa feyaa baari kad kad, a náa ri do bod ba taa be, a naa bay ká tul-ri bay faa rin Ngerembay Zezu *Krisi, bay faa Tem Ngerewuru naari na ndaw.

Sùo nzob ba hul káw Tem Ngerewuru

¹² Nzob haneri ká sakra baari baa mii: «Feri riw bele na faake do hoy bay hanja mi daa.» Ba tusue kú, roo le, ferri riw bele na ba fe sóko nzob ya. Bi hoy kara, mi maa bay baa mii: «Feri riw bele na faake do hoy bay hanja mi daa.» Ba tusue kú, roo le, mi ti daa sùo-i ba koy bay tul fe mbijw ya. ¹³ I baa ndaw mii: «Fe sum do bay tul bil, ze bil kara do bay tul fe sum.» Ba tusue kú, roo le, Ngerewuru a bie ri sidi bele. Sùo nzob na, Ngerewuru daa bay tul nun pie ya. Sùo nzob na do ba taa Ngerembay, a Ngerembay laa le, do bay tul sùo nzob. ¹⁴ Munu ká Ngerewuru tina Ngerembay saa luó hud há ni kaw bay kumnun na, a tina naari kara ndaw saa luó hud há náa káwri bay kumnun bay faa hurusuo-ε.

¹⁵ I ko ndaw, sùo-ri na do ba nzaa waw sùo *Krisi. A munu ku waa, mi mbika nzaa waw sùo Krisi na bay vaa zúoke zinj máy daa nun pie na le woo? U-uu, munu ya mgbanj! ¹⁶ Mase, nzob ká zúo zinj máy daa nun pie na, bay kú i vi ba nzob ká mbijw hoy na waa, i ko munu ya le? I daa do

bil mbede Ngerewuru ndaw mii: «Bari ká sídì bele reb na, i ví ba nzob ká mbjw.»* ¹⁷ Munu zu le, nzob ká zuo zinj Ngerembay na, tem bari zuo kị mbjw hoy.

¹⁸ Fe ká ba nun pie na ì d́úu d́i d́i. Fe d́áa yaa hawri riw bele ká nzob daa na, do s̀o-ε kele key hoy. Roo le, nzob ká p̀oj s̀o-ε a ba nzob d́áa nun pie na, ka d́áa feyaa a b́ieke naysuo-ε be kị s̀o-ε. ¹⁹ S̀o-r̀i na ba hul káw Tem Law Pie. Temke ku na Ngerewuru ha ni d́aa puo ká bil law-r̀i. Waa, ì ko munu ya le? Baari na ì do ba taa Ngerewuru bo, ì do b́ay tul gan s̀o-r̀i ya, ²⁰ bay ji le, Ngerewuru puo bawda mbol ká ba h́e zikiki ká tul-r̀i. Munu zu le, ì mbi s̀o-r̀i ì d́áake riñ d́ika bo tul Ngerewuru.

7

Yijira bay Pol ká se tul vbiw yaana kị

¹ Timbede key na, m̀i b́aa bay se tul vbiw baari ká ì d́áake mbede ha m̀i na. Nzob haneri baa mii, do ndad bamba bay yaana kị ya. ² Zade kị zu, roo le, bay haña nun pie ka yaa zad ya le, ndad bay haña wara nzoḅ haña haña le, ka do b́ay máy be, ze máy nzoḅ hoy kara ka do b́ay wara ká do bay tul-e ndaw. ³ Wara nzoḅ na, ndad bay haña ni ka p̀oj s̀o-ε ha máy be, ze máy nzoḅ hoy kara, ndad bay haña ni ka p̀oj s̀o-ε ha wara munu na ndaw pi. ⁴ Máy nzoḅ na ti d́áa fe ká law-ε hii b́ay tul gan s̀o-ε ya: s̀o máy nzoḅ na do bay tul wara, ze wara nzoḅ hoy kara ti d́áa fe ká law-ε hii b́ay tul gan s̀o-ε ya ndaw pi. S̀o wara nzoḅ na do ba taa máy be. ⁵ I b́ed kị s̀o-r̀i ya. Zadka ì hii bay d́aa munu bay sanke s̀o-r̀i bay d́áake nzaa bay kere le, ì ha law-r̀i ka maa kị ká d́i pola ndaw ro! Fale roo le, ì ỳi, ì naa zinj kị na b́ay, bo munu ya le, kon naaña zinj kị ká d́áa r̀i ká ì mgbá s̀o-r̀i ká d́i ya na, a d́áa ha r̀i lieke bo bil ndaw *Satan. ⁶ Bay ni ká m̀i b́aa ha r̀i key na, ba nzaa-i ze m̀i mbi ha r̀i ya, roo le, ba nzaa boko ze m̀i ha r̀i. ⁷ Tusueke le, m̀i hii bay haña nzoḅri riw bele ì káw hu-ri munu ká bi key, roo le, nzoḅ haña haña le, do b́ay fe ini ká Ngerewuru ha ni. Nzob ni do b́ay fe ini d́aa fe key, a nzoḅ nu laa le, do b́ay fe ini d́aa fe kew laa.

⁸ A bari ká máy bari tiya, b́ay máy pileri na, m̀i b́aa ha ri mii, kereke le, ndad bay haña ri kaw munu hu-ri banḅo munu ká bi key ndaw. ⁹ Roo le, zadka ì maa bay mgbaka s̀o-ri ya le, ì nzaa nzoḅ ì yaa. ì ko, kereke le, yaana kị na ndad mba haña mgbáy ka se r̀i a kál tul-r̀i.

¹⁰ A bari nzoḅ yaana kịri na laa le, m̀i mbi nzaa-i mini key ha ri. Ba bi hu-ri hoy ze m̀i mbi nzaa-i na ya, roo le, uru saa luo Ngerembay: máy nzoḅ na do nun haña ni ka t̀i ká hul wara ya. ¹¹ A ze bo, ka t̀i ká hul wara na laa le, ka yaa wara kị ya, mase ka ỳi a zúo zinj waa be na. A wara nzoḅ laa le, ka ti ni máy be ya ndaw.

¹² Bari bieri laa le, bay ká m̀i b́aa key na, ba bi ze m̀i b́aa bo, ba Ngerembay ya. Zadka wara nzoḅ ba nzoḅ mbika law, a do b́ay máy ká mbi law-ε ya, roo máy na hii bay káw zinj ni banḅo le, wara na ti ni ni ya. ¹³ Ze do faa mbjw munu ndaw, zadka máy nzoḅ ba nzoḅ mbika law, a do b́ay wara ká mbi law-ε ya, roo wara na hii bay káw zinj ni banḅo le, máy na ti p̀oj waa be na ya. ¹⁴ Tusueke le, wara nzoḅ ká mbi law-ε ya na, taambol máy be ká mbi law-ε na ze, Ngerewuru d́áake ni do bof.

* 6:16 6.16 Tiika saw fe 2.24.

A ze, máy nzoɓ ká mbi law-ε ya hoy kara, taambol waa be ká mbi law-ε na ze, Ngerewuru dáake ni do boɗ. Ze vu bari hoy kara, i do boɗ ba taa Ngerewuru, i do munu ba vu nzoɓri ka i mbi law-ri ya na ya. ¹⁵ A ze bo, zadka nzoɓ ba nzoɓ mbika law ya, roo a hii bay pón máy be mase waa be le, pón faa ha ni ka daa munu. Hay ká munu ku na, nzoɓ mbika law ká ba máy nzoɓ, mase wara nzoɓ hoy daa munu kara, bay ti tul-e ya, bay yi le, Ngerewuru di ri bay haɲa ri kaw dekeke zih ki. ¹⁶ A ze, bo máy nzoɓ ká mù ba nzoɓ mbika law na, ko ya le mù daa ha waa bo suo kér bay be ha Ngerewuru ya ni le, mù ko-ko le woo? Mase, bo wara nzoɓ ká mù ba nzoɓ mbika law na waa, ko ya le, mù daa ha máy bo suo kér bay be ha Ngerewuru ya ni le, mù ko-ko le woo?

Mu do zad ká Ngerewuru di mù ká di na

¹⁷ Ndad bay haɲa nzoɓ ha ha hoy kara, ka se simseɗ munu banɲoɓ báy hurusuo ká Ngerembay ha ni maa báy zad ká Ngerewuru dike ni na. Be ze, ba *bol kusol ká mi ha nzoɓ mbika lawri ká zadri riw bele. ¹⁸ Zadka nzoɓ kuɲ ngori doɗ, roo Ngerewuru di ni le, ka ti bumra bol kol nɔɔ ngori na ya. A zadka nzoɓ kuɲ ngori ya, roo Ngerewuru di ni le, ka ti *kún ngori na ya. ¹⁹ Kún ngori, mase kún ngori ya hoy kara, daa fe mbij ya. Fe ká ndad bamba le, ba hie bol kusol Ngerewuru. ²⁰ Ndad bay haɲa nzoɓ ha ha le, ka káw zad ká'a do di pola roo Ngerewuru di ni báy na. ²¹ Zadka Ngerewuru di mù na waa, mù ba koy le? Mu kér bay ka se di ya, roo le, zadka faa do di bay haɲa mù kaw báy tul-a le, nda-ndad, mu daa. ²² Mi baa munu, bay yi le, koy ká Ngerembay di ni na, ka kaw báy tul-e bay daa fe ká rii law Ngerewuru. Do faa mbij munu ndaw, nzoɓ ká kaw báy tul-e ká Ngerembay di ni na, ka vi ba koy taa *Krisi. ²³ Baari na, Ngerewuru puo mbol ká ngon bamba tasiri ká tul-ri ha ri vi ba nzoɓ taa be. Munu zu le, i ti daa koy taw feri ká i daa ká pola na mbaa. ²⁴ Yu-iri, ndad bay haɲa nzoɓ ha ha le, ka káw pol Ngerewuru báy zad ká'a do di pola ndaw roo, ka dike ni na.

Nzoɓri ká i kaw taɲ yaɲa ki, báy máy pileri

²⁵ Bay ká se tul leɗ kubanri báy leɗ máy tikdiri na, ba bol nzaa Ngerembay ze mi ha ri ya, roo le, fe ká mi ker ki hoy ze mi baa ha ri. A munu ká Ngerewuru daa law kere zih mi na, mi ba nzoɓ ká maa bay haɲa ri daa law-ri bo tul-i.

²⁶ Bay kóko sie ká náa ñori bil-e timbeɗe key na, do ndad bamba bay haɲa nzoɓ ká káw zad ká'a do di na. ²⁷ Waa, mù yaa máy ro le? Munu zu le, mu naa sùo-ɔ ká di ya. Waa, mù mbi sùo-ɔ bay yaɲa máy ya báy le? Munu zu le, mu nzaa faa yaɲa máy na ya, ²⁸ roo le, zadka mù yaa máy na, mù daa feyaa ya. Ze, leɗ máy tikdi hoy ya wara kara, ka daa feyaa ya ndaw. A roo le, bari nzoɓ yaɲa kiri na, i kóko seke fe ká tusiri key. Ba fe ká mi hii bay haɲa ni ka ti tul-ri ya.

²⁹ Yu-iri, i ko, fe ká mi hii bay baa ha ri na ze do key: nam tòn deɓ hoy ro. Munu zu le, tii sawke vuri key na, ndad bay haɲa warari ká i do báy máy na, i ha kér bay bari ka do tul máy bari na banɲoɓ hoy ya ndaw, ³⁰ a bari nzoɓri ká i re báy mbii nun-ri mgbobo mgbobo na, ndad bay haɲa ri re ba rew hoy banɲoɓ ya ndaw, bari nzoɓri ká i kaw báy siem na, ndad bay haɲa ri ha kér bay bari ka do tul káw bil suoriya hoy banɲoɓ ya ndaw,

a ɓari nzoɓri ká i ɓa nzoɓ hie feri na, i kér se tul feri ká i hie, a i dóke hoy ya ndaw, ³¹ nzoɓri ká i dam fe kereri ká tusiri key na, i ha kér ɓay ɓari ka do tul fekeri na ku hoy ɓanɓuo ya ndaw, ɓay ji le, tusiri ká do key na, a kál hon ɓáy fekeri.

³² Mi hii ɓay haɗa ri kaw ɓáy kér ɓay ya. Nzoɓ ká yaa máy ya na, ped Ngerembay ze mɓa law-ε, a mbi sùo-ε a nzaa faa ɓay ndád ká nun-ε. ³³ Roo le, nzoɓ ká do ɓáy máy na, mbi sùo-ε ɓo ɓil fe tusiri a nzaa faa ɓay ndád ká nun máy ɓe, ³⁴ ze law-ε waa sidí. Do faa mbijw munu ndaw, máy fal kpaɗ, mase leɗ máy tikdí na mbi sùo-ε ɓo ɓil ped Ngerembay. Be na, ka nzaa faa a mbi sùo-ε ɓáy zaɗε ngidí bele ha Ngerembay na. Máy ká do ɓáy wara na ka mbi sùo-ε ɓo ɓil fe tusiri, a nzaa faa ndád ka nun wara. ³⁵ Bay ni ká mi ɓaa key na, mi ɓaa ɓa ndadí ɓaarí ɓo, mi hula ɓa ndaw ze ha ri ya. Ze i yaa kɪ, mase i kaw buo hoy kara, mi hii ɓay haɗa ri se simsdé ká ɓáy faake, a i mbi sùo-ri ɓáy zaɗε riw bele ha Ngerembay.

³⁶ Náa ɓaarí ɓay se tul leɗ kuban ɓáy leɗ máy tikdí ká i mɓa mbana zɪɗ kɪ, roo i yji i mbi nzaa-ri ɓay pón kɪ na. Zafka leɗ kuban ker mi, ɓeri ɗaa fe ɓáy zaɗε ya zɪɗ máy mbana ɓeri, roo kon yaaɗa ni ɗaa ni ɓanɓuo le, i yaa kɪ munu ká i ker na; ɓe leɗ kubanke na, ka ɗaa feyaa ya. ³⁷ Roo le, zafka ɓa leɗ kubanke na ze, mbi nzi-ε ká ɓil law-ε ɓay káw taɗ máy, roo nzoɓ suru ni ká dɪ ɓáy hɗurusuo ɓay haɗa ni ka yaa máy ya na ya le, ka ɗaa ɓáy kere zu. ³⁸ Munu zu le, leɗ kuban ká yaa máy mbana ɓe na, ka ɗaa nda-ndad, a roo le, nzoɓ ká kaw taɗ máy na, ka ɗaa fe ndad ɓamba tasiri.

³⁹ Máy ká yaa wara ká wara kaw ɓáy kumnun ɓáy na, ka káw zɪɗ ni ɓanɓuo, a zafka wara na hu ro le, faa ɓe do hoy ɓay haɗa ni ka yaa wara ká law-ε hii. Roo le, waraké ku na ndad ɓay haɗa ni ka ɓa nzoɓ mbika law. ⁴⁰ Be nu ku hoy kara, zafka'a kaw taɗ wara le, a káw ɓáy suoriya mba káw ɓáy wara. Be ze ɓa kér ɓay ɓi, a mí ko le, Tem Ngerewuru do zɪɗ mi.

8

Náy ká i púoke fe ha wɗuri

¹ Timbede key na, náa kókori fal vbiw ɓaarí ká i vbi se tul náyri ká i púoke fe ha wɗuri na. Ba tusue kɪ, naari na, náa ɓári nzoɓ fe kókori riw bele munu ká i ɓaa na. Roo le, fe kókoke ku na ɗaa ha nzoɓ siike sùo-ε, a law ini na le, ɗaa ha nzoɓ ngónke ká ɓil mbika law ɓe ɓa pola pola. ² Nzoɓ ká ɗaa sùo-ε ɓa nzoɓ fe kóko na, fe ká do ɓay haɗa ni ka ko na, ka ko ya ɓáy. ³ Roo le, nzoɓ ká hii Ngerewuru na, Ngerewuru kara tuu nzoɓke ndaw.

⁴ Munu zu le, náa kóri bayri ká se tul vbiw ɓaarí ká i vbi na. Waa, náyri ká i púoke fe ha wɗuri na, maa ɓay suna le? Náa kóri ta-taɗ ndaw, wuru na ɓa fe ya ká tusiri key, a Ngerewuru le, mbijw hoy keklek. ⁵ Ba tusue kɪ, feri ká nzoɓri dɪ ɓa wuru ká i do tumbam, mase tusiri key na i do dɪ ku. Wɗuri ndaw, mbayri ndaw na, i ngji ɓamba tasiri. ⁶ Be nu ku hoy kara, naari na, náa kóri Ngerewuru na mbijw hoy keklek, ɓe ká'a ɓa Baa nzoɓ ɗaa feri riw bele a náa ɗori bay tul-e. Do faa mbijw munu ndaw, Ngerembay na mbijw hoy, ɓe ká'a ɓa Ngerembay Zezu *Krisi ká feri riw bele do ɓáy faa ɓe, a náa káwri ɓáy kumnun ɓáy faa ɓe na.

⁷ Roo ɛ, nzobri riw bele ze tuu tusue bay na ku ya. Nzob haneri ka puo wuru ze tii ri pola na, daa ha timbede key kara, zadka i su náy ka i puoke fe na ɛ, rii fe ka ba taa wururi na bay, a ha ker bay bari ka ngii ya na daa ha law-ri yoklo ri ha ri daake bay bo tul-ri bay faa fe sum na. ⁸ Ba fe sum ze a daa ha nzob soro ba lakun Ngerewuru ya. Ze, zadka naa suri fe hoy kara naa ti zinjri fe ka di ya ndaw, mase naa suri fe ya hoy kara, naa ti zinjri fe ka di ya ndaw pi. ⁹ Roo ɛ, baari na, i nze bay soro-ri bay hanja kaw bay tul-ri ka se tul fe sum bay fe nzoko na, ka ba ngud puu teke bal nzobri ka i ngon ka bil mbika law bari ya na ya. ¹⁰ Tusueke ɛ, zadka nzob ka mbika law-ɛ ngon ya, ka ko mu bo ka mu ba nzob fe koko ka mu kaw bay suna fe ka bil hul wuru bari na wa, suru ni bay hanja ni ka su náy ka i puoke fe na ndaw ya ɛ woo? ¹¹ Ze, bay tul fe koko bo na, yu-o ka Krisi hu bay tul-e na wuruke faa bay tul-a. ¹² Zadka mu daa feyaa munu zinj yu-o ka mbika law be ngon ya na, ha ker bay be yoklo ni na ɛ, mu daa feyaa mu tunke Krisi ki soro-ɛ. ¹³ Be mini ze, bay tul suna náy bi ze, a hanja yu-i lieke bo bil feyaa ɛ, mi ti suna náy na mbaa bay hanja yu-i ka wuruke faa ya.

9

Faa ka Pol kaaake kaa Bay Kere

¹ Bi na, i ko, mi do bay faa ka bay kaw bay tul-i. Bi na mi ba nzob nday nzaaped, a mi ko Zezu Ngerembay naari. Baari na i ba lere ped bi ka bil ped Ngerembay. ² Ze, nzob hawri ko mi ba nzob nday nzaaped ya kara, baari na do nun hanja ri ko mi ba nzob nday nzaaped ba tusue ki. Tusueke ɛ, bay faa zuo zinj Ngerembay na, baari na ki ze i ba nzobri ka kie mii, mi ba nzob nday nzaaped. ³ Bay ka mi baa bay yanjake tul-i se tul nzobri ka i daa bay bo tul-i na ze do key.

⁴ Baari na, i ko ndaw, buru na buru do bay faa ka bay yanja fe sum bay fe nzoko ba fe tundo ped buru. ⁵ Buru do bay faa ka bay doko bay may ka ba nzob mbika law na ha ni su buru munu ka Piyer bay nzob nday nzaaped hawri, roo yu Ngerembayri ndaw i daa na ya ɛ? ⁶ Mase ba buru Barnabas huo buru hoy ze buru daa ped bay zinj fe ka di bay holke soro buru ɛ? ⁷ Wa, i laa ba mbij mii, nzob ruu yum hol soro-ɛ soro-ɛ ndaw ɛ? Mase, nzob ve ndaw roo paa wa ɛ, ka ti suna fe ka bil waake na ya ɛ? Mase, nzob koro fe hol ha roo, ti nzoko wanke ya ɛ woo?

⁸ I ker i baa mii, bay ka mi baa key na, ba mbii bay baa nzobri hoy ya, roo ɛ, *bol kusol *Moyze hoy kara baa bayke faa mbij munu ndaw. ⁹ Mbede bol kusolke na baa mii: «Nday ka do tod nan bay hanja pare ka tji na, mu sin nzi-ɛ ya*.» Bay key na wa, Ngerewuru baa se tul ndayri ki huo-ri hoy ɛ woo? ¹⁰ Wa, ka baa bay ni key na bay tul naari ki ndaw ya ɛ? Tusueke ɛ, i daa bay key na do bil mbede bay tul naari na ki. Nzob ka pa-pay na, a daa law-ɛ nzokdo te tul zinj fe payke, a nzob ka nda nan na, ka ker nzokdo se tul zinj pare na. ¹¹ Munu ka buru ru miji kere ka ba Bay Ngerewuru do bil law-ri na, zadka buru zinj fe hane ndji ka nduo-ri bay holke soro buru ka tusiri key na wa, ba fe ka ndaya zu ɛ woo? ¹² Zadka nzob hawri do bay faa ka bay zinj fe hol soro-ri ka luo-ri na wa, buru na

* 9:9 9.9 Kijja bol kusol ba sidike 25.4.

buru do báy faa mba tul nzobkeri na ku ya le woo? Roo le, buru na, fe ká i ha buru ba fe tunduo na, buru ya saa nduo-ri ya; buru iki law buru ká dí bay d'áa puu bo faa káa 'Bay Kere ká se tul *Krisi na ya. ¹³ I ko ta-tan ndaw, nzobri ká i daa ped ká bil *hul kani Ngerewuru na, i zin fe tunduo bari ká dí i su, a bari nzob fe poyri ká i daa ped i puo fe ká *tutakra fe poy laa le, i zin fe tunduo bari ká dí i su ndaw. ¹⁴ Do faa mbijw munu ndaw, Ngerembay na mbi nzi-ε bay haña nzob káa 'Bay Kereri na, i zin fe i hólke sùo-ri bay tul ped káa 'Bay Kere ká i daa na.

¹⁵ Roo le, bi na, báy faa ká m' d'óke na, m' yáake fe mbijw ya ndaw, a mí daa mbede key na, bay yáanake fe ya ndaw pi. Haña m' ya fe saa nduo-ri na, do ndad bamba bay haña m' hu! Ndáka giri ká bay yaña fe saa nduo-ri ya na, nzob mbijw mini kara ti náa ya. ¹⁶ Bi na, kaa 'Bay Kere ká m' kaa na, m' nda giri sùo-i ká dí ya, bay ji le, káa 'Bay Kereke ku na, ba ped ká do tul-i bay haña m' daa. Ze zadka m' daa munu ya le, bie ka ba taa bi! ¹⁷ Ba fe ká bi k' sùo-i ze, m' naa sùo-i bay d'áa ped na key le, m' g'iyaj bay zin fe tunduo pedke na. Roo le, munu ká ba ped bi k' ká Ngerewuru daa zuo nduo-i bay haña m' daa na, m' p'oj sùo-i bo dí bay d'áa. ¹⁸ A wáa, fe tunduo jike ze, m' zin ká bil pedke na le? Bi ká m' ba nzob káa 'Bay Kere na, fe ká rii law-i ngi-ngji na ba ka-káa 'Bay Kere hoy hoy ha nzobri tan vbika fe ká do bay tul-i bay haña m' vbi. ¹⁹ Bi na m' kaw báy tul-i, a mí ba bay nzob mbijw ya. Be nu ku hoy kara, m' daa sùo-i ba koy nzobri riw bele bay yañake ruo nzobri ngi-ngji ha Krisi. ²⁰ Zadka m' do zin Zibri le, m' do munu ba Zibri na ndaw bay yañake ri ha Krisi. Ze m' daa vu mbom bo tul bol kusol Moyze ya hoy kara, zadka m' do zin Zibri na le, m' do munu ba nzob ká daa vu mbom bo dí bay yañake ri ha Krisi na. ²¹ Do faa mbijw munu ndaw, zadka m' do zin nzobri ká i ko bol kusol Moyze ya na le, m' do munu ká bari na ndaw, tan k'ér se tul bol kusolke na, bay yañake ri ha Krisi. Be nu ku na kie a baa mii, m' daa vu mbom bo tul bol kusol Ngerewuru ya na ya, bay ji le, bi na, m' hie bol kusol Krisi na. ²² A nzobri ká i ng'oj ká bil mbika law bari ya na, m' do zin ri rii fe ká m' ng'oj ká bil mbika law-i ya ndaw, bay yañake ri ha Krisi. Be mini ze, m' nzaa faa mí p'oj sùo-i ha nzobri riw bele bay yañake nzob haneri. ²³ M' daa fe niri key na riw bele munu bay haña káa 'Bay Kere na ka se ba pola pola bay haña bo, fe sami ká'a doko na, m' do bil-e ndaw.

²⁴ I ko, nzobri ká i faa k' d'ul na, i zuo d'ul na riw bele, i duu bay zin fe tunduo ká dí, a le, nzob mbijw hoy mba ku-eri a zin fe tunduoke na. Wáa, i ko munu ya le? Munu zu le, baari na i m'gba sùo-ri ng'o-ng'oj, i d'uu munu na ndaw bay zin fe tunduoke na ndaw ro!

²⁵ Nzob faa k' d'ulri riw bele na, i m'gba sùo-ri ng'o-ng'oj ban'guo. I daa munu bay zinke fe tunduo ká waka ya hoy le, a ndáka siri. A roo le, naari na, náa d'ári law naari nzokdo te tul fe tunduo ká'a doko ban'guo.

²⁶ Sawke mini ze, m' duu ndoy mí daa nun-i ndekde bo tul day na ku bay t'ji dí na k'j. Bi na, m' do munu ba nzob ká hum nduo-ε a sii fe le sii úo ya.

²⁷ Bi na, m' daa sùo-i ba koy mí m'gba sùo-i ng'o-ng'oj bay haña bo, fal káa 'Bay Kere ká m' kaa ha nzob hawri na, bi k' sùo-i mí róko fe tunduoke ya.

Fe d́aa leɗ Izarayɛlri ká bil law kɔr

¹ Yu-iri, m̄ hii bay túma law-rì se tul fe ká tji tul bulu naari ká i se zin *Moyze na. Bari riw bele na i se bil sii mbam, a í tuo maambii báy zad̄ bari riw bele. ² Ká bil sii mbam báy bil maambii na, bari riw bele na i d́aa tul-ri nduo mbii báy faa zúo zin Moyze. ³ Bari riw bele na i sù fe sùm taa mbje ká uru saa luo Ngerewuru, ⁴ a bari riw bele na, i nzo mbii taa mbje ká Ngerewuru ha ni tji saa saw tisaw nzir nzir. Tisawke ku na, su ri ká faa seɗ bari, a le, tisawke na ze ba *Krisi. ⁵ Be nu ku hoy kara, ruo nzofri ká sakra bari ku na, i rii law Ngerewuru ya, be ze ha huɗ bari zúoke mgbirik mgbirik ká bil law kɔr*. ⁶ Fe niri ká tji key na, do ba fe kie k̄i ha naari bay haɲa náa d̄ori báy kɔn fe d́aa kaayari munu ká bari ká pola lew na ku ya.

⁷ Koko ká i puo wururi munu ká nzoɓ haɲeri ká sakra bari d́aa ku ya, munu ká i d́aa bayke do bil mbede Ngerewuru mii: «Ruo nzofri kaw siri bay suna sùm ndaw, bay nzoko fe ndaw; fale ku na ndaw roo i uru gbaw i zuo nday i nda ká pol wuru bari na bay†.» ⁸ Náa ti pónri sùo naari bay d́aake nun pie munu ká nzoɓ haɲeri ká sakra bari d́aa ha nzofri ba isoɗ soɗ duo zad̄ s̄iɲ sidi p̄are say (23.000), i zinke huɗ ká bil nam mbjw hoy na ya‡. ⁹ Náa ti lieri law Ngerembay munu ká nzoɓ haɲeri ká sakra bari d́aa ha soy ted̄ ri ha ri zinke huɗ ku ya. ¹⁰ Baari na, i ti nḡuri sùo-rì munu ká nzoɓ haɲeri ká sakra bari d́aa ha leɗ nzaaped̄ Ngerewuru ví duku ri na ya§. ¹¹ Fe niri ká tji tul-ri ku na, do ba fe kie k̄i ha naari. I d́aa bayke ku na do bil mbede Ngerewuru bay bákake naari ká náa d̄ori d̄i ya báy ɔro bie nam na.

¹² Munu zu le, nzoɓ ká ker a baa mii, b̄eri mba fe na, ka ko tul-e báy kere ndaw ro! ¹³ Fe lie law ji ji ká tji tul-rì na, ba fe ká lie nzofri riw bele munu ndaw, roo le, Ngerewuru ká kaw tul bay b̄eri ká'a waa na, ka ti pón faa ha fe lie law na ka kál tul hurusuo-rì ya. Zadka fe lie law na tji tul-rì le, Ngerewuru a haɲa rì hurusuo ha rì s̄uke law-rì, a lèkeke faa ha rì t̄iɲe saa bil-e báy.

Mgbaka sùo ká tul puo wururi

¹⁴ Be mini ze, baari ká m̄ ko rì ba nzoɓ nun-i na, i naa sùo-rì ká bil puo wururi. ¹⁵ M̄i baa bay key na zin rì munu ba nzoɓ nun nzemri. Bay ká m̄i baa key na i k̄er sùo-rì k̄i í ko. ¹⁶ Zadka náa káwri nzaa fe sùm Ngerembay zin k̄i mbjw, ká náa nzóri mbii lere puu s̄uke bay d́aake taambol ha Ngerewuru na waa, kie a baa mii, náa d̄ori bil feke na mbjw hoy báy faa s̄im *Krisi ká uo ká tul puu say huɗ bay tul naari na ya le? A maapa ká náa s̄uri na kie a baa mii, náa d̄ori bil feke ká mbu naari mbjw báy naysuo Krisi na ya le? ¹⁷ Munu ká maapa mbjw hoy na, báy ruo naari bele hoy kara, náa víri ba sùo ká mbjw, bay ji le, naari riw bele na náa s̄uri maapa ká mbjw na.

¹⁸ I k̄er se tul leɗ Izarayɛlri na i ko. Nzofri ká i sù fe ká i i i puoke *fe poy ha Ngerewuru na waa, i zuo zin ni ya zu le? ¹⁹ A waa, m̄i baa mina ro le? Nay ká i i i puoke wururi, mase wururi k̄i sùo-ri na waa, ba fe tusue k̄i zu le? ²⁰ U-uu, munu ya. Roo le, fe ká nzofri ká i tuu Ngerewuru ya i puo na, i puo ha ngeretemdayari bo, i puo ha Ngerewuru ya. Ze, m̄i hii bay

* **10:5** 10.5 I k̄i mbede Tji kele na bay láa soro bay leɗ Izarayɛlri na. † **10:7** 10.7 Tji kele 32.1-6.

‡ **10:8** 10.8 Ruo bari 25.1-9. § **10:10** 10.10 I k̄i Ruo bari 16-17.

haɲa ri zuo ziɲ temndayari ya. ²¹ Baari na, i daa mina bay nzoko fe taa temndayari ndaw, a i nzo taa Ngerembay ndaw sidɪ bele borok le woo? I daa mina i kaw nzaa fe sum Ngerembay i su ndaw, a i kaw nzaa fe sum temndayari i su ndaw sidɪ bele borok le woo? ²² A waa, naa ngaklari here Ngerewuru, mase hɔrusuo naari mba tul-e le?

Feri riw bele ka i daa na, i daake rin dika bo tul Ngerewuru

²³ Nzob haneri ka sakra baari baa mii: «Feri riw bele na faake do hoy bay haɲa mi daa.» Ba tusue ki, roo le, ferɪ riw bele na ba fe soko nzob ya. Nzob haneri baa mii: «Feri riw bele na faake do hoy bay haɲa mi daa,» roo le, ferɪ riw bele na daa ha nzob ngonke ka bil mbika law ya. ²⁴ Ndad bay nzaa faa fe kere ka bay tul-a hoy ya, roo le, i nzaa fe ka bay tul nzob hawri hoy kara ndaw ro!

²⁵ Naryi riw bele ka i hie ka zad fe hie na, i su-su ki hoy taɲ vbika vbiw se tul-e ha ker bay ka yoklo ri ka di ya, ²⁶ bay ji le, mbede Ngerewuru baa mii: «Tusiri bay ferɪ riw bele ka do bil-e na ba taa Ngerembay.» ²⁷ Nzob ka mbi law-e ya na, zadka'a di ri roo i hii do di i se le, ferɪ riw bele ka'a ha ri na i su taɲ vbika vbiw se tul-e ha ker bay ka yoklo ri ka di ya. ²⁸ A roo le, zadka nzob baa ha ri mii, naye key na uru saa zad *fe poy zu, le, i su ya, bay haɲa nzob ka baka mu na ha ker bay be ka yoklo ni ya. ²⁹ Mi baa bay key na bay tul ker bay ka yoklo ri ya, roo le, bay tul ker bay be ka yoklo ni na. Ko ya le, nzob hane vbi mi mii, daa mina ndaw roo, fe ka faake do hoy ka mi daa na, nzob ki a yoklo ker bay bi ka di le? ³⁰ Zadka mi daa taambol ha Ngerewuru bay tul fe ka mi su na waa, daa mina ndaw roo, nzob a baa ziɲ mi se tul fe ka mi daa taambol ndaw roo mi su na le? ³¹ Be ze, ba na fe sum ze i su, mase ba fe nzoko ze i nzo, mase fe ji ji hoy i daa na kara, i daa ferɪ riw bele bay daake rin dika bo tul Ngerewuru. ³² I se simsed ka bay daake puu bo faa ha Zibri ya ndaw, nzobri ka i ba Gerek ya ndaw, roo nzob mbika lawri ka i mby tul ki ya ndaw pi. ³³ I daa munu ka bi. Bi na mi daa hɔrusuo-i taɲ ki bay ri law nzobri riw ka bil ferɪ riw bele; mi nzaa fe kere ka bay tul-i ki hoy ya, roo le, bay daa fe ka do bay tul nzobri riw bele bay haɲa ri ziɲke pam.

11

¹ I mboro fe daa bi munu ka bi hoy kara, mi mboro fe daa *Krisi.

Kaw may nzob bay wara nzob ka pol Ngerewuru

² Mi pisi ri, bay ji le, i ker se tul-i bay namri riw bele, a i ton fal fe saw nzob mbika lawri ka mi fere ri na banquo. ³ Roo le, mi hii bay haɲa ri laa bay key na bay kere ndaw ro! *Krisi na ba mbay ka tul warari riw bele, wara nzob na ba mbay ka tul may nzob, a Ngerewuru laa le, ba mbay ka tul Krisi. ⁴ Wara nzob ka daa fe guba tul-e roo a daake nzaa bay kere, mase a tinake saw bay ka'a ya ka luo Ngerewuru na le, ka daa mbay bo tul Krisi ka ba mbay be na ya zu. ⁵ A le, may nzob ka daa nzaa bay kere, mase ka tina saw bay ka'a ya ka luo Ngerewuru taɲ kuo tul-e le, ka daa mbay bo tul wara ka ba mbay tul-e na ya. Be na, ka do munu ba may ka suu tul-e taɲ kpori kpori. ⁶ Zadka may nzob kuo tul-e ya le, ka kud' suu tul-e na kud! A roo le, munu ka kud' suu tul, mase suu tul ba saho may nzob na le, ka kuo tul-e kuo! ⁷ Wara nzob na ti kuo tul-e ya, bay ji le, be

na ka mbi sùo zìj Ngerewuru a ba fe riŋ òka be. A roo le, máy nzoò na ba fe riŋ òka wàra nzoò. ⁸ Tusueke le, wàra nzoò na i ðaa ni báy faa máy nzoò ya, roo le, máy nzoò ze i ðaa ni báy faa wàra nzoò*. ⁹ A wàra nzoò na, i ðaa ni báy tul máy nzoò ya, roo le, máy nzoò ze i ðaa ni báy tul wàra nzoò. ¹⁰ Sawke mini ze, máy nzoò na ka kuo tul-e báy kíeke hùrusuo mbay ká òo tul-e, báy haŋa leð nzaapedri ká nulue i kóke ni. ¹¹ Be nu ku hóy kara ká pol Ngerembay na, máy nzoò na ðo báy tul gaŋ sùo-ε taŋ wàra nzoò ya ndaw, a wàra nzoò hóy kara ðo báy tul gaŋ sùo-ε taŋ máy nzoò ya ndaw pi. ¹² Ze, i ðaa máy nzoò báy faa wàra nzoò hóy kara, wàra nzoò na máy nzoò ze mboŋ ni. A feri riw bele na, sawke uru saa luo Ngerewuru.

¹³ I kór sùo-rì kị i kò, máy nzoò ká kuo tul-e ya hóy a ðaa nzaa báy kere na wàa, báy kere kị zu le? ¹⁴ Ká tusiri key na, i kò ndaw, báy haŋa wàra nzoò pòŋ sùy tul-e pié bululu na ba fe sahoŋ; ¹⁵ a máy nzoò ká pòŋ sùy tul-e pì-pie laa le, ba fe písi ni, báy jì le, ba fe ká Ngerewuru ha ni báy haŋa ni ka pòŋ munu a púðke tul-e na wàa, i kò munu ya le? ¹⁶ Zadka nzoò hii báy máy báy key na le, ka laa báy key na ta-taŋ: òuru na, òuru ðo báy fe saw kị ya ndaw, a mbú kị nzoò mbika lawri hóy kara, i ðóke ya ndaw pi.

Ndad báy sùŋa fe sùm Ngerembay báy faake

¹⁷ Báy ká mǐ báa ha rì key na, báy písi rì ká ði ya, báy jì le, ká zad mbú kị ðaari na, fe kaŋyari ze i ðaa mba tul fe kereri. ¹⁸ Titire le, nzoòri ðaa ha mǐ mii, zadka i mbú kị i kaw le, téke bil kị ðo sakra ðaari, a le, mǐ yaa bayke haŋeri ká ði. ¹⁹ Ba tusue kị, téke bil kị na a ðoko sakra ðaari na kị, ðe ndaw ròo i kókòke nzoòri ká i ðo tul ðal-rì báy zadé ká sakra ðaari na báy. ²⁰ Roo le, ðaari na, zadka i mbú kị i kaw na, ba fe sùm Ngerembay ze i sù ya, ²¹ báy jì le, zadka i kaw nzaa fe sùm na, nzoò haŋa haŋa hóy kara takra báy sùŋa taa ðe taa ðe, a ha nzoò haŋeri i kaw báy kòŋ, a nzoò haŋeri laa le, fe nzoò ðaa ri tuð. ²² Wàa, i ðo báy hul ká báy sùŋa fe ká ði, a i nzoò fe ká ði ya le? Mase, i hii jím nzoò mbika lawri ká i mbú tul kị ha sahoŋ ka se nzoòri ká fe ðari tiya na le woo? Báy jike kị báy ze, i giyan báy haŋa mǐ báa ha rì le? Wàa, mi písi rì ká ði le woo? Munu ya!

²³ I kò, fe fére ká mǐ zìj ká luo Ngerembay a mí suo mí fere rì na ze ðo key: Ká bil sùŋke ká i mbika tul Ngerembay Zezu báy ika ni na, ka mbi maapa, ²⁴ a fale ká'a ðaa taambòl ha Ngerewuru na báyji le, ka haw a ðaa ha leð nduoòal-eri mii: «Be ni key na ba naysuo-i ká ðo báy tul-rì. I ðaa mini key ðaŋguò ðo i kérke báy se tul-i.» ²⁵ Do faa mbijw munu ndaw, fal fe sùm na ku báyji le, ka mbi kòbo a ðaa ha ri mii: «Kòbo key na ba *sáka kuni fie ká Ngerewuru siŋ zìj rì báy faa sùm ði. Nam haŋa haŋa ká i nzoò fe key le, i ðaa munu i kérke báy se tul-i.» ²⁶ Nam haŋa haŋa ká i sù maapa key, a i nzoò fe key na le, kie a ðaa mii, i ðo ka-káa báy huð Ngerembay ká báy tul naari na kpuru maa báy nam ká'a yji a vi.

²⁷ Be mini ze, nzoò ká sù maapa, mase ka nzoò fe taa Ngerembay na báy faake ya le, báy mgba tul nzoòke na ku, báy jì le, ka jím naysuo Ngerembay báy sùm ðe. ²⁸ Munu zu le, nzoò haŋa haŋa ká hii báy sùŋa maapa a nzoò fe key na le, ndad báy haŋa ni ka békle bil law-ε kị sùo-ε a kò ndaw rò! Ze ðo, zadka fe mbijw tiya ro le, ka sù a nzoò báy. ²⁹ A nzoò ká sù a nzoò, ròo a

* 11:8 11.8 I kị Tiika saw fe 2.18-25.

ko sùo Ngerembay ká dí ya le, ka sù a nzo a dáake fe kàaya, a dáake bay bo tul-e be kị sùo-ε. ³⁰ Sàwke mini ze, ruo nzoɓri ká sakra baari, i báke nzoɓ semri ndaw, i tãake đek đek ndaw, a ruoke haɓeri laa le, i zĩnke huɗ ndaw pi. ³¹ A roo le, zadka náa bekleri bil law naari kị sùo naari le, bay Ngerewuru ti mgbaka tul naari ya. ³² Ze, zadka Ngerembay daa bay bo tul naari, a ha náa kóri seke fe ká dí kara, ka daa bay kieke naari fe bo, bay haɓa nam ká'a kúnke bay zuo tul nzoɓri na, ka daa bay ka zúo tul naari munu ká'a dáake zuo tul nzoɓ tukeleri ya.

³³ Yü-iri, be ze, zadka i mbu kị bay sɔɓa fe sɔm Ngerembay le, i giyan kị ndaw ro! ³⁴ Ze, zadka kon i nzoɓ le, ka sù fe ká puo be roo a vi báy. Be ndaw roo, i háke bay Ngerewuru mgba tul-ri ká zad mbu kị baari na ya báy. A bay ká se tul fe haɓwri na le, nam ká mĩ séke luo-ri ndaw roo, mĩ leke báy.

12

Fe iniri boɗ boɗ ká Tem Law Pie ha nzoɓri

¹ Yü-iri, timbeɗe key na náa kókori fal vbiw baari ká i vbi se tul fe ini Tem Law Pie na. Mĩ hii bay haɓa ri ko tusue bay ká se tul fe inikeri na ta-taɗ. ² Baari na i ko ndaw, zadka i tuu Ngerewuru ya roɓay na, i poɗ sùo-ri ha temndayari kuɗ ri ha ri se fal wururi ká baa bay ya mgbuɗu hoy. ³ Sàwke mini ze, mĩ baa bay haɓa bayke ka mgba law-ri. Zadka Tem Ngerewuru ze re mbay ká tul nzoɓ le, nzoɓke ku na ti báa mii: «Fadĩ ka mgba Zezu» na ya. A roo le, nzoɓ ká baa mii: «Zezu ba Mbay» le, ba hurusuo Tem Law Pie ze ha nzoɓke báake bay ku.

⁴ Fe ini Tem na kire boɗ boɗ, roo le, Tem Law Pie ká ha na mbijw hoy. ⁵ Nduo pedri na kire boɗ boɗ, roo le, Ngerembay ká náa dáari ped ha ni na mbijw hoy. ⁶ Kiri pedri na boɗ boɗ, roo le, ba Ngerewuru ká mbijw na kị ze daa pedri riw bele ká bil law nzoɓri mbijw mbijw riw bele. ⁷ Nzoɓ haɓa haɓa le, ped daa Tem ká do bil law-ε na tina sùo-ε bay sókoke nzoɓri riw bele. ⁸ Tem Law Pie ha nzoɓ mbijw bay nun nzem, a nzoɓ kị laa le, Tem ká mbijw ku na ze ha ni báake bay báy gosi fe kóko. ⁹ Tem ká mbijw ku na, ka ha nzoɓ kị daa law-ε bo tul Ngerewuru bay dáake fe ká mba kóko, a nzoɓ kị laa le, ka ha ni fe ini ká bay váake nzoɓ semri. ¹⁰ Ka ha nzoɓ kị fe ini daa fe saɓri, a nzoɓ kị laa le, ka ha ni fe ini tina saw bay ká i yaa saa nzaa Ngerewuru, a nzoɓ kị roɓay, ka ha ni fe ini ká bay haɓa ni wálke sakra Tem taa tusue báy taa temndayari. Ka ha nzoɓ kị fe ini ká bay báake nzaa bay kiri ká nzoɓ laa ya, a nzoɓ kị roɓay le, ka ha ni fe ini ndáy nzaa baykeri na ku. ¹¹ Fekeri riw bele ku na, ba ped daa Tem taa mbijwke; ka wal fe inike ku na boɗ boɗ ha nzoɓri mbijw mbijw munu ká law-ε hii.

¹² I ko, *Krisi na do munu ba sùo nzoɓ ká mbijw ká nzaa wáwkeri ngji bamba. Ze nzaa wáwkeri ká boɗ boɗ ngji na bamba hoy kara, i vi ba sùo ká mbijw. ¹³ Naari riw bele na, ze náa bári Zibri, mase Zib ya, náa bári koy nzoɓ, mase nzoɓri ká i kaw báy tul-ri hoy kara, i daa naari nduo bil Tem Law Pie bay haɓa bo náa víri ba sùo ká mbijw, a Tem taa mbijw na key ndaw ze, mbaa bil law naari riw bele. ¹⁴ Be mini ze, nzoɓ na do ba puu sùo-ε ká mbijw hoy kpuruɗ ya, roo le, nzaa wáwkeri boɗ boɗ do dí. ¹⁵ Zadka bal baa mii: «Munu ká mĩ ba nduo ya na, mĩ ba taa sùo ya» na

w̄a, ɓal na ti ɓá nzaa w̄aw s̄uò ya le? ¹⁶ A zadka suku ɓaa mii: «Munu ká m̄i ɓa nun ya na, m̄i ti ɓá taa s̄uò ya» na w̄a, suku na ti ɓá nzaa w̄aw s̄uò ya le? ¹⁷ Zadka s̄uò nzoɓ riw bele ɓa nun k̄i h̄oy na w̄a, ka'a d̄aa mina a laa ɓay le? A zadka s̄uò nzoɓ riw bele ɓa suku k̄i h̄oy na w̄a, ka'a d̄aa mina a ȳa ɓari fe le? ¹⁸ Tusueke le, Ngerewuru na d̄aa nzaa w̄aw s̄uò na mb̄iw mb̄iw d̄o ɓáy zad̄e zad̄e munu ká law-ε h̄ii. ¹⁹ Zadka s̄uò nzoɓ riw bele ɓa nzaa w̄aw s̄uò ká mb̄iw h̄oy na w̄a, s̄uò nzoɓ na d̄o h̄aa ɓáy le woo? ²⁰ Be mini ze, nzaa w̄aw s̄uò-r̄i riw bele ká ɓod ɓod na, i vi ɓa s̄uò ká mb̄iw h̄oy.

²¹ Be ze, nun ti ɓáa h̄a nduo mii: «M̄i se síe ɓo ya.» A tul h̄oy kara ti ɓáa h̄a ɓal mii: «M̄i se síe ɓo ya» na, munu ya. ²² Roo le, nzaa w̄aw s̄uòri ká náa k̄ori ri ɓa fe ya ká h̄urusuo-ri tiya na, i d̄o ɓáy ped̄ d̄aa ɓari. ²³ A nzaa w̄aw s̄uò h̄ayri ká náa k̄ori ri ɓa fe pisi ya na h̄oy kara, náa k̄or̄ri ɓáy kere mba h̄awri r̄ɔɓay. A nzaa w̄aw s̄uò h̄ayri ká náa k̄ori ri ɓa zad̄ sahoj na h̄oy kara, ɓari na ku ze, náa p̄udri ri nḡji ɓamba tasiri. ²⁴ A nzaa w̄aw s̄uò h̄ayri ká ɓa zad̄ sahoj ya na ze, náa p̄ɔŋri d̄o kele. ɓa Ngerewuru k̄i ze d̄aa nzaa w̄aw s̄uò nzoɓ na zuo k̄i, a d̄aa mbay ɓo tul nzaa w̄aw s̄uòkeri ká nzoɓri ko ɓa fe pisi ya na. ²⁵ Be mini ze, nzaa w̄aw s̄uò-r̄i riw bele na, i ker ɓay se tul k̄i ɓa lie ɓa lew h̄a téke ɓil k̄i tiya. ²⁶ Zadka nzaa w̄aw s̄uò mb̄iw ko seke fe le, nzaa w̄aw s̄uò h̄awri riw bele ko seke fe z̄iŋ ni. A zadka i d̄aa mbay ɓo tul nzaa w̄aw s̄uò mb̄iw le, nzaa w̄aw s̄uò h̄awri riw bele ku na, i zay s̄uò-ri z̄iŋ ni.

²⁷ Baari na, ì ɓa s̄uò Krisi; nzoɓ h̄aa h̄aa le, d̄o munu ɓa nzaa w̄aw s̄uò-ε ká ɓod ɓod na ku. ²⁸ Be mini ze, mb̄ú k̄i nzoɓ mbika lawri na, Ngerewuru h̄a nzoɓri ped̄ d̄aa ɓari ɓod ɓod d̄o d̄i: titire le, ɓa nzoɓ ndáy nzaapedri; nzoɓ ndeke d̄i sidikeri ɓa nzoɓ ȳaŋa ɓayri saa nzaa Ngerewuru; nzoɓ ndeke d̄i saykeri laa le, ɓa nzoɓ fére nzoɓri fe. A fale ku le, ɓa ɓari nzoɓ d̄aa fe saŋri ndaw, ɓari ká i d̄o ɓáy fe ini vaa nzoɓ semri ndaw, nzoɓ s̄oko nzoɓri ndaw, nzoɓ ndáka faa pol nzoɓri ndaw, r̄oo ɓari ká i ɓaa nzaa ɓayri ɓod ɓod ká nzoɓ laa ya na ndaw pi. ²⁹ Náa k̄ori ndaw, ɓari riw bele na i ɓa *nzoɓ ndáy nzaapedri ya ndaw, ɓari riw bele na, i ɓa *nzoɓ ȳaŋa ɓayri saa nzaa Ngerewuru ya ndaw, ɓari riw bele na i ɓa nzoɓ fére nzoɓri fe ya ndaw, ɓari riw bele na i d̄o ɓáy fe ini d̄aa fe saŋri ya ndaw. ³⁰ Bari riw bele na i ɓa nzoɓ vaa semri ya ndaw, ɓari riw bele na i d̄o ɓáy fe ini ɓáa nzaa ɓay k̄iri ká nzoɓ laa ya na ya ndaw, ɓari riw bele na i ɓa nzoɓ ndáy saŋ ɓayri ká i ɓaa ɓáy nzaa k̄iri na ya ndaw pi. ³¹ Baari na, d̄o ndad̄ ɓamba ɓay haŋa r̄i d̄aa k̄on fe ini h̄ay ká ndad̄ ɓamba tasiri. A le, timbede key na, m̄i k̄ie r̄i faa fe ká kal tul fe ini h̄awri riw bele.

13

Law ini

¹ Ze, m̄i d̄o ɓáy fe ini ɓáa nzaa ɓay nzoɓri ɓod ɓod ɓáy nzaa ɓay led̄ nzaapedri ká nulue h̄oy kara, zadka law ini ti law-i ya le, ɓay ɓáa ɓiri na d̄o ɓa fe ká gor h̄oy munu ɓa bagum ká i haŋ w̄oɓ w̄oɓ, mase, tul fe ká i nda kp̄oo kp̄oo. ² Ze, m̄i d̄o ɓáy fe ini ȳaŋa ɓay saa nzaa Ngerewuru, mase, m̄i ko saŋ feri riw bele ká Ngerewuru d̄aa d̄o zad̄ muni, a m̄i ɓa bawda nzoɓ fe k̄oko, mase m̄i d̄o ɓáy mbika law ká ɓay sóroke kuo d̄o zad̄ k̄i kara, zadka law ini ti law-i ya le, m̄i d̄o ɓa fe ká gor h̄oy. ³ Ze, m̄i

f̄a feziŋa ɓiri riw bele, mi leke ha nzoɓ kɔkuri, a mi tay s̄o-i ɓáy huu hoy kara, zadka law ini ti law-i ya le, fekeri ku na ɗaa fe mbjw ha m̄ ya. ⁴Nzoɓ law ini na, iki law-ε; nzoɓ law ini na, ɓa nzoɓ law kere. Ka ɓa nzoɓ ɗaa law ɓo tul fe nzoɓ ya ndaw, ka ɓa nzoɓ ndaka giri ya ndaw, a ɓa nzoɓ siika s̄o ya ndaw pi. ⁵Nzoɓ law ini na, ɗaa fe ɗaa sahoi ya ndaw, a ɗaa han ya ndaw, ka ha nun-ε s̄i ngaw ngaw ka tul nzoɓ ya ndaw, a mgba tul ngani bay ya ndaw pi. ⁶Nzoɓ law ini na, ɗaa suoriya ka tul fe kaaya ya, roo le, ka záy s̄o-ε ka tul tusue bay. ⁷Nzoɓ law ini na, s̄u law-ε ka tul feri riw bele, a ɗaa law-ε ɓo tul Ngerewuru banɔu, a kaw nzokɗo bay tul yu-eri, a iki law-ε ka tul feri riw bele.

⁸Law ini na gbuke tiya. A yaana bay saa nzaa Ngerewuru na gbuke do di. Baa nzaa bay kiri ka nzoɓ laa ya na kara a gbj ndaw, a kóko saw feri na hoy kara a gbj ndaw pi. ⁹Naari na, naa kóri saw feri ndji hoy ndaw, a yaana bay saa nzaa Ngerewuru hoy kara, naa yaari ndji hoy ndaw pi. ¹⁰A roo le, zadka fe ka do ɓáy zadε nzeɗem na tji le, fe ka naa kóri ndj-ndji hoy na a zεkre.

¹¹Zadka m̄ t̄n led ɓáy na, bay ɓaa ɓi, kér bay ɓi ɓáy mbii bay ɓaa ɓi na, do munu ɓa taa led. A roo le, zadka m̄ vi ɓa ngerenzozo ro na bayji le, m̄ p̄n fal fe ɗaa ledri na riw bele ɓa fal. ¹²Timbeɗe key na bayji le, fe ka naa kóri na do munu ɓa tem fe ka nzoɓ ko do nun-ε kputul key hoy. A le, namke na, naa kókori fekeri na ɓáy nun naari gbak gbak. Timbeɗe key le, m̄ ko saw fekeri na ndj-ndji ɓáy. A namke na vi le, m̄ kóko feri riw bele na *taŋ kad kad munu ka Ngerewuru hoy kara ko m̄ taŋ kad kad.

¹³Be ze, timbeɗe key na, feri ɓa say ze do key: ɗaa law ɓo tul Ngerewuru ndaw, ɗaa law nzokɗo te tul fe ndaw, roo law ini ndaw pi. Roo le, ka sakra feri ka say key na, fe ka ndaf bamba kal taa hawri na, ɓa law ini.

14

Nzaa boko ka se tul fe ini Tem Law Pie

¹Be mini ze, i nzaa faa law ini. Fe iniri ka Tem Law Pie ha na i ɗaa konke, kakalke le, ɓa yaana bay saa nzaa Ngerewuru. ²Tusueke le, nzoɓ ka do ɓáy fe ini ɓaa nzaa bay kiri ka nzoɓ laa ya na, ka ɓaa ha nzobri ya, roo le, ka ɓaa ha Ngerewuru. Bayri ka'a ɓaa na nzoɓ mbjw mini kara laa sawke ya. Tusue bay Ngerewuru ka do zad muni na, ka ɓaa ɓáy hurusuo Tem Law Pie. ³Roo le, nzoɓ ka ɓaa bay ka'a ya saa nzaa Ngerewuru na, ka ɗaa ha hurusuo nzobri tun k̄i bay ngonke ka bil mbika law ndaw, a yjw nzobri ndaw, a ha nzaa boko bay huoke law-ri ndaw pi. ⁴Nzoɓ ka ɓaa nzaa bay kiri ka nzoɓ laa ya na, ka ha hurusuo ha ɓe k̄i s̄o-ε, a nzoɓ ka ɓaa bay ka'a ya saa nzaa Ngerewuru na laa le, ka ha hurusuo ha nzoɓ mbika lawri riw bele ka i mbu k̄i. ⁵Bi na, m̄ hii bay hanja ɓaari riw bele na, i ɓaa nzaa bay kiri ka nzoɓ laa ya. Roo le, fe ka law-i mgba di bamba na, ɓa hanja ri ɓaa bay ka i ya saa nzaa Ngerewuru. Tusueke le, nzoɓ ka ɓaa bay ka'a ya saa nzaa Ngerewuru munu ku na, ped ɗaa ɓe mba tul nzoɓ ɓaa nzaa bay kiri ka nzoɓ laa ya na ku ɓáy. A zadka nzoɓ ɓaa nzaa bay kiri ka nzoɓ laa ya na le, i ha nzoɓ k̄i ka maa bay nday saw bayke ka'a ɓaa na ku ka do di ndaw ro, bay hanja nzoɓ mbika lawri riw bele i ngonke ka bil mbika law.

⁶ Be ze, yu-iri, i keri i ko, zadka mi se luo-ri, roo mi baa nzaa bay kiri ka nzoɔ laa ya na wa, a soko ri mina le? Roo le, zadka mi se luo-ri, mi tina saw fe ka Ngerewuru kie mi, mase mi ha ri tuu tusue bay Ngerewuru, mase mi se bay bay ka mi ya saa nzaa Ngerewuru, mase mi se bay fe fere ha ri na le, be ze a soko ri. ⁷ Do faa mbijw munu ba tiw bay nzaa na, zadka kusol fekeri na mgba bay zadε zadε ya na wa, nzoɔ a daa mina ndaw roo, a laa ba kusol tiw ze mgba, mase kusol nzaa na ze mgba le? ⁸ Zadka nzoɔ fe ul yum na ul mgba bay zad kusolke ya na wa, nzoɔ a daa mina ndaw roo, a leke suo-ε bay seke yum na le? ⁹ Do faa mbijw munu ndaw, zadka i baa bay ha nzoɔ bay nzaa bay kiri ka nzoɔ laa ya na wa, nzoɔ a daa mina ndaw roo, a laa sawke na ta-tan le? Baykeri ku na kal ba zuu hoy. ¹⁰ Ka tusiri key na, kiri nzaari bod bod do di, a bil nzaa baykeri ku na, nzaa ka laa sawke tiya na, tiya. ¹¹ Roo le, zadka nzoɔ baa bay zinj mi bay nzaa ka mi laa ya na le, nzoɔ ka baa bay zinj mi ku na, ka do ba varu bi ndaw, a bi hoy kara, mi do ba varu be ndaw pi. ¹² Be ze, munu ka i daa kon fe ini Tem Law Pie na, fe ini ka ha nzoɔ mbika lawri riw bele ngonke na, i nzaa faake ngi-ngi.

¹³ Be mini ze, nzoɔ ka baa nzaa bay kiri ka nzoɔ laa ya na, do nun haɲa ni ka vbi Ngerewuru ka ha ni fe ini nday saw bayke na ku, ¹⁴ bay yi le, zadka mi daa nzaa bay kere bay nzaa bay kiri ka nzoɔ laa ya na le, bil law-i daa nzaa bay kere, a roo le, keri bay bi do tidi. ¹⁵ A munu ku wa, mi daa mina ro le? Mi daa nzaa bay kere bay nzaa bay kiri ka nzoɔ laa ya na ndaw, a mi daa nzaa bay kere bay keri bay bi kara ndaw pi. Mi dika sim bay nzaa bay kiri ka nzoɔ laa ya ndaw, a mi di sim bay keri bay bi hoy kara ndaw pi. ¹⁶ Ba tusue ki, zadka mi daa taambol ha Ngerewuru bay nzaa bay kiri ka nzoɔ laa ya na wa, nzoɔ ka kaw ba nzoɔ laa bay hoy ka zad mbu ki ka'a laa bay bi ka mi baa na ya wa, a daa mina a daa «Amem» do tul nzaa bay kere bi na ku le woo? ¹⁷ Ze nzaa bay kere taambol bi ndaf na bamba hoy kara, ha hurusuo ha ku-i ka bil mbika law be ya.

¹⁸ Mi daa taambol ha Ngerewuru bay tul nzaa bay kiri ka nzoɔ laa ya ka mi baa mba ri riw bele. ¹⁹ Roo le, ka zad mbu ki nzoɔ mbika lawri na, baa bayri ba ndebe ha nzoɔri laa ta-tan na, ndaf mba baa bayri wuruk wuruk bay nzaa bay kiri ka nzoɔ laa ya na.

²⁰ Yu-iri, i do munu ba ledri bay faa bay baa baari na mbaa. Fe ka ba fe kaaya na, i ha law-ri ba law led ka di, roo le, bay faa mbii bay baa baari na, ndaf bay haɲa ri vi ba ngonɔ nzoɔ ka di. ²¹ I ko, Ngerembay baa do bil mbede be mii:

«Bay faa nzoɔri ka i baa nzaa rim bayri,
bay faa nzoɔri ka i baa nzaa ka nzoɔ laa ya na,
mi baa ha nzoɔ biri na.

Ze munu hoy kara i ti laa bay bi ya* .»

* **14:21** 14.21 Ezay 28.11-12. Ngerewuru na hii bay haɲa nzoɔri laa bay be ta-tan. Be ze a baa bay ha ri bay nzaa ka i la-laa. Roo le, zadka led Izarayeli ti ka tul Ngerewuru i hii bay daa vu mbom bo tul bay be ya na, ka ha nzoɔri haw yum ka tul-ri ha ri se di di bay saw puo bari ka nzoɔkeri baa nzaa bay ki ka i laa ya na. Be ze ka zad ni key na, Pol hii bay baa mii, fe ini baa nzaa bay kiri ka nzoɔ laa ya na, ba fe kie fe ka bay tul nzoɔri ka i daa law-ri bo tul Zezu ya.

²² Be ze, fe ini báa nzaa bay k̄iri ká nzoɓ laa ya na, ba fe k̄ie ká bay tul nzoɓri ká i mbi law-ri na ya, roo le, bay tul nzoɓri ká i mbi law-ri ya na. A fe ini yaaŋa bay saa nzaa Ngerewuru na laa le, ba fe fere ká bay tul nzoɓri ká i mbi law-ri ya na ya, roo le, bay tul nzoɓ mbika lawri. ²³ Zadka nzoɓ mbika lawri riw bele mbu k̄i, roo i tii saw báa nzaa bay k̄iri ká nzoɓ laa ya na riw bele báy zad̄ bari, roo nzoɓ ká se ba sed̄ be hoy, mase nzoɓ ká mbi law-ε ya hoy rīi tul-rīi na waa, a báa ha rīi mii, i ba k̄ok̄o nzoɓ ya le woo? ²⁴ Roo le, zadka nzoɓri riw bele baa bay ká i yaa saa nzaa Ngerewuru, roo nzoɓ ká vi ba vi be hoy, mase nzoɓ ká mbi law-ε ya hoy rīi a se tul-rīi na le, báy faa bayri ká'a laa na, bay feyaa be na mgba tul-e ha ni dáake bay bo tul-e be k̄i s̄uò-ε. ²⁵ A k̄er bay beri ká do zad̄ muni na kara, a tina do zad̄ hie gbay gbay ha ni lie gburuk, a huku siri ká pol Ngerewuru a kod̄ ni a baa mii: «Ijgerewuru na do sakra baari ba tusε k̄i.»

Léke fe báy zad̄ε zad̄ε ká zad̄ mbu k̄i

²⁶ Yu-iri, waa náa dáari mina ro le? Zadka i mbu k̄i le, nzoɓ mbjw ká sakra baari mbi sim a di; a nzoɓ k̄i uru a fere nzoɓri fe; a nzoɓ k̄i baa bay fe ká Ngerewuru ha ni t̄i nun-ε; a nzoɓ k̄i uru a baa bay báy nzaa bay k̄iri ká nzoɓ laa ya; a nzoɓ k̄i laa le, uru a nday saw bayke na. Roo le, ndad̄ bay haŋa fekeri riw bele ku na, ka so nzoɓ mbika lawri ha ri nḡon̄ke ká bil mbika law. ²⁷ Ze bo, zadka nzoɓ baa nzaa bay k̄iri ká nzoɓ laa ya na le, nzoɓri sid̄i mase nḡji bambake le, ka ba say ze i baa bay na. Robay, i baa bay na báy toj̄noke toj̄noke, le, nzoɓ k̄i a ndáy saw baykeri na ku. ²⁸ A zadka bo, nzoɓ ndáy saw baykeri na mbjw tiya le, nzoɓ ká do báy fe ini báa nzaa bay k̄iri ká nzoɓ laa ya na, ka mgba nzi-ε ká zad̄ mbu k̄i, a baa bay ká bil law-ε ndaw, a baa ha Ngerewuru ndaw pi.

²⁹ A bari nzoɓ yaaŋa bay saa nzaa Ngerewuru na laa le, nzoɓri sid̄i, mase say ze i baa bay le, nzoɓ hawri ká i kaw i laa baykeri na, i békle bil baykeri na i ko. ³⁰ Ze nzoɓ k̄i ká kaw roo Ngerewuru ha fe t̄i nun nzoɓke le, nzoɓ ká do báa bay ku na, ka p̄on̄ nzi-ε. ³¹ Be ndaw roo, baari riw bele na, bayri ká i yaa saa nzaa Ngerewuru na, i báa báy toj̄noke toj̄noke bay haŋa bo, baari riw bele na nun-rīi ka mgbúda a i zin̄ke h̄urusuo ká bil mbika law. ³² Nzoɓ yaaŋa bayri saa nzaa Ngerewuru na, ndad̄ bay haŋa ri daa vu mbom bo tul s̄uò-ri báy faa bay báa bari, ³³ bay ji le, Ngerewuru na ba Ngerewuru nzoɓ law lom bo, ka ba Ngerewuru nzoɓ daa fe nduo k̄i w̄or w̄or ya.

Munu ká zad̄ mbu k̄i nzoɓ mbika lawri riw bele na, ³⁴ ndad̄ bay haŋa máyri mgba nzaa-ri. I p̄on̄ faa ha ri bay haŋa ri baa bay ká di ya, roo le, i ba nzoɓ daa vu mbom munu ká *bol kusol Zibri baa na. ³⁵ Zadka i hii bay láa saw bay fe haneri le, i vbi waa bari ká puo. I ko, haŋa máy nzoɓ baa bay ká zad̄ mbu k̄i nzoɓ mbika lawri na, ba fe ká do báy zad̄ε ya†.

³⁶ Waa, Bay Ngerewuru na, sawke uru saa luò-ri k̄i hoy le? Mase, ba baari huò-ri k̄i hoy ze, bayke t̄i tul-rīi le woo? ³⁷ Zadka nzoɓ ko s̄uò-ε ba nzoɓ yaaŋa bay saa nzaa Ngerewuru, mase ka ko s̄uò-ε ba nzoɓ ká do báy fe ini Tem Ngerewuru le, ndad̄ bay haŋa ni ka ko mii, bay ká m̄i daa do

† 14:35 14.35 Ze daa rīi fe ká Pol haa máyri haa ká bay haŋa ri baa bay ká zad̄ mbu k̄i hoy kara, ndad̄ bay haŋa ri k̄i Pef̄ 2.18; 21.9; roo 1Ko 11.5 ndaw.

bil mbede ha ri key na, ba bol kusol Ngerembay. ³⁸ A ze bo, zadka nzob tuu bay key ya le, Ngerewuru kara tuu ni ya ndaw.

³⁹ Yu-iri, be ze i daa kon yaanja bay saa nzaa Ngerewuru, a i haa nzobri faa baa nzaa bay kiri ka nzob laa ya na ya. ⁴⁰ Roo le, ndad bay daa fekeri riw bele bay faake faake, roo bay zadε zadε ndaw.

15

Tji Krisi saa luɔ huf

¹ Yu-iri, timbede mi hii bay tuma law-ri se tul kaa Bay Kere ka mi kaa ha ri ka i yaa bayke a i do tul-e na. ² Zadka i mgba bayke ngɔ-ngɔn munu ka mi ka-kaake ha ri na le, i yaa suo-ri. Munu ya le, mbika law baari na do ba fe ka gor hoy.

³ Fe ka mi zih na, mi suo mi fere ri. Fe ka ndad bamba tasiri na ze do key: *Krisi na hu bay tul feyaa naari munu ka i baa bayke pola do bil mbede Ngerewuru na. ⁴ I voro ni, a le, ndeke di nam sayke na ka tji saa luɔ huf, a yji a kaw bay kumnun munu ka i daa bayke do bil mbede Ngerewuru. ⁵ Fal tji be saa luɔ huf na, ka tji tul Piyer, roo a tji tul led nduoɔal-eri ka duo fal-ε sidi na bay. ⁶ Fale le, ka tji tul yu-eri mbuda kal isod ndebe. Ruɔ nzob haneri ka sakra bari ku na, i kaw bay kumnun bay, roo le, nzob haneri ze i hu. ⁷ Fale ku robay na, ka tji tul Zak, roo a tji tul *nzob nday nzaapedri riw bele bay. ⁸ A fal bari ku riw bele na, ka tji tul-i bi hoy kara ndaw munu ba led tinake.

⁹ Ka ba tusueke ki le, bi na, ka sakra nzob nday nzaapedri na, mi ton fal, a mi maa bay hanja ri di mi ba nzob nday nzaaped ya, bay ji le, mi daa nun nzob mbika lawri tuo sie. ¹⁰ Roo le, bay faa law kere ka Ngerewuru daa zih mi na, mi do munu ba nzob na ki. A law kere ka' a daa zih mi na, do ba fe ka gor hoy ya. Bi na mi daa ped mba nzob nday nzaaped hawri riw bele. Ka ba tusue ki le, ba bi hoy ya, roo le, ba law kere Ngerewuru ka do zih mi. ¹¹ Ze ba na bi, mase ba na bari kara, ba kaa bay na ku ze buru ka-kaake, a ba kaa bayke na ku ndaw ze, i daa law-ri bo di ku.

Tji saa luɔ huf

¹² Zadka naa kaari kaa mii, *Krisi tji saa luɔ huf ka sakra nzob huɔeri a kaw bay kumnun na waa, daa mina ndaw roo, nzob haneri ka sakra baari baa mii, nzob ka tji saa luɔ huf a kaw bay kumnun na tiya le? ¹³ Zadka ba tusue ka tji saa luɔ huf tiya na le, Krisi hoy kara tji saa luɔ huf a kaw bay kumnun ya ndaw. ¹⁴ Zadka be Krisi na ka tji saa luɔ huf a kaw bay kumnun ya le, kaa bay ka buru kaa na do ba fe ka gor hoy ndaw, daa law bo tul-e na hoy kara, do ba fe ka gor hoy ndaw pi. ¹⁵ Robay, zadka ba tusue ka nzob huɔeri ti tji saa luɔ huf ya na le, naa bari nzob kud bay zuo nzaa Ngerewuru, bay ji le, naa baari mii, ka ha Krisi tji saa sakra nzob huɔeri a ha ni kaw bay kumnun, roo le, ka daa munu ya. ¹⁶ Zadka ba tusue ka nzob huɔeri tji saa luɔ huf i kaw bay kumnun ya le, Krisi hoy kara tji saa luɔ huf a kaw bay kumnun ya na ndaw pi. ¹⁷ A zadka Krisi tji saa luɔ huf ya le, mbika law baari na do ba fe ka gor hoy ndaw, i do bil feyari banɔuo robay ndaw, ¹⁸ a bari ka i daa law-ri bo tul Krisi roo i hu na, i bie ro. ¹⁹ Zadka naa daari law naari nzokdo te tul Krisi bay kaw naari ka tasiri key ki hoy le, naa bari sie bamba tasiri mba nzobri riw bele.

²⁰ Tusueke ɛ, Krisi na t̄ji saa sakra nzoɓ huɗeri a kaw ɓáy kumnun. Be na, ka ɓa titire nzoɓ huɗeri ká'a t̄ji saa luɔ huɗ a kaw ɓáy kumnun. Krisi ká ɓa titire nzoɓ huɗeri ká t̄ji saa luɔ huɗ na kiɛ mi, nzoɓri ká i hu na i t̄ji saa luɔ huɗ a i kaw ɓáy kumnun ndaw pi. ²¹⁻²² Ba tusue ki, munu ká nzoɓri riw bele hu ɓáy faa zúɔ zɪŋ nzoɓ ká mbɪw hɔy ká ɓa *Adam na, ɓáy faa zúɔ zɪŋ nzoɓ ká mbɪw ká ɓa Krisi ndaw na ze, nzoɓri t̄jike saa luɔ huɗ ɓay káw ɓáy kumnun faa mbɪw munu ndaw pi. ²³ Roo ɛ, t̄ji saa luɔ huɗke ku na, nzoɓ haɗa haɗa ɛ, a ɗoko zad ɗol be ɗol be. Krisi na ɓa titire nzoɓ ká t̄ji saa luɔ huɗ, rɔɔ nam ká'a ȳji a vi na, ɓari ká i ɓa taa be na i t̄ɔŋ ɗi ɓáy. ²⁴ Fale ku rɔɔ, a ɓá ɔrɔ ɓie nam ká mgbaɗa na ɓáy. Krisi na a ɓie hɪrusuo ká kal tul zad na riw bele ndaw, hɪrusuori riw bele ndaw, rɔɔ ɓáy hɪrusuo temri riw bele ndaw pi. Fale ɛ, ka'a pɔŋ puoruo ha Ngerewuru Baa na. ²⁵ Do nun haɗa Krisi ka re mbay kpuru maa ɓáy Ngerewuru ká mba tul nzoɓ tul ŋɔni beri riw bele, ha ni tɔ ri ɗo ɓal-ɛ kek. ²⁶ Ɔrɔ ɓie nzoɓ tul ŋɔni ká'a ɓie ni na ɓa huɗ. ²⁷ Ba tusue ki, mbede Ngerewuru ɓaa mii: «Ŋgerewuru ɗaa feri riw bele zuɔ pol-e*» Zadka'a ɓaa mii: «Feri riw bele zuɔ pol-e» na Ngerewuru ká ɗaa feri riw bele zuɔ pol Krisi na ti ɓil-e ya. Be ze ɓa ɓay ká ɗo taŋ kaɗ kaɗ. ²⁸ A zadka feri riw bele zuɔ pol Krisi na, ɓe Vu Ngerewuru ki s̄uɔ-ɛ na, a ɗáa s̄uɔ-ɛ ɓo pol Ngerewuru ká'a ɗaa feri riw bele zuɔ pol-e na. Be ndaw rɔɔ, Ngerewuru a réke mbay ɓáy zadɛ riw bele ká tul feri riw bele ɓáy.

²⁹ I kɛr se tul nzoɓri ká i ɗaa tul-ri nduo mbii ɓay tul nzoɓ huɗeri na i kɔ. Zadka ɓa tusue ká huɗri t̄ji i kaw ɓáy kumnun ya na w̄ɗa, ɓay ji ndaw rɔɔ, i ha ri ɗaa tul-ri nduo mbii ɓay tul-ri ɓáy ɛ? ³⁰ A naari ki na w̄ɗa, ɓay ji ndaw rɔɔ, náa ȳjiri s̄uɔ naari ɗo keɛ ɓáy nam nam ha huɗ rɔɓay ɛ woo? ³¹ Ȳu-iri, ɓáy nam mbɪw mbɪw riw bele na m̄i ɗo nzaa huɗ! M̄i ɓaa ta-taŋ munu ɓay tul ndáka giri s̄uɔ-i ká ɓay tul-r̄i, ɓáy zúɔ zɪŋ ki naari ká ɓil Zezu Krisi Ngerembay naari na. ³² M̄i ru-ruy na ká Efez key zɪŋ nzoɓri ká i ɗo munu ɓa nay ɓisuyri. Zadka m̄i ker munu ká nzoɓri ker na w̄ɗa, ndaɗike ɓa ji ze m̄i zɪŋ ká ɗi ɛ? Zadka ɓa tusue ká huɗri t̄ji i kaw ɓáy kumnun ya na, náa ɗáari munu ká sim ɓay ɓaa nzoɓri ɓaa mii: «Náa s̄uri a náa nzóri, ɓay ji ɛ, ruo na náa h̄ukari.»

³³ I úla s̄uɔ-r̄i ya! Mgbaka ɓaw zɪŋ nzoɓ ká simsed be ndaya na ɓie simsed kere. ³⁴ Be mini ze, ndaɗ ɓay haɗa r̄i ȳji i mgbá tul-r̄i ɓáy kere s̄uɔ-r̄i ki i kɔ, a i pɔŋ ɗaa feȳɗa na. Tusueke ɛ, nzoɓ haɗeri ká sakra ɓaari ku na tuu Ngerewuru ya. M̄i ɓaa munu ɓay haɗa sahoɗ ka ɛ ri.

S̄uɔ nzoɓ huɗeri ká t̄ji saa luɔ huɗ

³⁵ Kɔ ya ɛ, nzoɓ haɗe a vbika ɓay a ɓaa mii, w̄ɗa, huɗri na i t̄ji i kaw ɓáy kumnun mina ɛ? W̄ɗa, ɓáy s̄uɔ taa haɗa ze i t̄jike ɛ? ³⁶ Bo kòkò nzoɓ! M̄jiri ká mù ɗaa zuɔ luɔ na, zadka'a ferɛ s̄uɔ-ɛ ya ɛ, ti t̄ji ya. ³⁷ Fe ká mù ru ɓa siri ká ɓa p̄ara naŋ, mase p̄ara fe pay haɗri na, ɓa p̄ara fe pay ki hɔy ze mù ru ɓo, ɓa s̄uɔ puu ká'a t̄ji ze mù ru ya. ³⁸ Roo ɛ, ɓa Ngerewuru ze ha s̄uɔ ha p̄arake na munu ká law-ɛ hii. M̄jiri ká ɓáy riŋ-ri mbɪw mbɪw na, ɓe ki ze ka ha ri s̄uɔ ká maa ɓáy tul-ri tul-ri. ³⁹ Naysuori riw bele na s̄uɔ-ri maa ki riw bele ya. Naysuo nzoɓ na ɗo ɓod, taa nayri ɗo ɓod ndaw, taa nduyri ɗo ɓod ndaw, rɔɔ taa s̄jiri kara ɗo ɓod ndaw pi.

* 15:27 15.27 Simri 8.7.

40 Sùo ká nulue dɔ dɛ ndɔw, sùo ká tusiri kara dɔ dɛ ndɔw pi. Fe hɔa hɔa le, dɔ báy zad nduy be nduy be ká maa báy zad sùo-ε. 41 Sie dɔ báy zad nduy be ndɔw, few dɔke báy taa be bod ndɔw, mбайmawri hɔy kara dɔke báy taa bari bod ndɔw pi. Ze ká sakra mбайmawri na ku kara, nduy bari na maa kɪ riw bele ya, i dɔ bod bod.

42 Zadka Ngerewuru a hanja hudri tji i kaw báy kumnun na kara a doko faa mbjw munu ndɔw. Sùo nzob ká bo luɔ na dɔ ba fe hufe. A zadka'a tji a kaw báy kumnun na laa le, ka ti hu-hud mbáa. 43 Sùo nzob ká bo luɔ na, dɔ ba fe vbuka bo bisuy a tɔa dek dek. A zadka'a tji a kaw báy kumnun na laa le, ká'a doko báy rin dika báy bawda hurusuo. 44 Sùo nzob ká bo luɔ na, ba sùo ká tusiri key. A zadka'a tji a kaw báy kumnun laa le, ka dɔ ba sùo nzob ká kaw báy kumnun báy faa Tem Ngerewuru. Munu ká sùo nzob ká tusiri key dɔ di na, sùo nzob ká kaw báy kumnun báy faa Tem Ngerewuru na hɔy kara a doko dɛ ndɔw pi. 45 Mbede Ngerewuru kara baa ndɔw mii, titire nzob ká ba *Adam na, Ngerewuru hɔ ni ɔmi hɔ ni káwke báy kumnun; a Adam taa fal ká ba *Krisi na, ka ba Tem ká hɔ nzob káwke báy kumnun ká dɔ banɔɔ na. 46 Sùo nzob ká kaw báy kumnun báy faa Tem Ngerewuru na dɔ pola ya, roo le, sùo nzob ká tusiri key ze dɔ pola, roo sùo ká kaw báy kumnun báy faa Tem na tɔɔ dɛ báy. 47 Titire nzob ká ba Adam na, Ngerewuru daa ni báy sɔm siri, a ba nzob ká tusiri key. A Adam taa fal ká ba Krisi na laa le, ka uru saa nulue. 48 Nzobri ká i ba taa tusiri key na, i ri ri nzobri ká Ngerewuru daa ri báy sɔm siri na. A nzobri ká i ba taa Ngerewuru ká nulue na laa le, i ri ri nzob ká vi saa nulue. 49 Munu ká náa riiri nzob ká Ngerewuru daa ni báy sɔm siri na, dɔ faa mbjw munu ndɔw, náa riiri nzob ká vi saa nulue na ndɔw pi.

50 Yɔ-iri, bay ká mɪ hii bay hanja ri laa na ze dɔ key: sùo nzob ká Ngerewuru daa báy sɔm siri hɔy na, *puoruso Ngerewuru ba taa be ya, a fe ká ba fe hufe kara maa bay káw báy kumnun ká dɔ banɔɔ na ya.

51 Roo le, mɪ tina fe ká dɔ zad muni na ha ri ko. Náa ti naanari luɔ hud riw bele banɔɔ ya, roo le, ɔro bie nam na, sùo naari riw bele a fére. 52 Zadka tɔw mgba ba ɔro bie na, ká zadɛ ku hɔy Ngerewuru a hanja nzob hudɛri tji saa luɔ hudɛ. Ká zadɛ ku na, ba tɔy nun ká te zima, le, a fére naari riw bele a hɔ náa kawri ba nzobri ká i ti hu-hud mbáa. 53 Tusueke le, dɔ nun hanja fe ká pu-puɔ na, ka fére a vi ba fe ká puɔ mbáa ro; a sùo hufe na ka fére a vi ba sùo ká hu mbáa ndɔw. 54 Zadka fe púnke na a fére a vi ba fe ká puɔ mbáa ndɔw, sùo hufe na a fére a vi ba sùo ká hu mbáa ndɔw na le, bay ká dɔ bil mbede Ngerewuru na a doko munu báy zadɛ. Bayke baa mii: «Hud na ti mbáa ro. Ngerewuru haw yɔm ká tul-e†.»

55 «Bo hud, hurusuo háw yɔm bo na wɔa, dɔ zad hɔa ro le woo?

Bo hud, fe rem bori na wɔa, dɔ zad hɔa báy le woo‡?»

56 Fe rem hud na ba feyaa; a hurusuo feyaa na laa le, uru saa bil *bol kusol. 57 Roo le, rin dika ba taa Ngerewuru ká hɔ náa hɔwri yɔm báy faa Ngerembay naari Zezu Krisi.

58 Be mini ze, yɔ-iri, baari ká mɪ ko ri ba nzob nun-i na, i mgba sùo-ri ngo-ngoɔ a i lan sùo-ri se lie se lew ya. I nduɔ kiyaw kiyaw banɔɔ ká bil ped Ngerembay, bay ji le, i ko ndɔw, ped ká i daa báy faa zúo zin ni na dɔ gor hɔy ya.

16

Fe mbú ká bay sókoke nzoɓri ká Zuruzalem

¹ Timbede key na, mĩ báa bay ká se tul fe mbú ká bay sókoke nzoɓ mbika lawri ká Zuruzalem. Baari hoy kara do nun haɗa ri daa báy faake munu ká mĩ fere nzoɓ mbika lawri ká i mbú tul kɪ boɗ boɗ ká kuɗu zaɗ ká Galasi na. ² Báy nam dimasi mbɔw mbɔw riw bele na, nzoɓ haɗa haɗa le, lari ká'a zɪɗ na, ka bo haɗeri a kóro do fi mbɔw bay haɗa nam ká mĩ tɪi tul-ri le, nzoɓ ka se síe mbú fe mbáa ro. ³ Ze zadka mĩ se na le, nzoɓri ká i nan ri na, mĩ pié ri báy mbede bay nasi do nduo-ri ha ri séke báy fe ká i mbú na ha nzoɓri ká Zuruzalem. ⁴ A ze bo, i ko ká maa bay haɗa mĩ se ndaw le, bari nzoɓkeri ku na i séke zɪɗ mĩ ndaw.

Feri ká Pol waa bay dáa

⁵ Mĩ ker bay séke kuɗu zaɗ ká Maseduwan. Fal sed bi na ku ndaw roo mĩ tɪi tul-ri bay kóko ri báy. ⁶ Bi na, mĩ káw zɪɗ ri nam maa fe, ko ya le, mĩ káw zɪɗ ri báy lew ted riw bele. Zadka mĩ hii bay séke ba baɗi na, baari hoy kara i sóko mĩ ká dɪ. ⁷ Be ni key na, mĩ hii bay kóko ri munu hoy mĩ kál siya ya. Zadka Ngerembay pɔɗ faa ha mĩ le, mĩ káw zɪɗ ri nam maa fe ro. ⁸ Roo le, timbede key le, mĩ káw Efez key kpuru maa báy *nam suoriya pantekod, ⁹ bay ɟi le, faa do hoy ha mĩ bay haɗa mĩ daa ped Ngerembay ká dɪ, a ze nzoɓ tul ngani biri kara, i ngɟi bamba ká dɪ ndaw.

¹⁰ A zadka Timote se luo-ri le, i mgba ni báy kere ká sakra baari ha hɛ ka daa ni ya, bay ɟi le, be na ka daa ped Ngerembay munu ká mĩ daa na ndaw. ¹¹ Ha nzoɓ mbɔw ka ndólo ni ya, roo le, i so ni báy faa varu be na ha ni ɟi báy kere dekeke a ví zɪɗ mĩ, bay ɟi le, bi ndaw, roo yu-iri ndaw na, buru giyaɗ ni ká zaɗ ni key.

¹² A bay ká se tul yu naari Apolos na, mĩ suru tigbi-e banɗuɔ bay haɗa ni be báy yu naari haɗri na i se luo-ri. Roo le, timbede key na, kon séke luo-ri na daa ni ya báy. Be nu ku le, zadka nam do hoy ha ni le, a se kóko ri báy.

Ɔro die nzaa boko báy soko Pol

¹³ I káw báy nzaa bal-ri kekeke i káw tul mbika law baari na ngo-ngon, i mgba sùo-ri ba wara nzoɓ i do ngo-ngon. ¹⁴ I daa ferri riw bele báy law ini.

¹⁵ Yu-iri, mĩ do báy bay mbɔw bay bókokeri robay. Estefanas báy nzoɓ ini beri na i tuu ri ndaw. Baari na i ko ndaw, bari na i ba titire nzoɓri ká i mbi law-ri ká kuɗu zaɗ ká Akayi, a i mbi sùo-ri bay dáa ped bay sókoke nzoɓ Ngerewururi. ¹⁶ Nzoɓri ká munu ku na, i daa vu mbom ka bo tul-ri, báy bari riw bele ká i daa pedke zɪɗ ri na.

¹⁷ Vika kóm Estefanas báy Fortunatus, roo Akayikus ndaw na, sùo-i rii mĩ ká dɪ bamba. Munu ká i do faa dɪ dɪ zɪɗ mĩ na, fe ká puo mĩ na i daa ha mĩ, ¹⁸ a i huo law-i munu ká i huoke law-ri banɗuɔ na. Nzoɓri ká munu ku na, i ko faa písi ri ndaw ro!

¹⁹ Nzoɓ mbika lawri ká i mbú tul kɪ boɗ boɗ ká kuɗu zaɗ ká Akayi na, i hii soko ha ri. Akilas báy Prisil báy nzoɓ mbika lawri ká i mbú kɪ ká bil hul bari na, i hii soko lik lik ha ri báy riɗ Ngerembay. ²⁰ Yu buru riw bele ká i do zaɗ ni key na i hii soko ha ri. I hii soko ha kɪ ba lie ba lew, i mgbáke kɪ girik girik.

²¹ Ba bi Pol kị ze mĩ d̄aa mbede soko key na b̄áy nduo-i ha r̄i ku. ²² Zadka nzoḅ hii Ngerembay ya ɛ, fadi ka mgba ni!
Marana tha, Ngerembay buru, vi!

²³ Ndad̄ b̄ay haṅa law huoke Ngerembay Zezu ka s̄ad̄ zinj r̄i riw bele.
²⁴ Baarì riw bele ká ì zuḅ zinj Zezu *Krisi na, mĩ hii r̄i.

2 Korɔterɩ

Mbede ndeke dɩ sidike ká Pol daa / ha nzoɔ mbika lawri ká Korɔte

Bay ká se tul feri ká do bil mbede ni key

Mbede ni key ká ba ndeke dɩ sidike ká Pol daa ha nzoɔ mbika lawri ká Korɔte na kie mii, sakra nzoɔ mbika lawri báy Pol na, bay do dɩ ngɔɔ don don. Nam varu ká Pol suo, báy hɔrusuo ká'a dɔke ba nzoɔ ndáy nzaaped na yɔkɔ nzoɔ mbika lawri ha láa kɩ ya do sakra bari. Báy faa léke bayri na, i gbúke nzaa láa kɩ ya ká do ha zuo kɩ do sakra nzoɔ mbika lawri báy Pol nzoɔ ndáy nzaaped na. Pol daa mbede ni key a báake saw fe ká daa ká beri báake bay ngɔ-ngɔɔ zɩɩ ri, ɔɔ a báake saw fe ká daa ha ni súoke varu ká'a leke faake na. Ka baa bay suoriya be se tul zuo kɩ be báy bari, ɔɔ a kod ri bay haɩa ri mbɩ fe bay sókɔke nzoɔ mbika lawri ká i ba kɩkuri ká i kaw kuɔu zaɔ ká Zude na. Rɔbay, ka baa saw fe ká se tul hɔrusuo ká'a dɔke ba nzoɔ ndáy nzaaped na. Ka do báy faa ká bay daa fe munu ba nzoɔ ndáy nzaaped, bay jɩ le, ba fe ká Ngerembay kɩ sùo-ε ha ni bay haɩa ni sóke nzoɔ mbika lawri ha ri ngɔɔke ba pola pola.

Máa bayri ká do bil-e

Zuo kɩ ká do sakra Pol báy nzoɔ mbika lawri: 1-7

Fe mbɩ ká bay tul nzoɔ mbika lawri ká kuɔu zaɔ ká Zude: 8-9

Pol baa saw hɔrusuo ká'a dɔke ba nzoɔ ndáy nzaaped: 10-13

Soko ká Pol hii ha nzoɔ mbika lawri ká Korɔte

¹ Bi Pol, ká Ngerewuru ha mɩ ba nzoɔ ndáy nzaaped Zezu *Krisi báy law hiiya be na, búru yu-i Timote buru daa mbede key na ha ri, baari nzoɔ mbika lawri ká i mbɩ tul kɩ ká Korɔte, báy nzoɔ taa Ngerewururi riw bele ká i kaw kuɔu zaɔ ká Akayi riw bele. ² Ndad bay haɩa law huoke báy dekeke Baa naari Ngerewuru, báy Ngerembay Zezu Krisi ka sáɔ zɩɩ ri.

Pol daa taambɔl ha Ngerewuru

³ Náa písiri Ngerewuru, Baa Ngerembay naari Zezu *Krisi, be ká'a ba nzoɔ kóko nun sie nzoɔri, a ba Ngerewuru nzoɔ huo law nzoɔ ká bil feri riw bele ndaw na. ⁴ Be na, ka huo law buru ká bil kóko seke feri riw bele ká buru ko. Be mini ze, báy faa law buru ká'a huo na, buru hoy kara, buru maa bay huoke law nzoɔri ká i do bil kóko seke feri boɔ boɔ na. ⁵ Ze munu ká buru ko seke feri ngɩi bamba faa mbɩw munu ká Krisi ko na, Ngerewuru huo law buru ngɩi bamba faa mbɩw munu ndaw báy faa zuo zɩɩ Krisi. ⁶ Leε, kóko seke fe ká buru ko na, daa ha buru huoke law-ri a i zɩɩke pam. A law buru ká Ngerewuru huo na, daa ha buru hoy kara buru huoke law-ri, bo i ikike law-ri ká tul kóko seke fe taa mbɩε ká i ko na faa mbɩw munu ká buru ko ndaw. ⁷ Be mini ze, buru ko ta-taɩ ká bil law buru mii, baari na i ko na seke fe hoy kara, i doko tul mbika law baari, bay jɩ le, munu ká i ko seke fe faa mbɩw munu ká buru ko na, law buru ká Ngerewuru huo na, ká'a huo law-ri faa mbɩw munu ká'a daa zɩɩ buru na ndaw.

⁸ Yū-iri, kóko seke fe ká tji tul ɓuru ká kuɗu zaɗ ká Azi na, ɓuru hii ɓay haɗa ri laa ta-taɗ. Ba ruy ká ŋoŋ ɓamba tasiri ze zɪɗ ɓuru, a kal tul hɗurusuo ɓuru pavbaɗ. Law ɓuru ɗa ha ɓuru ker mii, ɓuru maa ɓay tji ká ɓil-e ɓay káw ɓáy kumnun mbáa. ⁹ Buru na ɓuru mɓa mii, ɓa nam huɗ ɓuru kɪ ze maa. Lɛɛ, feke ku na ɗo munu ɓay haɗa ɓuru ɗáake law ɓuru ka te tul hɗurusuo ɓuru ya, roo le, ɓay haɗa ɓuru ɗáake law ɓuru ɓo tul Nɗerewuru, nzoɓ tina nzoɓri saa luɗ huɗ ha ri kaw ɓáy kumnun. ¹⁰ Ba ɓe kɪ ze, ka yaa ɓuru saa ɓil huɗ, ze a yaaɗa ɓuru na roɓay. Ba tusue kɪ, ɓuru ɗaa law ɓuru nzokɗo te tul-e, búru ɓaa mii ká'a yaaɗa ɓuru munu ɓa pola na roɓay. ¹¹ Baari sùo-ri hoy kara, munu ká i ɗaa nzaa ɓay kere i sóke ɓuru ndaw na, Nɗerewuru a láa nzaa ɓay kere baari ɓáy taa ruo nzoɓri ká i ɗaa ɓay tul ɓuru, a ɗámke fe zuɗ tul ɓuru, a ha nzoɓri ŋgii ɓamba i ɗáake ni taambol ɓay tul ɓuru na.

Pol tina saw bay varu be ká'a suo

¹² I ko, saw ndáka giri sùo ɓuru na ze ɗo key: kɛr ɓay ɓuru kie ɓuru ta-taɗ mii, simseɗ ɓuru ká sakra nzoɓri ká tusiri key, roo kakalke le, ká sakra baari nzoɓ mbika lawri ndaw na, ɓa simseɗ ká ɓuru se ɓáy faake ndaw, roo ɓáy law pie ká uru saa luɗ Nɗerewuru ndaw pi. Simseɗke ku na, ɓuru se ɓáy faa nun nzem nzoɓri ká tusiri key ya, roo le, ɓáy faa law kere Nɗerewuru. ¹³⁻¹⁴ Tusueke le, mbeɗe ká ɓuru ɗaa ha ri na, kɛr ɓay kɪ ɓoɗ mɗu ɗi ɓáy hay ká i kɪ, a i laa ku na ya. Timbeɗe key na, i laa ɓayke riw ya ɓáy. Mi ko le, i láa ɓayke *taɗ kad kad ɓáy, ɓay haɗa ɓo nam ká Nɗerembay Zezu a yi a vi na, i ndáka giri sùo-ri ɓay tul ɓuru munu ká ɓuru hoy kara, ɓuru ndáake giri sùo ɓuru ɓay tul-ri ndaw na.

¹⁵⁻¹⁶ Bi na, mi ɗaa law-i ɓo tul-ri, ɓe ze mi wáake varu ɓay séke luɗ-ri pola ndaw roo, ɓay kál se kuɗu zaɗ ká Maseduwɗan. Uru saa ɗi ku ndaw roo, mi ker ɓay yi ɓáy faa tul-ri na roɓay. Be munu roo, a ba fe sami ká i zɪɗ ndeke ɗi ba siɗike. A fale ku ndaw roo, mi ker ɓay haɗa ri so mi ɓáy faa varu ɓi ká mi séke ɓa kuɗu zaɗ ká Zude na. ¹⁷ A ku wɗa, varu ká mi waa a mi se munu ká mi ɓaa ya ku na, mi waa ɓa baylu hoy le? Mase, feri ká mi waa ku na wɗa, mi hii ɓay ɗáa fekeri ɓáy faa nun nzem nzoɓri hoy, a ha sùo ɓayri ká tji ká nzaa-i na, yi a ɓa kúɗ ɓay ndaw le woo? ¹⁸ Bay ká mi ɓaa ha ri na, sùo ɓay ɓáy kúɗ ɓay zukri kɪ ká ɗi ya. Nɗerewuru ká ɗo tul ɓay ɓe na, ka ɓa nzoɓ ɓay nasi ɓi. ¹⁹ I ko, Zezu *Krisi Vu Nɗerewuru ká búru Silas* ɓáy Timote, ɓuru ka-káa ɓay ɓe ha ri na, sùo ɓay ɓáy kúɗ ɓay zukri kɪ ká ɓil ɓay ɓe ya. Roo le, ka ɓa nzoɓ ká sùo ɓay kɪ mɓiw hoy ze ɗo nzi-e ɓanɗuɗo. ²⁰ Tusueke le, feri riw bele ká Nɗerewuru waa na, ɓa Zezu Krisi kɪ ze ɗaa feke o ŋgid ɓáy zaɗe. Be mini ze, zadka náa hiiri «Amem,» náa ɗáakeri riɗ ɗika ɓo tul Nɗerewuru le, náa ɗári ɓáy faa Zezu Krisi. ²¹ Nzoɓ ká ɗaa ha náa zuori zɪɗ kɪ ká ɓil Zezu Krisi na, ɓe ze ɓa Nɗerewuru. Ba ɓe na kɪ ze ka nan naari zuɗ ɓoɗ, ²² a te surum ɗo sùo naari ɓa nzoɓ taa ɓe ndaw, roo a ha Tem ɓe yaa ɓil law naari kpol kpol ɓay haɗa ɓo, náa kóri ta-taɗ mii, feri riw bele ká'a waa ɓay tul naari na, náa zɪɗri zɪɗ na kɪ.

²³ Bi na, mi yi mi se Korɛte ya, ɓay ji le, mi hii ɓay haɗa law-ri ka se ri ɓa pola pola ya. Nɗerewuru ze ɓa nzoɓ ɓay nasi ɓi; ze ɓo, mi kuɗ ɓa ɓay

* 1:19 1.19 Silas na, ɓáy nzaa gerek le, i ɗi ni ɓa Silvin.

laa le, ka ha mi hu mak mak. ²⁴ Buru na, bay ka se tul mbika law baari na, buru hii bay reke mbay ka tul-ri ya, bay ji le, i do tul mbika law baari ngo-ngo. A roo le, buru zuo ziji ri mbijw hoy ka tul pedke bay hanja ri kaw bay suoriya.

2

¹ Be ze, mi mbi nzaa-i bay yji se luo-ri ha law-ri ka se ri ba ki ya. ² I ko, zadka bi ki mi daa ha law-ri se ri na wa, nzoɔ ve ndaw roo a hanja mi suoriya bay le? Wa, ba baari na ka mi daa ha law-ri se ri ku na ya le woo? ³ Sawke mini ze, mi daake mbede na ha ri tan seke luo-ri, bay hanja bo, zadka mi se le, baari ka i daa ha mi ziji suoriya na, i uru i daa ha law-i ka se mi ya. Ba tusue ki, fe ka mi ko ta-tan na, zadka mi do bil suoriya le, baari kara, i daa suoriya riw bele ndaw. ⁴ I ko, mbede ka mi daa ha ri ku na, mi daa bay law-i ka nze mgbuk mgbuk, bay bawda ker bay ndaw, roo mi re bay mbii nun-i mgboɔ mgboɔ ndaw pi. Bay faa mbede ku na, mi hii bay hanja ri zinke law seke ya, roo le, mi hii bay kie ri mii, mina ze mi hii ri le.

Ndaka buma ziji nzoɔ ka daa fe seke ziji nzoɔ

⁵ Ze nzoɔ hane daa na fe seke ziji nzoɔ ki kara, ba bi hu-i ze ka daa feke ziji mi ya, roo le, ba baari riw bele zu. Bay rji ba bay ya le, ba ruoke haneri. ⁶ Nzoɔke ku na, yiw ka ruo nzoɔri yiw ni ka sakra baari na ma ni mgbak mgbak. ⁷ Be mini ze, timbede key na i nda buma ro ka ziji nzoɔke na a i hu law-e, bay hanja ker bay ka i ni bamba na, ka sa law-e ya. ⁸ Munu zu le, mi kod ri bay hanja ri daa kere ro ka ziji ni, i kieke ni ha ni ko ta-tan mii, ka ba nzoɔ nun-ri. ⁹ Tusueke le, mi daa mbede ku na ha ri bay koko wa, i daa feri riw bele ka mi kie ri na bay zadɛ zadɛ ki zu le? ¹⁰ I ko, zadka i nda buma ziji nzoɔ ka tul fe daa kaaya be le, bi kara mi nda buma ziji nzoɔke na ndaw. A ze mi nda na buma ziji nzoɔ bay tul fe ji i hoy kara, ba fe ka mi daa ka pol *Krisi bay tul-ri. ¹¹ Mi daa munu bay hanja *Satan ka ziji hurusuo a kalle tul naari ya, bay ji le, naari na, naa kori ker bay kaaya be ka'a hula ba ndaw na ta-tan.

Nguri suo Pol bay haw yum be bay faa Krisi

¹² Zadka mi se mi tji Toras, bay ka-kaa Bay Kere ka se tul *Krisi na, Ngerembay ha mi faa bay kere bay hanja mi daake ped. ¹³ A roo le, law-i do kijw bay tul yu naari Tite* ka mi ziji ni ya. Be mini ze, mi wada nzoɔri ka Torasi na, a mi kal bay seke kudu zad ka Maseduwɔn.

¹⁴ Taambol ha Ngerewuru ka nda faa pol buru, ha buru haw yum ka tul feri riw bele bay faa zuo ziji Krisi! Ka faa buru a daake ped bay hanja nzoɔri tuke Krisi bay zadri riw bele faa mbijw munu ba num ka bare fu bay zadri riw bele. ¹⁵ Tusueke le, ka pol Ngerewuru na bara suo buru fu bara Krisi ka sakra nzoɔri ka'a ya ri, bay bari ka i se ba zad bie. ¹⁶ Nzoɔri ka i se ba zad bie na, i ko buru ba fe ka bare fu kpri kpri, a se ziji ri ba zad hud; a nzoɔri ka Ngerewuru ya ri na laa le, i ko buru ba fe ka bare

* **2:13** 2.13 Pol daa mbede a pieke Tite se Korɛte bay lekeke bay ka ngoɔ doɔ doɔ ka do sakra Pol bay nzoɔri ka Korɛte. Pol gijan yji Tite na nzokdo bay ker bay mii, nzoɔri ka Korɛte na, i yijra bay ba ba kere ze ha feri mase, mina le? Daa ri fe ka Pol bay Tite, i waa bay ziji ki ka Torasi. A le, Pol ziji Tite ka kudu zad ka Maseduwɔn.

fɔ bɔy bɔy, a se zɔn ri ba zad káw báy kumnun ká do banɔo. A waa, nzoɔ ve ze maa bay dáa fe niri key na le woo? Buru na buru maa bay dáa pedke. ¹⁷ I ko, buru na buru do munu ká ruo nzoɔ haneri ká i fere Bay Ngerewuru ba faa feziɔa bari hoy ku na ya. Roo le, munu ká Ngerewuru kɔ ze pie buru ba nzoɔ ka-káa bay be na, buru ka-káake báy law pie ká nun-ε munu ba nzoɔ ped Kriɔi.

3

Nzoɔ ped kuni fie

¹ A ku na waa, buru tii saw ndáka giri sùo buru ba kɔ ndaw roo, ha ri kóke buru ba tusue *nzoɔ ndáy nzaapedri na le woo? Mase, ndad bay hanja buru daa munu ká nzoɔ haneri, a búru séke luo-ri báy mbede bay nasi buru, mase buru yaa mbede saa nduo-ri roo, búru séke luo nzoɔ mbika law hawri na le woo? ² I ko, baari kɔ ze i ba mbede bay nasi buru ká *Kriɔi vbie do wara law buru, ha nzoɔri riw bele i ko, a i kɔi. ³ Ba fe ká do ta-tan. Baari na, i ba mbede ká Kriɔi kɔ sùo-ε vbie báy faa ped ká a ha buru daa ká sakra baari. Ka vbie mbedeke báy mbii vbie mbede hoy ya, roo le, ka vbie báy Tem Ngerewuru, Nzoɔ Káw báy Kumnun. Robay, ka vbie mbedeke na do tɔi tisaw ya, roo le, ka vbie do bil law nzoɔ.

⁴ Buru na, buru maa bay dáa pedke na ku, bay yi le, buru daa law buru nzokdo fo tul Ngerewuru báy faa Kriɔi. ⁵ Ped ká buru daa na, ba ped ká buru maa bay dáa báy tul gan sùo buru ya, roo le, hurusuo buru uru saa luo Ngerewuru. ⁶ Ba be kɔ ze, ka daa ha hurusuo buru maa, a ha buru vi ba nzoɔ ped kuni fie ká a saa zɔn naari na. Kuni fie key na ba fe ká do tul *bol kusol ká i vbie na hoy ya, roo le, ba fe ká do tul Tem Ngerewuru. I ko, bol kusol ká i vbie na hoy kara vi báy hud ha nzoɔ, a Tem Ngerewuru laa le, ha nzoɔ kaw báy kumnun. ⁷ Bol kusol ká Ngerewuru kɔ sùo-ε vbie pola lew do tɔi tisaw ha *Moyze na, vi báy riɔa dika a nduy zɔriri zɔriri. Ze riɔa dikake ti doko banɔo ya hoy kara, daa ha nzaa pol Moyze nduy bamba tasiri, a ha led Izarayelri maa bay gedε kóm kaa ba baɔi ya. A bol kusol ká vi báy hud ha nzoɔri kɔ le, do báy bawda riɔa dika ku ya roo, ⁸ maa bay ped dáa Tem ká ha nzoɔri kaw báy kumnun ze, riɔa dikake a kál tul-e pavbaɔ ya le woo? ⁹ Ped dáa bol kusol ká daa bay hud fo tul nzoɔri kɔ le, do báy riɔa dika ku ya roo, maa bay ped dáa Tem ká ha Ngerewuru ndáke buma zɔn nzoɔri ha ri vi ba nzoɔri ká i do báy zadε nzedεm na, riɔa dikake a kál tul zad pavbaɔ ya le woo? ¹⁰ Tusueke le, kuni fie ká Ngerewuru saa zɔn nzoɔri na, riɔa dikake ba hie zikiki ha kuni ká piedke na yi a ba fe mbáa hoy ro. ¹¹ I ko, bol kusol ká ti doko banɔo ya kɔ le, do báy riɔa dika ku ya roo, maa bay Tem Ngerewuru ká do banɔo ze, riɔa dikake a ngiɔa bamba ya le woo?

¹² Munu ká buru daa law buru nzokdo te tul feri key na, buru baa bayke báy nun wara nzoɔ ba kele ha nzoɔri. ¹³ Buru na, buru daa munu ká Moyze pud nun-ε pud báy vay gari bay hanja led Izarayelri ko riɔa dika ká nduy ká do kali ká nzaa pol-e na ku ya. ¹⁴ Kér bay bari do tidí. Ze kpuru tɔi timbede key hoy kara, zadka i kɔi Mbede *sáka kuni ká piedke ká Ngerewuru ha Moyze na le, vay gari na pud nun-ri ha law-ri vuo ya. Kér bay bari do tidí koɔ, bay yi le, nzoɔ ká zuo zɔn Kriɔi ndaw roo, Ngerewuru a núo vay gari na ha nun-ε mgbuɔa báy. ¹⁵ Ba tusue, kpuru tɔi vuri key

kara, zadka leɗ Izarayelri kji *mbede bol kusol ká Ngerewuru ha Moyze na le, vay gari na pud nun-ri banɔɔ kɔb rɔbay. ¹⁶ A ze bo, zadka nzoɓ daa law-ε bo tul Ngerembay le, Ngerewuru nzuo vay gari na ká nun-ε a ha nun-ε mgbuɗa. ¹⁷ I ko, Ngerembay na ze ba Tem, a ze zad ká Tem Ngerembay do di na, zaɗe na ku ze ba zad hina suɔ nzoɓri. ¹⁸ Naari riw bele ká vay gari nzuo ká nun naari ha náa kóri riɗ dika Ngerembay na, náa yaari suɔ ziɗ ni. Ka fere naari a ha náa riiri ni báy riɗ dika ká se nun-ε ba pola nam báy nam. Be ze ba ped daa Tem Ngerembay.

4

Feziɗa luye ká i kɔɔ do bil gbari ká ba fe ká gɔr hoy

¹ Ngerewuru daa law kere ziɗ buru, a daa ped key na zuo nduo buru. Saɔwke mini ze, law buru saɗake ya bayke. ² Buru tunj fe daa sahoɔ báy fe daa yaari ká nzoɓri daa ká zad muni na ba fal. Buru ula nzoɓri ya ndaw, a buru daa Bay Ngerewuru nduo ki ya ndaw pi. Roo le, tusue bay ki ze buru baa ba kele, a buru baa bay haɗa nzoɓri riw kóke buru ba nzoɓ fe daa báy zaɗeri. Ngerewuru ze ba nzoɓ bay nasi buru. ³ A ze bo, Bay Kere ká buru ka-káake na taɗ ya le, do bay tul nzoɓri ká i se ba zad bie. ⁴ Bari nzoɓkeri ku na, i daa law-ri bo tul *Krisi ya, bay ji le, ngeretemndaya ká re mbay ká tusiri key na fuma nun-ri gbiɓli ha ri maa bay kóko zad taɗa ká ba Bay Kere ká se tul riɗ dika Zezu Krisi na ya. Ba be ze, ka ya fe daa Ngerewuru. ⁵ I ko, buru na, kaa bay ká buru kaa na, buru kaa se tul suɔ buru ya, roo le, bay ká buru ka-káake na baa mii, Zezu Krisi na ba ngerem bay ká tul ferɩ riw. A buru laa le, buru ba koy baari bay tul-e. ⁶ I ko, Ngerewuru baa pola mii: «Zad taɗa ka tán ká bil suɗ tilo*.» Ze timbede key na, ba be Ngerewuru na ki ze ka ha zad taɗa be na taɗ ká bil law buru kaɗ kaɗ, bay haɗa buru kóke riɗ dika be ká tina suɔ-ε kaɗ kaɗ ká suɔ Krisi. Saɔwke mini ze, buru káake káa Bay Kere ha nzoɓri.

⁷ Roo le, buru na, buru ba nzoɓ naysuo hoy. Ze buru taɗa na dek dek hoy kara, fe kere ká ndad bamba ká buru ka-káake na, Ngerewuru daa do bil naysuo buru muni ba feziɗa luye ká i kɔɔ do bil gbari ká ba fe ká gɔr hoy na. Ka daa muni bay haɗa nzoɓri kóke bawda hɔrusuo ká kal tul zad na ba taa Ngerewuru bo, ba taa buru ya. ⁸ Nzoɓri gur hɔrusuo buru ruk ruk báy faa kóko seke ferɩ boɗ boɗ, roo le, i ziɗ faa reɗ buru ya; kɛr bay i buru ba huɗ, roo le, law buru saɗa ya. ⁹ Nzoɓri daa nun buru tuɔ sie, roo le, Ngerewuru poɗ fal buru ya; nzoɓri ndaka buru, roo le, i ziɗ faa ika buru ya ngɔy. ¹⁰ Ba tusue ki, báy namri riw bele na, buru ko seke fe ha suɔ buru maa huɗ faa mbij muni ká Zezu ko na, bay haɗa bo, nzoɓri riw bele ká i ko buru na i ko mii, Zezu kaw báy kumnun ká suɔ buru ndaw. ¹¹ Káw buru ká tusiri key na, buru do bil huɗ banɔɔ bay tul Zezu, bay haɗa bo, káw báy kumnun Zezu na ka kie suɔ-ε tán kaɗ kaɗ ká suɔ buru ká do ba fe huɗe na. ¹² Be mini ze, zadka buru ka-káa Bay Kere Krisi na, huɗ daa ped ká tul buru, a baari laa le, hɔrusuo káw báy kumnun Zezu ro ze daa ped ká tul-ri.

¹³ Rɔbay, nzoɓ mbijw baa ká bil mbede Ngerewuru mii: «Mi ka-káa Bay Ngerewuru, bay ji le, mi daa law-i bo tul-e†.» Do faa mbijw muni ndaw,

* 4:6 4.6 Tiika saɗa fe 1.3. † 4:13 4.13 Simri 116.10.

ɓuru na, munu ká ɓuru ɗaa law ɓuru ɓo tul Zezu na, ɓuru ka-káa ɓay ká se tul-e. ¹⁴ Buru ko ndaw, Ngerewuru ká tina Ngerembay Zezu saa luɔ huɗ ha ni kaw ɓáy kumnun na, ká'a tina ɓuru saa luɔ huɗ a ha ɓuru kaw ɓáy kumnun ziɗ Zezu, ha náa ɗori pol Ngerewuru na mbjw hoy. ¹⁵ I ko, feri riw bele ká ɗi tul ɓuru na, ɓa fe kere ká ɓay tul-rì, ɓay haɗa law kere Ngerewuru na ka yaa zad kpol kpol, a ha ruɔ nzobri ɗáake ni taambol, ha ni ka ɗo ɓa fe riɗ ɗika ɓe.

Kaw ɓáy kumnun ɓáy faa ɗáa law ɓo tul Ngerewuru

¹⁶ Saɓke mini ze, ɓuru ha law ɓuru saɗ ya. Ze naysuo ɓuru taɗ ɗek ɗek hoy kara, Ngerewuru ha para nun sùo ɓuru ziɗ hurusuo nam ɓáy nam ɓanguɔ kpadara. ¹⁷ I ko, bawda kóko seke fe ká ɓuru ko ká timbeɗe key na a kál. A zadka ɓuru ker se tul bawda riɗ ɗika ká kal feri riw ká ɗo ɓanguɔ ká Ngerewuru a ɗáa ɗo ɓay tul ɓuru na le, riɗ fe ká kóko seke feke ku na ɓa fe ya. ¹⁸ Tusueke le, ɓuru ɗaa law ɓuru ɓo tul fe ká nzob ko ɓáy nun-ε na ya, roo le, fe ká nzob ko ɓáy nun-ε ya na, ɓe ze ɓuru ɗaa law ɓuru ɓo ɗi, ɓay ji le, fe ká nzob ko ɓáy nun-ε na, waka ya hoy le, a kali. A roo le, fe ká nzob ko ɓáy nun-ε ya na ɗo ɓanguɔ kpadara.

5

¹ Sùo ká ɓuru káwke tusiri key na ɗo munu ɓa hul puɗi ka'a ɓiε. Ze a ɓiε na hoy kara, ɓuru ko ndaw, Ngerewuru a haɗa ɓuru sùo fie ká nulue. Sùo fieke ku na ɓa hul ká nduo nzob ze mbuo ya, roo le, ɓa Ngerewuru ki ze mbuo, a ɓa fe ká'a ɗoko ɓanguɔ. ² A timbeɗe key na, ɓuru re sùo ɓuru ɓay haɗa Ngerewuru ka mbi sùo ká ɗo ɓanguɔ ká ɓa hul káw ɓuru ká nulue na, a ɗaa nduo sùo ɓuru munu ɓa gari fie. ³ Be munu roɔ, gari fie na nduo sùo ɓuru le, suo ɓuru na a ɗoko hoy hoy ya. ⁴ Ba tusue, sùo ɓuru ká ɓuru káwke tusiri key na, ɓuru re ɓay fe sekeri ká ɓuru ko ká timbeɗe key. Buru re ɓay haɗa Ngerewuru ka naa taw sùo ɓuru key na ya, roo le, ɓuru hii ɓay haɗa ni ka fére ɓuru, a ha ɓuru sùo fie ká'a ɗoko ɓanguɔ. Be mini ze, sùo ɓuru ká tusiri key ká ɗo ɓa fe huɗe na, ká'a fére ha sùo fie ká'a ɗoko ɓanguɔ na ro re mbay ká tul-e. ⁵ Nzob ká leke faa fe key na, ɓa Ngerewuru. Ka ha ɓuru Tem Law Pie ɓe ɓay kieke mi, fe kereri riw bele ká'a waa ɓay tul ɓuru na, ɓuru ziɗ.

⁶ Be ze, ɓuru mgba law ɓuru ngo-ngon ɓanguɔ. Buru ko ndaw, zadka ɓuru ɗo bil naysuo key le, ɓuru ɗo ɗi ɗi ɓáy zad káw ɓuru ká ɗo lakun Ngerembay. ⁷ Ze munu hoy kara, ɓuru kaw ɓáy faa law ɓuru ká ɓuru ɗaa ɓo tul Ngerewuru ɓo, ɓáy faa feri ká ɓuru ko ɓáy nun ɓuru ya. ⁸ Ba tusue, ɓuru na ɓuru mgba law ɓuru ngo-ngon ɓanguɔ. Tusueke le, ká bil wara law ɓuru na, ɓuru hii ɓay pón naysuo key ɓay zól ɓay vaa káw lakun Ngerembay. ⁹ Ze ɓuru ɗo bil naysuo ká tusiri key, mase ɓuru se na luɔ Ngerembay hoy kara, fe ká ndaɗ ɓamba tasiri ká law ɓuru mgba ɗi na, ɓa ɗáa fe ká riɗ law-ε. ¹⁰ I ko, naari riw bele na, náa ɗokori pol *Krisi ɓay haɗa ni ka kuɗ sal ɓay ka zúo tul naari ɓay haɗa nzob ha ha le, ka ziɗ fe tunduo ká maa ɓáy zad fe ɗáa ɓe, ká ɓa kere mase, ndaya ɓáy nam ká'a ɗóke bil naysuo ká tusiri key ɓáy na.

Peɗ ɗáa ha nzobri zuɔ ziɗ Ngerewuru ɓáy faa Krisi

¹¹ Buru na, fe ká ɓa h̄je Ngerembay na, ɓuru ko ɓayke ta-taŋ. Be mini ze, ɓuru nzaa faa ɓay haŋa ɓayke ka mgba law nzobri. Ngerewuru sùo-ε na tuu ɓuru ta-taŋ. Mi ker mí ko le, ká bil w̄ara law-rì na ì tuu m̄i ta-taŋ ndaw. ¹² Buru ti tiika saw ndáka giri sùo ɓuru k̄i sùo ɓuru ká luo-r̄i ya. Roo le, ɓuru ha r̄i faa ɓay haŋa r̄i nda giri sùo-r̄i ɓay tul ɓuru. Be ndaw roo, ì z̄iŋ mbii ɓay ká ɓay ȳiŋra h̄a ɓari nzobri ká ì ɗaa riŋ ɗika ɓo tul fe ká kele hoy taŋ ɗáa riŋ ɗika ɓo tul fe ká ɗo bil law nziya na. ¹³ Ze ɓa tusue (munu ká nzob h̄neri ɓaa mii,) ɓuru ɓa kòko le, ɓa ɓay ká ɗo sakra ɓuru ɓáy Ngerewuru ɓo, ɓayke ɗo nzaa-r̄i ya. A ze ɓo, kér ɓay ɓuru na ɗo ɓáy zadε laa le, ɓa fe kere ká ɗo ɓay tul-r̄i. ¹⁴ I ko, law ini *Krisi na re mbay ká tul ɓuru h̄a ɓuru ɗáake ped' ɓuru na ɓáy faake, ɓay j̄i le, ɓuru ko ta-taŋ mii, be na ka hu ɓay tul nzobri riw bele. Be ze, h̄a nzobri riw bele huke z̄iŋ ni. ¹⁵ Krisi na hu ɓay tul nzobri riw bele ɓay haŋa ɓo, nzobri ká ì kaw ɓáy kumnun na, ì ɗaa ferì ɓáy tul-ri mb̄aa, roo le, ì ɗaa ferì ɓay tul fe ká'a hu ndaw roo, a t̄ji saa luo huf' a kaw ɓáy kumnun ɓay tul-ri na.

¹⁶ Be ze, timbedε key na, ɓuru ko nzobri faa mb̄iw munu ká nzobri ká tusiri key ko na mb̄aa. Ze, pola lew ɓuru ko na Krisi ɓa nzob naysuo hoy kara, timbedε key ɓuru ko ni munu mb̄aa. ¹⁷ Be mini ze, nzob ká zuo z̄iŋ Krisi na, ka vi ɓa nzob fie. T̄aw ferì ká piedke lew na zekre kad', a h̄a fe fieri laa ro ze vi suo bol-e. ¹⁸ Fekeri riw bele ku na, ɓa fe ɗáa Ngerewuru. Ká ɗaa h̄a náa zuori z̄iŋ ni ɓáy faa Krisi. R̄oɓay, ka h̄a ped' haŋa nzobri zuo z̄iŋ ni na zuo nduo ɓuru. ¹⁹ Tusueke le, ɓáy faa be na, Ngerewuru h̄a nzobri riw bele zuo z̄iŋ ni, a ndáke buma z̄iŋ ri taŋ fón fal fe ɗáa k̄aya ɓari. Be na k̄i ze, ka ɗaa ped' haŋa nzobri zuo z̄iŋ ni na zuo nduo ɓuru h̄a ɓuru ka-káake.

²⁰ Be mini ze, ɓuru na ɓuru ɗaa ped' munu ɓa nzob sùo bol Krisi. Zadka ɓuru kod' r̄i ɓáy riŋ Krisi mii, kóɗ nguo hoy, ì zúo z̄iŋ Ngerewuru na, r̄i fe ká Ngerewuru ɓo r̄i ɓáy faa ɓuru. ²¹ Krisi na ɗaa feȳaa nd̄ji kara ba mb̄iw ya. Roo le, Ngerewuru h̄a ni suo bol naari nzob fe ɗáa ȳari, ɓay haŋa ɓo, ɓáy faa zúo z̄iŋ Krisi na, Ngerewuru ka ndáke buma z̄iŋ naari a h̄a náa viri ɓa nzobri ká ì ɗo ɓáy zadε nzedem ká nun-ε.

6

¹ Munu ká ɓuru ɗaa ped' mb̄iw z̄iŋ Ngerewuru na, ɓuru ɓo r̄i ɓay haŋa r̄i poŋ law kere ká Ngerewuru ɗaa z̄iŋ r̄i na, h̄a ni ka ɗo ɓa fe ká ḡor hoy ya. ² I ko, Ngerewuru ɓaa mii:

ɓáy bil sew ká m̄i ɗaa law kere z̄iŋ nzobri na, m̄i laa rew ɓo;

A bil namri ká m̄i ȳaa nzobri na, m̄i so mù ndaw pi*.

Ȳu-iri, ì laa key: bil sew ká ɗo key na, ɓa bil sew ká Ngerewuru ɗaa law kere z̄iŋ nzobri. A bil nam ká ɗo key na, ɓa bil nam ká Ngerewuru ȳake nzobri.

³ Buru na, ped' Ngerewuru ká ɓuru ɗo ɗáake na, ɓuru hii ɓay ɗáa puu ɓo faa h̄a nzob mb̄iw ɓáake ɓay k̄aya se tul ped' ɓuru na ya. ⁴ Pedri riw bele na, ɓuru ɗaa ɓáy faake ɓay haŋa nzobri kóke ɓuru ɓa nzob ped' Ngerewuru. Ze ɓuru ko seke ferì ɓod' ɓod', mase nzobri ɗaa nun ɓuru tuo síe hoy kara, ɓuru iki law ɓuru ɓanguo kpadara. ⁵ Nzobri ndaka ɓuru ndaw, ì f̄aa ɓuru zuo hul sal ndaw, ì suru tigb̄aa ruo nzobri ha ri ɗaa ɓay

* 6:2 6.2 Ezay 49.8.

ziŋ ɓuru ndaw pi. Buru ɗaa peɗ ɓúru ɗa ká ɗi poɗo poɗo ndaw, nam hoy kara mgba nun ɓuru ya ndaw, a ɓúru kɔ seke fe kɔn ndaw pi. ⁶ Buru kie sùo ɓuru ɓa nzoɓ peɗ Ngerewururi ɓáy law ɓuru ká *taŋ kaɗ kaɗ ndaw, ɓáy fe kóko ndaw, ɓáy iki law ndaw, ɓáy law kere ndaw, ɓáy hɔrusuo Tem Law Pie ndaw, ɓáy law ini taa tusueke ndaw pi. ⁷ Buru ɓaa sùo ɓay ha nzobri ndaw, buru ɗaa peɗke na ɓáy hɔrusuo Ngerewuru ndaw. Fe ɗáa ká ɗo ɓáy zadɛ nzedem na, ɓe ze ɓa fe rem ká ɓuru mgba ɓúru rúke ruy ndaw, ɓúru yáake tul ɓuru ndaw pi. ⁸ Nzobri ɗaa mbay ɓo tul ɓuru, a nzoɓ haŋeri laa le, i ɗaa sahoý ze ɓo nun ɓuru. I ɓaa ɓay kaaya se tul ɓuru, a nzoɓ haŋeri laa le, i ɓaa ɓay kere ze se tul ɓuru. I kɔ ɓuru ɓa nzoɓ kúɗ ɓayri, a roo le, sùo ɓay kɪ ze ɓuru ɓaa. ⁹ I ɗaa ri i fe ká i kɔ ɓuru ba mbɔw ya, a roo le, nzobri riw bele tuu ɓuru tuu. I kɔ ɓuru ɓa nzoɓ huɗeri, a roo le, ɓuru kaw ɓáy kumnun ɓáy. I ɗaa fe seke ziŋ ɓuru, a roo le, i i ɓuru ya ngɔy. ¹⁰ I ɗaa ɓuru kɔ sie, roo le, ɓuru ɗaa suoriya ɓanguo kpaɗara. I kɔ ɓuru ɓa nzoɓ kuɗuri, roo le, feziŋa ká se tul káa ɓay Kere na ɓuru leke nzobri ngɔi ɓamba. Nzobri ker mi, ɓuru ti ɓáy feziŋa mbɔw ya, a roo le, tusueke le, ɓuru ɗo ɓáy feri riw bele.

¹¹ Baari yu ɓururi ká Kɔrɔte, ɓuru ɓaa bay ta-taŋ kɪ ze ha ri. Buru mgbuɗa bil law ɓuru riw bele ɗo hoy ha ri. ¹² Buru le, ɓuru siŋ law ɓuru ká tul-ri ya, roo le, ɓaari ze i siŋ law-ri ká tul ɓuru. ¹³ Be ni key na, i ha mi ɓaa ɓay ziŋ ri munu ɓa vu-iri ro: kóɗ nguo, i ɓoŋ bil law-ri ka ɗo hoy ha ɓuru faa mbɔw munu ká ɓuru hoy kara, ɓuru ɗaa ziŋ ri na!

I zúo ziŋ nzobri ká i tuŋ Ngerewuru ngereŋ na ya

¹⁴ Baari na, nzobri ká i kɔ Ngerewuru ya na, i zúo ziŋ ri ká tul fe ɗáa yaa ɓari na ya. I kɔ, fe ká ɗo ɓáy zadɛ nzedem na waa, a ɗáa mina a zúo ziŋ fe kaaya le? Waa, zad taŋa na a zúo ziŋ suŋ tilo ndaw le? ¹⁵ Waa, *Krisi a zúo ziŋ ngeretemndaya ndaw le woo? Waa, nzoɓ mbika law ɓáy nzoɓ ká mbi law-ε ya na i máa ɓay zúo ziŋ kɪ le? ¹⁶ Waa, *hul kaŋi Ngerewuru a ɗáa mina a hii ɓay ziŋ wururi le? I kɔ, naari na náa ɓári hul kaŋi Ngerewuru Nzoɓ Káw ɓay Kumnun, munu ká ɓe kɪ ka ɓaa ɗo bil mbede ɓe mi:

Mi ɗáa puo ziŋ nzoɓ ɓiri, a mi se sakra ɓari.

Mi ɓá Ngerewuru ɓari, a ɓari laa le, i ɓá nzoɓ ɓiri†.

¹⁷ Saŋke mini ze, i naa sùo-ri ká sakra nzobri ká i yaa ɓay ɓi ya na,

ɓo i mgbaŋra fe ɗáa ɓari ya.

Fe ká ɓa kaaya na i zaa ya.

Be ndaw roo, mi yaŋa ri ɓáy kere ɓáy‡.

¹⁸ Mi ɓá ɓaa ɓaari,
a ɓaari laa le, i ɓá vu-i máykeri ɓáy warakeri.

Bi Ngerembay Nzoɓ Hɔrusuo Luye ze mi ɓaa ɓay ku§.

7

¹ Baari yu-iri ká mi kɔ ri ɓa nzoɓ nun-i na, ɓay nuri riw bele ká Ngerewuru waa na ɗo ɓay tul naari. Munu zu le, náa wáari bil law naari ha ni ka tán kaɗ kaɗ, ɓo ha em ndji kara ka zaa sùo naari ya ndaw, tem sùo naari ya ndaw pi. Náa mgbaari sùo naari ngɔ-ngɔŋ, a ɓo náa séri simseɗ ká ɓáy faake, a náa káwkeri bil hɛ Ngerewuru.

† 6:16 6.16 Soro peɗ ɗáa Leviri 26.11-12; Ezekiyel 37.27. ‡ 6:17 6.17 Ezay 52.11; Ezekiyel 20.34,

41. § 6:18 6.18 2 Samiyel 7.14; Zere mi 31.9.

Pol ɗaa suoriya

² Baarì na, ì pónj bil law-rì ka ɗo hoy ha ɓuru! Buru na, ɓuru ɗaa kaaya zinj nzoɓ mbijw ya ndaw, ɓuru ha nzoɓ mbijw raw faa be ya ndaw, a ɓuru ɗaa fe ɗaa riiba ya ndaw pi. ³ Bay key na, mi ɓaa bay ɗaake bay ɓo tul-rì ya. Tusueke le, munu ka mi ɓaa ha ri pola na, ɓuru ko ri ɓa nzoɓ nun ɓuru ɓa tusue. Ze ɓa na hud, mase kaw bay kumnun hoy kara, fe ka'a wal sakra naari na tiya. ⁴ Bi na, mi ɗaa law-i te tul-rì nzokɗo, a mi ndake giri sùo-i bamba tasiri bay tul-rì. Ka bil kóko seke fe ɓururi riw bele na, mi mgbalaw-i ngɔ-ngɔŋ, a suoriya kara mbaa bil law-i gbay gbay ndaw pi.

⁵ Ba tusue, zadka ɓuru tji kuɗu zad ka Maseduwɔn na, ɓuru zinj faa ka bay mgbaka taram sùo ɓuru ndji ya. Kóko seke feri ɓoɗ ɓoɗ zinj ɓuru ka ɗi: nzoɓri ruu zinj ɓuru ndaw, roo ɓuru hoy kara, hje ɗo bil law ɓuru ndaw pi. ⁶ A roo le, Ngerewuru ka ɓa Nzoɓ Huo Law Nzoɓ na, ka huo law ɓuru bay vika Tite ka yi a vi zinj ɓuru. ⁷ Ba vika be ku hoy ya, roo le, bay law-ε ka i huo ka'a vi lo soroke ha ɓuru laa. Ka ɓaa mii, kon kóko mi ɓa ki na ɗaa ri lok lok ndaw, i ɗaa sie bamba bay tul kaaya ɓaari ndaw, roo i mbi sùo-rì ɓa nzoɓ fal ngaj bi bay yaaja tul-i ndaw pi. Sawke mini ze, timbeɗe key na mi ɗoke bil suoriya mba taa pola ku roɓay.

⁸ I ko, ze mbeɗe ka mi ɗaa pola ha ri na, ɗaa ha ri ɗaake sie hoy kara, timbeɗe key na, mi ker bayke mbaa. Titire ka mi laa mii, mbeɗeke ɗaa ha ri ɗaa sie na, yoklo ker bay bi bamba, ⁹ roo le, timbeɗe key na mi ɗaa suoriya. Sie ka i ɗaa bay tul mbeɗe bi na ku ze ha mi ɗaake suoriya na, munu ya, roo le, bay sie ka i ɗaa na, ɗaa ha ri suo ker bay ɓaari a i suo ke nduo peɗ ɓaari. Be ze, ɓa fe suoriya bi. Ba ɗaa sie ka Ngerewuru hii bayke a kie mii, bay faa mbeɗe ka ɓuru pieke ha ri na, ɓuru ɗaa fe seke ndji kara zinj ri ya. ¹⁰ I ko, ɗaa sie ka Ngerewuru mbi a ɗaake peɗ na, ɗaa ha nzoɓ suo ke ker bay be a zinke pam, ɓo ɓa fe ka ti mbika ker bay ha nzoɓ ya. Roo le, ɗaa sie munu ka nzoɓ tukeleri key ɗaa na, mboŋ hud mboŋ. ¹¹ ɗaa sie ka Ngerewuru mbi a ɗaake peɗ na, i ko lereke na i ko mbaa: mina ze timbeɗe key i mbi sùo-rì bay léke faa bay key bay haŋa bay ka naa ka tul-rì le! Mina ze i tunj fe kaaya na ngereŋ le! Mina ze i ɗaa hje bay tul lere fe kaayake na le! Mina ze i ɗaa kon kóko mi ɓa ki na le! Mina ze i mbi sùo-rì bay ɗaa law hiiya Ngerewuru na le! Mina ze i uru koɗ hoy i ɗaa bay ɓo tul nzoɓ fe ɗaa kaaya na le! Bay faa fe niri riw bele ka i ɗaa na kie mii, i ɗaa sùo-rì nduo bil fe kaayake na ku mbaa. ¹² Be ze, zadka mi ɗaa mbeɗe ha ri na, mi ɗaa bay tul nzoɓ tud bay na ku ya ndaw, bay tul nzoɓ ka i tud nun-ε bay bay na ku ya ndaw, roo le, mi ɗaa bay haŋa ri ko sùo-rì sùo-rì ka pol Ngerewuru mii, mina ze i mbi sùo-rì i ɗo fal ɓuru le! ¹³ Be ze, bay faa fe ɗaa kere ɓaari na, i hooke law ɓuru bamba tasiri.

Ba law ɓuru ka i ɗaa ha ni huo hoy ya, roo le, zadka ɓuru ko Tite ka ɗo bil suoriya bay tul law-ε ka i huo na, sùo ɓuru kara yi a rii ɓuru bamba tasiri roɓay. ¹⁴ Be mini ze, pisi ka mi pisi ri ka nun Tite pola na, ɓaari hoy kara i ɗaa sahoj ɓo nun-i ya. A munu ka ɓuru ɓaa sùo bay ha ri ɓanɗo na, law kere ka i ɗaa zinj Tite na kie mii, mi pisi ri bay faake! ¹⁵ Zadka Tite na ker se tul mgbaka ka i mgbalaw-i ɓa sùo-rì bay hje ndaw, sùo toko ndaw, roo bay vu mbom ka i ɗaa ɓo tul-e na, ka yi a hii bay ɓaari bamba

rɔɔbay. ¹⁶ Bi na, suoriya mbaa bil law-i bay law-i ká m̃ daa bo tul-r̃ ká tul feri riw bele na.

8

Bay ká se tul fe haɲa ini

¹ Yu-iri, buru hii bay haɲa ri ko law kere ká Ngerewuru daa zinj nzoɔ mbika lawri ká i mbu tul k̃i báy zadri boɔ boɔ ká kuɔu zaɔ ká Maseduwan na. ² Fe lie lawri boɔ boɔ t̃ji tul-ri ha ri do bil kóko seke fe, roo le, suoriya bari kal tul zaɔ. Ze i ba kuɔu nzoɔ hoy kara, i mgba ini i kieke law-ri ká do puluk. ³ Mi baa ha ri, i uru báy law hiiya bari k̃i i ha fe maa báy zaɔ fe ká do nduo-ri, a i yi i ha kal tul hurusuo-ri rɔɔbay. Bi s̃uo-i na, m̃i ba nzoɔ bay nasike. ⁴ I koɔ buru ng̃ji bamba tasiri bay haɲa buru ha ri faa bo, ha ri mbu fe na ndaw, bay pieke ha nzoɔ mbika lawri ká Zuruzalem na. ⁵ Bari na, i daa feke i kálke zaɔe ká buru ker na pavbaɔ, bay ji le, i mbi s̃uo-ri pola ha Ngerembay, fale rɔɔ, i mbi s̃uo-ri ha buru báy faa law hiiya Ngerewuru báy.

⁶ Be mini ze, buru koɔ Tite bay haɲa ni ka se luo-r̃, a mbu fe ká'a tii pedke pola na a ɔ́oke bie ped law kere na. ⁷ Baari na, i daa feri ng̃i-ng̃ji báy kere. I ng̃oɲ ká bil mbika law ndaw, i do báy mbii bay ndaw, fe kóko ndaw, ndúo kiyaw kiyaw ká bil ped Ngerewuru ndaw, rɔɔ law ini ká i doke bay tul buru ndaw pi. Ze munu hoy kara, buru hii bay haɲa ri kie s̃uo-r̃i ba nzoɔ law kereri ká puluk na ndaw.

⁸ Ba nzaa-i ze m̃i mbi ha ri ya, roo le, m̃i lo soro fe daa kere nzoɔ hawri ze ha ri, bay haɲa baari kara i kieke tusue law ini ká do bil law-r̃i na. ⁹ Baari na, i ko law kere Ngerembay naari Zezu *Krisi na ko: be ká'a kaw bil ndaɔi baɔak na, ka daa s̃uo-ε ba nzoɔ kuɔu bay tul-r̃i, bay haɲa bo báy faa kuɔu be na i z̃inke fe kereri.

¹⁰ Timbeɔe key na, m̃i haɲa ri k̃er bay bi: ped fe mbu ká i tii sawke kie ro na, do ndaɔi bamba bay haɲa ri seke nun-r̃i ba pola, bay ji le, baari na i ba titire nzoɔbri ká i daa pedke, a i ba titire nzoɔbri ká i mbi s̃uo-ri báy zaɔe i daake. ¹¹ Munu zu le, i daa ped fe mbu key na ba pola a i ɔ́oke bie. I mbi s̃uo-r̃i báy zaɔe munu ká i mbi nzaa-r̃i ká di i daake ped báy fe ká do nduo-r̃i ha ni ka wuo nzaa s̃ure báy kere. ¹² I ko, zaɔka nzoɔ uru báy law hiiya be, rɔɔ a mbi fe ha Ngerewuru le, Ngerewuru yaa feke na báy kere, a kóke fe ká nzoɔke doke na bo, ka soɔ ni bay tul fe ká ti nduo-ε ya na ya.

¹³ Ba fe ká i ti faa fe baari i ha nzoɔ kukuri, a i poɲ s̃uo-r̃i kaw ba sie ya, roo le, buru baa munu bay haɲa nzoɔ mbika lawri so k̃i ba lie ba lew, a bo ha law-ri ka maa k̃i. ¹⁴ Timbeɔe key na, i kaw bil ndaɔi a i maa bay sóko nzoɔbri ká i se sie fe. Be ndaw rɔɔ, nam ká fe ti nduo-r̃i ya, rɔɔ bari ze i kaw bil ndaɔi le, i máa bay sóko ri báy. Be munu rɔɔ, law-r̃i a máa k̃i báy, ¹⁵ munu ká i daa do bil mbeɔe Ngerewuru mii:

Sakra nzoɔbri ká i vaa faa fe sum na,
nzoɔbri ká i faa ng̃ji bamba na, fe sumke kal tul-ri ya,
a bari ká i faa ng̃ji ya na, fe sumke na puo ri ya*.

Tite mbi s̃uo-ε bay sóko ped fe mbu ká Korgte

* 8:15 8.15 T̃ji kele 16.18.

¹⁶ Taambɔl hɔ Ngerewuru ká dɔa hɔ kér bay nduo kiyaw kiyaw do bil law Tite bay tul-rì, munu ká buru ndaw. ¹⁷ Zadka buru vbi ni bay haɲa ni se luo-rì na, ka yaɲa bayke. Ba be nu ku hoy ya, roo le, ka uru bay law hiiya be kɪ a mbi nzi-ε bay séke luo-rì. ¹⁸ Buru pie yu buru mbijw hɔ ni se zɪɲ ni ndaw. Yu buruke ku na nzoɔ mbika lawri ká i mbu tul kɪ bay zadri boɔ boɔ riw bele na, i pisi ni bay tul peɔ káa Bay Kere ká'a dɔa. ¹⁹ Rɔbay, nzoɔ mbika lawri na, i naa ni bay haɲa ni su buru bay faa varu buru na, bay ɔroke peɔ law kere ká puluk na hɔ ni ka ba fe riɲ dika Ngerembay ndaw, bay kieke nzoɔri ká Zuruzalem law hiiya buru ká bay sókoke nzoɔ hɔwri ndaw pi. ²⁰ Buru dɔa munu bay haɲa nzoɔ mbijw kara, ka baa bay kaaya se tul buru bay tul bawda lari ká i mbu i pɔɲ zuo nduo buru na ya. ²¹ Buru nzaa faa ká bay dɔa peɔke bay zadɛ ká nun Ngerembay ndaw, ká nun nzoɔri hoy kara ndaw pi.

²² Buru pie nzoɔ kɪ mbijw ká ba yu buru na rɔbay hɔ ni se zɪɲ bari ká sidi ku ndaw. Ba nzoɔ ká buru bekle ni faa bal ngi-ngi ká bil peɔri boɔ boɔ, le, ka nduo ká di kiyaw kiyaw banɲuo. Timbeɔe kara ka nduo kal taa pola ku rɔbay bay tul law-ε ká'a dɔa bo tul-rì bamba tasiri na. ²³ A bay ká se tul Tite laa le, ka ba baw seɔ bi a dɔa peɔ zɪɲ mɪ bay tul-rì. A yu buru hɔwri ká i su ni na ku laa le, i ba leɔ nzaapeɔ nzoɔ mbika lawri ká i mbu tul kɪ bay zadri boɔ boɔ ká peɔ dɔa bari dɔa riɲ dika bo tul *Krisi. ²⁴ Munu zu le, zadka i tji tul-rì le, i kie ri mii, i ko ri ba nzoɔ nun-rì ba tusue, bay haɲa bo nzoɔ mbika lawri ká i mbu tul kɪ boɔ boɔ ká luo-rì na, i ko ta-taɲ ndaw mii, ndáka giri buru ká bay tul-rì na ka do ba bay baylu ya.

9

Fe mbú ká bay tul nzoɔ kúkuri ká Zuruzalem

¹ A bay ká se tul lari ká bay sókoke nzoɔ mbika lawri ká kuɔu zad ká Zude na, ba fe ká mɪ ti dɔa mbeɔe kɪ ha ri mbáa. ² Tusueke le, mɪ ko law hiiya baari ndaw, a mi nda giri sùo-i bay tul-rì ká luo nzoɔri ká kuɔu zad ká Maseduwan ndaw mii: «Ba kie hoy nzoɔ mbika lawri ká kuɔu zad ká Akayi na, i mbu lari a i do di ya bay sókoke yu bari ká kuɔu zad ká Zude.» Sùo-rì ká nduo kiyaw kiyaw ká tul fe haɲa ini ku na, dɔa wɔra bo bil law ruo nzoɔri ká sakra bari ku na bamba tasiri. ³ Be ze, mɪ pieke yu-iri se luo-rì, a mi hii bay haɲa ri mgba saw larike na, ka do do munu ká mɪ baa hɔ nzoɔri ká kuɔu zad ká Maseduwan pola na, bay haɲa ndáka giri bi ká bay tul-rì na ka ba bay baylu ya. ⁴ A ze bo, munu ya rɔɔ, zadka nzoɔ mbika lawri ká kuɔu zad ká Maseduwan na i se zɪɲ mɪ ká luo-rì, rɔɔ i vɔa zɪɲ fe mbú na maa kɪ ya koɔ le, a ba sahoɲ buru bamba tasiri, a taa baari le, ba fe baa bayke mbáa ro! ⁵ Be ze, mɪ ker mi baa mii, do ndaɔ bamba bay haɲa mɪ pie yu-iri na se luo-rì pola, bay haɲa ri leke faa fe mbú na, munu ká i waa bayke. Mi hii bay haɲa ri mgba saw fe mbú na doɔ ndaw rɔɔ mi se bay, a bo hɔ ni ka do ta-taɲ ba fe haɲa ini ká uru saa bil wɔra lawri kɪ bo, nzoɔ ka soɔ ri soɔ ká di ya.

⁶ I kér i ko! Nzoɔ ká ru fe ndii le, a zɪɲ parake ndii; a nzoɔ ká ru fe ngi-ngi laa le, a zɪɲ ngi-ngi laa. ⁷ Munu zu le, ndaɔ bay haɲa nzoɔ haɲa haɲa le, ka hɔ munu ká law-ε hii. Ka'a haɲa bay kér bay ya ndaw, nzoɔ ti soɔ ni soɔ ya ndaw, bay ji le, Ngerewuru hii nzoɔ ká mbi fe a hɔ bay

suoriya. ⁸ I ko, Ngerewuru na do bay hurusuo ka bay hanja ri fe kereri bod bod bedek bedek bay hanja bo, i do bay feri riw bele ka i se sieke banjua na ndaw, roo bie feri ka wuruk wuruk ka bay mbika bay daake ped kereri riw bele na ndaw, ⁹ munu ka mbede Ngerewuru baa mii:

Nzob ka law-ε tan puluk na,
ka ha fe puy puy ha nzob kukuri.

Law kere be na do banjua kpadara*.

¹⁰ Tusueke le, Ngerewuru ka ba nzob hanja mjiiri ha nzob pay, roo fe sum ka bay hanja ni ka holke suo-ε ndaw na, a hanja ri mjiiri feri riw bele ka i se sieke na, roo a daa ha fe payke ngon ba pola pola bay hanja bo bay faa fe hanja law kere baari ka puluk na, lereke ka do di ukpak ukpak. ¹¹ I doko bay feri bedek bedek riw bele bay hanja bo, bay faa fe hanja baari na i kieke law kere baari ka puluk na ha nzobri ko, a ha ruo nzobri ka i zin fe bay faa buru na, i daake taambol ha Ngerewuru.

¹² I ko, ped fe mbu ka i daa na, ba fe ka bay sokoke nzob mbika lawri ka i kaw bil sie ka Zuruzalem hoy ya, roo le, ka a daa ha nzobri ngji bamba daake taambol ha Ngerewuru. ¹³ Bay faa ped fe mbu baari na, i kieke tusue mbika suo-ri, ha bari nzob mbika lawri na i pisi Ngerewuru bay tul vu mbom ka i daa bo tul Bay Kere *Krisi, a i pisi ri bay tul law-ri ka do puluk ha ri lekeke feziha baari ha ri, bay nzob hawri riw bele. ¹⁴ Robay, i koko ri ba nzob nun-ri, a i daa nzaa bay kere bamba bay tul-ri, bay tul bawda law kere ka Ngerewuru daa zin ri. ¹⁵ Taambol ha Ngerewuru bay tul bawda fe hanja ini be ka mba kija fal-ε!

10

Nzobri ka i di suo-ri ba nzob nday nzaapedri

¹ Nzob haneri baa mii, zadka mi do sakra baari na, mi se yududu, a zadka mi do zad ki roo mi pie bay mbede ha ri ro le, mi baa bay ngon bamba ka di bay. Roo le, ba bi Pol ki suo-i ze mi kod ri bay rin Zezu *Krisi be ka a se yududu na, ² i daa i suru tigbaa-i bay hanja mi yiw ri bay nam ka mi seke luo-ri bay koko ri na ya. Nzob haneri daa bay gor hoy bo tul-i mii, bi na mi daa ped Ngerembay faa mbijw munu ka nzobri ka tusiri key. ³ Tusueke le, buru ba nzobri ka tusiri key, roo le, buru ru-ruy munu ka nzobri ka tusiri key ya. ⁴ Fe remri ka buru ruke ruy na, uru saa tusiri key ya, roo le, uru saa luo Ngerewuru. Ba fe remri ka hurusuo-ri maa bay bieke hurusuo nzob tul ngani Ngerewururi. Buru daa nzaa kud bay baylu nzobri na gbu, ⁵ buru bie hurusuo feri riw bele ka i nda giri suo-ri i hienjke faa tuuka Ngerewuru ndaw, roo buru baa bayri ka suo ker bay nzobri ha ri daa vu mbom bo tul Krisi ndaw pi. ⁶ Zadka daa vu mbom baari na do bay zad nzedem le, buru do di ya bay daa bay bo tul wad bol kusolri riw bele.

⁷ Baari na i ko fal feri ka kele hoy! Zadka nzob ker ka bil law-ε a ki mii, beri ba taa Krisi le, ka ko bay kere ndaw ro! Buru na buru ba taa Krisi ndaw. ⁸ Ze mi nda na giri suo-i maa fe ndji bay tul hurusuo ka Ngerembay ha mi na kara sahoyke se mi ya, bay ji le, hurusuo ke nu na do bay hanja ri ngonjke ka bil mbika law ba pola pola bo, bay bieke ri bie ya. ⁹ Mi hii bay

* 9:9 9.9 Simri 112.9.

haɲa ri kɔ mi ba nzob d́aa mbede bay d́aake h́e bo bil law-ri ya. ¹⁰ Ba tusue ḱi, nzob haɲeri t́iri mi í baa mii: «Pol na, zadka'a d́aa mbede a pieke ha buru le, ka baa bay ngónke ngónke ze do dí ha buru, a ze bo, zadka'a ví do sakra buru le, ka ba fe ya ndaw, a bay b́aa be kara huo den den ndaw pi.» ¹¹ Nzob ḱa baa bay munu ku na, ka kɔ b́ay kere ndaw rɔ! Feri ḱa mi baa bayke do bil mbede ha ri ku na, zadka mi se luo-ri le, mi d́aa feke b́ay zadɛ munu ḱa mi b́aake ku na!

¹² Ba tusue, bari nzob haɲeri ḱa í dí s̀uò-ri ba nzob luyeri na, buru ti úru bay d́aa kperɛ zɪɲ ri ya ndaw, buru ti mgbaka s̀uò buru bay lieke taa bari ya ndaw pi. Bari s̀uò-ri ḱi h́oy ze, í kɔ s̀uò-ri ba nzob luye, a í mgba s̀uò-ri í lieke s̀uò-ri s̀uò-ri ḱi h́oy. Bari na, í ba k̀kɔ nzob! ¹³ Buru le, buru ti nd́aka giri s̀uò buru ha ni kal tul h́urusuo buru munu ḱa nzob haɲeri ya. Buru nda giri s̀uò buru ḱi h́oy ḱa bil ped ḱa Ngerewuru d́aa zuo nduo buru. Be ze, ha buru śeke kpuru t́i luo-ri. ¹⁴ A ze sed ḱa buru se luo-ri na ku kara, ba wad faa tabelem zad ped buru na ya, bay j́i le, buru ḱi ze buru ba titire nzobri ḱa buru se luo-ri búru ka-ḱaa Bay Kere ḱa se tul Krisi na ha ri. ¹⁵ Munu zu le, buru nda giri s̀uò buru se tul pedri ḱa nzob ḱiri d́aa na ya. Roo le, buru d́aa law buru te nzokdo búru hii bay haɲa mbika law baari na, ka ngɔɲ ba pola pola ndaw, ped ḱa buru d́aa ḱa sakra baari na ka se ba pola pola ndaw, a búru wadke tul faa tabelem ḱa Ngerewuru tuu ha buru na ya. ¹⁶ Be ndaw rɔɔ, buru zɪɲ faa ḱa bay v́aa ka-ḱaa Bay Kere ha nzobri ḱa í kaw tusiriri ḱa do dí dí zɪɲ ri na, taɲ nd́aka giri s̀uò buru ḱa tul ped ḱa nzob ḱiri d́aa ḱa zad ped bari na ya.

¹⁷ I d́aa do bil mbede Ngerewuru mii:

«Nzob ḱa hii bay nd́aka giri s̀uò-ε le,

ka nda giri bay tul fe ḱa Ngerembay d́aa*.»

¹⁸ Tusueke le, nzob ḱa Ngerewuru kɔ ni ba nzob kere na, ba be ḱa dí s̀uò-ε ba nzob luye ya, roo le, ba be ḱa Ngerembay baa nasi bay be b́ay kere.

11

Pol ba tusue nzob ndáy nzaaped Krisi

¹ Mi vbi ri bay haɲa ri iki law-ri í laa bay mbúo bi ḱa mi b́aa ndji key. Kóf nguo, í iki law-ri ḱa tul-í í laa. ² Baari na, mi kɔ ri ba nzob nun-i, mi d́aa sere bamba tasiri bay tul-ri; ba d́aa sere ḱa uru saa luo Ngerewuru, bay j́i le, mi hii bay haɲa ri do b́ay zadɛ nzedem bay tul *Krisi, munu ba máy tikdi ḱa kɔɔ s̀uò-ε, a do b́ay zadɛ nzedem bay tul nzob mbana be ḱi huo-ε. ³ A roo le, mi d́aa h́e bay nzob haɲeri ḱa í ví búmra kér bay baari, ha law-ri ḱa *taɲ kad kad ḱa í d́aa bo tul Krisi ba tusue na, í pón faa mbij munu ḱa *Ev pónke s̀uò-ε ha sɔy ula ni ha ni raw faa Ngerewuru na*. ⁴ Mi d́aa h́e, bay j́i le, baari na, zadka nzob haɲe ví kie ri bay ḱa se tul Zezu ḱa do bod b́ay hay ḱa buru kie ri na le, í yaa bayke munu mgbum h́oy! Rɔbay, zadka nzob haɲe ví baa bay ḱa se tul tem ḱa do bod b́ay Tem Ngerewuru, mase nzobke ví ka-ḱaa bay ḱi ḱa do bod b́ay ḱaa Bay Kere ḱa buru kaa ha ri na le, í yaa bayke munu mgbum h́oy ndaw!

⁵ Fe ḱa mi ngaa mi kɔ laa le, bari nzobri ḱa í dí s̀uò-ri ba nzob ndáy nzaaped luyeri ku na, fe mbij ḱa í kɔ mba mi mba na tiya. ⁶ Ze mi ba na

* 10:17 10.17 Zeremi 9.23; 1 Kɔ 1.31. * 11:3 11.3 Tiika saw fe 3.1-13.

nzoɓ nzaa ráa bay ya hoy kara, fe ká mĩ baa bayke na, mĩ kɔ sawke kɔ! Ba fe ká buru kie rĩ ta-taŋ faa bal nggi-nggi báy zadri riw bele.

⁷ Zadka mĩ do ka-káa Bay Kere Ngerewuru ha rĩ na, mĩ daa pedke na hoy hoy taŋ yaŋa fe saa nduo-ri. Mĩ daa munu mí dínke tul-i bay haŋa rĩ víke ba nzoɓ taa Ngerewuru. A waa, fe ká mĩ daa ku na ba fe daa kɔyaya zu le woo? ⁸ Ped ká mĩ daa na, nzoɓ mbika lawri ká puo k̄iri ze i puo mĩ fe tunduoke ha mĩ daake ped hoy hoy bay tul-rĩ. Mĩ daa ha ri vi ba nzoɓ k̄ikuri bay haŋa mĩ so rĩ. ⁹ Zadka mĩ do luu-ri na mĩ se sie feri, roo le, mĩ ba soba nzoɓ mbijw ya, bay ji le, yu bururi ká i uru ká kudu zad ká Maseduwan i vi na, i vi báy feri ká mĩ se sieke. Ká bil feri riw bele na, mĩ mgba sùo-i ngo-ngon bay doko ba soba baari ya. Ze mĩ daa munu ba pola roɓay. ¹⁰ Báy faa tusue bay Krisi ká do bil law-i na, mĩ baa ta-taŋ mii: nzoɓ mbijw ti haa mĩ faa ndáka giri sùo-i bay tul ped káa Bay Kere ká mĩ daa hoy hoy ká kudu zad ká Akayi riw bele na ya. ¹¹ Waa, bay jike ze mĩ báake munu le? Mase, bay baa mii, mĩ hii bay baari ya na le? Ngerewuru le kɔ ta-taŋ, mĩ kɔ rĩ ba nzoɓ nun-i.

¹² Fe ká mĩ daa na, mĩ daa munu ba pola roɓay, bay haŋa bari ká i baa mii, ped daa búru k̄iri maa k̄i ku na, i ti zín mbii bay ndji ká bay ndáke giri sùo-ri ya. ¹³ Bari nzoɓkeri ku na, i ba nzoɓ ndáy nzaaped taa tusuekeri ya, i ula nzoɓri i fere sùo-ri ba nzoɓ ndáy nzaaped Krisi. ¹⁴ Fe daa bari ku na tuku nzoɓ mbijw ya, bay ji le, *Satan sùo-ε hoy kara fere sùo-ε ba led nzaaped ká nulue ba zad taŋa. ¹⁵ Be mini ze, nzoɓ ped ngeretemdayari ká i fere sùo-ri ba tusue nzoɓ ped Ngerewuru na kara, tuku nzoɓ mbijw mbáa ndaw. Ōroke le, i zín fe ká'a máa báy zad fe daa bari na báy.

Pol kɔ seke feri bod bod bay tul Krisi

¹⁶ Mĩ kay mí baa na roɓay: ndad bay haŋa nzoɓ mbijw kara ka kɔ mĩ ba kòkò nzoɓ ya. Mase zadka i kɔ mĩ ba kòkò nzoɓ laa le, i mgba mĩ ba sùo-ri bay haŋa bo, bi hoy kara, mi nda giri sùo-i ndji ndaw. ¹⁷ Ba tusue, bay ká mĩ baa timbede key na, ba bay ká rii law Ngerembay ya, roo le, ká bil fe niri ká mĩ nda giri sùo-i ká dī key na, mĩ baa bay munu rii fe ká mĩ ba kòkò nzoɓ. ¹⁸ Munu ká nzoɓri nggi bamba nda giri sùo-ri bay tul feri ká ba taa tusiri key na, bi kara mĩ ndáka giri sùo-i ndaw. ¹⁹ Baari ká i dī sùo-ri ba nzoɓ nun nzemri na, i iki law-rĩ ká tul kòkò nzoɓri mgbum le woo! ²⁰ Bari ká i dara rĩ ba koy, mase i s̄u rĩ báy sere, mase i bukru rĩ, mase i kɔ rĩ nezku a rĩ nda hala nun-rĩ hoy kara, be nu ku ndaw roo, i rii law-rĩ ká dī báy! ²¹ Buru na le, feri key na h̄urusuo buru maa bay daa munu ya. Sahoy báake se mĩ bamba!

A le, fe ká nzoɓri nda giri sùo-ri ká dī ku na, bi hoy kara mĩ maa bay ndáka giri sùo-i ká dī munu ndaw. Be ni key na, mĩ baa rii fe ká mĩ t̄ji kòkò nzoɓ laa ro! ²² Waa, i ba *Eborori le? Bi kara mĩ ba Eboro ndaw. Waa, i ba led Izarayeli le? Bi kara mĩ ba led *Izarayel ndaw. Waa, i ba vu bulu *Abaraham le? Bi kara mĩ ba vu bulu Abaraham ndaw. ²³ Waa, i ba nzoɓ ped *Krisi le? (Nda-ndad! Timbede key na, mĩ baa bay rii nzoɓ ká tul-e fe-fere k̄i ro!) Bi na, mĩ mba ri pavbad roɓay. Mĩ daa ped mba ri a mí t̄a ká dī podɔ podɔ, nzoɓri mgba mĩ bo hul sal kal ri ndaw, i ndaka mĩ faa bal nggi bamba kal ri ndaw, roo mí do bil huf faa bal nggi-nggi ndaw pi. ²⁴ Saw ñiri ká i ba Zibri na, i mgba mĩ faa bal ba ndebe, a i ndaka mĩ nduo

sɩŋ say p̄are tɔnɔ mbɔw mbɔw faa bal ba ndebe. ²⁵ Dɔm̄ayri ká Rɔm i zɔd m̄i báy haɓla faa bal ba say, nzobri vbuku m̄i báy tisaw faa bal ba mbɔw bay ika m̄i, hul tumbii riŋ m̄i faa bal ba say ndaw, rɔɔ, m̄i naa bil maambii nam mbɔw suŋ mbɔw ndaw pi. ²⁶ Báy faa varu firɩ ká m̄i se baŋguɔ na, m̄i t̄ji ká bil huɗ ká bil mbiiri ká yaa zad ndaw, m̄i t̄ji saa nduo dɔmbirimri ndaw, saa nduo saw firɩ ká i ba Zibri ndaw, ká nduo nzobri ká i ba Zib ya ndaw pi. M̄i kɔ seke fe ká bil ngerɛpuori ndaw, ká bil law korri ndaw, ká bil maambiiri ndaw, rɔɔ, m̄i t̄ji saa nduo nzobri ká i d̄i s̄uò-ri ba yu-iri ndaw pi. ²⁷ M̄i ɗaa s̄uò-i taa tom m̄i ɗaa pedri ká n̄gɔŋ bamba tasiri, a m̄i t̄aa ká d̄i pɔɗɔ pɔɗɔ, faa bal n̄gi-n̄gji nam m̄gba nun-i ya ndaw, kɔn báy kɔn mbii kara i m̄i ndaw, faa bal n̄gi-n̄gji fe s̄um maa law-i ya ndaw, a m̄i kɔ seke fe ted, rɔɔ gari kara puo m̄i ndaw pi. ²⁸ Bie ferɩ ká t̄ɔŋ na mba k̄iŋa hoy ro! Roo le, fe ká law-i m̄gba d̄i ha m̄i na-nam ya nam báy nam na, bay tul nzob mbika lawri riw bele ká m̄i re s̄uò-ri bay tul-ri. ²⁹ Zadka h̄urusuo nzob ȳi fal le, bi hoy kara m̄i ɗo ri i fe ká h̄urusuo-i ȳi fal ndaw, a zadka nzob lie bo bil feyaa le, law-i nze m̄gbuk m̄gbuk bay tul-e.

³⁰ Ze bo, ba fe ká bay ndáka giri s̄uò-i le, m̄i ndáka giri s̄uò-i bay tul h̄urusuo-i ká tiya na. ³¹ N̄gerɛwuru ká ba Baa N̄gerembay Zezu na, ka kɔ ndaw, m̄i kud bay ya. Ndad bay písi ni baŋguɔ kpaɗara! ³² Zadka m̄i ɗo Damas kɔb báy na, nzob réke tul puo ká ɗaa ped ha Mbay Aretas na, ha nzob yumri kɔɔ faari bay m̄gbaka m̄i. ³³ Roo le, yu-iri ká n̄gerɛpuoke na ɗaa m̄i kaw bil budu, rɔɔ i ha m̄i t̄ji báy nun k̄ɔkɔ dudu, a i ɗirake m̄i báy sal bo fal-ɛ†. Be mini ze, m̄i t̄jike saa nduo-ri ha ri m̄gba m̄i ya n̄ḡy.

12

N̄gerɛwuru ha Pol kɔ ferɩ ká nulue

¹ Bi na, ze ndáka giri ndad na ya hoy kara, ɗo nun haŋa m̄i nda giri s̄uò-i. Timbede key na m̄i loko soro ferɩ ká N̄gerembay ha m̄i kɔ báy lom, rɔɔ báy ferɩ ká ɗo zad muni ká'a m̄gbuda nun-i ká d̄i ha m̄i kɔ na, bo ha ri laa. ² Maa m̄iimbam duo fale niŋ ro, m̄i kɔ nzob mbɔw munu ká se fal Zezu *Krisi ká N̄gerɛwuru mbi ni ha ni se nulue lew. Ka mbi ni báy kumnun, mase báy lom kara m̄i kɔ mbáa; N̄gerɛwuru huɔ-ɛ hoy ze kɔ. ³ Ba tusue, m̄i kɔ le, nzobke ku na N̄gerɛwuru mbi ni ha ni se zad káw ndad ká luɔ-ɛ. Roo le, ka ha ni se báy lom, mase báy kumnun kara m̄i kɔ ya; N̄gerɛwuru huɔ-ɛ hoy ze kɔ. ⁴ Ká zadɛ ku na, N̄gerɛwuru ha nzobke laa bayri ká nzob maa bay ndáy ya, nzob mbɔw kara ɗo báy faa ká bay baa bayke ya ndaw. ⁵ Nzobke ku na, m̄i ndáka giri s̄uò-i bay tul-e, a bay bi hoy le, m̄i ti ndáka giri s̄uò-i ya, mase munu ya le, m̄i ndáka giri s̄uò-i bay tul h̄urusuo-i ká tiya. ⁶ A ze m̄i hii na bay ndáka giri s̄uò-i hoy kara, m̄i ti bá k̄ɔkɔ nzob ya, bay ji le, bi na, bay ká m̄i baa na ba s̄uò bay. Ze munu hoy kara, m̄i ti ndáka giri s̄uò-i ká d̄i ya, bay ji le, m̄i hii bay haŋa nzobri kɔ m̄i ba h̄e zikiki bay tul ferɩ ká m̄i ndáke giri s̄uò-i na ya, roo le, i h̄e m̄i bay tul fe ɗaa bi ndaw, báy tusue bayri ká m̄i baa ndaw pi.

⁷ A ferɩ ká nulue ká m̄i kɔ na, N̄gerɛwuru hii bay haŋa m̄i sii s̄uò-i ká d̄i ya. Be ze, ka ɗaa sem bo s̄uò-i*, munu ba nzob nzaaped Satan bay

† 11:33 11.33 Ped 9.24-25. * 12:7 12.7 Báy nzaa gerek le, ba ngatukru ká ɗo bil naysuo Pol a yɔkɔ ni baŋguɔ. Ruɔ nzob haneri ker i baa mii, ba sem ká ɗo bil naysuo-ɛ, roo le, nzob mbɔw kara kɔ tánke ya.

haŋa ni ka ɔaa nun-i tuo síe, a bo ha mi ziŋ faa siika sùo-i ya. ⁸ Mì kod Ngerewuru faa bal ba say, bay haŋa ni ka naa sem ká ɔo sùo-i na ba fal, ⁹ roo le, ka yiŋra báy bay ha mi mii: «Law kere bi na maa bay sóko mù, bay yi le, zadka hurusuo-o tiya na ndaw roo, hurusuo-i tina sùo-ε kad kad ká dī báy.» Be ze, m̄ hii bay ndáka giri sùo-i bay tul hurusuo-i ká tiya na, bay haŋa hurusuo Krisi ka pud m̄. ¹⁰ Be mini ze, m̄ ɔaa suoriya bay tul hurusuo-i ká tiya, mase t̄jiri ká nzoɓri t̄jiri m̄, mase bil hud ká m̄ ɔo dī, mase nzoɓri ká i ɔaa nun-i tuo síe, mase kóko seke feri bod bod ká t̄ji tul-i bay tul Krisi na. Tusueke le, zadka hurusuo-i tiya na, be ndaw roo, m̄ ziŋ hurusuo ba tusue báy.

Pol re sùo-ε bay tul nzoɓ mbika lawri ká Korɛte

¹¹ Mì baa bay ri fe ká m̄ t̄ji kòko nzoɓ. Baari ze i suru m̄ ha m̄ ɔaa munu ku. Tusueke le, ba baari ze i bá nzoɓ yaŋa tul-i! Ze m̄ ba na fe ya hoy kara, bari ká i dī sùo-ri ba nzoɓ ndáy nzaaped luyeri na, fe mbjw ká i ko mba m̄ ká dī mba na tiya. ¹² Feri ká kie mii, m̄ ba nzoɓ ndáy nzaaped na, ɔo kele gbay gbay báy ɔol bi ká sakra baari. Mì sɔu law-i ká tul ped, mí ɔaa feri ká mba kóko, báy fe sanri bod bod ndaw. ¹³ Waa, fe yi ze ba fe kere ká m̄ ɔaa ha nzoɓ mbika law hawri, roo mí ɔaa ha ri ya le woo? Fe mbjw ká m̄ ko le, m̄ vi ba soɓa baari ya. Ze bo munu zu le, i nda buma ziŋ m̄ bay tul fe ɔaa bi na ku!

¹⁴ I ko, timbede key na, faa bal ba sayke ro m̄ ɔo dī ya bay séke luo-ri key, le, m̄ ti bá soɓa baari mbjw ya. Bi na, káw báy kumnun baari ze m̄ nzaa faake bo, m̄ se síe lari baari ya. Ká ba tusueke le, ngereri ze i korɔ lari bay ɔáake fe ha vu bari, bo ba ledri ze i korɔ lari bay ɔáake fe ha ngereri ya. ¹⁵ A bi le, m̄ ɔoko báy suoriya bay f̄aa feri riw bele ká m̄ ɔóke, bay ɔaa sùo-i taa tom bay tul-ri bay sóke ri. Waa, bay kóko ká m̄ ko ri ba nzoɓ nun-i na ro ze, i yi i hii bay bi ya le?

¹⁶ Baari na i ko ndaw, báy ɔol bi ká sakra baari na, m̄ ba soɓa baari ya. Roo le, nzoɓ haneri ker i baa mii, bi na m̄ mba báy law, ze mí ɔo ula ri ku. ¹⁷ Waa, yu-iri ká m̄ pie ri se luo-ri na, i ya fe saa nduo-ri le? ¹⁸ Mì kod Tite bay haŋa ni ka se luo-ri, roɓay m̄ pie yu buru ká i ko ni ko na se ziŋ ni. A ku na waa, i báa mii, Tite na ula ri a ya fe saa nduo-ri le? Waa, nzaa nduo ped búru Tite, báy simsed búru k̄i na, maa k̄i ya le?

¹⁹ Ko ya le, ba ɔɛ hoy i ker ká bil law-ri mii, buru nzaa faa náa bay ká tul buru hoy. U-uu munu ya. Yu-iri ká m̄ ko ri ba nzoɓ nun-i, ká pol Ngerewuru na, buru baa bayri key na munu ká *Krisi hii, buru baa baykeri riw bele ku na ha ri bay haŋa ri ngónke ká tul mbika law baari. ²⁰ Mì ɔaa h̄e mí baa mii, ko ya le, zadka m̄ t̄ji luo-ri le, m̄ ti ziŋ ri munu ká law-i hii na ya. Zadka ɔo munu zu le, baari hoy kara, i kóko m̄ báy suoriya ya! Mì ɔaa h̄e bay rodi, mase ɔaa sere, mase law f̄aa, mase kóko nun fe, mase t̄jiri k̄i, mase rad k̄i, mase siika sùo, mase ɔaa fe nduo k̄i ká ɔo sakra baari ndaw pi. ²¹ Mì ɔaa h̄e bay yi bi fal ká m̄ séke luo-ri na, Ngerewuru ka ɔaa sahoɓ bo nun-i bay tul-ri ha m̄ re-rew bay tul ruokeri ká i r̄ji tul feyaa bari banɔuo, ká i hii bay pón fal fe ɔaa imri ya ndaw, ɔaa nun pieri ya ndaw, roo fe ɔaa goɓ goɓkeri ya ndaw na.

13

Ɔro bie báka bay Pol báy soko be

¹ Ba faa bal ba sayke ro ze mĩ séke luo-rĩ vǎw. Munu ká i ɗaa ɗo bil mbede Ngerewuru mii, bayri riw bele ká i léke na, i léke ká nun nzoɓ bay nasikeri sídĩ mase sayri munu*! ² Zadka mĩ se luo-rĩ faa bal ba sídĩke na, nzoɓri ká i ɗaa feyaa na mĩ yjw ri ká ɗi. A timbede ká mĩ kaw zad kǐ ká mí ɗaa mbede ha rĩ key hoy kara, nzoɓ fe ɗaa kaayari ká pola, báy nzoɓ hawri riw bele ku na, mĩ kay mí baa ha ri na roɓay: faala kǐ ká mĩ tǐi luo-rĩ le, mĩ ti vbe-vbem zinj nzoɓ mbjw ya. ³ Baarĩ na, ǐ gedɛ bay kóko fe ká kie mii, ba *Krisi ze baa bay báy faa bi na, ǐ kóko feke na kǐ! Krisi na ba nzoɓ ká ɗaa ɗek ɗek ká bil ped ká'a ɗaa ká sakra baarĩ na ya, roo le, ka tina hurusuo-ɛ kad kad ba kele. ⁴ Ba tusue kǐ, i ber ni ɗo tul puu say hud bay hurusuo-ɛ ká tiya na, a roo le, ka kaw báy kumnun báy faa hurusuo Ngerewuru. Báy faa zúo zinj ni na, buru hoy kara hurusuo buru tiya ndaw, a roo le, báy faa ped ká buru ɗaa ká sakra baarĩ na, buru kieke rĩ káw báy kumnun buru ká buru kaw zinj ni báy faa hurusuo Ngerewuru na.

⁵ I békle bil law-rĩ kǐ sùo-rĩ i ko, waa, ǐ ɗaa law-rĩ bo tul Zezu Krisi ba tusue kǐ zu le? I ko ndaw, waa, Zezu Krisi ɗo bil law-rĩ ya le woo? Bo munu ya le, ǐ roko faake ro! ⁶ Roo le, bi na, mĩ ko Zezu ta-tan a mí ker mí ko le, baarĩ na, ǐ kóko mĩ ba tusue nzoɓ ndáy nzaaped Krisi. ⁷ Buru kod Ngerewuru bay haɗa rĩ ɗaa fe kaaya mbjw ya. Buru na, buru ɗaa mini bay kieke sùo buru ba tusue nzoɓ ped na, munu ya. Ze ǐ ko hurusuo buru maa na ya hoy kara, buru hii bay kóko rĩ ká zad fe ɗaa kere, bay ji le, ⁸ buru na, buru maa bay ɗaa fe mbjw ká bay túnke tusue bay Ngerewuru na ya, roo le, buru ɗaa fe ká bay tul tusue bay na. ⁹ Zadka hurusuo buru ngji ya, a ze bo, baarĩ ze hurusuo-rĩ ɗo ɗi ngi-ngji laa le, ba fe suoriya buru bamba tasiri. Be ze, buru kod Ngerewuru bay haɗa rĩ vi ba nzoɓri ká ǐ ɗo báy zadɛ nezɛɗem. ¹⁰ Ze, mĩ ɗo ɗi ɗi zinj rĩ hoy kara, mĩ ɗaa mbede key na mí pieke pola ha rĩ, bay haɗa bo, zadka mĩ se luo-rĩ le, mĩ yjw rĩ ngɔ-ngɔɗi báy faa hurusuo ká Ngerembay ha mĩ na mbáa. Hurusooke ku na, ɗo bay haɗa rĩ ngónke ká bil mbika law ba pola pola bo, ɗo bay bieke rĩ bie ya.

¹¹ Yu-iri! Timbede key na bay bi ɔ ro. I ɗo báy suoriya, i mgbá sùo-rĩ ngɔ-ngɔɗi, a í se nun-rĩ ba pola. I ɗaa wara bo bil law kǐ, i ha kɛr bay baarĩ maa kǐ i káwke ɗekeke zinj kǐ, le, Ngerewuru nzoɓ law ini báy ɗekeke na a sáɗ zinj rĩ.

¹² I hii soko lik lik ha kǐ ba lie ba lew i mgbáke kǐ girik girik. Nzoɓ mbika lawri riw bele na i hii soko ha rĩ. ¹³ Ndad bay haɗa law huoke Ngerembay Zezu Krisi, báy law ini Ngerewuru báy hurusuo Tem Law Pie ká ha náa zúokeri kǐ na, ka sáɗ zinj rĩ riw bele!

* 13:1 13.1 I kǐi Kǐɗa bol kusol ba sídĩke 19.15.

Galasiri

Mbede ká Pol daa / ha nzoɓ mbika lawri ká Galasi

Bay ká se tul feri ká do bil mbede ni key

Mbede key na, Pol daa bay bakake nzoɓ mbika lawri ká i mɓu tul kɔ́ báy zadri boɗ boɗ ká kuɗu zad ká Galasi, bay tul fe daa nzoɓ haneri ká i vi saa zad kɔ́ a í rii sakra nzoɓ mbika lawri i fere nzoɓri fe ká do boɗ báy taa hay ká Pol fere ri na. Nzoɓkeri ku na, i tun hɔrusuo ká'a dǒke ba nzoɓ ndáy nzaaped na í baa mii, nzoɓri ká i ba Zib ya na Ngerewuru a naa bay ká tul-ri, roo le, zadka i daa vu mbom bo tul bol kusol Moyze na ndaw ro! Pol yinjra báy bay ba vaa a baa mii, beri vi ba nzoɓ ndáy nzaaped báy faa diw ká Krisi kɔ́ sùo-ε di beri bayke. Ka baa ndaw mii, Ngerewuru yaa nzoɓ a naa bay ká tul-e báy fe ká Zezu Krisi daa bo, báy faa daa bol kusol Moyze ya. Krisi na tina nzoɓ mbika lawri saa bil koy bol kusol, a timbede key na, do nun hanja nzoɓri ko fe daa kere Tem Law Pie na ká bil simsed bari.

Bay ká do bil mbede ni key na, rii kɔ́ báy bay haneri ká Pol daa ha nzoɓ mbika lawri ká Rom.

Maa bayri ká do bil-e

Pol baa saw fe ká se tul hɔrusuo ká'a dǒke ba nzoɓ ndáy nzaaped: 1-2
Ngerewuru naa bay ká tul nzoɓri ká i daa law-ri bo tul Krisi: 3-4
Ti saa bil koy bol kusol, báy ped daa nzoɓ mbika lawri: 5-6

Soko ká Pol hii ha yu-eri

1-3 Baari yu-iri ká i ba nzoɓ mbika lawri ká i mɓu tul kɔ́ boɗ boɗ ká kuɗu zad ká Galasi na, buru yu-iri riw bele ká i do zinj mi key na, buru hii soko ha ri. Mbede key na, bi Pol ze mi daa ha ri. Mi ba nzoɓ ndáy nzaaped taa nzoɓ ya ndaw, nzoɓ roo pie mi ya ndaw, roo le, Zezu *Krisi kɔ́ sùo-ε báy Baa naari Ngerewuru ká tina ni saa luɔ hud, a ha ni kaw báy kumnun ze pie mi. Ndad bay hanja law huoke báy dekeke Ngerewuru Baa naari báy Ngerembay Zezu Krisi ka sad zinj ri. ⁴ Krisi na pon sùo-ε ha hud bay tina naari saa bil koy feyaari, bay hanja bo fe ndayari ká tusiri key na, i do báy hɔrusuo ká tul naari mbaa. Ka daa munu, bay ji le, Baa naari Ngerewuru hii bay hanja ni ka daa. ⁵ Riŋ dika ba taa Ngerewuru mbiimbam báy mbiimbam banɗuɔ! Amem! Ndad bay hanja ni ka do munu na kɔ́.

Kaa Bay Kere na mbijw hoy

⁶ Yu-iri, Ngerewuru di ri báy faa law kere *Krisi. Roo le, timbede key na law-i kunj mbii gbad, bay ji le, i pon ni yak a í fere sùo-ri bay láa kaa bay kɔ́ ká boɗ ro. ⁷ Tusueke le, Bay Kere kɔ́ ká boɗ na tiya. Roo le, mi baa mini ha ri, bay ji le, mi ko ku na, nzoɓ haneri fere tul-ri a í nzaa faa bay fere kaa Bay Kere Krisi key na do fi mbijw. ⁸ Ze, zadka buru kɔ́, mase led nzaaped ká nulue hoy vi ka-kaa Bay Kere key na ha ni do boɗ báy taa hay ká buru baa ha ri na le, fadi Ngerewuru ka mgba ni. ⁹ Munu ká buru baa ha ri pola ro na, mi kay mi baa timbede key na roɓay: zadka nzoɓ kɔ́ ze vi ka-kaa Bay Kere key na ha ni do boɗ báy taa hay ká i yaa ká luɔ buru key na le, fadi Ngerewuru ka mgba ni. ¹⁰ Wa, i ker mina ro le? Timbede key

na, mĩ nzaa faa bay d́aa fe ká rii law nzobri, mase fe ká rii law Ngerewuru le? Mĩ hii bay haɲa Ngerewuru ze ka ko mĩ rii law-ε. Waa, mĩ nzaa faa bay ndáf ká nun nzobri zu le? Munu ya! Zadka mĩ nzaa faa bay ndáf ká nun nzobri roɓay le, mĩ ti bá nzob pedf taa Krisi ya.

Pol vi ba nzob ndáy nzaapedf

¹¹ Yu-iri, mĩ baa ha ri ta-taɲ: káa Bay Kere ká mĩ kaa ha ri na, ba kér bay nzob ya. ¹² Mĩ yaa ká luo nzob ya ndaw, a nzob mbjw mini kara fere mĩ ya ndaw, roo le, ba Zezu *Krisi kɔ sùo-ε ze kie mĩ ha mĩ ko. ¹³ Baari na, i laa bay simsedf bi ká pola ká mĩ tɔɲke fal fe d́aa Zibri ká ba kódf Ngerewuru na. Faa ká mĩ d́aa sùo-i tuɲ kɔ mĩ d́aake nun nzob mbika lawri tuɔ sie taɲ kóko nun sie bari bay bie ri na, i ko ndaw. ¹⁴ Nzobri ká i ba baw bari bay saw biri ká i tɔɲ fal fe d́aa Zibri ká ba kódf Ngerewuru na, mĩ nduo kiyaw kiyaw ká dī mĩ mba tul-ri riw bele.

¹⁵ Roo le, pola roo bay haɲa ri mbón mĩ na, Ngerewuru náa mĩ do bodf, a dī mĩ báy faa law kere be bay haɲa mĩ vi ba nzob pedf be. ¹⁶ Ze nam ká Ngerewuru hii na vi báyi le, ka kie mĩ Vi-e na, bay haɲa mĩ ka-káa Bay Kere be na ha nzobri ká i ba Zib ya, ká i ko Ngerewuru ya na ha ri laa. Lεε, mĩ se mí vbi nzaa boko ká luo nzob mbjw ya, ¹⁷ a mí se Zuruzalem luo *nzob ndáy nzaapedfri ká i do pola ha mĩ na ya ndaw, roo le, mĩ zol ba vaa hoy mí se tusiri Arabi. Fale ku roo, mĩ yi mí se Damas báy. ¹⁸ Fale ku ká d́aa mbiimbam say ndaw roo, mĩ se Zuruzalem bay kóko Piyer, a mí d́aa nam duo fale ndebe hoy zɔɲ ni. ¹⁹ Mĩ zɔɲ nzob kɔ mbjw mini ká ba nzob ndáy nzaapedf ká dī ya, roo le, ba Zak hu-ε kɔ hoy ká ba yu Ngerembay ze mĩ zɔɲ ni. ²⁰ Bay ká mĩ vbie do mbede ha ri key na ba sùo bay kɔ. Ngerewuru ba nzob bay nasi bi, mĩ kudf bay ya. ²¹ Fale ku roo, mĩ zol mí se tusiri Siri báy Silisi. ²² Bil sewke ku na, nzob mbika lawri ká i mbu tul kɔ bodf bodf ká kuɗu zadf ká Zude na, i ko mĩ ya roɓay. ²³ I laa ba soro bay bi hoy mii: «Be ká'a d́aa nun nzob mbika lawri tuɔ sie bamba ká pola na, ka do bodf ro. A timbede key le, ka ka-káa Bay Kere taa mbjwke ká'a bie bayke ká pola na ha nzobri d́aake law-ri bo tul Krisi.» ²⁴ Lεε, i písike Ngerewuru bay tul-i.

2

Nzob ndáy nzaapedf hawri zuɔ zɔɲ Pol

¹ Fale ká d́aa mbiimbam duo fale niɲ ndaw roo, mĩ yi mí se Zuruzalem na ba kɔ. Be nu ku le, Barnabas se zɔɲ mĩ, a mí mɓa Tite kara se zɔɲ mĩ mbjw ndaw. ² Mĩ yi mí se dī, bay yi le, Ngerewuru kie mĩ bay haɲa mĩ se. Zadka mĩ tɔɲ dī na báyi le, mĩ zɔɲ nzob ndáka faa pol nzobri ká dī. Lεε, buru mbu kɔ fi mbjw bodf, a mí tina saw bay káa Bay Kere ká mĩ kaa ha nzobri ká i ba Zib ya na ha ri laa. Mĩ d́aa munu bay haɲa pedf ká mĩ d́aa pola báy taa hay ká timbede key na, ka do ba fe ká gor hoy ya. ³ Tite ká ba baw sedf bi, a ba Gereɲ na hoy kara, bari nzob ndáka faa pol nzobri ká dī na, i do zɔɲ ni kpaɲ bay haɲa ni ka kuɲ ngori munu ká Zibri na ya. ⁴ Feke do nuna, bay yi le, nzobri ká i dī sùo-ri ba nzob mbika lawri vi nduo sakra naari bay békle naari bay kóko waa, faa yi ndaw roo náa tɔɲkeri saa bil *bol kusol Zibri, a náa zuori zɔɲ Zezu *Krisi na le. Bari na, i hii bay d́aa naari ba koy bol kusol Zibri na, ⁵ roo le, buru poɲ faa ndji mini

kara ha ri ya, bay haɲa káa Bay Kere ká ba tusue bay na, ka do munu bay tul-ri. ⁶ A bari ká nzoɓ mbika lawri ko ri ba nzoɓ ndáka faa pol-ri taa tusuekeri na waa, bay ji ze, i baa le? (Ze, i ba na nzoɓ ndáka faa pol nzoɓ, mase nzoɓ hoykeri hoy kara, daa fe mbijw ya, bay ji le, Ngerewuru ko nzoɓ báy faa fe ká do sùo-ε ká keɛ key hoy ya.) Bari ká i ba nzoɓ ndáka faa pol-ri na, i daa bay kɔ mbijw bo tul bay bi na ya. ⁷ Roo le, bari na i ko ndaw mii, Ngerewuru pɔɲ ped káa Bay Kere na zuo nduo-i bay hanja mi kaa ha nzoɓri ká i ba Zib ya na faa mbijw munu ká'a pɔɲ pedke zuo nduo Piyer ha ni kaa ha Zibri na. ⁸ Robay, i ko, Ngerewuru ká ha hurusuo ha Piyer káwke ba nzoɓ ndáy nzaaped ká sakra Zibri na, ba be kɔ ze ka ha mi hurusuo ha mi káwke ba nzoɓ ndáy nzaaped ká sakra nzoɓri ká i ba Zib ya na. ⁹ Zak báy Piyer ndaw, roɔ Zaɓ, bari ká nzoɓ mbika lawri ko ri ba ngerɛ tul-ri na, i ko ba Ngerewuru ze daa ped key na zuo nduo-i. Be nu ku ro, i mbu nzaa-ri riw bele ha búru Barnabas ha ni kie zuo kɔ buru. Ro, buru hii bay maa kɔ riw bele, a búru leke ped ká bay daa. Buru na, buru vaa daa ped ká sakra nzoɓri ká i ba Zib ya, a bari laa le, i vaa daa ped ká sakra nzoɓri ká i ba Zib na laa. ¹⁰ Fe mbijw hoy ká i vbi buru na, ba hanja buru kɛr se tul nzoɓ kukuri. Ba fe ká mgba law-i banjugo bay daa.

Pol baa ziɲ Piyer ká tul fe daa be ká Antiyos

¹¹ Zadka Piyer se Antiyos na, mi baa ziɲ ni ká nun nzoɓ mbika lawri, bay ji le, fe daa be do báy zadɛ ya. ¹² Tusueke le, pola roɔ bay hanja Zib haneri ká i do ziɲ Zak ká Zuzalem i vi na, ka su fe mbijw hoy ziɲ nzoɓ mbika lawri ká i ba Zib ya. Roo le, zadka i vi na báyji le, ka naa sùo-ε a su fe ziɲ ri mbáa, bay ji le, ka daa hɛ Zibri ká bay *kúnj ngori mgba law-ri na. ¹³ Zib hawri ká i ba nzoɓ mbika law na kara, i ti saw daa huo munu ká Piyer na ndaw. Fe daa kaaya bari na kuɔ Barnabas kɔ sùo-ε ha ni daa sùo-ε nduo di ziɲ ri ndaw pi. ¹⁴ Zadka mi ko simsed bari ká maa báy tusue bay ká do bil káa Bay Kere na ya báyji le, mi uru mi baa ziɲ Piyer ká nun ruo nzoɓri riw bele mii: «Bo ká mù ba saw Zib kɔ, a mú vi ba nzoɓ mbika law mú pɔɲ fe saw bori na waa, daa mina ndaw roɔ, timbedɛ key le, mù yji mú suru tigba nzoɓ mbika lawri ká i ba Zib ya na, ha ri daa fe daa Zibri le?»

¹⁵ «Náa na, saw náa ba Zib kɔ bo, náa ba nzoɓri ká i di ri ba “nzoɓ feyaari” munu ká nzoɓri ká i ba Zib ya na ya. ¹⁶ Ze do munu hoy kara, náa ko ta-taɲ ndaw mii, nzoɓ na, Ngerewuru ko ni do báy zadɛ nzedem ká nun-ε bay tul fe ká Zezu *Krisi daa kɔ hoy bo, báy faa daa vu mbom bo tul *bol kusol *Moyze ya. Sawke mini ze, naari Zibri kara, náa daari law naari bo tul Zezu Krisi bay hanja Ngerewuru ka ko naari ba nzoɓri ká náa dori báy zadɛ nzedem ká nun-ε bay tul fe ká Krisi daa bo, báy faa daa vu mbom bo tul bol kusol ya. Nzoɓ mbijw mini ká Ngerewuru ko ni ba nzoɓ ká do báy zadɛ nzedem ká nun-ε báy faa daa vu mbom bo tul bol kusol na, tiya*.

¹⁷ «Zadka Ngerewuru ko naari ba nzoɓ ká náa dori báy zadɛ nzedem ká nun-ε bay tul fe ká Krisi daa, roɔ náa dori faa mbijw munu ká nzoɓri ká náa di ri ba “nzoɓ feyaari” ká i ba Zib ya na waa, ba Krisi ze ha náa daari feyaari na ku le? Munu ya mgban! ¹⁸ A roo le, zadka mi pɔɲ faa daa

* 2:16 2.16 Simri 143.2.

law-i te tul d́aa vu mbom bo tul bol kusol Moyze, roo mí ỳi mí lie bo d́i mí d́aa ba k̀i na robay le, be nu ku na, ba bi k̀i ze, m̀i d́aa feyaa. ¹⁹ Fal bol kusol ká d́aa bay bo tul-i na ku báyii le, m̀i mgbajra ni mbáa ẁum, bay haɗa bo, mi káw báy kumnun bay tul Ngerewuru. Hud Kri si ká tul puu say hud na, m̀i zuo zɪɗ ni mbɪw hoy ká d́i. ²⁰ Bi na, m̀i kaw báy kumnun, roo le, m̀i kaw báy tul gan s̀o-i ya; ba Kri si ze kaw bil law-i. Káw bi ká timbede key na, m̀i kaw báy faa d́aa law-i bo tul Vu Ngerewuru, be ká'a hii m̀i a pɔɗ s̀o-ε h́a hud báy law hiiya be a s̀oke bol-i. ²¹ Fe law kere Ngerewuru key na, m̀i hii bay t́uj ngeren ba fal ya. I ko, zadka d́aa vu mbom bo tul bol kusol na a máa bay haɗa Ngerewuru ko nzoɓ do bay zadε nzedεm ká nun-ε na le, hud Kri si na do ba fe ká gor hoy!»

3

D́aa bol kusol, mase mbika law

¹ Uwaa, baari nzoɓ mbika lawri ká kuɗu zad ká Galasi, mina ze tul-r̀i fere munu ku le? Nzoɓ ve ze ula r̀i munu ku le? Hud Zezu *Kri si ká tul puu say hud na, m̀i baa bayke ta-taj ha r̀i laa ro. ² Mi vbika r̀i vbiw mbɪw hoy bay haɗa r̀i ỳiɗra h́a mi laa: Tem Law Pie taa Ngerewuru ká i yaa na waa, i yaa báy faa d́aa vu mbom bo tul *bol kusol Zibri, mase báy faa láa káa Bay Kere, ká i d́aake law-r̀i bo d́i na le? ³ Waa, d́aa mina ndaw roo, kér bay puo r̀i munu ku le? Titire na, i tii saw mbika s̀o-r̀i h́a Ngerewuru báy faa Tem Law Pie, a timbede key le, i hii bay ɔro bie báy h́urusuo-r̀i k̀i hoy ro le? ⁴ Feri ngi-ngii ká t̀i tul-r̀i na waa, t̀i gor hoy le? U-uu, ba fe ká ti doko gor hoy ya. ⁵ I ko, zadka Ngerewuru ha r̀i Tem be, a d́aa fe sanri ká sakra baari na waa, ka d́aa báy faa bol kusol ká i d́aa vu mbom bo d́i na mase, báy faa káa Bay Kere ká i yaa bayke, a i d́aake law-r̀i bo d́i na le?

⁶ I kér se tul *Abaraham na i ko. Mbede Ngerewuru baa bay se tul-e mii: «Abaraham na d́aa law-ε bo tul Ngerewuru, be ze Ngerewuru k̀iike fal mbika law be, a kóke ni ba nzoɓ ká do bay zadε nzedεm ká nun-ε*.»

⁷ Be ze do nun haɗa r̀i ko mii, bari ká i d́aa law-r̀i bo tul Kri si na ze, i ba vu Abaraham taa tusuɗkeri. ⁸ Mbede Ngerewuru baa pola mii, Ngerewuru a d́aa h́a nzoɓri ká i ba Zib ya na, i vi ba nzoɓri ká i do bay zadε nzedεm ká nun-ε báy faa mbika law bari na. Sawke mini ze, Ngerewuru waa bay kereke na zɪɗ Abaraham pola lew mii: «Mi śam fe zuo tul saw nzoɓri riw bele báy faa bo*.» ⁹ Leε, Abaraham na d́aa law-ε bo tul-e, ze a zɪɗke fe śami na. Be mini ze, bari riw bele ká i d́aa law-r̀i bo tul Kri si na, ka śam fe zuo tul-r̀i faa mbɪw munu ká'a śamke fe zuo tul Abaraham na.

¹⁰ A roo le, bari ká i d́aa law-r̀i te tul d́aa vu mbom bo tul bol kusol na, bebi Ngerewuru bo tul-r̀i, bay i le, mbede Ngerewuru baa mii: «Nzoɓ h́a h́a ká d́aa vu mbom bo tul bay ká i d́aa do bil *mbede bol kusol, a d́aa ferri riw bele ká do bil mbedeke na báy zadε banɗo ya le, bebi Ngerewuru bo tul-e*.» ¹¹ Be mini ze, i ko ta-taj ro: nzoɓ mbɪw mini ká Ngerewuru ko ni ba nzoɓ ká do bay zadε nzedεm ká nun-ε báy faa d́aa vu mbom bo tul bol kusol na, tiya, bay i le, mbede Ngerewuru baa ta-taj mii: «Nzoɓ ká do bay zadε nzedεm ká nun Ngerewuru báy faa law-ε

* **3:6** 3.6 Tiika saw fe 15.5-6. † **3:8** 3.8 Tiika saw fe 12.3. ‡ **3:10** 3.10 Kɪɪna bol kusol ba sidfike 27.26.

ká'a dǎa ɓo tul-e na, a káw ɓáy kumnunŊ.» ¹² Roo le, dǎa bol kusol na maa kǐ ɓáy dǎa law ɓo tul Ngerewuru ya, ɓay ji le, i dǎa do ɓil mbede Ngerewuru ndaw mi: «Nzob ká dǎa fe ká bol kusol ɓaa ɓáy zadɛ riw bele na, a káwke ɓáy kumnun ɓáy faa bol kusolke na*.» ¹³ Roo le, timbede key na, Zezu Krisi ví naa ɓebi bol kusol ká ɓo tul naari. Zadka i ɓer ni do tul puu say hud' na, ɓebi Ngerewuru ká do tul naari na, ka mbi sùo-ε a súoke bol naari ɓay haɗa ɓebike na ka ti tul naari mbǎa, ɓay ji le, mbede Ngerewuru ɓaa mi: «Nzob haɗa haɗa ká i ɓer ni do tul puu say hud' na, ɓebi Ngerewuru ɓo tul-e†.» ¹⁴ Zezu Krisi na dǎa munu ɓay haɗa fe samí ká Ngerewuru waa ziɗ Abaraham na, ka do ɓay tul nzobri ká i ɓa Ziɓ ya na ɓáy faa ɓe, roo ɓay haɗa náa yaari Tem ká Ngerewuru waa ɓay tul nzobri ká i dǎa law-ri ɓo tul-e na.

Bay ká Ngerewuru waa na, bol kusol ti súo ya

¹⁵ Yu-iri, mǐ mbika fe mbɗw ká tusiri key ɓay kíekeri fe. Zadka nzobri sidí sinj tul ɓay ziɗ kǐ, a i sɗ mǐiri zuo nduo kǐ na, nzob mbɗw maa ɓay bumra ɓayke ya ndaw, a maa dǎa kǐ zuo dǐ ya ndaw pi. ¹⁶ Ze feke do faa mbɗw munu ɓáy ɓay ká Ngerewuru waa ziɗ *Abaraham ɓáy vu bul-e. Mbede Ngerewuru ɓaa ɓay key na ɓay tul vu bul-eri riw bele ya‡, roo le, ɓayke do ta-taɗ, a kie se tul vu bul-e mbɗw kǐ hoy ká ɓa Krisi. ¹⁷ I ko, ɓay ká mǐ hii ɓay ɓáa ze do key: Ngerewuru na sinj tul ɓay ziɗ Abaraham, a waa ɓay káw tul ɓayke na. Fale ku na dǎa mbiimbam isod ninj ɓáy sinj say ndaw roo, Ngerewuru haɗ *bol kusol na do ɓáy. Roo le, ɓay ká'a sinj pola ziɗ Abaraham na, bol kusol na maa ɓay bumra ɓayke ya, a maa dǎa kǐ zuo dǐ ya ndaw pi. ¹⁸ A zadka Ngerewuru haɗ nzobri fe kere ká'a waa ɓáy faa dǎa vu mbom ɓo tul bol kusol le, ɓayke kie mi, ka haɗ fe ɓay ɓay ká'a waa na mbǎa. Roo le, ɓáy faa wáa ɓay ze Ngerewuru kíeke law kere ɓe haɗ Abaraham.

¹⁹ Waa, ɓay ji ndaw roo Ngerewuru haɗ bol kusol haɗ Ziɓri le? Ka haɗ bol kusol kǐ nde dǐ ɓay haɗa ɓo, náa kókeri fe dǎa naari ká ndaya ká rii nun-ε ya na. Bol kusolke ku na a dǎa ped' duo duo maa ɓáy nam ká vu bulu Abaraham ká ɓa *Krisi na a víke. Ba ɓe na ze, Ngerewuru waa ɓay ɓay tul-e. A ze bol kusol na Ngerewuru haɗ led' nzaapedri ká nulue ɓay haɗa ri nday ɓayke haɗ *Moyze ká ɓa nzob doko sikda nzobri ɓáy Ngerewuru. ²⁰ Nzob doko sikda nzobri na, do ɓay tul kudfu nzobri ká sidí. A roo le, zadka Ngerewuru waa ɓay ziɗ Abaraham na, ka dǎa feke huo-ε kǐ hoy.

Bol kusol kɔro naari kpuru maa ɓáy nam mbika law

²¹ Waa, *bol kusol ɓáy waa ɓay ká Ngerewuru haɗ na tunj kǐ tunj le? U-uu munu ya mgbanj! Zadka faa do dǐ ɓay haɗa nzobri kaw ɓáy kumnun ɓáy faa dǎa vu mbom ɓo tul bol kusol le, nzob a máa ɓay dǎa bol kusol ndaw roo haɗ Ngerewuru kóke ni ɓa nzob ká do ɓáy zadɛ ká nun-ε. ²² Roo le, i dǎa do ɓil mbede Ngerewuru ta-taɗ mi, nzobri riw bele na, feyaɗ mgba ri kekŊ, ɓay haɗa ɓo fe ká Ngerewuru waa na, ka ha ri ɓay law-ri ká i dǎa ɓo tul Zezu Krisi.

§ 3:11 3.11 Abakuk 2.4. * 3:12 3.12 Soro ped' dǎa Leviri 18.5. † 3:13 3.13 Kǐija bol kusol ba sidíke 21.23. ‡ 3:16 3.16 Tiika saw fe 12.7. § 3:22 3.22 Kǐija bol kusol ba sidíke 27.26; Simri 143.2.

²³ Pola roo bay haɲa faa bay mbika law ka tji na, bol kusol mgba naari kek ba koy, a giyanke bay mbika law ka Ngerewuru kie naari na tji kele. ²⁴ Be mini ze, bol kusol na korɔ naari kpuru ha *Krisi vike, bay haɲa fo Ngerewuru ka ko naari ba nzofri ka i do bay zadɛ nzedem ka nun-ε bay faa mbika law. ²⁵ Roo le, munu ka bay mbika law tji key na, bol kusol na ba gaɲ tul naari mbaa. ²⁶ Timbede key na, bay faa mbika law ze, i zuo ziɲ Zezu Krisi, a i ba vu Ngerewururi riw bele. ²⁷ Baari riw bele na i daa tul-ri nduo mbii bay zuo ziɲ Zezu Krisi, ha be Krisi ki suo-ε na yaa bil law-ri kpol kpol riw bele. ²⁸ Munu zu le, wal sakra saw ki ti mbaa. Ziɓ mase Ziɓ ya kara tiya ndaw, koy bay nzob hoyke kara tiya ndaw, wara nzob bay may nzob kara tiya ndaw pi. Baari riw bele na, i zuo ziɲ Zezu Krisi, a i vi ba nzob ka mbij hoy. ²⁹ Be ze, zadka i ba taa Krisi le, i ba vu bulu *Abaraham a i ziɲ feru riw bele ka Ngerewuru waa bay tul-e na ndaw.

4

¹ I laa bay kiri ka mgba law-i bay baa ha ri na. Led ka'a kaw tul fe pile bi-ε na, ze fe bi-eri riw bele do bay tul-e hoy kara, zadka'a ba led kob robay na, ka daa suo-ε do munu ba led kaw, ² a daa vu mbom fo tul nzofri ka i ba gaɲ tul-e a i ko-kom ba tul-e bay tul ped beri na, kpuru maa bay nam ka bi-ε tuu na. ³ Naari hoy kara, naa dori faa mbij munu ndaw. Zadka naa bari led kob robay na, naa dori bil koy fe daa bulu naari banɔ, ha ri do ba gaɲ tul naari. ⁴ Roo le, zadka nam ka Ngerewuru tuu na vi le, ka pie Vi-e ha may nzob mbon ni. Leε, Vi-eke ku na daa vu mbom fo tul bol kusol Ziɓri na, ⁵ bay haɲa bo, bari ka i do bil koy bol kusol na, ka tinake ri bo, ha naa vikeri ba vu Ngerewuru. ⁶ Bay kie ri ha ri ko mii, i ba vi-e taa tusukeri na, Ngerewuru pie Tem Vi-e do bil law naari. Temke na ha naa baari bay mii: «Aba, Baa.» ⁷ Be ze, timbede key na, mu ba koy mbaa, roo le, mu ba vu Ngerewuru. Munu ka mu ba vi-e na, ka'a haɲa mu fe kereri riw bele ka'a korɔ do bay tul vi-eri na ndaw.

Law Pol na-nam ya bay tul nzob mbika lawri

⁸ Pola lew ka i ko Ngerewuru ya na, i ba koy *fe poy wuru taa gob gobkeri. ⁹ Roo le, timbede key na, i tuu Ngerewuru, (mi hii baa mii: ba Ngerewuru ze tuu ri timbede key.) Waa, daa mina ndaw roo, i yi i se bil fe taa gob gobkeri ka hurusuo-ri tiya dek dek na robay le? Daa mina ndaw roo, i hii yi bay daa koy bari na ba ki robay le? ¹⁰ Baari na, i daa law-ri fo tul nam haneri ndaw, few daa suoriya haneri ndaw, bil lew haneri ndaw, roo mbiimbam haneri ndaw pi. ¹¹ Bi na, law-i na-nam ya bay tul-ri. Pedri riw bele ka mi daa ka sakra baari o na waa, do ba fe ka gor hoy le?

¹² Yu-iri, bi na mi naa suo-i ka bil *bol kusol Ziɓri a mi do munu ka baari. Ze, mi kod ri timbede key bay haɲa ri daa faa mbij munu ka bi. Baari na, zadka mi se luo-ri na, i daa fe kaaya mbij ziɲ mi ya. ¹³ Fe ka daa ha mi kaake kaa Bay Kere ka luo-ri titire dekre na, i ko ndaw; ba suo-i ze se mi. ¹⁴ Suo-i ka se mi na, daa ha ri ko seke fe bamba. Be nu ku hoy kara, i im mi ya, a i tun mi ngeren ya ndaw, roo le, i mgba mi ba suo-ri munu ba led nzaaped Ngerewuru, mase munu ka Zezu *Krisi ki suo-ε. ¹⁵ Waa, suoriya baari na do ha robay le? Mi baa ha ri: ba fe ka faa do di zu le,

ì náa p̄ara nun-rì bay haṅa m̄i. ¹⁶ W̄aa, timbede key na, m̄i ȳi mí vi ba nzoḅ tul ṅṅani baarì ro bay tul s̄o bay ká m̄i ba a ha r̄i na le?

¹⁷ Nzoḅri ká i fere káa Bay Kere na, k̄er bay bari ndaya ká tul r̄i. I hii bay kúo r̄i saa luo-i key na bay d̄aa r̄i zuo fal-ri. ¹⁸ Ba tusue k̄i, do ndad bamba bay haṅa r̄i nduo kiyaw kiyaw ká tul fe kere. Ze, m̄i do sakra baarì, mase m̄i ti ya hoy kara, ndad bay d̄aa munu baṅguo kpadara. ¹⁹ Baarì yu-iri ká m̄i k̄o r̄i ba nzoḅ nun-i na, m̄i do bil kóko seke fe ṅṅi bamba tasiri bay tul-r̄i na roḅay. Kóko seke feke ku na, do munu ba nduo ká se máy nzoḅ bay haṅa ni mboṅ. A doko munu kpuru maa báy nam ká Krisi ȳa zad ká bil law-r̄i kpol kpol. ²⁰ Tem s̄o-i t̄i kereṅ kereṅ. M̄i hii bay doko zin̄ r̄i mb̄iw hoy, bay kóko faa ká bay báake bay ha r̄i, bay ̄i le, m̄i ker bay ṅṅi bamba se tul-r̄i.

Bay ká se tul sáka kuni ká k̄ire sid̄i

²¹ Baarì ká ì hii doko bil *bol kusol baṅguo na, ì ba a ha m̄i laa: bay ká bol kusol ba a w̄a, ì laa ya le? ²² I d̄aa do bil mbede Ngerewuru mii, *Abaraham do báy ledri ba sid̄i. Led̄ mb̄iwke na, ka mboṅ zin̄ Agar ká ba máy fal, a ba koy*. A led̄ ndeke d̄i sid̄i laa le, ka mboṅ zin̄ Saara ká ba máy pol be na. ²³ Be ká mi-ε ba máy fal a ba koy na, ka mboṅ led̄ faa mb̄iw munu ká máyri mboṅke ledri riw bele baṅguo. Roo le, máy pol na, mboṅ munu ká be na ya. Ka mboṅ báy faa bay ká Ngerewuru waa zin̄ Abaraham†. ²⁴ Soro fe ká kal key na, kie naari fe. Máyri ká sid̄i key na, kie *sáka kuni ká k̄ire sid̄i. Mb̄iwke ba Agar ká ba koy, a kie kuni ká Ngerewuru saa ká tul kuo Sinay, zad ká'a ha nzoḅri bol kusol ká d̄i. Ledri ká'a mboṅ na i ba koyri. ²⁵ Agar ká do munu ba tul kuo Sinay ká tusiri Arabi na, ka do munu ba ngerewo ká Zuruzalem ká timbede ká ba koy báy nzoḅri riw bele ká i do d̄i. ²⁶ Roo le, Zuruzalem ká nulue na do báy tul-e. Be na ze, ka ba máa naari, ²⁷ bay ̄i le, i d̄aa do bil mbede Ngerewuru mii:

«Bo ká mù ba máa suo ká mù mboṅ ya na,
mu záy s̄o-o!

Bo ká nduo se mù ba mb̄iw ya báy na,
mu d̄aa fe beṅ beṅ ba siya báy suoriya,
bay ̄i le, máy ká w̄ara p̄oṅ ni na,
a doko báy ledri ṅṅi mba máy ká w̄ara hii ni‡.»

²⁸ Yu-iri, baarì na ì do ba ledri ká i mboṅ ri báy faa bay ká Ngerewuru waa, munu ká i mboṅke Izak. ²⁹ Sewke ká i mboṅke ledri ká sid̄i key na, led̄ ká i mboṅ ni munu ká led̄ h̄awri riw bele na, ka d̄aa nun nzoḅ h̄ay ká i mboṅ ni báy faa h̄urusuo Tem Ngerewuru na tuo sie bamba. Ze, timbede key hoy kara do faa mb̄iw munu ndaw. ³⁰ A w̄a, mbede Ngerewuru ba a mina le? Mbedeke ba a mii: «Mu nii máy ká ba koy na báy vi-e, bay ̄i le, vu máy koy na ti zin̄ fe pile bi-ε zin̄ vu máy pol ya§.» ³¹ Yu-iri, munu zu le, naari na, náa bári vu máy koy ya, roo le, náa bári vu máy pol.

5

I d̄aa s̄o-r̄i ba koy bay tul bol kusol na mb̄aa

* 4:22 4.22 Tiika saw fe 16.1-16. † 4:23 4.23 Saara ká ba máa suo. ‡ 4:27 4.27 Ezay 54.1.

§ 4:30 4.30 Tiika saw fe 21.10.

1 *Krisi na tina naari saa bil koy bay haɲa náa káwri báy tul naari ba tusue! Munu zu le, i mɓa sùo-rì ɲo-ɲoɲ bay káw báy tul-rì, a i nze báy sùo-rì bay yi i vi ba koyri na mbáa. 2 Bi Pol na, m̄i baa ha ri ta-taɲ: zadka i kuɲ ɲgori bay haɲa Ɗgerewuru ka ko ri ba nzobri ká i do báy zadɛ nzedem ká nun-ɛ le, fe ká Krisi ɗaa na do ba fe ká ɓor hoy ká nun-rì. 3 Mi baka ri ba k̄i faa bal ba mb̄iw na roɓay: nzob haɲa haɲa ká ha ri kuɲ ni ɲgori na, do nun haɲa ni ɗaa vu mbom bo tul *bol kusol na báy nzi-ɛ ɲgid' bele. 4 Baari ká i nzaa faa bay haɲa Ɗgerewuru ka ko ri ba nzobri ká i do báy zadɛ nzedem ká nun-ɛ báy faa ɗaa vu mbom bo tul bol kusol na, zadka i ɗaa munu le, i naa sùo-rì ká luo Krisi, a i naa sùo-rì ká bil law kere Ɗgerewuru na ndaw. 5 Roo le, naari na, náa hiiri bay haɲa Ɗgerewuru ka ha náa ɗori báy zadɛ nzedem ká nun-ɛ. Ba fe ká náa ɗari law naari te ɗi nzokɗo, a náa ginyaɲi feke na kekeke báy hurusuo Tem Law Pie ká ɗaa ped ká bil law naari báy faa mbika law na. 6 Zadka náa zuori zɲ Zezu Krisi na, *kún ɲgori, mase kún ɲgori ya hoy kara, be ze ba fe ya, roo le, fe ká ndaɗ ɓamba na ba mbika law ká ɗaa fe báy faa law ini.

7 Pola na, i ɗaa fe ndaɗ ɓamba. A waa, timbeɗɗe key na, nzob ve ze ɗaa puu bo pol-rì ha ri ɗaa vu mbom bo tul tusue bay na mbáa le? 8 I ko, bay ká i baa i súruke tigba-ri bay mbáke tul-rì na, uru saa luo Ɗgerewuru ká dí ri na ya. 9 Sim bay baa nzobri baa mii: «Tumbom nd̄i hoy tuo bo mbii le, mbii f̄u riw bele*.» 10 Bi na, m̄i ko le, baari ká i zuo zɲ Zezu Krisi na, i ti yi i ker bay k̄i boɗ ya. Mi ko ndaw, nzob ká do fére tul-rì na, ze ka ba na nzob ɲi ɲi hoy kara, Ɗgerewuru a ɗaa bay bo tul-e ha ni ko seke fe.

11 Ȳu-iri, zadka ba bi ze m̄i ka-káa kún ɲgori ɓanɓuo mí baa mii, ba fe kere na waa, bay ɲi ndaw roo, i ɗaa nun-i tuo sie mini key báy le? Zadka m̄i ɗaa munu le, káa Bay Kere ká m̄i kaa se tul Krisi ká i ber ni do tul puu say huɗ na, ti bá ɲuɗ puu teke bal nzob mb̄iw ya. 12 Nzob nuri ká i yoklo ker bay baari ku na, m̄i hii bay haɲa ri se báy ped ɗaa bari na ba pola pola bo, i lo gum ri mgbum!

13 A baari ȳu-iri laa le, bay ká se tul bol kusol na, Ɗgerewuru dí ri bay haɲa ri kaw báy tul-rì. Roo le, i ha káw báy tul-rì na, ka vi ba faa ká bay ɗaake fe ká kon naysuo hii ya. I ha law ini ze ka do bil law-rì i ɗaake ped ha k̄i ba lie ba lew, 14 bay ɲi le, bol kusolri riw bele na mb̄u tul-e mb̄iw hoy mii: «Mu hii ku-ɔ munu ká sùo-ɔ bo k̄i.» 15 I nze báy sùo-rì ndaw ro! Zadka i hii k̄i ya, roo i zoro k̄i báy bay haɗ haɗ le, i biɛ k̄i kaɗ kaɗ bele.

I ha Tem Law Pie ka nda faa pol-rì

16 Munu zu le, bay ká m̄i baa ha ri na ze do key: i ha Tem Law Pie ze ka nda faa pol-rì. Zadka i ɗaa munu le, i ti ɗaa fe ká kon naysuo hii na mbáa. 17 Tusueke le, fe ká kon naysuo hii na, tunj fe ká Tem Law Pie hii na ɲgerɛɲ ba fal. A fe ká Tem Law Pie hii na laa le, tunj fe ká naysuo hii na ɲgerɛɲ ba fal na ndaw. Bari sid̄i bele na i tunj k̄i tunj ɲgerɛɲ ha ri zɲ faa ɗaa fe kereri ká i hii bay ɗaa na ya. 18 Roo le, zadka Tem Law Pie nda faa pol-rì le, *bol kusol na do báy hurusuo ká tul-rì mbáa. 19 Feri ká nzobri hii bay ɗaa báy kon naysuo-ri na do ta-taɲ: ɗaa nun pie ndaw, ɗaa fe ɲm ndaw, séke simseɗ taa goɓ goɓkeri ndaw, 20 puo wururi ndaw, ɗaa fe ɗaa mgbiiri ndaw, f̄uy k̄iri ndaw, roo ɗaa roɗi zɲ k̄i ndaw pi. Nzobkeri ku

* 5:9 5.9 Nzaa gerek ba levure.

na, i daa sere zinj kị ndaw, i ba nzoɓ law fɛa ndaw, i ba nzoɓ kóko nun fe ndaw, a i bie kị kad kad i te bil kị tan zúo kị ndaw pi. ²¹ I ba nzoɓ dáa kɔn fe ndaw, nzoɓ dáa sùo-ri ba koy him ndaw, nzoɓ fe sùm luyeri ndaw, ɔɔ i daa fe kịri ɓof ɓof ká rii fe niri key na ndaw pi. Mí baka rĩ timbeɗe key munu ká mĩ baka rĩ ká pola na báy. Bari ká i do bil fe niri key ɓanguo na, i ti ɗoko sakra nzoɓri ká Ngerewuru re mbay ká tul-ri na ya. ²² Roo le, zadka Tem Law Pie ze nda faa pol-rĩ le, feri ká'a hii ɓay haɓa nzoɓri daa na ze do key: kóko nzoɓ ba nzoɓ nun ndaw, dáa suoriya ndaw, káw ɗeɗeɗe ndaw, iki law ká tul nzoɓri ndaw, dáa kere ndaw, mgbaka ini ndaw, ɔɔ ɗoko tul ɓay ndaw pi. ²³ Ka'a bá nzoɓ law huoke lom ndaw, a ba nzoɓ kóko faa mgbaka sùo-ε ndaw pi. Bol kusol tunj fe niri key na ngereɗ ya! ²⁴ Bari ká i ba taa Zezu *Krisi na, i ɓoj dáa kɔn fe naysuo na riw bele munu rii fe ká i ɓer ni do tul puu say huɗ. ²⁵ Munu ká Tem Law Pie ze ha náa káwkeri báy kumnun na, ndadɗ ɓay haɓa ni ka nda faa pol naari, a kie naari simseɗ kere. ²⁶ I vi ba nzoɓ siika sùo-ri ya, i ngákla kị a i daa sere zinj kị ya ndaw.

6

I daa kere zinj nzoɓri riw bele

¹ Yu-iri, zadka i ko nzoɓ do dáa kaaya le, ɓaari ká Tem taa Ngerewuru nda faa pol-rĩ na, i se i vaa yinjra ni vi do faa kere báy kusol ɓay kere ká huɓ lom ze ka zinj ni. Roo le, mu nze báy sùo-ɔ ndaw ɔ, ká ɓay lie ɓo bil fe kaayake na. ² I so kị ká bil kér ɓayri ba lie ba lew. Zadka i daa munu le, ɓe ndaw ɔɔ i dáake vu mbom ɓo tul *bol kusol *Krisi na báy. ³ Zadka nzoɓ ker a ɓaa mii, ɓeri ba nzoɓ tusue le, ka ba nzoɓ tusue ya a ula sùo-ε sùo-ε kị. ⁴ Ndadɗ ɓay haɓa nzoɓ haɓa haɓa le, ka békle fe dáa ɓe na a ko. Zadka ped dáa ɓeri na do báy kere le, ka'a dáa suoriya ɓay tul ped ɓe ká'a daa na ɓo, ka ti mgbaka sùo-ε a lieke nzoɓ haɓri ká'a mba ri na ya. ⁵ Ba tusue kị: nzoɓ haɓa haɓa le, ka so-soɓa ká maa tul-e ɓe kị sùo-ε. ⁶ Nzoɓ ká i fere ni ɓay Kere na, do nun haɓa ni fe hoy kara, ka yi a wál fe kere ɓeri ká'a ɗóke na, a ha nzoɓ ká fere ni fe na.

⁷ I úla sùo-ri ya! Ngerewuru na nzoɓ sie ni ya: fe ká nzoɓ ru na a zinj lereke kị. ⁸ Zadka nzoɓ ru fe ká rii kɔn naysuo ká do bil law-ε le, a zinj fe tunduoke ká ɓa huɗ na. Roo le, zadka nzoɓ ru fe ká rii law Tem Law Pie laa le, Tem Law Pie na a haɓa ni fe tunduoke ká ɓa káw báy kumnun ká do ɓanguo na. ⁹ Ndadɗ ɓay haɓa náa dáari fe kere ɓanguo tan haɓa law naari ka sa. Zadka náa dáari munu ɓanguo, ɔɔ namke vi le, náa zinjri fe tunduoke na. ¹⁰ Munu zu le, zadka náa zinjri faa le, náa dáari kere zinj nzoɓri riw bele, kakalke le, zinj yu naari ká i ba nzoɓ mbika lawri.

Jɔɔ bie bay

¹¹ I ko, timbeɗe key na, ɓi kị sùo-i ze, mĩ daa ɔro bie mbeɗe key na báy nduo-i ba ngɔɓke gbodoro gbodoro ha rĩ. ¹² Mí ɓaa ha rĩ: ɓari ká i hii ɓay mgbaka rĩ báy hurusuo ha rĩ kuɗ ngori na, i ba nzoɓri ká i hii ɓay kie sùo-ri ká nun nzoɓri ká kele. Tusueke le, i daa munu ɓay haɓa nzoɓri daa nun-ri tuo sie ɓay tul *Krisi ká i ɓer ni do tul puu say huɗ na ya. ¹³ Bari kị sùo-ri ká i ba nzoɓ *kúnj ngori na kara, i daa vu mbom ɓo tul *bol kusol na báy zadɗe riw bele ya. Roo le, i hii ɓay geɗe rĩ ɓay haɓa rĩ kuɗ ngori

na, bay haɲa bo i maa ndáke giri sùo-ri bay tul bol kol nuokeri ká zuo sùo-ri na. ¹⁴ A bi laa le, mi nda giri sùo-i bay tul fe mbjw hoy ká ba Kriſi, Ngerembay naari ká i ber ni do tul puu say huɗ na. Munu ká Kriſi hu ká tul puu say huɗ bay tul-i na, feri ká tukulε key na, mi ko ba fe ká do gor hoy, a mi ha kér bay biri se di mbáa. ¹⁵ Kúŋ ngori mase kúŋ ngori ya hoy kara, be ze ba fe ya, roo le, fe ká ndaɗ bamba na, bay haɲa náa víri ba nzoɓ fie báy faa hyurusuo Tem Law Pie. ¹⁶ A bari riw bele ká i se faa kere ni key na laa le, ndaɗ bay haɲa ɗekeke báy law kere Ngerewuru ka sáɗ zinj ri, roo a sáɗ zinj nzoɓri riw bele ká i ba taa be na.

¹⁷ Tii sawke saa bil nam ká vuri key na, mi hii bay haɲa nzoɓ ka yoklo kér bay bi mbáa, bay ji le, bol kol nuori ká zuo sùo-i key na, kie mii, mi ba taa Zezu. ¹⁸ Yu-iri, ndaɗ bay haɲa law huoke Ngerembay naari Zezu Kriſi ka sáɗ zinj ri riw bele. Amem! Ndaɗ bay haɲa ni ka do munu na ki.

Efezri

Mbede ká Pol daa ha nzo mbika lawri ká Efez

Bay ká se tul feri ká do bil mbede ni key

Mbede key na nzoabri ker í faa mii, ba mbede ká i daa se sakra nzo mbika lawri ká i mby tul kị báy zadri bod bod ká tusiri Azi Miner, ká ngerewu Efez do di na. Ká bil mbede key na, Pol daa ha ri ko fe ká Ngerewuru mbi nzi-ε ká di piedke lew hoy bay daa. Ka'a mby feri riw bele ká nulue ndaw, tusiri key ndaw zuo pol mbay ká mbjw hoy ká ba Krisi.

Mby tul kị nzo Krisiri riw bele na, Zibri báy nzoabri ká i ba ZiB ya na, i zuo zinj kị mbjw hoy ba sùo ká mbjw, ká Krisi ba tul. Zúo kịke ku na do munu, bay ji le, Ngerewuru nan nzoabri zuo bod ba taa be, a nda buma zinj ri bay tul fe ká Krisi daa, a ha ri pam báy faa law kere be. Ka ha Tem Law Pie ha nzo taa beri. Ba be Tem Law Píeke na ku ze ka daa ha ri zuo zinj kị. Be ze, zadka nzo mbika law ha ha daa ped be ped be na le, nzo mbika lawri ká i mby tul kị na, i zinj hurusuo a í ngon ká bil mbika law bari na ba pola pola. Mbede key na, faa bay robay se tul fe ká nzo mbika lawri daa bay kieke zúo kịke na ha ni ka do ba fe tusue: mgbaka ini ndaw, daa vu mbom fo tul kị ndaw, roo ha ja taambol ha Ngerewuru ndaw pi.

Maa bayri ká do bil-e

Pam ká báy faa Krisi: 1-2

Zúo kị nzo mbika lawri: 3.1-4.16

Simsed nzoabri ká i zuo zinj Krisi: 4.17-6.24

Soko ká Pol hii ha nzo mbika lawri

¹ Bi Pol ká Ngerewuru ha m̃ ba nzo ndáy nzaaped Zezu *Krisi báy law hiiya be na, m̃ daa mbede key na ha ri baari nzo taa Ngerewururi ká i kaw Efez*, ká í daa law-ri fo tul Zezu Krisi. ² Ndad bay ha ja law huoke báy dekeke Baa naari Ngerewuru, báy Ngerembay Zezu Krisi ka sad zinj ri.

Fe kere ká Ngerewuru ha naari báy faa zúo zinj Zezu Krisi

³ Náa písiri Ngerewuru, Baa Ngerembay naari Zezu *Krisi, be ká'a ha naari fe sami bay riñ-ε riñ-ε riw bele ká nulue báy faa zúo zinj Krisi! ⁴ Í ko, pola roo bay ha ja Ngerewuru daa tusiri na, ka naa naari zuo bod ba taa be báy faa Krisi, bay ha ja fo náa tñri kad kad ká pol-e tan bay ká tul naari.

Báy faa law ini be na, ⁵ ka mbi nzi-ε pola lew hoy bay ha ja náa bári vi-eri báy faa Zezu Krisi. Ka daa munu, bay ji le, feke ku na rii law-ε. ⁶ Munu zu le, riñ dika ba taa Ngerewuru bay tul bawda law kere be ká'a ha naari báy bil law-ε puluk, bay ji le, náa zuori zinj Vi-e ká'a ko ni ba nzo nun-ε na. ⁷ Báy faa sim be ká uo ká tul puu say hud na, Ngerewuru tinake naari saa bil hurusuo feya ká mba naari ba koy, a nda bumake zinj naari. Be

* 1:1 1.1 Ká bil táw mbede haneri ká piedke lew na, i daa «ká i kaw Efez» na do di ya.

ze, ka kie naari bawda law kere be ká mba kjiṅa fal-ε wuruk wuruk na, ⁸ a háke naari nun nzemri báy gosi fe kókori riw bele. ⁹ Ka ha náa kóri fe ká do zad muni ká'a mbi nzi-ε ká dī piéd lew hoy báy law hiiya be bay daa báy faa Kri si na. ¹⁰ Feke ku na, ɔɔ bie nam na le, feri riw bele ká nulue ndaw, tusiri key ndaw na, ká'a mbú zuo tul kī mbjw hoy ká pol mbay ká mbjw hoy ká ba Kri si.

¹¹ Báy faa zúo zjṅ Kri si na, ɓuru Zi bri na ɓuru zjṅ fe kereri ká Ngerewuru waa bay tul nzoɓ ɓeri, bay jī le, ka naa ɓuru pola lew hoy báy faa ká'a leke. Fekeri riw bele ku na, ka daa maa báy fe ká'a hii a mbi nzi-ε ká dī bay daa sùo-ε. ¹² Munu zu le, ɓuru Zi bri ká ɓuru ɓa titire nzoɓri ká ɓuru daa law ɓuru nzokdo te tul Kri si na, ɓuru daa riṅ dika ɓo tul Ngerewuru ká ɓa bawda nzoɓ luye!

¹³ A ɓaari ká i ɓa Zi b ya na hoy kara, zadka i laa tusue bay ká ɓa Bay Kere ká ha ri zjṅke pam na, i daake law-ri ɓo tul Kri si. 'Be ze, Ngerewuru teke surum zuo sùo-ri ɓa taa ɓe, a háke ri Tem Law Pie ká'a waa bayke pola na†. ¹⁴ Temke ku na, ɓa fe ká Ngerewuru ha a kieke mii, fe kereri riw bele ká'a waa bay tul nzoɓ ɓeri na, náa zjṅri ngid bele báy nam ká'a tina ke naari wjṁ saa ɓil hurusuo feyaa ká mɓa naari ɓa koy na. Riṅ dika ka ɓa taa ɓe!

Nzaa bay kere Pol

¹⁵ Be mini ze, úru saa nam ká mī láake soro bay law-ri ká i daa ɓo tul Ngerembay Zezu, ɔɔ báy ini ká i mɓa zjṅ nzoɓ mbika lawri riw bele na, ¹⁶ mī daa taambol ha Ngerewuru ɓanguo bay tul-ri. ¹⁷ Ká ɓil nzaa bay kere ɓiri na, zadka mī ker se tul-ri le, mī vbi Ngerewuru, ɓaa Nzoɓ Riṅ Dika Luye ká ɓa Ngerewuru Ngerembay naari Zezu *Kri si na, bay haṅa ni ka ha ri Tem Law Pie ha ni ka ha ri nun nzem ndaw, kókɔ saw feri ndaw ɓo, i tũuke ni ta-taṅ. ¹⁸ Mī kod ni bay haṅa ni ka mɓbúda nun ɓil law-ri ká nziya bay haṅa ri ko fe ká i daa law-ri te dī nzokdo ká'a dike ri bayke na. Mī kod ni bay haṅa ri ko fe riṅ dika luye ká'a daa do bay tul nzoɓri ká i ɓa taa ɓe, ¹⁹ ɔɔ báy bawda hurusuo ká do bay tul naari ká náa daari law naari ɓo tul-e na, maa bay mɓbaka a lieke fe kīri ya. Hurusuo ke ku na, ɓa hay ká Ngerewuru tina do zad hie báy bawda hurusuo-ε ²⁰ báy nam ká'a tina ke Kri si saa luɔ huɔ ha ni kaw tunduo hodɔ ɓe ká nulue. ²¹ Ká zadε ku na, Kri si re mbay ká tul hurusuo temri riw bele ká re mbay ndaw, tul nzoɓ réke tul nzoɓri riw bele ndaw, tul hurusuori riw bele ndaw, tul hurusuo ká kal tul hurusuo hawri riw bele ndaw, ɔɔ báy riṅri riw bele ká mɓa ká ɓil sew ni key hoy ya, roo le, ká ɓil sewri ká'a vi vuku kara ndaw pi. ²² Ba tusue, Ngerewuru daa feri riw bele zuo pol Kri si a ha ni ɓa mbay luye ká tul nzoɓ mbika lawri riw bele ²³ ká i ɓa sùo-ε na. Ká sakra nzoɓ mbika lawri na, Kri si yaa zad kpol kpol ká dī, ɓa ɓe kī ze ka yaa zadri riw bele.

2

Law kere Ngerewuru daa ha nzoɓ huɔeri káwke báy kumnun

¹ Pola lew na, ɓaari ká i ɓa Zi b ya na, i do ɓa nzoɓ huɔeri bay tul fe daa yaa ɓaari. ² I do ɓil fe daa yaa i se simeɔ munu ká nzoɓ tukeleri, a

† 1:13 1.13 I kīi Ezekiyel 36.26-27; 37.14; Zuyel 2.28-30.

í tónke fal mbay tul temndayari ká tusiri key ká d́aa ped timbede ká bil law nzobri ká i t̄-t̄i ká tul Ngerewuru. ³ A buru Zibri riw bele laa le, buru d́o munu ká bari ndaw. Buru d́o bil fe d́aa naysuo, a búru d́aake fe ká naysuo báy kér bay buru hoy ze hii. Munu ká buru d́o munu na, buru d́o ba nzobri ká here Ngerewuru d́o bay tul buru munu ká nzob hawri.

⁴ Roo le, Ngerewuru na ba nzob kóko nun sie nzob ndaw, a law ini be ká bay tul naari kara ngii bamba tasiri ndaw pi. ⁵ Ze náa bári nzob huderu bay tul fe kaaya naari na hoy kara, ka d́aa há náa kawri báy kumnun zinj *Krisi. Ba law kere Ngerewuru ze d́aa ha ri zínke pam. ⁶ Báy faa zúo zinj Zezu Krisi na, Ngerewuru há náa kawri báy kumnun zinj ni mbijw hoy, a d́aa há náa réri mbay zinj ni mbijw ká tul hurusuo temri riw bele. ⁷ Ka d́aa munu bay kieke led falri ká bil sewri riw bele ká'a ví vuku na ha ri ko bawda law kere be ká ba hje bamba zikiki ká'a d́aa báy law hiiya be zinj naari báy faa Zezu Krisi.

⁸ Tusueke le, law kere Ngerewuru ze d́aa ha ri zínke pam bay law-r̄i ká i d́aa bo tul Krisi. Pamke ku na uru saa luo-r̄i ya, roo le, ba fe ini ká Ngerewuru k̄i ze há. ⁹ Feke ku na, ba lere ped d́aa baari roo nzob mbijw mini a ndákake giri s̄o-ε ká d̄i ya. ¹⁰ Ba Ngerewuru k̄i ze d́aa naari a há náa zinjri pam báy faa zúo zinj Zezu Krisi, bay hanja náa d́aari ped kere ká'a leke d́o pola bay hanja náa d́aari na.

Zibri báy nzobri ká i ba Zib ya vi ba nzob ká mbijw

¹¹ Baari ká i ba mbii ndijw Zib ya, ká Zibri d̄i r̄i ba nzobri ká i kunj ngori ya, a i d̄i s̄o-ri ba nzob kunj ngoriri báy faa fe ká nzob d́aa d́o naysuo na, i kér se tul dol baari ká pola lew na i ko. ¹² Ká bil sewke ku na i d́o d̄i d̄i zinj *Krisi, a i ba led Izarayelri ká Ngerewuru nan ri a d́aa ri zúo bod ba taa be na ya. I ba varuri a i d́o fal kpan kuni ká Ngerewuru waa a saa bay tul nzob beri na. Baari na, i kaw tukele key tan fe ká i d́aa law-r̄i te d̄i nzokdo ndaw, tan Ngerewuru ndaw pi. ¹³ A roo le, timbede ká báy faa zúo zinj Zezu Krisi na, baari ká i d́o d̄i na i soro deb ba lakun-ε báy faa sim be ká uo ká tul puu say hud. ¹⁴ Krisi k̄i s̄o-ε ze d́aa há dekeke d́o sakra nzobri ká i ba Zib báy nzobri ká i ba Zib ya na, ha ri vi ba nzob ká mbijw hoy. Báy hud be ká tul puu say hud na, ka wúrake kòko badoko ká kunj sakra nzobri ha ri ba nzob tul ngani k̄iri na. ¹⁵ Be Krisi na, ka bumra *bol kusol Zibri báy zad sanmakeri ká bod bod, a há saw nzobri ká sid̄i key na vi ba nzob fie mbijw hoy ro báy faa zúo zinj ni, a d́aa há dekeke d́o sakra naari. ¹⁶ Báy hud be ká tul puu say hud na, ka bieke law zónke, a mbu saw nzobri ká sid̄i na vi ba nzob ká mbijw hoy, a d́aa ha ri zúo zinj Ngerewuru. ¹⁷ Be Krisi na, ka ví ka-káa Bay Kere ká há dekeke há baari ká i ba Zib ya ká i d́o d̄i d̄i zinj Ngerewuru ndaw, roo bari ká i ba Zib ká i d́o d̄i ya deb hoy zinj ni na ndaw pi. ¹⁸ Be ze, báy faa Krisi na, naari riw bele ká náa bári Zibri ndaw, Zib ya ndaw na, taambol Tem Law Pieke ká mbijw na ku ze, náa zínkeri faa bay sóro ba luo Baa Ngerewuru.

¹⁹ Be mini ze, baari ká i ba Zib ya na, timbede key i ba varu nzob mbáa ndaw, a i ba nzobri ká i vi saa tul puo k̄i mbáa ndaw, roo le, i ba saw nzob taa Ngerewururi, a i ba nzob ini beri ro. ²⁰ Baari hoy kara, i mbúo r̄i mbijw hoy zinj buru Zibri ba *hul kani Ngerewuru ká d́o tul tigbaa hul ká ba *nzob ndáy nzaapedri báy *nzob yaŋa bayri saa nzaa Ngerewuru

na. A tisaw ká ɓo ɕiw hulke ku na, ɓe ze ɓa Zezu Krisi kɪ sùo-ε. ²¹ Ba ɓe kɪ ze ka ɗaa ha hul mgba kɪ ɓáy kere riw bele kpán a ha ni vi ɓa hul kani Ngerewuru ká ɗo ɓod ɓa taa ɓe. ²² Baari ká i ɓa Zib ya na hoy kara, ɓáy faa zúo zinj ni na, i mbúo rĩ mbjw hoy zinj nzob mbika law hawri ha naari riw bele náa viri ɓa hul ká Ngerewuru ɗaa puo ká ɗi ɓáy faa Tem ɓe.

3

Peɗ ká Ngerewuru ɗaa zuo nduo Pol bay tul nzobri ká i ɓa Zib ya

¹ Bi Pol ká i mgba mĩ naa hul sal bay tul peɗ Zezu *Krisi ká mĩ ɗaa bay tul baari ká i ɓa Zib ya na, zadka mĩ ker se tul feri riw bele ká Ngerewuru ɗaa na le, mĩ ɗaa nzaa bay kere bay tul-rĩ. ² Peɗ ká Ngerewuru ɗaa zuo nduo-i ɓáy faa law kere ɓe bay haɗa mĩ ɗaa bay tul-rĩ na, i laa bayke ɗod ro. ³ Fe ká'a waa bay ɗáa ká ɗo zad muni na, ka tina sawke ha mĩ ko, munu ká mĩ ɓaa ndji ɗo ɓil mbede ká mĩ ɗaa ha rĩ key na. ⁴ Zadka i kji bayke le, i kóko mi, fe ká ɗo zad muni ká se tul Krisi na, mĩ ko ta-taɗ. ⁵ Piedke lew na, fe ká ɗo zad muni na, Ngerewuru ɓaa bayke ha nzobri ya, roo le, timbede key na ka tina sawke ɓáy faa Tem ɓe ha nzob ɓeri ká i ɗo ɓod ɓa *nzob ndáy nzaaɓɗri ɓáy nzob yaɗa bayri saa nzi-ε na ha ri ko. ⁶ I ko, fe munike na ze ɗo key: nzobri ká i ɓa saw Zib ya, ká i laa káa Bay Kere a i ya bayke na, i ɗo ɓil fe kereri ká Ngerewuru ha nzob ɓeri na mbjw hoy zinj ɓari ká i ɓa Zibri na a i vi ɓa nzob ká mbjw hoy, roo i ɗo ɓil fe ká Ngerewuru waa bay tul nzobri ká i zuo zinj Zezu Krisi na mbjw hoy ndaw.

⁷ Bi na, ɓáy faa law kere ká Ngerewuru ɗaa zinj mĩ, ɓáy hurusuo-ε ká ɗaa peɗ ká ɓil law-i na, ka haɗe mĩ fe ini ha mĩ vike ɓa nzob káa Bay Kere key. ⁸ Bi na, mĩ ɓa leɗ ká sakra nzob taa Ngerewururi mgbaɗa. Ze ɓe nu ku hoy kara, Ngerewuru ɗaa law kere zinj mĩ, a ha mĩ ka-káa fe kere Krisi ká mba kija na ha nzobri ká i ɓa Zib ya ndaw, ⁹ a mí ɗaa ha nzobri riw bele kóke fe ká Ngerewuru leke faake bay ɗáa na ɗo zad hie. Ba fe ká Ngerewuru Nzob ɗáa Feri Riwi Bele ɗaa ɗo zad muni ɓa ɗje lew hoy, ¹⁰ bay haɗa ɓo timbede key ká ɓáy faa nzob mbika lawri riw bele ká i mbjw tul kɪ na, temri ɓáy hurusuori ká re mbay na i kóke nun nzem ɓe ɓáy faa gosikeri ɓod ɓod riw bele. ¹¹ Be ze fe ká'a hii bay ɗáa maa ɓáy bay ká'a mbi nzi-ε ká ɗi ɓa ɗje lew hoy na, ka ɗaa o ɓáy faa Zezu Krisi Ngerembay naari. ¹² ɓáy faa zúo zinj ni ndaw, roo ɓáy law naari ká náa ɗári ɓo tul-e ndaw na, náa zinjri faa ká bay ɗoko pol-e taɗ law tóko. ¹³ Munu zu le, mĩ kod rĩ bay haɗa law-rĩ ka sa bay tul kóko seke feri ká mĩ ɗo ɓil-e bay tul-rĩ na ya. Kóko seke fekeri ku na, i zinj fe kereri ká ɗi a ɓa fe riɗ dika ká bay tul-rĩ.

Nzaa bay kere Pol

¹⁴ Be ze, zadka mĩ ker se tul feri ká Baa Ngerewuru ɗaa na le, mĩ huku siri ká pol-e, ¹⁵ ɓe ká saw nzob iniri riw bele ká nulue ɓáy tusiri key ɗi ni ɓa Baa na. ¹⁶ Mĩ kod Ngerewuru Nzob Riɗi Dika Luye ká ɗo ɓáy feri riw bele na, ka ha rĩ hurusuo ká ɓil law-rĩ nziya ɓáy faa Tem ɓe. ¹⁷ Mĩ kod ni bay haɗa *Krisi ka ɗaa puo ká ɓil law-rĩ ɓáy faa mbika law. Mĩ kod ni bay haɗa rĩ ɓar saw, a i ɗo nɗon kpay kpay ká ɓil law ini, ¹⁸ bay haɗa ɓo, baari ɓáy nzob hawri riw bele ká i ɓa taa Ngerewuru na i maa bay kóko

waa, mina ze bawda law ini Krisi ká gbúke tiya ká aa a pie ndaw, ganj a dí ndaw na le! ¹⁹ Mi kod' ni bay haña ri kó law ini Krisi ká mba tul feri riw bele ká maa bay haña nzob kó ya na, bay haña bo feri riw bele ká ba taa Ngerewuru na, ka yaa bil law-ri kpol kpol.

²⁰ Rinj díka ba taa Ngerewuru ká maa bay dáa feri ká kal tul zad' báy hurusuo-ε ká daa ped' ká bil law naari. Ka maa bay dáa fe kal tul hayri ká náa vbiri ni riw bele ndaw, a kal tul kér bay naari pavbad' ndaw pi. ²¹ Rinj díka ba taa fe báy faa nzob mbika lawri riw bele ká i mbu tul kǐ, rɔɔ báy faa Zezu Krisi báy bil sewri riw bele mbiimbam báy mbiimbam banquo. Amem! Ndad' bay haña ni ka do munu na kǐ.

4

Bá nzob mbijw ká bil Krisi

¹ Munu zu le, bi ká i mgba mǐ naa hul sal bay tul Ngerembay na, mǐ kod' ri bay haña ri se simsed' ka maa báy taa hay ká Ngerewuru hii a díke ri na. ² I se simsed' ká yuduđu í dǐn tul-ri a í ikike law-ri. I sɔu law-ri ká tul kǐ ba lie ba lew báy law ini. ³ I daa hurusuo-ri tunj kǐ í kóro saw zúo kǐ ká Tem Ngerewuru ha ri báy faa dekeke ká a sinke ri mbijw na. ⁴ I kó, nzob taa Krisiri na sùo-ri mbijw rɛw, Tem Law Pie kara mbijw rɛw ndaw, a fe ká Ngerewuru díke naari ká náa dáari law naari te dí nzokdo bay zinj na kara, mbijw rɛw ndaw pi. ⁵ Ngerembay na mbijw rɛw, mbika law mbijw rɛw ndaw, dáa tul nduo mbii na kara mbijw rɛw ndaw pi. ⁶ Ngerewuru ká ba Baa nzobri riw bele na mbijw rɛw, a re mbay ká tul nzobri riw bele ndaw, a daa ped' báy zadri riw bele ndaw, a do bil law nzobri riw bele ndaw pi.

⁷ Roo le, naari na, nzob haña haña le, *Krisi ha ni fe ini ká maa báy zadε, ⁸ munu ká bayke do bil mbede Ngerewuru mii:

«Zadka'a haw yum a hil ba siya na,
ka faa nzobri ká i mgba ri mgbam na se fal-ε
a ha fe tunduo be ha nzobri.»*

⁹ «Ka hil ba siya» na waa, bil bayke baa mina le? Bayke baa mii, pola rɔɔ bay haña Krisi uru a se luo Bi-ε na, ka dí kpuru a se zad' baw.† ¹⁰ Be ká'a dí na, ba nzob taa mbijwke ká uru kpuru a se nulue siya bay haña bo, ka re mbay ká tul feri riw bele báy zadri riw bele. ¹¹ Ba fe kǐ ze ka ha fe ini ha nzobri báy zadε zadε. Ka ha nzob haneri vi ba *nzob ndáy nzaapedri, nzob kǐri ba *nzob yaanja bayri saa nzaa Ngerewuru, nzob kǐri laa le, i ba nzob káa Bay Kere, a nzob kǐri rɔbay i ba nzob kóro badu Ngerewuru báy nzob fére nzobri fe. ¹² Ka daa munu bay haña bo, nzob taa Ngerewururi i maa bay dáa ped' ká'a pɔɔ zuo nduo-ri, ha nzob mbika lawri ká i do munu ba sùo Krisi na, i gónjke ká bil mbika law fari ba pola pola, ¹³ ha naari riw bele na náa zúokeri zinj kǐ mbijw hoy ká bil mbika law ndaw, tuuka Vu Ngerewuru ndaw pi. Naari na, náa vikari ba nzobri ká ηgo-ηgoɔɔ, a náa

* **4:8** 4.8 Simri 68.18. Zadka ηgere tul nzob yumri báy nzob feri haw yum, rɔɔ fale ku i yǐ i se puo le, ηgere tul nzob yumri na leke feri ká i faa ká nzaa ruy na a ha nzobri. Do faa mbijw munu ndaw, munu ká Zezu Krisi haw yum ká tul ηgeretemndaya ká tul puu say huf, a kaw tunduo hodo Bi-ε Ngerewuru na, ka leke fe iniri bod' bod' ha nzob mbika lawri riw bele. † **4:9** 4.9 Nzob ndáy bay haneri baa mii, «pola rɔɔ bay haña Krisi uru a se luo Bi-ε na, ka dí kpuru a vi tusiri key.»

yāari fe dāa Krisi na báy zadε nzeɗem. ¹⁴ Be ndaw roo, náa ti dokokeri ba leɗ tueri ká nzoɓ fe fére bayluri ula ri ha ri se líe se lew munu ba hul tumbii ká zuu veke ni ha ni laŋ beŋna beŋna ya. ¹⁵ Roo le, zadka náa baari tusue bay ba kele ha nzoɓri báy faa law ini le, náa ngonri ká bil feri riw bele kpuru, a náa yāakeri fe dāa Krisi, be ká'a ba tul. ¹⁶ Taambol be na ze, nzaa nduo sùo-eri ká boɗ boɗ na, i zuo kɪ i ngon kpāŋ ha sùo bele na siŋ kɪ báy kere báy zadɗ dokmakeri. Be mini ze, zadka nzaa nduo sùo nzoɓ mbɔw mbɔw bele dāa pedɗ báy kere le, sùo riw bele na ngon a se ba pola pola ká bil law ini.

Káw ba nzoɓ fie ká bil Krisi

¹⁷ Bay ká m̄i baa ha r̄i a mí geɗe tul-e báy riŋ Ngerembay na ze do key: ì se simsed munu ká nzoɓri ká i tuu Ngerewuru ya na mbāa. Bari na, i se fal kér bay bari ká dāa fe mbɔw ya, ¹⁸ a fe kóko bari hoy kara do kpalu ndaw. Káw báy kunnun ká Ngerewuru ha nzoɓ na, i ko ya w̄m, bay ñi le, nun-ri f̄umra gbiɓli ká d̄i, a law-ri kara ngon ba tisaw. ¹⁹ Sahoy mbɔw mini kara se ri ká tul fe dāa bari na ya. I poŋ sùo-ri ha fe dāa goɓ goɓkeri a i dāake fe ñmri lōke lōke taŋ kóko fal sùo-ri.

²⁰ Roo le, baari na, báy faa key na ze ì t̄uuke *Krisi ya. ²¹ Baari na, ì laa bay ká se tul-e na ba tusue, a i fere r̄i tusue bay ká bil Zezu. ²² I fere r̄i fe bay haŋa r̄i naa sùo-r̄i ká bil t̄aw fe dāa baari ká kie simsed kaaya baari báy k̄on fe nzaa ulari ká ñe r̄i na ba fal, ²³ ño ha kér bay ká bil law-r̄i na ka fére a vi ba fie. ²⁴ I mbi sùo fie ká Ngerewuru dāa ha ni r̄i ni na i nduo do sùo-r̄i. Báy faa tusue bay na, ì k̄eke sùo-r̄i ba nzoɓ ká dāa feri báy zadε, a i do boɗ ba taa be.

²⁵ Munu ká ì naa sùo-r̄i ká bil kúɗ bay na, nzoɓ ha ha le, ka baa tusue bay ha k̄u-e, bay ñi le, naari riw bele na náa bári nzaa nduo sùo ká mbɔw. ²⁶ Zadka law-r̄i f̄aa r̄i le, ì nze báy sùo-r̄i ká bay dāa feȳa. Law f̄aa baari na ì ha síe ka riŋ ká d̄i ya, ²⁷ ì pón f̄aa mbɔw ha ngeretemndaya ya. ²⁸ Nzoɓ ká ba nzoɓ riiba le, ka pón nzaa nduo riiba be na ka gb̄u, a ño a dāa pedɗ báy nduo-ε bay haŋa ni ka ziŋ faa a ha fe ha nzoɓri ká i se síe fe. ²⁹ I ha bay kaaya mbɔw mini kara ka t̄i ká nzaa-r̄i ya, roo le, ì baa bay ká maa sóko nzoɓri, a dāa kere ziŋ nzoɓri ká i laa bayke na. ³⁰ Tem Law Pie Ngerewuru na ì dāa nun-ε t̄úo síe ya. Be na ka ba bol nduo Ngerewuru ká ño sùo-r̄i, a k̄eke r̄i ba nzoɓ taa be kpuru t̄i nam ká'a óroke pedɗ be ká sùo-r̄i ngid bele a ya r̄i. ³¹ Law zónke riw bele ndaw, dāa nun s̄i ngaw ngaw ká tul nzoɓ ndaw, law f̄aa ndaw, dāa nzaabay ndaw, t̄iri nzoɓ ndaw, roo fe dāa law mgb̄or̄i boɗ boɗ riw bele ndaw na, ì pón ba fal. ³² I dāa law kere ziŋ k̄i i ko nun síe k̄i, a i ha law-r̄i ka huɔ ká tul k̄i munu ká Ngerewuru ha law-ε huɔ lom ká tul-r̄i báy faa Krisi na.

5

Séke simsed ká bil zadɗ taŋa

¹ Baari na, munu ká ì ba leɗri ká Ngerewuru ko r̄i ba nzoɓ nun-ε na ì mbóro fe dāa be. ² Feri riw bele ká ì dāa na, ì dāa báy law ini munu ká *Krisi hii naari, a mbi sùo-ε ha huɗ bay tul naari ba *fe poy ká b̄are f̄u búy búy a rii law Ngerewuru.

³ Baarì na, ì ba taa Ngerewuru. Munu zu le, d'aa nun pie ndaw, fe d'aa ìm ndaw, mase kòkò nun fe ndaw na, maa bay haɲa bayke mbijw mini kara ka mgba ká sakra baarì ya. ⁴ Rɔbay, báa bay sahoɲ ndaw, loko kòkò sorori ndaw, rɔɔ luo mbúo ká tul nzob ndaw na, maa bay haɲa ni ka d'oo sakra baarì ya, roo le, ì d'aa taambol ze ka ha Ngerewuru. ⁵ Ì kò báý kere ndaw rɔ! Nzob ká pɔɲ sùo-ε a ba nzob d'aa nun pie, mase nzob d'aa fe ìm, mase nzob kòkò nun fe na, ka kò fekeri ku na ba wuru ká'a kod. Nzobke ku na, fe kereri ká d'oo bay tul nzobri ká Krisi báý Ngerewuru re mbay ká tul-ri na, ka ti zìɲ mbijw ya.

⁶ Ì ha nzob mbijw mini kara ka úla rì báý kòkò bayri ya. Bay tul fe d'aa kaaya ká mini key na ze, here Ngerewuru a zúoke tul nzobri ká ì d'aa tul ngɔɲɔ zìɲ ni. ⁷ Munu le, k'iri nzobri ká munu ku na ì mgbajra ri ya. ⁸ Pola na, ì d'oo bil suɲ tilo, roo le, timbede key le, báý faa zúo zìɲ Ngerembay na ì d'oo bil zad taɲa. Munu zu le, ì se simsed munu ba nzobri ká ì d'oo bil zad taɲa, ⁹ bay jì le, zad tanjake ku na d'aa ha nzob lie lereke ba fe d'aa kereri riw bele: fe d'aa ká d'oo sikda ndaw, fe d'aa tusue ndaw pi. ¹⁰ Ì d'aa hurusuori tun k'ì ì bék'ek'e fe ká rii law Ngerembay. ¹¹ Fe d'aa gɔb gɔbkeri ká gɔr hɔy ká d'oo bil suɲ tilo na, ì mgbajra ri ndjì ya, roo le, ì tina ri d'oo zad hie gbay gbay. ¹² Fekeri ká nzobri d'aa ká zad muni ku na, ba fe d'aa sahoɲ ká nzob maa bay báa bayke ya. ¹³ Roo le, zadka fe d'akeri riw bele ku na d'oo zad hie gbay gbay le, saw fekeri tina sùo-ε d'oo zad hie gbay gbay. ¹⁴ Tusueke le, ferì riw bele ká t'ì a d'oo zad hie gbay gbay na, vi ba zad taɲa. Sawke mini ze ì baa mii: «Bo ká mù na-nam na, mu túma. Bo ká mù ba nzob huɔe na, mu túma ká sakra nzob huɔeri, a le, Krisi a haɲa nun-a tan báý*.»

¹⁵ Munu zu le, ì nze báý sùo-rì bay tul k'iri simsed baarì na ndaw rɔ! Ì se simsed munu ká kòkò nzobri ya, roo le, ì se simsed munu ká nzob nun nze mri ¹⁶ ká ì d'aa fe kere báý bil nam ká Ngerewuru ha na, bay jì le, bil nam ká náa d'ori d'ì key na, ba nam ká ndaya. ¹⁷ Sawke mini ze, ì d'aa fe d'aa kòkò ya, roo le, ì d'aa hurusuo-rì tun k'ì ì kóke fe ká Ngerembay hii bay haɲa rì d'aa na.

¹⁸ Ì ha him ka d'aa rì túf ya, bay jì le, a haɲa rì d'aa fe gɔb gɔbkeri, roo le, ì ha Tem Ngerewuru ze ka mbaa bil law-rì gbay gbay, ¹⁹ bo ì baa bay ì sóke k'ì báý simri ndaw, sim písi ndaw, rɔɔ báý sim ká'a ha rì ndaw na, ì písike Ngerembay báý bil law-rì riw bele. ²⁰ Ká bil ferì riw, báý bil namri riw bele na, ì d'aa taambol ha Baa Ngerewuru báý riɲ Ngerembay naari Zezu Krisi, ²¹ a ì d'ìɲ tul-rì ká pol k'ì bay tul hje Krisi ká d'oo bil law-rì na.

Fe d'aa nzobri ká ì zúo zìɲ Krisi

²² Máýri, ì d'ìɲ tul-rì ká pol waa baarì munu ká ì d'aa zìɲ Ngerembay, ²³ bay jì le, w'ara nzob na ba mbay ká tul máý nzob munu ká *Krisi ba mbay ká tul nzob mbika lawri riw bele. Be Krisi na, ka ba Nzob Y'ajana nzob mbika lawri ká ì mbu tul k'ì riw bele ká ì d'oo munu ba sùo-ε na. ²⁴ Be ze, baarì máýri na ì d'ìɲ tul-rì ká pol waa baarì ká tul ferì riw bele faa mbijw munu ká nzob mbika lawri ká ì mbu tul k'ì riw bele d'aaake zìɲ Krisi.

* **5:14** 5.14 Nzob h'neri ker ì baa mii, bay key na, ba sim ká nzob mbika lawri ká titire dek're ì d'ì ká síe d'aa tul nduo mbii.

25 A baarĩ w̄arari laa le, ì hii máy baarĩ faa mbjw munu ká Krisi h̄iike nzoɓ mbika lawri ká i mbu tul k̄i riw bele a p̄oŋ s̄uò-ε h̄a huɗ bay tul-ri. 26 Ka w̄aa ri báy mbii báy bay ɓe ha ri *taŋ kaɗ kaɗ, a ɗaa ri zuɗ ɓoɗ ɓa taa ɓe. 27 Ka ɗaa munu bay haŋa nzoɓ mbika lawri ká i mbu tul k̄i riw bele na, i ɗo pol-e munu ɓa máy ká k̄oɗo s̄uò-ε bay tul waa ɓe, ká'a k̄ie s̄uò-ε ká pol-e ká ɓil ndaɗi máy ɓe riw bele a taŋ kaɗ kaɗ, taŋ fe ìm ká mbuo ɗi ndaw, taŋ bol kol nuɗ ndaw, a ɗi táy ya ndaw, ɗo fe kaaya mbjw mini kara ɗo s̄uò-ε ya ndaw pi. 28 Munu zu le, ɗo nun haŋa w̄arari na, i ko máy ɓari ɓa nzoɓ nun-ri munu ká i kóke s̄uò-ri ɓa nzoɓ nun-ri na. Nzoɓ ká hii máy ɓe na, ka hii s̄uò-ε ɓe k̄i s̄uò-ε. 29 Tusueke le, nzoɓ mbjw mini kara ti s̄aŋ s̄uò-ε s̄uò-ε ya, roo le, ka hol ni a ko-kóm ɓa tul-e faa mbjw munu ká Krisi kóke kóm ɓa tul nzoɓ mbika lawri ká i mbu tul k̄i riw bele, 30 bay ji le, naari na, náa ɓári nzaa nduo s̄uò-ε. 31 «S̄awke mini ze, w̄ara nzoɓ a p̄oŋ bi-ε báy mi-ε bay káw z̄iŋ máy ɓe, ɓari siɗi bele reɓ na, i ví ɓa nzoɓ ká mbjw†.» 32 Bayke ku na ɓa bawda fe, a ze m̄i ker mí ko le, feke ku na ɓaa se tul Krisi báy nzoɓ mbika lawri ɓoɗ ɓoɗ ká i mbu tul k̄i riw bele, 33 a roo le, bayke na ɗo bay tul-r̄i ndaw: ndaɗ bay haŋa nzoɓ h̄a h̄a le, ka hii máy ɓe munu ká'a h̄iike s̄uò-ε, a máy nzoɓ hoy kara ka h̄ie waa ɓe.

6

1 Baarĩ ledri ká ì ɓa taa Ngerembay na, ì ɗaa vu mbom ka ɓo tul nzoɓ mbónri, bay ji le, ɓa fe ká ɗo báy zaɗe. 2 Bol kusol mbjw ɓaa mii: «Mu ɗaa vu mbom ka ɓo tul ɓaa-ka báy máa-ŋa*.» Bol kusol key na ɓa titire ká Ngerewuru waa fe k̄i nde tul-e a ɓaa mii: 3 Mù ɗaa vu mbom ka ɓo tul ɓaa-ka báy máa-ŋa na le, mù káw báy suoriya a mú káwke tusiri key h̄a bol-a ka ɗi ke. 4 A baarĩ ɓaa ledri laa le, ì ɗaa h̄a tul vu baarĩ ka fére ya, roo le, ì hól ri báy h̄a fére ri fe ndaw, haŋa ri nzaa ɓoko ká uru saa luo Ngerembay ndaw pi.

5 A baarĩ koyri na, ì ɗaa vu mbom ka ɓo tul ɓaa gaŋ baarĩ ká tusiri key báy h̄ie ndaw, báy tóko ká pol-ri ndaw, ɗo báy law mbjw ká taŋ kaɗ kaɗ munu ká ì ɗaa ke ped h̄a Krisi. 6 I ɗaa ped ha ri bay ɗoko ká i ɗo fal-r̄i kek key hoy bay ndáɗke ká nun-ri ya. Roo le, ì ɗaa law h̄iia Ngerewuru báy ɓil law-r̄i riw bele munu ɓa nzoɓ ped Krisi. 7 I ɗaa ped ha ri báy law kere ri fe ká ì ɗaa h̄a Ngerembay ɓo, ì ɗaa h̄a nzoɓri hoy ya, 8 bay ji le, ì ko ndaw, nzoɓ h̄a h̄a ká ɓa koy, mase nzoɓ ká kaw báy tul-e hoy kara, Ngerembay a haŋa ni fe ká maa tul-e bay fe kere ká'a ɗaa na. 9 Do faa mbjw munu ndaw, baarĩ ká ì ɓa ɓaa gaŋ ɓari na, ì ɗaa fe báy zaɗe ka z̄iŋ koy baarĩ. Kóko ká ì ɗara ri, bay ji le, ì ko, baarĩ ndaw, koy baarĩ ndaw na, ɓaa gaŋ baarĩ mbjw hoy ɗo nulue. Be na ka naa nun nzoɓ mbjw ya.

Daa fe rem Ngerewuru ka zúo s̄uò-r̄i

10 Ká bay s̄iŋ tul bay key na le, ì h̄a bawda h̄urusuo Ngerembay ka ɗaa ha r̄i vi ɓa nzoɓ h̄urusuo. 11 Fe remri riw bele ká Ngerewuru ha r̄i na, ì ɗaa zúo s̄uò-r̄i; ɓe ndaw ɗo, ì mgbáke s̄uò-r̄i ŋo-ŋoŋ bay tul fe ɗaa law ŋeretemndaya na báy. 12 Tusueke le, naari na náa rúri ruy z̄iŋ nzoɓ ya, roo le, náa rúri z̄iŋ h̄urusuo temndayari ká i re mbay ká tukele key ndaw,

† 5:31 5.31Tiika saw fe 2.24; 1Ko 6.16; Mat 19.5.

* 6:2 6.2 Tji kele 20.12; Kijina bol kusol ba siɗike 5.16.

ziŋ h̄urusuori riw bele nd̄aw, r̄oɔ ziŋ h̄urusuo mbay ká bil suŋ tilo ká tusiri key nd̄aw pi. ¹³ S̄awke mini ze, fe remri riw bele ká N̄gerew̄uru h̄a na, ì f̄a zúɔ s̄uò-r̄i. Be nd̄aw r̄oɔ, zadka nam ká ndaya na vi le, nzoɔ tul nḡani ti ziŋ faa ká bay mbaka tul-r̄i ya fáy. A fal ruy ká ì ruu kp̄uru t̄i gb̄uke na ro le, ì haw ȳum na ro zu.

¹⁴ Munu zu le, ì do d̄i ya í mgba tusue bay na nḡo-nḡoŋ munu ba nzoɔ ȳum ká mbi sal huo a siŋke puu si-ε. I h̄a fe d̄aa baari ka do sikda munu ba gari lari ká nḡoŋ k̄okyo ká nzoɔ ȳum nduo do nzaa law-ε siya bay yámke fe remri. ¹⁵ I ka-káa Bay Kere káw d̄ekeke na báy s̄uò ndúoke kiyaw kiyaw h̄a nzoɔbri munu ba nzoɔ ȳum ká nda dik̄on do bal-ε bay séke sed báy kere. ¹⁶ I d̄aa law-r̄i ka bo tul N̄gerembay baŋguɔ munu ba nḡaŋ ká nzoɔ ȳum mgba do nduo-ε bay tul guo n̄geretemndaya†. ¹⁷ I ȳa pam ká N̄gerew̄uru ha r̄i na munu ba taguba, báy Bay N̄gerew̄uru ká Tem Law Pie ha r̄i na, ka do munu ba maamii. ¹⁸ I d̄aa nzaa bay kere baŋguɔ báy faa Tem Law Pie í kódk̄e N̄gerew̄uru báy k̄iri nzaa bay kereri boɔf boɔf h̄a ni ka so r̄i ká bil feri riw bele. I káw báy nzaa bal-r̄i kekeke í ged̄e tul nzaa bay kere, í d̄aa bay tul nzoɔ N̄gerew̄ururi riw bele.

¹⁹ I d̄aa nzaa bay kere bay tul-i, bay haŋa bo N̄gerew̄uru ka h̄a m̄i bay hay ká do báy zad̄e bay báa. Be nd̄aw r̄oɔ, m̄i báake bay báy nun w̄ara nzoɔ h̄a nzoɔbri k̄o Bay Kere ká do zad̄ munu ká se tul Ziɓri báy nzoɔbri ká i ba Ziɓ ya ká i vi ba nzoɔ ká mb̄jw h̄oy na. ²⁰ Bi na, m̄i suo bol *Krisi. Bay tul Bay Kere key na ze i siŋ m̄i báy sal lari h̄a m̄i naa hul sal. Munu zu le, ì d̄aa nzaa bay kere bay haŋa m̄i ba bayke báy nun w̄ara nzoɔ munu ká ba ped̄ bi ká bay haŋa m̄i d̄aa na.

J̄ro bie soko Pol ká mgbaɗa

²¹ M̄i h̄ii bay haŋa baari h̄oy kara ì laa bay ká se tul-i báy d̄ol bi key na. Ȳu naari Tisik ká náa kóri ni ba nzoɔ nun naari, a ba nzoɔ ped̄ N̄gerembay ká ped̄ d̄aa be do báy zad̄e na, a loko soro feri riw bele ká se tul-i na ha r̄i laa báy. ²² S̄awke mini ze, m̄i píe ni ba luo-r̄i bay haŋa ni ka ba bay zad̄ d̄ol buru na ha r̄i laa, a huoke law-r̄i nd̄aw pi.

²³ Ndad̄ bay haŋa d̄ekeke báy law ini, r̄oɔ báy mbika law ká uru saa luo B̄aa N̄gerew̄uru báy N̄gerembay Zezu *Krisi na, ka sáɔf ziŋ r̄i riw bele.

²⁴ Ndad̄ bay haŋa law huoke N̄gerew̄uru ka sáɔf ziŋ nzoɔbri riw bele ká i h̄ii N̄gerembay naari Zezu Krisi báy law ini ká fere s̄uò-ε ya.

† 6:16 6.16 Guoke na, í d̄aa fe do nzi-ε, ze bo zadka i so le, mbi huu bilam a se feri.

Filibri

Mbede ká Pol daa / ha nzoɓ mbika lawri ká Filib

Bay ká se tul ferri ká do bil mbede ni key

Mbede key na Pol naa hul sal ze a daa a pieke ha titire nzoɓ mbika lawri ka i mbu tul ki ka be ki ka daa ri do kudu zad ka Maseduwan. Ka kji fal ferri ka tji tul-e ka'a do bil-e, a daa taambol ha ri bay tul soko ka i so ni. Ka bil puo ka Filib na, ped daa bari nzoɓ fe fere bayluri na fara zuo ki nzoɓ mbika lawri a haa ri seke ba pola i ngon ka bil mbika law ya. Be ze ba fe ka yoklo ker bay Pol ha ni daake mbede ni key.

Nzofri ka i daa law-ri bo tul Kriisi na, Ngerewuru naa bay ka tul-ri ha ri zuo ziji ni. Zuo ziji Kriisi bay tuuka ni na, kal tul ferri riw bele pavbaɗ. Ze ba na fe ji ji hoy tji tul nzoɓ hoy kara, nzoɓke do bay dekeke bay suoriya. Sawke mini ze, Pol nzoɓ nday nzaaped na, ze ka naa na hul sal hoy kara, ka daa bay key na do bil mbede ni key mi: «I daa suoriya ka bil Ngerembay banɗo» (4.4).

Maa bayri ka do bil-e

Ferri ka tji tul Pol ka'a do bil-e: 1.1-26

Fe daa Kriisi do ba fe mboro nzoɓ mbika lawri: 1.27-2.30

Tuuka Kriisi na kal tul ferri riw bele: 3.1-4.9

Taambol bay tul soko ka nzoɓ mbika lawri so ni: 4.10-23

Soko ka Pol hii ha ri

¹ Bi Pol buru Timote ka buru ba koy ped Zezu *Kriisi na, buru daa mbede key na ha ri baari nzoɓ taa Ngerewururi riw bele ka i zuo ziji Zezu Kriisi ka i kaw Filib. Buru hii soko ha ri, ngereri ka i nda faa pol-ri ndaw, roo nzoɓ soko pedri ndaw pi. ² Ndad bay haɗa law huoke bay dekeke taa Baa naari Ngerewuru, bay Ngerembay Zezu Kriisi ka saf ziji ri.

Pol daa nzaa bay kere bay tul-ri

³ Banɗo na, zadka mi ker se tul-ri na, mi daa taambol ha Ngerewuru.

⁴ Banɗo kpadara ka mi do daa nzaa bay kere bay tul-ri riw bele na, mi daa bay suoriya, ⁵ bay ji le, bay titire nam ka i mbike law-ri kpuru tji timbede na, i daa law mbijw ziji buru ha kaa Bay Kere *Kriisi se ba pola pola. ⁶ Mi ko ba tusue ki mi: Ngerewuru ka tii saw daa ped kereke ka bil law-ri na, a daa ba pola pola kpuru ha ni o riw bele bay nam ka Zezu Kriisi a yi a vi. ⁷ Do bay zadɗe bay haɗa mi do bay kiri ker bayri ka mini key se tul-ri riw bele. Tusueke le, mi ko ri ba wara law-i. Ze mi naa na hul sal key, mase bay nam ka mi do hoy mi ka-kaa Bay Kere Kriisi ha nzoɓri ko bayke ta-taɗ ba tusue bay na hoy kara, baari riw bele na i do bil law kere ka Ngerewuru daa ziji mi na mbijw hoy. ⁸ Ba tusue ki, mi hii ri bay bil law-iri riw bele munu ka Zezu Kriisi hii ri. Ngerewuru ba nzoɓ bay nasike.

⁹ Nzaa bay kere ka mi daa ha Ngerewuru bay tul-ri na ze do key: mi koɗ ni bay haɗa ini ka i mgba na ka se ba pola pola, ha inike ku na daa ha ri tuuke Ngerewuru ta-taɗ, a i koko fe ka do bay zadɗe nzedem, ¹⁰ bay haɗa bo i ba nzoɓri ka i maa kele fe ka do bay kere. Be ndaw roo, i ba

nzobri ká ì *tañ kađ kađ ká bay mbijw kara do tul-rì báy nam ká Kri si a yji a vi na ya. ¹¹ Zezu Kri si ká do bil law-rì na, a d́aa ha rì d́aa fe kereri banɔuo báy zadɛ, bay d́aa ke riŋ d́ika bo tul Ngerewuru ndaw, pisike ni ndaw pi.

Bay Kere Zezu se ba pola pola

¹² Yu-iri, m̄ hii bay haŋa ri ko: fe ká tji tul-i na, d́aa ha Bay Kere *Kri si séke seđ ba pola pola k̄i hoy ¹³ a ha nzo b yumri riw bele ká i ko ro puo mbay báy nzo b ha wri riw bele na i ko mii, i m̄gba m̄ bo hul sal bay tul peđ Kri si ká m̄ d́aa. ¹⁴ Ro bay, m̄gbaka ká i m̄gba m̄ bo hul sal na, d́aa w̄ara bo bil law ruo yu-iri ha ri káake káa Bay Kere Kri si na báy nun w̄ara nzo b ba pola pola tañ h̄je. ¹⁵ Ba tusue k̄i, nzo b ha neri ká sakra bari ku na, i ka-káa Bay Kere Kri si báy d́aa sere, báy k̄pere ziŋ m̄, a roo le, nzo b ha wri ka-káa Bay Kere na báy k̄er bay kere. ¹⁶ Bari na, i d́aa peđke báy law ini; i ko ndaw mii, nam bi ká hul sal key na, ba Ngerewuru k̄i ze ha m̄ naa d̄i bay haŋa m̄ baa Bay Kere Kri si ká pol nzo b kún sal bayri ha nzo bri ko ta-tañ mii, ba tusue bay. ¹⁷ Nzo b nuri ku na, i ka-káa bay ká se tul Kri si na báy law ndaya báy k̄pere. I d́aa munu i hii bay haŋa kóko seke fe bi ká bil hul sal na ka k̄ay tul k̄i ba pola pola. ¹⁸ Ze i kaa na káa Bay Kere Kri si báy law ndaya mase báy law kere hoy kara, yoko m̄ mbijw ya! Káa Bay Kere Kri si na se ba pola pola a ha m̄ d́aa suoriya ká d̄i.

M̄i d́aa suoriya ká d̄i ba pola ro bay, ¹⁹ bay ji le, m̄ ko ndaw, taambol nzaa bay kere ká ì d́aa, roo báy Tem taa Zezu Kri si ká so m̄ ká d̄i ndaw na, feri riw bele ká tji tul-i ku na, óro bie le, Ngerewuru a haŋa m̄ ziŋ pam. ²⁰ Fe ká m̄gba law-i bamba ká m̄ d́aa law-i te d̄i nzokdo na, ba haŋa sa hoy ka se m̄ ká tul fe mbijw ká m̄ d́aa na ya, roo le, timbeđe key ká mak w̄aw na, m̄ kaw báy kumnun mase m̄ hu na hu hoy kara, feri riw bele ká m̄ d́aa na, m̄ d́aa tañ h̄je bay haŋa bo, nzo bri kóke mina ze Kri si ba bawda nzo b le! ²¹ Ba tusue k̄i, káw báy kumnun bi na, m̄ hii bay d́aa mbay bo tul Kri si. Ze m̄ hu hoy kara, ba fe ká yji a ndad bamba ro bay! ²² Roo le, zadka m̄ káw báy kumnun ká tusiri key ba pola ro bay, a mí maa sóko nzo bri ha ri ngon ká bil mbika law le, káw báy kumnun mase, huđ hoy kara, fe ká law-i hii na m̄ ko ya báy. ²³ Bil law-i nzaa bay ba sid̄i: m̄ d́aa kon pón tusiri key bay w̄a káw ziŋ Kri si, be ze ba fe ká ndad bamba tasiri. ²⁴ Roo le, do nun haŋa m̄ kaw tusiri key mí so ri. ²⁵ Munu ká m̄ ko feke ba tusue na, m̄ ko le m̄ káw báy kumnun báy, m̄ ko le, m̄ káw ziŋ ri riw bele bay sóko ri ha mbika law baari ngónke ba pola pola, a i ziŋ suoriya ká d̄i. ²⁶ Be ndaw ropie, nam ká m̄ yji ba k̄i bay kóko ri na, a ba fe saw ndáka giri s̄o-r̄i ba pola pola ká bil Zezu Kri si bay tul fe kere ká a d́aa bay tul-i.

²⁷ Ba ji ji hoy kara, i se simseđ ka maa báy Bay Kere Kri si na. Be roo, m̄ se na mí ko ri, mase m̄ ti sakra baari ya hoy kara, mi laa mii, i m̄gba law-r̄i ngo-ngon maa k̄i, a i ru-ruy bay tul tusue bay ká do bil Bay Kere Kri si. ²⁸ I ha h̄je nzo b tul ngani baari ka d́aa ri mbijw ya. Ba fe ká kie ri mii, i ba nzo bri ká i bi-bie; a baari laa le, i ba nzo bri ká i ziŋ pam. Feke ku na uru saa luo Ngerewuru, ²⁹ bay ji le, Ngerewuru d́aa law kere ziŋ ri bay haŋa ri d́aa ke peđ Kri si, ba d́aa law bo tul-e hoy ya, roo le, bay kóko seke fe bay tul-e ndaw pi. ³⁰ Timbeđe key na, i ba baw ruy bi ká se tul

Bay Kere Krisi. Ruyke ku na, ɓa taa mbijwke ká i ko mĩ dfo nzi-ε ká pola na. Ruyke na ɓáy ze dfo kpuru tji vuri key; ɓa fe ká i ko ndaw.

2

I dfo ɓáy kër ɓay munu ká Krisi

¹ Baari riw na, i zuo zinj Zezu *Krisi a i zinj hurusuo ká dī. Law ini ɓe na dfaa wara ɓo bil law-rĩ. Rɔɓay, i zuo zinj Tem Law Pie i ko nun sie kji, a i dfaa law kere zinj kji. ² Munu zu le, mi kod rĩ: i zuo zinj kji i hii kji ɓáy law ká mbjw, i dfaa law-rĩ maa kji a i ha kër ɓay baari ka maa kji. Be ndaw roo, i dfaa ha suoriya mbaa bil law-i gbay gbay ɓáy. ³ I dfaa fe mbjw ɓáy kër ɓay kpere ya, mase ɓay siika sùo-rĩ ká nun nzofri gor hoy ya, roo le, i dñj tul-rĩ ká saw ɓal kji i ko ku-i baari ɓa nzof ká mba tul-rĩ. ⁴ Ndad ɓay haɗa nzof mbjw mini kara, ka nzaa kere ɓe kji sùo-ε hoy ya, roo le, ka kër se tul-e taa nzof hawri ndaw.

⁵ I ha kër ɓay baari ka dfo munu ká taa Zezu Krisi.

⁶ Be ká'a dfo maa kji ɓáy Ngerewuru ɓa dje hoy ɓanguo na, ka nzaa faa ɓáy hurusuo ɓay doko maa kji ɓanguo zinj ni ya, ⁷ roo le, ɓe kji sùo-ε ka poɗ zad káw kere ɓe, a dfo maa kji ɓáy koy nzof.

Ka ya sùo zinj nzof ha nzofri ko ni ɓa nzof na kji.

⁸ Ka dñj tul-e a dfaa vu mbom ɓo tul Ngerewuru kpuru a huke hud sahoy ká tul puu say hud.

⁹ Sawke mini ze, Ngerewuru mbi ni a dfaa ni kaw zad káw luye ká kal zad káw hawri riw bele.

Ka ha ni riɗ ká ndad kal tul riɗ hawri riw bele,

¹⁰ ɓay haɗa ɓo, nzofri riw bele ká nulue ndaw, tusiri key ndaw, roo ɓáy nzofri ká zad baw ndaw na, zadka i laa riɗ Zezu le, i húku siri mgbu

¹¹ i ɓaa ɓay ɓáy nzaa-ri riw bele mii:

«Zezu Krisi ɓa Ngerembay,»

ɓay dáake riɗ dika ɓo tul Baa naari Ngerewuru.

Simsed nzof mbika lawri

¹² Munu zu le, yu-iri ká mĩ ko rĩ ɓa nzof nun-i na, ɓáy dol bi ká luu-rĩ na, i dfaa vu mbom ɓo tul Ngerewuru ɓanguo. Ze mĩ ti na sakra baari ya hoy kara, do ndad ɓamba tasiri rɔɓay ɓay haɗa rĩ dfaa vu mbom ɓo tul-e timbeɗe key. Munu ká Ngerewuru ha rĩ pam na, i dfaa ped ká kie pamke na ɓáy dñj tul ndaw, hje Ngerewuru ndaw, ¹³ ɓay ji le, ɓa ɓe ze ka dfaa ped ká bil law-rĩ ɓanguo, a ha rĩ law hiiya dfaa fe ká'a hii, a i ɗroke ɓie feke na.

¹⁴ Feri riw ká i dfaa na, i dfaa ɓáy nguri ya ndaw, máy ɓay ya ndaw, ¹⁵ ɓay haɗa ɓo i ɓa nzofri ká nzof maa ɓay dfaa ɓay ɓo tul-rĩ ya i *taɗ kad kad, a i ɓa vu Ngerewururi ká fe kaaya mbjw mini kara mbuo sùo-rĩ ya ká sakra nzof ɓe dfaa ɓáy zadɗe yari ɓáy nzof dfaa ndaya lɔke lɔkeri ká tusiri key. Simsed baari ká sakra nzofkeri ku na, i hie munu ká huu ká hie ká bil suɗ tilo, ¹⁶ i se ɓáy ɓay káw ɓay kunnun taa tusueke na ha ri. Zadka i dfaa munu le, nam ká Zezu *Krisi a yji a vi na, mĩ máa ndáka giri sùo-i ɓay tul-rĩ, ɓay ji le, ɓa fe ká kie mii, pedri riw bele ká mĩ dfaa ká mi taɗ ká dī poɗo poɗo na, ɓa fe ká dfo gor hoy ya.

¹⁷ Kɔ ya ɛ, sɪm bi a zúu zuo siri, a do munu ba fe haɲa hoy ká m̃ don nde tul *fe poy baari ká ba ped mbika law ká ì mbi ha Ngerewuru*. Ze bo do munu ɛ, sùo-i a rii m̃, a mí daa suoriya zɪɲ r̃i riw bele. ¹⁸ Do faa mbɪw munu ndaw, baari hoy kara do nun haɲa sùo-r̃i ka rii r̃i, a í daa suoriya zɪɲ m̃ ndaw.

Pol pie Timote báy Epafodi

¹⁹ Mí daa law-i te tul Ngerembay Zezu nzokdo bay haɲa waka ya hoy mi pie Timote ha ni ka se luo-r̃i, bo ỹi be ɛ, mi láake soro bay baari a mí zɪɲke hurusuo. ²⁰ Nzoɔ ká ker bay zɪɲ m̃ a ker se tul-r̃i ba tusue munu ká be na, tiya. ²¹ Nzoɔ hawri riw bele na i nzaa kere bay tul-r̃i sùo-ri k̃i hoy bo, i nzaa taa Zezu *Krisi ya. ²² Timote na, faa ká'a kíeke sɪmsed be báy kere na ì kɔ ndaw. Ka mbi sùo-ɛ a ka-káa Bay Kere Krisi, a daa ped zɪɲ m̃ munu ká led daa ped zɪɲ bi-ɛ. ²³ Sɔwke mini ze, m̃ daa law-i te tul pie ni se luo-r̃i. Zadka m̃ laa bay ká tul-i na taɲ ro ɛ, ba vaa kod hoy m̃ pie ni se vaw. ²⁴ Bi hoy kara, m̃ daa law-i bo tul Ngerembay, mí kɔ ká bil law-i ba tusue mii, waka ya hoy m̃ séke báy sùo-i k̃i vaw bay vaa kóko r̃i.

²⁵ Mí ker mí kɔ ba fe kere bay yɪɲra yu naari Epafodi se luo-r̃i, be ká'a ba baw ped bi báy baw ruy bi ká se tul tusue bay, be ká ì pie ni báy fe ká m̃ se sieke ha ni víke ha m̃ na. ²⁶ Kon kóko r̃i riw bele daa ni bamba tasiri. Robay, law-ɛ nzaa ni bay soro suosereɓ be ká ì laa na. ²⁷ Ba tusue k̃i, sùo-ɛ ká se ni na, huɔ be tɔɲ nd̃i mini key, roo ɛ, Ngerewuru kɔ nun síe be a vaa ni. Ka kɔ nun síe be hoy ya, roo ɛ, ka kɔ nun síe bi ndaw, bay haɲa bo, law-i ka sáa ba pola pola ya. ²⁸ Sɔwke mini ze, m̃ takra bamba bay yɪɲra ni se luo-r̃i bay haɲa bo, ì ỹi ì kɔ ni le, ì káw báy suoriya, a bi hoy kara ha kér bay bi ka nda siri ndaw. ²⁹ Munu zu ɛ, ì ya ni ba yu baari ká bil Ngerembay báy bawda suoriya. Do nun haɲa r̃i daa mbay bo tul k̃iri nzoɔ ká mini ká be key na, ³⁰ bay ò ɛ, huɔ be tɔɲ nd̃i bay tul ped Krisi. Ka nzuu sɪm be do guma a ví so m̃, a daa fe ká ì maa daa sùo-r̃i ha m̃ ya na.

3

Doko báy zadɛ ká nun Ngerewuru

¹ Be ze yu-iri, ì daa suoriya ká bil Ngerembay.

Mbede ká m̃ daa ha r̃i timbede key na, bayke do munu ká taa pola na ku ndaw. Bay haɲa m̃ daa mbede mí baa bayke na ku robay ha r̃i na, ba fe ká m̃ taa ká d̃i mbɪw ya, bay ò ɛ, bayke ku na ba fe ká'a sóko r̃i ha r̃i kóroke sùo-r̃i. ² I nze báy sùo-r̃i bay tul nzoɔ nzaa úlari ká i ba váy nzobri ká ped daa bari ndaya ká i gedɛ mii, nzoɔ mbika lawri ká i ba Zib ya na, ndad bay haɲa nzobri kuɲ ri ngori bay kíeke sùo-ri ba nzoɔ Ngerewuru. ³ Tusueke ɛ, ba naari bo, ba bari ze i kie *kúñ ngori taa tusueke na ya, bay ò ɛ, naari ze náa dáari ped ha Ngerewuru báy faa Tem be, a náa ndari giri sùo naari bay tul Zezu *Krisi, bo náa dáari law naari bo tul fe daa bulu nzobri ya.

* **2:17** 2.17 Zadka Zibri, mase Gerekri puo fe na, i don him zuo tul fe, mase lakun fe ká i puoke fe na bay oroke fe poy na ha ni do báy zadɛ. Ká zad̃ ni key na, kóko seke fe Pol, mase huɔ ká'a huka bay tul Krisi na, do munu ba fe ká'a don bay oroke fe daa kere ká Filibri daa báy faa mbika law ha Ngerewuru.

⁴ Bi hoy kara, m̃ hii le, m̃ máa d́aa law-i bo tul fekeri na ku ndaw. Zadka nzoḅ ker a baa mii, ɓeri maa ndád ká nun Ngerewuru báy faa d́aa fe saw buluri na le, ɓi na, m̃ mba ni báy kér bayke roḅay, ⁵ bay ji le, ɓi na, i mboṅ m̃ d́aa nam tɔno sidi roḅ, i kuṅ ngori ɓi báy. M̃ ɓa mbii ndjw *Izarayel ká saw kaṅi Bezame. M̃ ɓa saw Eboro taa tusueke máa báy b́aa. A bay ká se tul d́aa vu mbom bo tul *bol kusol Zibri na, m̃ d́aa báy nzi-ε lem lem, bay ji le, m̃ ɓa Farizi, ⁶ a mí nduo kiyaw kiyaw ká d́i kpuru mí d́aake nun nzoḅ mbika lawri tuo síe. A bay ká se tul d́oko tul bol kusol báy zadε na laa le, nzoḅ zinj kaaya ɓi mbjw ká d́i ya.

⁷ Roo le, fekeri ku riw bele ká m̃ d́aa law-i bo d́i, a mí ko ɓa feziṅa ɓi bay ndádke ká nun Ngerewuru na, timbeḏe key m̃ ko ɓa fe ká gor hoy bay tul Zezu Krisi. ⁸ Ba fe nuri ku hoy ya, roo le, feri riw bele ká pola lew m̃ ko ɓa fe kere a mí d́aa law-i bo d́i na, timbeḏe key le, m̃ ko ɓa fe ká gor hoy, bay ji le, fe ká kal tul fekeri ku riw bele pavbaḏ na, ɓa tuuka Ngerembay ɓi Zezu Krisi. Bay tul-e na, m̃ poṅ fekeri riw bele a mí ko ɓa m̃jiri hoy bay haṅa bo, mi tuu Krisi a mí zúo zinj ni báy bil law-i riw bele. ⁹ Timbeḏe key na, m̃ d́aa law-i bo tul d́aa vu mbom bo tul bol kusol Zibri bay ví ɓa nzoḅ ká d́o báy zadε nzedεm ká nun Ngerewuru na mb́aa. Roo le, m̃ ví ɓa nzoḅ ká d́o báy zadε nzedεm báy faa law-i ká m̃ d́aa bo tul Krisi. Ba fe ká Ngerewuru d́aa zinj nzoḅri riw bele ká i d́aa law-ri bo tul Krisi. ¹⁰ Fe ká m̃ hii na, ɓa tuuka Krisi báy h́urusuo t̃ji ɓe saa luḅ huḏ, bay zúo zinj ni ká bil kóko seke fe ɓeri, ha huḏ ɓi kara ka d́o munu ká taa ɓe ndaw, ¹¹ bay haṅa bo mí d́aa law-i te nzokḏo mi, ɓi hoy kara, Ngerewuru a t́ina m̃ saa sakra nzoḅ huḏferi ha m̃ káw báy kumnun.

Pol bo nzoḅ mbika lawri bay haṅa ri mbóro fe d́aa ɓe

¹² M̃ ɓa mii, m̃ zinj fekeri na ku riw bele ya roḅay, mase m̃ ɓa nzoḅ ká m̃ *taṅ kaḏ kaḏ ro ya ndaw. Roo le, m̃ d́uu nun-i ɓa pola bay d́aa h́urusuo-i tuṅ k̃i bay mgbaka fe ká m̃ nii na ɓa taa ɓi, bay ji le, ɓi hoy kara Zezu *Krisi mgba m̃ pola ɓa nzoḅ taa ɓe. ¹³ Yu-iri, m̃ ko mí ɓa mii, ɓi na m̃ mgba feke na báy nduo-i kpeḅ ya báy, roo le, m̃ d́aa fe mbjw: feri ká m̃ d́aa pola na m̃ ker se d́i mb́aa, a mí d́aa h́urusuo-i tuṅ k̃i bay mgbaka fe ká d́o pol-i. ¹⁴ M̃ d́uu nun-i ɓa pola ɓa zadε fe tunduo bay mgbaka feke ká Ngerewuru d́ike naari ká nulue bay haṅa náa yaari báy faa Zezu Krisi.

¹⁵ Be ze, naari riw bele ká náa ngónri ká bil mbika law ro na, náa d́okori báy k̃iri kér bay ká mini key. Be ro le, nzoḅ haṅeri ká sakra ɓaari na ker bay k̃i boḏ le, Ngerewuru a mgb́uḏa nun-ri ká d́i báy. ¹⁶ Ba ji ji hoy kara, fe ká ndaḏ ɓamba le, náa séri ɓa pola munu ká náa séri d́i kpuru t̃ji timbeḏe key.

¹⁷ Yu-iri, ɓaari riw bele na i mbóro fe d́aa ɓi. B́uru b́aw ped ɓiri na ɓuru d́o ɓa fe líe k̃i ha ri. Be ze, i ṅga nzoḅri ká simseḏ ɓari d́o munu na i ko. ¹⁸ Tusueke le, nzoḅri ṅji ɓamba, i se simseḏ munu ɓa nzoḅ tul ṅgani Krisi ká hu ká tul puu say huḏ. Bay key na m̃ ɓa ha ri ká pola ɓaṅṅo. A timbeḏe key na m̃ kay mí ɓa ha ri báy mbii nun-i. ¹⁹ Ɔro ɓie nam ɓari na i ɓíe, bay ji le, fe d́aa naysuo ze ɓa wuru ɓari, i sii sùo-ri ká tul fe ká'a ɓá fe sahoṅ ɓari, a i ker se tul feri ká tusiri key hoy. ²⁰ Roo le, naari na puo naari d́o nulue, ze Nzoḅ Yaṅa Nzoḅri ká'a úru saa d́i na, náa gyaṅri

ni báy kónke. Be na ká ba Ngerembay naari Zezu Krisi. ²¹ Zadka'a vi le, ka'a fére sùo naari ká fúmra úy úy na, hã ni rii taa be ká do báy bawda hurusuo ká nduy mgbilik mgbilik báy hurusuo taa hay ká'a haña ni réke mbay ká tul feri riw bele.

4

¹ Sãwke mini ze, baarĩ yu-iri ká mĩ kò rĩ ba nzoɓ nun-i ká kòn kóko rĩ ba kị d'áa mĩ bamba, ká í d'aa hã sùo-i rii mĩ a mí nda giri sùo-i bay tul-irĩ na, ì mgbã mbika law baarĩ ngɔ-ngɔɔ mini ká bil Krisi.

Nzaa boko Pol

² Evodi báy Sintisi, mĩ kod rĩ: kóɔ nguɔ hoy ì hã kér bay baarĩ ka maa kị ba yu kị ká bil Ngerembay. ³ Bo ká mù ba bãw ped bi taa tusueke na, mĩ vbi mù, mu so ri ha ri káw deŋ ka zih kị, bay jì le, bari báy Kelema, rɔɔ báy bãw ped bi hãwri na, i ba bãw ruy ñiri bay haña 'Bay Kere *Krisi na ka se ba pola pola. Bari riw bele na Ngerewuru d'aa riŋ-ri do bil mbede pam ká nulue.

⁴ I d'aa suoriya ká bil Ngerembay baŋguɔ. Mĩ baa na rɔbay, ì d'aa suoriya! ⁵ I hã nzoɓri riw bele kò rĩ ba nzoɓ law kereri. Ngerembay na do d'í ya bay vika. ⁶ I hã law-rĩ ka nzáa rĩ se tul fe mbij ya, roo le, ká bil fe jì jì hoy kara, ì tina fe ká ì se sieke na hã Ngerewuru. I d'aa nzaa bay kere í kóɔke ni a í hãke ni taambɔl. ⁷ Be munu ndaw rɔɔ, dekeke taa Ngerewuru ká nzoɓ maa bay kóko sãwke ya ká kal tul feri riw bele na, ka'a kóro bil law-rĩ báy kér bay baarĩ riw bele ká bil Zezu Krisi.

⁸ Yu-iri, óro bie bay bi ká mĩ b'aa na ze do key: ì hã kér bay baarĩ riw bele ka bo tul fe kere báy fe ká maa pisi; bayke baa mi, feri riw bele ká ba tusue ndaw, feri riw bele ká do báy faake ndaw, feri riw bele ká do báy zadɛ ndaw, feri riw bele ká kaaya mbij ti d'í ya ndaw, feri riw bele ká ndaf ká nun nzoɓri ndaw, rɔɔ feri riw bele ká maa d'aa bay bo d'í ndaw na. ⁹ Feri ká mĩ fere rĩ ká ì yaa bayke, mase hay ká ì laa ká nzaa-i a í kò mĩ ká zad' d'áake na, ì d'aa feke baŋguɔ. 'Be ndaw rɔɔ, zadka ì d'aa feke na le, Ngerewuru nzoɓ haña dekeke hã nzoɓ na, a sád zih rĩ báy.

Pol d'aa taambɔl bay tul fe haña ini ká i hã ni

¹⁰ Mĩ d'aa suoriya ngjì bamba ká bil Ngerembay, bay jì le, timbede key na, ì zih faa ká bay kieke kér bay baarĩ se tul-i ba kị munu ká pola. Ba tusue kị, ì ker se tul-i baŋguɔ kpaɔara, roo le, faa ká bay haña rĩ vike báy fe hã mĩ na ze tiya, a hã namri kal ngjì bamba. ¹¹ Mĩ baa mini bay fe ká mĩ se sieke na, munu ya. Tusueke le, bi na, mĩ fere sùo-i faa káw báy kere ká bil feri riw bele. ¹² Mĩ kò faa káw bisie ndaw, faa káw bil ndafí ndaw. Mĩ fere faa haña fe ka maa nduo-i báy zadri riw bele ká bil feri riw. Ze mĩ sù-sùm bil-i mbaa, mase kòn i mĩ hoy kara, mĩ kò faake ndaw; ze mĩ do báy fe ngjì bamba, mase fe ti nduo-i ya hoy kara, mĩ kò faake ndaw. ¹³ Taambɔl hurusuo ká *Krisi hã mĩ na mĩ maa d'áake feri ku na riw bele. ¹⁴ Be nu ku hoy kara, sóko ká ì so mĩ ká bil kóko seke fe bi na, ba fe ká ndaf bamba.

¹⁵ Baarĩ nzoɓ mbika lawri ká Filib na, ì kò sùo-rĩ ndaw, zadka mĩ zol saa kudu zad' ká Maseduwan báy sew ká ñuru tii sãw ka-káa 'Bay Kere ká d'í na, ba baarĩ kị hoy ze ì so mĩ a náa sùo-rĩ nduo hã kị. ¹⁶ Báy dol bi ká mĩ do Tesalonik hoy kara, ì pie báy fe ká puo nduo-i na hã mĩ kal faa bal

ba mbjw. ¹⁷ Bay tul fe haɲa ini ze m̃ nzaa bay ziɲ ká luo-r̃i ya, roo le, m̃ hii bay haɲa Ngerewuru ka sám fe ka zúo tul-r̃i ba pola pola rɔbay bay tul fe haɲa ini ká ì m̃gba ziɲ m̃ báy law kere na. ¹⁸ Fekeri ku riw bele ká ì píeke Epafodi víke ha m̃ na, m̃ ziɲ báy kere mba tul sieke ká m̃ se, a mí kaw bil-e badak. Fekeri ku na, dɔ munu ba *fe poy ká b̃are f̃u b̃y b̃y ká Ngerewuru kɔ ba fe kere a rii law-ε. ¹⁹ Ngerewuru bi ká dɔ báy riɲ d̃ika ká gb̃uke tiya na, ka'a haɲa r̃i fer̃i riw bele ká ì se sieke báy faa Zezu Kri. ²⁰ Riɲ d̃ika ba taa Ngerewuru B̃aa naari mbiimbam báy mbiimbam banɲuo! Amem! Ndad̃ bay haɲa ni ka dɔ munu na k̃i.

Ɔɔ bie soko Pol

²¹ I hii soko ha nzoɔ mbika lawri ká i zuo ziɲ Zezu *Kri na riw bele ha m̃. Ỹ-iri ká i kaw ziɲ m̃ key na, i hii soko ha r̃i nd̃aw. ²² Nzoɔ mbika lawri riw bele ká i dɔ zad̃ ni key na, i hii soko ha r̃i, kakalke le, ba bari ká i kaw bil puo Mbay Sezar. ²³ Ndad̃ bay haɲa law huoke Ngerembay Zezu Kri ka sád̃ ziɲ r̃i riw bele.

Kolosiri

Mbede ká Pol daa / ha nzoɓ mbika lawri ká Kolos

Bay ká se tul feri ká do bil mbede ni key

Mbede key na, bay haneri ká di daa ba maa ki bay bay ká do bil Mbede ká Pol daa ha nzoɓ mbika lawri ká Efɛz. Ka daa bay nam be ká'a náake hul sal, ze a pieke ha nzoɓ mbika lawri ká Kolos, bay yi le, ri fe ká nzoɓri ká i fere nzoɓri fe fére baylu na, i daa nzoɓ mbika lawri nduo ki. Ká bil fe fére bari na i baa mii, ndad bay kóɗ wururi ká re mbay; roɓay, ndad bay daa vu mbom bo tul bol kusol bari ká se tul fe sum, mase fe nzoko. Roo le, ká bil mbede key na, Pol fere ri fe mii, zad sanmakeri ku na ri fe ká nun nzem do di kara, i do bay hurusuo mbijw ká bay soko nzoɓ ha ni mgba sùo-ε ká tul kon fe naysuo ya.

Pam na, nzoɓ zinj bay faa hud Kri si Vu Ngerewuru ká tul puu say hud ki hoy. Fe ká Kri si daa na ma-maa bo, nzoɓ se sie fe ki mbaa. Nzoɓ mbika lawri ba nzaa vaw sùo ká mbijw, a Kri si laa le, ba tul. I ba nzoɓri ká i mgbaka ini zinj ki, bay yi le, sal inike na sin ri zuo ki mbijw hoy riw bele.

Maa bayri ká do bil-e

Kri si, bay ped daa be: 1.1-2.19

Ped daa nzoɓ fie ká bil Kri si: 2.20-4.6

Jro bie bay: 4.7-18

Soko ká Pol hii ha ri

¹ Bi Pol ká Ngerewuru ha ni ba nzoɓ nday nzaaped Zezu *Kri si bay law hiiya be na, buru yu-i Timote, ² buru daa mbede key ha ri baari nzoɓ taa Ngerewururi ká i kaw Kolos ká i ba yu buru a i do tul bay Zezu Kri si. Ndad bay hanja law huoke bay dekeke taa Ngerewuru, Baa naari ka sad zinj ri.

Nzaa bay kere Pol

³ Ká bil nzaa bay kere ká buru daa bay tul-ri na, buru daa taambol danguo ha Ngerewuru, Baa Ngerembay naari Zezu *Kri si, ⁴ bay yi le, buru laa soro bay law-ri ká i daa bo tul Zezu Kri si, bay ini ká i mgba zinj nzoɓ Ngerewururi riw bele na. ⁵ Zadka tusue bay ká ba Bay Kere tji luo-ri na, daa ha ri tuu fe ká i daa law-ri te di ká Ngerewuru daa do nulue bay tul nzoɓ beri na. Be ze, mbika law bay law ini baari na, bar saw ká di. ⁶ Ba Bay Kereke ku na ze yaa zad kpol kpol ká tusiri key, a lie lereke bay zad zad riw bele munu ká'a daake ká sakra baari ba de hoy bay nam ká i laake bay law kere Ngerewuru ba titire dekre a i tuu law kereke ta-tan na. ⁷ Epafaras ká ba baw ped buru ká buru ko ni ba nzoɓ nun buru na ze fere ri feke na ku. Ka daa ped bay tul-ri munu ba nzoɓ ped Kri si ká daa ped be bay zadε nzedεm. ⁸ Be na, ka vi lo soro bay ini ká Tem Law Pie ha ri na ha buru laa.

⁹ Sawke mini ze, bay nam ká buru laake soro bay baari na, buru daa nzaa bay kere bay tul-ri buru ta ya. Buru kod Ngerewuru bay hanja ni ka ha ri nun nzem bay fe koko bay faa Tem Law Pie, bo ha ri koke law

hiiya be na ka tán kad kad. ¹⁰ Be ndaw roo, ì máa bay séke simsef munu ká Ngerembay hii í dáake ferí ká rii law-ε banquo. I líe lereke báy kere ká bil ferí riw bele ká ì daa, a í túuke Ngerewuru ba pola pola ndaw. ¹¹ Buru kod Ngerewuru bay haṅa ni ka so ri báy hurusuo riṅ dika be, bay haṅa bo ì sùuke law-ri ká bil ferí riw bele, a í ikike law-ri. ¹² I daa taambol báy suoriya ha Baa Ngerewuru ká daa ha ri zinj fe kereri ká'a daa do bil zad taṅa bay tul nzoḅ ferí na mbjw hoy zinj ri. ¹³ Be na, ka tina naari saa bil hurusuo sunj tilo, a ha Vi-e ká'a ko ni ba nzoḅ nun-ε na re mbay ká tul naari. ¹⁴ Báy faa Vi-e na ze, ka tina naari saa bil hurusuo feyaa ká mgba naari ba koy, a nda buma ká tul feyaa naari.

Zezu Krisi ba mbay tul ferí riw bele

¹⁵ Ngerewuru ká nzoḅ ko ni báy nun ya na, *Krisi ya fe daa be ha nzoḅ kóke ni. Krisi na ba titire nzoḅ ká do pola dekere roo, ferí riw bele do báy*, ¹⁶ bay ji le, báy faa be na ze, Ngerewuru dáake ferí riw bele ká nulue ndaw, tusiri key ndaw, ferí ká nun ko ndaw, ferí ká nun ko ya hoy kara ndaw pi. Ka daa wururi ká i kaw tul karinṅaw mbay bari ndaw, hurusuo ká kal tul hurusuo hawri ndaw, temri ká re mbay ndaw, roo hurusuo ká re tul nzobri ndaw pi. Ba tusue ki, ferí riw bele na do báy faa be, a do ba fe riṅ dika be. ¹⁷ Be ki ze ka ba titire nzoḅ ká do pola dekere ká tul ferí riw bele; taambol be na ze ferí dōke báy zadε zadε.

¹⁸ Be na, ka ba mbay tul nzoḅ mbika lawri ká i mbu tul ki riw bele, a bari laa le, i do munu ba sùo-ε. Ka ba saw káw báy kumnun; a ba titire nzoḅ ká tji saa sakra nzoḅ huferi, bay haṅa bo ka do pola ba ngerε tul ferí riw bele, ¹⁹ bay ji le, Ngerewuru hii bay haṅa fe daa ferí riw bele ká do bil law-ε na, ka daa puo ká bil law Vi-e. ²⁰ Robay, báy faa be na, ka hii bay haṅa ferí riw bele na i zúo zinj ni. Báy faa sim Vi-e ká uo ká tul puu say hud na, ka daa ha dekere dōke sakra be báy ferí riw bele ká tusiri key ndaw, nulue ndaw pi.

²¹ Baari hoy kara, pola lew na ì do fal kpaṅ Ngerewuru. I ba nzoḅ tul ngani ferí bay tul ker bay baari ká ndaya ká ha ri dáake ferí ká ndaya na. ²² A le, timbedε key na, báy faa Vi-e ká poṅ sùo-ε ha hud na, ka daa ha ri zúo zinj ni, a ha ri do pol-e báy law ká *taṅ kad kad, taṅ em ndaw, roo bay kara ti tul-ri mbaa ndaw pi. ²³ A roo le, do ndaf bamba bay haṅa ri do tul tusue bay ká do bil Bay Kere na, a í bār saw ká di. Fe ká ì daa law-ri te di nzokdo ba dje báy nam ká ì láake Bay Kereke na, ì ha nzoḅ mbjw mini kara ka daa ha ri do di di ká di ya. Bay Kereke ku na, i ka-káake ha nzoḅri riw bele ká tusiri key. Be ze bi Pol, mi víke ba nzoḅ pedke.

Peḍ ká Ngerewuru daa zuo nduo Pol

²⁴ Timbedε key na, mi daa suoriya bay tul seke ferí ká mi ko bay tul-ri. Munu ká *Krisi ko seke fe na, bi sùo-i hoy kara mi ko seke fe bay tul nzoḅ mbika lawri ká i mbu tul ki riw bele ká i do munu ba sùo Krisi na. Mi ko seke fe bay tul-ri bay óroke bie seke fe ká tòn ká bil peḍ be ká tusiri key. ²⁵ Ngerewuru ha mi vi ba koy peḍ nzoḅ mbika lawri maa báy peḍ ká'a poṅ zuo nduo-i bay haṅa mi daa bay tul baari ká ì ba Ziḅ ya na. Ka ha mi ka-káa bay ká se bay tul Krisi na báy zadε ngid bele. ²⁶ Bayke ku na, do

* 1:15 1.15 Báy nzaa gerek le, baa mii: «leḍ pol».

zad muni ba dɛɛ lew hoy ha nzofri ko ya wɔm, a roo le, timbede key na ka tina sawke do zad hie ha nzof beri ko *tan kad kad. ²⁷ Ngerewuru hii bay daa ha ri ko waa, mina ze fe ka'a daa do zad muni na ba bawda fe, a ndad bamba bay tul saw nzofri riw bele le! Feke na ze do key: Kri si daa puo ka bil law-ri ha ri ko mii, rinj dika ka Ngerewuru daa do bay tul zad muni na, baari ka i ba Zib ya na hoy kara i zin ndaw pi. ²⁸ Be ze, buru ka-kaa Kri si na ha nzofri riw bele; buru baka ri a buru fere ri mbijw mbijw bay nun nzemri riw bele ka Ngerewuru ha buru, bay hanja nzofri mbijw mbijw riw bele na i doke pol Ngerewuru munu ba nzofri ka i ngon bay faa zuo zin Kri si. ²⁹ Sawke mini ze, mi daa suo-i taa tom, mi ru-ruy bay bawda hurusuo ka Kri si ha ni daa ped ka bil naysuo-i.

2

¹ Ba tusue kj, mi hii bay hanja ri ko ruy ka ngon bamba tasiri ka mi ruu bay tul-ri ndaw, bay tul nzof mbika law-ri ka i kaw Lawdise ndaw, roo bay tul nzof mbika law hawri ka i ko mi ya robay na kara ndaw. ² Mi ruu munu bay daake wara bo bil law-ri, ha ri zuoke kj mbijw hoy ka bil law ini. Mi hii bay hanja ri laa tusue bay bay fe kerekeri bele na ka ta-tan, a i do tul-e ngon-ngon. Be ndaw roo, i maa bay tuukake fe ka Ngerewuru daa do zad muni ka pola lew ha nzofri ko ya na. Be ze ba Kri si, ³ fe ka fe kereri riw bele ka ba nun nzem ndaw, fe koko ndaw na, do luo-e. ⁴ Mi baa munu bay hanja ri pon faa ha nzof mbijw mini kara, ka ula ri bay nzaa raa bay hoy ya. ⁵ Ze mi do na di di zin ri hoy kara, ker bay bi bo tul-ri banquo. Mi daa suoriya bay tul-ri, bay ji le, i daa feri riw bele bay faake faake, i kaw tul mbika law baari ngon-ngon banquo kpadara ka bil Kri si.

Feri riw bele na do bil Kri si

⁶ Be mini ze, munu ka i ya Zezu *Kri si ba Ngerembay baari na, i se simsed ka kie mii, i zuo zin ni banquo na ndaw ro! ⁷ I bar saw ka bil Kri si ha ni ngba siri nzid nzid. I ha mbika law baari ka ngon ba pola pola ka bil Kri si munu ka i fere ri bayke pola na, a i daa taambol ha Ngerewuru banquo kpadara.

⁸ I nze bay suo-ri bay hanja nzof mbijw mini kara ka ula ri, a ya ri zuo fal-e bay nzaa ula ka gor gor hoy na ya. Fekeri ku na ba fe saw puo nzofri, mase uru saa luo wururi ka re mbay ka tusiri key hoy bo, ba fe ka uru saa luo Kri si ya. ⁹ I ko, fe daa Ngerewuru riw bele na, daa puo bay zadε ngid bele ka suo Kri si. ¹⁰ Bay faa zuo zin ni na, i zinke ker bay, bay hurusuo, bay feri riw bele ka uru saa luo Ngerewuru. Be na, ka ba mbay tul temri riw bele ka re mbay ndaw, tul hurusuo ka re tul nzofri riw bele ndaw pi.

¹¹ Bay faa zuo zin ni na, Ngerewuru künke ri ngori. Ba ngori ka nduo nzof ze kun ya. Roo le, ba fe ka Kri si daa do bil law-ri nziya, a naake ri saa bil hurusuo kon naysuo ka suru ri ha ri daa feyaa. ¹² Tul-ri ka i daa nduo mbii na kie mii, i voro ri mbijw hoy zin Kri si, a i tji saa luo huf mbijw hoy zin ni ndaw, bay ji le, i daa law-ri bo tul hurusuo Ngerewuru ka tina Zezu saa luo huf ha ni kaw bay kumnun. ¹³ Pola lew na, i do munu ba nzof huferi, bay ji le, i daa fe kaaya i se simsed munu ka nzofri ka i ko Ngerewuru ya. Roo le, timbede key na, Ngerewuru ha ri kaw bay kumnun zin Kri si, a nda buma zin naari ka tul fe daa ya naari na riw bele. ¹⁴ Zad sanma bol kusolri ka daa bay bo tul naari, bay bay mbol ka do tul naari

na, ka naa ɲgid bele a bumra baykeri báy huɗ Kriſi ká tul puu say huɗ, a ɓieke hɗurusuo-eri kpukɗu kpukɗu. ¹⁵ Ká zadɛ ku na, ka haw yum ká tul temri ká re mbay, báy hɗurusuori ká re tul nzofri na riw bele, a ɗaa sahoƴ bo nun-ri ká nun ruo nzofri, a mba tul-ri báy huɗ Kriſi ká tul puu say huɗ.

¹⁶ Munu zu le, i ha nzob mbjw mini kara ka ɗaa bay bo tul-rɪ bay tul fe ká i su, mase bay tul fe ká i nzo na ya. I ha nzob mbjw kara ka sũru ri bay ɗaa nam suoriya bari, mase sie tji fewri, báy nam mgbaka taram bari ya ndaw pi*. ¹⁷ Fe nuri riw bele ku na ba tem feri hoy ká kie fe tusue ká'a vi vuku. Roo le, sũo fe na ba Kriſi. ¹⁸ Nzofri ká i ɗaa sũo-ri ba nzob ɗiɲ tul-ri, a i ruo leɗ nzaapedri ká nulue na, i pɔɲ faa ha ri ɗaa bay bo tul-rɪ ha ri mbóroke fe ɗaa bari ya. Bari nzobkeri ku na, i ɗaa law-ri bo tul feri ká tina nun ha ri hoy. Kér bay bari ká uru saa bil law-ri na, ɗaa ha ri sii sũo-ri taɲ feke. ¹⁹ Bari na, i zuo ziɲ Kriſi ká ba mbay tul na mbáa. Be na, ka ɗaa ha nzob mbika lawri riw bele mgba kɪ mbjw hoy munu ká naysuo báy ɲiwri báy zadɗ dokmakeri mgba kɪ báy kere, a ɲɔɲ ba pola pola munu ká ɲgerɛwuru hii.

²⁰ Baari na, i hu ziɲ Zezu Kriſi. Be mini ze, wɗururi ká i re mbay ká tusiri key na ɗo báy hɗurusuo ká tul-rɪ mbáa. Waa, ɗaa mina ndaw roo, i ha ri suru ri ha ri ɗiɲ tul-rɪ i ɗaa fe ri fe ká i ba nzob tusiri key báy le woo? Daa mina i ɗaa vu mbom bo tul bay baa bari ká mi: ²¹ «Mu mbi fe key ya, mu lie fe ku báy nzaa-a ya, a mú zaa fe ni key báy nduo-o ya» le? ²² Fe nuri riw bele ku na, zadka nzob su le, ɗaa fe mbjw ziɲ ni ya. Zadɗ saɲmakeri báy fe férekeri ku na uru saa luozob hoy. ²³ Zadɗ saɲmakeri ku na ri fe ká ba bay nun nzem ba tusue. Bayke hii baa mi: «I ɗaa hɗurusuo-rɪ tun kɪ i ruoke ɲgerɛwuru ndaw, ɗiɲ tul ndaw, a i saɲ sũo-rɪ ɲgi-ɲgi ndaw pi.» Roo le, fekeri ku na, i ɗo báy hɗurusuo mbjw ká bay sóko nzob ha ni mgba sũo-ɛ ká tul kon fe naysuo ya.

3

Nzob ká hu ziɲ Kriſi na ba nzob fie

¹ Baari na, munu ká i hu ziɲ *Kriſi i tji saa luozob huɗ ziɲ ni mbjw hoy i kaw báy kumnun na, i nzaa feri ká nulue, zadɗ ká Kriſi kaw ɗi ká tunduo hoɗo ɲgerɛwuru. ² I ɗaa law-rɪ nzokɗo ká bo tul feri ká ɗo nulue bo, feri ká tusiri key ya, ³ bay ji le, fe ká tusiri key na, i ba nzob huɗeri ro ká ɗi, a káw báy kumnun taa tusue baari na myu sũo-ɛ ká luozob Kriſi. Ba fe ká ɲgerɛwuru ɗaa ɗo bay tul-rɪ. ⁴ Saɲ káw báy kumnun taa tusue baari na, be ze ba Kriſi. Zadka'a yi i tina sũo-ɛ na, baari hoy kara i tina sũo-rɪ ziɲ ni, a i ziɲ riɲ ɗika ziɲ ni mbjw hoy.

⁵ Munu zu le, kon feri ká tusiri key na, i ha ni ka hu ká bil law-rɪ. Daa nun pie ndaw, ɗaa fe im ndaw, taka mgbay bapibi ndaw, ɗaa kon feri ndaw, roo kóko nun fe ká ba wuru ká nzofri koɗ ndaw na, i ha fekeri ku na ka hu mburuk mburuk ká bil law-rɪ. ⁶ Bay tul fe kaɲayari ká munu ku

* **2:16** 2.16 Báy faa zúo ziɲ Kriſi na, bay naa ká tul naari, a náa ziɲkeri hɗurusuo bay háw yum ká tul hɗurusuo hawri riw bele. Náa séri sie fe kɪ boɗ munu ká ba zadɗ saɲmari ká se tul fe sumri, mase fe nzokori, mase nam suoriyari na nde tul fe ká Kriſi ɗaa na roo, bay ndáɗke ká nun ɲgerɛwuru ya. Ká bil Kriſi na, náa ɗori báy feri riw bele ro.

na ze an here Ngerewuru zuo tul nzofri ká i daa tul ngonjo zinj ni. ⁷ Baari hoy kara, zadka feyaakeri re mbay ká tul-rĩ kɔb báy na, i se simsed munu na ndaw. ⁸ Roo le, timbede key na, i pɔn fal fe kaayari key na riw bele ba fal: law fãa ndaw, dãa nun sji ngaw ngaw ká tul nzob ndaw, roo law ndaya ndaw pi. Tjiri nzob ndaw, kɔko bayri ndaw na, i ha ni ka tji ká nzaa-rĩ mbij ya ndaw. ⁹ I baa bay baylu ha kji ya, bay ji le, i naa tãw fe naysuo báy fe dáakeri na ba fal, ¹⁰ a i vi ba nzob fie ro. Nzobke ku na yaa fe dãa Ngerewuru Nzob Dãa ni ha ni ferɛ ni ba pola pola, ha ni tuu ni *tan kad kad. ¹¹ Munu zu le, Zib, mase nzob ká ba Zib ya hoy kara tiya ndaw, nzob *kuj ngori, mase nzob ká kuj ngori ya kara tiya ndaw, nzofri ká i jm saw ri ndaw, nzofri ká i nze nzob ya kara tiya ndaw, koy nzob, mase nzob ká kaw báy tul-e kara tiya ndaw pi. Fe ká ndad bamba tasiri le, ba Krisi ká do tul feri riw, a do bil law-rĩ riw bele.

¹² Baari na, i ba nzob taa Ngerewuru ká'a náa ri zuo bof ba taa be, a ko ri ba nzob nun-e. Munu zu le, i ko nun sie kji ndaw, i daa law kere zinj kji ndaw, i din tul-rĩ ká saw bal kji ndaw, i se yufudu ka zinj kji ndaw, a i iki law-rĩ ká tul kji ndaw pi. ¹³ Zadka nguri suo do sakra baari le, i sju law-rĩ ká tul kji, a i nda bumake zinj kji. I nda buma ka zinj kji munu ká Ngerembay nda buma zinj ri. ¹⁴ Robay, fe ká ndad bay dãa báy na, ba mgbaka ini zinj kji, bay ji le, sal inike na sin ri zuo kji mbij hoy riw bele. ¹⁵ I ha dekeke taa Krisi ka re mbay ká bil law-rĩ, bay ji le, bay káw dekeke key na ze Ngerewuru dike ri ha ri vi ba nzob ká mbij hoy. I daa taambol ha ni banjo. ¹⁶ I ha bay Krisi báy ndadikeri riw bele na, ka daa puo ká bil law-rĩ. I fere kji fe, a i baka kji báy nun nzemke. I di sim ha Ngerewuru báy bil law-rĩ riw bele: sim pisi ndaw, sim ká Tem Law Pie ha ri ndaw na, i hãke ni taambol. ¹⁷ Fe ji ji ká i daa, ze ba na bay baa baari, mase fe dãa baari hoy kara, i daa báy rin Ngerembay Zezu a i dáake taambol ha Bãa Ngerewuru báy faa be.

Káw nzob mbika law-rĩ ká sakra kji

¹⁸ Mãyri, i din tul-rĩ ká pol waa baari; be ze ba fe dãa mãyri ká i ba taa Ngerembay na. ¹⁹ A baari warari laa le, i ko mãy baari ba nzob nun-rĩ, a i ha nun-rĩ ka sji ngaw ngaw ká tul-ri ya. ²⁰ Baari ledri le, i daa vu mbom ká bo tul nzob mbonri ká tul feri riw bele, be ze ba fe ká rii law Ngerembay. ²¹ A baari baa ledri laa le, i tuf nun vu baari báy bay ya ká law-ri a sãa.

²² Baari koyri, i daa vu mbom ka bo tul baa gan baari ká tusiri key ká tul feri riw bele. I daa ped ha ri bay doko ká i do fal-rĩ kek ku hoy bay ndadke ká nun-ri ya, roo le, i daa ped baari na báy law mbij ká *tan kad kad bay tul vu mbom ká i daa bo tul Ngerembay. ²³ Ze ba na ped ji ji hoy i daa kara, i daa báy bil law-rĩ riw bele ri fe ká i daa ped ha Ngerembay bo, ha nzob hoy ya. ²⁴ I ko ndaw, Ngerembay a puo ri fe kere ká a daa do bay tul nzob taa beri na. Bãa gan baari taa tusueke ká i daa ped ha ni na ze, ba *Krisi. ²⁵ Nzob ká daa ndaya le, a zinj feke maa tul-e ndaw, bay ji le, Ngerewuru naa nun nzob mbij ya.

4

1 A ɓaari gaŋ tul koyri laa le, i mɓa koy ɓaari na ɓáy kere, i ha ri fe ká do ɓay tul-ri na ɓáy faake, ɓay ji le, i ko ndaw, ɓaari hoy kara, gaŋ tul-ri kaw nulue suku di ku.

Pol bo yu-eri bay tul nzaa bay kere bay simeɗ kere

2 I daa nzaa bay kere ɓaŋɗo, i káw ɓáy nzaa ɓal-ri kekeke, a i dáake taambol ha Ngerewuru. 3 I daa nzaa bay kere bay tul ɓuru ndaw, bay haŋa Ngerewuru ka poŋ faa ha ɓuru ka-káa bay be ká do zad muni ká se tul *Krisi na ha nzoɓri. Bay tul bayke na key ze, i mgbáke mi naa hul sal.

4 Munu zu le, i daa nzaa bay kere bay tul-i bay haŋa mi ɓáake bayke na ka tán kad kad ɓa kele ha nzoɓri laa, munu ká ɓa ped bi ká bay haŋa mi daa na.

5 I se simeɗ ɓáy nun nzemke ká sakra nzoɓri ká i daa law-ri bo tul Zezu Krisi ya na. Zafka faa daa kere zinj ri do di le, i daa. 6 Bay ká tji saa nzaa-ri na, i ha ni tji ɓáy kusol kere a huo yudufu, a ɓa kusol ráa bay. Be ndaw roo, i kókoke faa yinjra bay ha nzoɓ haŋa haŋa kara ɓáy faake ɓáy.

Jro ɓie soko ká Pol hii ha yu-eri ká Kolos

7 Yu naari Tisik ká náa kóri ni ɓa nzoɓ nun naari, a ɓa ɓaw ped bi ká bil ped Ngerembay na, a vaa loko soro bay ká se tul-i na riw bele ha ri laa ɓáy. Be na, ped daa be do ɓáy faake. 8 Be ze mi pie ni bay haŋa ni ka se a vaa lo soro bay ɓuru ha ri laa, a yi a huoke law-ri. 9 Mi pie ni ɓáy yu naari Onezim ká ɓuru ko ni ɓa nzoɓ nun ɓuru, ká ped daa be do ɓáy faake, a ɓa nzoɓ taa ɓaari ndaw na se zinj ni mbij hoy. Bari na ze, i vaa loko soro ferri riw bele ká kal ká luo ɓuru key na ha ri laa.

10 Arisitak ká naa hul sal zinj mi mbij na, hii soko ha ri. A Marki ká ɓa vu ɓaa Barnabas na hoy kara hii soko ha ri ndaw. Be na, mi ɓaa bay be ha ri laa pola doɗ ro. Zafka a tji luo-ri le, i mɓa ni ɓa su-ri ɓáy kere. 11 Zezu ká i di ni ɓa Zustus na hii soko ha ri ndaw. Ba bele ɓari Zibri ká say key na hoy ze, i mbi law-ri i daa ped zinj mi ha nzoɓri kóke mii, Ngerewuru ɓa nzoɓ ká re mbay. Bari na ku ze i ɓa nzoɓ huo law-i.

12 Epafaras ká ɓa nzoɓ ɓaari na kara hii soko ha ri ndaw. Be na, ka ɓa nzoɓ ped Zezu *Krisi, a daa nzaa bay kere ngo-ngoŋ ɓaŋɗo kpaɗara bay tul-ri, bay haŋa ri mɓa mbika law ɓaari ɓáy kere, i vi ɓa nzoɓri ká i ngoŋ kpay kpay ká di, a i daa ferri riw ká law Ngerewuru hii. 13 Mi ɓaa nasi bay be ha ri: be na, ka daa su-ε taa tom ngji ɓamba tasiri bay tul-ri ndaw, bay tul nzoɓ Lawdiseri ndaw, roo bay tul nzoɓri ká Erapoli ndaw. 14 Luku ká ɓa nzoɓ haŋa saɓpuu ká ɓuru ko ni ɓa nzoɓ nun ɓuru ɓáy Demas na, i hii soko ha ri ndaw.

15 I hii soko ha yu naari riw bele ká i kaw Lawdise ndaw, roo Nimfa ɓáy nzoɓ mbika lawri ká i mɓu tul ki ká puo be na ha mi. 16 Zafka i kji mbede ká mi daa ha ri key na le, i nzaa faa kpuru i pieke ha nzoɓ mbika lawri ká i mɓu tul ki ká Lawdise na ha ri kji zinj ri ndaw, roo ɓaari hoy kara i kji taa ɓari ká mi pieke ha ri na faa mbij munu ndaw pi. 17 I ɓaa ha Arisiɓ ha ni ka ko-kóm ɓa tul ped ká Ngerembay poŋ zuo nduo-ε na, ha ni ka daa o ɓáy zaɗe.

18 Ká zad ni key na, ɓa bi Pol ki ro ze mi vbie mbede na ɓáy nduo-i, mi hiike soko ha ri. I yinjra mi bay hul sal ká mi naa di key na ya. Ndad bay haŋa law huoke Ngerewuru ka sáɗ zinj ri.

1 Tesalonikri

Titire mbede ká Pol d́aa / h́a nzoɓ mbika lawri ká Tesalonik

Bay ká se tul feri ká d́o bil mbede ni key

Mbede key na Pol d́aa h́a nzoɓ mbika lawri ká i ɓa nzoɓ fieri ká ɓe kɪ ká ɓa nzoɓ d́aa ha ri mbu tul kɪ ká Tesalonik, ɲɛɛɛpuo luye ká kuɗu zad ká Maseduwān. Fal zól ɓe ká d́i na, ka pie Timote se luo-ri, a ýi Timote ká'a lo soro ɓay nzoɓ mbika lawri ká i mbu tul kɪ i d́o ɓáy kere na ɓáyji ɛ, Pol d́aa mbede key na a d́aake taamból h́a ɲɛɛɛwuru ɓay tul śu law ká tul mbika law ɓari ndāw, law ini ká i d́oƙe, ɓáy lawri ká i d́aa nzokdó te tul ɲɛɛɛwuru ndāw pi.

Ka leke ɓay vbiw nzoɓ h́aneri ká se tul ýi ɲɛɛɛmbay. Nzoɓ mbika lawri ká Tesalonik d́aa law-ri te d́i mii, ɲɛɛɛmbay na a ýi kod h́oy. Roo ɛ, munu ká'a ýi a vi ya ɓáy na, i vbi-vbiw mii: síe h́a ndāw rɔɔ ɲɛɛɛmbay na a ýi a vi ɛ? Mase, nzoɓ mbika lawri ká i hu pola, rɔɔ Zezu a ýi a vi na waa, a d́oko mina ro ɓay tul-ri ɛ?

Pol ɓaa h́a nzoɓ mbika lawri ɓay haɲa ri ko ta-taɲ mii, ɲɛɛɛmbay na a ýi a vi na kɪ, ɛ, nzoɓ mbika lawri riw bele i káw zɪɲ ni mbɪw h́oy. Ká ɓay gɪyanƙe namke na, ɲɛɛɛwuru hii ɓay haɲa ri d́aa ped ɓari na nun-ri ka ɓa pola ɓáy suoriya.

Máa ɓayri ká d́o bil-e

Taamból ɓáy pisi ɲɛɛɛwuru: 1-3

Simsed ká rii law ɲɛɛɛwuru: 4.1-12

Ýi ɲɛɛɛmbay: 4.13-5.11

Ped d́aa nzoɓ mbika lawri, ɓáy sín tul ɓay: 5.12-28

Soko ká Pol hii h́a ri

¹ Bi Pol, rɔɔ Silas*, ɓáy Timote ndāw na, ɓuru d́aa mbede key na ha rɪ ɓaari nzoɓ mbika lawri ká i mbu tul kɪ ká Tesalonik, ɓaari ká i zuo zɪɲ Baa naari ɲɛɛɛwuru ɓáy ɲɛɛɛmbay Zezu Krisi. Ndad ɓay haɲa law huoke ɓáy d́eƙeƙe ɲɛɛɛwuru ka sád zɪɲ rɪ.

Mbika law ɓáy simsed nzoɓri ká Tesalonik

² Buru d́aa taamból h́a ɲɛɛɛwuru ɓanɲo kpadara ɓay tul-rɪ riw bele, a ɓuru ker se tul-rɪ ɓanɲo ká bil nzaa ɓay kere ɓuru. ³ Ká pol Baa naari ɲɛɛɛwuru na, ɓuru ker se tul mbika law ɓaari ká d́aa ped ndāw, ɓáy law ini ká i d́oƙe ká d́aa ha ri d́aake ped ɲɔ-ɲɔɔɲ ndāw, rɔɔ ɓáy law-rɪ ká i d́aa nzokdó te tul ɲɛɛɛmbay naari Zezu *Krisi ká d́aa ha ri śuke law-rɪ ndāw na.

⁴ Baari yu ɓururi ká ɲɛɛɛwuru ko rɪ ɓa nzoɓ nun-ɛ na, ɓuru ko mii, ɲɛɛɛwuru nan rɪ ha rɪ ɓa nzoɓ taa ɓe, ⁵ ɓay ji ɛ, káa Bay Kere Krisi ká ɓuru kaa ha rɪ na, ɓa ɓay ká tɪi ká nzaa ɓuru h́oy ya, roo ɛ, ɓa ɓay ká tɪi ɓáy h́urusuo, ɓáy faa Tem Law Pie, rɔɔ ɓuru ko ta-taɲ ndāw mii, ɓa tusue ɓay. A ɓaari kara i ko simsed ɓuru ká sakra ɓaari ɓáy nun-rɪ; ɓuru d́aa

* **1:1** 1.1 Silas mase Silvin na, ɓa riɲ ká mbɪw h́oy. ɓáy nzaa gerek ɛ, ɓa Silvin, a ɓáy nzaa eboro laa ɛ, ɓa Silas.

munu bay sókoke rì. ⁶ Baarì kị h́oy kara ì mboro simsed buru báy simsed Ngerembay. Ze nzobri d́aa rì kó seke fe ngjí bamba bay tul Bay Kere Krisi ká ì yaa na h́oy kara, ì yaa bayke báy suoriya ká Tem Law Pie ha rì na. ⁷ Be ndaw rɔɔ, ì víke ba nzobri ká ì kie simsed baarì h́a nzob mbika lawri riw bele ká kudu zad ká Maseduwan báy Akayi na ì kó ì mbóro. ⁸ Ba tusue kị, Bay Ngerembay na, uru ká luo-rì a tji kudu zad ká Maseduwan báy Akayi h́oy ya, roo le, law-rì ká ì d́aa bo tul Ngerewuru ká bayke yaa zad kpol kpol riw bele na, d́aa h́a buru se síe loko soroke mbáa. ⁹ Nzobri riw bele lo soro faa ká ì mgbake buru ba sùo-rì báy nam ká buru d́oke sakra baarì, rɔɔ faa ká ì pónke púo wururi í fere sùo-rì ba luo Ngerewuru bay d́aa ped h́a ni, be ká'a ba Ngerewuru tusue, Nzob Káw Báy Kumnun, ¹⁰ bay giyanke Vi-e ká'a úru saa nulue. Ba be Zezu ká Ngerewuru tina ni saa luo hud h́a ni yaa naari ká tul here be ká'a bóko tul nzobri báy nam ká'a ví vuku na.

2

Ped Ngerewuru ká Pol d́aa ká Tesalonik

¹ Yú bururi, ì kó báy sùo-rì ndaw, sed buru ká luo-rì na, buru se gor h́oy ya. ² I kó ndaw, pola rɔɔ bay haɲa buru se luo-rì na, nzobri ká Filib rad buru, ì d́aa nun buru tuo síe bamba. Ze nzobri ngjí bamba tun buru ngereɲ báy sed buru ká luo-rì na kara, Ngerewuru h́a buru h́urusuo, a d́aa wára bo bil law buru bay haɲa buru káake káa Bay Kere ká uru saa luo-ε ká se tul *Krisi na ha rì. ³ Bay Kere ká buru ka-káake búru d́ike rì na, bayke to faa ya ndaw, kér bay ndaya kara d́o bil law buru ya ndaw, búru nzaa faa úla nzobri ká d́i ya ndaw; ⁴ roo le, buru baa banɲuo munu ká Ngerewuru hii, bay ji le, ba be kị ze ka kó buru maa, a pɔɲ pedke zuo nduo buru. Buru nzaa faa bay ndáf ká nun nzob ya, roo le, bay ndáfke ká nun Ngerewuru, be ká'a ba nzob békle fe ká d́o bil law nzob.

⁵ I kó ta-taɲ ndaw, báy nam ká buru d́oke sakra baarì báy na, buru baa bay ba mbjw báy nzaa ráa bay ya ndaw, a búru ker bay ká bay baa bay zínke fe ká luo-rì ba mbjw ya ndaw. Ngerewuru ba nzob bay nasike. ⁶ Buru na, buru nzaa faa bay haɲa nzobri pisi buru ya: ká luo-rì ya ndaw, luo nzob kịri ya ndaw pi. ⁷ Buru ba nzob ndáy nzaaped Krisi. Sawke mini ze, buru d́o báy faa ká bay réke mbay ká tul-rì, roo le, buru d́aa munu ya. Buru se búru kaw sakra baarì d́ekeke munu ká máa led kó-kóm ba tul vi-eri a kɔɔ ri háy kere. ⁸ Munu ká buru kó rì ba nzob nun buru na, buru d́o d́i ya bay ka-káa Bay Kere Ngerewuru ká se tul Krisi h́oy ha rì ya, roo le, buru mbi sùo buru h́a hud bay tul-rì, bay ji le, buru hii rì bamba! ⁹ Yú bururi, ped ká ngɔɲ bamba ká buru d́aa sùo buru taa tom búru tɲa ká d́i pɔdɔ pɔdɔ na, ì yjira ya ba tusue! Buru d́aa ped na bisie báy suɲ bay bá sofa nzob mbjw ká sakra baarì ya. Be ze buru káake káa Bay Kere Ngerewuru ká se tul Krisi na ha rì.

¹⁰ Fe ká buru d́aa na, ì ba nzob bay nasike, Ngerewuru kara ndaw. Simsed buru ká sakra baarì nzob mbika lawri na, ba simsed ká *taɲ kad kad, a d́o báy zadé. Nzob mbjw mini kara maa bay d́aa bay bo tul buru ya. ¹¹ I kó ndaw, buru d́aa zinj rì mbjw mbjw riw bele munu ká baa led d́aa zinj vi-eri. ¹² Buru bo rì, búru gól rì, rɔɔ búru suru tigbaa-rì banɲuo

bay haɲa ri se simsed munu ka Ngerewuru hii, be ka'a di ri na, bay haɲa ri vi ba nzobri ka'a re mbay ka tul-ri a i do bil rin dika zih ni mbijw hoy.

¹³ Buru daa taambol banɲo ha Ngerewuru na robay, bay yi le, zadka buru ka-kaa Bay Kere Ngerewuru ka se tul Krisi ha ri na, i laa bayke i yaa bo bil law-ri bay kere, a i ko ba bay baa nzobri hoy ya, roo le, ba Bay Ngerewuru. Bayke na do ba Bay Ngerewuru ba tusue ki. Be ze a daa ped bay hirusuo ka bil law baari ka i daa law-ri bo tul Zezu Krisi.

¹⁴ Yu bururi, baari na i mboro fe daa nzob Ngerewururi ka i daa law-ri bo tul Zezu Krisi ka i mbu tul ki ka zadri bod bod riw bele ka kudu zad ka Zude, bay yi le, baari kara nzob puo baari daa nun-ri tuo sie munu ka Zibri daa zih nzob mbika lawri ka kudu zad ka Zude na. ¹⁵ Ba bari Zibri na ze, i i nzob haneri ka i ba *nzob yana bayri saa nzaa Ngerewuru, i i Ngerembay Zeru, a i niiri buru kad kad i daa nun buru tuo sie. I ba nzobri ka i rii nun Ngerewuru ya a i ba nzob tul ngani nzobri riw bele.

¹⁶ I haa buru faa bay haɲa buru ka-kaa Bay Kere Krisi ha nzobri ka i ba Zib ya na ha ri zinke pam ya. I daa munu banɲo, be ze i daake feyaa nde tul ki a ngi ba pola pola kpuru mini ndaw roo here Ngerewuru todo bo tul-ri bay.

Pol daa kon koko nzobri ka Tesalonik ba ki

¹⁷ Yu bururi, bay nam ka naa walkeri ki ka bole di ndji na (naa kori ki ya hoy kara, law naari bo tul ki banɲo kpadara) kon koko ri daa buru lok lok ha buru daa hirusuo buru tun ki, a buru nzaa faa bay vaa koko ri ba ki. ¹⁸ Be ze, buru hii bay yi se luo-ri, a bi Pol na, mi nzaa faa ba mbijw mase ba sidiri munu bay seke, roo le, *Satan haa faake bay. ¹⁹ Waa, nzob veri bay roo i do ba fe daa law buru nzokdo te tul-ri, mase ba fe suoriya buru, mase ba taguba rin dika ka ha buru kawke rika na le? Waa ba baari ka i doko pol Ngerembay naari Zezu bay nam ka'a yi a vi na ya le woo? ²⁰ Ba tusue ki, ba baari na ki ze i ba fe ndaka giri suo buru ndaw, fe suoriya buru ndaw pi.

3

¹⁻² Sawke mini ze, zadka buru kaw kpuru tan laa soro bay baari, a buru maa bay iki law buru ka di mbaa na, buru mbi nzaa buru bay pie Timote se luo-ri, a pon buru ka sid key laa le, buru kaw Aten huo buru. Be Timote na ka ba yu naari, a ba baw ped Ngerewuru ka'a ka-kaa Bay Kere ka se tul *Krisi. Buru pie ni bay haɲa ni ka vaa daa wara bo bil law-ri ha ri ngonke ka bil mbika law baari, ³ bay haɲa bo, daa nun tuo sie ka ti tul-ri timbede key na, ka lan mbika law nzob mbijw ka sakra baari ku ya. Baari suo-ri kara i ko ta-tan ndaw, kiri daa nun tuo sie ka mini key na, ba fe ka Ngerewuru ha faake do bay tul naari. ⁴ Tusueke le, bay nam ka buru kaw zih ri kob robay na, buru baa ha ri mi, fe daa nun tuo sie a ti tul naari, a le, fekeri ti na ki. Ba fe ka i ko ta-tan ndaw ro. ⁵ Sawke mini ze, munu ka mi maa bay iki law-i bay kawke kpuru ya na, mi pie Timote ba luo-ri bay laake soro mbika law baari, bay yi le, mi daa hie ka bil law-i mi baa mi, ko ya le, ngeretemndaya lie law-ri ha ped ka buru daa ka luo-ri pola na do ba fe ka gor hoy.

⁶ Roo le, timbede key ka Timote yi saa luo-ri a vi luo buru key bay bay kere, a lo soro bay ka se tul mbika law baari ka i do tul-e banɲo kpadara,

bay ini ka ì mgba zinj kị na ha buru laa. Ka baa ha buru mii, ì ker bay se tul buru banquo, a kon kóko buru kara daa ri lok lok munu ka buru kara, kon kóko ri daa buru munu ndaw na. ⁷ Be ze yu bururi, ka bil kóko seke fe bururi riw bele, bay fe law sekeri riw bele ka tji tul buru na, zadka Timote vi lo soro mbika law baari ka ì do tul-e banquo ha buru laa na, daa ha law buru huo buru mgbalak. ⁸ Ba tusue kị, munu ka ì mgba mbika law baari ngo-ngon i zuo zinj Ngerembay na, timbede key law buru nda siri fuo ha buru kaw bay kere! ⁹ Buru daa mina ze bay daa taambol ha Ngerewuru bay tul bawda suoriya ka buru zinj bay tul-ri ka pol-e na le woo! ¹⁰ Sun bay bisie na, buru daa nzaa bay kere ngo-ngon bay haña ni ka mgbuda faa ha buru vaa ko ri, a buru kie ri bie feri ka ton ka bil mbika law baari na*.

¹¹ Ndad bay haña Baa naari Ngerewuru kị sùo-e bay Ngerembay naari Zezu, ka[†] léke faa ha buru se buru vaa ko ri ba kị! ¹² Ndad bay haña Ngerembay ka ha ini ka ì mgba zinj kị, roo i mgba zinj nzofri riw bele ndaw na, ka kay tul kị ba pola pola ha ni maa bay ini ka buru mgba zinj ri. ¹³ Be ndaw roo, ka'a haña ri hirusuo ha ri vi ba nzofri ka *tan kad kad tan bay ka do tul-ri ka nun Baa naari Ngerewuru bay nam ka Ngerembay naari Zezu a vi bay nzofri riw bele ka i ba taa be‡. Amem! Ndad bay haña ni ka do munu na kị!

4

Simsed ka rii law Ngerewuru

¹ Be ze yu bururi, bay seke simsed ka rii law Ngerewuru na, ì fere ka luo buru bay nam ka buru doke luo-ri hoy. Simsedke na kị ze ì se ro ku, roo le, kód nguó hoy, buru vbi ri bay rin Ngerembay Zezu bay haña ri se nun-ri ba pola, ² bay ji le, baari na i ko ndaw, ba fe fere ka buru yaa saa nun Ngerembay Zezu a buru fere ri. ³ Fe ka Ngerewuru hii na, ba haña ri vi ba nzofri ka *tan kad kad ka nun-e. I nze bay sùo-ri ka bay daa fe loro. ⁴ Ndad bay haña nzoò haña haa ka sakra baari ri, ka ko faa koro sùo-e bay káw zinj may be bay kere, bay faa ka do bay zadfe ka nun Ngerewuru ndaw, nun nzofri kara ndaw. ⁵ Ka ti pón sùo-e ha kon fe naysuo kuo ni munu ba nzofri ka i tuu Ngerewuru ya na ya. ⁶ Ka bil fe nuri ku na, ndad bay haña nzoò mbijw mini kara ka daa kayaya zinj yu-e, mase a daa fe daa riiba zinj ni ya, bay ji le, nzofri ka i daa kiri feyaa ka mini key na, Ngerembay a puo ri mbolke munu ka buru baa bayke ha ri a buru baka ri ka di na. ⁷ Tusueke le, Ngerewuru di naari bay haña náa daari fe daa loro ya, roo le, bay haña náa káwri ba nzofri ka tan kad kad ba taa be. ⁸ Be ze, nzoò ka tunj fe fere ka buru fere ri key na ngeren le, ba nzoò ze ka tunj ni ngeren ya, roo le, ba Ngerewuru ka ha ri Tem Law Pie na ze ka tunj ni ngeren ku.

⁹ Yu bururi, bay ka se tul mgbaka ini ka sakra kị na, ba fe ka ì se sie haña nzoò daa mbedeke ha ri mbaa, bay ji le, ba Ngerewuru kị ze fere ri

* **3:10** 3.10 Pol tji dul saa Tesalonik bay tul Zibri ka i hii bay ika ni. Sawke ze ka kieke ri titire feri ka se tul mbika law hoy. Be ze ka hii bay yi se luo-ri bay kie ri bie feri ka ton ka bil mbika law na. † **3:11** 3.11 Nzoò daa mbede key na, ka baa bay se tul Ngerewuru bay Zezu Krisi ba nzoò ka mbijw. ‡ **3:13** 3.13 Ka zad ni key na, nzoò nday bay haneri ker mi, Ngerembay Zezu a vi bay led nzaaped feri riw bele.

faa mgbaka ini zinj kị. ¹⁰ Be ze ɓa fe ká ì ɗaa ɓanɗuɔ zinj yu ɓaari riw bele ká kuɗu zad ká Maseduwan riw bele ndaw ku. Roo le, ɓuru kod ri ɓay haɗa ri ɗaa nun-ri ɓa pola roɓay. ¹¹ I nzaa faa káw ɗɛɛɛke, ì ɗaa sùo-ri nduo bil fe nzob hawri ya ndaw, ì ɗaa ped sùo-ri kị ì zinke fe sum ì hólke sùo-ri, munu ká ɓuru mbi nzaa ɓuru ká ɗi ha ri pola na. ¹² Be ndaw roɔ, ì ɓa soɓa nzob mbijw ya, a nzobri ká ì tuu Ngerembay ya na ì ko le, ì ɗáake mbay ɓo tul-ri ɓáy.

Bay ká se tul nam yi Ngerembay

¹³ Yu ɓururi, bay ká se tul nzob huɗeri na, ɓuru hii bay haɗa ri laa sawke ta-tañ, ɓo ì ɗaa sie ngji bamba tasiri munu ká nzob hawri ká ì ker ì ɓaa mii, nzob hu le, hu wum kị zu ɓo, nzob ká bay ɗáa law te tul-e nzokɗo na tiya na munu ya. ¹⁴ Náa kóri ɓa tusue kị mii, Zezu na hu, le, Ngerewuru tina ni saa luɔ huɗ. Be ze, náa kóri ndaw mii, Ngerewuru ká tina Zezu saa luɔ huɗ na, nam ká Zezu a yi a vi na, nzobri riw bele ká ì hu ká bil mbika law na, Ngerewuru a tina ri saa luɔ huɗ faa mbijw munu ndaw ha ri kaw ɓáy kumnun zinj Zezu.

¹⁵ Tusueke le, munu ká Ngerembay fere ɓuru na, ɓuru ɓaa ha ri: naari ká náa káwri ɓáy kumnun kpuru tji sie yi ɓe na, náa ti mbikari ɓal naari tɔ pola bay sùo nun-ɛ ha ɓari ká ì hu na kpay ya mɓañ. ¹⁶ Namke ku na, Ngerewuru a ndáka tul fe keɗ, le, kusol mbay tul leɗ nzaapedri ká nulue a mgbaka ɓeleɗ, gire tjiw Ngerewuru a mgbaka koɗroɗ, le, Ngerembay kị sùo-ɛ a ɗi saa nulue bay vika. A le, ɓari ká ì hu ká bil *Krisi na, ì tji saa luɔ huɗ pola, ¹⁷ roɔ naari ká náa káwri ɓáy kumnun ɓáy na, Ngerewuru a haɗa náa ururi zinj ri mbijw hoy bay ndúo bil sii mbam bay sùo nun Ngerembay ɓa siya. Be ndaw roɔ, náa káwri zinj ni wum ɓanɗuɔ. ¹⁸ Munu zu le, ì huɔ law kị ɓáy ɓayri na key.

5

I káw ɓáy nzaa ɓal-ri kekeke

¹ Yu ɓururi, bay ká se tul nam ɓáy saw sie ká fekeri a tji na, ɓa fe ká ì se sie haɗa nzob ɗaa mbedeɛke ha ri mbáa, ² bay ji le, ɓaari kị sùo-ri na ì ko ta-tañ mii, nam yi Ngerembay na a tji tul nzobri mbuɗa munu ká nzob riiba tji ke tul nzobri ɓa suɗ. ³ Zadka nzobri ɓaa mii: «Zad ɗo ɗɛɛke, fe mbijw ti ɗáa fe ya,» le, ká zadɛ ku hoy, ɓie a tji tul-ri mbuɗa munu ɓa nduo ká tun máy nzob ywuy; le, ì ti zinj faa tji ɗul ya. ⁴ Roo le, ɓaari yu ɓururi, ì ɗo bil suɗ tilo munu ká nzobri ká ì tuu *Krisi ya na ya ká bay haɗa namke le, ka mɓuɗ ri munu ká nzob riiba mɓuɗke nzobri na ya. ⁵ Tusueke le, ɓaari riw bele na, ì ɓa leɗ zad taɗari, ì ɓa leɗ bisieri ndaw. Náa ɓári leɗ suɗri ya ndaw, leɗ suɗ tilori ya ndaw pi. ⁶ Be mini ze, náa ti naaɗari nam munu ká nzob hawri naa ku ya. Roo le, náa káwri ɓáy nzaa ɓal naari kekeke, a náa nzéri ɓáy sùo naari. ⁷ I ko, suɗ ze nzob na-nam, suɗ na ndaw ze him ɗaa nzob tuɗ, ⁸ roo le, naari ká náa ɓári leɗ zad taɗari na, ndad bay haɗa náa nzéri ɓáy sùo naari ha law naari ká náa ɗári ɓo tul Ngerewuru ɓáy ini ká náa mɓári zinj nzobri na, ka kóro naari munu ɓa ngañ ká kóro nzob yum ká nzaa ruy. Ndad bay haɗa law naari ká náa ɗári nzokɗo te tul pam na, ka kóro naari munu ɓa taguɓa lari ká nzob yum ɗaa guɓa tul-e a kóroke sùo-ɛ. ⁹ Tusueke le, Ngerewuru

dí naari bay haɲa here be ze ka bo tul naari ya, roo le, ka dí naari bay haɲa náa zɪnri pam báy faa Ngerembay naari Zezu Krisi, ¹⁰ be ká'a hu bay naari. Ze náa húri na hu mase náa kawri báy kumnun hoy kara, nam ká'a yji a vi na, náa káwri zɪn ni mbɪw hoy. ¹¹ Munu zu le, ì huo law kɪ í sɔ kɪ munu ká ì daa baɲguɔ kpaɖara na.

Ped' d'áa nzoɓ mbika lawri

¹² Yɔ bururi, buru kod rɪ bay haɲa rɪ daa mbay ka bo tul bari ká i daa ped' ká sakra baarɪ, bari ká Ngerembay pɔɲ ped' zuɔ nduo-ri bay haɲa ri nda faa pol-rɪ í bo rɪ na. ¹³ I hɛ ri a í ko ri ba nzoɓ nun-rɪ bay tul ped' ká i daa. I káw dɛkɛkɛ ká sakra kɪ.

¹⁴ Buru kod rɪ bay haɲa rɪ baka nzoɓri ká simsed bari do goɓ goɓ ndaw, í huo law nzoɓri ká law-ri sɔa ndaw, í sɔ nzoɓri ká hɔrusuo-ri tiya ndaw, a í iki law-rɪ ká tul nzoɓri riw bele. ¹⁵ I ha nzoɓ mbɪw mini kara ka yɪnra báy ndaya ká nzoɓ daa zɪn ni na ha ni suo bol-e ya, roo le, ì nzaa faa d'áa kere baɲguɔ ká sakra baarɪ ndaw, rɔɔ báy nzoɓri riw bele ndaw pi. ¹⁶ I daa suoriya baɲguɔ. ¹⁷ I daa nzaa bay kere baɲguɔ kpaɖara. ¹⁸ Ká bil feri riw bele ká tji tul-rɪ na, ì daa taambɔl ha Ngerewuru. Be ze ba fe ká Ngerewuru hii bay haɲa baarɪ ká ì zuɔ zɪn Zezu *Krisi na ì daa. ¹⁹ Tem Law Pie ká daa ped' ká bil law-rɪ na, ì mbii ni ya. ²⁰ A bayri ká i yaa saa nzaa Ngerewuru na, ì jm ya, ²¹ roo le, ì bɛkle baykeri riw bele í yaa hay ká báy kere ka bo bil law-rɪ, ²² a í nze báy sùo-rɪ ká tul kɪri fe kaɲari boɖ boɖ riw bele.

Sɪɲ tul bay

²³ Ndad' bay haɲa Ngerewuru ká ba nzoɓ haɲa dɛkɛkɛ ha nzoɓ na, ka daa ha rɪ vi ba nzoɓ taa be ká bil sùo-rɪ nɲid' bele. Ka kóro sùo-rɪ riw bele: kɛr bay baarɪ ndaw, para nun sùo-rɪ ndaw, rɔɔ naysuo-rɪ ndaw na ka tán kad' kad' kpuru maa báy nam yji Ngerembay naari Zezu *Krisi. ²⁴ Be ká'a dí rɪ na, ka'a d'áa feke ɔ báy zadɛ riw bele, bay ji le, ka do tul bay be.

²⁵ Yɔ bururi, ì daa nzaa bay kere ndaw bay tul buru. ²⁶ I hii soko lik lik ha yɔ naari riw bele í áwke nzaa kɪ. ²⁷ Mɪ kod rɪ báy riɲ Ngerembay: ì kɪi mbede key na ha yɔ naari riw bele. ²⁸ Ndad' bay haɲa law huoke taa Ngerembay naari Zezu Krisi ka sáɖ zɪn rɪ.

2 Tesalonikri

Mbede ndeke di sidike ka Pol daa / ha nzoɔ mbika lawri ka Tesalonik

Bay ka se tul feri ka do bil mbede ni key

Mbede key na, few haneri kal ka fale taa mbijwke ku ndaw roo Pol daa bay. Laa ki bay kere ya ka se tul yi Ngerembay na, daa nzoɔ mbika lawri ka Tesalonik nduo ki roɔbay. I giyan yi Ngerembay bay kaw bay kumnun bari. Nzoɔ haneri do di ku ka i se kpuru i baa mii, Ngerembay na vi ro. Ka bil mbede key na Pol baa mii, pola roo bay hana Ngerembay ka yi a vi na, Nzoɔ Mgboro be ka'a tun Ngerewuru ngeren, a di suo-ε be ki ba Ngerewuru na, a ti ndaw ro! Be ki a daa ha ti ka tul Ngerewuru ka tusiri key na se ba pola pola kpuru maa bay zaɗe ndaw roo Ngerembay a yi a vi bay. Be ze, do nun hana nzoɔ mbika lawri i gede tul mbika law bari banɔo i daa ped bari nun-ri ka ba pola, a i pon daa fe kere ya.

Maa bayri ka do bil-e

Jro bie kun sal bay ka tul nzoɔ feyari: 1

Feri ka'a ti pola roo Ngerembay a vi: 2

Diw nzaa bay kere bay daa ped ba pola pola: 3

Soko ka Pol hii ha ri

¹ Bi Pol, roo Silas bay Timote ndaw na, buru daa mbede key na ha ri baari nzoɔ mbika lawri ka i mby tul ki ka Tesalonik, baari ka i zuo zin Ba naari Ngerewuru bay Ngerembay Zezu *Krisi. ² Ndad bay hana law huoke bay dekeke Ngerewuru bay Ngerembay Zezu Krisi ka sad zin ri.

Kun sal bay Ngerewuru ka'a doko bay nam yi Ngerembay

³ Yu bururi, buru daa taambol ha Ngerewuru. Ba fe ka do nun hana buru daa bay tul-ri banɔo a do bay zaɗe, bay yi le, i daa law-ri bo tul Ngerewuru ba pola pola, a ini ka baari mbijw mbijw i mgba zin nzoɔ hawri na se ba pola pola. ⁴ Sawke mini ze, buru kara buru nda giri suo buru bay tul-ri ka sakra nzoɔ mbika law hawri ka i mby tul ki, a buru baa ha ri mii, i mgba ngo-ngoɔ i daa law-ri bo tul Ngerewuru banɔo ka bil fe daa nun tuo sieri, bay koko seke feri riw bele ka ti tul-ri na.

⁵ Fe niri key na kie ta-tan mii, fe ka Ngerewuru mbi nzi-ε ka di na do bay zaɗe, bay yi le, fekeri ka i spu law-ri ka di na, daa ha ri vike ba nzoɔbri ka i maa hana ni ka re mbay ka tul-ri. Be ze ba fe ka i ko seke fe bayke.

⁶ Ba tusue, Ngerewuru na a daa fe bay zaɗe: nzoɔbri ka i ha ri ko seke fe na, a yinra seke feke daa ri. ⁷ A baari ka i ko seke fe na, ka'a hana law-ri nda siri fuo, buru kara ndaw, bay nam ka Ngerembay Zezu a yi saa nulue bay led nzaaped beri ka i ba nzoɔ hurusuo na. ⁸ Ka'a yi ka bil rim huu ka se bilam bilam bay hana nzoɔbri ka i tuu Ngerewuru ya, ka i daa vu mbom bo tul kaa Bay Kere ka se tul Ngerembay naari Zezu ya na, ha ri ko seke fe maa bay zaɗ fe daa bari. ⁹ Fe seke ka'a ti tul-ri na, a ba bie ka'a o-o ko ya banɔo. I doko di di zin Ngerembay ndaw, zin hurusuo rin dika be ndaw ¹⁰ bay nam ka'a yi a vi bay hana bari riw bele ka i daa law-ri

bo tul-e a í ba taa be na, i pisi ni a í gól riñ mbay be. Baarì sùò-rì kị kara, ì doko sakra nzobkeri ku na ndaw, bay ji le, kaa bay ka buru kaa ha ri na, ì daa law-rì bo di.

¹¹ Sawaye mini ze, buru daa nzaa bay kere banɔwo bay tul-rì. Buru vbi Ngerewuru naari bay haña ni ka ha ri ma-maa bay simsed ká'a díke ri bay haña ri se na. Buru vbi ni mii, báy faa hurusuo-ε na, ka ha ri maa daa fe kereri riw bele ká law-rì hii, ha pedri ká ì daa báy faa mbika law-rì na ka do báy zadε nzedεm. ¹² Be ndaw ɔɔ, báy faa fe daa baarì na, ì daake mbay bo tul Ngerembay naari Zezu, a be laa le, a daa mbay bo tul baarì ká ì zuo zinj ni na. Fe niri key na, ba lere ped law kere Ngerewuru naari báy Ngerembay Zezu *Krisi.

2

Feri ká'a tji pola ɔɔ, Ngerembay a vi

¹⁻² Yu bururi, bay ká se tul yji Ngerembay naari Zezu *Krisi báy mbú kị naari ká luo-ε na, nzob haneri baa ha ri mii, nam yji be na vi ro. Ze ba na nzob yaña bay saa nzaa Ngerewuru, mase nzob ka-kaa, mase nzob daa mbede ze a baake mii, ba buru ze buru baa ha ri kara, buru kod ri bay haña ri daa ha kér bay ka zukri ri mañ ká di ba vaa ya ndaw, a í ha hje ka daa ri ká di ya ndaw pi. ³ I ha nzob mbijw kara ka ula ri báy kiri bayri ká mini key mbijw ya, bay ji le, pola ɔɔ bay haña namke ka vi na, nzobri ngi-ngji i túñ Ngerewuru mbáy, ɔɔ Nzob Mgboro, be ká Ngerewuru a bíe ni kpukdu kpukdu ká bil huu na a tji ndaw. ⁴ Nzob Mgboro ke na a túñ ferì riw bele ká nzobri ko ba wuru bari báy ferì riw bele ká i kod ri na. Ka'a mbika sùò-ε ba nzob ká kal tul wurukeri ku riw bele, a daa kpuru a kaw *hul kani Ngerewuru, a di sùò-ε be kị ba Ngerewuru.

⁵ Fe niri key na, mĩ baa ha ri báy dol bi ká mĩ do zinj ri hoy. Waa, ì yj-yjira le woo? ⁶ Roo le, fe mbijw haa faa bay haña ni tji ká timbede key; feke na ì ko-ko. Be mini ze, Nzob Mgboro na a tji báy namke ká Ngerewuru tuu. ⁷ Tusueke le, hurusuo Nzob Mgboro ká daa ha nzobri ngi-ngji túñke Ngerewuru na, do daa ped ba muni ro. Roo le, nzob ká haa faa ha ni na tiya ro le, ⁸ be ndaw ɔɔ, be na a tji báy. A le, báy nam ká Ngerembay Zezu a yji a vi na, a bíe ni kpukdu kpukdu báy zuu nzi-ε pud, a gur hurusuo-ε ruk ruk báy nduy be ká zjiriri zjiriri. ⁹ Nzob Mgboro na, a ví báy hurusuo *Satan a daa kiri pedri bod bod riw bele ká ba hje zikiki, fe sanri báy ferì ká mba kóko bay ulake nun nzobri. ¹⁰ Ka'a daa kiri fe daa kayari bod bod riw bele bay ulake nzobri ká i do faa ká'a séke zinj ri ba zad bíe. I zinj bíe, bay ji le, i hii bay yaña tusue bay ká maa bay yañake sùò-ri na ya. ¹¹ Sawaye mini ze, Ngerewuru daa ha hurusuo nzaa ula daa ped ká bil law-ri bay haña ri daa law-ri bo tul bay baylu. ¹² Be ze, nzobri riw bele ká ì daa law-ri bo tul tusue bay ya, ká kon daa fe kayaya ze mgbalaw-ri na, bay a mgbaka tul-ri.

Mgbaka mbika law ngo-ngon

¹³ Yu bururi, baarì ká Ngerembay ko ri ba nzob nun-ε na, buru daa taambol ha Ngerewuru bay tul-rì banɔwo. Ba fe ká do nun haña buru daa, bay ji le, Ngerewuru nan ri báy titire daa tusiri dekre hoy bay haña ri zinj pam báy faa Tem Law Pie ká daa ped ká bil law-ri ha ri vi ba nzobri

ká *taŋ kađ kađ ndaw, báy faa law-rĩ ká ì daa bo tul tusue bay ndaw pi. ¹⁴ Bay tul bayke na ku ze ka díke rĩ báy faa káa Bay Kere *Krisi ká buru kaa ha rĩ na, bay haŋa rĩ zĩŋ rĩŋ díka mbijw hoy zĩŋ Ngerembay naari Zezu Krisi.

¹⁵ Munu zu le, yu bururi, ì mgba mbika law baarĩ ngo-ngoŋ, a ì mgba tusue bay ká buru zĩŋ a búru suo búru fere rĩ na ngo-ngoŋ, hay ká buru baa báy nzaa buru ndaw, roo hay ká buru daa do mbede ha rĩ kara ndaw pi. ¹⁶ Ndad bay haŋa Ngerembay naari Zezu Krisi kị sùo-ε báy Baa naari Ngerewuru, be ká'a ko naari ba nzoɓ nun-ε, ká'a ha law naari huɔ wũm, a ha náa dáari law naari nzokdo te tul fe kere ká náa zĩŋri báy faa law kere be na, ¹⁷ ka daa wara bo bil law-rĩ, a ha rĩ hurusuo daa fe kereri banɔuo báy faa ped daa baarĩ ndaw, bay baa baarĩ ndaw pi.

3

Pol vbi yu-eri nzaa bay kere

¹ Yu bururi, ɔro bie bay buru ze do key: ì daa nzaa bay kere bay tul buru, bay haŋa bay ká se tul Ngerembay na ka yaa zad ba vaa, ha nzobri yaa bayke báy suoriya faa mbijw munu ká ì daa ká luo-rĩ na. ² Ì daa nzaa bay kere bay haŋa Ngerewuru ka koro buru bay tul nzoɓ ndayari báy nzoɓ mgbɔri, bay ji le, ba nzobri riw bele ze ì daa law-ri bo tul bay ká buru ka-káake na ya. ³ Roo le, Ngerembay na do tul bay ká'a waa; ka'a haŋa rĩ hurusuo, a koro rĩ bay tul fe daa ngeretemndaya. ⁴ Ka ha buru daa law buru te tul-rĩ, a ha buru ko ta-taŋ mii, fe ká buru vbi rĩ bay haŋa rĩ daa na ì do dáake, a ì daa nun-rĩ ba pola pola. ⁵ Ndad bay haŋa Ngerembay ka mgbúda nun-rĩ ha rĩ ko ini ká Ngerewuru mgba zĩŋ rĩ na ba pola pola, báy sũu law ká *Krisi ha rĩ na.

Nzaa boko ká se tul daa ped

⁶ Yu bururi, buru baka rĩ háy rĩŋ Ngerembay Zezu Krisi: nzobri riw bele ká ì ba lay, a ì se simsed maa báy fe fére ká buru zĩŋ a búru suo búru fere rĩ na ya le, ì naa sùo-rĩ dī dī ká lakun-ri. ⁷ Fe ká ì daa ndaw roo bay mbóroke simsed buru na, baarĩ kị sùo-rĩ kara ì ko ndaw, bay ji le, báy dol buru ká sakra baarĩ na, buru ba lay ya. ⁸ Buru ha nzob mbijw mini kara hol buru hoy hoy ya, roo le, buru daa ped búru taɔ ká dī pɔɔɔ pɔɔɔ suŋ báy bisie bay hólke sùo buru, bay haŋa bo buru ba soba nzoɓ mbijw ká sakra baarĩ ya. ⁹ Ba tusue kị, ze buru do báy faa ká bay yaŋa fe saa nduo-rĩ bay hólke sùo buru kara, buru daa munu ya, roo le, buru daa ped búru hii doko ba fe líe kị ha rĩ mboro. ¹⁰ Tusueke le, báy dol buru ká luo-rĩ na kara, buru baa ha rĩ ta-taŋ banɔuo mii: «Nzoɓ ká hii bay daa ped ya le, ì ha ni fe sũm ya.»

¹¹ Buru laa mii, nzoɓ haneri ká sakra baarĩ se simsed taa goɓ goɓkeri taŋ daa ped, ì ba nzoɓ daa sùo-ri nduo bil fe nzoɓ hawri. ¹² Kiri nzobri ká mini na buru baa ha ri, búru baka ri báy rĩŋ Ngerembay Zezu *Krisi bay haŋa ri mgba ped ì daa ì hólke sùo-ri.

¹³ A baarĩ yu bururi na laa le, fe daa kere na ì pón fale ya. ¹⁴ A zadka nzoɓ yaa nzaa boko ká buru daa do bil mbede key na ya le, ì ko ni ba badī munu ì zúo zĩŋ ni ya, bay haŋa sahoɔ ka se ni. ¹⁵ Be nu ku hoy kara, ì ko ni ba nzoɓ tul nɔani baarĩ ya, roo le, ì bo ni munu ba yu baarĩ.

Ɔɔ bie bay Pol

¹⁶ Ndad bay haɲa Ngerembay ká ba nzob haɲa dɛkɛkɛ hɔ nzob na, be kɪ sùo-ε ka ha rĩ dɛkɛkɛ ká bil feri riw bele báy faa gosi feri bod bod riw bele. Ndad bay haɲa ni ka sád zɪɲ rĩ riw bele.

¹⁷ Ká zad ni key na, ba bi Pol kɪ ro ze mĩ vbie bay ni key na báy nduo-i. «Mì hii soko ha rĩ.» Mbederi mbɪw mbɪw riw bele ká mĩ daa na, mĩ daa nduo-i iki dɪ mini. Be ze ba nduo fe vbie bi. ¹⁸ Ndad bay haɲa law huoke Ngerembay naari Zezu *Krisi ka sád zɪɲ rĩ riw bele.

1 Timote

Titire mbede ká Pol ɗaa ha Timote

Bay ká se tul feri ká ɗo bil mbede ni key

Ká bil mbede key na, Pol ɗaa wàra bo bil law Timote bay haɗa ni ka geɗe tul mbika law be baɗguo bay gbù nzaa nzoɓ fe fère bayluri ká ɗaa nzoɓ mbika lawri nduo kɪ. Ka hii bay haɗa nzoɓri ká i nán ri ba nzoɓ ndáka faa pol nzoɓ mbika lawri, mase nzoɓ soko pedri na, i bá nzoɓri ká bay mbiw ti tul-ri ya, a i maa ɗáa pedke. Ka hii bay haɗa máy bari ká 'a sóko ri na, i bá máyri ká simsed bari ɗo báy kere. Fale le, Pol bo Timote faa ká bay ɗáake ped be ba nzoɓ ped tusue taa Zezu Krisi.

Máa bayri ká ɗo bil-e

Baka bay se tul nzoɓ fe fère bayluri: 1

Nzaa ɓoko ká se tul nzoɓ ped Ngerewururi: 2-3

Fe ká Timote a ɗáa: 4-6

Soko ká Pol hii ha Timote

¹ Yu-i Timote, bi Pol ká m̄ ba nzoɓ ndáy nzaaped Zezu *Krisi báy bol nzaa Ngerewuru Nzoɓ Yaana naari, báy Zezu Krisi ká náa ɗáari law naari te tul-e nokɗo na, m̄ ɗaa mbede key na ² ha mù bo ká mù ɗo munu ba vu ðil-i taa tusueke bay law-a ká mù ɗaa bo tul Zezu Krisi*. Ndad bay haɗa law huoke ndaw, kóko nun síe nzoɓ ndaw, báy ɗeɗe Baa Ngerewuru báy Ngerembay Zezu Krisi, ka sad zɪɲ mù.

Báka bay ká se tul nzoɓ fe fère bayluri

³ Munu ká m̄ baa ha mù pola ndaw roo mí zol mí se kuɗu zad ká Maseduwān na, mu káw bil ngerewuro ká Efēz, a mú mbi nzaa ha nzoɓ fe fère bayluri na, i ɗaa nzaa fe fère taa goɓ goɓkeri na ka gbù. ⁴ Mu baa ha ri pōɲ nzaa nduo kɪɲa fal bayri na ndaw, kɪɲa saw kaniri báy nzi-ε lem lem na kara, ka gbù ndaw pi. Fekeri ku na mboɲ máy bay ba pola pola gor hoy, a so ped ká Ngerewuru ɗaa zuo nduo naari bay haɗa nzoɓri ngóɲke ká bil mbika law na ya. ⁵ Mára saw báka bay key na, ɗo bay haɗa nzoɓ mbika lawri, i hii kɪ báy bil law ká *taɲ kad kad, báy kér bay kere ká uru saa bil wàra law ndaw, roo báy law-ri ká i ɗaa bo tul Ngerewuru ba tusue ndaw pi. ⁶ Nzoɓ haneri i pōɲ faa kere na ku, a í ɗo bil máy bay taa goɓ goɓkeri. ⁷ Bari na, i mbi sùo-ri ba nzoɓ fère nzoɓri *bol kusol Ngerewuru, roo le, bay ká i baa, mase fe ká i fere báy hurusuo-ri na, i ko sawke mbiw ya.

⁸ Náa kóri ndaw, bol kusol Ngerewuru na, zadka nzoɓ hie báy zadε le, ba fe kere. ⁹ Fe ká náa kóri ta-taɲ ndaw ze ɗo key: bay tul nzoɓri ká i ɗaa fe báy zadε nzedem na ze, Ngerewuru ɗáake bol kusol bayke ya, roo le, bay tul nzoɓ law mgbórɔri báy nzoɓ tjeri ndaw, bay tul nzoɓ túɲ Ngerewuru ngereɲri báy nzoɓ feyaari ndaw, nzoɓ ndólɔ Ngerewuru báy nzoɓ ɓie riɲ-eri ndaw, nzoɓ ika baa bari mase máa bari ndaw, roo nzoɓ ika nzoɓri ndaw pi. ¹⁰ Ka ɗaa bol kusol na ɗo bay tul nzoɓ taka mgbáy

* 1:2 I kɪ Ped 16.1-3.

bapifiri, báy wārari ká i fere í naa zinj kị ndaw, nzoɓ dáfɓ koyri ndaw, nzoɓ kúfɓ bayri báy nzoɓ faa nasi bay bayluri ndaw, rɔɔ bay tul nzoɓri ká pedf d́aa k̄aya ɓari ɓoɗ ɓoɗ ká maa báy fe fere taa tusueke na ya ndaw pi. ¹¹ Fe fere taa tusueke ku na maa kị báy Bay Kere ká Ngerewuru d́aa zuo nduo-i h̄a m̄i ka-káake. Bayke ku na ɓaa se tul riŋ d́ika Ngerewuru, bawda nzoɓ ká maa bay haŋa nzoɓri pisi ni.

Pol d́aa taambol h̄a Ngerewuru bay tul law kere ɓe

¹² M̄i d́aa taambol h̄a Zezu *Krisi ká ɓa Ngerembay naari ká h̄a m̄i h̄urusuo h̄a m̄i d́aake pedf ɓe. Be na, ka kɔ m̄i ɓa nzoɓ ká m̄i d́aa fe báy bol nzi-ε, a mbi m̄i ɓa nzoɓ pedf ɓe. ¹³ Ze ká pola lew m̄i ɓa nzoɓ ɓie riŋ-ε ndaw, m̄i d́aa nun nzoɓ ɓeri tuo sie ndaw, a m̄i t̄iri ni ndaw hoy kara, ka kɔ nun sie ɓi a d́aa law kere zinj m̄i, bay j̄i le, pola na, m̄i d́aa law-i ɓo tul-e ya ndaw, a feri ká m̄i d́aa na kara, m̄i kɔ ya ndaw pi. ¹⁴ ɓa tusue kị, Ngerembay naari na d́aa bawda law kere zinj m̄i, a h̄a m̄i d́aake law-i ɓo tul-e, a h̄a m̄i law ini báy faa zúo zinj Zezu Krisi. ¹⁵⁻¹⁶ I kɔ, Zezu Krisi na vi tusiri key bay yaŋa nzoɓ feyaari, a le, ɓi na, m̄i ɓa mbayke. Law kere ká'a d́aa zinj m̄i ɓi ká m̄i ɓa mbay nzoɓ feyaari na, ka d́aa munu bay kieke nzoɓri bawda iki law ɓe na ta-taŋ. Be ndaw rɔɔ, nzoɓri ká i kókɔ m̄i na, i d́aake law-ri ɓo tul-e, a í kaw báy kumnun ká d́o ɓanɗuɔ kpafara na. Bay ká m̄i ɓaa key na, ɓa tusue bay ká maa bay haŋa nzoɓri riw bele i d́aa law-ri ɓo d́i. ¹⁷ Ndadf bay haŋa nzoɓri riw bele, i d́aa mbay ka ɓo tul Ngerewuru ɓe ká'a re mbay ɓanɗuɔ ndaw, a ɓa nzoɓ ká'a hu-hudf ya ndaw, ɓe ká nun nzoɓ kɔ ni ya ndaw, a ɓa ɓe hu-ε kị hoy ze ka ɓa Ngerewuru. Riŋ d́ika ɓa taa ɓe mbiimbam báy mbiimbam ɓanɗuɔ! Amem! Ndadf bay haŋa ni ka d́o munu na kị.

Pol ɓo Timote

¹⁸⁻¹⁹ Timote, ɓo ká mù d́o munu ɓa vu ɓil-i na, nzaa boko ká *nzoɓ yaŋa bayri saa nzaa Ngerewuru ɓaa se tul-a pola na, bayke d́o faa mb̄jw munu ká m̄i ɓaa h̄a mù key ndaw. Zadfka mù d́o tul baykeri na ku le, mù zinj h̄urusuo ká d́i. Mu kóro tusue bay ká se tul mbika law, a mú h̄a kér bay ká ɓil w̄ara law-a na kara ka tán kadf kadf ndaw. Be ndaw rɔɔ, mù rúke ruy taa tusue na báy. Nzoɓ haŋeri pɔŋ kér bay kere ká uru saa ɓil w̄ara law-ri na, ɓe ze í ɓieke mbika law ɓari. ²⁰ Sakra nzoɓkeri ku na, Imene báy Alezandere i d́o d́i ndaw. Bari na, m̄i pɔŋ ri zuo nduo *Satan bay haŋa ri úo t̄iri Ngerewuru na keŋ keŋ†.

2

Nzaa boko ká se tul simsedf ká zadf mb̄j kị

¹ Titire d̄ekre le, m̄i ɓaa h̄a nzoɓ mbika lawri bay haŋa ri d́aa nzaa bay kere h̄a Ngerewuru ɓanɗuɔ, bay vbikake ni feri ndaw, bay kóɗ ni bay tul nzoɓri ndaw, rɔɔ bay haŋa ni taambol bay tul nzoɓri riw bele, ² bay tul mbayri ndaw, nzoɓ rewpuori riw bele ndaw, bay haŋa ɓo d̄ekeke ka d́o puo naari h̄a náa káwkeri báy kere, a náa d́akeri mbay ka ɓo tul Ngerewuru báy faa simsedf kere. ³ Be ze ɓa fe ká ndadf ɓamba, a rii law Ngerewuru Nzoɓ Yaŋa naari na. ⁴ Be na, ka hii bay haŋa nzoɓri riw

† **1:20** 1.20 Fére nzoɓri Bay Ngerewuru ká báy zadf ya na ɓa t̄iri ni. Be ze h̄a Pol niike nzoɓkeri ku na ká sakra nzoɓ mbika lawri zuo kele, zadf ká ngeretemndaya re mbay ká d́i na.

bele zinj pam, a hii bay haɲa ri tuu tusue bay ndaw. ⁵ I ko, tusueke le, Ngerewuru na mbiw. Nzob ka do sikda be bay nzobri kara mbiw ndaw; nzobke na ze ba Zezu *Krisi. ⁶ Be na ka mbi suo-ε ha hud a puoke mbol tul nzobri riw bele, a tinake ri saa bil koy feyaa. Ka daa munu bay nam ka Ngerewuru tuu na, a kieke nzobri ta-taɲ mi, Ngerewuru hii bay yaɲa nzobri riw bele. ⁷ Sawke mini ze, Ngerewuru daa mi kaw ba nzob ka-kaa bay be, a mi ba nzob nday nzaaped be bay fere nzobri ka i ba Zib ya na nari riw bele ka naa daari law naari bo di ndaw, a mi fere ri tusue bay na ndaw pi. Bay ka mi baa key na ba suo bay ki bo, ba kud bay ya.

⁸ Munu zu le, zadri riw bele ka i mby ki ka di na, mi hii bay haɲa warari daa nzaa bay kere, i urake nduo-ri ba siya bay bil law-ri ka *taɲ kad kad taɲ law faa ndaw, taɲ rodi ndaw pi*. ⁹ A mayri laa le, mi hii bay haɲa ri nduo gari ka bay faake, i kudke nun nzob ya, a i ba nzob fe daa bayluri ya ndaw. I ti ba nzob mgbaka tul vaytay vaytay ya, i ti nzaa fe gamari munu ka ba fe suku bay zawri ka nduy ziriri ziriri ka i daa bay lari lor ya ndaw, roo gariri ka larike ngon kal tul-ri ya ndaw pi. ¹⁰ Roo le, ndadi may nzob na ba ped daa kere be. Be ze ba ped daa mayri ka i ko suo-ri ba nzob hie Ngerewuru. ¹¹ Mayri ka i do fere ri fe na, ndad bay haɲa ri kaw dekeke i diɲ tul-ri ka pol nzob ka do fere ri fe na. ¹² Mayri na, mi ha faa ha ri bay haɲa ri fere warari fe ya, a i re mbay ka tul-ri ya ndaw. Roo le, ndad bay haɲa ri kaw dekeke†. ¹³ Tusueke le, Ngerewuru daa *Adam ze pola ndaw roo a daa *Ev tɔɲ di bay. ¹⁴ Robay, ba Adam ze ngeretemndaya ula ni ya, roo le, ba Ev ze yaa nzaa ula ngeretemndaya na, a wadke tul *bol kusol Ngerewuru. ¹⁵ A ze munu hoy kara, mayri na, i mbon nzob, a le, i zinj pam ka luo Ngerewuru. Roo le, ndad bay haɲa ri gedfe tul mbika law bari ndaw, i hii nzobri ndaw, i do bay zadfe nzedem ka nun Ngerewuru ndaw, a i sii suo-ri ya ndaw ro‡!

3

Simsed nzob ped Ngerewururi

¹ Zadka nzob hii bay ndaka faa pol nzob mbika lawri le, ba ped kere ki ze law-ε mgba di ku. Bay ka mi baa key na, ba suo bay. ² Nzob ndaka faa pol nzob mbika lawri na, a ba nzob ka bay ti tul-e ya, a daa feri riw bele bay zadfe. Ka a ba nzob ka daa law-ε bo tul may be ki mbiw hoy taɲ nzaa may ki ndaw, a ba nzob nzeke bay suo-ε, a do tul bal-ε kekeke ndaw, a ba nzob ka ker fe roo a daa ndaw, a ba nzob mgbaka varuri bay kere, roo a maa bay fere nzobri fe ndaw pi. ³ Ka ti daa koy him ya ndaw, a ba nzob tud bay ya ndaw, roo le, a ba nzob ka se lom ndaw, a ba nzob daa nzobri zuo ki ndaw, a ba nzob taka kon lari ya ndaw pi. ⁴ Nzob ndaka faa pol nzob mbika lawri na, a maa bay mgbaka saw nzob bil hul beri bay kere ndaw, roo vi-eri hoy kara, i laa nzi-ε i daa vu mbom bo tul-e bay zadfe

* **2:8** 2.8 Ka saw Zibri na, zadka i do daa nzaa bay kere le, i ura nduo-ri ba siya ndaw roo, i daake nzaa bay kere na bay. † **2:12** 2.12 Ka zad ni key na, Pol haa mayri bay haɲa ri daa feri ka sakra nzob mbika lawri na ya. Roo le, ka hii bay haɲa mayri na, i re tul warari ka zad mby ki nzob mbika lawri ya. I ki mbede niri ka baa bay se tul ped daa mayri na i ko: Ped 18.26; 1 Ko 11.5; Tit 2.3-4. ‡ **2:15** 2.15 Ka zad ni key na, Pol tun fe fere bayluri ka baa mii yaɲa ki ba fe ka ndaya ndaw, roo mbon nzob na kara ba fe ka ndaya ndaw pi na. Pol hii bay haɲa mayri na daa fe ka do nun daa mayri na ndaw ro!

ndaw, ⁵ bay ji le, zadka nzoɓ ko faa mgbaka saw nzoɓ bil hul beri ya na waa, a daa mina ndaw roo, a ko faa ndaka faa pol nzoɓ mbika lawri na le woo? ⁶ Be na, ka ti ba nzoɓ mbika law fie ya ndaw, bo munu ya le, a uru a hew suo-ε dukuku dukuku ha Ngerewuru kun bay bo tul-e munu ka'a daake zinj ngeretemndaya na. ⁷ Be na, nzoɓri ka i mbi law-ri ya hoy kara, i ba bay be bay kere. Be ndaw roo, nzoɓri ti im ni ha saho y mgba ni ha ni taake ndaw ngeretemndaya ya.

⁸ Do faa mbijw munu ndaw, nzoɓ soko ped Ngerewururi na kara, i ba nzoɓri ka bay ti doko tul-ri ya, a i daa fe bay zaɗe. I ba nzoɓ nzaa ruo bayri ya ndaw, i daa koy him ya ndaw, roo i ba nzoɓ fe daa roɗ roɗri ya ndaw pi. ⁹ I ba nzoɓri ka i doko tul tusue bayri ka se tul feri ka naa daari law naari bo di, bay ker bay ka *tan kad kad ka uru saa bil waa law-ri. ¹⁰ Nzoɓkeri ku na, i bekle ri pola ta-tan i ko ndaw roo, zadka bay ti tul-ri ya le, be roo i daa pedke na ka zuo nduo-ri bay. ¹¹ Bari nzoɓ soko ped Ngerewururi ka i ba mayri na kara*, i maa bay haɗa nzoɓri daa vu mbom bo tul-ri ndaw, i ba may rana ramri ya ndaw, i ba nzoɓ nzeke bay suo-ri, a i do tul bal-ri ka tul feri riw bele ndaw pi. ¹² Nzoɓ soko ped Ngerewururi na, i ba nzoɓri ka i daa law-ri bo tul may bari ki hoy tan nzaa may ki ndaw, i maa bay mgbaka saw vu bari bay nzoɓ bil hul bari bay kere ndaw pi. ¹³ Nzoɓ soko ped Ngerewururi ka i daa ped bari bay faake na, nzoɓri daa mbay bo tul-ri ndaw, a mbika law ka ha naa zuokeri zinj Zezu *Krisi na, i ba bayke bay nun waa nzoɓ tan law tokoke ndaw pi.

Krisi ba saw mbika law naari

¹⁴ Bi na, mi daa mbede key na ha mu, a mi ker mi ndji le, mi seke vaw bay vaa zinj mu bay. ¹⁵ A ze, zadka mi se mi zinj mu vaa ya kara, mbede key na a kie mu faa seke simsed kere ka sakra nzoɓ mbika lawri. Bari riw bele na, i ba nzoɓ taa Ngerewuru Nzoɓ Kaw Bay Kumnun. I do munu ba tigba hul ka tusue bay bar saw ka di, a i ba gasay ka so tusue bay na. ¹⁶ I ko,

Zezu Krisi na vi yaa suo zinj nzoɓ;
 Tem Law Pie kie ni ba nzoɓ ka do bay zaɗe nzedem;
 Led nzaapedri ka nulue ko ni;
 Saw nzoɓri riw bele laa bay be;
 Nzoɓri ka tusiri key daa law-ri bo tul-e;
 Ngerewuru ha ni kaw zad kaw rin dika.
 Be ze ba tusue bay ka do zad muni ka Ngerewuru tina ha ni do zad hie,
 ka naa daari law naari bo di. Tusue bay key na ba bawda fe na ki!

4

¹ A roo le, Tem Law Pie baa ta-tan mii, oro bie nam na, nzoɓ haneri i pon tusue bay ka se tul mbika law, bay daa law-ri bo tul nzaa ulari ka temndayari daa nduo bil law-ri, bay fe fere kayari ka uru saa luo-ri na.

² I yana nzaa ula nzoɓ bay huori bay nzoɓ kud bayri ka law-ri do tidi ka tul fe daa kayaya, a i wuruke faa kere na. ³ Bari nzoɓkeri ku na, i fere nzoɓri fe mii, yana ki ba fe ka ndaya ndaw, suna fe haneri hoy kara ba

* **3:11** 3.11 Nzoɓ nday bay haneri ker i baa mii, maykeri ku na, i ba may nzoɓ soko ped Ngerewururi.

fe ká ndaya ndaw pi. A le, Ngerewuru na daa fe sumkeri na bay hanja bo nzoɓ mbika lawri ká i tuu tusue bay tuu na, i su báy faa nzaa bay kere, a í hake ni taambol. ⁴ Tusueke le, feri riw bele ká Ngerewuru daa na ba fe kere, fe mbjw ká bay sa-sañ na tiya. A roo le, ndad bay hanja ni taambol ndaw roo, í yaa báy, ⁵ bay ji le, Bay Ngerewuru, báy nzaa bay kere na, daa ha fekeri na tañ kaɗañ.

Nzaa boko ká se tul fe fere báy simsed Timote

⁶ Zafka mù fere nzoɓ mbika lawri fe nuri ku na le, mù ba tusue nzoɓ pedf Zezu *Krisi, a mú ngon ká bil tusue bay ká se tul mbika law báy fe fere kere ká mù yaa bayke báy zadɛ na. ⁷ Mu tuñ loko soro goɓ goɓkeri ká maa báy faa mbika law ya na ngeren, a mú daa sùo-ɔ taa tom bay doko tul Bay Ngerewuru. ⁸ Fe lie hurusuo ká ba faa kɪ ðul na, ndad wuo sóy ya. A roo le, nzoɓ ká daa sùo-ε taa tom bay doko tul Bay Ngerewuru na, ba fe ká ndad ðamba tasiri kal feri riw bele, bay ji le, ba fe ká'a sóko ni báy káw kumnun be ká timbeɗe ká tusiri key ndaw, roo káw báy kumnun ká'a vika vuku ndaw pi. ⁹ Be ze ba tusue bay ká maa bay hanja nzoɓri riw bele yaa. ¹⁰ Be mini ze, náa dáari sùo naari taa tom, náa dáakeri pedf Ngerewuru, a náa rúkeri ruy, bay ji le, náa dáari law naari nzokɔ te tul Ngerewuru Nzoɓ Káw Báy Kumnun, be ká'a ba Nzoɓ Yaana Nzoɓri riw bele, roo kakalke le, ba ðari ká i daa law-ri bo tul-e.

¹¹ Mu ðaa bay fekeri key na ha nzoɓ mbika lawri, a mú fere ri báy zadɛ riw bele. ¹² Mu ha nzoɓ mbjw mini kara ka sjiri mù bay bá ká mù ba kuban ku ya, roo le, mu mbi sùo-ɔ ka ðo boɗ ba fe kɪe kɪ ha nzoɓ mbika lawri, ha ri kɔ mù báy bay báa bo ndaw, simsed bo ndaw, mgbaka ini bo ndaw, dáa law bo tul Ngerewuru ndaw, roo báy law-a ká *tañ kaɗ kaɗ ndaw pi. ¹³ Mu mbi sùo-ɔ báy zadɛ ðeɗ, bo mú kɪike bay ká ðo bil mbeɗe Ngerewuru ká nun nzoɓri ha ri laa ndaw, mú bo ri ndaw, roo mú fere ri bayke ndaw pi. Mu ðaa fekeri na munu ðaw ndaw roo, m̄ ȳi mí vaa zɪj mù báy. ¹⁴ Fe ini ká Ngerewuru ha mù bay hanja mù dáake pedf be báy sieke ká *nzoɓ yaana bayri saa nzaa Ngerewuru, ká *ngere tul pedri dáake nduo-ri bo tul-a na, mu daa laysuo ká ði ya. ¹⁵ Mu daa fekeri ku na báy zadɛ, mú mbi sùo-ɔ ðeɗ mú dáake pedke. Be ndaw roo nzoɓri riw bele i kókoke ngonɔ bo ká mù daa ká bil pedf Ngerewuru na báy. ¹⁶ Mu nze báy sùo-ɔ bay tul simsed bo ndaw, tul fe fere bo ká mù fere nzoɓri ndaw pi. Mu ðo tul ðal-a ká tul fe niri key na riw bele. Zafka mù daa munu le, mù yaana sùo-ɔ ndaw, roo nzoɓri ká i laa bay bo na kara, i yaanake sùo-ri ndaw pi.

5

¹ Nzoɓ ká ngɔ-ngon ro na, kóko ká mu tuñ ni báy bay, roo le, mu ðaa bay zɪj ni báy kusol huoke, bay ji le, ka ðo munu ba ba-ka ro. A nzoɓri ká i ba kubanri le, ndad bay dáa kere zɪj ri munu ká mù dáake zɪj bil máa ðori. ² A máyri ká i ngɔ-ngon na, mu daa kere zɪj ri munu ká mù dáake zɪj máa-ɲari; a máy tɪkɪri laa le, mu daa kere zɪj ri báy ðil wara law-a ká tañ kaɗ kaɗ munu ká mù dáake zɪj tɪnan-ari.

Nzaa boko ká se tul máy sieri

³ Mày sieri ká nzoɓ kɔ-kóm ɓa tul-ri tiya na, mu mgba ri báy kere. ⁴ A roo le, máy sie ká vi-eri mase vu zi-eri ɗo ɗi laa le, ndaɗ ɓay haɗa ri kóro ni báy kere i hjeke Ngerewuru. Ndaɗ ɓay haɗa ri ɗaa munu, i puoke mbɔl fe kere ká nzoɓ mbón ri ɗaa zin ri na. Be ze ɓa fe ká rii law Ngerewuru.

⁵ Máy sie ká kaw huɔ-ε ká nzoɓ kɔ-kóm ɓa tul-e tiya na, ka ɗaa law-ε ɓo tul Ngerewuru nzokɗo, a na-nam ya báy nzaa ɓay kere sun báy ɓisie. ⁶ A roo le, máy sie ká fe tusiri key hoy mgba law-ε na, ze ka kaw báy kunnun hoy kara, ka ɗo munu ɓa nzoɓ huɗe. ⁷ Fe niri key na, mu kie nzoɓ mbika lawri ta-taɗ ɓay haɗa máy sieri na, nzoɓ mbjw mini kara, ka ɗaa ɓay ɓo tul-ri báy faa simsed ɓari ya. ⁸ Roo le, zadka nzoɓ kɔ-kóm ɓa tul nzoɓ ini ɓeri ya ndaw, roo kakalke le, ɓil hul ɓeri hoy kara ya ndaw na le, ka poɗ tusue ɓay ká se tul mbika law ndaw, a ndaya ɓo ɓisuy pavbaɗ kal nzoɓ ká kɔ Ngerewuru ya roɓay.

⁹ Máy sieri ká mù faja riɗ ri ɓay haɗa nzoɓ mbika lawri so ri na, i ɓa máyri ká mbiimbam ɓari a kál siɗ yie ndaw, a zadka waa ɓari kaw báy kunnun báy na, i ɗaa law-ri ɓo tul-ri taɗ nzaa wara kɪ ndaw pi. ¹⁰ Bari na, i ɓa máyri ká nzoɓri pisi fe ɗaa kere ɓari: i kɔ-kóm ɓa tul vu ɓari báy kere ndaw, i mgba varuri báy kere ndaw, i ɗiɗ tul-ri ká pol nzoɓ Ngerewururi, i so nzoɓri ká i ɗo ɓil kóko seke fe ndaw, roo fe ɗaa ɓari riw bele kara, ɓa kere ndaw pi.

¹¹ A roo le, ɓari máy sieri ká i ngon ya báy na, mu faja riɗ ri ya, ɓay ɗi le, zadka kon yaja wara kɪ ɗaa ri báy le, i uru i poɗ ped *Krisi ká i mbi sùo-ri ɓay ɗaa na. ¹² Báy faa fe ɗaa ɓari key na, nzoɓri ɗaake ɓay ɓo tul-ri ɓay tul nzaa-ri ká i mbi ha Ngerewuru ndaw roo i poɗ na. ¹³ Roɓay, munu ká ped ɗaa ɓari tiya na, i haɗari báy faa hul hul, a fe ká ndaya kakalke le, i vi ɓa máy rana ramri ndaw, máy toko lawri ndaw, i ɓa máy taka tul bayri ndaw pi. ¹⁴ Sawke mini ze, mi hii ɓay haɗa máy sieri ká i ngon ya báy na, i yi i ya wara kɪ i mboɗ nzoɓ, a i kóro ɓil hul ɓari ɓay haɗa nzoɓ tul ngani naari, i zin faa ká ɓay baake ɓay kaaya se tul naari ya. ¹⁵ Mi ɓaa mini, ɓay ɗi le, máy sie haneri i poɗ faa kere na, a i se fal *Satan na ɗoɗ ro. ¹⁶ Munu zu le, máy ká ɓa nzoɓ mbika law ká máy sieri ɓa nzoɓ ini ɓe na, ɗo nun haɗa ni ka kɔ-kóm ɓa tul-ri ɓo, ka poɗ ri ha ri ɓa soba ká tul nzoɓ mbika lawri ya. Be munu ndaw roo, nzoɓ mbika lawri na, i zin faa i so máy sieri ká i kaw huɔ-ri kɪ hoy taɗ nzoɓ soko ri na.

Nzaa boko ká se tul ngere tul pedri

¹⁷ Ngere tul pedri ká i nda faa pol nzoɓ mbika lawri báy kere na, kakalke le, ɓari ká i mbi sùo-ri ɓo ɓil ped kaa ɓay báy fére Bay Ngerewuru na, ɗo nun haɗa nzoɓ mbika lawri ɗaa mbay ɓo tul-ri, a i mgba ri nduo sidɪ, ¹⁸ ɓay ɗi le, i ɓaa ɗo ɓil mbede Ngerewuru mii: «Nday ká ɗo toɗ nan ɓay haɗa paɗe ka tji na, mu siɗ nzi-e ya*.» Roɓay, «Nzoɓ ká ɗaa ped na, ka maa ɓay zin lari ped be*.» ¹⁹ Zadka nzoɓ ɗaa ɓay ɓo tul ngere tul ped le, mu ya ɓayke ya. Mu giyaɗ ha nzoɓ ɓay nasikeri maa sidɪ mase say, i káw ɗi ndaw roo mú ya ɓayke na báy. ²⁰ A ɓari ká i ɗaa feya na, mu ɓaa zin ri ká nun nzoɓ mbika lawri riw bele ɓay haɗa hje ka ɗaa nzoɓ haɗri.

²¹ Mi kod mù ɓa tusue ká pol Ngerewuru báy Zezu *Krisi ndaw, ká pol leɗ nzaapedri ká nulue ká i ɗo báy zaɗe nzedem ndaw, ɓay haɗa mu ɗaa

* 5:18 5.18 Kijja bol kusol ba sidike 25.4; 1Kɔ 9.9. † 5:18 5.18 Luk 10.7.

vu mbom ka bo tul fe féreri key na báy zadé. Mu daa pedke na tan náa nun nzoɓ ndaw, tan doko fal nğan nzoɓ fe daa kaaya ndaw pi. ²² Mu takra daa nduo-ɔ bo tul nzoɓ ha ni ka daake pedf ka sakra nzoɓ mbika lawri ya. Roo le, mu békle nzoɓke na ka ta-tan ndaw roɔ, mú daa pedke na ka zúo nduo-ε báy. Bo munu ya le, mù rii bil fe daa kaaya nzoɓke na ndaw. Bo na, mu kóro sùo-ɔ báy kere nzedem.

²³ Mu nzoɓ ba mbii hoy banɗo ya, roo le, mu nzoɓ him ndji munu bay bil-a ka yoklo mù banɗo na.

²⁴ Nzoɓ haneri na, feyaa bari do zad hie gbay gbay ka nun nzoɓri dɔɔf ndaw roɔ, bay mgba tul-ri báy. A nzoɓ haneri laa le, fal bay ka mgba tul-ri dɔɔf ndaw roɔ, feyaa bari na tan ka nun nzoɓri báy. ²⁵ Do faa mbij munu ndaw, fe daa kereri na kara do zad hie gbay gbay ndaw, a hayri ka nun nzoɓ ko vaa ya kara, ti doko zad muni banɗo ya ndaw pi.

6

Nzaa boko ka se tul koyri

¹ Koyri riw bele ka i ba nzoɓ mbika lawri na, ndad bay hanja ri daa vu mbom ka bo tul ba gan bari báy zadé, bay hanja bo nzoɓ mbij mini kara, ka bie rin Ngerewuru báy tusue bayri ka náa fereri na ya. ² Koyri ka ba gan bari ba nzoɓ mbika lawri na, do nun hanja ri pón daa vu mbom bo tul ba gan bari, bay ba ka i ba yu kji ka bil *Krisi na ya. Roo le, do nun hanja ri daa pedf bari na ka ndad mba taa pola ku roɓay, bay ji le, ba gan bari ka i tuu ndadi pedf bari na, i ba nzoɓri ka i mbi law-ri ha Krisi, ka Ngerewuru ko ri ba nzoɓ nun-ε. Be ze ba fe ka mù fére ri a mú bo ri ha ri daa.

Bay ka se tul fe fére bayluri

³ Zadka nzoɓ ví fere fe kji boɔf ka tun tusue bay Ngerembay naari Zezu *Krisi báy fe fére ka se tul mbika law naari na le, ⁴ nzoɓke ku na siika sùo fumra nun-ε gbiɓli, a ko fe ya tuk tuk. Sáy may bay báy ngu sijw bay na daa ni ba bala. Fekeri na ku ze mbon daa kon fe ndaw, roɔf kji ndaw, tjiri kji ndaw, daa bay bo tul kji gor gor hoy ndaw, ⁵ roɔ ndor kji báy bay ka sakra nzoɓri ka kér bay bari do sikda ya, ka i tuu tusue bay mbaa na. Bari na i mgba mii, hie Ngerewuru na ba faa feziɗa.

⁶ Ba tusue, hie Ngerewuru na ba faa bawda feziɗa, roo le, faake do bay tul nzoɓ ka daa suoriya bay tul fe ka do nduo-ε. ⁷ I ko, naari na, náa víri tusiri key nduo naari hoy, ze do faa mbij munu ndaw, náa ti mbikari fe mbij mini ndaw roɔ bay yilke ya. ⁸ A ze bo, zadka náa dori báy fe sum bay gari ndúo do sùo naari le, maa naari zu. ⁹ A nzoɓri ka bay feziɗa mgba law-ri kakalke na, bari kji ze i mbi sùo-ri bo bil fe líe law, a i taake ndaw ngeretemndaya báy faa kon ferri boɔf boɔf ka ti sóko ri ya ndaw, a bie ri ndaw na. Kon fe niri key na, mbi hud ha ri, a duku ri báy feziɗa bari. ¹⁰ I ko, taka kon lari na ze ba mára saw fe kaayari ka boɔf boɔf. Nzoɓ haneri ka i daa kon zin lari bamba na, i wjruke faa mbika law na mak mak, a i mbi sùo-ri bo bil bawda kóko seke fe.

Nzaa boko ka se tul Timote kji sùo-ε

¹¹ A bo ka mù ba nzoɓ Ngerewuru na, mu dúu di di ka tul ferri na ku riw bele, mú daa hirusuo-ɔ tun kji, mú daake fe ka do báy zadé ndaw, mú

híe Ngerewuru ndaw, mú dāa law-a ɓo tul-e ndaw, mú mgba ini ndaw, mú iki law-a ndaw, rɔɔ mú se lom ndaw pi. ¹² Mu ru-ruy taa tusue ká tul mbika law, a mú mgba káw ɓáy kumnun ká ɗo ɓanɓuɔ na, ɓay ji le, ɓay ɓe nu ku na ze, Ngerewuru ɗíke mù, munu ká mù tñake tusue ɓay ká se tul mbika law na ɓáy kere ká pol ruɔ nzobri ká i ɓa nzob ɓay nasi ɓori na. ¹³ Mí kod mù ká pol Ngerewuru, nzob haɓa kumnun haɓa ferri riw bele, ká pol Zezu *Krisi ká ɓaa nasi ɓay ɓe ɓáy kere ká pol Pɔs Pilad se tul tusue ɓay na. ¹⁴ Mí kod mù ɓay haɓa mù ɗo tul fe ká mǐ fere mù key na ɓáy zadɛ, a mú kóro sùo-o nzedem haɓ ɓay kaaya mbijw ka mgba tul-a ya kpuru maa ɓáy nam ká Ngerewuru a haɓa Ngerembay naari Zezu Krisi a yji a vi. ¹⁵ Namke ku na, ɓa nam ká Ngerewuru kji ze dāa ɓo,

Be ká'a ɓa bawda nzob

ká maa ɓay haɓa nzobri pisi ni na,

Be huo-ɛ hoy ka ɓa Gaɗ Tul feri riw;

Ka ɓa Mbay ká kal tul mbay haɓwri riw bele;

Ka ɓa Ngerembay ká kal tul ngerembay haɓwri;

¹⁶ Be huo-ɛ kji hoy, ka ɓa nzob hu-hud ya;

Zad káw ɓe ɗo bil zad taɓa;

Nzob maa ɓay séke ɗi ya ndaw;

Nzob ko ni ɓáy nun ya ndaw;

Nzob maa ɓay kóko ni ya ndaw pi.

Rij ɗika ɓáy hurusuo ɓa taa ɓe ɓanɓuɔ kpadara.

Amem! Ndad ɓay haɓa ni ka ɗo munu na kji.

¹⁷ Nzobri ká i ɓa nzob feziɓari ká tusiri key na, mu ɓaa ha ri sii sùo-ri ya, a i dāa law-ri ɓo tul feziɓa ká waka ya hoy a ɓíe na ya. A roo le, mu ɓaa ha ri dāa law-ri te tul Ngerewuru nzokɗo, ɓe ká'a ɓa nzob haɓa naari fe kereri wuruk wuruk ɓay haɓa ɓo náa ɗókeri bil suoriya na. ¹⁸ Mu báka ri ha ri dāa fe kere, i haɓ fe dāa kere ze ka ɓa feziɓa ɓari ndaw, i ɓa nzobri ká law-ri ɗo puluk ndaw, i ɓa nzobri ká i fón fal fe haɓa ɓari ya ndaw pi. ¹⁹ I dāa munu le, ɓe ndaw rɔɔ, i mbedeɗe feziɓa kere ɓari na ɗo zad kere ɓay tul nam ká'a ví vuku, ɓay haɓa ɓo káw ɓáy kumnun taa tusue ká ɗo ɓanɓuɔ na, ka ɓa taa ɓari.

²⁰ Bo Timote ká mǐ ko mù ɓa nzob nun-i na, mu kóro fe ká i dāa zuo nduo-o na ɓáy kere. Mu dāa nzaa-a ka nduo bil roɗi goɓ goɓkeri ká tun tusue ɓay ká tul mbika law na ya ndaw, rɔɔ ɓáy ɓay ká se tul kér ɓay fe kóko nzob ɓay bayluri na ya ndaw pi. ²¹ Nzob haɓeri ká i dāa law-ri ɓo tul fe kóko ká munu ku na, i wǔruke faa mbika law.

Ndad ɓay haɓa law huoke Ngerewuru ka sáɗ zinj ri.

2 Timote

Mbede ndeke di sidike ka Pol daa ha Timote

Bay ka se tul feri ka do bil mbede ni key

Mbede key na Pol daa bay nam be ka hul sal bay tul kaa bay Krisi. Ze bay sew ka zad ngon bamba bay tul nzob mbika lawri ha nzobri ngii bamba pon mbika law bari na hoy kara, Pol daa wara bo bil law Timote bay haɗa ni ka do tul mbika law be banɗo, a ka-kaa Bay Kere Ngerewuru, a daa wara bo bil law nzobri bay faa ka'a fereke nzobri fe bay iki law. Do ndad bamba bay haɗa ni koro Bay Ngerewuru ha ni do ba faa kie ni simsef kere ndaw, tusue bay ka tul mbika law ndaw pi. Ndad bay haɗa ni ka mboro fe daa Pol, ka bil mbika law be ndaw, iki law ndaw, mgbaka ini ndaw, suu law ndaw, bay haɗa bo be Timote kara ka koro mbika law be a duu kpuru ti gbuke.

Maa bayri ka do bil-e

Koko seke fe ka bil kaa Bay Kere na, ndadike do di: 1.1-2.13

Nzaa boko ka Pol ha Timote: 2.14-4.8

Uro bie bay Pol bay soko beri: 4.9-22

Soko ka Pol hii ha Timote

¹ Yu-i Timote, bi Pol ka mi ba nzob nday nzaaped Zezu *Krisi bay faa law hiiya Ngerewuru, ka mi ka-kaa bay kaw bay kumnun ka Ngerewuru waa bayke bay tul nzobri ka i zuo zin Zezu Krisi na, ² mi daa mbede key na ha mu bo ka mu ba led hiiya bi. Ndad bay haɗa law huoke ndaw, koko nun sie nzob ndaw, roo dekeke Baa Ngerewuru bay Zezu Krisi ka sad zin mu.

Pol bo Timote a daa wara bo bil law-e

³ Mi daa taambol ha Ngerewuru ka mi daa ped ha ni bay ker bay ka uru saa bil wara law-i ka *tan kad kad munu ka buluri daake na. Ka bil nzaa bay kere biri ka mi daa suɗ bay bisie na, mi ker se tul-a banɗo. ⁴ Mi ker se tul nam ka mbii nun-a gayke na, ha kon koko mu ba ki daa mi ngii bamba tasiri bay haɗa suoriya ka mbaa bil law-i gbay gbay. ⁵ Mi ker se tul law-a ka mu daa bo tul Zezu *Krisi ba tusue na. Ba fe ka zaa-ka Luy bay maa-ɗa Enisi i daa pola ha mu. Ba tusue ki, mi ko le, bo kara mu daa munu ndaw. ⁶ Sawke mini ze, mi tuma law-a ka di. Fe ini ka Ngerewuru ha mu bay nam ka mi daake nduo-i bo tul-a na, mu sii huuke ba badi, ⁷ bay ji le, Tem ka Ngerewuru ha naari na, ba Tem daa sahoɗ ya, roo le, Temke ku na, ha naari hurusuo ndaw, law ini ndaw, roo nun nzem ndaw pi.

⁸ Munu zu le, mu ha sahoɗ ka se mu bay baa nasi bay Ngerembay naari na ya. Ze, mi naa hul sal bay tul-e hoy kara, mu ha sahoɗke ka se mu bay tul-i ya ndaw. A roo le, mu ko seke fe ka zin mi bay tul kaa Bay Kere na, bay faa hurusuo ka Ngerewuru ha mu na. ⁹ Ba be ki ze ka ya naari, a di naari ha naa bari nzob taa be. Bay tul ped kere ka naa daari ya, roo le, bay faa ka be ki ka leke ndaw, bay faa law kere be ndaw pi. Law kereke ku na, ka ha naari bay faa Zezu Krisi pola doɗ ndaw roo tusiri do bay.

¹⁰ A roo le, timbede key na, law kereke na tina sù-o-ε taŋ kaɗ kaɗ ha naari báy faa tji Nzob Yaaŋa naari Zezu Krisi ká tji na. Ba be na ki ze, ka gur hɔrusuo huɗ na ruk ruk. Báy faa káa Bay Kere na, ka ha nun naari taŋ ká tul káw báy kumnun ká do baŋguo na. ¹¹ A bi na le, bay tul káa Bay Kere key na ze Ngerewuru daake mi kaw ba nzoɓ ndáy nzaaped, a mi ba nzoɓ fére nzoɓri fe. ¹² Sawke mini ze, mi ko seke fe bayke. A roo le, mi daa sahoý ká di ya, bay ji le, mi tuu nzoɓ ká mi daa law-i bo tul-e, a mi ko ta-taŋ ba tusue ki mi, be na ka do báy hɔrusuo bay koro fe ká'a poŋ zuo nduo-i na, kpuru tji nam kún sal bay.

¹³ Tusue bay ká mi fere mu na, mu mgbá báy kere ba fe lie ki, a mu mgbá ngo-ngoŋ ká bil mbika law báy law ini ká náa zinj bay faa zuo zinj Zezu Krisi na. ¹⁴ Fe fére kere ká Ngerewuru poŋ pedke zuo nduo-o na, mu daa nun-a ka bo di báy hɔrusuo Tem Law Pie ká do bil law naa.

¹⁵ Mu ko ndaw, nzoɓ mbika lawri riw bele ká kuɗi zaɗ ká Azi na, i poŋ mi, Fizeɓ báy Hermozɛn hoý kara, i do sakra nzoɓkeri ku na ndaw. ¹⁶ Ndaɗ bay haŋa Ngerembay ka daa law kere zinj nzoɓ bil hul Onesifori, bay ji le, baŋguo na, ka huo law-i ndaw, a daa sahoý bay tul hul sal ká i mgbá mi bo di na ya ndaw pi. ¹⁷ Zaɗka'a tji Rom na kara, ka nzaara mi yeŋ yeŋ kpuru a zinj mi. ¹⁸ Ndaɗ bay haŋa Ngerembay ka daa law kere zinj ni ká nam kún sal bay. Pedri riw bele ká'a daa ha mi ká Efɛz na, bo hoý kara mu ko ta-taŋ ndaw.

2

Tusue nzoɓ yum taa Zezu Krisi

¹ A bo Timote ká mu ba vu-i na, mu daa mu zinj hɔrusuo-o báy faa law kere ká Ngerewuru ha naari ká náa zuori zinj Zezu *Krisi. ² Fe fére ká mi fere mu ká ruo nzoɓri baa nasi bayke na, mu poŋ zuo nduo nzoɓri ká nzoɓri daa law-ri zuo tul-ri ká i ko sù-o-ri maa bay fére nzoɓ kiji fe na.

³ Mu ko seke fe zinj mi munu ká tusue nzoɓ yum Zezu Krisi. ⁴ Zaɗka nzoɓ se ba nzaa yum, roo a hii bay daa fe ká rii law gaŋ tul-e le, ka ti yoko sù-o-ε bay tul fe kiji ká tusiri key na mbáa ro. ⁵ Do faa mbjw munu ndaw, zaɗka nzoɓ faa duɓ zinj ku-ε, roo a duu báy faa bol kusolke ya le, ka ti zinj fe tunduo be na ya. ⁶ Nzoɓ pay ká daa sù-o-ε taa tom bay tul ped be na kara, a ba titire nzoɓ ká'a zinj lere fe payke. ⁷ Mu kér se tul feri ká mi baa bayke ha mu key na, le, Ngerembay a haŋa mu hɔrusuo ha mu láake baykeri na riw bele.

⁸ Mu kér se tul Zezu Krisi, *vu bulu David ká tji saa sakra nzoɓ huferi munu ká bayke do bil Bay Kere ká mi ka-káake na. ⁹ Bay tul Bay Kere ni ká mi ka-káake na, be ze mi kóke seke fe kpuru mi náake hul sal munu ba do mbirim nzoɓ. Roo le, Bay Ngerewuru na naa hul sal ya. ¹⁰ Sawke mini ze, mi suu law-i ká tul fe sekere riw bele bay tul nzoɓri ká Ngerewuru nan ri bay haŋa bo, bari hoý kara i zinj pam ká bil Zezu Krisi, roo báy rin dika ká do baŋguo na. ¹¹ I ko, bayri ká maa daa law bo di na ze do key: Zaɗka náa húri zinj ni le,

náa káwri báy kumnun zinj ni ndaw.

¹² Zaɗka náa sɔuri law naari ká tul kóko seke fe le,

náa rékeri mbay zinj ni ndaw.

A zaɗka náa túŋri ni ngerɛŋ le,

be hoy kara, a túŋ naari ngeren ndaw.

- 13 Zadka náa dori tul bay naari na ya le,
ka do tul bay be, bay ji le,
be na, ka ti súo nun bay be na sùo-ε ya.

Dáa hurusuo tun kị hq Ngerewuru kóke mù ba nzob pedf kere

14 Mu túma law nzobri se tul bayri ká m̀i baa hq mù key na ngo-ngonj ká pol Ngerewuru. Mu ha ri rof kị ká tul vu máa bayri gɔr gɔr hoy ya, bay ji le, ba fe ká daa fe mbij ya, a biε kér bay nzobri ká i te suku-ri í laa bayke na. 15 Mu daa hurusuo-ɔ tun kị bay hanja Ngerewuru ka kóke mù ba nzob pedf kere ká nun-ε munu ba nzob ká daa sahoj ká tul pedf be ya, a ka-káa tusue bay na báy zadε nzedεm. 16 Mu tun máy bay gɔb gɔbkeri ká maa báy faa mbika law ya na ngeren. Tusueke le, nzobri ká i mbi sùo-ri bo bil-e munu ku na, i se nun-ri ba pola pola dī dī zinj Ngerewuru. 17 Bay báa nzobkeri ku na do munu ba nɔɔ day ká s̄ie ba pola pola. Imene báy Filef do sakra nzobkeri ku na ndaw. 18 Bari na, i naa sùo-ri ká bil tusue bay na í baa mii, t̄i nzobri saa luɔ huf na kal dof ro. Be mini ze, i daa hq nzobri w̄ruke faa mbika law. 19 Be nu ku hoy kara, tusue bay na Ngerewuru daa sawke mgbá siri ngonj kadfara báy kere. I vbie fe do tigbáa hul mii: «Ŋgerembay na tuu nzob beri*.» I vbie na robay mii: «Nzob ká baa mii, beri ba taa Ngerembay le, ndad bay hanja ni ka pónj fal fe dáa k̄aya na pónj†.»

20 I kɔ, ká bil hul na, ba tunquo mbii báy tunquo hodo hoy ze zuo dī ya, roo le, tunquo pie báy kantoy kara zuo dī ndaw‡. Hayri ká pola ku na, i daa zuo bof bay dáake pedf ká nam suoriya, a hawri laa le, bay dáake pedf ká nam hoykeri. 21 Do faa mbij munu ndaw, zadka nzob kɔɔ sùo-ε *tan kadf kadf, a mgbá sùo-ε ká tul fe k̄ayari riw bele ká m̀i baa bayke na le, ka'a doko munu ba tunquo kere ká do bof, a ba fe pedf kere ká bay dáake pedf bay tul ganj be ndaw, a tanj kadf kadf a do dī ya bay dáa pedf kereri riw bele ká báy riŋ-ε bof bof ndaw.

22 Kɔn ferri ká daa kubanri na, mu dúu dī dī ká dī, mú nzaa faa dáa fe ká do sikda, mú dáa law-a bo tul Ngerewuru ndaw, kóko kị ba nzob nun ndaw, roo káw dekeke zinj bari ká i dī Ngerembay báy law-ri ká tanj kadf kadf ndaw pi. 23 Máy bay taa gɔb gɔbkeri báy kòko bayri na, mu daa nzaa- a ka nduo dī ya, bay ji le, máy baykeri ku na mbonj rodī mbonj. 24 Tusueke le, nzob pedf Ngerewuru na ba nzob dáa rodī ya, roo le, ka'a bá nzob ká daa law kere zinj nzobri, a maa bay fére nzobri fe ndaw, roo a ba nzob íki law ndaw pi. 25 Nzob túŋ bay beri ngeren na, do nun hanja ni ka fére ri fe báy kusol huoke yudufu. Kɔ ya le, Ngerewuru a pónj faa ha ri suo kér bay a í tuu tusue bay na báy. 26 A le, i ȳi í zinj kér bay kere a í t̄i saa bil nduo ngeretemndaya ká mgbá ri, a ha ri daa fe ká law-ε hii na.

3

Sie ɔro bie nam ká tusiri

* 2:19 2:19 Ruɔ bari 16.5. † 2:19 2:19 Ruɔ bari 1.26 báy Ezay 26.13. ‡ 2:20 2:20 «Tunguori» ká k̄iri bof bof key na, báy nzaa grek le, i baa bay se tul ferri ká i daa báy lari lor báy lari hoyke ndaw, roo ferri ká i daa báy puu báy pay ndaw pi. Buru suo fe key na bay hanja nzobri kɔ ba fe lie kị ta-tanj bay ji le, ba fe saw Kuori ya.

¹ Mu laa bay key na báy kere ndaw ro! Sie óro bie nam na, zad a ngón bamba tasiri. ² Namke ku na nzofri dáa han ndaw, i taka kon lariri ndaw, i ndaka giri ndaw, i siika sùo-ri ndaw, i tjiiri Ngerewuru ndaw, roo i ba nzof tji ka tul nzof mbón ri ndaw pi. Nzofri mgbaka fe ba sùo-ri, a i daa vu mbom bo tul fe ka *tan kad kad na ya. ³ I bá nzof law tiyari ndaw, nzof kóko nun sie nzof ya ndaw, nzof báa bay kaaya se tul nzofri ndaw, nzof tul tiyari ndaw, i ba dombirimri ndaw, a i ba nzof tul ngani fe kere ndaw pi. ⁴ I bá nzof mbika tul nzofri ndaw, nzof fe dáa ganri ndaw, nzof hew sùo-ri ndaw, roo kon feri ka tusiri key na mgba law-ri mba Ngerewuru. ⁵ I koro sùo-ri ka kele rii nzof Ngerewuru, roo le, i tun hirusuo Ngerewuru ka maa bay fére ri na ngereñ. Nzofri ka i do munu ku na mu naa sùo-o ka luo-ri. ⁶ Nzof haneri ka sakra bari ku na, i lom sùo-ri i rii bil hul nzofri hiyaw hiyaw, i ula máyri ka kér bay bari tiya na. Máykeri ku na, bay feyaa mgba tul-ri ndaw, a kon fe kaayari ka bod bod riw bele na kara, ku ro ndaw pi. ⁷ I ba máyri ka i nzaa faa fére fe banquo, roo le, i maa bay tuuka tusue bay Ngerewuru na ya. ⁸ Munu ka pola lew ka Zanes báy Zamberesi i tun *Moyze ngereñ na, timbede key na kara nzof lom sùo-ri na, i tun tusue bay na ngereñ ndaw. I ba nzofri ka tul-ri fére ndaw, mbika law bari kara do gor hoy ndaw. ⁹ A le, fe dáa bari ku na ti tji suku ba pola ya, bay ji le, fe dáa kóko bari na, a tina sùo-ε ka nun ruo nzofri riw bele munu ka tji tul nzofri ka sidí na.

Peɔ ka do bay hanja Timote daa

¹⁰ A roo le, bo na, mu ko mi ta-tan báy fe fére bi ndaw, simsed bi ndaw, fe ka mi waa bay dáa ndaw, mbika law bi ndaw, iki law bi ndaw, mgbaka ini bi ndaw, a mu ko sùu law bi ndaw pi. ¹¹ Daa nun tuo sie báy kóko seke fe ka tji tul-i ka Antiyos ndaw, Ikoniyum ndaw, roo Listere ndaw na, mu ko ndaw pi. Mu ko, seke fe jike ki báy ze, tji tul-i ya le! Be nu ku hoy kara, Ngerembay yaa mi ka di riw bele. ¹² Ba tusue ki, nzofri riw bele ka i hii bay seke simsed munu ka Ngerewuru hii báy faa zúo zih Zezu *Krisi na, nzofri dáa nun-ri tuo sie. ¹³ Roo le, nzof ndayari báy nzof ula nzofri na, i bie simsed bari ba pola pola. I ula nzofri ndaw, a bari ki hoy kara, nzofri ula ri ndaw pi.

¹⁴ A bo na, mu do tul fe ka mu fere ka mu yaa bayke báy bil law-a riw bele na, bay ji le, nzof ka ba gan tul-a ka'a fere mu fe na, mu ko ndaw. ¹⁵ Tusueke le, bay ka do bil mbede Ngerewuru na, mu tuo báy tóy bo hoy. Bayke ku na maa bay hanja mu nun nzem ha mu zinke pam báy faa dáa law bo tul Zezu Krisi. ¹⁶ Bayri riw bele ka do bil mbede Ngerewuru na, ba Ngerewuru ze ha nzof daa. Ba bay ka maa bay féreke nzof fe ndaw, bay yiwke nzof ndaw, bay ndáfake nzof ka tul fe dáa kaaya be ndaw, roo bay kieke ni faa simsed kere ndaw pi. ¹⁷ Be ndaw roo, nzof taa Ngerewuru na do tul bal-ε a maa bay dáa fe kereri riw bele báy riñ-ε riñ-ε ndaw pi.

4

¹ Mi kod mu ngo-ngon ka pol Ngerewuru báy Zezu Krisi, be ka'a kún sal bay zúo tul nzof káw báy kunnunri báy nzof huferi. Robay, mi kod mu, bay ji le, be na ka'a yi a vi re mbay. ² Mu ka-káa Bay Kere na a mu ngu siw ka di báy bil nam ka ba kere ndaw, báy bil nam ka ngo-ngon ndaw pi. Mu yiw ri ka tul fe dáa kaaya bari ndaw, mu tun ri ka di ngereñ ndaw,

mú bo ri ndaw, a mú fére ri fe na báy iki law banquo, ³ bay yi le, nam ká'a vika vuku na, nzobri ti hii bay láa fe fére taa tusueke na mbáa. I d'áa kón fe ká law-ri kị hoy ze hii. Be mini ze, i d'úu fal ruo nzob fe fére ri ha ri fere ri fe ká kónke d'aa ri bay haña ri laa bayke. ⁴ I mbii suku-ri díb ká tul tusue bay na, a i mbi sùo-ri bay láa soro fe taa goḅ goḅkeri. ⁵ A roo le, bo na, mu nze báy sùo-ḅ ká tul feri riw bele, mú s'uu law-a ká bil kóko seke feri, mú d'áake ped' bo ká ba káa 'Bay Kere na, mu d'aa ha ni ka ḅ báy zad'e nzed'em.

⁶ A bi le, saw sie haña mĩ mbi sùo-i ba *fe poy na tòn deb' hoy ro. Nam huđ' bi na vi ro. ⁷ Mĩ ru-ruy taa tusueke na báy kere, mí d'uu kpuru tji gb'uke; tusue bay ká se tul mbika law na, mĩ koro banquo. ⁸ A timbed'e key na, fe tunduo ruy na do giyan mĩ: ba taguḅa ká do bay tul nzobri ká bay naa ká tul-ri, ká Ngerembay Nzob Kúnj Sal 'Bay báy zad'e a haña mĩ ká sieke na ku. Ká'a haña mĩ bi huo-i hoy ya, roo le, a haña nzobri riw bele ká i giyan kurum ká sie yji be na.

Jro bie wada bay Pol

⁹ Mu d'aa h'urusuo-ḅ tunj kị mú ví zinj mĩ ba vaa, ¹⁰ bay yi le, Demas p'oj mĩ bay tul kón feri ká tusiri, a zol ba Tesalonik. Kresan zol ba kuđu zad' ká Galasi, a Tite laa le, zol ba Dalmasi, ¹¹ ba Luku huo-ε hoy ze do zinj mĩ key. Ze ví bo le, mu s'uu Marki ha ni ka vi zinj mù, bay yi le, a sóko mĩ ká bil ped' bi báy. ¹² A Tisik laa le, mĩ pie ni ba Ef'ez. ¹³ Zad'ka mù do vika le, maagari ted' bi ká mĩ p'oj bo Toras ká luo Karpus na, mu mbi kek do nduo-ḅ mú vike ha mĩ. Mu f'aa mbed'e ñiri hoy kara ndaw, kakalke le, hayri ká ba huḅ ká i vbie fe do dí na.

¹⁴ Alezandere ká ba nzob tuo fe na, ka d'aa kaaya zinj mĩ ngji bamba, roo le, Ngerembay a p'uo ni fe tunduo be báy. ¹⁵ Bo kara, mu nze báy sùo-ḅ bay tul-e, bay yi le, ka tunj fe fére buru na ngereñ ba fal. ¹⁶ Báy titire ká mĩ kaw pol nzob kúnj sal bay, bay f'ón bay bi na, nzobri riw bele p'oj mĩ. Nzob mbijw mini kara do fal gan' bi ya. Ndad' bay haña Ngerewuru ka naa bayke ká tul-ri. ¹⁷ Ze nzobri p'oj mĩ hoy kara, Ngerembay do zinj mĩ, a ha mĩ h'urusuo ha mĩ káake káa 'Bay be na ha nzobri riw bele ká i ba saw Zib ya na i laa. Be na ze ka tina mĩ saa nzaa mbaki. ¹⁸ Ba be na kị ze, a tina mĩ ká bil fe sekeri ká báy riñ-ε bođ bođ riw bele, a ha mĩ tji ká d'i yororon, a d'áa mĩ kaw puoruo be ká nulue. Riñ d'ika ba taa be mbiimbam báy mbiimbam banquo! Amem! Ndad' bay haña ni ka do munu na kị!

Jro bie soko ká Pol hii ha nzobri

¹⁹ Hii soko ha Prisil báy Akilas, roo nzob bil hul Onesif'ori ndaw pi. ²⁰ Erasi kaw Kor'ete, a mí p'oj Torofim ká sùo-ε se ni se na do Mile. ²¹ Mu d'aa h'urusuo-ḅ tunj kị mú vi ba vaa pola ndaw roo, lew ted' ka vi báy. Ebulus ndaw, Pud'an ndaw, Linusi ndaw, Kolodiya ndaw, roo báy yu naari riw bele ká i do key na, i hii soko ha mù.

²² Ndad' bay haña Ngerembay ka sád zinj mù. Ndad' bay haña law huoke Ngerewuru ka sád zinj ri riw bele.

Tite Mbede ká Pol d́aa h́a Tite

Bay ká se tul feri ká d́o bil mbede ni key

Mbede key na Pol d́aa h́a Tite ká ́a nzoḅ mbika law ká s̄aw be ́a Zif ya. Tite na, ped́ d́aa be ́a leke feri ká zad́ mb́y ḱi nzoḅ mbika lawri ká ́áy zadri ́od́ ́od́ ká tukuḁu mbii ká Kered́, a nan nzoḅ haneri ká ́ay ti tul-ri ya na, a d́aa ri kaw ́a ngerɛ tul pedri. Pol hii ́ay hanja ni ka ýw nzoḅri ká i to faa Bay Kere Krisi ká i ka-káake, a ḱeke simsed́ kere h́a nzoḅri riw bele ́áy faa ́ayri nd́aw, pedri nd́aw pi.

Ngerɛwuru na ko nun síe nzoḅri a yaa ri ́áy faa law kere be a ha ri Tem Law Píe. S̄awke mini ze, d́o nun hanja nzoḅ mbika law h́a h́a h́oy kara ka se simsed́ kere a d́o tul fe d́aa kere na ́anɔu.

Ḿaa ́ayri ká d́o bil-e

Bay ká se tul ngerɛ tul pedri: 1

Bay ká se tul fe fére taa tusue: 2

Nzaa ́oko ká se tul simsed́ nzoḅ mbika lawri: 3.1-11

Ḷro ́ie ́ay: 3.12-15

Soko ká Pol hii h́a Tite

¹ Ý-i Tite, ́i Pol ká m̄i ́a nzoḅ ped́ Ngerɛwuru, m̄i ́a nzoḅ nd́ay nzaaped́ Zezu *Krisi nd́aw na, m̄i d́aa mbede key na h́a m̄i. Ba Ngerɛwuru ḱi ze píe m̄i ́ay hanja m̄i so nzoḅri ká'a nan ri zuo ́od́ ha ri d́aa law-ri zuo tul-e, a í tuu tusue ́ay ká kie naari simsed́ ká rii law-ɛ. ² Tusue ́ayke ku na h́a nzoḅri d́aake law-ri nzokḁo te tul ḱaw ́áy kumnun ká d́o ́anɔu ká Ngerɛwuru, Nzoḅ Kúḁ́ Bay Ya waa ́ay hanja nzoḅri pola d́od́ nd́aw roo, tusiri d́o ́áy na. ³ ́áy nam ká'a d́aa ́o na, ka h́a náa kóri fe ká'a waa ́ayke ́áy faa Bay Kere be ká'a pɔŋ zuo nduo-i h́a m̄i ka-káake maa ́áy bol nzaa Ngerɛwuru Nzoḅ Ýanjan naari. ⁴ A ́o Tite, mbede key na, m̄i d́aa h́a m̄i ́o ká m̄i d́o munu ́a vu bil-i taa tusueke ká bil mbika law ká mb́y naari mb́w na. Ndad́ ́ay hanja law huoke ́áy d́ekekɛ taa Báa Ngerɛwuru ́áy Zezu Krisi, Nzoḅ Ýanjan Nzoḅri na ka sád́ zɔŋ m̄i.

Ped́ ká zuo nduo Tite ́ay hanja ni ka d́aa ká Kered́

⁵ Tite, m̄i pɔŋ m̄i kaw tukuḁu mbii ká Kered́ ́ay hanja mu léke ́ie feri ká tɔŋ tan lékeke, a mú nan nzoḅri ha ri ́a ngerɛ tul pedri ká tul nzoḅ mbika lawri ká bil ngerɛpuori mb́w mb́w ́áy faake munu ká m̄i fere m̄i ́ay hanja m̄i d́aa na. ⁶ Nzoḅ nd́aka faa pol nzoḅ mbika lawri na, a ́á nzoḅ ká ́ay ti tul-e ya a d́aa feri riw bele ́áy zad́, a ́a nzoḅ máy mb́w h́oy. Vi-eri kara i ́á nzoḅ mbika lawri ká nzoḅ ti d́aa ́ay simsed́ ḱaya ́o tul-ri ya a í ́á led́ tul nɔŋɔri ya. ⁷ Tusueke le, nzoḅ nd́aka faa pol nzoḅ mbika lawri na, ped́ d́aa be ́a d́aa nun-ɛ ́o tul ped́ Ngerɛwuru. Munu zu le, a ́á nzoḅ ká ́ay ti d́oko tul-e ya. Ka ti ́á nzoḅ kusol kpaf́ ya nd́aw, nzoḅ law f́a ya nd́aw, nzoḅ d́aa koy him ya nd́aw, nzoḅ tud́ ́ay ya nd́aw, nzoḅ taka kon lari ya nd́aw pi. ⁸ Ndad́ ́ay hanja ni ka ́a nzoḅ mgbaka varuri ́áy kere nd́aw, nzoḅ hii fe kere ́anɔu nd́aw, nzoḅ d́oko

báy mbii bay ndaw, nzoɓ d́áa fe báy zadɛ ndaw, nzoɓ ká do boɗ ba taa Ngerewuru ndaw, roɔ a ba nzoɓ ká nze báy sùo-ε ndaw pi. ⁹ Tusue bay ká maa bay haɲa nzoɓri d́aa law-ri bo d́i, ká maa báy fe fére ká i yaa se tul mbika law na, ndaɗ bay haɲa ni ka mgba bayke bo bil law-ε ngɔ-ngɔɲ. Be ndaw roɔ, a máa bay d́aake wára bo bil law nzoɓ haɲri báy faa fe fére tusue, roɔ a maa féreke nzoɓri ká i taɲ bayke a i ráwke faa bari na ha ri ko.

¹⁰ Tusueke le, nzoɓri ngi-ngji, i ba nzoɓ tul ngɔɲori, a i fére kay tul nzoɓri báy faa bay b́aa bari ká goɓ goɓ na. Ká bil kuɗu nzoɓkeri ku na, kakalke le, ba Zibri ká i ba nzoɓ mbika lawri. ¹¹ Nzoɓkeri ku na, mu ha ri mgba nzaa-ri ká tul fe fére bari ku na, bay ji le, i bere nzoɓ bil hul mbijwri kperke kperke báy faa fe fére ká maa bay fére ya bay zinke lari ká do báy zadɛ ya na. ¹² Ba nzoɓ mbijw munu ká sakra bari Kerɛdri kji ká ba nzoɓ yaɲa bay saa nzaa wuru bari na kara baa mii: «Kerɛdri na, i ba nzoɓ bayluri baɲguɔ. I do munu ba fe mgbamri ndaw, i ba nzoɓ layri ká i ker se tul kára bil-ri kji hoy.» ¹³ Bay be ká'a baa na ba tusue bay na kji. Saɲke mini ze, mu kúo basuku-ri ngɔ-ngɔɲ ha ri d́aa law-ri bo tul tusue bay ká do báy zadɛ na. ¹⁴ Mu kúo basuku-ri ha ri te suku-ri bay láa kjiɲa fal bay taa goɓ goɓ Zibri na ya ndaw, báy *bol kusol nzoɓri ká i d́aa bo, a i féreke fal-ri há tusue bay na ya ndaw pi. ¹⁵ Bari ká i *taɲ kaɗ kaɗ na, ferri riw bele taɲ kaɗ kaɗ ká nun-ri, a bari nzoɓ fe d́aa ɲmri ká i hii bay mbika law-ri ya na, fe ká do taɲ kaɗ kaɗ ká nun-ri na mbijw tiya, bay ji le, fe kóko bari báy kér bay ká uru saa bil wára law-ri na taɲ ya. ¹⁶ Ba tusue kji, bari na i d́aa sùo-ri ri nzoɓri ká i tuu Ngerewuru tuu, a roo le, i maɲ ri báy faa peɗ d́aa bari. I ba nzoɓ ɲmri ndaw, nzoɓ tul ngɔɲori ndaw, a i maa bay d́aa peɗ kere mbijw mini kara ya ndaw pi.

2

Nzaa boko ká se tul nzoɓ mbika lawri boɗ boɗ

¹ A roo le, bo na, mu fére nzoɓri fe ká maa báy fe fére taa tusue na baɲguɔ. ² Mu baa ha wárari ká i ngɔ-ngɔɲ na, i nze báy sùo-ri ndaw, i ba nzoɓ ká nzoɓri hje ri ndaw, i ba nzoɓri ká i d́oko báy mbii bay ndaw, i ba nzoɓ mgbaka mbika law ngɔ-ngɔɲ ndaw, a i ba nzoɓ law ini báy nzoɓ iki law ndaw pi.

³ Mu baa ha máyri ká i ngɔ-ngɔɲ na faa mbijw munu ndaw, bay haɲa ri se simeɗ ká *taɲ kaɗ kaɗ ká maa báy nzoɓ taa Ngerewuru. I bá maɲ ráaɲa ramri ya ndaw, máy d́aa koy him ya ndaw pi. I bá maɲ haɲa nzaa boko kereri. ⁴ Be ndaw roɔ, i kieke vu leɗ máyri faa hii waa bari báy vu bari ndaw, ⁵ d́oko báy mbii bay, báy law-ri ká taɲ kaɗ kaɗ ndaw, i bá nzoɓ mgbaka saɲ ferri ká bil hul bari nɲm nɲm ndaw, a i ba nzoɓ d́aa vu mbom bo tul waa bari ndaw pi. Be ndaw roɔ, nzoɓ mbijw mini kara, a b́aa bay kaɲa se tul Bay Ngerewuru na ya báy.

⁶ Mu baa ha leɗ kubanri faa mbijw munu ndaw, bay haɲa ri ba nzoɓri ká simeɗ bari a d́oko báy zadɛ ká tul ferri riw bele. ⁷ A bo kji hoy kara, ká bil ferri riw bele ku na, mù d́oko ba fe líe kji báy faa peɗ d́aa kere bori. Fe fére bo na, mu fére báy law mbijw ha ni ka tán kaɗ kaɗ báy faake. ⁸ Mu baa bayri na báy zadɛ bay haɲa nzoɓ mbijw mini kara, ka baa zinj mù ká

dí ya. Be ndaw roo, nzoɓ tul ngani ɓori ká i hii ɓay ɓaa ɓay kaaya se tul-a na, i ko fe kaaya mbijw ká dí ya le, sahojke a seke ri ɓáy.

⁹ Mu ɓaa ha koyri ha ri daa vu mbom ka ɓo tul ɓaa gan ɓari ká tul feru riw bele, a í daa feru riw bele ká rii law-ri. Do nun hanja ri may ɓay ka zin ri ya ndaw, ¹⁰ a í rii fe ɓari mbijw ya ndaw pi. Roo le, do nun hanja ri daa fe kereri ze ɓanguo ɓay hanja ɓaa káw ɓari na kóke ri ɓa nzobri ká i daa fe ɓáy zadɛ. Zafka i daa munu na ndaw roo, nzobri daa vu mbom ɓo tul fe fére naari ká náa fereri se tul Ngerewuru Nzob Yaana naari na ɓáy.

¹¹ Ba tusue kɪ, law kere Ngerewuru ká ɓa saw pam nzobri riw bele na, tina sùo-ε do kele kad kad ro. ¹² Law kereke ku na, fere naari ɓay hanja náa pónri simsed hay ká kaaya ɓáy kon feru ká tukulɛ key, ɓay séke simsed ká timbedɛ ká rii law Ngerewuru, a náa dáakeri fe kere ɓáy fe ká do ɓáy zadɛ. ¹³ Be ze, náa giyankeri nam suoriya ká náa dáari law naari te dí nzokɔ na. Namke ku na riŋ dika Ngerewuru Nzob Luye ɓáy Nzob Yaana naari Zezu *Krisi na, a tina sùo-ε ká dí kad kad ɓa kele. ¹⁴ Be na, ka pón sùo-ε ha huɗ ɓay tul naari ɓay tinake naari saa ɓil fe kaaya ká ɓáy nzi-ε nzi-ε na riw bele, a wàa naari tan kad kad, ha náa víri ɓa nzob taa ɓeri, a náa ndúori kiyaw kiyaw ɓay daa fe kereri ɓanguo. ¹⁵ Be ze, ɓa fe fére ká ndad ɓay fére nzobri ɓáy hurusuo Ngerewuru riw bele, ɓay ɓókoke ri ndaw, mase ɓay yiwke ri ndaw pi. Mu pón faa ha nzob mbijw mini kara, ka ndóló mù ká tul fe fére ɓo ya.

3

Nzaa ɓoko ká se tul simsed nzob mbika lawri

¹ Mu túma law nzobri ɓay hanja ri dɪŋ tul-ri ká pol mbay puori ɓáy nzob rewpuori, i daa vu mbom ka ɓo tul-ri, a í do dí ya ɓay daa fe kereri riw bele. ² I ti ɓaa ɓay kaaya se tul nzob mbijw ya ndaw, i ti daa roɗi zin nzob mbijw ya ndaw, a roo le, i dɪŋ tul-ri, í se yufufu ká nun nzobri riw bele.

³ Ba tusue kɪ, naari na hoy kara pola lew na, náa ɓári kòkòri ndaw, nzob mbaka nzaa-ri ndaw, nzob raw faari ndaw pi. Náa ɗori ɓil koy feru riw bele ɓáy riŋ-ε riŋ-ε ká konke daa naari a rii law naari. Náa ɓari nzob law mghóròri ɓáy nzob kóko nun feru; nzobri fuy naari, a naari kara náa fuyri kɪ. ⁴ A roo le, nam ká Ngerewuru, Nzob Yaana naari kie law kere ɓáy law ini ɓe ɓay tul nzobri na, ⁵ ka yáake naari. Ka ya naari ɓay tul ped kere ká náa dáari ɓáy zadɛ na ya, roo le, ka ko nun síe naari. ɓáy faa hurusuo Tem Law Pie na, ka wàa naari ká tul feyaa naari, ɓay hanja mbona fie ka mbon naari, a ɓo náa ɗori ɓáy káw ɓáy kumnun fie. ⁶ Ba tusue kɪ, ɓáy faa Zezu *Krisi Nzob Yaana naari na, Ngerewuru ha Tem Law Pie ya ɓil law naari kpol kpol, ⁷ ɓay hanja ɓo, ɓáy faa law kere ɓe na, ka daa ha náa ɗori ɓáy zadɛ nzedem ká nun-ε, a náa yaari fe ká náa dáari law naari nzokɔ te dí na: ɓe ze ɓa káw ɓáy kumnun ká do ɓanguo.

⁸ Bay key na ɓa tusue ɓay, ze mɪ hii ɓay hanja mù gedɛ tul feru key na ɓanguo, ɓay hanja ɓo ɓari ká i daa law-ri ɓo tul Ngerewuru na, i ɗóke tul fe daa kere na ɓanguo. Be ze, ɓa fe ká ndad ɓamba a ɓa fe sóko nzobri.

⁹ Mu daa nzaa-a ka nduo ɓil may ɓay goɓ goɓkeri na ya ndaw, kɪŋa fal saw kani ɓáy nzi-ε lem lem ya ndaw, nduo ɓil roɗi ɓáy may ɓay ká se tul *bol kusol na ya ndaw pi. Fekeri ku na, ɓa fe ká gor hoy, a so nzob mbijw ya. ¹⁰ Nzob ká daa ha nzobri te ɓil kɪ na, mu báka ni ba mbijw, ba sidiri

munu, ze bo ka laa ya le, mu pón fal-ε. ¹¹ Mu kɔ, kɔri nzoɔ ká munu ku na ka wɔru faa pavbaɗ, a ɗaa feyɔa a ɗáake bay bo tul-e sùo-ε kɔ.

Ɔɔ bie soko ká mgbada

¹² Zaɗka mɔ pié Artemas mase kɔ ya le, Tisik se luo-ɔ le, mu ɗaa hɔrusuo-ɔ tunj kɔ, a mú vǎa zɔn mɔ ká Nikopoli, bay ɔi le, mɔ mbi nzaa-i bay séke, mí vǎa káw ɗi báy lew teɗ. ¹³ Mu ɗaa mú sɔ Zenasi ká ba nzoɔ yǎaɗa tul nzoɔ, be báy Apolos na, báy faa varu ɓari ká ɔ séke na ha fe mbɔw kara ka puo nduo-ri ya. ¹⁴ Nzoɔ mbika lawri ká i ba nzoɔ naari na, ɗo nun haɗa ri fére ɗaa fe kere i ɗaa báy zaɗe. Be ndaw rɔɔ, i máa bay soko nzoɔri ká fe puo nduo-ri na báy. Be rɔɔ, káw báy kumnun ɓari na a ɗoko ɓa fe ká gor hoy ya. ¹⁵ Nzoɔri riw bele ká i ɗo zɔn mɔ key na i hii soko ha mù. A ɓari ká i hii ɓuru ká bil mbika law na, mu hii soko ha ri ndaw.

Ndaɗ bay haɗa law huoke Nɔerewɔru ka sáɗ zɔnri riw bele.

Filemɔn

Mbede ká Pol ɗaa ha Filemɔn

Bay ká se tul feri ká ɗo bil mbede ni key

Mbede key na Pol ɗaa bay tul Filemɔn ká ɓa nzoɓ mbika law a ɓa ngerenzoɓ mbɔw ká bil puo ká Kolos. Onezim ká ɓa koy Filemɔn na ɗuu garɗ ɓe. Leɛ, nam haɗe munu na, ɓáy Pol í zinj kɔ́ í lo soro zinj kɔ́. Taambɔl Pol na ze Onezim víke ɓa nzoɓ mbika law. Fale ku le, Pol hii bay yjinra ni ha ni se luo Filemɔn, ze a ɗaa mbede key na a kóɗke Filemɔn bay haɗa ni ká yaa Onezim munu ɓa koy nzoɓ hoy ya, roo le, ka yaa ni munu ɓa yu-e ká bil Krixi.

Máa bayri ká ɗo bil-e

Law ini ɓáy mbika law Filemɔn: 1.1-7

Pol koɗ Filemɔn bay tul Onezim: 1.8-22

Jro ɓie bay: 1.23-25

Soko ká Pol hii ha Filemɔn

¹ Yu-i Filemɔn, ɓi Pol ká i mgba mĩ naa hul sal bay tul ped Zezu *Krixi, roo yu naari Timote ndaw na, ɓuru ɗaa mbede key na ha mu ɓo ká ɓuru ko mu ɓa nzoɓ nun ɓuru, a mú ɓa ɓaw ped ɓuru ndaw na. ² Buru ɗaa ha tinam ɓuru Afiya ndaw, Arisiɓ ká ɓa ɓaw ruy ɓuru ká bil ped Krixi ndaw, roo nzoɓ mbika lawri ká i mbu tul kɔ́ ká bil hul ɓo na ndaw pi. ³ Ndad bay haɗa law huoke ɓáy ɗeɗeɗe Baa naari Ngerewuru ɓáy Ngerembay Zezu Krixi ka sáɗ zinj ri.

Law ini ɓáy mbika law Filemɔn

⁴ Yu-i Filemɔn, ká bil nzaa bay kere biri ɓanguo na, mĩ ker se tul-a a mí ɗaa taambɔl ha Ngerewuru ɓi, ⁵ bay ji le, mi laa soro bay ini ɓo ká mu mgba zinj nzoɓ mbika lawri riw bele, roo ɓáy law-a ká mu ɗaa ɓo tul Ngerembay Zezu na. ⁶ Mi koɗ Ngerewuru bay haɗa mbika law ká ha náa zúkeri zinj kɔ́ na ha lereke ka ɗo ɗi, bay haɗa nun naari ka tán ká tul fe keri riw bele ká náa zinjri ɓáy faa zúo zinj *Krixi. ⁷ Yu-i, ini ɓo ká mu mgba na ha mĩ hawda suoriya a ɗaa wara ɓo bil law-i, bay ji le, ɓo na mu huɔ law nzoɓ mbika lawri na.

Pol koɗ Filemɔn bay tul Onezim

⁸ Bi na, mĩ ɓa nzoɓ ndáy nzaaped *Krixi. Munu zu le, mĩ ɗo ɓáy hurusuo bay mbika nzaa-i ha mu ɗáake fe kere, ⁹ roo le, mĩ hii bay koɗ mu ɓáy faa law ini maa. Munu ká ɓi Pol ká mĩ ɗi táw ndaw, roo timbede mí naa hul sal bay tul Zezu Krixi ndaw na, ¹⁰ mĩ koɗ mu bay tul Onezim ká vi ɓa vu-i ɓáy faa law-e ká'a mbi ha Zezu Krixi ká bil hul sal key na. ¹¹ Pola lew na, ka ɗo ɓa nzoɓ ká gor hoy ká nun-a, a roo le, timbede key na ka vi ɓa nzoɓ kere ro bay tul-a ndaw, bay tul-i ndaw pi.

¹² Timbede key na, ɓe ká'a ɗo munu ɓa wara law-i na, mĩ ha ni yi ɓa luo-o. ¹³ Bi le, mĩ hii bay hiyen ni ɗo lakun-i ha ni suo bol-a, a so mĩ ká bil hul sal ká mĩ naa ɗi key bay tul káa Bay Kere na. ¹⁴ Roo le, mĩ hii bay

ɗáa fe báy tul-i taŋ haŋa mù zuo zɪŋ mǐ ká dī ya na ya. Mǐ hii ɓay haŋa mù ɗaa fe kere báy law hiiya ɓo kɪ, ɓo nzoɓ ka soɗf mù soɗf ká dī ya.

¹⁵ Kɔ ya le, wál kɪ ɓo báy Onezim na, a ɗáa nam ndjɪ hoy ɓay haŋa ɓo, ka yji a vǎa zɪŋ mù a káw zɪŋ mù wǔm. ¹⁶ Tusueke le, timbeɗe key na ka ɓa koy hoy mbǎa, roo le, ka ɓa nzoɓ kere ká kal tul koy nzoɓ na kal, a vi ɓa yu naari ká náa hiiri ni ngji ɓamba tasiri. Bi na le, mù hii ni ɓamba, roo le, ɓo na, ɗo nun haŋa mù hii ni kal mǐ pavbaɗ, ɓay ji le, ka vi ɓa nzoɓ soko mù taa tusueke, roo a ɓa yu-ɔ ká ɓil Kriŋ ndaw na.

¹⁷ Ze ɓo, mù ko mǐ ɓa nzoɓ buo ɓa tusue, roo zadka'a tji luo le, mu yaa ni báy law kere, munu ká mù yǎake mǐ na. ¹⁸ A ze, ɓa na fe ɓo ze ka ɓie, mase mbɔl ɓo ze ɗo tul-e hoy kara, mu ɗaa mbɔlke na ka ɗo tul-i. ¹⁹ Bay key na, ɓa ɓi sùo-i kɪ ze mǐ vbie báy nduo-i ɗo mbeɗe key: ɓi Pol na kɪ ze mǐ púo mù mbɔl fekeri na báy. Roo le, ɗo nun haŋa mu yjiŋra ɓay mbɔl ɓi ká ɗo tul-a ká ɓa law-a ká mù mbi ha Zezu Kriŋ báy faa káa Bay Kere ká mǐ kaa na ya. ²⁰ Ze yu-i, kóɗ nguo hoy, mu ɗaa fe ká mǐ vbi mù key na ha mǐ báy law ini Ngerembay, a mú huo law-i munu ká naa ɓa yu kɪ ká ɓil Kriŋ.

²¹ Mǐ ɗaa mbeɗe key na ha mù, mí ko ta-taŋ mii, ɓo na mù ɗáa feke. Mù ɗáa kal zaɗe ká mǐ vbi mù ku na roɓay. ²² Roɓay, mu léke hul nam ka giyaŋ mǐ, ɓay ji le, báy faa nzaa ɓay kere ká i ɗaa na, mǐ ko le, waka ya hoy Ngerewuru a yjiŋra mǐ se luo-ri ɓa kɪ roɓay.

Jro ɓie soko

²³ Epafaras ká naa hul sal zɪŋ mǐ bay tul peɗ Zezu *Kriŋ na hii soko ha mù. ²⁴ Marki báy Arisitak báy Demas roo Luku, ɓari ká i ɓa ɓaw peɗ ɓiri na kara, i hii soko ha mù ndaw.

²⁵ Nɗaɗ ɓay haŋa law huoke Ngerembay Zezu Kriŋ ka sáɗf zɪŋ ri.

Eborori Mbede ká i daa h̄ Eborori

Bay ká se tul feri ká d̄o bil mbede ni key

Mbede key na i daa h̄ nzoɓ mbika lawri ká saw ɓari ɓa Ziɓ. Nzoɓ d̄aa mbede ni key na hii ɓay baka ri ɓay haɗa ri p̄ɗ mbika law ɓari ya. Ka kie mii, Zezu Krisi ɓa Vu Ngerewuru, ɓe ká'a yaa fe d̄aa Bi-ε Ngerewuru ɓáy zad̄e ngid̄ bele, a d̄aa h̄ náa kókeri law kere Ngerewuru ta-taɗ. ʼBa ɓe Zezu Krisi ká mba tul leɗ nzaaped̄ Ngerewururi ká nulue ndaw, nzoɓ yaɗa ɓayri saa nzaa Ngerewuru ndaw, Moyze kara ndaw na. ʼBa ɓe Zezu Krisi ndaw ze Ngerewuru d̄aa ni kaw ɓa ngerenzoɓ fe poy luye ɓangwo w̄m. ʼBa ɓe ká'a d̄aa h̄ Ngerewuru ɓáy nzoɓri zuo ziɗ k̄i ɓáy faa s̄uo-ε ká'a mbi ɓa vuy fe poy ba mbjw hoy w̄m ɓa gb̄ke na. ʼBe ze, fe h̄lri ká Ziɓri p̄ooke fe, ɓáy ped̄ri ká nzoɓ fe poyri d̄aa ká bil hul kaɗi Ngerewuru na, ka d̄aa h̄ nzi-ε gb̄, ɓay ji le, ɓa fe ká nzoɓ se síe d̄aa ke mb̄a.

Pam ká náa d̄okeri ɓáy faa Zezu na, ɓa fe vb̄ike vb̄em ya. Fe d̄aa nzoɓ Ngerewururi ká piɗke lew na d̄o ɓa fe mb̄oro, a maa d̄aa w̄ara ɓo bil law naari nzoɓ mbika lawri h̄ náa s̄ũkeri law naari ɓáy sew ká i d̄aa ke nun naari tuo síe. ʼDo nun haɗa naari nzoɓ mbika lawri na, náa ged̄eri kóm ɓa luo Zezu, ɓe ká náa d̄ari law naari ɓo tul-e ɓáy tiikake kpuru ɓay tiike gb̄ke na.

Maa ɓayri ká d̄o bil-e

Krisi ɓa nzoɓ ká tina law kere Ngerewuru ɓáy zad̄e: 1.1-3

Krisi mba tul leɗ nzaaped̄ ká nulue: 1.4-2.18

Krisi mba tul Moyze ɓáy Zozuye: 3.1-4.13

Krisi ɓa ngerenzoɓ fe poy luye: 4.14-7.28

Krisi ɓa nzoɓ d̄oko sikd̄a nzoɓri ɓáy Ngerewuru: 8.1-9.22

Krisi ɓa vuy fe poy ká d̄o nzed̄em: 9.23-10.39

D̄aa law ɓo tul Krisi na kal feri riw: 11-12

Simsed̄ nzoɓ mbika lawri, ɓáy óro ɓie ɓay: 13

Ngerewuru ɓaa ɓay h̄ nzoɓ ɓáy faa Vi-e

¹ Pola lew na, Ngerewuru ɓaa ɓay h̄ bulu naari faa ɓal nḡi-nḡi ɓáy gosikeri ɓod̄ ɓod̄ ɓáy faa nzoɓ yaɗa ɓayri saa nzi-ε. ² Roo le, ɓáy bil sewri ká náa káwri d̄i timbed̄e key na, ka ɓaa ɓay h̄ naari ɓáy faa Vi-e. ʼBáy faa Vi-e na ze ka d̄aa ke feri riw bele, a d̄aa ni kaw ɓa nzoɓ ká feri riw bele a zúo nduo-ε. ³ Vi-ε ke ku na, d̄aa h̄ náa kókeri h̄urusuo riɗ d̄ika Ngerewuru ká ɓa h̄je zikiki. Ka yaa fe d̄aa Bi-ε Ngerewuru na ɓáy zad̄e ngid̄ bele, a mgb̄a saw feri riw bele ha ri se-sed̄ ɓáy faa h̄urusuo ɓay ká t̄i ká nzi-ε. Fale ká'a d̄aa h̄ Ngerewuru naa ɓay feyaa ká tul nzoɓri ha ri *taɗ kad̄ kad̄ na, ka zol a v̄aa kaw zad̄ káw riɗ d̄ika ká nulue ká tunduo hodo Ngerewuru, Nzoɓ Bawda H̄urusuo. ⁴ ʼBe ze, Ngerewuru kieke Vi-e ká vi ɓa bawda nzoɓ ká kal tul leɗ nzaaped̄ri ká nulue ká riɗ-ε kara mba tul riɗ-ri pavbaɗ na.

Vu Ngerewuru mba tul leɗ nzaaped̄ Ngerewururi ká nulue

⁵ Tusueke le, lef nzaaped Ngerewuru ká'a baa ha ni mii: «Bo na mù ba Vu-i; úru saa vuri key na m̃ ba Bãa-ka» na, mbjw tiya*. A lef nzaaped Ngerewuru mbjw ká'a baa bay se tul-e mii: «M̃ bá Bi-ε, a be laa le, a bá Vu-i†» na, mbjw tiya ndaw. ⁶ Roo le, báy nam ká Ngerewuru do pie titire lef ká kekkek vi tusiri key na, ka baa mii: «Baari lef nzaaped biri riw bele na, i húku pol-e i pisi ni‡.» ⁷ Bay ká Ngerewuru baa se tul lef nzaapedri ká nulue na ze do key: «I ba nzoɓ ped biri; m̃ pie ri munu ká zuu kuu, i do munu ba rj̃m huu ká se§.» ⁸ A bay ká'a baa ha Vi-e na laa le, ka baa mii:

«Bo na, mù ba Ngerewuru.

Réke mbay bo na do mbiimbam báy mbiimbam banɔo,

mù re tul nzoɓ bori báy zadε.

⁹ Bo na, mù hii fe dáa ká do báy zadε,

a mú tun fe dáa kaaya ngeren.

Sawke mini ze, Ngerewuru, Ngerewuru bo na náa mù do bod,

a daa num suoriya zuo tul-a,

a ko mù rii nun-ε mba tul baw sed bori*.»

¹⁰ Ka baa ha ni na roɓay mii:

«Igerembay, zadka zad do hoy ran ran báy na,

ba bo ze mù daa tusiri, a mú daa nulue báy nduo-ɔ.

¹¹ Fekeri riw bele ku na, a bie kpukdu kpukdu,

i di táw riw bele munu ká gariri díke táw.

Roo le, bo na, mù káw banɔo.

¹² Mù gim ri munu ká i gimke maagari,

a mú suo ri munu ká i súoke gari.

Roo le, bo na, mù do munu banɔo;

Nam bori ti óko ya mgban†.»

¹³ Ka baa ha ni roɓay mii.

«Mu vi káw tundo hoɓo bi

kpuru maa báy haɓa m̃ haw yum

ká tul nzoɓ tul ngani bori

ha ri vi ba fe dáa bal-a zuo di‡.»

Ba bay ká'a baa ha lef nzaaped Ngerewuru mbjw ya. ¹⁴ A waa, lef nzaaped Ngerewururi na, i ba nzoɓ veri le? Bari riw bele na, i ba temri ká i daa ped ha Ngerewuru. Ka pie ri bay haɓa ri so nzoɓri ká pam a doko bay tul-ri.

2

Báka bay ká se tul pam

¹ Munu ká Ngerewuru baa bay ha naari báy faa Vi-e ká mba tul lef nzaaped Ngerewururi na, náa nzéri báy sùo naari ká tul tusue bay ká náa láari na, bay haɓa bo, náa wururi faa kere na ba pola pola ya. ² Náa kóri ndaw, *bol kusol Ngerewuru ká lef nzaaped Ngerewururi víke ha *Moyze pola lew na, do ba sùo fe; a nzoɓri riw bele ká i daa fe kaaya i wádke tul bol kusolke na, ka daa here be bo tul-ri maa báy zad fe dáa bari. ³ A naari

* **1:5** 1.5 Simri 2.7. † **1:5** 1.5 2 Samiyel 7.14. ‡ **1:6** 1.6 Simri 97.7; Kjiɓa bol kusol ba sidike 32.43. § **1:7** 1.7 Simri 104.4. * **1:9** 1.9 Simri 45.7-8. † **1:12** 1.12 Simri 102.26-28. ‡ **1:13** 1.13 Simri 110.1.

ká náa láari bay ká se tul pam ká mba bay ká leđ nzaaped Ngerewururi baa hã nzobri, rɔɔ náa kóri ba fe ya na wãa, náa dáari mina ndaw rɔɔ, bay yám here Ngerewuru ká maa tul naari na le? Pamke ku na, Ngerembay k̄i sùo-ε kara ka-káake pola, rɔɔ bari ká i laa bayke na, i hii dɔ dī munu ndaw hã náa láari bayke na ba sùo bay. ⁴ Ngerewuru k̄i kara kie bay nasi fe dáa bari na báy faa ferri ká kie fe ká'a t̄ji ndaw, fe ká mba kóko ká'a ba h̄je zikiki ndaw, báy k̄iri fe sañri bođ bođ riw bele ndaw, rɔɔ báy fe ini taa Tem Law Pie ká'a leke nzobri munu ká law-ε hii ndaw pi.

Zezu nda faa pol nzobri ha ri zinj pam

⁵ Tusueke le, ba leđ nzaaped Ngerewururi ká nulue ze Ngerewuru ha ri h̄rusuo réke mbay ká bil sew ká'a ví vuku ká náa baari bayke na ya, roo le, ba nzob pire nzob ze a réke mbay. ⁶ Zaf h̄ane ká bil mbede Ngerewuru na, nzob mbjw baa ta-tañ ba kele ká dī mii:

«Áa, Ngerewuru, nzob ba ve ndaw rɔɔ, mù ker se tul-e le?
Wãa, nzob pire nzob ba ve ndaw rɔɔ, mù ko-kóm ba tul-e le?

⁷ Mù yj̄ira ni ba fal bole dī nd̄ji munu
ká pol leđ nzaaped Ngerewururi ká nulue;
mù hã ni riñ d̄ika;
mú dáa mbay bo tul-e munu ba mbay;

⁸ mù hã ni h̄rusuo ká tul ferri riw bele* .»

Zadka'a hã h̄rusuo hã nzob ká tul ferri riw bele na, ka pɔñ fe mbjw ká'a re mbay ká tul-e ya na, tiya. Ze timbede key na, náa kóri nzob ká dɔ báy h̄rusuo ká tul ferri riw bele na ya rɔbay. ⁹ Roo le, fe ká náa kóri ta-tañ ze dɔ key: Zezu na, Ngerewuru yj̄ira ni ba fal bole dī nd̄ji munu ká pol leđ nzaapedri ká nulue, bay haña bo báy faa law kere Ngerewuru na, ka huke bay tul nzobri riw bele. A timbede key na, náa kóri ni ká Ngerewuru dáa riñ d̄ika báy mbay bo tul-e bay tul kóko seke fe huđ be. ¹⁰ Do báy zadē bay haña Ngerewuru, nzob ká ferri riw bele dɔ báy faa be, a dɔ bay tul-e ndaw na, ka hã Zezu ma-maa báy faa kóko seke fe, bay haña bo, ka fãa ruo vi-eri ha ri dɔ bil riñ d̄ika be, bay j̄i le, be Zezu na, ka ba nzob ndáka faa pol-ri ha ri zinj pam.

¹¹ Ka wàa feyãa nzobri ha ri *tañ kad kad. 'Be báy bari ká'a wàa ri na, baa bari mbjw h̄oy. Sãwke mini ze, Zezu dáa sahoy ká bay d̄ika ri ba yu-eri ya. ¹² Ka baa mii:

«Áa, Ngerewuru, m̄i baa bay bo hã yu-iri;
m̄i p̄isi mù ká nun ruo nzobri ká zad mbj̄ k̄i bari†.»

¹³ Ka baa na rɔbay mii:

«Ngerewuru bi, m̄i dáa law-i bo tul-a‡.»

Ka ȳi a baa na rɔbay mii:

«Mu ko m̄i key, m̄i dɔ key báy ledri ká mù hã m̄i na§.»

¹⁴ Munu ká ledkeri dɔ báy naysuo báy sim na, Zezu k̄i sùo-ε kara vi ba nzob naysuo munu ká bari na ndaw, bay haña bo, báy faa huđ be na, ka gúrke h̄rusuo ngeretemndaya, be ká'a ba sãw huđ nzobri, ¹⁵ ze a t̄nake bari ká h̄je huđ dáa ri ba koy báy káw kumnun bari ká tusiri key. ¹⁶ Ba tusue k̄i, ba bari leđ nzaaped Ngerewururi ká nulue ze ka ví so ri ya, roo

* 2:8 2.8 Simri 8.5-7. † 2:12 2.12 Simri 22.23. ‡ 2:13 2.13 Simri 16.1. § 2:13 2.13 Ezay 8.18.

le, ba naari ká náa bári vu bulu Abarahamri ze ka ví sò naari. ¹⁷ Sɔwke mini ze, do nun haɲa Zezu ka do maa kɪ báy yu-eri ká bil feri riw bele. Be ndaw ro, a ví ba *ngerezoɓ fe poy luye bari, ká law kere mba bil law-e gbay gbay, a do tul ped fe ká pol Ngerewuru, bay haɲa Ngerewuru ka naa bay feyaa ká tul nzobri. ¹⁸ Munu ká fe lie law tji tul-e sùo-ε a ko seke fe na, ka maa bay sóko nzobri ká fe lie law tji tul-ri.

3

Zezu mba tul Moyze

¹ Yu-iri, baari ká Ngerewuru dí rì do boɓ ba taa be na, ì geɗe kóm ba tul Zezu ká ba leɗ nzaaped Ngerewuru, a yji a ba *ngerezoɓ fe poy luye na. Be na ze, tusue bay ká náa dáari law naari bo dí, a náa baari bayke ba kele na, baa bay se tul-e. ² Ka do tul ped ká Ngerewuru naa ni bayke na ha ni o báy zadɛ, munu ká *Moyze do tul ped fe ká sakra nzob feri riw bele. ³ Riɲ Zezu na mɓa kal tul riɲ Moyze, munu ká nzob dáa hul na, i daa mbay bo tul-e mba sùo hulke. ⁴ Hul haɲa haɲa le, báy nzob dáake dáake, a roo le, nzob ká daa feri riw bele na ba Ngerewuru. ⁵ Moyze na ba nzob ped Ngerewuru a do tul ped fe ká sakra nzob Ngerewuru riw bele, a baa bay feri ká Ngerewuru a báa ha nzobri*. ⁶ A *Krisi laa le, ba Vu Ngerewuru a do tul ped Bi-ε ká daa ni kaw tul nzob feri riw bele. Nzob feri na ba naari, roo le, zadka náa mgbári law naari ngo-ngoɲ, a náa ñori tul fe ká náa dáari law naari te dí nzokdo na ndaw ro!

Zad mgbaka tɔram ká Ngerewuru koro bay tul nzob feri

⁷ Sɔwke mini ze, bay ká Ngerewuru baa báy faa Tem Law Pie na, ì laa báy kere ndaw ro! Ka baa mii:

«Vuri key na, zadka ì laa kusol-i le,

⁸ ì ha law-ri ka ngoɲ munu ká bulu baari daa ká pola lew
báy nam ká i tji ke ká tul-i a í lie m̃ bay kóko
ká bil law kor na ya.

⁹⁻¹⁰ Ze bulu baari ko na fe kereri riw bele ká m̃ daa ha ri
báy bil mbiimbam ká siɲ niɲ na hoy kara,
i lie m̃ a í nduo law-i baɲɔ.

Sɔwke mini ze, law-i fáa m̃ puu-u ká tul nzobkeri na,
a mí baa mii:

“I wuru faa báy faa kér bay bari baɲɔ,
a faa kere ñiri ká m̃ kie ri na kara, ì hii ya.”

¹¹ Be ze, law-i fáa m̃ ha m̃ háake huɗ mii:

“Zad mgbaka tɔram ká m̃ leke na,
ì ti dáa bal-ri to dí ya mgbaj†.”

¹² Yu-iri, ì nze báy sùo-ri bay haɲa nzob mbjw ká sakra baari ka do báy law ndaya báy law ngoɲ a fereke fal-ε ha Ngerewuru, nzob haɲa kumnun ha nzobri na ya. ¹³ Roo le, báy nam ká ì kaw bil sew ká i dí ba «Vuri» ká Ngerewuru baa bay ha naari báy key na, ì bo kɪ nam báy nam bay haɲa bo, nzob mbjw ká sakra baari ka pón sùo-ε ha feyaa ka úla ni, a ví ba nzob law ngoɲ ya. ¹⁴ I ko, zadka náa mgbári law naari ngo-ngoɲ

* 3:5 I kji Ruo bari 12.7. † 3:11 3.11 Simri 95.7-11; Tji kele 17.1-7.

kpuru ká tul *Krisi ká náa dáari law naari bo di báy titire na le, náa bári baw ped be.

¹⁵ Bay ká Ngerewuru baa do bil mbede be na ze do key:

«Vuri key na, zadka i laa kusol-i le,

i ha law-ri ka ngon

munu ká bulu baari daa ká pola lew

báy nam ká i tiike ká tul-i na ya*.»

¹⁶ A waa, nzoɔ veri ze i laa kusol Ngerewuru, roo i ti ká tul-e le? Ba bari led Izarayelri riw bele ká *Moyze nda faa pol-ri ha ri ti ká bil tusiri Ezibte.

¹⁷ A waa, nzoɔ veri ndaw roo, i daa ha law Ngerewuru faa ni mbiimbam sin nin ká tul-ri le? Ba bari ká i daa feyaa ze huf bari zuo mburuk mburuk ká bil law kor^s. ¹⁸ A zadka Ngerewuru haa huf mii: «Zad mgbaka taram ká mi leke na, i ti daa bal-ri to di ya mban» na waa, ka baa bay tul nzoɔ veri zu le? Ka baa bay se tul bari ká i ti ká tul-e na. ¹⁹ Be ze, fe ká náa kóri ta-tan na ze do key: bari na, i zin faa i daa bal-ri to zad mgbaka taram na ya, bay ji le, i daa law-ri bo tul Ngerewuru ya.

4

¹ Ngerewuru waa zad mgbaka taram ká'a leke bay tul nzoɔ beri. Ba fe ká do kpuru ti vuri key báy. Be mini ze, i nze báy suo-ri bay haɲa nzoɔ mbijw mini ká sakra baari ka róko zadke na ku ya. ² Naari na, náa láari Bay Kere ká se tul zad mgbaka taram na munu ká led Izarayelri ká i do bil law kor i laa na. Bari na, i laa bayke laa na ki, roo le, daa fe mbijw ha ri ya, bay ji le, i daa law-ri bo di ya.

³ A naari ká náa dáari law naari bo di na, náa tiiri zadke na ku; a bari ká i daa law-ri bo di ya laa le, Ngerewuru baa mii:

«Law-i faa mi ha mi háake huf mii:

“Zad mgbaka taram ká mi leke na,

i ti daa bal-ri to di ya mban.”»

Be nu ku hoy kara, Ngerewuru leke zad mgbaka taram na o ba de hoy báy nam ká'a dáake feri riw bele ká tusiri key. ⁴ Tusueke le, i baa bay se tul mgbaka taram Ngerewuru ká bil nam ndeke di tonɔ sayke do zad hane ká bil mbede be mii: «Ngerewuru mba taram suo-ε ká tul ped beri riw bele ká bil nam ndeke di tonɔ sayke na*.» ⁵ Ká bil bay ká náa láari kal vaw ku na, ka baa mii: «I ti daa bal-ri to zad mgbaka taram bi na ya mban.»

⁶ A bari ká i ba titire nzoɔbri ká i laa bay kere ká se tul zad mgbaka taram na i ti di ya, bay ji le, i hii bay daa vu mbom bo tul Ngerewuru ya. Be ze, faa do hoy roɔbay bay tul nzoɔ hawri bay haɲa ri ti di. ⁷ Sawke mini ze, mbiimbam kal ngji bamba ndaw roo, Ngerewuru tuu nam ba ki ká i di ba «Vuri.» Ba bay ká'a baa pola báy faa *David mii:

«Vuri key na, zadka i laa kusol-i le,

i ha law-ri ka ngon ya*.»

⁸ I ko, zadka *Zozuye nda faa pol led Izarayelri ha ri ti zad mgbaka taramke ku na le, Ngerewuru ti baa bayke ká nam ki mbaa. ⁹ Be ze, zad mgbaka taram ká ri ki báy hay ká Ngerewuru daa bo báy nam ndeke di tonɔ sayke ká fal daa feri riw bele na, ka pon faake do hoy bay tul

‡ 3:15 3.15 Simri 95.7-8. § 3:17 3.17 Ruo bari 14.32. * 4:4 4.4 Tiika saw fe 2.2. † 4:7 4.7 Simri 95.7-8.

nzoɓ ɓeri. ¹⁰ A nzoɓ ká rii a se zad mgbaka ɗaram Ngerewuru na le, ka mgba ɗaram sùo-ε ká tul ped ɓe munu ká Ngerewuru mgbáke ɗaram sùo-ε ká tul ped ɓeri na. ¹¹ Munu zu le, i ɗaa hurusuo-rì tun kị, i rii i se zad mgbaka ɗaramke na. I nze ɓáy sùo-rì ɓay hanja nzoɓ mbijw ká sakra naari ka ɓie faa mbijw munu ká ɓari led Izarayelri i ɓie ká bil law kor, a i ha zad mgbaka ɗaram puo ri ɓay tul mbaka nzaa ɓari na ya.

¹² Márake le, Bay Ngerewuru na ɗo ɓáy kunnun, a yij ɓamba. Ka uo kal maamii ká nzi-ε uo fi sidi. Ka rii bil law nzoɓ malak, a se kpuru ɗi tul zad kér ɓay nzoɓ ɓáy bil wara law nzoɓ, a ɗi zad ɗokma sùo ɓáy num bil huru, a tina feri ká ɗo bil law nzoɓ na ɗo zad hie gbay gbay. ¹³ Fe mbijw ká mụu nun Ngerewuru mụu na, tiya. Fe ɗaa nzoɓri riw bele na ɗo zad hie gbari gbari ká nun-ε. Ba ɓe na kị ze, náa kịjari fal fe ɗaa naari riw bele ha ni.

Zezu ba ngerenzob fe poy luye

¹⁴ Munu zu le, fe ká náa ɗaari law naari ɓo di, a náa ɓaari bayke ɓa kele na, náa mgbári ngɔ-ngɔŋ, ɓay ji le, naari na, náa ɗori ɓáy *ngerenzob fe poy luye ká'a kal kpuru a se luo Ngerewuru ká zad káw ɓe. Ba ɓe Zezu Vu Ngerewuru. ¹⁵ Naari na, náa ɗori ɓáy ngerenzob fe poy luye ká maa kóko nun sie naari ɓáy fe ngónke ká ɗi tul naari, ɓay ji le, ɓe na, fe líe lawri ɓof ɓof riw bele ɗi tul-e munu ká ɗi tul naari, a roo le, ka ɗaa feyaa ya. ¹⁶ Be ze, náa sórori ɓa lakun Ngerewuru, ɓe ká'a ɓa nzoɓ law kere na tan hije, ɓay hanja ni ka ko nun sie naari, a ɗaa law kere zinj naari, a so naari ɓáy saw sie ká náa séri sie fe.

5

¹ Ngerenzob *fe poy luye ha ha le, i naa ni ká sakra nzoɓri ha ni ɗo pol Ngerewuru, ɓay ɗaa ped ɓay tul nzoɓri. Ped ɗaa ɓe ɓa mbika fe hanja hoy ɓáy fe poyri ká nzoɓri víke na ha Ngerewuru ɓay tul feyaa nzoɓri. ² Be na, ka maa bay kóko kér ɓay nzoɓri ká i ɗaa fe kaaya tan kóko sawke, ɓáy ɓari ká i wuru faa, ɓay ji le, ka ɓa nzoɓ naysuo ndaw. ³ Munu ká'a ɗaa kaaya ndaw na, ɗo nun hanja ni ka ha fe poy ha Ngerewuru ɓay tul feyaa nzoɓri hoy ya, roo le, ɓay tul feyaa ɓe kị sùo-ε ndaw*. ⁴ Nzoɓ mbijw mini ká mbi sùo-ε a ɗaa mbay ɓo tul-e sùo-ε ɓa ngerenzob fe poy luye na tiya. Roo le, nzoɓ vi ɓa ngerenzob fe poy luye ɓáy faa diw ká Ngerewuru di ni munu ká'a dike *Arɔn pola lew hoy ɓa titire ngerenzob fe poy.

⁵ Do faa mbijw munu ndaw, *Krisi na mbi sùo-ε, a ɗaa mbay ɓo tul-e sùo-ε ɓa ngerenzob fe poy luye ya. Ba Ngerewuru ze di ni a ɓaa ta-tan ha ni mii:

«Bo na mù ɓa Vu-i;

úru saa vuri key na mù ɓa Bãa-ka†.»

⁶ Ká bil mbede ká zad kị kara, ka ɓaa ká di ndaw mii:

«Bo na, mù ɓá nzoɓ fe poy ɓanguɔ kpadara

faa mbijw munu ká Melkisedek‡.»

⁷ Zadka Zezu ɗo tusiri key ɓáy na, ka ɗaa nzaa ɓay kere a ɗaake fe belen ɓáy mbii nun ha Ngerewuru a kof ni, ɓe ká'a maa yaanja ni ká bil huf. A le, Ngerewuru laa ɓay ɓe a hii ɗo di, ɓay ji le, ka ɗi tul-e ká pol-e. ⁸ Ze ka

* 5:3 5.3 I kịj Soro ped ɗaa Leviri 16.11-14. † 5:5 5.5 Simri 2.7. ‡ 5:6 5.6 Simri 110.4.

ba na Vu Ngerewuru hoy kara, ka fere daa vu mbom bo tul Ngerewuru bay faa koka seke feri riw bele ka'a ko na. ⁹ Fale ka'a maa, a daa ped be o bay zadε na, ka vi ba saw pam ka do banquo bay tul nzobri riw bele ka i daa vu mbom bo tul-e. ¹⁰ A le, Ngerewuru daa ni kaw ba ngerenzob fe poy luye faa mbjw munu ka Melkisedek na.

Ngon ka bil mbika law

¹¹ Buru do bay bay ngi-ngi ka bay baa se tul feri ka buru baa na ku. Roo le, do ngon bamba bay hana buru tina sawke ha ri laa, bay ji le, i vi ba nzobri ka laa bay baari se bamba. ¹² Baari na, i vi ba nzob fere nzobri fe ba dje ki hoy zu ze, i yi i se sie hana nzob fere ri titire bay Ngerewuru ka se tul mbika law ba ki robay ku. Ka bay hana ri re ngaw ka ngo-ngon ro zu le, i yi i se sie aw wan ba led tul piyen banquo kpadara bay. ¹³ Nzob ka ton ba aw wan banquo na, ka ba led banquo; fe ka do bay zadε mase bay zadε ya na, ka ko faa keleke ya. ¹⁴ A nzobri ka i ngo-ngon laa le, ngaw ngonke ze do bay tul-ri. Bari na, bay faa ped daa bari ka tii ri ti ro na, i koka faa kele fe kere bay fe ka ndaya.

6

¹⁻² Munu zu le, naa seri nun naari ba pola, naa fereri fe a naa viiri ba nzobri ka i ngon ka bil mbika law, bo naa kawri tul titire fe fere mbe ka se tul mbika law na banquo ya. Fekeri na ba suo ker bay ka se tul ped ka mbi hud ha nzobri bay daa law bo tul Ngerewuru ndaw, daa tul nzob nduo mbiiri ka bod bod* bay daa nduo bo tul nzob ndaw, tji nzobri saa luo hud roo bay kuj sal bay ka mgada na ndaw pi. Naa kayri fal-e mbaa, bo naa seri nun naari ba pola! ³ Zadka Ngerewuru ha naari faa le, be ze ba fe ka naa daari na zu.

⁴⁻⁶ Bari nzobri ka Ngerewuru ha nun-ri tan ka tul bay be ndaw, i lie fe kere ka uru saa luo-ε ndaw, i ya Tem Law Pie bo bil law-ri ndaw, i ko ndadi Bay Kere Ngerewuru ndaw, i ko hirusuo ka bil sew ka Ngerembay a reke mbay ndaw, roo i yi i do bil fe daa kayya ba ki tan ker se tul Ngerewuru na, faa ka bay yinjra ri ba ki ha ri suo ker bay bari na ti mbaa, bay ji le, bay fe daa bari na, ri fe ka bari ki suo-ri ze i ber Vu Ngerewuru do tul puu say hud ba ki, i tjiiri ni i daa sahoi bo nun-ε ka nun roo nzobri.

⁷ I ko, waa ka ya mbiimbam banquo, a lie lerekeri bay tul nzob paa waa ke na, Ngerewuru sam fe zuo di. ⁸ A roo le, zadka'a lie ba ngatukru bawri bay kurikunri hoy le, do ba fe ka gor hoy. Waka ya hoy le, bebi Ngerewuru bo di, a oro bie le, huu a seke di.

⁹ Baari yu-iri ka mi ko ri ba nzob nun-i, ze buru baa munu hoy kara, buru ko ta-tan mii, i do faa kere ka se ba zad pam. ¹⁰ Ngerewuru na ba nzob ka fe daa be do bay zadε ya na ya. Fe daa baari bay law ini ka i kie bay tul-e bay pedri ka i daa pola a i daa robay bay tul yu baari na, ka ti yinjra ya. ¹¹ Roo le, buru hii bay hana nzob ha ha ka sakra baari na, ka nduo munu kpuru tji oro bie nam bay hana fe ka i daa law-ri te di nzokdo na, ka tji a do pol-ri gbari gbari. ¹² Buru hii bay hana ri vi ba nzob layri

* **6:1-2** 6.1 Bil sewke ku na, faa waa suo bay mbii na kjereri bod bod: daa tul nduo mbii taa Zaa ndaw, kjeri waa suori bod bod ka Ziiri daa ndaw, roo daa tul nduo mbii ka bay seke fal Zezu ndaw pi.

ya, roo le, ì do munu ba nzobri ká i dǎa law-ri te tul Ngerewuru nzokdo í iki law-ri ká dí, bo í zínke fe ká'a waa na.

Ngerewuru do tul wáa bay be

¹³ Pola lew na, zadka Ngerewuru waa bay zinj bulu naari *Abaraham na, ka haa hudf. Munu ká nzob ká mba tul-e mba bay haŋa ni ka haa hudf báy riŋ-ε tiya na, ka haa hudf báy riŋ-ε be kí sùo-ε. ¹⁴ Ka baa mi: «Ba tusue kí, mí sǎm fe zuo tul-a, a mí hǎ vu bul-ari sie ba pola pola†.» ¹⁵ Abaraham dǎa law-ε bo tul bayke, a giyaŋ kekeke báy iki law, ze a zinj fe ká Ngerewuru waa zinj ni na. ¹⁶ Zadka nzobri haa hudf na, i haa báy riŋ nzob ká mba tul-ri bay kieke bay bǎa bari na ba tusue. A le, hudf ká i haa na, gbɔ nzaa máy bay ká do sakra bari na. ¹⁷ Ngerewuru kara dǎa faa mbjw munu ndǎw bay tul nzobri ká'a waa bay haŋa ri fe kere na. Ka hii bay haŋa ri kɔ ta-taŋ mii, ka ti sùo nzi-ε ya. Sǎwke mini ze, ka haa hudf bay tul fe ká'a waa bayke na. ¹⁸ Be ze, feri ba sidí do dí ku ká ti sùo ya, ká Ngerewuru kara ti kún bay ká dí ya ndǎw. Be ze, naari ká náa zinjri zadf kóro sùo ká luo-ε na, náa zinjri hɔrusuo ngi-ngji bay mgbaka dǎa law nzokdo te tul fe ká Ngerewuru waa bay tul naari na ngɔ-ngɔŋ. ¹⁹ Dǎa law nzokdo te tul fe ká Ngerewuru waa na, koro naari do sikda ngɔ-ngɔŋ munu ba gasay puu ká so hul do sikda a hǎ ni ngɔŋ kpaŋ kpaŋ‡. Dǎa law te dí nzokdoke ku na, do munu rií fe ká náa dori bil hul kani Ngerewuru ká nulue a náa kalri gari ká kuŋ zadf na, a náa séri kpuru tji luo-ε§. ²⁰ Ba zadf ká Zezu rií dí pola hǎ naari bay tul naari. Be na, ka vi ba *ngerenzob fe poy luye banɔuo faa mbjw munu ká Melkisedek.

7

Bay ká se tul Melkisedek

¹ Melkisedekke ku na, ka ba mbay puo ká Salem a ba *nzob fe poy Ngerewuru ká nulue siya. Zadka *Abaraham vǎa haw yum ká tul mbayri a yií saa dí na, be Melkisedek na ka suɔ nun-ε a sǎm fe zuo tul-e. ² Ba be na ze, feri riw bele ká Abaraham úruke saa nzaa yum na, duo le, ka naa tul-e mbjw a hǎ ni. Titire le, mára riŋ «Melkisedek» na, ba «Mbay ká dǎa fe báy zadf.» Robay, ka ba mbay puo ká Salem, ká kie mii, ka ba mbay ká dǎa hǎ dekeke do. ³ Be na, nzob kɔ bi-ε ya ndǎw; mi-ε ya ndǎw; bul-eri kara, nzob kɔ ya ndǎw; nzob laa soro bay mbɔŋa be ya ndǎw, bay hudf be kara ya ndǎw pi. Ka rií Vu Ngerewuru; be na, ka do ba nzob fe poy banɔuo.

⁴ Í kɔ, Melkisedek na, mina ze ka ba bawda nzob ku le! Bulu kadok naari Abaraham kí le, feri riw bele ká'a úruke saa nzaa yum na, duo le, ka naa tul-e mbjw a hǎ ni ya le! ⁵ Mbiimbam kal ngji bamba roɔ, Ngerewuru hǎ *bol kusol hǎ *Moyze mií, bari ká i ba sǎw kani *Leviri ká i ba nzob fe poyri na, ze ledf *Izarayel hǎwri ba yu bari, a Abaraham ba bulu bari hoy kara, i vbi ri tul fe bari riw bele; duo le, i naa mbjw ha ri. ⁶ A roo

† 6:14 6.14 Tiika sǎw fe 22.17. ‡ 6:19 6.19 Báy nzaa gerek le, nzob dǎa mbede key na, baa bay se tul fe hiike ká mba hul tumbii do zadf mbjw. § 6:19 6.19 Ká zadf ni key na, ka baa bay se tul gari ká kuŋ sikda zadf ká taŋ kadǎŋ báy zadf ká taŋ kadǎŋ bamba tasiri ká ngerenzob fe poy huɔ-e hoy maa rií dí ba mbjw ká bil mbiimbam mbjw. Roo le, timbede key na, faa do hoy bay haŋa náa sórori ba lakun Ngerewuru taŋ hje, bay ji le, Zezu hu ká tul puu say hudf bay náa feyaa naari.

le, be Melkisedek ká saw kani be bof na, feri riw bele ká Abaraham dõke na, duo le, ka yaa tul-e mbijw, a fale le, ka sam fe zuo tul Abaraham be ká Ngerewuru waa bay zinj ni na. ⁷ Mãyke tiya, nzob ká sam fe na, mba tul nzob ká yaa fe sami. ⁸ A bari ká i ba nzob fe poyri ká fe duo le, i yaa tul-e mbijw na, i ba nzobri ká i hu-hu, roo le, be Melkisedek ká yaa fe saa nduo Abaraham na, ka kaw báy kumnun munu ká mbede Ngerewuru baa bayke. ⁹⁻¹⁰ Be ze, náa baari mii, zadka Melkisedek yaa fe kereri saa nduo Abaraham na, do munu ba Levi ká puo ni, bay ji le, Levi ká i mbonj ni ya báy, ká mak vaw le a yaanja fe saa nduo led Izarayelri na, ka do bil sim Abaraham báy sieke ká Melkisedek sũoke nun-ε.*

¹¹ I ko ndaw, zadka Ngerewuru ha bol kusol ha nzob feri na, ba vu Leviri ze, ka ha ri daa ped *fe poy. Zadka ped fe poy ká vu Leviri daa na maa bay daa fe ká Ngerewuru leke, ha ni o báy zadε le, Ngerewuru a seke sie pie báy kiri nzob fe poy ki ká do faa mbijw munu ká Melkisedek bo, ba nzob ká saw kani *Arõn ya†. ¹² A ze bo, zadka i suo nzob fe poy báy nzob ká saw kani ki le, do nun sũo bol kusol na ndaw. ¹³ A Ngerembay naari ká náa dõri baa bay be key na, ka ba nzob ká saw kani ki; nzob mbijw ká tji saa saw kani be ká'a daa ped fe poyke na, tiya. ¹⁴ Be na, ka uru saa saw kani Zuda, ba fe ká do ta-tan. A le, saw kanike ku na, Moyze baa bay nzob fe poyri ká di ya.

Zezu ba nzob fe poy ká ri Melkisedek

¹⁵ Fe ká tina saw feke *tan kad kad ba pola pola ká náa baari bayke na ze do key: *nzob fe poy ki mbijw tji a ri Melkisedek. ¹⁶ Nzobke ku na, ka vi ba nzob fe poy, bay baa ká'a ba saw kani Levi munu ká *bol kusol baa bayke na ya, roo le, ka vi ba nzob fe poy báy faa hurusuo káw báy kumnun ká nzob maa bie ya. ¹⁷ Ngerewuru kara baa bayke do bil mbede be mii:

«Bo na, mù bá nzob fe poy banjwo kpadara
faa mbijw munu ká Melkisedek‡.»

¹⁸ Be mini ze, taw bol kusolke ku na, Ngerewuru bumra ba fal, bay ji le, hurusuo-ε tiya a do gor hoy. ¹⁹ Tusueke le, bol kusol maa bay daa fe ká Ngerewuru leke na ha ni o báy zadε ya. Roo le, fe ká náa dáari law naari te di nzokdo ká ndad kal fe ká pola na do di. Báy faa feke na ze, náa sõrokeri di ya ba lakun Ngerewuru.

²⁰ Robay, Ngerewuru haa hud. Nzob hawri na i vi ba nzob fe poy tan hanja ri haa hud, ²¹ roo le, Zezu na Ngerewuru haa hud bay hanja ni kaw ba nzob fe poy a baake bay se tul-e mii:

«Bi Ngerembay na, mũ haa hud,
a mí ti sũo nzaa-i ya:

Bo na, mù bá nzob fe poy banjwo kpadara§.»

²² Be mini ze, *saka kuni ká ndad kal taa pola na, Zezu yaa duoke sii tul-e.

²³ Robay, nzob fe poy hawri na, i suo bol ki bol ki, ze i ruo bamba, bay ji le, hud daa ha nzaa ped bari na gbũ. ²⁴ Roo le, Zezu kaw báy kumnun banjwo, a ped *fe poy be na, ka ti sũo ha nzob ki ya. ²⁵ Sawke mini ze, ka

* **7:9-10** 7.9-10 I kji Tiika saw fe 14.17-24. † **7:11** 7.11 Arõn ba titire led ká saw kani Levi ká daa ped fe poy, a nzob hawri ká i ton fal-ε na, i daa faa mbijw munu ká be Arõn na. ‡ **7:17** 7.17 Simri 110.4. § **7:21** 7.21 Simri 110.4.

maa yaana nzobri ká i soro ba lakun Ngerewuru báy faa be na wum, bay ji le, ka kaw báy kumnun a kod Ngerewuru bay tul-ri.

²⁶ Be ze, Zezu ba *ngerenzob fe poy luye ká náa séri sieke. Ka tan kaɗan, bay fe kaaya báy feyaa mbijw mini kara ti tul-e ya. Ka do ɓof báy nzob feyari, le, Ngerewuru ha ni zol a vaa kaw nulue siya. ²⁷ Be na, ka do munu ba ngerenzob fe poy luye hawri ká i puo fe báy namri riw bele bay tul fe daa yaa bari pola, roo i puo bay tul nzobri báy na ya. Be na, ka puo fe ba mbijw hoy wum báy nam ká be kɔ sùo-ε ka mbike sùo-ε ha huɗ. ²⁸ Bol kusol *Moyze ká do na, ha nzobri ká i daa fe báy zaɗe riw ya na, i kaw ba ngerenzob fe poy luyeri. Roo le, zaɗka Ngerewuru haa huɗ ká tul fe ká'a waa bayke na, ka suo bol kusolke a ha Vi-e vi ba ngerenzob fe poy luye, be ká'a maa ɔro fe ká Ngerewuru leke báy zaɗe na wum banɗuɔ.

8

Zezu ba ngerenzob fe poy luye naari

¹ I ko, maa bayri riw bele ká ɓuru do baá ha ri na ze do key: náa ɗori báy kɔri *ngerenzob fe poy luye mbijw ká kaw nulue ká tunduo hoɗo Ngerewuru, Nzob Bawda Hurusuo ká kal tul feri riw Bele. ² Ká zaɗe ku na, ka ba ngerenzob *fe poy a daa ped ká bil hul kani taa tusueke ká Ngerewuru ze daa, bo ba nzob ze daa ya.

³ Ngerenzob fe poy luye ha ha le, i daa ni kaw bay haɗa ni ka mbi fe haɗa hoyri báy fe poyri ká nzobri vike na ha Ngerewuru. Be mini ze, ngerenzob fe poy naari na, do nun haɗa ni ka do báy fe ká bay mbika a ha ndaw. ⁴ Zaɗka'a do tusiri key le, ka ti ba *nzob fe poy mbijw ya, bay ji le, nzob fe poy hawri ká tusiri key na, i do di doɗ ro, i mbi fe i ha Ngerewuru faa mbijw munu ká *bol kusol *Moyze baa. ⁵ Ped ká nzob fe poykeri daa na, i daa ká bil hul kani ká i daa báy huɔ; ba tem fe hoy ká kie hul kani taa tusueke ká do nulue. Sawke mini ze, zaɗka Moyze do di ya bay daa hul kanike na, Ngerewuru baka ni mii: «Mu ko báy kere ndaw ro! Mu daa báy zaɗe ha ni ka ri kɔ báy taa hay ká mɔ kie mu báy lom ká tul kuo na ku*.» ⁶ Roo le, timbeɗe key na, ped ká Ngerewuru daa zuo nduo Zezu ba ngerenzob fe poy na, mba ped daa nzob fe poyri ká pola na pavbaɗ. Be Zezu na, ka ba nzob ká'a do sikda nzobri báy Ngerewuru, a daa ha kuni fie ká Ngerewuru saa zɔn nzobri na ndaɗ kal taa hay ká'a saa zɔn Moyze ká pola lew, bay ji le, kuni fieke ku na, sawke uru saa waa bay Ngerewuru ká ndaɗ kal taa pola.

Sáka kuni fie ká Ngerewuru waa

⁷ Titire kuni ká Ngerewuru saa na, zaɗka'a maa ɔro bie fe riw bele ká'a hii bay daa na le, Ngerewuru se sie *sáka kuni kɔ mbáa. ⁸ Roo le, ka ko fe daa kaaya nzob beri na a yiw ri mii:

«Namri ká'a ví vuku na,

mɔ sáka kuni fie zɔn saw kani Izarayel báy saw kani Zuda.

⁹ Sáka kuni fieke ku na,

ti ɗoko munu ká kuni ká mɔ saa zɔn bulu bari

báy nam ká mɔ nda faa pol-ri

mí tɔike ri saa tusiri Eziote na ya*.

* 8:5 8.5 Tji kele 25.40. † 8:9 8.9 I kji Tji kele 12.31-15.21.

Bari na, i dfo tul kuni ka mi saa ziŋ ri na ya,
be ze mi poŋke fal-ri giyak.

¹⁰ I ko, kuni ka mi saƙa ziŋ leƊ Izarayelri
baƳ namri ka'a vi vuku na ze dfo key:
Mi daa bol kusol-iri dfo bil ker bay bari,
a mi vbie dfo bil law-ri.

Mi ba Ngerewuru bari,
a bari laa le, i ba nzob biri.

¹¹ Nzob mbijw ka sakra bari ku na,
ti fere ku-ε fe ka se tul-i ya;
a nzob mbijw mini ti seke sie baa ha yu-ε mii,
mu tuu Ngerembay na, tiya, bay ji le,
tii saa tul vu ledri kpuru tji tul ngereri na,
i tuuka mi riw bele ta-taŋ.

¹² Mi ndaka buma ka tul fe kaaya bari na ziŋ ri,
a mi ker se tul feya bari na mbaa.»[‡]

¹³ Be ze, zadka Ngerewuru baa bay se tul saƙa kuni fie na, ka ha saƙa kuni
ka pola na vi ba taƳ fe, a fe ka di taƳ ro na so nzob ya, a dfo di ya bay
zekre.

9

Hul kani ka tusiri key bay hyi ka nulue

¹ Zadka Ngerewuru saa kuni taa titire na, ka ha nzobri zad sanmakeri
boƊ boƊ bay haŋa ri soroke ba lakun-ε, roo a ha ri daa hul kani bay huɔ.

² Hul kanike ku na, i kun bil-e bay gari ba zad sidɪ. Bil-e taa mbijwke ka i
di ba *zad ka taŋ kaƊaŋ na, i daa huu ndele ka wa ba tonɔ say sii di, roo
tutakra ka i daa maapa zuo di ba taa Ngerewuru na dfo di ndaw. ³ Bil-e
ndeke di sidike ka fal gari ka i kunke na, i di ba *zad ka taŋ kaƊaŋ bamba
tasiri. ⁴ Ka zadke ku na, i daa *tutakra uu fe ka mbii lari ka nduy ziri
ziri nɔ fal-ε na bo di. Ka tul-e siya na, i uu fe ka bare fu buy buy ka di.
Sanduku *saƙa kuni ka mbii lari ka nduy ziri ziri nɔ di kpurukud na
bo di ndaw. Ka bil-e ku na, suna ka i daa bay lari ka nduy ziri ziri, ka
ngaw ka i di ba manne zuo bil-e na bo di; kaw Aron ka luɔ vay na bo di
ndaw, roo tji tisawri ka sidɪ ka Ngerewuru vbie bol kusol saƙa kuni dfo di
na, zuo di ndaw pi. ⁵ Ka tul *sanduku saƙa kuni na, i fel fe ba tem nzob
riŋ dikari ka i ri leƊ nzaapeƊ Ngerewuri ka nulue sii di. Tem zobkeri
ku na kie mii, Ngerewuru dfo zadke ku. Nzaa taŋ bari sii ki ha temke puƊ
zad ka i puo fe bay sim fe hol ka di ha Ngerewuru, bay haŋa ni ka nda
buma ka tul feya nzobri. Roo le, ba saw sie ka bay ri bil-e bay baa bay
fe niri key na bay nzi-ε lem lem riw bele ya*.

⁶ Zadka i leke fe mini ka bil hul kanike ka i daa bay huɔ na, nzob fe
poyri ri i se zad taa titire na nam bay nam bay daa peƊ bari. ⁷ Roo le, ba
*ngerenzob fe poy luye huɔ-ε hoy ze ri a se zad ka taŋ kaƊaŋ bamba tasiri
na. Bil mbiimbam mbijw le, ka ri a se di faa bal ba mbijw hoy bay sim fe
hol banɔ a puo fe ha Ngerewuru bay tul fe kaaya taa fe ki suɔ-ε pola
ndaw roo, a puo bay tul-e taa ruo nzobri na bay. ⁸ Bay fe niri key na, Tem

[‡] 8:12 8.12 Zeremi 31.31-34. * 9:5 9.5 I ki mbede Tji kele 25-26.

Law Pie kie mii, zadka hul kani ká i daa báy huɔ ɔo kɔb rɔbay key na, faa haɲa ruo nzobri ri i se zad ká taɲ kaɔaɲ bamba tasiri na, tiya, bay ji le, faake mgbuɔa ɔo hɔy ya báy. ⁹ Be ze, ba tem fe ká kie fe ká ɔo bil namri ká vuri key, bay ji le, fe haɲa hɔyri báy fe poyri ká nzob fe poyri i puoke fe ha Ngerewuru na, ti wáa bil wara law nzob ha ni *taɲ kaɔ kaɔ ya. ¹⁰ Fekeri ku na, i daa ɔo ba zad saɲmari ká bay tul sùo ká kele hɔy, munu ká fe sɲm, báy fe nzoko, rɔo báy kɪri wáa súori ká boɔ boɔ bay taɲke kaɔ kaɔ ká nun Ngerewuru. Feri key na ka ɔo munu ba w kɔru maa báy nam ká Ngerewuru a súoke fekere ba fe.

¹¹ Roo le, *Krisi na vi ro, a ba ngerenzob fe poy luye bay haɲa naari fe kereri ká ɔo ro na. Bil hul kani ká a daa ped ká di na, ba nduo nzob ze daa ya, a ba fe ká ɔo tusiri key ya, roo le, ba hul kani taa tusueke ká nulue ká ndaɔ kal hul kani ká tusiri, a ba kere bamba tasiri kal tul-e ndaw. ¹² Zadka a ri i di na, ka ri ba mbijw kɪ hɔy báy sim be kɪ sùo-ε, a tɪnake naari saa bil feyaa wɲm bo, ka ri báy sim balri báy sim vu baa ndayri ya. ¹³ Sim balri báy sim baa ndayri báy sɪε máa nday ká i tay i mɪε zuo tul nzobri ká i zaa fe imri na, wáa sùo-ri ká kele taɲ kaɔ kaɔ. ¹⁴ A munu ku waa, maa bay sim Krisi, be ká a mbi sùo-ε sùo-ε kɪ ha Ngerewuru ba vuy *fe poy ká ɔo báy zaɔe pefeɔe báy faa Tem ká ɔo baɲguo na, ti wáa bil wara law naari ha ni taɲ kaɔ kaɔ bay tul fe daa kɔya ká se ziɲ naari ba zad huɔ, bay haɲa náa dáari ped ha Ngerewuru, Nzob Káw Báy Kumnun na ya mina le woo! ¹⁵ Be ze, Krisi na ba nzob ɔoko sikɔa nzobri báy Ngerewuru, bay haɲa bo nzobri ká Ngerewuru di ri ba taa be na, i ziɲ fe kereri ká ɔo baɲguo ká a waa bay tul-ri. Fe niri key na ɔo bay tul-ri, bay ji le, Krisi hu a naa bay ká tul nzobri ká i daa fe ndaya, i wáɔke tul *bol kusol sáka kuni taa titire na.

¹⁶ A bay ká se tul nzob ká kɪi fe pile be na, ka hu ro le, i leke kɪ fe pile beri na báy. ¹⁷ Tusueke le, fe pile na nzobke hu ya báy le, daa fe ya báy, a zadka bo ka hu ro le, tii saw daa ped báy. ¹⁸ Ze titire kuni ká Ngerewuru saa ziɲ nzobri na hɔy kara, tii saw daa ped ká fal sim fe hɔlri. ¹⁹ Pola le, báy nam ká a sáake kuni na, *Moyze ɔo pol ruo nzobri a kɪi fe ká bay haɲa ri daa na báy nzi-ε nzi-ε riw bele maa báy bol kusol ká Ngerewuru ha na. Fale le, ka mbi sim vu baa ndayri báy sim balri ká i i na, a zukri báy mbii. Ka fe vay puu ká i di ba izob a siɲ báy sɲy baɔu sɪε, a daa nduo sim na rɔo a mɪε zuo tul mbeɔe bol kusol, báy tul ruo nzobri riw bele, ²⁰ a baa mii: «Be ni key na, ba sim ká Ngerewuru kɪεke kuni ká a saa ziɲ ri a mbi nzi-ε bay haɲa ri daa vu mbom bo di.» ²¹ Faa mbijw munu ndaw ze, ka mɪεke sim zuo tul hul kani báy ferri riw bele ká i dáake ped ruo Ngerewuru. ²² Baa tusue kɪ, munu ká i daa ɔo bil *mbeɔe bol kusol Moyze na, i mɪε sim zuo tul ruo ferri bele ha ri taɲ kaɔ kaɔ. Zadka sim uo ya le, ndáka buma ká tul feyaa na tiya.

Krisi ba vuy fe poy ká naa feyaa nzobri

²³ Zadka ɔo nun haɲa ferri ká ɔo bil hul kani, ká ba tem fe taa tusuekeri ká nulue na, ka taɲ kaɔ kaɔ báy sim fe hɔlri le, ɔo nun haɲa fe taa tusuekeri ká nulue na, ka taɲ kaɔ kaɔ báy *fe poy ká ndaɔ bamba kal fe poy ká i puo báy sim fe hɔlri na. ²⁴ Tusueke le, *Krisi na ri i a se bil

hul kani ká nduo nzoɓ ze daa ya. Hul kanike na ba tem hul kani taa tusuɓke. Roo le, ka rii a se nulue ki, be ze ba zad ká'a do di timbede ká pol Ngerewuru bay tul naari. ²⁵ Ka rii di a puo fe faa bal ngi-ngii munu ká *ngerenzob fe poy luye Zibri rii a se *zad ká taŋ kaɗaŋ bamba tasiri mbiimbam báy mbiimbam báy sim fe holri na ya, ²⁶ bo munu ya le, báy nam ká Ngerewuru dáake tusiri hoy na, ká'a kóko seke fe faa bal ngi-ngii. Roo le, timbede ká ba ɔɔ bie sewri ká náa ɗori di key na, Kriŋi vi ba mbijw hoy bay gbú nzaa feyaa báy faa sùo-ε ká'a mbi ha huɗ ba vuy fe poy. ²⁷ Nzobri riw bele na, i huka faa bal ba mbijw hoy; fale le, Ngerewuru a kún sal bay zuo tul-ri. ²⁸ Do faa mbijw munu ndaw, be Kriŋi na, ka mbi sùo-ε ba vuy fe poy a hu ba mbijw ki hoy bay náake feyaa ruo nzobri. Yi be taa ki ku le, ká'a náa feyaa nzobri mbáa, roo le, ká'a yi bay yaŋa nzobri ká i kaw tul bal-ri i gijaŋ ni kekeke.

10

¹ Bol kusol *Moyze na kie fe taa tusuɓke báy zad riw bele ya, roo le, ba tem fe ká kie fe kereri ká náa ziri báy faa Kriŋi báy namri ká'a vika vuku. Bol kusolke ká ha nzoɓ fe poyri dáake fe poy taa mbijwke mbiimbam báy mbiimbam baŋguo na, maa bay daa ha nzobri ká i soro ba lakun Ngerewuru na, i *taŋ kaɗ kaɗ ya. ² Zadka fe poy na maa daa ha nzoɓ feyaa taŋ kaɗ kaɗ ba mbijw hoy wum le, ká'a kóko sùo-ε ba nzoɓ ká bay ti tul-e mbáa, a poŋ nzaa nduo puo fe poyri na riw bele. ³ Roo le, fe poykeri ku na, tuma kér bay nzobri ká tul feyaa bari mbiimbam báy mbiimbam; ⁴ bay ji le, sim baa ndayri báy sim balri na ti máa bay náa feyaa nzobri ya mbaŋ.

⁵ Saŋke mini ze, zadka Kriŋi do vi tusiri key na, ka baa ha Ngerewuru mii:

«Bo na, mù hii bay fe poyri ya ndaw,
fe haŋa hoyri ya ndaw,
roo le, mù mam pay sùo ze ha mi.

⁶ Fe holri ká i tay i puoke fe,
báy fe poyri ká bay náake feyari na rii law-a ya.

⁷ Munu zu le, Ngerewuru, mi baa ha mi,
mi do key, mi vi bay daa law hiiya bo
munu ká i baa bayke se tul-i do bil mbede bo na*»

⁸ Pola le, Zezu baa ha Ngerewuru mii: «Mù hii bay fe poyri ya ndaw, fe haŋa hoyri ya ndaw, fe holri ká i tay i puoke fe ya ndaw, fe poyri ká bay náake feyari ya ndaw pi. Ze *bol kusol na hii bay haŋa nzoɓ ka daa fe poykeri ku na riw bele munu hoy kara, rii law-a ya.» ⁹ Ka baa ha ni na robay mii: «Igerewuru, mi do key mi vi bay daa law hiiya bo†.» Be ze, báy fe ká Kriŋi daa na, Ngerewuru bumra fe poyri ká i daa báy fe holri na riw bele ba fal, a suo Zezu ze ba vuy fe poy. ¹⁰ Munu ká Zezu Kriŋi daa law hiiya Ngerewuru na, ka ha naari nzoɓ feyari, náa víri ba nzoɓ ká taŋ kaɗ kaɗ báy faa sùo-ε ká'a mbi ha huɗ ba vuy fe poy ba mbijw hoy wum ba gbuke.

¹¹ Ká bil namri riw bele na, *nzoɓ fe poy Zibri mbijw mbijw riw bele, i do siya bay daa ped ha Ngerewuru. Fe poy taa mbijwke ku na ze i puoke

* 10:7 10.7 Simri 40.7-8. † 10:9 10.9 Simri 40.7-9.

fe banɔɔ, roo le, fe poykeri ku na, ti máa bay náa bay feyaa ya mɔɔɔ. ¹² A Krisi laa le, mbi sùo-ε hã hud' ba vuy fe poy ba mbijw hoy bay tul feyaa nzobri. Fe poyke ku na do daa ped' banɔɔ. Timbede key na ka kaw tunduo hodó Ngerewuru, ¹³ a giyan kpuru hã Ngerewuru haw yum ká tul nzob tul ngani beri ha ri do munu ba fe daa bal-ε zuo di. ¹⁴ Báy faa sùo-ε ká'a mbi a hu ba vuy fe poy ba mbijw hoy na, bari ká'a naa bay feyaa ká tul-ri na, ka ha ri tan kad' kad' wum. ¹⁵ Tem Law Pie kara baa nasi bayke hã naari ndaw. Pola le, ka baa mii:

¹⁶ «Ì kò, kuni fie ká mǐ sáka zìj ri na ze do key:

Báy namri ká'a ví vuku na,
mǐ daa bol kusol-iri do bil kér bay bari,
a mí vbie do bil law-ri.»

¹⁷ Ka baa na robay mii:

«Mì ndáka buma ká tul fe kaaya bari na zìj ri,
a mí ker se tul feyaa bari na mbáa.»

¹⁸ Ì kò ndaw, zadka Ngerewuru nda buma ká tul feyaa nzobri na, do nun daa fe poy roo bay náake feyaa na mbáa.

Náa sórori ba lakun Ngerewuru

¹⁹ Be ze, yu-iri, faa rii a se *zad' ká tan kadan' bamba tasiri ká bil hul kani taa tusueke ká nulue na, mgbuda do hoy nduo hã naari báy faa Zezu ká mbi sùo-ε ba vuy *fe poy. ²⁰ Báy faa fe poyke ku na, gari ká kun' zad' ká bil hul kani na saka tãr, a hã naari faa fie ká bay sóroke ba lakun-ε. Faake na, ba be Zezu ká kaw báy kumnun. ²¹ Be ze, náa dori báy *ngerenzob fe poy luye ká kaw tul nzob Ngerewururi. ²² Munu zu le, náa sórori ba lakun Ngerewuru báy law ká mbijw tan hje ndaw, báy bil wara law ká fe kaayari mbijw ti di ya, ká'a *tan kad' kad' bay sùo ká i waa báy mbii ká tan kad' kad' ndaw pi. ²³ Fe ká náa daari law naari te di nzokdo, a náa baari bayke ba kele na, náa mgbári ngo-ngon, bay ji le, Ngerewuru ká ba nzob waa feke na do tul bay be. ²⁴ Náa kóri kóm ba tul kǐ bay sùruke tigbãa kǐ hã náa hiikeri kǐ a náa daakeri fe kereri. ²⁵ Náa pónri zad' mbú kǐ naari munu ká nzob haneri i daa ti ri tii i tǐi zad' ya na ku ya, roo le, náa daari wara bo bil law kǐ, kakalke le, báy nam ká ì kò ba nam kún' sal bay Ngerembay ká do di ya def.

²⁶ Zadka náa tuuri tusue bay na tuu ndaa, roo náa yjiri náa geferi tul fe daa yaari báy le, fe poy kǐ bod' ká bay náake feyaa na ti mbáa. ²⁷ Fe mbijw hoy ro tòn ká náa giyanri báy bawda hje zikiki na, ba kún' sal bay Ngerewuru báy huu ká'a seke bilam bilam a tay nzobri ká i tǐi ká tul Ngerewuru na kuruk kuruk. ²⁸ Ká bil sewke taa *Moyze na, zadka nzob wad' tul *bol kusol, roo nzob bay nasikeri sidí mase say le, i i nzobke na tan kóko nun sie be. ²⁹ Ze zadka nzob im Vu Ngerewuru, a kò sim *sáka kuni ká'a daa hã ni tan kad' kad' na ba fe ya, a tǐiri Tem Ngerewuru ká kie naari law kere na waa, bay ká'a bóko tul-e na, a doko bamba tasiri ya mina le woo! ³⁰ Tusueke le, Ngerewuru kǐ sùo-ε baa mii: «Mból fe sekeri ká nzobri daa zìj ri na, ì ála hã mǐ bi kǐ, mi vbida gbaa ndaake. Bi kǐ ze mǐ púo mbólke ká'a máa tul-e na báy*.» Ka baa na robay mii: «Mì kún'

‡ 10:16 10.16 Zeremi 31.33. § 10:17 10.17 Zeremi 31.34. * 10:30 10.30 Kijina bol kusol ba sidike 32.35.

sal bay zuo tul nzoɓ biri†.» ³¹ Do ηḡoη ɓamba tasiri bay haɗa nzoɓ fe d́aa kaaya ka tuo ɓo nduo Ngerewuru Nzoɓ Káw Báy Kumnun.

³² I kér se tul titire nam ká ì d́aake law-rì ɓo tul *Krisi a í kóke zad' taɗa be na í ko. Bil namkeri ku na, ì ko seke fe ηḡi ɓamba tasiri, roo le, ì mɓa ηḡo-ηḡoη ɓanɗuɔ kpaɗara. ³³ Hane le, ì t̄iri rì, a í ɗara rì ká nun ruo nzoɓri; a zad' hane laa le, ì ɗo ɗi ya bay sóko nzoɓri ká í ɗara ri munu na.

³⁴ Baari na, ì ko seke fe mbɗy hoy zinj nzoɓri ká í naa ɓil hul sal. A zadka nzoɓri ya fe kere baari hoy kara d́aa fe ya, ì sɗu law-rì í kaw báy suoriya, bay ji le, ì ko ndaw, baari na, ì ɗo báy feziɗa taa tusuekeri ká ndad' kal ferri riw bele a ɗo ɓanɗuɔ. ³⁵ Munu zu le, ì ha law-rì ka sa ya, bay ji le, bawda fe tunduo ɗo bay tul nzoɓri ká í d́aa law-ri ɓo tul Ngerewuru ɓanɗuɔ.

³⁶ Fe ká ɗo nun haɗa rì d́aa le, ɓa sɗu law í d́aa law hiiya Ngerewuru, ɓo í zinj fe ká'a waa bay haɗa rì na. ³⁷ Tusueke le, Ngerewuru ɓaa ɗo ɓil mbede be mii:

«Saw sie tòn ndji roɓay, tòn ndji munu hoy,
a nzoɓ ká ɗo nun haɗa ni ka vi na, ka'a vika;
ka ti mgbaka roy ya.

³⁸ Nzoɓ ká ɗo báy zad'e nzedem ká nun-i,
báy faa law-ε ká'a d́aa ɓo tul-i na, a káw báy kumnun.

Ze ɓo, ka yi báy tighi-ε ɓa fal le,
sùo-i ti rii m̄ ká tul-e ya‡.»

³⁹ A naari laa le, náa zuori zinj ɓari ká í yi báy tigha-ri ɓa fal a í wuru faa í se ɓa zad' ɓie na ku ya, roo le, náa ɓári nzoɓri ká náa d́ari law naari ɓo tul Ngerewuru bay zinj pam.

11

D́aa law ɓo tul Ngerewuru

¹ D́aa law ɓo tul Ngerewuru na waa, ɓa ji le? Zadka nzoɓ d́aa law-ε ɓo tul-e le, fe ká'a giyan kekeke bay haɗa Ngerewuru ka ha ni na, ka ko ta-tan mii, ɓeri zinj ɓa tusue, a fe ká nzoɓ ko báy nun-ε ya báy na, ka ko ɓa tusue mii, feke a ɗoko. ² Báy faa law-ri ká í d́aa ɓo tul Ngerewuru na, Ngerewuru písike bulu naari ká pola lew na.

³ Báy faa law naari ká náa d́ari ɓo tul Ngerewuru na, náa kókeri mii, Ngerewuru d́aa ferri riw bele báy faa bay ká t̄i ká nzi-ε. Ze ferri riw bele ká náa kóri báy nun naari na, ka d́aa báy fe ká nzoɓ ko báy nun-ε ya.*

⁴ Báy faa d́aa law ɓo tul Ngerewuru na, *Abel púoke *fe poy ká ndad' kal tul-e taa *Kayi ha Ngerewuru, ɓa fe poy ká rii law-ε. Báy faa law-ε ká'a d́aa ɓo tul-e na, ka kóke ni ɓa nzoɓ ká ɗo báy zad'e nzedem ká nun-ε. Ze Abel hu na hu hoy kara, báy faa law-ε ká'a d́aa ɓo tul Ngerewuru na, fe d́aa ɓeri ɓaa bay koɓ roɓay t̄i vuri†.

⁵ Báy faa d́aa law ɓo tul Ngerewuru na, Enok zinke huɗ ya. Ngerewuru mbi ni báy kumnun ha nzoɓ zinj ni ya wum, bay ji le, ka mbi ni ɗo zinj ni. Tusueke le, mbede Ngerewuru ɓaa mii, pola roo bay haɗa Ngerewuru mbi ni ha ni kaw zinj ni na, ka rii law-ε‡. ⁶ Zadka nzoɓ d́aa law-ε ɓo tul Ngerewuru ya le, faa ká bay haɗa ni rii law-ε na tiya. Nzoɓ ká soro ɓa

† **10:30** 10.30 Kijina bol kusol ba sidike 32.36. ‡ **10:38** 10.38 Abakuk 2.3-4. * **11:3** 11.3 Tiika saw fe 1.1-31. † **11:4** 11.4 Tiika saw fe 4.1-16. ‡ **11:5** 11.5 Tiika saw fe 5.21-24.

lakun-ε na, do nun haɲa ni daa law-ε bo di mii, ka do di, a ha fe kereri ha nzobri ka i soro ba lakun-ε.

⁷ Bay faa daa law bo tul Ngerewuru na, *Noe laake baka bay Ngerewuru ka se tul feri ka'a vika vuku ka'a ko bay nun-ε ya roɓay na. Ka daa vu mbom bo tul Ngerewuru, ze a daake hul tumbii a yaake suo-ε bay nzob bil hul beri riw bele. Be ze, bay faa law-ε ka'a daa bo tul Ngerewuru na, Ngerewuru koke ni ba nzob ka do bay zafe nzedem ka nun-ε[§]. Be ze, fe daa be na daa bay bo tul bie nzobri ka i daa law-ri bo tul-e ya na.

⁸ Bay faa daa law bo tul Ngerewuru na, zadka Ngerewuru di *Abaraham na, ka daa vu mbom bo tul-e, a uru ka tusiri be a se ba tusiri ka Ngerewuru a haɲa ni ba taa be. Ze tusiri ka'a seke ba baɗi na, ka ko na ya hoy kara, ka uru a se ba baɗi. ⁹ Bay faa law-ε ka'a daa bo tul Ngerewuru na, ka daake puo ka tusiri ka Ngerewuru waa bay haɲa ni munu ka varu nzob. Ka naa bil hul ka i puɗ tul-e bay huɔ munu ka vi-e Izak bay vu bul-e *Zakob, ka i zin fe kere taa mbijwke ka Ngerewuru waa zin Abaraham na, ¹⁰ bay ji le, ka gijan ngerepuo ka'a doko banɗuɔ bay daa puo ka di; ba puo ka Ngerewuru ki ba nzob leke faa daake, a ba nzob daake*.

¹¹ Bay faa daa law bo tul Ngerewuru na ndaw ze, *Saara ki suo-ε ka se suo a di taw na kara, ya bil bay mbon nzob, bay ji le, ka ko ta-tan mii, Ngerewuru ka ba nzob waa fe na do tul bay be. ¹² Sawke mini ze, bay faa nzob mbijw ka ba Abaraham ka naa nzaa huɗ na, ka mbon led mbijw ha vu bul-eri sie ba pola pola munu ba mbaymawri ka nulue, mase munu ba dikudi ka mba kijnja ka do nzaa ma mbiit[†].

¹³ Nzobkeri ku na, i hu riw bele ka bil mbika law tan haɲa ri zin fe ka Ngerewuru waa bay tul-ri. Roo le, i ko fekeri di di bay nun-ri, i baa mii, nam mbijw le, Ngerewuru a daa fe ka'a waa na zuo nduo-ri bay, a i daa suoriya ka di. I baa ta-tan ba kele mii, bari ba varuri, i ba nzob kal siyari hoy ka tusiri key. ¹⁴ Nzobri ka i baa bay munu ku na kie ta-tan mii, i nzaara tusiri taa tusueke ka bay daa puo ka di. ¹⁵ Ba fe ka i ker se tul tusiri ka i pon i zol na le, i zin faa i yi i se di. ¹⁶ A roo le, i daa kon tusiri taa hay ka ndaf ka-kali; bayke baa mii, tusiri ka nulue. Sawke mini ze, Ngerewuru daa sahoɲ ka bay haɲa ri di ni ba Ngerewuru bari na ya. Tusueke le, ka daa ngerepuo do nulue ha ri.

¹⁷⁻¹⁸ Bay faa daa law bo tul Ngerewuru na, zadka Ngerewuru lie Abaraham na, ka do di ya bay mgbaka Izak bay puoke fe ha ni. Ze Ngerewuru waa bay zin Abaraham pola a baa mii: «Bay faa vi-e Izak ze vu bul-eri i ruoke bamba[‡]» hoy kara, ka do di ya bay mgbaka vi-e ka ba led mbijw kekkek na bay puoke fe ha Ngerewuru. ¹⁹ Ka ko ka bil law-ε mii, ze bay tuma Izak saa luɔ huɗ hoy kara, Ngerewuru ma-maa. Sawke mini ze, zadka Ngerewuru yijnra Izak ha Abaraham na, ri fe ka'a tuma ni saa luɔ huɗ[§].

²⁰ Bay faa daa law bo tul Ngerewuru na, Izak samke fe zuo tul Zakob bay *Esaw, a baa bay se tul feri ka'a vika vuku*.

§ 11:7 11.7 Tiika saw fe 6.9-17. * 11:10 11.10 Tiika saw fe 12.1-9. † 11:12 11.12 Tiika saw fe 17. ‡ 11:17-18 11.17-18 Tiika saw fe 21.12. § 11:19 11.19 Tiika saw fe 22.1-19. * 11:20 11.20 Tiika saw fe 27.25-40.

²¹ Báy faa dáa law bo tul Ngerewuru na, zadka Zakob dfo di ya bay huka na, ka sam fe zuo tul vu Zezebri sidi bele. Ka daa kaw be sii, a uru a daa nduo-ε zuo di a pisi Ngerewuru†.

²² Báy faa dáa law bo tul Ngerewuru na, zadka nam hud Zezeb ton di ya deb na, ka baa bay nam ka led Izarayelri i tjiike saa tusiri Ezibte, roo a baa bay se tul hud be ka'a boko luo ka mak vaw le, vu bul-eri i vaa ar hurye i voro dfo tusiri ka Ngerewuru waa bay hanja ri na‡.

²³ Báy faa dáa law bo tul Ngerewuru na, nzoɓ mbón Moyzeri daa ni myu few say ka fal mbona be, bay ji le, i ko vu bari na ndaf wara bamba; ze bay waf bol nzaa mbay ka Ezibte na, hjeke daa ri ya§.

²⁴ Báy faa dáa law bo tul Ngerewuru na, *Moyze hoy kara, zadka'a ngon na, ka hii bay hanja ri di ni ba vu bil vu mbay *Farawon taa mayke ya*.

²⁵ Ka mbi nzi-ε bay koko seke fe zinj nzoɓ Ngerewururi ndaf mba kaw bay suoriya ka bil feyaa ka bole a di ndji hoy. ²⁶ Ka ker mii: hanja nzoɓri jim ni bay tul *Krisi, nzoɓ ka Ngerewuru a pie ni na, ndaf mba bawda fezinari riw bele ka tusiri Ezibte. Ka daa nun-ε gefe tul fe tunduo ka'a vika.

²⁷ Báy faa law-ε ka'a daa bo tul Ngerewuru na, ka zolke saa tusiri Ezibte tan daa hje here mbay Farawon. Ka mgba suo-ε ngon-ngon a yji fal ya, bay ji le, rii fe ka'a ko Ngerewuru bay nun-ε, be ka nzoɓ ko ni bay nun ya na. ²⁸ Báy faa law-ε ka'a daa bo tul Ngerewuru na, ka daa *nam suoriya tji saa bil koy na bo. Ka baa ha led Izarayelri daa sim mje faa hul bari bay hanja led nzaaped ka Ngerewuru pie ni i nzoɓri na, ka i led pol led Izarayelri ya.

²⁹ Báy faa dáa law bo tul Ngerewuru na, maambii ka i di ba Maambii Sje na kuj saa sikda gbad a ha faa huɔ kurum kurum ha led Izarayelri se di i tji fi kelu. Zadka nzoɓri ka tusiri Ezibte fon fal-ri bay faa na ku ndaw laa le, mbii vi puɗa tul-ri sun ha ri hu bay zad bari riw bele†.

³⁰ Báy faa dáa law bo tul Ngerewuru na, led Izarayelri vaa ha fal koko dudu ka ngerepuo ka Zeriko nam yie, a ndeke di nam tono sayke ka i ha fal-ε na bayji le, koko dudu na nda siri rukum. ³¹ Báy faa dáa law bo tul Ngerewuru na, Rahaɓ ka ba may daa nun pie na zinke hud zinj nzoɓri ka i tji ka tul Ngerewuru na ya, bay ji le, ka mgba led Izarayelri ka i vi bay piyen zad ka bil ngerepuoke ku bay koko bay law kere ba luo-ε‡.

³² Bay ji ze mi baá roɓay le? Saw sie ka bay hanja mi baake bay se tul Gedeon, Barak, Samson, Zefte, *David, Samiyel, roo *nzoɓ yaɗa bayri saa nzaa Ngerewuru ndaw na, tiya. ³³ Bari na, bay faa daa law bo tul Ngerewuru na, nzoɓ haneri daa ruy zinj nzoɓri ka tusiri ki a i haw yum ka tul-ri. Nzoɓ haneri i re tul nzoɓri bay faake. Nzoɓ haneri zinj fe ka Ngerewuru waa bay tul-ri. Nzoɓ haneri mgba nzaa mbakiri. ³⁴ Nzoɓ haneri ruma bawda huu ka se bilam bilam. Nzoɓ haneri tji saa nzaa hud maamii. Nzoɓ haneri ka i taɗ dek dek na, Ngerewuru vaa ri a ha ri zinj hurusuo. Nzoɓ haneri daa hje ka nzaa ruy ya. Nzoɓ haneri haw yum, ha

† **11:21** 11.21 Tiika saw fe 48.12-20. ‡ **11:22** 11.22 Tiika saw fe 47.28-31; 50.24-25. § **11:23** 11.23 I kji Tji kele 2.1-10. * **11:24** 11.24 Nzoɓ mbón Moyzeri na i ba Zibri, roo le, ba vu mbay Farawon taa mayke ze mbi ni a hol ni. Tji kele 2.1-10. † **11:29** 11.29 Ka bay laa soro bayri key riw bele le, i kji Tji kele 1-15.21. ‡ **11:31** 11.31 Zozuye 2.1-24; 5.13-6.27.

nzoɓ tul ng̃ani ɓari ká tusiri k̄i haw ɗul ká pol-ri ³⁵ Máj h̄neri zinj nzoɓ ini ɓari ká hu ká i ȳi i fil ɓa k̄i.

I ɗara nzoɓ h̄neri ɓa huɗ. I hii ɓay haɗa ri maɗ ɓay ká tul Kriſi ɓo ha ri pón ri. Roo le, i hii ya, i hii kóko seke fe i huke, ɓo i káw ɓáy kumnun ká ndaɗ kal taa tusiri key. ³⁶ Nzoɓ h̄neri roɓay, i sie ri i zoɗ ri ɓáy ndoy haɓla; i sinj nzoɓ h̄neri ɓáy sal lari a i vbuku ri zuo hul sal. ³⁷ I vbuku nzoɓ h̄neri ɓáy tisawri i i ri. I kuɗ nzoɓ h̄neri saa sikɗa a i i nzoɓ h̄neri ɓáy maamii. I ha nzoɓ h̄neri haɗari ɓa pola pola, gari ndúo ɓari ɓa huɓ baɗu ɓáy huɓ vuy. I ɓa nzoɓ k̄ukuri i ɓa nzoɓri ká i ɗaa nun-ri tuɓ sie, a i ɓa nzoɓri ká i ɗara ri mbolonj mbolonj. ³⁸ Nzoɓkeri ku ká nzoɓ tukeleri ko ri fe ya na, ká nun Ngerewuru le, i ndaɗ kal nzoɓ tukeleri na riw bele pavbaɗ! I haɗari yeɗ yeɗ ɓáy ɓil law korri ɓáy tul kuori; i naa ɓil puy kuori ɓay ɓil puyri.

³⁹ ɓáy faa ɗáa law ɓo tul Ngerewuru ze ɓari nzoɓkeri riw bele ku na, i riike law-ε ha ni písike ri. Roo le, fe ká'a waa ɓay tul-ri na i zinj ya. ⁴⁰ Tusueke le, ka leke fe ká ndaɗ kal taa haɗ ká pola ɓay tul naari. A roo le, ka hii ɓay haɗa ri zinj fe kerekeri ká ha náa táŋkeri kaɗ kaɗ na pola ha naari ya.

12

Súu law ká ɓil kóko seke fe

¹ Naari na, munu ká náa ɗori ɓáy ruɓ nzoɓ ɓay nasikeri ká i kiri naari na, naari hoy kara feri riw bele ká yoklo haɗa náa séri nun naari ɓa pola ɓáy feyaa ká mbuɓo naari lèɓre na, náa naari ɓa fal, a náa ɗúuri ɗul ká Ngerewuru hii ɓay haɗa náa ɗúuri kparak ɓáy súu law kpuru t̄ji gbuke.

² Naa geɗeri kóm ɓa luɓ Zezu, ɓe ká'a ɗaa ha náa ɗáari law naari ɓo tul-e, a nda faa pol naari ká ɗi kpuru t̄ji gbuke na. Be na, ka s̄u law-ε a hii huɗ ká tul puu say huɗ ká ɓa huɗ sahoɗ ɓamba. Roo le, ka ko ɓa fe mb̄iw ya, ɓay ji le, ka ker se tul suoriya ká Ngerewuru ɗaa ɗo ɓay tul-e; a timbeɗe key le, ka kaw zaɗ káw rinj ɗika ká tundoɗ hoɗo Ngerewuru, Nzoɓ Reke Mbay ká Tul Feri Riwi Bele. ³ I kér se tul Zezu, ɓe ká'a s̄u law-ε ká nduo nzoɓ feyari ká i tunj ni ngereɗ na i ko. I ker se ɗi ɓo, i t̄a ya, a law-r̄i kara ka s̄a ya ndaw. ⁴ Ruy ɓaari ká i ruu ɓay tul feyaa na, i ruu kpuru i zinj huɗ ká ɗi ya ɓáy. Munu zu le, i ha law-r̄i ka s̄a ya.

⁵ ɓay ɗáa w̄ara ɓo ɓil law ká Ngerewuru ɓaa ha ri ká i ɓa vi-eri na w̄a, i yi-yiɗra le woo? Ka ɓaa mii:

«Vu-i, zaɗka ɓi Ngerembay m̄i ȳiw mù le,
mù ko ɓa fe ya na, munu ya.

A zaɗka m̄i túɗ mù ɓay tul fe ɗáa ɓo na le,
mu ha law-a ka s̄a ya,

⁶ ɓay ji le, ɓi Ngerembay na,
m̄i kuɓ basuku nzoɓ ká m̄i hii ni;

m̄i nda nzoɓri riw bele ká m̄i ko ri ɓa vu-iri*»

⁷ I s̄u law ká ɓil kóko seke fe ɓaari. ɓáy faa kóko seke fekeri na, Ngerewuru a ȳiw ri munu ká ɓaa leɗ ȳiwke vi-eri. W̄a, leɗ haɗa ze bi-ε ȳiw ni ya ɗo ɗi le? ⁸ Zaɗka'a kuɓ basuku-r̄i ɓay tul fe ɗáa ɓaari, munu ká'a ɗaa zinj vi-eri riw bele na ya le, i ɓa vi-e taa tusuekeri ya, i ɓa leɗ

* 12:6 12.6 Sim ɓayri 3.11-12.

mbanari hoy. ⁹ Băa naari ká tusiri key na, i yjw naari le, náa hjeri ri; wăa bođ báy roo, náa đjri tul naari ká pol Băa naari ká nulue na le, náa ti káwri báy kumnun na ya le? ¹⁰ Zadka náa bári leđ kođ rođay na, baa naari ká tusiri key na, i yjw naari maa mbiimbam ndji munu ká i ko ba fe kere na. A Băa naari ká nulue laa le, ka yjw naari báy sóko naari; a hii bay haŋa náa víri ba nzobri ká *taŋ kađ kađ munu ká be. ¹¹ Zadka i do yjw naari báy ká bil saw sieke ku na, náa kóri ba fe ká ndaya, a náa đári sie ze ká đí, bo náa đári suoriya ya. Roo le, kpuru văw na, bari ká i fere ri fe báy faa yjri ká mini key na, i ko ba fe kere: bay ji le, i vi ba nzobri ká i kaw đekeke, i ba nzobri ká i đaa fe báy zadε.

¹² Be ze, yu-iri, i sju law-rí i se nun-rí ba pola! ¹³ I đaa fe báy zadε, i se faa ká do kparak na baŋguo bay haŋa bo, nzobri ká hurusuo-ri tiya na, i ko rí le, i zinj hurusuo i se simseđ kere, bo i lie ya.

Báka bay

¹⁴ I đaa hurusuo-rí tunj kị bay káw báy đekeke ka zinj nzobri riw bele, a i se simseđ ká *taŋ kađ kađ a rii law Ngerewuru; munu ya le, nzob mbjw ká'a máa bay kóko Ngerembay ko na, tiya. ¹⁵ I nze báy sùo-rí bay haŋa nzob mbjw ká sakra baari ka fére fal-ε hă law kere Ngerewuru ya. I nze báy sùo-rí bay haŋa nzob mbjw kara ka vi ba puu ká zoj bak bak, a đaa hă nzobri zukri kị hă zóđike yăa zad kpol kpol ba pola pola ya. ¹⁶ I nze báy sùo-rí bay haŋa nzob mbjw kara ka ba nzob đaa nun pie, mase nzob jm fe kere Ngerewuru munu ká *Esaw đaa na ya. Be na, ka mbi fe kere ká do bay tul-ε be ká'a ba ngere leđ na, a hieke báy tunjguo fe sju mbjw hoy zinj toŋo fal-ε. ¹⁷ I ko ndaw, fale ku na, ka nzaa faa bay haŋa bi-ε ka sâm fe hă ni, roo le, bi-ε tunj ni ngeren. Ka nzaa faa báy rew yen yen bay haŋa bi-ε ka suo kér bay be, a sâm fe hă ni hoy kara, ka zinj faa ya*.

¹⁸ Baari na, i soro ba lakun Ngerewuru munu ká leđ Izarayelri ká pola lew ya. Bari na, i soro ba lakun kuo Sinay ká nzob ko báy nun-ε a zaa báy nduo-ε. Zadε ku na, huu se ká đí bilam bilam ndaw, sii mbam do đí bir bir ndaw, sunj tilo do đí nduj ndaw, bawda zuu uru gingin ká đí ndaw, ¹⁹ tjw mgba ká đí pjô pjô ndaw, roo kusol Ngerewuru mgba ká đí belen ndaw. Zadka i laa kusolke munu na, i kod *Moyze bay haŋa Ngerewuru ka baa bay kị hă bari mbăa*, ²⁰ bay ji le, i maa bay sinj law-ri ká tul nzaa ká Ngerewuru mbi pola ha ri na ya. Ka baa mii: «Nzob ze zaa kuo na key, mase nay ze zaa hoy kara, i vbuku ni báy tisaw bay ika ni§.» ²¹ Feri riw bele ká i ko na, mbi hje ha ri zikiki. Moyze kị hoy kara baa mii: «Hje đaa mĩ hă mĩ to kpak kpak*.»

²² Roo le, baari na, i soro ba lakun Kuo *Sion ká ba ngerepuo Ngerewuru Nzob Káw Báy Kumnun; ba Zuruzalem ká nulue. I soro ba lakun leđ nzaaped Ngerewururi ká i ruo bamba wuruk wuruk i mbu kị i đaa suoriya ká đí. ²³ I soro ba lakun titire nzobri ká i ba tam Ngerewuru ká i mbu tul kị; ba nzobri ká'a đaa riŋ-ri do bil mbede pam ká nulue. I soro ba lakun Ngerewuru, Nzob Kúnj Sal Bay nzobri riw bele, báy para nun sùo nzobri ká'a naa bay ká tul-ri a ha ri do báy zadε nzedem. ²⁴ Roo, ba lakun Zezu

† 12:17 12.17 Tii kele 25.30-40. ‡ 12:19 12.19 Tji kele 20.19. § 12:20 12.20 Tji kele 19.13.

* 12:21 12.21 Kijna bol kusol ba sidike 9.19.

ká'a do sikda Ngerewuru báy naari a daa ha Ngerewuru sáake kuni fie zih naari. Sim be Zezu ká uo na kie fe ndad mba sim *Abel†.

²⁵ I ko tul-rí báy kere! Ngerewuru ká baa bay ha ri na, i mbii suku-rí ká dí ya. Zadka led Izarayeli mbii suku-ri ká tul bay ká Ngerewuru baka ri ká tusiri key báy faa Moyze na, i tji ká bil kóko seke fe ya. Waa, maa bay naari ká náa mbiiri suku naari bay láa báka bay Ngerewuru ká baka naari ká nulue báy faa Zezu na, náa tji ká bil kóko seke fe na mina le?

²⁶ Pola lew ká tul Kuo Sinay na, kusol Ngerewuru mgba ha zad lan yik yik. Roo le, timbede key na, ka waa bay key zih naari mii: «Mi haña zad lan yik yik ba mbijw robay; ba tusiri hoy ya, roo le, nulue kara ndaw.» ²⁷ Bay ká'a baa mii: «Ba mbijw robay» na kie naari ta-tan mii: feri riw bele ká Ngerewuru daa na, a lan yik yik a zekre kad bay haña bo, feri ká lan ya a do ndih na, ka do.

²⁸ Naari na, náa do zihri puoruo ká nulue ká lan ya, a náa réri mbay zih Ngerewuru ká dí. Munu zu le, náa dáari taambol ha Ngerewuru; náa písiri ni, a náa dáari fe ká rii law-ε, báy dín tul ndaw, hie ni ndaw, ²⁹ bay ji le, Ngerewuru naari na, do munu ba huu ká se gandaw gandaw.

13

Simsed ká rii law Ngerewuru

¹ I hii ki banquo ká bil *Krisi. ² I yijira mgbaka varuri ká i tji tul-rí ya. I ko, nzoɔ haneri daa munu i mgbáke led nzaaped Ngerewururi ká nulue ba sùo-ri tan kókoke. ³ I kér se tul bari ká i naa hul sal na rii fe ká i naa dí zih ri. I kér se tul bari ká i daa nun-ri tuo síe na, rii fe ká i daa nun-rí tuo síe munu ká bari ndaw.

⁴ Ndad bay haña baari riw bele na, i doy yaña ki; máy nzoɔ báy wara nzoɔ na, i koro sùo-ri bay tul ki, bay ji le, nzoɔ taka mgbay bapibiri báy nzoɔ daa nun pieri na, Ngerewuru a kún sal bay zuo tul-ri.

⁵ I ha kon lari ka re mbay ká tul simsed baari ya, i daa law-rí ka bo tul fe ká i doke ki hoy, bay ji le, Ngerewuru baa mii:

«Mì ti ála rì ya;

mì ti pón fal-rì ya mgban* .»

⁶ Be mini ze, náa maa baari ta-tan ba kele mii:

«Ŋgerembay na ba nzoɔ soko mì;

mì ti daa hie ya.

Waa, fe ji ze, nzoɔ a máa bay daa zih mì le?»

⁷ I kér se tul nzoɔ ndáka faa pol-rí ká pola ká i ka-káa Bay Ngerewuru ha ri na i ko. I kér se tul law-ri ká i daa bo tul Ngerewuru kpuru i huke na, i mbóro i daa. ⁸ Zezu Krisi na, fere sùo-ε ya, ka do munu ká lie, vuri, a do munu banquo kpadara. ⁹ I ha kiri fe féleri ká bod bod a do bod báy tusue bay ká se tul Krisi na, ka kúo rí ha rí wúruke faa ya. Fe ká ndad bamba le, bay haña bil law naari ka zih hurusuo báy faa law kere Ngerewuru bo, báy faa daa vu mbom bo tul zad sanmari ká se tul fe sum ya. Bari nzoɔri

† **12:24** 12.24 Sim Zezu na mba sim Abel, bay ji le, sim Abel vbi vbida tul ngani, a sim Zezu laa le, nda buma zih nzoɔri ká tul fe daa ya bari. Tiika saw fe 4.10. * **13:5** 13.5 Zozuye 1.5; Kijina bol kusol ba sidike 31.6. † **13:6** 13.6 Simri 118.6.

ká i dfaa vu mbom bo tul zad sanmari ká mini key na, i zinj fe mbijw ká bil-e ya.

¹⁰ Naari na, náa d'ori báy *fe poy naari ká naa bay feyaa ká tul naari, a bari *nzob fe poy Zifri ká i dfaa ped ká bil hul kani na, i dfo báy faa ká bay tuu ndadike ya[‡]. ¹¹ Tusueke le, *ngerenzob fe poy luye Zifri ze se báy sim fe ndri a riike bil *zad ká tan kadaf bamba tasiri na bay puo fe bay náake feyaa nzobri. Roo le, sùo náykeri na, i tay ká nzaa zad. ¹² Sawke mini ze, Zezu hoy kara hu ká nzaa zad ká fal ngerepuo bay hanja nzobri *tan kad kad báy faa sim be sùo-e. ¹³ Munu zu le, náa t'jiri ká bil k'iri fe d'aa Zifri na, a náa sú'ori nun Zezu ba nzaa zad, a náa zú'ori zinj ni mbijw ká d'í ha ri im naari munu ká be, ¹⁴ bay ji le, ká tusiri key na, náa d'ori báy puo ká'a doko ban'guo ya, roo le, náa giyanri ngerepuo ká'a doko. ¹⁵ Munu zu le, báy faa Zezu na, náa písiri Ngerewuru ban'guo, be ze ba fe poy naari; bayke baa mi, náa písiri riñ-e báy nzaa naari ban'guo. ¹⁶ I y'ijra d'aa fe kere ya, a í ha k'j fe ká i d'oke na; be ze ba fe poyri ká rii law Ngerewuru.

¹⁷ Nzobri ká i nda faa pol-rí na, i dfaa vu mbom bo tul-ri a i d'ing tul-rí ká pol-ri, bay ji le, nam mgba nun-ri ya bay tul-rí. Ba bari ze, i k'ijna fal ped d'aa bari sùo-ri ha Ngerewuru. Zadka i dfaa vu mbom bo tul-ri le, i d'aa ped bari na báy suoriya, a ze bo i dfaa vu mbom bo tul-ri ya laa le, i d'aa ped bari na báy réke sùo, le, ped bari na ti sóko rí mbijw ya.

¹⁸ I d'aa nzaa bay kere ban'guo bay tul buru. 'Buru ko ká bil law buru ba tusue k'j; kér bay buru d'aa bay mbijw bo tul buru ya, bay ji le, buru hii bay séke simsed ká dfo báy zadε ban'guo. ¹⁹ Mi kod rí, kakalke le, bay hanja rí d'aa nzaa bay kere ha Ngerewuru ka ha m'í faa ha m'í y'ji kod hoy mí se luo-rí.

Nzaa bay kere be báy óro bie bay ká mgba'da

²⁰⁻²¹ Ngerewuru tuma Ngerembay naari Zezu *Krisi saa sakra nzob hufuri, be ká'a ba ngerε tul nzob kóro baduri. Báy faa sim be ká uo na, Ngerewuru sáake kuni fie ká'a doko ban'guo na zinj naari. Ndad bay hanja be Ngerewuru ká ha d'εkεke ha nzob na, ka ha rí fe kereri riw bele ká i se sieke bay hanja rí d'áake law hiiya be. Ndad bay hanja ni ka dfaa fe ká rii law-ε ká bil law naari báy faa Zezu Krisi. Riñ d'ika ba taa Zezu mbiimbam báy mbiimbam ban'guo! Amem! Ndad bay hanja ni ka dfo munu na k'j!

²² Yu-iri, mbede ni ká ngu'dan ká m'í dfaa ha rí key na bay d'áake w'ara bo bil law-rí zu, ze m'í kod rí bay hanja rí iki law-rí ká d'í i laa. ²³ M'í hii bay hanja rí ko, yu naari Timote na i tina ni saa hul sal ro. Zadka'a vi luo-i ba vaa le, m'í mgbaka ni kek uu gar-i ha buru k'j búru se luo-rí búru vaa ko rí. ²⁴ I hii soko ha nzob ndáka faa pol-rí riw bele báy nzob taa Ngerewururi riw bele. Bari ká tusiri Itali kara, i hii soko ha rí. ²⁵ Ndad bay hanja law huoke Ngerewuru ka sád zinj rí riw bele.

[‡] **13:10** 13.10 Naari ká náa d'ári law naari bo tul Zezu na, fe poy naari ba Zezu ká mbi sùo-ε ba vuy fe poy ká tul puu say huf bay tul naari. Nzobri ká i dfo bil fe d'aa Zifri kob robay, a i dfaa law-ri bo tul Zezu ya na, i ti doko bil fe kere ká náa zinjri na ya.

Zak **Mbede ká Zak d́aa**

Bay ká se tul ferí ká d́o bil mbede ni key

Mbede key na Zak d́aa h́a nzoḅ Ngerewururi ká i zekre ḱi kperke kperke ká i kaw ḅoḅ ḅoḅ ká tusiri key ḅa varu nzoḅri hoy. Nzoḅ d́aa mbede key na, h́a nzaa ḅoko báy nun nzem d́aa fe, bay haṅa nzoḅ mbika lawri geḅe tul simseḅ kere ká maa báy taa nzoḅ Krisiri ká sakra nzoḅ fe d́aa yaari báy nzoḅri ká i mgbá nzaa-ri ká tusiri key túṅ siri kek kek. Ka ḅaa bay ferí ḅoḅ ḅoḅ ká bay sókoke nzoḅri ká bil káw báy kumnun ḅari ká tusiri key ha ri d́o bay kér bay ká d́o báy zaḅe ká se tul fe líe law ká t́i tul nzoḅ nd́aw, nzoḅ kuku nd́aw, nzoḅ feziṅa nd́aw, kóro nzaa ŕim nd́aw, roo kakalke le, ka ḅaa mii, mbika law ká fe d́aake tiya na, d́o ḅa fe ká gor hoy.

Máa bayri ká d́o bil-e

D́aa suoriya ká bil fe líe law ká t́i tul nzoḅ: 1.1-18

Láa bay báy d́aa feke: 1.19-27

Báka bay ká se tul náa nun ḱi: 2.1-13

Mbika law taṅ d́aa feke na, ḅa fe ká gor hoy: 2.14-26

Kóro nzaa ŕim: 3

Nzoḅ mbika law, báy ferí ká tusiri key: 4.1-5.6

Ferí ḅoḅ ḅoḅ ká bay d́aa: 5.7-20

Soko ká Zak hii h́a nzoḅ mbika lawri

¹ Bi Zak ká m̀i ḅa koy peḅ Ngerewuru báy Ngerembay Zezu *Krisi na, m̀i d́aa mbede key m̀i hiike soko h́a saw nzoḅ Ngerewururi riw bele ká i zekre ḱi kperke kperke i kaw ḅoḅ ḅoḅ ká tusiri key.

Mbika law báy nun nzem

² Yu-iri, ḱiri fe líe lawri ḅoḅ ḅoḅ ká t́i tul-r̀i na i ko ḅa fe suoriya, ³ bay ji le, i ko nd́aw, mgbaka mbika law ṅgo-ṅgoṅ na, d́aa ha r̀i s̀uke law-r̀i ḅa pola pola. ⁴ Roo le, d́o nun haṅa s̀u lu law ḅaari na ka d́o kpuru t́i gbuke, bay haṅa ḅo i vi ba nzoḅri ká ṅgo-ṅgoṅ ká fe mbijw mini kara ka puo ri ya. ⁵ Ze ḅo, zadka nun nzem puo nzoḅ mbijw ká sakra ḅaari le, ka vbi Ngerewuru ká h́a fe h́a nzoḅri riw bele báy law kere puluk taṅ túṅ ri ṅgeren na. ⁶ Roo le, ndaḅ bay haṅa ni ka vbi ni báy faa mbika law taṅ máy bay ká bil law-ε, bay ji le, nzoḅ ká máy bay ká bil law-ε na ka d́o faa mbijw munu ḅa mbii ká zuu kuu le, ura ni a suru ni nda ḱi paw páw ḅa lie ḅa lew. ⁷ Ḱiri nzoḅ ká mini key na, kóko ká'a kér a ḅaa mii, Ngerewuru a haṅa beri fe. ⁸ Ba nzoḅ ká law-ε ruu ni, a faa seḅ beri riw bele kara d́o maṅ.

Bay ká se tul nzoḅ kuku báy nzoḅ feziṅa

⁹ Nzoḅ mbika law ká ḅa nzoḅ kuku na, ndaḅ bay haṅa ni ka záy s̀o-e bay tul Ngerewuru ká ura ni d́o siya. ¹⁰ A nzoḅ mbika law ká ḅa nzoḅ feziṅa laa le, ka záy s̀o-e nd́aw bay tul Ngerewuru ká iki tul feziṅa beri ḅa siri. Tusueke le, nzoḅ feziṅari na i kál mgbad munu ká fukri puu ¹¹ ká síe t́i mbuu a so mbán h́a fukrikeri na huo a gay, h́a kereke ká fuu mbu

na zekre kad kad. Do faa mbijw munu ndaw, nzob feziñari na i zéeke rik ká bil ped beri.

Bay ká se tul fe lie law

¹² Nzob ká mgbá law-ε ηγο-ηγοη ká tul fe lie lawri ká tji tul-e na, suoriya ba taa be, bay ji le, zadka'a mba tul fe lie law na, a doko báy kumnun ká do banquo ba fe tunduo ká Ngerewuru waa bay tul nzobri ka i hii ni na.

¹³ Zadka fe lie law tji tul nzob le, koko ká'a baa mii, Ngerewuru ze lie beri, bay ji le, faa ká bay lie Ngerewuru ha ni daa fe kaaya na tiya. A be Ngerewuru kara ti lie law nzob mbijw ya. ¹⁴ Roo le, kon fe ká do bil law nzob ze lie law-ε a kuo ni a daa ni bo bil ndaw. ¹⁵ A zadka kon feke ku na se ndji ba pola le, vi ba feyaa. Ze bo feyaaake sie ba pola pola le, mbon hud.

¹⁶ Baari yu-iri ká mi ko ri ba nzob nun-i na, i ula sùo-rì ya! ¹⁷ Fe kereri riw bele ká ndad bamba ká i zinj na, uru saa luo Ngerewuru nzob daa zad tanari ká nulue. Be na, ka fere sùo-ε ya ndaw, a suo zad dol be hoy kara ba mbijw ya ndaw pi. ¹⁸ Báy law hiiya be na, ka háke naari pam báy faa Bay be ká ba tusue bay. Ka daa munu bay hanja bo, náa dori titire dekere ká pol feri riw bele ká'a daa ri na.

Laa bay báy pedke

¹⁹ Baari yu-iri ká mi ko ri ba nzob nun-i na, bay ká mi báa key na i laa báy kere! Nzob ha ha le, ka do di ya a te suk-e a láake, a takra yijnra báy bay ba vaa ya ndaw, a ha law-ε faa ni ba vaa ya ndaw, ²⁰ bay ji le, nzob law faa na ti daa fe ká do báy zadε nzedem ká nun Ngerewuru ya.

²¹ Munu zu le, feri riw bele ká ba fe jm báy fe law mgbóori ká mbaa law-rì doro na, i póη fal-ε wum, i diη tul-rì i yáake bay ká Ngerewuru ha ni bar saw do bil law-rì na, bay ji le, bayke na ku ze maa bay hanja ri zinke pam. ²² Bay ká i laa na, i laa ba láake hoy ya, roo le, i daa feke ndaw ro! Munu ya le, i ula sùo-rì. ²³ Nzob ká laa Bay Ngerewuru, roo a daa feke ya na, ka do munu ba nzob ká ko tem sùo-ε ká do bil fe kóko tem sùo. ²⁴ Falε ká'a poη a zol na báyii le, zadε ku hoy tem sùo-ε ká'a ko na zee ni sel.

²⁵ A nzob ká bekle *bol kusol *Krisi ká do báy zadε nzedem ká ha naari faa daa fe ká rii law Ngerewuru, roo a do tul-e ηγο-ηγοη a daa pedke báy faake faake a yijnra fe mbijw ya le, nzobke ku na Ngerewuru a sám fe zuo tul-e ká bil ped be.

²⁶ A nzob ká ko a baa mii, beri ba nzob hije Ngerewuru, roo a ko faa koro nzaa rim-ε ya le, ka ula sùo-ε sùo-ε kji. Ped daa nzobke ká pol Ngerewuru na do ba fe ká gor hoy. ²⁷ Hije Ngerewuru taa tusueke ká tan kadaf ká nun Baa Ngerewuru na ze do key: i ko-kóm ba tul led selri báy may sieri ká bil kóko seke fe bari, a i nze báy sùo-rì bay hanja fe kaayari ká tukele key na ka bie ri ya.

2

I naa nun kji ya

¹ Yu-iri, baari ká i daa law-rì bo tul Ngerembay naari Zezu *Krisi Nzob Rij Dika Luye na, ndad bay hanja ri naa nun nzob mbijw ya. ² I ko, munu ká nzob feziña mbijw nduo gari nduy mgbilik mgbilik, a daa ηgama ká nduy ziriri ziriri nduo nduo-ε a vike zad mbuj kji baari, a nzob ndeke di

sidike na ba nzob kuku a nduo kan gari a vike *hul mbu kị na ku ndaw. ³ A le, i daa vu mbom bo tul nzob ka nduo gari kere na i baa ha ni mii: «Igerere, zad kaw baari ze ba kere do key.» Fale le, i baa ha nzob kuku na mii: «Bo na, mu do siya, mase mu kaw siri ka zad ni key.» ⁴ Zadka i daa munu ka sakra baari le, i naa nun nzob ya zu le? Daa bay bo tul nzob, bay ker bay ka ndaya munu ku na wa, do bay zadε kị zu le?

⁵ Baari yu-iri ka mi ko ri ba nzob nun-i na, i te suku-ri i laa bay key na bay kere! Ngerewuru nan nzob kukuri ka nzobri ka tusiri key ko ri ba fe ya na bay haṅa ri vi ba nzobri ka i ngon ka bil mbika law, i do bil puoruo be ka'a waa bay tul bari ka i hii ni na wa, i ko ya le woo? ⁶ A roo le, baari na, i im nzob kukuri! Nzobri ka i mba nzaa-ri i faa ri se zad kun sal bay na, ba bari nzob feṅari na ya le woo! ⁷ Mase, rin kere ka Ngerewuru daa bo tul ri na wa, ba bari kị ze i fie ya le? ⁸ Mbede Ngerewuru baa mii: «Mu hii ku-ɔ munu ka su-ɔ bo kị*.» Zadka i daa vu mbom bo tul bol kusolke ka kal bol kusol haṅa na riw bele le, i daa ndad bamba kị zu. ⁹ Roo le, zadka i naa nun kị le, i daa feya, a *bol kusol na kara daa bay bo tul-ri, bay yi le, i wad tul bol kusolke na. ¹⁰ Tusueke le, zadka i daa vu mbom bo tul bol kusolri na bay zadε, roo i raw mbij hoy kekkek ka sakrake na le, Ngerewuru ko ri ba nzob wad bol kusolri na ku riw bele, ¹¹ bay yi le, Ngerewuru ka baa mii: «Mu ti daa nun pie ya» na, yi a baa na robay mii: «Mu ti ika nzob ya.» Ze, zadka mu daa nun pie ya, roo mu i nzob le, mu wad bol kusol Ngerewuru na. ¹² Munu zu le, bayri riw bele ka i baa, bay fer riw bele ka i daa na, i daa munu ba nzobri ka Ngerewuru a kun sal bay zuo tul-ri, bay faa bol kusol ka ha nzobri faa daa fe ka rii law-ε na. ¹³ Nzob ka ko nun sie ku-ε ya, roo nam kun sal bay vi le, Ngerewuru a kun sal bay bo tul-e tan kok ko nun sie be. Roo le, nzob ka ko nun sie ku-ε na, nam kun sal bay vi le, fe ka'a mbika hje ha ni na tiya.

Mbika law bay fe daa kereke

¹⁴ Yu-iri, zadka nzob baa mii, beri do bay mbika law, roo a daa fe ka kie mbika lawke na ya wa, kiri mbika law ka do munu ku na, kereke ba yi le? Leε, mbika law ka mini na, a yaṅa ni kị zu le? ¹⁵ Munu ka yu baari ka ba waṅa nzob, mase may nzob se tigbi-ε hoy a kon se ni nam bay nam, ¹⁶ roo nzob mbij ka sakra baari ko ni a baa ha ni mii: «Mba mi mba! Gari tiya, fe sum kara tiya ndaw, mu se bay kere dekeke,» roo i ha ni fe ka'a se sieke ya na wa, kereke do ha le? ¹⁷ Mbika law na do faa mbij munu ndaw. Zadka nzob baa mii: «Mi do bay mbika law,» roo a daa fe ka bay kieke mbika law be na ya le, ba mbika law ka do gor hoy.

¹⁸ Ko ya le, nzob hane a baa mii: «Bo na, mu ba nzob ka mu do bay mbika law ka tan daa fe kere, a bi laa le, mi ba nzob ka mi daa fe kereri.» Leε, mi yinra bay bay ha ni mii: «Mu kie mi, mina ze mbika law bo na do tan daa fe kereri le, a bi laa le, mi kie mu mbika law bi bay fe kere biri ka mi daa na.» ¹⁹ Bo na, mu ko mu baa mii, Ngerewuru mbij kekkek le, nda-ndad! Temndayari kara i ko munu ndaw, a i to kpak kpak! ²⁰ Bo kok nzob! Wa, mu hii bay haṅa mi kie mu mii, mbika law ka tan daa fe kereri na, do ba fe ka gor hoy le? ²¹ Mu ker se tul bulu naari *Abraham na mu ko. Ka daa mina ndaw roo ha Ngerewuru ko ni ba nzob ka do bay

* 2:8 2:8 Soro ped daa Leviri 19:18.

zadε ká nun-ε le? Ka dɔ báy zadε ká nun-ε bay tul fe ká'a dɔa a mbike vi-e Izak ba *fe poy hɔ ni na. ²² Mu kɔ, mbika law be, báy fe ká'a dɔa na se zɪŋ kɪ mbɪw hɔy hɔ mbika law be na ɔrɔke ɓie a dɔke báy zadε nzedem bay fe ká'a dɔa na[†]. ²³ Be mini ze, bay ká dɔ bil mbede Ngerewuru na dɔ báy zadε. Bayke baa mii: «Abaraham na dɔa law-ε bo tul Ngerewuru, be ze Ngerewuru kɪike fal mbika law be, a kóke ni ba nzoɔ ká dɔ báy zadε nzedem ká nun-ε[‡],» a dɪ ni ba nzoɔ buɔ-ε. ²⁴ Munu zu le, i kɔ, nzoɔ na, Ngerewuru kɔ ni dɔ báy zadε nzedem ká nun-ε bay tul fe ká'a dɔa bo, bay tul mbika law ká'a dɔke kɪ hɔy ya.

²⁵ Do faa mbɪw munu ba Rahaɓ ká ba máy nun pie ká mɓa nzoɔ nzaapedri ká i ba Zibri ba luɔ-ε, a sɔ ri a dɔa ri mɔu ha ri zɔl báy faa kɪ. Báy faa fe dɔa be ká mini key na ze, Ngerewuru kóke ni ba máy ká dɔ báy zadε ká nun-ε[§]. ²⁶ Tusuke le, ɔmi ká tɪi saa sùo nzoɔ na, nzoɔke hu ro zu. Do faa mbɪw munu ndɔw, mbika law ká taŋ dɔa fe kere na, ba mbika law ká hu-hu.

3

Kóro nzaa rɪm

¹ Yu-iri, ndaɔ bay haŋa nzoɔri ŋɔi-ŋɔi ká sakra ɓaari, i mbi sùo-ri ba nzoɔ fére nzoɔri fe ya, bay ɪi le, i kɔ ndɔw, ɓuru ká ɓuru ba nzoɔ fére nzoɔri fe na, zadka fe fére ɓuru na dɔ báy zadε ya le, bay ká Ngerewuru a dɔa bo tul ɓuru na a ŋɔŋ ɓamba tasiri kal tul-e taa nzoɔ hawri. ² Naari riw bele na, náa rɔwri faari ɓoɔ ɓoɔ kɪre ŋɔi ɓamba. Zadka nzoɔ rɔw bay ká'a baa hɔ kɔ-eri na ku ya le, ka ba nzoɔ ká dɔa fe báy zadε, a maa kóro sùo-ε báy zadε ŋɔid bele. ³ I kɔ, munu ká náa dáari kɛŋreŋ zuo nzaa piri ri bay haŋa ri hɛke naari na, vu fe ká ndɪi ká dɔ nzaa-ri ku na, náa maari haŋa sùo-ri riw bele se zɪŋ naari se zad ká law naari hii. ⁴ Rɔɓay, munu ká hul tumbiiri ká ŋɔɔɔ ɓamba ká zuu kuu bivbid bivbid a suru ri na kara, vu fe ká ndɪi hɔy ká dɔ tigɓa-ri ku na ze, nzoɔ piri ŋɔŋkeri na maa haŋa hul tumbii na se zɪŋ ri se zad ká law-ri hii. ⁵ Do faa mbɪw munu ndɔw, rɪm na ba vu fe ká ndɪi ká dɔ naysuo nzoɔ. Ze ka ŋɔɔɔ ya ndɪi hɔy kara ka maa dɔa bawda bayri ŋɔi ɓamba.

I kɔ bil law kɔr ká aa ku na i kɔ, lahuu ká ndɪi ká i te ɓo dɪ na, maa táy feri kpɔɔk kpɔɔk riw bele ká dɪ. ⁶ Rɪm nzoɔ na dɔ faa mbɪw munu ba lahuu na. Bay kaayari ɓoɔ ɓoɔ ŋɔi ɓamba tɪi saa dɪ. Ka dɔ bil naysuo naari a yaɔ dɪ kpɔl kpɔl, a ɓie sùo naari na riw bele. Ze, rɪm nzoɔ na dɔ ba huu ká ɓie nzoɔ báy nam mboŋa be kpuru tɪi nam hud be. Huuke ku na saŋke uru saa bil huu ká ru-ruma ya kɪ.

⁷ Nzoɔri maa bay mɓbaka nzaa nayri ɓoɔ ɓoɔ riw bele, nay ɓisuyri ndɔw, nduyri ndɔw, feri ká se-seɔ báy bil-ri ndɔw, rɔɔ sɪiri ká bil máa mbii kara ndɔw pi. Fe niri riw bele key na, nzoɔri zɪŋ faa i mɓa nzaa-ri, ⁸ roo le, nzoɔ ká maa bay mɓbaka nzaa rɪm mɓa na, mbɪw tɪya. Rɪm na ba fe ká ndaya ká se siya kalu kalu, pomke kara i nzoɔ i. ⁹ Rɪm key na, náa dáakeri taambɔl hɔ Ngerewuru Baa naari, a le, be na ku rɔɓay, náa ɔɪi náa fáɔkeri nzoɔri ká Ngerewuru dɔa ri ha ri ri ni na. ¹⁰ Nzaa ká mbɪw key na, náa sɔmkeri fe zuo tul nzoɔ ndɔw, rɔɔ náa ɔɪi náa fáɔkeri

[†] 2:22 2.22 I kɪi Tiika saŋw fe 22.9-12. [‡] 2:23 2.23 Tiika saŋw fe 15.6. [§] 2:25 2.25 I kɪi Zozuye 2.1-21.

nzob ndaw na! Yü-iri, do nun haɲa ni ka do munu ya! ¹¹ I ko ku na waa, luo mbii ka mbijw hoy, a luo ba mbii kere ndaw, a yi a luo ba mbii ka loɲ haaru ndaw le? ¹² Yü-iri, nzum na waa, a lie ba sima le? Mase soɔ a lie ba nzum ndaw le? Luo mbii ka mbijw hoy na, mbii ka loɲ haaru bay mbii ka ba kere na, ti tji saa di sidi bele ya.

Nun nzem ka uru saa luo Ngerewuru

¹³ Nzob ve ze ka sakra baari key ba nzob nun nzem bay nzob fe koko le? Ndad bay haɲa ni, ka kie nun nzemke na bay faa simsed be, bay fe daa beri ka'a dinke tul-e mgbor mgbor ka di bay nun nzem na. ¹⁴ Roo le, zadka daa sere mbuo bay ker bay koko nun fe do bil law-ri le, i nda giri suo-ri ya, bay yi le, kud bay ze do suo-ri; suo bay mbijw kara ti bil law-ri ya. ¹⁵ Nun nzem ka mini key na uru saa luo Ngerewuru kpay ya, roo le, ba fe ka tusiri key hoy, a ba fe ka do bil naysuo nzob, a uru saa luo ngeretemndaya. ¹⁶ Zad ka daa sere bay koko nun fe ze re mbay ka sakra nzobri ka di na, zad ku na do nzari nzari, a kiri fe kaayari bod bod kara do di. ¹⁷ Roo le, nun nzem tusueke ka uru saa luo Ngerewuru na do bod. Nzob ka do bay nun nzem mini key na, pola dekere le, ka ba nzob ka *tan kad kad, a ba nzob ka ha dekeke do sakra nzobri, a se yufufu a daa fe kereri a lie lerekeri bay kere. Law kere yaa bil law-e kpol kpol, a naa nun nzob ya ndaw, a ba nzob daa huɔ ya ndaw pi. ¹⁸ Bari ka i hii dekeke na, i daa ha dekeke do sakra nzobri, munu ka mjiiri kere ka nzobri ru ka lereke ba fe daa ka do bay zad.

4

Mgbaka baw feri ka tusiri key

¹ Ruy ka nzobri ruu ki bay rodiri ka nzobri rod ki na waa, sawke uru saa haɲa le? Ba kon fe kaayari ka ru-ruy ka bil naysuo-ri banɔuo kpadara zu. Waa, munu ya le? ² Baari na, i daa kon fe, roo le, i zin feke na ya. Be mini ze, i do di ya bay ika hud. Robay, baari na i daa sere ka tul fe, roo le, i zin feke na ya. Be ze, rodi bay ruy doke sakra baari. Fe ka i daa konke bay doke na, i zin ya, bay yi le, i vbi Ngerewuru feke na ya. ³ I vbi fe i zin ya, bay yi le, i vbi bay ker bayri ka ndaya. Fe ka i vbi ni na, i vbi bay tul kere baari ki hoy. ⁴ Baari nzobri ka law-ri wal ba sidi! Zadka i mgbaka baw feri ka tukele key na, i ba nzob tul ngani Ngerewuru. Waa, i ko munu ya le? Nzob ka hii bay mgbaka baw feri ka tusiri key na, ka vi ba nzob tul ngani Ngerewuru. ⁵ Mbede Ngerewuru baa mii: «Igerewuru hii bay haɲa Tem ka'a daa do bil law naari na ka do ba taa be ki hoy.» Koko ka i ker i baa mii, bayke do gor hoy ya. ⁶ Roo le, law kere ka'a ha naari na ngji kal tul zad pavbad robay, bay yi le, Bay Ngerewuru baa mii: «Igerewuru tun nzob siika suori ngeren, roo le, ka daa kere zin nzobri ka i din tul-ri ka pol-e*.» ⁷ Munu zu le, i din tul-ri ka pol Ngerewuru, i tun ngeretemndaya na ngeren ba lew, le, ka'a duu di di ka lakun-ri. ⁸ I soro ba lakun Ngerewuru, le, ka'a soro ba lakun-ri. Baari nzob feyari! I sje nduo-ri. Baari nzob nzaa ruo bayri! I tina feyaa baari ha law-ri ka tan kad kad. ⁹ I daa sie bay tul feyaa baari, i kaw bil sie i re-rew, a i nguri suo-ri. I ha sere siem baari na ka fere a tji sere rew, a suoriya baari hoy

* 4:6 4.6 Sim bayri 3.34.

kara ì fére ba síe. ¹⁰ I ðiŋ tul-rì ká pol Ngerewuru, le, ka'a úra tul-rì ðo siya báy.

I ðaa bay bo tul kị ya

¹¹ Yü-iri, ì ɾaa kị ya. Zafka nzoɓ ɾaa yü-ε, mase ka ðaa bay bo tul-e le, nzoɓke ku na ðaa bay kaaya se tul *bɔl kusol Ngerewuru, a ðaa bay bo tul bol kusolke na ndaw, bay ʒi le, bol kusol na hii bay haɲa nzoɓ ðaa munu ya. Zafka mù ðaa bay bo tul bol kusol le, mù ðaa vu mbom bo ði ya zu. ¹² Ba Ngerewuru kị huο-ε hoy ze ba nzoɓ mbika bol kusol ha nzoɓ. A be huο-ε kị hoy ze, ka maa bay kún sal bayke. Ba be kị huο-ε hoy ndaw ze, ka maa yaɲa nzoɓri ndaw, a maa bay bíε ri ndaw pi. A bo ká mù ðaa bay bo tul kù-ɔ na waa, mù kɔ sùo-ɔ ba nzoɓ ve kị gbaɗ le?

Siika sùo ndaya

¹³ Baari ká ì ɓaa mii: «Vuri mase ruo le, ɓuru séke ngerεpuo mini key, ɓuru vaa ðaa mbiimbam mbijw bay ðaa fe hie ɓuru zɲke lari ká ði» na, ì te suku-rì í laa bay ká mǐ ɓaa key na báy kere ndaw ro! ¹⁴ Baari nzoɓri ká ì waa bay báy law-rì munu ku na, fe ká'a ʒi tul-rì ká ruo na waa, ì kɔ-kɔ kị zu le? Baari na, ì ðo munu ba zuu huu ká ʒi tul tul ká bole ði ya ndi hoy le, zekre kaɗ bele. ¹⁵ Bay ká ndaɗ bay ɓaa na ze ðo key: «Zafka law Ngerewuru hii, roo ɓuru kaw báy kumnun báy le, ɓuru ðaa feri mini ɓa lie ɓa lew.» ¹⁶ Tusueke le, ɓaari ká ì waa fe báy faa law hiiya ɓaari na, ì ɓa nzoɓ siika sùori, ì hew sùori dukuku dukuku. Fe ðaa hayri ká mini key na ndaya. ¹⁷ Munu zu le, nzoɓ ká kɔ fe kere ká ðo nun haɲa ni ka ðaa, roo a ðaa ya le, ka ðaa feya.

5

Bay ká i ɓákake nzoɓ feziɲari

¹ Baari nzoɓ feziɲari, timbeɗe key na ì kɔ tul-rì báy kere ndaw ro! I re-rew báy mbii nun-rì mgboɓo mgboɓo, ì ngúri sùo-rì nzikri nzikri bay tul kóko seke feri ká'a ʒi tul-rì. ² Feziɲa ɓaari a pún mbuɗuk mbuɗuk ndaw, gari ɓaari kara ndere a ndeke ði yári yári ndaw. ³ Lari ɓaari, báy lari hayri ká nduy zíriri zíriri na, a kóko vay riw bele. Zafka nam kún sal bay vi le, lariri ká kɔ vay na, ì ɓaa nasi bay zuo tul-rì, ì tay naysuo-rì kpɔlɔk kpɔlɔk munu ká huu táyke fe. Baari ká síe óro bie namri ðo key hoy kara, ì tɔɲ ɓa mbú feziɲari zuo tul kị ndiw ndiw mgbum key na. ⁴ Baari nzoɓ feziɲari na, ì laa key: nzoɓri ká ì ðaa peɗ ká waa ɓaari na, ì puo ri lari peɗ ɓari na báy zaɗe ya. Be mini ze, rew nzoɓ peɗri ká ì ðara ri na, se kpuru a tɔɗɔ bo suku Ngerewuru Nzoɓ Hurusuo Luye. ⁵ Baari na, ì kaw bil ndaɗ ká tusiri key baɗak ì tuu kereke. I sù í ngɔɓke doɗoro doɗoro munu ká nayri ká ì mgba ri bay ika ri hoy. ⁶ I ðaa bay bo tul nzoɓ ká ðaa kaaya mbijw ya ì ì ni gɔr taɲ bayke. A ɓari nzoɓkeri ku na, ì ti ðoko pol-rì ì ðaa fe ya.

Iki law ká bil kóko seke fe

⁷ Yü-iri, munu zu le, ì iki law-rì kpuru maa báy nam ví Ngerembay Zezu na. I kɔ faa ká nzoɓ pay ikike law-ε a giyaɲ titire mbam ká tɔ ðekre bay rúkake fe. Zafka'a ru fe le, ka iki law-ε, a giyaɲ ruɗuɗu ha óro bie mbam ndaw roo, a mbu paɾa fe pay na zuo tul kị báy. ⁸ Baari na kara, ì iki law-rì

munu í sinj law-rì ngɔ-ngɔɔ ndaw, bay ji le, nam ví Ngerembay na tòn dĩ mbãa deb ro. ⁹ Yü-iri, ì ngüri sùo-rì ká tul kị ya. Be ndaw rɔɔ, Ngerewuru ti dĩa bay bo tul-rì ya báy. I kɔ key: Nzob Kún Sal Bay na do faa hul dĩ mbãa. ¹⁰ I kér se tul *nzob yãɔɔ bayri saa nzaa Ngerewuru ká i baa bay báy rin-ε pola lew na í kɔ. Bari na, i kɔ seke fe ngji bamba tasiri, roo le, i mgba law-ri ngɔ-ngɔɔ i kãwke. Munu zu le, ì mbóro fe dĩa bari na. ¹¹ I kɔ, munu ká buru ker búru baa mi, bari ká i iki law-ri ká bil kókɔ seke fe na, suoriya ba taa bari. I laa soro bay iki law Zob, báy fe kereri ká Ngerewuru hã ni ká síe ɔɔ b̄ie nam kókɔ seke fe be na. Ba tusue kị, Ngerewuru na law kere báy kókɔ nun síe nzob na mbaa bil law-ε gbay gbay.

Bay ká se tul háa huf

¹² Yü-iri, kakalke le, ndad bay haa huf ya. I haa huf báy rin tumbam ya ndaw, rin tusiri ya ndaw, mase rin fe kị bod ya ndaw pi. Roo le, bay ká ndad bay báa na ze do key: «Ba tusue» le, ba tusue kị zu. A «ba tusue ya» laa le, ba tusue ya laa zu. Zadka ì dĩa munu le, be ndaw rɔɔ Ngerewuru na ti dĩa bay bo tul-rì ya báy.

Bay ká se tul hurusuo nzaa bay kere

¹³ Nzob mbjw ká sakra baari do bil kókɔ seke fe le? Ndad bay hanja ni ka daa nzaa bay kere. Nzob mbjw ká sakra baari do bil suoriya le? Ndad bay hanja ni ka dĩ sim a písike Ngerewuru. ¹⁴ Nzob mbjw ká sakra baari sùo-ε se ni le? Ndad bay hanja ni ka dĩ *ngere tul pedri ha ri vi, í daa num zuo tul-e ndaw rɔɔ í dáake nzaa bay kere báy rin Ngerembay Zezu. ¹⁵ Nzaa bay kere ká ì dĩa báy faa mbika law na, a yãɔɔ nzob sem na a hã ni hurusuo. Ze ka daa na feyãa hoy kara Ngerewuru a ndáka bumake zinj ni. ¹⁶ Munu zu le, ì tina feyãa baari ba kele ká sakra kị, a í dáake nzaa bay kere ka zinj kị. Be ndaw rɔɔ, sùo-rì na a ndúo kiyaw kiyaw báy. Nzaa bay kere nzob ká do báy zadε ká nun Ngerewuru na do báy bawda hurusuo bay dĩa fe. ¹⁷ I kér se tul *Eli ká ba nzob yãɔɔ bay saa nzaa Ngerewuru na í kɔ. Be na, ka ba nzob munu ká naari, ze a daa nzaa bay kere ngɔ-ngɔɔ bay hanja mbam ka to ya. Leε, zadε ku na mbam tɔdɔ béd bo tusiri ya mbiimbam say báy few yie*. ¹⁸ Fale ku le, ka daa nzaa bay kere ba kị na rɔbay, le, Ngerewuru hã mbam to ba kị hã lere fe payri do tusiri.

¹⁹ Yü-iri, zadka nzob mbjw ká sakra baari wuru faa tusue bay, rɔɔ nzob kị se a yjijra ni bo faake na le, ²⁰ nzob ká se a yjijra nzob feyãa a daa ni bo faa kere na, ka yãa ni ká bil huf zu. Ze, feyãa nzobke na ngji bamba hoy kara, Ngerewuru a ndáka bumake zinj ni.

* 5:17 I kị 1 Mbayri 17:1; 18:41-46.

1 Piyer Titire mbede ká Piyer daa

Bay ká se tul feri ká d'ó bil mbede ni key

Mbede key na, i daa ha nzoɓ mbika lawri ká i kaw kuɗu zadri ká fi gel ká tusiri Azi Miner. Saɓ bay mbede key na ba húo law nzoɓ mbika lawri ká fe daa nun tuo síe tji tul-ri bay tul mbika law bari. Huɗ Zezu Krisi, tji be saa luɗ huɗ, báy yji be ká'a waa bayke na, ba hɗrusuori ká i bar giw ká dī i sɗuke law-ri ká tul mbika law bari, i daa law-ri te tul fe ká'a waa na nzokɗo. Munu ká nzoɓ mbika lawri ba nzoɓ fe poyri bay daa ped ha Ngerewuru a i ba saɓ nzoɓ beri ká'a daa ri zuo boɗ na, do nun haɓa ri kaw tul Nzob Yaɓa ri ká puo mbol ká ba bawdake ká tul-ri. Do nun haɓa ri se simseɗ munu ba nzoɓ taa Krisiri baɓguɗ. Be ze, nam ká Ngerembay a yji a vi na, i zinj fe tunduo bari.

Máa bayri ká d'ó bil-e

Bay ká se tul daa law nzokɗo te tul fe, mbika law, báy law ini: 1.1-12

Séke simseɗ ká taɓ kaɗ kaɗ: 1.13-2.10

Simseɗ nzoɓ mbika law, kakalke ɛ, ká bil kóko séke fe: 2.11-4.19

Ped daa kere nzoɓ mbika lawri, báy soko ká'a hii: 5.1-11

Soko ká Piyer hii ha nzoɓ mbika lawri

¹ Bi Piyer ká mī ba nzoɓ ndáy nzaaped Zezu *Krisi na, mī daa mbede key na mī pieke ha ri baari nzoɓri ká Ngerewuru nan ri do boɗ ba taa be, ká i zekre kji i kaw ba varuri ká tul puo kjiri boɗ boɗ ká kuɗu zad ká Pɔn ndaw, Galasi ndaw, Kapados ndaw, Azi ndaw, roɗ Bitini ndaw na. ² Baari na, Baa Ngerewuru nan ri a daa ri zuo maa báy fe ká'a leke ká bil law-ε ba dje lew hay ha ri vi ba nzoɓri ká i *taɓ kaɗ kaɗ, báy faa Tem be ká daa ped ká bil law-ri, bay haɓa ri daake vu mbom bo tul Zezu Krisi a i zuo zinj ni báy faa sim be. Ndaɗ bay haɓa law huoke báy dekeke ka yaɓ bil law-ri kpol kpol.

Pisi Ngerewuru ká ha nzoɓri pam

³ Náa písiri Ngerewuru Baa Zezu *Krisi Ngerembay naari! Naa písiri ni, bay ji ɛ, báy faa bawda law kere be na, ka mbonke naari ba fie báy faa Zezu Krisi ká hu a tji saa luɗ huɗ. Be mini ze, náa dokeri báy fe ká náa daari law naari te dī nzokɗo ngo-ngoɗ baɓguɗ, ⁴ a náa maari daa suoriya bay tul fe kere ká Ngerewuru koɗo do nulue bay tul nzoɓ beri na. Ba fe ká ti bie ya ndaw, em ti mgbaka dī ya ndaw, a nduykeri kara ti fére ya ndaw pi. Fe niri key na, Ngerewuru koɗo do nulue bay tul-ri. ⁵ Baari kara, báy faa mbika law baari na Ngerewuru koɗoke ri báy hɗrusuo-ε kpuru maa báy oɗo bie nam ká tusiri key ká Ngerewuru a hanake ri pam a yaake ri wum.

⁶ Saɓke mini ze, i záy suo-ri. Ze fe ngoɗkeri boɗ boɗ tji tul-ri ha ri daa síe bole dī ndji ká timbede key kara, i daa suoriya. ⁷ Fe niri key na ba fe ká tji tul-ri bay lieke mbika law baari bay kóko waa, i mgbá ngo-ngoɗ kji zu ɛ? I ko fe lie kji mbjw ká ba lari rom na: ze ba na fe ká'a bí-bie kara,

nzobri d'aa nduo huu í naa m̄jire í pɔŋ h̄a ni nduy. Do faa mb̄iw munu ndaw, mbika law baari ká ndad bamba tasiri mba lari rom na kara, do nun lie ká bil kóko seke feri. Ze, zadka ì m̄gba ngo-ngoŋ ká bil-e le, sieke ká Zezu Krisi a ȳji a vi na, a písi r̄i a d'aa riŋ dika bo tul-r̄i, ɔɔ a d'aa mbay bo tul-r̄i báy. ⁸ Be Zezu Krisi na, ì ko ni báy nun-r̄i ya, ze ì hii ni. I ko ni báy nun-r̄i timbede key ya kara, ì d'aa law-r̄i bo tul-e. Be mini ze, ha r̄i z̄ayke s̄uo-r̄i nḡji bamba tasiri. Ba bawda suoriya ká maa bay baa bayke báy nzaa hoy ya, ⁹ bay ji le, fe ká do bay tul-r̄i bay tul mbika law baari na, ì z̄iŋ na k̄i. Be ze ba pam ká Ngerewuru ha r̄i.

¹⁰ Bay ká se tul pamke na, *nzob̄ yaaŋa bayri saa nzaa Ngerewuru ká pola lew na, i nzaara sawke í baa bay se tul fe kere ká Ngerewuru a haŋa r̄i na. ¹¹ Bari na, i nzaara sawke kp̄uy í kaa torom ká d̄i bay kóko sewke ká fekeri a t̄ji, ɔɔ báy faa fekeri ká a t̄ji na a doko mina le, bay ji le, Tem taa Krisi ká do bil law-r̄i na, baa saw bay kóko seke fe beri ká a kóko, báy riŋ dika be ka' a ví fal-ε na pola ha ri. ¹² Báyi le, Ngerewuru kie ri ha ri ko mii, bay ká i baa na do bay tul-ri ya, roo le, do bay tul-r̄i. Ba bay ká ì laa báy faa nzobri ká i ví ka-káa Bay Kere Krisi báy h̄urusuo Tem Law Pie ká Ngerewuru pie saa nulue. A led̄ nzaapedri ká nulue s̄uo-ri kara, i d'aa kon tuuka fekeri na.

Simsed ká rii law Ngerewuru

¹³ Sawke mini ze, ì na-nam ká tul k̄er bay baari ya, í káw báy nzaa bal-r̄i kekeke í d'aa law-r̄i nzokdo te tul fe kere ká Ngerewuru a haŋa r̄i báy nam ká Zezu *Krisi a ȳji a vi na. ¹⁴ Feri ká ì d'aa k̄onke ká pola lew ká í kóko Ngerewuru ya báy na, ì p̄ɔŋ ba fal w̄im a í d'aa vu mbom bo tul-e ban̄guo munu ká led̄ri d'aa ke vu mbom bo tul baa bari. ¹⁵ Ngerewuru ká d̄i r̄i na ka ba nzob̄ ká taŋ kaŋaŋ. Munu zu le, feri riw bele ká ì d'aa na, do nun haŋa r̄i taŋ kaŋaŋ ká d̄i munu ká be na ndaw. ¹⁶ Tusueke le, Ngerewuru d'aa do bil mbede be mii: «ì taŋ kaŋaŋ, bay ji le, bi na, m̄i taŋ kaŋaŋ*».

¹⁷ Ngerewuru na kuŋ sal bay zuo tul nzobri riw bele báy zadε zadε taŋ náa nun nzob̄ báy faa ped̄ ká nzob̄ haŋa haŋa kara d'aa na. Ba be na ze, ká bil nzaa bay kere baari na, ì d̄i ni ba *Aba*, Baa. Sawke mini ze, nam ká t̄ɔŋ ká pol r̄i ká báy káw baari ká tusiri key na, ì se simsed kere í d'aa ke vu mbom bo tul-e. ¹⁸ I ko ndaw, pola na ì se fal fe d'aa bulu baari ká do ba fe ká ḡor hoy ká maa bay haŋa r̄i z̄iŋke pam ya na. A timbede key na, Ngerewuru puo mbol ká tul-r̄i báy lari, mase lari ká nduy z̄iriri z̄iriri, mase fe k̄iri ká a bie ḡor hoy na ya, ¹⁹ roo le, ka tina r̄i báy faa sim Zezu Krisi ká larike ngoŋ mba hie. Be Zezu na, ka taŋ kaŋaŋ a do munu ba vu badu ká fe mb̄iw kara mbuo ni ya. ²⁰ Be na, pola ɔɔ bay d'aa nulue báy tusiri na, Ngerewuru naa ni a d'aa ni do bod̄ bay haŋa ni hu bay tul nzobri. A timbede ká ba ɔro bie namri na, ka tina ni h̄a ni yaa r̄i. ²¹ Báy faa be Zezu na ze, ì d'aa ke law-r̄i bo tul Ngerewuru ká tina ni saa luo huf̄ a d'aa riŋ dika bo tul-e. Be mini ze, mbika law baari báy fe ká ì d'aa ke law-r̄i te tul-e nzokdo na, ba Ngerewuru.

²² Baari na, ì d'aa vu mbom bo tul Bay Ngerewuru ká ba tusue bay, ha law-r̄i taŋke kad̄ kad̄ ha r̄i h̄iike yu baari ká bil Krisi ba tusue. Munu zu le, ì ko k̄i ba nzob̄ nun k̄i báy bil law-r̄i ká *taŋ kad̄ kad̄ riw bele. ²³ Bay

* 1:16 1.16 Soro ped̄ d'aa Leviri 11.44; 19.2.

Ngerewuru na mbon ri ba fie. Bayke ku na do munu ba para fe ka do bay kunnun banquo a hu ya. Ba bay ka daa ped a do banquo kpadara, ²⁴ bay ji le, mbede Ngerewuru baa mii:

«Nzobri riw bele do munu ba suy,

riji dika bari riw bele do munu ba fukri puuri ka bil waa.

Suy na hu-huo, a fukri puu na kara gay zuo siri,

²⁵ roo le, Bay Ngerembay na do banquo kpadara†.»

Bay ni key na, ba Bay Kere ka i ka-kaaake ha ri.

2

¹ Munu zu le, i pon law ndayari ka bod bod na riw bele ba fal, kuf bayri riw bele ndaw, nzaa ruo bayri bod bod riw bele ndaw, daa sere bay rodi taa gob gobkeri kara ndaw pi. ² I daa suo-ri do munu ba led tuperi ka i daa kon gw wan kere banquo kpadara. I daa kon Bay Ngerewuru bay haɲa bo, zadka i laa bayke na ku le, i ngonke ba pola pola i zinke pam ³ faa mbijw munu ka i daa do mbede Ngerewuru mii: «Baari na, mini key ndaw roo i ko law kere Ngerembay na bay*!»

⁴ I soro ba lakun Ngerembay, be ka'a ba tisaw taa tusuke ka'a do bay kunnun banquo ka nzobri vbu bo bisuy, ka Ngerewuru naa ni do bod a ko ba fe kere ka ndad bamba tasiri na. ⁵ A baari ka i do munu ba tisawri ka do bay kunnun banquo ndaw na, i soro ba lakun-e ha ni ka faa ri a daa ri kay tul ki ba hul kaw be, a i do munu ba nzoɓ fe poyri ka i do bod ka i daa ped i mbike suo-ri ha ni ba *fe poy ka rii law-e bay faa Zezu Kresi, bay ji le, ⁶ bay ka Ngerewuru baa do bil mbede be na baa mii:

«Tisaw ka ndad bamba tasiri na,

mi naa ni do bod mi daa bo tul tigbaa hul ka puo ka Sign.

Nzoɓ ka daa law-e bo tul-e na, law-e ti saa ya†.»

⁷ Tisawke ku na ba fe ka ndad bamba tasiri bay tul baari ka i daa law-ri bo tul-e. Roo le, nzobri ka i daa law-ri bo tul-e ya na,

«Tisaw ka nzoɓ mbuo hulri vbu bo bisuy na,

yji a vi ba tisaw kere ka kal tul tisaw hawri pavbad

a ba tisaw tigbaa hul taa tusuke‡.»

⁸ I baa ka zad ki bod robay mii:

«Ba tisaw teke bal nzobri a daa ha ri lie§.»

I te tisawke na, bay ji le, i hii daa law-ri bo tul Bay Ngerewuru na ya. Be ze ba fe ka Ngerewuru leke faake pola lew ha ni tji tul-ri.

⁹ Roo le, baari na i ba saw nzobri ka Ngerewuru nan ri ba taa be, i ba nzoɓ fe poyri ka i mbi suo-ri i daake ped ha ni be ka'a ba mbay luye, i ba nzoɓ saw puo ka tan kad kad, a i ba nzobri ka i do bod ba taa be. Baari na, ka nan ri bay haɲa ri ka-kaa bay ka se tul bawda fe daa kere beri, be ka'a di ri a tina ri saa bil sun tilo ka do ndun a ha ri kaw bil zad taja taa be ka ndad bamba tasiri na. ¹⁰ Pola na, i ba nzoɓ taa Ngerewuru ya, a le timbede key na, i ba nzoɓ taa beri. Pola na, Ngerewuru ko nun sie baari ya, roo le, timbede key na ka ko nun sie baari.

Nzaa boko ka se tul simsed kere

† 1:25 1.25 Ezay 40.6-8. * 2:3 2.3 Simri 34.8. † 2:6 2.6 Ezay 28.16. ‡ 2:7 2.7 Simri 118.21.

§ 2:8 2.8 Ezay 8.14-15.

¹¹ Baari ká mĩ kò rĩ ba nzob nun-i ká í ba nzob varuri ká í kaw tul puo k̄iri bod' bod' ká tusiri key na, bay ká mĩ bóke rĩ na ze do key: ì kóro sùo-rĩ bay tul k̄on fe naysuori ká d̄aa ruy ká bil naysuo-rĩ bay b̄ie rĩ na. ¹² I se simsed kere ká sakra nzobri ká i tuu Ngerewuru ya na. Be ndaw ɔɔ, zadka nzobri d̄aa bay bo tul-rĩ, í d̄i rĩ ba nzob d̄aa k̄ayari le, b̄ay faa ped kere baari ká í d̄aa ká í kóko na ndaw ɔɔ, i pisike Ngerewuru b̄ay nam ká'a yji a ví zinj ri na b̄ay.

¹³ Nzob rewpuo h̄aa h̄aa hoy kara, ì d̄inj tul-rĩ ká pol-ri bay tul Ngerembay. I d̄inj tul-rĩ ká pol mbay luye ká re tul mbay h̄awri, ¹⁴ b̄ay nzob réke tul puoruori ká be k̄i ka pie ri mgba nzaa d̄ombirimri, a pisi nzob fe d̄aa kereri na, ¹⁵ bay j̄i le, fe ká Ngerewuru h̄ii na ba h̄aja rĩ d̄aa fe kereri bay mgbakake nzaa k̄òkòri b̄ay nzob law ngɔ-ngɔri ha ri kaw silili. ¹⁶ I se simsed ba nzobri ká ì maa bay káw b̄ay tul-rĩ, roo le, kòkò ká í h̄aj simsed káw b̄ay tul baari na, ka do munu ba badòkò ká bay p̄udke fe d̄aa k̄ayaa baari ya. I se simsed kere banɔɔ munu ba koy ped Ngerewururi. ¹⁷ I d̄aa mbay ká bo tul nzobri riw bele í h̄ii yu baari ká bil mbika law, í d̄aa vu mbom bo tul Ngerewuru, a í d̄aa mbay ka bo tul mbay luye.

¹⁸ Baari led káwri, i d̄inj tul-rĩ ká pol b̄aa káw baari b̄ay d̄inj tul ká mgb̄or mgb̄or. I d̄inj tul-rĩ ká pol bari ká í ba nzob law kere ká í d̄aa rĩ b̄ay kere ku hoy ya, roo le, ì d̄aa zinj bari ká law-ri ngɔɔ bamba kara ndaw. ¹⁹ Zadka í d̄aa rĩ kò seke fe ḡor hoy tan bayke, ɔɔ ì s̄u law-rĩ ká d̄i bay tul Ngerewuru le, ba fe kere ká nun-ε. ²⁰ I kò, baari ká i nda rĩ bay tul fe d̄aa k̄ayaa baari, ɔɔ ì s̄u law-rĩ ká d̄i na w̄aa, nzob ve ze a pisi rĩ le? Roo le, zadka ì kò seke fe bay tul fe kere ká ì d̄aa, ɔɔ ì s̄u law-rĩ ká d̄i le, ba fe kere ká nun Ngerewuru. ²¹ Be mini ze, Ngerewuru d̄ike rĩ bayke, bay j̄i le, *Krisi k̄i s̄u-ε na kò seke fe bay tul-rĩ, a p̄on do ba fe mboro k̄i ha rĩ, bay h̄aja rĩ mbi bol nduo bal-ε í d̄aa. ²² Be na, ka d̄aa feȳaa ya, nzob laa kúf bay ká nzi-ε ba mb̄ij ya ndaw*. ²³ Zadka í rad ni na, ka yji a rad ri ya. A zadka í d̄aa ni kò seke fe na kara, ka yjiira b̄ay bay ndaya ha ri ya ndaw, roo le, ka p̄on s̄u-ε bo nduo Ngerewuru ká kun sal bay b̄ay zadε nzedεm. ²⁴ A le, be Krisi k̄i s̄u-ε na, ka f̄aa feȳaa naari a sōb a huke ká tul puu say hud̄, bay h̄aja bo, náa p̄onkeri nzaa nduo d̄oko bil feȳaa na, a náa séri simsed ká do b̄ay zadε nzedεm ká nun Ngerewuru. B̄ay faa n̄ɔri ká Krisi zinj na, ì v̄ake b̄ay kere, ²⁵ bay j̄i le, pola na ì do munu ba baduri ká í zekre k̄i kperke kperke, roo le, timbedε key na Ngerewuru yjiira rĩ vi luo Nzob Hól Baduri ká ba nzob kóro rĩ na.

3

Simsed máy nzob b̄ay w̄ara nzob ká í ȳaa k̄i

¹ Baari máyri hoy kara, ndad bay h̄aja rĩ d̄inj tul-rĩ mgb̄or mgb̄or ká pol waa baari bay h̄aja bo, w̄ara h̄aneri ká í do sakra bari ká í d̄aa law-ri bo tul Bay Ngerewuru ya le, b̄ay faa simsed kere baari na ndaw ɔɔ, i d̄aa ke law-ri bo tul bayke na b̄ay. I se síe b̄aa bay ya, ² bay j̄i le, i kóko simsed kere baari ká *tan kad kad ká í d̄aa ke vu mbom bo tul-ri na. ³ Ndad bay h̄aja rĩ nzaa ndadi baari b̄ay faa fe kereri munu ká ba mgbaka tul h̄ay ká

* 2:22 2.22 Ezay 53.9.

váytaɣ, báɣ fe suku-rì ká nduy zjiriri zjiriri, roo báɣ gari kereri ká ì nduo do sùo-rì ká keɛ key hoy ya. ⁴ Roo ɛ, ndadì baarì na, ndad' bay haɲa ni ka ba ndadì ká do bil law-rì nziiya. Ndad'ike na, ba fe ká ɓie ya a do banɣuo, a ha law nzob huo lom ndaw, a se dekeke ndaw pi. Be ze ba fe kere ká ndad' bamba ká nun Ngerewuru. ⁵ Be mini ze, ba ndadì máyri ká pola lew ká i hje Ngerewuru a í daa law-ri nzokdo te tul-e na. Bari na i diɲ tul-ri mgbor mgbor ká pol waa ɓari ⁶ faa mbjw munu ká *Saara daa vu mbom bo tul *Abaraham ká ba waa be, a di ni ba mbay be. A zadka ì yaa fe daa Saara na í daa fe kere taɲ haɲa law-rì nzáa rì ká di ɛ, ì doko munu ba vi-eri.

⁷ A baarì warari laa ɛ, ndad' bay haɲa rì kaw zɲ máy baarì báɣ kér bay kere, ì kér se tul hurusuo-ri ká yji fal na. I háw puu bo tul-ri, bay ji ɛ, bari na, Ngerewuru a haɲa ri kumnun ká do banɣuo na zɲ rì mbjw hoy. I daa munu zɲ rì bay haɲa bo, fe mbjw mini kara ka daa puu bo faa nzaa bay kere baarì ya.

Ndad' daa kere banɣuo

⁸ Ze munu zu ɛ, baarì riw bele na, ì ha kér bay baarì báɣ bay baarì ka maa kɪ. I hii kɪ ba yu kɪri, í ko nun sie nzobri a í diɲ tul-rì í se yuduɗu ká sakra kɪ. ⁹ Fe kaaya ká nzobri daa zɲ rì na, ì dála tul nganike ya, mase raf ká nzobri raf rì na, ì dála tul nganike ya ndaw. Roo ɛ, ì yji í sám fe ze ka zúo tul-ri, bay ji ɛ, ba fe ká Ngerewuru dike rì bayke. Ba be na ze a sám fe zuo tul-rì, ¹⁰ munu ká mbede be ɓa mi:

«Nzob ká hii bay káw báɣ kere báɣ suoriya nam báɣ nam ɛ,
ka pón nzaa nduo daa kaaya báɣ kúf bay na ka gbɗ.

¹¹ Ka pón daa fe kaaya na, a daa fe kere ze banɣuo,
a mgbá sùo-ɛ ngɔ-ngɔɲ a nzaa faa káw dekeke,

¹² bay ji ɛ, nun Ngerembay na

bo tul nzobri ká i daa fe báɣ zadɛ nzedem,

a te suk-e kie bay láa nzaa bay kere ɓari.

Roo ɛ, nzobri ká i daa kaaya na, ka taɲ ri ngeren*.»

¹³ Zadka ì nduo kiyaw kiyaw ká tul daa fe kere na waa, nzob ve ndaw roo a daa kaaya zɲ rì ɛ? ¹⁴ Ze ì ko seke fe bay tul fe ká ì daa báɣ zadɛ nzedem na hoy kara, suoriya ba taa baarì. I daa hje nzobri ya, a í ha law-rì ka rúu rì ya ndaw, ¹⁵ roo ɛ, ì daa mbay ka bo tul *Krisi ká bil law-rì ba Ngerembay baarì. A zadka nzobri ko mi, ì daa law-rì nzokdo te tul Krisi, roo i vbi rì sawke ɛ, ì do di ya í yjɲra báɣ bayke na ha ri laa. ¹⁶ Roo ɛ, ì yjɲra bayke báɣ law huoke dekeke a í daake vu mbom bo tul-e. I daa ferì báɣ faake, í ha law-rì do ndɲ ká di bay haɲa bo, zadka nzobri daa bay bo tul-rì gor hoy ɛ, ɓari ká i raf rì bay tul simsed kere baarì ká ì se fal Krisi na, sahoɣ bay ɓari na a seke ri báɣ. ¹⁷ Tusueke ɛ, kóko seke fe bay daa fe kere ká law Ngerewuru hii na, ndad' mba daa fe kaaya, ¹⁸ bay ji ɛ, be Krisi kɪ sùo-ɛ na, ka ko seke fe a hu ba mbjw hoy ba gbuke bay tul feyaa nzobri. Be ká'a ba nzob fe daa báɣ zadɛ nzedem na, ka hu bay tul nzob fe daa kaayari bay haɲa bo, ka yjɲra rì se luo Ngerewuru. Krisi na, nzobri daa seke zɲ naysuo-ɛ í i ni, roo ɛ, ka yji a kaw báɣ kumnun báɣ faa Tem Ngerewuru. ¹⁹ Bay faa Temke ku na, ka se a ka-káa ha nzob

* 3:12 3.12 Simri 34.12-17.

huɗeri ká i mgba ri naa zad baw. ²⁰ Ba bari ká pola lew ká bil sewke taa *Noe ká i maɣ nzaa Ngerewuru na. Be na, ka iki law-ε ká tul-ri ruɗuɗu maa báy nam ká Noe ɗɔrke ped bér hul tumbii, a ha nzoɓri riw bele ká i nduo i káw dī i yaa sùo-ri báy faa mbii na, tul-ri ba tɔnɔ sidi nzekre hoy. ²¹ Mbiike ku na kie dáa tul nduo mbii ká i daa timbede key i yǎake sùo-ri. Ba dáa tul nduo mbii bay wáake emri ká sùo-ri kele ya, roo le, ba mbika sùo ha Ngerewuru báy kér bay ká uru saa bil wara law-ri ká *taŋ kad kad. Dáa tul nduo mbiike ku na ze yaa ri báy faa tji Zezu Krisi saa luɗ huɗ. ²² Be Krisi ká'a zol a se nulue a kaw tunduo hoɗo Ngerewuru na, ka re mbay ká tul led nzaapedri ká nulue ndaw, hurusuori ndaw, roɔ báy tem haŋri ndaw pi.

4

Simsed ká rii law Ngerewuru

¹ Ze munu ká *Krisi ko seke fe ká bil naysuo-ε ká tusiri key na, baari hoy kara i léke kér bay baari i mgba sùo-ri ngɔ-ngɔŋ faa mbijw munu ndaw, bay ji le, nzoɓ ká ko seke fe ká bil naysuo-ε bay tul fe dáa beri na, ka pɔŋ nzaa nduo dáa feyaa na a daa mbáa. ² Munu zu le, úru saa vuri kpuru vaw báy káw báy kumnun baari ká tusiri key na, do nun haŋa ri se simsed ká law Ngerewuru ze hii bo, i se simsed ká kon naysuo-ri hoy ze hii na mbáa. ³ Tusueke le, pola na i mbi saw síe maa fe i dáake feri ká law-ri hii munu ká nzoɓri ká i tuu Ngerewuru ya daa na. I pɔŋ sùo-ri bo bil fe dáa taa goɓ goɓkeri ndaw, kon fe dáa naysuo ndaw, ba nzoɓ buo him ndaw, suŋa fe sum mbúo ndaw, vbem mbúo ndaw, roɔ kóɗ wuru kiri ká ba fe dáa lɔrɔri ndaw na. ⁴ A timbede key ká i zuo zinj ri ká bil fe dáa kaaya barikeri mbáa na, i kaw yer i yi i rad ri ká dī. ⁵ Roo le, namke le, i kjiŋa fal fe dáa bari na ha Ngerewuru, be ká'a do dī ya bay kuŋ sal bay zuo tul nzoɓ káw báy kumnunri báy nzoɓ huɗeri. ⁶ Sawke mini ze, nzoɓ huɗeri na, báy káw báy kumnun bari koɓ roɓbay na, i ka-káa Bay Kere ha ri a i kuŋ sal bay zuo tul fe dáa bari munu ká i kuŋke zuo tul nzoɓ haŋri riw bele na. I ka-káa Bay Kere key na ha ri bay haŋa bo, báy faa Tem Ngerewuru na, i máa káwke báy kumnun munu ká be Ngerewuru na.

⁷ Ɔro bie nam ká tusiri key na tɔŋ dī mbáa deb hoy ro. Munu zu le, i káw báy nun nzemke a i káw báy nzaa bal-ri kekeke. Be ndaw roɔ i máa dáa nzaa bay kere na báy. ⁸ Fe ká kal tul feri riw na, ba kóko kji ba nzoɓ nun kji báy bil wara law-ri riw bele, bay ji le, kóko kji ba nzoɓ nun kji mini key na, feyaa ká do mina mina hoy kara, nzoɓke ker bay se dī mbáa. ⁹ I mgba kji ba sùo-ri ba lie ba lew taŋ nguri sùo. ¹⁰ Nzoɓ haŋa haŋa ká sakra baari ká Ngerewuru ha ni fe ini ká maa tul-e le, ka dáake ped ha ku-eri. Baari na i do munu ba nzoɓ ped kereri ká i daa fe báy faake báy fe iniri boɗ boɗ ká Ngerewuru ha na. ¹¹ Nzoɓ káa bay na, ndad bay haŋa ni ka ka-káa Bay Ngerewuru ha nzoɓri. A nzoɓ ká daa ped ha nzoɓ haŋri laa le, ndad bay haŋa ni ka daa báy hurusuo ká Ngerewuru ha ni, bay haŋa bo, feri riw bele ká i daa na, i dáake riŋ dika bo tul Ngerewuru báy faa Zezu Krisi, ká riŋ dika báy hurusuo do bay tul-e mbiimbam báy mbiimbam baŋguo na. Amem, ndad bay haŋa ni ka do munu na kji!

¹² Baari yu-iri ká mi ko ri ba nzoɓ nun-i na, kóko seke fe ngónke ká tji tul-ri bay lieke ri na, i káw yer ká dī ri fe ká ba fe yeke ya. ¹³ Roo le, i

daa suoriya mää bay tul kóko seke fe Kriſi ká ì zuo zinj ni ká dī, bay haŋa bo, nam ká'a tínake sùo-ε hā nzobri ko rinj dīka be na, ì záy sùo-rī í dō báy bawda suoriya. ¹⁴ Ze nzobri rad' rī bay fal Kriſi ká i mbi na hōy kara, suoriya ba taa baarī, bay jī le, Tem Ngerewuru ká ba Tem Rinj Dika na, dō tul-rī. ¹⁵ Kóko ká nzob mbjw ká sakra baarī ka ko seke fe munu ká nzob ika nzob, mase nzob riiba, mase dōmbirim nzob, mase nzob taka tul bay na. ¹⁶ Ze bo, zadka nzob ko seke fe bay tul fal Kriſi ká'a mbi le, ka daa sahoj ká dī ya. Ka daa taambol ze ka hā Ngerewuru bay tul rinj Kriſi ká i daa bo tul-e na.

¹⁷ Tusueke le, nam ká Ngerewuru tii saw kúnj sal bay zuo tul nzobri na vi ro. Leε, nzobri ká i ba taa be na ze a kúnj sal bay zuo tul-ri pola. A zadka'a tiika kúnj sal bay saa tul naari ze pola na waa, a doko mina ro zinj nzobri ká i hii bay daa law-ri bo tul Bay Kere be ya na le woo? ¹⁸ Mbede Ngerewuru baa mii: «Zadka faa yāaŋa sùo nzob fe daa báy zadε nzedemri ngōŋ bamba na waa, a doko mina ro zinj nzob law mgbórōri báy nzob feyari na le*?»

¹⁹ Ze munu zu le, nzobri ká i ko seke fe maa báy law hiiya Ngerewuru na, ndad' bay haŋa ri daa fe kereri baŋguo í séke nun-ri ba pola, a í poŋ sùo-ri ngid' bele bo nduo Nzob Dáa Feri Riw Bele, be ká'a dō tul bay be ká'a waa na.

5

I daa nun-rī bo tul ped' ká Ngerewuru daa zuo nduo-rī

¹ Timbede key na, mī baa bay zinj nzobri ká i ba *ngere tul pedri ká sakra baarī. Bi kara mī ba ngere tul ped' na ndaw. Kóko seke fe ká tji tul *Kriſi na mī ko báy nun-i a mī ba nzob bay nasike. A nam ká'a tínake sùo-ε hā nzobri ko rinj dīka be na kara, mī zuo zinj ni ká dī ndaw. ² Ze mī kod' rī bay haŋa rī dō munu ba nzob kóro baduri, a í ko-kóm ba tul baduri ká Ngerewuru daa ri zuo nduo-rī na. I ko-kóm ba tul-ri báy law kere munu ká Ngerewuru hii bo, báy law pire ya. Pedri ká zuo nduo-rī bay haŋa rī daa na, ì daa bay zinj fe ká dī ya, roo le, ndad' bay haŋa rī daa báy law hiiya baarī kī riw bele. ³ Nzobri ká i daa ri zuo nduo-rī na, ì re tul-ri báy ngōŋke ya, roo le, ì se simsed' kere hā baduri na i ko le, i mboro. ⁴ A zadka ì daa munu le, nam ká Mbay Tul Nzob Kóro Baduri a tji na, ì zinj rinj dīka ká ba fe tundo ká'a doko baŋguo kpadara.

⁵ Baarī kubanri hōy kara dō faa mbjw munu ndaw, ndad' bay haŋa rī dīŋ tul-rī ká pol ngere tul pedri na ndaw ro! A baarī riw bele na, ì dīŋ tul-rī í se yuduđu ká sakra kī baŋguo, bay jī le, mbede Ngerewuru baa mii: «[Ngerewuru tunj nzob siika sùori ngereŋ, roo le, ka daa kere zinj nzobri ká i dīŋ tul-rī ká pol-e*...» ⁶ Munu zu le, ì dīŋ tul-rī ká pol Ngerewuru Nzob Hurusuo, bay haŋa bo, namke na maa le, ka úra tul-rī dō siya. ⁷ I nzúma kér bay baarī riw bele í daa zúo pol-e, bay jī le, ka ko-kóm ba tul-rī.

⁸ I káw báy nzaa bal-rī kekeke í na-nam ya, bay jī le, nzob tul ngani baarī ká ba ngeretemndaya na koro rī bay bie rī munu ká mbaki kóroko nay a yjw fe kpúkra a mgba ni a godfo ní tir tir. ⁹ I tunj ni ngereŋ í káw tul mbika law baarī ngō-ngōŋ, bay jī le, ì ko ndaw, yu baarī ká i kaw báy

* 4:18 4.18 Sim bayri 11.31. * 5:5 5.5 Sim bayri 3.34.

zadri ká tusiri key riw bele na, i kò seke feri mini key ndaw. ¹⁰ Fale ká ì kò seke fe bole dī ndji na, Ngerewuru ká ba nzoḅ law kere puluk ká dī rī bay haṅa rī zuo ziṅ Kriṣi, í kò riṅ dika be ká dō baṅguo na, be kī sùo-ε a tina rī saa dī a huo law-rī, a ha rī hurusuo ha ri ngónke ba pola pola a í dō kpakam. ¹¹ Hurusuo ba taa be mbiimbam báy mbiimbam baṅguo. Amem, ndad bay haṅa ni ka dō munu na kī!

Ṣo bie soko ká mgbaḍa

¹² Mbede ni ká pie ya ngudañ key na, mī dāa báy faa yū naari Silas ká mī kò ni ba nzoḅ ká dō tul bay be. Mī dāa mī bóke rī, a mī hii bay haṅa rī kò ta-tañ mii, ze ká bil kóko seke feri hoy kara, ì mgba law-rī ngò-ngòṅ í káwke tul mbika law baarī baṅguo. Be ze ba tusue fe law kere ká Ngerewuru ha rī. I káw tul feke ku na baṅguo. ¹³ Nzoḅ mbika lawri ká Ngerewuru nan ri zuo ḅof ká i kaw *Babilon na, i hii soko ha rī. A Marki ká ba vu-i na kara hii soko ha ri ndaw. ¹⁴ I mgba kī girik girik í hīike soko lik lik ha kī. Dekeke ka sácf ziṅ baarī riw bele ká ì zuo ziṅ *Kriṣi na.

2 Piyer

Mbede ndeke di sidike ká Piyer daa

Bay ká se tul feri ká do bil mbede ni key

Mbede key na, i daa ha nzoɓ mbika lawri ká nzoɓ fe fére bayluri dara ri ká tul mbika law bari a i suru tigbaa-ri bay haɗa ri tɔŋ fal fe daa ɓmri. Ká bay rúu zɪŋ fe niri key na, nzoɓ daa mbede key na koɗ nzoɓ mbika lawri bay haɗa ri kaw tul tuuka Ngerewuru bay Ngerembay Zezu Krisi na ka ngo-ngoŋ. Tuuka Ngerembayke na ba fe ká nzoɓ nasikeri laa bayke bay suku-ri a i ko feke bay nun-ri sùo-ri ká luo Zezu a i suo i ba ha ri.

Bay ká se tul nzoɓri ká i ba mi, Ngerembay Zezu ti yi mbaa na, do nun haɗa nzoɓ mbika lawri ko mgbaka roy yi be na ba fe ká kie iki law bay law ini Ngerewuru ká'a hii bay haɗa nzoɓri riw bele suo kér bay ká tul fe daa kaɗa bari.

Maa bayri ká do bil-e

Ngerewuru di nzoɓ mbika law a ha ni ped: 1

Bay ká tuŋ fe fére nzoɓ fe fére bayluri: 2

Bay ká se tul yi Ngerembay: 3

Soko ká Piyer hii ha nzoɓ mbika lawri

¹ Ba bi Simɔn Piyer ká mi ba koy ped Zezu *Krisi, a mi ba nzoɓ ndáy nzaaped be na, mi daa mbede key na ha ri baari ká i ya tusue bay ká se tul Krisi na maa ki munu ká buru, bay faa law kere Ngerewuru Nzoɓ Yaana naari Zezu Krisi ká daa fe bay zadɛ na. ² Ndad bay haɗa law huoke bay dekeke ka sad zɪŋ ri wuruk wuruk bay faa tuuka Ngerewuru bay Ngerembay naari Zezu ba tusue.

Kaw ba nzoɓ Ngerewuru

³ Bay faa hirusuo Ngerewuru na, ka ha naari feri riw bele ká náa séri sieke bay séke simsed kere ká rii law-ε, bay yi le, náa tuuri Zezu *Krisi be ká'a di naari, bay haɗa bo, naari kara riŋ dika bay fe daa be na ka ba taa naari ndaw. ⁴ Be ze, feri ká'a waa ká ndad bamba tasiri na, ka ha naari bay haɗa bo, náa tiiri saa bil kon naysuo ká re mbay ká tusiri key ká'a bie nzoɓri, a i daa fe ha ni ka maa ki bay fe daa Ngerewuru. ⁵ Sawke mini ze, i daa hirusuo-ri riw bele tuŋ ki ká tul tusue bay ká se tul Krisi, i daa fe kere ká rii law-ε. Ká tul fe daa kereke na, i ha tuuka Ngerewuru ka nde di; ⁶ ká tul tuuka Ngerewuru na, i ha mgbaka sùo ngo-ngoŋ ka nde di; ká tul mgbaka sùo ngo-ngoŋ na, i ha suu law ka nde di; ká tul suu law na, i ha simsed kere ká rii law Ngerewuru ka nde di; ⁷ ká tul simsed kere ká rii law Ngerewuru na, i ha mgbaka ki bay kere ka nde di; a tul mgbaka ki bay kere laa le, i ha law ini ka nde di. ⁸ Zadka i do bay ki ri fe niri key, roo fekeri na ngoŋ ká bil law-ri ba pola pola le, i doko bay hirusuo daa fe, ha ri tuuke Ngerembay naari Zezu Krisi na ta-taŋ. ⁹ A ze bo, nzoɓ ká tike ya le, ka do munu ba nzoɓ raw ká far zad raa raa. Feyaa beri ká'a daa pola, ká Ngerewuru naa bayke ká tul-e a ha ni *taŋ kad kad na ka yiŋra sel.

¹⁰ Be mini ze yu-iri, i daa hurusuo-ri tunj ki ba pola i mbike suo-ri ha Ngerewuru bay tul diw be ka'a dike ri, a naake ri do bod na. Zadka i daa munu le, i ti wuru faa ya mgban. ¹¹ Be ze, faa do hoy nduo ha ri bay hanja ri rii zad ka Ngerembay, Nzob Yaana naari Zezu Krisi re mbay ka di banjwo na. ¹² Ze i ko na fe niri key ko, a i do tul tusue bay ka se tul Zezu Krisi ka i ya bayke na hoy kara, mi tuma law-ri ka di banjwo. ¹³ Mi ko le, do bay zadε, kaw bi ka bay kunnun bay na, ba ped bi ka bay hanja mi tuma law-ri, ¹⁴ bay ji le, mi ko bay kere, nam ton ndji hoy bay hanja mi pon tusiri key munu ka Ngerembay naari Zezu Krisi kie mi ha mi ko na. ¹⁵ Munu zu le, mi nzaa faa kpuru bay hanja bo, fal hud bi hoy kara, i maa tuma law-ri se tul fe niri key banjwo.

¹⁶ I ko, zadka buru baa bay yji Ngerembay naari Zezu Krisi bay bawda hurusuo-ε ha ri na, buru tuu ba suu ze ha ri ya. Roo le, buru ko bawda rinj dika be bay nun buru gbak gbak. ¹⁷ Nam ka Ngerewuru Baa daa mbay bay rinj dika bo tul-e na, buru do di ndaw. Kusol Nzob Rinj Dika Luye mgba ha ni laa mii: «Be key na ba Vu-i; mi ko ni ba nzob nun-i; ba be na ze suo-i rii mi bamba ka tul-e*.» ¹⁸ Buru ki suo buru hoy kara, buru laa kusol nzob ka uru saa nulue na, bay ji le, buru do zin ni mbijw ka tul kuo ka Ngerewuru naa do bod na†. ¹⁹ Be ze, bay ka *nzob yaana bayri saa nzaa Ngerewuru daa do bil mbede Ngerewuru na, buru daa law buru bo di ba tusue ki. Ba fe ka do ndad bamba bay hanja ri te suku-ri bay kere i laake, bay ji le, bayke ku na do munu ba huu ndele ka hie gbie ka bil sunj tilo kpuru maa bay nam ka Nzob Yaana Nzobri vike, a ha zad tanja be hie ka bil law-ri munu ka ruo tji gbalak a tanj zad. ²⁰ Pola le, ndad bay koko fe key na bay kere: bayri ka nzob yaana bay saa nzaa Ngerewuru daa do bil mbede Ngerewuru na, nzob mbijw mini kara maa bay tina sawke bay tul gan suo-ε ya. ²¹ Tusueke le, bayri ka nzob yaana bay saa nzaa Ngerewuru tina sawke na, i tina bay faa law hiiya nzob pire nzob ya, roo le, Tem Law Pie ze nda faa pol-ri ha ri baake bay ka Ngerewuru ha ri na.

2

Bay ka se tul nzob fe fere bayluri

¹ Nzobri ka i di suo-ri ba *nzob yaana bayri saa nzaa Ngerewuru na, i tji ka sakra nzob Ngerewururi ka pola lew. Do faa mbijw munu ndaw, nzob fe fere bayluri na kara, i tji sakra baari munu ndaw. Bay nzaa raa bay bari na, i fereke fe fere baylu ka daa ha nzobri bieke i seke kpuru i tunje Zezu *Krisi ka ba Ganj tul-ri ka tina ri saa bil hurusuo koy feyaa. Be mini ze, i dikake here Ngerewuru bo tul-ri ha ni bieke ri kod hoy. ² Nzob mbika lawri ngji bamba i seke fal fe daa im bari. Fe daa kaaya nzob fe fere baylukeri ku na daa ha, nzobri ka i ko Ngerewuru ya na, i baake bay kaaya se tul faa tusue bay na. ³ Bay faa kon lari ka bay zin na, nzob fe fere bayluri na, i ula ri bay zinke fe bay bay baa bari ka uru saa kay tul-ri na. Roo le, ba dje ki hoy na, Ngerewuru Nzob Kuj Sal Bay na do di ya bay daa bay bo tul-ri. Be ka'a bie ri na ka na-nam ya.

⁴ I ko, led nzaapedri ka nulue hoy kara, zadka i daa feyaa na, Ngerewuru daa fe zin ri ya na munu ya, roo le, ka mgba ri a sinj ri bay sal lari a vbuku

* 1:17 1.17 Mat 3.17. † 1:18 1.18 I kji Mat 17.1-8; Mrk 9.2-23; Luk 9.28-36.

ri zuo bil huu ká ru-ruma ya, a koro ri do bil sun tilo ká mgba kị do ndun kpuru bay giyanke nam kún sal bay. ⁵ A nzobri ká pola lew na kara, zadka í daa feyaa na, Ngerewuru daa fe zinj ri ya na munu ya, roo le, ka ha mbam to ha mbii ví yaa zadri remlen remlen riw bele ká tusiri key, a bie nzobri ká í hie ni ya na. *Noe huo-ε, ká ka-káa fe daa ká do báy zadε kị hoy ze Ngerewuru yaa ni báy nzob bil hul beri ká tonɔ say. ⁶ Robay, ngerewu ká *Sodom báy Gomor na kara, Ngerewuru kun bay zuo tul-ri a bie ri báy huu kuruk kuruk, a ha ni do ba fe líe kị ká'a tji tul nzob tji ri Ngerewururi. ⁷ Roo le, *Lod, nzob fe daa báy zadε ká kér bay í ni bay tul fe daa im nzobri ká puokeri ku na, ka yaa ni, ⁸ bay ji le, fe kaaya ká nzob fe daa báy zadεke ko a laa nam báy nam ká sakra bari na, daa ha tul-e do sikda ya. ⁹ Be mini ze, Ngerembay ko faa ká bay yaanake nzobri ká í se simsed ká rii law-ε ká tul fe ká tji tul-ri ndaw; a ko faa koro nzob fe daa kaayari do fi mbjw ha here be bo tul-ri kpuru tji nam kún sal bay ndaw pi. ¹⁰ Kakalke le, ka daa here be bo tul nzobri ká í ton fal fe daa imri ha konke daa ri ha ri kóke hurusuo-ε ba fe ya.

Nzob fe fére bayluri ká m̄i baa bay bari ha ri na, í ba nzobri ká í ko sùo-ri ma-maa, a í ba nzob siika sùori. Í hie nzob rin dikari ká nulue ya, roo le, í tji ri ri tji ri. ¹¹ Ze led nzaapedkeri ká nulue ká í do báy hurusuo ngji bamba kal tul nzob rin dikakeri ku na hoy kara, í baa bay a í daake bay bo tul-ri í tji rike ri ká pol Ngerembay ya. ¹² Roo le, nzob fe fére baylukeri ku na, fe daa bari ba fe daa nay bisuyri ká kér bay bari tiya, ká nzobri mgba ri í í ri. Bari nzobkeri ku na í rad fe ká í ko sawke ya. Í huka munu ká nay bisuyri hu. ¹³ Fe kaayari ká í daa zinj nzobri na, Ngerewuru a yinjra se tul ri. Fe daa naysuo ká í daa ká bisie biribin na ba suoriya bari. Í zinj suoriya ká bil nzaa úla ká í ula nzobri ká nzaa fe sum law mbjw baari. Dol bari nzobkeri ká sakra baari ku na, do ba fe im ká bie káw nzaa fe sum law mbjwke na a ba sahoj deŋ deŋ. ¹⁴ Nun-ri ba nun nzaa máy daa nun pieri banɔ. Kon daa feyaa hu ká bil law-ri ya. Nzobri ká í ngon ká bil mbika law ya na, í kuɔ ri ha ri taa ndaw. Í ba nzob kóko nun fe. Í ba ledri ká bebi Ngerewuru bo tul-ri! ¹⁵ Í pon faa kere na a í wuru. Í daa fe daa *Balam, vu Bosor ká hii daa fe ndaya bay zinke lari, ¹⁶ a le, Ngerewuru yjw ni bay tul mbaka nzaa be, a ha máa maasoŋa ká baa bay ba mbjw ya na, baa bay báy kusol nzob zinj ni, a gbúke nzaa fe daa kòko nzob yaanɔ bay saa nzaa Ngerewuru na ku*.

¹⁷ Nzob fe fére bayluri na, í do munu ba luɔ mbii ká huo kurum kurum. Í do munu ba sii mbam ká zuu faa a kálle hɔn tan tókoke. Bari na, Ngerewuru koro zad ká sii a mgba kị do ndun bay tul-ri. ¹⁸ Í sii sùo-ri ká tul bay báa bari ká gor, báy kòko bayri. Báy faa kon naysuo na, í nzaa faa í kuɔ nzobri ká í ví tji timbede saa sakra nzobri ká í raw faa simsed bari. ¹⁹ Bari nzob fe fére baylukeri ku na, í waa haŋa bari ká í ví tji timbede na, ha ri káw báy tul-ri, roo le, bari kị sùo-ri na, í ba koy kon fe naysuo ká'a bie ri, bay ji le, nzob ká daa koy na, ba koy fe ká re mbay ká tul-e. ²⁰ Í ko, nzobri ká í tji ká bil kon fe naysuo ká tukele key, báy tuuka ká í tuu Ngerembay Nzob Yaanɔ naari Zezu Krisi, roo í yji í rii dī ba kị ha ri mgba ri kek robay na, nzobkeri ku na, í do ndaya bamba tasiri mbá dol bari ká pola ku robay. ²¹ Kereke le, haŋa ri ko faa kere ya saa sawke

* 2:16 2.16 Í kị Ruɔ bari 22.21-30.

ndad mba haɲa ri tuu Ngerewuru, roo í yji í fere fal-ri ha ni, a í poɲ d́aa vu mbom bo tul *bol kusol ḱa taɲ kaɗaɲ ḱa i ha ri na. ²² Fe ḱa tji tul-ri na, maa kji báy tusue sim bay ḱa baa mii: «Fe ḱa váy kuku na roo, a yji a laa ba kji†.» Roɓay, «Mbel ḱa sùo mbii na, ka yji a d́aa sùo-ε nduo boɗo ba kji.»

3

Nam yji Zezu Krisi

¹ Baari ḱa m̀i ko ri ba nzoɓ nun-i na, mbede ni key na ba ndeke di sidike ro ze m̀i d́aa ha ri key. Ḱa bil mbederi ḱa sidí key na, m̀i tuma law-ri se tul fe fere ḱa i ko ro na bay sùruke tigbaa ri ha ri kërke bay ka se tul fekeri na báy faake. ² M̀i hii bay haɲa ri ker se tul bay ḱa *nzoɓ yaɲa bayri saa nzaa Ngerewuru baa pola lew, roo báy *bol kusol ḱa Ngerembay Nzoɓ Yaɲa naari fere ri ḱa í yaa bayke báy faa *nzoɓ ndáy nzaapedri na. ³ Pola le, m̀i hii bay haɲa ri laa bay key na ta-taɲ: óro bie namri na, nzoɓri ḱa í do bil kon fe d́aa naysuo ḱa mgba law-ri na, i tji í sie ri ⁴ í baa mii: «Zezu ḱa waa bay ví sùo fe ba fie na waa, ka do haɲa le? Bulu bururi i hu ba d́e hoy, a feri riw bele ḱa Ngerewuru d́aa na, do munu ba d́oko ke báy zadé báy tiika d́aa tusiri kji hoy.» ⁵ Nzoɓri ḱa í baa bay munu ku na, i ko fe ko ndaa roo í d́aa: ba d́e lew na, Ngerewuru baa bay hoy le, tumbam báy tusiri do. Ka tina tusiri saa bil mbii, a ha mbii kiri ni gbuk bele*. ⁶ Báy faa mbii na ndaw ze Ngerewuru bie ke tusiri, a ha ni yaa zad remleɲ remleɲ†. ⁷ A bay ḱa se tul tumbam báy tusiri ḱa timbede laa le, Ngerewuru koro ri báy faa bay ḱa mbjw na ku bay bie ri báy huu. Ka koro ri kpuru tji nam kún sal bay. Ba nam ḱa'a d́aa bay bo tul nzoɓri ḱa í hje ni ya na a bie ri. ⁸ Roo le, baari ḱa m̀i ko ri ba nzoɓ nun-i na, fe mbjw do di ku ḱa i ti yinjra ya. Ḱa nun Ngerewuru na, nam mbjw ba mbiimbam isof sof duo zad mbjw, a mbiimbam isof sof duo zad mbjw laa le, do ba nam ḱa mbjw. ⁹ Ngerembay na mgba roy bay d́aa fe ḱa'a waa na ya munu ḱa nzoɓ haneri ker ku ya. Roo le, ka iki law-ε ḱa tul-ri, bay ji le, ka hii bay haɲa nzoɓ mbjw kara ka bie ya. Ka hii bay haɲa nzoɓri riw bele i suo kér bay bari ḱa tul fe d́aa kaaya bari.

¹⁰ Nam vika Ngerembay na do munu ba nzoɓ riiba ḱa tji mbuɗa. Namke ku na tumbam a zekre báy bawda gire fe ḱa mgba vbuɗuɗu. Sie báy few roo báy mbaymawri na huu a tay ri kpɔlok kpɔlok. Tusiri báy feri riw bele ḱa do bil-e na, ti doko mbáa‡. ¹¹ Munu ḱa feri riw bele a bie munu ku na waa, simsed baari a d́oko mina ro le? Ndad bay haɲa ri se simsed ḱa *taɲ kad kad, í mbi sùo-ri báy zadé ha Ngerewuru ¹² í gyaɲke nam kún sal bay be na, í d́aa hurusuo-ri tuɲ kji bay haɲa namke ku na ka vi kod hoy. Ba nam ḱa tumbam a bie báy huu, sie báy few roo báy mbaymawri na, i sga ḱa bil rim huu ḱa se bilam bilam. ¹³ Roo le, naari na, Ngerewuru waa tumbam fie báy tusiri fie, ba zad ḱa nzoɓri d́aa fe báy zadé ḱa di. Be ze ba fe ḱa náa gyaɲri na zu.

¹⁴ Be ze, baari ḱa m̀i ko ri ba nzoɓ nun-i na, pola roo bay haɲa namke ka vi na, í d́aa hurusuo-ri riw bele ka tuɲ kji bay d́oko taɲ kad kad ḱa pol-e,

† 2:22 2.22 Sim bayri 26.11. * 3:5 3.5 I kji Tiika saw fe 1.6,9. † 3:6 3.6 I kji Tiika saw fe 7.21-22. ‡ 3:10 3.10 Nzoɓ ndáy bay haneri baa mii: «Tusiri báy feri riw bele ḱa do bil-e na kara, huu a tay ri ndaw.»

taŋ fe kaaya ká nun-ε ndaw, roo bay doko dekeke zih ni ndaw pi. ¹⁵ I kér í kó, roy ká Ngerembay mgba na, ba faa ká'a ikike law-ε bay haŋa nzobri zihke pam munu ká yu naari Pol ká náa kóri ni ba nzob nun naari na, ka daa mbede ha ri báy nun nzem ká Ngerewuru ha ni. ¹⁶ Ká bil mbede beri riw bele ká'a baa bay se tul fe niri key ká di na, ka baa bayke na banquo. Bay haneri ká do bil mbedeke ku na kóko sawke ngon bamba. A le, nzobri ká i kó fe ya a í bar saw ya na, i suo kér bayke, munu ká i daa do bil zad kiri ká bil mbede Ngerewuru ndaw. Be ze, i dieke sùo-ri sùo-ri.

¹⁷ A baari nzob buo-iri na, timbede key na mi baka ri ro. Munu zu le, i nze báy sùo-ri bay haŋa nzob law ndayari ká i wuru faa kere na, i kúo ri ha ri pón tusu bay ká se tul *Krisi ká i daa law-ri fo di na ya. ¹⁸ Roo le, i ngon ká bil law kere Ngerembay Zezu Krisi, Nzob Yaana naari a í túke ni ba pola pola. Rin dika ba taa be, timbede key ndaw kpuru banquo kpadara. Amem! Ndad bay haŋa ni ka do munu na ki!

1 Zaa

Titire mbede ká Zaa daa

Bay ká se tul feri ká do bil mbede ni key

Mbede key na Zaa daa, bay ji le, kér bayri yoklo ni bay tul nzoŋri ká i daa nzoŋ mbika lawri nduo k̄i. Nzoŋkeri ku na baa mii, Vu Ngerewuru yaa sùo zinj nzoŋ ba tusue ya, ze Zezu kara ba Krisi, nzoŋ ká Ngerewuru waa bay pie ni ví yaa nzoŋri na ya ndaw. Ká bil mbede key na Zaa baa mii, nzoŋ ká daa law-ε fo tul bay na ku le, ka ti máa bay zúo zinj Ngerewuru báy Zezu Krisi ya. Rōbay, ka ti máa bay kóro zúo k̄i be báy nzoŋ mbika law hawri ya ndaw. Zezu Krisi na ba Vu Ngerewuru, be ká'a ví yaa sùo zinj nzoŋ. Nzoŋ ká yaa bay key ya le, ka ba nzoŋ tul ngani Krisi. Ngerewuru ba zad taŋa a ba nzoŋ law ini. Nzoŋ ká ba taa Ngerewuru na do bil zad taŋa báy law ini. Be ze ba fe ká daa ha nzoŋ zúoke zinj Ngerewuru ndaw, zinj nzoŋ mbika law hawri ndaw pi.

Máa bayri ká do bil-e

Zad taŋa báy suŋ tilo: 1.1-2.27

Vu Ngerewururi: 2.28-3.24

Nzoŋri ká i dī sùo-ri ba nzoŋ yaaŋa bay saa nzaa Ngerewuru: 4.1-6

Hii k̄i, báy mbaka tul tukelε: 4.7-5.12

Kaw báy kumnun ká do baŋguo: 5.13-21

Nasi bay ká se tul Zezu

¹Buru daa mbede key na ha ri bay baake bay se tul be ká'a do pola doŋ ndaw roo feri do báy na. Buru laa bay be ká'a baa ndaw, buru ko ni báy nun buru gbak gbak ndaw, nun buru hoy kara hu ká tul-e sji sji, a búru zaa ni háy nduo buru k̄i ndaw pi. Be na, ka ba Bay ká ha nzoŋri káwke báy kumnun, ²a ví yaa sùo zinj nzoŋ ha buru ko ni, a búru ba nzoŋ bay nasike. Sawke mini ze, buru ka-káa bay be nzoŋ haŋa nzoŋri káw báy kumnun baŋguo na ha ri. Be na, ka kaw lakun Baa Ngerewuru ndaw, roo a ví yaa sùo zinj nzoŋ ha buru ko ni. ³Fe ká buru ko a búru laa bayke na, buru ka-káake ha ri, bay haŋa bo baari kara, i daa law mbijw ka zinj buru ká buru zúo zinj Baa báy Vi-e Zezu *Krisi. ⁴Buru daa mbede se tul fe niri key na ha ri, bay haŋa suoriya ka yaa bil law naari kpol kpol.

Tji saa bil fe daa yaa bay séke zad taŋa

⁵I ko, bay ká buru laa ká nzaa Zezu, a búru baa ha ri na ze do key: Ngerewuru ba zad taŋa, fe pire ndji mini kara zaa sùo-ε ya. ⁶Zadka nzoŋ baa mii, beri zúo zinj Ngerewuru, roo a daa fe kaaya baŋguo le, nzoŋke ku na ba nzoŋ kúf bay, a fe daa be kara do máa báy tusue bay ya. ⁷Roo le, zadka náa séri simsed ká bil zad taŋa munu ká Ngerewuru k̄i sùo-ε do bil zad taŋa na le, náa zuori zinj k̄i ba lie ba lew, a ha sim Zezu Vu Ngerewuru na waa feyaa naari kad kad riw bele.

⁸Zadka nzoŋ baa mii, beri daa feyaa ya le, be k̄i sùo-ε ze ula sùo-ε, a tusue bay kara ti bil law-ε ya. ⁹A roo le, zadka náa tinari feyaa naari ha Ngerewuru le, ka'a ndáka bumake zinj naari, a waa naari *taŋ kad kad ká

tul fe k̄aya naari na riw bele, bay ji le, ka ba nzob ká'a dō tul bay be, a daa fe ká dō báy zadε nzedεm. ¹⁰ Zadka náa baari mii, náa dáari feyaa ya le, náa díri Ngerewuru ba nzob kúf bay, a Bay be kara dō bil law naari ya.

2

¹ Baari ká ì ba vu-iri, m̄i daa mbede se tul fe niri key na ha r̄i bay haɲa r̄i daa feyaa ya. Roo le, zadka nzob ví daa feyaa le, nzob mb̄iw munu ba nzob yaɲa bay ká tul nzobri na dō pol Baa dí ku. Be na, ba Zezu *Krisi, nzob fe daa báy zadε nzedεm na. ² Ba be ká'a mbi s̄o-ε ba vuy *fe poy, a kóke seke fe, a z̄inke huɔf bay tul feyaa naari ha Ngerewuru ndáke buma z̄iɲ naari. A le, bay tul feyaa naari k̄i h̄oy ya, roo le, bay tul feyaa nzobri riw bele ká tusiri key. ³ Zadka náa d̄ori tul *bol kusol Ngerewuru na le, be ndaw r̄o, kie naari mii, náa tuuri ni ta-taɲ báy. ⁴ Nzob ká baa mii, beri tuu ni tuu, r̄o a dō tul bol kusol-eri na ya le, ka ba nzob kúf bay, a tusue bay kara ti bil law-ε ya. ⁵ Roo le, nzob ká daa vu mbom bo tul bay be na, kie mii law ini Ngerewuru na ya bil law-ε kpol kpol a dō báy zadε nzedεm. Be ndaw r̄o, náa k̄ori ta-taɲ mii, náa zuɔri z̄iɲ ni báy. ⁶ Nzob ká baa mii, beri zuɔ z̄iɲ ni na, dō nun haɲa ni ka mbóro simsed Zezu, a se munu ká be na. ⁷ Vu-iri, baari ká m̄i k̄o r̄i ba nzob nun-i na, bol kusol ká m̄i daa dō mbede ha r̄i key na, ba bol kusol fie ya, roo le, ba t̄aw bol kusol ká ì yaɲ bayke báy nam ká ì mb̄ike law-r̄i h̄oy na. T̄aw bol kusolke ku na, be ze ba bay ká ì laa d̄oɔf ro ku. ⁸ Ze munu h̄oy kara, ba bol kusol fie na k̄i. I k̄o, simsed Zezu na kie naari ba fe fie ba tusue ndaw, a simsed baari h̄oy kara kie faa mb̄iw munu ndaw, bay ji le, suɲ tilo na dō z̄ekre, a zad taɲa taa tusueke laa ro ze dō tán gbererε. ⁹ Nzob ká baa mii, beri dō bil zad taɲa, r̄o a fuy yu-ε le, ka dō bil suɲ tilo na k̄ob r̄obay zu. ¹⁰ A nzob ká k̄o yu-ε ba nzob nun-ε le, ka kaw bil zad taɲa, a fe ká dō bil law-ε ba ŋɔɔf puu bay haɲa ni te a daa feyaa na, tiya. ¹¹ Roo le, nzob ká fuy yu-ε le, ka dō bil suɲ tilo, a se bil suɲ tiloke na, a zad ká'a se ba baɔf na kara, ka k̄o faake ya, bay ji le, suɲ tilo na f̄umra nun-ε ḡibbli.

Kaw tukεle nzob mbika lawri

¹² Baari ká ì ba vu-iri na, m̄i daa mbede ni key bay báake ha r̄i mii, feyaa baari na, Ngerewuru nda bumake z̄iɲ r̄i bay tul fe ká Zezu *Krisi daa na. ¹³ Baari ká ì ba b̄aari, m̄i daa mbede ni key bay báake ha r̄i mii, Zezu Krisi, be ká'a dō pola d̄oɔf ndaw r̄o feri dō báy na, ì tuu ni ta-taɲ. Baari ká ì ba kubanri, m̄i daa mbede ni key bay báake ha r̄i mii, ì haw yum ká tul ŋgeretemndaya na ro. Baari ká ì ba vu-iri, m̄i daa mbede ni key bay báake ha r̄i na r̄obay mii, ì tuu Baa naari na ta-taɲ ro. ¹⁴ Baari ká ì ba b̄aari na, m̄i daa mbede ni key bay báake ha r̄i mii, be ká'a dō pola d̄oɔf ndaw r̄o feri dō báy na, ì tuu ni ta-taɲ ro. Baari ká ì ba kubanri na, m̄i daa mbede ni key bay báake ha r̄i mii, ì dō báy h̄urusuo ndaw, Bay Ngerewuru kara daa puo ká bil law-r̄i ndaw, a ì haw yum ká tul ŋgeretemndaya na ndaw pi.

¹⁵ I ha k̄on feri ká tukεle key báy feri riw bele ká dō dí na, ka kúo r̄i ya. Zadka nzob daa k̄on fe ká tukεle key na le, faa ká bay haɲa ni h̄iike Baa Ngerewuru na tiya. ¹⁶ I k̄o, feri riw bele ká dō tukεle key na, ba fe ká uru saa luo Baa ya, roo le, ba feri ká dō tukεle key h̄oy. Fekeri na ze dō key:

dáa kɔn fe naysuo ndaw, kóko nun fe ndaw, roo siika sùo ká tul feri ká tusiri key na ndaw pi. ¹⁷ A le, tukelɛ, báy feri riw bele ká dɔ bil-e na dɔ kál. Roo le, nzob ká dɔa law hiiya Ngerewuru na kaw báy kumnun ká dɔ banɔuo kpadara. ¹⁸ Vu-iri, timbedɛ key na, ɔro bie nam ká tusiri key na tɔn dɛ mbáa. Bay ká se tul nzob tul ngani Krisi ká'a tji na, i laa bayke ro. Roo le, timbedɛ key na, nzob tul ngani Krisiri na i ruo bamba i tji ro. Be ze kie mii, ɔro bie nam ká tusiri key na, tɔn dɛ mbáa. ¹⁹ Nzobkeri ku na, i dɔ sakra naari key roo i zol, bay ji le, i ba nzob naari ya. Zadzka i ba nzob taa naari na le, i káw zinj naari key. Roo le, i tji ká sakra naari key i zol, bay hanja bo bayke dɔ ta-tan mii, bari riw bele na, i ba nzob taa naari ya. ²⁰ A baari na laa le, báy faa Nzob ká Tan Kadanj na ze, i zinke Tem Law Pie*. Be mini ze, baari riw bele na, i tũuke tusue bay na ta-tan. ²¹ Ze, mbede ká mɛ dɔa ha ri key na kie a baa mii, i tuu tusue bay na ya, munu ya. Roo le, baari na, i tuu tusue bay na ta-tan, a i ko ndaw, kúf bay mbij mini kara ti doko bil tusue bay na ya ndaw pi. ²² A waa, nzob ve ze ba nzob kúf bay na le? Ba be ká'a baa mii, Zezu na ba Krisi, nzob ká Ngerewuru waa bay pie ni ví yaa nzobri na ya. Nzob ká tun Baa Ngerewuru báy Vi-e na ngereɲ le, ba be na kɛ ze ka ba nzob tul ngani Krisi. ²³ A nzob ká may a baa mii, Zezu ba Vu Ngerewuru ya le, ka may bay ká se tul Baa na ndaw pi zu. A nzob ká nzi-ɛ tji a baa mii, Zezu ba Vu Ngerewuru na laa le, ka zuo zinj Baa na ndaw. ²⁴ Sawke mini ze, baari na, bay ká i laa báy nam ká i mbike law-ri na, i ha ni dɔa puo ká bil law-ri. Zadzka bayke ku na dɔa puo ká bil law-ri le, i zuo zinj Vu Ngerewuru na ndaw, a i zuo zinj Baa na ndaw. ²⁵ I ko, fe ká Krisi waa bay hanja naari na ze dɔ key: ba kumnun ká dɔ banɔuo kpadara. ²⁶ Mɛ dɔa mbede fe niri key na, bay báake bay ha ri se tul nzobri ká i nzaa faa bay úlari ha ri wuru. ²⁷ A baari laa le, Tem Law Pie ká Krisi ha ri na dɔa puo dɔ bil law-ri banɔuo. Munu ká Tem be dɔa puo dɔ bil law naari na, i se sie hanja nzob kɛ bof ka ví férieri fe mbáa ro. Tusueke le, Tem be na fereri fe riw bele banɔuo, a fe ká'a fereri na ba tusue kɛ bo, uoke tiya. Be ze, bay ká'a fereri na, i ha ni dɔa puo ka dɔ bil law-ri, a i zũoke zinj Krisi na banɔuo. ²⁸ Munu zu le, vu-iri, mɛ baa ta-tan ha ri: i zúo zinj Krisi, bay hanja bo nam ká'a yji a vi na le, law naari ka to ya ndaw, a sahoi kara ka se naari ha náa dori dɛ dɛ zinj ni ya ndaw pi. ²⁹ Baari na i ko mii, Ngerewuru ba nzob ká dɔ báy zadɛ nzedɛm. Munu zu le, ndad bay kóko mii, nzob ha ha ká dɔa fe báy zadɛ nzedɛm na, ka ba vu Ngerewuru.

3

Nzob mbika lawri na, i ba vu Ngerewururi

¹ Bawda law ini ká Ngerewuru mgba zinj naari na waa, i ko ya le? Báy faa bawda law ini be key na ze, ka díke naari ba vi-eri. Ká'a díka naari ba vi-eri hoy ya, tusueke le, naari na, náa bári vi-eri! Nzob tukelɛri key na, i tuu naari ba vi-eri ya, bay ji le, bari na, i tuu ni ya. ² Vu-iri, baari ká mɛ ko ri ba nzob nun-i na, timbedɛ key na, náa bári vu Ngerewururi kɛ ro. Waa, namke le, náa dɔkori mina le? Be ze ba fe ká dɔ *tan kad kad ya robay.

* **2:20** 2.20 Nzob ndáy bay haneri i ker i baa mii, fe sãmi ká i zinj báy faa Nzob Tan Kadanj na, ba Tem Law Pie. A nzob ndáy bay haneri laa le, i ker i baa mii, fe sãmi na ba Bay Ngerewuru.

A le, náa kóri ta-tañ mii, nam ká *Krisi a yji a ví na, náa riiri ni, bay ji le, náa kókori ni ta-tañ. ³ A nzoñri riw bele ká i daa law-ri nzokdo te tul Krisi bay doko munu ká ñe na, i ha law-ri ka tán kad kad munu ká Krisi kara tañ kad kad na. ⁴ Nzoñ ká daa feyaa ñanguo na, ka mba nzaa Ngerewuru, bay ji le, feyaa na ba mbaka nzaa. ⁵ Baari na i ko ndaw mii, Zezu Krisi na vi tusiri key bay náa feyaa nzoñri. Be na, ka daa feyaa ndji mini kara ya. ⁶ Be mini ze, nzoñ ká zuo zinj ni na, ka daa feyaa ñanguo ya. A nzoñ ká daa feyaa ñanguo laa le, kie mii, ka ko Zezu Krisi ya ndaw, a tuu ni ya ndaw pi. ⁷ Vu-iri, i ha nzoñ mbijw mini kara ka úlari ya! Nzoñ ká daa fe do bay zadé nzedem na, ka do nzedem na kji laa, munu ká Zezu Krisi kji sùo-ε kara do nzedem ndaw na. ⁸ Nzoñ ká daa feyaa ñanguo na, ka ba vu ngeretemndaya, bay ji le, ba dje bay tiikake lew hoy na, ngeretemndaya ze ba nzoñ daa feyaa ñanguo. I ko, bay bie ped ngeretemndaya na ze, Vu Ngerewuru na víke. ⁹ Nzoñ ká mbona fie mboni ni ba vu Ngerewuru na, ka ti mbika sùo-ε ba nzoñ daa feyaa na mbáa, bay ji le, mjiiri fe kere Ngerewuru na do bil law-ε. Munu ká Ngerewuru ba Bi-ε na, ka ti máa daa feyaa na ñanguo ya. ¹⁰ Be mini ze, bay faa ká do key na, i wálke sakra vu Ngerewururi bay vu ngeretemndayari ta-tañ: nzoñ ká daa fe do bay zadé nzedem ñanguo ya na, ka ba nzoñ taa Ngerewuru ya, a be ká'a hii yu-ε ya hoy kara, ka ba taa Ngerewuru ya ndaw pi. ¹¹ I ko, káa bay ká i laa ba dje bay nam ká i mbike law-ri na ze do key: i hii kji ba lie ba lew. ¹² Náa dáari munu ká *Kayi ya. Be na, ka ba nzoñ taa ngeretemndaya ká'a i yu-ε kji sùo-ε. A waa, bay ji kji ze, ka ike yu-ε na le? Bay ji le, ped daa ñeri na ndaya, a ped daa yu-ε na laa le, do bay zadé nzedem. ¹³ Yu-iri, Zadka nzoñri ká tukele key fuy ri le, i ha ni ka túku ri ya. ¹⁴ Timbede key na, náa kóri ndaw, hud ti réke mbay ká tul naari mbáa, a náa káwri bay kunnun ká do ñanguo. Náa kóri munu bay ji le, náa hiiri yu naari. Nzoñ ká hii yu-ε ya le, hud re mbay ká tul-e koñ roñay. ¹⁵ A nzoñ ká fuy yu-ε na, ka ba dombirim nzoñ. I ko ta-tañ ndaw, dombirim nzoñ na, do bay kunnun ká do ñanguo na ya. ¹⁶ Hii kji na waa, ba ji kji le? Zezu Krisi na kie naari faake a mbi sùo-ε ha hud bay tul naari. Be mini ze, naari hoy kara, náa mbikari sùo naari ha hud bay tul yu naari ndaw. ¹⁷ Zadka nzoñ do bay feri, roo a ko nun sie yu-ε ká se sie fe na ya waa, law ini Ngerewuru do bil law nzoñke kji zu le woo? ¹⁸ Vu-iri, ndad bay hanja law ini naari ka do bay faa bay ká tji ká nzaa naari rem rem hoy ya, roo le, bay faa ped ká náa dáari na ndaw roo, a kieke tusue law ini Ngerewuru ká do bil law naari na bay. ¹⁹⁻²⁰ Be mini ze, náa kókokeri mii, náa bári nzoñ báa sùo bay. Ze bil law naari daa bay bo tul naari hoy kara, ká pol Ngerewuru na, law naari a ndáka siri fyo bay, bay ji le, Ngerewuru ba bawda nzoñ ká kal tul bil law naari, a ko feri riw bele. ²¹ A baari vu-iri ká mji ko ri ba nzoñ nun-i na, zadka bil law naari daa bay bo tul naari ya le, náa dokori pol Ngerewuru bay law tókoke ya, ²² a feri riw bele ká náa vbiri ni na, náa zinjri feke, bay ji le, náa hjeri bol kusol-eri, a náa dáari fe ká rii law-ε. ²³ I ko, bol kusol-e ká'a ha naari na ze do key: náa dáari law naari ka bo tul Vi-ε Zezu Krisi, a náa hikeri kji ba lie ba lew munu ká'a ñaa na. ²⁴ Nzoñ ká daa vu mbom bo tul *bol kusol Ngerewuru na, ka zuo zinj ni, a Ngerewuru hoy kara zuo zinj nzoñke na ndaw. A waa, faa ji ze náa kókokeri mii, Ngerewuru na zuo zinj naari le? Bay faa Tem Law Pie ká'a ha naari na ze, náa kókokeri.

4

Faa kéle sakra temri

¹ Vu-iri, baari ká mĩ kò rĩ ba nzoɓ nun-i na, ì yaa bay nzoɓri ká i dī sùo-ri ba nzoɓ ðoko báy Tem Ngerewuru na munu hoy ya. Roo le, ì békle ri ta-tañ í kò, waa, nzoɓkeri ku na i ðo báy Tem taa Ngerewuru ba tusue kị ze? I ðaa munu, bay jì le, nzoɓri ká i dī sùo-ri ba *nzoɓ yaaɲa bayri saa nzaa Ngerewuru na, i yaa zad kpol kpol ká tusiri key. ² I kò, faa ká ì kókòke nzoɓ ká ðo báy Tem Ngerewuru na ze ðo key: nzoɓ ká baa mii, Zezu *Krisi na ví yaa sùo zìɲ nzoɓ ba tusue le, nzoɓke ku na, ðo báy Tem taa Ngerewuru. ³ A nzoɓ ká kò Zezu na munu ya le, ka ðo báy tem ká uru saa luo Ngerewuru ya. Nzoɓke ku na ðo báy tem taa nzoɓ tul ngani Krisi zu. Baari na, ì laa bay ká se tul nzoɓ tul ngani Krisi ká'a vika na ro, a le, timbeɗe key na, ka ðo tusiri key ðoɗ ro. ⁴ A roo le, baari ká ì ba vu-iri na, ì ba taa Ngerewuru, a í mba tul nzoɓri ká i dī sùo-ri ba nzoɓ yaaɲa bay saa nzaa Ngerewururi, bay jì le, Tem Ngerewuru ká i ðòke na, hurusuo-ε kal tul-e taa ngeretemndaya ká ðo bil law nzoɓ tukeleri key. ⁵ Bari nzoɓri ká i dī sùo-ri ba nzoɓ yaaɲa bayri saa nzaa Ngerewuru na, i ba nzoɓ taa tukeleri key. Sawke mini ze, bay baa bari ðo munu ba taa nzoɓ tukeleri ha nzoɓ tukeleri na i te suku-ri í láake bay bari na. ⁶ A naari le, náa bári taa Ngerewuru. Nzoɓ ká tuu Ngerewuru na, ka laa bay naari. A nzoɓ ká ba taa Ngerewuru ya laa le, ka ti láa bay naari ya. Be mini ze, náa kókòkeri nzoɓ ká ðo báy Tem Ngerewuru ká baa suo bay, báy nzoɓ ká ðo báy tem taa úla nzoɓ na.

Náa hiiri kị

⁷ Baari vu-iri ká mĩ kò rĩ ba nzoɓ nun-i na, náa hiiri kị ba lie ba lew, bay jì le, law ini na uru saa luo Ngerewuru. Nzoɓ ká ðaa law ini zìɲ nzoɓri le, ka ba vu Ngerewuru, a tuu Ngerewuru na ta-tañ. ⁸ A nzoɓ ká ðaa law ini zìɲ nzoɓri ya le, ka tuu Ngerewuru ndjii mini kara ya mgban, bay jì le, Ngerewuru ba nzoɓ law ini. ⁹ I kò, fe ká Ngerewuru ðaa a kiese naari bawda law ini be na ze ðo key: ka pie Vi-e ká ba leɗ mbjw kekkek na ha ni ví tusiri key bay haɲa bo, báy faa be na, náa káwkeri báy kumnun. ¹⁰ Law inike na, ba naari ze náa hiiri Ngerewuru pola na munu ya. Roo le, ba be kị ze ka hii naari, a pie Vi-e ha ni ví mbi sùo-ε ba vuy *fe poy ká tul puu say hud, a puoke mbol feyaa naari. ¹¹ Be ze, baari vu-iri ká mĩ kò rĩ ba nzoɓ nun-i na, munu ká Ngerewuru hii naari bamba tasiri na, naari kị hoy kara, ðo nun haɲa náa hiiri kị ba lie ba lew ndaw. ¹² Ngerewuru na, nzoɓ mbjw mini kara kò ni báy nun-ε ya roɓay; ze munu hoy kara, zadka náa hiiri kị ba lie ba lew le, Ngerewuru zuo zìɲ naari ndaw, a law ini be hoy kara yaa bil law naari kpol kpol a ðo báy zadε nzeɗem. ¹³ Fe ká kie mii, náa zuori zìɲ Ngerewuru, a be hoy kara ka zuo zìɲ naari ndaw na, be ze ba Tem be ká'a ha naari na. ¹⁴ Buru kò ndaw mii, Baa Ngerewuru pie Vi-e ha ni ví yaa nzoɓri ká tusiri key. Ba fe ká buru kò báy nun buru, a búru ba nzoɓ bay nasike. ¹⁵ Nzoɓ ká baa mii, Zezu ba Vu Ngerewuru le, Ngerewuru zuo zìɲ ni, a be hoy kara ka zuo zìɲ Ngerewuru ndaw. ¹⁶ Be mini ze, naari na náa kóri law ini ká Ngerewuru mgba zìɲ naari ká náa ðári law naari bo dī na. Ngerewuru ba nzoɓ law ini. Nzoɓ ká ba nzoɓ mgbaka ini le, ka zuo zìɲ Ngerewuru, a Ngerewuru kara zuo zìɲ nzoɓke

na ndaw. ¹⁷ Zadka law ini Ngerewuru yaa bil law naari kpol kpol a do bay zafe nzedem le, nam kun sal bay na, naa dokori pol-e bay law toko ya, bay ji le, kaw naari ka tusiri key na do munu ka taa Zezu *Krisi. ¹⁸ Nzoɔ ka Ngerewuru hii ni na, hje ti mgbaka ni ya. Zadka law ini Ngerewuru yaa bil law nzoɔ kpol kpol a do bay zafe nzedem le, hje ti zih faa rii bil law-ε mbaa. I ko, nzoɔ ka daa hje na, ker a baa mi, bay a mgbaka tul beri. Be ze, nzoɔ ka hje mgbaka ni na, law ini Ngerewuru yaa bil law-ε kpol kpol a do bay zafe nzedem ka di ya. ¹⁹ A naari le, naa bari nzoɔ law iniri, bay ji le, Ngerewuru hii naari pola dekre. ²⁰ Zadka nzoɔ baa mii, beri hii Ngerewuru, roo a fuy yu-ε le, ka ba nzoɔ kuf bay. Tusueke le, nzoɔ ka hii yu-ε ka'a ko ni bay nun-ε na ya waa, a daa mina ndaw roo, a hii Ngerewuru ka'a ko ni ya le? ²¹ I ko, *bol kusol ka Krisi ki suo-ε ha naari na ze do key: nzoɔ ka hii Ngerewuru na, ndaf bay hanja ni ka hii yu-ε ndaw.

5

Mbaka tul tukele

¹ Nzoɔ ha ha ka daa law-ε bo tul Zezu, a ko ni ba *Krisi, nzoɔ ka Ngerewuru waa bay pie ni vi yaa nzoɔri le, ka ba vu Ngerewuru. A nzoɔ ka hii baa led le, ka hii vi-eri na ndaw. ² I ko, faa ka naa kokeri mii, naa hiiri vu Ngerewuru na ze do key: naa hiiri Ngerewuru, a naa daari vu mbom bo tul bol kusol-eri. ³ Tusueke le, hii Ngerewuru na, ba daa vu mbom bo tul bol kusol-eri. A bol kusolkeri ku na ba sofa ka hii bamba ya, ⁴ bay ji le, nzoɔri riw bele ka i ba vu Ngerewuru na, i maa bay mbaka tul feri ka tukele key. Naa mbari tukele na bay faa daa law bo tul Zezu. ⁵ A waa, nzoɔ ve ze maa mbaka tul tukele na le? Ba be hu-ε hoy ka ko Zezu ba Vu Ngerewuru.

Nasi bay ka se tul Zezu

⁶ Zezu *Krisi na, ba be ka'a vi tusiri key, a ha ri daa tul-e nduo mbii, a sim be uo yaw yaw ka tul puu say huf. Ba mbii ku ki hoy ze, kie bay nasike ya, roo le, ba mbii bay sim sidi bele*. A Tem Ngerewuru ki suo-ε kara baa nasi bayke ndaw mii, fekeri ku na do ba tusue ki, bay ji le, Tem Ngerewuru na ba tusue bay. ⁷ Be mini ze, fe nasi baykeri na ba say, ⁸ Tem Ngerewuru ndaw, mbii ndaw, roo sim ndaw pi. Fekeri riw bele ku na zuo zih ki mbijw hoy. ⁹ Naari na, zadka nzoɔri baa nasi bay fe le, naa yaari bayke, roo le, nasi bay Ngerewuru na mba tul-e be nu ku bay. Ba be na ki ze ka ba nzoɔ nasi bay ka se tul Vi-e na. ¹⁰ Nzoɔ ka daa law-ε bo tul Vu Ngerewuru le, nasi bayke key na do bil law-ε. A nzoɔ ka daa law-ε bo tul bay ka Ngerewuru baa na ya le, ka di Ngerewuru ba nzoɔ kuf bay, bay ji le, ka yaa bay ka'a baa se tul Vi-e na ya. ¹¹ I ko, nasi bay ka Ngerewuru baa ha naari na ze do key: Ngerewuru ha naari kumnun ka do banjo. Kaw bay kumnunke ku na, do bay faa Vi-e. ¹² Nzoɔ ka zuo zih Vi-e na, ka do bay kumnunke na; a nzoɔ ka zuo zih ni ya le, kumnunke na ba taa be ya.

Sih tul bay

* **5:6** 5.6 Ka zad ni key na «mbii» kie daa tul Zezu nduo mbii, a sim laa le, kie huf Zezu ka tul puu say huf.

¹³ Baari ká ì daa law-rì bo tul Vu Ngerewuru na, mì daa mbede se tul fe niri key ha rì bay haṅa rì kóke ta-taṅ mii: ì do báy kumnun ká do baṅguo na. ¹⁴ Ká pol Ngerewuru na, náa ti dókori dī báy law tókoke ya, bay jì le, náa kóri ta-taṅ ba tusue kị: zadka náa vbiri ni fe báy faa law hiiya be le, ka laa naari. ¹⁵ Munu ká náa kóri ta-taṅ ndaw mii, Ngerewuru laa bay ferri riw bele ká náa vbiri ni na, náa kóri ndaw, ferri ká náa vbiri ni na, náa ziri ro.

¹⁶ Zadka nzob ko yu-e daa feyaa ká se ziji ni ba zad huf ká do baṅguo ya le, ndad bay daa nzaa bay kere bay tul-e, le, Ngerewuru a haṅa ni káw báy kumnun. Mi baa bay key na se tul nzobri ká i gede tul feyaa ká ha ri se ba zad huf na ya. Tusueke le, feyaa ká ha nzob se ba zad huf na do di ku, roo le, mì baka rì bay haṅa rì daa nzaa bay kere bay tul nzob ká daa munu ku na ya. ¹⁷ Fe daa kaayari riw bele na ba feyaa. Roo le, feyari riw bele na ha nzob se ba zad huf ya.

¹⁸ Náa kóri ndaw, nzob ká ba vu Ngerewuru na ti gede tul feyaa ya, bay jì le, Zezu, Vu Ngerewuru ze korò ni, a ngeretemndaya na ti mgbaka ni veb, a daa fe seke ziji ni ya. ¹⁹ Náa kóri ndaw, naari na, náa bári taa Ngerewuru, a nzob tukeleri riw bele na, ngeretemndaya ze re mbay ká tul-ri. ²⁰ Náa kóri ndaw, Zezu Vu Ngerewuru na vi tusiri key, a ha naari nun nzem bay haṅa náa tuuri Ngerewuru taa tusueke. Naari na, náa zuori ziji Ngerewuru taa tusue báy faa Vi-e Zezu *Krisi. Be na, ka ba Ngerewuru taa tusue, a ba káw báy kumnun ká do baṅguo na.

²¹ Be mini ze, yu-iri, ì nze báy sùo-rì! Ndad bay haṅa rì puo wuru taa gob gobkeri ya.

2 Zaa

Mbede ndeke di sidike ka Zaa daa

Bay ka se tul feri ka do bil mbede ni key

Mbede key na Zaa daa ha «má yá ká Ngerewuru naa ni do bof bá y vi-eri.» Bayke hii báa mii, má yá na ba nzo mbika lawri ka i mbu tul kị zad mbijw, a vi-eri laa le, ba nzaa wáw sùori ká bof bof. Zaa na hii bay haŋa nzo mbika lawri hii kị ba lie ba lew, a i ru-ruy baŋguo zij nzo ulá nzo bri ká i yaa zad kpol kpol bay fe fére bari ká do bá y zadé ya se tul Krisi na.

Máa bayri ka do bil-e

Hii kị ba fe ká ndaf bamba: 1.1-6

Báka bay ká se tul fe fére nzo ulá nzo bri: 1.7-11

Jro bie bay: 1.12-13

Soko ka Zaa hii ha nzo mbika lawri

¹ Bi ká mǐ ba ngeré tul ped ká tul nzo mbika lawri ká i mbu tul kị na, mǐ daa mbede key ha má yá ká Ngerewuru naa ni do bof bá y vi-eri, bari ká mǐ ko ri ba nzo nun-i*. Ba bi hu-o-i hoy ze, mǐ ko ri ba nzo nun-i ya, roo le, ba bari riw bele ká i tuu tusue bay tuu na, ² bay ji le, tusue bay na daa puo ká bil law naari, a sad zij naari baŋguo. ³ Ndaf bay haŋa law huoke ndaw, kóko nun sie nzo ndaw, roo dekeke taa Báa Ngerewuru bá y Vi-e Zezu *Krisi na, ka sád zij naari, bay haŋa náa dokeri bil tusue bay bá y law ini.

I ko kị ba nzo nun kị

⁴ Mǐ do bá y bawda suoriya, bay ji le, mǐ zij vu-o haneri ká i se simsed ká maa bá y tusue bay munu ká Báa mbi nzi-e ká di na. ⁵ A timbede key na, tina kere, mǐ kod mù, náa hiiri kị ba lie ba lew. Bay ni ká mǐ daa do mbede key na, ba *bol kusol fie ya, roo le, ba bol kusol ká náa yaari bayke bá y nam ká náa mbikeri law naari hoy. ⁶ I ko, hii Ngerewuru na ba daa vu mbom bo tul bol kusol-eri. A bol kusol ká i laa bayke bá y nam ká i mbike law-rǐ hoy na, be ze do key: ndaf bay haŋa rǐ do bil law ini baŋguo.

Doko tul sùo bay

⁷ Nzo ulá nzo bri ngji bamba i yaa zad kpol kpol ká tusiri key. Bay ká mii, Zezu *Krisi ví ya sùo zij nzo na, i hii bay yaana ya. Nzo ká daa fe mini key na, ka ba nzo ulá nzo, a ba nzo tul ngani Krisi. ⁸ I nze bá y sùo-rǐ kị ndaw ro, bay haŋa bo ped ká i daa na, ka bie gor hoy ya, roo le, i yaa fe tunduo ped baari na bay zadé ngid bele. ⁹ I ko, nzo ká do tul bay ká i fere rǐ se tul Krisi ya, roo a se bá y taa be bof na, ka zuo zij Ngerewuru ya. A nzo ká do tul bayke na ku laa le, ka zuo zij Báa ndaw, Vi-e ndaw pi. ¹⁰ Be mini ze, zadka nzo se lu-o-rǐ, roo a fereri bay kị bof le, i mgba ni ba sùo-rǐ ya, a i hii soko kara ha ni ya ndaw, ¹¹ bay ji

* 1:1 1.1 Nzo ndáy bay haneri i ker i ba mii, ngeré tul ped daa mbede key na ha má y ká riŋ-e ba Kiriya bá y vi-eri. A nzo haneri laa le, i ker i ba mii, má y key na suo bol mbu kị nzo mbika lawri, a vi-eri laa le, ba nzo mbika lawri.

le, nzoɔ ká ɓaa ɓay ha k̄iri nzoɔ ká mini na mii: «Mu vi ɓáy kere» na[†], ɓe hoy kara, ka ɗo ɓil fe ɗáa kaaya nzoɔke na ndaw.

Waa ɓay kóm ɓáy soko ɓe

¹² Mi ɗo ɓáy feri ngi-ngi ɓay ɓáa ha ri, roo le, mi hii ɓay vbíe ɓáy nduo-i hoy ɗo mbede ha ri ya. Mi hii ɓay séke luo-ri sùo-i ɓay haɗa náa ɓaari ɓay ká nun k̄i. Be ndaw roo, suoriya a mbáa ɓil law naari na gbay gbay ɓáy.

¹³ Vu tinaɗ-ari[‡], ɓari ká Ngerewuru nan ri ɗo ɓod ndaw na, i pie ɓáy soko ha mù.

[†] **1:11** 1.11 Ká zad ni key na ɓaa ɓay se tul soko k̄i hoy ya, roo le, ɓa yaɗa nzoɔ ká mu ko ni tan ya, mú poɗ faa ha ni fere nzoɔri fe ká zad mb̄i k̄i. [‡] **1:13** 1.13 Nzoɔ ndáy ɓay haɗeri i ker í ɓaa mii, «vu tinaɗ-ari» ɓa nzoɔ mbika lawri ká Zaa kaw ziɗ ri.

3 Zaa

Mbede ndeke di sayke ka Zaa daa

Bay ka se tul feri ka do bil mbede ni key

Mbede key na Zaa daa a pieke ha nzoɓ ndaka faa pol nzoɓ mbika law mbɔw ka riŋ-ε ba Gayus. Ka daa mbede key na a pisike ni bay tul fe daa kere beri riw bele ka'a daa a soke nzoɓ mbika lawri, roo a baka ni bay tul ped ndaya Diyoteref.

Maa bayri ka do bil-e

Zaa pisi fe daa kere Gayus: 1.1-8

Baka bay ka se tul Diyoteref: 1.9-10

Nasi bay fe daa kere Demeterus: 1.11-12

Jro bie bay: 1.13-15

Ngere tul ped daa mbede ha Gayus

¹ Bi ka mi ba ngere tul ped ka tul nzoɓ mbika lawri ka i mɔy tul ki na, mi daa mbede key na ha mu, bo Gayus ka mi ko mu ba nzoɓ nun-i ba tusue na. ² Bo nzoɓ buo-i ka mi ko mu ba nzoɓ nun-i na, mi re bay haɗa fe hori riw bele ka do bay kere, suo-co kara ka nduo mu kiyaw kiyaw faa mbɔw munu ka para nun suo-co do bay kere dekeke na. ³ Yu naari ka i uru saa luo-co i tji tul buru na, zadka i baa nasi bay bo mii, mu do tul bal-a bay faa tusue bay ndaw, simsed bo ka bil tusue bay ndaw na, mi do bil bawda suoriya. ⁴ Fe ka'a haɗa mi bawda suoriya kal tul soro bay ka mi laa mii, vu-iri se simsed maa bay tusue bay na, tiya.

Fe daa kere Gayus

⁵ Bo nzoɓ buo-i ka mi ko mu ba nzoɓ nun-i na, fe daa bo do bay zadε ha mu mgbake yu naari na bay kere, ze ba na varuri hoy kara ndaw pi. ⁶ Bay ini bo ka mu mgba na, i lo soroke ka pol nzoɓ mbika lawri ka i mɔy tul ki. Timbede key na, mi kod mu, mu so ri munu ba pola bay faa varu bari. Mu daa munu bay faa ka rii law Ngerewuru, ⁷ bay ji le, tusueke na, nzoɓkeri ku na, varu bari ka i se na, i se bay tul ped *Krisi, a le, i ya fe mbɔw mini kara ka nduo nzoɓri ka i tuu Ngerewuru ya na ya. ⁸ Munu zu le, naari ka naa bari nzoɓ mbika lawri na, ndad bay haɗa naa sori kiri nzoɓri ka mini key na. Be ndaw roo, naa zuokeri ziji ri ka bil ped tusue bay na bay.

Ped ndaya Diyoteref

⁹ Mi daa vu mbede mi pieke ha nzoɓ mbika lawri ka i mɔy tul ki ka luo-co na. Roo le, Diyoteref ka hii bay mbika suo-ε do pol nzoɓ hawri na, ka nda puu bay ka mi baa na biɗ ba bisuy. ¹⁰ Be ze, zadka mi se le, bay law mgboro bay kud bay be ka'a baa kayaya se tul naari na, mi tina riw bele ba kele. Ba be nu ku hoy ya, roo le, yu naari ka i tji tul-e hoy kara, ka hii bay yaɗa ri ya ndaw, a nzoɓri ka i hii bay yaɗa ri bay kere kara, ka haa ri faake, a nii ri ka sakra nzoɓ mbika lawri.

¹¹ Bo nzoɓ buo-i ka mi ko mu ba nzoɓ nun-i na, mu mboro fe daa kayaya ya, roo le, fe kere ze mu mboro mu daa. Nzoɓ ka daa fe kere banɗo na,

ka ba nzoɓ taa Ngerewuru. A nzoɓ ká daa fe kaaya banɗuɔ laa le, be na ka tuu Ngerewuru ya zu.

Soro ped' d'aa kere Demeterus

¹² A be Demeterus na, nzoɓri riw bele i baa bay be bay kere. Sùo bay ká do nzi-ε na kie nasi bay fe d'aa kere be. Buru hoy kara, buru baa nasi bay be bay kere. Mù ko ndaw, nasi bay ká buru baa na ba tusue kɔ.

Waa bay kóm bay soko be

¹³ Mì do bay feri ngi-ngji bay baa bayke ha mù, roo le, m̀ hii bay vbie do mbede ha mù ya. ¹⁴ Mì hii bay haɗa bo ndji le, mi se luo-ɔ sùo-i, a bo náa baa bay ká nun kɔ.

¹⁵ Ndad' bay haɗa dekeke ka sád' ziɗ mù! Nzoɓ buɔ-ori ká i do ziɗ m̀ key na, i hii soko ha mù. Nzoɓ buɔ bururi ká i do lew na, mu hii soko ha ri mbjw mbjw riw bele.

Zud Mbede ká Zud daa

Bay ká se tul feri ká do bil mbede ni key

Mbede key na, Zude daa ha nzoɓ mbika lawri bay bakake ri bay ká se tul nzoɓ law ndayari ká i di sùo-ri ba nzoɓ mbika law taa tusuɛkeri. Nzoɓkeri ku na, i fere tusuɛ bay Ngerewuru i yóklóke kér bay nzoɓri báy faa fe fere bari ká yaa zad. Nzoɓ daa mbede key na daa wara bo bil law nzoɓ mbika lawri bay haɗa ri káw tul tusuɛ bay ká nzoɓ ndáy nzaapedri fere ri na. Ka hii bay haɗa ri so kɪ báy faa hurusuo Tem Law Pie.

Bay ká bil mbede Zude key na, ruokeri ri bay ká do bil mbede 2 Piyer 2.

Máa bayri ká do bil-e

Nzoɓ fe fere bayluri, báy fe seke ká'a tji tul-ri: 1.1-16

Mgbaka mbika law báy law ini Ngerewuru: 1.17-23

Riɗ díka ba taa Ngerewuru: 1.24-25

Soko ká Zud hii ha nzoɓ mbika lawri

¹ Bi Zud ká mĩ ba yu Zak a mí ba koy ped Zezu *Krisi na, mĩ daa mbede key na ha bari ká Ngerewuru Baa di ri ha ri do bil law ini be, bari ká Zezu Krisi koro ri na. ² Ndad bay haɗa kóko nun sie ndaw, dekeke ndaw, roo bay law ini ndaw na, Ngerewuru ka ha ri kay tul kɪ ba pola pola.

Zud baka nzoɓ mbika lawri

³ Baari nzoɓ buo-iri ká mĩ ko ri ba nzoɓ nun-i na, kon daa mbede se tul pam ká náa mburi kɪ mbij hoy ká di na daa mĩ ngii bamba, roo le, kér bay ká yókló mĩ na, suru mĩ ha mĩ daa mbede ni key ha ri, mí daake wara bo bil law-ri bay haɗa ri rúke ruy ká se tul tusuɛ bay ká náa dáari law naari bo di, ká Ngerewuru daa zuo nduo nzoɓ beri ba mbij hoy wum na. ⁴ Mĩ daa mbede ni key na ha ri, bay ji le, nzoɓ law ndaya haneri i ri sakra baari hiyaw hiyaw, i fere bay ká se tul law kere Ngerewuru naari bay zinke faa daa fe jMRI munu ká law-ri hii. Be ze i tujke Zezu *Krisi, be huo-ε ká ba Gaɗ Tul naari báy Ngerembay naari. Bay ká mgbay tul nzoɓkeri ku na, mbede Ngerewuru baa bayke ba diɛ hoy.

⁵ Ze i ko na feri riw bele ká mĩ baa bayke ha ri na ko hoy kara, mĩ yi mí tuma law-ri ba kɪ robay se tul led Izarayelri ká Ngerewuru ya ri ká bil koy ká tusiri Ezibte. Zadka i tunj ni ngeren i daa law-ri bo tul-e ya na, ka bie ri. ⁶ I kér se tul led nzaaped Ngerewururi ká nulue na i ko. Zadka i daa law-ri bo tul hurusuo ká Ngerewuru ha ri na ya, a i poɗ zad káw bari ká i do di pola gak na, ka siɗ ri báy sal lari a koro ri do bil sunj tilo ká mgbay kɪ do ndun banɗo, kpuru maa báy nam kún sal bay luye. ⁷ Robay, i kér se tul fe ká kal ká puo ká *Sodom báy Gomor báy puori ká do lakun-ri na i ko*. Bari nzoɓ puokeri ku na, i daa nun pie báy fe daa jMRI ká do nun kóko ya, faa mbij munu ká nzoɓ riɗ dikari ká nulue ká Ngerewuru bie ri ku na. I do bil kóko seke fe ká bil huu ká ru-ruma ya banɗo, bay

* 1:7 1.7 I kɪ Tiika saw fe 19.1-29. Ngerewuru bie puo ká Sodom báy Gomor na kpukdu kpukdu bay tul simsed ká ndaya.

kíeke fe ká'a t̃ji tul nzobri ká i tunj Ngerewuru na, bo ha nzobri riw bele i ko.

⁸ Do faa mbjw munu ndaw, bari nzobri ká i rii sakra baari hiyaw hiyaw na, feri ká vi tul-ri ba lom na kuɔ ri ha ri dáake fe dáa kon naysuo ndaw, i ɔm hurusuo Ngerewuru ndaw, a i t̃jirike nzob rinj dikari ká nulue ndaw pi. ⁹ Misel, be ká'a ba mbay mbjw munu ká tul leɗ nzaaped Ngerewururi ká nulue hoy kara, zadka báy ngeretemndaya i vaa k̃i bay kóko nzob ve ze do báy faa bay mbika hud *Moyze na, ka mbi s̃o-ε ba nzob kúnj bay bo tul-e a t̃jiri ni ya. Bay k̃i hoy ze ka baa ha ni mii: «Ngerembay ka dáa mù ko síe!» ¹⁰ Roo le, bari nzobkeri ku na, i t̃jiri fe ká i ko sawke ya, a fe ká i dáa ba bad̃i munu ká nay bisuyri dáa na, ba feke na k̃i ze dáa ha ri díeke s̃o-ri kpukdu kpukdu. ¹¹ Kóko síe ba taa bari, bay ɔi le, i mbi faa ká *Kayi mbi. I pɔɔ s̃o-ri i w̃yruke faa w̃ɔɔk bay tul lari munu ká Balam̃. I hu báy zad bari riw bele, bay ɔi le, i t̃ji ká tul Ngerewuru munu ká Kore*.

¹² Dol bari ká sakra baari ku na, do ba fe ɔm ká bie káw nzaa fe sum law mbjw baari. I dáa suoriya i s̃y i nzo tanj sahoj a i ker se tul-ri k̃i s̃o-ri hoy. Bari na, i do munu ba sii mbam ká zuu faa a kálke h̃on tanj tókoke. I do munu ba puuri ká few lieke vi hoy kara lie ya. Zadka nzobri mun puukeri báy sawke nzar nzar zuo kele na, i hu le, i hu na roɔay. ¹³ I do munu ba nun ɔjw mbii luye ká nda k̃i poksɔ poksɔ a duo emri zuo kele ndoko. I do munu ba mbaymawri ká i w̃ru zad dol bari ká Ngerewuru kɔɔ zad ká sii a mgba k̃i do ndun banjɔ bay tul-ri. ¹⁴ Ba díe lew hoy, Enok ká ba vu bulu kadok *Adam ká kay k̃i kay k̃i ba tonɔ sayke na, yaa bay saa nzaa Ngerewuru se tul-ri mii: «I laa key: Ngerembay na a vika saa nulue báy leɗ nzaaped beri wuruk wuruk ¹⁵ bay kúnj sal bay zuo tul nzobri riw bele. Ka'a dáa bay bo tul nzob feyaari bay tul fe kaaya bari riw bele ká i dáa i t̃jinke Ngerewuru ngerej ndaw, roɔ báy bayri riw bele ká i baa i t̃jirike ni na ndaw pi.» ¹⁶ Nzobkeri ku na, s̃o-ri rii ri ya a i nguri s̃o-ri banjɔ. I pɔɔ s̃o-ri i dáake fe ká konke dáa ri; i baa bay i síike s̃o-ri a i ula nzobri báy nzaa ráa bay bay zinke fe ká luo-ri.

Nzaa boko ká Zud ha nzob mbika lawri

¹⁷ Baari nzob buo-iri ká m̃i ko ri ba nzob nun-i na, i k̃er se tul bay ká bari nzob ndáy nzaaped Ngerembay naari Zezu *Krisi baa ha ri ká pola na. ¹⁸ I baa ha ri mii: «Óɔ bie namri le, nzobri ká i síe ri, a i dáa fe ká kon dáake dáa ri na, i doko dí.» ¹⁹ I ko, ba bari nzobkeri ku na ze, i dáa ha téke bil k̃i do. Kon fe dáa naysuo ze re mbay ká tul-ri bo, i do báy Tem Ngerewuru ya.

²⁰ A roo le, baari nzob buo-iri ká m̃i ko ri ba nzob nun-i na, i se nun-ri ba pola pola banjɔ, i ngónke ká tul tusue bay ká i dáa law-ri bo dí, i dáa nzaa bay kere báy hurusuo Tem Law Pie. ²¹ I mgba s̃o-ri ngɔ-ngɔɔ i káwke bil law ini Ngerewuru, bo i gíyanke kumnun ká do banjɔ ká Ngerembay naari Zezu Krisi ha naari báy faa kóko nun síe be na.

²² Bari ká k̃er bay bari wàa síd̃i na, i ko nun síe bari ²³ i kúo ri saa bil huu i yaa ri. Nzob k̃iri kara i ko nun síe bari ndaw, roo le, i dáa báy nun

† 1:9 1.9 Soro bay key na ti bil mbede Ngerewuru ya, roo le, Zibri riw bele na i ko bayke ta-tan.

‡ 1:11 1.11 I k̃i Tiika saw fe 4.1-16. § 1:11 1.11 I k̃i Ruɔ bari 22-24; 31.16. * 1:11 1.11 I k̃i Ruɔ bari 16.1-35.

nzemke, bo munu ya le, i ri bil fe daa ya bari. Gari em fe daa ya bari na hoy kara, i za ya.

Pisi Ngerewuru

²⁴ Ba Ngerewuru ka maa bay koru ri ha ri lie ya, a ha ri *tan kad kad ka pol-e ka bil rin dika be, bay bawda suoriya. ²⁵ Be Ngerewuru ka mbiw kekkek ka ya naari bay faa Ngerembay naari Zezu *Krisi na, ndad bay ha ha rin dika, bay gaha, bay hurusuo, bay reke mbay ka tul feri riw bele na ba taa be ba die lew hoy ti timbede key, a se kpuru ba pola banuo. Amem! Ndad bay ha ha ni ka do munu na ki!

Fe ká tina nun ha Zaa

Bay ká se tul feri ká do bil mbede ni key

Ká bil mbede key na, Zaa kji fal feri ká tji nun-ε ká Zezu Krisi ha ni ko ká tukufu mbii ká Patmos. Báy faa fekeri ku na, Zaa baá bay a hũoke law nzoɓ mbika lawri ká i daa nun-ri tuɔ sie. Mbede key na baá ta-taŋ ha ri mii, feri riw bele ká tji na, ba Ngerewuru kji ze mgba do nduo-ε. Joɔ bie le, ka'a háw yũm ká tul nzoɓ tul ngani feri riw bele báy faa Ngerembay Zezu Krisi. Satan kara do bil nzoɓ tul nganikeri na ku ndaw ká Ngerewuru a bie ri kpukfu kpukfu. Nzoɓ Ngerewururi ká i do tul bay be banɔɔ na, i kóko nulue fie báy tusiri fie. I káw nzaa fe sũm suoriya yaana kji Vu Baɔu a i daa puo ká Zuruzalem fie na banɔɔ wũm.

Máa bayri ká do bil-e

Titire fe ká tina nun ha Zaa: 1

Mbede ká'a daa ha nzoɓ mbika lawri zaɔ tɔno say: 2-3

Mbede káake ká i rji zaɔ tɔno say: 4.1-8.1

Tjwri ká tɔno say: 8.2-11.19

Nay saŋ báy fe mgbamri ká sidí: 12-13

Vu Baɔu ká do tul kuo Siɔn, báy nam kún sal bay: 14

Joɔ bie huɔ duku mburuk: 15

Tuɔguo here Ngerewuru ká tɔno say: 16

Ledí ngerɛpuo ká Babilon: 17.1-19.4

Nam suoriya yaana kji Vu Baɔu: 19.5-10

Bay ká i kuɔ zuo tul fe mgbamri ká sidí, báy ledí Satan: 19.11-20.14

Nulue fie, tusiri fie, báy Zuruzalem fie: 21.1-22.5

Zezu a vika: 22.6-21

Pola roɔ bay ri bil mbede key

¹ Mbede key na baá bay se tul feri ká do zaɔ muni ká Zezu *Krisi tina ha nzoɓri ko. Ba fe ká Ngerewuru ha ni ko, bay haŋa ni ka kie nzoɓ ped feri fe ká'a ví vuku. Krisi na suo a pie led nzaaped be se luo Zaa ká ba nzoɓ ped be. ² A Zaa na laa le, feri riw bele ká'a ko na, ka baá nasike mii, ba Bay Ngerewuru ndaw, a ba tusue bay ká Zezu Krisi tina ha ni ndaw pi. ³ Suoriya ba taa nzoɓ ká kji mbede ni key ká nun ruo nzoɓri, báy baŋi ká i laa bayke ká uru saa nzaa Ngerewuru a i daa vu mbom bo dí, bay ji le, nam ká fekeri a tji na tɔŋ dí mbáa ró.

Soko ká Zaa hii ha nzoɓ mbika lawri ká i mbu tul kji boɔ boɔ zaɔ tɔno say

⁴ Bi Zaa, mi daa mbede key na ha ri baari nzoɓ mbika lawri ká i mbu tul kji boɔ boɔ zaɔ tɔno say ká kuɔ zaɔ ká Azi. Ndad bay haŋa Ngerewuru, be ká'a do pola doɔ ndaw roɔ tusiri do báy, be ká do timbede key, ká'a vika na, ka ha ri law huoke báy dekeke. Ndad bay haŋa Temri ká tɔno say* ká i do pol karingaw mbay be na, ka ha ri law huoke báy dekeke.

* **1:4** 1.4 Suy fe kjiŋa ká tɔno say ká do bil mbede key na, kie fe ká do báy zaɔe nzedem. Be mini ze «Temri ká tɔno say» na, kie Tem Ngerewuru ká mbjw hoy ká do báy zaɔe nzedem bele.

⁵ Ndad' bay haɲa Zezu *Krisi, be ká ba nzoɓ nasi bay Ngerewuru báy zadɛ, be ká'a ba titire nzoɓ ká'a tji saa sakra nzoɓ huɗeri, a ba mbay ká kaw tul mbayri riw bele ká tusiri key na, ka ha ri law huoke báy ɗɛkɛkɛ na ndaw pi.

Be Zezu na, ka hii naari. Ka tina naari saa bil hɗurusuo feyga naari báy faa sim be, ⁶ a ɗaa ha náa víri ba *nzoɓ fe poy ɓeri ká puoruo be bay ɗaa ped' ha Bi-ε Ngerewuru. Riŋ ɗika báy hɗurusuo ba taa be mbiimbam báy mbiimbam ɓaŋguo! Amem! Ndad' bay haɲa ni ka ɗo munu na kji!

⁷ I ko, be na, a vika báy sii mbam! Nun nzoɓri riw bele i kóko ni, ze ɓari ká i tud' ni i i ni na kara i kóko ni ndaw. Saw kaŋiri riw bele ká tusiri key na, i ndáka law-ri zad' zad' bay tul-e. Feke ku na, a ɗoko munu ba tusue kji. Amem! Ndad' bay haɲa ni ka ɗo munu na kji!

⁸ Ngerembay Ngerewuru Nzoɓ Hɗurusuo Luye na ɓaa mii: «Bi na, m̄ ɓa *Alfa báy Omega[†], be ká'a ɗo pola ɗoɗ ndaw roo tusiri ɗo báy, be ká ɗo timbeɗɛ key, ká'a vika.»

Zezu tina nun hɔ Zaa

⁹ Bi Zaa ká m̄ ba yu ɓaari ká náa ɓári ɓaw kóko seke fe, ká náa ɓári nzoɓri ká Ngerewuru re mbay ká tul naari, a náa súuri law naari mbjw hoy báy faa zúo zinj Zezu na, i mgba m̄ i vaa poŋ m̄ kaw tukuɗu mbii ká i ɗi ɓa Patmos bay tul Bay Ngerewuru ká m̄ ɗo tul-e mí ka-káake, báy tusue bay ká Zezu tina hɔ m̄ na[‡]. ¹⁰ Dimasi mbjw munu ká ɓa nam Ngerembay na, Tem Ngerewuru mgba m̄, le, m̄ laa kusol nzoɓ mgba beleŋ ká fal-i ri tɔw ká nzoɓ ul koŋroŋ. ¹¹ Kusol ká mgba na ɓaa mii: «Fe ká mù ko na, mu ɗaa ka ɗo mbeɗe a mú pieke ha nzoɓ mbika lawri ká i mbu tul kji ɓoɗ ɓoɗ zad' tɔno say key na: Efez ndaw, Isimirne ndaw, Pergam ndaw, Tiyatir ndaw, Sardes ndaw, Filadelfi ndaw, roo Lawdise ndaw pi.»

¹² Báyyi le, m̄ fere nun-i bay kóko nzoɓ ká ɓaa bay zinj m̄ na. Lee, m̄ ko huu ndele ká i ɗaa sii say ká i ɗaa báy lari ká nduy zjiri zjiri ɓa tɔno say zuo. ¹³ Ká sikɗa huu ndelekeri ku na, nzoɓ mbjw ri vu nzoɓ ɗo ɗi. Ka nduo maagari ká pie yul kpuru mgba fal ɓal-ε, a ɗaa sal bil ká i ɗaa báy lari ká nduy zjiri zjiri na tekre nzaa law-ε. ¹⁴ Suy tul-e puu tel tel munu ká gari pie, mase munu ká sari, a nun-ε se huu kalu kalu munu ká rjim huu. ¹⁵ Bal-eri nduy munu ká nzaw lari ká i ɗaa nduo huu ha mjire tji roo i nzun ha ni nduy, a kusol-e laa le, mgba munu ká bawda maambiiri ká so gbuu gbuu. ¹⁶ Ka mgba mbaymawri ɓa tɔno say ɗo nduo hodo be, roo maamii ká nzi-ε uo pelem pelem fi sidi bele ɗo tji saa nzi-ε. Nzaa pol-e nduy mbeɗera mbeɗera munu ká sie ká ɗo law tul ká'a ke hed hed.

¹⁷ Zadka m̄ ko ni na báyyi le, m̄ lie gbɔy ɓo pol-e munu ɓa huɗ. Báyyi le, ka ɗaa nduo hodo be ɓo tul-i a ɓaa mii: «Mu hje ya! Bi na, m̄ ɓa Titire Nzoɓ báy Jro Bie Nzoɓ. ¹⁸ Mi ɓa Nzoɓ Káw Báy Kumnun. Pola na m̄ hu, roo le, timbeɗɛ key na m̄ kaw báy kumnun mbiimbam báy mbiimbam ɓaŋguo. Mi ɗo báy hɗurusuo ká tul huɗ, báy nzoɓ huɗeri ká zad' baw. ¹⁹ Munu zu le, fe ká mù ko key na, mu ɗaa ka ɗo mbeɗe; ɓa

[†] **1:8** 1.8 Alfa ɓa titire vu máa bay alfabe Gerek, a Omega laa le, ɓa ɓro bie vu máa bay alfabe. Zadka Ngerewuru ɓa Alfa báy Omega na, kie mii ka re mbay ká tul feri riw bele, a ɓa nzoɓ tiika saw fe báy nzoɓ ɓro bie fe. [‡] **1:9** 1.9 Tukuɗu mbii ká i ɗi ɓa Patmos na, ɓa sal faa isoɗ báy Efez. Ba zad' ká ngeredomayri ká Rom faa nzoɓri ká i hii bay ɓari mbaa na, i vaa poŋ ri zuo ɗi.

fe ká do timbede key ndaw, fe ká'a doko vaw ndaw pi. ²⁰ Saw bay ká se tul mbaymawri ká tɔno say ká mù kɔ ká nduo hodɔ bi, báy huu ndele ká tɔno say ká i daa báy lari ká nduy zíriri zíriri na ze do key: mbaymawri ká tɔno say na ba led nzaaped Ngerewururi ká i do tul nzoɔ mbika lawri ká i mbu tul kɔ boɔ boɔ zad tɔno say na, a huu ndeleri ká tɔno say na laa le, ba nzoɔ mbika lawri ká i mbu tul kɔ boɔ boɔ zad tɔno say.»

2

Bay ká i baa hq nzoɔ mbika lawri ká Efez

¹ Nzoɔke ku na baa hq m̄ mii: «Mu daa bayri key na ka do mbede mú piéke hq led nzaaped Ngerewuru ká kaw tul nzoɔ mbika lawri ká i mbu tul kɔ ká Efez na mú baa hq ni ka baa ha ri mii:

Nzoɔ ká mgha mbaymawri ba tɔno say do nduo hodɔ be, a se sakra huu ndeleri ká i daa sii say ba tɔno say ká i daa báy lari ká nduy zíriri zíriri na baa mii: ² «Fe daa kere baari nzoɔ mbika lawri riw bele na, m̄ kɔ-kɔ. Sùo-ri ká i daa tud, báy sɔu law-ri na, m̄ kɔ ndaw. Baari na, m̄ kɔ le, i iki law-ri ká tul nzoɔ law mgbórɔri ya; i lie nzoɔbri ká i d̄i sùo-ri ba nzoɔ ndáy nzaaped Krisiri, roo le, i ba nzoɔbkeri ya, a i kɔ ri ba nzoɔ kúɔ báyri. ³ Baari na, i sɔu law-ri banɔuɔ, ze i kɔ seke fe bay tul-i hoy kara law-ri sqa ya.

⁴ Roo le, fe ká m̄ hii bayke ká fi luo-ri ya na ze do key: baari na, i hii m̄ i kɔ m̄ ba nzoɔ nun-ri munu ká i daa báy tiika mbika law-ri ya. ⁵ Munu zu le, i kér se tul dol baari ká pola ká i hiike m̄ bamba na, i suo kér bay baari, i ȳi i daa munu ká i daa pola; bo munu ya le, m̄ ȳi bay t̄ji tul-ri, a mí naa huu ndele baari na ba fal*. ⁶ Be nu ku hoy kara, m̄ písi ri ká tul fe mbjw: i tunj fe daa nzoɔbri ká i se fal Nikola ngeren munu ká bi†.

⁷ Nzoɔ ká do báy suku láa bay na, ka laa bay ká Tem Ngerewuru baa hq nzoɔ mbika lawri ká i mbu tul kɔ báy zad boɔ boɔ na! A nzoɔ ká haw yum na, puu káw báy kumnun banɔuɔ ká do zad káw ndadi ká luo Ngerewuru na, m̄ pɔn faa hq ni sɔ lereke‡.»

Bay ká i baa hq nzoɔ mbika lawri ká Isimirne

⁸ Nzoɔke ku na baa hq m̄ mii: «Mu daa bayri key na ka do mbede mú piéke hq led nzaaped Ngerewuru ká kaw tul nzoɔ mbika lawri ká i mbu tul kɔ ká Isimirne, mú baa hq ni ka baa ha ri mii:

Titire Nzoɔ báy Ɔɔ Bie Nzoɔ, be ká'a hu a ȳi a kaw báy kumnun na baa mii: ⁹ «Kóko seke fe baari nzoɔ mbika lawri na, m̄ kɔ-kɔ. Kuku baari na, m̄ kɔ-kɔ ndaw§, roo le, tusueke le, i ba nzoɔ feziɔari ká nun Ngerewuru. Bay kaɔyari ká Zibri ká i d̄i sùo-ri ba Zib taa tusuekeri baa se tul-ri na, m̄ la-laa. Bari nzoɔbkeri ku na, i ba Zib taa tusuekeri ya.

* **2:5** 2.5 Zadka Krisi naa huu ndele baari ba fal na, kie mii nzoɔ mbika lawri ká i mbu tul kɔ na i nda siri. † **2:6** 2.6 Nzoɔbri ká i se fal Nikola na ped daa bari do báy zadɔ ya, bay ji le, i pɔn sùo-ri bo bil fe daa nun pieri a i puo wururi. ‡ **2:7** 2.7 I k̄ji Tiika saw fe 2.9. Puu káw báy kumnun ká bil mbedeke na, Ngerewuru haa nzoɔbri faa sɔna lereke. Roo le, timbede ká bil mbede ni key na, ka pɔn faa do hoy ro hq nzoɔbri sɔ. § **2:9** 2.9 Ká bil sewke ku na, nzoɔ haneri daa h̄je i ker mii, zadka nzoɔ mbika lawri ruo Mbay Sezar ba Ngerewuru ya na báyi le, i fqa fe hie bari ndaw, feri ká hul bari hoy kara ndaw, a i pɔn ri ba nzoɔ kɔkuri.

Mbũ kị ñari na, ðo ña zad mbũ kị Satan! ¹⁰ Fe seke ká'a tji tul-rĩ na, ì hã law-rĩ ka to ká ði ya. I laa key: ñgeretemndaya a ðaa hã nzob tul ñgani ñaari fãa nzob ñanerĩ ká sakra ñaari zuo hul sal ñay lie law-rĩ; le, ì ðoko ñil kóko seke fe nam duo*. I siñ law-rĩ ì ðoke tul ñay ñi kpuru ì huke, le, mĩ haña rĩ káw ñáy kumnun ñanguo ña fe tundo ñaari.

¹¹ Nzob ká ðo ñáy suku láa ñay na, ka laa ñay ká Tem Ñgerewuru ñaa hã nzob mbika lawri ká ì mbũ tul kị ñáy zad ñod ñod na! A nzob ká haw yũm na, huð ndeke ði ba siðike ti ðika riñ-ε mbãa mgbãñ.”»

Bay ká ì ñaa hã nzob mbika lawri ká Pergam

¹² Nzobke ku na ñaa hã mĩ mii: «Mu ðaa ñayri key na ka ðo mbede mú ñieke hã leð nzaaped Ñgerewuru ká kaw tul nzob mbika lawri ká ì mbũ tul kị ká Pergam mú ñaa hã ñi ka ñaa ha ri mii:

Nzob ká ðo ñáy maamii ká nzi-ε uo pelem pelem fi siði bele na ñaa mii: ¹³ “Zad ká ñaari nzob mbika lawri ì ðaa puo ká ði na, mĩ ko-ko; ña zad ká *Satan kaw tul karingaw mbay ká ði. Be nu ku hoy kara, ì mbuolò mĩ ñanguo. Ze ñáy sewke ká ì mgbã Antipas ká ña nzob nasi ñay ñi taa tusueke, a ì ñi ká puo ñaari ká Satan ðaa puo ká ði na kara, ì pɔñ mbika law ñaari ká tul-ì ya.

¹⁴ Roo le, fe ñanerĩ ðo fi luo-rĩ ði ku ká mĩ hii ñayke ya: Nzob ñanerĩ ká sakra ñaari se fal fe fére *Balam. Be na, ka kie Mbay *Balak faa ká ñay haña leð Izarayelri ðaa feyãa ì sũ náy ká ì puoke fe hã wũruri, a ì ðaa nun ñie†. ¹⁵ Nzob ñanerĩ ká luo-rĩ na, ì se fal fe fére nzob taa Nikolari faa mbjw munu na ndaw. ¹⁶ Munu zu le, ì suo kér ñay ñaari! Bo munu ya le, mĩ tji tul-rĩ kod hoy a mí ruu zĩñ nzobkeri ku na ñáy maamii ká tji saa nzaa-ì.

¹⁷ Nzob ká ðo ñáy suku láa ñay na, ka laa ñay ká Tem Ñgerewuru ñaa hã nzob mbika lawri ká ì mbũ tul kị ñáy zad ñod ñod na! A nzob ká haw yũm na, mĩ haña ñi ñgaw ká ðo zad muni ká ì ði ña manne a mí hã ñi tisaw ñie ndaw‡. Ká tul tisawke ku na, ì ðaa riñ fie ðo ði ká nzob mbjw ko sawke ya, ña ñe huo-ε ká'a yãa riñke na ze ka ko.”»

Bay ká ì ñaa hã nzob mbika lawri ká Tiyatir

¹⁸ Nzobke ku na ñaa hã mĩ mii: «Mu ðaa ñayri key na ka ðo mbede mú ñieke hã leð nzaaped Ñgerewuru ká kaw tul nzob mbika lawri ká ì mbũ tul kị ká Tiyatir mú ñaa hã ñi ka ñaa ha ri mii:

Vu Ñgerewuru, ñe ká nun-ε se huu kalu kalu munu ká rĩm huu, ká ñal-eri ndũy munu ká nzaw lari ká ì ðaa nduo huu roo ì nzũn hã ñi ndũy na ñaa mii: ¹⁹ “Fe ðaa ñaari nzob mbika lawri na mĩ ko-ko; mĩ ko mgbaka ñi ñaari ndaw, ðoko tul ñay ñi ndaw, peðri ká ì ðaa hã mĩ ndaw, roo ñáy sũu law-rĩ ndaw pi. Mĩ ko le, peð ñaari ká ì ðaa timbede key na, kal taa hãy ká ì ðaa ñáy titire nam ká ì ðaake law-rĩ ño tul-ì na.

* **2:10** 2.10 Zadka ì ñaa ñay se tul «nam duo» ká ñil mbede key na, kie saw sie ká Ñgerewuru kị mbi nzi-ε a ðaa ño, ño ti kál bol nzi-ε ya. † **2:14** 2.14 ì kị Ruo ñari 25.1-2, 31.15-16. ‡ **2:17** 2.17 Manne na ña fe sũm ká Ñgerewuru hã leð Izarayelri sũ ká ñil law kor. (Tji kele 16.14-21.) Zifri na ì ker mii, zadka Krisi a vika na, ka'a hól nzobri faa mbjw munu na ndaw. A tisaw ñie na, nzob ñanerĩ ker mii, zadka ì ðaa ño nduo nzob le, ña faa ze ì pɔñ hã nzobke se zad fe sũm suoriya Ñgerewuru, mase ì ðaa ño nduo nzob ze ñáy nam kál sal ñay laa le, kie mii, ñay naa ká tul nzobke ro zu.

²⁰ Roo le, fe ká mǐ hii ɓayke ká luo-rǐ ya na ze ɗo key: Máj ká ped ɗáa be ɗo munu ɓa Zezabel na, ì iki law-rǐ ká tul-e^S Májke ku na, ɗi sùo-ε ɓa nzoɓ yaɓa ɓay saa nzaa Ngerewuru a ula nzoɓ ped ɓiri a kuo ri zuo fal-ε ɓáy faa fe fére be ha ri ɗaa nun pie, a í sù náy ká í púoke fe hɔ wɔruri. ²¹ Mǐ pɔŋ namri hɔ ni ɓay haɓa ni ka yǐi a suo kér ɓay be ká tul feyaa ɓeri, roo le, ka hii ɓay pɔŋ ɗáa nun pie be na ya. ²² Be mini ze, mǐ pɔŋ ni hɔ ni kɔ seke fe ká tul ɗokro; a ɓari ká í ɗaa nun pie zih ni na, zadka í yǐi í suo kér ɓay ɓari, a í pɔŋ fe ɗáa kɔya ɓari na ya le, mǐ haɓa ri kɔ seke fe na ndaw. ²³ Vi-eri na, mǐ duku ri mburuk, ɓay haɓa nzoɓ mbika lawri ká í mbu tul kǐ ɓáy zad ɓod ɓod riw bele na í kóko mii, ɓi na, mǐ ɓa nzoɓ ɓékle ɓil law nzoɓri ɓay kóko kér ɓay ɓari ɓáy fe ká law-ri hii. Nzoɓ hɔa hɔa ká sakra ɓaari na, mǐ púo ni fe tunduo be maa ɓáy ped ɗáa be.

²⁴ A ɓaari nzoɓ mbika lawri ká Tiyatir ká ì se fal fe fére ndaya mǎy key ya, ká í ti riil ɓil feri ká nzoɓkeri ɗi ɓa 'kér ɓay *Satan ká ɗi ɓamba ká ɗo zad muni' ya na*, mǐ ɓaa ha rǐ ta-taŋ: Mǐ ti haɓa rǐ soɓa kǐ ya, ²⁵ roo le, fe ká í ɗóke na, ì mgba ŋɔ-ŋɔŋ kpuru maa ɓáy nam ví ɓi.

²⁶⁻²⁸ A nzoɓ ká haw yum, a ɗaa fe ká mǐ hii kpuru tǐi ɔro ɓie nam na le, mǐ haɓa ni hɔrusuo réke mbay munu ká ɓi kǐ mǐ yaa ká luo ɓaa. Ka'a réke mbay ká tul nzoɓri ká saw puo ɓari ɓod ɓod ɓáy hɔrusuo. Ka'a ɓie nzoɓ ndayari kpukɗu kpukɗu munu ká í ɓieke pay ká í mbuo zuo. Mǐ haɓa ni rúo tǐie na ndaw†. ²⁹ Nzoɓ ká ɗo ɓáy suku láa ɓay na, ka laa ɓay ká Tem Ngerewuru ɓaa hɔ nzoɓ mbika lawri ká í mbu tul kǐ ɓáy zad ɓod ɓod na!"»

3

Bay ká í ɓaa hɔ nzoɓ mbika lawri ká Sardes

¹ Nzoɓke ku na ɓaa hɔ mǐ mii: «Mu ɗaa ɓayri key na ka ɗo mbede mú pieke hɔ led nzaaped Ngerewuru ká kaw tul nzoɓ mbika lawri ká í mbu tul kǐ ká Sardes mú ɓaa hɔ ni ka ɓaa ha ri mii:

Nzoɓ ká ɗo ɓáy Tem Ngerewuru ɓa tɔno say* ɓáy mbaymawri ká tɔno say na ka ɓaa mii: “Fe ɗáa ɓaari nzoɓ mbika lawri riw bele na, mǐ kɔ-kɔ. Mǐ kɔ le, riŋ rǐ mgba riil fe ká ì zaŋ sùo ɓay tul-i, roo le, ì ɓa nzoɓ huɗeri. ² I túma í hɔ hɔrusuo hɔ fe ká tɔŋ ndii ká ɗo sùo-rǐ rɔɓay na ɓay haɓa ni hu ɓiɓ ɓiɓ ya, ɓay ji le, mǐ kɔ ped ɗáa ɓaari na, ɗo maa ɓáy zadɗe munu ká Ngerewuru ɓi hii na ya. ³ Munu zu le, ì kér se tul Bay Ngerewuru ká í laa í yaa ɓo law-rǐ na. I ɗaa vu mbom ka ɓo ɗi, a í suo kér ɓay ɓaari ká tul feyaa ɓaari. Zadka í tuma ya le, mǐ tǐi tul-rǐ mbudfa munu ká nzoɓ riiba tǐike tul nzoɓ taŋ haɓa rǐ kɔ nam ví ɓi.

⁴ Roo le, nzoɓ ɓaari haneri ká í ɗo Sardes kǐ hoy kara, simsed ɓari taŋ kaɗaŋ munu ká gari pie ká em mgba ɗi ya. Bari nzoɓkeri ku na, í seke

§ 2:20 2.20 I kǐi 1 Mbayri 16.31; 2 Mbayri 9.22. Zezabel na ɓa mǎy Mbay Akaɓ ká kuo wɔra hɔ ni puo wɔruri. * 2:24 2.24 Ká zad ni key na riil fe ká nzoɓ haneri fere nzoɓri fe mii, ɓay háw yum ká tul ngeretemndaya na, ndaf ɓay riil ɓil fe kɔya ká'a ɗaa na ndaw rɔ! † 2:26-28 2.26-28 Rúo tǐie na, kie nzaaruo ká ɗo ɗi ya ɓay sil. ɗo faa mbɔw munu ndaw, nzoɓ ká ɗo ɓáy rúo tǐie na,

ze ka ɗo na sikɗa kóko seke fe hoy kara, ka kɔ mii, seke fekeri na ɗo ɗi ya ɓay kál. * 3:1 3.1 I yǐi í kǐi FKT 1.4 na í kɔ.

sed zih mĩ báy gari pie, bay yi le, i ma-maa†. 5 Be ze, nzoɓ ká haw yum na, i ndúo ni gari pie munu na ndaw. Mi ti bumra riŋ-ε ká bil mbede pam ká nulue ya. Mi báa taŋ kaɗ ká pol Baa ndaw, ká pol leɗ nzaaped beri ndaw mii, ka ba taa bi. 6 Nzoɓ ká do báy suku láa bay na, ka laa bay ká Tem Ngerewuru baa hã nzoɓ mbika lawri ká i mbu tul kɪ báy zaɗ boɗ boɗ na!”»

Bay ká i baa hã nzoɓ mbika lawri ká Filadelfi

7 Nzoɓke ku na baa hã mĩ mii: «Mu daa bayri key na ka do mbede mú pieke hã leɗ nzaaped Ngerewuru ká kaw tul nzoɓ mbika lawri ká i mbu tul kɪ ká Filadelfi mú baa hã ni ka baa ha ri mii:

Nzoɓ ká Taŋ Kadan, be Krisi tusueke ká lakerere Mbay David do nduo-ε‡, ká mgbuɗa le, nzoɓ mbijw maa bay daɗ ya; ká dar le, nzoɓ mbijw maa bay mgbuɗa ya na baa mii: 8 “Fe daa baari nzoɓ mbika lawri riw bele na, mĩ ko-ko. Hurusoo ká i doke na, ndji hoy, mĩ ko-ko. Be nu ku hoy kara, i daa nu mbom bo tul bay bi, a i may bay ká tul-i ya. Mi mgbuɗa faa do hoy ha ri ká nzoɓ mbijw maa bay daɗ do di ya. 9 A nzoɓri ká i ba zaɗ mbu kɪ *Satan, nzoɓ kuɗ bayri ká i di suo-ri ba Zib taa tusue, roo le, i ba nzoɓkeri ya na, mĩ daa ha ri vi huku pol-ri, a mi ha ri ko mii, mĩ hii ri hii. 10 Munu ká i korɔ bay bi báy suu law na, bi hoy kara, mĩ koro ri ká bil seke fe ká’a tji tul nzoɓri riw bele ká tusiri key bay lie ri bay kóko. 11 Ndji hoy le, mĩ vika. Fe ká i doke na, i mgbu ngɔ-ngɔ bay haɗa bo, nzoɓ mbijw mini kara, ka naa fe tundo baari ya.

12 Nzoɓ ká haw yum na, mĩ haɗa ni do ba ngoo soko *hul kani Ngerewuru bi; ka’a doko di banɗoo ro bo, ka ti tji kele mbaa. Mi daa riŋ Ngerewuru bi do suo-ε ndaw, riŋ ngerewoo Ngerewuru bi ká ba Zuruzalem fie ká’a di saa luoo-ε ká nulue ndaw, roo riŋ-i taa fie na kara ndaw pi. 13 Nzoɓ ká do báy suku láa bay na, ka laa bay ká Tem Ngerewuru baa hã nzoɓ mbika lawri ká i mbu tul kɪ báy zaɗ boɗ boɗ na!”»

Bay ká i baa hã nzoɓ mbika lawri ká Lawdise

14 Nzoɓke ku na baa hã mĩ mii: «Mu daa bayri key na ka do mbede mú pieke hã leɗ nzaaped Ngerewuru ká kaw tul nzoɓ mbika lawri ká i mbu tul kɪ ká Lawdise mú baa hã ni ka baa ha ri mii:

Nzoɓ ká i di ni ba Amem§, nzoɓ doko tul nasi bay Ngerewuru, a baa bay tusueke, be ká Ngerewuru daa feri riw bele báy faa be na baa mii: 15 “Fe daa baari nzoɓ mbika lawri na, mĩ ko-ko. Mi ko na, i huo ya ndaw, i zaŋ ya ndaw. Uwaa! Haɗa ri huo deŋ deŋ, mase haɗa ri zaŋ suoo ku na, ndaɗ mba doko sikda daɗ munu! 16 Munu ká i zaŋ ya ndaw, i huo ya ndaw na, mĩ sám ri zuo bisuy. 17 I baa ká bil law-ri mii, ‘Buru ba nzoɓ feziŋari, báy faa ped daa buru na, buru káwke bil ndadi, búru se síe fe mbijw ya!’ Roo le, ká nun Ngerewuru na, i ba síe bamba i maa ya kakalke ndaw, i ba nzoɓ kɔkuri i se tigbaa ri hoy nduodi nduodi ndaw, roo nun-ri fuma gbiɓli ndaw ze i ko ya ku!

† 3:4 3.4 Gari pie ká nzoɓ nduo na kie mii, simsed nzoɓke taŋ kaɗ kaɗ ndaw, a haw yum zih Krisi ndaw, a kaw báy kumnun banɗoo ndaw pi. ‡ 3:7 3.7 Ká zaɗ ni key na, Nzoɓ ká Taŋ Kadan ká lakerere Mbay David do nduo-ε na, baa bay se tul Krisi, nzoɓ ká Ngerewuru waa bay pie ni vi yaa nzoɓri. § 3:14 3.14 Nzoɓ ká i di ni ba «Amem» na ba Zezu.

18 Be ze, mĩ bo ri bay haɲa ri vi luo-i í hie lari ká i dfaa nduo huu hã mĩire tji a nduy zĩriri zĩriri na, bay haɲa ri vi ba nzob feziɲari ká nun Ngerewuru. I ví hie gari pie í nduo í pũdke zad' sahoj baari ká do hoy nduodí ku na. I ví hie saɲpuu í dfaa bo nun-ri, bay haɲa bo ì kóke zad' *taɲ kad' kad'*. 19 Bi na, nzobri riw bele ká mĩ hii ri na, mĩ yiw ri, a mí ndada ri bo faa. Munu zu le, ì nduo kiyaw kiyaw í suo kér bay baari ká tul feyaa baari. 20 I ko, bi na, mĩ do faa hul mí dī fe. A nzob ká laa kusol-i a mgbuda faa hã mĩ le, mĩ rii mí se luo-ε, mí sũ fe zĩɲ ni, a be kara a sũna fe zĩɲ mĩ ndaw.

21 Nzob ká haw yũm na, mĩ pɔɲ faa hã ni kaw lakun-i ká tul karingaw mbay bi, munu ká bi kara mĩ haw yũm a mí kaw lakun Bãa ká tul karingaw mbay be na. 22 Nzob ká do báy suku láa bay na, ka laa bay ká Tem Ngerewuru baa hã nzob mbika lawri ká i mbũ tul kĩ báy zad' bod' bod' na!"»

4

Rúo Ngerewuru ká nulue

1 Falε ku na báyi le, mĩ ko-kóm mí ko faa hul ká nulue mgbuda do hoy. Leε, mĩ laa kusol ká baa bay hã mĩ pola mgba beɲen munu ba tĩw ká nzob ul koɲɔɲ na baa hã mĩ mii: «Mu hil mú vi key, le, mĩ kĩa mù fe ká'a vika fal-ε vuku.» 2 Ká zadε ku hoy le, Tem Ngerewuru mgba mĩ; le, ká nulue na, karingaw mbay mbjw bo dī. Ká tul karingaw mbayke ku na nzob kaw dī. 3 Nzobke ku na, nduy vedera vedera munu ba tisaw kere ká hie ba huu ká riɲ-ε ba *zaspε* báy *sarduwan*. Birimisi kiri karingawke na gbuk a nduy ver ver munu ba tisaw kere ká mbi ba huu ká riɲ-ε ba *emerode*. 4 Karingaw mbayri ba sɲ sidi pãre niɲ kiri karingawke na ku. Leε, *ɲgere tul pedri ba sɲ sidi pãre niɲ kaw tul karingawkeri na. I nduo gari pie, a taguba mbay ká i dfaa báy lari ká nduy zĩriri zĩriri na guba tul-ri mbjw mbjw riw bele. 5 Ká tul karingaw mbayke ku na, haa mbamri tji saa dī gberεε gberεε, kusolri mgba beɲen beɲen ká dī ndaw, mbam ká yiw kpáy kpáy kara tji saa dī ndaw pi. Ká pol karingaw mbayke na, huu mbɔnri ba tɔɔ say sε ká dī; ba Tem Ngerewuru ká tɔɔ say*. 6 Ká pol karingaw mbayke ku na, fe rii maambii ká nduy a taɲ kãrara a do mgbeɲ do dī ndaw. Ká zad' bóko karingaw mbay ká sikda na, fe doko báy kumnunri ba niɲ kiri dī, pol-e mbjw, fal-ε mbjw, rɔɔ fi hodo báy fi gel na do dī mbjw mbjw. Fekeri ku na, nunri fɔɔ sũo-ri, fi pol-a ndaw, fi fal ndaw. 7 Fe doko báy kumnun taa titireke ku na, rii mbaki. Ndeke dī sidike na rii vu baa nday, fe ndeke dī sayke na dfaa nun rii nun nzob, a fe ndeke dī niɲke laa le, rii tirim ká do zóko taɲ. 8 Fe doko báy kumnunkeri ká mbjw mbjw niɲ bele na, i do báy taɲ ba yie yie ká nunri fɔɔ taɲ bari kpurukud' bele, fi pol ndaw, fi fal ndaw pi. Sũɲ báy bisie baɲguo na, i baa mii: «Iɲgerembay, Ngerewuru Nzob Hurusuo Luye, Nzob Tãɲ Kadãɲ, Kadãɲ, Kadãɲ, Nzob ká do pola doɔd ndaw rɔɔ tusiri do báy,

* 3:18 3.18 Ngerεpuo ká Lawdise na riɲ-ε mgba bamba bay tul feziɲa be ndaw, gari lari ndaw, rɔɔ saɲpuu bóko nun ndaw pi. Roo le, fekeri na ba fe ká kele kĩ hoy. Ngerewuru na ko fe ká do bil law nzob. * 4:5 4.5 I yĩ i kji FKT 1.4 na i ko.

ká do timbede key, ká'a vika.»

⁹ Baŋguo na, zadka fe doko báy kumnunri ká nin daa rin dika í daa mbay roo í daa taambol ha be ká kaw tul karingaw mbay, Nzob Káw Báy Kumnun mbiimbam báy mbiimbam baŋguo na báyi le, ¹⁰ ngere tul pedri ká sijn sidí pare nin na, í ví huku pol be ká kaw tul karingaw mbay na, í ruo Nzob Káw Báy Kumnun mbiimbam báy mbiimbam baŋguo a í nan taguBa mbay Bari, í vaa daa zuo pol karingaw mbayke na í baa mii:

¹¹ «[Ŋgerembay, Ngerewuru furu:

Rin dika ndaw, daa mbay ndaw, hurusuo ndaw na
ba taa bo, bay ji le, mu ma-maa.

Ba bo ki ze mu daa ferí riw bele;
báy law hiiya bo ze mu hii bay haŋa ferí do,
ze mu daa fekeri.»

5

Rúo Vu bađu Ngerewuru

¹ Fale ku le, mi ko mbede ká í ka-káa do nduo hofo nzoB ká kaw tul karingaw mbay na. Mbedeke ku na, í vbie bay do bil-e ndaw, do fal-e ndaw, í rji nzi-e zad tongo say. ² Lee, mi ko led nzaaped Ngerewuru mbij munu ká ba nzoB hurusuo ká do baa bay belej báy bawda kusol-e a vbi bay mii: «Nzob ve ze maa nzúo zad rjike ká tongo say na, a mgbuda nzi-e a kji bay ká do bil-e le*?» ³ Roo le, nzoB ká maa mgbúda bay kjiŋa bay ká do bil-e na mbij tiya, ká nulue ya ndaw, tusiri key ya ndaw, ká zad baw ya ndaw pi. ⁴ A le, mi re-rew báy mbii nun-i mgboBo mgboBo, bay ji le, nzoB mbij maa bay mgbúda bay kóko fe ká do bil-e ya. ⁵ Báyi le, ngere tul ped mbij baa ha mi mii: «Mu re-rew ya. Mu ko! Mbaki key ká ba saw kani Zuda, vu bulu Mbay *David na, haw yum a maa nzúo nzaa mbede ká í rji zad tongo say na.»

⁶ Lee, mi ko vu bađu mbij do siya ká lakun karingaw mbay na, le, fe doko báy kumnunri ká nin báy *ngere tul pedri na, í kiri ni gbuk. Ka rii Vu Bađu ká í í ni ba *fe poy, a do báy tiw ba tongo say, nun ba tongo say ká ba Tem Ngerewuru ká tongo say ká'a pie ri báy zadri riw bele ká tusiri key. ⁷ Vu Bađuke ku na, vaa ya mbede ká do nduo hofo be ká kaw tul karingaw mbay na. ⁸ Zadka'a ya mbedeke na báyi le, fe doko báy kumnunri ká nin báy ngere tul pedri ká sijn sidí pare nin na, í huku siri ká pol Vu Bađu. Bari mbij mbij bele na, í do báy nzaŋa báy tunguo ká í daa báy lari ká nduy zjiriri zjiriri, ká ferí ká í uu ká bare fu búy búy mbáa dí. Fe úukeri na, ba nzaa bay kereri ká nzoB taa Ngerewururi í daa.

⁹ Robay, í dí sim fie mii:

«Bo Vu Bađu na, mu ma-maa.

Mu maa bay mbika mbede ká í kaa na,

a mu nzuo zad rjikeri,

bay ji le, bo na, í í mu ha sim bo uo,

a le, báy faa sim bo na, mu puoke mbol ká tul nzoBri

ká saw kani Bari bof bof bele,

* 5:2 5.2 Ká bil sewke ku na, mbede káake ká ngeredomayri daa na, í rji nzi-e báy dikay a í iki dikay na báy fe ká í daa nduo vu nduo-ri, bay haŋa nzoBri kóke nzoB daa mbedeke. Ba nzoB ká do báy faa huo-e hoy ze maa bay mgbuda.

nzaa bay bari bod bod bele ndaw,
 saw bari bod bod bele ndaw,
 roo saw puo bari bod bod bele ndaw na,
 ha ri vi ba taa Ngerewuru.

¹⁰ Mũ daa ha ri vi ba nzoḅ fe poyri ká puoruo bo bay daa ped ha Ngerewuru naari, a í re mbay ká tusiri key.»

¹¹ Báyyi le, mũ kɔ-kóm, a mí laa kusol ruo led nzaaped Ngerewururi ngji bamba wuruk wuruk mba kjiṅa. I kiri karingaw mbay báy fe doko báy kumnunri ká niṅ, roo báy ngerɛ tul pedri na, ¹² a i dī sim mgba mgba ba siya mii:

«Vu Baḍu ká i i ni na,
 ngɔɔɔ ndaw, feziṅa ndaw, nun nzem ndaw, hurusuo ndaw,
 daa mbay ndaw, riṅ dika ndaw, roo pisi ndaw na
 ba taa be, bay ji le, ka ma-maa!»

¹³ Roḅay, mũ laa kusol feri riw bele ká Ngerewuru daa, ká nulue ndaw, tusiri key ndaw, zad baw ndaw, ká bil bawda maambii ndaw, roo báy feri riw bele ká'a daa na, i dī sim mii:

«Iḡerewuru, nzoḅ ká kaw tul karingaw mbay báy Vu Baḍu na,
 pisi ndaw, daa mbay ndaw,
 riṅ dika ndaw, roo hurusuo ndaw na,
 ba taa bari mbiimbam báy mbiimbam banḡuo!»

¹⁴ Lɛɛ, fe doko báy kumnunri ká niṅ na, i yjiṅra báy bay mii: «Amem! Ndad bay haṅa ni ka do munu na kji!» A le, ngerɛ tul pedri na i huku siri i ruo ri.

6

Nzuo zad rji mbede

¹ Falɛ ku le, mũ kɔ Vu Baḍu nzuo titire zad rjiike ká tɔno say na, le, mũ laa kusol fe doko báy kumnun mbjw ká sakrake hawri na baa bay munu ká mbam ká yjw kpáy kpáy mii: «Mu vi!» ² Báyyi le, mũ kɔ-kóm mí kɔ piri pie mbjw! Nzoḅ ká kaw tul-e na mgba ngan guo do nduo-ɛ, a í hã ni taguḅa mbay. Ka se báy hurusuo háw yum bay vaa háw yum na roḅay.

³ Falɛ ku le, Vu Baḍu na nzuo zad rjiike ndeke dī sidike na, le, mũ laa kusol fe doko báy kumnun ndeke dī sidike ká baa mii: «Mu vi!» ⁴ Báyyi le, piri kji tji, le, sùo-ɛ ba sje ngaw ngaw ba huu. Nzoḅ ká kaw tul-e na, i hã ni hurusuo bay haṅa ni náake dekeke ká do sakra nzoḅri ká tusiri key bay haṅa ri i kji, a í hã nzoḅke ku na bawda maamii.

⁵ Falɛ ku le, Vu Baḍu na nzuo zad rjiike ndeke dī sayke na, le, mũ laa kusol fe doko báy kumnun ndeke dī sayke ká baa mii: «Mu vi!» Báyyi le, mũ kɔ-kóm mí kɔ piri pire mbjw! Nzoḅ ká kaw tul-e na, mgba fe líe sùm dɔ nduo-ɛ. ⁶ Lɛɛ, mũ laa gire fe mgba munu ká kusol nzoḅ uru saa sikda fe doko báy kumnunri ká niṅ na mii: «Sùm kere na, vu tunḡuo fe híe mbjw bay tul lari ped nam mbjw, a kji sùm ká do ká kükuri hie na laa le, vu tunḡuo fe híe say bay tul lari ped nam mbjw na ndaw, roo le, num báy him na, mu suo larike ya*..»

* **6:6** 6.6 Ká zad ni key na, baa bay se tul kon ká'a líe bo zad hã lari fe payri ngón bamba. Sùm kere ká zad ni key na, ba sùm ká i dī ba ble, a kji sùm ká kükuri hie na laa le, i dī ba orge.

⁷ Fale ku le, Vu Badu na nzuo zad rjike ndeke di ninke na, le, mi laa kusol fe doko bay kumnun ndeke di ninke ka baa mii: «Mu vi!» ⁸ Bayji le, mi ko-kom mi ko piri pire ka suo-e fere do hoyla! Nzoɓ ka kaw tul-e na, riŋ-e ba Hud; le, nzoɓ ka i di ni ba Zad Baw na se fal-e. I ha ri hurusuo ika nzoɓri ka tusiri key. Tusiri ka i te bil-e zad niŋ na, i i nzoɓri ka zad mbjwke bay faa maamii ndaw, kon buo ndaw, hud duku mburuk ndaw, roo bay faa fe mgbamri ka tusiri ndaw pi.

⁹ Fale ku le, Vu Badu na nzuo zad rjike ndeke di ndebeke na, le, mi ko-kom ba saw *tutakra fe poy a mi ko para nun suo nzoɓri ka i i ri bay tul Bay Ngerewuru ka i ka-kaake bay nasi bay ka i baa bay zafe na. ¹⁰ I guu fe ba siya mii: «Ŋgerembay, bo ka mu ba Nzoɓ Tan Kadafan mu ba Ngerewuru tusuke na, wa, mu giyan bay sie ha ndaw roo bay kuj sal bay zuo tul nzoɓ tukeleri key, a mu daa seke ziŋ ri bay tul buru ka i i buru na le?» ¹¹ Le, i ha ri maagari pie ka pie yul mbjw bay zad bari bele†, a i baa ha ri bay haŋa ri giyan ndji i mgba taram saw sie hane kpuru ha suy baw ped bari bay yu bari ka i ika ri munu ka bari na, ka maa ndaw ro!

¹² Fale ku le, mi ko Vu Badu na nzuo zad rjike ndeke di yieke na, le, tusiri lan yik yik ndaw, sie fere a sii zururu munu ba gari may sie ndaw, few bay kukruke laa le, fere a sji dororo munu ba sim ndaw. ¹³ Mbaymawri gay saa tumbam zuo siri rib rib munu ba lere puu ka sji ya bay, ka bawda zuo kuu le, gay saa puuke. ¹⁴ Tumbam kaa nduy zuo tul ki ndoko munu ka i kaake mbede. Kuori bay tukudu mbiiri riw bele na, i soro ka zad dol bari ba pola pola. ¹⁵ Mbayri ka tusiri key ndaw, ngereri ndaw, ngerenzob yumri ndaw, nzoɓ feziŋari ndaw, nzoɓ hurusuori ndaw, bay nzoɓ hawri riw bele, koyri bay nzoɓ hoykeri ndaw na, i dfuu bay vaa mu suo-ri ka bil puu kuo bay sakra tisawri ka tul kuori. ¹⁶ I baa ha kuori bay tisawri mii: «I gay zuo tul buru i pud buru bay haŋa nun be ka kaw tul karigaw mbay na, ka ko buru ya ndaw, a buru do di di bay here Vu Badu na ndaw, ¹⁷ bay ji le, bawda nam here bari na vi ro, a wa a ve ze a maa bay bar gjw ka pol hereke na le woo?»

7

Nzoɓri ka teke surum Ngerewuru do suo-ri

¹ Fale ku bayji le, mi ko led nzaaped Ngerewururi ba niŋ, i do siya ka tiw zad ka niŋ ka tusiri; i mgba zuuri ka niŋ bay haŋa zuo mbjw mini kara ka kuu ka tusiri key ya ndaw, ka tul bawda maambii ya ndaw, ka tul puu mbjw mini kara ya ndaw pi. ² Robay, mi ko led nzaaped Ngerewuru ki uru saa fi tiya ka zad ti sie na, a mgba fe teke surum Ngerewuru Nzoɓ Kaw Bay Kumnun do nduo-e. Ka daa fe bay bawda kusol-e belen ha led nzaaped Ngerewururi ka niŋ ka Ngerewuru ha ri hurusuo pola bay haŋa ri dieke tusiri, roo bay bawda maambii na mii: ³ «I die fe mbjw ka tusiri ya ndaw, ka bil bawda maambii ya ndaw, puuri ya ndaw, kpuru ha buru te surum do nzaa pol nzoɓ ped Ngerewuru naari na ndaw ro!» ⁴ Bayji le, mi laa suy ruo nzoɓri ka i te surum Ngerewuru do nzaa pol-ri na: i

† 6:11 6.11 I yi i ki FKT 3.4 na i ko.

ba isod sod duo zad isod bay sin nin pare nin (144.000) ka saw kani led Izarayelri riw bele.

⁵ Nzobri ka saw kani Zuda ba isod sod duo zad duo fale sidi (12.000). Nzobri ka saw kani Ruben ba isod sod duo zad duo fale sidi (12.000) ndaw. Nzobri ka saw kani Gad ba isod sod duo zad duo fale sidi (12.000) ndaw.

⁶ Nzobri ka saw kani Azer ba isod sod duo zad duo fale sidi (12.000) ndaw. Nzobri ka saw kani Neftali ba isod sod duo zad duo fale sidi (12.000) ndaw.

⁷ Nzobri ka saw kani Manase ba isod sod duo zad duo fale sidi (12.000) ndaw. Nzobri ka saw kani Simeon ba isod sod duo zad duo fale sidi (12.000) ndaw.

⁸ Nzobri ka saw kani Isakar ba isod sod duo zad duo fale sidi (12.000) ndaw. Nzobri ka saw kani Zabulon ba isod sod duo zad duo fale sidi (12.000) ndaw.

⁹ Nzobri ka saw kani Zezeb ba isod sod duo zad duo fale sidi (12.000) ndaw. Roo, nzobri ka saw kani Bezame ba isod sod duo zad duo fale sidi (12.000) ndaw pi.

Ruo nzobri ka i ba taa Ngerewuru

⁹ Fale ku le, mi ko-kom na robay, le, mi ko ruo nzobri ngji bamba tasiri hngo hngo ka zob mbijw mini kara maa bay kija ri ya. Ba zobri ka saw puo bari bod bod bele, saw kani bari bod bod bele ndaw, saw bari bod bod bele ndaw, roo nzaa bay bari bod bod bele ndaw pi. Bari na, i do pol karingaw mbay ndaw, pol Vu Badu ndaw; i nduo maagari pie ka pie yul, a i mgba vay kandaw ka i fed do nduo-ri gbiri gbiri. ¹⁰ I guu fe mgba mgba ba siya beley mii:

«Pam na uru saa luo Ngerewuru naari

ka kaw tul karingaw mbay,
uru saa luo Vu Badu ndaw!»

¹¹ Bayji le, led nzaaped Ngerewururi riw bele ka i kiri karingaw mbay ndaw, *ngere tul pedri ndaw, roo fe doko bay kumnunri ka nin ndaw na, i huku siri i daa tul-ri tun ka pol karingaw mbay a i ruo Ngerewuru ¹² mii: «Amem! Pisi ndaw, rin dika ndaw, nun nzem ndaw,

taambol ndaw, daa mbay ndaw, ngwngw ndaw,
roo hirusuo ndaw na,

ba taa Ngerewuru naari mbiimbam bay mbiimbam banquo!

Amem! Ndad bay hana ni ka do munu na ki!»

¹³ Bayji le, zob mbijw ka sakra ngere tul pedri na vbi mi bay mii: «Nzob niri key ka i nduo maagari ba pie, pie yul na, i ba zob veri, mase i uru saa zad ha le?» ¹⁴ Lee, mi yinjra bay bay ha ni mii: «Mbay bi, ba bo ze mu ko.» Lee, ka baa ha mi mii: «Ba bari ka i tji saa bil bawda fe daa nun tuo sie zu. I wa maagari bari bay sim Vu Badu na ha ni puu kpa kpa.

¹⁵ Sawke mini ze, i do pol karingaw mbay Ngerewuru i ruo ni sun bay bisie ka bil hul kani be. A le, be ka kaw tul karingaw mbay na, a pud ri.

¹⁶ Kon ti seke ri mbaa ndaw, kon mbii ti seke ri mbaa ndaw, sie ti zan ri mbaa ndaw, zad zan taa bilu biluke kara ti zan ri mbaa ndaw, ¹⁷ bay ji le, Vu Badu ka do sikda karingaw mbay na, a ba zob koru ri, a nda faa pol-ri se zad luka mbiiri ka ha ri kaw bay kumnun ka do banquo na. Lee, Ngerewuru a taa mbii nun-ri riw bele.»

¹ Fale le, Vu Bađu na nzuo zad rjike ndeke di tɔno sayke, le, zad do ndin ká nulue maa vu saw sie sin say. ² Lεε, mi ko led nzaaped Ngerewuru tɔno say ká i do pol-e; i ha ri tɔw ba tɔno say.

³ Báyii le, led nzaaped Ngerewuru ki vi do di ya báy *tutakra úu fe. Ka mgha huo fe uu fe ká i daa báy lari ká nduy zjiriri zjiriri na do nduo-e. I há ni vayri ká bare fu búy búy ngji bamba bay haŋa ni ka uu nde ki mbijw hɔy báy nzaa bay kere nzoɔ taa Ngerewuru riw bele ká tutakra úu fe ká i daa báy lari ká nduy zjiriri zjiriri ká do pol karingaw mbay na, bay haŋa Ngerewuru. ⁴ Nzaa bay kere nzoɔ taa Ngerewuru báy zuu huu feri ká i uu na, tji saa huo fe uu fe ká do nduo led nzaaped Ngerewuru na tul tul ká pol Ngerewuru. ⁵ Báyii le, led nzaaped Ngerewuru na mbi huo fe uu fe na, a faa sie huu ká tutakra úu fe na mbaa di a vbu ba tusiri, le, mbam yiw kpɔy kpɔy ndaw, a vbu haa gberere gberere ndaw, kusolri mgha belej belej ndaw, rɔɔ tusiri lan yik yik ndaw pi.

Tɔwri ká tɔno say

⁶ Fale le, led nzaaped Ngerewuru ká tɔno say ká i mgha tɔw ba tɔno say do nduo-ri na, i leke sɔo-ri bay ul fe.

⁷ Báyii le, led nzaaped Ngerewuru titire na ul tɔw be. Lεε, sari báy huu ká zukri ki báy sim na, i kuna ri wusuk zuo tusiri. Tusiri ká i te bil-e zad say na, zad mbijwke huu se di, puuri ká i te bil-e zad say na, zad mbijwke huu tay kpɔɔk kpɔɔk ndaw, rɔɔ suy pameri riw bele ká do di na kara huu se kpoy kpoy ndaw pi.

⁸ Fale le, led nzaaped Ngerewuru ndeke di sidike na ul tɔw be. Lεε, i vbu fe ri bawda kuo ká vuo huu bilam há ni tɔɔɔ bo bawda maambii. Bawda maambii ká i te bil-e zad say na, zad mbijwke fere a ba sim dɔroro. ⁹ A fe daa Ngerewuru riw bele ká i do báy kumnun ká bil bawda maambii ká i te bil-e zad say na, zad mbijwke hu mburuk, rɔɔ bawda hul tumbii báy zadɛ riw bele ká i kud zad say na, zad mbijwke bie kasak kasak.

¹⁰ Fale le, led nzaaped Ngerewuru ndeke di sayke na ul tɔw be. Lεε, bawda mbaymaw ká hie gbie munu ká huu mbɔn na tɔɔɔ saa nulue. Nduo mbiiri báy faa luka mbiiri ká i te bil-e ba zad say na, ka tɔɔɔ bo bil-e zad mbijwke, ¹¹ há mbiike na fere a zoŋ bak bak há nzoɔri ngji bamba zin hud bay mbiike ká i nzo na. Riŋ mbaymawke ku na ba Zo-zoŋ.

¹² Fale le, led nzaaped Ngerewuru ndeke di ninke na ul tɔw be. Lεε, sie báy few, rɔɔ báy mbaymawri ká i sáka ri zad say say na, zad mbijwkeri na hie mbáa. Bil nam mbijw ká i te bil-e zad say na, zad mbijwke na, zad taŋa ti di ya, a suŋ ká i te bil-e zad say na kara, do munu na ndaw pi.

¹³ Mi ko-kóm na rɔɔbay, le, mi laa gire tirim ká zo a hɔari tumbam siya a baa bay ba siya mii: «Seke fe woo! Seke fe woo! Seke fe taa minake rɔɔ a bóko tul nzoɔri ká tusiri key báy nam ká led nzaaped Ngerewuru hawri ká tɔŋ say i úlke tɔw bari na le!»

9

¹ Fale le, led nzaaped Ngerewuru ndeke di ndebeke na ul tɔw be. Lεε, mi ko mbaymaw mbijw ká tɔɔɔ saa nulue bo tusiri; le, Ngerewuru há ni lakerere *luo zad baw ká gbuke tiya. ² Báyii le, mbaymaw na mghudfa faake, le, zuu huu tji ndururu ri zuu huu ndaŋa. Zuu huuke ku na daa

hã síe báy zuu na fere a hã zad̄ do nduŋ. ³ Lɛɛ, tazalari t̄ji saa bil zuu huu na, a í yaa zad̄ kpol kpol ká tusiri key. Ngerewuru ha ri hurusuo rii hurusuo ká ndáyri d̄oke; a le, ⁴ ka ñaa ha ri ñay haña ri ñaa fe seke ka zĩn suy ya ndaw, puu ya ndaw, vay fe ká luu ya ndaw, roo le, i ñaa seke zĩn nzoŋri ká i te surum Ngerewuru do nzaa pol-ri ya k̄i hoy. ⁵ Tazalari na, Ngerewuru ha ri faa ñay haña ri i nzoŋri na ku ya. Roo le, i ñára ri k̄o síe k̄i hoy mboloŋ mboloŋ few ndebe*. Dárake ku na, sekeke rii seke ndáy ká so nzoŋ. ⁶ Ká bil fewri ká ndebe ku na, nzoŋri nzaara huđ, roo le, i ti zĩn ni ya; i híi huđ, roo le, huđ a dúu d̄i d̄i zĩn ri.

⁷ Tazalakeri ku na, i rii piriri ká i do d̄i ya ñay ñaa ruy. Ká tul-ri na, fe rii taguba mbay ká i ñaa báy lari ká nduy z̄iriri z̄iriri guba d̄i; a nun-ri laa le, rii nun nzoŋ. ⁸ Suy tul-ri rii suy tul máyri, a sere-ri laa le, rii sere mbaki. ⁹ Ká nzaa law-ri na, fe rii gari lari ká nḡoŋ k̄o k̄o do d̄i. Gire t̄ay ñari mgbá rii gire ruo puupusuri ká piriri kuo gbokro gbokro báy takra ña zad̄ ruy. ¹⁰ Nzaa saw-ri do báy nzaw munu ká taa ndáy. Báy faa saw-ri na, i do báy hurusuo ñaaake seke zĩn nzoŋri ká bil fewri ká ndebe na ku. ¹¹ I do báy mbay tul-ri mb̄jw, ñe ká'a ña leđ nzaaped̄ Ngerewuru pola a ñaa ped̄ hã ni, le, timbede na ka ña nzoŋ tul nḡani ñe a ña mbay luo zad̄ baw ká gb̄uke tiya. Riŋ-ɛ báy nzaa eboro le, ña Abadon, a báy nzaa gerek laa le, ña Apoliyon. Maa saw riŋke le, ña Nzoŋ Bíe Zad̄.

¹² Titire seke fe na kal ro, le, seke fe hayri ká t̄oŋ síd̄i na a vika fal-ɛ vuku robay.

¹³ Falɛ le, leđ nzaaped̄ Ngerewuru ndeke d̄i yieke na, ul t̄iw ñe. Lɛɛ, m̄i laa kusol mgbá ká t̄iw zad̄ri ká *tutakra úu fe ká i ñaa báy lari ká nduy z̄iriri z̄iriri ká ño pol Ngerewuru. ¹⁴ Kusol ká mgbá na, ñaa ñay hã leđ nzaaped̄ Ngerewuru ndeke d̄i yieke ká mgbá t̄iw do nduo-ɛ na mii: «Hina leđ nzaaped̄ Ngerewururi ká niŋ ká i siŋ ri zuo d̄i ya báy bawda nduo mbii ká i d̄i ña Efarat.» ¹⁵ Lɛɛ, leđ nzaaped̄ Ngerewururi ká niŋ ká Ngerewuru ha ri do d̄i ya í giyan saw síeke ndaw, namke ndaw, fewke ndaw, roo mbiimbamke ndaw na, i hina ri ñay haña ño, nzoŋri ká i te ñil-e zad̄ say na, i i zad̄ mb̄jwke. ¹⁶ Nzoŋ káw tul piri yumri ká m̄i k̄o ri na, i tuu súyke hã m̄i la-laa; le, i nḡji ñamba wuruk wuruk mba k̄iŋa†. ¹⁷ Piriri báy nzoŋ káw tul-riri ká m̄i k̄o ri ká bil fe ká tina nun hã m̄i na, i do mini key: i do báy gari lari ká nḡoŋ k̄o k̄o ña s̄je ndaw, do ngul ndaw, a ña tawori ndaw pi. Tul piriri na, do munu ña tul mbakiri. Huu báy zuu huu, roo báy tisaw ká vuo huu a f̄u kp̄iri kp̄iri t̄ji saa bil law nzaa-ri wulam wulam. ¹⁸ Báy faa fe nuri ká say ká t̄ji saa bil law nzaa piriri, ká ña bíe ká mbi báy zad̄ri na, nzoŋri ká i te ñil-e zad̄ say na, zad̄ mb̄jwke zĩŋke huđ, ¹⁹ ñay j̄i le, hurusuo piriri na do bil law nzaa-ri báy saw-ri. Saw-ri na rii soyri ká i do báy tul ñay ñaaake seke zĩn nzoŋri.

²⁰ A ñie nzoŋri ká i hu-huđ bíekeri ká mbi báy zad̄ ku ya na, i suo k̄er ñay ñari ká tul ped̄ kaaya ñari ya. I ruo temndayari, báy fer̄i ká i k̄o ña wuru ñari ká i ñaa báy k̄iri lariri ñod̄ ñod̄ ká nduy ndaw, tisaw ndaw, roo puu ndaw na, ña pola pola. Ba fer̄i ká i k̄o-kóm ya ndaw, í láa ñay ya ndaw, a í se-sed̄ ya ndaw pi. ²¹ Nzoŋkeri ku na, i suo k̄er ñay ñari ká tul

* 9:5 9.5 Few ndebe na ña nam káw báy kumnun tazalari. † 9:16 9.16 200.000.000

ika nzoɓ ya ndaw, fe d'áa mgb̃ji bari ya ndaw, fe d'áa lɔɔ bari ya ndaw, mase riiba bari ya ndaw pi.

10

Leɗ nzaaped Ngerewuru báy vu mbede káake

¹ Fale le, m̃ kɔ leɗ nzaaped Ngerewuru k̃i mb̃jw ká ba nzoɓ hurusuo uru saa nulue a dɔ d̃i ba tusiri. Sii mbam puɗ ni ridid̃i; birimisi kiri tul-e gbuk, nzaa pol-e nduy mbedera mbedera munu ká síe so, a bal-eri kara dɔ munu bawda nguɔ ká dɔ hadak a mbi huu wuo t̃ji siya. ² Ka mgba vu mbede káake ká mgbuda dɔ hoy na dɔ nduo-ε. Ka d'áa bal-ε hodɔ tɔ tul bawda maambii, a d'áa bal-ε gel tɔ tusiri, ³ a d'áa fe báy bawda kusol-e beler̃ r̃ii fe d'áa mbaki. Fale ká'a d'áa fe na báyji le, mbamri ká tɔnɔ say na, i hii nzi-ε gbaw. ⁴ Zadka i baa bay báy zad̃ bari gbaw na báyji le, m̃ dɔ d̃i ya bay vbie bay bari na dɔ mbede. Roo le, m̃ laa kusol mb̃jw mgba ká nulue a baa hã m̃ mii: «Bayri ká mbamri ká tɔnɔ say baa na, mu kɔɔ bari ká muni; mu vbie dɔ mbede ya.»

⁵ Báyji le, leɗ nzaaped Ngerewuru ká m̃ kɔ ni pola ká dɔ siya ká tul bawda maambii báy tusiri na ura nduo hodɔ be ba siya, ⁶ a haa hud̃ báy riŋ be ká kaw báy kumnun mbiimbam báy mbiimbam ban̄guɔ, be ká'a d'áa tumbam báy feri riw bele ká dɔ d̃i ndaw, a d'áa tusiri báy feri riw bele ká dɔ d̃i ndaw, rɔɔ a d'áa bawda maambii báy feri riw bele ká dɔ bil-e ndaw na, ka baa ta-tan̄ mii: «Gíyan̄ke ti mbáa! ⁷ Zadka leɗ nzaaped Ngerewuru ndeke d̃i tɔnɔ sayke a úl t̃jw be na báyji le, fe ká Ngerewuru leke ká dɔ zad̃ muni na, a d'áa ɔ báy zad̃ munu ká'a baa bayke hã nzoɓ ped̃ feri ká i ba nzoɓ yaŋa bayri saa nzi-ε na.»

⁸ Fale le, kusol ká mgba ká nulue ká m̃ laa pola na, baa bay hã m̃ ba k̃i na rɔɔbay mii: «Mu se mú yã mbede káake ká nzi-ε mgbuda dɔ hoy ká dɔ nduo leɗ nzaaped Ngerewuru ká d'áa bal-ε mb̃jw tɔ bawda maambii, a mb̃jwke tɔ tusiri na.» ⁹ Báyji le, m̃ se luɔ-ε na a mí vbi ni bay han̄a ni ka hã m̃ vu mbedeke na. Leε, ka baa hã m̃ mii: «Yã mú s̄; a zoŋ bak bak ká bil-a, roo le, ká bil law nzaa-a na, a mbel riki riki munu ká num zoro.» ¹⁰ Leε, m̃ yã vu mbedeke na saa nduo-ε a mí s̄. Ká bil law nzaa-i na mbel riki riki munu ká num zoro, roo le, zadka m̃ t̃ju na, ỹi a zoŋ bak bak ká bil-i. ¹¹ Báyji le, i baa hã m̃ mii: «Ndad̃ bay han̄a mù baa bay ká t̃ji saa nzaa Ngerewuru na ba k̃i; ba bay ká se tul fe ká Ngerewuru leke se tul saw nzoɓri ng̃ji bamba ndaw, saw puo nzoɓri ng̃ji bamba ndaw, nzáa bayri ng̃ji bamba ndaw, rɔɔ mbayri kara ng̃ji bamba ndaw pi.»

11

Nzoɓ nasi bay Ngerewururi ká tul-ri sid̃i

¹ Fale le, i hã m̃ ngasikri, r̃ii puu ká i lieke fe, le, Ngerewuru baa hã m̃ mii: «Úru mú vã lie hul kan̄i bi báy *tutakra fe poy, rɔɔ mú k̃ji nzoɓri ká i ruo m̃ ká d̃i*». ² Roo le, mu pɔŋ lie mban̄ ká kele, bay ji le, m̃ pɔŋ hã nzoɓri ká i tuu m̃ ya. Bari nzoɓkeri ku na i tɔɗ ngerepuo ká dɔ boɗ ba

* **11:1** 11.1 I k̃ji Ezekiyel 40.1-5; Zakari 2.5-7; 4. Ká zad̃ ni key na, feri ka nzoɓke lie na, ba feri ká Ngerewuru puɗ ri.

taa bi na duña duña few sijn ninj pare sidi†. ³ Mi haña hurusuo hã nzob nasi bay biri ká sidi na; i nduo gari sie í ka-káa bay ká tji saa nzaa-i ká bil fewkeri ku ká nam ba isod duo zad mbjw bay isod sod sidi bay sijn yie (1260).» ⁴ Nzob nasi bayri ká sidi na, i ba puu oliviyeri ká sidi bay huu ndeleri ká sidi ká i daa sii say ká do pol-i, bi ká m̄ ba Ngerembay ká tusiri key na‡. ⁵ Zadka nzob nzaa faa bay daa seke zinj ri le, huu a tji saa nzaa-ri bay bie nzob tul ngani bariri ku na. Faake mini ndaw ze, nzofkeri ku na i zinke hud. ⁶ Ká bil fewkeri ku ká i ka-káa bay bi na, nzob nasi bayri ká sidi na, i do bay hurusuo mgbaka mbam hã ni to ya ndaw, i do bay hurusuo fere mbii hã ni vi ba sim ndaw, a i do bay hurusuo ndaka tusiri bay kiri bieri bod bod ká mbi bay zad hã ni tji tul nzobri munu ká law-ri hil.

⁷ Zadka i baa nasi bay bari o na bayji le, fe mgbam ká do yer ká naa *luo zad baw ká gbuke tiya na, a tji a ruu zinj ri, a haw yum ká tul-ri, a i ri. ⁸ Hud bari a zuo zad áake ká bil ngerepuoke, zad ká i ber Ngerembay, ká ba Ngerembay bari ndaw na do tul puu say hud ká di§. Ngerepuoke ku na, i mgba í lieke sodom, mase Ezipte. ⁹ Lee, nzobri ká saw bari bod bod bele, saw kani bari bod bod bele ndaw, nzaa bay bari bod bod bele ndaw, roo bay saw puo bari bod bod bele ndaw na, i vi koko hud bari nam say mgba nzaaruo kji ká sie do law tul, a í pon faa hã nzobri bay haña ri voro hud na ya. ¹⁰ Nzob tukeleri na i doko bay suoriya bay tul hud nzob nuri ká sidi ku na, i zay suo-ri a í pie bay fe hã kji ba lie ba lew, bay ji le, *nzob yaña bayri saa nzaa Ngerewuru ká sidi key na, i daa hã tul nzob tukeleri fere bay faa káa bay bari.

¹¹ Roo le, fal nam ká say mgba nzaaruo kji ká sie do law tul na bayji le, omi vi saa luo Ngerewuru, a rii suo nzobri ká i i ri na, le, i uru siya. Lee, bari riw bele ká i do zadé í ko ri na hje daa ri zikiki. ¹² Bayji le, nzob yaña bayri saa nzaa Ngerewuru ká sidi na, i laa kusol mgba belej saa nulue a baa ha ri mii: «Hil í vi key!» Ro, i hil ká bil sii mbam na ba nulue, hã nzob tul ngani bari ko ri bay nun-ri. ¹³ Ká zadé ku hoy le, tusiri laj yik yik hã ngerepuo ká i te bil-e zad duo na, zad mbjwke dir wuruk hã nzobri isod sod duo zad tano say zinj hud bay tusiri ka laj na. Bie nzobri ká i sad ká i kaw bay kumnun bay na, hje daa ri zikiki a í daa rinj dika bo tul Ngerewuru ká kaw nulue.

¹⁴ Seke fe ndeke di sidike na kal ro; le, seke fe ndeke di sayke ro do di ya vuku.

Tjw ndeke di tano sayke

¹⁵ Fale le, led nzaaped Ngerewuru ndeke di tano sayke na ul tjw be. Lee, m̄ laa kusolri mgba godi godi ká nulue mii: «Timbede key na, hurusuo réke mbay ká tul hurusuori riw bele ká tusiri key na do nduo Ngerembay Ngerewuru naari bay *Krisi, nzob ká'a pie ni vi tusiri key bay yaña nzobri na. Ka'a réke mbay mbiimbam bay mbiimbam banjuo.» ¹⁶ Bayji

† **11:2** 11.2 Few 42 ba nam 1260 a ba mbiimbam 3,5 ndaw. Bil namkeri ku na, rii fe ká ngerestemdaya re mbay a daa nun nzobri tuo sie bamba. Roo le, ba saw sie ká Ngerewuru kji daa bo. ‡ **11:4** 11.4 Ká bil mbede Zakari 4.1-14 na, puu oliviyeri ká sidi ká huu ndeleri ká i daa sii say do lakun-e kun-e na, ba nzobri ká Ngerewuru nan ri zuo bod, a daa num zuo tul-ri bay haña ri daa ped be. § **11:8** 11.8 Ngerepuoke na ba Zuruzalem.

le, *ngere tul pedri ká sɨ́n sídì pãre niɲ ká kaw tul karingaw mbay bari ká pol Ngerewuru na, i huku siri í d̄aa nzaa pol-ri tunj siri í ruo ni mii:

17 «Ijgerembay, Ngerewuru Nzob Hurusuo Luye,
 bo ká mù d̄o pola d̄od ndaw r̄oo tusiri d̄o báy,
 bo ká mú d̄o timbede key ndaw na:

Taambol hã mù bay tul bawda hurusuo ká mù d̄áake ped,
 a timbede key na mù kaw ba mbay.

18 Nzobri ká saw puo bari bod bod ká i tuu mù ya na,
 law-ri fã ri gbururu gbururu ká tul-a.

Roo le, timbede key na, ba saw sie bo ro
 bay haɲa here bo ka bo tul-ri.

Timbede key na, ba saw sie bo ro
 bay haɲa mù kuɲ sal bay bo tul nzob huɖeri.

Timbede key na, ba saw sie bo ro
 bay haɲa mù hã fe tundo hã nzob ped bori
 ká i ba nzob yaɲa bayri saa nzaa-a,
 báy nzobri riw bele ká i ba taa bo ká i h̄je mù,
 ze i ba na ngereri, mase ledri kara ndaw.

Timbede key na, ba saw sie bo ro
 bay haɲa mù bie bari ká i bie tusiri key na kpukɖu kpukɖu!»

19 Báyii le, *hul kani Ngerewuru ká nulue na mgbuɖa d̄o hoy hã nzobri k̄o *sanduku sáka kuni ká bo bil-e. Lee, mbamri vbu haa gberere gberere ndaw, kusolri mgba beɲeɲ beɲeɲ ndaw, mbamri yiw kp̄ay kp̄ay ndaw, tusiri lanj yik yik ndaw, r̄oo s̄ariri gay zididi zididi zuo siri ndaw pi.

12

Máy báy nay sanj

1 Báyii le, fe ká kie fe ká ba h̄je zikiki ndad kóko t̄ji saa tumbam. M̄i k̄o máy nzob mb̄iw ká sie puɖ ni kpurukud̄ munu ba gari. Ka d̄aa bal-ε zuo tul few, r̄oo taguɖa mbay ká mbaymawri duo fale sídì d̄o d̄i guɖa tul-e.

2 Ka d̄o bil a d̄o d̄i ya bay mbón led, le, nduo se ni hã ni guu fe. 3 Báyii le, fe ká kie fe k̄j t̄ji saa tumbam. M̄i k̄o bawda nay sanj s̄ji ba huu ká tul-e ba t̄oɲ say, t̄iw-ε ba duo, le, taguɖa mbay ba t̄oɲ say bo tul-ri mb̄iw mb̄iw bele. 4 Báý saw-ε na mbaymawri ká i te bil-e zad say na, ka dúoke zad mb̄iwke, a kuɲ ri a vbuku ri zuo tusiri mgbarak. Ka d̄o lakun máy ká d̄o mbón na kek bay haɲa bo ka mbon le, beri t̄ju vi-e na hak.

5 Lee, máy na mbon led w̄ara nzob, be ká'a réke mbay ká tul nzobri ká saw puo bari bod bod riw bele báý hurusuo*. A le, led nzaaped Ngerewuru ví mbi led na a séke luo Ngerewuru ká kaw tul karingaw mbay be. 6 A báyii le, máa led na duu a se zad ká Ngerewuru leke bay tul-e ká bil law kor bay haɲa bo, ka hól ni nam isod sod duo zad mb̄iw báý isod sod sídì báý s̄in yie (1.260)†.

7 Báyii le, ruy d̄o nulue. Led nzaaped Ngerewuru ká riɲ-ε ba Misel báý led nzaaped beri, a nay sanj báý led nzaaped beri laa, i ruu zinj k̄j. 8 Roo le, Misel báý led nzaaped beri na i haw yum, a í p̄on faa hã nay sanj báý

* 12:5 12.5 I k̄ji Simri 2.9. Ledke ku na ba Krii, be ká Ngerewuru pie ni bay yaɲa nzobri.

† 12:6 12.6 I k̄ji FKT 11.2. Ká bil saw sieke ku ká i d̄aa nun nzobri tuo sie na, Ngerewuru hol nzob beri.

lef nzaaped beri bay haŋa ri kaw nulue mbãa. ⁹ I vbu bawda nay saŋ na bo kele, be soy piedke lew ká i dī ni ba ngeretemndaya, mase *Satan, ká ula nzobri riw bele ká tusiri key na; i vbu ni saa nulue bo tusiri gbirik báy lef nzaaped beri mbjw hoy.

¹⁰ Fale ku le, mī laa kusol mgba belenj ká nulue mii:

Timbede na, pam Ngerewuru vi ro!

Timbede key na, Ngerewuru kie hurusuo-ε báy réke mbay be!

Timbede key na, Krisi, nzob ká'a pie ni vi bay yãaŋa nzobri na, kie hurusuo-ε:

Nzob Dáa Bay bo tul yu naari,

be ká'a do pol Ngerewuru naari

bay dáa bay bo tul-ri suŋ báy bisie na

i vbu ni saa nulue bo kele.

¹¹ Yu naari haw yum ká tul-e

báy faa sim Vu Bađu,

báy Bay Ngerewuru ká i baa nasike ba kele,

roo báy sùo-ri ká i pɔŋ yaklak hã huđ.

¹² Sawke mini ze, nulue báy baari ká i daa puo ká dī na, i zay sùo-ri!

Roo le, seke fe ba taa tusiri báy bawda maambii,

bay ji le, ngeretemndaya na dī ba luo-ri ku!

Law-ε fãa ni gbururu gbururu, bay ji le,

ka ko saw sie dáa ped be na tɔŋ dī mbãa ro.

¹³ Zadka nay saŋ na ko mii, i vbu beri bo tusiri na báyji le, ka tii saw nii máy ká mboŋ lef wãra nzob na. ¹⁴ Roo le, Ngerewuru hã tay bawda tirim ba sidī hã máy na bay haŋa ni ka zõke kpuru a se zad ká Ngerewuru leke bay tul-e ká bil law kor, a hɔl ni mbiimbam say báy few yie a hã ni kaw dī dī báy nay saŋ na. ¹⁵ Báyji le, nay saŋ na kuku mbii tuo fal máy na munu ká maambii, bay haŋa bo mbiike na ka yãa ni. ¹⁶ Roo le, tusiri so máy na, a aa nzi-ε a tju mbii ká tji saa nzaa nay saŋ na.

¹⁷ Zadka nay saŋ na ko munu báyji le, law-ε fãa ni ká tul máy na gbururu gbururu, a yji a vãa ruu ziŋ bie saw máy na, bari ká i daa vu mbom bo tul *bol kusol Ngerewuru a i do tul tusue bay ká Zezu tina ha ri na. ¹⁸ Báyji le, nay saŋ na do siya ká nzaa bawda maambii na kek.

13

Fe mgbamri ká sidī ká i do yer

¹ Fale ku le, mī ko fe mgbam mbjw ká do yer tji saa bawda maambii. Ka do báy tju ba duo, tul ba tɔno say. Taguɓa mbay guɓa tul tjuwkeri ku na mbjw mbjw riw bele. Ká nzaa pol-ri mbjw mbjw bele na, i vbie riŋ tjiiri Ngerewuru ze do dī*. ² Fe mgbamke ká mī ko ni na ri dafakli, bal-eri ri bál tawãra, nzi-ε ri nzaa mbaki. Nay saŋ na hã ni ngoŋo be, kariŋgaw mbay be, báy bawda hurusuo bay dáa fe. ³ Fe mgbamke ku na, tul-e mbjw ká sakrake hãwri na, ri fe ká'a ziŋ nuo ká i ni do dī, roo le, nuoke ku na nze. Nzob tukeleri riw bele na tuku ri ha ri do yer a i duu fal-ε. ⁴ I ruo

* **13:1** 13.1 Ká bil sewke na, mbay Romri mbi riŋ ká ba taa Ngerewuru bo tul-ri a i hii bay haŋa nzobri ruo ri munu ká ngerewuru bari. Be mini ze i tjirike Ngerewuru.

nay saŋ na, bay yi le, ka há hurusuo há fe mgbam na. I ruo fe mgbam na ndaw í baa mii: «Nzob ve ndaw rɔɔ hurusuo-ε rií taa fe mgbamke na le? Nzob ve ndaw rɔɔ, a máa rúu zih ni le?»

⁵ Báyii le, Ngerewuru pon faa há fe mgbam ká do yer na baa bay siika sùo beri, báyy bay t̄iri ni, a há ni hurusuo dáa ped few s̄ih niŋ p̄are sídī†. ⁶ Ka mgbudá nzi-ε a t̄iri Ngerewuru ndaw, t̄iri riŋ-ε ndaw, zad káw be ká nulue ndaw, rɔɔ bari riw bele ká i dáa puo ká dī ndaw pi. ⁷ Ngerewuru pon faa há ni ruu zih nzobri ká i do bod ba taa be Ngerewuru na a haw yum ká tul-ri. Ka há ni hurusuo ká tul saw kaniri riw bele ndaw, saw nzobri riw bele ndaw, nzaa bayri riw bele ndaw, rɔɔ báyy nzobri ká saw puo bari bod bod riw bele ndaw pi. ⁸ Lεε, nzob tukeleri riw bele na, i ruo fe mgbamke na; ba bari hu-ri ká i dáa riŋ-ri do bil mbede pam pola dɔd ndaw rɔɔ tusiri do báyy na ze i ruo ni ya. Mbedeke ku na, ba taa Vu Bađu ká i i ni ba *fe poy.

⁹ Nzob ká do báyy suku láa bay le, ka laa bay ká do key! ¹⁰ Nzob ká Ngerewuru dáa ni do bay tul hul sal le, i mgbaka ni naa hul sal na k̄i. A nzob ká'a dáa ni do bay tul maamii le, i ika ni báyy maamii na k̄i. Be ze ba saw síe haŋa nzob taa Ngerewururi i s̄u law-ri a i do tul mbika law.

¹¹ Fale ku le, m̄i kɔ fe mgbam k̄i ká do yer ká t̄i na báyy bud saa siri. Ka do báyy t̄iw ba sídī rií t̄iw vu bađu, roo le, bay b́aa be do munu ba taa nay saŋ na. ¹² Be na, hurusuo titire fe mgbam riw bele do sùo-ε, a dáake ped báyy riŋ-ε há nzob tukeleri ruo titire fe mgbam, be ká n̄u do sùo-ε rɔɔ a nze na. ¹³ Ka dáa bawda fe saŋri; ka dáa há huu kara dī saa nulue a bo tusiri ká nun nzobri riw bele. ¹⁴ Báyy faa fe saŋri ká'a dáa báyy riŋ titire fe mgbamke na, ka ulake nzob tukeleri ká tusiri key. Ka baa ha ri mii: «Ì mbuo fe rií titire fe mgbam na bay dáake mbay bo tul-e, be ká'a hu-hud n̄u maamii, rɔɔ a fil na.» ¹⁵ Ka zih hurusuo bay haŋa ɔ̄mi há fe ká i mbuo rií titire fe mgbam na, bay haŋa bo, fe ká i mbuo na ka baa bay, a i nzobri riw bele ká i hii bay rúo ni ya na. ¹⁶ Fe mgbam ká do yer ká t̄i saa siri na mbi nzi-ε há nzobri riw bele, ze i ba na ngereri, mase ledri, nzob feziŋari mase nzob k̄ukuri, koyri mase nzobri ká i kaw báyy tul-ri kara, i te surum do nduo hodó bari, mase nzaa pol-ri. ¹⁷ Nzob ká surum key na ti sùo-ε ya le, ka maa bay hie fe ya ndaw, a maa bay mbika fe a hie zih nzob ya ndaw pi. Surumke ku na ba riŋ fe mgbam ká do yer na, mase k̄iŋa suy fe ká maa k̄i báyy riŋke‡.

¹⁸ Be ze ba saw síe haŋa nzob taa Ngerewururi i do báyy nun nzem. Nzob ká do báyy fe kóko le, a máa bay ndáy suy fe ká maa k̄i báyy fe mgbam ká do yer na, bay yi le, suy feke ku na, maa suy nzob. Súyke na ba isɔd sɔd yie báyy s̄ih yie p̄are yie (666).

14

Vu Bađu báyy nzob beri

¹ Fale ku le, m̄i kɔ-kóm, le, m̄i kɔ Vu Bađu ká do siya ká tul kuo *Sign. Nzobri ká i do zih ni na i ba isɔd sɔd duɔ zad isɔd báyy s̄ih niŋ p̄are niŋ

† 13:5 13.5 I k̄i FKT 11.2. ‡ 13:17 13.17 Ká bil sewke ku na, vu maa bay mbjw mbjw ká bil alfabe gerek na, do báyy suy fe k̄iŋa be k̄iŋa be. Be ze, zadka i dáa suy vu maa bay riŋ nzob nde k̄i le, vi ba suy fe ká maa k̄i báyy riŋ nzobke.

(144.000) ká i vbie riŋ-ε bá y riŋ bi-ε dɔ nzaa pol-ri. ² Lɛɛ, m̃ laa kusol mgba saa nulue ri maambii ká so gbuu gbuu, mase ri mbam ká yiw kpǎy. Kusol ká m̃ laa na, mgba ri nzaa kolon ká nzoɓ haŋakeri hanj. ³ Bawda ruo nzoɓkeri ku na, i dɔ siya ká pol kariŋgaw mbay bá y fe doko bá y kumnunri ká niŋ, ruo bá y *ŋgerɛ tul pedri ndaw na, i d̃i sim fie. Simke ku na, nzoɓ mbijw maa bay fére ya, ba bari huo-ri k̃i hoy ká i ba isoɗ soɗ duo zad isoɗ bá y siŋ niŋ paɾɛ niŋ (144.000) ká Ŋgerɛwuru puo mbol ká tul-ri bá y faa sim Vi-e ká tusiri key na ze, i maa bay fére. ⁴ Ba bari ká i koro sùo-ri *taŋ kad kad í zaa má yri ya*, i se fal Vu Baɗu na bá y zadri riw bele ká'a se d̃i. I ba nzoɓri ká Ŋgerɛwuru puo mbol ká tul-ri ká sakra nzoɓri bá y faa sim Vi-e ha ri vi ba taa be bá y Vu Baɗu. Nzoɓkeri ku na, i dɔ munu ba titire tul fe pay ká i mbi hɔ Ŋgerɛwuru. ⁵ Kúɗ bá y mbijw kara t̃i saa nzaa-ri ya; i ba nzoɓri ká bay ti tul-ri ya.

Leɗ nzaaped Ŋgerɛwururi ká say

⁶ Fale ku le, m̃ ko leɗ nzaaped Ŋgerɛwuru k̃i mbijw zo a haŋari tumbam siya. Ka dɔ bá y Bay Kere ká dɔ baŋguo bay ka-káake hɔ nzoɓri ká tusiri key, bá y saw puo bari boɗ boɗ riw bele ndaw, saw kaŋiri riw bele ndaw, nzaa bayri riw bele ndaw, ruo bá y saw nzoɓri riw bele ndaw pi. ⁷ Ka baa bay mgba beɓeŋ mii: «Í h̃ɛ Ŋgerɛwuru a í daa riŋ d̃ika bo tul-e, bay j̃i le, nam ká'a kúŋ sal bay zuo tul nzoɓri na vi ro. Munu zu le, i ruo ni, be ká daa tumbam ndaw, tusiri ndaw, bawda maambii ndaw, ruo bá y faa luo mbiiri ndaw pi.»

⁸ Bá y j̃i le, leɗ nzaaped Ŋgerɛwuru ndeke d̃i siɗike tɔŋ fal leɗ nzaaped titire na a baa mii: «Í ko, ŋgerɛpuo *Babilon lie ro! Bawda ŋgerɛpuo key ká daa hɔ nzoɓri ká saw puo bari boɗ boɗ riw bele nzo him be, i pɔŋ sùo-ri yaklak bo bil fe daa lorɔri na, lie kpukɗu kpukɗu ro!»

⁹ Bá y j̃i le, leɗ nzaaped Ŋgerɛwuru ndeke d̃i sayke tɔŋ fal nzoɓ siɗikeri na, a baa bay mgba beɓeŋ mii: «Nzoɓ ká ruo fe mgbam ká dɔ yer bá y fe ká i mbuo ri ni, a ha ri te surum riŋ-ε dɔ nzaa pol-e, mase fal nduo-ε le, ¹⁰ be k̃i sùo-ε kara a nzo ko him heɛ Ŋgerɛwuru ká'a kuna zuo bil tunguo heɛ be taŋ zukrike. Nzoɓke ku na, a kóko síe ká bil huu ká tisaw vuo huu ká d̃i a fu kp̃iri kp̃iri ká pol leɗ nzaaped Ŋgerɛwuru bá y pol Vu Baɗu. ¹¹ Zuu huu ká ha ri ko síe na a t̃i ndururu mbiimbam bá y mbiimbam baŋguo. Nzoɓ ká ruo fe mgbam ná bá y fe ká i mbuo ri ni, bá y nzoɓ ha ha ká ha ri te surum riŋ-ε dɔ sùo-ε na, ka ti mgbaka taŋam ya mgban, bil suŋ ya ndaw, bisie ya ndaw pi.»

¹² Be ze ba saw síe hanja nzoɓ Ŋgerɛwururi ká i daa vu mbom bo tul bol kusol-eri, a í dɔ tul bay Zezu na, i s̃u law-ri.

¹³ Fale ku le, m̃ laa kusol ká mgba ká nulue mii: «Mu vbie bayri key ka dɔ mbede: Tii sawke saa vuri key na, nzoɓri ká i hu ká bil Ŋgerɛmbay na, suoriya ba taa bari.» Lɛɛ, Tem Ŋgerɛwuru ỹiŋra bá y bayke mii: «Zadɛ zu, ba tusue k̃i. I máa bay mgbaka taŋam sùo-ri ká tul ped bari ká i daa, bay j̃i le, fe kere bari ka i daa na, Ŋgerɛwuru ti ỹiŋra ya, a hanja ri fe tunduoke bá y.»

* **14:4** 14.4 Bay key na baa bay se tul nzoɓri ká i se fal fe daa kaŋaya nzoɓ tukeleri ya. Bayke haa faa hanja nzoɓ naa ziŋ má y be ya na ya.

Fe ká tina nun se tul ́ro nam kúnj sal bay

¹⁴ Fale ku le, mĩ ko-kóm na roḅay, le, mĩ ko sii mbam pie. Ká tul sii mbamke ku na, nzoḅ rii vu nzoḅ kaw dí; taguḅa mbay ká i ḁaa ḅáy lari ká nduy zíriri zíriri guba tul-e, a mgba ṅgahol ká nzi-ε uo pelem pelem ḁo nduo-ε. ¹⁵ Lee, leḁ nzaaped ṅgerewuru k̄i t̄ji saa *hul k̄ani ṅgerewuru ká nulue a ḁaa fe ḅáy bawda kusol-e ḅelen a ḅáake ḅay z̄iṅ nzoḅ ká kaw tul sii mbam na mii: «Mu mbi ṅgahol ḅo na, a mú tii s̄aw vbieke fe pay na, ḅay j̄i le, s̄aw síe vbíe fe pay na vi ro; fe pay ká tusiri na ṅḡoṅ ro.» ¹⁶ Báyyi le, nzoḅ ká kaw tul sii mbam na, mbi ṅgahol ḅe na a vbieke fe payri ká tusiri na†.

¹⁷ Báyyi le, leḁ nzaaped ṅgerewuru k̄i t̄ji saa hul k̄ani ṅgerewuru ká nulue; ḅe kara ka mgba ṅgahol ká nzi-ε uo pelem pelem na ḁo nduo-ε ndaw. ¹⁸ Leḁ nzaaped ṅgerewuru k̄i na roḅay ká ḁo ḅáy h̄urusuo ká tul huu na t̄ji saa zad *tutakra fe poy, a ḁaa fe ḅáy bawda kusol-e ḅelen z̄iṅ nzoḅ ká mgba ṅgahol ká nzi-ε uo pelem pelem na mii: «Mu mbi ṅgahol ḅo ká nzi-ε uo pelem pelem na, a mú kúḁke lere puuri ká ḁo zúḅa zuba ká tusiri, ḅay j̄i le, lerekeri na ṅḡoṅ ro‡.» ¹⁹ Báyyi le, leḁ nzaaped ṅgerewuru na mbi ṅgahol ḅe a kúḁke lere puuri ká ḁo zúḅa zuba ká tusiri, a vbuku zuo zad ḁuo mbii lere puu ká kie here ṅgerewuru. ²⁰ I tóḁ lere puuri ká zuo zadε na ká fal ṅgerepuo; le, sím ká t̄ji saa zad ḁuo mbii lere puu na, hil kp̄uru se k̄eṅreṅ ká ḁo nzaa piriri. Símkε ká uo na ȳaa zad a maa sal faa isóḁ sóḁ sayri munu (300).

15

́ro ḅie ḅie ká mbi ḅáy zad ká t̄noḅ say

¹ Fale ku le, mĩ ko fe ká kie fe k̄i ká nulue ká ḅa h̄je zikiki a ndaḁ kóko. Leḁ nzaaped ṅgerewururi ká t̄noḅ say mgba ḅie ká mbi ḅáy zad t̄noḅ say ḁo nduo-ri. Ba ́ro ḅie ḅie ká mbi ḅáy zad ro zu, ḅay j̄i le, ḅáy faa ḅie ká mbi ḅáy zad ku na ze here ṅgerewuru ɔ ká dí. ² Mĩ ko fe rii bawda maambii ká ḁo k̄arara ká zukri k̄i ḅáy huu; a mí ko ḅari ká i haw ȳum ká tul fe mgbam ká ḁo yer, ḅáy tul fe ká i mbuo rii ni, roo ká tul ḅe na ká suy ḅe suo bol riṅ-ε na. I ḁo siya ká tul bawda maambiike, i mgba nzaṅa ká ṅgerewuru ha ri ḁo nduo-ri gbiri gbiri, ³ a i dí sim ká *Moyze, nzoḅ ped ṅgerewuru dí ká pola lew, ḅáy sim ká Vu Baḁu dí mii: «[ṅgerembay ṅgerewuru Nzoḅ H̄urusuo Luye,

fe ḁaa ḅori na ḅa h̄je zikiki a ndaḁ kóko!

Mbay tul nzoḅri ká s̄aw puo ḅari ḅoḁ ḅoḁ bele,
feri ká mù leke ḅay ḁaa na,
ḁo ḅáy zadε a maa ḅáy tusue ḅay.

⁴ ṅgerembay, w̄aa, nzoḅ ve ndaw roo ti h̄je mù ya le?
Nzoḅ ve ndaw roo, a s̄aṅ ḁaa riṅ díka ḅo tul-a le woo?
Ba tusue, ḅa ḅo huo-ɔ k̄i h̄oy ze mù taṅ kadaṅ.

Nzoḅri ká s̄aw puo ḅari ḅoḁ ḅoḁ riw bele na i vika luo-ɔ

† **14:16** 14.16 Ká ḅil mbede Matiye na, vbíe fe pay kie nam kúnj sal bay ṅgerewuru ká'a ví vuku. I k̄i Mat 13.30,38-42. ‡ **14:18** 14.18 Riṅ lere puu key na ḅa rez̄in. Leḁ Izarayelri vbuku lere puuri zuo goḁo tisaw ká ḅa zad ḁuo mbii lere puu a i tóḁ ḁaa m̄biike t̄ji. Tóḁ lere puu m̄ni key na, nzoḅ ḁneri ker i ḅaa mii, feke kie here ṅgerewuru ká'a ḁaa ḅo tul nzoḅri ká nam kúnj sal bay. I k̄i FKT 19.15; Ezay 63.3; Zuyel 3.13.

i huku pol-a bay rúo mù,
 bay ji ɛ, fe d́aa ɓori ká ɗo báy zadɛ na
 ɗo zad hie ká nun nzoɓri riw bele.»

⁵ Fale ku ɛ, m̀i ko *hul kaɓi Ngerewuru ká nulue ká *zad ká taɓ kaɗaɓ ɓamba tasiri ɗo ɓil-e na mgbudfa ɗo hoy. ⁶ A ɛ, leɗ nzaaped Ngerewururi ká tɔno say ká i mɓa ɓie ká mbi báy zad ká tɔno say ɗo nduo-ri na, i tji saa hul kaɓnike. I nduo gari ká ndaɗ ɓamba a nduy a puu kpala kpala; i ɗaa sal ɓil ká i ɗaa báy lari ká nduy zjiriri zjiriri na tekre nzaa law-ri. ⁷ Lee, fe mbijw ká sakra fe ɗoko báy kumnunri ká niɓ na, ha leɗ nzaaped Ngerewururi ká tɔno say na, tunɓuo tɔno say ká i ɗaa báy lari ká nduy zjiriri zjiriri. Tunɓooke ku na him here Ngerewuru Nzoɓ Káw Báy Kumnun mbiimbam báy mbiimbam ɓaɓɓuo na, mbaa ɗi maa ri mbijw mbijw bele. ⁸ Báyji ɛ, zuu huu ká kie riɓ ɗika Ngerewuru ká ɗo, báy hɓurusuo-ɛ na ya ɓil hul kaɓnike kpol kpol bele ha nzoɓ mbijw mini kara maa bay rii ɗi ya kpuru maa báy ɓie ká mbi báy zad ká tɔno say ká leɗ nzaaped Ngerewururi ká tɔno say i víke na o bele ndaw ro.

16

Tunɓuo here Ngerewuru ká tɔno say

¹ Fale ku ɛ, m̀i laa kusol nzoɓ mɓa beleɓ uru saa *hul kaɓi Ngerewuru ká nulue a ɓaa ha leɗ nzaaped Ngerewururi ká tɔno say na mii: «Ì se i vaa kúna him here Ngerewuru ká ɗo ɓil tunɓuo ká ɓa tɔno say na ka zuo tusiri.»

² Báyji ɛ, leɗ nzaaped Ngerewuru titire se a vaa kuna him here Ngerewuru ká ɗo ɓil tunɓuo ɓe na zuo tusiri. Lee, nzoɓri ká i ha téke surum fe mɓam ká ɗo yer ɗo sùo-ri, a i ruo fe ká i mbuo rii ni na, nuɗ ɗay ká se ɓamba zuo sùo nzoɓkeri na kpurukud bele.

³ Fale ɛ, leɗ nzaaped Ngerewuru ndeke ɗi siɗike se a vaa kuna him here Ngerewuru ká ɗo ɓil tunɓuo ɓe na zuo bawda maambii. Lee, mbiike na fere a ndiɓ munu ɓa sím nzoɓ huɗe, a feri riw bele ká ɗo ɓil-e báy kumnun na i hu mburuk.

⁴ Fale ɛ, leɗ nzaaped Ngerewuru ndeke ɗi sayke se a vaa kuna him here Ngerewuru ká ɗo ɓil tunɓuo ɓe na zuo nduo mbii báy faa luo mbiiri ha ri fere a ɓa sím. ⁵ Báyji ɛ, m̀i laa kusol leɗ nzaaped Ngerewuru ká ɗo báy hɓurusuo ká tumbiiri na ɓaa ha Ngerewuru mii:

«Bo ká mù taɓ kaɗaɓ,
 ɓo ká mù ɗo pola ɗoɗ ndaw roo tusiri ɗo báy,
 mù ɗo timbeɗe key ndaw na,
 kúnj sal bay ɓo ká mini key na ɗo báy zadɛ.

⁶ Nzoɓ ndayari na, i ɗaa sím nzoɓ taa ɓori
 báy taa nzoɓ yaɓaɓa bayri saa nzaa-a na zuo siri,
 a timbeɗe key ɛ, ɓo ro mù ha ri nzo sim,
 i ziɓ fe ká maa tul-ri báy peɗ ɗaa ɓari.»

⁷ Lee, m̀i laa kusol mɓa saa zad *tutakra fe poy mii:
 «Ijgerembay Ngerewuru Nzoɓ Hɓurusuo Luye,
 ɓa tusue kɓi, kúnj sal bay ɓori na, ɗo báy zadɛ,
 a maa báy tusue bay.»

8 Fale le, leɗ nzaaped Ngerewuru ndeke di ninke se a vaa kuna him here Ngerewuru ka do bil tunguo be na zuo tul sie a ha ni faa zoko nzobri pii bay zana be. 9 Nzobri ka sie zanke ka hed hed zo ri na, i tjiri rin Ngerewuru be ka'a mgba kiri bie ka mbi bay zad ka mini key do nduo-e. Roo le, i hii suo ker bay bari bay daa rin dika bo tul-e ya.

10 Fale le, leɗ nzaaped Ngerewuru ndeke di ndebeke se a vaa kuna him here Ngerewuru ka do bil tunguo be na zuo tul karingaw mbay fe mgbam na, ha puoro be do bil sun ndun. Nzobri su rim-ri mgbokli mgbokli bay koko seke fe bari, 11 a i tjiri Ngerewuru ka nulue bay tul sekekeri bay nuroi ka do suo-ri na. Roo le, i hii suo ker bay bari ka tul fe daa kayaya bari na ya.

12 Fale le, leɗ nzaaped Ngerewuru ndeke di yieke se a vaa kuna him here Ngerewuru ka do bil tunguo be na zuo tul bawda nduo mbii ka rin-e ba Efarat ha mbiike u kpāani a pon ba faa ha mbayri ka i kaw fi tiya ka fi ti sie na ha ri vike. 13 Lee, mi ko temndayari tul-ri say ka i ri tanjiwri ti saa bil nzaa nay san ndaw, saa nzaa titire fe mgbam ka do yer ndaw, roo saa nzaa fe mgbam ndeke di sidike, be ka'a di suo-e ba nzoŋ yaana bay saa nzaa Ngerewuru ndaw na. 14 Ba temri ka i ba taa ngeretemndaya ka i daa fe sanri. I se luo mbayri ka tusiri key riw bele, bay haŋa bo, i mbu ki i daa ruy zin Ngerewuru Nzoŋ Hurusuo Luye bay bawda nam be.

15 Ngerembay baa mii: «I laa key, mi ti tul-ri mbuda munu ka nzoŋ riiba tiike. Nzoŋ ka kaw bay nzaa bal-e kekeke a koro gari beri do lakun-e, bay haŋa bo ka se tigbi-e hoy nduodi ha sahoŋ ka se ni ya na, suoriya ba taa be.»

16 Bayji le, temndayari na, i mbu mbayri ka zad mbijw ka i di bay nzaa eboro ba *Harmagedon**.

17 Fale le, leɗ nzaaped Ngerewuru ndeke di tonɔ sayke se a vaa kuna him here Ngerewuru ka do bil tunguo be na zuo bil zuu, le, kusol Ngerewuru mgba belej saa karingaw mbay ka hul kani be ka nulue mii: «Pedke zo ro zu.» 18 A le, mbamri vbu haa yela yela ndaw, kusolri mgba belej belej ndaw, mbamri yiw kpay kpay ndaw, roo tusiri lan yik yik ndaw pi. Ba di le ka Ngerewuru daa tusiri kpuru ti timbede key na, nzoŋ ko kiri tusiri ka lan mini key ba mbijw ya mban! 19 Bawda ngerepuo na saka zad say, a ngerepuori ka saw puori bod bod riw bele ka tusiri key na dir wuruk wuruk. Ro, Ngerewuru ker se tul ngerepuo *Babilon ka rin-e mgba bamba na, a daa ha ni nzo him bawda here be ka mbaa tunguo be gbay gbay na. 20 Tukuɗu mbiiri riw bele na gol maa ki gbay gbay, a kuori laa le, nzoŋ ko ri mbijw mbaa. 21 Bawda sari ka ngobke hii maa bay bol nan ka i te bil-e zad si di na gay saa nulue zuo tul nzobri ha ri tjiri Ngerewuru bay tul sari ka ba bie ka mbi bay zad, bay ji le, ba bie ka kal tul zad pavbad.

17

Kuj bay ka bo tul bawda may nun pie

* 16:16 16.16 Bay nzaa eboro na *Harmagedon* ba kuo ka rin-e ba *Magedon*. Ka han kuo *Magedon* na leɗ Izarayeli daa bawda ruy ka ngon bamba ka di. (I kji Nzoŋ kun sal bayri 5.19; 2 Mbayri 23.29; 2 Soro fe saw bulu bari 35.22.) *Harmagedon* ka bil mbede ni key na, kie zad ka Ngerewuru a haw yum ka tul ngeretemndaya ka di, ba zoŋ bie ruy ki wum.

¹ Fale le, leɗ nzaaped Ngerewuru mbijw ká sakra leɗ nzaaped Ngerewururi ká tɔno say ká i mgba tunɔuo him here Ngerewuru do nduori na baá mi: «Mu vi, le, mi kɛe mù faa ká Ngerewuru a kúnke bay bo tul bawda máy dǎa nun pie, ká ba bawda ngerɛpuo ká do nzaa mbiiri*.
² Mbayri ka tusiri na i pɔɲ sùo-ri í dǎa fe dǎa lɔɔ zɪɲ ni, a nzoɓ tukelɛri ká i nzo him nun pie be na, himke dǎa ri tud.»

³ Báyyi le, Tem Ngerewuru mgba mǐ, le, leɗ nzaaped Ngerewuru na mbi mǐ se bil law kɔr. Lɛɛ, mǐ kɔ máy mbijw munu ká dǐ kaw tul fe mgbam ká sɪi nɔw nɔw ká do yer ká riɲ t̄iri Ngerewuru do sùo-ɛ kpurukud bele. Fe mgbamke ku na do bay tul tɔno say, t̄iwri ba duo. ⁴ Máyke na nduo gari lari ká nduy a ndad bamba ká surumkeri ba surum gari nduo mbayri. Ka mbaɗa sùo-ɛ báyyi lari ká nduy z̄iriri z̄iriri ndaw, báyyi tisaw ká ndad bamba ká larike nɔɔɲ bamba báyyi zaw kereri ndaw pi. Ka mgba tunɔuo ká i dǎa bay lari ká nduy z̄iriri z̄iriri do nduo-ɛ ká fe dǎari ká maa kóko ya, báyyi fe lɔrɔri ze mbaa dǐ bay tul nun pie be na. ⁵ Ká nzaa pol-e na, i vbie riɲ ká saw bayke do zad muni mi: «Babilɔn, ngerɛpuo ká do bay hurusuo, máa nzoɓ dǎa nun pieri báyyi nzoɓ fe dǎari ká maa kóko ya ká tusiri key.»
⁶ Mǐ kɔ le, sim nzoɓ Ngerewururi ká a nzo na dǎa ni tud ba him; ba sim nzoɓri ká i i ri bay tul bay Zezu ká i do tul-e.

Zadka mǐ kɔ ni na, mǐ ȳi mi kaw yer. ⁷ Báyyi le, leɗ nzaaped Ngerewuru na baá hɔ mǐ mi: «Mina ndaw rɔɔ, mù kaw yer munu le? Mǐ báa saw bay muni máy key na báyyi fe mgbam ká do yer ká tul-e ba tɔno say, t̄iw-ɛ ba duo, ká soɓ ni na hɔ mù laa. ⁸ Fe mgbam ká mù kɔ na, pola ká do báyyi kumnun, timbeɗe le, ka ti mbǎa, roo le, ka'a t̄i saa *luo zad baw ká gbuke tiya bay séke zad bíe ká kpukdu kpukdu. A nzoɓ tukelɛri ká riɲ-ri do bil mbeɗe pam pola ya dɔɗ ndaw rɔɔ tusiri do bay na, zadka i kɔ fe mgbamke na, i káw yer, bay ji le, pola na ka do báyyi kumnun, timbeɗe le, ka ti mbǎa, roo le, ka'a ȳi a t̄i báyyi.»

⁹ Be ze ba saw sie haɲa nzoɓ taa Ngerewururi i do bay fe kóko í dǎa fe bay nun nzem. Tul ká tɔno say na, ba kuori ká tɔno say ká máy na kaw dǐ†; a ba mbayri ká tɔno say ndaw. ¹⁰ Nzoɓ ndebekeri ká sakra bari mbayri na, i kal ro. Nzoɓ ndeke dǐ yieke re mbay timbeɗe key, a nzoɓ ndeke dǐ tɔno sayke na vi ya rɔɓay. A roo le, zadka'a vi le, ka ti káw bole dǐ ya hoy. ¹¹ A fe mgbam ká pola do bay kumnun, a timbeɗe le, ka ti mbǎa na, be k̄i ze ka ba mbay ndeke dǐ tɔno sidíke. Ka ba nzoɓ mbijw ká sakra bari ká tɔno say na ndaw‡, a se ba zad bíe ká kpukdu kpukdu na.

¹² A t̄iwri ká duo ká mù kɔ na, ba mbayri ká duo ká i re mbay ya báyyi, roo le, i zɪɲ hurusuo réke mbay saw sie mbijw hoy zɪɲ fe mgbam ká do yer na. ¹³ Bari mbaykeri ku na, law-ri maa k̄i a í hɔ nɔɔɲ báyyi hurusuo bari bay dǎake ped hɔ fe mgbam na. ¹⁴ Fe mgbamke báyyi mbayri ká duo na, i rúu zɪɲ Vu Baɗu, roo le, Vu Baɗu na, a háw yum ká tul-ri, bay ji le, ka ba Ngerembay ká kal tul ngerembayri, a ba Mbay luye ká kal tul mbayri riw

* **17:1** 17.1 Máy dǎa nun pie key na, i dǐ ni ba Babilɔn ngerɛpuo ndaw, bay ji le, fe dǎa be ula nzoɓ tukelɛri a kuori do dǐ dǐ zɪɲ Krisi. † **17:9** 17.9 Kuori ká tɔno say na, nzoɓri ker í baá mi, baá bay se tul ngerɛpuo Rom ká ba ngerɛpuo ká do tul kuori ká tɔno say na. ‡ **17:11** 17.11 Mbay ndeke dǐ tɔno sidíke key na, ka do sakra mbayri ká tɔno say na, bay ji le, ka re mbay ba sidí.

bele. A bari ká Ngerewuru dī ri a nan ri zuo bof ká í do tul bay be na, ì bá nzoḅ háw yum zinj ni.

¹⁵ LEE, lef nzaaped Ngerewuru na ba hã mĩ rɔbay mii: «Nduo mbiiri ká mù kó ká máy nun pie daa puo ká dī na, ba saw nzobri ndaw, ruo nzobri ndaw, saw puo nzobri ndaw, rɔɔ nzaa bay nzobri ndaw pi. ¹⁶ Tjwri ká duo ká mù kó, báy fe mgbam na, i túj máy daa nun pie na ngeren. I nán feri ká'a dōke na kpakla kpakla bele bay pón ni do hoy nduodī. I suna náy sùo-ε, a í tay bie báy huu kpólók kpólók, ¹⁷ bay jì le, Ngerewuru daa kɔn daa pedke na do bil law-ri bay hanja ri daa fe ká'a leke báy law máa kị mbjw hoy hã mbayri na i daake ped báy hurusuo-ri hã fe mgbamke na kpuru maa báy bay ká Ngerewuru ba na ka daa pedke ɔ báy zadε ndaw ro.

¹⁸ «A máy ká mù kó na, ba bawda ngerepuo ká do báy hurusuo, ká re tul mbayri ká tusiri key.»

18

Babilon bie kpukdu kpukdu

¹ Fal feke ku na, mĩ kó lef nzaaped Ngerewuru kị dī saa nulue. Ka do báy bawda hurusuo, a tusiri riw bele hie báy zad tanja be. ² Ka ba hã bay báy bawda kusol-e belen mii: «Ka lie ro! Bawda ngerepuo ká *Babilon na lie ro! Timbedε key na do ba zad ká temndayari daa puo ká dī; a do ba zad mụ sùo wururi ká ndaya báy kịre bof bof riw bele; kịri nduyri bof bof riw bele ká i ba ìm ìamba ká nzobri sa-saṅ kara mụ sùo-ri ká dī, ³ bay jì le, máy daa nun pie na, daa hã nzobri ká saw puo bari bof bof riw bele nzo him yinke be na. Mbayri ká tusiri key pɔṅ sùo-ri bo bil fe daa lɔɔ zinj ni, a bari nzoḅ dáb fe hieri ká tusiri key na, i vi ba bawda nzoḅ fezinari bay tul kɔn káw bil ndadī ká kal tul zad ká daa nzoḅ puokeri ku na.»

⁴ Fale le, mĩ laa kusol kị mgbá ká nulue mii: «Baari nzoḅ biri, ì tji ká bil puo na key, ká ì mgbaka í daa feyaa nzoḅkeri na zinj ri a í zinj bíeri ká mbi báy zad ká'a doko bay tul-e na, ⁵ bay jì le, feyaa bari na kay tul kị tul kị kpuru mgbá nulue hã Ngerewuru ker se tul fe daa kaaya puoke na. ⁶ Ndad bay daa zinj puoke na munu ká'a daa zinj nzobri. Fe kaayari ká'a daa na, ndad bay puo ni kay kị ba sidī. Ka bil tunguo ká'a zukriki him be bay kuna hã nzobri na, ndad bay zukri him yinke kal dī ba sidī hã ni. ⁷ Munu ká'a sii sùo-ε ìamba a kaw bil ndadī ká kal tul zad na, munu ndaw ze, ì daa hã ni kó seke fe a rε sùo-ε, bay jì le, ka ba ká bil law-e mii: “Mĩ kaw zad ni key ba mbay; mĩ kaw ba máy sie ya, a rew huf kara ti tji tul-i ya mgbaj.” ⁸ Sawke mini ze, bíeri ká mbi báy zad ká do bay tul-e na, i vika nam mbjw hoy wuruk zuo tul-e: huf ndaw, rew huf ndaw, kɔn luye ndaw, rɔɔ huu a tay ni kpólók kpólók ndaw, bay jì le, Ngerembay Ngerewuru ká kuṅ sal bay bo tul-e na ba Nzoḅ Hurusuo.»

⁹ Báyjì le, mbayri riw bele ká tusiri ká í daa fe daa lɔɔ zinj ni, a í do bil ndadī ká kal tul zad zinj ni na, zadka i kókɔ zuu huu ngerepuoke ká'a tji na, i réke rew báy mbii nun-ri mgbobo mgbobo, a í nda law-ri zad zad bay tul-e. ¹⁰ I doko dī dī ngeren báy hie bay tul fe seke ká'a tji tul ngerepuoke na a í ba mii:

«Seke fe woo! Seke fe jì ze mini key le!

Bo bawda ngerepuo Babilon ká do báy hurusuo na,

mù bié kpukɔfú kpukɔfú ku waa!

Bil sɔw síe mbɔw hɔy, kún sal bay ká ɔo bay tul-a na, Ʋi tul-a.»

¹¹ Nzoɔ ɔáb fe hieri ká tusiri na, i réke rew báy mbii nun-ri mgboɔo mgboɔo ndaw, a í re sùo-ri bay tul-e, bay ƶi le, nzoɔ mbɔw mini kara hie fe ɓari ká i nda zuo na mbáa: ¹² ferì ká i ɔaa báy lari ká nduy ƶiriri ƶiriri ndaw, mase lari ndaw, tisawri ká ndaɔ ɓamba ká larìke mba híe ndaw, zawri ndaw, tul gari ká nduy a ndaɔ ɓamba ndaw, tul gari lari ká súrukeri ɔo ɓoɔ ɓoɔ ndaw, puuri ká báy kɔre ɓoɔ ɓoɔ riw bele ká ɓare fɔ búy búy ndaw, ferì ká báy kɔre kɔre ká i ɔaa báy sere mbali ndaw, puuri ká larìke ngon ɓamba ndaw, lari nduykeri ɓoɔ ɓoɔ ndaw, roo báy hɔyri ká i ɔaa báy tisaw kere ndaw pi. ¹³ Vay ferì ká ɓare fɔ ndaɔ ɓamba ká báy kɔre ɓoɔ ɓoɔ ndaw, numri ká ɓare fɔ búy búy ndaw, ferì ká i uu hɔ ɓare fɔ búy búy ndaw, him ndaw, num ndaw, sùm báy fe pay ndaw, ndayri báy baɔfuri ndaw, piriri báy puupusuri ndaw, roo koyri báy nzoɓri ká i mgbá ri mgbam ká nzáa ruy kara ndaw pi.

¹⁴ Nzoɔ ɔáb fe hieri na, i báa hɔ ngerepuo na mii: «Bo Babilon na, fe keri riw bele ká kónke ɔáa mù bay ƶin na, zekre kaɔ ká luo-ɔ. Fezɔjari riw bele báy bil ndaɔi ɓori ká kal tul zaɔ na, zee ká luo-ɔ, a le, mù ti ƶin fekeri na mbáa wùm.» ¹⁵ Nzoɔ ɔáb fe hieri ká i vi ɓa nzoɔ fezɔjari báy faa fe híe ɓari ká bil ngerepuoke ku na, i ɔoko ɔi ɔi ngerej báy hie bay tul fe seke ká'a Ʋi tul ngerepuoke na. I réke rew báy mbii nun-ri mgboɔo mgboɔo a í re sùo-ri ¹⁶ mii: «Seke fe woo! Seke fe ƶike ze mini key ká bil bawda ngerepuo key le! Ngerepuoke ká ɔo munu ɓa máy ká nduo gari ká nduy a ndaɔ ɓamba ká súrukeri ɓa súru gari ndúo mbayri ɔo sùo-ɛ, a mbaɔa sùo-ɛ báy ferì ká i ɔaa báy lari ká nduy ƶiriri ƶiriri, báy tisawri ká larìke ngon ɓamba mba híe, báy zawri ká ndaɔ ɓamba na, ¹⁷⁻¹⁸ sɔw síe mbɔw hɔy maa bay haɲa feziɲa ɓeri riw bele na, ka zékre kaɔ ká ɔi.»

A nzoɔ mgbaka ngon bawda hul tumbiiri riw bele báy ɓari ká i se varu báy faa maambii na ndaw, roo báy nzoɔ ɔaa peɔri ká bil bawda hul tumbiiri báy ɓari riw bele ká i hɔl sùo-ri báy faa háari tul mbii na, zaɔka i ko zuu huu ká se ngerepuoke na, i ɔoko ɔi ɔi í guu fe mii: «[Ngerepuo háa kɔ roo maa bawda ngerepuo na key le woo!]¹⁹ Ze í faa sùm siri í ɔaa zuo tul-ri í réke rew báy mbii nun-ri mgboɔo mgboɔo, í re sùo-ri í gúuke fe mii:

«Seke fe woo!

Seke fe ƶike ze ɔo tul bawda ngerepuo key le!

Báy faa bawda feziɲa ɓe ká ɓamba tasiri na,
nzoɓri ká i ɔo báy bawda hul tumbiiri ká tul maambii na,
i vi ɓa nzoɔ feziɲa.

Ze sɔw síe mbɔw hɔy maa haɲa fe ɓeri ka zékreke kaɔ riw bele.»

²⁰ Baari nzoɓri riw bele ká nulue,
í záy sùo-rì bay tul bié ngerepuo key na!

Baari nzoɔ Ngerewururi ndaw, nzoɔ ndáy nzaapeɔri
báy nzoɔ yaɲa bayri saa nzaa Ngerewuru ndaw na,
í záy sùo-rì,
bay ƶi le, Ngerewuru kun sal bay ɓo tul-e
bay tul kaaya ká'a ɔaa ƶin rì na.

21 Báyyi le, leɗ nzaaped Ngerewuru mbjw munu ká ba nzob hurusuo se a vaa mbi bawda tisaw ká ngob munu ká nin nan fe na a vbu bay hurusuo gbukum bo bawda maambii a baa mii:

«Faake munu ndaw ze,

Ngerewuru a bieke bawda Ngerewo Babilon na ruk ruk,
le, nzob ti kóko mbaa wjm.

22 Bo Babilon na,

nzob ti láa kusol nzaña kolon ká nzob hanjkeri hanj na mbaa;
tjwri bay fe ulri na, nzob ti láa ká luo-ɔ mbaa ndaw.

Nzob gosi mbjw mini ká do daa pedke na ti mbaa ndaw;

Nin nan fe kara, nzob ti láa gire ká luo-ɔ mbaa ndaw pi.

23 Huu ndele ti hie ká luo-ɔ mbaa ndaw;

Suoriya yaña kji na kara nzob ti láa mbaa ndaw,

bay ji le, nzob dab fe hie bori na,

i ba nzob bawda hurusuo ká tusiri key,

a bay faa fe daa mgbji bori na,

mù ulake nzobri ká saw puo bari bod bod riw bele ká tusiri key.

24 Ngerewuru daa seke zih nzobri ká Babilon, bay ji le, sim *nzob yaña bayri saa nzaa Ngerewuru bay sim nzob taa beri ndaw, roo bay sim bari nzobri riw bele ká i i ri ká tusiri key na, bayke do tul nzob pouke na.»

19

1 Fale ku le, mĩ laa gire fe rii kusol ruo nzobri ngji bamba tasiri ká mgba gigigi ká nulue a baa mii:

«Aleloya! Pisi Ngerewuru!

Pam ndaw, rinj dika bay hurusuo ndaw na ba taa be!

2 Kúnj sal bay beri na, do bay zaɗe a maa bay tusue bay,

bay ji le, ka daa bay bo tul Babilon ká ba bawda may daa nun pie

ká daa há fe jm yaa zadri riw bele ká tusiri key

bay faa fe daa nun pie be.

Ngerewuru daa ni ko seke fe,

bay ji le, ka i nzob ped Ngerewururi.»

3 Leɗ, ruo nzobri baa na robay mii:

«Aleloya! Pisi Ngerewuru!

Bawda ngerewo ká huu se di na,

zuu huuke tji ndururu mbiimbam bay mbiimbam banjwo!»

4 Báyyi le, *ngerɛ tul pedri ká sinj sidí pare ninj bay fe doko bay kumnunri ká ninj na, i huku siri i ruo Ngerewuru ká kaw tul karingaw mbay na i baa mii:

«Amem! Ndad bay haña ni ka do munu na kji!

Aleloya! Pisi Ngerewuru!»

5 Fale le, kusol mgba ba zad ká karingaw mbay bo di na mii: «Baari nzob ped Ngerewururi riw bele, baari ká i hie ni, ngereri bay ledri ndaw na, i pisi Ngerewuru naari!»⁶ Leɗ, mĩ laa gire fe rii kusol ruo nzobri ngji bamba tasiri ká mgba gigigi, mgba rii maambii ká so gbuu gbuu ndaw, mgba rii mbam ká yjw kpaj kpaj ndaw a baa mii:

«Aleloya! Pisi Ngerewuru,

bay ji le, Ngerembay Ngerewuru naari Nzob Hurusuo Luye na ka re mbay!

7 Náa záyri sùo naari, náa d̄ori bìl suoriya,
 a náa dáari riŋ d̄ika òo tul-e,
 òay j̄i le, nam suoriya yãaŋa k̄i Vu Bađu na vi ro,
 a máy mbana òe na leke sùo-ε ro*.

8 Ngerewuru hã ni nduo gari ká ndaf bamba
 ká nduy a puu kpala kpala.»

(Garike na òa ped ká báy zadε ká nzoò Ngerewururi ðaa.)

⁹ Lee, led̄ nzaaped̄ Ngerewuru na òaa hã m̄i mii: «Mu vbie mii: Bari ká Ngerewuru ði ri vi zad̄ suoriya yãaŋa k̄i Vu Bađu na, suoriya òa taa òari.» Ka òaa na r̄obay mii: «Bayri ku na òa tusue òay ká uru saa luo Ngerewuru.» ¹⁰ Báyi le, ká zadε ku h̄oy m̄i huku pol-e òay ruo ni, roo le, ka òaa hã m̄i mii: «Hã, mu ðaa munu ya! Bi na, m̄i òa nzoò ped̄ munu ká òo ndaw, munu ká yu-òri ká i ðo tul tusue òay ká Zezu tina ha ri. Ngerewuru ze mu ruo ni.»

Tusue òay ká Zezu tina ha ri na, òe ze òa saw òay ká nzoò yãaŋa òayri saa nzaa Ngerewuru òaa ku.

Háw yum Krisi

¹¹ Fale ku le, m̄i k̄o nulue mgbuða ðo h̄oy, le, piri pie ðo ði. Nzoò ká kaw tul-e na, riŋ-ε òa Nzoò Doko Tul Bay Ngerewuru, òáy Nzoò Tusue; ka kuŋ sal òay, a ru-ruy òáy zadε. ¹² Nun-eri se huu kalu kalu munu ká riŋ huu, taguða mbay nḡi-nḡi guða tul-e†. I vbie riŋ mb̄iw ðo nzaa pol-e ká nzoò mb̄iw k̄o ya, òa òe huò-ε k̄i h̄oy ze ka k̄o. ¹³ Ka nduo maagari ká òa sim ðo sùo-ε, le, riŋ-ε òa «Bay Ngerewuru.» ¹⁴ Nzoò yumri ká nulue ká i nduo gari pie ká ndaf bamba ká nduy a puu kpala kpala na, i kaw tul piri pieri, a i ðii fal-ε. ¹⁵ Ká bìl law nzi-ε na, maami ká nzi-ε uo pelem pelem t̄i saa ði òay háwke yum ká tul nzoòri ká báy saw puo òari òof òof. Ka'a réke mbay ká tul-ri báy h̄urusuo, a t̄of lere puu ká zad̄ ðuo mbii lere puu ká kie h̄ere Ngerewuru, Nzoò H̄urusuo Luye. ¹⁶ Riŋ ká i vbie ðo maagari òe báy tul kul-e na ze ðo key: «Ŋgerembay ká kal tul ngerembayri, Mbay Luye ká kal tul mbayri riw bele.»

¹⁷ Fale ku le, m̄i k̄o led̄ nzaaped̄ Ngerewuru mb̄iw ðo siya ká bìl law sikða sie. Ka guu fe òelen òa siya hã nduy réke huð feri riw bele ká i zo i h̄ari tumbam na mii: «I vi i mb̄u k̄i òay tul bawda fe sum Ngerewuru! ¹⁸ I vi re huð mbayri ndaw, ngerε tul nzoò yumri báy nzoò yumri ndaw, huð piriri báy taa nzoò káw tul-ri ndaw, r̄oo báy huð nzoòri riw bele, koyri báy nzoòri ká i kaw báy tul-ri ndaw, ngereri báy led̄ri kara ndaw pi.»

¹⁹ Fale ku le, m̄i k̄o fe mgbam ká ðo yer na báy mbayri ká tusiri key, báy nzoò yum òari ká i mb̄u tul k̄i òay r̄uu ziŋ nzoò káw tul piri báy nzoò yum òari na. ²⁰ Fe mgbam ká ðo yer báy nzoò ká ði sùo-ε òa nzoò yãaŋa òay saa nzaa Ngerewuru, òe ká'a ðaa fe sanri ká pol fe mgbam a ùlake nzoòri ká téke surum fe mgbamke ðo sùo-ri, ká i kod̄ fe ká i mbuo ri ni na, i mgba ri i f̄aa ri sídi bele i vbuku ri báy kumnun zuo bìl bawda huu ká aa rad̄ rad̄, báy tisaw ká vuo huu ká ði a se bilam bilam a f̄u kp̄iri kp̄iri.

* **19:7** 19.7 Nam suoriya yãaŋa k̄i Vu Bađu báy máy mbana òe na, kie zúo k̄i ká Zezu hii òay hãna ni ka ðo sakra òe báy nzoò òari. Nam hãne le, ka'a ȳi òay tul máy mbana òe, ká òa nzoò mbika lawri riw bele. † **19:12** 19.12 Zezu na òa nzoò ká kaw tul piri pie. Taguða mbay ká nḡi bamba ká guða tul-e na, kie mii, òe na ka òa mbay saw nzoòri riw bele.

21 Bie nzob hãwri laa le, i hu-hud maamii ká tji saa nzaa nzob káw tul piri na, hã nduy réke hud feri riw bele na, re hudri na maa ri sib sib.

20

Bay ká se tul mbiimbam isod sod duo zad mbjw

1 Fale ku le, mi ko led nzaaped Ngerewuru mbjw di saa nulue. Ka mgba lakerere *luo zad baw ká gbuke tiya ndaw, a mgba bawda sal lari do nduo-e ndaw pi. 2-3 Ka se a vaa mgba nay san, ba soy piedke lew ká i di ni ba ngeretemndaya, mase *Satan na, a sin ni bay sal lari a vbu ni bo luo zad baw ká gbuke tiya na, a dar faake gbak do tul-e, a rji nzi-e ren do di, hã ni kaw di mbiimbam isod sod duo zad mbjw bay hãna bo, nay san na ka zin faa ula nzobri ká saw puo bari bod bod na mbãa, kpuru maa bay mbiimbam ká isod sod duo zad mbjw na ka kál ndaw ro. Fale ku le, do nun hina ni hã ni tji kele a daa nam ndji hoy.

4 Fale le, mi ko karingaw mbayri ká zuo. Bari ká i kaw tul-e na, Ngerewuru ha ri hurusuo kún sal bay. Robay mi ko para nun suo bari ká i vbere ri bay tusue bay ká Zezu tina ha ri, bay Bay Ngerewuru ká i ka-káake. Ba bari ká i ruo fe mgbam na ya ndaw, fe ká i mbuo rii ni na ya ndaw, i te surum fe mgbamke do nzaa pol-ri mase fal nduo-ri ya ndaw pi. Bari nzobkri ku na, i yi i kaw bay kunnun i re mbay zin *Krisi ká bil mbiimbam ká isod sod duo zad mbjw (1.000). 5 Be ze ba titire tji saa luo hud. A nzob hãwri ká i hu na, i ti yi i kaw bay kunnun ya kpuru maa bay mbiimbam ká isod sod duo zad mbjw na ka kál ndaw ro. 6 A bari ká i do bil titire tji saa luo hud key na, suoriya ba taa bari; i ba nzobri ká Ngerewuru daa ri zuo bod. Hud ndeke di sidike na, do bay hurusuo ká tul-ri ya. Bari na, i ba nzob fe poyri ká i daa ped hã Ngerewuru ndaw, Krisi ndaw, a i re mbay zin ni ká bil mbiimbam ká isod sod duo zad mbjw na.

7 Zadka mbiimbam ká isod sod duo zad mbjw kal na bayji le, i hina Satan hã ni tji saa hul sal be na, 8 le, ka se a ula nzobri ká saw puo bari bod bod ká tjiw zad ká nin ká tusiri key; ba nzobri ká i di ri ba Gog bay Magog*. Satan na mbu ri bay daake ruy, i ruo munu ká dikudi ká nzaa mbii. 9 I ya zadri kpol kpol riw bele ká tusiri key, a i kiri zad káw nzob Ngerewururi ndaw, ngerepuo ká Ngerewuru ko ba nzob nun-e na ndaw pi. Roo le, huu vi saa nulue a tay ri kpolok kpolok. 10 Lee, ngeretemndaya ká ba nzob ula ri na, i vbu ni bo bil bawda huu ká aa rad rad, bay tisaw ká vuo huu ká di a se bilam bilam a fu kpiri kpiri. Ba zad ká i vbuku fe mgbam ká do yer bay nzob ká di suo-e ba nzob yaana bay saa nzaa Ngerewuru zuo di pola na. I ko seke fe ngji bamba tasiri ká di sun bay bisie mbiimbam bay mbiimbam banquo.

Jro bie kún sal bay

11 Fale ku le, mi ko bawda karingaw mbay ba pie, bay nzob ká kaw di. Tumbam bay tusiri na, i duu pol-e hã nzob yi a ko ri mbãa. 12 Robay, mi ko nzob huderi, ngereri bay ledri ndaw, i do siya biw ká pol karingaw mbay na, le, i mgbudã mbederi ká i vbie fe daa nzobri riw bele do di na

* 20:8 20.8 Gog bay Magog na, ba nzobri ká saw puo bari bod bod ká tusiri key riw bele ká i tun Ngerewuru ngeren. Ezekiel 38.2.

do hoy. I mgbuda mbede kɪ ká ba mbede pam na do hoy ndaw. Nzob huferi mbɔw mbɔw riw bele na, Ngerewuru kun sal bay zuo tul-ri báy faa ped d́aa bari maa báy bay ká i vbie do bil mbedekeri ku. ¹³ Bawda maambii yɔnra báy huɔf nzobri ká'a yaa ri na ndaw, huɔf báy zad baw na, i yɔnra báy huɔf nzobri ká i do d́i na ndaw pi. Lee, bari mbɔw mbɔw riw bele na, Ngerewuru kun sal bay zuo tul-ri maa báy ped d́aa bari. ¹⁴ Báyii le, huɔf báy zad baw na, i vbuku ri zuo bil bawda huu ká aa rad rad, a se bilam bilam. Bawda huuke ku na, ba huɔf ndeke d́i ba sidike. ¹⁵ A nzob ká riŋ-ε ti bil mbede pam na ya le, i vbuka ni bo bil bawda huu ká aa rad rad, a se bilam bilam na ndaw.

21

Zuruzalem fie

¹ Fale ku le, m̃ ko tumbam fie báy tusiri fie, bay yi le, titire tumbam báy titire tusiri na zekre kad, a bawda maambii na kara ti mbáa. ² Lee, m̃ ko ngerewuru ká do bod ba taa Ngerewuru ká ba Zuruzalem fie d́i saa nulue ká luo-ε ba tusiri. Ka mbaɔa sùo-ε a ndad máy munu ba máy mbana ká leke sùo-ε bay yaaŋa waa. ³ Ká zadε ku na m̃ laa kusol mgba beley saa tul karingaw mbay ká baa mii: «Timbedε key na, Ngerewuru do sakra nzobri! Ka'a d́aa puo zɔŋ ri, a bari laa le, i bá nzob taa beri. Ngerewuru kɪ sùo-ε na ka'a sád zɔŋ ri, a ba Ngerewuru bari. ⁴ Ka'a taa mbii nun-ri pid pid bele; huɔf ti tiika mbáa ndaw, rew huɔf ti tiika mbáa ndaw, réke sùo ti tiika mbáa ndaw, kóko seke fe kara ti tiika mbáa ndaw, bay yi le, taw feri ká piedke na, zekre kad.»

⁵ Báyii le, Ngerewuru, be ká kaw tul karingaw mbay na baa mii: «Timbedε key na, m̃ do d́aa feri riw bele ba fie.» Fale le, ka yɔi a baa hɔ m̃ mii: «Mu vbie bay ni key na ka do mbede, bay yi le, bay biri na ba tusue bay, a maa d́aa law bo d́i.» ⁶ Ka yɔi a baa hɔ m̃ na roɔbay mii: «Pedke o ro. Bi na, m̃ ba *Alfa báy Omega ndaw, Nzob Tiika Saw Fe báy Nzob Ɔro Bie Fe mgbaɔa. Nzob ká kon mbii se ni na, mbii káw báy kumnun ká luu na, m̃ haŋa ni nzo hoy hoy. ⁷ A nzob ká haw yum na, a zɔŋ fe samikeri, le, m̃ bá Ngerewuru be, a be laa le, a bá vu-i. ⁸ A bay ká se tul tokori ndaw, nzobri ká i do tul Bay Ngerewuru mbáa ndaw, nzob fe d́aa ɔmri ndaw, nzob ika nzobri ndaw, nzob d́aa nun pieri ndaw, nzob fe d́aa mgbjiri ndaw, nzob kóɔf fe kɪri ká i ko ba ngerewuru bari ndaw, roo nzob kuɔf bayri riw bele ndaw na, zad bari do bil bawda huu ká aa rad rad, báy tisaw ká vuo huu ká d́i a se bilam bilam a fu kpiri kpiri ká ba huɔf ndeke d́i ba sidike.»

⁹ Báyii le, led nzaaped Ngerewuru mbɔw ká sakra led nzaaped Ngerewururi ká tonɔ say ká i mgba tunguo ká ɔro die bieri ká mbi báy zad ba tonɔ say mbaa d́i na ví baa hɔ m̃ mii: «Mu vi, le, m̃ kie mù máy tikd́i ká ba máy mbana Vu Baɔu na.» ¹⁰ Lee, Tem Ngerewuru mgba m̃ hɔ led nzaaped Ngerewuru na sùu m̃ se tul lón kuo ká gan bamba mbenvɔw, a kie m̃ ngerewuru Ngerewuru ká ba Zuruzalem na d́i saa nulue ká luo-ε ba tusiri. ¹¹ Ngerewuoke ku na, zad taja ká kie Ngerewuru ká do na, tɔi saa d́i a nduy mbedera mbedera. Ka do ver ver munu ká tisaw kere ká riŋ-ε ba *zaspε* ká nduy a taŋ karara. ¹² I mbuo kóko dudu hi-hii ndaw, a gan ndaw i kirike ngerewuru na. Faakeri ba duo fale sidí; led nzaaped

Ngerewururi ba duo fale sidí ze i koro faakeri na. Ká tul faa hulri na, i vbie rinj saw kani leđ Izarayelri ká duo fale sidí do di do di. ¹³ I ponj faa hul ba say do fi tji sie, say do fi rinj sie, say do fi hodo, say do fi gel. ¹⁴ Koko dudu na, i mbuo do tul tisawri ká duo fale sidí ká i vbie rinj nzoḅ ndáy nzaaped Vu Bađu ká duo fale sidí na do di mbijw mbijw bele.

¹⁵ Fale le, leđ nzaaped Ngerewuru ká baa bay zinj mĩ na, ka mgba ngasikri lie fe ká i daa bay lari ká nduy ziriri ziriri do nduo-ε bay lieke ngerepuo na ndaw, faa hulkeri ndaw, roo koko dudu ká kiri di na ndaw. ¹⁶ Ngerepuoke na tije maa kji: pieke bay aake maa ba kji. Bayji le, leđ nzaaped Ngerewuru lie ngerepuo na bay ngasikri lie fe be na, le, pieke na ba *estade* isod sod duo zad duo fale sidí. Pieke ndaw, aake ndaw, roo gánke ndaw na, maa ba kji*. ¹⁷ Ka lie ganja koko dudu na ndaw, le, ba tukuru nduo isod bay sinj ninj pare ninj, ba nduo fe lie nzoḅri ze leđ nzaaped Ngerewuru na lieke†. ¹⁸ Koko na i mbuo bay tisaw kere ká larike ngonj bamba ká i di ba *Zaspe*. Ngerepuo na, i mbuo bay lari ká nduy ziriri ziriri a tanj kad kad a do karara. ¹⁹ Tigbaa koko ká kiri ngerepuoke na, i dew bay tisaw kere ká larike ngonj bamba bay kije bod bod. Titire tisaw tigbaa hul ká i daa bo na, i daa bay tisaw ká i di ba *zaspe*, tisaw ndeke di sidike na i di ba *safir*, tisaw ndeke di sayke na i di ba *agat*, tisaw ndeke di ninje na i di ba *emerode*, ²⁰ tisaw ndeke di ndebeke na i di ba *onikse*, tisaw ndeke di yieke na i di ba *sarduwaj*, tisaw ndeke di tonj sayke na i di ba *kirizolit*, tisaw ndeke di tonj sidike na i di ba *beril*, tisaw ndeke di tonj mbijwke na i di ba *topaze*, tisaw ndeke di duoke na i di ba *kirizoparaze*, tisaw ndeke di duo fale mbijwke na i di ba *turkuaze*, tisaw ndeke di duo fale sidike laa le, i di ba *ametiste*. ²¹ Faa hulri ká duo fale sidí na ba para zaw kereri ká duo fale sidí ká larike ngonj bamba ká i di ba *perle*. Faa hulri mbijw mbijw riw bele na i daa bay para zaw kereke mbijw kji hoy. Faa ká bil ngerepuo na, i daa bay lari ká nduy ziriri ziriri a tanj kad kad a do karara.

²² Roo le, ká bil ngerepuoke ku na, mĩ ko hul kani ká di ya, bay ji le, Ngerembay, Ngerewuru Nzob Hurusuo Luye bay Vu Bađu na ze i ba hul kanike‡. ²³ Ngerepuo na se sie sie, mase few roo bay hanja ri tanj zad ká di ya, bay ji le, zad tanja Ngerewuru ká kie ni na, tanj zad kad kad ká di, a Vu Bađu laa le, ba huu ndele ká puoke. ²⁴ Nzobri ká saw puo bari bod bod ká tusiri key na, i doko bil zad tanja be, a mbayri ká tusiri key kara, i seke bay feziḅa bari ká di. ²⁵ Faa hulkeri na a doko hoy ká bisie; nzoḅ ti dar do di ya mgbanj, bay ji le, sunj ti doko bil ngerepuoke na ku ya. ²⁶ Nzobri ká saw puo bari bod bod ká tusiri key na, i uru bay fe rinj dika bari bay feziḅa bari i seke di. ²⁷ Ká bil ngerepuoke ku na, fe im mbijw mini kara ti rii di ya, nzoḅ fe daa lorori ya ndaw, nzoḅ kúđ bayri ya ndaw. Ba bari huo-ri kji hoy ká rinj-ri do bil mbede pam ká ba taa Vu Bađu na ze i rii di.

* **21:16** 21.16 *Estade* isod sod duo zad duo fale sidí na maa sal faa 2.200. Duo fale sidí na ba suy fe ká kie fe ká do bay zadē nzedem. Zadka pieke ndaw, aake ndaw roo gánke ndaw maa ba kji na, tuma law nzoḅ há ni ker se tul zad ká tanj kadanj bamba tasiri ká hul kani Ngerewuru. Ba zad ká do bay zadē nzedem ká Ngerewuru do di. † **21:17** 21.17 Tukuru nduo 144 na maa *metre* 65. ‡ **21:22** 21.22 Nzob se sie hul kani mbáa, bay ji le, Ngerewuru kji sùo-ε sad zinj nzoḅ beri, a ngerepuo bay zadē ngid bele na ba taa be.

22

1 Fale ku le, leɗ nzaaped Ngerewuru na kie m̄ nduo mbii káw báy kumnun ká nduy a tan qarara t̄ji saa karingaw mbay Ngerewuru báy Vu Baɗu, 2 a uo ká law sikɗa faa ká bil ngerepuoke na. Ká sikɗa nduo mbiiri ká sidi na, puu káw báy kumnun ɗo d̄i*, ká lie lereke faa bal ba duo fale sidi ká bil mbiimbam mb̄iw. Few mb̄iw le, lie ba mb̄iw mb̄iw, a vaykeri kara ba sawpuu vaa nzofri ká saw puo bari boɗ boɗ.

3 Feri ká Ngerewuru faɗ na ti ɗoko mbáa. Karingaw mbay Ngerewuru báy Vu Baɗu ze a ɗoko d̄i. Leɛ, nzob ped beri na, i ruo ni. 4 I kóko nun-ε†, le, riŋ-ε ɗo nzaa pol-ri. 5 Suŋ ti tiika d̄i mbáa ndaw, nzob ti séke sie zad taŋa huu ndele ya ndaw, zad taŋa sie ya ndaw, bay ji le, Ngerembay Ngerewuru a haŋa zad taŋa be taŋ ká tul-ri, a i re mbay mbiimbam báy mbiimbam banɗo.

Zezu waa bay vika

6 Fale ku le, leɗ nzaaped Ngerewuru na baa hɔ m̄ mii: «Baykeri ku na ba sùo bay a maa bay ɗáa law bo d̄i. Ngerembay Ngerewuru ká hɔ Tem be hɔ nzob yaŋa bayri saa nzi-ε na, pie leɗ nzaaped be bay kie nzob ped beri fe ká'a vika vuku.»

7 Zezu baa mii: «I laa key! Ndji hoy le, m̄ vika. Nzob ká ɗaa vu mbom bo tul bayri ká uru saa nzaa Ngerewuru ká ɗo bil mbede ni key le, suoriya ba taa be.»

8 Bi Zaa na, fekeri ku riw bele na, m̄ laa báy suk-i ndaw, a mí ko báy nun-i gbak gbak ndaw pi. A zadka m̄ laa bay fekeri, a mí ko báy nun-i ndaw na báyi le, m̄ huku pol leɗ nzaaped Ngerewuru ká kie m̄ fekeri na bay rúo ni. 9 Roo le, ka baa hɔ m̄ mii: «Hay, mu ɗaa munu ya. Bi na, m̄ ba nzob ped munu ká bo ndaw, munu ká yu-ori ká i ba *nzob yaŋa bayri saa nzaa Ngerewuru ndaw, roo munu ká bari riw bele ká i ɗaa vu mbom bo tul bayri ká ɗo bil mbede ni key ndaw na. Ngerewuru ze mu ruo ni.»

10 Fale ku le, ka baa hɔ m̄ báy mii: «Bayri ká uru saa nzaa Ngerewuru ká ɗo bil mbede ni key na, mu muu ya, bay ji le, nam ká fekeri a t̄ji na t̄ŋ d̄i mbáa ro. 11 Nzob kaaya na, ka ɗaa nun-ε ba pola, a nzob fe ɗáa im na, ka ɗo bil fe ɗáa im na, a ɗaa nun-ε ba pola. A roo le, nzob fe ɗáa báy zadɛ na, ka ɗaa nun-ε ba pola, a nzob ká ɗo boɗ ba taa Ngerewuru le, ka ɗo boɗ ba taa be, a séke nun-ε ba pola.»

12 Zezu baa mii: «I laa key! Ndji hoy le, m̄ vika. M̄ mgbaka fe tunduori na ɗo nduo-i bay haŋa nzob haŋa hɔ le, ka maa báy ped ɗáa be. 13 Bi na, m̄ ba *Alfa báy Omega, m̄ ba Titire Nzob báy Jrɔ Bie Nzob, Nzob Tiika Saw Fe báy Nzob Jrɔ Bie Fe mgbada. 14 Suoriya ba taa nzofri ká i wàa maagari bari *taŋ kaɗ kaɗ, bay haŋa bo i ɗo báy faa rii báy faa kóko dudu i se bil ngerepuoke na, i su lere puu káw báy kumnun banɗo ká d̄i. 15 Roo le, váy nzofri, bari nzob fe ɗáa mgb̄iri báy nzob ɗáa nun pieri ndaw, nzob ika nzofri ndaw, nzob kóɗ fe k̄iri ká i ko ba ngerewuru bari ndaw, mase nzob haŋa hɔ ká hii kúɗ bay a ɗaa banɗo ndaw na, i ɗoko fal ngerepuoke na.

* 22:2 22.2 I k̄i Tiika saw fe 2.9; 3.22; Ezekiyel 47.12. † 22:4 22.4 I k̄i T̄ji kele 33.20; 1Tm 6.16 ndaw. Pola lew na, nzob maa bay kóko nun Ngerewuru ya, roo le, timbeɗe key na faa ɗo hoy ro.

16 «Bi Zezu na, mĩ pie led nzaaped fi bay haɲa ni ka baa nasi bay feru key na riw bele hã nzoɓ mbika lawri ká i mɓu tul kɪ ká zad ɓod ɓod na. Bi na, mĩ ɓa vu bulu Mbay *David, a mí ɓa rùo tífie ká taɲ gbalak ndaw pi‡.»

17 Tem Ngerewuru ɓáy máy mbana Vu Baɗu§ na, i baa mii: «Mu vi!» Nzoɓ ká laa bay key na ɛ, ka baa mii: «Mu vi!» Nzoɓ ká kon mbii se ni ɛ, ka vi; a nzoɓ ká hii bay nzoɓ mbii káw ɓáy kumnun ɛ, ka ví ya hɔy hɔy.

Sɪɲ tul bay

18 Baari riw bele ká ì laa bay ká uru saa nzaa Ngerewuru ká ɗo bil mbede ni key na, fi Zaa na mĩ baka rĩ mii: nzoɓ ká ɗaa bay kɪ nde tul bayke na ɛ, Ngerewuru a ɗaa ɓieri ká mbi ɓáy zad, ká bayke ɗo bil mbede ni key na, nde tul seke fe ká ɗo bay tul-e. 19 A nzoɓ ká naa bay hãɛ ká ɗi ɛ, Ngerewuru a náa fe hãɛ ká ɗo bay tul-e, ká bayke ɗo bil mbede ni key ndaw. Nzoɓke ti sɪɲa lere puu káw ɓáy kumnun ya ndaw, ka ti rii bil ngerewuru Ngerewuru na ya ndaw pi.

20 Nzoɓ ɓaa nasi bay fe niri key riw bele na baa mii: «Ba tusuɛ, ndji hɔy ɛ, mĩ vika.»

Amem! Ndad bay haɲa ni ka ɗo munu na kɪ! Ngerembay Zezu, mu vi!

21 Ndad bay haɲa law huoke taa Ngerembay Zezu ka sáɗ zɪɲ nzoɓ taa Ngerewururi riw bele! Amem! Ndad bay haɲa ni ka ɗo munu na kɪ!

‡ 22:16 22.16 Zadka Zezu baa mii, ɓeri ɓa vu bulu Mbay David, a ɓeri ɓa rùo tífie ndaw na, ka hii bay ɓaa mii, ɓeri ɓa Nzoɓ Yãɲa Nzoɓri ká Ngerewuru waa bay pie ɓeri vi, ɓeri ká Zifri riw bele giyaɲ ɓeri na. § 22:17 22.17 Máy mbana Vu Baɗu na, ɓa nzoɓ mbika lawri ká i giyaɲ nam yi Zezu ká ɓa mbana ɓari.